

A hunyad-zarándi
református egyházközségek
történeti katasztere

Kolozsvár
2005

A hunyad-zarándi
református egyházközségek
történeti katasztere

II.

1686–1807

Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok

A Kolozsvári Református Teológiai Intézet
Egyháztörténeti Tanszékének
és az Erdélyi Református Gyűjtőlevéltárnak
kiadványsorozata

A sorozatot szerkeszti
Buzogány Dezső
Sipos Gábor

A hunyad-zarándi
református egyházközségek
történeti katasztere

II.

1686–1807

Hátszeg – Marosillye

Összeállította, sajtó alá rendezte,
bevezető tanulmánnyal, jegyzetekkel és mutatókkal közléteszi
Buzogány Dezső – Ősz Sándor Előd

Kolozsvár
2005

Megjelent

a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
a Babeş–Bolyai Tudományegyetem
és a Debreceni Református Kollégium
támogatásával

Szerkesztette
Buzogány Dezső

A borítólapon
a kristyori református templom

ISBN 973-7971-01-9

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület
Misztótfalusi Kis Miklós sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
© EREA 2005

A vizitáció mindennapjai

Forráskiadványunk első kötetének előszavában röviden szoltunk a vizitáció bibliai alapjairól, ógyházi előzményeiről, illetve a nyugat-európai és magyarországi reformátorok e témakörben született írásairól és vizitációiról. Ezután röviden sorjáztuk az erdélyi református egyház vizitációt szabályozó törvényeit, a Ruberianus- és a Geleji-kánonok, illetve az 1780. június 4-én, Désen tartott generális zsinat erre vonatkozó döntését, amelyet tétélesen is közöltünk.

Az általunk vizsgált korszakban a református egyház esperesei többnyire a Geleji-kánonokban megszabott rendelkezések szerint végezték az egyházközségek látogatását, mely paragrafusok közül kiemelkedik a 88., amelyre elég gyakran hivatkoznak is a jegyzőkönyvek elején, vagy ha nem, a látogatás procedurális részét lépésről lépésre eszerint végezték. Ezért tartottuk fontosnak közölni annak teljes szövegét. Utána megpróbálunk általánosabb képet nyújtani a Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye 1686–1807 között megrendezett vizitációinak lefolyásáról. Íme a 88. kánon szövege!

Az esperesek egyházmegyei látogatásáról (visitatio particularis)

Különösen pedig kiváló kötelességei az espereseknek: 1. az egyházak látogatása, 2. a gyűlések egybehívása.

„Az elsőt illetőleg az ő tisztük az, hogy az igazgatásukra bízott egyházakat két vagy három magukhoz vett jelesebb társaikkal évenként meglátogassák, és főleg a lelkészek tudománya és szorgalma felől eskü vagy legalább Istennek tartozó lelkiismeretes nyilatkozatuk útján hallgatói között igen nagy gonddal vizsgálódjanak. Hogy tudniillik vajon mind maguk szorgalmasan tanulnak, mind másokat is épületesen – mégpedig a hit szabálya szerint – tanítanak-e? Vajon az egyházszónoklatokra és könyörgésekre rendelt órákat saját magándolgaik miatt nem hanyagolják-e? Vajon a nyilvános gonosztevőket s botránkoztatókat nyilvánosan és személyválogatás nélkül megfeddik-e? Vajon saját hatalmukkal valakit az egyházból ki nem rekesztenek-e, avagy az egész zsinat által kizártakat vissza nem veszik-e? Vajon a sákramentumokat a Krisztus rendelése szerint a megállapított és határozott időkben és helyeken szolgáltatják-e? Vajon magyarázzák-e a kátét? Vajon a házasságokat törvényesen előkihirdetés után – összeillésüket és jó híruket is tekintetbe véve – a szokott napokon és helyeken esketik-e egybe? Vajon a betegeket látogatják-e? És a halottak kikísérésénél, ha meghívatnak, megjelennek-e? Annak utánna erkölcsük, életük és ruházódásuk iránt is, úgy a lelkészeknek, mint azok nejeinek és gyermekeinek gondosan tudakozódjanak, hogy tudniillik mértékletesek, szerények, kegyesek, tisztességesek-e, tetteikben s szavaikban, életmódjukban és ruházódásukban feddhetetlenek-e?

Hasonlóképpen vizsgálják meg az iskolatanítók képzettségét, s mind iskolai, mind templomi szolgálatát, mint szintén életüket és erkölcsüket, vajon tudniillik ezek is lelkészekkel együtt mindent a liturgiában és az egyház kánonaiban megírt szabályok és módozatok szerint tesznek és kezelnek-e? És őket, ha bennük valami feddésre méltót találnak, kihágásuk vagy mulasztásuk minőségéhez képest, érdemileg dorgálják meg, és az őket fenyegető szigorúbb büntetésre hivatkozással, mint valamely ösztönnel vagy sarkantyúval, a maguk megjobbítására ösztönözzék, vagy pedig ha vétkük oly nagy lenne, hogy nyilvános fenytésre látszanék méltónak, halasszák annak megrovatását a következő gyűlésre.

Hogy pedig a lelkészeknek s tanítóknak mind tudományát, mind tanítási képességét annál jobban megismerhessék és megbírálhassák, minden lelkésznek, kivált az újoncnak, szónoklását s a tanítónak is iskolavizsgáját személyesen hallgassák meg. Továbbá a templomokat, lelkészi (parochialis) házakat, iskolákat, temetőket s ezek körüli épületeket vizsgálják

meg, és ha azokban valami hiány van, annak helyrehozását a hallgatóknak, mind a lelkészi, mind a tanítói szolgálat beszüntetésének terhe alatt – felhasználva, ahol kell és lehet, a polgári hatóság hatalomkarát is – valamely kitűzött zárhatáridőre parancsolják meg.

Végre a lelkészeket is hallgatóik felől kérdezzék ki, tudniillik, hogy miképp viselik azok magokat mind az Isten, mind saját lelkészeik, mind pedig egymás iránt. Az Isten iránt: vajon az isteni tiszteletben buzgók és áhítatosok-e? Vajon az egyházi szónoklatokon és könyörgéseken folytonosan jelen vannak-e? Vajon az úri szent vacsorával gyakran élnek-e? Vajon az intéseket jó szívvel veszik-e, és a kegyességben naponta inkább és inkább előmennek, vagy pedig hanyatlanak-e? Lelkészeik iránt: vajon azoknak a méltó tiszteletet megadják-e? Vajon azok fizetését hiány nélkül, mégpedig idejekorán beszolgáltatják-e? Magok iránt pedig: Vajon egymáshoz kölcsönös testvéri szeretettel viseltetnek-e, vajon közöttük polgári fegyelem van-e, s a gonoszok érdemileg megbüntettetnek-e, vagy pedig csak pénzzel bírságotlathat meg stb.? És ha közöttük valami helytelenséget vagy rendetlenséget vesznek észre, azt vessék szemükre és utasítsák őket azok helyrehozására, hogy pedig jövőre köztük mindenek ékesen és jobb renddel legyenek, ezt az egyházi fenyíték rájuk alkalmazandó szigorának terhe alatt tegyék kötelességüké.

Az egyház javai (ha ilyenek vannak) hová fordítatnak, gondosan számba vegyék, a kezelőket megszámloltassák, az elidegenítetteket pedig visszaköveteljék. Az egyházlátogatók tisztességes ellátásáról az egyházak tartoznak gondoskodni, de azokat amennyire lehet, kímélni kell, hogy sok kiadással ne terheltesse őket.¹

Ezek után lássuk, hogyan ültették át ezt a gyakorlatba is a vizitációk során.

A bizottság összetételét illetően a korai források meglehetősen szűkszavúak. Helyenként nagy, négy-öttagú testületről értesülünk, az 1686. év egyik bizottságában például négy személyt találunk, Körtvélyesi György esperest, Táillyai Pál, Keresztúri György, Isipi György lelkészeket.² A jegyzőkönyvek fejléce többnyire csak a vizitációt vezető esperes nevét örökítette meg, segítőire pedig csak az *et alii* (és mások), a *cum reverendis confratribus* (tisztelletes szolgatársakkal együtt), a *cum adjutoribus* (segédeivel együtt) vagy egyszerűen az *etc.* rövidítés utal. Az általunk vizsgált korszak kezdeti időszakának érdekessége, hogy az egyházmegye jegyzője, bár hivatalból tagja volt a vizitáló bizottságnak, valamilyen ok miatt mégsem kísérté el az egyházlátogató közösséget hivatalos útjára. 1686–1702 között például Jenei Sámuel az egyházmegye jegyzője, viszont ő a jegyzőkönyvek nagyon kis hányadát írta csak. Ebben az időszakban az esperes kísérői a vizitált egyházközség közvetlen szomszédságában lévő gyülekezetek lelképásztorai közül kerültek ki. 1771-et követően az egyházmegye jegyzője már rendszeresen eljárt vizitálni és csak akadályoztatása vagy betegsége esetén maradt távol (ilyen esetben őt a *substitutus notarius* helyettesítette).³ Arra is volt viszont példa, hogy az esperes távollétében a jegyző vezette a vizitációt.⁴ Korszakunk vége felé általában háromtagú bizottság vizitált, az esperes és főjegyző mellett, mint *harmadik segéd* szintén valamely szomszéd lelképásztor volt. A kilencvenes évek közepétől, harmadik állandó tagként, már a *tractualis director* vagy *vicedirector* személye jelenik meg a bi-

¹ Kiss Áron: *Egyházi kánonok, melyeket részint a magyarországi, részint az erdélyi régi kánonokból egybegyűjtött s a korkiváratához képest több másokkal is bővített és kissé jobb rendbe szedett Geleji Katona István, az erdélyi igazhitű egyházak püspöke*. A Szatmári Református Egyházmegye kiadása 1875. 51–53. A Kiss Áron által közölt szövegben előforduló régies szóalakokat a mai helyesírás szabályai értelmében módosítottuk, viszont a mondatszerkezeten és a szórenden nem változtattunk.

² A Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye Levéltára. Az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában, B 4-es fond, Protokollumok (A továbbiakban: HuZaL-Jkv.) I/1. 31–34.

³ Uo. I/3. 120–146.

⁴ Uo. I/4. 100–101.

zottságban, aki úgy tűnik, az egyházi hatóság ügyvédje is volt.⁵ Érdekes megfigyelni azt, hogy amíg Székelyföldön a bizottság világi tagja, az ún. *seculare brachium*, majdnem minden egyes vizitáción jelen volt, addig a Hunyad-Zarándi Egyházmegyében csak ritkán jelenik meg (1694-ben Aradi Pál az alpestesi és vajdahunyadi vizitáción,⁶ 1782–83-ban Hátszeg vidékén Puj Miklós, a Sztrigy mentén Mara Miklós és dévai Nagy Zsigmond, a Cserna-völgyben Berivoi János, a Zárándi-medencében pedig ifjú Ribitzei Sándor kísérte az egyházlátogatást *brachiumi* minőségben).⁷

Időpont és időtartam

A Hunyad-Zarándi Traktusban a vizitációk többnyire a naptári év első két-három hónapjában zajlottak, talán mert a Gergely pápa napja körül összehívott parciális zsinaton⁸ a vizitáció során előkerült gondokat, vagy az ide utalt kérdéseket rendezni lehetett. Előfordult az is, hogy az április–júniusi időszakban vizitáltak, ez esetben az őszi parciálison tárgyalták meg a felmerült dolgokat. Adatunk van arról is, hogy a vizitációt november–december hónapokban rendezték meg. Mindebből az látszik, hogy a vizitáció időszakát a szokás és a gyakorlati könnyebbség alakította úgy, hogy gyakoriságuk nagyobb volt a polgári év elején, mint utána, hiszen az időszak a viszonylag csendesebbek közé tartozott (a tél visszafogta az utazási vágyat, szünetelt a mezőgazdasági tevékenység, tehát több esély volt arra, hogy a gyülekezet tagjai is megjelennek stb.).

Általában egy egyházközségre egy napot szántak, bár arra is van példa, hogy (többnyire a Hátszegi-medencében) két kisebb egyházközség látogatására is sor került. A jegyzőkönyvek igen nagy terjedelmét tekintve az is valószínű, hogy pl. Zsoldos Márton első vizitációi több napig is eltarthattak, sőt 1796-ben Körösbányán, Kristyoron, Algyógyon és Nagyrápolton egyenként külön négy napig időztek.⁹

Útvonal és helyszín

Érdekes kérdés továbbá a vizitációs bizottság útvonalának kiválasztása. Bár nem létezett szigorúan kötelező útvonal, amelyet az egyházlátogató bizottság minden változtatás vagy eltérés nélkül követett volna, az mégis többnyire azonos volt és kisebb területi egységek szerint alakult ki. Az egyházmegyét, nagysága miatt, négy körzetre, ún. *periodusra* osztották: Záránd, Maros, Sztrigy és Egregy (Cserna) és Hátszeg. Egy körzetet általában két hét alatt látogattak végig, gyakran megszakítás nélkül, persze a vasárnap kivételével, hiszen a vizitáló lelkészeknek istentiszteletet kellett tartaniuk a saját gyülekezetükben. Nem létezett ugyan kötött vizitációs útvonal, mégis megpróbáltunk rekonstruálni néhány – véleményünk szerint csupán gyakorlati okok és útviszonyok által meghatározott – útvonalat. A **Cserna mente**: *Alpestes, Rákosd, Vajdahunyad, Hosdát. Hátszeg vidéke*: *Galac, Borbátvíz, Fehér-víz, Felsőszálláspatak, Óraljaboldogfalva, Malomvíz, Klopotiva, Nagypestény, Tustya-Demsus, Hátszeg. A Sztrigy völgye*: *Oláhbrettye, Kítid, Zeykfalva, Bácsi, Lozsád. A Maros völgye*: *Marosillye, Marosnémeti, Marossolymos, Déva, Kéménd-Haró, Nagyrápol, Algyógy. Záránd vidéke*: *Körösbánya, Ribice, Kristyor, Brád.*

⁵ HuZaL-Jkv. I/5. 117; I/5. 324; Bácsi 1783. I/4. 1; Algyógy 1796. I/5. 124–125; Lozsád 1764. HuZaL-Iratok 4; Rákosd 1795. Rákosdi Református Egyházközség levéltára I/42.

⁶ HuZaL-Jkv. I/1. 129–130.

⁷ Uo. I/4. 3–102.

⁸ LXXXIX. Geleji-kánon. Ld. Kiss Áron 54.

⁹ HuZaL-Jkv. I/5. 49–144.

A vizitáció helyszínét illetően is érdekes adatokat tartalmaz az alább közölt anyag. A nagyobb egyházközségekben (Alpestes, Rákod, Lozsád, Nagyrápolt, Algyógy, Déva, Vajdahunyad, Hátszeg stb.) a vizitáció többnyire a lelkészi lakáson zajlott le, talán mert ezek kényelmes, udvarházszerű épületek voltak, tehát itt minden lehetőség adott volt a nagyobb testületi tanácskozására és a kényelmes munkavégzésre. De ez sem volt mindig szabály, hiszen Vajdahunyadon például nem mindig a parókián tartották a vizitációt, hanem, különösen az 1790-es években, Berivoi István házában. A kisebb gyülekezetekben, sok esetben a helyi patrónus (általában a gondnoki tisztelet ellátó személy) udvarházában látta vendégül a vizitációt. Bácsiban dévai Nagy István házában zajlott le az egyházlátogatás, Malomvízen és Óraljaboldogfalván a Kendeffi udvarban, Kristyoron a Kristori, Ribicén a Ribitzei, Marosnémetiben a Gyulai vagy a Bartsai udvarokban stb. A Hátszeg vidéki gyülekezetekben (Fehérvízen, Borbátvízen, Felsőszálláspatakon, Nagyklopotiván) pedig csak elvétve vizitáltak a parókián, sőt még az is előfordult, hogy Galacról átmentek Pujra, Tustyáról pedig Alsófarkadinra valamely patrónus udvarházába.

Vizsgálat és fegyelmezés

Amint az idézett 88. kánonban olvashattuk, a vizitáció elsőrendű feladatai közé tartozott, az alapos számbavétel mellett, az egyház-fegyelmezés is, amely kiterjedt mind, az egyházi szolgákra (lekipásztor és tanító), mind a gyülekezet világi tagjaira.

Az egyházlátogatás érdemi részének lefolyását az igen részletes 88. kánon határozta meg. Azzal kezdődött, hogy a gyülekezeti tagokat lekipásztoruk, illetve tanítójuk erkölcsi életéről, szolgálatáról, híveihez való viszonyulásáról kérdezték. Bár a Geleji-kánonok éberen őrködött a tan tisztasága fölött, kiemelt tanfegyelmi esettel itt nem találkozunk, viszont, különösen a 17–18. századok fordulóján, igencsak odafigyeltek a liturgia egyes elemeinek használatára (Lozsádon¹⁰ és Alpestesen¹¹ pl. keményen megrótták a lelkészt, amiért elmulasztotta az istentiszteleti bibliaolvasást: *caputot nem olvas*). Ellenőrizték a bűnbánati¹² és a szokásos csütörtök délutáni istentiszteletek tartását,¹³ a betegek látogatását,¹⁴ a házassági jog előírásainak betartását (a háromszori kihirdetés,¹⁵ az idegenek¹⁶ és az *éretlen korú* ifjak kizárólag szülői beleegyezéssel történő összeadása stb.).¹⁷ Orvosolták a zavaró szélsőségeket: a túl hosszú nyújtott prédikáció miatt gyakran panaszkodtak a gyülekezet tagjai,¹⁸ de az is előfordult, hogy 1690-ben Küküllővári Péter hátszegi papot a *könyv nélkül való könyörgésben megeső sok alkalmatlanságért* panaszolták be.¹⁹ Kristyoron azért panaszol az eklézsia, mert a lelkész *a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörgne és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát*.²⁰ Gondosan vigyáztak arra, hogy a lelkész a szórványokban és a leányegyházközségekben is rendszeresen tartson istentiszteletet, anélkül, hogy a *mater* hiányt szenvedne.²¹ Kereszteléskor gyakran okozott gondot az, hogy a keresztanya görögkeleti vallású volt. Körösbányán hangzott el 1775-ben a panasz, hogy a

¹⁰ HuZaL-Jkv. I/1. 32.

¹¹ Uo. I/1. 165.

¹² Uo. I/5. 733.

¹³ Uo. I/2. 73–74.

¹⁴ Uo. I/2. 143., I/4. 32.

¹⁵ Uo. I/3. 118.

¹⁶ Uo. I/1. 35.

¹⁷ Uo. I/5. 2.

¹⁸ Uo. I/1. 152–153.

¹⁹ Uo. I/1. 71.

²⁰ Uo. I/3. 59.

²¹ Uo. I/5. 399., 733.

keresztségnek alkalmatosságával a kisedet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztvíz alá.²² A temetési búcsúztatót a zsinat 1776-ban megtiltotta ugyan,²³ de a ritmizálások teljes megszüntetése érdekében ádáz küzdelmet kellett vívni a gyülekezetekben. Az 1793-as harói vizitáción *panaszképpen adja fel az egyházi atyafi egyfelől azt, hogy a főbb rendelkezések tartván magát abban, hogy az halottok felett haszantalan szőzaporitással, búcsúztatással, a keserveseket nevezni s rillatni nem akarja.*²⁴ A kánonok értelmében örködtek a lelkipásztorok öltözködése fölött is. Erre vonatkozóan egyetlen adatot olvasunk jegyzőkönyveinkben: Az 1795-ös marosillyei vizitáció *sajnálva tapasztalta, hogy tiszteletes uram nem papi törvényes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tiszteletét.*²⁵ Példa nélküli Csáki Miklós hátszegi lelkész esete, aki egyszerűen nem ismerte el hivatalos közegnek a vizitáló bizottságot, és az 1705-ös vizitációt kiutasította parókiájáról.²⁶

A tanítók szolgálatáról is megkérdezték a gyülekezetet. Elsősorban a templomi éneklés irányításának módjára,²⁷ illetve az iskolai tanításra figyeltek oda. Sajnos, gyakran panaszkodtak arra, hogy a mesterek nem eléggé lelkiismeretesek a szolgálatban. Előfordult az is, hogy a kelletténél nagyobb testi fenyítést alkalmaztak, amivel elriasztották a gyermekeket az iskolától és a tanulástól.²⁸

Sok gondot okozott a túlzott alkoholfogyasztás is. A már említett Csáki Miklós egy karácsonyi ünnep előtt annyira a bor hatása alá került, *hogy N[agy]Karácson első napján is reggel borittasan ment bé a templomba, és minekutánna actiojához fogott volna, felmenvén a prédikállószebbe ott okádott. Onnan leszállván a maga székebe, ott is hányt, a communio administratioja után is visszatérvén székebe, minekutánna maga is communicált volna, ott is okádott és hányt.*²⁹ Ugyancsak az alkohol hatására kocsmában gyalázta meg az úrvacsorát az alpestesi iskolamester, Basa Boldizsár, azzal tetézve bűnét, hogy a 19 éves Etre Juditot *azonba csókolni és csicserészni kezdte.*³⁰ A Nagykolopotiván szolgáló Tompa Ádám pedig mámoros állapotában idegen betolakodónak nézte feleségét, akit fejszével és késsel akart elkergetni jószágáról.³¹ A Nagyrapolton szolgáló Csávási Vas Benjámin részegeskedéssel, *közönséges paraszt conversatioba való elegyedéssel vádolták,*³² Szilvási Mihály pedig *részegségében gerenda, ablak s boltt alatt bújt által, hajdútáncot járt.*³³

Ugyancsak a Geleji-kánonok értelmében került nagyító alá a lelkészek és mesterek házastársának élete, erkölce is. A már említett Tompa Ádám házastárs feleségét, Csávási Máriát szigorúan kötelezték, *hogy maga gazdasszonyi hivatalát serényen folytassa, a szót a háztól ki ne hordja, férje erőtelenségeit alá s fel ne beszéllye.*³⁴ Szentgyörgyi Miklós János vajdahunyadi lelkész felesége pedig szabadszájúságával sok asszonyt megbántott, a templomban imádkozás alatt nem állt fel és *olyan helyekre való diversiokat tett, melyek az őkegyelme belső statussához nem illenek.*³⁵

²² HuZaL.-Jkv. I/3. 134.

²³ Koloumbán Vilmos József: *Törvényhozó egyház.* Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 9. Kolozsvár 2002. 93–94.

²⁴ HuZaL.-Jkv. I/4. 247–248.

²⁵ Uo. I/5. 2.

²⁶ Uo. I/2. 4.

²⁷ Uo. I/4. 116–117.

²⁸ Uo. I/5. 49–50.

²⁹ Uo. I/2. 78.

³⁰ Uo. I/5. 322–323.

³¹ Uo. I/5. 224.

³² Uo. I/4. 23.

³³ Uo. I/1. 81.

³⁴ Uo. I/5. 225.

³⁵ Uo. I/4. 51–52.

A vizitáció egyformán mért a jog asztalánál a gyülekezetnek is. Tagjai alaposan kikérdezték a lelkipásztort és a tanítót is *hallgatóik felől*, és ha valamely fegyelmi vétségről értesültek, nyomban beindították a kivizsgálási procedúrát a vádlott ellen.

A legtöbb kiközösítés, vagy annak kilátásba helyezése a templomkerülőket és az úrvacsorával nem élőket érintette. Példát fölösleges is felsorolni, hiszen ha belelapozunk a kötetbe, lépten-nyomon szembetaláljuk magunkat ilyen esettel. Általában az ezt rögzítő jegyzőkönyvi passzus szövege is gépiesen ismétlődik. A kiközösítésnek két fokozatát ismerték az idő tájt: az ún. *excommunicatio minor* az úrvacsorától való eltiltást jelentette, míg az *excommunicatio major* megtagadott minden egyházi szolgálatot a vétkesektől, megtoldván ezt a Geleji-kánonokban is szereplő elrettentéssel: *ha meg nem térnek, számár temetésre ítéltessenek*. Excommunicációval büntették továbbá a gyermekeiket iskolába küldeni nem akaró szülőket, de az iskolakerülő gyermekeket, a káromkodókat, a vadházasságban élőket is.

Ingatlanok és ingóságok

A vizitáció feladata volt továbbá az egyházközség ingó és ingatlan javainak számbavétele és szemléje. Ennek célja elsősorban a javak pontos összeírása volt, amellyel azok elidegenítését kívánták megakadályozni. Tudomásunk van arról is, hogy egyes egyházmegyékben (Sepsiben pl.) a vizitáció protocolluma mellett ún. *urbariumot* is vezettek, amelybe csak az anyagi javak leltárát rögzítették. A Hunyad-Zarándi Egyházmegye levéltára nem őriz ilyen Urbariumot, bár a 18. század végén írt jegyzőkönyvek többször is említenek egy 1754-ben készült *tractualis conscriptiót*,³⁶ amely valószínűleg hasonló funkciót tölthetett be. Az 1770-es évektől kezdve a vizitációk protocollumába jegyezték be a vagyon- és leltári tárgyakat, földeket, bevételeket stb. (Zsoldos Márton egyházlátogatási jegyzőkönyveinek jó részét ezek a leltárok, összeírások, lajstromok teszik ki). Ezen felül Zsoldos és jegyzője, Sala Mihály, a gyülekezet adósainak lajstromát is elkészítették, példás pontossággal. Az ingóságok számbavételének másik célja volt az állagfelmérés is. A kisebb gyülekezetekben visszatérő téma a parókia lakhatatlansága, illetve annak félbemaradt építése. Legtöbb panasz viszont a templom, parókia és iskola kerítéseinek állagára van (Lozsádon pl. hanyagságuk miatt a vizitáció kollektív excommunicációval fenyegette a gyülekezetet³⁷). Az ingatlanok regisztrációja megkönnyítette továbbá azok értékesítési módozatainak a nyomon követését is.

Az anyagi javak vizsgálata kiterjedt a gondnoki számadásokra is, amelyeket kivonatosan vagy teljes egészében bevezettek a protocollumba. Az egyházközségi levéltárak jó részében gondosan megőrizték az ellenőrzött és láttamozott számadásokat. Ezért igyekeztünk a hiányzó időszak vizitációs iratait ezen számadásokkal is kiegészíteni vagy pótolni. 1795-től kezdve lejegyezték és megvizsgálták a lelkipásztor és a mester díjlevelét, az ún. *conventiót*, esetenként nyomást gyakoroltak a gyülekezetre ennek kiegészítése céljából.

Amint a kánonban olvastuk, a vizitáció utazási és ellátási költségeit az egyházközség állta. A hosdái egyházfi számadásai őriztek meg sok érdekes, erre utaló adatot. Innen tudjuk, hogy a lovak abrakoltatását, illetve a gazdag vacsorát is az egyházközség állta. Ez utóbbin általában nyúl- és tyúkhús került terítékre, de az akkor ingyenségnak és egzotikumnak számító citromlé is ott volt az ünnepi asztalon. Ezenfelül a vizitátoroknak félforintnyi tiszteletdíj is járt.³⁸

³⁶ HuZaL-Jkv. I/5. 353., 365.

³⁷ Uo. 257–258.

³⁸ Hosdái Református Egyházközség levéltára. B/35.

Hátszeg

1686

[35] *Háczegini continuatur 4. Februarii.*³⁹

Auditores de reverendo ministro Petro Küküllővári examinantur. In aliis omnibus laudatur hoc excepto: A cigányt excommunicálta. Deliberatum: Szemesebb legyen ezután.

Item de rectore Francisco Csernátoni, commendatur in omnibus.

Reverendus minister de auditoribus examinatur:

1. Az egyházfi Rinkuly Mihály igen részeges.
2. A város magát opponálván, a fa fizetést nem akarja kiszolgáltatni a contractus szerint.
3. Az kívülvaló nemesség őkegyelmét kihívja esküttetni, hogy magokat ki nem hirdetik. Tartozik-e copulálni?

4. A betegek hivattyák communio administrálni, mit csinállyon?

5. Difficultas vagy az harang körül.

6. Halotti prédikatioért nem fizetnek.

7. A templom kerítéséből vargaszint csinálnak.

Rector similiter examinatur:

1. A scholabéli gyermekektől nem fizetnek.

2. E télen egy szál fát sem hoztak.

Deliberatum quoad difficultates ministri, ad:

1. Objurgatur et admonetur.

2. Comperiáltatott, hogy nem igaz volt az reverendus minister vádgya. A nemesség is pedig szintén úgy tartozik fával, mint a városi rend, mert ab initio úgy volt.

3. Amely conventusban a minister kihívatattik, ott coram, mindenektől mennyen végire, ha nincsen-e valami difficultas az házasulandók között.

4. Cselekedgyék az LXI. canon szerint.

5. Amikor egy tál étet, egy cipót s egy kupa bort küldenek az harangozásért, az a mesteré, 12 pénz a ministeré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a minister és mester.

6. Tartoznak, mint eddig, aki mint alk[ud]hatik a prédikátorral.

7. Ne építsék, admoneáltatnak, ha pedig építeni akarják, legyen valami jövedelme az ecclesianak belőle esztendőnként.

Deliberatum quoad difficultates rectoris, ad:

1. Ha ez ideig nem fizettek, nem tartoznak, de ha fizettek, ezután is tartoznak. Mi javallyuk gyermekei hasznokért, jobb ha fizetnek őkegyelmek, nem imponálljuk ugyan. A külső nemességgel pedig úgy alkudgyék, mint akar a scholamester.

2. Tartoznak fa fizetéssel, ha pedig elmulattyák, dúlassa meg hadnagy uram és a bíró a refractariusokat.

---

³⁹ Hunyad-Zarándi Református Egyházmegye Levéltára az Erdélyi Református Egyházkerület Központi Gyűjtőlevéltárában B/4, Jegyzőkönyvek (A továbbiakban: HuZaL-Jkv.) I/1. 35.

1687

[40] Anno 1687. die 7. Januarii continuatur visitatio Hátczegini per reverendum dominum Georgium Körtvélyesi seniore[m] ecclesiarum comitatus Hunyadiensis, caeterosque confratres.⁴⁰

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Petro Küküllővári.

Qui nullo oneratur gravamine.

Deliberatum contra et adversus Hátczegienses: Mivel Hátczegi uraiméknak mind méltóságos főispán uram, s mind tekintetes nemes Tornya Péter úr meghpárincozta [!], mind penigh tiszteletes esperest uram ennekelötte egy holnappal szolgabíró által meghintette, hogy az parochiat meghépítsék. De miokon posthabeáltak, azért mostan convincáltatnak visitationk, brachiumunk erejivel ft. numero 12. Úgy mindazonáltal ha Szent György napra az fogyatkozásokott nem orvosollya, 24 forinttal büntettetnek.

Hátczegi urajmék postulatuma: 1. Jelentik ökegyelmek közönségesen, hogy ha az parachianak[!] építtésire fát vagy vesszőt hoznának, az erdőkerülő mindgyárást meghvonnya. Orvosoltatni kívánnák ökegyelmek. Ígérjük is magunkat, Szent Partialisunk orvosollya.

2. A régi dominus terrestrisek idejében ab antiquo a parochiahoz mindenkor az udvarháztól adtanak elegendő szalmát, mostan pedig simpliciter semmit sem adnak. Ezt is a Szent Partialis orvosollya, igen szükséges.

1690

[71] Anno 1690. 9. Januarii cum bono Deo visitatio instituitur Háczogini per reverendum seniore[m] Georgium Körtvélyesi et adjunctos, reverendum Stephanum SzentGyörgyi, Georgium Isipi.⁴¹

Auditores examinantur de reverendo pastore Petro Küküllővári. Noha a városiak commendállják, mindazonáltal méltóságos főispán Nalácz István uram ökegyelme cum dolore vádollya részegeskedéssel, negligentiaival és könyv nélkül való könyörgésiben megese sok alkalmatlansággal, battológiával etc.

Rector Stephanus Belényesi bene commendatur in omnibus.

Reverendus pastor, queritur hogy

1. Auditori negligensek.

2. A városiak fát adni nem akarnak, azért hogy postálkodniok kell az öfelsége vitézinek.

Deliberatum:

Contra pastorem: Az 82., 47., 49., 36. canonokra vigyázzon ökegyelme.

Contra auditores:

1. Legyenek serényebbek, különben temetéskor gyalázatos dicsiretek lesznek.

2. Ex superabundanti jussunkot remittáltuk a városnak. Bíró uram is obligálta magát, hogy a fát mind praedikátor, mind mester részire adminisztrállya s adminisztrálttya. Secus szo-

Úrasztali tányér 1668-ból

⁴⁰ HuZaL-Jkv. I/1. 40.

⁴¹ Uo. I/1. 95–96.

kott büntetéseket el nem kerülík, közönséges lévén most az egész hazában azon terehhordozás.

Nota bene: A harangozásért való fizetés praedikator és mester között oszollyon aequaliter. Justum, hogy a mester harangozván, lássa fáradságának hasznát ő is.

1691

[95] *Visitatio instituitur Háczegini 1691. 23. Aprilis.*⁴²

Ecclesia examinatur, et profert has difficultates.

1. A templom kerítését elpusztították.

2. Az Küküllővári uram zselléri, mivelhogy ecclesia földén laknak, a taxat az ecclesianak adgyák, az külső szolgálattal elégedgyék meg Küküllővári úr.

3. Sok fogyatkozás vagyon a Küküllővári uram gyakor kinnjárása miatt az ecclesiában.

4. Az oláh temetőbe való temetkezések a mieinknek, út aversiojokra a gyengéknek.

Deliberatum ad:

1. Inquirállyanak felőle, megorvosollyuk.

2. Partialis igazítsa el.

3. Ehhez az ecclesiahoz lévén ökegyelme primarie köteles, itt kövesse elsőben tisztit, úgy divertállyon simpliciter, hogy minden vasárnap a reggeli tanítás itt legyen (az egy méltóságos urat excipiálván, mikor Naláczon léssen ökegyelme) elsőben.

4. Ne temessenek oda senkit, az oláh papokat is admoneálni kell felőle. Ha alkalmatlan a temető, vegyenek mást ökegyelmek.

[96] *Memoriale*: Maczasdi László uram conferált az ecclesianak száz magyarforintokat. Végeztük, hogy el ne költsék, hanem lucrumra kiadván, marasszák meg, s a jövedelemről az egyházfiak annuatim számot adgyanak.

Inter ea agitur causa generosorum Gaspari Puj et consortis ejus, Sophiae Tornyá.

Personaliter coram nobis instituiti difficultatibus ex utraque parte aperit, hoc exhibitum est.

Deliberatum: Bizonyoson constál mind a két félnek hiteles attestatiojabúl a férjfi erőtelensége, kihez képest mind az 73. canon szerint, minthogy copula⁴³ carnalis non fuit, nec conjugium fuit, mind az agendanak errúl való determinatioja szerint, numero III., mind pedig quod maximum, hogy paráznságtól megoltalmaztassék az asszony az apostol szava szerint 1Cor 7,2,⁴⁴ ahhoz illendő férjfi kívántatik. Azért ettúl divortióltatik, és ad nulendum a[dul]teri admittátatik a férjfi is, csak jelentse meg erőtelenségét, ha magához hasonlót keres, megházasodhatik.

Úrasztali boroskanna

⁴² HuZaL-Jkv. I/1. 95–96.

⁴³ Ki van húzva.

⁴⁴ 1Cor 7,2: *De a paráznság miatt minden férjfiúnak tulajdon felesége legyen, és minden asszonynak tulajdon férje.*

1693

[116] Anno 1693. 12. Januarii visitatio instituitur Hátczogini per reverendum seniore
Georgium Körtvélyesi, Samuelem Jenej juratum notarium, Stephanum Köpeczj, Petrum
Baczonj tractus assessores etc.⁴⁵

Reverendus dominus pastor Petrus Küküllővárj quomodo in sua functione se accomodat, quaeritur ab auditoribus. Commendatur cum domino rectore.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

Az ecclesianak száz magyarforintya vagyon Naláci István főispán uramnál.

Causa generosae dominae Mariae Naláci contra suum maritum, Johannem Csula seniore.

Constituitur domino procuratore Michaelae Csengeri.

Ezért kellett énnékém a dominus Inctus, mint hitese férjemet prosequálnom, hogy a fellyebb expirált esztendőkből circiter annis 8, Isten és az Anyaszentegyház törvénye és rendtartása szerint hitese feleségül elvévén engem, és edgyütt is lakván, Isten öfelsége magzatokkal is megáldott volt, mégis mindazáltal, nem tudatik mitől viselletvén, az elmúlt nyáron, aratás alkalmatosságakor minden igaz út és mód kívül házától engemet, hitese feleségét elűzött, és elkergetett. Sok rendben annakelőtte mód nélkül és rendkívül vert, taglott, sőt még vérem is kiontotta, hittel hozzám tölt kötelességét ökegyelme posthabeálván, elállván azért ökegyelme kötelessége mellől, maga mellé sem edszer, sem másszor adoptálni nem akart. Kihez képest most is in facie Sanctae Sedis ultra et sponte kész vagyok ökegyelméhez hitem és kötelességem mellé redeálnom, adoptállyon ökegyelme, a jure megkívánom, fides violatrixnak, hac in parte ne láttassam lenni bizonyos contractus és conditiók alatt. [117] Alioquin solemiter protestálok, hogyha nem adoptál, sem recipiál helyes és méltó okát nem adván házától való elűzettemnek, illibate megkívánom, hogy a dominus Inctus in perpetua liga maradjon, én peniglen absolváltatván ad vota secunda ex deliberatione Sanctae Sedis transmittáltassam. Protestatur de caeteris.

Pro Incto, qui ipsemet instat, hogy vétessék dilatio, nem lévén prókátora.

Actrix: Nem adatik dilatio, mert régen vagy citatus, volt időd reá.

Inctus ad maritum: Nem veszem hozzám.

Deliberatum: Sok mindenik félben a fogatkozás, de nem elégséges okok azok az elválasra. Azért feleségét az férje, hogy rehabeállja, adjudicáltatik, úgy mindazáltal, hogy mind a két fél bizonyos conditiókra kösse magát, különben ha mi esik rajtok, magoknak tulajdonétsák.

1694

[131] Anno eodem [1694.] 16. Januarii continuatur visitatio Hátczogini.⁴⁶

Auditores examinantur de reverendo domino Francisco Békési, ecclesiae reformatae Hátczog pastore et humanissimo domino rectore Stephano Tokaj.

Optime commendatur utrique de pietate, servitio utili, et reverendus pastor de linguae valachicae peritia.

Reverendus dominus pastor et humanissimus rector examinantur de suis auditoribus.

Commendat suos nondum satis bene notos auditores reverend pastor.

Caret difficultate etiam dominus rector.

⁴⁵ HuZaL-Jkv. I/1. 116–117.

⁴⁶ Uo. I/1. 150–151.

[132] Deliberatum ad instantiam generosi Johannis Csula: Esztendeje lévén az Csula uram hamis hitért való excommunicatiojának, azalatt a tisztt megbüntethette volna, mi megtekéntvén nagy nyavalyáját s sokszori instantiaját, tovább excommunicatióban nem tarthattuk, hanem az ecclesiakövetésre admittállyuk, mely légyen az hátczogi reformatum templomban.

1695

[150] Anno 1695. 12. Januarii. Continuatio visitationis per reverendos praefatos assessores Hátzogini.⁴⁷

Auditores examinantur de reverendo domino Békésj et rectore domino Stephano Laskodj.

Optime commendantur tam reverendus pastor cum sua familia et dominus rector in doctrina, moribus etc.

Reverendus dominus pastor cum suo rectore examinantur de suis auditoribus.

1. Vadnak olyanok, kik vonszanak az olá opiniokhoz.

2. A templomot ritkán frequentállyák.

Deliberitum at utrumque: Az Úr Isten nevében intyük ökegyelmeket a lelkiismeretnek tisztaságáért, ne adgyanak okot tiszta, igaz tudományú vallásnak szidalmazására a más felekezeteknek. A templomot pedig ökegyelmek ne kényszerítésből, hanem jó kedvből, Istenekhez való szereteteből gyakorollyák. Külömben kényszerítettünk mi is ecclesiái disciplinához nyúlui.

Nota bene: A Naláczi András uramnál levő ecclesia pénzének 1693 esztendőbéli interessét az úr, Naláczi uram ökegyelme conferálta tiszteletes Békésj Ferencznek, akkori hátczogi praedikátornak kezében. Négy forinttal csináltatott istállót, hat forintya nálla vagyon.

Deliberatum ad instantiam Margariae Kreszta: Három esztendeje mialta Csizmadia György hitetlenül jámbor feleségét, Kerszta Margaretát elhatta, s constál fide mediante producált, város pecsétivel confirmáltatott attestatiojából, hogy ezelőtt három esztendővel négy hiteles szavú emberektől megizente feleségének, hogy soha többé hozzá vissza nem jó, s neki nem kell. Azidőtől fogva pedig mindenütt kereskedő emberek által tudakoztatta, de semmi hírit nem hallotta, s hova lett, nem tudgya. Azért (többször is sollicitálván Szent Társaságunkat felszabadulása felől) az agendanak az elválásról írott 5-dik punctuma s annak determinatioja szerint az ártatlan félt felszabadíttuk s második házasságra általbocsáttuk, nem lévén köteles az helyben maradott ártatlan az hitetlen bujdosóhoz. Az hitelnt pedig ecclesiastica censura alá vettyük, tisztt kezéhez adjudicállyuk.

[151] Anno 1695. 13. Januarii

Occasione visitationis Hátzogieni tiszteletes Tokai István uram az boldogfalvi reformatus praedikátor referállya, hogy az ecclesiában Kendefi Gábor uram által esett illyen scandalum, hogy ökegyelme vásárnapi reggeli cultusra (lévén ranchora Dániel János uram ellen) puskával jött bé, mellyet publice templom előtt, kijöven a templomból, ki is mutatott ökegyelme.

Deliberatum: Dolognak dijudicatioját transmittállyuk a Szent Partialisra.

⁴⁷ HuZaL-Jkv. I/1. 150–151.

Keresztelő ónkanna

suspicioval korcsomáros feleségű zsellért tartson scholaban, simpliciter meg nem engedgyük, eddigvalóról penig dignus reprehensione.

Nota bene: Amely ft. 6 a meghalt egyházfi kezében volt, hasznos helyre költ, csúrt etc. épített belőle a minister, sőt az mostani 1695 esztendőbeli interesnek ft. 6 ökegyelmét illeti, a négye az ecclesiajé.

1696

[167] Anno 1696. 11. Januarii. Continuatur visitatio per eosdem praefatos dominos, Hátczogini.⁴⁸

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Francisco Békésj et rectore domino Stephano Laskodj.

Reverendus dominus pastor cum sua tota familia laudatur in omnibus. De rectore autem habent difficultatem.

A mester a gyermekek számára építtetett classisban az egész őszön korcsomát tartó zsellért tartott, s most is ott van, aziránt a gyermekek elidegenettek az scholától.

Reverendus minister cum suo rectore examinator de auditoribus.

Neque auditores aggravantur vel discommendantur.

Deliberatum: Hogy a mester a tanuló gyermekek nagy kárával s maga ellen való

1697

[190] Continuatio visitationis per eundem dominum seniores [!] etc. Hátczogini die 6. Februarii [1697.].⁴⁹

Auditores examinantur de reverendo domino Francisco Békésj et domino rectore Stephano Laskodj.

Optime commendantur in omnibus a suis auditoribus.

Reverendus dominus minister cum suo rectore examinator de suis auditoribus.

Nulla difficultas super est.

Observatio: A csizmadia céh minden esztendőben tartozik visitor uraiméknak egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab pecsenyével, mivel a cimiteriumból kiszakasztott földön árulnak vasárnapokon, melyre magok is obligáltak sua sponte ömagokat.

⁴⁸ HuZaL-Jkv. I/1. 167.

⁴⁹ Uo. 190.

1698

[200] 8. Januarii [1698.] continuatur visitatio per reverendum seniore, caeterosque fratres, Hátczogini.⁵⁰

Auditores examinantur de reverendo domino Francisco Békésj et domino rectore Stephano Laskodj.

Reverendus pastor commendatur in omnibus.

Reverendus pastor et dominus rector examinantur de suis auditoribus.

Nulla est difficultas.

Deliberatum ad instantiam rectoris: Mester az oskola tapasztására költött négy zlotokat, mivel nem tartozott volna véle, porkoláb uram refundáltassa a várassal.

Item tiszteletes Békesj Ferencz uram ab anno 1693. 4. Julii száz forint interesséből Naláczi András úrtól hfr. 30 levált, mellyeket költött a parochialis ház szükségére. Acceptáltak.

1700

[230] Continuatio visitationis per eosdem reverendos fratres Hátczogini anno eodem [1700.] et die 10. Januarii.⁵¹

Auditores examinantur de reverendo domino Békésj pastore ecclesiae Hátczog. Nomina auditorum: Sz[ent]Györgji István, Rácz János, Mészáros István, Szöcs Ferencz, Szöcs Miklós, Szöcs Demeter, Mészáros Miklós, Halmágy Mih[ály].

Reverendus pastor in omnibus uno ore laudatur.

Reverendus dominus Békésj examinatur de suis auditoribus.

Non aggravat suos auditores, ulla difficultate.

I. Nota bene: Az scholara reámentek, s ott a borbélyt megfogták.

II. Amely pohárt Szilvásj Bálint adott volt, melynek fedelén egy német volt faragva, és Csermenyi Mihályné conferált egy kis pohárt tányérostól anno 1680, a tányérocskája egészen aranyos. De praesenti megvagyon. A pohárok penig romladozottak lévén, a méltóságos úr, Naláczi István uram egy tisztességes, kívül-belől megaranyozott pohárt csináltatott belőlle.

III. Tekintetes nemes Kendeffi Pál uram házastársa, Serédi Clára asszony conferált egy tisztességes négyágú szkófumos keszkenőt.

IV. Tekintetes nemes Csula Balás uram és felesége, Tornya Sophia conferáltak egy ezüsfonalas török keszkenőt, reá vagyon varrva a magok neve.

V. Tekintetes nemes Lukács János uram conferált egy aranyos kis pohárocskát.

VI. Egy szegény Szathmári Mihály nevű katoná külön-különféle selyem materiából varrott tisztességes asztalra valót adott.

VII. Kuk [!] Lászlóné asszony Balia Konisa [?] asszony adott egy rész sáhos abroszt.

VIII. Egy török keszkenő.

Úrasztali boroskanna fedelének díszé

⁵⁰ HuZaL.-Jkv. I/1. 200.

⁵¹ Uo. I/1. 230.

IX. Más egy sáhos abrosz.

X. Egy óh ezüsttel és arannyal varrott keszkenő, Matzesdi Illyésné asszony ajándéka.

X. Egy Kendeffi Pálné asszonyom ajándéka szkófiummal varrott keszkenő.

1701

[242] Continuatio visitationis in Hátszeg anno 1701. 17. Januarii.⁵²

Absente reverendo pastore Francisco Békéjs, nullus comparuit.

1702

[250] Anno 1702. die 17. Januarii instituitur visitatio Hátszekini per reverendissimum et doctissimum virum Samuelem Jenei senioreministratorum ecclesiarum tractus Devensis, praesentibus Caspare Váradi, ministro ecclesiae Rákosd et Hosdát et reverendo domino Stephano Tokai ministro ecclesiae Demsesiensis.⁵³

Auditores examinantur de reverendo ministro domino Francisco Békési et rectore scholae Stephano Miskolczy.

Difficultas auditorum:

1. A templomban vásárt szoktak indítani, exerceálni.

2. Az ecclesia fundusán lakó zselléreknek feles volta miatt félnek ökegyelmek a parochialis ház szabadságának megrontásától.

3. Naláczi András uramnál levő száz forintya az ecclesianak egy esztendőre tartozó interessével együtt, úgymint tíz forinttal, úgy láttyuk, haszontalanul és bizonytalanul áll. Azért nagyobb securitast akarunk keresni néki.

Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus et dominus rector Stephanus Miskolczy.

Difficultas: A templom s temetőhely pusztában vagy, kerítés nélkül.

Deliberatum: Az 88. canonnak 3. punctuma szerint lészen ökegyelmeknek poenáltatások, ha be nem kerítik.

Deliberatum:

Ad I. Semel pro semper végeztetett, hogy ennekutánna se a praedikátor, se scholamester vásárlást ne exerceállyon, se exerceálni ne engedgyen sub amissione honoris et officii.

Ad II. Amennyire lehet, munkálkodunk benne, hogy az zsellérek miatt az ecclesia parochialis fundusának szabadsága meg ne romollyon.

Ad III. Minékünk is az az szándékunk, hogy a pénznek nagyobb securitast keressünk, Naláczi András uram kezéből kivegyűk, melynek kikérésére menten delegáltuk két becsületes atyánkfiát, úgymint tiszteletes Váradi Caspar és Tokai István uramékat. [251]

De caetero se a praedikátoroknak, scholamesternek auditorira, sem az auditoroknak praedikátorokra és mesterekre nincsen semmi panasszok.

Nota bene: Tiszteletes atyánkfia, Békési Ferencz uram az Naláczi Andás uramnál levő száz forint pénznek usuráját, esztendőnként tíz-tíz forintot egyszer-másszor leválván és parochialis háza körül való építésekre erogálván ab anno 1693 ad annum praesentem 1701, számat adott előttünk és az egész reformata ecclesia előtt, melly is, minthogy közönséges hasznos helyre költ, acceptáltatott mind a Szent Visitationtól, mind az ecclesiától. Fellyülmúlván peniglen az ökegyelme erogatioja három forinttal az percipiált interesnek

⁵² HuZaL-Jkv. I/1. 242.

⁵³ Uo. I/1. 250.

summáját, azon pénznek elmúlt esztendőbéli tíz forint interessébül, melly még Naláczí András uramnál vagyon az summával együtt, tartozunk refundálni.

Nota bene: A delegatusok elmenvén, mellettek lévén Szilvási Mákra nevű nemesember, őkegyelme nem tagadá, nincsen nálla, sőt megvallá, hogy maga is azt akarja, de őkegyelme ahova kiatta, oda igazgat bennünket, Mácsora. Mi pedig őkegyelme kezébe attuk a száz forintot, mégpenig mind folyó ó pénzül, ergo usque ad hodiernum őkegyelménél, Naláczí András uramnál restál.

1705

[4] *Continuatur Visitatio Hátczogini die 28. Januarii [1705.] per praefatos fratres.*⁵⁴

Tisztünk követésére visitálni bementünk a hátczegi parochiában. Tiszteletes Csáki Miklós uram bennünket nem admittált, nevezetesen tiszteletes Váradi Gáspár visitator atyánkfiát kiczokigatta házából, tiszteletes esperestünk felől penig azt mondotta, hogy nem agnoscállya in hoc casu sem esperestyének, sem visitatorának míg pör alatt lesznek, és a közöttök való controversia Generalison nem decidálódik, az ecclesia tagjait repellálta. A templomba harangoztatván be nem jött.

Deliberatum: Ez a difficultas reportáltatik a Partialisra.

Elérkezvén tiszteletes Popa Joseph uram őkegyelme, második hátczegi praedicator, egygetértvén az ecclesia tagjaival, kívánák őkegyelmék töllünk, hogy őkegyelmét és az ecclesia tagjait visitálnók, mert őkegyelmek jó szívvel admittálnának. Mi is azért őkegyelmekkel együtt menvén más parochialis házhoz, inchoáltuk visitationkat ilyenképpen.

Auditores examinantur de reverendo domino Josepho Farkas. Optime recommendatur ab auditoribus, una cum rectore domino Paulo Győri.

Reverendus minister etiam examinatur de suis auditoribus, etiam sua reverentia commendat suos auditores.

Observatio 1. Sateczai uram jövőn előnkben, quietantiakból demonstrálta, hogy a hátczegi reformatus praedicatornak fizetését kiszolgáltatta, sőt többet adott mint tartozott volna, azért Popa Joseph uramnak nincs semmi praetensioja sem a méltóságos úr Barcsai Ábrahám uramhoz, sem az akkori porkoláb Sateczai uramhoz, hanem tiszteletes Csáki uramnál vagyon tíz forintya őkegyelmének, keresse őkegyelmén.

Observatio 2. A hátczegi ecclesianak lévén régtől fogva, többire majd minden haszon nélkül idősbik Naláczí András uramnál ft. 100 [5] magyarforintya ~ száz forintya, melynek interesse volna ordinarie esztendőről esztendőre tíz-tíz forint. Általmentünk Hátczegről Naláczra és őkegyelmét találtuk maga házánál, kérők őkegyelmét s kényszerítők tisztünk szerént, hogy őkegyelme mind a summát, mind a három esztendőitől fogva a restantia interest adgya meg. Kénála bennünket jobbággyal, jelentvén őkegyelme, hogy őkegyelmétől néhai tekintetes Naláczí István uram azt a pénzt elvőtte volna s egy jobbágyot adott érette, melyre mi azt felelők, hogy minekünk s ecclesianak jobbágy nem kell, mi őkegyelmének pénzt adtunk s pénzt várunk ugyan őkegyelmétől, nem mástól. Halaszta őkegyelme, hogy Naláczí urammal beszél s ennek a dolognak igazítása még hátra [van].

⁵⁴ HuZaL-Jkv. I/2. 4–5.

1717 február

[96] Anno 1717. die 8. Februarii inchoatur visitatio in ecclesia reformata Hátszegiensi per reverendum dominum seniore Petrum Keresztúri, nec non reverendum dominum Johannem Décsi ecclesiae reformatae AlPestesiensis ministrum, caeterosque adjunctos fratres.⁵⁵

1. Az hátszegi reformata ecclesianak mostani egyházfia, Asztalos László percipiált volt communiok administratioinak alkalmatosságival négy kévés búzából hfr. 8,82, melyekről erogált szükséges helyekre ft. 3,88. Marad még restantia pénz ükegyelménél hfr. 4,94, melyekről in futuro tartozik ratiocinálni.

Az 1714. esztendőbeli congestum pénzekekről való ratiótul maradott volt fenn restantia pénz hfr. 4,10, minthogy ezekről most nem ratiocinált, hanem jövőendőbeli ratióra maradott, in futuro tartozik ükegyelme (ezt összeadván a fellyebbvaló summával) ratiocinálni de ft. 8 et dr. 104. Erről láthatni az 1714. esztendőbeli visitatióban. *Nota bene: Az 4 ft. és 10 pénzű álló debitum in visitatione anni 1718. die 1. Februarii tolláltatott.*

Adott tiszteletes Csáki uram congestum pénzt elő eszerént:

1. Csepreginé asszonyom számára hfr. 1,46.
2. Enyedi ecclesia számára dr. 52.
3. Fejérvári ecclesia számára dr. 52.

Deliberatum in causa humanissimi rectoris Pauli Györi: Sattzai János uram, őhercegsége mostani hátszegi porkolábja, vádolván tiszteletes esperest uram előtt a hátszegi reformata ecclesianak mostani becsületes mesterét, Györi Pál uramat tanításban való henyességgel, tunyasággal és a scholanak elpusztításával, kívánván is tiszteletes esperest uramnak ezen difficultasnak eligazítására való kijövetelét. A Szent Visitatio azért kijöven ezen dolognak eligazítására, hírt tettünk mind Sattzai uramnak magának, mind a több becsületes ecclesia tagjainak. Sattzai uram hivatalunkra nemcsak nem compareált, de becstelennül ezt is izente: Én bizony nem compareálok ükegyelmek eleibe, minthogy én ecclesia tagja [97] nem vagyok, hanem fattya az ecclesianak, és nem bánom, akár igazítsák el ükegyelmek a mester dolgát, akár ne. Mi a Sattzai uram becstelen izenetivel nem gondolván, a scholamestert előhivatván egyfelől, másfelől az előttünk compareált ecclesia tagjait, jó lelkünk ismereti szerént examinálván a fenn specificált mester felől, senki ükegyelmét az

Úrasztali boroskanna

ecclesia tagjai között tanításban való tunyasággal és henyességgel nem vádolta. Elküldöttünk nemes Isák kapitáné asszonyomhoz is, kinek is a gyermeke a scholába jár, ükegyelme sem aggravalta semmivel. Nem lévén azért accusatori a praenominált becsületes mesternek, mi sem condemnálhattuk, és amotiora érdemesnek nem ítlhetjük. Mindazáltal minthogy a Szent Visitatio előtt maga lemondott mesteri hivataljáról, facultáltuk az ecclesiat arra, hogy más mestert hozathasson, míg a lenne, penig fungállyon és tanításbeli hivatalyához serényen hozzájárasson, hogy az egyházi szolgálatban fogyatkozás ne légyen.

⁵⁵ HuZaL-Jkv. I/2. 96–97.

1717 szeptember

[115] Anno 1717. die 19. Septembris⁵⁶

Szegény Csáki Miklós atyáncfiát Isten kiszóllítván e világból, minthogy halálával az hátszegi reformata ecclesiában a ministerium csorbaságot és fogyakozásokat szenvedett, és ugyanazon ecclesiában igazításra való difficultasok, a zsellérek között pedig elszenvedhetetlen botrányok estenek, mindezeknek meg-orvoslására, disentiálására és az scandalumoknak amotiojára, extirpatiojára tiszteletes esperest uram adjunctus társaival kénszerítettett a megemlített ecclesiába kijünni és velünk edgyütt a fogyakozásokat eszerént orvosolni, és a difficultasokról, scandalumoknak amotiojáról concludálni.

I. Hogy az ecclesia sokáig praedikátor nélkül ne legyen, és az ministerialis actioknak exercitiuma (minéműek: esketés, keresztes, Úr vacsorájának administratioja és a mindennapi isteni szolgálát) meg ne szünnyön, míg az ecclesia magának valahonnan kedve szerént való praedikátort híhat, addig, úgymint az praedikátorok változásának szokott és rendes idejéig, melly Gergelly pápa napja canonunk szerént, tiszteletes atyáncfiát, Fogarasi Márton uramat surrogáltuk, kinek is fél esztendeig való és teendő szolgálattyaért ezen ecclesianak mindennemű proventusinak felét adjudicáltuk.

II. Hogy az parochianak privilegiuma illibati megmaradgyon és az ecclesia vagy parochialis fundusokon lakó zsellérek és várasiai között ezután versengés és veszekedés ne legyen, hanem mind a két fél között a jó harmonia megtartassék, végeztük:

1. Hogy akik de praesenti az ecclesia zselléri közül fundusokat s örökségeket bírnak a városon, és ezelőtt is a várasiaikkal azon egy igát és terhet viseltenek, azok statim et de facto az ecclesia fundussáru elmenyenek és elköltözzenek, és viszonttag az várasiaikkal incorporáltassanak, hogy az ecclesianak szabadsága miattok meg ne romollyon.

2. Akik az ecclesia fundussán lakó zsellérek közül zselléreket tartanak, végeztük azoknak zselléri felől, hogy valamiben gazdájokkal megegyeznek, alkusznak és contrahálnak, annak felit adgyák gazdájoknak, felit viszonttag az ecclesianak.

III. Hogy a sok botrányokozásokra ennekutánna út ne nyitassék, megtiltyuk és serio parancsoltyuk a zselléreknél, hogy ennekutánna senki közölök semminemű részegítő italnak maga háznál korcsmáját ne tartsák, hoc est akik közölök égett borral, pályinkával kereskednek, megengedtetik, hogy ki a vásárra pénzen adgyanak, de hogy magok házoknál valakinek részegségre adgyanak, meg nem engedtetik, a piacon való árulástul senki őket el nem fogja, mi sem tiltyuk.

IV. A tisztességes vendégséget és atyafiságos és botrányoztatás nélkül való mulatságot köztük ugyan meg nem tiltyuk, mindazonáltal, hogy muzsika és hegedűszó mellett mulassa-

Úrvacsorai kehely – 1702

⁵⁶ HuZaL-Jkv. I/2. 115–116.

nak, annyival inkább amellet tombollyanak, táncollyanak, meg nem engedgyük, a szitkozódást, káromkodást elkerülyék. Valaki ez ellen vét, post admonitionem semel atque alias factam florenis 12, azután penig ignominiose admoneáltassék, medio temporis a parochialis fundusról amoveáltassék, tanquam legis divinae ac humanae contemptor.

[116] V. A zsellérek a parochustúl dependeállyanak, minden jó és tisztességes dolgokban engedelmeskedgyenek, ha mi bajok és megbántódások érkezik, elsőbben is a parochusnak jelentsék meg, a parochus is correspondenter és atyafiságossan élyen az öhercegsége tiszteivel, hogy a parochialis ház körül való difficultasokat communicatis consiliis et unitis viribus igazíthassák és discutiálhassák. Amire úkegyelmek nem elégségesek, azokat tartozik a méltóságos főcurator úr és tiszteletes esperest uram eleibe vinni, minden aprólékos dologért a méltóságos curator urakat ne búsítsák.

VI. Jóllehet azelőtt is végeztük vala, hogy a parochialis funduson lakó zselléreknek annualis béreknek és házbeli taxajának fele a parochusoké, fele viszontag az ecclesiaié legyen, de minthogy szegény Csáki uram nem observálta, hanem constitutionk ellen egészben magának appropriálta, hogy ezután ne legyen, újjólag végeztük, hogy a zsellérektől járandó taxa és házbér az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része penig az ecclesiaié legyen.

VII. Minthogy az parochialis funduson lakó zselléreknek életekről, erkölcsökről és magok viselésekről inquisitiont peragáltunk, azok között egy Szabó Juon nevű zsellér botránkoztató életűnek tanálatván feleségével edgyütt, felöllök ilyen végezést tettünk:

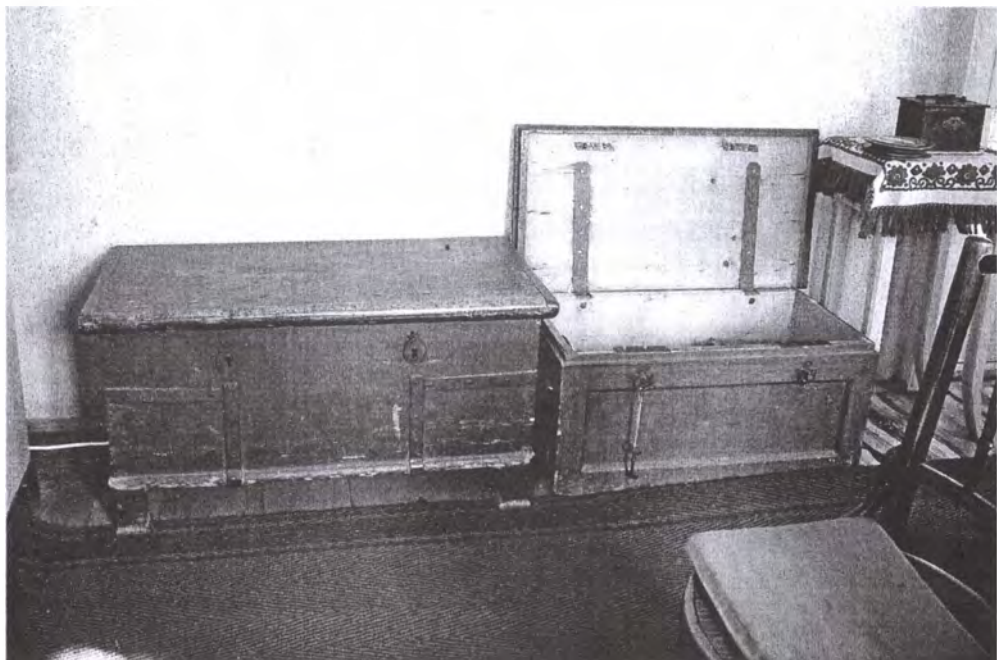
Deliberatum: Világosan constál számos testiseknek hitik után való vallástételekből Szabó Jánosnak és feleségének botránkoztató rút életek. Mindkettőnek gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateállják és házokat mindenféle gonoszságnak bordéllýának lenni doceállják. Kiváltképpen feleségének fajtalanságát és tisztátalan életre mutató cselekedetét. Illyetén szemérem nélkül való magaviseletti adgyák ki a tanúk vallástételekből.

1. Hites férjén kívül iffjú legény szeretőket tart magának.

2. Egykor egy göröggel setét estve bezárkózott házába, a gyermeket kiküldvén a házból és strázsát állatván az ajtó eleibe.

3. Idegen iffjakkal csókolódott s ölelgetőzött, melly tisztátalan cselekedetét az ura is benne látván és tapasztalván, másoknak hallottokra szemére hányta. Magok között gyakorta veszekednek, verekednek, egymást szidgyák, káromollyák. Mindezekre és több ezekhez hasonló gonoszságokra nézve, hogy az illyetén botránkozások a parochialis fundusról kigyökerezethessenek és hogy többé másoknak is botránkozásokra ne légyenek, őket a parochialis fundusról amoveálljuk, exterminálljuk, és serio parancsollyuk, hogy intra octavum elköltözzenek, másként mint botránkoztató személyyek ignominiose kihányattanak.

Anno 1717. die 17. Maji V[ajda]Hunyadon celebrált Generalis Visitationban mindezeket a punctumokat tiszteletes püspök Soos Ferentz uram deliberative confirmálta, ratificálta.

Eklézsialádák a hátszegi parókian

1718

[119] *Inchoatur visitatio in ecclesia Hátszegiensi 1718. 1. Februarii per reverendum dominum Petrum Keresztúri Sanctae Sedis juratum seniore et adjunctos socios, reverendum Petrum Örsi et reverendum dominum Johannem Décsi.*⁵⁷

Examinatur ecclesia de reverendo domino pastore, Martino Fogarasi.

Jóllehet a specificált reverendus dominus ministert szegény Csáki uram helyett ideig surrogáltuk vala, úgymint Gergely pápa napig ezen ecclesiaba, de minthogy tisztességes magaviselésével, a szent ministeriumhoz való kegyes életével, eddig tanításában való és egyéb papi hivatallya szerint való munkáiban való serény eljárásával kedvet talált magának az ecclesia előtt, az ecclesia előttünk továbbra is ökegyelmét marasztya, sub hac tamen conditione, hogy az ecclesia hírt teszen tekintetes praefectus uramnak is ökegyelme iránt, és ha ökegyelme is annuál ezen ecclesia tetszésének, az ecclesia praedicatorának továbbra is megtartsa.

Eadem ecclesia examinatur etiam de humanissimo rectore Andrea Kazai. Az ecclesianak ökegyelme iránt való panaszok ezek: 1. Ökegyelme restes a tanításban, akiknek gyermekei vadnak kívánniak [120] ökegyelmétül, hogy a tanításban serényebb légyen, tanítását ad captum discipulorum suorum accomendat, kit-kit az ő megfoghatása szerint tanítván.

Az ecclesianak Úr asztalához való bonumi Asztalos László úrnak előttünk és az ecclesia előtt tett relatioja szerint mind aszerint megvadnak, amint protocoláltattak.

⁵⁷ HuZaL-Jkv. I/2. 119–120.

Az ecclesianak régi egyházfia, Asztalos László uram percipiált volt egybül-másbül az ecclesia számára in annis 1714 et 1718 usque ad praesentem visitationem hfr. 32,13, mely summából szükséges helyekre erogált hfr. 16,11. Marad még ökegyelménél restantiapénz hfr. 16,02, melyeket tartozik transponálni mostani egyházfi, Győri Pál uram kezéhez. Mellyekről is Győri Pál uram in futura visitatione tartozik ratiocinálni. *Ezen pénzeket nem atta által, hanem most dolgozik az ecclesianak érette a templomban.*

Nota bene: Amelly 4 ft. és tíz pénzeből álló adósságot in visitatione habita anno 1714 irtunk vala Asztalos László uramra, in praesenti visitatione tolláltuk, mivel azon pénzt az ecclesia erogálta volt munkára egy ács mesterembernek, RácZ Kaletának, mellyekre dolgozott valamit amíg el, de egészen meg nem dolgozta. Az ecclesia azért mennyen végére, mennyire dolgozott, ami restál, a maradékán keresse.

Mostani egyházfi Győri Pál uram kezénél marad ecclesia búzája metr. 83 és hfr. 6 dr. 4, mellyekről tartozik futura visitatione ratiocinálni. Annakfelette a zselyérektől in anno 1717 percipiált ft. 21 dr. 25, mellyből erogált tiszteletes Fogarasi uramnak hfr. 6. Még ebből restál ökegyelménél ad futuram rationem ft. 15 dr. 25. *A 83 véka búzát szükséges helyekre erogálta.*

1719

[146] *Continuatur Visitatio in ecclesia Hátszegiensi anno 1719. 1. Martii per reverendum dominum Petrum Keresztúri, Sanctae Sedis seniore et adjunctos fratres, Petrum Őrsi et Johannem Décsi.*⁵⁸

Examinatur ecclesia de reverendo domino pastore Samuele Hévízi.

Panaszolkodik az ecclesia, hogy ökegyelme oláh nyelven nem fungál, délyesti praedicatiokat elmulattya, beteghez ha hivattatik is, nem mégyen, constitutionk ellen a zselyéreknek a parochialis funduson korcsomát engedett, a zselyérei között verekedik és attával-teremtettével és huczfuttal szitkozódott. Hac vice ökegyelmét intyűk, hogy ezeket ökegyelme elkerüllye, papi hivatalyához illendő életet éllyen, secus, ha ezeket patrállye, kemény censuraja lészzen.

A hátszegi egyházközség eklézsiáládája

Az ecclesia bonumit a mostani egyházfi, Győri Pál uram aképpen vette kezéhez Asztalos László uramtól, amint protocolláltattak és most is aszerint megvadnak.

Amelly tizenhat forintokkal adós maratt Asztalos László uram az ecclesianak, által nem atta Győri Pál úrnak, hanem most dolgozik érette a templomban.

[147] Az elmúlt esztendői visitatiokor maradt volt Győri Pál uramnál ft. 21,29. Attól fogva percipiált ökegyelme búzából, törökbúzából, perselyből, zselyérektől hfr. 102 dr. 84, mellyeket összeadván a fellyebb való restantiakkal, téssen in summa ft. 124,13. Melly summából szükséges helyekre erogált hfr. 97 dr. 54. Még restál ökegyelménél ad futuram rationem hfr. 26 dr. 99.

⁵⁸ HuZaL-Jkv. I/2. 146–147.

1771

Itt sem celebráltathatik most formalis visitatio, mivel tiszteletes notarius uram sem maradt itt mára, úgymint pro 13^a Februarii [1771.], az építés is még félben vagy, mindazonáltal a jövő visitationak facilitatiojára tettem én, senior ilyen jegyzéseket.⁵⁹

1-mo Amint a tavalyi, Borbátvízen celebrált consistorialis gyűlés conclusumaiban protocoláltatott volt, akkor fungens substitutus tiszteletes Jantsó István pro tunc idevaló fungens prédikátor által, hogy volna is paratis ökegyelme kezénél építésre való pénz hfr. 68 dr. 85.

	hfr.	dr.
Ökegyelme adott által successorának, tiszteletes mostani fungens minister Bartók József ökegyelmének aféle pénzt csak Nota bene: Hfr. 6 magánál megtartott valami kert csináltatásáért, mely igazításra való difficultas.	62	55
Ugyan tiszteletes Jantsó uram tiszteletes Bartók uramnak adott által készpénzüli publicatióból gyűlt s másféle pénzt	1	69 ½
Accedáltak eddig méltóságos grófné Bartsai Ágnes asszony öexcellencia kegyességéből	20	–
Titulata Harsányi Sámuelné asszony adott	10	–
[15] Tekintetes Buda András úr 200 ft. interessében	12	–
Nemes Háttzeg vidéki benefactoroktól való collecta	20	16
Perselybéli publicatio	6	31 ½
Perceptionis summa facit	132	72
Erogatio: A félben lévő építésre a tiszteletes parochus mennyit költött eddig maga registrumából demonstrálja, hogy materialékra, zsendely- és lécszegekre, lécekre, épületre való fákra stb. erogált	52	19
És így pro ulterioribus expensis marad kezénél	80	53

Observáltatik, hogy az általadáskor tiszteletes Jantsó István atyafi ökegyelme némely capitalisokat, melyeket maga elocált, contractusok nélkül adta által. Azok iránt végeztetik, hogy ökegyelme contractusokat íratasson s azokat adja által a háttzegi parochusnak, egyébaránt ha kár következik a contractusok nemléte miatt, ökegyelméhez eo in casu recursussa leszen az ekklezsiának.

1772

[27] In nomine Domini. Anno 1772. die 8va Januarii incipit Sancta Visitatio in ecclesia reformata Háttzeg per clarissimum dominum seniorelem Stephanum Herepei et notarium Benedictum Bitai, praesentibus spectabilibus dominis Isaaco Nándra vicebrachio seculari et Stephano Satzai, Josephoque Kazai aedili.⁶⁰

Ubi:

1-o Megkérdeztetvén a nemes ekklezsia tiszteletes Bartók József loci minister és humanissimus scholae rector Dósa József ökegyelmek felől, szolgálattokat kedvelli s továbbra is kívánnya.

⁵⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 14–15.

⁶⁰ Uo. I/3. 27.

Elkészialáda Hátszegen

2-o Tiszteletes loci minister ökegyelme is materbeli ekklézsia tagjai iránt nem panaszol, hanem az alsószilvásiakról kívánnya, hogy a templomot gyakorolják, nemcsak az Úr vacsorája vételekor, mint eddig, hanem egyéb vasárnapokon is, és mutassák meg magokat buzgó keresztyéneknek lenni a fizetésnek administratiojában, melyet eddig negligáltak, lévén arról világos parancsolat és rendelés mind az ország törvényeiben, mind az ekklézsiai rendelésekben, minthogy magok is a fellyebbvaló visitatióban ehhez az ekklézsiához kötötték magokat. Intimálja a visitatio, melyet ha nem cselekednének, a vicebrachium által ex debita penalitate adigáltassanak.

3-o Demonstrálván tiszteletes Bartók József uram a templom zsendelyeztetésére, oskolaház körül tett kertnek csináltatására, parochialis ház kemencéjére, a kis ház gerendázására, padlása földelésére, vakolására, ajtózár igazítására s almáriumocskára és egyebekre,

	hfr.	dr.
Minekutánna az ekklézsiába bėjött, erogált juxta demonstrationem coram exhibitam et legitimatam	116	56
Percipíált pedig mind együtt collectakból, perselypénzből és némű-némű capitalisokból	109	67
Mely szerint supererogált	6	89

Illő, hogy refundáltassék.

4-o Panaszol tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy mind az ökegyelmét, mind pedig a humanissimus scholae rectori concernáló pium legatumoknak némely része a limitaneus debitoroknál haereál, s kívánnyak mindketten, hogy valami fundusból azon mancitassa fize-

tésbéli competentiajoknak bonificáltassék. Helyyesnek ítéli a Szent Visitatio kívánságokat s offerálja, hogy titulus inspector curator uraknak fogja recommendálni és consoláltatásokat exoperálni.

5-o A Mátson lévő Apátianum pium legatum hfr. 100 periculumban lévén, adstringáltassanak az adósok annak megadására. Úgy az JóValtselen levő 30 ft. adósság is, mely recommendáltatik a seculare titulum brachiumnak.

6-to Referáltatik s constál is, hogy a Lindsinán lévő és a háttzei ekklezsiához foeneráló 100 ft. interesse restál Kován Jánosnál de annis 5, Ungur Jánosnál restál ft. 8 usque ad annum 1771 inclusive, melyről exstál Ungur Jánosnak maga obligatoriaja is a Partialis ládájában, ut refertur.

1773

[80] Inchoatur visitatio ecclesiarum per districtum Háttzeg reformatarum anno 1773. die 9na Februarii in ipsa matre ecclesia Háttzeg per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyadensis seniore et Stephanum Intze Lisznyai ecclesiae reformatae Devensis verbi divini ministrum praesentis visitationis substitutum notarium, praesente loci ministro reverendo domino Josepho Bartók, praesentibus quoque ex ecclesiae commembris Stephano Satzai, Samuele Pataki et Josepho Kazai aedili, in domo parochiali.⁶¹

1-o Tiszteletes loci minister panaszul adá fel:

a. Hogy a tekintetes Buda András úrnál lévő Buda Éva 400 ft. álló pium legatumanak már szinte két esztendőktől fogva semmi érdekét nem veheti, és kérte a Szent Visitatiót, találna módot abban, hogy azon interes az ekklezsia hasznára esztendőnként currálna, melyre magát a Szent Visitatio ígéré, hogy ezt az egész dolgot az inspector curatoratusnak fogja officiose commendálni és azon interesnek folyását exoperálni.

b. Adá fel azt is, hogy háttzei lakos Szabó János ipjáról, Ikafalvi Márton uramról az ökegyelme feleségére háromlott 5 ~ öt forintbéli adósságnak érdekét semmiképpen nem akarja praestálni, keresvén abban külömb-cüllumokat a tiszteletes loci minister kérésére. Officiose recommendálja azért az egész dolgot a Szent Visitatio a competens tiszt úrnak, méltóztassék említett Szabó János ökegyelmét arra adigálni, hogy akár az 5 ft. érdekét esztendőnként az eddig való restantiával együtt praestálja, akár pedig magát a capitalist adja fel.

2-o Demonstratiót tévén tiszteletes loci minister a tavalyi visitatiótól fogva való perceptumokról és erogatumokról, adott fel:

Perceptumba:	hfr.	dr.
Bizonyos pius fundusok érdekét	54	98 ½
Alamizsnabéli collectat	13	31 ½
Bizonyos capitalis pénzt, melyet felvett	30	–
Summa perceptionis	98	30
Erogatumba a beadott specificatio szerint	82	41
Ide tévén a tavalyi supererogatumot	6	89

⁶¹ HuZaL-Jkv. I/3. 80–81.

Perceptumba:	hfr.	dr.
Menyen az erogationis summa ad	89	30
És így marad ad sequentem rationem	9	–
3-o Humanissimus rector Dósa József ökegyelme némely pia oblatiokból congerált	1	44
Melyből a schola ház körül bizonyos reparatiokra költött	4	23
Tehát supererogált	2	79

Két mfr. és hetvenkilenc pénzt.

4-o A tiszteletes loci minister és hallgatók magok viselése iránt kérdés esvén, a tiszteletes atyafi ellen semmi panasz fel nem adtatott. Esett pedig panasz a tiszteletes loci minister részéről, hogy minél kevesebb számmal vagynak a hallgatók, annál [81] kevésbé gyakorolják a templomot. Intimálja azért atyáiképpen a Szent Visitatio, vegyék szívekre a templom gyakorlásának minden dolgok felett szükséges voltát, és ha mindenkor nem is, olykor nemcsak vasárnap reggel, hanem délyest és hétköznap is a templomot gyakorolni esmérjék keresztyéni kötelességeeknek, ne kényszerítsék a Szent Visitatitot keményebb ecclesiastica disciplinához nyúlni.

5-o Tett jelentést a tiszteletes loci minister aziránt is, hogy ami kevés competentiaja volna is az itt lévő hallgatóinál, azt is egészben denegálják, melyből a Szent Visitatio nagy hidegséget hoz ki. Mellyre nézve nemcsak intimálja, hanem ugyan serio imponálja is az olyanoknak, hogy a következő Gergely pápa napig, ami restantiaba volna a papi fizetésből, igyekezzenek tiszteletes prédikátorjoknak befizetni, egyébaránt ha újjabb panasz fog hallatni, az ekkléziái törvények szerint való büntetést fogja intentálni.

6-o Megjelenvén a Szent Visitatio előtt maga Szabó János ökegyelme is, úgy referálá, hogy a fellyebb sub littera b. mentionált 5 forintbéli adósságnak csak fele háromlott az ökegyelme feleségire, Ikafalvi Sárára, fele pedig Ikafalvi Rebekára, néhai Krakкаи János uram feleségére, ki is meghalván, szállott posteritassira, Krakкаи Sófiára, Raphai Sámuel feleségére és Júliára, egy hunyadi asztalos oláh ember feleségére. Maga azért Szabó János a Szent Visitatio előtt ígéré, hogy felesége részét naponként megszerezvén, Pünkösdig lefizeti. Imponálja is a Szent Visitatio, hogy addig megszerezze s restans interestével együtt letégye és a tiszteletes loci ministernek eleget tégyen.

1774

[109] *Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 2da Martii in ecclesia reformata Háttzegensi per reverendum ac clarissimum dominum seniore Stepahanum Herepei et juratum notarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Josepho Bartók, praesentibus item a parte ecclesiae Stephano Satzai, Samuele Patiki, Josepho Kazai aedili, scholae rectore Josepho Dósa in domo parochiali.*⁶²

1-o Kérdés esett mind a tiszteletes loci minister, mind a hallgatók iránt. A hallgatók ugyan papjok ellen nem panasznak, de a tiszteletes atyafi megújította most is tavalyi panasszát, hogy a templomot úgy, mint kellene nem frequentálják, nevezetesen pedig a filialis ekkléziákból említett némelyeket. Sajnálja eléggé a Szent Visitatio ezt a hidegséget, s inti a hallgatókat nagyobb buzgóságra s Isten házához való szeretetre.

2-o Értette a Szent Visitatio a humanissimus scholae rector Dósa József ökegyelme szándékát, hogy a belső hivatalt külső statussal felváltani igyekeznék, de újra hallja ebbéli szán-

⁶² HuZaL-Jkv. I/3. 109–110.

dékozásnak megváltozását, s ezen rectori hivatalban megmaradni kívánó igyekezetét. A Szent Visitatio ugyan őkegyelmét ezen ekklézsia kebelében meghagyja, de egyszersmind atyáiképpen admoneálja, hogy az italtól magát elvonván, igyekezzék hivatalában híven s serényen eljárni. Egyébaránt ha excessussiról s hivatalában restes eljárásáról újra panaszt fog hallani, keményebb fenytékkal is fog élni, s őkegyelmével a canonok szerint fog cselekedni.

3-tio Kedvetlenséggel érti a Szent Visitatio, hogy az alsófarkadini filialis ekklézsiában lévő hallgatók, nevezetesen Szabó János, Farkas Simeon, Radik Pál uraimék s mások, non obstante, hogy ezelőtt protocolláltatott a háttzei reformata mater ekklézsiában való ingremiáltatások, ezen mater ekkléziától magokat elszakasztván, mind a templom gyakorlására, mind a papi fizetésre nézve a tustyai ekkléziához csatolván magokat. Ezt a Szent Visitatio, minthogy facultasában sincsen, tellyességgel meg nem engedheti, serio atyáiképpen adhortálja az olyanokat, hogy magokat az elébbi improtocolatiohoz tartván, mind a háttzei templomban olykori megjelenésekkel, mind a háttzei református papnak s mesternek egyszer elszánt fizetésnek megadásával bizonyítsák meg magokat ezen mater ekklézsia tagjainak lenni. A materben lakó tiszteletes loci minister is obligáltatik, hogy olykor mikor érkezik AlsóFarkadinon is magát isteni tisztelet tétele végett jelentse meg. Ezzel ugyan el nem tiltatnak attól, hogy, az alkalmatosság úgy hozván, a tustyai református pap tanításait hallgassák, s azért oda is valami recognitioval légyenek, hanem csak arra obligáltatnak, hogy mindenkor s mindenütt esmérjék meg magokat ezen ekklézsia tagjainak lenni. Ezt ha cselekedni nem akarják, kéntelenítetik a Szent Visitatio ekklézsiái fenytékkal élni. Hogy pedig ezután az a[lsó]farkadini filialis ekklézsiában jobb móddal mennyenek a dolgok végben, egyházfi úrnak constituálja a Szent Visitatio titulus Jakab János uramat, hogy a papi s mesteri fizetésnek beszédésében maga különösön légyen munkás.

[110] 4-to Demonstratiot tévén a tiszteletes loci ordinarius minister, őkegyelme ad fel:

	hfr.	dr.
Tavalyi visitatiokor maradtott pénz	9	—
Tekintetes Buda András úrtól jött interest	18	—
Tekintetes Berivoi János úrtól jött interest	13	24
Publicatiot	6	97
Summa	47	21
Erogált hiteles demonstratio szerint bizonyos szükségekre	55	13
És így supererogált a tiszteletes loci minister	7	92
5-to A pia collectából percipiálván a humanissimus dominus scholae rector Dósa József uram	11	5
A scholaház és kertek reparatiojára erogált	9	27
És így maradna őkegyelménél	1	78
De minthogy tavaly supererogált volt de proprio bizonyos summát, amint az akkori protocollatio megmutattya, úgymint	2	79

Ebből az 1 mfr. és 78 pénz annak compensatiojába imputáltatik, ami még hátra vagyon, úgymint 1 mfr. s 1 pénz a schola körül való reparatiokban az épületek conservatiojára rendeltetett fundusból arra is ab aequo, amennyi invitabiliter szükségesnek ítéltetik, excindáltassék. A materialok pedig, karó, támasz, vessző, mellyek actu megvagnak, vagy ezután a kegyes benefactoroktól bójónek a negligentia miatt el ne romoljanak, hanem legottan felépíttessenek. Nemkülömben a templom körül való palánkkert is igazíttassék s erősíttessék meg, minekelőtte tellyességgel desolálódik.

1776

[169] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Hátszegensi die 22^a Martii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum seniore Stepbanum Herepei, substitutum notarium Georgium Hermán, praesentibus Stephano Satzai, Petro Kazai et loci ordinario ministro reverendo domino Joser o Bartók, cum ludi magistro domino Josepho Gáspár in domo parochiali.*⁶³

1-mo Panaszképpen adá fel tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy ezen ekkléziának legált pia collatiok között vagynak némelyek régiek, melyek közzül egy részének vagyon contractussa, egy részinek csak minutaja, mellyeknek jobb rendbe való hozások végett kéré a Szent Visitation, hogy ordináljon két bizonyos subjectumot, egyet ex secularibus, mást pedig ex clero. Amplectálta a Szent Visitatio e kérését a tiszteletes loci ministernek és végezte, hogy mostani nyavalyájából felépülvén az instans, maga mellé végyen egyet ex secularibus, mást ex clero, és mentől jobban lehet distingválják, amelyről contractus nincsen expedíaltassanak, amellyek elveszteknek tartatnak, elhalván vagy szökvén a debitorok, azok securáltassanak.

2-do. Contraversia indulván a parochialis fundusnak a pater franciscanusok residentiajok felől való közhatár felett, facta oculatione per residentiae syndicum titulum Josephum Magardits, az utca felől való végében valami kevés részecske a parochialis fundustól abjudicáltatott az exmittált bíraktól, és a residentiae fundushoz adplicáltatott, penes solemnem reverendi domini loci ministri Josephi Bartók protestationem: 1. Hogy ökegyelme ad evitandas ultiores altercationes accedál ugyanazon judiciumra, de úgy, hogy a tiszteletes esperestnek és inspector curatoroknak affelett repraesentatiot tenne, és pro ulteriore revisione és decissione oda recommendálna. 2. Hogy a közkert felosztatván, a pater franciscanusok is tartozzanak a magok rész kertyeket feltenni. Nem approbálja a Szent Visitatio a tiszteletes parochusnak ezen cselekedetét, hogy inconsultis archidiacono et curatoribus erre lépett, hogy a vicinitas metaja változtassék. Mindazáltal, minthogy a már meglett, most egyebet benne nem végezhet, hanem hogy a főcurator uraknak ezen dolgot reportálja, szükség lészen ezt is számba venni.

3-tio. Panaszul adja fel a humanissimus dominus scholae rector Gáspár József ökegyelme, hogy midőn az antecessora, Dósa József ökegyelme innen elment, a magát concernáló fizetésen felyül anticipált volna, és azt most visszaadni, vagy csak afelett computust ineálni is recusálja. Végezte azért a Szent Visitatio, hogy Dósa József ökegyelme az humanissimus Gáspárral való computust ne [170] tergiversálja, hanem ha többet talált a maga obtingentiajánál felvenni, azt placidis refundálja.

A hátszegi parókia bejárata

⁶³ HuZaL-Jkv. I/3. 169–170.

4-to. Erőtelens állapottyára nézve a perceptumokról s erogatumokról nem lévén alkalmatossága demonstrálni a tiszteletes loci minsternek, intimálja a Szent Visitatio, hogy ha convalescál, szedjen rendbe mindeneket és ad debitas manus ad protocolandum küldje által, hogy feledékenységre ne menyen.

1777

[197] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Háttzegensi anno 1777. die 3^a Februarii per reverendos ac clarissimos dominos Stephanum Herepei seniore, Stephanum Intze de Lisznyó notarium, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Josepho Bartók et ludi magistro humanissimo domino Josepho Gáspár, in domo parochiali.*⁶⁴

Ubi: [198] 1-mo. Elsőben is az oeconomica demonstratio vetetvén számba, minthogy tavaly erőtelens állapottyára nézve a tiszteletes loci minister nem demonstrálhatott, kellett azt az 1774-beli visitatiótól deducálni:

	hfr.	dr.
Melyhez supererogatum indigitáltatik	7	92
Azután juxta demonstrationem exhibitam et legitimatam erogált	146	46
Summa erogationis	154	38
Percipiált pedig attól fogva interes pénzt és publicatiot	71	53
Tehát most a supererogatum	82	85

2-do. A háttzegi mater ekklezsiához tartozó filialis ekklezsiákban lévő hallgatók iránt jelenté a tiszteletes loci minister, hogy azok közzül némelyek megvetvén a Generalis Synodusnak és visitationak determinatioját, magokat Háttzegről elvonnyák, és hol egy, hol más helyhez adplicálják. Ezek iránt végezi a Szent Visitatio, hogy a közelébb következő consistorialis confluxusban ezeknek dolga is proponáltassék és igazításba vétetessék.

3-tio. A humanissimus dominus ludi magister Gáspár József ökegyelme erogált az oskolára hfr. 3 dr. 60.

1778

[229] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Háttzegensi anno 1778. die 18va Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniore Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino Gregorio Mara ex possessione Untsukfalva tanquam filiali ecclesia ad ecclesiam Háttzeg pertinente, nobili Stephano Schatzai et aedili Josepho Kazai, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Josepho Bartók, cum ludi magistro humanissimo domino Josepho Gáspár in domo parochiali.*⁶⁵

1-mo. Canon szerint kérdés esvén az ordinarius tiszteletes loci minister ökegyelme iránt, titulus Schatzai István ökegyelme in vago most ekklezsia képében, majd csak maga személyében emlité, hogy a tiszteletes loci minister némű-némű idegenséggel és durvasággal viseltetvén az ekklezsia tagjaihoz, illendő becsületeket meg nem adja, mellynek midőn próbájára kényszerítették, miben állana az az idegenség és durvaság, és mivel denegálná illendő becsületeket, semmit elérni nem tudott. Sőt a maga szavaiból és a tiszteletes loci

⁶⁴ HuZaL.-Jkv. I/3. 197–198.

⁶⁵ Uo. I/3. 229–230.

A hátszegi egyházközség templomi perselye

minister feleleteiből alkalmasint világosságra jött, hogy az efféle helytelen panaszkodással a magok tulajdon rosszaságokat, az Isten házához és szolgálóihoz való hidegségeket kívánnák palástolni. Mely abból is megtetszik, hogy se templom, se parochia körül segíteni, se papi fizetést praestálni nem akarnak, legalább azt esztendőről esztendőre halogattyák. A Szent Visitationak volna ugyan activitassában, hogy az ily fundamentom nélkül, értetlenül panaszkodók ellen keményen animadvertályon, de szelídséggel kívánván viseltetni mindenkhez, most ökegyelmének ebbéli hibáját elengedi sub conditione, hogy mind a Szent Visitation helytelen terheléséért, mind a tiszteletes

loci ministert az indebita vexaért megkövesse. Továbbá atyaikeppen inti a hallgatókat szeretetre, mind az Isten házához, mind annak szolgálóihoz, ha mikor atyaikeppen intettetnek a lelkipásztortól, abból ne idegenséget, hanem inkább atyai szeretetet hozzanak ki, s légyenek a jó tanácsoknak követői.

2-do. Kazai József egyházi ökegyelme iránt insinualja a tiszteletes loci minister, hogy kivált esztendőtlől fogva, miolta újra megházasodott, az egyháziúi hivatalban felette restesen és engedetlenül viseli magát, holott erre nézve a katonai nevezetesebb terhektől immunitáltatott. Mely dologban magát menteni kívánván azzal, hogy tiszteletes uramra némű-némű haragja és neheztelése volna, alkalmatosságot adott a tiszteletes loci ministernek arra, hogy egy nevezetes botrányoztató cselekedetét világosságra hozza, mely ebben áll, hogy ezelőtt egy esztendővel újjabb házasságra szánván magát, előre megintettett a tiszteletes loci minister által, hogy az elvéjendő személy viselőssége iránt nagy gyanú volna, s azért vigyázna magára, mert ha az igaz lenne, s egybenkelések után világosságra jőne, az ekklezsiából canon s törvény szerint kitiltattni kellene, aminthogy világosságra is jött, mert egybenkelések után öt hónapokkal görög valláson lévő felesége szült, s amint referálja, maga ekklezsiájában reconciliált is. De maga az egyháziú mind eddig is nem reconciliált, holott öt hónapok alatt tudva paráznával lakott. Nagyon resentiálja a Szent Visitatio azt, hogy mihelyt az asszonynak viselőssége kinyilatkozott, egyháziú Kazai József ökegyelme nem paeniteált, hanem szabadon járt templomba, s kivált sacrammal [230] élván, azt profanálta. Mostan azért végezi a Szent Visitatio, hogy Kazai József ökegyelmének addig sacrammal élni, sőt a szent edényekhez is nyúltni szabad ne legyen, míg ekklezsiát nem követ. Ami pedig szolgálattját illeti, ha ezután azt annak rendi szerint folytatni nem akarja, légyen activitassában a tiszteletes loci ministernek a méltóságos és tekintetes domesticus curator uraknak consensussokkal az egyházfit változtatni, s helyében mást, alkalmasabbat susbtituálni.

3-tio. Megfordulván a tegnapi napon a Szent Visitatio Malomvízen méltóságos Kendeffi József úr házánál, ennek a hátszegi reformata ekklezsiájának sokszor eléforduló terhes és ügyes dolgaira nézve, igyekezte a praetitus méltóságos urat demereálni, hogy ezen ekklezsiájának curatorságát közelebből venné magára. Mellyet meg is nyervén, minthogy szükséges a fő domesticus curator mellett egy subordinatusnak is lenni, officiose deferálja az utolsót tekintetes Mara Gergely úrnak, mellyet a praetitus úr is elfogadván, recommendálja a Szent Visitatio az uraknak dexteritasokba ezen ekklezsiájának minden dol-

gait, méltóztassanak pro re nata a tiszteletes loci ministernek bölcsességek és kegyességek szerint szükséges adsistentiával lenni.

4-to. Demonstrálván tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme az oeconomicumokról, ád fel:

	hfr.	dr.
1-o Perceptumot in summa	44	25 ½
2-do Erogatumot in summa	29	67
Quibus subtractis, maradna	14	58 ½
De tavalý supererogatum volt	82	85
Melyből subtrahálván a mostani superfluumot, marad most supererogatum	68	26 ½

1779

[266] *In nomine Domini. Nova incipit Visitatio Sancta districtus Hátszeg ab ecclesia reformata Hátszegensi anno 1779. die 25^a Februarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniozem Stephanum Herepei et substitutum notarium Gabrielem Vitályos, praesentibus a parte ecclesiae Stephano Satzai et defuncti Pauli Pataki consorte, nec non reverendo domino Josepho Bartók ordinario loci ministro et Josepho Gáspár ludi magistro.*⁶⁶

1-mo. A szokás szerint megkérdeztetvén mind a két rész, egyik sem exponál semmi panaszt. Igaz ugyan, hogy tiszteletes loci minister ökegyelme érzékeny szívvel vagy az-iránt, hogy a környékben lévő filiákban találtassanak némű-némű hallgatói, kik ezeriben egyszer jelenvén meg a háttzegi templomban, kénytelen velle a tiszteletes loci minister, hogy nyája közzül valóknak esmérje lenni azokat is. De elégnek nem tartya azt az ilyen negligens hallgatókban, hanem hogy legalább egy vagy két hétben bárcsak egyszer hogy megjelenének, azt kívánná, s egyéb jelét is jó pásztorok szava után való hallgatásoknak mutatnák. Erre nézve végezi a Szent Visitatio, hogy ilyen lágymeleg auditorok meggondolván a hideg keresztyénségekért reájok jöhető Isten büntetését, másfelől pedig a jó ekklézsiái constitutioknak ama részét, mely szerint minden negligens hallgató két hétig a templomtól való maga elvonásáért elsőben ugyan gravis animadversioval, négy hétig való negligentiaért pedig a köznép vereséggel vagy excommunicatioval büntetik, magokat [267] jobbítsák meg és az Isten házát szorgalmatosabban gyakorolják.

2-do. Pataki Sámuel ökegyelme egyházfiúnak választatván, a tiszteletes Szent Visitatio recommendálni fogja a méltóságos inspector curator uraknak a tiszt uraktól az egyházfiúi szolgálatra léjendő kibocsátatását.

3-tio. Tiszteletes loci minister ökegyelme demonstrálván a költségről:

Úrasztali tányér 1668-ból

⁶⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 266–267.

	hfr.	dr.
Pura perceptiot ád fel	58	70
Erogatit	29	6
Tavalyi supererogatumot	68	26 ½
Mely két utolsó summát addálván, téssen	97	32 ½
És ebből a perceptumot subtrahálván, marad most is supererogatum	38	62 ½

1782

[14] *Visitatur ecclesia reformata Hättzegensis die 14^a Februarii, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili ac magnifico domino Nicolao Csongrádi e filiali ecclesia Farkadin et nobili Stephano Schatzai, aedili ecclesiae Hättzegensis, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Josepho Bartók cum ludi magistro humanissimo domino Josepho Gáspár in domo parochiali.*⁶⁷

Ubi: 1-mo. Nullae a parte ministrorum et ecclesiae auditorum quaelaelae.

2-do. Az elocált pius fundusok dolgában, mely omnibus computatis áll in summa ex hfr. 2342 dr. 80, insinuálja a tiszteletes loci ordinarius minister, hogy volnának felesen a debitorok közül, kik egynehány esztendőktől fogva semmi interest nem praestáltak volna, sőt sokaknál a capitalis is periclitálódnék, in specie:

	hfr.
Titulatus Kenderesi Sámuel úrnál Francisco Bartsaianum collatum Öt esztendei interes restál.	150
Néhai Túri Benedek úr posteritassinál Circiter hét esztendei interes.	100
Lindsinai Ungur János posteritassinál Tíz esztendei interes. Nota bene: Ezek az ekklézsiának foenerálnának.	100
Némely Hättzegen és Bajesden lakó limitaneusoknál s másoknál pap és mester számára foeneráló capitalis in circa Minden interes nélkül haereál.	500

[15] Mindezeket a méltóságos inspector curatoratussal communicálván, a Szent Visitatio allaborálni fogja megörvosoltatásokat, hogy a restans interes felszedettség, a periculumban forgó capitalisok pedig felvétetessenek.

3-tio Úr asztalára tartozó adparatussai vagynak ezen ekklézsiának im ezek:

1. Egy nagy ezüst kívül-belől aranyos pohár metszett rajzolással.
2. Egy kisebb ezüst belől aranyos hosszú formájú pohár.
3. Más ezüst aranyos pohár, Luk[áts] J. oblatuma.
4. Egy nagy ezüsttángyér cum inscriptione: Quid paras Dentes et Ventrem, Crede et Manducasti August. 1668.
5. Egy kisebb ezüst aranyas tángyér cum inscriptione: Lukáts János Ur ajándékozta a Hättzegi R. Ekklésiának. 1702.
6. Egy óntángyérocška.
7. Egy nagy ónkanna.
8. Egy keresztelő kanna illyen írással: S. L. N. M.
9. Más keresztelő jó nagy ónpohár.
10. Egy sáhos ép abrosz.

⁶⁷ HuZaL-Jkv. I/4. 14–15.

11. Más vékony len gyolcs abrosz, keskeny aranycsipkés szélű.
  12. Egy vékony patyolat keszkenyő, a két végén arany szkófiummal varrva ilyen írással: Puj Anna.
  13. Egy vékony patyolat keszkenyő, hasonló szkófiumos.
  14. Más nagy keszkenyő, a négy szegletein arany virágokkal varrva.
  15. Ismét egy patyolat keszkenő, a közepin ilyen betűkkel: M. I. B. A. Az Ek. Leg.
  16. Egy elrongyosodott fátjol keszkenő ezüstfonallal varrva ilyen írással: Csulai Balás Tornyai Borbára⁶⁸ Sofia. 1691.
  17. Egy rongyos sáhos abrosz.
- 4-to De perceptis et erogatis demonstrálván a tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme, ad fel:

	hfr.	dr.
1-o Perceptumot publicatioból és interesből in summa	48	33
2-o Erogatumot a templom, parochia és oskolaház körül tett szükséges reparatiokra	22	71
Mellyet subtrahálván, maradna	25	62
De tavalý supererogált volt e proprio	10	75
És így marad most az ő kegyelme kezénél készpénz ad sequentem rationem	14	86

1783

[67] *In ecclesia Háttzegensi eodem anno [1783.] die 1ma Aprilis continuata visitatione canonica per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniore Stephanum Intze de Lisznyó, juratum et ordinarium notarium reverendum ac clarissimum dominum Andream Csegöldi et seculare brachium spectabilem dominum dominum Nicolaum Mara de FelsőSzálláspataka, cum vicebrachio seculari spectabili domino Sigismundo Nagy de Déva, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino Gregorio Mara ut domestico curatore et loci ordinario ministro reverendo domino Josepho Bartók cum ludi magistro humanissimo domino Antonio Gál, in domo parochiali congregatis.*⁶⁹

1-mo A tiszteletes loci ordinarius minister és ludi magister ökegyelmek de omni meliori commendálatnak a tekintetes domesticus curator úr által, úgy a nemes ekkléziának helyben lévő tagjai, az ide tartozó filialis ekkléziáknak tagjaival együtt in concreto a loci ministerek által.

2-do Az ekkléziának elocált pius fundussai után járó interesnek dolgában insinuálja a tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy sok debitoroknak morositassok és simplex negligentiajok miatt sokat kellessék szenvedni mind az ekkléziának, mind a parochusnak, mind a ludi magisternek, sokan nehezen fizetvén az interest, sokan pedig egynéhány eszten-dőktől fogva semmit sem praestálván. Ezek iránt végezi a visitatio, hogy az illetének a tiszteletes loci minister által per specifica et totali defectus declaratione adattassanak bé a tractuale consistoriumba, hogy a morosusok magok kötelességekre compelláltassanak, akik pedig tellyességgel semmit sem akarnak praestálni, azoktól a capitalis törvényes úton felvétettség.

3-tio Sajnálva szemléli a visitatio a templom fedelén recenter esett romlást, melyet a felettebb való nagy szél okozott, és annak reparatiojára facultáltatik a tiszteletes loci minister

⁶⁸ Ki van húzva.

⁶⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 67–68.

domesticus curator úrral együtt, hogy az ekklézsia közjövödelméből hová hamarább reparáltassák.

4-to Demonstrálván a tiszteletes loci ordinarius parochus de perceptis et erogatis, úgy találtatik, hogy:

	hfr.	dr.
Tavaly maradtott légyen kezénél	14	86 ½
Accedált ezután publicatioból	8	28 ½
Interesből	12	—
Summa	35	15
Erogált juxta exhibitam et legitimatam demonstrationem	42	96
És így supererogált e proprio	7	81

[68] 5-to Még a tavallyi visitatio előtt fogván a tiszteletes loci minister a parochia körül megkívántató kerteknek megújításához, az arra eddig tett költségeket sem a tavallyi, sem a mostani visitatiokban exhibeált demonstratiojiban nem ingrediáltatta, hanem minthogy még azoknak bizonyos részek hátra vagynak, melyeket ezután fog véghez vitetni, tehát az egész kertekre eddig tett, és ezután téjendő költségeiről való demonstratioját a következő visitatoria halasztja.

1791

[185] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Háttzegen a papi nemes házban, Böjtmás havának 7-dik napján 1791-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond, és harmadik segéd atyafi tiszteletes Várhegyi Miháj uram által, tiszteletes loci minister atyánkfia Moritz Gábor uram jelenlétében. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül tekintetes Apáti Ádám, méltóságos liber báró Nalátzi József úr önnagysága biztossa Lukáts Ferentz uramék és egyházfi Besenyei Elek ökegyelme.⁷⁰

Úrasztali tányér, 1668

1-mo Az Egyházi Törvényes Látogatás törvénye szerint megkérdetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Moritz Gábor atyánkfia papi functioja, erkölcsé és élete iránt, in omnibus punctis de meliori commendáltatik. Ellenben tiszteletes loci minister atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, ökegyelme is a maga hallgatóit közönségesen jóról commendálja, ez egyet kivéven, hogy az ide tartozó hallgatói közül némellyek magukat meg nem esmertették és még semmit sem fizettek járandó béribe.

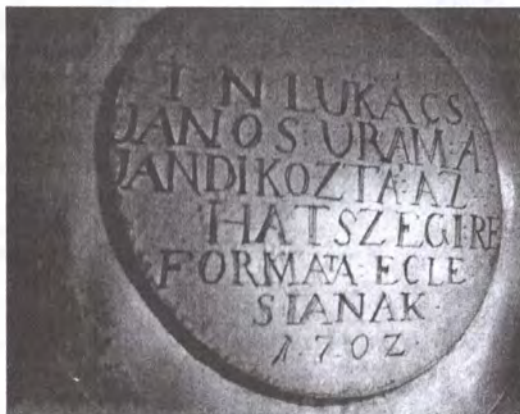
2-do Ezen nemes megyének állandó fundussa számba vétetvén, az egyházi atyafi bizonyos és hiteles oklevelek mellett mutat egy [186] inventariumat de floreni hfr. 3092 dr. 64. Ebből nagyobb rész pap számára foenerál, más része a parochialis épületek reparatiojára és

⁷⁰ HuZaL-Jkv. I/4. 185–186.

conservatiojára, a kisebb rész pedig oskolamester számára. Ezen közönséges sumából (úgy adatik fel) hogy néhai tiszteletes Bartók uram felvett légyen hfr. 50, melyet hová tett légyen, nem tudatik, jó léssen, ha gyermekeinek tutora ezen difficultast solválhatja. Ezenkívül 50 ft. originalis contractus nem találtatik, melynek hogy utánna járjon loci minister atyánkfia és a domesticus curator úr, commendáltatik.

3-tio Az Úr asztalához való készülétek azon ép állapottyakban megvagynak, amint 1786-dik esztendőben hitelesen recenseáltattak vala.

Perselypénz jött kézhez dr. 90. Költött pedig az egyházi atyafi hiteles helyekre hfr. 9 dr. 40. Melyből kivévén a perceptumat, az ekklézsia marad adóssa tiszteletes loci minister atyánkfiának hfr. 8 és 60 pénzzel.

Úasztali kanna fedele

1792

[210] Papi Törvényes Látogatás vagyon Háttzegen a papi nemes házba
Böjtmás havának 17-dikén 1792-dik esztendőben, tiszteletes esperest
Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond
és harmadik segéd tiszteletes Völgyes György atyánkfia által, jelen lévén
a tekintetes nemes ekklézsia tagjai közül titulus domesticus curator Lukács Ferentz,
Sattzai István, Ábrahám János, Hetzei Pál, egyházi Besenyei Elek uraimék
és loci minister atyánkfia tiszteletes Moritz Gábor uram.⁷¹

Holott 1-mo Canonunk törvényes szokása szerint megkérdetvén a tiszteletes nemes ekklézsia loci minister atyánkfiának papi functiojáról, erkölcséről, stb. Mindenben de meliori commendáltatik.

[211] Ellenben loci minister atyánkfia tiszteletes Moritz Gábor uram is megkérdetvén, miként commendálja a maga megyebéli hallgatóit, hallják-e pásztori szavát, s attól függenek-e, mint lelkipásztornak szavától, a több keresztyéni kötelességekben híven járnak-e, a kegyesség munkáit gyakorolják-e, a szent sacramentummal maga idejében élnek-e, papi bérít beadják-e stb.? Melyre tiszteletes loci minister atyánkfia közönségesen szólván jóról említi egyéb tekintetekben hallgatóit, hanem fizetésében való hijjánosságát insinuálá, mely a mián esik, hogy formalis conventioja nincsen, s bizonyoson nem tudja kitől mit kérjen, s erre nézve irattassék egy formalis conventio, hogy osztán tudhassa kitől mit sollicitálhassan.

Mely insinuatumára a Papi Törvényes Látogatás így végez, hogy a tekintetes nemes ekklézsia találjon módot abban loci minister atyánkfiával egyetembe, hogy minél hamarébb formalis conventio irattassék a jövőben történhető előfordulható alkalmatlanság eltávoztatása végett.

⁷¹ HuZaL-Jkv. I/4. 210–211.

2-do Bějőve panaszképpen az egyházi látogatás elibe az oskola dolga, amelynek egy része a viszontagságok miatt majd elsorvad. Jónak tartja azért az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy a tiszteletes egyházi atyafi azt a 15 rhfr. és 46 krajcárt egyenesen fordítsa annak megépítésére. Úgy pedig, hogyha az elég nem lenne, és tulajdon magájából több költséget tenne, annak idejében legitimálván magát, acceptáltatik s őkegyelme kifizettetik.

3-tio Ha senki nem panaszol is, a dolog maga mutattya, hogyha most a templomban lévő nagy kárt elhallgattuk is, legalább minden haladék nélkül a templom kerítést kíván. Annakokáért a nagyobb romlás elkerülése végett jó lészen az egyházi atyafinak titulus domesticus curator urammal egyetemben az inkább előszóllítható értelmesebb s tehetősebb concernens atyafiakat megszóllítani és azokkal egyetértőleg a templom kerítését felosztani, kinek-kinek obtingentiaját notificálni (és ha olyak volnának) a morosusokat etiam brachio mediante kötelességekre szorítani.

4-to

	hfr.	dr.
Perselypénz és egyéb jövedelemből jött	39	95
Ebből elkölt szükséges helyekre	36	85
Ide értvén a múlt törvényes látogatáskor improtocolált felyüljáró, s már ebben a költségben befoglalt 7 mfr. és 60 pénz. Mely elkölt summát kivonván a felyebb említett perceptum summájából, maradt pro fundo ad sequentem demonstrationem tiszteletes loci minister atyánkfiánál	3	10

1793

[254] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Háttzegen Böjtmás havának 4-dik napján 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, ordinarius notarius Kolosvári Sigmond által, jelen lévén a nemes megye tagjai közül domesticus curator Lukáts Ferentz uram, Batzai János, Ábrahám János, Carolus Romvalter, Zabolai Mihály, Solymosi Pál, Frajtag Márton, Kaknits János őkegyelmek, tiszteletes loci minister atyánkfia Moritz Gábor uram és egyházfi Besenyei János őkegyelme.⁷²

1-mo Egyházi törvényünk szerint megkérdetvén a nemes ekklezsia tiszteletes loci minister atyánkfia egyházi szolgálattjáról, magaviseletéről. De meliori commendáltatik.

Ellenben loci minister atyánkfia is megkérdetvén a hallgatói iránt. In puncto ecclesiasticae disciplinae jóról említi hallgatóit.

2-do

	hfr.	dr.
Perselypénz maradott volt a múlt alkalmatossággal kéznél	3	10
Ehhez járult innen s amonnan	46	92
In summa	50	2
Költ ebből hiteles helyre	56	10
Melyből világos, hogy az egyházi atyafinak adós marad a nemes megye	15	8

⁷² HuZaL-Jkv. I/4. 254.

1796

[253] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Hättzegensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos ecclesiarum Hunyad et Zaránd administratorem seniore, nec non Michaelem Sala tractus juratum notarium ut et Samuelem Kolosvári tractus vicedirectorem, anno 1796. diebus 8^a, 9^a 10^a Martii celebrata, amikor is a parochialis háznál a tiszteletes egyházi atyafi jelen volt⁷³. A polgári rendből⁷⁴*

I. Amikor is legelsőbben: Ezen ekléziának már régtől fogva való bizonytalanságban hevert javai rendbe szedetének, és amit ennek javaira s jövedelmeire való vigyázatlanság miatt az idő meg nem emésztett, vagy feledékenységbe nem ment, azt a Szent Visitatio rendbeszedvén, úgy találta, hogy a szent edények és eszközök ezek:

1. Vagyon egy kupásnyi fedeles sima ónkanna, a füle virágos, a füle tetején egy koronaforma alatt két spádé, azon alól egy ember címer, alatta szőlővessző rajta lévő gerezdekkel, az alatt esmét egy ember címer.

2. Egy tölcseres szájú, fedeletlen keresztelő ónkanna ilyen betűkkel: S. L. N. M. *Ez 1813-ban mind öszvetojpadva és fületlen találatott.*

3. Egy fertályosnyi arannyas, talpas ezüstpohár, a felső része virágokra kimetszve, a széle egy kisség meghasadva, más helyen megpattanva. Ez a pohár beléjár srófon, egymás, ezüstmű munkáson kimetszett findsia formába, ez is megarannyazva, a talpa is virágokra kimetszve.

4. Egy kisebb virágos ezüst talpas pohár gazdagon megarannyozva.

5. Egy más sima arannyos ezüst talpas pohár, a talpán kilenc gombforma van magából kicsinálva, a dereka kimetszve, a szára két helyen meghasadva, az oldalán ilyen írással: T. N. LUKATS JANOS URAM AJANDEKOZTA: AZ HÁTSZEGI REFORMATA ECLESIANAK 1702.

6. Egy sima talpas ónkanna, a talpa öszvehajlódva és elhasadva.

[254] 7. Egy sima ezüstitángyér ilyen írással: QUID PARAS DENTES ET VENTREM, CREDE ET MANDVCASTI. * AVGVSTINUS. 1668.

8. Egy más kisebb sima ezüstitángyér arannyozva, a fenekén ilyen írás: T. N. LUKACS JANOS URAM AJANDEKOZTA AZ HÁTSZEGI REFORMATA ECLESIANAK. 1702.

9. Egy kised óntángyér ilyen betűkkel: L. M. N. K. 1720.

10. Egy kék sellyemből háló formára kötött, a négy szegin négy virágok arany fonallal, úgy gránátszín sellyemmel kivarrott virágok, ezeken belől ugyan négy virágok királyszín sellyemmel, ezüst fonallal és gránátszín sellyemmel kivarva, a közepiben egy csillag gránátszín sellyemmel, a csillag között arany

A hátszegi templom bejárata

⁷³ HuZaL-Jkv. I/5. 253–282.

⁷⁴ A nevek helye üresen hagyva.

18. századi úrasztali terítő

fonallal és kék sellyemmel kikötve, a csillag közepében egy kereszt, gránátszín és közbe királyszín sellyemmel kiszőve, imitt-amott arany fonallal kiszőtt apró pettyegetések, a szélén gránát és királyszín sellyemmel s ezüst fonallal kiszőve van, két széle arany cántliba szegve, a más két széle pedig ezüst cántliba szegve, ezüst fonallal, ilyen írása van: CSONGRADI MIKLÓSNE KENDEFFI RAKHEL ADTA ISTEN DITSÖSEGERE ÖRÖMMEL 1785-BEN MAJUSBAN.

11. Egy szakadozott fejr fátol keszenő, a négy szegin négy ezüst fonallal, úgy zöld sellyemmel virágokra kivarrra, ilyen írással: CSULAI: BALAS. TORNIA SOFHIA Ao 1691.

12. Egy fejr vékony gyolcs keszenő, a négy szegin arany és ezüst fonallal kivarrott négyes tulipántok, imitt-amott szakadozott, a széle arany és fejr sellyem sodrásba beszegve.

13. Egy fejr fátol keszenő, a két széle gazdagon arannyal kivarrra.

14. Egy fejr sáhos vékony asztal keszenő. *1823-ba nem találtatott meg.*

15. Egy kék sellyem vesszős fejr fátol keszenő, kék sellyem és fejr krepinbe szegve.

16. Egy kék, zöld, fejr, sárga, és királyszín sellyemből nagy tulipántos virágokra környül kivarrott fejr slésiai gyolcs keszenő, a széle kötéses forma színehagyott sárga pántlika.

[255] 17. Egy fejr slésiai gyolcs nagy abrosz, a négy szegeletin négy szív, a szív tetjén egy-egy tulipánt, karmazsin, pápelszín, kék és hollószín sellyemmel kivarrra, úgy ezek között más négy kisebb ilyen formájú, s ilyen sellyemmel kivarrott szív, a közepiben egy circulus ugyan pápelszín, kék, karmazsin és hollószín sellyemmel, a közepibe egy madár kivarrra. A széle arany cántlival körülszegve, ilyen írása: T: N: TSULAI PALNE SZILAGYI BORBARA ASSZONY AZ HATSZEGI REF. EKLESIAK E KIS AJANDEKOT TELYE. SZIVBől Terétette URI ASZTALARA 1728. 28 Sz András hava.

18. Egy fejr vékony kendő, munkáson kivarrra veres, zöld, fejr, kék sellyemmel és imitt-amott arannyal kivarrra.

19. Egy barackvirágos rend szerint való abrosz.

20. Egy fejr gyolcs abrosz, vékony nyolc nagy virágokra, zöld, kék, karmazsin, fejr sárga sellyemmel, úgy a virágok közt arannyal kivarrra, a közepiben egy circulusba külön virágokra kivarrra.

21. Egy vastagocska kockás fejr asztalkeszenő.

22. Egy széles kötéssel körülvevett fejr abrosz, kék sellyemmel és ezüst fonallal kerek figurára kivarrra, a közepiben ilyen írás varrra: BARO GYÖRGYFFI CHAROLINA AZ O. BOLDOGFALVI REFORMATA EKKLESIA SZÁMÁRA ADTA 1770 15^a APRILIS.

23. Egy nagy lenvászon, pulpitusra való kendő, fekete nyomtatással, széles csipkekötésbe szegve.

II. A capitalisok:

Mennyiből állott légyen ezen eklézsiának valóságos capitalissa, sohonna bizonyoson kinyomozni nem lehete. Amit lehete, így következik:

Annus et dies collationis	Nomen collatoris	Summa collata	
		hfr.	dr.
	1. A pap számára:		
1729. 22 ^a Septembris	Buda Gáspár úr	100	–
	Kendeffi Mária, Lukáts Jánosné asszony	100	–
	Buda Miklós úr	100	–
	Buda Bálint úr	125	–
1753. 24 ^a Martii	Buda Éva, Lászlófi Pálné asszony	200	–
	Matzesdi Judith	50	
	Pap János uram	25	
	Batzalári Farkas úr	50	
	Fejérvízi Bágya János Aradi Susánnával	15	
	Nalátzi László úr	71	40
	Bálint Sára asszony, néhai Puj Sámuel úr özvegye	21	60
	Vadas Klára asszony, néhai Váradi György úr özvegye	92	94
	Summa	950	94
	2. A mester számára:		
Bizonytalan és meghatározhatatlan időkből	1.	100	–
	2.	100	–
	3.	50	–
	4.	40	–
	5.	10	–
	6.	30	–
	7.	6	–
	8.	10	–
	9.	20	–
	10.	54	–
	11.	10	–
[257]	Bánffi Susánna, Kendeffi Gáborné asszony	100	–
	Batzalári Farkas úr	200	–
1753. 24 ^a Martii	Buda Éva, Lászlófi Pálné asszony	200	–
	Kendeffi Sára, Buda Miklósné asszony	100	–
	Vadász Mihály úr	50	–
1758. 2 ^a Aprilis	Halász Borbára asszony	240	–
1755. 6 ^a Julii	Nalátzi László úr	30	60
	Apáti István uram	100	–
	Jáni Sámuel uram	120	–
	Balog István uram	20	–
	Summa	1590	60
	3. Az eklézsiának:		
	Bartsai Ferentz úr	482	72
	Lukáts Ferentz uram	5	40
1793. 4 ^a Martii	Lukáts Ferentz uram ⁷⁵ még ki nem adta, hanem míg él maga úgy érdekeli, hogy halálakor az érdek is amennyire nevedik capitalissá vállyék.	60	–
	Summa	548	12

⁷⁵ Az 1800-as vizitáció jegyzőjének kezével beírva: *Ki is születésére nézve bikfalvi; most pedig lakik VárosVizin.*

Az egész conferált summa:

Pap számára kilencszázötven mfr. s kilencvennégy pénz	950	94
Mester számára ezeröttszázkilencven ft., hatvan pénz	1590	60
Az eklézsiaának ötszáznegyvennyolc ft., tizenkét pénz	548	12
Universa summa	3089	66

[258] Elocatio capitalium:

Midőn a Szent Visitatio ezen eklézsia pénzéről szőlő leveleket rendbe szedte, igen rossz állapotba találta eszerint:

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
1.	26 ^a Aprilis 1778. emanált contractus szerint a néhai Buda Éva collatuma van néhai Buda András úr successorinál, méltóságos Bartsai Thérésia asszonynál és Buda Bálint úrnál	400	–
	Esmét ugyanott contracus nélkül, Batzalári Farkas úr collatioja	100	–
2.	23 ^a Octobris 1762. emanált contractus szerint néhai Kendeffi Mária asszony collatuma van méltóságos Kendeffi Mihály és József uraknál	100	–
3.	15 ^a Januarii 1775. költ contractus szerint Mara Mátyásnak successorinál, úgymint Mara Mihályné Pogány Kristina, idősb Mara János, Mara Gergelyné Bálint Thérésia és Matzesdi Baliáné Mara Drusiánnánál vagyon	100	–
4.	19 ^a Septembris 1770. költ contractus szerint Kován Jánosnál és Ungur Jánosnál volt Melyből 5 ^a Junii 1783. Ungur Jánosnak fia Lőrintz, az atyját illetett ötven ft. Hunyadon, néhai tiszteletes Bartók úrnak befizette, amint ezt az irt tiszteletes uram quietantiaja világosan mutatya. Hasonlóképpen ezen ötven ft. capitalisnak néhány esztendőkre restantiába lévő interessét, úgymint 30 ~ harminc mfr., mindössze 80 ft. A más részből is, úgymint a Kován által felvett ötven mfr., Kovánnak fia, András, 23 ^a Julii anno 1784. költ testimonium szerint, ugyan tiszteletes Bartók úrnak még 1784-be fizetett bé 12 ~ tizenkét ft. s 50 dr., in summa hát, tiszteletes Bartók uram vett kezéhez 92 ft. 50 dr. [259] Mely summa pénzt, minthogy nem elocált az eklézsia számára tiszteletes Bartók uram, tehát magán és successorin keresi az eklézsia, mégpedig kezéhez lett vételétől fogva való legalis interessével együtt. Mely szerint az elsőbben kezéhez vett 50 ft. 12 esztendei legalis interesse 36 mfr., a Kovántól felvett pénz 11 esztendei interesse 8 ft. In summa az interes 44 ft., mely a kezéhez vett capitalissal együtt teszen 136 mfr. 50 dr. A más még Kován résznél maradt első capitalisból 37 mfr. 50 dr. Mikor pedig 1784-be Kován András befizette a negyedrészt, akkor az Kován debitumának egész totumát illető interesnek is kellett lenni 30 mfr., amely Kovánéktól bé nem fizettetett; annak negyed részét tartozik megfizetni, úgymint 7 ft. 50 dr. Kován András, a többit, úgymint a 22 ft. 50 dénárt a több Kován	100	–

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
	részen valók. Azon innen való időre, úgymint 1784-re és '85-re amint hitelesen doceállyák, az interest befizették. Ab anno 1786 usque 1796, azaz tíz esztendőre, a nállok lévő 37 ft. s 50 dr. után járó legalis interesttel úgymint 22 ft. 50 dr. tartoznak. Mellyet az eklézsia keres az Ungur successorokon, minthogy a contractus szerint Ungur János vállalta volna magára az egész 100 ft. interes megfizetését.		
5.	20 ^a Januarii 1746 költ contractus szerint Nyárádi Ádám, és Kelemen István vesznek Erről szóló obligatoriajokat 1 ^a Januarii 1747. újra megerősítik. Mely summát nem interessezvé, most az eklézsia rajtok és successorikon keresi az interest, ab ipso levationis termino, mely interes megyen 147 mfr.	50	–
[260] 6.	10 ^a Decembris 1759. esmét Nyárádi Ádám és Kelemen István recognoscálják reversalissokba, hogy azelőtt négy esztendővel vettenek volt Melynek a kivétel idejétől fogva való interesse megyen e jelen való esztendőig 113 mfr., melyből 7 ^a Martii 1766. esett indorsatio szerint, kivéven az ekkor befizetett 10 ft., rajtok hát kerestetik 103 mfr.	50	–
	Ezen kívül Nyárádi Ádám adóss ezen obigatoriaba való írás szerint három gyermeke tanításáért 10 ~ tíz forint, mely pénzt testált egyéb javaival együtt Jáni Sámuel az eklézsianak	10	–
7.	5 ^a Octobris 1767 költ contractus szerint, vettek volt, alsófarkadini Farkas Sámuel hfr. 40 Farkas Mária 18 Fodor Pál 2 De 3 ^a Aprilis 1795 Farkas Sámuel befizetvé, adatott ki odavaló Gáspár Sámuelnek (melyről most contractus nem lévén, intra quindenam expediáltassék) Farkas Mária pedig, Szévérin káplárné, néhai tiszteletes Bartók József úrnak 4 ^a Augusti 1776. befizette az ő részét, amint most az írt tiszteletes pap erről szóló recognitionalissa bizonyítva. Minthogy ezt is az eklézsia hasznára ki nem adta, hanem magánál tartotta, annak eddig való interesse megyen 20 ft. ~ húsz ft. 52 dr. És így ez is, 38 ft. és 53 dr. kerestetik a tisztelt pap successorin. Hasonlóképpen Fodor Pál is befizette, a pap recognitionalissa bizonyítása szerint. Ezt is cum interesse taroznak refundálni. In summa 6 ft. 80 dr.	60	–
[261] 8.	25 ^a Augusti 1758. költ contractus szerint mátsói Miklós Kotsoba 12 ft. dr. 24 és ifjabb Mihály Kotsoba, vett 7 ft. 14 dr. Mely pénzből, amint tulajdon kezével indorsál a contractus háttára tiszteletes Bartók uram 9 ^a Decembris 1777., Miklós Kotsoba az ő 12 vfr. részét magának befizette, mellyet nem elocálván, maradékin kerestetik interestével együtt, mely interes megyen 13 mfr. és 14 dr. In summa 25 ft. 38 dr. A másik adóss a több esztendőkre az interest megadta, csak pro 1787, '88, '89, '92, '94 restál, mely megyen 2 ft. 21 dr., ezt rajta meg kell venni.	19	38
9.	22 ^a Januarii 1744. jóvaltseli Juon Béka (kinek ugyanazon néven való fia él) és Serafin Gruja alias Hirs, egymás kezességire vesznek	30	–

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
	Mely pénz in periculo vagyon, mivel Hirsz egészen deficiált, azért a másikon minden módon exequáltassék öt esztendőre való interestével együtt, úgymint pro 1787–88–93–94–95. Mely interes megyen 9 ft.		
10	<p>21^a Martii 1740. Jóvaltseliek vesznek contractus mellett úgymint</p> <p>1. Juon Makszin ft. 5, akiről szállott volt az adósság fiára Páskujra, de erről általment Sándru Románra, rajta kerestessék.</p> <p>2. Szimendru Bota 5, ennek fia volt Miklós Bota, kiről szállott János Istvánra, itt vagyon.</p> <p>3. Dávid Béka 5, unokája él, János Béka.</p> <p>4. Juon Guga 5, fia, Juon Guga él.</p> <p>5. Johan András,él 5</p> <p>restálnak interestel pro 1787, '88, '93, '94, '95 mely in summa 7 ft. 50 dr., exequáltassék.</p>	25	–
[262]	<p>Ugyan a most leírt contractusba, anno 1740. 28^a Martii esmét jóvaltseliek vettek</p> <p>Úgymint:</p> <p>1. Szimédru Sztán hfr. 10 –</p> <p>2. Péter Bota 10</p> <p>Ezek ketten deficiálván, az ő részek háromlik az alább írtakra, mint akik véllek együtt, egymás kezességire vették a pénzt.</p> <p>3. Komán Bota vett 10 ft., kinek fia Bárb Komán élvén, a deficiensekről réaháromló 6 forint 67 dénár együtt adóss 16 dr. 67.</p> <p>4. Pászkul Gligor, vett 10 ft., fia Jákob Gligor élvén, a deficiensek réaháromló részével 6 ft. 67 dr. együtt 16 ft. dr. 67.</p> <p>5. Szemedru Guga vett 10 ft. fia, Pámfilia Guga él, a deficiensek rajta lévő 6 ft. 66 dr. adóss 16 ft. dr. 67.</p> <p>Interestel restálnak pro 1787, '88, '89, '93, '94, '95 egyik-egyik 5 ft. 94 dr. In summa interestel 17 ft. 82 dr.</p>	50	–
11.	<p>19^a Septembris 1767. költ contractus szerint, kernyesdi lakosok vettek</p> <p>Úgymint:</p> <p>1. Kretsun Merán, hfr. 7, aki is deficiálván az ő része több adóss és kezestársaira repartíaltatik.</p> <p>2 Popa Petruz vett volt 18 ft., akiről az adósság szállott János Popeszkre, Kretsun Méránról is háromlik réájá 1 ft. 40 dr. in summa 19 dr. 40 interestel pro 1789, '90, '91, '92, '93, '94, '95 restál is summa interes 7 ft. 98 dr.</p> <p>3. Petru Nyikodin vett volt 16 ft. a deficiens részével 17 ft. 40 dr., mely pénz deveniált Mihály és Stefán Petruczra, [263] akik közül Mihály Petrucz hát adóss ft.</p>	58	–

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
	<p>8 dr. 70.</p> <p>Stefán Petrucz is ft. 8 dr. 70</p> <p>Az első restál, pro 1789, '90, '93, '95 interestel in summa 2 ft. dr. 8.</p> <p>4. Dávid Sztán vett volt 16 ft., a deficiens réáháromló részével 1 ft. 40 dr., 17 dr. 40, mely deveniált fiára Dumitru Sztánra, aki is interestel pro 1795 restál 1 ft. dr. 2.</p> <p>5. Petru Fuka vett volt 7 ft., a deficienssével adóss most 8 dr. 40, interestel nem restál.</p> <p>6. János Biris vett volt 14 ft., a deficienssével adóss 15 dr. 40, interestel pro 1795 restantiába van 90 dr.</p>		
12.	<p>7ª Februarii 1774. kermesdi lakosok contractus mellett leváltanak úgymint</p> <p>1. János Petyén 15 ft. 30 dr., aki él ugyan, hanem az interes nálla pro 1789, '90, '91, '92, '93, '95 restantiába van in summa 5 ft. 46 dr.</p> <p>2. Kretsu Majer 15 ft. 30 dr.</p> <p>De rólla szállott Groza Petruzra, az adóssnak kezessége mellett, aki is maga tetttségéből, nem az eklézsia consensussából adta által, ő is az írt esztendőkre 5 ft. 46 dr. interestel restál.</p>	30	60
13.	<p>19^a Novembris 1764. Mátson lakó emberek contractus mellett vettek</p> <p>Úgymint:</p> <p>1. Jozziv Pásztk, vett volt 10 ft., interesbe restantiarius volt 9 esztendőre 5 ft. 40 dr., mely a capitalissal együtt 15 ft. 40 dr., hanem deficiálván, a több kezestársaira háromlik mind a vett capitalisnak, mind annak interessének megfizetése. Ahonnan a rajta fekvő egész keresetet kilenc társaira felosztván, megyen egyre egyre belőlle 1 ft. 70 dr.</p> <p>[264] 2. Mihály Pászterél vett 10 ft., a deficiens részével együtt van rajta hfr. 11 dr. 11, restantiába interes pro 1787, '88, '89, '92, '94 in summa 2 ft. 40 dr. Ennek fia, Mihály él, s még más gyermekei is.</p> <p>3. Petru Pásztk vett 10 ft., fia Gyura Pásztk él, mindenbe olyan mint a 2-dik.</p> <p>4. János Bárb vett 10 ft., fia, Stefán Bárb él, ez is mint a többi úgy vagyon.</p> <p>5. Mihály Bora vett 10 ft., élnek négy fiai, az egyik ugyancsak Mihály Bora. Ő is úgy adós mint a többi.</p> <p>6. Györgye Pásztk vett 10 ft., él még, úgy van rajta mint a többin.</p> <p>7. Bálint Gráma vett 10 ft., él a fia János Gráma, ő is éppen úgy mint a többi.</p> <p>8. Lupsa Buza vett 10 ft., ez általadta Mihutz Dumnak, ő is annyiba, mint a felsőbbek.</p> <p>9. Mihály Kellyás vett 10 ft., él a fia Jozziv Kellyás, nálla is annyi mint a többin.</p> <p>10. Mihály Drágota vett 10 ft., a fia Pertu Drágota él; rajta is úgy mint a többin.</p>	100	—

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
14.	8 ^a Julii 1772. tekintetes Berivoi János úr contractus mellett vett Most van successorin tekintetes Berivoi István és József urakon. Restantia nincs interesre nézve	232	72
15.	10 ^a Julii 1772. költ contractus szerint, sarkadi Türi Benedek, és seréli Kenderesi Sámuel urak a Berivoi János úr kezéből vesznek által eklézsia pénzét, az első 100 ft., az utolsó 150 ft. Kenderesi uram interessel restál pro 1795 9 ft.	250	–
[265] 16.	15 ^a Maji 1784. Sz[ent]Péterfalván lakó Baszarába Josziv vett Interes restantia nincsen.	102	–
17.	<p>11^a Aprilis 1757. mátsói lakosok contractus mellett vettek Úgymint: Petru Gligore hfr. 2 dr. 40 Josziv Pász 4 dr. 80 Juon Pász 3 dr. 60 Lupsa Búza 9 dr. 60 András Muntyán 7 dr. 20 Summa 27 dr. 60 Ezek deficiálván, az ő summájok oszlik a vélek együtt pénzt vett társaikra, s érettek kezesseikre, akik az alább leíratok 15 személyek, kik közül egyre a capitalisból háromlik 1 ft. 84 dr. Az deficienseken volt capitalisnak ab anno 1787 usque 1796., kilenc esztendőkre competáló interesből háromlik egyre 99 dr. mindösszeséggel 2 ft. 83 dr. Az írt adóssok pedig rész szerint magok élnek, rész szerint maradékai ezek: Úgymint: 1. Nyemes János, vett volt 6 ft. fiaí Vonya, Petru stb. élnek. Ezek a deficiensek réájok háromló részével adóssok hfr. 10 dr. 63, pro anno 1787, '88, '89, '92, '94 interessel restálnak in summa 1 ft. 80 dr. 2. Györgye Pász vett volt 6 ft., a deficiensekével van rajta 10 dr. 63, az írt esztendőkre interes 1 ft. 80 dr. 3. Gáspár Onts vett volt 3 ft. 60 dr. Fia János Onts él, akin van a deficiens részével most capitalis 7 dr. 48, az írt esztendőkre interes restantia 1 ft. 5 dr. 4. Miklós Czirle vett volt 2 ft. 40 dr. A gyermekein van a deficiensekével 5 dr. 93 Öt esztendei interes restantiaba 70 dr. [266] 5. Mihály Bora, vett volt 3 ft. 60 dr. A deficiens reáháromlott részével van 7 dr. 48, pro 1788, '89, '90, '92, '94 interes restantia 1 ft. 5 dr. Él a fia Mihály Bora. 6. Togyer Onts vett volt 6 ft. A fián, Gáspár Ontson, a deficiens résszel van 10 dr. 63. Az írt esztendőkre interes restantia 1 ft. 60 dr. 7. Avram Pászérél vett 6 ft. A deficiensével van rajta 10 dr. 63 Interes öt esztendőre 1 ft. 80 dr.</p>	120	–

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
	<p>8. Petru Pászok vett volt 3 ft. 60 dr. A deficiensével van rajta 7 dr. 48, interes restantia 1 ft. 5 dr., fia Gyura Pászok él. 9. Juon Petrucz vett 8 ft. 40 dr. Fia Juon Petrucz, a deficiens résszel adóss 11 dr. 23, az irt esztendőkre interes 2 ft. 50 dr. 10. Mihály Petrutz vett 2 ft. 40 dr. Fia Dán Petrutz, a deficiens résszel 5 dr. 93, öt esztendei interes 70 dr. 11. Togyer Tariák vett volt 12 ft. Fia Jozsiv a deficiensek részével adóss 14 dr. 83, öt esztendei restans interes 3 ft. 60 dr. 12. Opra Drágota vett volt 8 ft. 40 dr. Fia Petru Drágota a deficiens résszel adóss 11 dr. 23, interes az irt esztendei restantia 2 ft. 50 dr. 13. Mihály Tyeles vett volt 6 ft. Fia Jozsiv Tyeles a deficiens résszel adóss 10 dr. 63, öt esztendei interes 1 ft. 80 dr. 14. Dán Gráma vett volt 4 ft. 80 dr. Öt esztendei interessel restál 1 ft. 40 dr., a deficiens 2 ft. 83 dr. van rajta in summa 7 ft. 63 dr. [267] 15. Bálint Gráma vett volt 6 ft. melynek öt esztendei interesse restantiába 1 ft. 80 dr. a deficiens résszel együtt, úgy a sub numero 14 irt Dan Grámáról az adós- ságnak reája lett szállásával in summa van rajta 16 dr. 46, interes a kettőé 3 ft. 20 dr.</p>		
18.	1 ^a Augusti 1758. mátsói Kotsoba Mihály vett contractus mellett pro 1787, '88, '89, '92, '94 interessel restál 3 ft. dr. 5.	10	20
19.	<p>9^a Aprilis 1759. vettek valamely mátsói emberek búzát tisztele- tes Jáni Sámuel uramtól, vékáját a dr. 60, 58 vékát melynek árra 1. Arion Kotsoba vett 12 vékát, ennek árra hfr. 7 dr. 20 pro 1787, '88, '89, '92, '94 restans interes 2 ft. 15 dr. Fiai Lapadát és Jents. 2. Miklós Kotsoba vett 12 vékát, ennek árra 7 dr. 20, az irt esztendőre restantiába van interes 2 ft. 15 dr. Fiai Petru és János. 3. Petru Kotsoba vett 10 vékát, ennek árra 6 Öt esztendei restans interes 1 ft. 80 dr. Fia Petru Kotsoba. 4. Togyer Bonta vett 6 vékát, ennek árra 3 dr. 60 Az irt esztendőkre restantia 1 ft. 5 dr. Él még maga. 5. János Csurts vett 10 vékát, ennek árra 6 Öt esztendei interes restantia 1 ft. 80 dr. Fia esmét János Csurts. 6. Dán Bonta vett 4 vékát, ennek árra 2 dr. 40 Öt esztendei interes restantia 70 dr. Fiai élnek. [268] 7. Juon Petrucz vett 4 vékát, ennek árra 2 dr. 40 Öt esztendei interes dr. 70. Fia Stefán.</p>	34	80

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
20.	<p>27ª Januarii anno 1766. Plopon lakók vettek contractus mellett Úgymint: 1. Togyer Drágomir 10 dr. 20 2. Lázár Bárb 10 dr. 20 3. Lapadát Mlegyin 10 dr. 20 4. Popa Lázár 8 dr. 16 5. János Pászok 2 dr. 4 6. Mikleus Tihodor 1 dr. 2 Summa 41 dr. 82 Ezek mindnyájon deficiáltak, és interesttel is ab anno 1785 usque 1796 10 esztendőre restálnak, mely in summa megyen 25 mfr. A deficiens capitalissal együtt ez az interes 66 ft. 82 dr. Mely summa az alább írt két adóssra és kezesre feloszlik eszerint:</p> <p>7. Angyel Rugyila, vett volt 4 ft. 8 dr. Fia él, ugyan Angyel, aki is restál interesttel pro 1787 et '88 dr. 48, a deficiensek réáháromló részével mindösszeséggel capitalis van nálla 37 dr. 49 és a 48 dr. interes 8. Mikleus Juga vett volt 1 ft. 2 dr. Fia, Mikleus élvén restál az írt két esztendei interesttel dr. 12., a deficiens résszel van rajta 34 dr. 43.</p>	46	92
21.	<p>16^a Decembris 1765. Plopon lakó Angyel Rugyila, Juon Tyimponyeru és András Rugyila együtt vettek Mely egész summát magára vette volt Angyel Rugyila, hanem 1791-be depurált borral 15 ft. 30 dr. tiszteletes Moritz Gábor atyánkfianak adván, akinél kerestetik már ez a pénz. Restál még 18 vfr. capitalissal, pro 1787 et '88 interesttel a 33 ft. után 3 ft. 96 dr.</p>	33	66
[269] 22.	<p>19^a Junii 1778. farkadini Vég Sigmond vett mely szállott maradékira, totesdi Roska Ferentzné Vég Mária, Vég János, Ersébet Osztrovi Mihálynéra. Interes restantia ab 1789 usque 1796 és így hét esztendőre tartoznak 2 ft. 94 dr.</p>	6	12
23.	<p>1^a Octobris 1782. Gergots Mihály úr vett Fia Gergots Elek úr interesttel restál pro 1795 6 ft.</p>	100	–
24.	<p>28^a Novembris 1795. Jordán András vett</p>	10	20
25.	<p>7^a Julii 1791. ifjabb Mara János vett, Simon Péter successoritól exequáltatott 50 rhfr. Nincs formalis contractus rólla, de iratni kell.</p>	60	–
26.	<p>30^a Octobris 1751. bajesdi lakosok vettek Úgymint: 1. Koszta Mihály, fia Báj Koszta él 2. Lőrintz András, veje István Szüts él 3. István Kornya, fia Kornya Kornya él 4. Mihály Vitán, fia Petru Vitán él 5. Idősb Petru Vitze, örökségét tartja János Vitze 6. Gáspár Kornya, örökségét tartja a Joannes Kornya feleségének egy fiacskája Ezeken vagyon az írt 50 ft. 44 ft., mivel az egyik vevőért László Vitzéért maradéka, János Vitze 18^a Martii 1792. tiszteletes</p>	50	–

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
	Moritz Gábor atyámfának befizette a 6 ft., akinél van. A 44 ft. interesttel restálnak pro 1793, '94, '95. mely teszen 7 ft. 92 dr.		
27.	Alexandru Tutulésztk régtől fogva való adóss lévén 30 vfr. ~ harminc vfr.. Mely egész summának interestével pro 1787, '88, '89, '90 restál 7 ft. 32 dr. De 25 ^a Novembris 1791. tiszteletes Moritz Gábor atyámfának borral befizetett 15 ft., akinél vagyon már ez a summa, [270] a még nálla lévő 15 forint után járó interesttel pedig restál pro 1792, '94, mely 1 ft. 80 dr.	30	60
28.	21 ^a Martii 1757. Bajesden lakók vesznek Ügymint: 1. László Farkas vett volt 5 ft., akinél restantia ab 1789 usque 1796, hét esztendőre 2 ft. 10 dr. mindőszeve 7 ft. 10 dr. Aki is deficiáln, az ő része háromlik a véle együtt egymás kezességére pénzt vett alábbi hat adóss társaira. Egyre esik ebből 1 ft. 18 dr. 2. Lőrincz Péter vett 4 ft. Maradék a Takátsné fia, János. Ennél van interes pro 1793, '94, '95 restantia dr. 72. A deficiens résszel summa 5 dr. 18. 3. Idősb Mihály Vitán vett 8 ft., fiai László, József és Stéfán fia, László, restálnak az irt esztendőkre interesttel 1 ft. 32 dr., a deficiens résszel van summa nállok 9 dr. 18. 4. János Báj vett volt 6 ft. Fia Stéfán Báj adóss az irt esztendőkre 1 ft. 8 dr. A deficiens résszel summa 7 dr. 18. 5. Mihály Kornya 4 ft. vett volt. Maradék Móses restál az irt három esztendőre 72 dr. interesttel. A deficiens résszel van nálla 5 dr. 18. 6. Idősb Stéfán Kornya 2 ft. vett volt, restál az irt időre 36 dr. interesttel a deficiens résszel van nálla 3 dr. 18. 7. Idősb Halmads Halmads, Apalina fia, adóss az attyáért 5 ft., az irt esztendőre restál interesttel 90 dr., a deficiens résszel 6 dr. 18. 8. Miklós Nándra vett volt 6 ft. ennek maradékaért Péterért, a mostani bajesdi oláh pap, Farkas 18 ^a Martii 1792. tiszteletes Moritz Gábor atyámfának befizette, akinél vagyon már az irt 6 ft.	40	—
[271] 29.	11 ^a Januarii 1775. háttzegi lakosok vesznek Ügymint: 1. Csuts János vett 24 mfr., egyik fia, Isák megjelenvén recognoscálá az adósságot és annak 9 esztendőre restál 12 ft. 96 dr. interestét. Mely summa az interesttel együtt hárman kö-zöttük elosztatván egyre esik 12 ft. 32 dr. 2. Istok Dumitreszk vett volt 60 mfr. Fia, Mitru Dumitreszk jelen volt, de egy megholt Petru Dumitreszk testvére, fiai, Latzkutz és Juon elé nem jöhetek szolgálatban való létek miatt. Mely két ágra oszolván az adósság, esik egyre 30 ft. Annak az egész 60 ft. summának ab 1787 usque 95 inclusive való interesse 16 mfr. és 20 dr. Esmét fele egyikre 8 ft. 10 dr. In summa 38 ft. 10 dr.	255	—

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
	<p>3. Todor Dumitreszk a most is élő és a visitation megjelent öccsével, Petru Dumitreszkkal, úgy Nyikuláj Dumitreszkkal vett volt 50 ft. Három ágra oszlik az adósság, úgymint Petru Dumitreszkre, és a megholt Todornak két gyermekeire Todorra és Nyikulára, és a franciára menő útba megholt Nyikuláj fiára, János Dumitreszkre. Egyre a capitalisból esik 16 mfr. 66 dr. Interestes hat esztendei restantiaba lévén egyre esik 6 ft. A többi capitalist most befizették tiszteletes Moritz Gábor atyánkfiának, a restans interes elengedődött nekik. Fizettek 33 ft. 34 dr.</p> <p>Már János Dumitreszk restál a maga részével in summa 22 ft. 66 dr.</p> <p>4. Latzkutz Dumitreszk vett 20 ft., felesége, Anitza, most Juon szekeresné, eléjövén recognoscálá az adósságot, és öt esztendei restans interestét 6 ft. In summa nálla 26.</p> <p>[272] 5. Sattzai István vett volt 10 ft. Fián, Jánoson van pro 1787, '88, '89, '95-re való interes restantia, mely teszen 2 ft. 40 dr.</p> <p>6. Pataki Sámuel vett volt 32 ft. 50 dr. Fia, Pál él, az eddigelé volt interes elengedteték, de ab 1796 interest adni tartozik.</p> <p>7. Gridi Imre vett volt 20 ft. Posteritassi Gridi Ferentz, Imre, Petru, a Nyikuláj fia, Onya és Bálint, (e két utolsó Mátsón lakik) az irt summa 9 esztendei interesse 10 ft. 80 dr., a capitalisból esik egyre 4 ft., az interesből 2 ft. 16. In summa egyre 6 ft. 16 dr.</p> <p>8. Antoni Vaszi vett volt 34 mfr., ennek él leánya Mária, a hadba lévő Josa Pap felesége, aki nem tartya magát az adóssághoz, mivelhogy, amint mások is bizonyíták, reá az attyáról semmi sem deveniált. Ez hát elveszett.</p> <p>9. Kozoli Josa vett 5 ft., fia, János ígéré interesezését, most restál interesttel 5 esztendőre 90 dr.</p>		
30.	<p>10 Aprilis 1759. Kosztándin Murar vett volt 10 vfr.</p> <p>Unokája Petrucz Murar eléjövén, nem tartya magát adóssághoz, mivel se nagyapjáról, se attyáról reá semmi sem szállott, más ajtaján nevedkedett fel. Ez is elveszett.</p>	10	20
31.	<p>2^a Julii 1776. Josa Isák vett volt</p> <p>Özvegye Anutza megjelenvén, tartya magát az adóssághoz, ígéré a 9 esztendei restans interesnek is 10 ft. 80 dr. megfizetését.</p>	20	–
32.	<p>9^a Augusti 1753. Román Péter vett volt 30 ft.</p> <p>Élő unokája Athanászi Román eléjövén, nem tartya magát az adóssághoz, mivel őseinek semmi javaiba nem succedált. Ez is 9 esztendei interesttel együtt elveszett.</p>	30	–
[273]	<p>Anno et die ut supra Juon Bajes vett volt</p> <p>Fiacskája, Mihály Bajás eléjövén, nem tud semmit az adósságról, de ígéré, ha él, megfizetését.</p>	100	–
33.	<p>5^a Augusti 1753. Borhány István vett volt</p> <p>Egy Boritza nevű leánya Bátsiba Kolosihoz ment volt férjhez, s Kolosi eladván a felesége háttzegi jószágát a regementnek 600 ft., már rajta kell keresni. Az eladást bizonyíták háttzegi bíró Dumitru Bájés, György Muntyán, Solymos Zaharia esküdt, Besenyei Elek egyházfiú.</p>	18	–

Numerus contractualium	Series contractualium	Summa	
		hfr.	dr.
34.	22 ^a Aprilis 1759. György Vintzán vett volt Mely adósság deveniált Monollya Motsánra, s ő most eléhivat- tatván fatéálá, hogy rajta van, s amint tiszteletes Moritz uram is bizonyítá, az interest pro 1791, '92, '93 praestálta is, most pro 1794, '95 6 ft. restál.	50	–
35.	16 ^a Aprilis 1795. kragujisiak 10 véka rozstot vettek, vékáját egy vfr. 1. Juon Bábes vett 2 vékát. 2. Juon Kozák 2. 3. Mihály Kozák 2. 4. Györgye Kozák 2. 5. Pavel Kozák 2. Míg megfizetnék az árrát, interessezik.	10	20
36.	19 ^a Martii 1795. kragujisiak vettek 28 véka rozstot, vékáját 102 dr. 1. András Vaszi 8 vékát vett. 2. Avram Vaszi 4. 3. Jákob Bábes 4. 4. Juon Bábes 4. 5. Zaharia Pareu 4. 6. Juon Bábes 4. Míg megfizetik az árrát interessezik.	28	56
37.	11 Maji 1795. Roska György és János vettek 14 véka rozstot a 102 dr.	14	28
38.	2 ^a Martii 1795. Todor Gyikuj obligatoria mellett vett	10	80
39.	10 ^a Augusti 1795. Pára Sigmond obligatoria mellett vett	24	48
-	Sine contractualibus anno 1795 diebus Martii farkadini Rádik Pálnak adatott	4	22
Elocationis universa summa		2985	94

Kétezerkilencszáznolcvanöt mfr. s kilencvennégy pénz.

[274]

A collationalis egész summa megyen a Lukáts uram 60 ft. kívül	3029	66
Az elocálva való summa (melyből ki kell venni a készpénzü 1795-be elocált 39 mfr. és 50 dr., mivel ez a summa is imputáltatott azon contractusokbeli adóssokra, akiknél volt elsőbben a pénz) tehát az elocált summa egészen menne Hanem abból is, amint fennebb a contractusok regestruma sub numeris 29, 30, 32 mutattya, 74 mfr. 20 dr. örökre el vagyon veszve.	2946	44
És így hát az elocált egész summa áll	2872	24
Differencia hát vagyon a két summa közt	157	42
Mely elveszett ugyan, de a felkelhető interesből ki kell pótolni, hogy a conferensek intentioja csonkulást ne szenvedjen, hanem a háromezerhuszonkilenc ft. és hatvanhat pénz foenerálljon.		

Továbbá még az 1786-dik és '88-dik esztendőkbéli visitatorium protocollumából világ-
gosan látá a Szent Visitatio, hogy tekintetes Bálint Sára asszony, akkor néhai tekintetes Puj
Sámuel úr özvegye, most pedig tekintetes kéméndi Várad László úrnak élete párja
conferált és adott ezen eklézsiának 4 ~ négy császáraranyat, mely teszen 21 ~ huszonegy

mfr. és 60 pénzeket. Ezt a pénzt pedig adta néhai tiszteletes Bartók úrnak kezében. Aki mivelhogy az eklézsia számára nem elocálta, successorin kerestetik, s fel is vétessék.

Ezekén kívül ugyan ökegyelménél vagyon 3 ft. perselypénz maradvá, és successorin kerestetik.

Úgyszintén Lukáts Ferentz uram referálá, hogy még adott volt tiszteletes Bartók úrnak egy császári arannyot. Ez is a többivel együtt maradékin felvétessék.

[275] Hogy pedig mégis világosobban megteessék, kinél mennyi pénze, annak mennyi interesse, heverőben is mennyi interesse legyen ezen ekléziának, az alább következő lajstrom eként mutattya és bizonyítja.

Annus et dies levationis	Summa levata		Nomen levatoris	Annuale interusurium		Restantis interusurii tempus	Restantis interusurii summa	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
20 ^a Aprilis 1775.	400	–	Buda András úr successori méltóságos Bartsai Thérésia asszony és Buda Bálint úr	24	–			
sine contractu	100	–	detto	6	–			
23 ^a Octobris 1762.	100	–	Mara Mátyás successorinál	6	–			
19 ^a Septembris 1770.	50	–	Ungur Jánosért tiszteletes Bartók uram successori	3	–	néhány esztendő- re való interes	30	–
detto	50	–	Kován Jánosért, tiszteletes Bartók uram successori 12 ft. 50 dr., s annak eddigvaló interesséért	3	–	sok esztendőkre	44	–
20 ^a Januarii 1746.	50	–	Nyárádi Ádám és Kelemen László	3	–	50 eszt. ab 1746 usque 1796	147	–
10 ^a Decembris 1759.	50	–	Nyárádi Ádám és Kelemen László	3	–	sok eszt. interes	103	–
Detto	10	–	Nyárádi Ádám	–	60	sok eszt.	21	60
5 ^a Octobris 1767.	40	–	Farkas Sámuelért Gáspár Sámuel	2	40	–	–	–
detto	18	–	Farkas Máriáért tiszteletes Bartók uram ab 1776	–	–	19 eszt. ab 1776 usque 1796	20	52
detto	2	–	Fodor Pálért tiszteletes Bartók uram posteritassi	–	12	19 eszt. detto	2	28
25 ^a Augusti 1758.	12	24	Miklos Kotsobáért tisztele- tes Bartók uram successori	–	73	ab 1777 usque 1796	13	87
detto	7	14	Mihály Kotsoba	–	42	pro 1787-88- 89-92-94	2	21

Annus et dies levationis	Summa levata		Nomen levatoris	Annuale interusurium		Restantis interusurii tempus	Restantis interusurii summa	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
22 ^a Januarii 1744.	30	–	Juon Béka és Serafin Gruja aliasz Hirsz	1	80	detto	9	–
21 ^a Martii 1740.	5	–	Juon Makszinért fia Paskuj	–	30	detto	1	50
	5	–	Szimedru Botáért János, István	–	30	detto	1	50
	5	–	Dávid Békaért, János	–	30	detto	1	50
	5	–	Juon Gugáért, Juon fia	–	30	detto	1	50
	5	–	Johan András	–	30	detto	1	50
[276] 28 ^a Martii 1740.	16	67	Komán Bota	–	97	pro 1787, '88, '89, '93, '94, '95	5	94
	16	67	Pászkul Gligor	–	97	detto	5	94
	16	67	Szemedru Guga	–	97	detto	5	94
19 ^a Septembris 1767.	19	40	Popa Petruzért János Popeszk	1	16	pro 1789, '90, '91, '95, a többit béadván a még kellett volna	7	98
	16	–	Petru Nyikodinért Mihály és Stefán Petruz	–	96	csak az első restál, pro 1789, '90, '93, '95	2	8
	16	–	Dávid Sztánért Dumitru	–	96	pro 1795	–	96
	7	–	Petru Fuka	–	42	–	–	–
	14	–	János Biris	–	84	pro 1795	–	84
7 ^a Februarii 1774.	15	30	János Petyeu	–	90	pro 1789 usque 1795	5	46
	15	30	Kretsu Majerért, Groza Petruz	–	90	detto	5	46
19 ^a Novembris 1764.	10	–	Mihály Pászerélért Mihály fia	–	60	detto	2	40
	10	–	Petru Pászkért Gyura	–	60	detto	2	40
	10	–	János Bárbért Stefán	–	60	detto	2	40
	10	–	Mihály Boráért Mihály és testvérei	–	60	detto	2	40
	10	–	Györgye Pászk	–	60	detto	2	40
	10	–	Bálint Gramáért János	–	60	detto	2	40
	10	–	Lupsa Buzáért Mihutz Dum	–	60	detto	2	40

Annus et dies levationis	Summa levata		Nomen levatoris	Annuale interusurium		Restantis interusurii tempus	Restantis interusurii summa	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
	10	–	Mihály Kellyesért Jozziv	–	60	detto	2	40
	10	–	Mihály Drágotaért Petru	–	60	detto	2	40
	10	–	Jozziv Pásztk deficiensért a capitalist és annak 9 eszt. interessét Mindnyájan kezessei	–	60	pro 9 annis	5	40
8 ^a Julii 1772.	232	72	Tekintetes Berivoi János úrért István és József urak	13	96	–	–	–
10 ^a Julii 1772.	100	–	Tekintetes Türi Benedek úr	6	–	–	–	–
	150	–	Tekintetes Kenderesi Sámuel úr	9	–	pro 1795	9	–
15 ^a Maji 1784.	102	–	Baszarába Jozziv	6	12	–	–	–
[277] 11 ^a Aprilis 1757.	6	–	Nyimes Jánosért fiai, Vonya, Petru stb.	–	36	pro 1787-88- 89-92-94	1	80
	6	–	Györgye Pásztk	–	36	detto	1	80
	3	60	Gáspár Ontsért János	–	21	detto	1	5
	2	40	Miklós Czirle gyermekei	–	14	detto	–	70
	3	60	Mihály Boráért Mihály	–	21	detto	1	5
	6	–	Togyer Ontsért Gáspár	–	36	detto	1	80
	6	–	Avrám Pászterél	–	36	detto	1	80
	3	60	Petru Pásztkért Gyura	–	21	detto	1	5
	8	40	Juon Petruzért Juon	–	50	detto	2	50
	2	40	Mihály Petruzért Dán	–	14	detto	–	70
	12	–	Togyer Tariákért Jozziv	–	72	detto	3	60
	8	40	Opra Drágotaért Petru	–	48	detto	2	50
	6	–	Mihály Tyelesért Jozziv	–	36	detto	1	80
	4	80	Dán Gráma	–	28	detto	1	40
	6	–	Bálint Grámaért Dán	–	36	detto	1	80
	2 4 3 9 7	40 80 60 60 20	Petru Gligore Jozviv Pásztk Juon Pásztk Lupsa Buza András Muntyán ezek deficiálván, mind a capitalis in summa 27 ft. 60 dr., mind az interes a többin van	1	65	detto	7	25
1 ^a Augusti 1758.	10	20	Kotsoba Mihály	–	61	detto	3	5
9 ^a Aprilis 1759.	7	20	Arion Kotsobáért fiai, Lapadát és Jents	–	43	detto	2	15
	7	20	Miklós Kotsobáért fiai, Petru és János	–	43	detto	2	15
	6	–	Petru Kotsobáért, Petru	–	36	detto	1	80

Annus et dies levationis	Summa levata		Nomen levatoris	Annuale interusurium		Restantis interusurii tempus	Restantis interusurii summa	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
	6	–	Togyer Bonta	–	36	a többbit béfizetvén restál	1	5
	6	–	János Csurtsért János	–	36	detto	1	80
	2	40	Dán Bontáért fiai	–	14	detto	–	70
	2	40	Juon Petruzért Stéfán	–	14	detto	–	70
27 ^a Januarii 1766.	4	8	Angyel Rugyilaért fia Angyel	–	24	pro 1787 et '88	–	48
	1	2	Mikleus Jugáért Mikleus	–	6	detto	–	12
	41	82	E kettő kezes lévén még más deficiensekért, me- lyeknek summája 41 ft. 82 dr.	2	60	ab anno 1785 usque 1796	25	–
[278] 16 ^a Decembris 1765.	33	66	Angyel Rugyila	2	1	restál pro 1787-88	4	2
			Béfizetvén 15 ft. 30 dr. restál 18 ft., melynek interesse	1	8	–	–	–
19 ^a Junii 1778.	6	12	Vég Sigmond posteritassi	–	36	ab 1789 usque 1796	2	94
1 ^a Octobris 1782.	100	–	Tekintetes Gergots Mihály úrért fia, Gergots Elek úr	6	–	pro 1795	6	–
28 ^a Novembris 1795.	10	20	Jordán András	–	61	–	–	–
7 ^a Julii 1791.	60	–	ifjabb Mara János uram	3	60	–	–	–
30 ^a Octobris 1751.	44	–	Bajesdi Koszta Mihályért fia BáJ. Lőrintz Andrásért veje István Szűts. István Kornyaért Kornya Kornya. Mihály Vitánért fia Petru Vitán. idősb Petru Vitzéért János Vitze. Gáspár Kornyaért Joannes Kornya felesége fia.	2	64	pro 1793-94- 95	7	92
	30	60	Alexandru Tuteleszk	1	83	ab 1787 usque 1790	7	32
			ab 1791 25 ^a Novembris adóss csak 15 ft.	–	–	ezen 15 ft. után restál in- teressel pro 1792 et '94	1	80
			Bajesdi					

Annus et dies levationis	Summa levata		Nomen levatoris	Annuale interusurium		Restantis interusurii tempus	Restantis interusurii summa	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
21 ^a Martii 1757.	4	–	Lőrincz Péterért maradéka a Takátsné fia, János	–	24	pro 1793-94-95	–	72
	8	–	idősb Mihály Vitánért László, József stb.	–	48	detto	1	32
	6	–	János Bájért Stefán Báj	–	36	detto	1	8
	4	–	Mihály Kornyaért maradéka, Móses	–	24	detto	–	72
	2	–	idősb Stefán Kornya	–	12	detto	–	36
	5	–	idősb Halmads Halmadsért Apalina fia	–	30	detto	–	90
	5	–	László Farkas deficiensért a többi kezestársai	–	30	ab 1789 usque 1796	2	10
11 ^a Januarii 1775.	24	–	Csuts Jánosért Isak	1	44	ab 1787 usque 1796	12	96
	30	–	Istok Dumitreszkért fia Petru	1	80	detto	8	10
[279] 11 ^a Januarii 1775.	16	66	Nyikuláj Dumitreszkért fia, János	–	99	sok időre restál	6	–
	20	–	Latzkut Dumitreszkért felesége, Anitza, most Juon szekeresné	1	20	5 eszten- dei restantia ab 1790 usque '96	6	–
	10	–	Sattzai Istvánért fia, János	–	60	pro 1787-88-89-95	2	40
	32	50	Pataki Sámuelért fia, Pál	1	95	–	–	–
	20	–	Gridi Imréért Ferentz, Imre, Petru, Onya és Bálint	1	20	ab 1786 usque 1796	10	80
	5	–	Kozoli Josa	–	30	sok esz- tendők- re restál	5	90
2 ^a Julii 1776.	20	–	Josa Isákért özvegye, Anutza	1	20	ab 1786 usque 1796	10	80
9 ^a Augusti 1753.	100	–	Juon Bajesért Mihály Bajes	6	–	–	–	–
5 ^a Augusti 1753.	18	–	Borhány Istvánért Bátsiba Kolosihoz férjhez ment felesége, a Háttzegen lakott férje jószágának eladásával	1	8	ab 1784 usque 1796	10	80

Annus et dies levationis	Summa levata		Nomen levatoris	Annuale interusurium		Restantis interusurii tempus	Restantis interusurii summa	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
22 ^a Aprilis 1759.	50	–	György Vintzánért, Monollya Motsán	3	–	pro 1794-95	6	–
16 ^a Aprilis 1795.	10	20	Kragujisi Juon Babes, Juon Kozák, Mihály Kozák, Györgye Kozák, Pável Kozák	–	60	–	–	–
19 ^a Martii 1795.	28	56	Kragujisi András Vaszi, Abrám Vaszi, Jakob Bábes, Juon Bábes, Zaharia Pareu, Juon Bábes	1	68	–	–	–
11 ^a Maji 1795.	14	28	Roska György és János	–	85	–	–	–
2 ^a Martii 1795.	10	80	Todor Gyikuj	–	64	–	–	–
10 ^a Augusti 1795.	24	48	Pára Sigmond	1	46	–	–	–
sine contractu	4	22	Radik Pál	–	25	–	–	–
		51		164	54		665	72

[280] Ezeknek rendbeszedése után jelenté a mostani tiszteletes atyafi Moritz Gábor, hogy méltóságos Bartsai Juliánna asszony, néhai tekintetes Vadas Moses úrnak özvegye, egyetlenegy kedves leányának, néhai tekintetes Vadas Klára asszonynak, néhai tekintetes Váradi György úr élete párjának meghalálozásakor, férje halála után, ennek poklisai jószágát bírván, mikor már maga is 1793-ban meghalálozott volna, a poklisai vetés gabonáját úgy ajándékozta a háttzei reformata eklézsiának, hogy abból ami búza lenne, az árra, kedves leányának emlékezetére, egy capitalissá tétettetvén, annak esztendőnként járó interesséből a papi fizetés jobbítottassék. Mely gabona is eldattatván, gyült belőle kilencvenkét mfr. és kilencvennégy pénz.

Mely jóért örök áldásban léssen mindenkor mind a kettőnek neve.

III. Szántóföldek s szőlők:

A Szilvás felől való fordulóban:

1. A református parochialis fundus megett, a Putinis nevű helyben vagyon egymás mellett három szántóföld, mintegy 14 ~ tizennégy vékásnyi, szomszédjai napkeletről a Dumitru Bajes, napnyugotról a Juon Kopil szántóföldje.

2. Az alsószilvási útra a hegy felől véggel alájövő földek között vagyon egymás mellett mintegy 9 ~ kilenc vékásnyi szántóföld, napkeletről a Petruz Filip földje, napnyugotról a hegyről az útra lefolyó essővíz árka a szomszédjai.

3. In Kimpu Mare nevezetű helyben egy 10 ~ tíz vékás szántóföld, napkeletről az unita olá eklézsia, napnyugotról Petruz Timár szántóföldje a szomszédjai.

A Nalázt felől való fordulóban:

1. A boldogfalvi útnál egy 10 ~ tíz vékás szántóföld, napkeletről Szerem Dants özvegye, napnyugotról Tanaszia Popa szántóföldek szomszédjai.

2. A naláztai útnál, az utat keresztül-
szökő földek között vagyon egy föld, hat

ANNO 1786

Úrasztali terítő – 1786

vékás, napkeletről János Motsán, napnyugotról Iszák Szimioneszk szántóföldje szomszédjai.

3. Ugyan a nalátzi útnál, az utat keresztülszökő földek között vagyon egy 8 ~ nyolc vékás föld, napkeletről szomszédja Petruz Brád alias Trink, napnyugotról a Henna Monola szántóföldje.

4. Sub Martin nevű helyben vagyon egy 8 ~ nyolc vékás szántóföld, napkeletről Tanaszia Popa, napnyugotról Juon Moldován földi szomszédságában.

5. A Sz[ent] Márton dombja alatt vagyon ismét egy föld, régen szántóföld volt, de nagy darab időtől fogva szénát termő helynek hagyattatott, s már most mint szénarét, úgy használtatik, szomszédja napkeletről Juon Sztoján, napnyugotról a Totesdre menő régi út. Egy szekérnyi szénát termő hely.

Az Alsó Lunkában törökbúzaföldek vagynak:

1. A fiscus volt szőlője hegye alatt lévő útra véggel kijövő földek között vagyon egy-más mellett két törökbúzafölde, napkeletről Zaharia Solymos, napnyugotról Juon Kézán törökbúzaföldek a szomszédjai. Egy véka törökbúzával a kettőt bé lehet vetni.

2. Vagynak a Lunka közepében egy helyen egymás mellett négy törökbúzaföldek, szomszédok azok a törökbúzaföldek, melyek jönek véggel az eklézsia négy földi közül a szélsőre napkelet felől, és azon megfordulnak, napnyugot felől pedig szomszéd Györgye Muntyán földje. A négy föld másfél véka törökbúzával bévetetetik.

3. Vagyon a Závoly széliben egy törökbúzafölde, napkeletről Filep János és Mojsze Graec, napnyugotról pedig Kozoli János törökbúzaföldek szomszédjai, fél vékával bé lehet vetni. Ezen földnek egyik melléke mellett folyt régen a háttzegi víz, de most távolabb járván, egy darabocskára szénahellyel nevelte.

[282] Szőlők:

1. Az alsó szőlőhegyben, alól Popa Györgye, fellyül Szimeon Muntyán szőlők szomszédságában egy pusztaszele szőlő, a felső végével ütközik valami tövisbe, az alsó végiben húsz lépésnyi szélességű.

2. Vagyon a felső szőlőhegyben, alól Juon Popeszk, fellyül Szimeon Muntyán szőlők szomszédságában egy pusztaszele szőlő.

1799

[383] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Háttzegensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et notarium Michaellem T. Sala, 22da Januarii 1799. facta.
Jelen volt tiszteletes Moritz Gábor úr, helység papja.⁷⁶

1. Ezen eklézsianak egész állapotja úgy vagyon, mint volt 1796-ban.

2.	hfr.	dr.
1796-ba publicatióból s interesből jött bé	21	19 ½
1797-be	23	6 ½
1798-ba	8	93
Summa	53	19
3. Erogáltatott a templom és a parochia épületeire	57	85
Supererogatum	4	66
1796-ba volt supererogatum	3	70
És így hát az egész supererogatum	8	36
Melynek meg kell fordítódni.		

⁷⁶ HuZaL-Jkv. I/5. 383.

4. Méltóságos Csongrádi Miklós úr ezen háttzegi eklézsiának főcuratorságára a Szent Visitatiótól kértették, hogy tapasztalt kegyes buzgósága szerint ennek zűrzavarba jött capitalissait s egyéb jövedelmeit jó rendbe méltóztassék szedni a tiszteletes loci ministerrel együtt. Aki is ígéré erre egész készségét.

1802

[520] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Háttzegensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem, nec non Michaellem Barta, ejusdem tractus ordinarium notarium, diebus 16., 17. et 18. Februarii 1802. facta.*⁷⁷

Nem subsistálhatván a Szent Visitatio Háttzegen ob penuriam victus, hivatalát folytatni kéntelenítettett Nalátzon, méltóságos liber báró nalátzi Nalátzi József főispány úr, mint a háttzegi szegény eklézsia legfőbb patrónussa, önegysága udvarában, az önegysága kegyes rendeléséből. Azholott is jelen voltak méltóságos Tsongrádi Miklós úr, a háttzegi ecclesia domesticus főcuratora, tekintetes Apáti Ádám úr domesticus vicecuratora, nemkülömben titulus Borbát László úr, méltóságos liber báró Nalátzi József főispány úr önegysága inspectora és személyesse, titulus Bertalan József úr, méltóságos liber báró Nalátzi Jósefné asszony önegysága inspectora és személyesse, titulus Károlyi Sándor úr, a tisztelt főispány úr nalátzi udvarbírája, titulus totesdi Hertzeg Gergely úr, szilvási Pára Sigmond, és egyházfi Kachnits János ökegyelmek.

Ezeknek jelenlétekben az eklézsia ládája, mely a loci ministernek, tiszteletes Moritz Gábor atyáncfiának halála után (melly esett az elmúlt 1801-ben Szent György havának 14. napján) méltóságos Tsongrádi Miklós, titulus Apáti Ádám urak és tustyai prédikátor, tiszteletes Getse József atyáncfia által lepecsételtetvén, ide, Nalátzra hozattatott volt.

Megnyitattván I. Számbavétettek az ebben lévő, Úr asztalához tartozó szent edények és eszközök, melyek minden fogyatkozás és hijjánosság nélkül aszerint találtattak, amint az 1796-béli visitatióban egész declaratioval feljegyeztettek ezen protocollumba paginae 253, 254.

II. Számbavétettek az eklézsiának litterale instrumenti, melyek között vagynak:

a. Azon 39 darabból álló contractusok, melyek az 1796-béli visitatióban visáztattak, numerizáltattak, és most revideáltván a 21-dik szám alatt lévőnek hijjával találtattak.

Nota bene: Ezen 21-dik szám alatt lévő contractus szóllott Plopon lakó Rugyila Angyelnél lévő 33 mfr. és 66 pénzekekről. Gyanította a Szent Visitatio, hogy Rugyila Angyeltől az adósság egészen felvétellett, [521] mivel az 1766-béli improtocolatio szerint azelőtt 15 mfr. 30 pénzekeket felvett volt tiszteletes Moritz Gábor atyáncfia, és most az özegegy is úgy adá fel, hogy magának is közelebből múlt ősszel az említett debitor borul lefizetett 4 vfr., mint még hátralévő adósságot. És így kétségekívül magoktól a most nem találtatott 33 ft. és 66 dr. szólló contractus kiadatott, mely pénz pro liquido alább kitétetik.

b. Ezen contractusokon kívül, melyek az 1796-béli visitatióban regisztráltattak és improtocoláltattak, az ecclesia ládájában különösön most találtatott tekintetes kéméndi Váradi Pál úrnak Nalátzi László úr legatumából vett 100 vfr. való obligatoriaja, melyet írt Háttzegen 25^a Maji 1763., és a többi mellé tétellett sub numero 40.

c. Találtatott néhai nagy emlékezetű báró Nalátzi István úr önegysága írása, melyben a háttzegi papnak bizonyos fizetést ígér, de amelly igen meg lévén rongyolva, néhol nem olvastathatott, hogy azért emlékezetben a visitatorium protocollumban megmaradjon, ha szín-

⁷⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 520–524

tén egészen olvashatatlaná lenne is ennekutánna, az original ide béíratott, fenestra hagyatván az olly helyyeken, ahol olvasni nem lehetett. Eképpen sub littera A.

Anno⁷⁸ die mensis Septembris 7.

Míg Isten engemet és feleségemet, Tornya Borbárát élteti, a háczagi ortodoxa ekkleziában a praedikátornak ez szerént rendeltünk beneficiumot, kit is írjanak bé az ecclesianak [...]. Holtunk után is [...] valakinek fognak jutni az nalátzi és vádi házaim, [...] azok is tarozzanak annuatim készpénzt húsz ft., harminc kalangya búzát, 3 szekér szénát, egy makkon hizott disznót, hét szekér fát, egy sajtot, egy ejtel mézet, egy ejtel vaját, egy ejtel ecetet, avagy azért [...] pénzt, két véka kölest kásának, a nalátzi malombéli sabatalist adni, de úgy, hogy mikoron itt való házamnál szolgálattya a praedikátornak kívántatik, tarozzék szolgálni.

L. S. Nalátzi István mpr.

[522] Ezen originalnak copija megvayon az ekkleziia ládájában, mellyre méltóságos liber báró nalátzi Nalátzi József úr, nemes Zaránd vármegyének nagyérdemű főispánnya így indorsált: Ami ezen legatumban vayon, annak kétharmadát a nalátzi tisztem minden esztendőnként hiba nélkül administrálja a hátzegi fungens tiszteletes pap ökegyelmének, ezen írásmat pedig adja által a mostani praedikátor ökegyelmének. Signatur Bábolna 4ta Julii 1796.

Báró Nalátzi József mpr.

Titulus gyanánt azon copiara a tisztelet báró úr ezt írta: A szüleatyám legatuma a hátzegi ecclesia iránt, az originalissát conferáltam, melly van a hátzegi ecclesianál, én kétharmadát fizetem az Eszterházi résszel.

Mellynek kiadásáról ugyanazon napon parancsolt nalátzi tisztyének, Károlyi Sándor uramnak tulajdon kezével írván ezeket: Készpénz mennyen 14 id est tizennégy ft. 32 pénz, húsz kalangya búza, a nalátzi szombati vám, az egyébb apróság felett alkudjanak meg kegyelmek a tiszteletes urammal, vagy mikor odamegyek, végzek.

Báró Nalátzi József mpr.

d. A poklisai és untsukfalvi filialis ekkleziáktól járó papi fizetésről való írás eképpen sub littera B.

Anno 1770. die 19^a mensis currentis, Martii, praesentiamban apromitálták magokat a hátzegi ecclesia subinserált filiaiban resideáló subinserált atyafiak, hogy annuatim adnák a hátzegi papnak eszerént.

Poklisai néhai Brázovai Péter úr relictaja, Mara Borbára asszony, tritici gelimas 5.

Én, Váradi László, tritici gelimas numero 10.

Untsukfalván resideáló titulatus Apáti István úr, tritici gelimas 8, akár in granis 3 köbölt.

Mara Gergely uram tritici gelimas 6.

Mellyről adtestálok fide mea mediante, signatur Poklisa 19^a Martii anno 1770.

18. századi úrasztali terítő

⁷⁸ Egy szónyi hely kimarad. Amint a fentiekben olvastuk, a jegyző nem tudta kiolvasni az írás teljes szövegét. A ki nem olvasott szavak helyét a továbbiakban [...] -al jelöljük.

Kéméndi Váradi László, a hátszegi nemes reformata ecclesia vicecuratora

[523/a] e. Sub numero 41, nagyoklosiaknak 1795-ben 23. Junii Vadas Klára gabonabéli collatumából adott gabonáról való contractus. Merián Sandru 10 véka, 10 vfr., Gyorgye Telebán 6 véka, 6 vfr., Pereszenyie Kotság 6 véka, 6 vfr., in summa 22 véka, 22 vfr. sub numero 41.

AlsóSzilvára 1795-ben 22. Maji kiadott (Vadas Klára gabonabéli pia collatiojából) 20 véka gabonáról, vagyis 20 vfr. való contractus sub numero 42.

f. Találtattnak még öt darabb régi írárok. Sub a. szántóföldökről, b. szőlőről, c. földek regestrumáról, d. földek oculálásáról, e. a hátszegi papnak a fiscalitasból járt papi bérnek elvonattatásáról való panaszló levél.

III. Világosságra kívánván hozni a Szent Visitatio, hogy néhai tiszteletes Moritz Gábor atyánkfia miképpen tractálta légyen a maga gondviselése alatt lévő ecclesia javait, és holta után miben maradott, és találja eszerint:

Úrasztali terítő úríhímezéses disze – 18. század

	hfr.	dr.
1-o Egy fél árkos papirosan, in 4-to lévén fogva, annak utolsó faciesén lévő demonstratiojából láttya Szent Visitatio, hogy néhai boldog emlékeztető tekintetes Vadas Klára ifjúasszony, néhai tekintetes kéméndi Váradi György özvegye testamentumából percipiált férje poklisai jószágából 1793-dik esztendőben gabonát szeműl, metr. 133, amelyből az 1796-béli visitatióban való improtocolatio szerint adott ki sub numeris 35, 36, 37 protocollí pagina 273. 52 vékát, 1 vfr. adván vékáját. Készpénzen adott el 81 vékát, mellynek árrából jött bé hfr. 39 dr. 50, melly elocatum ha kivétetik az eladott gabona árrából, úgymint 92 ft. és 94 dr., eszerint marad pénzül ötvenhárom mfr. és negyvennégy pénz, melly kitétetik pro liquido	53	44
2-o Ugyanazon demonstratiojában írja, hogy percipiált szalmájában 40 kalangya búzát vagy gabonát 1794-ben, mellynek aratásáért ugyanazon demonstratioja szerint fizetett hfr. 40 dr. 56, elhozásáért 5 vfr. egy garas híjján, melly 40 kalangya gabonából, a gabonának szokott közönséges eresztése szerint jöni kellett 80 vékának, amelyből 41 és 42 szám alatt lévő contractusok szerint, adván 1 vfr. vékáját, elocált 42 vékát in vfr. 42, és így bennmaradott 38 véka. Mellynek vékáját computálván 1 vfr., az árra mégyen 38 mfr. és 76 pénzre, mellyből kivonván az aratás s hozásra tett költséget, hfr. 15 dr. 44., tétetik tehát pro liquido	23	32
[523/b] 3-o Az 1796-beli visitationak 21. pontya alatt pagina 268, ploi Rugyila Angyelnél lévő 33 mfr. és 66 pénzből álló adósság befizettetvén tiszteletes Moritz Gábor uramnak és özvegyének (vide pagina 520, 521) melly nem elocáltatott. Kitétetik pro liquido	33	66
4-o Ugyanazon visitationak 26. pontya alatt, pagina 269 bajesdi Vitze Lászlótól befizetett tiszteletes Moritz Gábor uramnak és nem elocált 6 mfr., és így kitétetik pro liquido	6	—
5-o Mátsoi Alexandru Tátulész, amint láthatni azon visitationak 27. pontya alatt, pagina 269 sub fine, viszont befizetett az említett tiszteletes atyafinak 15 mfr., és nem elocált, eszerint kitétetik pro liquido	15	—

	hfr.	dr.
6-o A feltett visitationak 28. pontya alatt, pagina 270 circa finem bajesdi Miklós Nándra befizetett 6 mfr., s nem elocált a tiszteletes atyafi, melly kitétetik pro liquido	6	–
7-o A feljegyeztetett visitationak 29. pontya alatt, pagina 271, háttzei lakostól, Dumitrés Tyektől befizetettek 33 mfr. 34 dr. tiszteletes Moritz Gábor uramnak, de nem elocáltattak, s már liquidumban kitétettnek	33	34
8-o Azon visitationak 38. pontya alatt pagina 273. gontzágai Todor Pligolj befizetett tiszteletes Moritz Gábor uramnak hfr. 10 dr. 80, mellyet nem elocált, s eszerint kitétetik pro liquido	10	80
9-o Három egész esztendőkből úgy mint 1799, 1800, 1801 és 1802 kétszeri publicatióból gyűlt a perselybe computálván minden publicatióra csak 51 dr., in summa	10	20
Liquidi summa	191	76
Ezeket kívül vett 1796-ban		
2000 zsendelyt	6	80
600 zsendelyszeget	–	84
Ismét 700 zsendelyszeget	–	84
Ismét 500 prestilaszeget	–	60
Summa	9	8

Ezekből ha mit felvertének az ekklézsia épületeire, ha doceáltatik, fog defalcáltatni.

Defalcáltatik pedig sine controversia a liquidi summa:

1. Az 1799-béli visitatióban feltett supererogatummal, melly volt hfr. 8 dr. 66.

2. Szilvási Pára Sigmondnak (pagina 273) a kitett 24 ft. fellyül még ezután adatott 1 ft., mellyről írás ugyan nincsen, de recognoscálja a debitor.

[524] IV. Praetendálja a vidua némelly férje által tett költségeknek refusioját, nevezetesen amit fordított s fizetett a bári harmincadosnak a parochialis ház reparatiojáért, a parochialis házban épített új kemencéért, és költött a csürnek újból való felállíttatására. De mindezeket igaz ok nélkül kívánja, mivel mindezek az ezelőtt volt visitatiókban felvétettek, imputáltattak s refundáltattak.

V. Bizonyos efelett az is, hogy a háttzei ekklézsiának különös szép fundussa vagy on elocálva a templom és a parochia conservatiojára, ennek hasznából a visitatiótól fogva három esztendő alatt kellett valamit percipiálni a néhai tiszteletes atyafinak, honnan s mennyit, világosságra fog jőni amidőn a debitorok megszólíttatnak s examináltatnak.

VI. Az 1796-beli visitationak actaiból megbizonyosodik, hogy néhai tiszteletes Bartók József uram némelly debitoroktól és conferensektől vett kezéhez feles számú pénzt, melly már az őkegyeme successorin kerestetik. Nevezetesen:

	hfr.	dr.
a. Ungur Jánostól és Kovántól sub numero 4 pagina protocolli 258	92	50
b. Farkas Máriától, sub numero 7, pagina 260	38	52
c. Fodor Páltól ibidem	6	80
d. Sub numero 39, pagina 274, circa finem, titulata Bálint Sára asszonytól	21	60
e. Titulatus Lukás Ferentz úrtól	5	40
f. Perselypénzből	3	–
Néhai tiszteletes Bartók József úr successorin keresendő liquidum summája	167	82

VII. A 6-dik és 7-dik szám alatt lévő contractusokra nézve a Nyárádi Ádám 4-dik gyermekének, Nyárádi Borbárának férje és legitimus tutora tőn a Szent Visitation ilyen

reflexiot, tudniillik, hogy midőn maga, titulus etédi Hertzeg Gergely úr Nyárádi Borbárával 1783. esztendő Aprilisnek 24-dikén copuláltatott néhai háttzegi fungens parochus, tiszteletes Bartók József uram által, maga a tiszteletes atyafi úgy adta fel, hogy a contractusban kitett summáért a lekötött sz[ent]péterfalvi jobbágy Budáts nevezetű eladattatott Szatsali limitaneus N. N. katonának, és ezen ecclesia debituma depuráltatott, a Kelemen István rész pedig fennmaradt, s máig is intereseztetik totesdi Riska György által. Szóval ezt így beszéllette elé, de semmi írást nem mutatott.

VIII. Háttzegi ekklezsia domesticus curatorának választott s bé is hitelített etédi titulus Hertzeg Gergely úr.

1804

[733] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Háttzegensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándesis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium, die 14ta Februarii anno 1804. celebrata. Itten a parochialis háznál folytatván munkáját a Szent Visitatio, a filialis ekklezsiákból lévő hallgatóknak, úgymint titulus vicecurator Hertzeg Gergely úrnak és nemzetes Roska György és János ökegyelmeknek jelenlétekben.*⁷⁹

I. A rendes egyházi szolgának, tiszteletes Verestói György atyámfának, ki 1802-dik esztendőben Sz[ent] György havának 11-dik napján jött be ezen nemes ekklezsiában, atyai-képpen intimála a Szent Visitatio 1-ször, hogy vasárnapokon szorgalmasan vigyázzon a harangozásnak idejére, hogy az se igen idején, se későn ne essék, és azt úgy intézze, hogy a filialis ekklezsiákban lévő hallgatói az isteni tiszteletre elérkezessenek.

2-szor. A filialis ekklezsiákban levő hallgatóit mennél gyakrabban lehet, látogassa meg, és kivált penitentialis heteken házaiknál könyörgést tenni el ne mulassa.

II. Számba vétetének az elocált pénzről való contractusok, és úgy találtatának:

Sub numero 10-mo jóvaltseliek 25 mfr. megadtak és contractusok kiadattatott.

Sub numero 21-mo lévő contractust kiadta néhai tiszteletes Moritz Gábor atyámfia özvegye a levans Rügyila Angyelnak, melly szóllott 33 vfr., minthogy a capitalist maga felvette a kiadattatott contractust meg is mutatta Rügyila Angyel a tiszteletes fungens parochusnak.

Sub numero 41-mo nagyoklosiak befizettek 22 vfr. a tiszteletes fungens parochusnak.

[734] Sub numero 34. György Vintzán levált volt 50 mfr., mellyeket befizetett a tiszteletes fungens parochusnak és a contractust kiadta, a befizetett pénzt pedig elocálta néhai Berivoi István úrnak sine contractualibus.

A több contractusok megvannak minden változás nélkül, úgy egyéb szükséges levelek.

III. A tiszteletes egyházi atyafi eképpen számadola:

Percipiált:	hfr.	dr.
Sub numero 10-mo lévő capitalist jóvaltseliectől	25	–
Numero 34-to György Vintzántól	50	–
Numero 41-mo nagyoklosiaktól	22	44
Perselybéli publicatioból ide való jövetelétől fogva mostanig	18	40
Perceptum summája	115	84
Ebből:		
1. Elocált tekintetes nemes Berivoi István úrnak	72	44

⁷⁹ HuZaL-Jkv. I/5. 733–735.

2. Erogált:	hfr.	dr.
a. A tiszteletes parochust elhozó két szekeresnek adattatott in summa 24. rhfr., mellyből refundáltatott 5 vfr. és így ment a két szekeresnek	23	70
b. A parochia körül való kertek nagyobb részint rosszak, a ház fedele is rongyos és rothadt lévén, amint az azoknak oculáltatásáról való testimoniumot exhibeálá is a tiszteletes atyafi		
Elsőben is az utca és a catholica residentia felől való kertet deszkából állítván fel, adott 100 szál deszkáért	12	–
600 lécszegért	2	4
Azon kerten dolgozó mesterembereknek	3	–
Az utcaajtó csinálásáért	1	60
A veteményes kert körül való palánkat a zsellérekkel csináltatván fel, csak lécszegekre költött	1	60
c. A mező felől sáncot ásátván, hogy a patak a kertbe bé ne jöjjön	3	40
d. Sövénykertnek való 400 karóért	3	60
Ahhoz való vesszőért	1	20
Az új kertnek fonásáért	2	40
A sövény közterteknek igazításáért	–	80
e. A házakat újra kellettven befedni, a fedő ácsoknak	42	84
4300 prastilláért, a dr. 90 vévén százát	38	70
Nota bene: Nincs a ház egészen befedve, nem futván a prastilla.		
[735] 5000 zsendelyszegért a dr. 90 ezerit	4	80
Az ó zsendelyszegek egyenesítéséért	1	98
300 lécszegért	1	2
f. A nagy ház ajtajára egy zárért	3	6
g. A cinterem körül egy résziben új kert tétettvén	1	–
h. Az oskolaháznak baronákból való felállításáért, szarvazásáért és lécezéséért	–	30
i. Mostani visitatoria tett költség honorariummal edgyütt	6	48
Erogatum summája	185	22
És így lévén az elocatum summája	72	44
Az erogatum summája pedig	185	22
Lészen az elköltött pénz summája	257	66
Lévén a perceptum	115	84
Ha a perceptum az erogatumból kivonattatik, nyilvánóságos hogy supererogált a tiszteletes atyafi	141	82

Azaz száznegyvenegy mfr. és nyolcvankét pénzt.

IV. Minthogy a bėjött capitalisból még elocálatlan 25 mfr., rendeli a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes egyházi atyafi igyekezze a restans interest felszedni etiam cum adsistentia curatoriali, és abból a capitalis summát redintegrálni és a maga supererogatumát is végye ki.

V. A szent edények és eszközök hijjánosság nélkül megvagynak.

VI. A curatori hivatalból kibocsáttatván tekintetes Hertzeg Gergely úr, titulus n[agy]pestényi Pap János úr, mostani háttzegi arendator tétetett curatornak és adjuráltatott.

1805

[786] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Háttzegensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium, 16ta Februarii anno 1805. facta in domo parochiali. Itten jelen voltanak a helység papja, tiszteletes Verestói György atyánkfia, titulatus vicecurator pestényi Pap János úr és egyházfi Thót János ökegyelme.*⁸⁰

I. Itt sem a nemes ekkléziának, sem a tiszteletes egyházi atyafinak egymás ellen panasza nincsen.

II. A contractusok és egyéb szükséges levelek, úgy az Úr asztalához tartozó szent eszközök s edények mind megvagnak hijjánosság nélkül, amint ezelőtt a protocollumban feljegyzettek.

III. Ezen nemes ekkléziának a háttzegi lakosoknál régen elocált feles pénze vagyon; úgymint 341 mfr. 90 dr., melly kivett pénz, mivel már régtől fogva minden haszon nélkül hever, a tiszteletes loci minister instantiajával requirálta a háttzegi lakosoknak mostani commendansokat Vékéztzi kapitány urat. Ki is kérését a Battalions Commandonak Orlátra megírván, onnan ez a válasz jött, hogy amelly adóssoknak olyan maradékjaik vagynak, kikre azon adóssoknak örökségek és vagyonnyaik szállottak, fizessék meg az adósságot is, akik pedig vagyonnyaikban nem részesültenek, semmit ne fizessenek. Ezen resolutio szerint nevezetes kárt vallana az ekklézia, mivel csak négy lakos találattik, aki eszerint tartoznék fizetni: úgymint Josa Ivásk, Sattzai István, Pataki István és Csuts János, kiknek adósságok mégyen fel 16 mfr. és így elvész 216 mfr. 10 dr.

Erre nézve végeztetik, hogy a Battalions Commando resolutioja adattasék fel a méltóságos Supremum Consistoriumnak.

IV.

	mfr.	dr.
Az elenyészett 1804-dik esztendőben az ekklézia számára a tiszteletes egyházi atyafi nem percipiált többet, hanem csak	2	4
a. A parochialis ház kívül való megvakalására	7	20
b. Az oskolaház fedésére vásárolt 30 kalangya szalmára	5	40
c. Mostani visitatoria honorariummal edgyütt	6	–
Költség summája	18	64
Eszerint superálja az erogatum a perceptumot	16	56
Mellyhez hozzátéven a tavalyi supererogatumot	141	82
Mindössze vagyon a tiszteletes atyafinak supererogatum	158	38

1806

[873] *Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Háttzegensi per praescriptos officiales ecclesiasticos die 7^a Decembris 1806.*⁸¹

I. Számba vétettek ezen nemes ekkléziának elocatumi, és azokról emanált contractussai, és mindazok hijjánosság nélkül találattak, a loci ministernek, tiszteletes Verestói György atyánkfiának gondviselése alatt lévén, amint ezelőtt improtocoláltattak.

II. Az improtocolált contractusokon kívül a megirt tiszteletes atyafinak gondos szorgalmatossága által elérkítettett egy nevezetes eltévelyedett contractus, melly szóll 446 mfr.,

⁸⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 786.

⁸¹ HuZaL-Jkv. I/5. 873–874.

Úrasztali terítő – 1786

mellyeket néhai Bartsai Ferentz úrnak a háttzegi reformata ekklezsia számára hagyott collatumából méltóságos Kendeffi Miklós úrtól, mint tractualis curatortól levált 1771. 26ta Octobris M[agyar]Brettyén méltóságos zejkkalvi Zejk Sámuel úr. Ezen adósságnak dolgában való eljárás különösen ajánltatik továbbra is a tiszteletes atyafinak.

III. Úgy adatik fel a Szent Visitationak, hogy Háttzegen lakott Juon Bajes által a háttzegi nemes ekklezsiaától interesre levált 100 mfr. a néhai tiszteletes Bartók József gyermekei magokénak praetendálnák és Juon Bajesnek életben levő Miháj Bajes nevű fián felvenni akarnák.

Végzés: Minthogy a visitatorium protocollumból nyilvánságosan constál, hogy a megnevezett debitornak neve ingrediált az ekklezsia több debitorainak nevei közzé és az ekklezsia pénzéből elocáltatott azon summa pénz, a praetendensek plenipotentiariussa inhibeáltassék törvényesen, hogy azon debitumnak exigálásától desistáljon.

IV. Ezen ekklezsiaának kevés jövedelmére nagyobbára a tiszteletes loci minister ügyelvén, arra nézve így demonstrál:

	hfr.	dr.
Az 1804-ben 14 ^{ta} Februarii tartatott visitatiótól fogva e mai napig jött a perselybe	12	–
[874] Erogált:		
1805. Az iskolaház tapasztására	8	16
Annak fedésére való szalmaért	6	80
Ajtaja csinálásáért és kemencéjének ó kályhából való felrakásáért	4	80
Papi nagy házban téglából rakott fűtőért	2	40
Pap udvarán lévő zsellérház reparatiojáért	7	–
Mostani visitatióra tett költség honorariummal edgyütt	9	72
Erogatumnak summája	38	88
Eszerint a perceptumnál többet erogált	26	88

V. Az Úr asztalához tartozó szent edények s eszközök hijjánosság nélkül megvagynak.

VI. Egyházfinak béesketetett Székely Redeka Mihály.

Hosdát⁸²

1702

[256] *Continuatur visitatio Hosdáthini anno 1702. 24. Januarii pro reverendo viro Caspare Váradi, ministro ecclesiae.*⁸³

Examinantur auditores de ministri probitate, doctrina, familia.

Item de rectore, Michaele Pulkereczi.

Optime commendantur uterque.

Examinatur reverendo ministro de suis auditoribus. Difficultates has proponit:

1. Vagynak botránkoztató személyek, akik az itt nyomorgó ministereket (úgy hallatik) attával szidták.
2. Vasárnap az hunyadi vásárért a templomot elhagyják.
3. Vagynak hitihagyott házások.
4. Régi és új fizetésbeli restantiaja vagyon mind a ministernek ökegyelmének, mind mester uramnak.

A hosdái református templom

⁸² 1742-ig Rákosd filiája, az 1742 előtti adatokat lásd még a III. kötet *Rákosd* fejezetében.

⁸³ HuZaL-Jkv. I/1. 256–257.

1748–1749
Gondnoki számadás⁸⁷

Az hosdái reformata ecclesianak gyűlt pénzbeli költségét percipiáltam ez ide alább megírt mód szerént:

	hfr.	dr.
In anno 1747. die 11. Februarii visitatio alkalmatosságával az hosdái reformata ecclesia transponált énhozzám készpézt	21	92
In anno 1748. die 19. Februarii ugyanaz hosdái ecclesianak pénzbeli költségét Bátsi Imre uramtól, mellyel őkegyelme maradt volt adóssa	18 ⁸⁸	–
In eodem anno et die Baczoni Sigmond uramtól percipiáltam hosdái ecclesianak 1747-beli bornak az árából, mellyet őkegyelme kikorcsomáltatatt	9	12
In anno 1747 percipiáltam az szőlők mellet lévő ecclesia erdejének az árát, mellyet az nemes ecclesia az alsónádosdiaknak adott	14 vfr.	
Summa	63	31
In anno 1747-ben gyűlt perselypénz jött kezemhez ezszerént:		
Húsvét előtt	–	60
Húsvétkor	–	93
Pünkösdkor	–	37
Újkenyérkor	–	14
Karácsonkor	–	58
In anno 1748-ban gyűlt perselypénz jött kezemhez ezszerént:		
Húsvét előtt	–	5
Húsvétkor	–	39
Pünkösdben	–	34
Újkenyérkor	–	21
Advent napján	–	24
Karácsonba	–	48
Vitéz Ferencz körtvély árát	–	27
Summa	4	60
Anno 1748 idősb néhai Gálfi István uram halálakor egy hasáb szőlőjét az ecclesianak harminc ft. testálván, magam deponáltam érette, vérség lévén hozzá	30	–
Eodem anno Szász Györgytől adósságba és másoktól is interesbe proveniált bort percipiáltam ősszel vini urn. 23. Eladván vedrit a dr. 34, pestesi Eliber Imréhnek, holott is nagyobb lévén a veder, egy veder a mérésen elapadt, facit	7	48
Summa facit	37	48

[2] Ezen kezembe jött ecclesianak pénziből ezszerént fructificatio végett:

	hfr.	dr.
Pető Bálintnak bor interesre adtam	6	–
Gálfi Kata asszonynak adtam ugyan bor interesre két ízben	6	12
Dali Andrásnak adtam ugyan bor interesre	3	–
Néhai idősb Vitéz Mihály uram özvegyének, Takáts Mária asszonynak viszantag bor interesre	2	–
Ifjabb Gálfi Jánosnak még bor interesre	3	–
Nemes Andrásnak ugyan bor interesre adtam	2	– ⁸⁹

⁸⁷ Hosdái Református Egyházközség levéltára (A továbbiakban HosdátLvt.) B/24.

⁸⁸ Melléírva: *Egy pénz hiján*.

⁸⁹ Az egész sor ki van húzva.

	hfr.	dr.
Ugyan Pető Bálintnak adtam más versben bor interesre	2	–
Summa	22	12
Ugyan az ecclesia pénzből erogáltam ez ecclesia szükségire ezszerént:		
Hasábkáróért adtam négyszázért	4	32
Támaszért százért adtam	2	–
Visitatio alkalmatosságával borra adtam Antalfi Gergelynek	–	80
Gálfi Sámuelnél 4 ejtel borért	–	19 ½
Idősb Antalfi Mátyásnének égett borért fizettem	–	12 ½
Nagy Gáspárnének égett borért fizettem egy fertályért	–	13 ½
Fogolymadárért kettőért	–	18
Hara[n]gkötélért adtam	–	24
Tiszteletes Ormos István uramnak adtam interesre	5	10
Újkenyérből való Úr vacsorája osztásakor adtam edgy ejtel borra	–	10 ½
Tamás örökségéért az falusbirónak H. Ferencznek	2	40
Abrancsért az ecclesia hordóinak számára adtam	–	48
Bakó Istvánnak templom zsendelyezéséért	1	20
1748-ban proveniált bor töltésre adtam	–	54
Summa	17	82
[3] Midőn ezelőtt legközelebb való visitatoria Nagy Gáspárné asszony házához szállván jött volt ide tiszteletes esperest uram tiszteletes visitor uraimékkal, borért adtam Antalfi Dánielnek	1	50
Bakó Istvánnak a templom zsendelyezésiért másod rendben fizettem	1	80
Ugyanakkor azon munkán társa lévén Brassai István is, néki is adtam	1	80
Antalfi János úrnak adtam interesre	4	–
Antalfi Mátyás úrnak adtam interesre	1	36
Lupul Juonnak adtam interesre	8	16
Pető Lőrincznének Budai Sárának interesre	2	4
Bátsi Imrénének interesre	2	4
Solymosi consistoriumhoz expediáltatván az ecclesiától, másodmagammal azon utunkban erogáltunk	–	12
Az közelebb múlt nyáron az Generalis Visitatio szükségire egy malacért	–	48
Az ecclesia részire ottan költ deliberatuméért fizettem	–	24
Dali Andrásnak a napokban adtam pénz interesre adtam [!]	4	8
Summa	27	64
Univera summa	67	58

1756

[1] *Ratio Petri Kis, aedilis ecclesiae reformatae Hosdát pro anno 1756.*⁹⁰

Perceptio:

	hfr.	dr.
Vettem kezemhez a visitatio előtt Gálfi Lázár uramtól hoszonhét ~	27	–
Antalfi Istvántól	–	56
Dali Pétertől	–	54
Antalfi Istvántól	–	66
Nagy Ferentztől	–	40

⁹⁰ HosdátLvt. B/25.

	hfr.	dr.
Abigailtól	–	64
Nagy Gáspárnétól	–	68
Antalfi Dánieltől		
Egy hordóról	–	60
Másodikról	–	54
Harmadikról	–	50
Lupuly Jovántól	–	36
Titulatus prédikátor uramtól két általagra	–	88
Magamtól adtam	–	34
Az ekklézsia pénzből, melyet a templom zsendelyezésire tartottam, attam volt ki vagy három hétig 9 ft., azután	–	27
[2] Leváltam Gálfi Ferentz uramtól a Gálfi Sámuel szöleiért	11	10
Perselyből percipiáltam eszerint:		
7. Martii	–	18 ½
18. Martii	–	28 ½
6. Junii	–	9
22. Augusti	–	12
18. Novembris	–	18 ½
25. Decembris	–	58 ½
Tota summa	46	52
Erogatio:		
Adtam az asztalosnak padok csinálására	–	96
Titulatus Jantsó uramnak 7 szál deszkáért adtam	–	49
Két konc papirosért albanak	–	42
Bakó Istvánnak templom zsendelyezésire	2	38
A zsendelycsinálóknak égett borra	–	6
Olajra, zsendelyszegre	–	9
[3] Négyezer és négyszáz zsendelyre, ezerit a dr. 244, facit ft.	10	72
Ajózásra	1	36
A cigánynak szegekért	–	3
Tiszteletes prédikátor uramnak a kemencéért, hordókötésért, abroncsokért és visitatoria költ borért	5	74
Zsendelyszegekért	–	68 ⁹¹
Német Jánosnak interesre adtam	6	–
Dali Istvánnak szénafűre	3	6
Az ekklézsia bora meg nem telvén, vettem egy veder bort	–	34
Azzal az egy veder borral az ekklézsia hordója meg nem telvén, hogy míg forrott, azután töltöttem bele egy vedret 5 oct., facit	–	78
A múlt napokba még töltvén 4 cupát	–	24
Zendelyszegekért négyezerre 72 pénzivel	2	84
Summa	35	53
Nota bene: Ezen ratiom megírása után interes pénzt Pető Bálinttól percipiáltam	–	75
Ez az egész felső summával	46	52
Facit	47	27

[4] Interes bort percipiáltam urn. 44 oct. 3.

⁹¹ Kihúzza

1757

[1] *Ratio aedilis Petri Kis pro anno 1757.*⁹²

Perceptio:

	hfr.	dr.
Percipiałtam Gálfi Jánosnétól régi adósságot	4	8
Egy hordó bort eladván, vedrit a dr. 32 vedrit [!], volt a hordó urn. 22 oct. 6, facit	7	28
Más hordó bort eladva, vedrit a dr. 36, volt a hordó 23 vedres, facit	8	28
Az ekklézsia cassájában maradott volt in visitatione praeterita	8	56
Perselyből is percipiałtam		
Bőjtelő vasárnap	–	38
Húsvétba	–	54
Pünköstbe	–	55
Újzsengén	–	24
Adventbe	–	39
Karácsonba	–	55
A Lupuly Jovan veitől idegen bortól	–	28
Summa	31	23
<i>Summa facit</i>	31	13
Erogatio		
Visitatoria költöttem 1757	1	88
Visitatio honorariumára	1	2
Pinceajtó sarkaiért, ablakok sarkaiért és pitvarajtó reteszeiért	–	54
Budi Sándornak, mikor a rákosdi pusztá szőlőhöz az embereket kihívta	–	12
Ugyanakkor egy ejtel borért	–	10
[2] Az ekklézsia borait mikor eladtam, töltöttem beléjek oct. 3 ½ emelő bort, a ket-tőtől oct. 2, facit	–	33
Újzsengekor Úr vacsorája borért	–	11
A Biblia bekötésére	–	84
Mikor mester uram idejött, egy ejtel borra	–	9
A harang felkapcsolásáért a cigánynak	1	2
A harang felkapcsolására való vasért, két pántért	–	78
A fűtőhöz vasért	–	21
A cigánynak csinálásért	–	21
Az ekklézsia borai töltésére most és az ősszel oct. 6, facit	–	36
Opra cigánynak a harang megszorításakor egy ejtel bort	–	6
A templom zsendelyezését elvégezvén, a mesterembernek bort egy cupát	–	6
Erogati summarum	6	88
Ezt subtrahálván ex hfr.	31	23
Manet	24	15
[Utólag bejegyezve:] <i>Tota summa erogatorum facit</i>	7	88
<i>Ezt substrahálván az perceptumból</i>	31	13
<i>Pro restantia manet</i>	23	25

[3] *Pro notitia:*

Ezen exhibeált demonstratiot percurrálván a Szent Visitatio az hosdāti nemes consistorimnak officiosissime recommendálja, hogy pro officii et incumbeniae ratione revi-

⁹² HosdátLvt. B/26.

deálván és censeálván s maga consideratioit adjiciálván, debito loco et tempore az ilyen ma[tricul]at illető revisorium forumnak submitálni tartsa maga keresztyéni kötelességének.

Hunyad 12. Januarii 1758.

Juratus notarius S[tephanus] Herepei mpr.

In visitatione praesenti anni 1759. die 8va Februarii Hosdátini revisa et approbata Stephanus Herepei notarius mpr.

1758

[1] Ratio aedilis Petri Kis pro 1758.⁹³

Perceptio:	hfr.	dr.
A tavalyi ratiom szerint maradott volt kezemnél	23	25
Egy hordó borát az ekklézsiának, mely is volt urn. 26, vedrit a dr. 37 ½, facit	9	75
Más hordó borát az ekklézsiának eladván a dr. 32, volt a hordó 30 vedres, de tele nem lévén, összel magamtól töltöttem belé 2 vedret, maradott ezt kivévén 28 veder, annak a hordónak a seprejét az ekklézsia elengedte, mely is volt urn. 3, maradott szín bor urn. 24 oct. 5, facit	7	88
Ebből 21 veder volt az oskoláé, amint az oskola ratiojából lehet látni, seprejét kivévén maradott 19.		
Perselyből		
Böjtelő vasárnap	–	21
Húsvétba	–	52
Pünkösztbe	–	44
Újzsengére	–	15 ½
Adventbe	–	47
Karácsonba	–	73 ½
Az idén vittem interes bort urn. 5, melyet eladtam a dr. 48, facit	2	40
Bakó Mihálytól 3 szál deszkáért vettem	–	36
Bakó Istvántól 1 ½	–	15
Summa	46	32
[2] Erogiatio:		
Gálfi Jánosnak adtam interesre	6	–
Bakó Mihálynak interesre	2	34
Harminckilenc szál deszkára, 8 szála a dr. 8, 31 szála a dr. 9, facit	3	43
Mester uramnak exitusra	3	–
Az enyedi útba költöttem	–	51
Harangkötélre adtam	–	24
A kamarához lécszegekért	–	15
Istállóajtóra s kapuk deszkái újra való szegezésekre lécszegekért numero 50	–	15
A füttök csinálásaért	–	72
A mester uram fütteihez vasak csinálásaért a cigánynak	–	14
Adtam böjtelő vasárnap borért oct. 1 ½	–	9
Töltöttem az ekklézsia boraiba oct. 4 két rendben, facit	–	24
[3] Ismét töltöttem az ekklézsia boraiba oct. 3, facit	–	18
Adtam az oskolaház ajtaja sarkaiért a cigánynak	–	9
Adtam a visitatióra bort oct. 10 a dr. 6, facit	–	60

⁹³ HosdátLvt. B/27.

	hfr.	dr.
Az ekklézsia egyik hordó borát mikor eladtam, töltöttem belé oct. 1, emelőt oct. 1	–	12
Visitatoria kenyérért	–	18
Visitacionak honorariumára	1	2
Adtam a károlyvári ekklézsiának	–	34
Az asztalosnak mikor a parochialis ház ajtaját megbérlette adtam bort oct. 1	–	12
Égett bort 1 fertályt	–	8
A cigánynak az ajtóhoz szegek csinálásáért, sarkok kitoldásáért	–	14
A mester uram idejövetelekor bort oct. 1	–	12
A fűtő csináló fazakasnak bor oct. 1/2	–	6
Egy darab vasért kamarához ajtóhoz szegeknek és a mester uram fűtőihez	–	34
Két szál deszkát az mester uram ajtaja felé vettem	–	15
[4] Az 1757-beli ratióból kifelejtettem volt, s adtam volt Szász Györgynek	6	–
Jakab Sebestyénnek	1	2
Az oskola 19 veder szín borának az árrát a dr. 32 kiadtam, facit	6	8
Summa	33	62
Item Batzoniné asszonynak	8	–
Summa	41	62

Ezen demonstratio is a mostani 1759-beli visitatióban ventiláltván és jobb rendbe szedettetvén, aszerint protocolláltatott, nem maradván fenn semmi újabb consideratióra való scrupulus, hanem egyházfi kezénél marad ad futuram considerationem hfr. 20. Anno 1759. die 8. Februarii Hosdát Stephanus Herepei notarius mpr.

1758–1759

[1] *Demonstratio Petri Kis aedilis Hosdátensis super vino pro 1758–1759.*⁹⁴

	hfr.	dr.	urn.	oct.
Maradott volt a tavalyi visitatiókor restantia bor urn. 66 oct. 3, id est	–	–	66	3
Ebből a summából volt ki régi restantia				
Antalfi József uramnál urn. 10, id est	–	–	10	–
Ezért ökegyelme megegyezvén, szénafüvet adott az ekklézsiának.				
Dali András posteritasinál urn. 15 oct. 6, id est	–	–	15	6
Ennek is most kell igazodni a Szent Visitatio előtt.				
Horvát Ferentz posteritasinál urn. 6 oct. 3	–	–	6	3
Ezt ob miserabilem statum elengedte az ekklézsia.				
A Daliaknál urn. 5				
Ebből feladtak urn. 4 a dr. 48, id est	–	–	4	–
Maradott visitatio igazítására urn. 1	–	–	1	–
Volt a felső summából olyan bor, amely akkori interestes volt mikor egy ft. után volt oct. 4, e pedig volt urn. 3 oct. 1 ~	–	–	3	1
Mely is jött be 6 ft. dr. 25-nak interesse, felvételtem 10 [cum] percentum, facit	–	62 ½	–	–
Summa facit	–	–	40	2
Maradott mégis a 66 vederből és 3 kupából urn. 26 oct. 1 id est	–	–	26	1
Ez 3 kupájával 69 ft. s hatvanhat pénznek interesse id est	69	66 ½	–	–

⁹⁴ HosdátLvt. B/29.

	hfr.	dr.	urn.	oct.
Ebből a Dali András posteritasitúl urn. 3	–	–	3	–
Antalfi József uramnál urn. 2 oct. 2 ~	–	–	2	2
A 26 vederből s 6 kupából subtrahálva ezeket, marad ad considerationem urn. 20 oct. 7	–	–	20	7
Ez a 20 veder s 7 kupa interesre 3 kupájával 56 ft. ezt is pénzért vette fel 10 cum percentum, facit	5	60	–	–
Pro 1759 volt az ekklézsiának pénze interesre elocálva hfr. 88 dr. 14. Interesse 3 kupájával lett volna urn. 33 id est	–	–	33	–
Ebből in natura jött kezemhez urn. 24 oct. 6 ½	–	–	24	6 ½
[2] Maradott el urn. 8 oct. 1 ½ id est	–	–	8	1 ½
Ebből az 8 vederből oct. 1 ½ elengedett a consistorium Antalfi József uramnak urn. 1 oct. 4	–	–	1	4
A Dali András posteritasinak urn. 1 oct. 1	–	–	1	1
Maradott el urn. 5 ~ 5 veder s 4 kupa s ½	–	–	5	4 ½
Mely is 3 kupájával lészen interesse 15 ft.				
Ezt is felvette 10 cum percentum, téssen	1	50	–	–
Summa	–	–	33	–

Visa in visitatione anno 1760. die 26. Januarii Hosdátini celebrata. Per juratum notarium Stephanum Herepei mpr.

1759

*Ratio Petri Kis aedilis Hosdátienensis super collecta scholae.*⁹⁵

	hfr.	dr.
Hozták kezemhez Piskiből a méltóságos asszony collatumát	50	–
A Maros melyékiről, Hátzeg vidékéről, Körösből és együnnen-másunnan adott kezembe tiszteletes uram	32	34
Hoztak Nagy István és Pető Bálint uraimék Hátzeg vidékéről	6	30
Hozott Bakó István uram Hátzeg vidékéről	1	24
Hoztak Dali István és Antalfi István uraink	1	92
Hozott Gálfi Lázár uram a Körösből	1	2
Hozott Gálfi Ferentz uram Déváról	4	72
Hozott Gálfi János Déváról	1	17
Adott Bugyul Péter uram	2	4
Dali István uram KisBartsáról	1	2
Szabó Miklós adott	–	84
Hozott Gálfi Ferentz uram Hunyadról	2	78
Summa	105	39
Az ekklézsia tagjai adtak eszerint:		
Gálfi Ferentz uram	4	8
Gálfi Lázár uram	2	4
Magam adtam	2	4
Kis György uram	1	2
Dali Péter uram	1	2
Antalfi István és Illyés uraimék	3	40
Antalfi Dániel uram	2	4

⁹⁵ HosdátLvt. B/28.

	hfr.	dr.
Pető Ferentz uram	2	4
Nagy István uram	2	4
Gálfi János uram	1	–
[2] Dali István uram	1	2
Szász György uram	1	–
Jakab Sebestyén uram	–	12
Antalfi József uram	1	36
Gálfi Mihály uram	1	36
Pető Bálint uram	1	2
Losádiból hoztak	4	77 ½
Demsusi Antalfi József uram adott	5	–
Kis Sigmond uram	–	48
[Summa]	36	85 ½
Adott Vitéz Ferentz uram vini urn. 10		
Bakó István uram vini urn. 11		
facit in summa 21		
Ezt eladtam a dr. 32, két veder seprőt kivén belőle, facit	6	8
Cum summa superiora facit	42	93 ½
Ehhez hozzáadván az első faciesről	105	39
Summa	148	32 ½
Erogatio		
Ebből a perceptumból búza interesre adtam ki Bátsiba, mely volt a méltóságos asszony collatuma	51	–
Ugyan más contractussal adtam	7	–
Adtam Bikfalvi Mihálynak	3	–
Nota bene: Ez a summa búza interesre		
[3] Adtam a hosdátinak egy contractusra bor interesre	52	–
Adtam Bakó Mihálynak bor interesre	4	8
Ollyan idevaló embereknél, akik bor interest praestálnak ugyan	9	894
A méltóságos asszony adott volt egy aranyat, azt elváltatván volt hija	–	8
Tiszteletes uramnak fordítottam a Marosra való fizetésért	–	12
Summa	131	20

In visitatione praesenti anni 1759. die 8. Februarii ezen registrum revideáltatván és censeáltatván, in omnibus approbáltatik és a nemes ekklézsia ezen pia causanak promotioja commendáltatik. Anno et die ut supra Hosdát. Stephanus Herepei notarius mpr.

1760

Ratio aedilis ecclesiae reformatae Hosdátensis de bonis ecclesiae pro 1760.⁹⁶

	hfr.	dr.
Maradt a tavalyi visitatiokor kezemnél pénz	20	87 ½
Lup Juon adott fel ekklézsia pénzit, melyre eddig interesezett	8	16
Eleber Sigmond adott fel	8	12
Takáts András adott fel	3	6

⁹⁶ HosdátLvt. B/30.

	hfr.	dr.
Perselyből jött be		
24. Februarii	–	29 ½
6. Aprilis	–	63
25. Maji	–	40 ½
17. Augusti	–	36 ½
Adventbe	–	21
Karácsonba	–	79
8 ^{va} Februarii	–	21
Adott fel Pető Bálint uram	2	–
Volt az ecclesianak 23 veder bor s kupa, de még veszvén a korcsomán, elengedett az consistorium 3 vedret, és így maradott 20 veder 6 kupa, melyet eladtam a dr. 81, facit	16	80
Summa	61	92
Erogatio:		
Adtam Gálfi Lázár uramnak az oskola örökségiért	20	–
Visitatoria tavaly költöttem eszerint		
Rizskására	–	12
Sáfrányra	–	6
Borsra	–	6
Húsrá	–	25
Nyúlra	–	20
Halra s citromlévre	–	36
Olajra	–	9
Borra	1	74
Honorarium	1	2
[2] Bakó Lőrintznek interesre	4	–
Templom ablakai igazítására	–	54
17. Augusti Úr vacsorájára borért	–	14
A batizi gornyikoknak a talpakért	–	36
Summa	28	94
Borra kiadott pénze volt az ekklezsiának	74	58

Melyre kellett bejöni urn. 27 oct. 7 ½, de jött bé urn. 26, ez in natura megvaygon.

Restantiaban maradott urn. 1 oct. 7 ½.

Pető Lőrintznél urn. 1 oct. 4.

Gálfi Jánosnál oct. 3 ½.

Az oskola pénziről való demonstratio:

Preceptio:	hfr.	dr.
Maradott a tavalyi visitatiokor kezemnél készpénz	29	60
Nem régibe adott Pető Bálint uram	1	2
Summa	30	62
Erogáltam eszerint interesre		
Bikfalvi Ferentz úrnak	10	–
Vitéz András úrnak	6	–
Szász Györgynek	3	–
Nagy Józsefnek	6	–
Bakó Lőrintznek	4	60
Summa	29	60

Visa, ventilata et approbata in visitatione anno 1761. die 16. Februarii per ordinarium notarium Stephanum Herepei mpr.

1761

*Ratio Petri Kis, aedilis ecclesiae Hosdátensis pro 1761.*⁹⁷

Perceptio:	hfr.	dr.
Tavalyi visitatiokor maradott kezemnél	32	98
Egy darab erdőért, eladván, vettem	12	24
Ismét két darabocskát eladván	3	40
Bakó István uramtól egy napi dologért	–	12
Perselyből		
2. Januarii	–	82 ½
10. Maji	–	46 ½
Újzsengére	–	26
29. Novembris	–	42 ½
25. Decembris	–	62
Volt az ekkléziának tavalyi bora urn. 26, eladván a dr. 54, mérés szerint jött ki urn. 25 oct. 6, ebből a seprőt elengedvén, urn. 1 oct. 6, maradott szín bor urn. 24, facit	12	96
Summa	64	29 ½
Erogatio:		
Vettem 6000 zsendelt, ezerit a dr. 240, facit	14	40
Vettem az iskolaházhoz 63 szál deszkát dr. 48, facit	5	4
Áldomást az ácsoknak az iskolaházhoz vini oct. 2	–	18
Áldomást a deszkának egy fertály pálinkát	–	8
Tizenötezer zsendelszegekért s ötszázért, ezerit a dr. 60, facit	9	30
Nyolcszázötven lécszegekért	2	4
Antalfi Istvánnak interesre	2	4
Az iskolaházat építő ácsoknak	12	72
Töltöttem a tavalyi ekklézia borába mikor eladtam oct. 3, facit	–	27
Töltöttem az ősszel az ecclesia borába, meg nem telvén interes borral, urn. 1 oct. 4 ½, facit	–	72
Költöttem a tavalyi visitatoria:		
Kenyérre	–	39
Borsra	–	6
Sáfrányra	–	6
Árpakására	–	6
Egy fertály pálinka	–	9
Húsrá	–	12
Oct. 13, dr. 8	1	4
Honorarium	1	2
Summa	49	63
<i>Ezt detrahálván ex percepto, marad</i>	14	66 ½
Volt az ekkléziának kiadott pénz hfr. 24, ezután kellett volna bejöni vini urn. 27 oct. 6, jött bé vini urn. 23, marad restantiába urn. 4 oct. 6		
Oskola pénzről:		

⁹⁷ HosdátLvt. B/31.

	hfr.	dr.
Perceptio:		
Maradott kezemnél tavalý	1	2
Adott fel Dali Ferentz Dali András pénze felit	6	–
Ezeket kiadtam Antalfi István uramnak	7	2

Visa, protocollata in visitatione anno 1762. die 28. Januarii Hosdátini celebrata. Notarius Stephanus Herepei mpr.

1762

Gondnoki számadás⁹⁸

[1] Én, Kis Péter vettem bé és költöttem 1762 eklézsia számára:

Vettem perselybe:	hfr.	dr.
Bőjtelő vasárnap	–	34
Húsvétba	–	83
Pünkösztbe	–	29
Újzsengén	–	23
Adventbe	–	36
Karácsonba	–	44
Bor árrát Antalfi Illyés uramtól 23 vederre s négy kupára három petákosával	10	7
Antalfi István uramtól	1	–
A szénafüért tiszteletes uramtól	1	33

	hfr.	dr.
<i>Tavalý maradott készpénz</i>	14	66 ½
<i>Perselyből jött be</i>	2	39
<i>Tavalýi bor árra</i>	9	87
<i>Antalfi István adott fel capitalist</i>	1	–
<i>Szénafü taksája</i>	1	33
<i>Summa percepti</i>	29	25 ½
<i>Erogati summa</i>	21	12
<i>Ezt detrahálván ex percepta, marad</i>	8	13 ½

[2] Költöttem visitatoria:	hfr.	dr.
Húsrá	–	20
Nyúlra	–	18
Borsra	–	6
Rizskására	–	9
Borra tizenött kupa	–	90
Égett borra	–	12
Honorarium	1	2
Gyertyát	–	6
Kapura lécszegeket	–	15
A fazakas[nak]	3	50
Az iskolaház zárjáért	–	42

⁹⁸ HosdátLvt. B/32.

	hfr.	dr.
Zsendelyszegért ött	3	–
Tizenkét szál de[sz]káért	–	72
Bortöltésre 4 cupara	–	24
Zoltányi eklézsiának	–	24
Sz[ent]Gelitzei eklézsiának	–	14
Komolai eklézsiának	–	14
A vásárhelyi kolégium[nak]	–	34
A zsendelyért Bel uramnak	7	20
Két szélydeszkára	–	8
Két bédészakára	–	14
Az asztalasnak az oskolára	2	24
A kis ház ablakáért	–	48
Az asztalasnak egy padért	–	18 ⁹⁹
[Summa]	21	12

Bor maradott volt tavaly kezemnél 23 veder, amely mérésen lött 25 s négy kupa, két veder seprőt elengedett a consistorium.

Az idén jött be hoszonhét veder s két kupa.

[3] *Nota bene: Krajcárpénz marad:*

	hfr.	dr.
Vitéz Mihálynál	1	18
Bakó Sófianál	–	60
Bakó Istvánnál	–	62

Visa et approbata.

	hfr.	dr.
Készpénz marad	8	13 ½
Krajcárpénz	2	40
Erdő árra	6	–
Batzoniné asszonynál	3	–
[Summa]	19	53 ½

Bor marad urn. 27 oct. 2.

Restantiaban marad urn. 2 oct. 6.

⁹⁹ Az egész sor ki van húzva.

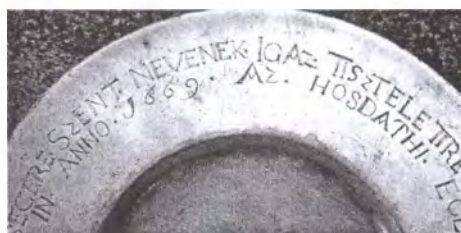
1766

[5] Continuatur Visitatio in ecclesia Hosdát
11ma Januarii 1766. per clarissimum seniore
Franciscum Intze Lisnyai et notarium
S[tephanum] H[erepei], praesentibus pro par-
te ecclesiae spectabilibus ac generosis dominis
dominis Francisco Gálfi et plurimis aliis.¹⁰⁰

Ubi: 1. Reverendus dominus loci minister
Stephanus Mórítz et humanissimus dominus
ludi magister Michael Szabó albo calculo
[helybenhagyólag] collaudati tanquam grati et accepti porro quoque expetentur.

2. Similiter ecclesiae membra collaudantur de moribus et de sedulitate frequentandi
sacra, queritur autem reverendus loci minister de non administrato a potiori anni praeteriti
capetia. Injungitur aedili, ut cum assistentia nobilis consistorii adhibeat coram quo melius et
maturius administrandi et incassandi residui salarii.

Demonstratio aedilis Petri Kis de anno 1763:

Úrasztali tányér – 1669

[6] Perceptiones:	hfr.	dr.
Maradott volt az elébbeni visitatioban, scilicet anno 1763 készpénz	8	13 ½
Krajcárpénz	2	40
Erdő árra	6	—
Batzoniné asszonyomnál	3	—
In summa	19	53 ½
Accedált tavalyi bor árra	10	21
Perselypénz	2	47 ½
Juhok pascuatiojából	4	—
Fű árra	1	33
Harangozásért	—	48
Summa	26	63
Ebből in demonstratione exhibeált hiteles erogatiokra költ el	16	93
Ezt detrahálván a perceptumból, marad a restantiakon kívül, melly facit hfr. 11,40	9	70
Pro anno 1764 perceptiones:		
Jött által a múlt esztendőről	9	70
Accedált tavalyi bor árra	15	96
Perselypénz, krajcárpénz, fa árra s egyéb accessio	9	61 ½
[Summa]	35	27 ½
Mellyből viszont hiteles demonstratio mellett költ el	25	33
Marad ad futuram considerationem	9	94
Ratio anni 1765:		
Jött által a múlt esztendőről	9	94
Accedált bor árra és egyéb proventusok, mellyek a demonstratioban feladattak	25	63 ½
Summa	35	57
Ebből hitelesen erogálódott	15	6 ½
Quo detracto, marad	20	51 ½

¹⁰⁰ A Hunyad–Zarándi Református Egyházmegye Levéltára az Erdélyi Református Egyházkerület
Központi Gyűjtőlevéltárában B/4. Iratok 1715–1951. (A továbbiakban: HuZal-Iratok) 7. sz. 5–7.

In anno 1765 bėjött bor marad az egyházfi kezénél urn. 31 oct. 4.

Nota bene: Ebben interes bor vagyon urn. 21, pénzért vett pedig a dr. 48 urn. oct. 4.

[7]	hfr.	dr.
Említették az 1763-dik esztendőbéli visitatióban restantiában lenni Batzoniné asszonyomnál liquidum	3	–
Vitéz Mihálynál krajcárpenz	1	18
Bakó Istvánnál, melly Antalfi Dánielre általment	–	62
[Summa]	4	80
Melly most is restantiában marad.		
Újjab restans krajcárpenzek vagynak ezeknél:		
Bakó Istvánnál	–	60
Antalfi Dánielnél	–	60
Dali Ferentznél	–	66
Abigailnál	1	18
A Muntyánoknál	–	32
Vitéz Györgynél	–	25
Bikfalvi Ferentznél	–	86
Summa	4	47

Ezeknek inacassatioja incumbál az egyházfinak, assistálni tartozzék a nemes consistorium is és a difficultasokat eligazítani.

Ennekelőtte circiter három esztendőkkel adván el a nemes falu egy darab erdőt Bakó István úrnak in et pro hfr. 40, melly negyven forintokról teve a nemes ekklézsia ilyen declaratiot, hogy azon pénzt conferálni kívánja ekklézsia szükségére, in specie harangra. Bakó István uram jelen lévén azt felelé, hogy azon dologban tartja magát a nemes falunak tett kötéséhez. A Szent Visitatio recommendálja a nemes consistoriumnak, hogy minél hamarébb vegye effectumba és tiszteletes esperest uramat eo geniune informálni el ne mulassa.

1766

*Kis Péter hosdátí egyházfiú demonstratioja pro 1766.*¹⁰¹

Percipiáltam eszerint:	hfr.	dr.
Maradott tavally kezemnél készpénz	2	51 ½
Vitéz Mihálytól régi idegen borról való xr. 17	–	34
Temetésre harangozásért		
Czifulytól	–	24
Gergelly Györgytől	–	24
A Sztán fiától	–	24
A Peter leányától	–	24
Pakulár Jánosnéától	–	24
Peter temetéséért	–	24
Egy pálinkástól	–	12
Más pálinkástól	–	12
Harmadiktól	–	12
Juhok pascuatiojáért	3	6
Lovak pascuatiojáért	3	74
Publicatióból		

¹⁰¹ HosdátLvt. B/35/b.

	hfr.	dr.
14. Februarii	–	37
Húsvétkor	–	59
Pünkösztbe	–	41 ½
Újzsengén	–	34
Adventbe	–	33
Karácsonba	–	64
Fű árrát	–	–
Bakó Lőrintznétől bor árrát urn. 2 oct. 2 a dr. 81	22	88
Adtam el mustot 7 vedret a dr. 1	–	70
Bor maradott tavaly kezemnél urn. 31 oct. 4, melyet eladván a dr. 81, facit ¹⁰²		
[2] Eroatio:		
Visitatoria költöttem:		
Bort urn. 2 a dr. 9, facit	1	44
Honorariumot	1	2
1 nyúlért	–	21
6 font tehénhúsért	–	18
Borsra	–	6
Rizskására	–	6
Sáfrányra	–	6
Gyertyára	–	6
Két tyúkra	–	17
Vettem 54 szál deszkát a dr. 7, facit	3	78
Vettem 86 véka meszet a dr. 5, facit	4	30
Elhozatását fizettem cum dr. 4, facit	3	44
Vettem kétszáz lécszeget a dr. 21 százát	–	42
A mézválú csinálónak egy fertály pálinkát, facit	–	6
A kőművesnek áldomásba egy ejtel bort	–	6
A Marosra hajóra kétszer	–	6
A kőművesnek	13	60
Ugyan a kőművesnek 2 kupa pálinkára	–	48
Bor töltelékre, mikor eladtam oct. 6 a dr. 10, facit	–	60
Egy tatár kézből szabadult rabnak	–	6
A mester uram búzája elhozásáért Bátsiba	–	60
Csináltattam a parochiába egy ágyat	–	60
A szigeti iskolának adtam	–	18
A pataki collegiumnak	–	18 ¹⁰³
Az emyei ekklézsiának	–	14
A lőrintzfalvi ekklézsiának	–	12 ¹⁰⁴
A szilágysági várallyai ekklézsiának	–	12
A kiscsergődi ekklézsiának	–	12
MarosSzéki tompai ekklézsiának	–	12
A karatnai ekklézsiának	–	12
Egy peregrinansnak Csegodi úrnak ¹⁰⁵	–	34
Vettem tiszteletes uram számára s az ekkléziáéra egy abroncsot	–	9
Vettem az ekklézsia borába urn. 1 oct. 6 a dr. 68, facit	1	19

¹⁰² A kimutatás itt megszakad.

¹⁰³ Az egész sor ki van húzva.

¹⁰⁴ Az egész sor ki van húzva.

¹⁰⁵ Czegődi András enyedi diák, aki 1767-ben Odera-Frankfurtban tanult, majd Rákosdon lett lelkipásztor. Szabó Miklós–Szögi László: *Erdélyi peregrinusok*. Marosvásárhely 1998. 129.

1767

[1] Kis Péter hosdátí egyházfiú számadása pro anno 1767.¹⁰⁶

Perceptio:	hfr.	dr.
A tavalyi visitatioba maradott kezemnél	25	72
A szénafü pataki szénafüért Dali Istvántól	3	6
Lovak pascuatiojáért	3	6
Gálfi Mihálytól való füért	1	33
Antalfi Dánieltől arendat	1	56
Publicatióból		
15. Martii	–	41 ½
Húsvétkor	–	63 ½
Pünkösztör	–	42
Újzsengén	–	42 ½
Adventbe	–	26 ½
Karácsonba	–	31
Volt interes bora az ekkleziának 22 veder bora oct. 4, melyet eladván a 84, facit Nota bene: Mérésen lett a hordó 22 veder s a szín bor volt 20 veder s ennek az arra a 16,80 a két veder seprő fizetetlen, minthogy kérte a korcsomáros elenged- tetését.	16	80
	54	5 1/2
Erogatio:		
Visitatoria honorariumot	1	2
Bort oct. 10 a dr. 12, facit	1	20
Két véka zabért	–	42
Egy nyúl	–	24
Öt font húst	–	15
Egy tyúkot	–	12
Mást	–	14
Borsra	–	3
Sáfrányra	–	6
Rizskására	–	6
Gyertyára	–	6
Szortzei [!] ekkleziának	–	14
Ekkleziia borába töltöttem bort oct. 5, facit	–	60
Senyői [!] ekkleziának	–	18
Görtzöni ekkleziának	–	12
SajóSzentAndrási ekkleziia	–	12
MarosVásárhelyi kollégi[umnak]	–	20
Két dálliai égett embereknek	–	18
Zsendelysegekért	–	30
Péter cigánynak sárhányásért az istállóhoz	–	14
Tamásnak a ház körül töltésért	–	14
Fűtőért a parochialis házba	1	20
Antalfi Istvánnak	4	8
Német Jánosnak	6	–
[Summa]	16	90

¹⁰⁶ HosdátLvt. B/34.

Visa et ventilata in visitatione anno 1768. die 11ma Februarii Hosdátini. Notarius S[tephanus] Herepei mpr.

	hfr.	dr.
[3] Tavalý maradott a cassaban	25	72
Accedált ezen demonstratio szerint	28	32 ½
Summa	54	5 ½
Elocáltatott		
Antalfi Istvánnak	4	8
Nemet Jánosnak	6	—
Erogáltatott ekkleziiai szükségekre	6	82
Summa	16	90
Marad a cassaban	37	15 ½

1771

[5] Continuatür visitatio die 23^{ia} Januarii 1771. in ecclesia reformata Hosdát per reverendum admodum ac clarissimum dominum Franciscum Intze Lisznyai etc. etc., adjunctum reverendum dominum Johannem Szabó, parochum Batsiensem, juratum item notarium Stephanum Herepei. Praesentem etiam illustrissimo locutenente[!] Mejuone. A parte ecclesiae praesentes sunt: Valentinus Pető, Daniel Antalfi, Elias Antalfi, corporalis Johannes Olivér, Stephanus Nagy, Lazarus Gálfi, praesentibus etiam multis aliis ecclesiae commembris.¹⁰⁷

1-mo Reverendus loci minister dominus Gabriel Vitályos quoad omnia commendationis puncta laudatur, et porro quoque acceptatur.

2-o Commendatur pariter quoque humanissimus dominus scholae rector Georgius Máté.

3-o Commendantur quoque auditores de sedulitate in sacris frequentandis. Neque scandalosi ulli observantur.

4-o Quoad studia autem scholastica observatur neglectus quidam. Qui tales sunt, corporalibus sunt deferendi, per eos vero ad superiores officiales denunciandi.

5-to Reverendus parochus quaeritur quod ordinarium stipendium in praeterita visitatione confirmatum a potiori non solverint, sed cum diminutione sensibili administraverint. Sancta Visitatio praesens inhaeret determinationi visitationis proximi praeteritae, Sancta item Partialis toties ac toties super eo emanato deliberato quod praestationem anni praeteriti 1770 pro anno autem currenti 1771. Conficienda est nova lista observata classificatione hactenus usitata habita item ratione facultatis uniusque maxime vero eorum qui ex aliqua causa sensibilibiter sunt depauperati, quod vero classis ad quatuor.

6-to Pető Bálint, Nagy József és Bakó Ferentz néhai Nagy Vitéz Mihály vejjei panaszolkodnak, hogy több capitalisnak interesezésével terheltettek

Úrasztali tányér –1669

¹⁰⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 5–6.

eddig, de most magokat észrevévén, hogy a contractusban nincsen annyi capitalis, protesztálnak, hogy többről annál, amennyivel magokat debitoroknak tartják, addig interest nem praestálnak, míg contracust nem mutatnak. Recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogy az ekklézsia leveleiből keresse ki, mennyiben legyen ezen dolognak valószínűsége.

7-mo

	hfr.	dr.
Tavalyi visitatióban maradt készpénz	28	31
Accedált publicatióból, bor árrából etc. a demonstratio szerint	37	42 ½
Summa	65	73 ½
Elocationes: Ebből interesre elocáltatott		
Antalfi Illyés uramnak	12	24
Bakó Istvánnak	3	6
Erogationes: Pura erogatioba ment	10	17
Summa	25	47
Manet ad futuram rationem	40	26 ½

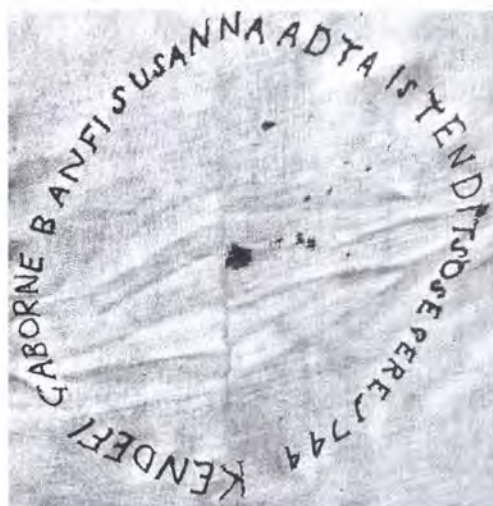
Bor maradt in natura urn. 13 oct. 7.

[6] Deliberatum: Referálja a nemes ekklézsia, hogy harangja meghasadtott lévén, szándékoznék újra megöntetni, minthogy pedig egyéb fundussa nincsen, hogy azt végben vihessen, injungálja severe a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának és annak előjáróinak, hogy mindennemű jövedelmét a nemes ekklézsiának bor interes, korcsoma, mészárszék, krajcár-pénz stb. restantiait, nevezetesen a Bakó István uramnál lévő erdő árrából emergált 40 ft. una cum interesse felvenni, és azon szent végre fordítani keresztyéni kötelessége szerint el ne mulassa, és ha valamiben megakadna, haladék nélkül igyekezze azon ordinatiót teljesíteni. Továbbra pedig az efféle adósságokat concumulálódni ne engedje.

Néhai tiszteletes Moritz István uram özvegye ad fel holmi restantiaikat a Szent Visitationak, injungálja azok iránt is a Szent Szék, hogy a debitorok az egyházfiúnak requisitiojára a praecedens viduaval complanálni el ne mulassák, egyéb aránt a belső instantiaknak recommendáltatnak. Maga is a szegény özvegy amennyiben lehet, legyen engedelemmel, minthogy azon restantiaik a sterilis esztendőkről maradtanak, s maga is a néhány tiszteletes Moritz uram ezen engedelmet megígérte volt.

A parochia mindenfelől pusztában lévő ekklézsia gyalázattyára, legyenek munkások a kerteknek felállításában. Úgy a templom körül való réseknek is beföldözésében. Ezek iránt méltóztatott a locumtenens úr káplár uraiméknak parancsolatot adni előttünk, assistentiaival legyenek.

A papi fizetésről való lista a Szent Visitatio előtt a nemes ekklézsia deputatussal együtt post mutuum concertationem megújítatván és stabilizáltatván, kiadattatott tiszteletes esperest uram subscriptioja alatt pro anno praesenti. A jövő visitatióban hasonlóképpen lehet, ha a szükség hozza, rectificálni.

Úrasztali terítő – 1744

1772

*Visitatur ecclesia Hosdátensis anno 1772. die 30^a Januarii per praespecificatos clarissimos ac reverendos dominos visitatores in domo parochiali.*¹⁰⁸

Ubi: 1-o Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Vitályos Gábor ökegyelme szolgálattya iránt, szép recommendatiot tőnek, kik a Szent Visitatióban most megjelentenek, úgymint Bakó István, Antalffi István és Bikfalvi Mihály ökegyelmek egyházfi Kis Péter ökegyelmével.

2-o A tiszteletes loci minister atyafi is hallgatói ellen nem panaszol.

3-o A humanissimus dominus scholae rector Máté György ökegyelme gyermekek körül tapasztalt szorgalmatossága is igen tetszik az ekklézsiának, de egyszersmind kívánnya intimáltatni, hogy illetlen társalkodásoktól magát vonnya el, melyre magát kötelezé is a Szent Visitatio előtt.

4-o A humanissimus dominus scholae rector Máté György ökegyelmének lévén e nemes ekklézsiában fizetésbéli búza restantiaja metr. 12. Isten dicsőségéhez való jó indulatyából általengedte e nemes ekklézsiának, hogy fordítottassék ekklézsiái szükségére.

5-to Demonstratio aedilis Petri Kis:

	hfr.	dr.
Maradott volt tavaly az ekklézsia cassájába	40	26 ½
Accedált bor arendajából	40	80
Tavalyi bor árrából	6	22
Bakó Istvántól erdő árrából, melyet régebben eladott volt az ekklézsia 40 forinton	8	16
Tavaly eladott erdő árra	12	24
Egy becsületes Kováts Sigmond nevű kálnoki káplártól	2	40
Communioból, interesből és a demonstratióban specificált egyéb proventusocskákból	7	28 ½
Summa	117	37
[47] Elocatio:		
1. Antalffi Mátyásnak contractus mellett	15	30
2. Szirb Péternek contractus mellett	3	6
3. Elebér Jánosnak contractus mellett	8	16
4. Dali Istvánnak contractus mellett	3	6
5. Bikfalvi Mihálynak contractus mellett	2	4
Suma	31	62
Pura erogatio:		
1. Egy újj harangra adott az ekklézsia	71	40
Nota bene: Ebből 38 ~ harmincnyolc vfr. a korszoma arendajából ment, a harang circiter 70 ~ hetven font cum inscriptione: Az Hosdái Réfor. Ekklésia 1772.		
2. A demonstratióban specificált ekklézsiái szükséges expensakra költ	12	24
Summa erogata	83	64
Universa summa erogationis et elocationis facit	115	26
Amellyet detrahálván a perceptionis summából, ad futuram considerationem marad	2	11

¹⁰⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 46–47.

Urasztali kehely – 1669

Referáltatik az újj harangról, hogy egy privatus ember maga nevét tette reá, mely is ez: Olivér János, melyben minthogy igen nagy praejudiciumot lát a Szent Visitatio, azért végezi, hogy onnan kireszeltessék.

Jött bé a múlt 1771-dik esztendőben interes bor urn. 13 oct. 6, mely eladattatván, vedre a dr. 60, az eladáskor megmérettetett és találtatott 12 vedernek 3 kupának s félnek. Mellynek árra a dr. 60 téssen hfr. 7 dr. 28.

1773

[75] *Continuatur visitatio in ecclesia reformata Hosdátienſi per clarissimum dominum senioreſſimum Stephanum Herepei, ordinarium notarium Benedictum Bitai, conſiſtatoſſimum clarissimum dominum Andream Csegöldi, praesente loci ministro reverendo domino Gabriele Vítályos, a parte vero ecclesiae praesentibus nobilibus Lazaro et Francisco Gálffi, Stephano Antalffi, Stephano Nagy, Valentino Pető, Johanne Olivér, Michaele Vitéz, Petro Kis aedilis, in domo parochiali anno 1773. die 14^a Januarii.*¹⁰⁹

Ubi: 1-o Megkérdtetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Vítályos Gábor ökegyelme szolgálattya iránt. Senki ellene nem panaszol, sőt szolgálattját mindnyájjan kedvelik, magok között to-

vábbra is kívánnák. Úgy a humanissimus dominus scholae rector Ormos János ökegyelme gyermekek körül tejendő tanításbéli szolgálattját továbbra is kívánja.

2-o Tiszteletes loci minister ökegyelme sem panaszol hallgatói ellen, sőt engedelmességekről s becsületességekről dicséri.

3-o Demonstratio aedilis Petri Kis pro anno 1772. die 30. Januarii:

Perceptio:	hfr.	dr.
Tavalyi visitatiokor maradott volt	2	5
Perselypénz	3	48
Tavalyi interes bornak 12 vedernek és 3 ½ kupa árra	7	45
Interes pénz	3	16
Summa	16	14
Erogationes:		
Visitatoria költ	2	87
Templom és parochia körül	6	70
Legatusoknak és ekklézsiáknak	–	84
Tiszteletes Moritzné asszony substantiaiért	2	46
Summa	12	87
Mellyet subtrahálván a perceptumból, marad	3	27

¹⁰⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 75.

1774

[102] *Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 10^a Februarii in ecclesia reformata Hosdátensi, per reverendum ac clarissimum dominum archidiaconum Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, convisitatorem reverendum dominum Johannem Szabó, ecclesiae Bâtsensis verbi divini ministrum. Praesentibus a parte ecclesiae corporali Johanne Olivér, Valentino Pető, Stephano Bakó, Elia Antalffi, Stephano Nagy, Petro Dali, Josepho Nagy, Georgio Vitéz, Francisco Vitéz et aedili Petro Kis, praesente etiam loci ordinario ministro reverendo domino Gabriele Vitályos, et scholae rectore Johanne Ormos in parochia.*¹¹⁰

Ubi: 1-o Megkérdeztetett a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Vitályos Gábor uram felől, mind szolgálattýára, mind magaviselesére, mind házára nézve, és semmit az ekklézsia nem panaszo, ökegyelme szolgálattýát kedvelli, s továbbra is azzal kíván élni. Úgy a scholae rectori is kedvelli.

2-do Másfelől megkérdeztettek a tiszteletes loci minister és scholae rector ökegyelmek a nemes ekklézsia tagjairól, mint gyakorolják a templomot, fizetéseket mint praestálják. Az elsöre nézve panasz nincsen, amint a katonai szolgálat engedi, a templomot gyakorolják, a másodikra nézve említé tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy volnának némelek nehezebben fizetők. Nevezetesen, hogy Antalffi Ferentz uramtól és annyától az egész papi bér bé nem jó az egymástól való megkülönbözés miatt. Tett a Szent Visitatio ebben ilyen végezést, hogy a búzabéli fizetésnek felét adja az annya, felét pedig maga Antalffi Ferentz uram, a borbéli fizetésre nézve adjon az annya urn. 3, a fia pedig urn. 1. Dali Istvánné asszony, mint özvegy, fizessen félbért. Vagynak az ekklézsiát megbotránkoztató személyek is úgymint Gálffi József s felesége, kik is egymástól külön vagynak, amint a férfi referálta, azért, hogy mikor maga comendaba volt, s onnan hazajött házat pusztán találta stb., felesége [103] elmenvén tőlle stb. Atyaiképpen intimálja a Szent Visitatio mind a két félnek, hogy az eddigvalókról elfelejtkezvén, hajoljanak egymás szeretetére, újítsák meg magok közt a szeretetet, egymást mint illik megbecsüljék, a férfi feleségét ok nélkül ne verje, az asszony engedelmeskedjék a férjének, s annak öreg attyát is megbecsülje etc. etc.

3-tio Sajnálva resentiálja a Szent Visitatio, hogy az 1771-béli visitatióban fennforgott 40 mfr. dolga most is azon statusban vagyon, melyben akkor maradtott volt, s mindeddig is az akkori deliberatum szerint fel nem vétettetett. Serio imponálja azért a Szent Visitatio a nemes ekklézsia tagjainak és annak előljáróinak, hogy a közelebb következő Szent György napig vagy felvegyék, vagy akiknél vagyon, azoktól contractust extraháljanak, hogy annak interesse az ekklézsia hasznára concurráljon. Amely közönséges egész falut érintő költség tétetett, minthogy ez a 40 ft. nem egész falu oblatuma, azt másunnan keressék ki, a 40 ft. pedig ekklézsiának fizessék ki. Egyébaránt ha ebben defectus lenne, kényszerítették a Szent Visitatio a competens tiszti urakat pro adsistentia requirálni.

4-to Demonstratio aedilis Petri Kis:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradtott volt	3	27
Azután accedált harangozásért	–	72
Publicatióból	4	23
Bátsiból interes pénz oskola számára	46	94

¹¹⁰ HuZaL-Jkv. I/3. 102–104.

	hfr.	dr.
Ugyan oskola pénz Hosdátról	1	2
Erdő árra Bakó Istvántól	3	60
Interes pénz ekklézsia számára	–	66
Egy égettborostól	–	11 ½
Ugyan oskola pénze Hosdátról	8	–
Summa	68	55 ½
Ebből bizonyos szükségekre sequente serie:		
Legatusok s ekklézsiák számára	–	54
Visitatoria	2	71
Ablakra a parochiában	2	40
A templom ajtajára zárért	–	96
Harangkötélért	–	60
Oskola pénzből mester uram számára	30	–
Ugyan oskola pénzből Horváth Ferentz uramnak	20	–
Summa	57	21
Subtrahálván ezt a perceptionis summából, marad ad sequentem rationem	11	34 ½

5-to Ezen ekklézsiának ezelőtt scholae rectora Máté György ökegyelme levele által ins-tálván tiszteletes esperest uramnak, hogy hosdáthi egyházfi Kis Péter uram által Bikfalvi Mihálynál benntiltott 6 mfr. álló tulajdon adósságát méltóztassék kiadattatni. Végeztetett, hogy kiadattassék.

6-o Recenséaltatván ezen visitatio alkalmatosságával a debitumok, melyek ezen ekklézsia tagjainál bizonyos ekklézsiáktól vagynak adattatva, a méltóságos kapitány Gartner úr parancsolattya szerint adhortálja a Szent Visitatio a debitorokat, hogy usque ad finem hujus mensis Februarii a creditrix ekklézsiákat igyekezzenek excontentálni, ha kinek módja vagyon, hogy a capitalist feladja, azt is az ekklézsiák felvészik.

7-o Az oskola pénzből a humanissimus dominus Johannes Ormos scholae rectornak ezelőtt adott [104] 30 mfr. stante hac visitatione említett Ormos uram bádta, recognitiona-lissát elszaggatták. Igyekezze az ekklézsia minél hamarébb jó és securus helyre elocálni, ne heverjen az ekklézsia számára fructus nélkül.

1775

[122] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Hosdáthensi die 1^a Februarii*
 [1775.] *per eosdem visitatores et adjunctum reverendum dominum Johannem Miklós*
Sz[ent]Györgyi, praesentibus a parte ecclesiae generoso domino Lazaro Gálffi, nobilibus
militibus limitaneis domino domino Stephano Antalffi, Johanne Gálffi, Elia Antalffi,
ordinario loci ministro Gabriele Vitályos et scholae rectore humanissimo domino Johanne
*Ormos, nec non aedili domino Petro Kis.*¹¹¹

Ubi: 1-mo. A rendes szokás szerint megkérdezettvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia és scholae rector ökegyelmek iránt. Tiszteletes loci minister ökegyelmét de meliori commendálák, scholae rector ökegyelme ellen pedig jelentik közönségesen terhes animadversioit az ekklézsiának, kivált a részegeskedésben s abból származni szokott

¹¹¹ HuZaL-Jkv. I/3. 122.

exorbiantiakban s keringésben. S minthogy ökegyelme magát nem is mentheti, obligálá magát a botrányozás nélkül való keresztyéni s belső emberhez illő kegyes éltre, amellyet kemény animadversio mellett impingál is solita auctoritate a Szent Visitatio az oskolamesterhez illő szorgalmatossággal együtt. A maga obligatioját s a Szent Visitatio parancsolatját ha tellyesíti ökegyelme, bene quidem, ha pedig megszokott útát követi, facultátatik a nemes ekklézsia, hogy etiam medio tempore a tiszteletes előjárók hírével amandálhassa.

2-do. Tiszteletes loci minister atyánkfia is megkérdetvén hallgatói iránt, jelenté mindekben contentumát, s azt is, hogy ígérte a szent ekklézsia a parochialis fundusok körül való kerítésnek megújítását. Amely szándékát a nemes ekkléziának nemcsak jóváhadja, hanem annak tellyesítését commendálja s injungálja is a Szent Visitatio minden ekkléziái fundusok körül, a közelebb való kikeletkor megcsinálván a kerteket. Ellenben panaszol a scholae rector ökegyelme a fizetésének fel nem kelhetése iránt is az háza körül való kerteknek pusztulásával egyetemben. Azért megkívánnya a Szent Visitatio, hogy ökegyelmének hová hamarább contentum tétessék.

3-tio. A tavaly megírt 40 ft. dolga most is azon állapotban maradott, mellyet nagyon sajnál a Szent Visitatio, s injungálja az előjáróknak serio, hogy erő iránt instálván a tiszt uraktól, hová hamrébb az ekkléziának bészolgáltassák.

4-o.

	hfr.	dr.
Az elmúlt esztendőben ad praesentem maradott volt egyházffi Kis Péter uram kezénél	11	34 ½
Accedált ehhez publicatioból, adósságból s interesből	46	36 ½
Amely együtt tézen	57	71
Ebből erogált ekkléziái szükségekre s adott ki interesre	41	38
Amellyet ha kivészünk azon közönséges summából, marad ad sequentem rationem	16	33

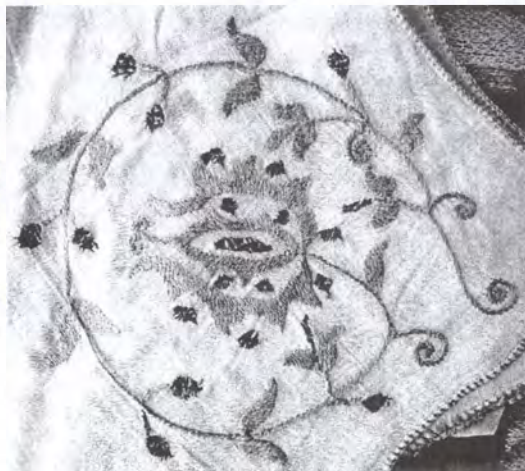
1776

[147] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Hosdátensi die 14^a Januarii 1776. per eosdem visitatores, reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, Stephanum Intze de Lisznyó juratum et ordinarium notarium et adjunctum reverendum dominum Johannem Szabó parochum Bátsienssem, praesentibus ex illustrissimis ac spectabilibus dominis dominis inspectoribus curatoribus, illustrissimo domino Andrea Zeyk de Zeykfalva et spectabili domino Alexandro Nagy de Déva, a parte vero ecclesiae nobili nobili domino domino Lazaro Gálffi, Valentino Pető, Stephano et Elia Antalffi, Stephano Bakó, et aedili Petro Kis, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Gabriele Vitályos, et ludi magistro Laurentio Hertzeg in aede parochiali.*¹¹²

1-mo Examináltatván az oskolában tanuló fiú és leánygyermek, alkalmas profectusokat tapasztalta a Szent Visitatio. Recommendálja továbbra is őket újjonnan introducáltatott oskolamester Hertzeg Lőrincz ökegyelme industriájába.

2-do A nemes ecclesia unanimi consensu dicséri mind a tiszteletes loci ministert, mind az oskolamestert, és továbbra is ökegyelmeket magok között örömmel megtartják.

¹¹² HuZaL-Jkv. I/3. 147–148.

Úrasztali terítő részlete – 18. század

vánván magát a poenitentiára bocsáttatni, megengedettett, hogy tiszteletes papja által reconciliáltassék solemiter mind az Istennel, mind [148] az ekklézsiával. A második, úgymint Nagy Sigmond hosszas adhortatio után magát arra ígérte, hogy ezután mint keresztyén ember mind a templomot gyakorolja, mind az Uri Szent Vacsorával él, mely maga ígérete után a Szent Visitatio is amely animadversiot eddig való keresztyéni kötelességének elmulatásáért érdemlene, elengedte, csakhogy ezután légyen igaz keresztyén ember.

4-to Előfordulván mostan is azon 40 ft. dolga, mely a tavalyi visitatióban is indecise maradt volt, nagyon resenciálja a Szent Visitatio, hogy abban a nemes ekklézsia semmit nem indított. Recommendálja azért officiose a tiszt uraknak, méltóztassanak szükséges adsistentiával lenni, ne haladjon még is tovább annak felvétetése az ekklézsiának kárára.

5-to Léven a rákosdi reformata nemes ekklézsiának néhai Bobik János uram által legált egy darab pusztás szőlője, melyet rákosdi Lukáts Lakatos Mihály őkegyelmének 25 ft. általadott bizonyos interes mellett, hogy ezt minden esztendőben fogyasztás nélkül megfizesse. Tétetett jelentés aziránt, hogy se interest nem praestál, se a fundust ki nem bocsáttya. Recommendálja a Szent Visitatio ezen dolgot a tiszt urak szükséges adsistentiájába.

6-to Örömmel szemléli a Szent Visitatio ezen nemes ekklézsiának temploma körül tett épületeket, melyek közzül a templomban lévő újj chorust az éneklőmester s gyermekek számára titulus Gálfi Lázár uram egyedül maga költségén készitetett (Légyen kedves az Úr előtt). A másik pedig a toronynak újj fedél alá való vétele, melyet az ekklézsia közönséges költségéből vittenek véghez. Segítse az Úr Isten többekre is a nemes ekklézsiát.

7-mo

	hfr.	dr.
Egyházffi Kis Péter őkegyelme kezénél maradt volt tavaly	16	33
Accedált ehhez publicatioból, interesből s egyébből	39	11
Summa	55	44
Ebből erogált bizonyos ecclesiai szükségekre	44	6 ½
És így marad ad sequentem rationem	11	37 ½

3-tio Megkérdettetvén a tiszteletes loci minister is maga hallgatói iránt, semmiről sem panaszol, hanem két nevezetes scandalosust említ, úgymint 1-mo Rátz István nevezetűt, ki is a faluban közönséges hír szerint egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta, mellyet maga is bizonyított azzal, hogy eddig a templomot gyakorlotta, sacrumokkal élt, azoltától fogva pedig magát az Úr asztalától tellyességgel elvonta. 2-do Nagy Sigmond nevezetűt, ki is immár négy esztendőttől fogva templomot ugyan frequentál vasárnapokon, de Úr vacsorájával tellyességgel nem élt. Eléhivattatván mindketten, az első, úgymint Rátz István post paternam admonitionem confiteált maga esetéről, és ki-

1777

[199] Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Hosdátensi anno 1777. die 4ta Februarii per reverendissimum ac clarissimum dominum dominum Stephanum Herepei seniore, Stephanum Intze de Lisznyó notarium, adjunctos reverendissimos dominos Johannem Sólyom et Franciscum Kis. Praesentibus a parte ecclesiae nobilis Mathia Antalffi corporali, Stephano Bakó, Stephano Nagy, Stephano Antalffi, Valentino Pető aedili et loci ordinario ministro reverendo domino Gabriele Vitályos, cum ludi magistro humanissimo domino Laurentio Hertzeg in domo parochiali.¹¹³

Ubi: 1-mo. Reverendus dominus loci minister per deputatos ecclesiae de meliori commendatur et porro quoque acceptatur, pariter et humanissimus dominus ludi magister.

2-do. Megkérdettétvén ab altera parte a tiszteletes loci minister a pásztorsága alatt lévő nyáj-ról, mint gyakorolják a templomot, sacrumokkal mint élnek, papi competentiaját mint praestálják, úgy scandalosusok vagynak-é? Egyebekről nem panaszol, hanem scandalosus gyanánt említé a tavalyi visitatióban is a scandalosusok rendiben előfordult Rátz Istvánt, ki is akkor a Szent Visitatio előtt vallást tévén esetéről, reconciliatoria kéredzett, s bocsátatott volt. De minden ecclesiastica disciplinat contemnálnván, kötelességének eleget nem tett, s mindeddig is nem reconciliált, sőt a loci ministert defraudálni igyekezte, mintha tiszteletes esperest uramtól engedelmet nyert volna, hogy háznál paeniteálhasson, holott ökegyelmével mégcsak nem is találkozott, mely engedetlenségével s malitiajával nagy büntetésre tette magát méltóvá. De a Szent Visitatio considerálnván egygyűségét, ebbéli hibáját post factum deprecationem megengedte, úgy mindazonáltal, hogy ezen jelenvaló héten minden nap eljárjon a templomba kétszer, és az ajtón belől fennállva tartson paenitentiat, s a közelebb következő vasárnapon elmúlhatatlanul confiteáljon és az ekklézsiával reconciliáljon. Nota bene: Satisfecit deliberato in facie visitationis.

3-tio. Ezen nemes ekklézsiának sok esztendőktől fogva híven szolgált egyházfia, Kis Péter ökegyelme meghalálozván és helyébe más egyházfi tétettétvén, a nemes ekklézsia némely tagjai s tiszteletes papja által az ekklézsia ládája inventáltatott, és egyebek között találtatott:

	hfr.	dr.
Készpénz	6	40
Nota bene: Ez a pénz ment az újj egyházfi keze alá.		
Számba vette pedig a Szent Visitatio a megholt egyházfinak ratioját, s a maga jegyzései szerint úgy találtatott, hogy a tavalyi visitatiókor maradott volt kezénél	11	37 ½
Azután percipiált in summa	9	49

Úrasztali terítő himzett virága

¹¹³ HuZaL-Jkv. I/3. 199.

Summa	20	86 ½
Erogált pedig juxta demonstrationem	17	90
Mellyet subtrahálván, marad	2	96 ½
Melly szerint differentia vagyon in	3	44

4-to. A meghalálozott egyházfiú helyébe tetszett a nemes ekkléziának választani Pető Bálint ökegyelmét, ki is a Szent Visitatio által confirmáltatván, stante hac visitatione adjuráltatott.

5-to. A tavalyi visitatióban fennforgott 40 forintról végezi a Szent Visitatio, hogy magok között a nemes ekklézsia tagjai repartíálván, aki a maga részére eső pénzt magánál akarja tartani, az ekklézsiai contractus által securizálja, aki pedig ezt nem akarja cselekedni, a pénzt tegye le. Evégre a tiszteletes loci minister ökegyelme maga mellé vevén egynéhányat a nemes ekklézsia tagjai közzül, a defunctus egyházfinak ratiojából sedulo keresse ki, ki mennyit fizetett meg azon 40 forintokból, és arról tégyen representatiót.

1778 január

[210] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Hosdátensi anno 1778. die 14^a Januarii per reverendum ac clarissimum seniorelem Stephanum Herepei, notarium substitutum Andreám Csegöldi, adjunctum reverendum dominum Johannem Miklós Sz[en]tgyörgyi. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobili corporali domino Johanne Eleber, Stephano Antalffy, Stephano Bakó, Mathia Antalffy, corporali Valentino Pető aedili, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Gabriele Vitályos et ludi magistro Laurentio Hertzeg, in domo parochiali congregatis.*¹¹⁴

1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister ökegyelme functioja s maga alkalmaztatása iránt, közönségesen ökegyelmét de meliori commendálják. Másfelől a tiszteletes loci minister ökegyelme is ecclesiája iránt tellyes contentumát jelenté. Oskolamester Hertzeg Lőrincz ökegyelméről is a nemes ekklézsia, s az ekklézsiáról említett scholae rector ökegyelme contentumát jelenté.

2-do. Mostani fungens egyházfi Pető Bálint demonstratioja:

	hfr.	dr.
Maradott volt kezénél a tavalyi visitatiókor az inventatio szerint	7	34 ½
Azután a publicatiókból jött	7	20 ½
A korcsomákért két esztendőbeli arenda	61	20
Interes és egyéb accessorium	4	50
Summa	80	25
Ebből ekklézsiai szükségekre költ el in summa	21	91
Quibus detractis, marad	58	34
Ebből erogáltatott erga contractuales	19	38
Készpénz találtatik	48	96
Mely téssen	68	34
Nota bene: Találtatik superfluum	10	—

3-tio. A tavalyi visitatióban fennforgott 40 forintokról való conclusum minthogy effectumban nem ment, tehát serio injungáltatik, hogy a jövő vasárnapra a munka elkészüljön, s tiszteletes esperes uram kezébe menyen.

¹¹⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 210–211.

4-to. Az interestek restantiariussiról intimáltatik a statio commendansainak, hogy azok contentumot tétessenek, s ha kívántatik a fellyebb való tiszteletes uraknak is feladják a morosusokat.

[211] 5-to. A fellyebb való 3-dik positióban említett 40 forintnak dolga a defunctus egyházfi Kis Péter ratioiból kinyomoztatván, illyenténképpen küldtetett el tiszteletes esperest uramnak:

	hfr.	dr.
Azon pénzből Bakó István uram diversis vicibus adott bé	27	78
Mely szerint vagyon még	11	74
Ennek előtte való esztendőkbén az hosdái nemzetes familiák, úgymint Elekes, Antalffi, Pető és Bakó familiák váltottak volt a káptalanból két divisionalist cum	7	44
Ezt az említett familiák legtovább esztendő alatt hogy befizetik, magokat arra kötelezik. Mellyet detrahálván a	11	74
Marad	4	30

Váltottak volt ugyan az említett familiák az egész falu számára egy metalist, megint a káptalanból, melyre ment ez a közelebb való summa, a négy forint és harminc pénz. Ezt pedig kötelezi magát Bakó István uram, hogy az egész falun igen-igen rövid terminuson felszedi és az ekklézsiának beadja.

1778 december

[232] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Hosdáthensi anno 1778. die 9na Decembris per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei Sanctae Sedis seniore, notarium substitutum Andream Csegöldi et adjunctum reverendum dominum Johannem Miklós. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae domino domino Stephano Bakó, Mathia Antalffi, Elia Antalffi, Josepho Nagy et aedili Petro Pető, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Gabriele Vitályos cum ludi magistro Laurentio Hertzeg in domo parochiali.*¹¹⁵

[233] 1-mo. Ad questiones in canone ecclesiastico expressas reverendus dominus loci ordinarius minister et humanissimus dominus ludi magister per ecclesiam, pariter et ecclesia per suos ministros de omni meliori commendantur.

2-do. Alpestesi Bujti Sigmond limitaneus felesége, hosdáthi Nemeth Ágnes ennekelőtte mintegy esztendővel és öt honappal hites férjét hitetlenül elhagyván, maga gúnyáját titkon elhordogtatván. Végezi a Szent Visitatio, hogy Németh Ágnes nyolcadnap alatt férjéhez visszamennyen s maga gazdasszonyi tisztihez lásson, ha pedig oka lészen a panasza, tégyen jelentést ott ahol illik, és orvosságát keresik az ekklézsiái előjárók. Ha pedig ebben engedelmeskedni nem akar, excommunicáltatik tanquam infidelis desertrix, és a militaris tiszt uraknak általadattatik, hogy ad officium redigáltassék.

3-tio. A tudva lévő divisionalisért adott negyven mfr. még tizenegy mfr. lévén a nemes falun, az elmúlt visitatiokor magokat felszedésére kötelezték vala, s azért nem is kell vala elmulatni. Most még egyszer a Szent Visitatio serio injungálja, hogy a jövő újj esztendő napjára haladék nélkül béhozattassék, különben a pénz haladék nélkül interes alá mégyen.

4-to. Fungens egyházfi Pető Bálint ökegyelme ratiojából úgy tetszik ki:

¹¹⁵ HuZaL.-Jkv. I/3. 232–233.

	hfr.	dr.
Hogy a tavalyi visitatiokor maradott volt a cassaban	48	96
Accedált azután interesből s publicatioból	16	37
Summa	65	33
Ebből elocált contractus mellett	20	40
Erogált	13	71
Summa	34	11
Quibus subtractis, marad	31	22
In contractualibus ut supra	20	40
Summa	51	62

1780

[283] *In Nomine Domini. Anno 1780. die 14ta Aprilis continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Hosdathiensi, praesente cum reverendo ac clarissimo proseniore, ipso etiam ordinario tractus notario Samuele Nagy Vásárhelyi. Reverendo item loci ministro domino Johanne Jakab, ludi magistro Laurentio Hertzeg, caeteris item commembris florentis hujatis ecclesiae, spectabili domino Francisco Gálfi, Johanne Batsi, Mathia Antalfi, corporali actuali Stephano Bakó, Elia Antalfi, Johanne Németh, Francisco Horváth, Stephano Jakab, Johanne Vitéz et Valentino Pető aediluo [!] actuali in domo parochiali praesentibus.*¹¹⁶

Ubi: 1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai, miképpen viselné és kedveltetné magát tiszteletes Jakab János uram ökegyelme papi szent functiójára és maga alkalmaztatására nézve? Unanimi voto egyebet jó emlékezetnél és méltó dicséretnél, ami canonica animadversiot érdemelne, nem mondának és továbbra is ajánlá Szent Visitatio mint újj papjokat szeretetekbe.

2-do. Nemkülömben minden panasz nélkül említették a dominus ludi magisternek, Hertzeg Lőrintz uramnak is mind az Isten oltára, mind pedig a tanuló gyermekek körül való szorgalmatos és hasznos fáradozását, semmi panasszal nem terhelve és tovább is kívánván szolgálattyaival élni.

3-io. Vice versa mind tiszteletes loci minister ökegyelme, mind pedig a dominus ludi magister megkérdettetvén minémű szívésséggel viseltessenek az hallgatók mind az Istenhez, mind pedig az ő szent szolgálattyaéhoz, és ha lennének-e scandalizansok, a papi és mesteri fizetésben morosusok? Senkit is az [284] egész ekklézsiában, akik méltó censurat érdemelnének, nem adának fel a visitationak.

4-to. A tudva lévő 40 mfr., melly 11 mfr. és nemes falu elköltött, s máig is haereál a nemes ekklézsia kárára, arról tevének ilyen declaratiot, hogy akiknek a divisionalis használni fog, azok fizessék meg. Kik légyenek pedig ezek az öt nemzet közül, kiknek vagy használhatna, vagy nem az említett divisionalis, abba a Szent Visitatio magát nem elegyítheti s nem is elegyíti. Végezte azért, hogy a nemes falu és akik párba a divisionalist kivették, azon controversiat magok közt úgy igazítsák, hogy intra bis quindenam az említett 11 mfr. a nemes ekklézsiának megadni tartozzanak és actu adják is meg, melyet ha cselekednének bene quidem, alioquin facturi severiori subjacebunt censurae.

5-to.

¹¹⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 283–285.

	hfr.	dr.
Az őszi pascuumból anno 1779 jött bé, amint referálatott	6	12
Ismét egy jövevény székely adott	2	4
Summa	8	16

Ezen pénz pengig, amint referályák ökegyelmek, van Firer Olivér János uramnál, kinek is recommendáltatik, hogy a fungens egyházfinak adja által és ingrediáltassa ratiojában.

Item: A korcsoma arendájába jött ezen esztendőben negyven vfr., melyből húsz forintot a nemes ekklézsia közönséges megegyezésből aplacidált a fogadó körül való épületekre, úgymint istállóra, kertre és több megkívántató appertinentiakra. A más húsz forint ment kezéhez praetitulált Firer Olivér János uramnak, minthogy pengig némelyek úgy referályák, hogy ezen húsz forintokból is ökegyelme szükséges expensakot tett volna a fogadó körül, superálván a költség az ezen végre elszánt húsz forintokat, tehát végezi a visitationis forum, hogy ökegyelme mindenekről demonstrállyon ezen nemes ecclesia consistoriuma előtt.

6-to. Fungens egyházfi Pető Bálint ökegyelme tavalyi ratiojából jött ki eszerint:

	hfr.	dr.
Hogy maradott légyen ratioja alatt lévő cassaba	31	22
Azután accedált interesből publicatióból és egyéb accidentiákból	52	62
In summa	83	84
Ezekből hiteles demonstratio mellett bizonyos szükségekre a templom, parochia, iskola körül erogált in summa	53	46
Elocált interesse	7	8
Qua summa detracta marad a cassaban pro sequenti ratione	23	30

7-mo. Superveniálván durante visitatione Firer Olivér János uram ökegyelme mind az őszi pascuumból percipiált hfr. 6 dr. 12 és az hfr. 2 dr. 4, mind pengig a kezekbe adott 20 vfr. teve ilyen declaratiot, hogy a fogadó körül való szükséges újj építésekre erogált in summa hfr. 21 dr. 96, melyről nemine contradicente demonstrált is per specifica a Szent Visitatio előtt. És így minthogy hfr. 1 dr. 56 többet költött azon húsz vfr., tehát subtrahálván a juhok pascuuma taxajából és az említett két vfr. azon supererogatiot tartozik a nemes ekklézsiának letenni és befizetni hfr. 6 és dr. 60, mellyet szép ezüstpénzül előttünk le is olvassa, mi is kezünkhöz vöttük és fungens Pető Bálint egyházfi ökegyelmének gondviselésére és ratioja alá által is adtuk, ki is kezéhez vette és így in summa marad kezénél hfr. 29,90.

Amely húsz vfr. fellyebb állíttatnak vala a nemes ekklézsia tagjaitól praetitulált Firer Olivér János uram ökegyelme kezénél lenni, azokról ökegyelme viszontag téve ilyen utasítást, hogy actu lennének arendator fogados kezénél, mellyekből eddig is bizonyos szükségekre erogáltatott is a korcsomaház körül valami. Bízta pengig a Szent Visitatio a titulus consistoriumra az ezekre való figyelmezést, olly modalitassal, hogy ha mi megmaradna, vegyék kezekhez egyházfi uram ökegyelme által, és tartozzék azokat is ratiojába felvenni ökegyelme.

8-vo. Mindezek végében sajnálva kellett a Szent Visitationak érteni tekintetes Gálfi Ferentz uram s néhai attyja, öreg Gálfi Ferentz uram háza és nemzetes Antalffy Mátyás uram háza között a temploméli ülés és elsőség felett eredett és az ekklézsiát botránkoztató controvesiat. Melynek midőn igazításához fogott volna a Szent Visitatio, jötenek közben mindkét részről oly kedvetlen egybenszóllalkozások, mellyek a Szent Visitatio békességet munkálódó szándékát egészen megakadályoztatták. Intimálja azért a Szent Visitatio atyai-keppen, hogy ezen controversiat a régen observált usus szerint magok között atyafiságosan igazítják el, és arról a tiszteletes senioratust tudósítják, hogy pro re nata, ha úgy kívántatik, a méltóságos Suprenum Consistoriumnak az egész dolgot repraesentálhassa, s az efféle differentiáknak orvosságát kérhesse.

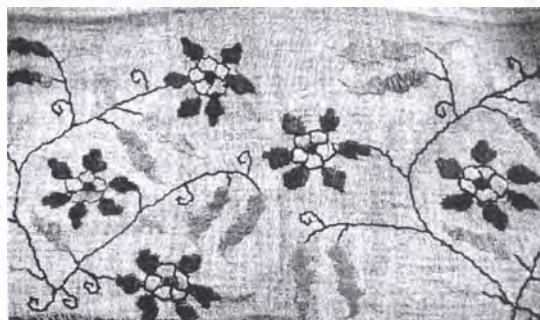
1781

[319] *Die subsequenti 18va Januarii [1781.] in ecclesia reformata Hosdathiensi cursum visitationis continuantes nostrae, adsunt ac considunt una nobiscum a parte ecclesiae delegati nobilis ac generosus dominus Mathias Antalfi, Elias Antalfi, Johannes Eliber Firer, Johannes Butsi, Petrus Dali, Valentinus Pető aedituus, Michael Bikfalvi, Johannes Nemes, Georgius Vitéz, Stephanus Bakó, reverendus item dominus loci minister Johannes Jakab in ipso domo parochiali, ubi juxta normam visitationis praescriptam et in superioribus observatam actum est in sequentibus.*¹¹⁷

1-mo. De omni meliore commendantur cum reverendus dominus loci minister, tum vero ludi magister Laurentius Hertzeg nunc propter morbum absens.

2-do. Dicsírtetnek közönségesen ezen nemes ecclesia tagjai a tiszteletes praedicator által a templomnak gyakorlásában, a sacrumokkal való élésben való buzgóságokról, kivéven némely morosus pap és mesteri bért fizetőket és némely praecedentia felett való versengésben tévelygő és másokat is botránkoztató személyeket. Az elsőket végezte a Szent Visitatio, hogy akik restálnak a papbérrel vagy mesterivel, intra quindenam beszolgáltatassák, recommendálván és bízván szeretettel titulatus Firer Olivér János uram ökegyelmének dexteritassára, ki is az olyanokat törvényes úton is adigálhassa kötelességek tellyesítésére juxta punctum 10. Conclusum Sanctae Synodi Generalis 1771.

Továbbá titulatus Gálfi Ferentz és Antalfi Mátyás uraimék és házok népe között még a tavalyi visitatióban feladatott versengés a praecedentia felett az Úr asztalához való előjárásban most is azon kedvetlenségben lévén, és a tavalyi atyai intésünknek semmi hasznát és gyümölcsét nem érven, megorvosoltatását ezen fenének kikérni a méltóságos Fő Consistoriumtól el nem mulattya a tiszteletes senioratus. Némethi Éva is, Gálfi József ökegyelme felesége az elmúlt 1780-dik esztendőben Pünkösöd másodnapján a templomban mikor könyörgésre leborultak volna, gonosz feltett szándékából okott szolgáltatván egy oly első székéből való kitaszíttatására, melyben soha ezelőtt se ő, se semminémű felekezete nem ült. Midőn e cselekedetiért in instanti fiscalis actio alá vettetett, és meg is nyeretett volna, juxta fori deliberatum, az Istent kit is megbántott, az ecclesiát, melyet megbotránkoztatott, solemni confessione megkövette, és a Szent Visitatio előtt kötelezte arra magát, hogy ezután a csendes békességet, és az atyafiúi szeretetet [320] illy és ehhez hasonló botránkoztató cselekedeteivel meg nem háboríttja. Melyre nézve a Szent Visitatio is most az egyszer önekie megengedett, az intentált canonica poenat, és a tiszt urak kezébe pro inpendenda merita satisfactione való által adattatását atyáiképpen relaxálta és elengedte.

Úrasztali terítő – 18. század

3-tio. Még a tavalyi Szent Visitatioiban hozatván emlékezetbe a helynek, amelyen a szent templom és egy részin a parochialis ház vagyon, megindulása, melyet követett a templom falainak is megrepedezések, okozván ezt minden kétség kívül a templom körül való sírásások és oda való temetkezések. Tehát hogy a megtörténhető kár és romlás eltávoztathassék, minden részből és mindenképpen végezte a Szent Visitatio, hogy a nunc in posterum senki a templom körül való cinterembe ne

¹¹⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 319–320.

temetkezzék, melyre a nemes consistorium szorgalmatosan vigyázzon, és a tiszteletes loci minister attendályon, és semmiképpen meg ne engedjék senkinek is. S ha valaki magát contumaciter ezen végezésnek opponálván, erőszakoskodnék, a tiszteletes senioratusnak azonnal jelentést tegyen, hogy a contumaxok regulázásokra törvényes utat keresvén, külső erőt is adhibeáltasson a templomnak a történhető romlástól való conservatiojára. Minthogy pedig még ezzel nem praeserváltathatik tökéletesen a templom, ha a már megindult hegy

Úrasztali terítő

eleibe valamely akadály nem vettetik, tehát imponálja a Szent Visitatio a nemes ecclesianak, hogy a hegyet boronákkal és egyéb szükséges erősségekkel támassza meg, ezt pedig mihely az idő kinyilatkozik véghezvinni el ne mulassa. Külömben aki ebbe is hátraálló lenne, mint az ecclesia romlását nem szánó és a jó dologban ellentálló személy, a büntetést semmiképpen el nem kerüli.

4-to. Szándékozván a Szent Visitatio ezen ecclesianak interesre elocált capitalissait és azokról szőlő contractualis leveleit számba venni, tanálta oly szövevényben és homályban, hogy éppen semmi világost és bizonyost ki nem nyomozhatott. Hogy azért az egész dolog e részben is egész világosságra jöjjön, rendelte a végre a Szent Visitatio tiszteletes SzentGyörgyi Miklós János és tiszteletes Vitályos Gábor atyafiakat, kikérvén ökegyelmek mellett titulus Berivoi János uram assistentiaját, és e gremio ecclesiae Firer Eliber János uram ökegyelme praesentiaját.

5-to. Demonstratio oeconomica aedilis Valentini Pető. Tavalý maradt volt kezénél készpénz az elocált.¹¹⁸

1782

[19] *Visitatur ecclesia reformata Hosdátensi die 17^a Februarii [1782.] in domo dictae ecclesiae parochiali, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus Matheo et Elia Antalfi, Michaelae Vitéz, Petro Dali, Johanne Ungur, Johanne Batsi, Francisco Gálffi, Sigismundo Kis, Stephano Jakab, Georgio Vitéz, Josepho Jakab, Johanne Németh, Michaelae Bikfalvi, Johanne Olivér, reverendo item loci ministro Johanne Jakab et ludi magistro Laurentzio Hertzeg ut et aedili Valentino Pető.*¹¹⁹

1-mo. Reverendus dominus loci minister cum ludi magistro per ecclesiam, et ecclesia per ministros commendantur quoad omnia puncta canonica, praeterquam quod Johannes Oliver quasdam quaerelas, ex privata injuria ortas, adtulerit contra negligentiam ludi magistri in docendo, quae vix in censum venire possunt, intimatur tamen domino ludi magistro major in docendo puerorum sedulitas.

2-do. Insinuálja a tiszteletes loci minister ökegyelme Gálffi József nevezetű hallgatója iránt, hogy egynéhány esztendőktől fogva a templomot gyakorolni s Úr vacsorájával élni tellyességgel nem akar. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy ante omnia paterne admoneál-

¹¹⁸ A szöveg itt megszakad.

¹¹⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 19-20.

tatván, ha annak engedni nem akarna, ezen végezés ereje mellett egyházfiú által is admoneáltassék solemniter, és ha arra sem hajol, *expirato termino canonico habetur pro excommunicato*, ebbéli *contumacia*ja insinuáltatván a *competens militaris* tiszt uraknak is.

3-tio. A pius fundusnak nagy szövevények között volt dolga az arra tavaly rendeltetett *ecclesiasticus commissarius*ok által hozatott ilyen világosságra:

	hfr.	dr.
Hogy legyen a nemes ekklézsia számára foeneráló pénz elocálva in summa	134	28
Mester számára foeneráló	233	51
In summa	367	79

Mellyről tétetett ilyen relatio, hogy az ekklézsia számára foeneráló pénz után feles interest volna restantiában netalán az egyházfinak *negligentia*ja és *indulgentia*ja miatt, mellynek is *incassatio*ja az egyházfiúnak *ea lege imponáltatik*, hogy az interest pénzről esztendőkről esztendőkre demonstratiót készítsen, és ha compareáltatik valami *interestatio*ja, de proprio fog kéntelenítettni a restans interest letenni.

4-to Demonstratio oeconomica aedilis Valentini Pető:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt kezénél készpénz	96	13
Accedált publicatióból, interestből, juhok pascuatiójából	45	29
Summa	141	42
Ebből erogált bizonyos ekklézsiai szükségekre	31	92
Quibus subtractis, marad ad sequentem demonstrationem	109	45

[20] 5-to Amelly 11 mfr. azon 40 mfr. még fennmaradtak volt, mellyeket az egész falu vett volt a nemes ekklézsia pénzéből bizonyos falu közönséges szükségére, még most is fizetetlen vagynak az ekklézsia kárára, mellyről a Szent Visitatio megszólalván cum *animadversione*, titulatus Bakó István őkegyelme magára vállalá, hogy az ekklézsiának maga megadja.

6-to Insinuálja mind a tiszteletes loci minister, mind oskolamester őkegyelme, hogy régi usus és ekklézsiai constitutio szerint bizonyos pénz szakasztatott volt a communi cassa boros edényeik kötésekre, és azt kívánná most az ekklézsia megvonni őkegyelmektől. Meg erősítvén azért a Szent Visitatio a régi usust és constitutiót, végezi, hogy a nunc in posterum azon szükségre fordíttassék a közönséges cassából a pap számára hat márjás, a mester számára dr. 84.

7-mo Bizonyos controversia eredvén az ekklézsiának azon szénaréttye felett, mellyet eleitől fogva a pap és mester kaszáltanak magok hasznokra, mintha nem tartatnék meg a papi conventio szerint való proportio annak elosztásában. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy a régi usus és papi conventio szerint osztassék három egyenlő részre, és két részt a pap, egy részt pedig a mester kaszáltassa minden controversia nélkül.

8-to Úr asztalához tartozó készülletei vagynak ezen nemes ekklézsiának ím ezek:¹²⁰

¹²⁰ A klenódiumok felsorolása elmaradt.

1783

[54] 4-to.¹²¹ *In ecclesia Hosdathensi eodem anno [1783.] die 22^a Martii per eosdem visitata, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis dominis Johanne Olivér, Sigismundo Kis, Petro Dali, Elia Antalffi, Johanne Antalffi et Valentino Pető aedili, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Jakab, cum ludi magistro Laurentzio Hertzeg in domo parochiali congregatis.*¹²²

1-mo A canon szerint való kérdésekre commendáltak loci minister ökegyelme minden jóról a nemes ekkléziától, úgyszintén ludi magister ökegyelme is.

2-do Nemkülömben a nemes ekklézsia tagja iránt jó relatíot tőnek minden tekintetben mind loci minister, mind ludi magister ökegyelmek.

Hanem 3-tio Még a tavallyi visitatióban insinuálván a tiszteletes loci minister ökegyelme egy Gálffi Jóseff nevezetű hallgatóját, hogy egynéhány esztendőktől fogva templomot gyakorolni, s Úr vacsorájával élni nem akar. Most újra jelenti, hogy az akkori visitationak végezése szerint végbenvitte körülötte a nemes ekklézsia a szükséges admonitiokat, de mindeddig is perseverál azon vakmerőségében, magát azzal mentegetvén, hogy a templomban széke nincsen. Mellyet pensitálván a visitatio, haszontalan mentségnek és csupáncsak maga gonoszága palástjának találja, úgymint aki csupán csak azért vonnya el magát a szent gyülekezetből, hogy a maga gögijének üzésére az első széken nem ülhet, holott eddig is abban se maga, se eleje nem ült. Ellenben pedig amely széken ez előtt ült, abban most is ülhetne, s ha mikor azon szék másokkal megtelnék, mint jó keresztyén, találhatna magának characterihez illő üres helyet. Minthogy azért csupán csak vakmerőségből nem gyakorolja a templomot, s már negyedik esztendeje, hogy se itt, se másutt Úr vacsorájával nem élt, a tavallyi visitatio végezésének megerősítésére végezi a visitatio, hogy a 44-dik canonnak tenora szerint legelsőbben is köteles legyen az ekklézsiát megkövetni, és azután haszontalan mentségének félretételével a szent gyülekezetet gyakorolni. Külömben ha azon végezéssel is nem gondolna, s továbbra is magát vakmerőségre vetné, mint profanus excommunicáltak, a külső magistratusnak általadattatik, és halála történnén, számár temetése léssen. Recommendálván e végre ezen dolgot a visitatio a competens tiszt uraknak, hogy mind az ekklézsiai reconciliationnak végbenvitelére, mind a templom gyakorlására külső erővel is compelláltassék.

4-to Tekintetes rákosdi Farkas Ferentz uram egy memorialissában jelenti panasszát a visitatio előtt aziránt, hogy az elmúlt szüretkor idevaló egyházffi Pető Bálint ökegyelme a hosdathi határban lévő portiocskájából (mely igen kicsiny) competálható papi bérért morose [55] tractálta volna ökegyelmét, instálván egyszersmind, hogy azon competentia alól, minthogy idevaló portioja igen csekély, absolváltassék.

A visitatio ponderatis ponderandis ada az említett memorialisra illetén resolútiot: Pensitálta a visitatio az instansnak bejelentett panasszát és kívánságát, és egybenvetvén azokat az ekklézsiai régen megállított rendelkezésekkel és synodalis constitutiokkal, lehetetlennek találja, hogy mint más ide bébíró possessorok, úgy az instans is az ökegyelmére a proportione háromló papi s mesteri fizetés alól absolváltassék. Végezi azért, hogy a több composessor sógor atyafiakkal egyetértvén, amely papi és mesteri fizetés a titulus Batzoni háztól eddig járt, juxta conventionem magok között repartálván, továbbra is praestálják, és midőn az egyházfi által kéretetik, ne kívánnyanak morosuskodni, s véle izetlenkedni.

5-to Fordulván a visitatio az ekklézsia oeconomicumira, úgy találja, hogy:

¹²¹ A szám azt mutatja, hogy egy tájegység vizitációja során az illető gyülekezet hányadik a meglátogatott községek sorában.

¹²² HuZaL-Jkv. I/4. 54–56.

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt ad praesentem demonstrationem egyházfi Pető Bálint ökegyelme keze alatt	109	45
Accedált ezután publicatioból, interesből és egyéb accessoriumokból	60	74 1/2
Summa	170	19
Ebből juxta demonstrationem exhibitam et legitimatam elocált erga legale interusurium		
Egy helyre contractus mellett	42	–
Külömb-külömb más személyeknek	65	52
Borban investált nyereség reménysége alatt	20	–
Pura erogatioban ment	18	75
Summa	146	27 1/2
Quibus detractis, marad ad sequentem demonstrationem	23	92

6-to A tavallyi visitationak indigitatioja szerint homályban forgott a nemes ekklezsiának számára foeneráló capitalis interessének feles restantiaja, mely most világosságra hozattott, és taláztatik in summa hfr. 21 dr. 21. Mellynek incassatioját ea modalitate imponálja a visitatio egyházfi ökegyelmének, hogy ha maga egyedül nem boldogulhat benne, jelentse magát a tiszteletes seniornál, hogy pro adhibenda necessaria adsistentia a tiszt uraknak recommendáltassék.

7-mo Még a tavallyi visitatioban emlékezetben forogván a templomnak dülő félben való volta, a hegynek megindulása és a fundamentomnak megbomlása miatt. Végeztetett volt akkor, hogy a megindult hegy eleibe valami erős gát köttetessék, és hogy a fundamentom továbbra is ne erőteleníttessék, többé temetkezés a templom kerítésében ne legyen, hanem temetkező helynek a mesteri házon fellyül lévő pusztá oldal adplicáltassék. Most újra occulálta a visitatio a templomnak romlását, [56] és igen rossz statusban találván, végezi, hogy minél hamarabb pallér által nézetessék meg, ki is maga opinioját adván, mimódon lehetne rajta segíteni, egész erővel legyen rajta a nemes ekklezsia renovatioján, minekelőtte tornyostól együtt egészen összeomlana.

8-vo Az Úr asztalához tartozó szent eszközök a tavallyi recensio szerint megvagnak.

Ita haec hactenus peracta esse praesentibus fideliter testantur:

Stephanus Intze de Lisznyó mpr. venerabilis tractus V[ajda]Hunyadensis senior

Andreas Tsegöldi mpr., ordinarius et juratus tractus notarius.

1790

[105] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Hosdátthon a nemes papi háznál BoldogAsszony havának 12-k napján 1790-ik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által harmadik segéd tiszteletes

Sz[ent]Györgyi Miklós János uram és loci minister tiszteletes Jakab János atyánkfia jelenlétében. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül következő praesbiterialis személyek, úgymint Dali Péter, Kis Sigmond, Bikfalvi Mihály, Szász Ferentz, Pető Ádám és Horváth Mihály ökegyelmek, az holott is előfordulnak e következő dolgok.¹²³

1-mo Rend szerint megkérdeztetvén az ekklezsia tagjai tiszteletes loci minister atyánkfia functiojáról, erkölcséről etc. Közönségesen ökegyelmét de meliori recommendályák.

2-do Oskolamester Dobai Jóseff ifjú iránt, ki ezelőtt esztendővel kértetett vala ki a szászvárosi oskolából, jelenti a nemes ekklezsia panasszát abban, hogy a gyermekek

¹²³ HuZaL-Jkv. I/4. 105–110.

tanítására nézve nem elég gyümölcsözőn vinné a maga hivatalát, talám a maga éretlen idejére nézve.

Azért ezen tekintetben végeztetik, hogy említett Dobai Jóseff ifjú vagy visszatérjen magának jobban lehető perficiálására a tanulás helyére, vagy ha tovább is megtelepedni kíván, egyebekben is, de kivált a gyermekek tanításában olly szorgalmatossággal folytassa a maga hivatalát, hogy nem csak az ekkléziabeli gyermekek édesedjenek az oskolában, [106] hanem még az idegenek is, akiknek tanításából különös subsidiumot várhattna, el ne idegenedjenek oskolánktól s ekkléziánktól, melly ha külömben tanálna lenni, magának köszönheti, ha az ekklézia maga tetemes kárával az esztendőn túl meg nem szenvedheti.

3-tio A tiszteletes loci minister panaszol bérre nézve, hogy már régtől fogva a conventio szerint a bér lajstroma meg nem vizsgáltattván, a bére annyira meggyengült, hogy jöllehet maga csak egyedül vagyon, minden cseléd nélkül, úgy is mindennapi élelem az ekklézia jövedelméből alig lehet.

Ebben a tekintetben annak okáért jónak ítéltetik, hogy a szent praesbiterium amelly hitel arra köteles, minden esztendőként a papi és mesteri bért szorgalmatosan számban végye et secundum facultatem individuorum a bért úgy repartíállyá, hogy a conventio szerint való bérek a ministereknek megmaradjon, amellyet a jó lelkiismerettel való limitatio tökéletesen kipótolhat.

4-to A panaszok rendiben nevezetes az is, amint tiszteletes loci minister atyánkfia feladja, hogy helytelenül abusál a szent praesbiterium képzelt auctoritassával, a loci ministernek nagy praejudiciumával némellyek praesummálván [107] pap híre, tanácsa, s akarattya nélkül azt végezni, cselekedni az ekklézsiái dolgokban ami tetszik, olykor az ekkléziának tetemes kárával.

Melyre nézve végeztetik, hogy valamint mindenütt a praesbiteriumnak praesesse, igazgatója a parochus szokott lenni, úgy ebben az ekkléziában is, hogy azon hasznos rend megtartassék elkerülhetetlenül szükséges, valamiképpen azért, hogy a parochus egyedül consistorium consesussa nélkül nem mozdíthat, úgy a consistorium vagy praesbiterium is minden törvényes és közönséges jóra célzó atyai tanácsát bévenni szorossan köteleztetik.

5-to Ab anno 1786 ad annum usque 1788 ventiláltattván néhai megholt egyházfi Pető Bálint uramnak demonstratioja:

	hfr.	dr.
A perceptum tanáltatott	161	88
Az erogatum pedig	116	45
Mellyet kivévén a perceptumból, maradt	45	43

6-o Ab anno 1788 ad annum 1790 diem 22^a Januarii ventiláltattván egyházfi Dali Sándor uramnak demonstratioja:

	hfr.	dr.
A perceptum tanáltatott	62	41½
Az erogatum pedig	7	69
Mellyet kivévén a perceptumból, marad	54	22½

7-o A defunctus egyházfi Pető Bálint uram ratioja ventiláltattván, megtanáltatik a 45 ft. és 43 pénz, [108] ezen fellyül még hfr. 2 és dr. 16. Nota bene: Hogy még a viduanál maradt incassálni való pénz némelly hiteles consistorialis személyek bizonyíttása szerint hfr. 11, mellynek 5 ft.-ról maga a vidua is mielőttünk confiteálá, melly szerint adós marada a vidua hfr. 11. Melyeknek interezzésére magát kötelezé addig meddig az Isten tehetséget parancsol, hogy vagy maga, vagy posteritassa effective depurálljon.

8-vo A mostani egyházfi Dali Sándor uram keze alatt is actu még vagyon a 54 mfr. és 36 pénz, melyhez hozzáadván hfr. 47 pénz pedig 59, jövődöben ezekről tartozik demonstrálni. Nota bene: Ezen kívül vagyon még valami adósságból jött 5 mfr., mely mostani ludi magister kezénél vagyon.

9-no Az Úr asztalához való készület a lajstrom szerint mind megvagyon, sőt még accedál egy virágos kék szőrből készült praedicállószék takaró tiszteletes loci minister Jakab János uram kegyes oblatiójából. Ugyan más zöld szőr materiából való titulata Butsi Jánosné Batzoni Klára asszony kegyes oblatiójából, nemkülömben tiszteletes Kerekes János uram oblatuma Polus 5 tomussal.

[109] 10-mo Tapasztaltatik ebben az ekkléziában ez az abusus eleitől fogva, hogy némellyek csupán csak azon praesumptioból, hogy belőlők is áll és fundáltatik az ekklézia, az ekkléziának pénziből szabadoson disponálnak s disponálhatnak, néha a praesbiteriumnak ellenzésével, amelly tetemes kárt okozott számtalan sokszor az ekkléziának.

Azért *végeztetik*, hogy ezután az egész praesbiteriumnak consensussa nélkül az ekklézia pénze senkinek ki ne adattassék, ha pedig történik, hogy némelly hiteles nyomorult ekklézia tagjának succurálni kíván a praesbiterium, olly conditioval adattassék ki az ekklézia pénze, hogy a következő visitatioig minden tergiversatio nélkül a pénz incassáltassék az egyházfiúnak demonstratio végett, mellyre nézve vagy magának, vagy más presbiterialis atyafiaknak cautiot vállalni magokra azon pénzért szükséges léssen.

11-o Subinferállya a nemes praesbiterium, hogy az eddig való usus szerint eddig ugyan az oláhoknak egyik haranggal halott felett pro dr. 24 megengedetett harangozni, de mint-hogy már sokkal költségesebbek a mostani harangok mint az hajdaniak voltak, azért a szent praesbiteriumnak kívánsága szerint végeztetik, hogy 34 pénz alól egy oláh halottnak is a harangozás ne engedessék, azon pénzt letévén az első jelentéskor a tiszteletes loci ministernek.

[110] 12-mo Sajnálva érte a Szent Visitatio ezen szegény ekkléziának terhes károsítását abban, hogy többire maga tulajdon tagjainak elocált capitalicस्कájából [!] már sok esztendőktől fogva tellyességgel semmi interesbéli hasznot nem vehetett, amellynek lehet ugyan rész szerint oka az időnek is sokféle viszontagsága s abból származott szegénység, de minthogy nincsen senki a debitorok közzül, aki a debitumot tagadhassa, legalább az interesnek terhe alól senki is magát ki nem vonhattya.

Mellyre nézve végeztetik, hogy mihellyt Isten elszéledett katona atyánkfiait hazahozza, hogy fegyveresek és cantonistak együtt itthon lehessenek, legottan a szent praesbiterium kötelesnek tartsa magát arra, hogy elsőben placidis mediis, az adósokat 1-o az interesért admoneáltassa és ha önként kötelelességekre nem lépnének, a concernens tiszt urakot a szükséges erőért requirállya s requiráltassa.

13-o Hajdoni egyházfi Pető Bálint ökegyelme helyében választaték az elmúlt esztendőben Dali Sándor ökegyelme, ki is azon hivatalra adjuráltaték, nemkülömben a praesbiterialis személyek közül némellyek kihalálózván, azoknak helyekben adjuráltatának Pető Ádám, Szász Ferentz, Bakó Mihály, Horváth Mihály, nemes limitaneus ekklézia tagjai.

1791

[186] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Hosdátan a papi nemes házban Böjtmás havának 8-dik napján 1791-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által, tiszteletes loci minister atyánkfia Jakab János uram jelenlétében, jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus Gálfi Ferentz, strázsamester Olivér János, Kis Sigmond, Vitéz Mihály, Bikfalvi Mihály, Szász Ferentz, Pető Ádám és egyházfi Bakó Mihály őkegyelmek.¹²⁴

1-mo Az Egyházi Törvényes Látogatás utasítása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye tiszteletes loci minister atyánkfia papi functioja, erkölce, élete s háza iránt, minden tekintetben jóról commendáltatik.

Ellenben loci minister atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, maga is hallgatóiról, in omnibus punctis jóról emlékezik. Ami pedig illeti a maga bérít, arról mind maga az egyházi atyafi panaszképpen adja fel, s mások is bizonyították, hogy az igen nagy fogyasztással fizettetik. Némelyek pedig semmit sem adnak tellyességgel. Nemkülömben a közönséges épületek körül való kerteknek feltételében igen visszavonók, amelyből nagy kára következik az egyházi atyafinak, tetemes gyalázattya az egész ekklézsiának.

Mellyre nézve [187] végeztetik: Sajnálja és szégyenli az Egyházi Törvényes Látogatás ennek a tiszta magyarságból álló megyécskének ilyen tetemes gyalázattját a függetlenségben s engedetlenségben. Szorossan megkívánja azért az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy a consistorialis személyek az instructiohoz és hitekhez tartsák magokat minden tekintet és részre való hajlás nélkül, szörlítván kit-kit a maga kötelességére. Hijába menti magát akárki a katonasággal, mert amíg a katonaság a maga legnagyobb erejében volt is, szorossan kívánták s parancsolták a tisztek, hogy az egyházi személyek a béreket esztendőről esztendőre ne hadják, hanem minden esztendőként quo quo modo competentiajakat felvétessék. Haszontalanul menti azért az egyházfi magát és a praesbiterium, hogy ereje nincsen, mert tartozik a nemes consistorium eggyesült erővel segíteni az egyházfit midőn maga a késéssel s jelentéssel semmit se használ. Legyen azért minden papi bérnek s annak competentiajának bizonyos szabott ideje. Akkor az egyházfia jó előre tégyen jelentést, mintegy napoztatván egyszersmind a nemes megye tagjait, hogy a rendelt időre, amivel tartoznak, azt befizessék, ha egy nincsen, egyébbel is kipótolván. A morosusok pedig és az engedetlenek újra napoztassanak, és ha mégis engedetlenek lesznek, mennyen reá az egyházfi a consistorium erejével, és abból, amit talál fizesse ki az egyházi atyafiakat. Minthogy pedig, amint béjelentetik, a consistorialis személyek közül találatnak némelyek olyannak, akik kötelességekről s hitekről meg nem emlékeztvén a canon tartása szerint, ruinarum pleni, amit a consistoriumban végeznek, a consistoriumon kívül mindent kiharangoznak, amelyből az atyafiak között versengés támad. Az ilyeneket azért most az egyszer atyaiképpen inti az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy azok ilyen tetemes hibájoktól megszűnyenek. Külömben facultáltatik a nemes consistorium, hogyha az ilyenek ilyen szószátyárságokban megmaradnak, a consistoriumból elimináltassanak.

2-do Igen nagy keresztyéni érzékenységgel s botránkozással hallja a nagy botránkozást, melyet a múlt Úrnak napján okozott Antalffy Mátyásné és Vitéz Jánosné a templomban lett tépelődésekkel. A dolog nagyobb mintsem terminálhatna benne az Egyházi Törvényes Látogatás, [188] azért mindketten citáltassanak a közelebbiről való Törvényes Papi Gyűlésre, hogy ottan egyházi fiscalis actio alá vétessenek s megpereltessenek. Amely végre stante visitatione a Partialisra suo modo személyesen citálatnak is.

¹²⁴ HuZaL-Jkv. I/4. 186–188.

3-tio Jelenti az egyházi atyafi, hogy idejövetelétől fogva, amely esett ennek előtte 11 esztendővel, igen sok károkat és fogyatkozásokat szenvedett csűrnek és alkalmas istálló-nak nemléte miatt. Minthogy pedig a sok viszontagságok miatt, amelyek azótától fogva egymást érték, ezen nemes megyét arra nem vehette, hogy fogyatkozását építéssel pótolhas-sa. Költségét industriáját arra fordította, hogy elsöben magán, s ezután másokon is segíthes-sen. Épített is alkalmas fíjókos csúrt talpfára, és egyik része alá istállót is. Minthogy pedig ezen épület a közönségnek használ, kéri s kíványa industriájának s költségeinek refusioját.

Azért ebbe *végeztetik*: Hihető, hogy az egyházi atyafi mindennemű költségeit feljegyez-hette, amelyet továbbra is feljegyezvén, addig amíg a munka tökéletességre megyen, s igen is azután tartozik a nemes megye költségét megfordítani és azután vigyázását azon épüle-teknek conservatiojára fordítani. Vagy jedzései minden költségeiről nem találatnának, tar-tozik a nemes megye azon épületet megbecsültetni és az egyházi atyafit kifizetni.

4-to Az Úr asztalára való készültek a régi recensio szerint megvagynak. Melynek szá-ma még egy szép keszkenővel szaporadott.

5-to Tavalyi látogatás alkalmatosságával

	hfr.	dr.
Maradott kezénél ad sequentem demonstrationem az egyházfinak	101	81
Melyhez holmi ekklézsiái jövedelemből jött	196	27
E kettő in summa téssen	298	8
Melyből kivévén az hiteles helyre költ	22	5
Marad az egyházfi kezénél ad sequentem demonstrationem	275	93

Nota bene: Az oskolamester atyánkfíát is a nemes ekklézsia mindenkben commen-dálja. Mester uram is a nemes ekklézsia tagjait jóról emlegeti, ez egyet kivében, hogy egészen pusztaságban lakik, mely miá semmi hasznát nem veheti a kertének.

1792

[203] *Papi Törvényes Látogatás vagyon Hosdátan a papi nemes lakóházban Böjtmás havának 12-dik napján, tiszteletes esperest Csegöldi András igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmund és harmadik segéd tiszteletes Sz[ent]Györgyi Miklós atyánkfia által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus Gálfi Ferentz, Dali Péter, Szász Ferentz, Horváth Mihály, Horváth Ferentz, Bikfalvi Mihály, Jakab József, Nagy István, loci minister tiszteletes Jakab János atyánkfia ludi magister Benke László és egyházfi Dali Sándor uraimék.*¹²⁵

Holott 1-mo. Törvényes szokásunk szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister Jakab János atyánkfia papi functioja, erkölce és háza iránt, in omnibus punctis de meliori commendálatik.

Nemkülömben a mostan jött ludi magister, Benke László uramot is a nemes ekklézsia is jóról commendálja.

2-do Ellenben tiszteletes loci minister Jakab János atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, miként függenek pásztori szavától, templomot gyakorolyák-e, a szent sacramentomokkal élnek-é, papi bérét maga idejében beszolgáltatták-é? A templom gya-korlása és szent sacramentumokkal való élésre nézve ugyan dicséri hallgatóit, de fizetésé-

¹²⁵ HuZaL-Jkv. I/4. 203–205.

nek be nem jövése iránt keserves panasszát insinuálja, hogy bérének esztendőről esztendőre való elmaradása miatt nagy kára legyen.

Melybe a törvényes látogatás így végez: Most az egyszer inti a törvényes látogatás a tekintetes nemes ekklézsia tagjait, hogy a papi fizetést minden a maga idejében befizesse, mert ennek utánna [204] minden kedvezés nélkül brachium által is felvétetik, mivel már a külső tisztségtől törvényesen adattatott brachium. Ide értvén a parochia körül való romlások megjobbítását.

3-tio A botráncokoztatók rendiben feladattatik nemes Olivér Susánna leányasszony, hogy tudniillik a torony oldalára kiragasztatott igen mocskos levél által, hírében, nevében tetemesen megmocsokoltatván, tárgyává lett legyen az egész megye botráncokoztatásának. Erre a törvényes látogatásnak csak ez a szava legyen: Minthogy a dolog régecskén történt, szoros kötelességében és nagyon főbenjáró dolga vala az említett leányzónak, hogy szorgalmatosan utánnajárjon a vérszopó embernek. Melyet ha eddig nem cselekedett, parancsolja az Egyházi Látogatás, hogy becsületének a mocskok alól való kitisztításában minden lehetőséget elkövessen, minél hamarább lehet. Külömben legyen tudtára, hogyha a gyalázatot magán száradni hadja, mint nyilvánosság botráncokoztató, a szenteknek társaságából el fog rekesztetni.

4-to A consistorialis személyek közé avattattak s eskedtettek titulus Vitéz János, Horvát Ferentz, Nagy István és Gálfi János uraimék ökegyelmek.

5-ro Cum protestatione adja fel a tiszteletes egyházi atyafi, hogy industria számba vették, és sok rendbéli restantiaja befizetessék, mégpedig oly véggel, hogy magának úttya legyen magát más megyébe ajánlani, az Istennek gondviselése utat nyitván, illy okon, hogy ökegyelmének egyedül való állapottyában is igen szűkön lehetett jövedelmével béérni, annyival is inkább már minekutána háza terhesedett, azzal továbbra éppen tellyességgel bé nem érheti.

6-to Insinuáltatik, hogy néhai Olivér János urammal volt adósság pénz capitalis interessével egybeadva száz és egynéhány forint. Meghalálozván pedig maga az elmúlt esztendőben, az özvegye a maga könnyebbitése végett ajánlja a nemes megyének azon erdejét, amely vagyon a Boka Kúttya nevű helyben, egyfelől az Alsó nemzet, másfelől az Antalfiak nyíljak szomszédságokban. Melyre nézve az Egyházi Szent Látogatás ebben csak azt insinuálhattya, [205] vigyázzon a nemes ekklézsia, és ha azon helység a summát feléri, acceptálja, ha pedig kárát látná a közönségesnek, debitorix bonificálni tartozik.

7-mo Ami illeti az egyházfi számadása alatt való perceptumot és erogatumat, úgy talál-tatik, hogy az elmúlt visitatio alkalmatosságával:

	hfr.	dr.
Maradott volt in paratis kezénél	275	93
Mellyhez járult némelly jövedelmekből és a perselyből	28	80 ½
Melly két summa együtt térszen	304	73 ½
Ebből költ a templom fedésére és más szükséges költségekre	59	64
Mellyet kivonván a habili summából, maradott ad sequentem demonstrationem	245	9 ½
De amellyből elocáltattott 1791-ben	36	72
Mellyet kivévén az írt summából, marad a cassaban	208	37
Ezen kívül a fogadó taxajából maradott interesre Lup Juonnál	19	38

1793

[236] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Hosdátan a papi nemes házban Boldogasszony havának 7-dik napján 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram előlülése alatt, pennával szolgálván tiszteletes SzentGyörgyi János uram tiszteletes Kolosvári Sigmond uram megérkezéséig. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül Dali Péter, Bikfalvi Mihály, Vitéz Mihály, Vitéz János, Pelő [!] Ádám, Bakó Miháj[!], Horvát Ferentz, Horvát Mihály uraimék, tiszteletes loci minister Jakab János, ludi magister Benke László atyánkffiai és egyházfi Dali Sándor uram.¹²⁶

1-mo Az Egyházi Törvényes Látogatás szokása szerint megkérdetvén a nemes megye tiszteletes loci minister atyánkffának szolgálattya, élete, erkölce és háza iránt? In omnibus punctis de meliori commendáltatik.

Nemkülömben kérdés tétetvén oskolamester Benke László uram iránt is. Őkegyelme is de meliori commendáltatik.

2-do Ellenben tiszteletes loci minister atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, függenek-e pásztori szavától, gyakorolják-e a kegyesség munkáit, élnék-e a szent sacramentumokkal, befizetik-e szokott bérít a maga idejében? Az első pontra nézve jóról említi hallgatóit. Hanem panaszol fizetésének gyarló beszolgáltatása iránt, hogy némellyek vagy semmit nem fizetnek, vagy ha fizetnek is, hijjánossággal fizetnek. Mely szerint még ez egyszer inti a Szent Visitatio a szent consistoriumot, hogy az olyanokat szorítsa kötölösségekre, és ha külömben nem engednének, név szerint jelentessenek bé a méltóságos tisztségnek.

Emellett azt is keservesen panaszolja tiszteletes loci minister atyánkfia, hogy a kertek pusztulása miatt mind magának, mind az oskolamesternek nyári munkájából semmi hasznak nem lehet. Ebben is hát vigye [237] véghez a consistorium a maga kötelességét, és a rossz kertes atyafiakat ne csak nógassa, hanem naposztassa is, s ha úgy sem engednek, jelentse bé a méltóságos tisztségnek oly törvényes fenyegetőzéssel, hogyha továbbra is azoknak tunyaságok miatt károsodnak az egyházi atyafiak, a kárnak kipótlására bizonyoson megkerestetnek.

3-tio Megkérdetvén az oskolamester is fizetésének beszolgáltatása iránt, panaszképpen jelenté a conventio szerint való fizetésének még eddig majd egészen bé nem szolgáltatását. A szüléknek az ő gyermekeinek oskolába való küldetésében való nagy tunyaságokat. A tanítóháznak fogyatkozását, mely miatt a gyermekek belé nem járhatnak. Amelyeket értvén, csudálkozik a Szent Visitatio a nemes megyének nagy érzéketlenségén, meg nem gondolván a kárt, amely igen közélről fenyegeti a nemes megyét, amely bizonyosan következhetik az egyháziaknak fogyatkozásokból. Intetnek annak okáért ezen nemes ekklezsia és a szent consistorium, hogy jobban becsüljék az egyháziakat, addig amíg vagynak, minekelőtte elkövetkeznének azok a napok, amellyekben keresik s keresnek egyházi szolgálakat, és nem találhatnak.

4-to Panaszképpen adja fel az egyházi atyafi a nemes praesbiteriummal eggyezőleg idevaló Dali Mihálynak botráncotató életét abban, hogy a táborból való visszajövele után, már szinte másfél esztendőtl fogva a templomban nem volt, Úr vacsorájával nem élt, amellyel magát az egyházi törvények erejével excommunicálta. Tartsa azért kötölösségének a nemes praesbiterium őkegyelmét előszóllítani és kötelességéről keményen meginteni, ha nem engedelmeskedik, a méltóságos katona tisztségnek feladni, és ha úgy érzéketlenségében megmarad, s azonban meg talál halni, tanquam excommunicatus et inpenitens, számári temetéssel temettetik el.

¹²⁶ HuZaL-Jkv. I/4. 236–238.

5-to Majd hasonló botránkoztatóul jelenteték bé Pető Gáspárné. Ezt is a maga kötölösségéről szorossan intse meg a nemes consistorium, mert külföldben a szorosabb és keményebb fenytéket el nem fogja kerülni, ha akár-mely okból az Istennek házáat kerüli és az úri szentséget elmulatya.

6-to A felyebbvaló Törvényes Látogatások alkalmatosságával is előfordult vala a parochiaban való csűr, amely, hogy az egyházi atyafi tiszteletes Jakab János uram industriaja által épitetett legyen, a nemes consistorium agnoscálta. Mely szerint megíteltetett vala, hogy le-

gitimálván tiszteletes loci minister atyánkfia reá tett költségét, azt a nemes megye ökegyelmének becsülettel [238] refundálja. Demonstrála is ökegyelme 56 vfr., melyekből hatot kegyességből elengedvén az ekklézsiának, a többi mielőttünk ökegyelmének leszámáltaték.

7-mo Ludi magister Benke László ökegyelme protestatioval ada felyebb panaszt aziránt, hogy elégséges élelme s jövedelme nem lévén, kéntelen volna még esztendeje betelése előtt szolgálattyaról lemondani, de bizonyos conditiokkal reávevé magát, hogy a jövő esztendőre megmaradjon. Nevezetesen a kevés pénzbeli jövedelmé[t], amely 14 vfr. áll, simul et semel Szent György nap tájban kezébe adják. Amelyre a nemes consistorium is reáálls s magát annak megadására ajánlá.

8-vo Amint a contractusnak regestruma mutattya, vagyon ezen nemes megyének kevés pénzbeli fundussa is, amelyhez accedált a múlt esztendőben titulus Ormos uram kegyességéből hfr. 20. Úgyszintén tekintetes Sinka László úr collatioja hf 29 dr. 28.

9-mo Számba vétetvén az egyházfi Dali Sándor ökegyelme demonstratioja. *Találtatott eszerint:*

	<i>hfr.</i>	<i>dr.</i>
<i>A tavallyi Szent Látogatáskor maradott volt kéznél a mostani demonstratoria</i>	245	9 ½
<i>Mellyhez az ecclesia szokott jövedelmeiből és a perselypénzből accedált per portas</i>	66	20
<i>Melly két summa együtt téssen</i>	311	29 ½
<i>Mellyből hiteles helyekre erogálódott</i>	21	8
<i>Azt kivonván a summából, marad ad sequentem demonstrationem</i>	290	21 ½
<i>De amellyből elocáltatott 1792-ben</i>	103	60
<i>És így a cassaban maradott csak</i>	186	61 ½
<i>De nota bene: az 1791-ben elocáltatott is ide inferálva van 245 ft. és 9 ½ pénzben</i>	36	72
<i>Azért azt kivévén, vagyán valósággal a cassaban csak</i>	149	89 ½

Úrasztali terítő – 18. század

1799

[348] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Hosdátensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus proseniorem, ut et Michaellem T. Sala juratum notarium anno 1799. diebus 13^a 14^a et 15^a Januarii facta. Jelen voltanak:

Az egyházi atyafi, tiszteletes Jakab János ökegyelme és Marosi Mihály oskolamester.

Az eklézsiabeliek közül ezek: Titulatus Gálfi Ferentz úr, Vitéz Mihály, Pető Ádám, Bakó Mihály, Bakó Ferentz, Horvát Ferentz, Pető Gáspár, Nagy Ferentz, Antalfi Móses curator, Dali Sándor curator, Vitéz István, Nagy Gergely, Bakó Sándor, Horvát Mihály egyházfű, Kolovék András, Nagy Gábor, Antalfi László, Kis József, Pető József, Antalfi János, Bikfalvi Gábor, Bikfalvi Ferentz, Bikfalvi László, Pető Bálint, Harai Bálint, Nagy János.¹²⁷

Ezeknek jelenlétekben 1-ben is ezen eklézsia is, minthogy régtől fogva rendbe nem hozattak és szedettek ennek levelei és dolgai, tehát a Szent Visitatio ennek leveles ládáját szorgalmasan megvizsgálta a jelen volt az eklézsiabeliekkel együtt és a homályból ennek javait, jövedelmeit a világhosszra kihozta ilyen renddel.

1. A fundationalis collatioit így találá:

	hfr.	dr.
1. Nalátzi Sára úrasszony öngysága 11 ^a Junii 1757. conferált mester számára Intze Ferentz, Moritz István és Gálfi Ferentz regiusságok alatt költ collationalis szerint	50	–
2. A communitas conferált 6 mfr. ezen eklézsianak, mellyet fizetett a falu Antalfi Mátyásnak egy út váltságában, amint erről láthatni alább a földek lajstromába a 9-dik szám alatt.	6	–
3. Dévai Sinka László úr, felesége is, Antalfi Kristina asszony négy rendbe és versbe adván némelyeknek pénzt interesre, azt conferált ennek az eklézsianak ily renddel:		
1. Anno 1756. 11 ^a Januarii dévai Sinka László úr adott volt kölcsön hosdát Vitéz Máriának, Német Mátyás özvegyének és Szász Györgynek, Gálfi Ferentz és Kis Péter regiusságok alatt költ contractus szerint, de Vitéz Mária maga részit megfizetvén, maradott hát az eklézsianak a Szász Györgynél volt pénz	4	59
[349] 2. 1758. 16 ^a Julii Sinka László adott Pető Lőrintznének Budi Sárának, Jádi Márton és Etre Mihály regiusságok alatt költ contractus szerint	7	14
3. 1762. 11 ^a Januarii Antalfi Kristinától, Sinka Lászlónétól kért kölcsön hosdát Pető Lőrintzné Budi Sára Jádi Márton és Etre Mihály regiusságok alatt költ contractus szerint	5	10
4. 1762. 2 ^a Februarii Antalfi Kristina Sinka Lászlóné adott Hosdát lakó Balási Ilonának, Sebő Jakab özvegyének Jádi Márton és Etre Mihály regiusságok alatt költ contractus szerint	8	16
In summa hfr. 24 dr. 99	[80]	[99]
Mindössze hát fundationalissa teszen		

Ezen kívül amely capitalissa vagyon ezen eklézsianak, az gyűlt erdők taxajából s perselyből, s eklézsia borából etc. Melly capitalisnak eképpen vagyon elocatura:

¹²⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 348–364.

A kivevés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivevőnek neve	A kivett pénz in- teresse		A restantiaba lévő interes ideje	A restantiaba lévő interes summája	
nr. contr.	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
1. 1777. 11 ^a Februarii	5	19	Bikfalvi Mihály, érette a fia, László	–	30	10 eszt. ab an- no 1784 usqe '93	3	–
2. 1771. 24 ^a Februarii	8	16	Vitéz György, érette felsége, Jakab Susánna	–	48	8 eszt. ab anno 1791 usqe '99	3	84
3. 1771. 25. Augusti	8	16	Eleber János	–	48	restantia nincs	–	–
4. 1771 20. Septembris	9	–	Antalfi Illyés posteritassa Mósesné	–	54	restantia pro 1798	–	54
5. 1778. 14. Januarii	6	12	Nagy Ferentz	–	36	restantia nincs	–	–
6. 1776. 10. Decembris	6	12	Német Ferentzné	–	36	–	–	–
7. 1779. 10. Maji	7	14	Nagy István	–	42	–	–	–
8. 1779. 18. Julii	8	16	Bakó Ferentz	–	48	restantia pro 1798	–	48
9. 1799. 13. Januarii	11	–	Bikfalvi Gábor és Sándor, Szász György attyokfiokról reájok deveniált	–	66	restantia pro 1797 et '98	1	32
10. 1768. 30. Julii	8	–	Bakó Istvánért fia, Jonathán	–	48	restantia nincs	–	–
	4	–	Bakó Mihályért Ferentz	–	24	restantia pro 1798	–	24
	1	–	Vitéz András posteritassa, István	–	6	restantia nincs	–	–
	12	–	Pető Gáspár	–	72	–	–	–
	2	–	Idősb Nagy Ferentzné posteritassa, Ferentz és Gábor ketten	–	12	–	–	–
	2	–	ifjabb Nagy Ferentzné	–	12	–	–	–
	4	60	Bakó Lőrintzért veje, Nagy János	–	27	–	–	–
	10	–	Antalfi Istvánért Horvát Ferentz	–	60	–	–	–
[350]	2	4	Nagy István	–	12	restantia nincs	–	–
	9	2	Szász Györgyért Bikfalvi Gábor és Sándor	–	54	–	–	–
	10	–	Bikfalvi Ferentzről ment által Bikfalvi Gáborra és Sándorra	–	60	–	–	–
	6	–	Nagy Józsefért fia, Gábor	–	36	–	–	–
	10	–	Kis Sigmond	–	60	–	–	–

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interese		A restantiaba lévő interes ideje	A restantiaba lévő interes summája	
nr. contr.	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
	5	–	Vitéz Mihály és János együtt	–	30	–	–	–
	3	–	Horvát Ferentz	–	18	–	–	–
	3	–	Vitéz Györgyért a felesége	–	18	–	–	–
	8	–	Muntyán Meriánért a fia, János	–	48	–	–	–
	6	32	Bakó Mihályért Ferentz	–	37	–	–	–
Contractus nélkül	4	–	Vitéz István	–	24	–	–	–
11. 1760. 26 ^a Januarii	2	–	Dali Istvánné fia, Mihály	–	12	–	–	–
12. 1774. 10. Februarii	20	–	Horvát Ferentz	1	20	–	–	–
13. 1776. 8. Maji	4	8	Jakab Istvánért a felesége	–	24	–	–	–
	8	16	Kis Péter fia, Sámuel, felesége	–	48	restantia pro 1798	–	48
14. 1799. 14. Januarii	6	12	Vitéz Jánosné Antalfi Ágnes	–	36	restantia nincs	–	–
15. 1774. 14. Februarii	6	–	György Szuszán	–	36	–	–	–
Nincs contractus	5	–	Pető József	–	30	–	–	–
17. 1778. 1 ^a Februarii	5	10	Bakó István	–	30	–	–	–
18. 1777. 9 ^a Februarii	6	12	Antalfi Mátyásért fia, László	–	36	–	–	–
	4	8	Vitéz János	–	24	–	–	–
19. 1757. 26. Decembris	7	–	Bátsiban lakó Körösi Pálért menyje, Körösi Sigmondné	–	42	–	–	–
20. 1774. 16. Februarii	19	–	Bakó Istvánért fia, Jonathán	1	14	–	–	–
	4	50	Antalfi Illyésért fiai, Móses és János	–	27	–	–	–
Nincs contractus	5	10	Német Mihálynéért Német Istók fia, ezért is leánya Éva, Vitéz Lászlóné interesez most	–	30	–	–	–
22-o nincs contractus	3	6	Kis Sigmond	–	18	–	–	–
23-o 1780. 28. Maji	3	53	Vitéz Mihály	–	21	–	–	–
1790. 8-a Julii	3	6	Kis Sigmond	–	18	–	–	–

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiába lévő interes ideje	A restantiába lévő interes summája	
nr. contr.	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
1780. 20. Aprilis	6	12	Bakó István	–	36	–	–	–
24.	6	12	Antalfi Illyésért fiai, Móses és János	–	36	–	–	–
25. 1760. 10. Januarii	3	32	Antalfi Dánielért Jánosnak fia, Dániel és Ferentznek leánya, Susánna	–	19	–	–	–
26. 1796. 11. Februarii	6	12	Bakó Ferentz	–	36	–	–	–
	3	–	Vitéz János	–	18	–	–	–
	6	–	Vitéz György	–	36	–	–	–
[351]	3	–	Bikfalvi János	–	18	restantia nincs	–	–
	5	–	Nagy Sándorné	–	30	–	–	–
	5	–	Jakab István	–	30	–	–	–
	4	–	Dali Istvánné	–	24	–	–	–
	5	10	ifjabb Szász Ferentzről Bikfalvi Gáborra és Sándorra deveniált	–	30	–	–	–
	4	8	Bikfalvi Mihályról fiára, Lászlóra szállott	–	24	–	–	–
	4	8	Vitéz Mihály	–	24	–	–	–
	5	10	Bakó Ferentz	–	30	–	–	–
27-o 1783. 22. Martii	32	–	Olivér János leánya, Susánna, Benke Lászlóné	1	92	–	–	–
1793. 3. Junii	24	–	Ugyan a közelebb írt személy	1	44	–	–	–
28. 1796. 10. Martii	10	20	Szász Ferentz befizette	–	60	–	–	–
	13	26	Vitéz Györgyné befizette	–	78	–	–	–
	8	16	Jakab József	–	48	–	–	–
	5	10	Nagy Sándorné	–	30	–	–	–
29. 1793. 3. Junii	19	38	Lup Juon	1	14	restantia pro 1798	1	14
30. 1792. 14. Novembris	54	–	Horvát Ferentz	3	24	restantia nincs	–	–
31. 1796. 10. Martii	4	–	Bikfalvi Ferentz	–	24	–	–	–
	15	–	Gálfi János	–	90	–	–	–
	30	60	Nádasdi Nyisztor Muntyán	1	80	négy eszt. restantia ab 1795 usque '99	7	20
	8	16	Bakó Mihály	–	48	restantia nincs	–	–
	5	10	Bikfalvi János	–	30	–	–	–
	6	12	Gálfi János	–	36	–	–	–
32. 1793. 20. Novembris	40	80	Harai Bálint	2	40	3 eszt. restantia ab 1796 usque '99	7	20

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivőnek neve	A kivett pénz in- teresse		A restantiaba lévő interes ideje	A restantiaba lévő interes summája	
nr. contr.	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
33. 1796. 10. Martii	3	6	Vitéz Györgyné	–	18	2 eszt. restantia pro 1797–'98	–	36
	3	6	Vitéz István	–	18	restantia nincs	–	–
	3	6	Dali Ferentz	–	18	–	–	–
	5	–	Antalfi László	–	30	–	–	–
	7	–	Pető Gáspár	–	42	2 eszt. restantia pro 1797 et '98	–	84
	7	14	Bakó Jonathán Ezen contractusban említetik, hogy Benke László adóss volna 5 ft. 10 dr., de felesége- nek elengedődött nyo- morult állapottyáért	–	42	restantia nincs	–	–
34. 1799. 3. Januarii	6	12	Pető Ádám	–	36	–	–	–
	11	22	Nagy Éva, bátsi Farkas Ferentzné	–	66	–	–	–
	2	4	Bikfalvi Ferentz	–	12	–	–	–
	7	–	Bakó Sándor	–	42	–	–	–
[352] 36. 1799. 3 ^a Januarii	3	72	Pető Ádám	–	21	restantia nincs	–	–
	5	10	Dali Ferentzné Kis Sá- ra	–	30	–	–	–
	6	42	Vitéz István	–	36	–	–	–
	3	6	Bakó Ferentz	–	18	–	–	–
	10	–	Német Siga	–	60	–	–	–
	4	8	Bikfalvi Gábor	–	24	–	–	–
35. 1799. 3 ^a Januarii	25	50	Tiszteletes Jakab János uram	1	50	– solvit, erdőt adott az ecclesianak	–	–
Contractus nélkül	30	60	Gálfi Ferentz úr	1	80	–	–	–
37. 1798. 29 ^a Maji	6	12	Szász Ferentz úr solvit	–	36	–	–	–
38. 1799. 3. Januarii	5	10	Bujti János	–	30	–	–	–
39. 1799. 3 ^a Januarii	4	8	Bakó Ferentz solvit	–	24	–	–	–
Universa summa	791	34						

Minekutánna a Szent Visitatio a leírt mód szerint számba vette volna ezen ekléziának capitalissát, kíváná megtudni és jövődöre nézve írásba is tenni, hogy miből gyűl és szaporodik ennek jövedelme esztendőnként. Az így adaték elé:

1. A fogadó arendájából gyűl akkor valami, mikor arendaba kiadattatik, mikor pedig nem találattik senki, aki azt arendaba kivegye, akkor a falusiak rendre árulnak benne, mint a falu közönséges korcsomájában, és ekkor semmi jövedelme nincsen abból az eklézsiának.

2. Mészárszék tartatván a helységben, ennek is arenda taxaja az eklézsiaé mindenkor, bizonyos árrát szabni nem lehet, mert csak úgy adódik ki arendaba, amint megalkhatnak azal, aki kiveszi, de akármennyi légyen az, az eklézsiaé adódik.

3. Az interesre elocálva lévő capitalis jövedelméből.

4. Mikor az eklézsia erdei annyira megnőnek, hogy a fáját el lehessen adni, amint lehet, úgy adják el, s azután esmét a levágott erdő tilalomba tartatik, míg újra annyira nő, hogy esmét eladattathassék.

5. Két darabocska szénarétye vagyon, annak termése fűvül eladattatik, az időnek és termésnek minéműségéhez képest hol drágábban, hol olcsóbban.

[353] Szántóföldek, s szőlők, s szénarétek:

Az 1754-beli tractualis conscriptioban, Hosdáttra nézve 14. Augusti vitetvén az végben, említettik:

Az 1. szám alatt, hogy az alsó fordulóban, a Czente nevű helyben lett volna egy öt vékás, de 4 ft. zálogosított föld, ez kiváltatott, úgy mondják.

2. szám alatt az írt conscriptioban iratik, hogy ugyan az alsó fordulóban, a Nagy rét nevű helyben vagyon egy 3 vékás szántóföld, ez most kaszáltatik, szomszédjai most északról Gálfi Ferentz, délről Gálfi János földje és a faluból lefolyó patak.

3. A Siráda nevű helyben íratott egy szénarétecske, most is megvagyon, északról Nagyék, délről Antalfi juss földek szomszédai, ez utolsó szomszéd most csere által való Veres succession Makrai Sigmond úr jobbágjának kaszállója.

4. A Felső Szőlők nevű helybéli régi szőlő is megvagyon annyiban, hogy az eklézsia kiadta négy forintokba Vitéz Istvánnak úgy, hogy ezt a pénzt interessezze, s interesezi is.

Ezekon kívül 5. A Mika nevű helybe vagyon egy szekérnyi szénát termő rétecske, egyik felől szomszédja Antalfi Móses, másfelől Nagy Ferentz.

6. A Siráda nevű helybe vagyon esmét egy fél szekérnyi szénát termő hely, fellyülről szomszédja Szász János posteritassa, Ferentz, alólról Gálfi Ferentz és Gálfi Lázár posteritassa, ifjabb Tsegöldi András és Torna Dánielné maradéki, napkelet felől rúg a fiscus rétyibe, napnyugotról Kis Sigmondéba. Ezen közelebből említett két rétet Antalfi József adta az eklézsiaé 13 mfr. s 44 dr. eklézsiái adósságának depuratiojára, melyről való contractus költ anno 1760. 24^a Januarii Gálfi Ferentz, Gálfi Lázár és Nagy István regiusságok alatt, és az eklézsia matrixába vagyon beírva.

7. Esmét a Siráda nevű helyben, Vitéz László 5 mfr. adott egy fertály szekér szénát termő rétecskét 1799-ben 3^a Januarii Gálfi Ferentznek és Antalfi Mósesnek regiusságok alatt költ contractus szerint, szomszédjai:¹²⁸

8. A Mika nevű helyben Antalfi Ágnes, Vitéz Jánosné adott 12 vfr. egy szekérnyi termő rétet, melyről való contractus költ 1795-be 3^a Maji, Gálfi Ferentz, Bakó Jonathán és Antalfi Móses regiusságok alatt. Szomszédja északról maga az eladó személy, délről Antalfi Ferentz hajadon leánya, Susánna.

9. Az alsó fordulóban, a Szármányok nevű helyben, vagy amint a contractusba nevezte-tik, a Köves ár végénél lévő országúttjánál vagyon egy kis rétecske, mely régen országúttja volt. Most ezt a mester kaszálla mindaddig, míg a mellette lévő földet Antalfi Mátyás kiváltja, mellyen most van az országúttja, ekkor megszűnik ennek használhatása, de az út váltásának taxaja az eklézsiaé lesz, amint fennebb írva vagyon.

¹²⁸ A szomszédok neve nincs beírva.

[354] 10. Minden contractus nélkül bír ma az eklézsia örökösön és régtől fogva pacifice a Dona nevű helyben egy szekér szénányit termő helyet, délről szomszédja titulus Antalfi József successora Ivuly Gábor úr, északról félig Dali Mihály, félig pedig Vitéz István és Kis Jánosné, véggel meg napkelet felől a patak közepéig, napnyugot felől a szántóföldek végeibe.

11. Ugyan contractus nélkül bír az eklézsia örökösön a Kapunál, az Irtoványoknál lévő helyben másfél szekér széna helyet, szomszédai napkeletről országyúttya, napnyugotról az eklézsia alább, a 3-dik szám alatt lévő régi erdeje.

Erdők:

1. Az 1754-beli conscriptioban említett Döngő hegy nevű helybéli erdő földje megvagyon, amint mondatik, a Kónél, hanem pusztájában vagyon, régen elpusztulván onnét az erdő. Ki kell jártatni s borozdálni.

2. Erdő is megvagyon a Fejér hegyi szőlőhegyek végénél Sollya Harasztya nevű erdő mellett, és jó haszonvehető erdő, napkelet felől való szomszédja a Fejér hegyi szőlők kertye, délről Pető István posteritassa, Bálint és József helye, napnyugotról az Alsó nemzet erdeje és az erdőn leendő út, északról a Tsikmálóki szőlőgyepük mellett való út.

3. Erdő az Irtoványoki Kapun alól, a Porgoláb Kapu mellett megvagyon, egy része bé van kertelve, a más része kerteletlen van, mellyet elmúlhatatlanul bé kell kertelni, a szomszédos határai szerint.

4. A Kő cserébe vagyon egy erdő, szomszédjai napkelet felől végig hosszára Német Ferentzné és Vitéz Mihály helye. Napnyugotról hosszára Antalfi Gergely, délről való végivel ütközik a felsőnádosdi határba, északról az alsó végivel a hosszú mezőbe. Ez Antalfi Mósestől zálogosított 20 vfr. 1798-ba 22^a Julii, Gálfi Ferentz, Antalfi László regiuasságok alatt költ contractus szerint.

5. 1788-ba méltóságos Zejk Andrásné Pogány Josefa úrasszonytól az eklézsia zálogosított el maga számára négy erdőt, mellyek eszerint vagynak: 1. A Gyertyánosba egy erdő, délről most szomszédja titulus Ivuly Máté úr jobbágya, Muntyán János, északról a Bárány Sütő nevű mező, napkeletről való felső vége rüg a Bikfalviék és Németiék erdejekbe, napnyugotról való alsó vége Vitéz István és Nagyék erdejekbe ütközik. 2. A Kis erdőbe egy erdő, most szomszédja fellyül ifjabb Antalfi István posteritassi, Móses és Dániel erdejek, alól a Gálfi nemzet erdeje. Telegd felől a telegdi határba ütközik, másfelől a Háttzegre menő országyúttya határozza. 3. A Ros földnél, a korcsomán fellyül való egy erdő, fellyülről szomszédja Bátsi Imre successor helye, mely most Makrai Sigmond úrnál van zálogba, alól [355] Antalfi Móses mezeje s erdeje, az észak felől való vége a hunyadi határba rüg, másfelől rüg a Tsüdör rész erdőbe. 4. Esmét a Rosnál van napkelet felől Gálfi Ferentz, napnyugotról az Alsó nemzet erdeje, délről aláfele a Pető féle szántóföldbe ütközik, északról fellyül a fiscalis erdőbe ütközik.

Ezen négy helyek, a fenn írt méltóságos asszonynál 100 ft. voltak elzálogosítatva, hanem az eklézsianak elzálogosította csak 70 ft., oly hagyomással és rendeléssel, hogy mikor az erdők örökössei visszaváltanak az eklézsiatól, tehát tartozzanak az eklézsianak 100 ft. fizetni, hogy így az eklézsia 70 ft. fellyülhaladó 30 ft. is megmennyen az eklézsianak, és ez a 30 ft. ennél az eklézsianál örökre bizonyossága légyen méltóságos Pogány Josefa úrasszonynak ehhez való jó indulattyának, és mint collationalissa, szolgállyon az eklézsia hasznára. Legyen Isten előtt az írt méltóságos asszonynak ezen kegyessége emlékezetben, az eklézsia előtt pedig áldott emlékezetben.

Minthogy erről a dologról contractus nincsen, elmúlhatatlanul a curatorok írássanak minél hamarább, mégpedig úgy, hogy azok a levelek is megmaradjanak az eklézsianál, mellyeket az írt méltóságos úrasszony adott által az ezen dologról való hitelességül, úgy-mint hogy a néhai méltóságos Zejk Miklós úr, kinek méltóságos asszony successora egyik rész erdőt elzálogosította volt maga is 1726-ba 1^a Martii az erről szóló sub A lévő levél sze-

rint, második levél van sub B 1732-be 6^a Januarii való dátum szerint, harmadik van sub C 1732-be 2^a et 3^a Januarii való írás szerint.

2-szor Minekutánna a Szent Visitatio ily rendbe szedte és hozta volna ennek az eklézsiának dolgait, már azt kérdé az eklézsiabeliektől, adnák elé és mondanák meg, mi mellett áll a papi és mesteri fizetés, kinek mennyi jövedelme és fizetése vagyon, az honnét és miből fizetődik, és a conventio ezen jegyzőkönyvben béirattassék. Mellyet is minekelőtte rendbe írt volna a Szent Visitatio.

Panaszul adaték fel, hogy az eklézsia korcsomájának arendatora oly conventio mellett vette arendaba a korcsomát, s az eklézsia is úgy adta ki, hogy az arendator tartozzék a pap és mester borát bévenni azon áron, amint a körül lévő helységekből jár vedre a bornak. De az arendator ehhez tartani magát nem akarja.

Melyre nézve *végezteték*: Ezután a curatoratus szorgalmatosabban vigyáz, és meg nem engedi tellyességgel, hogy az arendator más bort árulhasson a korcsomán mindaddig, míg a pap és mester borát meg nem veszi azon az áron, amint Okloson és Nádason szokott járni a bor. Megvizsgálván szorgalmatosan azt is, valami rossz és haszonvehetetlen ne legyen a bor, hanem a helység terméséhez képest való jó bor legyen.

[356] Az eklézsiabeliek a papi conventiot így határozták meg, hogy adnak:

Házanként fizetnek az eklézsiabeliek eszerint	Búza		Bor		Fa
	kalongya	kéve	veder	kupa	szekér
Bakó Mihály	1	13	3	–	1
Dali Mihály	1	–	1	–	1
Dali Sigmondért Dali Istvánné, az anyja	1	–	1	4	1
Dali Péter	1	13	4	–	1
Vitéz Mihály	1	13	4	–	1
Német Sigmond	1	13	4	–	1
Német János, ketten fizetnek					
Antalfi László	1	13	4	–	1
Dali Ferentzné ¹²⁹ <i>Ormos János</i>	1	–	2	–	1
Olivér Jánosné <i>Bakó Jánoshoz ment</i>	1	–	2	–	1
Antalfi Móses	1	13	3	–	1
Antalfi János	1	13	3	–	1
Vitéz István	1	13	4	–	1
Bakó Sándor	1	13	3	–	1
Szász Ferentz	2	–	3	–	1
Jakab Istvánné ¹³⁰ <i>veje Nagy Sámuel</i>	1	–	2	–	–
Gálfi József posteritassa, Mihály	1	13	3	–	1
Német Ferentzné	1	–	2	–	1
ifjabb Német István ¹³¹ <i>defecit</i>	1	–	2	–	1
Gálfi Ferentz úr	1	13	4	–	1
Jakab József	1	13	3	–	1
Jakab János posteritassa	1	–	2	–	–
Horvát Ferentz	1	13	3	–	1

¹²⁹ Később kihúzva.

¹³⁰ Kihúzva.

¹³¹ Kihúzva.

Házanként fizetnek az eklézsiabeliek eszerint	Búza		Bor		Fa
	kalongya	kéve	veder	kupa	
Nagy Istvánné ¹³² <i>megholt</i>	1	13	3	–	1
Harai Bálint	1	–	1	–	–
Kis Sigmond <i>fia, József</i>	1	13	3	–	1
Kis Jánosné	1	13	2	–	1
Kis Sámuel	1	13	2	–	1
Horvát Andrásné <i>megholt</i>	–	–	1	–	–
Német Istókné	1	13	3	–	1
Bikfalvi László	1	–	2	–	1
Bikfalvi Ferentz	1	–	2	–	1
Bikfalvi János	1	–	2	–	1
Pető József	1	13	3	–	1
Pető Gáspár	1	13	3	–	1
Pető Ádám	1	–	2	–	1
Horvát Mihály	1	13	3	–	1
Pető Bálint	1	13	3	–	1
Nagy Sigmond <i>megholt</i>	1	13	3	–	1
[357] Nagy Sándorné	1	13	3	–	1
Nagy Mihály	–	13	1	–	–
Nagy Gábor	1	13	4	–	1
Kirtz Ádám	1	–	1	–	–
Gálfi János	1	13	4	–	1
Nagy Ferentz	1	13	3	–	1
Farkas Ferentzné	–	–	1	–	–
Bakó Jonathán	1	13	4	–	1
Kolovék András	1	13	4	–	1
Nagy Gergely	1	13	3	–	1
Nagy Sándorné	1	–	2	–	1
idősb Vitéz János	1	13	3	–	1
ifjabb Vitéz János	1	–	2	–	1
Vitéz László	1	13	3	–	1
Nagy János	1	13	3	–	1
Bakó Ferentz	1	13	4	–	1
Bikfalvi Gábor	1	–	2	–	1
Más helységben lakók, de bébírók:					
Tekintetes Makrai Sigmond úr	–	–	4	–	–
Ifjabb Tsegöldi András uram	–	–	2	–	–
Tornya Dánielné	–	–	2	–	–
Univera summa ¹³³					

Ezen kívül az eklézsia capitalissából veszi a pap esztendőnként 158 ~ százötvennyolc mfr. interessét.

¹³² Kihúzza.

¹³³ A végösszeg nincs beírva.

Mesteri fizetés ez: A papi conventioba említett eklézsiabeliek fizetnek egy-egy véka búzát, mindöszvességgel hát 56 véka búzát.

Ügyszintén egyen-egyen fizetnek hat-hat kupa bort, melyly megyen 42 vederre.

Minden gyermeknek tanításáért veszen egy-egy veder bort és egy-egy szekér tűzifát.

Az interesre kiadott capitalisból esztendőnként veszi 300 mfr. interessét.

Az eklézsiabeliek közönségesen arra kötelezék magokat, hogy az eklézsia capitalis pénzével a mester számára vesznek két jó szekérnyi szénát termő kaszálót. Vegyenek is elmúlhatatlanul.

[358] A papi és mesteri fizetésre való jegyzés:

Az eklézsiabeliek közönségesen arra határozzák magokat, és a curatorokat arra bírálák, hogy kötelességek és hitek szerint, a fabérre nézve ehhez tartsák magokat, úgymint, hogy akinek se erdeje, se marhája nincsen, azzal a tűzifa helyett mind a papnak, mind a mesternek fizetessenek 48 pénzeket. De akinek erdeje vagyon és marhája nincsen is, azzal mégis fizetessék meg a fát a maga valóságában. Melyre, hogy mind a curatorok, mind a consistorialisok lelkesen vigyázzanak, a Szent Visitatio is kötelezé, magok is ajánlák, hogy ezt úgy tellyesíttik, hogy se a pap, se a mester ez ellen nem fog soha is panaszkodni.

3-szor A curatorok számadása ekként vala:

Domesticus curatorok Antalfi Móses és Dali Sándor uraimék, ekként adák elő számadásokat.

Az 1798-ba 11^a Maji volt Szent Visitatiótól fogva a jelen való és folyó 1799-dik esztendő Januariussának 1^{so} napjáig.

	hfr.	dr.
Az egész perceptuma megyen	190	96
Melyből elocált:		
1. Interesre pestesi Bujti Jánosnak, sub numero contractualium 38	5	10
2. Antalfi Mósestől, az erdők rendében sub numero 4-to levő helyért való elzalogosításért adatott	20	40
Summa elocata	25	50
Erogált eszerint:		
1. A parochialis ház alsó részét szükségesképpen újra kellestven építeni, ahhoz való talpfákra s egyéb fákra fizetni kellett	7	96
A fák faragásáért két embernek	5	30
A ház falába való karókért	2	8
2. Száz szál deszkáért	12	80
3. Az asztalosmunkát, hogy ajtót ablakot csinállyon s a házat megpadollya 9 vfr. alkuván meg, előre adatott	3	6
4. Egyéb sokféle szükségeire az eklézsianak, mellyeket hitelesen megmutatott, mindöszvességgel költ el	10	80
5. Egy eklézsiai hordó megkötésére s megtöltésére költetett	–	34
6. Ugyan esmét hasonlóra fizetett	1	20
Summa erogata	43	54
[359] Az elocatum és erogatum egész summája hát	69	4
Mely kivonattatván 190 mfr. és 96 dr. percepti summából, kellene lenni a cassaban	121	92

Hanem az egyházfiú Horvát Mihály listaja szerint még percipiált Antalfi Móses curator:

	hfr.	dr.
1. A Siráda nevű három helybéli széna árrát	3	74
2. Vitéz Mihály a nálla volt 3 vfr. capitalist békizette interessével együtt	3	24
3. Perselypénz vagyon készen kezénél	3	27
Summa	10	25
Mindössze hát kellene lenni curator Antalfi Móses kezénél	132	17
De találtak csak	126	49
És így cassa carentia van	5	68

Minthogy erről megkérdezték, hogy hová lett volna, tehát azt mondá Antalfi Móses curator, hogy a Bikfalvi Lászlótól beadatott 12 vfr. erogált imide-amoda, de mostani számadásába bé nem írhatta. Azért az erről való számadása a következő visitatoria halasztotta és akkor erről az 5 mfr. és 68 ½ dr. számadolni tartozik.

4-szer Az egyháziú számadása:

	hfr.	dr.
1. Az egyháziú, Horvát Mihály liquidáltatott volt 11 ^a Maji anno 1798. tartatott visitatiokor 5 mfr. 15 dr., de ebből borul fizetett bé 3 mfr. 6 dr. és így hát restál még 2 mfr. 9 dr.		
2. A curatoroknál, Antalfi Móses és Dali Sándoréknál készpénz maradt volt	89	12
3. Horvát Ferentztől egy zálogos kaszálórét kiváltásába adatott bé	19	38
4. A pascuumból pro anno 1798 jött jövedelem	22	60
5. Benke Lászlóné capitalist fizetett bé	10	–
6. Interestből jött bé készpénzül	–	90
7. Az 1797-re való interesnek egy része borul fizetett bé, és az eladatván jött bé belőle	14	40
8. Korcsomának arendaja pro 1798	30	60
9. Bakó Sándor megvén az eklézsia szénarétyének fűvét, fizetett érette	3	96
Summa	190	96

5-ször Mikor minden számadások a leírt mód szerint végbementenek volna, panaszképpen hozódék elé és adaték fel, hogy [360] a nemes eklézsia pénzéből, mely a pascuumból gyűlt volna bé, a falus bíró az eklézsianak híre és akarattya ellen magához vévén, azzal a falu számára egy bikát vásárolt volna, ez pedig megromolván eladatott osztán 13 mfr. 50 dr. Ezt a pénzt is a Szent Visitatio az eklézsia cassájába beadatni kíváná, bé is fizetett a cassaba a curatoroknak keze és jövedőbéli számadása alá.

És így hát a következő visitation tartoznak számadolni a curatorok száznegyvenöt mfr. 93 ½ dr.

Továbbra pedig a Szent Visitatio az eklézsiaabeliekkel együtt ilyen végezést tevé: Ennekutána senki is az eklézsia jövedelméhez hozzá ne nyújjon, azt el ne költse, hanem minden jövedelem adattassék bé az eklézsia cassájába, onnat a curatorok a consistorialisok egybegyűlésében és közönséges megegyezésével, arról készített hiteles írás mellett adhatnak ki pénzt jó helyre, vigyázzván arra szorgalmason, hogy a rossz helyre való kiadásal az eklézsia meg ne károsíttassék. Valaki ezen végezés ellen hibázik és mér cselekedni, az olyan ezen írás ereje mellett adattassék által a külső magistratusnak, aki is azt a személyt azzal a hazai törvénynek büntetésével büntesse meg, amely íratott az olyanokról, akik eklézsiai jövedelmet eltékoznak vagy magok hasznokra fordítanak

6-szor Mindeneket hát egybesummázzván, úgy találá a Szent Visitatio, hogy ennek az eklézsianak egész fundatioja áll ebből:

	hfr.	dr.
1. Az interesre kiadott capitalis megyen	791	34
2. Földekbe investálva vagyon	121	8
3. A curatorok kezénél	145	93
Summa	1058	35 ½
Ami a capitalisból a papi és mesteri fizetésen fellyül vagyon, annak interesse az eklézsia közönséges szükségére fordittatik úgymint hatszáz mfr.	600	35 ½

7-szer Szent edénnyei:

1. Vagyon egy 4 szegeletű fellyül srófós szájú, mintegy két kupásnyi ónpalack, felső lapján egyfelől ezek a betűk metszve: V I G, szembe való lapján ez: 1776.

2. Vagyon egy kupásnál valamivel nagyobbacska fedeles ónkanna, első részén egy kimetszett koronás kétfejű sas forma ábrázat.

[361] 3. Egy lapos talpra készített, füles, fülén emberi főt mutató, lehajlott töltő tölcser formája alatt esmét emberi főt kiábrázoló, mintegy félkupásnyi hasas ón keresztelőkanna, mely a templomba áll mindenkor.

4. Egy kék és fehér mázzal megmázolt cserépkancsó, derekán fellyül való részében sok különb-külömbféle foglalatosságbei emberek kiábrázoló rajzolás, némely részeiben fellettek iratott olvashatatlan betűkkel, némely helyt ezen olvasható betűk vagynak HAVSTV. MICH. azalatt való rendbe ezek a betűk láttzanak: ICH DICH. Ezután pedig az esztendőszám 1590. Régiségnek okáért meg kell oltalmazni, hogy egy könnyen törhető cserépedény ily sokáig tartott.

5. Vagyon egy fertályosnál valamivel nagyobb, talpas, sok lyuk formát mutató, apró virágú, kívül-belől megaranyozott ezüst pohár, látszik, hogy valamikor fedele is lett volna, de most nincsen, régi munka.

6. Vagyon egy ezüst tárgyér, melynek belső felén ezek a betűk vagynak: ISTENNEK * DICZÖSEGERE * SZENT * NEVENEK * IGAZ * TISZTELETIRE * CZINALTATTAK * NADASDI * PAP * FERENTZ * ES * HAZAS * TARSA * ROMOSZ * IVDIT * IN * ANNO * 1669 * AZ * HOSDATHI * ECLESIABAN.

7. Egy kívül-belől arannyos ezüstantgyér, minden rajta való írás vagy jegy nélkül.

8. Egy igen kicsiny ezüst és elvásott arannyozású tárgyércska.

9. Vagyon egy talpas ezüstpohár, a szára eltörve vagyon, és most nem haszonvehető, rajta a fellyebb leírt metszésformával ezek a betűk vagynak: ISTENNEK * DICZÖSÉGÉRE * SZENT * NEVÉNEK * TISZTELETIRE * CZINALTATTÁK * NADASDI * PAP * FERENTZ * ES * HÁZAS * TÁRSA * ROMOSZ * JUDIT * ANNO * 1669 * AZ * HOSDATHI * ECLÉSIÁN *.

10. Más kisdeg ezüst pohár minden jegy és írás nélkül.

Nota bene: E kettőből egy jó forma és hasznavehető pohár könnyen kitelhetik, ezért az eklézsia talállya valami módját, hogy meg is készíttesse, a fellyebb leírt betűket metszven reája. Úgy osztán valahová a megújításnak jelenvaló esztendejét is.

11. Vagyon egy rojtos végű fehér sáhos abrosz.

12. Egy fehér, gyapottal elegy kockás apró virágú, négy nyüsttel szőtt, közbe végig két recés pántlikájú és végein rojtos abrosz.

13. Egy fehér táblás sáhos abrosz.

14. Két végein rojtos, közepén egy csipke pántlikás fehér gyolcs abrosz.

15. Egy fehér gyolcs táblás vásznú és közbe-közbe kötés [362] pántlikájú abrosz, közepében vagyon egy négyszegű forma darab, kereken fehér sellyemmel varrva ezek a betűk: ANTALFI MATYAS HAZAS TARSA GYAMATI SARA ADTA A HOSDATI EKKESIK 1763.

16. Egy kisdég rendű fejr gyolcs abrosz, szélein gazdag szkófiommal, kék, sárga, fejr, karmazsin selyem virágokkal varrva, közepébe, egy circulusba veres selyemmel ezek a varrott betűk látszhatnak: KENDEFI GABORNE BANFI SUSANNA. ADTA ISTEN DITSŐSEGERE 1754.

17. Egy fejr fátyol keszkenő, zöld selyemmel és arannyal elegyített fonalba szélei bészegve, szegeletein hasonló arany és selyemmel varrott szép nagy virágok.

18. Egy fejr egésszen kockás táblájú, fejr selyemmel és vékony arany szkófiomos varrással kockái kivarrva való patyolat keszkenő.

19. Egy fejr zabolai gyolcs, zöld és arannyos fonallal szegeletein kivarrva, széle is hasonló selyembe varrva lévő kisdég keszkenő.

20. Egy fejr fátyol keszkenő, négy szegeletein és oldalain apró arany virágokkal kivarrva.

21. Egy fejr gyapott gyolcs, szegeletein sárga selyemmel és arannyal elegyítve kivarrva való szép virágokkal és hasonló színű zsinórba bé is szegve.

22. Egy kisdég hosszúkö gyapott gyolcs keszkenő, végein zöldes, vereses, sárga selyem virágokkal.

23. Egy kisdég gyapott gyolcs keszkenő, végein három-három lapos nagy virágokkal sárga selyemből kivarrva.

24. Egy zöld fátyol keszkenő, négy oldalain pántlika forma lapos ezüst belészöve.

25. Egy kisdég selyem veres szélű és kockás keszkenő.

26. Egy pulpitusra való kék mor, szélein arany cánkliba szegve.

27. Egy fejr fátyol nyomtatott virágú, széllyein nagyobb és sűrűbb, közbe-közbe kisebb sokféle színű virágokkal való keszkenő, közepén négy szegeletre varrva zöld selyem betűkkel ez az írás vagyon: ISTEN DITSŐSEGERE AJANLOTTA MAKRA MARIA NAGY SANDOR ÖZVEGYE 1760.¹³⁴

28. Egy vastag kendő, végei veres és kék fejtővel kivarrva.

29. Egy pulpitusra való széles fejr rojtos és kötéses végű kendő.

30. Egy cathedrara való kék selyem tafota.

31. Egy cathedrara való kék habos materia, rózsaszín pántlikába szegve, hasonló rózsaszín szív kék pántlikába varrva, [363] benne arany fonallal ezek a betűk: BI: BK. 1789

32. Egy cathedrara való arany cánkliba szegett kék szőr materia, betűi ezek: ISTEN DITSŐSEGERE TSINALTATTA RAKOSDI JAKAB. JÁNOS 1782.

8-szor. Nevezetes botrányoztató személynek adaték föl Kolovék Mária, ifjabb Vitéz Jánosnak, még 1793-ban a francia háborúra kivetett káplári hivatalt viselő limitaneus katonának felesége, aki nemcsak azzal vádoltatik: 1. Hogy a Dali Mihály őkegyelme, erőtelenségéből megesett, de Istenét s szent eklézsiáját megkövette mostoha leányát, Farkas Ágneszt igen mérgesen sértegette szavaival, esetét csúfoson hányta szemére, és mocskos szókkal gazolta, hanem még 2. Dali Mihály őkegyelmének is, aki őtet tisztátalansággal s abból következett terhétől gonosz istentelen eszköz által lett megszabadulással vádolta, igen rút, mocskos és egy keresztyéni szemérmetességgel felruházott asszony szájában tellyességgel nem illő, s a keresztyén jó erkölcsű emberek füleinek elszenvedhetetlen, s minden jókat erőssen megbotrányoztató olyan szokat kiabált, melyeket kiírni áttal az emberséges ember. Mindezen gonosságai nyilvánóságosan meg is bizonyíttatának ellenmondhatatlanul.

Melyre nézve a Szent Visitatio az egész consistoriummal egybe ilyen végezést teve: A megbizonyíttatott két rendbéli hibájáért bizonyos napokig, mint reconciliálandó, az ilyenekre nézve határozottatott helyre járjon és ott álljon Kolovék Mária, azután pedig

¹³⁴ Későbbi javítás: 1790

publice a templomban reconciliállyon. Lejendő gyermeke szántsándékos erőszakú elvesztésének vádjá alól pedig magát 15 napok alatt kitisztítsa, melyet ha nem cselekednék, ezen vád igaz lészen, ő maga bűnösnek esmértetik, és ezen paráznságáért is újra publice reconciliállyon, a fellyebb írt mód szerint. A gyermeke szántsándékos elvesztéséért pedig, a külső magistratusnak ad prosequendum általadattassék ezen írás és végezés mellett a consistoriumtól. Hogyha pedig a vád alól magát kitisztítja, az ő kívánsága szerint vádolója, Dali Mihály őkegyelme szenvedje mind a két rendbéli büntetést, melyet nékie kellett volna szenvedni, ezen végzésnek ereje szerint.

9-szer. Sem a tiszteletes loci ministerre, sem a mester Marosira nem panaszlának. A tiszteletes atyafi sem hallgatóira, hanem a mester fizetése restesen való bészolgáltatását panaszlá, de a curatorok fogyatkozás nélkül való bészolgáltatását ajánlák.

[364] 10-szer. A parochialis első ház most épül, a körülötte való kert rongyossága nem szolgál dicséretre sem a curatoroknak, sem a consistorialisoknak, sem az eklézsiabelieknek. A mester háza körül való kertekről is ez a panasz.

11-szer. A templom omlófélbe vagyon, özvehasadozva úgy, hogy igen félelmes a beléje való járás, és azt megújítani sem lehet s megoltalmazni az egybeomlástól, hanem új templom építéséről kellestven gondolkozni.

Igen szükséges dolog, ennek nyomorult ügye ajánltassék a méltóságos Fő Consistoriumnak, és a felséges Királyi Guberniumnak, hogy a templomépítésre való collectázásra való szabadság kieszközöltessék. Erre a végre, hogy kéregetőknek elmennek, ajánlák magokat Antalfi László és Bikfalvi János.

Két harangja vagyon omlófélben lévő kötornyocskájában, a *nagyobb* harangon ezek a betűk vagynak, két linea között: UJRA ONTOTTETTE A HOSDATI' N REFOR: EKLESIA 17XX. a lineán alul 18 tulipánt formájú virágok szemléltetnek, a harangot felkapcsoló 6 fülein 6 emberfők láttatnak.

A *kisebbs* harangon két linea között ezek a betűk vagynak: ANNO: 1772: AZ. HOSDATI' REFOR EKLE SIA: még az alsó linea alatt látszanak valami betűk hogy lettenek volna, de ki vagynak romolva; azért nem tudatik mi volt odaírva.

1802

[562]. *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Hosdátienensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis proseniorem, et Michaelem Barta ordinarium notarium 4^a Aprilis 1802. facta. Jelen voltanak az egyházi atyafi tiszteletes Szász András őkegyelme és Rátz László oskolamester. Az eklézsia részéről titulus Gálfi Ferentz uram, domesticus curator Antalfi Móses, bíró Dali Sándor, eskütt Jakab Jósef, Gálfi Ferentz, idősb Vitéz Mihály, Pető Ádám, Szász Ferentz, Horvát Ferentz, Bakó Mihály, Nagy Mihály, egyházfi Horvát Mihály.*¹³⁵

Kiknek jelenlétekben ezek folytanak: I. Tiszteletes Kovásznai uramnak ezen nemes eklézsiaából való kimozdulása után mintegy fél esztendeig pap nélkül lévén, papjának meghívta s bé is szállította ezen nemes eklézsia tiszteletes Szász András atyánkfiaát (ki is Rákosdon sok esztendőig oskolamesterséget, közelebbről pedig Klopotiván esztendeig lévitai hivatalt dicséretesen és híven viselt). És már belépésétől fogva maga viselésében a nemes eklézsiaának tellyes contentuma vagyon, ajánlya is egész bizodalommal a tiszteletes prosenior úrnak, hogy a maga helylén commendálja a felszenteltetés végett.

¹³⁵ HuZaL-Jkv. I/5. 562–568.

II. Az 1799-béli visitatiokor volt mester, Marosi Mihály ökegyelme a bátsi nemes ekkléziába menvén, helyébe mesterének beállította a nemes ekklézia Rátz László ökegyelmét, kit is de meliori commendál. A Szent Visitatio is 12 fiú és 8 leány számból álló tanítványival producált exameni exercitiumából dicséretre méltónak tapasztalta.

III. Feladaték a botránkoztatók rendében Dali Mihály, hogy tellyességgel nem gyakorolja a templomot és sacrummal nem él.

Kire nézve lön ez a végezés: Az egyházfi által admoneáltassék, hogy mint más keresztyének, gyakorolja maga is az Istennek házát, és az hívekkel edgyütt tisztelje Istenét, különben meghalálózván számár temetése lészen.

IV. Mi légyen ezen nemes ekkléziában szolgáló atyafiaknak conventiojok szerint való fizetések, láthatni ezen protocollumnak 356. és 357. paginain.

A. Amelly capitalis a papnak foenerál, úgymint 188 mfr., vagyon most kiadva eszerint a következőknél:

[563]

Contractus száma Kiadás ideje	Kiadott pénz		Kivévő neve	Esztendei interes		
	hfr.	dr.		hfr.	dr.	
1. Sine contractu	30	60	Gálfi Ferentz uram			
30. 14. Novembris 1792	54	–	Horvát Ferentz			
32. 20. Novembris 1793.	40	80	Harai Bálint			
8. 18. Julii 1779.	8	16	Bakó Ferentz			
5. 14. Januarii 1778.	6	12	Nagy Ferentz			
7. 10. Maji 1779.	7	14	Nagy István			
9. 13. Januarii 1799.	11	–	Bikfalvi Gábor és Sándor			
	157	82	Ehhez járul néhai dé- vai Sinka László úr collatuma, melly ezek- nél vagyon, lásd protocolli paginae 348, 349			
	4	59	Szász György			
	7	14	Pető Lőrintz maradéka, P[ető] Ádám			
	5	10	Pető Lőrintz maradé- ka, P[ető] Ádám			
	8	16	Sebő Jakab özvegye, Balási Ilona			
B. A mesternek foeneráló pénz, melly hfr. 300, vagyon ezeknél:						
10. 30. Julii 1768.	3	–	Horvát Ferentz			
10. 10. Februarii 1774.	20	–	Horvát Ferentz			
12. 30. Julii 1768.	10	–	Horvát Ferentz, Antalfi Istvánról szállott			
13. 8. Maji 1776.	8	16	Kis Sámuel			
Ugyanazon contractus	4	8	Jakab Istvánné			
16. 5. Februarii 1801.	5	–	Pető Bálintné fia, József			
10. 30. Julii 1768.	8	–	Bakó Jonathánné			
17. 1. Februarii 1778.	5	10	Bakó Jonathánné			

Contractus száma Kiadás ideje	Kiadott pénz		Kivévő neve	Esztendei interes		
	hfr.	dr.		hfr.	dr.	
20. 16. Februarii 1774.	19	–	Bakó Jonathánné			
33. 10. Martii 1796.	5	10	Antalfi László			
18. 9. Februarii 1777.	6	12	Antalfi László			
18. Detto	4	8	Vitéz János			
19. 26. Decembris 1757.	7	–	Bátsiban lakó Körösi Pálért menyje, Körösi Sigmondné			
36. 30. Januarii 1799.	3	–	Bakó Ferentz			
10. 30. Julii 1768.	4	–	Bakó Ferentz			
10.	1	–	Vitéz István			
10.	12	–	Pető Gáspár			
10.	2	–	idősb Nagy Ferentzné posteritassi			
10.	2	–	ifjabb Nagy Ferentzné			
10.	4	60	Nagy János			
10.	9	–	Szász Györgyért Bikfalvi Gábor és Sándor			
10.	10	–	Bikfalvi Ferentzért Gábor és Sándor			
10.	6	–	Nagy Jósefért fia, Sándor			
10.	10	–	Kis Sigmondért fia, Jósef			
41. 5. Februarii 1801.	3	6	Ugyanaz			
[564] 10.	2	50	Vitéz Mihály			
23. 28. Maji 1780.	3	52	Ugyanaz			
26. Sine contractu	4	8	Ugyanaz			
33. 10. Martii 1796.	3	6	Vitéz Györgyné			
10.	8	–	Muntyán Marián fia, János			
21. 5. Februarii 1801.	5	10	Német Mihályné fia, István			
26. 11. Februarii 1796.	6	12	Bakó Ferentz			
1780	6	12	Antalfi Móses			
Sine contractu	6	–	Rátz Lászlóné			
Sine contractu	9	–	Horvát Mihályné			
36. 3. Januarii 1799.	10	–	Német Sigmond			
31. 10. Martii 1796.	15	–	Gálfi János			
28. 10. Martii 1796.	10	20	Szász Ferentz			
31. Detto	30	60	Nyisztor Muntyán			
28. Detto	5	10	Nagy Sándorné, az öreg			
26. 11. Februarii 1796.	5	–	Jakab Istvánné			
26. Detto	5	10	Bikfalvi Gábor és Sán- dor			
17. 1. Februarii 1778.	5	10	Bakó István			
	299	90				

Contractus száma Kiadás ideje	Kiadott pénz		Kivévő neve	Eszterdai interes		
	hfr.	dr.		hfr.	dr.	
C. Az ekklezsiának foeneráló adóssok ezek:						
1. 11. Februarii 1777.	5	19	Bikfalvi Mihályért fia, László			
2. 24. Februarii 1771.	8	16	Vitéz Györgynek fele- sége, Jakab Susánna			
3. 25. Augusti 1771.	8	16	Eleber János			
4. 20. Septembris 1771.	9	–	Antalfi Illyés posteritassa, Móses			
6. 10. Decembris 1776.	6	12	Német Ferentzné			
10. 3. Julii 1768.	2	4	Nagy István			
10. Detto	6	32	Bokor Mihályért Ferentz			
11. 26. Januarii 1760.	2	–	Dali Istvánné fia, Mi- hály			
14. 14. Januarii 1799.	6	12	Vitéz Jánosné Antalfi Ágnes			
15. 14. Februarii 1774.	6	–	György Szuszán			
20. 16. Februarii 1774.	4	50	Antalfi Illyésért fiai, Móses és János			
22. Sine contractu	4	–	Vitéz István			béfizette a capitalist
23. Sine contractu	3	6	Kis Sigmond			
24. 8. Julii 1790.	6	12	Kis Sigmond			
24. 23. Aprilis 1783.	6	12	Bakó István			
25. 10. Januarii 1760.	3	32	Antalfi Dánielért fia, Dániel, és Ferentznek leánya, Susánna			
26. 11. Februarii 1796.	3	–	Vitéz János			
	6	–	Vitéz György ¹³⁶ János			
	3	–	Vitéz György ¹³⁷ János			
	5	–	Nagy Sándorné			
[565] 26. 11. Februarii 1796.	5	–	Nagy Sándorné ¹³⁸			
	4	–	Dali Istvánné			
	4	–	Bikfalvi Mihályért fia, László			
	5	10	Bakó Ferentz			
27. 22. Martii 1783.	32	–	Olivér János leánya, Susánna			
20. Junii 1793.	24	–	Ugyanő maga Benkő Lászlóné			
28. 10. Martii 1796.	13	26	Vitéz Györgyné			

¹³⁶ Áthúzva.¹³⁷ Áthúzva.¹³⁸ Az egész sor át van húzva.

Contractus száma Kiadás ideje	Kiadott pénz		Kivévő neve	Eszterendi interes		
	hfr.	dr.		hfr.	dr.	
	8	16	Jakab József			
29. 3. Januarii 1793.	19	38	Lup Juon			
31. 10. Martii 1796.	4	–	Bikfalvi Ferentz			
Detto	5	10	Bikfalvi János			
Detto	6	12	Gálfi János			
	3	6	Vitéz Györgyné			
33. 10. Martii 1796.	3	6	Vitéz István			befizette a capitalist
Detto	3	6	Dali Ferentz			
Detto	7	–	Pető Gáspár			béfizette a capitalist
Detto	7	–	Bakó Jonathán			
34. 30. Januarii 1799.	11	22	Nagy Éva, bátsi Far- kas Ferentzné			
Detto	2	4	Bikfalvi Ferentz			
Detto	7	–	Bakó Jonathán ¹³⁹ Sán- dor			
35. 3. Januarii 1799.	25	50	Tiszteletes Jakab János uram			erdőt adott érette
36. 3. Januarii 1799.	5	10	Dali Ferentzné Kis Sá- ra			
Detto	6	42	Vitéz István			
Detto	4	8	Bikfalvi Gábor			
37. 29. Maji 1798.	6	12	Szász Ferentz			
38. 3. Januarii 1799.	5	10	Bujti János			
39. 3. Januarii 1799.	4	8	Bakó Ferentz			
D. a közelebbi visitatio után való elocatum:						
40. 26. Februarii 1799.	5	–	Bikfalvi János			
41. 12. Decembris 1800.	18	36	Dali Mihály			
42. 5. Januarii 1801.	7	14	Nagy Gábor			
43. 5. Februarii 1801.	4	8	Vitéz Istvánné ¹⁴⁰			béadta a capitalist
44. 5. Februarii 1801.	10	20	Pető Gáspár			
45. 6. Novembris 1801.	6	–	Szász Ferentz			
46. 23. Decembris 1801.	2	40	Ormos János			
47. 11. Januarii 1802.	7	14	Bikfalvi János			
48. Detto	12	24	Szász Ferentz			solvit
49. 10. Februarii 1802.	12	–	Gálfi Lázár			
50. 4. Martii 1802.	5	10	Gálfi Mihály			
Summa	425	4				

¹³⁹ Áthúzva.¹⁴⁰ Az egész sor át van húzva.

[566] V. Elévétetett a curatori demonstratio:

Perceptumok:	hfr.	dr.
1-o A közelebbi, 1799-béli visitatiokor maradott volt a cassaban	145	93 ½
Horvát Mihály egyházfinál is maradott volt	2	4
2-o Azután curator Antalfi Móses ökegyelme percipialta a fogadó arendáját pro annis 1799, 1800, 1801	152	–
3-o Pascuumból 1800-ban tavasszal	16	36
Összel	3	4 ½
1801 esztendőben Nota bene: Az 1799-bélit Szász Ferentz ökegyelme percipialta, mellyről alább léssen írás	9	18
4-o Mészárszék arendából pro 1799, 1800, 1801	18	36
5-o Eladattatván a rozsföldnél lévő erdőnek fája 24 vfr., ennek fele bájött 12 vfr. marad a jövő számadásra	12	24
6-o Solya harasztjában ismét eladatott erdőnek fája 16 vfr., ez is a jövő számadásba marad		
7-o Capitalis jött bé Bakó Mihálytól	8	16
Pető Ádámtól	9	84
8. Perselypénz pro 1799–1802	12	89
Perceptum summája	390	5
Erogatumok:		
1. A visitatio után 1799-ben erogáltatott	17	84
2. A már készen lévő papi házra tétettek ilyen költségek		
a. Az asztalosnak fizetésébe	6	–
b. 90 szál deszkáért adatott	18	36
c. 2900 lécszegért	8	60
d. 2000 zsendelyszegért	2	80
e. Ház tapasztásáért	7	50
f. Tűzhely és kemencéhez való tégláért	2	–
g. Az asztalosnak intertentiojára míg a háznál dolgozott	2	88
h. A padimentum alatt lévő gerendákért és tornáchoz megkívántató fákért	3	6
i. A kőművesnek tűzhely csinálásáért, kemence rakásáért s ház vakolásáért	12	24
k. A papi házban megkívántató kemencéhez s fűtőhöz való vasért	4	20
l. Mészért	5	10
m. A papi házban lévő 2 üvegablakért	6	–
n. Papi ház ajtajára való sarkakért és zárért	5	10
o. A sarkaknak és kemencéhez való vasnak kiveréséért	2	80
p. Az ácsnak a tornác és árnyékszék csinálásáért, zsendelyezésért	10	20
q. Tornác s árnyékszék ajtajára való vasért	1	–
[567] 3. A mesteri házhoz való ablakok üvegeiért	–	64
4. A mesteri házban lévő fűtőért	2	4
5. A csürnek befedésére való szalmáért	8	92
6. Tiszteletes Kovásznai uram lehozattatására tett költség	54	29
a. A felmenő legatusnak, aki meghívta	2	4
b. Ugyanazon legatusnak, amikor lejött	6	–
c. Kovásznai uramnak viaticumot	12	–
d. A szekereseknek, mikor maga lejött	12	24
e. Mikor a bágásiáját, gabonáját lehozták	20	40
f. Introitusra tett költség	1	61

	hfr.	dr.
7. Tiszteletes Kovásznai uramnak kölcsönbe adatott, melyet tartozik refundálni	4	–
8. Pap és mester hordóinak kötéseikért	4	21
9. Egy bika vétetett	24	48
Annak telettetése	6	12
10. Egy konc papírosért s 1 rúd spanyolviaszért	–	60
11. A pap számára előre kívánta az ekklézsia a szénát megcsináltatni s arra költött	2	52
12. Négy rendbéli, templom számára kéregetőknek	1	60
13. A szent edények váltságáért	2	40
1800. Költségek estek eszerint:		
1. Fazakasnak fűtő csinálásaért új zöld kályhából	6	–
2. Ahhoz való vasért	–	51
3. Kapufélfáért	–	80
4. A kapuhoz magkivántató fákért	1	68
5. Az oskola kapujáért	2	50
6. A kapuhoz megkivántató vasért	1	10
7. A vasaknak szükséges eszközöknek való kikovácsoltatásokért	2	–
8. A parochia kapujának elkészíttetéséért	5	10
9. Az oskolaház fűtőjének csinálásaért	2	40
10. Mészért	–	80
11. Harangkötelekre	1	2
12. A parochialis háznál lévő sertésölért	2	60
13. Pap, mester, ekklézsia hordóinak kötésiért	2	88
14. 1 konc papírosért	–	40
15. A visitatio actaiért tiszteletes Sala uramnak	1	40
1801. esztendőbeli költségek:		
1. 8000 zsendelyszegért	9	60
2. Papnak hívásában járó legatusnak	2	14
3. Pap számára csinálendő szénáért	1	2
4. Pap, mester, ekklézsia hordóinak kötéseikért	2	88
[568] 1802. esztendőbeli költségek		
Papírosért és spanyolviaszért	–	80
Mészért	–	20
Erogatum summája	275	33
Sub D. 11 contractusban elocatumnak summája	91	70
Mindössze erogatum és elocatum summája	367	3
Mellyet kivonván a percepti summából, melly volt hfr. 390 dr. 5, kell lenni a cassaban	23	2
De úgy adja fel a ratiocinans curator, hogy adott kaszállóért Bikfalvi Ferentznek	11	22
Bakó Mihálynak, mellyet fellyebb nem ingrediáltott	14	28
Melly téssen in summa	25	50
És így supererogált	2	48

Az is supererogatum, amit költött a mostani visitatoria.

VI. Ami interesnek kellett volna gyűlni az ekklézsiának, mind künn maradt, csak 9 veder és 7 kupa bort szedett bé a curator 1801-ben, melly a jövődő visitatioi számadásba jó bé. A több interes mind restantiaba maradt, mellyet most nem vehete számba a Szent Visitatio, hanem a következőben számba vétetődik.

VII. Panaszul adatik fel, hogy némely maga gondolatlan emberek minden ok nélkül consistoriumot kívánnak gyűjtetni.

Azokra nézve végeztetik, hogy az olyanok, ha magok panaszokat helyyesnek lenni nem bizonyítták, 3 mfr. büntetessenek meg.

VIII. Concludáltatott az, mint más ekkleziákban is vagon, hogy az ekklezsia ladájának kulcsa a számadó curatornál légyen.

IX. A szent edények megvagnak aszerint, amint regisztráltak protocolli paginae 360, 361, 362.

X. Aziránt a pénz iránt, melyet pascuumért 1799-ben kezéhez vett Szász Ferentz ökegyelme, mint falusbíró a katonák részéről és maga ladájból ellopattattnak adja fel, a Szent Visitationak röviden ez a végezése: A Szent Visitationak 1799-dikbéli visitatio 5. száma alatt lévő végezése ellen nyúlt ökegyelme azon pénzhez, nem lévén ökegyelmének ahhoz semmi köze, ha elveszett, fizesse meg. Ki is appellálván, a Szent Partialisra általbocsáttatik, de ezzel a megszorítással, hogy a közelebből esendő partialison ügyét láttassa el, s végképpen határozassa meg, mivel netalán ezzel az appellatioval csak arra céloz, hogy az időhalaadás által a dolog feledékenységbn mennyen.

1804

[757] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Hosdátensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, juratum notarium 5ta Maji 1804. in domo parochiali celebrata. Ekkor és itten jelen voltak: tiszteletes Szász András atyánkfia, helybéli lelkipásztor, Rátz László ökegyelme, oskolamester. A nemes ekklezsia tagjai közül nemes Antalfi Móses vicecurator, Pető Gáspár, Pető Ádám egyházfi, Bakó Ferentz és Mihály, Horvát Ferentz és Mihály egyházfi, Dali Sándor ökegyelmek.*¹⁴¹

I. Ezen nemes ekkleziában mind a tiszteletes egyházi atyafi, mind az oskolamester jóról commendáltatnak.

II. Megkérdetttven a tiszteletes egyházi atyafi, hogy miképpen commendálja hallgatóit Istenre nézve való keresztyéni kötelességek tellyesítése iránt? Örömmel jelenté, hogy isteni tiszteletnek gyakorlásában mind innep-, mind köznapokon szorgalmatosok, a szent sacramentummal élnek, kivévn kettőt, úgymint Kolovik Andrást és Dali Mihályt, kik a templomot nem gyakorolják, az úri szent vacsorával nem élnek.

Kikre nézve lett ez a végezés: A két egyházfiak által intetessenek meg a Szent Visitatio nevében, hogy a templomot gyakorolják, az úri szent vacsorával éljenek, különben excommunicáltatnak és számár temetések lészen.

III. Megkérdettettek az egyházi szolgák, hogy illendő tisztességek s becsületek megadatik-é, s rendes bérek beszolgáltatik-é? Becsületeknek megadására nézve nincsen semmi panaszok, hanem panaszoják, hogy nagyobb részint igen szegény gabonát adnak, melly talám a földnek és időnek mivoltától is vagon. Ennek végében köteleztettnek a nemes ekkleziának minden tagjai, hogy azt a kevés gabonát, melyet az egyházi szolgáknak adnak, igyekezzenek különösön megtisztítani a gatzól és adjanak jó gabonát.

Panaszolván, hogy a fára nézve is sokszor szenvednek, a katonaság bírāja, Bakó Mihály úr jelenté, hogy különös parancsolattya vagon a méltóságos kapitány úrtól az olyan morosus fizetők iránt, azért csak magának adattassanak fel azok, és kötelességeknek tellyesítésére kényszeríteni el nem mulattya.

[758] IV. Számba vétetvén az ekklezsia capitalissai és azok után járó haszon, találtattak ekként:

¹⁴¹ HuZaL-Jkv. I/5. 757–760.

Contractus száma	Kivett pénz		Kivévő neve	Fizettek capitalist		Restálnak interessel		
	mfr.	dr.		mfr.	dr.		mfr.	dr.
1. és 26.	9	27	Bikfalvi László			nem restál		
2, 10, 26, 28,33	37	32	Vitéz Györgyné			5 eszt.	10	90
3, 27, 27	64	16	Elebér János			5 eszt.	19	20
4, 20	13	50	Antalfi Móses				–	39
6.	6	12	Németi Ferentzné			5 eszt.	1	80
10.	2	4	Nagy István			5 eszt.	–	60
10, 26, 39	15	50	Bakó Mihályért Ferentz			5 eszt.	3	75
11, 26, 18, 41	24	36	Dali Isvänné fia, Mihály			5 eszt.	3	96
14, 26	9	12	Vitéz Jánosné			5 eszt.	2	70
22, 33, 36			Vitéz István	13	48			
24.	6	12	Kis Sigmondért József			5 eszt.	1	80
24, 33	13	12	Bakó István					
25.	3	32	Antalfi Dániel és húga, Susánna			5 eszt.	–	90
26, 31, 40	13	10	Bikfalvi János			nem restál		
47.	7	14	Bikfalvi János			nem restál		
26.	5	–	Nagy Sándorné			5 eszt.	1	50
28.	8	16	Jakab József			2 eszt.	–	96
	8	–	Lup Juon					
			Idősb Lup Juonért Vitéz István	5	–			
31, 34	6	4	Bikfalvi Ferentz			nem restál		
31, 33	6	12	Gálfi János			5 eszt.	1	80
33.	3	6	Dali Feretz					
36.	5	10	Ugyanő (ez már deveniált Bakó Ferentzre)					
33.			Pető Gáspár	7	–			
34.			Nagy Éva	11	22			
34.	7	–	Bakó Sándor			nem restál		
35.			Tiszteletes Jakab Já- nos uram	25	50	erdőt adott érette		
36.	4	8	Bikfalvi Gábor			5 esztendő	1	20
37, 48, 45	24	36	Szász Ferentz, solvit			5 rész szer. [?] 2 eszt.	3	96
38.	5	10	Bujti János			5 eszt.	1	50
42.	7	–	Nagy Gábor			3 eszt.	1	26
44.	10	20	Pető Gáspár			nem restál		
46.	2	40	Ormos János			nem restál		
49.	12	–	Gálfi Lázár			2 eszt.	–	72
50.	10	–	Gálfi Mihály			2 eszt.	–	60

[759] V. Domesticus curator Antalfi Móses uram számadása megvizsgáltván, eképpen találtatott:

	mfr.	dr.
A közelebbi visitatiokor 1802-dikban semmi sem maradt a cassaban, sőt supererogatum volt a curatornak.		
Azolta pedig percipiált eszerint:		
1-o Beadott capitalisokat:		
a. Idősb Vitéz István minden adósságát depurálta	19	66
b. Bátsi Nagy Évától jött bé	11	22
c. Lup Juon fizetett bé interesben, <i>ingrediált</i>	6	54
d. Bátsi Körösi Pálné	7	–
e. Vitéz Mihály	4	8
f. Gálfi Ferentz	30	60
2-do Kaszállókat váltottak ki:		
Bátsi Imréhnétől valót <i>Pető Bálint</i>	4	4
Antalfi László egy darabot	4	8
Vitéz László ismét egy darabot	5	–
3-tio Interes pénzt Dali Mihálytól	1	8
Jakab Jósefnétől 4 esztendőre	1	92
Nagy Évától	1	32
Dali Istvánnétől	–	96
Interesbe jött borból 2 esztendő alatt	7	52
4-to A fogadót kiadván arendaba 1805-ben esendő Sz[ent] Mihály napig, az arendator előre megadta az arendae taxat, úgymint Nota bene: 70 mfr. adattatván esztendőnként, 3 esztendőre jött volna bé 210 mfr., de 10 mfr. elengedetett reparatoria.	200	42
5-to A mészárszék hasonlóképpen kiadattatott 3 esztendőre az 1805-ben esendő Sz[ent] Mihály napig, az arendae taxa előre megadatott	20	40
6-to Muntyán Juon conferált az ecclesianak téglára	1	70
7-mo Perselypénz gyűlt a közelebbi visitatiótól fogva mai napig	16	32
Perceptumok summája	343	86
[760] Erogált:		
1-o A múlt visitatiokor a curatornak volt supererogatum a visitatioi expensaval edgyütt	22	52
2-o A tiszteletes egyházi atyáfinak synodusra való menetelekor adott viaticumot	15	30
3-o A parochialis és iskolaházak reparatiojára, meszelésre, csürfedésre, ólokra	36	40
4-o Az újonnan építendő templomra tétettek ilyen költségek:		
a. A kőmíves pallérnak foglalópénz	15	32
b. Bánpataki mészégető Simon Jánosnak előpénz	1	18
c. 98 szál deszkáért	12	20
d. A téglavetéshez megkívántató eszközök csinálásaért	2	20
e. A Nádasdi oláh ekklezsiának, hogy az ő határokról a templomhoz követ hordani megengedjék	4	8
f. Egy harangkötélért	–	72
g. A pulpitusért és apró számok csinálásaért	–	72
h. 1 konc papirosért	–	40
5-to Magyarországi kollégiumoknak, templom számára kéregetőknek, égett helységeknek, peregrinansoknak és supplicansoknak	3	72
Erogatumok summája	114	76
Elocált:		

	mfr.	dr.
Bakó Mihálynak egy kaszállóért	14	28
Ifjú Lup Juonnak bor interesre	7	–
Elocatum summája	21	28
Egybeadattatván az erogatumnak és elocatumnak summája, kikerekedik ez az egész summa	136	4
Mellyet kivonván a perceptumnak summájából, melly volt	343	86
Kitetszik, hogy marad a következő számadásra	207	82
Consistorialis személyeknek béeskettettek Pető Gáspár, Kertz Ádám, Vitéz István, Antalfi János.		
Nota bene: Amint lehet látni protocolli pagina 566, maradott volt következő számadásra eladatott erdő taxaja, melly most is elmarad	28	24

1807

[918] *Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Hosdátensi per praefatos ordinarios officiales ecclesiasticos die 9ma Julii 1807. Ekkor a parochialis háznál jelen voltak a rendes egyházi szolgálta, tiszteletes Szász András atyánkfiá, oskolamester Rátz László ökegyelme, a nemes ekklezsia tagjai között nemzeti Antalfi Móses vicecurator, Antalfi László, Pető Gáspár és Ádám, Bakó Ferentz, Nagy István, Kertz Ádám, Dali Sándor, Vitéz István, egyházfi Antalfi János ökegyelmek.*¹⁴²

I. A jelenlévő tagjai a nemes ekklezsianak a tiszteletes atyafiak ellen semmi panaszt nem adának fel.

II. Azok ellenben panaszoják, hogy némelyek borbéli conventio szerint ígért béreket nem akarják megadni, és az új házások a kepefizetésből egészen ki akarják magokat vonni.

Végezés: Valaki felíratott egyszer a conventioba, amennyi búza és bor árra róttatott, tartozik megadni, és ha szép intésre meg nem adja, a vicecurator exsequutio által is azon végye meg és szolgáltatssa bé a papnak és mesternek. A papi és mesteri képével hasonlóképpen tartoznak az új házások is az ekklezsianak régi consitutioja szerint, amint a pap és mester, mikor halottak, betegek vagyon, azoknak külön-külön szolgálatot tésznek, úgy magok is külön bérrel tartoznak.

III. Elévetetett vicecurator Antalfi Móses demonstratioja, ki is ad fel ilyen:

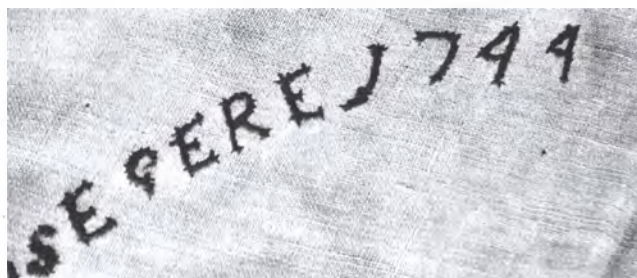
A. Perceptumokat	hfr.	dr.	hfr.	dr.
I-o Capitalist fizettek bé eszerint:				
Antalfi László	4	8		
Ugyanő	2	4		
Német István	5	10		
Bikfalvi Sándor	4	8		
Szász Ferencz <i>interessel edgyütt béadta</i>	28	56		
Bikfalvi Sándor	4	8		
Német Ferentzné	6	12		
Pető Gáspár	5	10		
Bakó Ferentz	17			
Harai Bálint <i>interesbe ingrediált</i>	3	6		
Bikfalvi Ferentzné	6	7		
Nagy Gábor	1	2		

¹⁴² HuZaL-Jkv. I/5. 918–920.

	hfr.	dr.	hfr.	dr.
Jakab Jósefné	2	4		
[919] Kiss Sámuel	5	10		
Bikfalvi Gábor	17	–		
Gálfi Sándor	3	6		
Pető Ádám	10	20		
Béfizetett capitalisok summája	123	71	123	71
2-o Interest fizettek: Németi Ferentz 6 esztendőre	2	16		
Bikfalvi Gábor 1 esztendőre	1	2		
Gálfi László 1 esztendőre	–	18		
Summa	3	36	3	36
3-o Hunyadra eladott 3000 téglá árrából	25	20		
Nádasra numero 100	–	84		
János Krisánnak numero 25	–	24		
Summa	26	28	26	28
4-o Pascuumból pro 1804 Bakó Mihály által	4	79		
5-o Fogadó taxajából 1806	71	40	71	40
6-to HarasztGyertyánasi és BálintPataki eladatott erdők árrából	73	66	73	66
7-o Titulatus Vadas Móses úr özvegyétől, méltóságos Bartsai Juliánna asszonytól	20	40	20	40
8-vo Collectoroktól	182	22	182	22
9-no Az eladott bika árrából	2	30	2	30
10-mo Az 1804-béli visitatiokor maradt residuum	207	82	207	82
11-mo Ugyan 1804-től fogva 18 publicatioból perselypénz	15	99	15	99
Perceptumoknak summája	746	13	746	13
B. Elocatumokat:				
Bakó Sándornak	12	–		
Bakó Mihálynak	3	6		
Ugyan önékie	2	35		
Vitéz Istvánnak	12	24		
Bakó Jonathánnak	6	12		
Idősb Vitéz Istvánnak	6	–		
Tekintetes Brádi Sámuel úr a curatortól vett által ad elocandum	76	80		
Elocatumok summája	118	57	118	57
C. Erogatumokat				
[920] Az 1804. tartatott visitatiokor tétetett költség és honorarium	20	36		
Tizennyolcezer tégláért, ezerit vévén 2 mfr. 4 dr.	36	72		
Ismét harmincötezeret, vévén ezerit 1 mfr. 50 dr.	52	58		
Ezen téglá fedésére való szalmaért	4	8		
Ezerötszáz és hatvan véka mészért, vévén vékáját 14 dr.	210	–		
Ennek a Maroson való általhozásáért	7	68		
Mész oltásakor segítőknek italokra	3	68		
Collector Bakó Istvánnak két versben	16	32		
Collector Antalfi Jánosnak két versben	11	22		
Papi és mesteri kepe hordásakor segítőnek 3 esztendő alatt	1	80		
Pap és mester hordóinak kötéseikért 3 esztendő alatt	8	64		
Papi házhoz 2 ajtóra való zárért	2	74		
Mester háza ajtajára való zárért	2	40		
Papi ház fejezteni 1 véka mészért	–	60		
Antalfi Lászlónak ekklézsia dolgában való kolozsvári úttýára	4	8		

	hfr.	dr.	hfr.	dr.
3 harangkötélért	3	60		
74 szál deszkáért	15	58		
Ismét egy szekér deszkáért 1. Novembris	21	—		
A csűr építésére való matarialekre eddig tett költség	52	38		
A csűr fiának fedésére való szalmaért	4	8		
M[áros]Vásárhelyi és Udvarhelyi kollégyiomoknak	—	96		
Zalányi ekklézsia számára	—	40		
5 esztendők alatt papnak competáló 10 szekér szénáért	80	—		
Pap irtása körül való sánc ásásáért	15	—		
Bika teleltetéséért Bakó Mihálynak	6	12		
Erogatumoknak summája	582			
Mellyhez hozzátétetvén az elocatumoknak summája	118	57		
Lészen a két summa mindössze	700	57	700	57
Ez kivonattatván a perceptumoknak summájából, melly			746	13
Lészen a residuum			45	56
Ehhez accedál az eladatott és még fizetetlen erdő árra, mellyről lásd a protocollumot, pagina 588.			28	24
[Summa]			73	80

IV. Meghatároztatik és serio injungáltatik a vicecuratornak, hogy a restantiaban lévő interest minden kedvezés nélkül incassálja, regiusok előtt percipialjon és erogáljon, s magát azok által adtestáltassa, a consistorium híre nélkül ne elocáljon.

Úrasztali terítő – 1744

Kéménd

1686

[31] Anno 1686. die 23. Januarii visitatio inchoatur Kéméndini per reverendos Georgium Körtvélyesi, Paulum Tállyai, Georgium Keresztúri et Georgium Isipi.¹⁴³

Ecclesiae Kéménd et Haró examinantur de reverendo ministro Michael Tartsai et familia. De vita, doctrina, functionis jugi exercitio et caeteris omnibus optime laudatur. Nihilo gravatur. Familia similiter.

Reverendus minister de ecclesiis examinatur. Ecclesiae nihil gravatur.

Postulatum ecclesiae Haró: Praedikátor uram a két vasárnap közül edgyiken a délylesti órán bár lejárna hozzánk, amíg a scholamesternek házat építhetnének.

Deliberatum: Halad a Partialisra.

AlPestesi Tordai Jánosnét ezelőtt circiter nyolcadfél esztendővel a férje, Tordai János hitetlenül elhadta, az idők alatt az asszonyember eleget kereste, keresésében minden utakat elkövetett, de nem találta. Annakokáért tiszteletes Tartsai Mihály atyánkfia harai Bancsó Andrással copulállya, authoráltatik, megtekintvén szegénységeket, a divortium taxaja paterne az asszonyembernek remittáltatik.

1687

[45] 2. Februarii continuatur visitatio Kéméndini.¹⁴⁴

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Michael Tartzaj etc.
Qui nullo oneratur gravamine.

Reverendus pastor examinatur de auditoribus:

1. Meghvizsgálván mind az parochiat s mind az templum körül való fogyatkozásokott, láttjuk, mind az parochia s mind a templom körül való kertek, kapuk nem jók, sött tellyességgel rosszak.

2. Az templom héjjazattya majdon mind kihull.

Deliberatum: Ad primum: Az két ecclesia az fogyatkozásokért büntettetik ft. 12. Azonban admoneáltatnak, minden fogyatkozásokat Húsvétra orvosollyanak, sub poena ft. numero 24.

[46] Ad secundum: Szent Partialisunk requirállya n[emes] Csermenyi Sigmond uramot.

Nota bene: Azmi az egyházfiak állapotját illeti, hitek szerént referállyák, nem volt egyszersmind mind az két ecclesiaban egyházfiok circiter 7 vagy 8 esztendeje, hogy mivel az két ecclesiaban egyházfiak vadnak, Haraj uraimék szükségsképpen meglenni kívánnýák, mivel

Szentelési kereszt
a kéméndi templom falán – 1482

¹⁴³ HuZaL-Jkv. I/1. 31.

¹⁴⁴ Uo. I/1. 45–46.

harangjok nincsen, könyörgésnek idein az egyházfi szokta ökegyelmeket egyben hini. Melyre nézve az nemes vármegyére requiráltatik.

1692

[101] Continuatur [visitatio] 17. Januarii
[1692.] Kéméndini per reverendum dominum
seniorem Georgium Körtvélyesi, clarissimum
Michaelem Musnai, Samuelem Jenej.¹⁴⁵

Auditores examinantur de pastore reverendo Petro Baczoni.

De omnibus bene commendatur.

Pastor examinatur de auditoribus:

1. A quartat meg nem adgyák.
2. Zejk udvar részéről a fizetést nem praestálták.
3. Az szabadossak azért, hogy szabadossak fizetni nem akarnak.

4. Az épületek rosszak.

Deliberatum:

1. Azzal mentvén magokat, hogy az arendator vette föl, az arendatort kell megkövetni felölle.

2. Mivel Zejk uram megparancsolta a bírójának, hogy fiztessen meg, a bíró is egy jobbágnak, hogy a mezőről hozza bé, kiknek is negligentiaja miatt a marhák ottan tékozlottak el. Azért ezen jobbágnak egy ökrét elhozattuk, mindazáltal a bíró kezességén kiattuk, hogy fizessen meg intra octavum a papnak, mellyet nem cselekedvén, tartozik azon ökröt előállítani.

3. 4. A patronusok ígérték megorvoslását.

Freskótöredék – Utolsó ítélet

1693

[119] Visitatio instituitur Kéméndini anno 1693. 9. Februarii per reverendum dominum
seniorem Georgium Körtvélyesi, caeterosque fratres.¹⁴⁶

Auditores examinantur de reverendo pastore, domino Petro Baczonj.

Commendatur in omnibus cum tota familia.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

1. Vadnak olyyak mind itt Kéménden, mind Haróban, kik az Úr vacsorájával nem élnek.
2. Fizetésében vagon csonkaság, kiváltképen Haróban.
3. Templom s pap háza körül való épületek rosszak.

Deliberatum:

1. Intetnek a serinségre, külömben ha gyalázatos temetések lészen, magaknak tulajdonítsák.

2. Alkalmaztassák magokat a régi fizetésbeli rendtartáshoz, kényszerítsék az eskütteket is. Ha nem akarnak fizetni, megvesszük mi, de súlyos lészen. Az szabadosak iránt is, amire

¹⁴⁵ HuZaL-Jkv. I/1. 101.

¹⁴⁶ Uo. I/1. 119.

tavaly obligálták magokat a patronusok, kérjük ökegyelmeket, ne csak az obligatio legyen, hanem effectuállyák is.

3. Templom s pap háza körül való romlásokat Pünkösdig megcsinállyák, mert brachiummal jövőnk ki ökegyelmek ellen.

1695

[152] Anno eodem [1695.] die 2. Februarii. Continuatio visitationis Kéméndini per eosdem praefatos assessores.¹⁴⁷

Auditores examinantur de reverendo domino Georgio Kismarjai.

Optime commendatur sua reverentia.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

Difficultas: Kéméndi Bodisár papbér fizetése controversiaban vagyon.

Observatio: Az árva gyermek részéről jóakarát szerint ökegyelme ígére esztendőről esztendőre, míg felnő 1 kalongya búzát s egy veder bort, mely már nem jóakarát, hanem tartozás, mellyben mi is megnyugottunk.

Harangfelirat – 1796

[153] Contra Haraienses: Harai uraimék közzül némellyeknek terem bora, mégsem akarják a bort borul adni.

Deliberatum: Tekéntvén az mostani szegénységen forgó anxietast, amint elkeszték ökegyelmek fizetni, ez esztendőben pénzül contentállyák ökegyelmét, a következő esztendőben penig, akiknek Isten ökegyelmek közzül bort ad, borral contentállyák ökegyelmét, secus ha defraudállyák, ami ára lészen azon esztendőkben a bornak, akképen vesszük meg rajtok.

1698

[200] 21. [Januarii 1698.] Visitatio continuatur Kéméndini per reverendum doctissimum seniore Georgium Körtvélyesi, caeterosque fratres.¹⁴⁸

Generosi domini auditores interrogantur a reverendo domino pastore et commendantur.

[201] Similiter reverendus dominus Samuel Albesi ab auditoribus commendatur in omnibus.

Reverendus dominus pastor habet difficultates:

1. Akiknek borok terem, kívánnya, hogy borul fizessenek ez usus szerint.

2. Ezelőtt két esztendővel az szénát per negligentiam be nem hozták. Kívánnya, hogy ökegyelmét contentállyák, de futuro legyen constitutio.

Deliberatum: Egyházfi uram azokat, kik fizetni bort in natura nem akarnak, intra octavum admoneállyá, hogy a praedicator in valore suo contentállyák. Ha penig semmi-képpen per contumaciam contentatit tenni nem akarnának, főispán uram segítségéhez folyamodunk, ha mi rajtok esik, magoknak tulajdonétsák. Ami penig az szénát illeti, tagadhatatlan dolog, hogy harai uramék per negligentiam be nem hozták. Kihez képest

¹⁴⁷ HuZaL-Jkv. I/1. 152–153.

¹⁴⁸ Uo. I/1. 200–201.

megtekéntvén az mostani gonosz üdőt, rendeltük, hogy mind az akkori, mind ez idei szénát in natura adgyák meg, ha penig jó idején be nem hozzák, az szénát azalatt ne tékozzolják, tudtokra légyen ökegyelmeknek, az szénának az árrát is valore suo rajtok exequállyák.

1700

[234] *Continuatur visitatio Kéméndini anno et die supranotatus [17. Februarii 1700]. Comparuerunt spectabiles ac generosi domini Andreas et Josephus Váradj de Kéménd et aedilis nobilis Johannes Gyurkicza, item de Haró nobilis Volfangus [!] Csuka et Franciscus Bancsó, item aedilis Stephanus Gál.*¹⁴⁹

Examinantur de reverendo domino Samuele Albisi et rectore Martino Fogaraszj.

Reverendus dominus Samuel Albisi, minister ecclesiae Kéméndiensis uno ore ab omnibus auditoribus commendatur.

Pariter dominus rector commendatur.

Examinatur etiam reverendus minister de suis auditoribus. Nullam habet difficultatem, quae non posset emendari.

Dominus rector quoque examinatur et dicit: Haróból a fizetésemet meg nem adgyák, amit ígertek.

1701

[241] *Kéméndini 13. Januarii [1701.] continuatur visitatio per eundem reverendum dominum seniore et reverendum dominum Petrum Keresztür.*¹⁵⁰

Auditores examinantur de reverendo pastore Samuele Albisi. Commendant de diligentia, interim tamen sunt quaedam difficultates in Supremo Consistorio complanandae.

Nem akarják megmarasztani praedikátorokat.

Tekintetes nemzetes főbíró uramnak nincsen semmi panassza a praedikátor ellen, a többi pediglen megedgyezett benne, hogy kitudgyák. A haraiak pedig, amint eddig is, mint filialis ecclesia, ha megmarasztják a kéméndiek, megedgyeznek benne, hogyha pedig elbocsátandgyák, abban is ellent nem tartanak.

Reverendus minister examinatus azt mondgya: Mindezeknek oka csak ez, hogy túlök fizetésemet kérem. *Et impatientia reprehensionis.*

Úrvacsorai pohár – 1708

¹⁴⁹ HuZaL-Jkv. I/1. 234.

¹⁵⁰ Uo. I/1. 241.

1702

[260] Anno 1702. die 31. Januarii. Continuatur visitatio per praeominatum reverendum dominum seniore Samuelem Jenei, et adjunctos praeominatos fratres, Casparum Váradi et Stephanum Várallyai, Kéméndini inque filialibus ecclesiis Brekszóieni [!] et Haraiensi.¹⁵¹

Auditores examinantur de reverendo domino ministro Samuele Albisi.

Regtül fogva való zenebona lévén Kéménden lakó atyánkfia, Albisi Sámuel uram Kéménden lakó némelly hallgatói között, melynek jó karba való vételére és a difficultasoknak megértésére fellyebb specificált atyánkfiaival kimenvén, követtünk el ilyen rendet: Elsőben is elkezdvén kéméni ecclesiahhoz tartozó Brakszóban tekintetes

A · KÉMENDI · REF · TEMPLOM ·

Kéméni református templom
– Debreczeni László rajza

nemzetes Fodor György uramon és az [261] ökegyelme feleségén, tiszta lelkiismerettel attestálnak tiszteletes Albisi uramnak élete s tudománya felől, szeretik s marasztják. Onnan általmenvén a filialis ecclesiába, Haróban, személy szerint velünk lévén tekintetes nemzetes Fodor György uram, convocáltatott s compareált személyek tizenhatan, hasonlóképpen attestálnak tiszteletes Albisi uram felől, marasztják. Az mater ecclesiában, Kéménden convocálván ökegyelmeket, kik között jelen lévén tekintetes nemzetes főbíró uram, Váradi András uram is fellyebb említett tekintetes nemzetes Fodor György urammal együtt, három kívül, úgymint nemzetes Váradi Ferentz, Kéméni László és nemzetes Jaksi Thamásné asszonyomon kívül, hasonlóképpen attestálnak tiszteletes Albisi uram életéről s tudományáról, szeretik s marasztják.

Az praeominált három személyek simpliciter nem marasztják, esküsznek s átkozódnak, hogy tanítását nem hallgattyák tiszteletes Albisi Sámuel uramnak. Az okok, melyekre nézve ökegyelmeknek erre kellett volna indulni, nem oly meritalisok. Ezzel mindazáltal ökegyelmek vádollyák, hogy ökegyelme néha-néha tanításában a templomban mérgesen invehálódik, melyet az említett személyek magokra magyaráznak, és hogy Albisi uram igen hosszas mind praedikálásában, mind könyörgésében.

Deliberatum:

1. Huszonketten lévén a patronusokkal együtt in praesenti, akik ökegyelmét szeretik és marasztják, hárman akik nem marasztják, azoknak is nem lévén meritalis vádgyok, lelünk ismereti nem vészen reá, hogy tiszteletes Albisi Sámuel uramat exturbálásra méltónak adjudicállyuk. Ezt kívánván a canonnak is merituma. A feddésben peniglen ökegyelmét intyük, hogy ex affectu pravo et rancore privato ne invehállyon, hanem ex pio gloriae ac legis divinae zelo, alkalmaztatván ökegyelme magát a 43. canonhoz. Semel pro semper post iteratas admonitiones ökegyelmét intyük, hogy azt az szokott hosszasságot az praedikálásban és a könyörgésben ökegyelme hadgya el, s úgy alkalmaztassa ökegyelme tanítását, hogy praedikállása s könyörgése legfellyebb egy óránál tovább ne tartson, *juxta canonem* 42., [262] az immár egyszer ökegyelmének praescribált circumscripção szerint, melyet ha

¹⁵¹ HuZaL-Jkv. I/1. 260–262.

őkegyelme vagy negligenter posthabeálna, s nem praestálna, contumaciter contemnálna, ha őkegyelmét gravisabb animadversio követi, sibi imputet.

2. A templom kert nélkül, pusztában áll, s a parochialis háza, a praedikátornak nagy kárával, kert nélkül vagyon. Ha őkegyelmek a szőlőműnek elérkezéséig be nem kertelik, az 88-dik canonnak harmadik punctuma szerint a praedikátort minden functiótúl eltiltunk őkegyelmek között.

3. Akik fizetni nem akarnak, az minister ne temesse el azoknak halottjokat, azzal nem az egész ecclesia, hanem az contumaxok castigáltatnak.

1705

[6] *Continuatur Visitatio Kéméndini anno 1705. die 4. Februarii per reverendum dominum praefatum seniore et adjunctos fratres.*¹⁵²

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Tokai, commendatur in omnibus ab utraque ecclesia Kéméndiensi et Haraiensi, neque reverendus minister aggravat suos auditores, nullam habens qu[a]erimoniam.

Nota bene: Ezelőtt hét vagy nyolc esztendővel a szegény üdvezült Várad László uram vött kezéhez az ecclesia pénzéből 12 mfr. olyan conditioval, hogy a templom szükségére zsendelt vetessen őkegyelme. A zsendellyel késvén, mind a zsendely, mind a pénz magánál maradt.

2. Váradj István uramnál vagyon ft. 6. 3. Kéméndi László uramnál vagyon ft. 1,5. 4. Gyürkicza Jánosnál vagyon egy zlot.¹⁵³ A templom ládájában is volt circiter öt forint, ez az erdőfalvi kölyukból a ládával együtt odalött, minden egyéb ecclesiai eszközökkel együtt.

[7] De praesenti vagyon egy virágos kupa vagy pohár, a virágja aranyos, Bagosi Ferencz uram őkegyelme ajándéka. Egy asztalra való gyolcs abrosz, recsés és kockás, a végén reá vagyon varrva, hogy csináltatott 1615 esztendőben. Vagyon egy ónkanna, nem szintén egy ejteles. Vagyon egy kicsiny keresztelő kannácska. Vagyon egy kicsiny török keszkenőcske, buja vászon. Vagyon egy dufla régi viseltes szőnyeg.

Tekintetes nemes Várad András uram vött ecclesia számára egy harangocskát. Albisi Sámuel uramnál is vagyon az ecclesia pénzéből öt vagy hat forint, melyről vagyon jedzés az ecclesia könyviben.

Vagyon egy szántóföld a felső fordulóra, ecclesia számára zálagosítottat egy bánpataki embertől ft. 5, kinek vicinussa napnyugot felől Mihoch Joan, Jaksiné asszonyom jobbágya.

Nota bene: Gyürkicza János megadott két horgast az egy zlot adósságból, maradt nálla dr. 37.

„A KÉMENDI HARANGLÁB”

Debreczeni László rajza

¹⁵² HuZaL-Jkv. I/2. 6–7.

¹⁵³ Az egész mondat ki van húzva.

1716

[73] *Residua pars visitationis Kéméndiensis anni 1716. diei 21. Februarii.*¹⁵⁴

Mínthogy Kéméndi Boldisár uram, néhai édes bátyjának szőlőhelyeit bírja, azokat, azmellyekbül annakelőtte ép állapattal lévén az praedikátoroknak fizetett, igaznak ítélte az Szent Visitatio, hogy azmely egy veder borral tartozott volna az relictá, úgymint néhai Kéméndi Gáborné, a nunc in posterum Kéméndi Boldisár uram tartozzék azzal a praedikátornak, addig míg magának is az relictának szőlője lészen.

1. Auditores ex Haró examinantur de domino Martino Fogarasi.

Deliberatum: Mínthogy tiszteletes atyánkfia Fogarasi Márton irá[n]t panaszolkodik az harai filialis ecclesia, hogy az régi bevett jó rendtartás és szokás szerint [74] minden hétben csőtörtökön praedikállani igen ritkán jár által, ezúttal intyük őkegyelmét, hogy az 42-dik canon szerint a modo in posterum az receptus usust observállyá és minden csőtörtökön praedikálni általmennyen, másként őkegyelme az ecclesiatica censurat el nem kerüli. Az harangozásnak bévett rendit is observállyá.

1. Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus filialis ecclesiae Haró. Az reverendus minister panaszolkodik, hogy szénáját meg nem adták.

1717

[101] *Continuatur visitatio Kéméndini 1717. 19. Februarii per reverendum seniore[m], caeterosque adjunctos fratres.*¹⁵⁵

Ecclesia examinatur de reverendo ministro domino Martino Fogarasi.

Úrasztali terítő – 18. század

Commendatur de officio in omnibus, iste parata.

Reverendus minister examinatur de ecclesia.

Egyébben commendálja az ecclesiát, hanem némelyek ellen panaszolkodik, hogy a bérét őkegyelmének ha nem is borral, meg nem fizetik, hanem valami kevés pénzt adnak a borért.

Volt ecclesia pénze őkegyelminél ft. 3, tavalyi restantia, melly forintokat vett volt maga candidatura jára hac lege, hogyha a canon szerint őkegyelme az ecclesiában megmarad 3 esztendeig, nem ratiocinál rólla, ha penig nem, az ecclesianak tartozik refundálni, *Már két esztendőket benne eltöltött, restál 1.*

Tiszteletes Fogarasi Márton uramnál volt ecclesia pénze ft. 5 dr. 93, melyből szükséges helyekre expendált erogatióból maradt hfr. 3 dr. 35, melyről futuro tartozik ratiocinálni.

[102] Amely ecclesia búzáját anno 1713. néhai Kéméndi László, akkori egyházfi bizonyos személyeknek kiosztogatott volt, azokat tiszteletes Fog[arasi] Márton uram felszedte s szükséges helyekre erogálta. Marad csak Kéméndi Lászlónénál metr. 5 restantiaba.

¹⁵⁴ HuZaL-Jkv. I/2. 73–74.

¹⁵⁵ Uo. I/2. 101–102.

Harai Rátz Ferentz uram adós volt az ecclesianak 25 véka búzával, melynek 12 metr. erogálta toronyra. Restál még ökegyelménél metr. 13.

1718

[223] *Continuatur Visitatio Kéméndini anno 1718. 17. Februarii per reverendum dominum seniore Petrum Keresztúri, caeterosque adjunctos fratres, reverendum dominum Petrum Örsi, reverendum dominum Johannem Décsi et reverendum dominum Stephanum Rákosi.*¹⁵⁶

Examinatur ecclesia de reverendo domino ministro Stephano Abrudi. Commendatur a suis auditoribus in omnibus functionis exercitio.

A reverendus dominus miniszternek nincsen semmi panassza az ecclesia ellen.

Filialis ecclesia Haró examinatur de reverendo domino ministro. Commendatur etiam ab ecclesia filiali.

[124] 1. Szegény Fogarasi Márton uram idevaló praedicatorágában percipiált volt ecclesia pénzét ft. 3 dr. 34, melyet maga is hátszigi visitationk alkalmatosságával előttünk recognoscált. Akart is ratiocinálni róla, de halasztottuk volt ratioját kéméndi visitatoria. Is-ten az idő alatt kiszóllítván, a specificált adós-ság szállott a relictara, melly adósságrúl a relictarta tartozik in futuro előttünk ratiocinálni.

2. Kéméndi Lászlóné asszonyom amelly öt véka búzával tartozott az ecclesianak, annak felét az egyházfi Diószegi János percipialta, mellyrül tartozik ratiocinálni. Fele még restál a relictanál, mellyeket a jövő aratáskor tartozik administrálni.

3. Harai Rác Ferencz uram tartozott az ecclesianak öt köből búzával, három köblét administrálta, még két köből restál ökegyelménél, mellyekrül a Szent Visitatio ökegyelmét admoneálta, hogy intra octavum adminisztrálja. Adminisztrálta.

Kéméndi harang – 1796

1719

[149] *Clauditur Visitatio Kéméndini anno 1719. 10. Martii per reverendum dominum seniore Petrum Keresztúri et adjunctos fratres, reverendum Petrum Örsi et reverendum Johannem Décsi.*¹⁵⁷

Tavalyi visitatiokor Kéméndi Lászlóné adós maradván az ecclesianak öt véka búzával, a felét a mostani egyházfi, Diószegi János percipialta. Még megnevezett Kéméndi Lászlónénál vagyon harmadfél véka búza, melyet tartozik megadni az ecclesianak. Harai Rác Ferencznél is maradt az ecclesianak két köből búzája, melyet is ugyan a mostani egyházfi percipialt. Eladván a búzát, és perselyből is amelly pénzt percipialt, volt nála in summa ft. 9, mellyekből bizonyos helyre erogált dr. 57. Még marad ökegyelménél ft. 8 dr. 43, mellyekrül in futuro tartozik ratiocinálni.

¹⁵⁶ HuZaL-Jkv. I/2. 123–124.

¹⁵⁷ HuZaL-Jkv. I/2. 149.

1765

[1] Die 27. Februarii 1765. incipit periodus Maros ab ecclesia Kéménd, praeside reverendo ac clarissimo domino Francisco Intze de Lisznyó seniore venerabilis tractus Hunyad et substituto notario Benedicto Bitai, a parte ecclesiae praesentibus Josepho Kandó, Laurentio Boér, Stephano Fejérvári, reverendo domino loci ministro Francisco Sz[ent]Györgyi, aedilibusque Paulo Horvát, Stephano Lőrintz.¹⁵⁸

1-mo Megkérdetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister ökegyelme felől, semmit egyebet nem insinuál, minthogy az elmúlt esztendőben reméntelen tűz által éppen elpusztulván a parochia, kéntelenített a filialis ekklézsiába, Haróba költözni, mely mia a cultus oly frequens nem lehetett, mint mikor helyben volt lakása. De már újjonnan restituálandó parochiába kívánván ökegyelme is restituálni, kíván a nemes ekklézsia jó reggeli harangozást, melyre magát tiszteletes loci minister ökegyelme sponte obligálja.

2-do Scholae rector ökegyelme ellen sem panaszol az ekklézsia.

3-tio Tiszteletes loci minister ökegyelme insinuálja a papi fizetésnek imminutioját, néhai méltóságos generalis Jósika úr decessussa után, melynek kellene kipótoltatni tekintetes Váradi familia által méltóságos Jósika uraktól redimált jószágoknak fructussából, nemkülömben némely nemes új gazdáktól, kik eddig új gazdaságok miatt nem contribuálnak. Offerálá tekintetes Váradi László úr maga jóakarátját, hogy a proportione redemptae suae possessionis supleálja, úgy az újj gazdák közül Boér Lőrintz uram maga részéről ad annuatim, míg jobb tehetsége léssen, fél kalongya búzát, egy veder bort, egy szekér fát. Hasonlóképpen testvére, Boér István uram is, melyhez képest intimálja a Szent Visitatio, hogy mint a fő possessor urak, úgy az új gazdák is értékek, tehetségek szerint conformálják magokat úgy, hogy legalább a legszegényebb tehetségű ember is a közönséges mód szerint a papnak egy forintot érőt, a mesternek pedig felét fizessenek.

4-to Scholae rector ökegyelme törökbúzábeli fizetése is ekképen determináltatik, hogy egy véka in granis fizetessék ősszel, három véka nyers törökbúzával in nodis, és ha ekképpen [2] nem akarnák a gazdák fizetni, tehát Karácsonkor fizessenek egy vékát in granis, melynek effectuatíójára és jó módon való egybegyűjtésére egyházfiak assistályanak tekintetes curator úr parancsolatjából.

5-to A parochialis ház szintén felépítve lévén, hátralevő részeinek építtetések, úgy a körülötte lévő kerteknek a repartitio szerint való erectiojok és admaturatiojok recommendáltatik a nemes ekklézsiának ea modalitate, hogy tiszteletes loci minister atyánkfia a tekintetes curátorral együtt a fő patronus urakat pro competenti suo cursu tisztességgel requirálják, a főbb nemesség pedig egyházfi által unszoltassék, hogy ki-ki a maga részét megépíteni ne késsék.

6-to Rákosdi Kozolyai Jósefné adóssa lévén ezen nemes kéméndi ekklézsiának, mint debitor, tizenöt veder interes borral, hét veder és hat kupa borral, úgy mint kezes, melynek árra levi calculo is hat vfr. Igaznak ítélte a visitatio, hogy ezen adósságba foglaltassék el ugyan Kéménden Igna Lupulnál, tekintetes Váradi László uram jobbágyánál adósságba lévő négy forint és ugyan Kéménden, nemes Kéméndi Lászlónál adósságba lévő két forint.

7-mo Tekintetes curator Váradi László úr demonstratioja:

¹⁵⁸ HuZaL-Iratok 6.sz. 1–4.

A. Perceptio:	ft.	dr.
a. A tavalyi visitation maradt kezénél készpénz az ekklézsia cassájában	20	4
b. Régi perselypénz	32	–
c. Tsuka Páltól felvett capitalis	10	20
d. Kozolinétól való régi bor interes árrából urn. 2 oct. 6	6	12
e. Kémédi László és Ersók ökegyelmektől nyolc forintok után három esztendőre egy hordóból jött interes	1	42
f. Rákosdi régi interesből vett pro urn. vini 26 oct. 2	7	7
g. A bánpataki és vormágai kegyes possessoratus jó akarátja szerint glandinationiból a kéméni nemes ekklézsia számára vett in perpetuum fundum fructificandum	50	–
10. [!] Tekintetes Mara Miklós úr collatuma erga contractum	7	12
11. Nemes Hunyad vármegyéből requiráltatván a főrendek és kegyes benefactorok pie conferáltatnak a tűz által megemésztett egész parochia restauratiojára	62	79
Summa perceptionis	199	[...]
[3] B. Elocatio:		
A fenn nevezett summából vagyon elocálva:		
a. Kéméni és bánpataki paraszt személyeknek erga contractuales sub litteris P. et Q. makk bérből	21	–
b. Ismét Mara Miklós úr collatuma Fejérvári István ökegyelménél sub litteris O. et P.	7	14
c. Kozolinétól elfoglalt pénz Igna Lupulnál	4	8
Ugyan afféle pénz Kéméni Lászlónál	2	4
Summa elocationis	34	26
C. Erogatio:		
a. A mostan épülendő parochiara, tavalyi visitatoria költ a curatoralis demonstratio szerint	73	59
b. Egy szántóföldnek culturájáért, magváért, termésének bétakarittásáért, melyből jött metr. 19	5	10
c. Üres edények s borok vecturájára	1	44
d. Töltelek borra Horvát Pálnak pro urn. 5 a dr. 72 kellett volna adni három forintot és hatvan pénzt, de készpénzül fizettek csak	2	56
Nota bene: Egy forint s négy pénz defalcáltatott az ő adósságából, contractussára is felíratott.		
Erogationis summa	82	69
Ehhez addálván az elocationis summa	34	26
Lészen	116	95
Ezt viszont kivévén a	199	21
Marad	82	26
Melyből készpénzül megszámláltatva vagyon	79	79

Melyből ft. 29 még ki kell adni ad foenerandum, hogy a glandinationis proventusból ingrediált 50 ft. capitalis a patronatus intentioja szerint intacte foeneráljon a nemes ekklézsianak, a többi pedig convertálhatni a parochialis épületekre.

8-vo A harmadideji borok reménytelen tűz miatt consumáltattak edényestől, in anno 1764 pedig ingrediált interes bor az egyházfí, Horvát Pál relatioja szerint urn. 85 oct. 3, maradt [4] restantiaba urn. 24, úgymint Rákosdon urn. 20, Kéménden és Bánpatakan urn. 4, mely adminisztrált 8 veder borból tartozik tekintetes curator uram tiszteletes prédikátor uramnak még adni urnarum vini 14, a percipiált 26 veder bor mellé, minthogy:

Úrvacsorai pohár-részlet

9-no Coram visitatione producáltatott a tekintetes asszonynak, bartsai Bartsai Klára asszonynak, néhai tekintetes zejkefalvi Zejk István meghagyatott özvegyének tekintetes Sámuel és János fiainak consensusokból emanált collationalissa, melynek harmadik punctuma szerint annuatim tiszteletes kéméni lelki tanítónak negyven-negyven veder bor szakasztatik a titulált asszonynak legatumának interesséből, mely ordinatioja a titulata asszonynak in omnibus punctis helybe hagyatik, és titulus curator úr ökegyelmének observálni, observáltatni commendáltatik.

10-mo Régi restantiaban lévő 112 veder rákosdi régi interes borból defalcáltatván 49 (vide supra numero 6-to) veder, marad ad futuram rationem urnarum vini 63.

11-mo Kézpénz interes pedig pro anno 1764 nem administráltatott, sőt a régi négy forint huszonnégy pénz restans interesből is elmarada ft. 2,8.

12-mo Vagyon a nemes ekklezsiának in granis 19 véka búzája, perselyben pedig marad kézpénz hfr. 8,46.

13. Végtere tekintetes curator Váradi László uram önként resolválá magát a Szent Visitatio előtt arra, hogy a kéméni nemes ekklezsiának Rákosdon lévő adósságát új contractusok szerint jobb rendbe és állapotba kívánja venni, helyheztenni, mely maga ajánlását az úrnak a Szent Visitatio nemcsak respectállyá, hanem a titulus curator urat azon munkácskának végbevitelére kéri is egész szívességgel.

14. Curator Váradi László uram kérése szerint adjungáltatik egyházfi Horvát Pál mellé segédüll Boér Lőrincz ökegyelme.

1766

[10] *Continuatio visitationis filiam in matre Kéménd die 7. Februarii anno 1766. per eosdem pro partibus ecclesiae praesentes spectabilibus spectabilibus dominis curatore Ladislao Váradi, Moses Kéméndj etc. etc.*¹⁵⁹

1. Reverendus loci minister Franciscus Szentgyörgyi ab omnibus commendatur et acceptatur.

Demonstratio curatoris tituli Ladislai Váradi:

A. De perceptis:	hfr.	dr.
Tavaly maradtott volt kézpénz	79	79
Azután perselypénz ment által	8	—
Huszonkét veder bor árta a dr. 57	12	82 ½
Lőrincz János uramtól feladott pénz	12	58
Rákosról bor interes redemptioja	3	25
Alamizsna pénz	71	72
G[eneralis] Synodusból	1	44

¹⁵⁹ HuZaL-Iratok 7. sz. 10–11.

	hfr.	dr.
Pénz interes	—	48
Summa percepti	190	8 ½
B. De elocatis:		
Ebből elocáltatott ad fenerandum erga contractuales bizonyos embereknek	36	2
C. De erogatis:		
A parochialis ex fundamento újonnan épült házra és hozzá tartozó belső eszközökre, ablakokra, ajtókra, kemencékre etc., csűrre, pajtára, ácsokra, asztalosokra etc. költ el juxta demonstrationem curatoralem	122	72
Ezt és az elocatumot detrahálván a perceptum summájából, marad curatorialis provisio alatt	31	34 ½
Accedált perselypénz in aere parato	4	2 ½
Nota bene: Ebből dr. 12 nem elkölhető.		
Summa	35	37

Bor interes jött bé pro anno 1765.	urn.	oct.
Rákosdról	23	—
Bánpatakról és Kéméndről	49	6 ½
Summa	72	6 ½
Restantia de eodem anno	39	3 ½
Restantia de superioribus annis	63	—

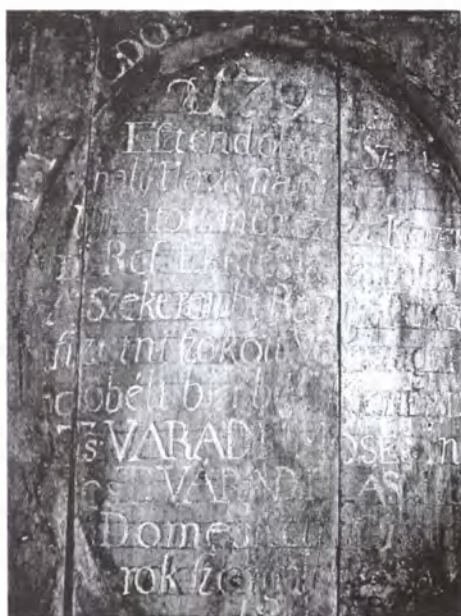
[11] Tavalyi visitatióban mentionált 29 véka búza megrostáltatván, lett metr. 17, mely is a parochian dolgozó mesteremberekre, ácsokra, asztalosokra, tapasztó cigányokra elkölt metr. 17.

In anno 1764 ingrediált és a tavalyi visitatióban feladattatott bor, mely volt urn. 85 oct. 3, harminc veder hijján, mely elkorcsomároltatott, megvaygon most is in natura in duobus vasis apud manus curatorales depositus ~ urn. 55.

Nyolcvanöt kalangya szalmát adott a tiszteletes loci minister magáéból a csűrnek befedésére. Adjudicálja a Szent Visitatio, hogy exsolváltassék cum rhfr. 4, melyből hfr. 2,4 meg s fizettetett, a residuumat is tartozik a titulus curatoratus az ekklézsia költségéből megfizetni.

Item a csűr földinek reparatiojáért hfr. 1,20.

Deliberatum: Végeztetik, hogy a modo in posterum se a tiszteletes loci minister, se pedig a nemes ekklézsia curatora ekklézsia consensu nélkül semmi költséget ne tégyen, hanem valamikor reparatio kívántatik templom, parochia és egyéb épületek körül, toties quoties ex consilio totius ecclesiae concludáltassék, hová és mit kellyen költeni, hogy se pap, se curator a szükségtelen expensakért ne culpáltassék, és az ekklézsia kevés költsége azáltal ne diminuáltassék.

A kéméndi szószék mellvédje – részlet

1771

[19] Anno 1771. die 5^a Martii instituta visitatio in ecclesia reformata Kéménd, reverendo ac clarissimo domino Francisco Intze Lisznyai seniore et spectabili domino Moyse Váradi, illustrissimo domino Johanne Zeyk, spectabili domino Paulo Váradi et Stephano Lugosi, sic etiam reverendo Samuele Nagy, parocho Rápolteni praesentibus.¹⁶⁰

Tiszteletes loci minister Szentgyörgyi Ferentz uram és Étfalvi Kelemen ökegyelmek ellen a nemes eklekléziától semmi panasz nem adatik fel.

Perceptio ab anno 1770 mense Martio usque ad 1771. 5^{am} Martii:

	hfr.	dr.
Volt a ládában a tavalyi visitatiokor	31	45
Jákob Pásztól vett capitalist	7	–
Burza Lázártól ugyan capitalist	2	6
Vaszil Iszpásztól ismét afélét	3	72
Tsuka Ferentztől	3	6
Interest vett fel Tsuka Ferentztől, a káplártól	–	48
Tziklya Dávid	–	36
Borza Lázár három esztendőre	–	71
Gyertyánosi Borza Juontól 2 véka búza árra	1	20
Dobras Mihálytól egy véka búza árra	–	70
Popa Salamontól egy véka búza árra	–	60
Tsuka Ferentzné	–	30
Káplár Tsuka Ferentz más esztendőre is restantiat	–	48
Mikolt Avram Popa Danielért	–	30
Summa	52	45
Bor ment volt tavalyi visitatiokor két hordóban um. 60 oct. 3, de vízmérésen találtatott csak um. 59 oct. 4, deficient oct. 7. Ezen 59 veder és 4 ejtel a dr. 96 adatván el, jött bé	57	22
Búza maradott volt metr. 5, mellyet megrostálván, a hondoli vékával mérvén, elapadott félvéka, restál még magánál fél véka aly.		
Tavalyi proventusból percipiált in summa	109	67
Ebből elocált:		
1. Bánpatakára 15 ^a Martii	16	32
2. Eodem 2 ^a Maji	10	20
3. Kéméndre 11 ^a Februarii 1771.	20	40
4. Bánpatakára ismét 2 ^a Martii 1771.	10	20
5. Kéménd Rusz Juonnak 2 ^a Martii 1771.	2	38
6. Bánpataki Filip Ruszánnál sine contractu	6	–
Summa	65	50
Erogatio:		
Perselybe tettem	1	64
Visitatoria	1	2
Borok töltésére 3 ejtelre a dr. 18	–	63
Emelő bor helyért [!]	–	9
[20] Révre Dévaig	–	2
Pappyros	–	6
Istálló tapasztásáért Lázár cigánynak	1	72

¹⁶⁰ HuZaL-Jkv. I/3. 19–22.

	hfr.	dr.
Ajándék rákosdi kapitánynak, hal	–	18
Bánpataki bírónak napozásért	–	4
Rákosdra járván, magára, lovára	–	72
Rákosdi kapitánynak két rendben tojás	–	12
Hat rendben marosi transenna Rákosdra	–	18
Három edénykötés	1	2
Toplitzáról az üres hordó hazahozásáért	–	60
Egy pánt vas	–	51
Márkulnak s a cigánynak csüfűfedésre	–	41
Gyertya és papyros	–	6
Háztapasztásra interesre kiadott Opra cigánynak	1	20
Summa erogata	10	22
Summa universa elocationis et erogationis	75	72
Vagyon actu a ládában	20	36
Köpetzi uramnál tavalyi bor restantia	18	24
Summa	114	32
És így supererogált	4	65
Volt az ekkléziának bort foeneráló adóssága:		
Bánpatakán, Gyertyánoson, Kéménden	292	88
Rákosdon	217	60
In anno 1770 Martiusban és Majusban elocáltatott	32	52
Ezek pro hoc anno foenerálhattak a 217 ft. és 60 pénz híjján. De ezekből percipiált:		
Fellyebb numero 2, 3, 4, 5 megnevezett emberektől	15	84
Rákosdról Brassai Mihálytól urn. vini 36 a dr. 68, facit	24	48
Jakab Jánostól urn. 22 a dr. 68, facit	14	96
Brassai Gyuritól urn. 15 a dr. 68, facit	10	20
In summa jött bé capitalis	49	64
Mely szerint restál még Rákosdon capitalis	167	96
Ismét bort ezen esztendőben foeneráló pénz	309	56

Végeztetett pedig az 1769. esztendőben 30-dik Martii tett improtocolatio tartása szerint Rákosdon tiszteletes loci minister uramnak foenerálni assignáltatott 60 mfr. (minthogy már jó rendin in capitali felvétetődtek) olyan helyekre elocáltassanak, az honnét a legalis bor interes a tiszteletes loci ministernek foeneráljon a modo in posterum, hogy eszerint a néhai asszony intentioja ne frustráltassék. Ami pedig az elmúlt esztendőt illeti, a Bánpatakáról s Gyertyánosról gyűlt interes bor árrában 12 vedernek árrát a dr. 68 mostani tiszteletes loci minister ökegyelmének adja kezébe egyházfi ökegyelme, úgymint hfr. 8 dr. 16.

	hfr.	dr.
Perselypénz találtatik	8	8 ½
Melyből csűr fedelére tett 15 kalongya szalma árrába visszaadatott tiszteletes loci minister uramnak	1	35
És így maradott	6	73 ½
Ebből a ládába lévő több pénzhez tétetett	5	64 ½
És maradott a perselyben	1	9 ½

A fellyebb említett ezen esztendőben bor interest foeneráló 309 mfr. és 56 pénz után kellett volna interesnek bójóni urn. 116, de a supernatans pénzek miatt urn. 3. oct. 3 absorbeáltatván, jöhetett bé in summa urn. 112 oct. 5, restantia volt urn. 21 oct. 7 ½. Ebből

percipiált urn. 96 oct. 3, pénzül váltott urn. 2 oct. 6, mely pénz fellebb a pénz perceptumba ingrediált.

	urn.	oct.
Restál Mezei uramnál	4	6
Boér Istvánnál	3	6
Farai Jánosnál de 1768 et '70	1	6
Borza Borzánál de 1769 et '70	2	$\frac{3}{4}$
Rusz Ruszánál de 1767-'70	1	7
Fejérvári Istvánnál de 1769-'70	5	6
Kretsun Juonnál de 1769	–	3
Trufás Györgynél de 1769	–	$2\frac{1}{2}$
Trufás Antoni de 1768-'69	1	1
Trufás Juonnál	1	–
Jakob Joszivnál de 1769	–	2
Borza Györgynél de 1769	–	3
Csizmás Andrásnál	–	$\frac{3}{4}$
Filip Ruszán de 1768	–	6
Summa uranarum	24	

Még 10 urn. kellene restant[iaban] lenni és a rákosdi interesnek, amelyből két hordó eddig vecturaja imputáltak.

	urn.	oct.
Ezen borból adott tiszteletes loci ministernek	20	–
Töltelékre ment	2	–
Hitelbe eladott a dr. 78	60	–
A dr. 68	9	4
És így restálna	4	7
Amellyet emelő borra és töltelékre erogált, maradván seprejin egy általagból	–	3

Búza interes competált az ekklézsiának rend szerint metr. 3.

Tavalyi restantia volt Szirb Mihályné asszonynál metr. 2.

Metr. 5, ez az idén is restantiában marad.

	hfr.	dr.
PéNZ interes competált annuatim	28	46
A 6 pro cento hfr. 168 és a 10 pro cento hfr. 13	1	36
Régi restantia volt 121 dr., in summa ft. 3, $2\frac{1}{2}$ dr.		
Ebből percipiált Kandó József uramtól tavalyi restantiat	–	24
Kéméndi Móses uramtól	–	12
Csuka Pál posteritási fellebb felírt dr. 96 a restantiával együtt	–	24
Kandó József uram	–	24
Kéméndi László uram	–	24
Boér István interesbe póznát adott a dr.	–	36
[22] És így restál még Lörintz János uramnál pro anno 1769 et '70 dr. 27, Bod Sándor uram pedig tavaly előre fizetett volt erre az esztendőre hfr. 4 pénz interest		
És így maradott ad futuram rationem	28	–
A perselyben	–	52

Azon kívül, ami ezen visitatoria erogálódik.

Künn marad a borok árra, amint fellyebb íratott, kivéven 22 vedernek az árrát a dr. 68, melyet ut supra a tiszteletes loci ministernek assignált a Szent Visitatio.

Az ideji borok árrából maga szükségére felvett egyházfi Horváth Pál uram hfr. 7 dr. 14 Csizmás Pétertől. Ezen kívül régibb adósság vagy on ökegyelménél hfr. 5 dr. 23.

Nota bene: Bánpataki Jákob Josziv egy 7 ft. zálogba lévő földje kiváltatván, annak az árrából zálogosítottatott Kordez Ádám nevű ugyan bánpataki embertől más föld 8 vfr. anno 1770. 26^a Julii Gyöngyösi Tamás és Lugosi Tamás ökegyelmek subscriptioja alatt költ contractus szerint. Erre az ideji perceptumból accedált hfr. 1 dr. 2.

1772

[53] Anno dieque ut supra [1772. 28va Februarii] continuatur visitatio ecclesiae Kéméndiensis per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, ordinarium notarium Benedictum Bitai et adjunctum reverendum ac clarissimum Stephanum Intze Lisznyai, in praesentia spectabilis domini Moysis Váradí ecclesiae hujatis curatore et Johannis Lörintz, praesente etiam loci ordinario ministro reverendo domino Francisco M[iklós] Sz[ent]Györgyi.¹⁶¹

Úrasztali kehely – 1708

1-o Az ekklezsia és tiszteletes loci minister Sz[ent]Györgyi Ferentz uram megszólíttatván, mindkét részről tellyes contentumot jelentettek.

2-o Demonstratio oeconomica de perceptis et erogatis aedilis Pauli Horváth procedit sequente serie:

	hfr.	dr.
a. A tavalyi visitatiokor maradtott volt az egyházfi kezében	28	—
Accedált pénzül interesben Rákosdról s Kéméndről	6	98 ½
Bor interesséből emergált pénz	47	58
Summa	83	56 ½
Nota bene: Ezen summából fizetetlen maradtott bor árra hfr. 17 dr. 4 Csizmás Péternél, ki is Bánátusba aufugiált.		
Ebből hiteles demonstratio mellett erogálódott, nevezetesen templom fedésére és egyéb apróságokra	31	34 ½
Mellyet subtrahálván, marad	51	22
b. A rákosdi proventusról való demonstratio:		
Brassai Györgytől 24 mfr. capitalis expunctiojában jött um. 35, mely a dr. 68 téssen Még restál nálla capitalisban dr. 20.	23	80

¹⁶¹ HuZaL-Jkv. I/3. 53–54.

	hfr.	dr.
Süket Jakab Jánostól 17 mfr. capitalis depuratiojában jött urn. 20 oct. 6, mely a dr. 68 tézen	14	11
Még restál nálla a capitalisban hfr. 2 dr. 89, régibb interes is valami.		
Brassai Gyuritól 10 mfr. capitalis depuratiojában jött urn. 14 oct. 6, mely a dr. 68 tézen	10	3
Tartozik még újjabb interesben dr. 30, régibb interesben is valamivel.		
Summa	47	94
Eladattatván ezen borok a demonstratioban specificált [54] árron, jött bé belöllök hfr. 56 dr. 65, és így accrescált a capitalis ex hfr. 8 dr. 71.		
Ezen contractusból penes contractuales bor interesre elocáltatott:		
Szuszán Juonnak	6	–
Jován Péternek	6	–
Summa	12	–
Mellyet subtrahálván az acrescentiat magába foglaló summából, úgymint de hfr. 56 dr. 65, marad a cassaban	44	65
Indigitáltatik ugyanitt, hogy ennyi pénz megvolna, de jobban is rumináltatván kijött, hogy készpénz légyen még csak	12	29
Elocálva	36	14
Restantiaba bor árrába	1	62
In summa	50	5
Hasonlóképpen vagyon a dolog az első positiora nézve is, melyben készpénz vagyon	30	66
Eltévelyedésben Csizmás Péternél	17	4
Itt is homályban forog hfr. 3 dr. 52, summa	47	70
Accedált még a cassához stante visitatione interes pénz	2	16

3-tio A perselybe gyűlt pénz egybevettetvén az abból tett erogatummal, taláztatott most lenni s maradni hfr. 5 dr. 66. Mely pénzből hogy a parochia hátulsó házában üvegablakokat csináltathasson a tiszteletes loci minister ökegyelme, a Szent Visitatio által az ekklézsia consensussából facultáltatik.

1775

[131] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kéméndensi die 8va Februarii per eosdem, praesente reverendo domino Francisco Sz[ent]Györgyi, ecclesiae hujatis parochio, a parte vero ecclesiae titulato domino Johanne Lőrintz, Josepho Kandó ecclesiae commembris, nec non aedili Paulo Horváth et pulsatore.*¹⁶²

1-mo Nem lévén jelen sem az ekklézsia curatora, titulus Várad Móses úr, sem más ekklézsia commembrumi az említettekén kívül, a szokott kérdéseken rendre nem mehetett a Szent Visitatio. Mindazáltal sem a jelenlévő, sem, amint referáltatik, az absens ekklézsia tagjai a tiszteletes loci minister Sz[ent]Györgyi Ferentz atyánkfia ellen, sem a tiszteletes loci minister az ekklézsia tagjai ellen nem panaszlának.

2-do

¹⁶² HuZaL-Jkv. I/3. 131–133.

	hfr.	dr.
Az 1772-ben celebrált visitatióban maradott volt az ekklézsia cassájában	5	66
Ehhez accedált három esztendőök alatt	28	57
Summa	34	23
Ebből erogáltatott ad diversas ecclesiae necessitates	14	69
Mellyet subtrahálván a percepti summából, marad	19	54
Nota bene: Ezen pénznek ad futuram rationem az egyházfi Horváth Pál uram kezéhez kellene menni, de minthogy vagy az erogatiokban vagy a perceptiokban hibának kellett esni, mely abból tetszik meg, hogy a cassaban találtatott actu aes paratum tizenöt ft. ötvennégy pénz, ergo marad az aedilis kezénél	15	54
Nota bene: Az ötvennégy pénzt tiszteletes loci minister Sz[ent]Györgyi Ferentz uram vette maga kezéhez, hogy occurrens elemosinariusokat segíthesse.		
3-tio Méltóságos Zejk János úr kegyes collatiojából accedált makkbér az ekklézsia cassájába Ez is az egyházfi kezénél maradott.	4	25

4-to Demonstratio aedilis Pauli Horváth:

A. In perceptis:	hfr.	dr.
Az elébbeni visitatióban az első positióban numero 2-do sub initio indigitáltatik ugyan hfr. 57 dr. 22, de alább [132] azon numerusnak végén két positióban inferáltatik világosan lenni nem több	49	86
Ugyanazon numerus alatt más positióban említettik hfr. 56 dr. 65, mely a potiori ordine ibidem memorato elocáltatván, némely rész pedig restantiában maradván, marad a cassaban	12	—
Accedált az elébbeni visitatiótól fogva titulo percepti:		
Rákosdról interes pénz	2	40
Anno 1772 bor árrából	24	—
Anno 1773 bor árrából	26	52
Krisán Iliától feladattatott capitalis	20	40
Balás András posteritassitól capitalis	20	40
Fejérvári Istvántól capitalis	17	—
Kandó Jóseftől capitalis	6	—
Bál Avrámától capitalis	10	20
Fejérvári Istvántól kiváltott földnek árra	15	30
Toma Juontól capitalis	14	28
Magdalina Togyertől capitalis	14	28
Sándor Péter feleségétől capitalis	2	40
Bába Togyer feleségétől capitalis	5	10
Mezei Jánostól capitalis	11	22
Pavel Juontól capitalis	5	—
Harai István Ferentztől capitalis	23	46
Váradi László uramtól capitalis	100	—
Annak interesse	6	—
Rákosdról interes pénz	5	10
Szupán Juontól és Juván Pétertől capitalis	12	24
Bánpataki Sztojka Pétertől capitalis	4	8
Summa	407	24
B. In erogatis:		
Ebből már az exhibeált elocationis és erogationis demonstratio szerint	207	35
Pura erogatioba ment	213	52

	hfr.	dr.
Mely in summa téssen	420	87
És eszerint láttatik az erogatio a perceptumot superálni ex	13	63
De minthogy a cassaban is találtatik készpénz	15	72
A perceptum és erogatum között való summa facit	29	35

A kéméndi szószék mellvédje

edényben urn. 30, a másikban is 30, facit urn. 60. Ez az egyházfi keze s procuratioja alatt hagyattatik ad futuram rationem.

6-o. Tiszteletes loci minister Sz[ent]Györgyi Ferentz ökegyelme ad fel 16 kalongya szalmát, melyet ökegyelme a parochialis ház fedettetésére a magáéból adott. Ezt hogy a nemes ekklézsia ökegyelmének refundálja, a Szent Visitatio adsistálja, kalongyája a dr. 12 fizettségű.

Nota bene: Nem lévén az egyházfinak formalis demonstratioja, a tekintetes curator úr is absens lévén, honnan és mitől esett légyen ez a differentia, a Szent Visitatio ki nem nyomozhattya. Recommendálja azért ezen difficultasnak eligazítását a titulus curatoratusnak.

Annak felette a titulus curator úr signaturájából in serie erogationis úgy látszik, hogy a 80 rhfr. impendáltatott zsendelyszegekre, melyből, a dr. 60 computálván ezerét, amint a curatoratus signaturája tartja, [133] kellett volna venni 160 000 zsendelyszeget. Mellyhez accedálván a 6000 zsendelyszeg, amint azon erogationak rendiben feladattatik, in summa a templom bézsendelyezésére kellett volna impendáltatni 166 000 zsendelyszegnek. Ezt is a Szent Visitatio nem superálhattya, recommendálja ennek is eligazítását a titulus curatoratusnak.

5-o. Anno 1774 congerált interes bor vagon az ekklézsia számára való két edénnyel az ekklézsia háza alatt való pincében. Egyik

1776

[154] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kéméndiensi die 29na Februarii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, Stephanum Inize de Lisznyó notarium et adjunctum reverendum dominum Michaellem Teleki parochum M[aros]Solymosiensem, praesentibus a parte ecclesiae spectabile domino Paulo Váradi proximo curatore, Stephano Lugosi, nec non loci ordinario ministro reverendo seniore Francisco Sz[ent]Györgyi et pulsatore Boér, ut et ludi magistro Stephano László in domo parochiali.*¹⁶³

1-mo Az öreg tiszteletes atyafi, SzentGyörgyi Ferentz uram, ámbár öregségi állapotjához képest sok erőtelenségek között vagon, mindazonáltal, amint gyengesége engedi, a szolgálatot híven teszi, és minthogy nagyobb részeit életének itten töltötte s itt la-

¹⁶³ HuZaL-Jkv. I/3. 154–156.

kott idejének egész folyása alatt panasz nélkül szolgált, továbbra is ökegyelmével az ekklézsia contenta, s maga között megtartani kívánja. Hasonlóképpen contenta a nemes ekklézsia a harai oskolamester titulus László István ökegyelme szolgálattyaival is.

2-do Megkérdettétvén a tiszteletes loci minister hallgatói iránt, referálá, hogy a templomba való menetelben olykor esik rövidség, mert a harangozó nem harangoz. Mellyre a harangozó maga mentségére jelenté, hogy nem eximáltatott a királyi quantum alól. Recomendálja a Szent Visitatio a tekintetes curator úrnak, hogy midőn a commissarius eljő Kéméndre, insinuáltassék és a királyi kegyelmes ordinatio szerint eximáltassék, a harangozó pedig ha nem mindenkor is, legalább gyakran jöjjön el és harangozzon.

[155] 3-tio Demonstratio aedilis Pauli Horváth:

A tavalyi visitatioban exhibeált demonstratioban találtatván holmi difficultasok, recommendáltatott volt annak eligazítása a tekintetes curator úrnak, el is igazítottat, és most actu ilyen formán concludáltatik:

	hfr.	Dr.
1. A perceptum a tavalyi visitationak indigitatioja szerint volt in summa	407	24
2. A pura erogatio volt	142	74
Az elocatum volt	202	30
Azután jött világosságra 6 vfr. elocált és hfr. 1 dr. 92 elkölt, summa	8	4
Magánál az egyházfinál is vagyon	30	60
Summa	383	68
Subtrahálván ezt a perceptionis summából, kellene még maradni	23	56

De ezen fennmaradott s sohult nem taláthatató 23 ft. és 56 pénzt, considerálván a Szent Visitatio és a nemes ekklézsia Horváth Pál ökegyelme hosszas idő alatt folytatott egyházfiségában hasznos és hív szolgálatját, ökegyelmének egészen elengedte, kivált minthogy gyanú nem fért hozzája, hogy maga költötte volna el, s maga hasznára fordította volna, hanem írástudatlan lévén, amiatt eshetett ez a fogyatkozás. A 30 vfr. is meghagyatik magánál sine onere míg lefizetheti.

Nota bene:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatioban pura erogatio adattatott volt fel	207	39
Elocatum pedig	213	52

De a tekintetes curator úr szorgalmatosan utánnajárván úgy találta, amint most feljegyztetett és úgy a tavalyi munka egészen hibás s ennek a mostaninak kell megállani.

A tavalyi visitatiótól fogva való perceptumoknak s erogatumoknak specificatioja:

A-KÉMÉNDI-REF-TEMPLOM-ÉS-HARANGLAD-

Debreczeni László rajza

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a cassaban egy positioban	15	72
Más positioban méltóságos Zeyk úrtól	4	25
Azután interes pénz jött in summa	17	40
Tavalyi bor árra detractis detrahendis	26	16
Summa	63	53
Ebből pura erogatioba ment	14	21
Summa erogationis et elocationis	82	55

És így az erogatio s elocatio summája a perceptum summáját superálja cum hfr. 19 dr. 2, mely superfluumot honnan vette légyen az egyházfi, semmiképpen sem tudja most actu megmondani, igyekezze a tekintetes curator úr véllé kikerestetni, idővel talám eszibe jut, honnan vette.

4-to Anno 1775 congerált interes bora volt a nemes ekklézsiának urn. 46. Mely el is adatott, vedre a dr. 72, de még a hordók meg nem mérettettek, azért most annak árrát a Szent Visitatio nem assumálhattya, hanem marad a következő visitatoria.

5-to Meghalálozván titulus Gyöngyösi Tamás uram, legált a nemes ekklézsiának 60 ~ hatvan vfr. és csakhamar utánna felesége is, Kristori Éva asszony meghalván, legált 40 ~ negyven vfr., ketten [156] in summa 100 ~ száz vfr., mely pénz actu megvagyon a nemes ekklézsia cassájában.

	hfr.	dr.
6-to A tiszteletes loci minister ökegyelme beadott demonstratioja szerint maradt volt tavaly a perselyben	–	54
Azután jött bé publicatioból	6	51
Summa	7	5
Erogált pedig	3	13 ½
Maradna tehát a perselybe	3	91 ½
De ebből 3 ~ három forint bététetett az ekklézsia cassájába Horváth Pál uram keze alá, és így marad most a perselybe	–	91 ½

1777

[203] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kéméndensi anno 1777. die 12. Martii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyadiensi seniore, Stephanum Intze de Lisznyó juratum et ordinarium notarium et adjunctum reverendum ac clarissimum dominum Danielelem Demeter de Szemerja, praesentibus a parte ecclesiae nobilibus dominis Johanne Lőrintz, Moyse Kéméndi, Stephano Fejérvári, Ladislao Kéméndi, Blasio Lőrintz, Nicolao Boér campanatore, Paulo Horváth aedili, Georgio Horváth, Stephano Köpetzi et Samuele Zajzoni aedili ecclesiae Haróiensis. Praesente item venerabile seniore reverendo domino Francisco Miklós Szentgyörgyi cum adiutore suo reverendo domino Michaelae Pünkösti et curatore ecclesiae Haróiensis domino Josepho Tót in domo parochiali ubi ecclesia Kéméndensis ut mater et Haróiensis ut filiae sequenti serie visitantur.*¹⁶⁴

1-mo. Pro adiutore neointroductus tiszteletes Pünkösti Mihály ökegyelme papi szolgálattya iránt tellyes contentumát jelentvén a tekintetes nemes ekklézsia, ez edjet adjiciálá, hogy a dévai Partialisban az ökegyelme admissioja iránt beadott memorialissára

¹⁶⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 203–205.

tett resolucióban feladott s helybenhagyott [204] conditio szerint megkívánnák, hogy a Kéménden találtató fiú és leány gyermekeket is tanítsa, ne kényszeríttessenek kisdied gyermekeiket más faluba küldeni. Mely propositiojára a nemes ekkleziának felele tiszteletes Szentgyörgyi Ferentz uram, hogy amint a megnevezett Partialisban, úgy mostan is azon conditiot acceptálják örömet, csak hogy építtessék gyermekek tanítására alkalmas hajlék, mivel a parochialis ház úgy el vagyon foglalva, hogy abban a tanítás tellyességgel nem folyhat, és emellett minthogy egyedül maga költségén hozatta el tiszteletes Szentgyörgyi uram az

Úrvacsorai pohár – 1708 – részlet

atyafit, tehát abbéli költségébe concurráljon a nemes ekklezsia is. Adjustálja a Szent Visitatio mind a kettőt, melyre a nemes ekklezsia is magát ajánlá, a gyermekek tanításáért való fizetés iránt pedig végezi, hogy az incipiensekért míg declinatora mennek, legyen a fizetés esztendeig fél mfr., a declinistaért, comparistaért, conjugistaért két márvás, grammatistaért s syntaxistaért egy mfr. s egy-egy szekér fa minden gyermekért. Mellyekhez ezt is teszi a Szent Visitatio, hogy ha már egyszer a gyermekek tanítása felláll, az atyák gyermekeiket járattassák fel szorgalmatosan, hogy a tanítás félbenszakadatlanul folyhasson.

2-do. Ezen alkalmatossággal említettett, hogy néhai Gyöngyössi Tamás uram legálván a nemes ekkleziának egy földet a templom cinteremje mellett, hogy oskolaház építtessék reá, ebben az esztendőben pedig nem akarta a nemes ekklezsia megszántani s haszonra fordítani, stante hac visitatione ajánlá magát a nemes ekklezsia, hogy ezután mindenkor megszántya, és a gyermekek tanítója számára, akárki legyen az, béveti.

3-tio Tiszteletes loci minister ökegyelmek papi competentiajoknak administratiojokban semmit nem panasznak, úgy scandalosusokat is nem emlitenek. Hanem a parochia és templom körül való kertekben lévő nagy ruinák iránt téznek emlékezetet, mellyeknek oculatiojokra kibocsátván a Szent Visitatio, azon relatiot igaznak lenni tapasztalja, imponálja azért a nemes ekklezsia tagjainak, hogy intra quindenam felállítsák a kertet, ahol correctiora valók igazítsák, különösön pedig az egyházfiú ex officio legyen munkás ebben, egyébaránt maga fog az ekkleziái szokás szerint büntettetni.

4-to A harai filialis reformata nemes ekklezsia deputatusai az ekklezsia nevével proponálák a Szent Visitationak, hogy a magok ekkleziájokban feles gyermekek lévén, azokban reménlenék magok decessusok után megmaradni azon helyben az Istennek ekkleziáját. Evégre pedig megkívátnáték gyermekeiknek jó neveltetések, megforgatták azért magok között mind a harai oskola állapotját, mind a mostani oskolamester, László István ökegyelme házának körülállásait, és azokból úgy nézték ki, hogy említett László István ökegyelmének háza s annak állapotja éppen nem engedheti, hogy ökegyelme a gyermekek körül úgy dajkáldkodhassék, s azokat úgy taníthassa, mint a gyermekek előmenetele kívánná, melyre való nézve instálnak a Szent Visitationak, hogy engedtéssék szabadság az ekkleziának olyan subjectum hozására, kiben a gyermekek tanítására nézve az ekklezsia consoláltassék, mivel a templombéli szolgálatra és egyéb magaviselésére nézve ökegyelmében tellyes contentuma volt, csak a gyermekek tanításában esett fogyatkozásra nézve kívánnák a változást. Szívére vette a Szent Visitatio is az ekkleziának ebbéli rövidségét és arra nézve kívánságát adjustálja is, de hogy minden consolatio nélkül bocsáttassék el, nem akarja. Hanem mivel magának is eleitől fogva fő célja volt a papi cathedra, most vacantiában lévő fejrívizi papi cathedrat ökegyelmének obferálja, melyre téjendő feleletét a

köz[e]lőbb következő Partialisra el is várja. Minekelőtte pedig ez a változás megesnék, minden praetensioi iránt melyeket legitimálhat, plenarie excontentáltassék.

[205] 5-to. Demonstratio aedilis Haróiensis Samuelis Zajzoni:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	89	37
Azután accedált publicatióból	10	4
Interes pénz	24	96
Törökbúza árra	11	18
Tekintetes Nándra Györgyné asszony collatuma	102	—
Summa percepti	237	55
Ebből elocáltatott in summa	204	12
Marad	33	43
Ebből elengedetett ökegyelmének	10	—
Ergo marad most kezénél	23	43

6-to Demonstratio aedilis Kéméndiensis Pauli Horváth:

Perceptum:	hfr.	dr.
Tavalyi bor árra	31	68
Idei bor árra	25	20
Capitalis pénz	12	24
Interes pénz	5	42
Summa	74	54
Elocatum in summa	28	50
Erogatum in summa	13	72
Summa	42	22
Quibus subtractis, marad	32	32
Nota bene: Pro anno 1775 et '76 köttetett 5 hordót, melyekre költött 5 sustákat, facit	1	80

Úrvacsorai pohár – 1708

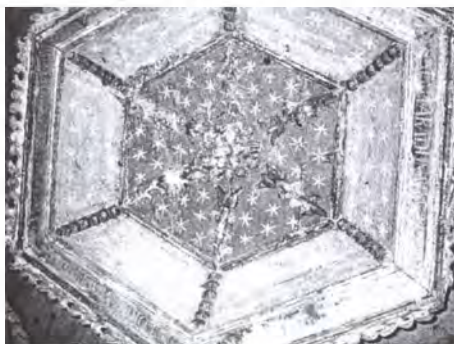
7-mo Tekintetes Nándra Györgyné asszony, Váradi Mária asszony az Isten házához való buzgóságából conferált a harai reformata nemes ekkleziának vfr. 100, melyeket actu ki is adott titulus harai curator Tóth József uram kezébe, hogy elocáltassék. Elocáltatott is, amint az egyházfi ratiojában inferáltatik.

8-vo A néhai Gyöngyössi Tamás uram 100 ft. legatuma, amint az egyházfi referálja, elocáltatott titulus Váradi László és Pál uraknak, contractust kell expediálni rólla.

1778

[216] Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kéméndiensi anno 1778. die 25ta Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniores Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino Moyse Váradi, Moyse Kémendi, Johanne Lőrintz, Stephano Fejérvári, Ladislao Kémendi, Stephano Lugosi, Laurentio Boér, aedili Paulo Horváth et campanatore Nicolao Boér, nec non loci ministro tanquam coadjutore pro nunc interimali reverendo domino Michaelae Pünkösti in domo parochiali.¹⁶⁵

1-mo Ezen nemes ekklezsiában feles esztendőig híven szolgált és már jobb életre általszóllított néhai tiszteletes Szentgyörgyi Miklós Ferentz atyánkfia mellé mind a nemes ekklezsia tetszéséből, mind a Szent Társaság consensussából ezelőtt való esztendőben interimalis coadjutorul hozattatott tiszteletes Pünkösti Mihály atyánkfiának eddigvaló szolgálattya s magaviselése iránt jó recommendatio tétetett a nemes ekklezsia jelenlévő tagjaitól, semmi kivétőt és animadversiora méltó dolgot ökegyelmében nem tapasztalván. Minthogy mindazonáltal oly conditioval accedált vala a Szent Társaság az ökegyelme coadjutori hivatalára, hogy a néhai tiszteletes öreg atyafi halálával a papság dolgának megállításában a nemes ekklezsia a Szent Társasággal cointelligenter légyen, most azon conditio szerint a nemes ekklezsia magát úgy declarálá, hogy tetszéseket értvén a több méltóságos és tekintetes possessor uraknak és a filialis ecclesiáknak is ebben a materiában, egész conclusumot téstnek, és azt a Szent Partialisnak submittálván, akkor egész akarattyokat kijelentik, mellyet recommendál is a Szent Visitatio a nemes ekklezsiának.

Kémendi szószékkorona

2-do Commendálja ezen mater ecclesia a filialis ecclesiában szolgáló scholae rector László István ökegyelmét is, hogy amint eleitől fogva practizáltatott, a templombéli szolgálatot a rendes időben itt is folytatkozás nélkül véghezviszi, a gyermekek tanításában is Haróban, amint tudják, most szorgalmasabb mint eddig.

3-tio A tiszteletes coadjutor atyánkfia is e nemes ekklezsiának tagjait elegendőképpen commendálja, mind a templom gyakorlásáról, amennyiben a templomnak messze léte az időnek nehézségében engedi, mind a sacrumokkal való éléről, mind a papi competentianak administratiojáról, scandalosusokat sem említ egyet is. Mellyet nagy örömmel hallgat a Szent Visitatio, s továbbra is kíván szükséges kegyelmet kinek-kinek maga hivatalának serényen való folytatására.

4-to Demonstratio aedilis Pauli Horváth:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	32	32
Accedált azután Gyöngyössianum felvett legatum	100	—
Ismét capitalis egynehány helyről	24	14
Interespénz	11	40
Kellett pedig még valahonnan jöni interesnek	2	52

¹⁶⁵ HuZaL-Jkv. I/3. 216–217.

	hfr.	dr.
Summa percepti	170	28
Ebből elocáltatott	84	–
Erogálódott	30	22
Summa	114	22
Quibus subtractis, marad a cassaban	56	16
De ebből adatott az egyházfinak	1	2
Marad actu	55	14

Bor is vagyon eladva circiter urn. 30, melynek árra még nem incassáltván, marad a következendő ratoria.

[217] 5-to Az öreg egyházfi Horváth Pál ökegyelme megöregedvén, szükségesnek ítélte a Szent Visitatio melléje egy segítséget rendelni, hogy előre, míg maga is él, szokják az egyházfiúi hivatalhoz. Rendeli azért a nemes ekklézsia tetszéséből is titulus Kéméndi László ökegyelmét, aki is szolgálattát önként ajánlván, stante visitatione adjuráltatott.

6-to Tekintetes domesticus curator Váradi Pál úr mentegetvén magát az ekkléziától való távollétével, jelenté levele által a Szent Visitationak a curator hivatalt resignálni kívánó szándékát, melyet a Szent Visitatio is helyben hagyván, a nemes ekkléziával együtt officiose deferálja ezen hivatalt tekintetes Váradi László úrnak, tellyes reménsséggel, hogy méltóztatik az Isten dicsőségéhez buzgó indulatlyából elfogadni.

7-mo Perselypnzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott a perselyben	2	13 ½
Azután gyűlt	4	89
Summa	7	2 ½
Ebből erogálódott	3	89
Ergo marad a perselyben	3	13 ½

1779

[240] *Continuatur Sancta Visitatio anno 1779. die 4^a Januarii in ecclesia reformata Kéméndiensi per eosdem clarissimos dominos visitatores, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis dominis Josepho Kandó, Adamo Mezei, Thoma Lugosi, Ladislao Kéméndi et aedili Paulo Horváth, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michale Pünkösti in domo parochiali.*¹⁶⁶

Ubi: 1-mo Praemissis praemittendis de parocho, ludi magistro et ecclesia, et audita ab utrinque commendatione amplissima.

2-do. Felolvastatott a tekintetes domesticus curator kéméndi Váradi László úr demonstratioja az ekklézsia jövedelméről és azokból tett költségekről és elocatumokról s találtattak abban némű-némű homályosságok, melyekben a Szent Visitatio nem progrediálhatott a tekintetes curator úr absentiajában, in specie: Úgy tetszik a Szent Visitationak, hogy a perceptumok rendében amely bor árra a hatodik positio második szakaszában inferáltatik, annak egy részecskéje a legelső positioiban is felvétetik, s mégis az egész summa is alább, a hatodik positioiban mégis behozattatik. Nemkülömben a Jankotól való interes három forint ugyanazon hatodik positioiban úgy említettik, mint amely az első positioikba

¹⁶⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 240–242.

ingrediált, és mégis különösön feltéttetik a hatodik positionak rubricájában. Mellyekből úgy látszik, mintha azon egy pénzek kétszer assummáltatnának a perceptumban. Ugyanazon rendben a makbéli proventus feljegyzésben is observálja ezt a homályt, hogy az egész proventus assummáltatik, holott egy része még ki nem jött és így eliciálni nem lehet, mennyi jött be, s mennyi vagyon még hátra. Mellyet mindazonáltal, minthogy infallibilisnek íratik, felvette a Szent Visitatio egészen, bízván a titulus curator úr dexteritassára a residuumnak felszedését. Az elocatumok rendében observálja a Szent Visitatio ezt a homályt, hogy a harmadik positióban feljegyzett pénzről, a három forintról s még két forintról az íratik, hogy az első positióban feltett elocatum summájába ingrediáltatott. Nem láttya azért által a Szent Visitatio honnan és hová elocáltatott legyen a 11 forint, mely az erogatiohoz addálni jelentetik. Ezekre nézve a Szent Visitatio a tavalyi visitatioval connectálván a demonstratiót a tekintetes curator úr demonstratiojából, míg bővebb conferentia lehetne ezen munkában, illyen formán most kidolgozta:

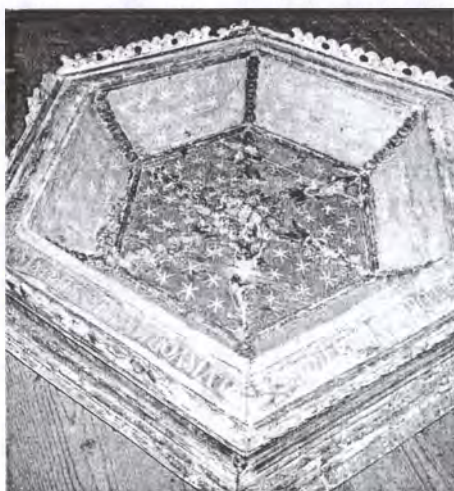
	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a Szent Visitatio jegyzése szerint	55	14
Accedált azután Farán Iliatól capit[alis] interessel együtt	11	–
Harai Köpetzi Jánosnéól interes	2	4
Kéméndi Boér Miklóstól interes	–	72
Makbéli proventus	20	40
A kéméndi oláh communitastól interes	3	36
Régibb restantia	1	84
Bor árra egyik hordótól	2	87
Másiktól	21	6
Jankótól interes	3	–
Summa	140	43
Ebből elocatio esett sub litteris R., Y.	66	–
Máttyás Jozsivnak	17	34
Pura erogatioba ment	10	84
Summa	94	18
Mellyet subtrahálván a perceptumból, marad	46	25
Ebből elocálva vagyon	12	24
Készpénzül vagyon	11	17
[Summa]	23	41
Subtracto hoc, marad	22	84

Mellyet valahonnan kell incassálni.

3-tio Perselypénzről tétetett illyen demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	3	13 ½
Accedált azután publicatióból	7	29
Summa	10	42 ½
Erogatio esett belőlle	5	20
Quibus detractis, marad	5	22 ½

4-to Tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme insinuálja a Szent Visitationak, mely sok alkalmatlanságot kelletik szenvedni az első házban lévő kemencének jól nem állása miatt a füsttől. Recomendálja azért a Szent Visitatio a méltóságos és tekintetes possessor-

Kéméndi szószékkorona

tusnak, hogy ha valami orvosságát találja, s arra kevés költséget téssen, méltóztassanak nem difficultálni, a Szent Visitatio maga részéről igyekezetit secundálja.

5-to Kéméndi Lőrincz Tamás uram és felesége Szathmári Sára asszony repraesentálnak a Szent Visitationak egy 6 vfr. szóló contractust, melyet az ekkleziának szántanak és adnak, jelentvén egyszermind, hogy ezelőtt egy harangot vettenek az ekklezsia számára, melyet improtocoláltatni kívánnak. Az elsőt a Szent Visitatio köszönettel fogadja, a második iránt pedig végezi, hogy tétesék a harangnak hány fontúságáról és inscriptiojáról egész declaratio, hogy aszerint mehessen a protocollumba.

[242] 6-to Az öreg egyházfi Horváth Pál ökegyelme dolgában érti a Szent Visitatio a tekintetes curator úr tetszését s akarattját, a Szent Visitatio ugyan, ha az ekklezsia dolgainak rö-

vidségek nélkül megeshetnék, örömet ökegyelmét megtartaná, considerálván régi szolgálattját, hogy öregségében meg ne szomoríttatnék. De minthogy az egyházfiválasztás az ekkleziájé, csak a confirmatio a Szent Visitatioé, amint az ekklezsia haszna kívánnya, úgy cselekedjék a nemes ekklezsia cum pleno omnium consensu, csakhogy olyan subjectum választassék, aki a canonban expressált requisitumoknak megfelelhessen.

7-mo A congerált borok, amint a titulus curator úr demonstratiojában feladattatnak, ad sequentem usque rationem, aszerint hagyattatnak.

8-vo Az öreg egyházfinak négy hordók kötéséért négy márvás és a Szent Visitatio végzése szerint fáradságáért három márvás praetensioja lévén az ekkleziához, ezeknek kifizetését is recommendálja a Szent Visitatio a titulus curator úrnak.

9-mo Úgy a parochia körül való ruinaknak restauratiojokat is különösön az egyházfinak.

1782

[28] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kéméndiensi die 13^a Martii [1782.], praesentibus spectabili domino Ladislao Váradi curatore ecclesiae, nobilibus item Johanne Lőrincz Kéméndi, Paulo Horváth, Stephano Fejérvári, Blasio Lőrincz, Ladislao Kéméndi, Blasio Lőrincz juniore, Thoma Lugosi, Nicolao Boér et Paulo Horváth juniore, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Pünkösdi in domo parochiali.*¹⁶⁷

Ubi:

1-mo Contra reverendum dominum loci ordinarium ministrum et ludi magistrum Haróiensem per ecclesiam, et contra auditores ecclesiae Kéméndiensi per ministrum nulla quaerelae auditae.

2-do A tekintetes domesticus curator Váradi László úrnak absentiaja miatt a tavalyi visitatio nem assummálhatván a demonstratiót, most kellett azt inde ab anno 1780 felvenni és deducálni, demonstrálni azért eszerint:

¹⁶⁷ HuZaL-Jkv. I/4. 28–30.

	hfr.	dr.
1-o Inde ab anno 1779. die 7 ^a Januarii usque ad visitationem anni 1781 percipi- ált bort a feladás szerint urn. 306 oct. 7 ½, mely azután vízmérés szerint és detractis detrahendis találtatott urn. 287 oct. 2. Ezt diverso pretio distrahálta és percipiált belőlle készpénzt in summa	150	77
Restantiaban pedig maradott ezen kívül hfr. 22 dr. 67		
In visitatione 1779 maradott volt kezénél	11	–
Egyéb apróságokat percipiált	151	93
Summa percepti	313	70
2-do Ebből pura erogatioba ment	11	54
Elocáltatott	174	88
Summa	186	42
Marad a fellyebbvaló restantian kívül	127	28
3-tio Ehhez accedált azután a mostani visitatioig	127	80
A két summa téssen	255	08
Melyből erogáltatott	57	2
Elocáltatott	185	24
Summa	242	26
Marad ebből	12	82
Eszerint már a tavalyi visitatiokor lévén a nemes ekklézsiának bor, búza és pénz interesre elocált pénze	934	–
És ahhoz accedálván az idei elocatum	185	24
Vagyon a nemes ekklézsiának elocatum	1119	24
Ezen kívül pedig a fellyebb, sub numero 1-o fel jegyzett restantia	22	67
És ami most készpénzül marad	22	82
Summa	45	49

[29] 3-tio Kéméndi János uram memorialissa által insinuálván a Szent Visitationak, hogy amint praetendálja, egy zálogos földje volna a nemes ekklézsiánál in et pro hfr. 3, és kéri, hogy bocsáttassék ki őkegyelmének, kész lészen a zálogos summát letenni. Nincsen a Szent Visitationak elégséges ideje arra, hogy ezen dolgot in merito ventilálhassa, hanem recommendálja a méltóságos és tekintetes possessoratusnak, felvévén kérését, és a dolognak jól végére menvén, in pleno ecclesiae et possessorum confluxu cselekedje azt, amit a törvény és igazság kíván.

4-to Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	8	11
Accedált azután publicatioból	7	80 ½
Summa	15	91 ½
Erogáltatott ebből	2	86
Quibus subtractis, marad	13	5 ½

5-to Pro aedilibus Nicolaus Boér et Paulus Horváth junior, pro campanatore autem Stephanus Boér eliguntur et adjurantur.

6-to Úr asztalához tartozó készületei vagynak ezen nemes ekklézsiának ezek:

1. Két régi ónkanna, egy Úr vacsorájához, más keresztelőre való.

2. Egy ezüst nagyobb pohár cum inscriptione: Bágosi Ferentz és Váradi Judith adta a Kéméndi Ekklésiának Ao 1708.

3. Más kisebb talpas ezüstpohár cum inscriptione: A Kéméndi Refr. Ekklesiának tsináltatta Szathmári Atzél Tamás Ao 1721.
4. Egy ezüsttányér. Zeyk János úr és felesége Nalátzi Borbára ajándéka 1774.
5. Egy nagy óntányér cum inscriptione: Sz. B. 1714.
6. Más hasonló óntányér cum inscriptione: H. A. 1733.
7. Harmadik kisebb óntányér, melynek közepin vagyon Ferdinandus III. Rom. Imp. lovan ülvé.
8. Két nagy fehér abrosz.
9. Egy arany szkófumos és a közepin négy virágos nagy gyolcs keszkenő cum inscriptione: Zeyk István és Bartsai Klára.
10. Egy nyolc szkófum virágokkal ékes fátyol keszkenő cum inscriptione: Csináltatta Bartsai Sándorné Diosi Kristina Ao 1735.
11. Egy virágokkal tarkásított nagy fátyol keszkenő.
12. Négy szkófummal varrott fátyol keszkenők.

1783

[87] *In ecclesia Kéméndiensi. Eodem anno [1783.] die 4ta mensis Junii instituta visitatione ecclesiastica per praefatum seniore reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Intze de Líznyó et in defectu tractualis ordinarii notarii, adjunctum pro actuario reverendum Paulum Száraz, in praesentia illustrissimi domini domini Andreae Zeyk de Zeykfalva tractualis curatoris, praesentibus item a parte nobilis ecclesiae nobilibus Stephano Fejérvári, Moyse Kéméndi, Josepho Kandó, Laurentio Boér, Thoma Lugosi et Nicolao Boér cum Paulo Horváth juniore aedilibus, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaelé Pünkösti, in domo parochiali.*¹⁶⁸

1-mo Reverendus dominus loci ordinarius minister per ecclesiam commendatur quoad omnia puncta in canone ecclesiastico expressa. Ita et humanissimus dominus ludi magister Haróiensis Josephus Kölönte.

2-do Megkérdettétvén ab altera tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme hallgatói iránt, egyebekben in genere commendálja, hanem papi fizetésének dolgában insinuálja azt, hogy eleitől fogva örökségek szerint administráltatván az idevaló papi fizetés, egy Gyurkitza nevű örökség, mellyről régen papi fizetés praestáltatott, szállott házasság által némely harai limitaneus katonákra, úgymint Csuka Mátyás, Ferentz és János ökegyelmek-

Templombelső

re, és ezek sem a tiszteletes parochus papi fizetését praestálni, sem egyéb ekklézsiai dolgokban concurrálni nem akarnak. Végezi azért a visitatio, hogy a nemes ekklézsia által legelsőben is a competens militaris tiszt úr requiráltassék, és ha onnan kedvetlen válasz jőne, jelentessék bé a tractuale consistoriumra, hogy a curatoratus és senioratus találja módját, mellyel ezen papi fizetésbeli csonkaság restauráltassék.

3-tio Emlékezet esvén azon zálogos földről, mellyet a tavallyi visitatio alkalmatosságával Kéméndi János uram memorialissa mellett kért volt, hogy mint tulajdona, a zálogos summának

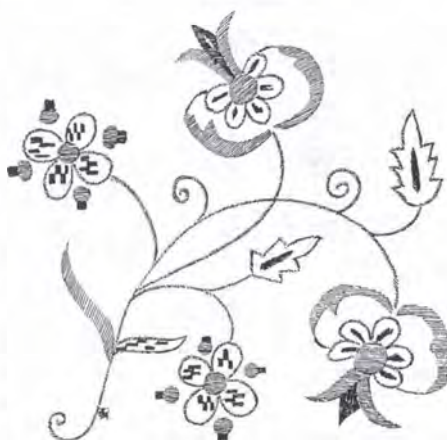
¹⁶⁸ HuZaL-Jkv. I/4. 87–89.

letétele mellett bocsáttassék ki ökegyelmének, és amelynek eligazítását recommendálta volt a visitatio a nemes ekklezsiának. Insinuálja a tiszteletes loci parochus, hogy a tekintetes domesticus curator úr annak dolgát egészen eligazította, bizonyos summácskának fizetésével megőrizvén a nemes ekklezsiát annak bírásában, mellyről készített litterale instrumentum az ekklezsia ládjában vagyon. Amit pedig arra fizetett, alább exhibeálandó demonstratiojába ingrediáltatta.

4-to Méltó consideratioba vette a nemes ekklezsia, melly terhes légyen a Marosnak távolléte miatt a víznek hordása a parochiába, szükségesnek ítélte a [88] parochialis funduson egy kutat ásatni. Mellyet immár el is végezett és az arra tett költséget a curatorialis demonstratioban a visitationak feladatáttni kívánnya.

5-to Insinuálja a tiszteletes loci minister azt is, hogy a nemes ekklezsia considerálván a parochianál lévő kamarabéli nagy defectust, elvégezte egy kamarácskát építtetni, meg is hordatván nagyobb részint immár az arra megkívántató fákat és sollicitálja a visitatio facultatioját. Facultálja azért a visitatio a nemes ekklezsiát azon kamarának felállítására oly formán, hogy amit a possessoratus maga administrálhat költség nélkül, arra az ekklezsia jövedelmecskéjéből költség ne impendáltassék.

6-to Demonstratio spectabilis domini curatoris Ladislai Várad de Kéménd:

Kéménd.

Úrasztali terítő virágdisze
– Debreczeni László rajza

	hfr.	dr.
Tavaly maradtott volt	22	82
Accedált azután bor árra	50	20
Pénz interes	28	89
Felvett capitalis	31	50
Summa percepti	133	41
Ebből elocáltatott újra	69	—
Pura erogatioba ment	45	6
Summa	114	6
Quibus detractis, kellene maradni	19	35
De a titulus curator úr exhibeált ratiojában pro remanentia indigitáltak csak	1	80

Mellyet hogy a titulus curator úr, aki mostan a visitation jelen nem lehetett, dilucidáljon és enodáljon, recommendáltatik a visitatio által.

Ezen kívül a tavalyi visitatioban exhibeált demonstrationak indigitatioja szerint maradtott volt akkor restantia az adóssoknál bor árrában hfr. 22 dr. 67, mellyet hogy azután felvettek volna, annak nyomát a mostani demonstratioban a visitatio nem láthatya. Erről is azért a titulus curator úrtól a visitatio világosítást kíván, most pedig az exhibeált demonstratioban adattatik fel:

	hfr.	dr.
Pénzbéli interes restantia	3	73
Búzábeli interes restantia, mellyet pénzzel szoktak redimálni sex per centum	22	50
Summa	26	23
	urn.	oct.
Bor interes gyűlt a tavallyi visitatiótól fogva	148	1
Mellyből adattatott a tiszteletes loci ministernek	40	2
Marad ekklézsia számára	108	–
Interes restantia vagyon	14	4

Mellyekről való demonstratio marad ad sequentem visitationem.

7-mo Harai titulus Balog János uram a visitatoria beadott memorialissában keservesen exponálja maga és hites társa, Kölönte Mária asszony között egybenkelések után csakhamar eredett idegenséget és visszázkodást. Tulajdonítván azt főképpen néhai tiszteletes Ventz István uram özvegyének, kinek házához írt felesége magát recipiálta, s ellene való processussát elválás végett annyiban meg is indította, hogy már inquiráltatván, ökegyelmét törvényre iktatta. Minekelőtte azért ezen törvényes processus jobban is [89] megindulna és végire hajtattanék, minthogy írt feleségének tiszteletes Ventz Istvánné asszony házánál való lakásában nagy megbotránkozása vagyon ökegyelmének, adscribálván egésszen házának megbomlását, kéri a visitatiótól primum et ante omnia, hogy az írt felesége a megnevezett háztól szülői házokhoz való visszajövetelre compelláltassék. És azután ha a harói visitationak munkálkodására a házassági egyesség s békesség köztök meg nem újulhatna, írt felesége részéről peragált inquisitoria in vidimatis copiis ad communicandum adattassék ki. Helyyesnek ítéli a visitatio az instansnak kérését és harai ludi magister Kölönte Jóseff uramnak sub gravi animadversione imponálja, hogy a leányát tiszteletes Ventz Istvánné asszony házából hazahozván, a harai visitation sistálja, hogy azon békesség primum et ante omnia közöttök tentáltassék, mellyet ha a harói visitatio meg nem tehet, az inquisitorianak communicatioja iránt is fog rendelést tenni.

8-vo Persellypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavally maradott volt	13	5 ½
Accedált azután	7	57 ½
Summa	20	63
Ebből erogatio esett	19	58
Quibus detractis, marad	1	5

9-no Somodi György ekklézsia zsellére a visitatoria beadott memoriálissában keservesen exponálja, hogy ezelőtt gyámoltalan állapotja consideráltatván, a taxa capitis annyiban alleviáltatott volt, hogy három sustákkal contentumot tett, most pedig mi okból viseltetvén, nem tudja, a falusi bírák által három német forint kértetik tőlle. Ezen kívül minden naturaleknak praestatiojokkal terheltek, holott önékie sem zselléri öröksége, sem ahhoz tartozó külső appertinetiai, mint más zselléreknek nincsen, a parochialis fundusból excindáltatott egy kis szegeletecskén lakván, és instál a visitationak, hogy consolatiojára találjon valamely módot. Fogja a tiszteletes senioratus a nemes Continua Táblára dolgát promoteálni, elvivén azon végre magával memorialissát.

10-mo Az Úr asztalához tartozó szent készülétek a tavallyi recensio szerint mind megvagnak. Accedált pedig azután az ekklézsia mobile bonumaihoz egy koporsóra terített fekete bakacsiny, mellyet a tekintetes nemes Váradi familia készített, s ajándékozott a nemes ekklézsiának.

1790

[137] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Kéménden a nemes papi háznál Böjtmás havának 25-k napján 1790-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, jelenlétében loci minister atyámfiaának, tiszteletes Soldos Márton uramnak. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus domesticus curator Váradi László úr, Kandó Jóseff, Kéméndi László, Lugosi Tamás, Horváth Pál, Boér Miklós, Boér János, Mezei Jakab, Mezei Ádám, Kéméndi alias Lőrintz Sámuel, Lőrintz Balás, Boér Sámuel és Ajtai Lajos egyházfi.¹⁶⁹

1-o. A rendes kérdést canon szerint megtévén a Szent Visitatio loci minister, tiszteletes Soldos Márton atyámfia maga functioja, élete, háza iránt. Mind a tekintetes domesticus curator úr, mind pedig a tekintetes nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai ökegyelmét de meliori commendályák, és contentumokat benne feltanállyák. Hanem ez egyet jelenti még a békességnek jobban lehető helyreállítása végett a tekintetes domesticus curator úr az ekklézsia képiben, hogy tiszteletes uram igyekezzék magát jobban-jobban a papi szelidséghez, kigyói okossághoz, galambi jámborsághoz szoktatni, a morositást, magát másokkal kedvetlenítő durvaságot eltávoztatni és kinek-kinek személlýéhez, rangjához lehetőképpen alkalmaztatni.

2-do. Insinuálly a tekintetes domesticus curator úr a tekintetes nemes ekklézsia képében némely protestatioját egy néhány punctumban, amelyek láttattnak kötelezni a ministert minden tekintetben való kötelességére, de minthogy az ekklézsiái törvény [138] és a canon minket elég szorossan s világosan reguláz, nem tartya szükségesnek a Szent Visitatio a békességnek hammával már eltakartatott versengésnek szikráját újra felgyullasztani.

Ami illeti a protestationak azon részét, amelyben panaszol a mater ekklézsia a filialis ekklézsia ellen, consideratis considarandis végez e szerint: Bona consuetudo pro lege habetur, ha eleitől fogva tetszett a filialis ekklézsiának a materrel való conjunctio olly conditiók alatt, hogy a közönséges ekklézsiái terheknek hordozásában a filialis ekklézsia a proportione concurrállyon, tartozik továbbra is a filialis ekklézsia a szeretetbeli harmoniat megtartani, a mater ekklézsia ellen semmiben nem patvarkodni, hanem a közönséges jóban egyezőleg lenni. Ami illeti a ministerialis functiot, abban is nem változtathat, nem is újíthat a Szent Visitatio. Abban a tekintetben pedig, hogy resenciálly a mater ekklézsia, hogy a communio administratioja egy időtől fogva a filiában mégyen végben elsőben, a maternek szenvedésével, rati habeálly a most is a Szent Visitatio a régi synodialis decisiokat in hoc puncto, hogy az isteni tisztelet ollykor légyen elsőben a materben, úgy alkalmaztatván mind a minister, mind a mater az időt, hogy azon nap, kiváltképpen mikor hosszabb a nap, a filialis ekklézsia is e tekintetben contentálódhassék, ha a papnak is elviselhetetlen terhére nem leszen. In hoc casu, pedig elégedjék meg a tekintetes nemes ekklézsia azzal, ha a sátoros innepek [139] innep másodnapján, kiváltképpen a rövidebb innepnapok alkalmatosságával innep másodnapján, egyébkor pedig más következő Úr napján tegye functioját.

Terítő virágdísz – Debreczeni László rajza

¹⁶⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 137–143.

3-tio. Ex adverso tiszteletes loci minister Soldos Márton atyánkfia is megkérdeztvén a canon tartása szerint a maga hallgatói iránt. Buzgóságokat, kegyességeket jelenti, hanem sajnálva érti a Szent Visitatio a tiszteltes loci minister atyánkfia feladásából papi jövedelmének csomkulását olly okból, hogy a nevezetes possessor urakat kivéven, nem tudatik az ekklézsia tagjai között nevezetesen esztendőnként, ki-ki mivel tartozzék, mellyre nézve jó lészen e tekintetben e tekintetes nemes ekklézsiának is magát a más jó rendű ekklézsiákhoz conformálni.

Azért végeztetik: A titulus domesticus curator úr ne terheltessek a legjobb alkalmatossággal ekklézsiát gyűjtetni és mindnyájon az individuumoknak jelenlétekben készítették conventio személyenként, kinek-kinek specificálván és a minister kezében adván esztendőnként való obtingentiaját, hogy tudja a loci minister szolgáltyának bizonyos jutalmát, és hogy egyszersmint a titulus domesticus curatoratus is tudja bizonyoson a maga idejében az egyházfi által mit exigáltasson. Ami illeti néhai titulusa Zejk Istvánné asszony legatioja szerint való 139 mfr., amellynek quo quo tandem modo fenerálni kell a kéméndi loci ministernek, arról elég világos meghatározás vagon az oklevelekben, hogy az a collatio az ekklézsiáé, az haszna pedig a ministeré, melly szerint ha tetszik a ministernek, kezéhez veheti az írt summát, hogy hasznával élhessen, csakhogy az ekklézsia illendő securitassát, a summához jussát fenntarthassa.

4-o. Sajnálva láttya maga a Szent Visitatio mind a parochia, mind a templom körül való ruinakot, [140] amelly ezen nemességből s uraságból álló ekklézsiának nagy szégyenére s gyalázattára vagon. Lehető érzékenységgel insinuállyá azért a Szent Visitatio, hogy ezen tetsző gyalázatnak elhárítása véget tanállyá módját a tekintetes nemes domesticus curatoratus annak, hogy hová hamarébb mind a kertek felállítassanak, mind pedig a ház, amelly káros ruinaival fenyegeti a nemes ekklézsiát, a már arra destinált oszlopokkal mentől hamarébb megerősítették.

5-to. A botráncokoztatók rendében feladatik Lörintz Balásné nevezetű tisztátalanságával botráncokoztató személy, ki is admoneáltassék a tiszteletes minister és a tekintetes curatoratus nevével, hogy magát intra octavum vagy megtisztítsa, vagy azt nem cselekedheti, vagy cselekedni nem akarja, tanquam notorie scandalosa, a tiszteletes senioratusnak bejelentetik és a communione sanctorum eltiltatik.

6-to. Demonstratio curatorialis in anno 1786. die 23^a Maji tartott visitatio alkalmatossággal maradott volt tekintetes domesticus curatoratus kezében ad sequentem demonstrationem hfr. 25 dr. 95, mellyhez járult 152 hfr. dr. 17., melly két summa tézen hfr. 178 dr. 12., mellyből erogáltatott hfr. 89 dr. 77, elocáltatott hfr. 58, quibus detractis marad ad sequentem demonstrationem titulus domesticus curator úr kezében hfr. 30 dr. 35.

Emellett maradott interesből gyűlt bor urn. 93 oct. 7, marad item az adósoknál hfr. 83 dr. 3, borbéli interes restantia marad az adósoknál urn. 70 oct. 3. Nota bene: Ebből is relaxált a Szent Visitatio Boér Istvánné [141] 4 árvájú szegény özvegyasszonynak urn. 16. Elocált summája vagon tehát eszerint a tekintetes nemes ekklézsiának pro fundo stabili hfr. 1005 dr. 94.

Perselly pénz demonstratioja:

Maradott volt az elébbeni visitatiokor hfr. 3 dr. 40, azután divertis vicibus accedált hfr. 28 dr. 50, melly két summa lészen hfr. 31 dr. 90. Ebből költ hfr. 24 dr. 97, és marad ad sequentem demonstrationem hfr. 6 dr. 93.

7-o. Tudva való dolog, hogy a curator- és egyházfiválasztás ekklézsia dolga, mint amelly az arra való subjectumot jobban esméri, a confirmatio pedig és az adjuratio a tiszteletes esperest uram kötelessége. Azt tartya azért a Szent Visitatio, hogy nem nagy okk nélkül amoveáltatott medio tempore hajdoni egyházfi, Boér Miklós az egyházfiságtól, aki még ma is tartozó subordinatioja szerint a tekintetes domesticus curator úrnak a maga particularis demonstratiojával nem satisfaciált, amellynek eddig sem kellett volna haladni, s

annyival is inkább, hogy maga kárával tovább halogassa, tellyességgel meg nem engedtetik. Ígéri azért a titulus curator úr, hogy a szükséges instrumentumokat arra alkalmatos személyeknek maga házában et in sua praesentia kezekben általbocsátta, hogy azokból némelly terhes difficultasait jobban enodáltathassa, maga ellen vét azért Boér Miklós, ha abban maga kötelességét elmulattya.

8-vo Tellyes örömmel szemléli a Szent Visitatio a tekintetes nemes szent ekklézsia industriáját in hoc puncto, [142] hogy már a kántor Gotsa János uram actu fungál is. Nagy reménységgel ajánlja a Szent Visitatio a szent ekklézsiának s abban nevezetesen a titulus domesticus curaturatusnak az elkezdett dolognak tökéletességre való vitettetését, elsiettettvén a ház felépíttését, maga pedig az említett személy egyebekben való kötelességét, de kiváltképpen a gyerekekek körül való indrustriáját mindenek előtt nyilvánosságossá tenni, hogy annyival is inkább érdemelhesse a tekintetes nemes ekklézsiában való megtelepedhetését.

9-no. A nemes ekklézsia clenodiumi megvagynak a relatio szerint in statu quo fuerunt.

10-o. A tiszteletes özvegy Pünkösdi Mihállyné asszonyom panaszul jelenti némelly adósságbéli restantiaját, amellyek az idők mostohasága miatt hol az adósoknál, hol az ekklézsiabéli individuumoknál, kiváltképpen pedig a titulus Zejkiana legatiora nézve. Ennek felvételét s vétettetését méltóztatik magára vállalni a tekintetes domesticus curator, legfellyebb a jövő szüreti alkalmatossággal.

11-o. Minthogy pedig a harangozó tisztit kipótolhatja az ekklézsia, nem ígérhet tovább a harangozónak fizetést, azért a tekintetes nemes ekklézsia Mezei Ádámot kibocsátta a harangozásból.

12-o. Boér Miklós hajdoni egyházfi helyett választatott vala Ajtai Lajos ökegyelme, akit éppen nem alkalmasnak tapasztal a visitatio az egyházfiségra pro aetatem et ob rationes alias, mellyre nézve nem is adjuráltathattya, hanem szemeskedjék a szent ekklézsia alkalmasabb subjectum iránt, addig pedig fungállyon. [143]

13-o. Istenhez és ekklézsiájához való kegyes szándékából kéméndi Lőrintz Sámuel uram a Szent Visitatio előtt általada két contractusban megnevezett két szántóföldeket in hfr. 22 dr. 78, hogy egyiknek haszna cedállyon a parochusnak, a másik pedig használlyon az ekklézsiának in piis usibus.

1791

[198] *Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Kéménden a papi nemes házban Bőjtelő havának 25-dik napján 1791-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Vitélyos Gábor atyánkfia által, loci minister tiszteletes Soldos Márton atyánkfia jelenlétében. Jelen lévén a tekintetes nemes ekklézsia tagjai közül titulus domesticus curator Váradi László úr, Kandó József, Boér Miklós, Horvát Pál, Ajtai Lajos, Lőrintz Sámuel és egyházfi Kéméndi László uraimék.*¹⁷⁰

1-mo Törvényes szokás szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia, Soldos Márton uram papi functioja, erkölce, magaviselete, élete és háza igazgatásáról. Nemkülömben kántor Gotsa János uram iránt is. Mindketten in omnibus punctis de meliori commendálatnak.

Ellenben tiszteletes loci minister atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, ökegyelme is jóról commendálja, ez egyet kivéven, hogy némeljek fabéli fizetését nem praestálják, mely miatt nagy fogyatkozást szenved. Úgyszintén a fungens cantor Gotsa Já-

¹⁷⁰ HuZaL-Jkv. I/4. 198–201.

nos atyánkfia panaszképpen adja fel, hogy némelyek az hallgatók közül az egygyezéshez (melyet sub authentia ökegyelme kezébe adtanak) magokat tartani nem akarják, amelyből, mint szegény legénynek, lehetetlen érezhető, nagy fogyatkozást nem szenvedni. Azt is panaszolja, hogy a cantori házhoz megkívántató fát ugyan megszerzették és a munkát rajta tetsző előmenetellel megkezdették, de annak tökéletesen való végbevitelében igen restesen mozognának, mely miatt a tanításban várható haszonnal elő nem mehetne.

Ezen panaszokat méltóknak látván az egyházi látogatás végezi: Méltó a munkás a maga jutalmára, mely szerint a titulus domesticus curatoratusnak ajánlja a Törvényes Egyházi Látogatás, hogy a maga idejében a megye tagjait egybegyűjteni ne terheltessek, és egyetértőleg mindenféle egyházi bérnek befizetésére alkalmas idő rendeltessék, azon időben a megye tagjai megintetessenek, az engedetlenek ország törvényének tartása szerint keményebb fenytéssel is kötölősségekre szoríttassanak, és ha mégis reluctálnak, a méltóságos és tekintetes inspector curatoratus hírével a külső tisztségnak fine executionis bejelentessenek.

2-do. Majd alig tudja feltalálni magát az Egyházi Törvényes Látogatás kiben keresse [199] az hibát a romlások reparatiojában, s nevezetesen a templom kerítésében látszó pusztaságra való érzéketlenségeket ezen nemes ekklézsia tagjainak, a tavalyi fenytékes improtocolatio ellen is. Azért insistál az Egyházi Törvényes Látogatás a tavalyi végezésnek oly protestatioval, hogy ha más alkalmatossággal olyan gyalázatos ruinat tapasztal egyebekben is, de kiváltképpen a templom kerítésében, az aki oka leszen, a törvényes büntetést bizonyosan elvárhattya.

3-tio. Jelenté az egyházi atyafi tiszteletes Soldos Márton uram, hogy nem várhatván tovább, elkerülhetetlen szükség miatt, a más alkalmatosságokkal is bejelentetett cselédháznak felállítatását, a tavalyi végezéssel nem gondolván, az harai filialis ekklézsia maga megszerezvén a materialekat, kénytelen volt azon házat maga költségével felállítani, kérvén már most azon épületre költött 72 id est hetvenkét mfr. refusioját. Az Egyházi Törvényes Látogatás kérésének helyes voltát megítéli. A tekintetes domesticus curator úr insistál a tavalyi improtocolationak, praetendálván, hogy valamiképpen eleitől fogva kötölős volt a filialis ekklézsia a közönséges épületeknek s azok körül való kerítéseknek conservatiojokban concurrálni, ide értvén még a templom kerítését is, addig, amíg magának oratoriumat épített. Állította azért nem méltatlan és törvénytelen dolognak azt, hogy ha a mater minden egyéb épületeket maga erején felállított és conservál, ne tartsa a filialis ekklézsia is törvénytelen kívánságnak azt, hogy azon épületecskéből az egyházi atyafit (kinek egyaránt él szolgálatjával) kifizesse. Protestál a titulus domesticus curator aziránt, hogy ha a filialis ekklézsia magát az effélében az régi szerződéshez nem tartya, később leszen annak egyéb módját keresni egyetértőleg a szent megyével, hogy kipótolják azt, amivel a filialis ekklézsia a papbért segíti, s magát a filialistól különszakasztassa.

Mely szerint végeztetik: A tavalyi látogatás alkalmatosságával, igaz, hogy némű-néműképpen három követek által, tudósítá a filialis megyét azon épületnek szükséges voltáról, és az arra megkívántató industrianak és költségnek azon filialis megyére való három-lásáról. Minthogy azért nem tetszett annak tagjainak ezen épületre semminéműképpen [200] segittséget adni, az Egyházi Törvényes Látogatás tavalyi végezésének insistál, melynek végében tartsa köteleességének, amint justo titulo praetendáltatik, az említett summát az egyházi atyafinak simul et semel deponálni, et protestatur.

4-to Ami illeti a domesticus curator számítását, abból nyilván-ságos, hogy:

	hfr.	dr.
Az elébbi látogatás alkalmatosságával maradtott volt kezénél	30	35
Jött még emellé kézhez	253	97
Melly két summa egybeadtván, lesz in summa	284	32

	hfr.	dr.
Ebből költ és kiadattatott bizonyos szükségekre	156	48
Interesre elocáltatott	104	26
Mely két summa egybeadva teszen in summa	260	74
Melyet kivéven a perceptumból, marad kéznél az interesre kiadott 104 mfr. kívül és 26 dr. ad sequentem demonstrationem	23	58
Ehhez accedálván az eladott bornak incassálandó árra	46	63
Készpénzül kiadott summának incassálandó interesse	68	82
Ezek egybeadva tesznek in summa	139	3

Melyekről titulus domesticus curator úr tartozik számalni jövődőben.

	urn.	oct.
In natura 1790-ben termett bor van actu	76	2
Elmaradott borbéli restantia	15	3
Summa	91	5

Ezen kívül vagyon ezen nemes megyében contractus mellett interesre kiadott pénze, amint a regestrum mutattya, külö-m-külobb féle individuumoknál hfr. 1064 dr. 38.

Mely summának 521 ft. és 13 pénzből álló része pénz interesre van kiadva, a más része bor interesre.

	hfr.	dr.
Perselypénz maradott volt kéznél	6	93
Ehhez még gyűlt	7	53
Summa	14	46
Elkölt hiteles helyekre	3	51
Melyet kivéven a perceptumból, marad ad sequentem demonstraotinem	10	95

[201] Tekintetes domesticus curator Váradi László úr conferála a nagy- és kistrápoltiaknál lévő törökbúzának árrát in hfr. 59 dr. 28 a kéméendi reformata ekklézsia számára úgy, hogy annak interesse mindenkor a loci minister számára fordíttassék. Mely summának originalis contractusa az ekklézsia ládájába bé is tétetik.

Nemkülömben gyertyánasiaknál lévő 35 mfr. oly conditioval, hogy annak interesse a kántor számára fordíttassék. Ha pedig kántor nem lenne, olyankor a tiszteletes loci minister számára foeneráljon.

5-to. Az Úr asztalához való készületeiről, minthogy regestrumat nem talált, megkívánja a törvényes látogatás, hogy minden recenseáltassék és másszor számán bemutatassék.

1793

[245] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Kéménden a papi nemes házba Böjtelő havának 3-dikán 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület ordinarius notariussa Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül tekintetes domesticus curator Váradi László úr, Kéméndi László, Boér Miklós, Bojér János, Bojér Sámuel, Mezei Jakab, Ajtai Lajos, loci minister atyánkfia tiszteletes Soldos Márton uram, ludi magister Gotsa János és egyházfi Lugasi Tamás ökegyelme.¹⁷¹

1-mo Egyházi Törvényes Látogatásunk szokása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye tiszteletes loci magister [!] atyánkfia iránt, miként folytatattya papi hivatalát. Minden tekintetre nézve jóról commendáltaték.

Ellenben megkérdetvén loci minister atyánkfia is a maga hallgatói iránt in puncto ecclesiasticae disciplinae. Ökegyelme is jóról említi maga hallgatóit. [246] Nemkülömben kérdés tétetvén cantor Gotsa uram iránt. Többsnyire jóról emlékezőnek ökegyelméről, hanem vagynak némelyek, akik nagyobb szorgalmatosságot kívánnának a gyermekek tanításában, vádolván azzal is, hogy mesterségére nézve sokszor excurrál ide s tova a gyermekek kárával. Maga pedig menté magát avval, hogy ökegyelme a tanításra kész volna, ha szülék restesek nem volnának a gyermekek felküldésében. Ollykor való excursióját pedig azzal, hogy maga ugyan kívánja elkerülni a gyakor és haszantalan excursiókat, de hogy szabó mesterségére nézve néha-néha a munkáért excurráljon, azzal kéntelen, mert azzal a kicsin jövedelmecskével, mely vagy az oltárról, magát s házat nem táplálhattya. Az elsőre nézve azért kívánja szorgalmatosságával elkerülni, és az haszontalan excursiókkal is senkit meg nem bántani.

2-do A botránkoztatók rendiben feladatnak Boér Éva, mely coram Sancta Visitatione tett hibájáért reconciliálván, absolváltaték. Másadik botránkoztatónak beadattik Lőrintz Balás leánya, Júlia. Minthogy pedig nincsen semmi bizonyos iránta, admoneáltassék az édesatya, hogy intra quindenam magát s leányát kitisztítani tartsa kötölösségének.

3-tio Panaszsképpen jelenté a tekintetes domesticus curator Váradi László úr egynéhány pontokban a nemes megyének némely veszőfélben lévő adósságait, némely adósoknak morositasokat és a templom körül való kertek felállításában való restességeket, kérvén ezeknek megorvoslásokra a brachium adsistentiaját s igenis (dum justa petenti non est denegandus assensus) a titulus domesticus curator úr requirálja titulus Kenderesi Sámuel urat, aki ollyan adsistens személynek kikérettetett, aki informáltatván küldetvén azokra. Ideértén azt is, hogy egyebekben is azhol per placida nem boldogulhatni, látván a morositást, annak erejével élhessen.

4-ro Consistorialisoknak juramento (ut dicitur corporali) constituáltattak Kéméndi László, Kéméndi Elek és Lőrintz Sámuel uramék.

5-to

	hfr.	dr.
A közelebb múlt visitatiokor maradott volt készpénz	23	58
Incassálandó	46	63
Summa	70	21
Ezen summából elköltött titulus domesticus curator úr	55	21
Megmaradott eszerint	15	–

¹⁷¹ HuZaL.-Jkv. I/4. 245–247.

[247] Mely residuumot általadott a loci parochusnak, mint ezután való perceptornak. Amint ezt inferálta is a maga perceptionis libellusának legelső positiojában.

	hfr.	dr.
2-do A restantiaban maradt 68 forintból és 52 pénzből pedig jött kézhez	30	5
Restantiaban maradt hát még künn	38	77

3-tio Az 1790-ben termett borról is demonstrálának.

4-to

	hfr.	dr.
A mostani alkalmatosságra általjött 15 mfr.-hoz járul már azoltától fogva incassált summa	239	3
Summa	254	3
Ebből költ hiteles helyre	164	12
Melyet kivévén a perceptumból, marad pro fundo ad sequentem demonstrationem	89	91
Mely summából eddig elocáltatott	57	–
És így készpénz marad a cassaban csak	32	91

5-to

	hfr.	dr.
Perselypénz maradt volt az egyházi atyafi kezénél	10	95
Jött még hozzá	22	71 ½
Summa	33	66 ½
Ebből költött	6	22
Melyet kivévén a perceptumból, marad még kezénél	27	44 ½

6-to Az Úr asztalára való készület régi állapottyában vagyon most is.

Kitid

1772

[40] *Visitatur ecclesia reformata Kitidensis die 21^a [1772.] Januarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, ordinarium notarium Benedictum Bitai et adjunctum reverendum dominum Samuelem Vásárhelyi.*¹⁷²

1-o.

	hfr.	dr.
Az 1767-dik esztendőbeli visitatioban indigitáltak, hogy accedált ezen nemes ekklézsia pia collatióból a tiszteletes parochusnak subsistentiájára	63	–
Novae accessiones:		
E pia collatio tekintetes Vadas Móses úrtól cum suplemento pótoltatott	37	–
ad florenos hungaricales	100	–

Nota bene: A 37 ft. accessio fructussára nézve szabadságába vagon a tiszteletes parochusnak, hogy aminémű szükségére akarja, oda fordíthassa.

[41] Accedált még néhai kitidi Telegdi Gábor uramnak authenticice emanált és az ekklézsia archivumába bététetett testamentaria dispositioja szerint a tiszteletes parochus számára fructificáló:

1. Két hasáb szőlő in locis et vicinitatibus in contractualibus expressis.

2. Kitidi falusiaknak kiadott 21 ~ huszonegy forint adósság.

3. Két szekér szénára való kaszálórét, locis et vicinitatibus in eodem testamento exprssis.

4. 50 ~ ötven vfr. való collatuma néhai Gridi Drusiána, néhai titulus Szabó István uram özvegyének in contractualibus de dato 1770. die 13. Decembris, amely KisOklosra bor interesre vagon kiadva és fructificál a tiszteletes parochus számára.

5.

	hfr.	dr.
Néhai tiszteletes Jantsó István uramtól conferált	10	–
Tiszteletes Ajtai Mihály borbereki prédikátortól	10	–
Néhai tekintetes Varsányi Pál uram collatuma	30	–
Néhai tekintetes Jaksi Klára és tekintetes Bobik Éva asszonytól	21	–
In summa	71	–
Mely summához a perselyből superaddátatott	7	54
És így mindössze in	78	54

Kitelvén KisOklosra bor interesre elocáltatott s pap számára fructificál.

Nota bene: Ezekben a nova accessio hfr. 7 dr. 54, a többi pedig régebben protocollált collatio.

6. A gyermekek tanítására és cantori hivatalra hivatvatván és introducáltatván Henter István ökegyelme, subsistentiájára közönséges megegyezésből irt conventiot exhibeála a tekintetes nemes ekklézsia coram Sancta Visitatione, mely hogy aszerint folyon és perpetuáljon, a Szent Visitatio által is confirmáltatott.

¹⁷² HuZaL-Jkv. I/3. 40–41.

7-o Mellyhez accedál a mester intertentiojára fructificáló fundus:

1. Titulatus Szabó István uramtól conferált hfr. 10

2. Vagyon in natura 320 ~ háromszázhusz veder bor, tekintetes Vadas Móses úr collatuma, mely iránt a kegyes collatornak szándéka ez, hogy eladattatván mester subsistentiájára maradjon pro fundo addig annak fructussa, míg azon mesteri hivatal ezen ekkléziába durál, azután pedig fordítottassék a pap subsistentiájára.

8.

	hfr.	dr.
Az 1767-dik esztendőbéli visitatioba maradott a perselyben	1	94
Attól fogva jött bé publicatioból és a perselyhez tratozó 25 ft. interesséből	34	50
Summa	36	44
Mellyből erogáltatott szükséges reparatiokra, deszkákra, lécszegekre, praestillara s egyebekre	43	91
Tehát supererogatum vagyon	7	47

Facultáltatik azért a tiszteletes loci minister, hogy az ekklézsia közönséges jövedelméből magát contentálja.

1773

[94] *Visitatur ecclesia reformata Kitidensis anno 1773. die 22^a Februarii per reverendum ac clarissimum senioreum Stephanum Herepei, reverendum dominum Samuelem Vásárhelyi O[rláh] Brettyensem verbi divini ministrum et Stephanum Intze Lisznai substitutum notarium, ubi in domo parochiali praesente loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Súlyom, sequentes sunt factae observationes.*¹⁷³

1-o. A perselypénz számban vétettetvén, valamint tavalyi, úgy mostani is, az erogatum a perceptumot superálja.

	hfr.	dr.
A perceptum is summa	4	13
Az erogatum azzal együtt, ami tavaly supererogálódott	19	71
Melyből subtrahálván a perceptumot, supererogatumban lesz	15	58

Találjon a tiszteletes loci minister módot, hogy magát contentálhassa.

2-o A tavalyi visitatioban specificált pia collatiokhoz accedált azután titulatus Vadas Móses úr 10 mfr. álló collatuma, mely elocáltatott oly formán, hogy egy szekér szénát fructificáljon esztendőnként a tiszteletes loci ministernek.

3-o Amely 320 veder bort a tavalyi visitatioban tett jelentés szerint tekintetes Vadas Móses úr conferált volt oly véggel, hogy eladattatván a pénz elocáltassék mester subsistentiájára. Az a bor, amint felvétetethett, eladattatott és omnibus computatis s substractis subtrahendis:

¹⁷³ HuZaL-Jkv. I/3. 94–95.

	hfr.	dr.
Jött bé azon bor árrából in summa	230	98
Elocáltatt ez e következők rend szerint:		
1-o Búzára Kitidre sub littera A.	51	–
2-o Búzára Kitidre sub littera B.	51	–
3-o Borra Kitidre sub littera C.	51	–
4-o Borra Kitidre sub littera D.	51	–
5-o Fára Kitidre	14	28
Summa	218	28
Vagyon még azon summából elocálni való	12	70

Melynek hová hamarébb való elocatioja recommendáltatik a tiszteletes loci ministernek.

4-o Tiszteletes loci minister Sólyom János ökegyelme megnehezedett állapotját méltó consideratioba véván a Szent Visitatio, helyesnek ítélé, hogy in conformitate aliarum ecclesiarum, ökegyelme mellé segítségül egy curator is állíttassék, hogy egymással megegyezőleg az ekklezsiának terhéért könnyebben hordozhatnák. Denominálá azért a Szent Visitatio az urat, titulus Naláti András urat, egész bizodalommal lévén, hogy ha most jelen nincsen is, nem fogja a hivataltól magát vonogatni.

5-o A kitidi reformata ekklezsiához tartozó és actu meglévő fundusoknak, mellyek penes contractuales elocáltattak, s papnak, mesternek vagy ekklezsiának foenerálnak, registra:

a. Pap számára foenerálók:

	hfr.	dr.
1-o De anno 1723. 26 ^{ta} Septembris Kitidre bor interesre elocált 115 mfr. sonált contractus, néhai Bágya János collatuma, melyből most actu megvagyon sub littera A.	70	36
2-o De anno 1755. 29 ^{na} Julii JóValtselre bor interesre elocált pénzről szőlő contractus, néhai Balika Farkas collatuma sub littera B.	10	–
[95] 3-o De anno 1741. 18 ^{va} Junii Bosorodra bor interesre elocált pénzről szőlő contractus, néhai Bár Mária collatuma sub littera C.	30	–
4-o De anno 1764. 11 ^a Maji Kitidre bor interesre elocált pénzről szőlő contractus, néhai Zejk Istvánné méltóságos Bartsai Klára asszony collatuma sub littera D.	20	40
5-o De anno 1770. 9 ^{na} Decembris Kitidre bor interesre elocált pénzről szőlő contractus, néhai Zejk Istvánné asszony collatuma sub littera E.	23	46
6-o De anno 1758 4 ^a Aprilis Balika János úrnak bor interesre adott pénzről való contractusa, néhai Zejk Istvánné asszony collatuma sub littera F.	20	–
7-o De anno 1758. 25 ^a Martii Kitidre borra elocált pénzről való cotractus, néhai Zejk Istvánné asszony collatuma sub littera G.	20	–
8-o De anno 1758. 16 ^a Martii Bosorodra elocált pénzről való contractus, néhai Zejk Istvánné asszony collatuma sub littera H.	27	–
9-o De anno 1770. 11 ^a Decembris KisOklosra borra elocált pénz sub littera I. Nota bene: Ebből 10 mfr. collatora titulus Jantsó István uram, 10 mfr. titulus Ajtai G. Mihály uram, 30 mfr. titulata Bobik Éva asszony, 21 mfr. titulata Bobik Ferentzné Jaksi Klára asszony, 7 mfr. és 54 dr. a perselypénzből superaddátatott.	78	54
10-o De anno 1770. 13 ^a Decembris KisOklosra borra elocált pénzről való contractus, titulata Gridi Frusiána asszony collatuma sub littera K.	51	–
11-o De anno 1766. 6 ^{ta} Julii Bosorodra fára elocált pénzről való contractus, titulus Vadas Móses úr collatuma sub littera L.	64	26
12-o De anno 1772. 21 ^a Maji PokolValtselre szénára elocált pénzről való contractus, titulus Vadas Móses úr collatuma sub littera N.	10	–

	hfr.	dr.
13-o 1770-ben kisoklosiaknak borra elocált pénzről szóló contractus, néhai Zejk Istvánné asszony collatuma sub littera O.	23	–
14-o Néhai Telegdi Gábor úr collatuma	21	–
Papnak foeneráló fundusnak summája	469	2
Ekklezsia számára foenerál		
De anno 1764. 16 ^a Aprilis Bosorodra pénz interesre adott pénzről szóló contractus, titulata Bobik Ferentzné asszony collatuma sub littera M.	25	50
Mester számára foenerálók:		
1-o De anno 1772. 10 ^a Maji Kitidre búzára elocált pénzről való contractus, titulus Vadas Móses úr collatuma sub littera A.	51	–
2-o De anno 1772. 22 ^a Maji Kitidre búzára adott pénzről való contractus, titulus Vadas Móses úr collatuma sub littera B.	51	–
3-o De anno 1772. 6 ^{ta} Junii Kitidre borra adott pénzről való contractus, titulus Vadas Móses úr collatuma sub littera C.	51	–
4-o De anno 1772 6 ^{ta} Junii Kitidre borra adott pénzről való contractus, titulus Vadas Móses úr collatuma sub littera D.	51	–
De anno 1771. 9 ^{ma} Januarii Kitidre borra adott pénzről való contractus, titulus Szabó István uram collatuma sub littera E.	10	20
6-o Kitidre fára elocált pénz, titulus Vadas Móses uram collatuma	14	28
Vagyon még elocálni való	12	70
És így a mesternek foeneráló fundus summája	241	18

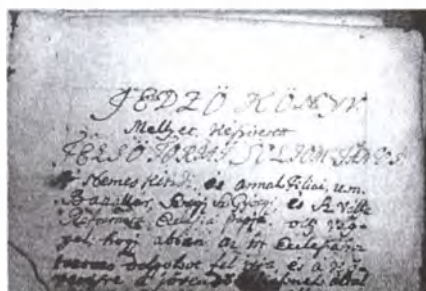
1776

[158] *Instituitur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kitidensi anno 1776. die 13ª Martii per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, Stephanum Intze de Lisznyó juratum notarium, adjunctos reverendum reverendum dominum dominum Georgium Hermány parochum O[r]ly[B] Boldogfalvensen, Stephanum Ventz Losádiensem, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Sólyom in parochia dictae ecclesiae.*¹⁷⁴

I-mo A néhai méltóságos zeykfalvi Zeyk Sámuel úr testamentaria dispositioja szerint tiszteletes Sólyom János ökegyelme kezénél lévő portékáskái a néhai úrnak recenseáltatván a dévai és kitidi partialis végezéseinek kívánságaik szerint, kellett azokat nevezet szerint a Szent Visitatio protocollumába inserálni ilyen renddel:

a. Vagyon egy asszonyember kesztyűből varrott zacskóban öt ~ [159] 5 imperialis tallérok, egésszek, és négy arany, mellyek között kettő, amint conjectáltatott tíz-tíz arany valora, egyik Apaffi Mihály fejedelemé, verettetett anno 1662, a másik Ferdinandus IV-tusé, verettetett 1647-ben. Kettő pedig a conjectura szerint öt-öt arany valora, egyik Leopoldusé 1687-ben, másik Ferdinandus II-dusé 1620-ban verettettek.

b. Egy fekete zománcos iskatulyácskába, annak fekete bársony réttyei között vagynak hat ~ 6 gyűrűk, mellyek közül öt arany, az egyiknek fejében asszonyember fő, a másiknak fejében fe-

A Kitidi Református Egyházközség
Diariuma – címlap

¹⁷⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 158–160.

A sztriszentgyörgyi filialis eklézsia
középkori templomának ablakkerete

kete kő, a harmadiknak fejében brileant, a negyediknek fejében két kis rubint, az ötödiknek fején felnyíló kisded rostélyos arany ajtócska és az alatt egy kis rubint, a hatodik pedig valami ezüst gránátos karika.

Nota bene: Ezek egy summában pro majori securitate esperesti pecsét alatt vitettek által Dévára notarius Lisznyai Intze István keze alá, az ezekről tétetett specificatio a protocollumon kívül külön is tiszteletes esperest uram keze alatt lévő tractus archivumába bététetvén, mind a Partialis Szent Synodusnak rendeléséből, mind a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak consensussából, mind pedig különösen méltóságos malomvízi Kendeffi Miklós úr tetszéséből s kívánságából.

c. Ezeken kívül vagyon öt fasciculus, mellyekben minémű levelek légyenek, tiszteletes esperest uram által exmittált regiusok, úgymint tiszteletes losádi parochus Ventz István és o[láh]brettyei parochus Vásárhelyi N. Sámuel ökegyelmek által végbevitt, és a Szent Partialis által visált inventariumba per specifica megnevezetnek, és tiszteletes Sólyom János uram keze alatt hagyattatnak.

d. Ugyanazon testamentaria dispositioban legálván a néhai praetitulatus méltóságos úr a kitidi és zeykfalvi reformatia nemes ekklézsiák számokra 400 forintokat, azokra fundust adott által tiszteletes Sólyom János uramnak, holmi contractusokat, mellyekből ki is szerzett már 304 ~ háromszáznégv vfr., mellyek actu az ökegyelme kezénél vagynak in paratis. Recommendálja a Szent Visitatio ökegyelmének, hogy ami még hátravagyon, azt is a kezénél lévő contractusokból igyekezze minél hamarébb megszerzeni, és a kerek summát kicsinálni: Accedálván erre méltóságos malomvízi Kendeffi Miklós úr consensussa is, melyet a Szent Partialisban jelenteni méltóztatott.

2-do Tiszteletes loci ordinarius minister Sólyom János uram jelentése szerint a sztrigyszentgyörgyi perselybe inde ab anno 1765 gyűlt volt in summa hfr. 51 ~ ötvenegy dr. 44, mely actu az ökegyelme keze alatt vagyon. Mely iránt végezi a Szent Visitatio, hogy a tiszteletes loci minister relatioja szerint semmi fundus nem lévén a kitidi és zeykfalvi parochialis épületeken eső romlásoknak correctiojokra, tehát fordítottassék arra a szent végre, ha a méltóságos és tekintetes possessoratus egyéb fundust nem talál, s nem subpeditálna, és a méltóságos s tekintetes inspector curatoratus consensussa is accedál.

3-tio Tiszteletes Sólyom János uram kívánságára, helyesnek ítélte a Szent Visitatio a sztriszentgyörgyi reformatia kisded ecclesia szent edényeit recenseálni mellyek ilyen renddel találtattak:

1. Egy ezüst, aranyas virágokkal és 9 ~ kilenc pogány monetakkal ékesített pohár, circiter három fertályos, cum litteris A. M.
2. Más talpas sima ezüstpohár, cum inscriptione: Bartsai Klára 1746.
- [160] 3. Két kisded ezüst sima tárgyéro cum inscriptione: Bartsai Klára 1746.
4. Egy fehér patyolat abrosz, körülötte lévő fehér kötással.
5. Egy fehér gyolcs keszkenő, négy szegeletin arany szkófiummal varrott virággal, és közepén kereken ugyan arany szkófiummal varrott ilyen írással: Zeyk István, Bartsai Klára 1746.
6. Egy dufla kockás selyem keszkenő.
7. Más dufla setét violaszín selyem keszkenő.

Nota bene: Ezek maradnak pro nunc ad ultiores usque dispositiones tiszteletes Sólyom János uram gondviselése alatt.

4-to A kitidi perselypénzről való demonstratioja a tiszteletes loci ministernek:

	hfr.	dr.
Az 1773-ban celebrált visitatiótól fogva gyűlt in summa	21	42
Az exhibeált s legitimált demonstratio szerint erogált	34	74
Mellyhez tévén az 1773-ban beadott supererogatumot	15	58
Az erogationis summa exsurgál ad	50	32
És így a mostani supererogatum	28	90

Találjon a tiszteletes loci minister ökegyelme módot, hogy magát excontentáltathassa.

1777

[189] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kitidensi anno 1777. die 24^a Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniorelem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis Johanne Balika, Adamo Szabó, Sigismundo Bugyul, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Sólyom, et ludi magistro humanissimo domino Stephano Henter in domo parochiali.*¹⁷⁵

Ubi:

1-mo. Feladattatott ad protocollandum, hogy in anno 1774. die 12^a Junii egy 36 fontot nyomó újj harang vétettetett ezen nemes ekklézsia számára, melyre conferált volt néhai Csekelaki Mária asszony rhfr. 25 ~ huszonöt német forintokat, toldotta azt titulus Szabó Ádám uram e proprio cum rhfr. 15, adván ugyan ökegyelme megkötésére is xr. 54 és így az egész harang áll in rhfr. 40 xr. 54.

Ugyan akkor öntettetett újra egy más nagyobb harang is circiter¹⁷⁶ fontot nyomó, erre a nemes ekklézsia tagjai magok conferáltanak szabad akarat szerint, úgymint tekintetes Vadas Mósesné asszony Batzallárról rhfr. 10, Simon János uram rhfr. 5, Kováts Jakabné asszony rhfr. 2, Henter Benjámín uram rhfr. 1, Bugyul Sigmond uram rhfr. 1, Kolumbán Márton uram rhfr. 1 xr. 42, Karasósi László uram rhfr. 1, Sólyom János uram rhfr. 1, Nalátzi András uram rhfr. 4, in summa rhfr. 28 xr. 42.

2-do Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Méltóságos malomvízi Kendeffi Miklós úr consensussából általengedtetvén a sztrigyszentgyörgyi perselyben találtatott pénz a kitidi és zeykfalvi reformata ekklézsiáknak, annak fele idejött, úgymint	25	50
Accedált azután eddig publicatióból	7	36
Summa	32	86
Tavaly supererogatum volt	28	90
Quo subtracto, marad a perselyben	3	96

3-tio Proponálá tiszteletes loci ordinarius minister Sólyom János ökegyelme, hogy a ré-gibb possessoroknak decessusokkal a papi conventionak egészen nyaka szakadott, s már jó darab időtől fogva semmi conventio nincsen, ahonnan látván a nemes ekklézsia, hogy a mostani tiszteletes loci minister Sólyom János ökegyelmének Isten ő szent felsége egy kis módot adott fabéli és egyéb fogyatkozásainak maga erejétől való pótlásokra, se a fabéli fi-zetésben, se a parochialis háznál eső romlások reparatiojokban tellyességgel nem

¹⁷⁵ HuZaL-Jkv. I/3. 189–190.

¹⁷⁶ A harang súlya nincs feltüntetve.

concurrálnak semmivel. Nézvén azért rész szerint magára is, de kivált más ekkleziákban observáltatni szokott jó rendtartásra s a successorra, kívánnya a nemes ekkleziától, hogy itt is szabadtassék jó rend mindenekben, mely szerint ki-ki tudhassa meg, mivel és mennyivel concurráljon egyre s másra. Ne mennyen egészen minden szokatlanságba, hanem erősítsék meg a fundamentum, [190] melyre amikor Istennek tetszik, successor hozattassék. Helyesnek és felette igen szükségesnek ítéli a Szent Visitatio az őkegyelme kívánságát és ezt minden részben megerősítvén recommendálja, hogy a tekintetes curator úr jelenlétében confluálván a nemes ecclesia, szedjenek mindeneket rendben, állítsák meg mind a papi conventionak dolgát, mind egyéb ekkleziák igazgatására tartozó dolgokat, melyekhez ezután ki-ki tarthassa magát.

4-to Amelly pénzt néhai méltóságos Zeyk Sámuel úr legált a kitidi és zeykfalvi reformata nemes ekkleziáknak, abból hátra lévén még bizonyos summa, úgy érti a Szent Visitatio, hogy a tekintetes nemes Tábla által ab utrinque megtiltatott. Recommendálja azért a Szent Visitatio a titulus inspector curatoratusnak, légyen munkás felszabadíttatásában, hogy incassáltván az egész summa, elocáltassék s curráljon a megnevezett ekkleziák számokra.

1782

[17] Eodem die [15^a Februrarii 1782.] visitatur ecclesia reformata Kitidiensis in O[láh]Brettye inque domo parochiali O[láh]Brettyensi, praesente reverendo domino loci ordinario ministro Kitidensi Johanne Söllyom.¹⁷⁷

Qui:

1-mo. Quaerulatur super eo, hogy amely rubricakat a papi fizetésre nézve oly véggel hagyott volt a tavalyi visitatio, hogy abba feljegyeztessék, ki, mit és mennyit szánt el esztendőként adni a pap számára, abban semmi mozdítást sem tett a nemes ekkleziák. Mellyet nagyon resentiálván a Szent Visitatio, hogy ily kevésbé vétetnek számban az ekkleziák emolumentumára tett végezései, most oly clausulával imponálja annak effectuatioját, hogy ha a jövő visitatioig nem effectuáltatik, a renitensek és morosusok ellen canonice animadvertálni el nem mulattya, csak a tiszteletes loci minister is sürgesse maga hallgatóit kötelességekre.

2-do. A parochialis ház fedelének renovatiojára is tett volt tavaly a possessoratus önként való ígéretet, hogy a proportione facultatum kiki fog concurrálni, de abban sem mozdítottak semmit, ezt is sub eodem clausula serio imponálja.

3-tio. Elocált pius fundussa nagyon ezen nemes ekkleziának eszerint:

	hfr.	dr.
A loci minister számára foeneráló	469	2
Ekkleziák számára foeneráló	25	50
Mester számára foeneráló	241	18
Mellyekhez accedált néhai méltóságos Zeyk Sámuel úr testamentomából	155	—
In summa	890	70

[18] 4-to Perselypénzről való demonstratio:

¹⁷⁷ HuZaL-Jkv. I/4. 17–18.

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	9	64
Percipiált azután in summa	5	41
Summa	15	5
Erogált ebből	3	–
Quibus subtractis, marad	12	5

5-to Úr asztalához tartozó szent készületek találatnak eszerint:

1. Két ónkanna, egy nagyobb, más kisebb keresztelő.
2. Két talpas ezüst pohárok, a nagyobb csak belől, a kisebb kívül is aranyos.
3. Két ezüst és két óntángyérók.
4. Egy nagy fejtér abrosz.
5. Egy kék selyem mor és kamuka nagy asztaltakaró, tarkás rojtozattal köröskörnyül.
6. Más kisebb két színű, egyfelől sárga, másfelől külömb-külömb virágokkal ékesített ezüst paszamánt kerületű takaró, cum inscriptione: Bobik Ferentz Jaxi Klára 1738.
7. Egy nagy gyolcs keszkenő 8 szkófiummal varrott virágokkal, cum inscriptione: Bobik Ferentz Jaxi Klára.
8. Más gyolcs keszkenő veres selyemmel és arany fonallal elegyesleg varrva, cum inscriptione: Bobik Ferentz és Jaxi Klára Ur Vatsorájához tsináltatták 1732.
9. Egy kisebb fejtér varrásos keszkenő.
10. Más veres selyem keszkenő.
11. Egy báldog kisded perselyecske.

1783

[71] Eodem anno [1783.] die 3^{ia} Aprilis per eosdem continuata visitatione ecclesiastica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus spectabilibus dominis dominis Andrea Nalátzi ut domestico curatore, sequente Adamo Szabó ut vicecuratore, Johanne Balika et Sigismundo Bugyul, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Johanne Söllyom, cum ludi magistro humanissimo domino Stephano Henter in domo parochiali congregatis.¹⁷⁸

1-mo A 88-dik canonban feltételezett rend szerint való kérdések szerint renddel megkérdetve a nemes ekklezsia jelenlévő tagjai is, közönségesen tiszteletes loci minister ökegyelmét de omni meliori commendálják. Hanem titulus Nalátzi András uram insinuállyá, hogy némellyeket az ekklezsia tagjai közül contemnál, illendő tiszteleteket meg nem adván. Melly vádról, midőn bővebben értekezett volna a visitatio, annak próbájára praetitus Nalátzi András uram allegálja egyfelől azt, hogy egy árva leányt a tiszteletes parochus leánya, Hertzeg Pálné asszony titulus Nalátzi András uramtól magához csalt, holott eleinten maga vette fel, és három esztendeig nevelte s tartotta maga, kit midőn kéretett volna a tiszteletes parochustól vissza, az ökegyelme követét a tiszteletes parochus némű-némű kedvetlen szókkal illette volna ezt mondván, avagy jobbágyleányotok-é néktek ez a leány? Melly vád alól a tiszteletes parochus magát mentvén, úgy referálja, hogy azon árva leány a maga leánya által maga hírével nem csalattatott el, s ebben a dologban a leányának nem parancsolhat, minthogy férje vagyon, s ugyanezen okból, midőn instructioval kikéretett is azon árva leány ökegyelmétől, csak ezt felelte: Érttem s hallom, hanem effelett titulus

¹⁷⁸ HuZaL-Jkv. I/4. 71–73.

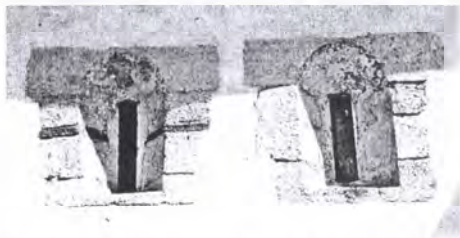
Nalátzi András uramhoz küldött cédulájában *expresse* meg is írta, hogy a leányának nemskára férjét várja elő, s véle igazítsa el dolgát. Másfelől allégálja titulus Nalátzi András uram a feladott vádnak próbájára, hogy egy alkalmatossággal közelebbről az ökegyelme feleségét a tiszteletes parochus kurvának mondotta a maga házában, melyre a tiszteletes parochus reponálta, hogy azon alkalmatossággal becsületesen menvén Nalátzi András uram házához a *visitatio* érkezésének megjelentésére, mihelyt arról szót tett, azonnal titulus Nalátzi András uram feleségétől adgrediáltatott helytelenül és minekutánna sok mocskos szókkal illette volna, úgy kellett magának is az említett szóra fakadni, fundálván azt titulus Nalátzi [72] András uram maga tulajdon szavain. Mindezeket pensitálván a *visitatio*, observálja elsőbben is a feladott vád iránt azt, hogy titulus Nalátzi András uram eleinten úgy adta fel, mint az ekklézsia közönséges panasszát a *potiori*, holott megkérdeztetvén az ekklézsia megjelent több tagjai, aziránt semmit nem panaszlának, és így titulus Nalátzi András uram maga különös panasszát minden fundamentom nélkül közönséges panasszá tévén, terhesen hibázott. Ami pedig a feladott vádnak allegált próbáit illeti, azokban nem talál a *visitatio* semmit, mellyel a tiszteletes *loci* parochustól *ex contemptu* megbántattatott volna, midőn az árva leány dolgának eligazítását vejére bizta, kinek keze alatt vagyon leánya dolgainak igazítása, és midőn titulus Nalátzi András uram feleségétől ingerelve ingereltetett azon kedvetlen szóknak mondására, mellyeket ha a titulus Nalátzi András uram feleségének mocskolódása előre nem lett volna, maga is elhallgatott volna. Ezekre nézve, minthogy az illetén fundamentom nélkül induló helytelen vádokkal nemcsak a *loci* minister, hanem a ministerium is kissebbítettik, volna activitassában a *visitationak* egyenesen *fiscalis actiot* erigálni az indebitaért a helytelenül panaszló ellen, mindazonáltal most az egyszer azt *paterne* elmulattya, és a panaszlót papjához és az egész ministeriumhoz illendő tiszteletre serkenti *sub clausula*, hogyha ezután akár a panaszló, akár más ok nélkül induló vádba elegyíti magát a *loci* minister ellen, a *fiscalis actiot* ellene erigálni *statim et de facto* el nem mulattya, *consideratioba* vévén akkor azt is, ami mostan ok nélkül feladattatott.

2-do A *humanissimus dominus ludi* magister némű-némű restséggel vádoltatik hivatalyának folytatásában, mellyben hogy ezután serénynebben eljárjon és az ok nélkül való *excursio*któl megszűnjék, *serio* imponálja a *visitatio*.

3-tio Ab altera megkérdeztetvén a tiszteletes *loci* minister ökegyelme a maga hallgatói [iránt], egyébaránt azokat commendálja, hanem némelylek ellen panaszol, hogy papi *competentia*ját nem adják. Mellyet recommendál a *visitatio* a titulus *curatoratus*nak, hogy annak felkelhetésében légyenek *sollicitusok*, külömben az efféle rövidség magoknak imputáltatik.

4-to Titulus *domesticus curator* Nalátzi András uram communicálván a *visitatio*val némely *punctumokat*, mellyek külömben is a *visitationak* *objectum*i szoktanak lenni, kívánnya az azokban bjelentett dolgokat ezen okból is számba vétetni, mivel hallott *curatori* hivatalában némű-némű gáncsot kereső kedvetlen szokat, mellyekben megütközött.

Kötelességében lévén azért ezek külömben is a *visitationak*, 5-to számban vette a nemes ekklézsiának *pius fundussait*, mellyek in anno 1773 celebrált *visitatioban* *contractusok* szerint *recenseált*tak volt, és most ilyen *statusban* találtatnak:

Pap számára foenerálók:

14 *contractusok*ban találtatnak hfr. 612 és dr. 70, kellene pedig az indigált *recensio* szerint lenni azzal együtt, ami néhai méltóságos Zeyk Sámuel úr *testamentaria dispositio*jából *accedált* hfr. 624 dr. 2, és így *differentia* vagyon in hfr. 11 dr. 32. Melynek *diremtio*ját recommendálja a *visitatio* a tiszteletes parochusnak.

A sztriszentgyörgyi templom kökeretes ablakai

Ekklézsia számára járandók:

Volt és vagyon néhai tiszteletes Bobik Ferentzné asszony collatuma hfr. 25 dr. 50.

[73] Mester számára foenerálók:

	hfr.	dr.
Volt az említett recensiokor	241	18
Találtatik actu	228	48
Differentia vagyon in	12	70

Mellynek dilucidatioját recommendálja a visitatio viszontag a tiszteletes loci parochus-nak.

6-to A parochialis épületek körül naponként eső ruinak reparatiojinak módjáról a titulus curator úr jelentésére végezi a visitatio, hogy amint a kertek egyszer repartíaltattak a nemes ekklézsia tagjai között, a titulus curator aszerint ezután mindenikkel a maga quottáját úgy feltétesse és procuráltassa, hogy se a loci minister maga költségével reparálni ne kényteleníttessék, se a perselypénzből arra költség ne tétetessék.

7-mo. Perselypénzről való demonstratioja a tiszteletes loci ministernek:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt kezénél	12	5
Accedált azután publicatioból stb.	6	36
Summa	18	41
Ebből erogált juxta legitimatam demonstrationem	7	86
És detractis detrahendis, marad kezénél	10	55

8-vo. Az erogatorról exhibeált demonstratioban observálja a visitatio azt, hogy a néhai Simon János úrfi testamentomának dolgában végbevitt evocatoriara kelletvén az ekklézsiának költeni vfr. 6. Abból az exhibeált specificatiok szerint a nemes ekklézsia tagjai közzül némellyek fizetnek bé csak hfr. 2 dr. 36, a többit pedig a perselypénzből pótolták ki, melyhez az illetén színű költségre nem volna szabad nyúlni az ekklézsiának. Végezi azért a visitatio, hogy ami a perselyből kivétetett, azt a nemes ekklézsia elmaradott tagjai között repartíálván, a curator a persellybe reponálja, külömben ha a következő visitatio ennek effectumát nem fogja látni, stante pede minden kedvezés nélkül a curatorokon desummálja.

Ita desuper peracta trium ecclesiarum visitatione testantur:

Stephanus Intze de Lisznyó mpr.

venerabilis tractus reformati Hunyadensis senior

Andreas Tsegöldi mpr.

ordinarius et juratus tractus notarius.

Úrasztali terítő – részlet
Debreczeni László rajza

1790

[176] Continuáltatik a Papi Törvényes Látogatás a kitidi nemes ekkleziában Böjtmás havának 6-dik napján 1790-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Völgyes György atyánkfia által, tiszteletes loci minister Sólyom János uram jelenlétében.¹⁷⁹

1-mo In absentia personarum et individuum ad id habiliorum, a tekintetes nemes ekkleziára részéről nincsen kit megszólítsunk a canon indigatioja szerint, hanem a tiszteletes loci minister atyánkfia ökegyelme, tiszteletes Sólyom János uram feladása szerint sajnálva vészi észre titulus néhai Nalátsi András úr halálával a curatori vacantia, amelyet mint-hogy senkivel ezen tekintetes nemes ekkleziában alkalmatosabbal bé nem tölthetünk. Minthogy bizonyosok vagyunk abba, hogy a tekintetes nemes ekkleziára választja, mi is a domesticus curatorságba confirmáljuk titulus

losádi Hertzeg Pál urat olly kérésünkkel: 1-mo Hogy a tiszteletes loci minister az idő mostohasága miatt elmaradt restantiajának felvételének módját felkeresni méltóztassék, hogy inconsolate ne végez[ze] functioját a tiszteletes atyafi, aki sok tekintetekben e tekintetes ekkleziában magát érdemessé tette vala. 2-do Minthogy azt is sajnálva érti a Szent Visitatio hogy némely stabilis fundusok, amelyeknek pap számára kellene foenerálni, éppen veszedelemben forognak, esmeretes bölcsesége szerint a tekintetes nemes domesticus curatoratus ebben is subveniálni ne terheltelessék, hogy bárcsak azok, amelyek még eddig megmaradtak, ne károsíttassanak s annyival is inkább el ne vesszenek. 3-tio A ruinak in publicis aedificiis bizonyosok, láthatók és sajnálhatók. Ezen gyalázatnak eltörlésére is ne terheltelessék a titulus curatoratus egész erejét fordítani, annyival is inkább meggondolván, hogy tiszteletes öreg atyánkfiának hirtelen történhető halála után illy romlások és pusztulások között nehezen lehetne a szent ekkleziájának más lelkipásztorra szert tenni.

2-do.

	hfr.	dr.
A közelebb esett visitatio alkalmatosságával maradtott vala pro futura demonstratione tiszteletes loci minister uram kezénél	16	26
Ehhez járult	24	52
Mely egybeadatra téssen in summa	40	78

Ez marad tiszteletes loci minister atyánkfia kezénél ad sequentem demonstrationem.

3-tio. Az ekkleziára klenodiumocskája régi állapottyában csonkulás nélkül megvagyon.

¹⁷⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 176.

1791

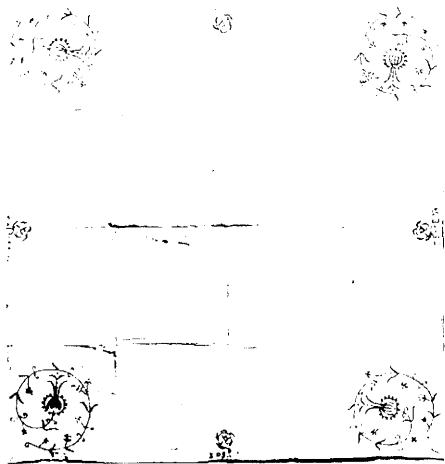
[177] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Kitiden Böjtmás havának 1-ső napján 1791-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, tiszteletes loci minister atyánkfia Solyom János uram jelenlétében, jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül titulus Balika János, Hertzeg Pál, domesticus curator Szabó Ádám, Bugyul Sigmond, Henter Ferentz és Jantsó István urak.¹⁸⁰

1-mo. Megkérdetvén canonunk tartása szerint a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia maga functioja, élete, háza etc. iránt. A tekintetes nemes ekklézsia tagjai jóról emlegetik a tiszteletes öreg atyafit, hogy valamiképpen sok esztendőktől fogva dicséretesen és hasznason folytatta ezen nemes megyében egyházi szolgálattya, úgy továbbra is kívánná, hogy azon hasznos szolgálattyaival élhessen. De látnivaló dolog, s maga is gyakorta jelentette már eddig egynéhányszor egyházi szolgálattya való erejének s egészségének az hanyatlott idő miatt nagyon lett megszállását, amint maga akarja, kénytelen a nemes megye is azont akarni, hogy ilyen erőtelenségében segítség hozattassék illy okon kíváltképpen, hogy a mellőseleg való megyécskébe is kimehessen és szolgálatot tehessen, éppen lehetetlen, ha szintén ezen anya megyében némű-néműképpen szolgálatot tehetne is.

Ezen törvényes jelentést azért megfontolván, az Egyházi Törvényes Látogatás végezi: Minthogy a tekintetes nemes megye is szánakozással szemléli, s a tiszteletes öreg egyházi atya is megesméri maga erőtelenségét arra, hogy tovább egyházi hivatalát fogatkozás nélkül folytathassa, szabadnak hadja az Egyházi Törvényes Látogatás ezen tekintetes nemes megyének egy tiszteletes segéd egyházi atyafiról gondolkodni. Úgy mindazonáltal, hogy azon egyházi öreg atya, aki igen sok esztendőktől fogva ezen nemes vármegyében magát érdemesítette, az egyházi törvényes rendelkezéseket meggondolván, gyámoltalan erőtelenségében papi kenyerétől meg ne fosztassék, hanem ezen megyéknek rendes jövedelméből maga élelmére szabott részecske szakasztassék, hogy így annyival is inkább ezen nemes megye dicséretével s maga elméjének csendességével végezhesse papi jámbor életét.

2-do. Maga rendén megkérdetvén tiszteletes loci minister atyánkfia is ezen nemes megyének tagjairól, azoknak buzgóságokról, egyházi engedelmisségekről, és szolgálattya bérének befizetéséről. Az elsőbbekre nézve [178] atyaiképpen dicséri. Bérre nézve pedig panaszképpen jelenti, hogy egy-két házat kivéven, két esztendőktől fogva majd semmit nem fizetnek, amely talám nem annyira engedelmességéből eshetett, mint az időnek mostohaságából.

Melyre nézve végeztetik: Reménséges bizodalommal ajánlja az egyházi látogatás a titulus domesticus curatoratusnak, hogy ezen tekintetben is az öreg egyházi atyát kedvetlenséggel menni a koporsóba ne engedje, hanem bennmaradott bérének hova hamarább lehető felszedésével vizsgáltatását siettesse.

Úrasztali terítő

– Darkó–Debreczeni gyűjtemény fotója

¹⁸⁰ HuZaL-Jkv. I/4. 177–179.

3-tio. Megértvén az Egyházi Törvényes Látogatás a tavalyi alkalmatossággal a tekintetes nemes megyének hajlandóságát, bátorkodott vala jelen nem létében főcuratornak nevezni titulus losádi Hertzeg Pál urat, de akinek hihető törvényes okai lehetnek, amellyekért azon hivatalt tellyességgel nem vállalhattya.

Mínthogy pedig ezen tekintetes nemes megye is olyan igazgató nélkül nem lehet, jónak itéli ezen dologban az egyházi látogatás így végezni: Mínthogy régtől fogva viseli titulus Szabó Ádám uram a vicecuratorságot, a szent megye jelenlévő tagjaival megegyezőleg helyesnek itéli az Egyházi Törvényes Látogatás, hogy az ökegyelme érdemének jutalma légyen a főcuratorság. Mínthogy pedig némű-némű erőtelenségei kívánják a segítséget, ezen tekintetes nemes megye jelenlévő tagjaival eggyezőleg vicecuratorságra előállítaték s hittel kötelezteték titulus Jantsó István uram.

4-to A szent megye épületeiben való romlások éppen azon állapotban szemléltetnek, mint az elmúlt alkalmatossággal, melyet nagyon sajnál az Egyházi Törvényes Látogatás, annyival is inkább megerősítvén tavalyi végezését, atyai lehető érzékenységgel ösztönözvén a domesticus curatoratust, hogy ezen tetemes gyalázatot ezen nemes megyéről hová hamarabb elhárítani igyekezzék.

5-to Amint hitelesen megtetszik tavalyi írásaiból:

	hfr.	dr.
Maradott vala a következő számadásra tiszteletes egyházi atyánkfia kezében	40	78
Melyhez járult azolta	6	90
Mely két summát egybeadván, teszen in summa	47	68

E marad kezénél az egyházi atyafinak ad sequentem demonstrationem.

[179] 6-to. A tiszteletes loci miniszter atyánkfia feladván a pap számára foeneráló stabilis fundusról való contractusokat in hfr. 913, ennek praeter propter 113 forintya elveszett.

7-mo. Az Úr asztalához való készület a régi állapottyában megvagon.

1792

[209] *Papi Törvényes Látogatás vagy on Kitiden tiszteletes Súlyom János uram nemes lakóházában Böjtmás havának 15-dikén 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a tekintetes nemes ekklezsia tagjai közül tekintetes nemes szolgabíró és domesticus főcurator Csáki Dániel úr, titulus domesticus curator Jantsó István, titulus Balika János, titulus Hertzeg Pál, titulus Nalátzi László és Bugyul Sigmond uraimék és loci minister atyánkfia tiszteletes Súlyom János uram.*¹⁸¹

Holott 1-mo. Megkérdetvén a tekintetes nemes ekklezsia, mi légyen az oka a tekintetes nemes ekklezsia hosszas veszteglésének, hogy mindeddig is papot nem hoztanak? Erre illy feleletet tett a tekintetes nemes ekklezsia, hogy a tractusból kettőt is hívott, de azokat meg nem nyerhette, azután tiszteletes esperest uramhoz folyamadtanak consensus kérés végett, s míg ezeket elkövette a tekintetes nemes ekklezsia, idő haladott, s ez egy nevezetes oka mostani veszteglésének.

2-do. Kérdés téteték, hogy az ekklezsia ládája tétetessék a loci minister atyánkfia parochialis házához-é vagy a domesticus curator uréhoz?

¹⁸¹ HuZaL-Jkv. I/4. 209.

Végezteték, hogy a loci minister házához tétessék, de kulcsa legyen, titulus curator úrnál álljon, hogy egymás hire nélkül egyik se nyúlhassan a ládába. Az holmi jövedelmekből békő pénz is oda incassáltassék.

3-tio

	hfr.	dr.
Perselypénz maradt volt ad sequentem demonstrationem tiszteletes loci minister atyánkfia Sólyom János uramnál	47	68
Melyhez annakutánna járult	9	34
Summa	57	2

E marad ad sequentem demonstrationem tiszteletes loci minister atyánkfia Sólyom uram kezénél.

4-to Az Úr asztalához való készület a tavalyi állapottyában vagyon még most is.

1793

[249] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Kitiden a papi nemes házba Böjtölő havának 26-dikán 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület ordinarius notariussa Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül tekintetes Hertzeg Pál úr, tekintetes Balika János, titulus Bugyul Sigmond és loci minister atyánkfia tiszteletes Silvester [!]¹⁸² László uraimék.¹⁸³

1-mo. Egyházi Törvényes Látogatásunk rendes szokása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye tiszteletes loci minister atyánkfia iránt, miként commendálja életéről, erkölcséről, papi functionjáról. Minden pontokra nézve jóról commendálá.

[250] Ellenben loci minister atyánkfia is megkérdetvén a maga hallgatói iránt, minden tekintetben jóról említi hallgatóit.

2-do. Minthogy a tisztelendő hajdoni egyházi atyafit, áldott emlékeztű Sólyom János uramat a boldogabb életre általszólította az Isten, és a nemes megye egészen a tiszteletes újj atyafinak Serestély László uramnak vigyázása alá általkölt, kötölözteték az Egyházi Törvényes Látogatás előkérni a conventiot. S minthogy annak leírása hosszabbacska időt kíván, kötölöztetik az újj egyházi atyafi azt szóról szóra leírva minél hamarabb tiszteletes notarius uramnak általadni illy véggel, hogy mikor a protocolatio tiszttába íratik, az is a maga helyére beíratassék.

• A • KITIDI • REF • TEMPLOM •

Debreczeni László rajza

¹⁸² A jegyző valószínűleg figyelmetlenség következtében „keresztelte el” Serestély Lászlót Silvester Lászlóvá. A továbbiakban Serestély néven említi.

¹⁸³ HuZaL-Jkv. I/4. 249–250.

3-tio. Néhai tiszteletes Súlyom János uram kegyes adománylevele mutattaték bé az Egyházi Törvényes Látogatás alkalmatosságával, melyben kegyesen hagyakozik néhai jó társával, nemzeti és tiszteletes Balika Mária asszonnyal a nemes kitidi magyar megye örök hasznára. Kegyeségeket bizonyítván 100 vfr. Isten vegye kegyességeket jó néven. A nemes megye pedig tartsa kötölösségének az irt summára vigyázni, hogy az adakozóknak halhatatlan neve az élők között mindenkor fennmaradjon. A több fundussa pedig a nemes megyének a felyebb való improtocolatio szerint megvagyon maga épségében.

4-ro A tavalyi improtocolatio nyilván mutattya, hogy:

	hfr.	dr.
Mostanra általjöött volt	57	2
Ahhoz járult azután publicatioból s intereseckéből együtt	12	37
In summa	69	39
Költ ebből hiteles helyre	44	7
Melyet kivéven a perceptumból, marad tekintetes Hertzeg Pál uram kezénél ad sequentem demonstrationem	25	32

5-to Kedvetlenül szemléli az Egyházi Törvényes Látogatás a nemes megyének kedvetlenségét s panaszát abban, hogy a domesticus curatoratusnak semmi haszna, mozgása s lelkesítése a nemes megye szükséges dolgaiban nem tetszik. Atyaiképpen intimálja a Szent Visitatio, hogy magokat élni curatori lélekkel és mozgással megmutani el ne mulassák, vagy pedig, hogy a névvel magával ne érzékenykedjenek.

1799

[365] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kitidensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis reformati tractus Hunyadensis proseniorem, nec non dicti tractus ordinarium notarium Michaellem T. Sala anno 1799. 17^a–19^m Januarii facta. A parochialis házhoz egybegyűlvén mind a tiszteletes visitatorok, mind az eklézsiabeliek, név szerint ezek: tiszteletes loci minister Serestély László uram, tekintetes Hertzeg Pál úr, tekintetes Kenderesi Sámuel, Nalázi László, Bugyul Sigmond és Szabó László urak*¹⁸⁴.

Kik arra kérék a Szent Visitatio, hogy legelőbb is ezen eklézsianak javait és annak adminisztrálásának módját szedné rendbe. Mellyet a Szent Visitatio végbevitt eszerint:

Capitalis fundatioi ezek:	hfr.	dr.
1-o. Az 1754-beli tractualis conscriptio szerint úgy látszik, hogy ezen kitidi eklézsianak Bágya János conferált volna 100 ~ száz mfr., de az időnek mostohasága és régisége egy részét ezen collationak megemésztvén, most ez áll	83	64
2-o. Bár Mária, Balika Lászlóné collationalis nélkül adott	30	60
3-o. Bartsai Klára, Zejk Istvánné adott volt 100 mfr., de némely adóssok egészen deficiálván, a nállok volt pénz elveszett, és most ez a collatio áll csak	86	70
4-o. Zejk Sámuel úr anno 1775. die 5 ^{ta} Maji felsőtorjai Súlyom János pro tunc kitidi református prédikátor regiusága alatt költ testamentaria dispositioja szerint hagyott volt 200 mfr. ezen eklézsianak. De az irt conferens úrnak halála után felesége, Kendeffi Sára pápistává lévén, ennek az asszonynak sokféle akadályoztatása miatt, többet ezen eklézsia 155 mfrnél nem vehetett kézhez.	191	72

¹⁸⁴ HuZaL-Jkv. I/5. 365–380.

	hfr.	dr.
Ezen kívül az írt tiszteletes regiusnak bizonyítása szerint maga a regius gridi bizonyos lakosoktól vett fel dézma búza árát 36 vfr., ezt is az említett s kézbe kaphatott capitalis mellé tette, mely szerint hát ez a collationalis most áll		
5-o. Telegdi Gábor conferált collationalis nélkül	21	42
6-o. Gridi Frusina, Szabó Istvánné is conferált sine collationalis	51	–
7-o. Jantsó István, életében rákosdi pap, Kitiden épült egy szőlőjének zsengejéből adott	10	–
8-o. Ajtai Getse Mihály, életében borbereki református pap, Kitiden való malmának jövedelméből adott	10	–
9-o. Varsányi Mósesné Bobik Éva adott	55	50
10-a. Jaxi Klára Bobik Ferentzné és leánya, Bobik Éva adtanak	21	–
[366] 11-o Perselypénz accedált ide Ezekről szőlő levél költ 1770-ben 11. Decembris Nalátzi András és Balika János regiusságok alatt Nota bene: Jaksi Klára még conferált volt 14 mfr. 1763-ba 24 ^a Februarii költ visitorok testimoniuma szerint, akik is voltak tiszteletes, tudós esperest Lisznyai Intze Ferentz, Herepei István notarius, Tomori János, Baló Mihály tractualis assessorok. De ez a pénz 1773-ba 22 ^{da} Februarii tartatott visitationak indorsatioja szerint elveszett, olyan embereknel lévén elocálva, akik sine semine deficiáltak. És így a testansnak csak áldott emlékezete maradt meg.	7	54
12-o. Gidófalvi Gálfi Ferentz conferált sine collationalis 101 mfr., aki is volt néhai tekintetes Vadas Móses úrnak batzalári tisztye, de meghalálózásával javaiból, amint hitelesen most referáltaték, nem tölt több ki 68 mfr., a többit kegyes szívvel kipótolta a magáéból néhai tekintetes Vadas Móses úr, hogy így ez az eklézsia jobban boldogulhasson, és így ebben a részben is áll a fundatio	101	–
13-o. Néhai tekintetes bélteki Vadas Móses minden formalis collationalis nélkül, külömb-külobb időszakokban adott	240	72
14-o. Szabó István conferált sine collationalis	10	20
15-o. Ezen kitidi reformata eklézsianak életében valóságos kegyes szívű és buzgó lelkű papja, néhai tiszteletes Sóllyom János uram feleségével, Balika Máriával 1791-be 10 ^a Decembris költ collationalis levél szerint magának a testansnak és regiussainak, úgymint kedves vejének losádi tekintetes Hertzeg Pál úrnak helybehagyása, úgyszintén Nalátzi László, Szabó Ádám, Tsegöldi András tiszteletes tudós tractualis esperest allírások alatt conferált és adott	101	–
16-o. A közelebb írt néhai tiszteletes conferens előregedvén és elgyengülvén, papi szolgálattját deprecálta volt, mégis, amennyire lehetett erőtelensége miatt, egy esztendeig szolgált volt, de ezen esztendőre való fizetést nem kívánt, s azt el sem vette. Hanem némely jószívű eklézsiabeliek előregedett [367] tiszteletes papjokhoz való háládatosságukat megbizonyítani kívánván, szokott fizetését kiadták, maga pedig azt is conferálta s legálta ennek az eklézsianak, mely teszen	47	94
17-o. Még most is életben lévő istenes és kegyes szívű Thábita, méltóságos Bartsai Juliánna úrasszony, néhai tekintetes Vadas Móses úrnak özvegye 1796-ben 19 ^{dik} Novembris Kenderesi József, Ponori István, Török Pál, Török János regiusságok alatt költ collationalis szerint adott	500	–
Universa summa	1569	98

Elocatioja a capitalisnak

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
1-o. 1792. 12 ^a Augusti	20	40	Bosorodi Pántyilie Atyireszk	7	4	restantia nincs	–	–
1792. 26 ^a Augusti	10	20	Kitidi Popa Dumitru	3	6	–	–	–
	10	20	Mojsza Steph	3	6	restantia pro 1798 2 veder 6 kupa	2	6
1792. 1 ^a Septembris	20	40	Bosorodi Pantyilie Tomeszk	7	4	restantia nincs	–	–
1793. 30 ^a Jauarii	5	10	Kitidi Kosztándin Steph	1	7	restantia pro 1798	1	7
	4	8	Nyisztor Steph	1	4	restantia nincs	–	–
2-o. 1758. 30 ^a Martii	3	6	Bosorodi Petru Nants és János Petrutz alias Lutz	1	1	restantia pro 1797 et '98	2	2
3-o. 1794. 20 ^a Aprilis	4	8	Bosorodi Kosztándin Koroba	1	4	restantia pro 1796	1	4
	6	12	Josziv Koroba	2	2	restantia nincs	–	–
4-o. 1777. 17 ^a Decembris	7	65	Bosorodi Juon Csolokoj	2	6	restantia nincs	–	–
	5	61	Zaharia Csolokoj	2	–	–	–	–
	7	65	Dávid Danyileszk	2	6	–	–	–
	5	10	Demián Boskáért Toma Boska	1	7	–	–	–
	2	4	Dávid Nánts	–	6	restantia ab anno 1792 usque '98	5	2
	2	65	Szándru Szturtza	–	7	restantia nincs	–	–
5-o. 1758. 16 ^a Martii	10	71	Bosorodi Balás Atyireszk	3	6	–	–	–
	11	72	Miklós Atyireszk	4	1	–	–	–
	5	10	Juon Pertza	1	7	–	–	–
6-o. 1788. 7 ^a Januarii	4	8	Kisoklosi Josa Dolka	1	4	–	–	–
	4	8	Pavel Dolka	1	4	restantia ab anno 1792 usque '98	10	4
7-o. 1758. 25 ^a Martii	7	14	Kitidi Opra Morareszkért fia Al Juon	2	5	pro 1798 restál, a többbit megadván	1	6
	3	6	Viszerin Stephért fia Viszerin János	1	1	restantia nincs	–	–

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz sum- mája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
	8	16	Toma Jákobeszkrét fia György	3	–	–	–	–
	2	4	Angyel Stephért fia Kosztáandin Steph	–	6	restantia pro 1798	–	6
[368] 8-o. 1764. 11 ^a Maji	3	6	Kitidi Petru Beri- an			deficiált, s el- veszett minden		
	3	57	Miklós Bisztránért fia Zaharia	1	2	restantia ab 1792 usque '99	8	6
	3	57	Sztantsu Szentsoj			mindenestől elvesztett		
9-o. 1795. 7 ^a Maji	10	–	Kitidi Juon Visoj alui Zaharia	3	6	restantia nincs	–	–
	10	–	Janes Viszariugeszk	3	6	–	–	–
10-o. 1787. 30 ^a Decembris	10	20	Kitidi Miklós Lázár és Arimia Kretsunyeszk	3	6	–	–	–
	5	10	Idősb György Mariantz	1	7	–	–	–
	5	10	Luka Fanyis	1	7	–	–	–
	5	10	Toma Balesészk	1	7	–	–	–
	5	10	Arszintye Onyeszk	1	7	–	–	–
11-o. 1788. 4 ^a Januarii	10	20	Kitidi Toma Riduleszk	3	6	–	–	–
	10	20	Juon Nyititzeszk	3	6	restantia pro 1798	3	6
	10	20	David Sztintsoj	3	6	restantia pro 1794	3	6
	10	20	Ona Sztintsoj	3	6	–	–	–
	5	10	János Nyititzeszk	1	7	–	–	–
12-o. 1792. 1 ^a Septembris	30	60	Bosorodi Juon Préda	11	2	restantia pro 1797 et '98	22	4
13-o. 1787. 31 ^a Decembris	15	30	Kitidi Alion Nyititzeszk	9	–	restantia pro 1798	–	–
	15	30	Nyisztor Suska, ez deficiálván, az ő adóssága így oszlott fel, hogy Ajon Nyititzeszkekre	9	–	–	–	–

A kivevés ideje contractus szerint	A kivett pénz sum- mája		A kivevőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
			ment 9 ft., Lázár Farkasra 3, Janes Farkasra is 3					
	10	20	Lázár Farkas	4	7	–	–	–
	10	20	Janes Farkas	4	7	–	–	–
14-a. 1772. 18 ^a Maji	12	24	Ez volt kitidi Ta- rás Györgynél, de ő befizetvén, eb- ből 6 ft. adatott bosorodi Dávid Tirtokának, 6 pe- dig János Tirtokának	4	4	–	–	–
	14	28	Kitidi Vaszily Steph a fiaival, Petru Stephfel, Lázár Stephfel, Toma Stephfel, hanem Petru Stephért most fia, Samuela tartozik	5	2	–	–	–
	10	20	János Steph fiai- val, Mojszával és Dáviddal	3	6	több restantia nincs, csak 1 veder 6 kupa	1	6
15-o. 1742. 24. Junii	4	81	Kitidi Hirtza Muntyán	–	–	ezek kézi munkával dol- goznak inte- resbe		
	3	79	Petru Muntyán	–	–			
	2	76	János Marereszk	–	–			
	2	77	Sztán Luben	–	–			
	2	77	Dávid	–	–			
	2	77	Dregenyészk	–	–			
	1	75	Dumitru Murerészk Antanaszi Lupuleszk	–	–			
16-o. 1770. 13 ^a Decembris	13	26	Kisoklosi Stefán Krisán	3	7	restantia ab anno 1792 usque '98	23	5
	6	12	Juon Krisán	2	2	–	–	–
[369] 1770. 13 ^a Decembris	7	14	György Anutzeszk	2	5	restantia nincs	–	–
	12	24	Lázár Bruzán	4	2	restantia ab anno 1792 usque '98	15	6
	7	14	Dumitru Bruzán	2	5	–	–	–
	5	10	Adam Bruzán	1	7	–	–	–

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz sum- mája		A kivőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
17-o. 1770. 11 ^a Decembris	5	10	Kisoklosi Marián Kokos	1	7	–	–	–
	5	10	Dávid Kokos	1	7	–	–	–
	10	20	Togyer Kokosért, Togyer Takáts fi- zette egy darabig, tavalytól fogva fi- zeti Mihály Takáts, de csak 6 ft. után, mert né- gyet általadott alább írt Zálin Dolkátsnak	2	2	–	–	–
	8	16	Tamás Mihi	3	–	–	–	–
	10	20	Petru Mihi	3	6	–	–	–
	10	20	Szimedru Anyutzeszk	3	6	restantia ab anno 1792 usque '98	26	2
	6	12	Togyer Berián	2	2	restantia ab anno 1792 usque '98	15	6
	6	12	Szimedru Szturtza, felít ohábai Juon Szturtza fizeti	2	2	–	–	–
	11	22	Zálin Dolka	4	1			
			Még ezen kívül a fennebb írt Mí- hály Takátsból re- ája ment 4 ft. után	5	5	restantia ab anno 1792 usque '98	39	3
	6	12	Togyer Dolka	2	2	restantia nincs	–	–
18-o. 1764. 16 ^a Aprilis	10	20	Bosorodi Toma és Dávid Atyireshk, érettek interesez Miklós Atyireshk	3	6	–	–	–
	15	30	Kretsun Mukoj fi- ával Jánossal 5 ft. után fizet János Mukoj, 10 után János Dsursz	5	5	–	–	–
19-o. 1792. 8 ^a Julii	20	40	Bosorodi Dávid Mázere	–	–	8 szekér fát in- teresez, 7 restál	–	–
1792. 9 ^a Julii	15	30	Juon Bloska	–	–	6 szekér fa in- teres, restál pro '98	–	–

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz sum- mája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
1792. 16 ^a Julii	5	10	Mojse Atyireszk és Számoile Bonsa	–	–	Mojsha restál pro '98 szekér 1, ab anno 1795 usque '98 4 szekérrel	–	–
1792. 20 ^a Octobris	20	40	Pászku Pálá	–	–	restál fa inte- ressel	–	–
1792. 23 ^a Decembris	10	20	Petru Czileru	–	–	restantia pro '98 2 szekérrel	–	–
Detto	30	60	János Tomészk és Janes Nantsészk	–	–	Tomeszk restál 16 szekérrel, Nantseszk 4 szekérrel	–	–
20-a. 1794. 4 ^a Octobris	10	20	Kitidi Kosztándin Steph	–	–	szénát ineresz, restantia nincs	–	–
21-o. 1772. 10 ^a Maji	5	10	Kitidi Opre Murereszk	1	7	restantia ab 1796 usque '98	7	3
	12	75	Sztentsu Sztentsoj	4	5	öt esztendei restantia	22	4
	12	75	Kozma Pertza	4	5	restantia pro 1795	4	5
	10	20	Miklós Bisztirján	3	6	restantia in summa	15	–
	10	20	Dávid Dregenyészk fia- ival, Dregenyészk Andrással és Dregenyészk Mi- hályal együtt	3	6	restantia nincs	–	–
[370] 22-o. 1772. 6 ^a Junii	10	20	Kitidi Petru Berian, fiaival Stefánnal és Thodosiával	3	6	restantia ezen nincs Petrun	–	–
	8	16	Sztantsu Sztentsoj, George Juon, Joanes és Gligor fiaival	–	–	béfizette a capitalist a tiszteletes loci minsternek		
	12	24	Janes Latzkoj, Lázár és Szimion fiaival; most fizeti Péter nevű fia. <i>Nota bene:</i> fenn írt Petru Berianért is ő fizette pro '98	4	5	restantia pro anno 1793 et '94	9	2

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz sum- mája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
			az interest, még van restantia nálla					
	6	12	Atanászi Serbán, Zaharia és Viszerin fiaival vette volt, most érette fizette Juon Serbán	3	–	restantia pro 1792 usque '98, két kupát béadván	17	2
	5	10	Juon Serbán, Kozma nevű fiá- val	1	7	restantia nincs	–	–
	5	10	Grozáv Dobreszk, fizeti érette Luka Dobreszk fia, György	1	7	–	–	–
	4	8	Luka Dobreszk, érette fia, György	1	4	–	–	–
23-o. 1778. 21 ^a Februarii	10	20	Kitidi Abrám Sibisán, most érette fizeti Nyisztor Steph testvéreivel együtt	3	6	–	–	–
			György Tamás, ez befizetvén, kivette bosorodi János és Dávid Tirtoka, melyről szóll contractus sub numero 24.					
	5	10	Petru Sztenyila, ez van Stefán Muntyánnál	1	7	–	–	–
	10	20	Arszintye Argyelán	3	6	–	–	–
	5	10	Janes Dodul	1	7	–	–	–
24-o. 1793. 16 ^a Junii	10	20	Janes és Dávid Tirtoka	3	6	–	–	–
25-o. 1772. 22 ^a Maji	10	20	Kitidi Todor Kratsunyeszk, érette fia Pável	3	6	–	–	–
	5	10	Petru Kratsunyeszk, most fizetik fiai	1	7	restantia pro anno 1798	1	7
	5	10	Atanaszi Murereszk	1	7	detto	1	7
	5	10	Zdreile Onyeszk,	1	7	restál 7 kupa	–	7

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz sum- mája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
			most fizeti fia, Arszintya			pro 1798		
	5	10	Péter Simoka, de ő befizetvén, ada- tott ki Iszaila Korobának, ezért is most fizet fia, Szofron	1	7	–	–	–
	5	10	György Simoka, de ő befizetvén, kivette bosorodi Pántyilie Atyireszk	1	7	–	–	–
[371] Detto	10	20	Janku Okolisán, most érette fia, Mojsza	3	6	3 esztendei restantia	11	2
	5	10	Janes Dregenyésk, most érette fia, György	1	7	restantia nincs	–	–
26-o. 1788. 21 ^a Martii	4	8	Kisoklosi Angyel Dolka, most fia, Juon fizeti	1	4	–	–	–
	4	8	Togyer Vulszán	1	4	–	–	–
	4	8	Atanaszi Vulszán	1	4	–	–	–
27-o. 1776. 22 ^a Januarii	10	20	Kitidi Juon Tarás, érette fia, Gligor	3	6	–	–	–
28-o 1772. 9 ^a Julii	6	12	Petru Valtselán, most ez a pénz van Arszintye Onyeszknél ab anno 1793	2	2	–	–	–
29-o. 1772. 20 ^a Julii	5	10	Kitidi Todor Visaly	–	7	restantia pro 1798	1	7
30-o. 1772. 26 ^a Julii	3	6	Szimion Albuleszk, most fizeti Avram Dodu	1	1	–	–	–
31-o. 1771. 9 ^a Januarii	2	4	János Bruzán ali- as Okolisán, fizeti most maradéka, Petru	–	6	restantia ab 1792 usque '98	4	4
	2	4	Janes Steph mara- déka	–	6	restantia nincs	–	–
	2	4	Janes Dregenyésk, he- lyette fia, György	–	6	–	–	–

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz summája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
	2	4	Grozávu Dobreszk	–	6	–	–	–
	2	4	Juon Serbán, alias Tsumát Nota bene: E két utolsó deficiálván, a többik, mint érettek kezesek fizetik	–	6	–	–	–
32-o. 1793. 10 ^a Februarii	5	10	Bosorodi János Mukuje	1	7	restantia nincs	–	–
	5 5	10 10	Szamuella Mukuje Irimie Mukuje	1 1	7 7	e kettő deficiálván, javaiból 6 ft. megjött, még 4 ft. hátralévén, oszlik a többi kezesekre		
	5	10	Dán Borsa	1	7			
	5	10	Szimedru Okolisán Nota bene: A Samuela és Irimie Mukuje javaiból bėjött 6 ft. adatott ki kitidi Kirilla Albuleszknék. Nota bene: Szimedru Okolisán is bėjizette a capitalist, és a deficiált két adóssról reá, mint érettek kezesre, háromlott részt, a többi rész háromlik János Mukujre és Dán Bonsára	1	7	<i>e van kiadva sub contractus de 1798 29a Decembris mindjárt alább</i>		
1798. 29 ^a Decembris	2	4	Jonás Nyititzeszk	–	6	–	–	–
	2	4	Gyorgy Nyititzeszk	–	6	–	–	–
	2	38	Juanes Nyititzeszk	–	7	–	–	–

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz sum- mája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
			Nota bene: Ez a capitalis a fen-nebb írt Szimedru Okolisántól befizetett summából van elocálva					
[372] 1793. 24 ^a Februarii	5	44	Ohábai Josa Lupuleszk	2	–	restantia nincs	–	–
	5	44	Juon Prunáts	2	–	–	–	–
	5	44	Muntyán Petrás	2	–	–	–	–
	5	44	Pavel Muntyán	2	–	–	–	–
	5	44	Gavrile Nyegojeszk	2	–	–	–	–
	5	44	Avram Nyegojeszk	2	–	–	–	–
1793. 26 ^a Februarii	5	44	Bosorodi Todor Visa	2	–	–	–	–
	5	44	Zaharie Csolokoj	2	–	–	–	–
	5	44	Samuele Bonsa	2	–	–	–	–
	5	44	Nyisztor Szturza	2	–	–	–	–
	5	44	Juon Szturza	2	–	–	–	–
	5	44	Paszku Pala	2	–	–	–	–
1793. 1 ^a Martii	11	22	Ohábai Aposztu Tomeszk	4	1	–	–	–
33-o. 1797. 27 ^a Augusti	100	–	Buda Sigmond	37	4	restantia nincs	–	–
34-o. 1798. 25 ^a Junii	45	–	Bugyul Sigmond	16	7	–	–	–
35-o. 1797. 1 ^a Novembris	20	–	Sz[ent]györgyi Szabó István	7	4	–	–	–
36-o. 1797. 29 ^a Octobris	10	–	Kitidi Juon Breileszk	3	6	restantia pro 1798	3	6
	9	–	Janes Raduleszk	3	3	Többit béadván, restál 2 veder	2	–
	7	–	György Onyeszk	2	5	–	–	–
	7	–	Juon Onyeszk	2	5	–	–	–
	3	–	Dotyin Valtselán	1	1	–	–	–
37-o. 1797. 19 ^a Novembris	10	–	Kitidi Makarie Dimuleszk	3	6	–	–	–
	10	–	Számszon Sztokoj	3	6	–	–	–
	10	–	György Luben	3	6	–	–	–
38-o. 1797. 19 ^a Novembris	4	–	Tyiriák Tyirikoj	1	4	–	–	–

A kivetés ideje contractus szerint	A kivett pénz sum- mája		A kivetőnek neve	A kivett pénz interesse		A restantiaba lévő interes ideje	A restans interes summája	
	hfr.	dr.		urn.	oct.		urn.	oct.
	5	–	Dumitru Nyititzeszk	1	7	–	–	–
	5	–	Dávid Szentsoj	1	7	–	–	–
	10	–	Péter Simoka	3	6	–	–	–
39-o. 1797. 16 ^a Novembris	8	–	Gyorgye Jakobeszsk	3	–	–	–	–
	10	–	Idősb Juon Gyimuleszk	3	6	–	–	–
	3	–	Barbu Baroje	1	1	–	–	–
40-o. 1797. 5 ^a Novembris	13	–	Dotyin Csokadia	4	7	–	–	–
	8	–	Joanes Csokadia	3	–	–	–	–
	13	–	Dávid Szentsoj	4	7	–	–	–
	10	–	Todor Visoly	3	6	–	–	–
	5	–	Luka Fainis	1	7	–	–	–
41-o. 1798. 23 ^a Septembris	18	–	Bosorodi idősb Juon Krintoj	6	6	–	–	–
	18	–	Ifjabb Juon Krintoj	6	6	–	–	–
	18	–	Togyer Krintoj	6	6	–	–	–
	16	–	Dávid Krintoj	6	–	–	–	–
42-o. 1798. 16 ^a Octobris	5	–	Kitidi Gyorgy Luben	1	7	–	–	–
43-o. 1793. 8 ^a Maji	25	50	Bosorodi Petru Bloska	9	3	–	–	–
44-o. 1793. 1 ^a Julii	5	10	Bosordi Dávid Mazere	1	7	–	–	–
45-o 1794. 22 ^a Julii	17	34	Kitidi Dávid Luben	6	3	–	–	–
<i>Summa omnium</i>	<i>1481</i>	<i>23</i>						

[373] Belső és külső fundusok:

1-o. A parochialis mostani fundus hosszára¹⁸⁵ öl; szélességére pedig¹⁸⁶ öl regalis mensura szerint. Szomszédjai északról a falu közönséges utcája, délről néhai Pap János maradéka Mihelyeszsk név alatt levő colonialis sessioja. Ez a parochialis fundus 1757-ben 3^a Aprilis, matzesdi Bályya Bálint, fejevízi Hertza Pap Boldisár, ugyan fejevízi Pap Gáspár

¹⁸⁵ A szám hiányzik.

¹⁸⁶ A szám hiányzik.

Úrasztali terítő – 1732
– Darkó–Debreceni gyűjtemény

Isten dicsőségéhez való szent buzgóságából ajándékozta ezen eklézsiának losádi tekintetes Hertzeg Pál úr, más felét hasonló szent buzgóságból ajándékozták tekintetes Nalátsi László és Sombori László urak, mégpedig örökösön mindnyájon. Ezen templomhelynek szomszédjai napkeletről tekintetes Hertzeg Pál úr embere, Kosztándin Steph, napnyugotról és délről tekintetes Szabó László úr emberei, Mojsza és David Steph.

Szántóföldek és kaszálók:

1-o Néhai ifjabb Simon János uram mintegy 500 ft. testált volt a kitidi eklézsiának, de egyebet semmit is nem kaphatott az eklézsia, hanem csak ezeket a földeket, úgymint: 1. A batzallári határon, az alsó fordulóban, a Prundur nevű helyben egy törökbúza földet, mely búza alá való vetéssel mintegy öt vékás, szomszédjai napkeletről tekintetes Vadas István úr, napnyugotról Petru Huga, Szilvási Bálint úr szolgáló embere. Ez a föld jött 25 mfr. és 50 dr. 2. A második vagyon az o[láh]brettyei alsó fordulóban, La Vállye Graetsilor nevű helyben, szomszédjai egyfelől Avram Sztenyész, másfelől Miklós Todor szomszédságokban van ez a föld. Ez jött 8 mfr. és 16 pénzekbe. 3. Ebből a fundatióból van egy kaszáló a kitidi határon, a Sub Dumbráva nevű helyben, Reze nevezetű réten. Ennek szomszédjait az executionis relatoriából meg lehet látni.

Kaszállók még ezek: 1. Telegdi Gábornak 1762-be 1^a Novembris költ collationalissa szerint két szekérnyi széna fű helyet hagyott az irt testans ezen eklézsiának, Zin Szkáj nevű helyben, de ezt most használni nem lehet a vízmosság miatt. Szomszédjai északról Dodulék, délről Kozma Sinkunak successora, György Olár. 2. Másik Lá Kálye Mnyerii nevű helyben egy kaszáló, egyfelől Toma Gergely maradéka Sándor, másfelől Antanaszi Murarész szomszédi.

Szántóföldei még vagynak ezen eklézsiának: A k[is]joklosi alsó határon van két szántó-föld, Lá Kintse nevű helyben egymás mellett, mintegy három vékásnyiak együtt. Ezeket conferálta tekintetes Serestély György úr 1796-ba 6^a Februarii 16 ft. az eklézsiának. A víz felől szomszédja az árok, másfelől Marián Kokos. *Kiváltatott.*

és kisbartsai Kis Beniámin regiusságok alatt költ cserelevél szerint cseréltetett el Telegdi Gáborral, a régi örökös parochialis fundussal, mely volt a falu alsó végiben, in vicinitatibus ab una néhai Bobik János és Bobik Éva titulata Varsányi Mósesné udvara előtt lemenő útnak, ab altera parte a Tsizmás nevű örökség szomszédságaiban, mely régi parochialis fundus határainak kijárásáról szőlő levél is megvagyon, de anno 1755. die 12^a Martii, dévai Csáki Gábor assessor és Simon János szolgabíró regiusságok alatt írva.

A mesteri ház van a parochialis fundusra építve.

2-o. Vagyon a most említett elcserélt parochiával szembe egy más belső fundus regalis mensura szerint hosszára¹⁸⁷ öl, szélességére pedig¹⁸⁸ öl, melyen a most készülöbe lévő új templom építtetik. Ezen fundusnak felét

¹⁸⁷ A számnak hely kihagyva.

¹⁸⁸ A szám helye üresen hagyva.

[374] Kenderföldje vagyon a felső fordulóban Dupe Pop nevű helyben egy kis földecske, a falu felől Pászku Koroba, túl pedig, délről Arimie Kretsuneszk földjei szomszédjai. Ez Telegdi Gábor ajándéka.

Szőllője vagyon ezen ekléziának két hasázból álló az oláh templom felett, mintegy 20 veder bort terem a kettő. Ezeket Telegdi Gábor testálta a papoknak 1767-be 1^a Novembris költ collationalissa szerint. Szomszédjai egyfelől, úgymint napkeletről Iványestyiak, napnyugotról Stephollyiak.

Erdei:

A kitidi erdők a possessorok között 1797-ben Szent György havának 10-dik s több következendő napjain, sessiók szerint felosztván, a reformata parochianak jutottak eszerint.

1. A Dumbráva nevű erdőből, a felső végénél 20, az alsó végénél is 20 német ölből álló darab erdő, napkeletről szomszédja tekintetes Hertzeg Pál úr. Napnyugotról méltóságos Ugron János úr erdeje.

2. Ugyanazon esztendőben és hónapnak 24-dikén a Vállya Griduján túl lévő bokros erdőből jutott része, felső vége 14, alsó vége 10 német öl szélességű. Délről szomszédja tekintetes Hertzeg Pál úr, északról Vadas István úr erdeje.

3. A Gridi Patakban találtatott kaszállókból tekintetes Hertzeg Pál úrnak jutott része túl a Gridi Patak mellett, a Győrfi résznél elkezdvén, a parochianak jutott résszel együtt felső vége 147, alsó vége is 147 német öl. De mivel ezen kaszállóknak igen kurta helyekre nézve a maga competentiaja ki nem tölt, tehát a Vállye Sztáár nevű helyből, a Győrfi részen fellyül ami maradott, pótlásban általadatott.

4. Ugyan a fellyebb írt esztendő Aprilissének 25-kén a régi Hatzás erdőből jutott egy rész, felső végén 16, alsó végén 15 német öl szélességű erdő. Szomszédjai délről méltóságos Mara Lőrintz és Mike Sámuel urak. Északról tekintetes Hertzeg Pál úr erdeje.

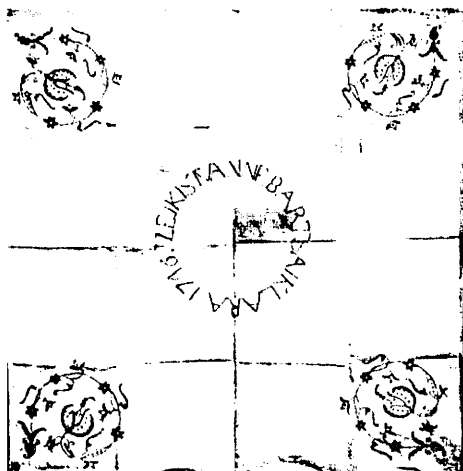
5. Az írt esztendő Aprilissének 26-dikán a Fátzá Gyátkuluj felfogott kaszállókból jutott a parochianak, felső végén 8, az alsó végén 11 s egyhatod rész német öl szélességű hely. Északról szomszédja tekintetes Hertzeg Pál úrnak, délről tekintetes Nalátzi László úrnak része.

6. Ugyan az írt esztendőben és közelebb említett napon, általmenvén a Fátzá Gyátkuluj bokros erdőben, jutott a parochianak felső végénél 9, alsó végénél 8 német öl szélességű hely, szomszédjai napkeletről Hertzeg Pál úr, napnyugotról Hernya Jánosné és Bágya Istvánné asszonyék földjei.

7. Ugyanazon nap a Fátzá Gyátkulujnak gyengébb részibe általjövén, ott a felső végénél 5, az alsó végénél is 5 német öl szélességű hely jutott, szomszédjai napkeletről tekintetes Hertzeg Pál úr, napnyugotról tekintetes Vadas István úr része.

8. Ugyanazon esztendőben Aprilisnak 27-dikén általlépven a mellette lévő Zepogyia nevezetű bokros erdőben, ebből jutott a parochianak felső végénél 15, alsó végénél is 15 német öl szélességű hely, napkeletről tekintetes Hertzeg Pál úr, napnyugotról tekintetes Dobolyi Józsefné asszony részei szomszédjai.

[375] 9. Ugyan elébb is folytatván ezen osztály Aprilis 28-kán a Gyalu Ketzenyelilor Piszku és Gyalu Csori nevezetű erdőkből, felső végén 12 s kéthatod rész, alsó végén 13 német öl szélességű hely, szomszédjai napkeletről Bugyul Sigmond, napnyugotról tekintetes Hertzeg Pál úr részei.

Úrasztali terítő - 1746

- Darkó-Debreceni gyűjtemény

10. Ugyan az említett esztendőben és napon általmenvén a Kopétsel nevezetű erdőben, abból jutott 13 és háromhatod rész a felső végén, az alsó végén 13 német öl szélességű hely. Szomszédjai napkeletről tekintetes Dobolyi Jósefné és Henter Istvánné asszonyék, napnyugotról tekintetes Hertzeg Pál úr részei.

11-o Aprilisnak 29-dikén folytattatván az osztály, a szőlők rendében való pusztá gyeper felméréstetvén, abból jutott a parochianak felső végén 18, alsó végén is 18 német öl szélességű hely, szomszédjai napnyugotról tekintetes Hertzeg Pál úr, napkeletről a commune terrenumból felfogott gyeper.

Ezen osztályról szóló levél eképpen van subscribálva:

Költ ezen osztály stb.

Seréli Kenderesi József t.k., nemes Hunyad vármegye derék széke egyik rendes bírása és ezen osztályra kirendeltetett osztoztató bíró.

Felsőszilvási Mákra János mpr., nemes Hunyad vármegye hütös szolgabírása és ezen dologba kirendeltetett osztoztató bíró.

Ponori Ponori István mpr., nemes Hunyad vármegyének egyik viceispánnya és ezen osztályra kirendeltetett osztoztató bíró.

és Karánsebesi Simon József mpr., nemes Hunyad vármegye hütös assessora.

Levelek regestuma:

1. A régi parochialis fundusról szóló inquisitoria, mely költ in anno 1755. 12^a Martii, Csáki Gábor vármegye hitess assessora és Simon János hitess szolgabíró regiusságok alatt.

2. A mostani parochialis fundusról való cserelevél, mely költ in anno 1757. 3^a Aprilis, matzesdi Ballya Bálint, fejevízi Hertza Pap Boldisár, Pap Gáspár, és kisbartsai Kis Beniamin regiusságok alatt.

3. A mostani új templomhely fele részéről való collationalissa tekintetes Hertzeg Pál úrnak de anno 1798. 7^a Martii. Nalátzi László coramizálása alatt.

4. A templomhely más fele részéről való collationalissa tekintetes Nalátzi László úrnak és¹⁸⁹

5. Telegdi Gábor collationalissa de anno 1767. 1^a Novembris et 1768. 1^a Februarii, mely szerint conferál a kitidi reformata eklézsiának 1. két hasáb szőlőt 2. 21 vfr. 3. két kaszállót.

6. Tekintetes Bobik Klára asszony testamentuma, melyben maga malmát conferálta a kitidi református papoknak, 19^a Februarii 1757. Bobik Klára, Vadas Pál, Vadas Móses, Simon Péter, Korda László, Bobik János, Sóllyom János regiusságok alatt.

7. Ifjabb Simon János collatumából jutott nyíl cédula, de anno¹⁹⁰

8. Méltóságos Zejk Sámuel úr testamentuma, melyben a zejkfalvi és kitidi eklézsiának legál 400 ft., egyiknek is 200, másíknak is 200 pap intertentiojára. Költ 1775-ben 7^a Maji Sóllyom János, kitidi prédikátor regiussága alatt. Azután 1775-ben 17^a Maji partialisi alkalmatossággal visázták Kitiden, Kendeffy Miklós, Zejk András és Intze István urak.

[376] 9. Ugyanazon testamentum, de nincsen visázva.

10. Egy inventarium, melybe megíratnak a sztrigyszentgyörgyi reformata eklézsia úrasztali készületeinek eszközei, a perselypézn és amiket bétetett a persely ládába méltóságos Zejk Sámuel úr halálos ágyában, hogy azokból satisfaciállyon tiszteletes Sóllyom uram a testamentumának. Költ 1775-ben 19^a Maji. Ventz István és Vásárhellyi Sámuel regiusságok alatt.

11. Ezen most írt inventarium copija.

¹⁸⁹ A folytatásnak egy sort üresen hagytak.

¹⁹⁰ A dátum kimaradt.

12. Tekintetes Bobik Ferentzné Jaxi Klára collationalisa 21 ft. de anno 1738. 14^a Julii Bobik Móses és Telegdi Gábor, úgy Szabó Ádám, Intze Ferentz esperest, Herepei István tractualis notarius, Ponori János, Baló Mihály regiusságok alatt.

13. Tekintetes Vadas Móses úr collationalissa 10 ft. de anno¹⁹¹

14. Tiszteletes Sóllyom János és felesége, Balika Mária testamentuma 100 ft. de anno 1791. 10^a Decembris Sóllyom János, Hertzeg Pál, Nalátzi László, Szabó Ádám, Tsegöldi András esperest subscriptiojok alatt.

15. Méltóságos Bartsai Julianna úrasszonynak, néhai tekintetes Vadas Móses úr kegyes szívé özvegények 500 mfr. való collationalissa. Lásd fellyebb pagina 367. *cum accluso* 1814.

16. Tekintetes sepsikomollói Sylvester György úr collationalissa 16 ft. de anno 1778. 21^a Aprilis Vásárhelyi N. Sámuel és Henter István regiusságok alatt.

17. A papi régi conventio. Nota bene: Méltó a megtartásra *úgy az 1791-beli, 1814.*

18. A kitidi nemes eklézsia tagjainak, az eklézsia dolgainak folytatására való magok lekötelezése de anno 1785.

A templomról:

Ezen helységben eddigelé református templom soha sem volt. Most az Isten dicsőségének szent széke és tiszteletének szent helye kezdett a kegyelmes Isten segedelmével és az Isten Szent Lelkétől felindított kegyes lelkek munkálkodásával, istenes adakozásával épülni eképpen:

1. A templom belső tágassága hosszára 6 német öl, szélességére 3 német öl.

2. Az Isten dicsősége mellett buzgólkodó kegyes lelkek adománya ezen új templomra nézve most még ennyiből áll:

1. N[agy]bartsai méltóságos Bartsai Julianna úrasszony, néhai tekintetes bélteki Vadas Móses úr özvegye ezen templom építésére már adott 306 ~ háromszázhat mfr., hogy itt is különösebb és szembetünőbb bizonyosságát adhatná, s állandóvá tehetné jó Istenéhez és szent vallásához való egyenes jószívűségének és szeretetének. Tellyesedjék be ezen kegyes lelkű Thábitán az, ami írva vagyon ezen kegyes lélekre való célozással is: Néhémiás rész 13. vers 14.¹⁹²

2. VárosVizin lakó Lukáts Ferentz úr is feleségével, Sepsi Évával együtt adott 5 mfr. dr. 40. Legyen ez is kedves adomány Isten előtt.

3. Helységben lakó eklézsiabeliek egyetértőleg, magok erejektől adtak kötésgerendának, szarufának, lécnek való fákat. Magok hordattattak követ, fövenyet, meszet, vizet, aprómíveseket adván, [377] de az eklézsiához tartozó filialis helyekből sem semmiféle vecturával, sem aprómívesekkel segítségére nem volt senki a mater eklézsiának ezen új temploma készülettyében. E részben tellyesedjék bé az, ami írva vagyon 2Kron 36. rész 23. vers utolsó cikkellyében.¹⁹³

3. A kőmíves volt szegődve 204 mfr., 30 veder borral, 20 véka búzával. A búzát magoktól adták az eklézsiabeliek. A bort adták az eklézsiának interesből jövő közönséges borából. Ezen fizetésért tartozik mindenféle kőmívesi munkát véghezvinni.

Véghez is vitte mostanáig annyira, hogy a templom kőfalai egészen készen vagynak.

4. Az ácsmester volt szegődve 40 mfr. 80 dr. Míg az ő munkáját elvégezi, fogadták az eklézsiabeliek, hogy élelekkel tartják. Ezen fizetésért a templomhoz kívántató minden fa-

¹⁹¹ A dátum újra kimaradt.

¹⁹² Neh 13,14: *Emlékezzél meg én rólam én Istenem ezért, és ne engedd, hogy eltöröltesselek az én jótéteményeim melyeket cselekedtem vala az én Istenem házával és rendtartásaival.*

¹⁹³ 2Kron 36,23b: *Valaki azért ti köztetek az ő népe közül való, legyen vele az Úr, az ő Istene, és menjen fel.*

munkát tartozik véghezvinni. A templom szarvazását szinte elvégezte, egyik oldalát bé is lécezte. Azonba keze alá szükséges minden fák és eszközök készen vagynak.

5. Asztalos, üveges még nincs szegődve.

Költség a templomra eddigelé ennyi:	hfr.	dr.
1. 450 véka mész vétetődött, vékája a dr. 15 teszen	113	60
2. A kőműves pallérnak eddigelé fizettetett	104	40
3. Az ácsnak eddigelé fizettetett	30	94
4. Egy mázsa vasért kötéseknék	9	–
5. Lécszegre költ el	9	2
6. Zsendelyszegre költ	8	16
7. 379 deszkáért fizettetett	36	20
8. Tizenegyezer zsendellyért adatott	29	92
9. Száz szál széknek való deszkáért fizettetett	15	–
Summa	356	24

Az Isten segítse az eklézsiabelieket templomjuk tökéletesen való elvégzésére!!!

Papi conventio:

Az eklézsiabeliek nevei Kitiden	Búza kalongya	Bor veder	Tűzifa szekér	Török- búza szemül	Borsó vagy lencse
Balika János decessussán	3	3	4	–	–
Kenderesi Lajos	3	3	3	–	–
Hertzeg Pál	3	3	3	–	–
Szabó Adám decessussán fia, Szabó László	3	3	3	–	–
Nalátzi László	3	3	3	–	–
Bugyul Sigmond	2	2	2	–	–
Bágya János maradékai	2	2	2	–	–
Henter Sámuel	2	2	2	–	–
Bágya Elek	1	1	1	–	–
Vitán Péterné Toplicza Susánna és fia, Sándor	1	1	1	–	–
Dobai Jósefné	–	3	3	4	–
A filialis Batzalárról:					
Méltóságos Bartsai Juliánna úr- asszony, néhai tekintetes Vadas Móses úr özvegye, ezen kívül esztendőnként egy szekér széna is	10	10	–	–	–
[378] SztrigySz[ent]Györgyről:					
Tsáki Dániel	5	5	2	5	–
Sombori László	5	5	2	5	–
Sz[ent]GyörgyVálljáról:					
Buda Sigmond úr	4	4	2	4	borsót ½, lencsét ½
Buda Ferentzné asszony, Eperjesi Thérésia	2	1	1	1	borsót 1 vékát
Mesteri conventio:					
Nalátzi László ád	2	2	2	–	–
Hertzeg Pál	2	2	2	–	–

Az eklézsziabeliek nevei Kitiden	Búza kalongya	Bor veder	Tüzifa szekér	Török- búza szeműl	Borsó vagy lencse
Henter Sámuel	2	2	2	–	–
Kenderesi Lajos	2	2	2	–	–
Szabó László	2	2	1	–	–
Bugyul Sigmond	1	2	1	–	–
Ajtai Mihály	1	2	1	–	–
Bágya János maradékai	1	1	1	–	–
SztrigySz[ent]Györgyről:					
Sombori László	1	1	1	–	–
Tsáki Dániel					
Sz[ent]GyörgyVállyáról:					
Buda Sigmond	2	2	2	–	–
Buda Ferentz	1	1	1	–	–
Bébirók:					
Dobai Jósefné	2	2	2	–	–
Vadas István	2	2	2	–	–
Az egész papi fizetés az eklézsziabeliektől és a filiabeliektől áll in summa	46	48	29	19	2
A mesteri fizetés mind a két ne- vezett helyekről in summa	21	23	20	–	–

Ezekon kívül a papi fizetéshez tartoznak ezek:

1. A szántóföldek és kaszállók a papnak birtoka alatt vagynak.
2. Capitalisból interest veszen borul méltóságos Bartsai Juliánna úrasszony collatumából 250 mfr. után.
3. Régibb eklézsiai collatumból ezen kívül 100 mfr. után.

Nota bene: Hogy még a collatumokból bizonyoson a conferensek célya szerint mennyi capitalis interessezen a papnak, annak most végire járni nem lehetett. Hanem bízott a domesticus curatorra, és a tiszteletes egyházi atyafira, hogy egyetértőleg a contractusokat renoválgják, s azokból eruálgják, és a jövő visitation hiteles lajstromba elémutassák, s improtocoláltassák.

[379] A mesteri fizetéshez tartoznak még ezek:

1. Néhai tekintetes Vadas Móses úr collatumának bor interesse pro hfr. 236.
2. Ezen boldog emlékezetű tekintetes úr még élő kegyes özvegyének, méltóságos Bartsai Juliánna úrasszony collatumának is hasonló interesse pro hfr. 250.

Ez ide béirt papi conventio iratott volt 2da Februarii anno 1791. Balika János, Hertzeg Pál, Nalátzi László, Bágya István, Szabó Ádám, Bugyul Sigmond, Toplitza Susánna tulajdon kezekkel való nevek béírásával megerősítette. És most is, mint stabilis conventio az improtocoláltatás végett úgy adatott elé a jelen volt eklézsziabeliektől. A filialis eklézsziákra nézve pedig ezek subscribálták volt: Vadas Klára, Borosnyai Mária Sombori Lászlóné, Buda Sigmond.

A mesteri conventio is a mater eklézsziabeliek tulajdon kezekkel való nevek aláírásával erősített meg. Sz[ent]Györgyről tekintetes Sombori László úr maga subscribálta ezt.

Szent edények és eszközök:

1. Vagyon egy szinte fertállyosnyi ezüst talpas pohár, belől egészen megarannyozva, kívül is az ajaka egy kerületébe meg vagyon arannyozva. Nem tudatik ki adta.

2. Van egy más kisebb ezüst talpas pohár, fellyülről a szája szélesebb, alább a feneke keskenyebb, ez kívül-belől arannyos, a pohár külső részén a felső tágasságát erősíti néhány megarannyozott ezüst támasz forma, szám szerint 13, ezek a támasz formák fellyül vastagabbak, alól keskenyebbek, alsó végei egy sodort sellyem forma arannyozott ezüst abroncsba határozódnak. Adta Nagy Mária, Bobik Mósesné.

3. Vagyon két ezüst tángyér, egyik nagyobb, a másik kisebb, nincs semmi arannyozás, sem semmi betű, vagy írás rajta. Nem tudatik, kicsoda adománnya.

4. Vagyon egy három fertályosnyi füles és fedeles önkanna, derekán hat csillag, sok ágaival kimettszve.

5. Egy kisebb keresztelő önkanna, füles és fedeles, felső ajakánál ezek a betűk vagynak mettszve: KITIDI REF. EKLESIAE.

6. Két egyarányúsó óntángyérocška.

7. Egy kisdeg persely pléhből.

8. Egy kék sellyem kréditor materia, széllyein veres, kék, fejér sellyem gazdag rojttal kereken megrojtozva, ez hasonló forma sellyem habos materiával meg vagyon bérelve.

9. Egy lapos ezüst kötésbe, kívül veres pántlikába varrott vagy szegett, felső egész lapján sellyem recéből kikötött és alatta sárga sellyem tafotával megbérlett szép abrosz, közepében egy arany fonallal kivarrott bárány, ekörül négy szegeleteiben külömb-külobmféle kisebb és nagyobb betűkkel, kék sellyemmel varrott lapos betűk vagynak, ilyen módon:

Jaksi Klára Asszony Bobik Ferentz Társa

E jeles abrosznak Istenes munkássá.

Kitidi Sz. Asztalt szépítő adása.

Levén 1738 folyása

Hirdeti e jot, Nagy Borbára varrása.

A közepén lévő bárány körül ez az írás vagyon varrva: Azér: Krist: Fejei, a Nap, Csillag, Bárány Ján 1. 29.¹⁹⁴ 1Kor v. 7.

10-o Egy fejér sáhos régi avatég abrosz.

11. Egy fejér gyolcs keszkenő, széllyein és szegeletein szép virágjai fejér sellyemmel varrva.

12. Egy színehagyott veres, és már szakadozni kezdett, kékes linea szélű sellyem keszkenő. E kettő Bobik Ferentz és Jaksi Klára ajándéka.

13. Egy fejér gyolcs keszkenő, széle arany fonalba varrva, szegeletein arany fonalból álló virágokból kivarrrva, négy oldala közepén, hasonló arany fonallal varrott virágocskák, egyik virág ezek a betűk: BOBIK, második oldalán való virág alatt ezek: FERENTZ harmadik virág alatt ezek: JAKXI negyedik alatt ezek: KALARA

14. Egy fejér patyolat keszkenő, szélei aranyba és veres sellyembe varrva, szegeletein arany és veres sellyem virágokkal kivarrrva, közepén kerekdeden arannyal és mellette veres sellyemmel varrott betűk: X: BOBIK FERENTZNE JAKSI KALARA TSINAL: UR VACSORAH: VALO ANNO 1732.

15. Egy veres, széllye lapos fejér pántlika formájú sellyem keszkenő, méltóságos Bartsai Juliánna, tekintetes Vadas Mósesné úrasszony ajándéka.

16. Egy fejér nyomtatott virágú mettszett szélű keszkenő, négy oldalain ezek a betűk: Sombori Klára első sengéje Isten dicsőségére Anno 1794-ben, a betűk veres sellyemmel vagynak varrva.

Perselypénzről való demonstratio:

¹⁹⁴ Jn 1,19b: *Íme az Istennek ama báránya, aki elveszi a világ bűneit!*

	hfr.	dr.
A tiszteletes egyházi atyafi ab anno 1796. 3 ^{um} Augusti usque ad 1 ^{um} Januarii 1799. hitelesen bizonyítá, hogy gyült keze alá	64	99
Erogált is azon idő alatt egyre is másra is	46	59
Marad ad sequentem demonstrationem	18	40

Nota bene: Minthogy az eklézsiabeliek a parochialis kertet és annak fenntartását magok között felosztották, az eklézsia érdemes több tagjai magok részeket felállították, hanem Dobolyiné ifjúasszony, Bágya Istvánné asszony és Bágya Elek úr magok részeket fel nem állították, mely szerint ezeknek részek felállításáért 2 mfr. és 35 dr. kellett a perselyből fizetni, mely pénz minthogy a morosusok miatt ok nélkül költetett el, tehát nem is acceptáltatik, hanem ez végeztetik, hogy ezt az elköltött pénzt a domesticus curator az írt morosusokon vegye fel, ha szép szerint nem lehet, külső magistratusi erővel is, mely actu transcribáltatik is.

És így ez a pénz is incassáltatván, marad ad sequentem demonstrationem a perselybe hfr. 20 dr. 75.

Domesticus curatornak téteték s bé is hitelteték tekintetes Nalátzi László úr. Adjunctus curatornak nevezeték Henter Sámuel úr.

Tiszteletes papra s mesterre nincs semmi panasz, ezek sem panasznak hallgatóik ellen.

1802

[552] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kitidiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus reformati Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, ejusdem tractus juratum ordinarium notarium, nec non adjunctum fratrem Ladislaum Lengyel, 3^{ia} et 4ta Martii anni 1802. facta.* Azholott is jelen voltak a parochialis háznál az egyházi rendből tiszteletes loci minister Serestély László atyánkfia, a polgári rendből tekintetes losádi Hertzeg Pál procurator, domesticus ordinarius curator titulus Nalátzi László, adjunctus curator Henter Sámuel, Bugyul Sigmond, szatsali Szabó Sámuel és László urak.¹⁹⁵

Itten I. Legelső tárgya a Szent Visitationak lévén most a nagy Istennek szent segedelme által nagyobb részint felépült új templom. Ennek mind a helyéről azhol áll, mind a költségről, mellyel épült, némű-némű jegyzéket tenni szükségesnek láttá.

A. A hely, mellyen épült a templom háromsinges, vagy 6 lábnyomni öllel, mielőttünk kik ezen visitatioban jelen voltunk, felmértettvén találatott eszerint.

Felső vége délre 10 öl szélességű, alsó vége északra 7 ½ öl szélességű, hossza fellyül, vagyis a templom háta megett napkelet felől 7 öl, alól pedig, vagyis a templom ajtaja előtt napnyugotra 10 öl.

Melly darab helyet conferáltak ezen reformatá nemes ekkléziának templom helyéül, egy részében losádi tekintetes Hertzeg Pál úr, más részében pedig két egy [!] testvér atyafiak, tekintetes szatsali Szabó Sámuel és László uraimék. Ezen helynek egy részéről való collationalis emanált Kitiden 7ma Martii 1798. a tisztelt conferens losádi Hertzeg Pál úr és Szabó László úr subscriptiojok és pecséttyek alatt, coramizálván Nalátzi László hites assessor. A más részről való collationalis ugyanazon papíroson költ Kitiden anno 1799. die 26ta Novembris az most írt conferensek, Szabó Sámuel és László urak subscriptiojok és pecséttyek alatt. Coramizálván Nalátzi László és Henter Sámuel debita solemitate. Ezen

¹⁹⁵ HuZaL-Jkv. I/5. 552–557.

templomhelyly alsó végénél az irt conferensek, titulus Szabó Sámuel és László urak tévén fel a kertet, kívánták a templomhelyet tágasítani és a már fellyebb megírt templom felső szegeleténél másfél lábnyom vagy schuch híjjával egy ölet adtanak.

[553] B. Ezen templomnak építésére conferáltak s adtanak:

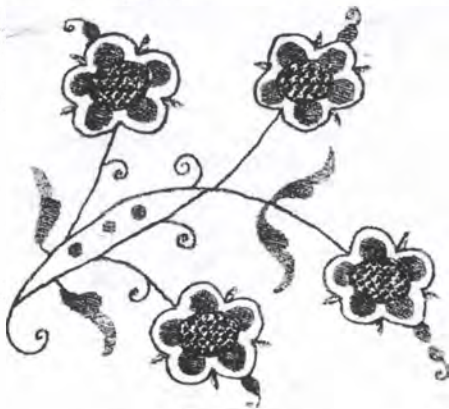
	hfr.	dr.
1. Méltóságos Bartsai Juliánna úrasszony, néhai boldog emlékezetű bélteki tekintetes Vadas Móses úr kegyes özvegye, egyszer	306	–
Másszor ismét	20	40
2. M[aros]Solymoson lakó tekintetes Vadas István úr felesége, tekintetes Bóth Mária asszony	12	–
3. Az ekklézsia borából gyűlt pénz	28	68
4. Az ekklézsia tagjai bizonyos költségre edgyütt adtak	15	50
5. A sz[ent]györgyi filialis ekklézsiában lakó tekintetes Sombori László procurator úr	8	–
6. Ugyan az ekklézsia tagjai egy dominale forumon bírák lévén, az adott diurnumot ide conferáltak	2	44
7. Fellyebb tisztelt méltóságos Bartsai Juliána úrasszony conferált volt pap és mester számára foenerálendő 500 mfr., ebből sub spe refusionis költöztek	100	–
8. A VárosVizin lakó bikfalvi Lukáts Ferentz feleségével, Sepsi Évával adott Collatio summája	498	42

C. Került pedig a templom ilyen költségekben:

	hfr.	dr.	hfr.	dr.
1. A kőmíves pallérnak csupa munkájáért fizettetett			204	–
Azon kívül adatott 30 veder bor az ecclesianak interesbe jött borból, és 20 véka búza, melyet az ecclesia tagjai magokéből adtak házanként, az akkori időhöz képest megért a bor	36	–		
A búza	20	–		
Az aprómíveseknek legalább kellett volna adni	102	–		
2. Az ács mesterembernek templom szarvazattyáért s befedéséért	–	–	40	80
Két embernek intertentioja computáltván dietim a hfr. 1 dr. 20, étellel, itallal 3 hónapok alatt exsurgál	108	–		
[554] 3. Amint a kőmívessele ineált contractus mutattya, lévén a templomnak fala 7 öl hosszúságára, ½ vastagságára, a fundamentum többnyire másfél. Kő ment reá 42 és ½ öl, mivel pedig a kő hegyből ásattatott, 1 öl in loco aestimáltak ad hfr. 5 dr. 10, és így a kőnek árra exsurgál	206	55		
4. Téglá ment belé 18000 ~ tizennyolcezer, ebből 2600 SzászVároson vétetett	–	–	14	2
Ennek vecturaja computálván 10 szekeret, a hfr. 1 dr. 2 mégyen fel két napra	20	40		
12000 téglá itt helyben vettetett és fizettetett	48	96		
Az elhozása került	12	24		
7000 adott sz[ent]györgyi filiában lakó titulus Sombori László úr, ez is megért	27	84		
Veturaja calculáltak	7	14		
5. Mész vétetett első versben 450 véka, a dr. 15 véka, téssen árra	–	–	113	60
Másodszor 208 véka, téssen	–	–	31	–

	hfr.	dr.	hfr.	dr.
Harmadszor 81 véka, téssen	–	–	12	–
6. Fővenyhordásért 212 szekérért computáltathat	26	52		
Apró kövek hordásáért	52	–		
7. Kötésekben való 1 mázsza vasért	–	–	9	–
A vasat kidolgozó vasműveseknek munkájok ételekkel edgyütt felmégyen	5	10		
8. Lécszegekre ment	–	–	9	2
9. 12000 zsendelyért adatott	–	–	33	34
Vecturajáért competál	19	56		
10. Zsendelyszegre ment	–	–	17	64
11. Templom padimentumára való kövek megérnek	40	–		
12. Állásoknak s az arkusoknak való 209 szál deszkaért, szála a dr. 8 téssen	–	–	16	72
Székeknek 100 szálért, a dr. 15	–	–	15	–
Ennek vecturaja tenne	4	80		
Ismét a karra s mester házához 122 szálért a dr. 8	–	–	9	76
[555] 13. Az asztalosnak a székekért	–	–	48	–
2 embernek intertentioja computáltathatik	108	–		
14. A székekre felment lécszegekért	–	–	8	40
15. Az ablakok ráájához fát adott titulus Nalátzi László és az székeket csináló asztalos csinálta, sarkakat is titulus Nalátzi László úr csináltatott az ecclesia vasából maga embereivel, computáltathatnak	1	–		
16. Az üvegesnek	–	–	14	40
17. A szarvazatban megkívántató nagy vasszegeknek s kapcsoknak vétetett egy mázsza vas	–	–	9	–
Az ecclesia tagjai magok kovácsaikkal kidolgoztatták, mellyért ha fizetni kellett volna, legalább kellett volna adni	6	–		
18. A fedélhez megkívántató fákat, úgy koszorú- és keresztgerendákat, szarufákat, léceket az ecclesia tagjai hozták. Tölgyfákat Lunkányról, fenyőfákat Serélyről és Pestényből, mellyek mindöszve vecturával s lécek kifaragásával feltétethetnek	24	48		
19. Templom ajtajához s ablakaihoz megkívántató vas vétetett	–	–	4	–
Az ecclesia tagjai dolgoztatván ki kovácsaikkal, computáltathatik a munka	4	–		
20. A templom ajtajára való zárért adattatott	–	–	2	76
	880	59		
És így a templom Isten öfelsége segedelmével, s az ekklézsia hív tagjainak kegyes szorgalmatosságok, segítségek, s nevezetesen adjunctus curator titulus Henter Sámuel úrnak fáradhatatlan ügyekezete által elkészült, amellyre is ment készpénz	–	–	612	46
Az építésre pedig fellyebb megírt módon gyűlt pénz volt in summa	–	–	498	42
És így a mater ekklézsia tagjai magoktól pótolták, adván tehetségekhez képest, ki többet, ki kevesebbet	–	–	114	2

[556] Az ecclesia tagjainak készpénzzel való segítségekhez (melly amint csak most megíratott hfr. 114 dr. 2) járul a materialeknak szerzésével s vecturájával, mesterembereknek intertentiojával, napszamosoknak adásával való concursussok, melly pénzre reducáltatván, noha abból is sok kimaradott, amint feljegyeztetett, mégyen ad hfr. 880 dr. 59, és így a templom levissimo calculo áll in hfr. 1493 dr. 5.

Úrasztali terítő – részlet
Darkó–Debreczeni gyűjtemény

D. Prédikállószék felibe való koronára méltóságos Bartsai Juliána úrasszony, néhai bélteki Vadas Móses úr özvegye conferált 40 véka törökbúzá, mely eladattatván, annak árrából jött hfr. 43 dr. 62.

A torony építésére ugyan a tisztelt jóltévő asszony, mely titulus Hertzeg Pál úrnál vagyon hfr. 100.

II. Szemeskedett a Szent Visitatio az ekkleziának elocált pénze körül, azt most is abban az állapotban találta nagyrészt, amint az 1799-beli visitatiokor rendbe szedett és improcolláltatott. Abban azolta esett nevezetesebb változások ezek, úgymint:

Sub numeris:

12mo 1. Septembris 1792. költ contractus-beli 30 vfr. bosorodi Juon Bédától felvétellett, s

kiadatott ismét bosorodi János Vládnak 22 vfr. és kitidi Juon Murárnak 8 vfr.

13^{io} való contractusban János Farkas befizette a 13 vfr., és adatott kitidi Kosztáandin Florának.

17ma de anno 1770. 11. Decembris költ contractusban 10 személynek kiadatott 77 vfr. felszedetett, s elocáltatott kitidi Henter Ferentznek 20 vfr., ohábai Pável Muntyánnak 30 vfr., 27 vfr. benn vagyon a tiszteletes loci ministernél.

19no lévő 20 vfr. bosorodi Mátyás Dávidtól felvétellett és adatott bosorodi Dávid Nántsának 10 vfr. és bosorodi Juon Sztirzának 10 vfr.

Detto János Tomészk és János Nántsészknel 20 vfr., bosorodi Togyer Danyileszknel 10 vfr.

[557] 21mo lévő 50 vfr. felvétellett s elocáltatott e következőknek: ohábai Petru Mindrészk vett ki 10 vfr., kitidi Juon Bisztrán 8 vfr., kitidi Togyer Danila 9 vfr., bosorodi Janos Visa 5 vfr., Togyer Visa 5 vfr., Pászku Pála 15 vfr., 2 ft. pótolatott az ekkleziá pénzéből.

22do volt 50 vfr. felvétellett, melyből 40 vfr. vagyon titulus Nalátzi László úrnál, 10 vfr. Henter Sámuel úrnál.

23^{io} Stéfán Muntyánnál lévő 5 vfr. felvétellett s adatott Nesztászi Tyimulészknek.

25^{io} volt 50 vfr. felvétellett s kiadatott batzalári Juon Lászknek, pokolvaltseli Juon Regátsnak ugyan 25 búza interesre.

31mo lévő 10 ft. vagyon kitidi Dávid Stéfnél 5, Dumitru Stéfnél 5.

32do lévő 25 ft. felvétellett Kirila Albulészktől 6 vfr., s kiadatott bosorodi Toma Blokának.

33^{io} Buda Sigmond úr a 100 ft. 11. Novembris 1801. megadta, s még nem elocáltatott, titulus Hertzeg Pál úrnál vagyon depositumban.

34^{io} Bugyul Sigmond uram a 45 ft. befizette, melyből elocáltatott kitidi Mojsze Visojnak és Kirila Visojnak 26 ft., kitidi Togyin Valtselánnak és Matyidon Lubennek 19 vfr.

43^{io} lévő 25 vfr. Petru Blokától bėjött, s kiadatott kitidi Petru Simokának 8 vfr., kitidi Mihaila Jakobészknek 5 vfr., a többi a bosorodiaknak adatott, nevek contractus nélkül nem tudatik, de megvan a contractus.

45^{io} lévő 17 ft. felvétellett Dávid Lubentől, mely pénz vagyon most a cassaban titulus Nalátzi László úrnál.

III. Ventiláltatott a perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Az 1799-béli visitatiókor maradtott a tiszteletes loci minister kezénél	20	75
Azolta 3 esztendő alatt gyűlt	33	74
Perselypénz summája	54	52
Ebből erogáltatott:		
Szükséges reparatiókra és helyekre	11	81
A templombéli székeket csináló asztalosnak	5	4
Erogatum summája	16	85
Marad ad sequentem demonstrationem	37	67

IV. Belső és külső fundusok olyan állapotban vagynak, amint 1796-ban¹⁹⁶ voltak. A malomhelynek kijárása ajánltatik a titulus domesticus curator uraknak.

V. Az Úr asztalához tartozó szent edények és eszközök megvagnak aszerint, amint 1796-ban improtocoláltak. Mellyek szaporodtak méltóságos Bartsai Juliánna asszonytól a templombéli cathedra adatott kreditor takaróval.

VI. Domesticus curator titulus Nalázi László úr panasolván, hogy a templom, a parochia és oskola [körül] való kertek felállításában csak egynéhányon a mater ekkleziából szorgalmatoskodnának, nagyobb részint pedig elmulattyák, és amiatt a perselypénzből kellett felállítani a kertnek egy részét, melly az ekkleziának nagy kárára vagon.

Erre nézve végeztetik, hogy annál fogva, amint ezelőtt az ekkleziának minden tagjai közönségesen kötelezték magokat, hogy minden eléforduló szükségekben concurrálnak kötelességük teljesítésére, a negligensek etiam exsecutione mediante kényszeríttessenek.

VII. Mind tekintetes Nalázi László úr, mind titulus Henter Sámuel úr, az ecclesiának eddig volt curatorai, a curatorságból kikéredzvén, titulus Nalázi László úr a magától feladatott helyes okokra nézve pro nunc dispensáltatik, titulus Henter Sámuel úr abban confirmáltatik.

VIII. Tiszteletes loci minister Serestély László ökegyelmét a nemes ecclesia, s ökegyelme is a nemes ekkleziát commendálja és semmi panaszt egymás ellen nem adnak fel.

IX. A nemes ekkleziának az oskolamesterben, Hatházi Péter ökegyelmében contentuma nem lévén, ökegyelméről cum consensu a senioratus lemondott. Ki az ekkleziához való némű-némű praetensioit adván elé, azok nagyrészint fundamentum [nélkül] valóknak találtattak. Hanem az 1801-ben 4 hónapig való szolgálattáért az interesből 21 veder és 6 kupa bort megítélt a Szent Visitatio, úgy mindazonáltal, hogyha az adósoktól competentiaja felett már előre valamit felszedett volna, melly a lejendő confrontatióból világosságra fog jöni, az a 21 vederben imputáltatssék.

Sztriszentgyörgy 13. századi temploma

¹⁹⁶ Az évszám téves, ugyanis Kitiden 1799-ben zajlott le az egyházlátogatás, és ekkor írták össze az ekkleziá ingatlan javait is. 1796-os kitidi vizitációról nincs tudomásunk.

X. Exhibeáltatván a mesteri conventio, talátatik, hogy jött bé rend szerint esztendőnként 41 véka búza, 179 veder bor és 14 szekér fa. Vagyon 3 szekérnyi szénahely is.

1804

[720] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kitidensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis pro-seniorum et Michaellem Bartha juratum notarium, 8va Februarii anno 1804. celebrata.

Ekkor a parochialis háznál jelen voltak az helyiségbéli egyházi szolgál, tiszteletes Serestély László atyánkfia, oskolamester Szabó János őkegyelme. A nemes ekklézsia tagjai között pedig vicecurator nemes Henter Sámuel, nemzetes Vas János és Hatházi Péter urak.¹⁹⁷

Kiktől: I. A Szent Visitatio tudakozódván mind a tiszteletes egyházi atyafi, mind az oskolamester iránt, hogy maguk szent hivataljuk szerint való kötelességekben miképpen járnak el? Mind a kettőt a jóról ajánlák.

II. Tudakozódván a tiszteletes egyházi atyafitól és oskolamestertől, hogy conventiojuk szerint való bérek beszolgáltatik-e? Minek előtte maguk feleltének volna, vicecurator titulus Henter Sámuel úr előre jelenté, hogy sokan volnának a nemes ekklézsia tagjai között, kik a pap és mester bérének megadásában igen morosusok és régtől fogva restálnak.

Ezen feladásnál fogva az Szent Visitatio végezi: Mind az egyházi tiszteletes atyafi, mind az oskolamester dolgozzák ki a restantiakat és írásban submitálják a tiszteletes előljáróknak, kik a concernens külső tisztségnek ajánlani fogják azoknak a restantiaknak a törvényes úton való exsequáltatásokat.

III. Számbavételezett az ekkléziának jövedelme. Lévéen ezen ekkléziának capitalissa 1481 mfr. 23 dr., ebből:

	mfr.	dr.
1-o A papnak foenerál	920	77
2-o A mesternek foenerál	486	–
3-o Az ekkléziának foenerál	74	46

Ezen ekkléziának foeneráló pénz után jött bé interes a közelebből való szüretkor curator Henter Sámuel úr feladása szerint:

	urn.
1802-dikből	16
1803-dikből	8
Summa	24

Ez marad Henter Sámuel úr számadása alatt.

[721] Az ekkléziának foeneráló pénz ezeknél vagyon:

Numerus contractualium	Főpénz		Kivévők nevek	Esztendei interes		Restantianak ideje		
	mfr.	dr.		veder	kupa		veder	kupa
Sub 18			Miklos Atyirész	3	6	1803-ra restál	3	6
	5	10	Jánosi Mukoly	1	7	1802 et 1803	5	5
	10	20	János Dsurd	3	6	1803-ra restál	3	6
43.	8	16	Petru Simoka	3				

¹⁹⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 720–722.

Numerus contractualium	Főpénz		Kivévők nevek	Esztendei interes		Restantianak ideje		
	mfr.	dr.		veder	kupa			
	5	10	Mihaila Jokobeszsk	1	7			
	13	26	Bosorodiak, kik légyenek, tudja Nalátzi úr	4	7	1802, 1803	9	6
44.	5	10	Dávid Mazéra	1	7			
45.	17	34	Dávid Luben, kitől felvette Nalátzi László úr	6	3	1802, 1803	12	6
	14	46		27	3		35	5

Nota bene: Protocolli pagina 557. sub numero contractualium 22-do írt 50 vfr. Nalátzi László és Henter Sámuel uraktól másoknak elocáltattak, nagyoklosi Pap Nyikulájának és Lázár Rainnak.

IV. Az új templom megékesítettett egy ahhoz illendő szép koronával, mely került mindöszveséggel 125 vfr., melly summa így tölt ki:

	hfr.	dr.
1. Tekintetes Vadas Móses úr özvegye, méltóságos Bartsai Juliánna asszony adott	72	84
2. A perselypénzből adattatott	10	30
3. A többit az ekklézsia tagjai adták, úgymint	43	36

V. Perselypénzről való számadás:

	hfr.	dr.
Az 1802-dikben tartatott visitatiokor maradott volt a cassaban	37	67
Azolta két esztendők alatt gyült	23	8
Summa	60	75
Ebből erogáltatott		
1. Amint fellyebb feljegyeztetett, koronára	10	30
[722] 2. Az oskolaháznál pincét rakó kőmívesnek	9	18
Aprómíveseknek	2	26
3. Az oskolában való tapasztásért	2	81
4. A mester hozatásáért	3	42
5. A templom ablakainak correctiojáért	1	2
6. Az ezelőtti és mostani visitatoria	7	20
Erogatum summája	36	19
Mellyet kivonván a perceptumból, marad a jövő számadásra	24	56

VI. Domesticus vicecurator nemes Henter Sámuel úr, a nemes vármegye terhes szolgálattya és felesége súllyos, régtől fogva való sinlődése miatt nem érkezvén a curatori hivatalnak további folytatására, azt deprecála, ígervén amellet ugyanacsak, hogy amennyire érkezik, kész továbbra is ügyelni és vigyázni az ekklézsia dolgaira. Helyében curatornak kinevezetett nemes Szabó Sámuel úr, ki is most jelen nem vala, de reménség vagyon az-iránt, hogy kész lészen maga is az ekklézsia szolgálattya s felvállalja a curatori hivatalt, annyival is inkább, hogy mind tekintetes Hertzeg Pál, mind Henter Sámuel urak ígérék adsistentiajokat a kinevezett új curatornak, ahol és amiben magára elé nem mehetne.

1805

[801] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kitidensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadiensis et Zarándensis proseniorem atque Michaellem Barta, juratum notarium die 28va Februarii anni 1805. celebrata in domo parochiali. Itten jelen voltanak a nemes ekkleziának papja tiszteletes Serestély László atyámfia, oskolamestere Szabó János ökegyelme, a nemes ekkleziája tagjai között tekintetes losádi Hertzeg Pál procurator úr, titulatus Bugyul Sigmond, Henter Samuel, Szabó László, Hatházi Péter, Vas János urak.*¹⁹⁸

I. Kérdés tétetett, hogy a tiszteletes atyafi templombéli szent szolgálattát a nemes ekkleziának contentuma szerint folytattya-é, és a templomon kívül is a nemes ekkleziának tetszése szerint viseli-é magát? E kérdésnek első ágára tekintetes Hertzeg Pál úr ezt felel, hogy templombéli szent szolgálattát tehetsége szerint végbenviszi és e tekintetben ökegyelme ellen nincsen panasz. A második ágára nézve pedig ez a reflexioja vagyon, hogy igen kedvezőleg s engedelmesen viseli magát némely morosus hallgatókra és debitorokra nézve, kik a competens képét és interest nem praestálják, mellyel magának is ugyan, de főképpen successorának kárt téssen, mivel elszoknak azoknak megadásától amivel tartoznának.

Erre nézve végeztek, hogy a tiszteletes atyafi tégyen félre minden tekintetet, és kedvezés nélkül mind házanként járó képét, mind a competens interest a debitoroktól a maga idejében exigálja, és ha most is valami restantia vagyon, tégye írásba és adja bé az visitationak, hogy exsequálassa a méltóságos curatoratus által.

II. Kérdés tétetett az oskolamester iránt, hogy miképpen commendálja a nemes ekkleziája templombéli énekléséről, a gyermektanításáról s erkölceiről. Lön ez a felelet: Éneklésével különben contentálódik a nemes ekkleziája, hanem annyiban panaszol, hogy olykor igen fenn kezdi az éneket, úgyhogy a hallgatók erőlködés nélkül nem énekelhetnek. [802] Továbbá animadvertáltatik ökegyelmében, hogy az itt quártélyozó katonákkal barátkozik, kik az oskolába járnak és pipáznak, mellyel a gyermekek tanulásának ideje vesztetetik. Efelett egy gyanús személyhez is más faluban járogat. Ezen panasz adattatván fel oskolamester Szabó János ökegyelme ellen, a Szent Visitatio ökegyelmét atyáiképpen inti s kötelezi, hogy viselje úgy magát, hogy a nemes ekkleziának ökegyelmében légyen tellyes contentuma és legkissebb alkalmatosságot is, melly a panaszra okot szolgáltatna, szorgalmatosan eltávoztasson.

III. Számba vétetvén a nemes ekkleziája elocatumai, azok így találtattak:

I-mo A papnak és mesternek foeneráló capitalisokban (mellyek in summa 920 mfr. és 77 dr.) esett ilyen változás:

A 16-dik szám alatt lévő contractusban a kisoklosiaknál volt 50 vfr. azoktól felvétetvén, elocáltatott nagyoklosi Pap Nyikulájának is Lázár Rainnak 20. Aprilis 1804., Hertzeg Pál és Serestély László regiusságok alatt.

17-dik szám alatt volt 77 vfr. (mellyeket conferáltak Jaksi Klára, Jantsó István, Getse Mihály és Bobik Éva) most vagynak elocálva három contractusokban, mind a 17-dik szám alatt ezeknek:

Kitidi Juon Gyimulészknak és fiának, Nasztászinak vfr. 27.

NagyOklosi Szimion Terebojnak és Nyikula Terebojnak vfr. 30.

Ugyan nagyoklosi Pántyelimon Rainnak és Ádám Rainnak vfr. 20.

A regiussok Hertzeg Pál és Serestély László.

¹⁹⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 801–805.

19-dik szám alatt lévő contractusból, a néhai tekintetes Vadas Móses úr fa interesre való 100 ft. legatumból jött bé 20 vfr. bosorodi Pászku Pálától és elocáltatott kitidi Todor Stefnek 18. Januarii 1805. Regiusok a fellyebb megírtak.

[803.] 22-dik szám alatt lévő contractusból, néhai tekintetes Vadas Móses úr legatumból 15 vfr., melly volt Pászku Pálánál, elocáltatott ugyan kitidi Todor Stefnek 18^{ua} Januarii 1805., a túl és fellyebb megírt regiusok előtt.

32-dik szám alatt lévő contractusból tiszteletes Súlyom János úr 100 vfr. álló legatumból bėjött 5 vfr. és 34 dr. elocáltatott kitidi Todor Stefnek 18^{ua} Januarii 1805. Ugyan a fellyebb feljedzett regiusok előtt.

20-dik szám alatt a szénára adatott 10 vfr. kitidi Kosztáandin Stéfől felvétetett és most a tiszteletes loci ministernél vagyon.

2-do Az ekklezsiának foeneráló pénzről szükséges jegyzések ezek:

A 18-dik szám alatt lévő 10 vfr. után járó 3 esztendei interest pénzzel redimálta Miklos Atyirész, adván, hfr. 2 dr. 4.

Ugyanazon szám alatt 5 vfr. után János Mukoj interesttel restál 3 esztendőre.

Ugyanazon szám alatt 10 vfr. után János Dsurds interesttel restál 2 esztendőre.

44-dik szám alatt Dávid Matzere 2 esztendei interest váltott meg pénzzel, s adott hfr. 1.

45-dik szám alatt a Dávid Lubentől felvett 17 vfr. most is tekintetes Nalázi úrnál vagynak az interesttel edgyütt.

43-dik szám alatt lévő pénzről ilyen declaratiot tett volt emeritus curator, titulus Nalázi László úr, hogy vagyon Petru Szimokánál vfr. 8, Mihailla Jákobészknál vfr. 5, más bosorodiaknál (kiknek nevek nem tudatik) vfr. 12. Ezen adósságokról tartozik titulus Nalázi László úr számdolni, mivel a loci ministernél ezekről contractus nincsen. És ezekből következőkig ki lehetett hozni, hogy titulus Nalázi László úrnál haereál [804] interestével edgyütt hfr. 42 dr. 84. Melly iránt tudakozódván Szent Visitatio, a jelenlévők úgy adák fel, hogy követtyeik által kérték titulus Nalázi László urat, hogy informálja a nemes ekklezsiát ezen magától incassáltatott pénz mivoltáról, és azt felelte, hogy az a pénz rész szerint ki vagyon adva, rész szerint magánál is vagyon, mellyet Sz[ent] Györgyről 8va Februarii 1805-ben írt és a Szent Visitation most producáltatott cédulájában is recognoscált.

3-tio. A tavalyi visitatioban Henter Sámuel emeritus curator úr számadása alatt maradt volt 24 veder bor (amint lehet látni protocollí pagina 720.), melly maga idejében el nem adattatván, elromlott egészen. Mellyet látván titulus Hertzeg Pál úr, hogy az ekklezsia kárba ne maradjon egészen, azon elromlott bort magához vitette és pálinkát főzvé belölle, annak árrából prosperált hfr. 12.

4-to. Amelly 100 vfr. toronyépítésre in anno 1802 conferált méltóságos Bartsai Juliánna úrasszony, kezéhez vévén titulus Hertzeg Pál úr elocálta, és interestéből percipiált hfr. 19 dr. 56.

5-to. A borral foenerálóktól jöven be 17 veder 1804-ben, mellynek árra deductis deducendis mégyen 15 [hfr.]. Eszerint tekintetes Hertzeg Pál úr incassált hfr. 49 dr. 60, mellyeket interesre ismét kiadott, amint a magánál lévő contractusok arról bizonytságot téznek.

Sztriszentgyörgy temploma – 13. század

Faragott római kő
a sepsiszentgyörgyi templom előtt

6-to Méltóságos Bartsai Juliánna úrasszony ismét toronyépítésre conferált 1804-ben 14. Julii 100 vfr., contractust adván által, melly 100 vfr. elocált lunkányi Tsukur Dsurs nevű parasztnak, melly contractus emanált 1803-ban 31. Maji Kenda János és Toplitza Dániel regiusságok alatt. Azt általadásról való írás költ 1804-ben 14. Julii Batzaláron Mákra János szolgabíró és Kenda János hűtös assessor regiusságok alatt.

[805] 7-mo A 35-dik szám alatt lévő contractusban ekklézsiának foeneráló 22 vfr. interesséről az adatik fel, hogy azt 1803-ra Henter Sámuel emeritus curator úr percipialta, de nem ment bé a fellyebb említett 24 vedernek számába, melly difficultasra azt felelé Henter Sámuel úr, hogy azon pénznek competens interesséből nem jött bé több 3 ve-

dernél és 4 kupánál, mellyet bétöltött a mesternél tartatott ekklézsia hordójába. A többi pedig a debitoroknál vagyon, mellyet a perceptumokról való listájából meg fog mutatni, mellyre most nem érkezik királyi szolgálatban való foglalatossági miatt.

IV. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Az 1804-ben tartatott visitatióban maradott volt perselypénz	24	56
Azután 6 publicatióból ismét gyűlt	16	21
Summa	40	77
Ebből erogáltatott csürfedni való szalmaért és a fedőknek	4	—
Mostani visitatoria tett költség s honorarium	6	—
Erogatum summája	10	—
Melly erogatumot kivonván a perceptumból, marad a következők számadásra	30	77

1806

[888] *Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Kitidensi per ordinarios officiales ecclesiasticos 19na Decembris 1806.*¹⁹⁹

Ezen nemes ekklézsiának domesticus főcuratora s nevezetesebb tagja házánál ugyan jelen volt s tisztelte a Szent Visitatio, de szomorú körülményei miatt a parochialis háznál meg nem jelent. A többiek pedig itthon nem lévén közönséges vármegyei foglalatosságok miatt, a tiszteletes egyházi atyafitól értekezett ennek az nemes ekklézsia fundussairól s jóvelmeiről.

Ki is így adá fel azokat:

I. Az ekklézsia elocált pénz az abban az állapotban vagyon, amint az 1805-ben tartatott visitatióban megíratott protocolli pagina 802., 803., 804.

II. A maga kezén megfordult perselypénzről tőn ilyen demonstratiot:

¹⁹⁹ HuZaL-Jkv, I/5.888.

	hfr.	dr.
Az 1805. tartatott visitatiokor maradott készpénz	30	77
Azután 1805-ben 6 ízben gyűlt	15	90
1806-ban 5 versben	13	53
Perceptum summája	60	20
Erogált:		
Synodale subsidiumban 1805.	2	–
Cselédház ablakára való tábla került	1	–
A kút vedre és vasaztatása	–	68
Harangkötélre	1	80
Mostani visitatiokor tett költség	3	84
Honorarium	3	60
Erogatumok summája	12	98
Kivonván az erogatumot a perceptumból, marad a tiszteletes parochus Serestély László őkegyelme kezénél perselypénz	47	28

Klopotiva

1719

[147] *Continuatur Visitatio in ecclesia Klopotivensi anno 1719. 2. Martii per reverendum dominum seniore Petrum Keresztúri et adjunctos fratres, Petrum Örsi et Johannem Décsi.*²⁰⁰

Examinatur ecclesia de reverendo ministro Martino Ikafalvi. Commendatur ab auditoribus de vita, moribus et functionis exercitis.

Examinatur reverendus minister de suis auditoribus. Panaszolkodik, hogy zsellyérházban lakik. Mindazáltal ígerte előttünk az ecclesia, hogy parochianak való fundust szerez és ecclesia házát csináltat. A fizetését is igen szépen megjobbították, a vékaszámot kalangyaszámmra fordítván és magok között felosztják, kire mi esik. Minden vékáért egy-egy kalangyát ígértek.

1764

[1] *Die 10ma Februarii [1764.] folytatván a visitationak cursussát a klopotivai ekkleziájában, tiszteletes esperest Lisznyai I[ntze] Ferentz és notarius H[erepei] I[stván], in praesentia spectabilis domini domini Johannis Nándra qua vicecuratoris, Sigismundi Nagy, Ladislai Pogány, Isaci Nándra.*²⁰¹

A múlt visitatióban assumáltatván a fundus ecclesiasticus in hfr. 900 és abból ekkleziája számára excindáltatván hfr. 300, a többi pedig, úgymint hfr. 600 a tiszteletes loci minister subsistentiájára, ubi ibidem, hagyatván, végeztetett az egész massanak fructussa medio curatoratus felszedettétvén, in dualitate assignáltassék a parochus atyafiúnak, in tertialitate pedig ekkleziája számára incassáltassék.

Nota bene: Melly most találtatott hfr. dr. 48, de abban vagyon ekkleziáját concernáló interestes pedig hfr. 14.

	hfr.	dr.
Pogány Györgynél contractualiter	75	–
Tekintetes Nándra János curator úr keze alatt készpénzül, melly Pogány Ersóktól adattatott fel, contractualiter kiadattatott Nagy Sigmond és Nándra János uraiméknak	75	–
2. A tekintetes Nagy Sándor uramtól ugyan afféle pénz hfr. 150 assignáltatott. Vide visitationem anni 1759.	150	–
Nota bene: Ebből hfr. 40 a parochialis fundusba praetendáltatik, investiáltatnak latus.		
3. A múlt visitatióban maradván a cassaban készpénzül	44	–
Item Petrutz Filámtól feladott	7	14
Item Muntyan Nyikulától visitatione superiore a nála lévő	6	12
Pogány András uramtól	20	–
Summa	77	26
Mellyből AlsóFarkadinra Mákra Mihálynak és társainak erga contractuales de anno 1761. 19. Januarii elocáltatott búza interestre sub littera A.	71	–
Jovitza és Petru Rumunyeszk, Nándra János uram jobbágyainak sine contractu	6	12

²⁰⁰ HuZaL-Jkv. I/2. 147.

²⁰¹ HuZaL-Iratok 1715–1954. 3. sz. 1–3., 5.

	hfr.	dr.
Item a múlt visitatióban említett hátzegi Demeter Györgynél vagyon Pogány József kezességére, contractus nélkül adta ki Pogány Máté curator	40	–
Ibidem n[umero] 8 Pora László és M...s János, littera B.	10	–
Nota bene: Ez a két positio Buda collatum és fellyebb az 71 forintból viszont hfr. 50 ismét aféle.		
Fellyebb említett Nagy Sigmond és Nándra János uraiméknál interesből accrescált	14	–
Bálint Lakatostól felvett capitalis	5	–
[2] Magardits József hátzegi görögnél penes minutum P.	10	–
AlsóFarkadinon lakó losádi Farkas Jánosnál erga contractuales sub littera C.	100	–
Hosdátan erga contractuales, de a contractus referáltatik lenni Nagy Sándor uramnál	120	–
Nagy József uram collatuma FelsőSzilváson sub litteris D. et E.	60	–
Pogány Máté úr colatuma F[első]Szilváson erga contactuales sub litteris F. et O.	50	–
Szatsali klopotivai ifjú Pogány Józsefnél, littera K.	20	–
Idősb Pogány Lászlónál, amint most a Szent Visitatio előtt recognoscála egy minutaban sub littera L.	17	–
Titulatus Pogány Páll uramnál, M.	26	36
Néhai Puj Jánosné asszonyom posteritasinál Buda Éva asszony collatuma sub N.	100	–
Summa	938	48
1. Néhai kegyes emlékeztető Tsulai Sára asszony, tekintetes f[első]szállás[ataki] Mara Miklós uram házastársa collatuma de hfr. 260, mellynek százharminc forintja az o[láh]brttyei ekklézsiáé, 130 pedig a klopotivai ekklézsiáé sub litteris Q., R., S.	130	–
2. Néhai idősb Pogány János uramnak a klopotivai nemes ekklézsiának testamento legált, és most titulatus N[agy] Sándor uramnál per alatt lévő Sztoestyiek két örökségének zálagos summája	202	
3. Azon testamentum indigitál egy szénarétet, melly a Kalugernél in hfr. 21 impignorálva. Ez is az ekklézsiának legáltatott.	21	–
[3] Item a kisosztrói határban egy szántóföld, melly most titulatus Pogány László uramtól colláltatik, ugnazon néhai benefactor legatioja in	5	–
Brázovai Isák uramtól zálagosított 3 szántóföldekről, ugyan a brázovai határban való contractus in	15	–

Nándra familia consensussa a parochialis fundusról sub littera U.

A templom kijárásáról való instrumentum, littera X.

Instrumentum mortificatum, littera I.

Nota bene: Midőn a restantiak felszedettetnek mind az ekklézsia, mind a tiszteletes parochus részéről, akkor ex dualitate restantiarum végyen contentumot magának az ekklézsia in hfr. 11, amennyivel a tiszteletes parochus adósnak találtatott a múlt visitatióban.

Titulatus curator Pogány Máté uram a maga perceptumiról erogatioiról demonstratiót tévén, pro percepto assumáltatik:

	hfr.	dr.
Sub littera Z. accedált pénz a potiori penes attestatum ecclesiae elkelvén, marad azon instrumentum szerint	4	25
Mellyhez accedált perselypénz	5	61
Summa	9	86

Mellyből kivévén az honorariumat.²⁰³

²⁰² Az összeg hiányzik.

²⁰³ A jegyzőkönyv szövege itt megszakad.

1771

[16] *Die 19ta Februarii anno 1771. visitatur ecclesia reformata N[agy]Klopotivensis per admodum reverendum ac clarissimum dominum Franciscum Intze Lisznyai et notarium Stephanum Herepei in domo speculabilis domini Andreae Pogány, praesentibus a parte ecclesiae spectabile domino domino Johanne Pogány, Andrea Pogány, Alexandre Nagy, Isaaco Nádra qua[m] vicecuratore, Sigismundo et Stephano Nagy.*²⁰⁴

Ubi:

[17] 1-mo. Számban vétettétvén az ekkleziának pénzbeli állandó fundussa, mely erga contractuales vagyon elocálva, a tavalyi visitatioiban tett recensio és specificatio szerint most is megvayon, hanem esett a capitalisokban némű-némű transpositio, amint a titulus curatoratus demonstratioja mutattya.

2-o. Obszerválta a Szent Visitatio másszor is, most is, hogy feles capitalisok haereálnak bizonyos debitoroknál bizonyos esztendőktől fogva, melyekről végezi a Szent Visitatio, hogy exequutione mediante etiam szedettenessenek fel, és a titulata viduanak a dualitas conscindáltassék.

3-o.

	hfr.	dr.
Havasi beneficiumokból pro annis 1769–'70 az ekkleziára részére ingrediált	109	34
Mellyből templom építésére ment által titulus Nagy Sándor úr kezéhez	54	90
Tekintetes curator Pogány János úrhoz ment	54	44
Demonstratio perceptionum:		
Spectabilis dominus Alexander Nagy de [Déva]	54	90
Item ex collatione spectabilis domini Nicolai Mara	20	–
Spectabilis dominus Alexander Nagy contulit	30	60
Illustrissimus comes Gregorius Bethlen senior	5	–
Illustrissimi baronis domini Ludovici Nalátzi	6	–
Illustrissimi baronis domini Josephi Nalátzi	3	–
Illustrissimus dominus Adamus Pogány	10	–
Spectabilis dominus Sigismundus Nagy	6	30
Spectabilis quondam dominus Johannes Nádra	6	30
Summa	142	10

Ezen kívül gróff Bánffy Diénésné asszony öexcellenciaja adott két mázsa vasat, melyből egy mázsa elkölt a templom építésére, a másik megvayon egy pánt hijjával.

Méltóságos báró Nalátzi László úr conferált²⁰⁵ [téglát/zsendelyt?] numero 4000, melyet feldolgoztanak a templomra.

A feltett pénz percepta summából in ft. 142 10 dr. factae erogationes serie sequenti:

	hfr.	dr.
A kőműveseknek	35	52
Az ács mestereknek a toronynak felállításiért és befedés[éért]	14	28
Két szék és húsz szál deszkára	21	–
Mészre	33	9
Téglák vecturájáért	3	40
Kőművesek mellé apróműveseknek	7	68

²⁰⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 16–18.

²⁰⁵ Egy szónyi hely kimarad.

	hfr.	dr.
Titulatus Nándra Isák uram azon pénzből erogált vasmíveseknek és aprómíveseknek, item asztalosnak	20	–
Item asztalosnak előpénzt	4	8
Kétezer zsendelyre	5	4
Summa	144	9
Melyből úgy látszik, hogy az erogat[um] sup[erá]lya a percept[umot]	1	99
Mégis marad	2	64

[18] Mellyet a ratiocinans tekintetes Nagy Sándor úr in cassam reponálta.

Nota bene: Hogy pedig az erogatio superálta a perceptiot, és azon kívül még maradt hfr. 2 dr. 64, a ratiocinans calculussában valahol esett hiba lehet az oka.

4-o. Demonstratio titulati curatoris spectabilis domini Johannis Pogány:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a cassaban	5	53
Havasi taxa accedált	54	44
Titulatus Nagy Sándor úrtól, a collecta pénzből ment a cassaba	2	64
A cassaban lévő felszámláltván, interesből, havasi taxából és egyéb beneficiumokból ingrediált új accessioból találtott készpénz	8	39 ½
Jött volt ugyan több is bé, de szükséges expensákra juxta demonstrata elkelvén, marad actu a cassaban tekintetes Pogány János uram keze alatt	51	68 ½
Ezen kívül marad vicecurator Nándra Isák uramnál	10	77

5-o. Ezen tekintetes nemes ekklézsiának 26 esztendeig hív és igen kedves lelkipásztora, tiszteletes Borosnyai Lukáts István 7ma praesentis, életének LXXI-dik esztendejében csendesen és istenesen kimúlván, 18va ejusdem a tekintetes nemes ekklézsia kegyessége és költsége által nagy tisztességgel és nagy solemnitással eltemettetett. Tisztességtévő actorok lévén felette tiszteletes, tudós esperest és generalis notarius Lisznyai Intze Ferentz uram ex 5Mos XXXIV,5²⁰⁶ és tiszteletes notarius Herepei István ex Act VIII,2²⁰⁷. Requiescat in pace. Intentionja a tekintetes nemes ekklézsiának, hogy az néhai tiszteletes atyafiúnak mostan fogarasi rectorországban lévő fiának, Borosnyai Lukáts Mihály uramnak édesattya helyében hivatalt adni, melyet midőn megnyerhet, a venerabilis clerus és a maga consensussával örömmel kíván secundálni.

6-to. Kegyes intentionjában vagyon a tekintetes nemes ekklézsiának, hogy iskolát és mesterséget is állítson fel, kinek subsistentiájára az havasi beneficiumból resolváltatik hfr. 24. Annakfelette domatim búza, törökbúza, tűzifa, amint az ekklézsia fogja elintézni a gyermekektől járandó pension kívül. Az iskolaházat intézték a cinterembe, a Nándra Ferentz uramtól áltáljött örökségre, a templom háta megé.

Andreas dixit, Klopotivae, nomine Pogány: Hospes ego vester tempus in omne cluo.

²⁰⁶ 5Móz 34,5: És maghala Mózes, az Úrnak szolgálja a Moáb földén, az Úr szava szerint.

²⁰⁷ ApCsel 8,2: Istvánt pedig eltakaríták kegyes férfiak, és nagy sirást tőnek őrajta.

1772

[34] *Continuatur visitatio in ecclesia reformata Klopotivensi die 15^a Januarii 1772. per clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, ordinarium notarium Benedictum Bitai et adjunctum visitatorem reverendum Georgium Hermán, praesente spectabili domino Isaaco Nándra ecclesiae curatore, spectabili domino Johanne Pogány, Sigismundo Nagy, Andrea et Josepho Pogány etc. ecclesiae commembris.*²⁰⁸

1-mo. Demonstrálván tekintetes curator Nándra Isák uram de bonis ecclesiasticis pro anno 1771:

	hfr.	dr.
Ad fel demonstratiojában interesre elocált capitalis pénzt in summa	153	
Maradott a tavalyi visitatiokor curatoralis kéznél	10	–
Béjött ez esztendőben interes pénznek tertialitassa	20	38
Havasbéli beneficium	1	20
Summa	31	58
Melyből hiteles demonstratio mellett költ ecclesiai szükségekre	28	69
Marad	2	89
[35] Nota bene: A fellyebb említett 1153 mfr. capitalis után kellene esztendőbe béjőni a sex pro cento	69	18
Jött bé pedig 1771-re	61	14
És így restál pro dicto anno	8	4

Recommendáltatik a tekintetes curator úrnak, hogy mind ezt, mind a régibb restantiakat etiam brachio seculari felvenni igyekezzék.

2-o. Demonstratio spectabilis domini Johannis Pogány, tanquam primarii ecclesiae curatoris:

	hfr.	dr.
Havasi beneficiumból maradott volt a tavalyi visitatiokor tekintetes Pogány János úrnál	40	–
Az ekklezsiának pedig különös pénze volt a cassaba	11	68 ½
Summa	51	68 ½
Ebből asztalosnak templombéli székek csinálásáért, ablakramákért, három ajtókért, pulpitusért, mester székiért, tornác és torony bédeszkáztatásokért s egyéb szükségekre erogált	33	48
Summa	18	20 ½
Mellyhez accedált interestekből in summa	6	72
Summa	24	92 ½
Ki kell ebből venni a deáknak adott	2	4
És marad ad sequentem rationem	22	88

3-o. Revideáltván a templom körül akiknek kertek nincsen, vagy pedig romlandó félben vagynak, minél hamarább léjendő restauratiojok recommendáltatik a nemes ekklezsiának, úgy a parochialis fundus körül lévő kerteknek megújittatások is.

4-o. Referálja a nemes ekklezsia, hogy a parochialis fundusnak napkelet felől való részében még ezelőtt való esztendőben foglaltatott el titulus Pogány Máté uram által mintegy másfél lányi föld. A titulus curatoratus azért ex incumbencia officii, a tekintetes és

²⁰⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 34–35.

nemes ekkléziával együtt, primum quidem placidis mediis, és ha ez nem használna, etiam via juris, az occupanstól repetálja, kijáratván a falu öregjeivel az igaz metat.

1773

[85] Continuatur Sancta Visitatio anno 1773. die 11^a Februarii in ecclesia reformata N[agy]Klopotivensi per reverendum ac clarissimum Stephanum Herepei venerabilis tractus seniore, substitutum notarium Stephanum Intze de Lisznyó, juratum adsessorem et reverendum dominum Mojsem Jantsó parochum N[agy]Pestényensem adjunctum, in praesentia spectabilis domini Johannis Pogány, Alexandri Nagy inspectoris curatoris, Andrae Pogány, Isaaci Nándra proximi curatoris, Mathaei Pogány, Sigismundi et Stephani Nagy, praesente etiam loci ordinario ministro reverendo domino Michaelae Lukáts Borosnyai in domo parochiali.²⁰⁹

Ubi sequentia tractabantur:

1-o. Néhai tiszteletes Borosnyai Lukáts István uram ez életből a halál által kiszóllítván, minekutánna egy ideig e nemes ekklézsia vacantiában lett volna, tiszteletes Borosnyai Lukáts Mihály uramnak, a defunctus tiszteletes atyafi fiának communi omnium ecclesiae membrorum consensu vocatio adattatott, kinek is az ekklézsia érkezése esett 15^a Julii 1772. és köszöntött bé 19na ex Numerorum capite IV. 25–27,²¹⁰ fogadtatott a nemes ekkléziától örömmel, tégye az Úr maga előtt kedvessé, az ekkléziában előmenetelesé szent szolgálattját.

2-o. Megújítatott mostan is az 1771-béli visitatióban tett projectum egy oskolaház és mesterség felállítása iránt, mind a templombéli szent szolgálat díszére, mind az ezen helységben lévő tanuló fiú és leánygyermek feles számára nézve igen szükségesnek ítélvén a Szent Visitatio. Ház fundussa iránt vagyton tellyes reménység, hogy a templom mellett lévő darab fundust titulus Szilvási Bálint úrtól, titulus inspector curator Mara Miklós úr által megnyerheti. Helyben hagyta a nemes ekklézsia is a szent projectumot és az oskolamester subsistentia fundussáról communi omnium consensu ez állítatott meg, hogy:

1-o. Amint az 1771-béli visitatióban megállítatott volt, a havasi beneficiumból hfr. 24 fordítottassék oda.

2-o. Hogy kiki szabad akarát szerint búza s fabéli fizetést adjon, aminthogy stante visitatione ígérének is eszerint:

	Búza metr.	Fa currus
Tekintetes Pogány János úr	3	1
Titulus Nagy Sándor úr	3	1
Titulus Pogány András úr	3	1
Titulus Pogány Máté uram	3	1
Titulus Nándra Isák uram	3	1
Titulus Pogány László uram	2	1

²⁰⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 85–88.

²¹⁰ 4Móz 4,25–27: Hordozzák a hajlék kárpitjait és a gyülekezet sátorát, annak takaróját és a borzbőrből csinált takarót, a mely rajta van felül, és a gyülekezet sátora nyílásának leplét. És a pitvar szőnyeget, és a pitvar kapunyílásának leplét, a melyek a hajlékon és az oltáron köröskörül vannak, azoknak köteleit, és az ő szolgálatjokhoz való minden edényt; és mindazt, ami tennivaló azokkal, ők teljesítsék. Aronnak és az ő fiainak beszéde szerint legyen a Gersoniták fiainak minden szolgálatjok, minden terhőkre és minden szolgálatjokra nézve; minden terhőket pedig az ő őrizetökre bízátok.

	Búza metr.	Fa currus
Titulatus Pogán [!] József uram	1	1
Titulata Nándra Jánosné asszony	2	1
Titulata Nándra Ferentzné asszony	1	1
Titulatus Nagy Sigmond uram	2	1
Titulatus Nagy István uram	2	1
Summa	25	11

Volt ezen kívül szó arról is, hogy leguminával is fogják segíteni, amint Isten Ő szent felsége a termést fogja mutatni s adni. A gyermekek tanítások bére iránt végeztetett, hogy a bért fizető gazdák gyermekeitől 3 márással és egy szekér fával legyen contentus a mester, a külsőktől [86] annyit vehet, amint megalkhatik, csak az illendőség tartassék, mód felett azok ne taxáltassanak. Most pro hic et nunc mester lakására házat ígére titulatus Nándra Isák uram.

3-tio. A tiszteletes loci minister papi conventioja újj szemre vétetvén, tetszett a nemes ekklezsiának azt e következő mód szerint megállítani:

	Pénz		Búza	Zab	Fa	Culinare
	hfr.	dr.	gelima	gelima	szekér	oct.
Tekintetes Pogány János úr	2	4	4	2	2	8
Titulatus Nagy Sándor úr	2	4	4	2	2	8
Titulatus Pogány András úr	2	4	4	2	2	8
Titulatus Pogány Máté uram	2	4	3	2	2	8
Titulatus Pogány László uram	1	2	3	2	2	8
Titulatus Pogány József uram	1	2	3	2	2	8
Titulatus Nándra Isák uram	2	4	4	2	2	8
Titulatus Nándra Jánosné asszony	1	2	3	2	2	8
Titulatus Nándra Ferentzné asszony	1	2	3	2	2	8
Titulatus Nagy Sigmond uram	1	2	4	2	2	8
Titulatus Nagy István uram	1	2	2	2	2	8
Extraneusok: Titulatus Pogány József uram posteritassi	2	4	2	2	2	–
Titulatus lesneki Pogány József uram posteritassi	2	4	2	2	2	–
Titulatus Mara Miklós úr	–	–	4	–	–	–
Summa	20	40	45	26	26	58

4-o. Demonstratio curatorialis spectabilis domini Johannis Pogány tanquam primarii ecclesiae curatoris:

a. Perceptio:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt, mely általjött ez esztendőre	22	88
Accedált: titulata Nándra Ferentzné asszony adott fel capitalist	22	44
Ennek interessét	1	35
Titulatus Nagy Sigmond uram adott fel capitalist	77	20
Ennek interessét	8	24
Toma János interest adott	–	36
Titulatus Pogány András úr interest adott	6	42
Demeter Botya interest	1	50

	hfr.	dr.
Nándra Lajos interest	3	78
Nándra Ferentzné asszony interest	1	32
Bogya István interest	3	41
Egy oláh in redemptionem capitis adott	40	–
Havasi taxa jött	11	4
Summa perceptionis	199	94
b. Pura erogatioba ebből exhibeált hiteles demonstratio mellett költ	40	10
Mellyet kivévén a perceptionis summából, marad	159	84
E pedig elocáltatott eszerint:		
Havasi taxából Bágya Istvánnak	20	40
Titulatus Nagy Sándor úr kezébe adattatott	62	44
Titulatus Nándra Isák uram kezébe is	77	–
Summa	159	84
[87] A pura erogatio	470	10
Az egész summa	199	94
Egybenvetvén ezt a perceptionis summával, úgy egyez a kettő, hogy a titulatus curator úr kezébe most egyéb pénz nem marad, hanem a perselypénz mely in summa	1	11

Nota bene: A titulatus Nagy Sándor úr kezébe általment 62 ft. s 44 pénzből 40 mfr. in redemptionem capitis adott pénz, 22 ft. 44 dr. pedig titulata Nándra Ferentzné asszonytól feladott capitalis.

A titulatus Nándra Isák kezébe általment 77 mfr., a titulatus Nagy Sigmond uramtól feladott capitalis.

5-o.

	hfr.	dr.
Tavaly a visitatio hagyott volt itten elocált pénzt in summa	1153	–
Accedált ehhez titulatus Pogány László úrnál megkapott pénz	17	–
Ex redemptione capitis cujusdem hfr. 40 quos Elisabeth Nándra, vidua spectabilis Stephani Nagy contulit ecclesiae et cum procreatione	78	–
Summa	1248	–

És így ennyinek kell lenni az ekklézsia fundussának, melyet mindazonáltal az instrumentumokból jobban is eruálni kell, recommendáltatik ez a dolog a titulatus curatoratusnak.

Die 12^a Februarii.

6-o. Demonstrálván titulatus Nándra vicecurator uram a tavalyi visitatiótól fogva de perceptis et erogatis, eszerint adta fel, hogy:

	hfr.	dr.
a. Percipiált interes pénzt is summa	37	31
Hosdátrol bizonyos capitalis defalcatiojába egy 33 vedres hordó bort, melyből jött	41	40
Egy embertől capitalist vett fel	1	2
Tavaly maradott volt a cassaba	2	89
Summa	82	62
b. Ebből hiteles demonstratio szerint tett pura erogatiot	49	73
Elocált bizonyos helyre contractus mellett	20	–
Hordótöltésre s vecturara ment	2	58
Summa	72	31
Subtrahelván ezt a perceptionis summából, marad ad sequentem rationem	10	31

7-o. Jelentvén tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy az ekklézsia fundussából határozatnék meg, mennyi foeneráljon az ökegyelme subsistentiájára és papi kevés fizetésének suplementumára. Végezte a nemes ekklézsia a Szent Visitationnal megegyzőleg, hogy az ekklézsiának actu meglévő pénzbeli fundussából 1000 ~ ezer mfr. fructificáljon ökegyelmének. Ide értvén egy szántóföldre investált 50 ft. is, melynek megszántására és a pap magvával bevetésére önként ajánlá magát az ekklézsia, ami pedig [88] az ezer forintot felyül vagyon, úgymint hfr. 294 94 dr., fructificáljon az ekklézsiának.

8-vo. Mindketten domesticus tekintetes curator uraimék, úgymint titulus Pogány János úr, mint primarius curator és titulus Nándra Isák uram, mint vicecurator, bizonyos okok allegatiojok mellett kívántak a curatori terhe alól felszabadíttatni. Engedének mindazonáltal mindketten a Szent Visitatio és nemes ekklézsia kérésének és pro nunc azon hivatalban megmaradának.

9-no. A parochialis ház fundussa iránt a titulus Pogány János, Pogány András urak és titulusa Nagy ház között régtől fogva controversiában forgó 40 mfr. dolga stante hac visitatione jöve ilyen világosságra, hogy titulus Pogány János úr maga írásai között talált néhai Pogány János uram ilyen contractussára, melyből constál, hogy mely 30 mfr. való jussa volt a titulusa Nagy familianak a parochialis házhoz, annak onussa alól a parochialis ház fundussát felszabadította. Per concambium adván azon 30 mfr. titulusa Nándra Ersébet asszonynak egy belső sessiot, mellyet actu bír is titulus Nagy Sigmond uram, nincsen tehát semmi okok a titulusi Nagy uraknak, hogy amely 40 ft. sub hoc titulo a nemes ekklézsiától elvontak volt, tovább magoknál tartsák. Intimáltatik azért a titulusa Nagy familianak, hogy oda ahová illik, azon summa pénzt exhibeálják.

10-o. Tekintetes Pogány János úr exhibeált a Szent Visitationnak per modum lamenti egy memorialist, mellyben fájdalommal említi, hogy néhai titulus Pogány János úr kegyes indulatból legált volt puncto testamenti sui 5-o. a klopotivai reformata ekklézsiának Klopotiva két Sztojenyászyiak nevezetű zálogos örökségeket *jobbágyokkal együtt*, mellyeket is Nagy Sándor úr az ekklézsiának nagy kárára elfoglalt és mindeddig ki nem adott. Ajánlván egyszersmint titulus Pogány János úr e dolgot tiszteletes esperest uram beneficiumába, hogy pro incumbencia sui officii az inspector curatoratust e dolog végett consultálván, azon örökségnek kikeresésében munkás légyen. Fel is vette ezt tiszteletes esperest uram maga beneficiumára, megtartván e végre magánál a beadott memorialist.

1774

[114] *Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 6^a Martii in ecclesia reformata N[agy]Klopotivensi per reverendum ac clarissimum dominum seniore Step[hanum] Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesente spectabili domino Nicolao Mara tractus Hunyad inspectore curatore, a parte vero ecclesiae spectabili domino domino Johanne, Andrea et Matthaeo Pogány, Isaaco Nándra, Sigismundo Nagy, Josepho Pogány, Johanne Nándra, nec non loci ordinario ministro, Michaele L[ukáts] Borosnyai et scholae rectore Daniele Nagy in parochia.*²¹¹

1-o. Megkérdettetvén a szokás szerint a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister Borosnyai L[ukáts] Mihály ökegyelme szolgálattya, magaviselése stb. iránt. Semmi panasz fel nem adattatott, az ökegyelme szolgálattyaival továbbra is élni kíván.

2-o. A humanissimus Daniel Nagy magát a Szent Visitatio előtt úgy declarálá, hogy tovább itten maradni nem kíván. Recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának,

²¹¹ HuZaL-Jkv. I/3. 114–115.

hogy mesterről praevii gondoskodják, hogy mikor ökegyelme elmégyen, jöjjön mindjárt más helyébe.

3-tio. Az oskolaháznak dolgát most is csak azon statusban találta a Szent Visitatio, melyben tavaly hagyta volt. Nagy Dániel uram pro fundo congereált hfr. 59 s 16 dr., mely az ökegyelme industriaia által exsurgált 94 mfr. Ami ebből detractis detrahendis marad, ahhoz igyekezzék a nemes ekklézsia többet is szerzeni, és a feladott projectum szerint a materialeknak egybenszerzésében munkás lenni, ne haladjon mégis tovább az oskolaháznak felépíttetése, mely igen nagy akadály a mester tartásában, nem lévén helye, holott magát megtelepíthesse. Az oskolamester fizetése, amint tavaly megállítatott volt, most is azon a tekintetes possessorok megállanak. Járukt pedig ehhez tekintetes inspector curator Mara Miklós úrnak 2 ~ két kalongya búzáig való ígérete.

4-o. A tekintetes Pogány és Nagy familia között a parochialis ház fundussa iránt ezelőtt suboríalt difficultas, amint tavaly világosságra hozatott volt, hogy nincsen a tekintetes Nagy familianak jussa, már effictive solváltatott, letévén a tekintetes Nagy familia az ekklézsiaától eltartott 40 ft. az ekklézsiaának.

5-o. A tavalyi visitatioban penes insinuatum tekintetes Pogány János úr által feladattatott Stojesztyiak nevezetű örökségnek jobbágyokkal együtt dolga (minthogy tavaly erőtelenségével mentegetvén magát tekintetes Pogány János úr, az actoratust az ekklézsiaának általadta) már a Táblán ezen az úton megindítatott. Recommendálja most is a Szent Visitatio az inspector curatoratusnak ezen dolgot, pro incumbencia officii curatorialis igyekezze a maga rendes útyán ezen causanak termináltatását exoperálni.

[115] 6-o. A humanissimus dominus scholae rector Nagy Dániel urammal az oskolaházra tett collectáról számot vetvén, a Szent Visitatio úgy találta, hogy ökegyelme:

	hfr.	dr.
Az exhibeált libellus szerint congerált	59	16
Kereskedés által gyűjtött	34	84
Titulatus Nagy Sándor úr adott ökegyelme kezébe kereskedésre	50	–
És így Nagy Dávid uram kezéhez ment pénz in summa	144	–
Ebből excindáltatik Nagy Dániel uramnak fáradságáért	20	–
A pincére tett erogatiojának compensatiojára	5	44
In summa	25	44
Subtrahálván ezt a perceptionis summából, marad Nagy Dániel uram kezébe	118	56

7-o. Demostrálván tekintetes vicecurator Nándra Isák uram de perceptis et erogatis adott bé:

	hfr.	dr.
1. Interesből gyűlt pénzt in summa	14	10
Tavaly maradott volt kezénél	10	31
Summa	24	41
Ebből erogált az exhibeált demonstratio szerint	13	99
Marad	10	42
2. Adott fel Hosdáthról felvett capitalis pénzt Bakó Istvántól, ki is borul fizetett urn. 34, ezt eladta, vedrit a dr. 144, facit	48	96
De ebből seprőre, csepegésre, korcsomárosnak, vecturara stb. defalcálódik	8	40
És így abból a borból jött bé	40	56
Pénzt is adott Bakó István	2	4
Summa	42	60
Ebből elocált egy helyre	6	30

	hfr.	dr.
Más helyre	11	22
Harmadik helyre	20	40
Elocationis in summa	37	92
Maradott hát most titulus Nándra Isák uramnál	4	68

Nota bene: Egy veder borral per errorem több vétetődött fel.

Nota bene: Hosdáthon vagyon az ekkléziának 120 mfr. álló fundussa, abból csak ez a fundus jött bé interessével együtt, a többi hátra vagyon.

1776

[164] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Klopotivensi die 19^a Martii 1776. per reverendum ac clarissimum dominum seniore Stepahanum Herepei, substitutum notarium Georgium Hermán et adjunctum reverendum dominum Martinum Bora, parochum F[első]SzállásPatakensem, praesentibus spectabile domino domino Nicolao Mara curatore, Andrea Pogány, Isaaco Nándra, Paulo Nándra, Samuele Pogány, Johanne Nándra, ordinario item loci ministro reverendo domino Michaelae L[ukács] Borosnyai in domo parochiali.*²¹²

1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklézia a loci minister magaviseeléséről és a loci minister [165] a nemes ekkléziának ökegyelméhez való alkalmaztatásáról, nem panaszol a nemes ekklézia semmit a loci minister ellen, a loci minister sem egyébről, hanem hogy némely hallgatói a rendes fizetést kívánnák megcsónkítani, v[idelicet] zab és fabéli obtinentiaját. Adhortálja a Szent Visitatio paterne az ilyeneket, hogy a kegyesség munkájában ne restüljenek meg, hanem in natura, amint protocoálltatott, debito tempore administralják.

2-do. Előfordulván a Szent Visitatio előtt a mester dolga, inhaereál most is a Szent Visitatio ezelőtt való visitatiojában tett végezésének, s újjabban is recommendálja a nemes ekkléziának, hogy hová hamarabb mind a mesteri háznak felépítésében, mind a mesternek hozásában legyen munkás, annyiival is inkább, hogy mind a mesteri háznak felépítésére elégséges fundus, mind a mester intertentiojára bizonyos conventio rendeltetett s improtocoálltatott ezelőtt való visitatióban.

3-tio. Az Úr asztalához tartozó szent edények recenseáltatván, sajnálva tapasztalja a Szent Visitatio, hogy az elmúlt 1775-dik esztendőben Juliusnak 28^{dik} napjának étszakáján tolvajoknak irruptioja által az Úr asztalához tartozó szent edények közzül ugyanazon tolvajok által megölettetett néhai titulus Pogány János úrnak, mint a nemes ekklézia akkori curatorának házától vitettenek el ezek, úgymint: a. Egy kívül aranyas, talpas és tornyos fedelű ezüstpohár, melyet néhai galatzi Buda István adott volt az ekkléziának ilyen inscriptioval: Ao 1720. Galatzi Buda István. b. Egy ezüsttángyér ilyen inscriptioval: N. Klopotivai Idősb Pogány János. c. Egy óntángyér azon inscriptio alatt.

Megmaradtanak ezek: 1. Egy ónkanna Szilvási Kata ajándéka 1720-ból. 2. Egy buja vászonból készítettett abrosz, a közepén kötés lévén ilyen inscriptioval: K. R. E. 1719. 3. Más, ugyan buja vászonból szőtt abrosz, veres és violaszín selyem csillagos szőtt virágokkal ékesítettvén K. R. E. 1719. 4. Egy patyolat keszkenő, a négy szegetin arany szkófiumból varrott virágokkal. 5. Egy lengyolcsból való keszkenő körös-körül fejér cernából való csipkével lévén körülvéve. 6. Egy ónozott és rajzolt széllű vagy kerületű réz csésze vagy tálcaska.

²¹² HuZaL-Jkv. I/3. 164–167.

Ezekhez a romlás után accedáltak ezek:

1. Egy sáhos abrosz, méltóságos malomvízi Kendeffi Sámuelné méltóságos gróff bethleni Bethlen Sára asszony ajándéka, egyik szegeletén lévén cérnából ilyen varrás: G. B. S. 2. Egy ezüst, kívül-belől aranyas, pontban fél ejteles, 32 s ½ lotot nyomó ezüst kanna, a fedelén felyül a Kristus képét, az oldalán körös környül a 12 apostolok képét representálván, a fedelének belső részén kereken Sz. E. P. P. N. E. Anno 1677. lévén írva. Ajándékozta méltóságos m[aros]nimeti Nádudvari Kristina asszony egy pár kedves gyermekeinek, n[agy]klopotivai Pogány Sigmond úrffinak és Pogány Francisca kisasszonynak nevek alatt, néhai jó férjének, áldott emlékezetű n[agy]klopotivai Pogány Ádám úrnak emlékezetére. 3. Egy nagy patyolat keszkenyővel, mely a szegeletein 4 arany szkófiumból varrott virágokkal ékesítettett.

4-to. Az elmúlt visitatio alkalmatosságával adott volt bé egy insinuatumot néhai boldog emlékezetű n[agy]klopotivai Pogány János úr Sztojestyiak két örökségéről, mellyeket testamentario jure legált volt a nemes ekklézsiának idősb Pogány János, ezen insinuatumot mostan exhibeált [166] és általadott a Szent Visitatio curator f[első]szálláspataki tekintetes Mara Miklós úrnak.

5-to. Demonstratio vicecuratoris N[agy]Klopotivaensis spectabilis domini Isaaci Nándra de annis 1774 et '75:

I. Perceptio:	hfr.	dr.
1. Jött által az elébbeni 1774-dik esztendőbeli visitatióból	4	68
2. Attól fogva pro duobus annis 1774 et '75 kellett volna bójóni az ekklézsiának különösön foeneráló 294 ft. és 94 dr. álló capitalis után (vide visitatio anni 1773) hfr. 36 dr. 19, de jött bé nem több, hanem	21	66
Restantiaban maradván	15	30
3. Erdő beneficiumából jött bé	1	–
Summa percepti	27	34
II. Elocatio et erogatio		
Ezen percepti summából contractus mellett elocáltatott szetzeli Pogány Jósefnének legalis interesre	10	20
Pura erogatioba ment	6	36
Summa	16	56
Marad ad sequentem rationem	10	78
Nota bene: Az elébbeni visitatioban is tétetett expensa	–	84
Hoc detracto, marad	9	94

6-to. Szóban vévén a Szent Visitatio ezen ekklézsia elocált adósságairól extáló és nem extáló contractusait, találta azokat ilyen renddel:

I. Contractus extantes:

	hfr.	dr.
De anno 1772. 20 ^a Septembris Nándra Isák uramnál sub littera E.	77	–
De anno 1773. 16 ^a Januarii Nándra Lajos uram kezességére Juon Szirb parasztnál sub littera F.	17	–
De anno 1769. 18 ^{va} Novembris Léhész Miklós uramnál sub littera H.	7	50
De anno 1769. 7 ^a Julii Pogány Jankónál sub littera I.	10	–
De anno 1764. 19 ^a Augusti Lukáts György uramnál sub littera K.	102	–
De anno 1765. 4 ^{ta} Maji Dumitru Bajes káplárnál sub littera M.	40	–
De anno 1769. 21 ^a Maji Nándra Isák uramnál sub littera N.	75	–
De anno 1766. 28 ^a Augusti Puj Miklós uramnál sub littera O.	25	–
De anno 1767. 8 ^{va} Novembris János Tománál sub littera L.	6	12

	hfr.	dr.
De anno 1768. ultima Martii Léhész Miklós uramnál sub littera R.	20	40
De anno 1771. 10 ^a Martii Petruz és Luka Lihonyoknál sub littera T.	21	42
De anno 1767. 11 ^a Januarii Pogány László úrnál sub littera U.	30	60
De anno 1753. 1 ^a Decembris hosdátai communitasnál sub littera V.	30	–
De anno 1773. 2 ^a Aprilis Mihály Floreszknál sub littera BB.	11	22
De anno 1773. 24 ^a Januarii Márk Pirvnál sub littera VV.	20	–
De anno 1773. 6 ^{ta} Junii Brázovai László uramnál sub littera DD.	46	–
De anno 1769. 11 ^a Septembris Demeter Botyánál sub littera EE.	25	–
Summa	564	26

[167] Contractus non extantes:

	hfr.	dr.
De anno 1736. 2 ^a Aprilis Brázovai László uramnak contractussa, mely pénzben három szántóföldet kötött, elveszett	19	–
De anno 1765. 2 ^a Februarii Pogány András uramnál de levő contractus. Renováltatott.	30	–
De anno 1767. 11 ^a Octobris Romos András uramnál de levő contractus sub littera P.	12	24
De anno 1770. 21. Maji Josziv Pánfilonnál sub littera R.	34	55
De anno 1768. 29. Octobris Léhész Miklós uramnál sub littera S.	20	–
De anno 1748. 16 ^a Septembris Gergots János vagy mostani fia, Mihály uramnál sub littera X.	27	26
De anno 1727. 20. Martii öreg Pogány János uram adott 50 forintig három szántóföldet a k[is]osztói határon. Erről van contractus sub littera Y.		
De anno 1769. 6 ^{ta} Januarii Pogány András és Nagy Sigmond uraméknál sub littera Z.	107	–
De anno 1770. 17 ^a Februarii Nádra Lajos uramnál sub littera I.	63	70
De anno 1773. 5 ^{ta} Septembris Juon Szirbnál sub littera Aa.	6	–
De anno 1773. 22 ^a Aprilis Josziv Panfilonnál sub littera CC.	40	–
Nota bene: Pogány László uramnál Erről nem expediáltatott contractus, kell expediáltatni.	17	–
Sine contractu Nagy Sándor uramnál Mellyeket elocálni kezéhez vett.	127	40
De anno 1764. 9 ^a Martii Puj Dániel uramnál	112	60
De anno 1774. 7 ^a Julii Jákob Tománál	24	–
De anno 1774. 3 ^a Julii Péter Mihulesznál	40	80
De anno 1774. 9 ^{na} Februarii Szilágyi György csizmadiánál	11	–
De anno 1774. 22 ^a Maji Péter Czipnél Ebből egy részt nem agnoscál, mely mián maga baját igazítsa Nagy Dániel ökegyelmével.	30	–
De anno 1775. 18 ^{va} Aprilis Brázovai László uramnál	7	–
De anno 1775. 25 ^a Junii Pogány Jósefné asszonynál	10	20
De anno 1773. 20 ^a Julii János Panfilonnál	30	–
Summa	765	75

1777

[193] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Klopotivensi anno 1777. die 28^a Januarii per reverendum reverendum ac clarissimum dominum dominum Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Lisznyó ordinarium notarium et adjunctos reverendum reverendum dominum dominum Moysem Jantsó N[agy]Pestyéniensen et Michaelem Várhegyi Tustyaiensem parochos, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus spectabilibus dominis dominis Andrea et Mathaeo Pogány, Isaaco Nádra, Stephano Nagy et loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Lfukács] Borosnyai in domo parochiali.²¹³*

Ubi sequentes sunt factae observationes:

1-mo. Megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci ordinarius minister Borosnyai L[ukács] Mihály ökegyelme szolgálattya s magaviselése felől, unanimitas voto ökegyelmét mindnyájjal de meliori commendálják, s szolgálattyaival továbbra is élni kívánnak. Ab altera parte tiszteletes loci minister ökegyelme is hallgatóinak kegyességébéli gyakorlások és papi competentiajának administratioja iránt semmit sem panaszol.

2-do. Romlás lévén a parochialis ház körül való kertekben, a nemes ekklézsia hosszas concertatio után is csak azon állott meg, hogy mint eddig, úgy ezután is a szomszédok adigáltassanak a magok részekre eső közkertnek felállítására, ami pedig az ekklézsia tagjaira esik, azok is magok quottajokat az időnek nyílásával haladék nélkül tegyék fel. A Szent Visitatio ugyan jobbnak ítélné az ekklézsia egyik fundussát külön szakasztani és facta repartitione körülötte, jó, állandó, lézés, folyó kertet állítani, de ha az ekklézsia abban egymás között meg nem egyezhetik, légyen úgy mint eddig, csak hogy Gergely pápa napig okvetetlen felállíttassa a curator, melyet ha nem cselekednék, a tiszteletes loci minister tudósítván tiszteletes esperest uramat, ökegyelme ex officio keményebb remediummal fog okvetetlen élni mind a tekintetes curatornak, mind a morosusoknak megbüntetésekre, és nem fogja engedni tovább, hogy a Szent Visitatio végeztetése hiájábanvalókká tétetessenek, ide értvén a templom körül való kerteknek felállításokat is.

3-tio. Fennforgott mostan is az 1773-ban eléfordult klopotivai két Sztojestyiak örökségek dolga, melyeket jobbágyokkal együtt testált volt néhai üdösb Pogány János úr a n[agy]klopotivai reformata ekklézsiának, s mindeddig is effectumba nem vétetett, újjabban is recommendáltatik a dolog a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak, ex incumbencia officii curatoratus vegyék munkába, ne haladjon mégis tovább a nemes ekklézsiának kárára és a testans intentiojának elfordítására.

4-to. Az 1773-dikbéli visitatioban indigitáltatik hfr. 62 44 dr., melyeket titulus inspector curator Nagy Sándor úr vett volt kezéhez, és amint maga azután jelentette, azon pénzt 100 forintokra nevelte, ezen 100 forintokból 50 mfr. adott volt által az 1774-béli visitationak indigitatioja szerint Nagy Dánielnek, akkori klopotivai mesternek kereskedésre, mely az ekklézsiának vissza is jött, de 50 mfr. maradt tekintetes Nagy Sándor úr kezében. Recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes úrnak, méltóztassék a Szent Visitatio és a nemes ekklézsiát azon pénz dolgaról informálni, mennyiben légyen.

5-to. A tolvajok által elvitetett szent edények közül elékerült az ezüsttágyér ilyen inscriptioval: Johannes Pogány curavit fieri Ecclesiae Refor. Klopotivaiensi Ao 1733. Melyet a tekintetes Nemes Tábla rendeléséből azon tolvajok executiojokra Oláhországba küldetett tekintetes Bakosnyitza László uram hozott vissza Bukuresdről.

6-to. Novae accisiones:

²¹³ HuZaL-Jkv. I/3. 193–194.

1. Tekintetes Pogány Máté uram az annyával, tekintetes Puj Kristina asszonnyal együtt készítettett ezen ekklézsia számára egy ezüst aranyas fedeles pohárt és hasonló tárgyért, melyeken ilyen inscriptio vagyon: A' N. Klopotivai [194] Refor. Ekklésiának P.P.K. és K. P. M. 1775. Esztendőben.

2. Méltóságos malomvízi Kendeffi Sámuelné gróff Bethlen Sára asszony önágyása ajándékozott egy virágos recefátyol, a kerületin arany csipkével prémezett asztalborító keszkenyőt cum inscriptione: G. B. S.

7-mo. Demonstratio curatoris spectabilis domini Isaaci Nándra:

	hfr.	dr.
Tavaly maradtott volt	9	94
Azután accedált interesből	9	12
Summa	19	6
Ebből erogált	2	24
Quo detracto, marad	16	82

8-vo. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Ami a tavalyi visitatioig gyűlt volt, fordítottott a parochiaház ablakaira		
Azután eddig gyűlt	2	66

Mely most a perselyben maradtott.

9-no. Tekintetes Nagy Sigmond uram conferála a nemes ekkléziának a pap számára egy zálogos kenderföldet, mely a vizen fel, a kenderesek között vagyon, hogy míg kiváltának vegye hasznát, kiváltván pedig a zálogos summa legyen a nemes ekkléziáié.

10-o. Tekintetes n[agy]klopotivai Pogány András úr hasonlóképpen conferála a nemes ekkléziának 7 mfr. és negyvennyolc pénz adosságot, mely 4 napi kaszállásra lévén elocálva, fordítsa a tiszteletes loci minister a kaszállást maga hasznára, a pénz pedig legyen az ekkléziáié.

11-o. Contractus renovati:

	hfr.	dr.
De anno 1765. 2 ^a Februarii titulus Pogány András úrnál	30	–
Josziv Pánfilon feladott 20 ft. 55 dr., maradtott nálla ft. 14, erről még nincs contractus, a 20 ft. pedig és 55 dr. elocáltatott tekintetes Nándra János uramnak, melyhez accedált még 3 ft. dr. 50 in summa	24	5
Léhész Miklós uramnak	20	–
Titulus Pogány András és Nagy Sigmond uraméknál	103	50
Titulus Nándra Lajos uramnál	63	70
Joon Szirbnél	6	–
Puj Dániel uramnál	112	60
Jákob Fónánál	24	–
Péter Mihulésznál	40	80
Petru Czipnél	31	36
Brázovai László uramnál	7	–
János Pánfilonnál	30	–
Summa	493	1

1778

[227] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata N[agy]Klopotivensi anno 1778. die 16ta Februarii per eosdem clarissimos dominos dominos visitatores et adjunctum reverendum dominum Josephum Bartók. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus spectabilibus dominis dominis Andrea Pogány, Isaaco Nádra, Josepho Pogány, Johanne Nádra, Isaaco Nádra et loci ordinario ministro reverendo domino Michaelé Lukáts Borosnyai in domo parochiali.*²¹⁴

1-mo. Az ekkleziiai szokás szerint kérdés tétetve a tiszteletes loci ordinarius minister Borosnyai Lukáts Mihály ökegyelme templombéli szolgálattya, s hallgatóihoz való maga comportantiaja iránt, közönségesen ugyan a nemes ekkleziától semmi panasz sem adattatott fel, de különösen tekintetes Pogány András úr által adattak bé némely gravaminak, mellyek az ekkleziát közönségesen illetik. Nevezetesen, hogy a templombéli harangoztatásra nézve nem mindenkor harangoztat, a halotti harangoztatással a rendes harangoztatás olykor confundáltatik, mely miatt sokszor megesik, hogy némelyek akkor mennek a templomba, mikor már az isteni tiszteletnek órája eltölt. Említi a praetitusus úr azt is, hogy tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme a szoltárt számmal ki nem téven a pulpitusra, sokszor megesik, hogy akik a szoltároknak nem oly jártasok, későbbre jöven éneklés alatt a templomba, meg nem tudhattyák, mellyik szoltár énekeltek, s nem énekelhetnek. Végezi azért a Szent Visitatio 1. A harangozás iránt, hogy mint más ekkleziában is megvayon, légyen mindenkor kettős harangozás, az első hosszabbacska, mely által jel adattassék az készületre, a második kevés pausa után, rövidebbecske annak jelentésére, hogy már a pap a templomban vayon, s a hallgatók is siessenek megjeleni. A halotti temetésre való harangoztatás pedig a confusionak eltávoztatására, mint másutt is, az isteni tiszteletnek végben menetele után légyen, mely dologban az oláh pappal cointelligenter kell lenni, hogy maga is ahhoz tartván magát, akkor harangozzon mikor ideje vayon. 2. Az éneklés dolgában [228] tartassék meg a régi praxis, hogy előre a szám tétessék ki a pulpitusra, melyből akármikor érkezzék a hallgató, tudhassa meg mellyik szoltár énekeltek. Quod reliquum est, ami különös megbántattatását, s ebből következett kedvetlenségét illeti a praetitusus tekintetes úrnak, azt a Szent Visitatio interpositiojára letette, s papjához való szeretetének megújítását jelentette, csakhogy maga is a tiszteletes loci minister ökegyelme igyekezze papi hivatalyából folyó kötelessége szerint magát a praetitusus úrhoz úgy alkalmaztatni, hogy semmiben megbántódására okot ne szolgáltatasson.

2-do. Demonstratio curatoris spectabili domini Isaaci Nádra:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	16	82
Azután accedált interesből	9	12
Summa	25	94
Erogált ebből ad necessitates ecclesiasticas	9	82
Quibus subtractis, marad ad sequentem rationem	16	12

3-tio. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	2	66
Azután gyűlt publicatióból	2	35
Summa	5	1
Erogált ebből juxta demonstrationem	4	89
Quibus detractis, marad	–	12

²¹⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 227–228.

1779

[270] *In progressu megérkezett a Szent Visitatio N[agy]Klopotivára 28va Februarii 1779, holott is a parochialis háznál tekintetes Pogány András, Nándra Izsák, Nagy Sigmond, Pogány Máté és loci minister Borosnyai Lukáts Mihály uraimék jelenlétekben.*²¹⁵

1-mo. Canon szerint megkérdeztetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister ökegyelme szent hivatalya szerint való maga alkalmaztatásáról, az ekklézsia ökegyelmében minden részben teljes contentumát jelenté. Úgyszintén a tiszteletes loci minister is ekklézsiája ellen semmi nevezetes panaszt nem jelentett, a templom és parochia körül való kertekbéli ruinak recommendáltak a domesticus curator úr dexteritassába, lévén hatalma a remelioratoria.

2-do. Sztojestyiai és örökségek iránt újjonnan is végezte a Szent Visitatio a nemes ekklézsiával egyetemben, most közelebről celebrálandó Partialis Szent Synodus alkalmaztatásával jelentse a titulus domesticus curator úr a méltóságos és tekintetes inspector curator uraknak suplex libellussa által, ne engedessék tovább-tovább húzattatása a nemes ekklézsia károsodására és minthogy ezelőtt is az inspector curator uraknak e dolog bemutatott sine effectu, a Szent Partialis Synodus maga közbetételével is e szükséges dolgot allaborálja.

3-tio. Az 1776-ban celebrált visitatiokor difficultasban maradt 50 forintokról való jegyzés még mostanáig is nem jött világosságra, nem tévén semmi demonstratiot tekintetes Nagy Sándor úr, hová lett légyen, azért eziránt is szükséges a tekintetes Nagy Sándor urat honorifice megszólítani a titulus domesticus curator úrnak.

[271] 4-to. Demonstratiot tévén tekintetes Nándra Isák curator uram a perceptumokról és erogatumokról, adossa maradt a cassaja 23 mfr. és 19 dr. A perselypénzről való demonstratio szerint pedig,

	hfr.	dr.
Ebben az esztendőben ingrediált	3	6
Erogálódott	2	52
És így marad a perselyben	–	54

1782

[8] *Die sequenti 10^a Februarii [1782.] visitatur ecclesia reformata N[agy]Klopotivensis, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili spectabili domino domino Andrea et Samuele Pogány, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaele Lukáts Borosnyai in domo parochiali.*²¹⁶

Ubi:

1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister per praesentes de omni meliori commendatur.

2-do. A tiszteletes loci minister is maga hallgatóit egyebekről commendálja, hanem papi fizetésének nevezetes rövidséggel való administratiojára nézve ad bé írásban némű-némű restantiaikat. Úgymint:

Titulus Pogány Ferentz uramnál pro 1778 usque '81 inclusive hfr. 5 dr. 10, item pro 1780 et '81 egy véka legumina restantia.

Titulus Pogány József uram porteritassinál két esztendőre négy véka búza restantia.

²¹⁵ HuZaL-Jkv. I/3. 270–271.

²¹⁶ Uo., I/4. 8–10.

Titulata Pogány Pálné asszonynál pro 1780 et '81 négy kalongya zab, és pro 1781 három márjás restantia.

Titulatus Nagy Sándor úrnál 5 esztendőől fogva 5 szekér fa restantia.

Mellyekről végezi a Szent Visitatio, hogy itt helyben lévén vicebrachium Nagy Sigmond ökegyelme, ex officio a restantariusokat admoneálja és intra quindenam a restantiakat felszedni és administráltatni el ne mulassa.

3-tio. Sajnálva kéntelenítettett szemlélni a Szent Visitatio mind a parochian, mind a körülötte lévő kerteken tapasztalható nagy romlásokat, mellyeknek reparatiojokat imponálta volt a tavalyi visitatio is a nemes eklézsiának. Mostan azért újjabban is imponálja, és ha továbbra is engedetlenkedik, a morosusok ellen törvényesen is animadvertálni el nem mulattya.

4-to. Nem kisebb sajnálással érti a Szent Visitatio azt is, hogy a tavalyi visitatióban indigitált Nagy Dániel uramnál lévő és periculumban forgó bizonyos summa pénz dolgában semmit sem mozdított mindeddig is a nemes eklézsia és curatoratus, úgy a Sztojestiák öröksége dolgának eligazításában, újjabban is recommendáltatik és incalcáltatik.

5-to. Fordulván a Szent Visitatio az oeconomicumokra, úgy találja, hogy a tavalyi visitationak indigitatioja szerint a defunctus curator özvegyénél maradt 26 mfr. és 25 pénzék általmentek a mostani curator titulatus Pogány András úr kezében. Melyből penes recepisce adott volt vicecurator Nagy Sigmond úrnak hfr. 26 oly [9] conditioval, hogy intra quindenam refundálja, de superveniálván a nemes eklézsiának a parochia és templom körül holmi építtetése, azon pénzt a maga exhibeált demonstratioja szerint in totum erogálta. Supererogálván még azon építtetésekre a tekintetes Puj Dániel úrnál lévő pénz után járó interestből hfr. 7 dr. 67, in summa 33 mfr. és 64 pénzeket, maradván ökegyelménél a perceptumból hfr. 2 dr 33. ad sequentem demonstrationem.

6-to. Lévén ezen nemes eklézsiának interesre elocált capitalissa in summa hfr. 1314, 35 dr., mellyből 1000 forintnak interessét percipiálja a tiszteletes loci minister papi fizetésében, az azon fellyül lévő capitalis summa után járó interestről tön tekintetes curator Pogány András uram ilyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Percipiált interest in summa	18	34
A többi restantiak maradván:		
Ezen kívül a defunctus curator özvegyétől tavaly maradt pénzt	26	25
Summa	41	59
Erogált ebből a felyebb numero 5-to indigitált demonstratio szerint vicecurator uram kezében	26	–
Egyéb eklézsiái szükségekre	1	25
Elocált erga contractuales	7	–
Summa	34	25
Mellyet subtrahálván a percepti summából, marad készpénz kezénél	7	34
És így már ezen készpénzen kívül a tavalyi elocált summa	1314	35
Accrescálván nova elocatioval cum	7	
Most az elocált capitalisnak egész summája	1321	35

7-mo. Úr asztalához tartozó szent edényei vagynak ezen eklézsiának ím ezek:

1. Egy buja vászonból készült abrosz, a közepin ilyen írással: K. R. E. 1719.
2. Más ugyan buja vászonból készült abrosz, veres és violaszín selyem csillagos virágokkal K. R. E. 1719.
3. Egy patyolat keszkenő, a négy szegin szkófiummal varrott virágokkal.
4. Egy csipkés kerületű lengyolcsból való keszkenő.

5. Egy sáhos abrosz.
  6. Egy nagy patyolat keszkenő.
  7. Egy virágos rece fátyol keszkenő.
  8. Kék kreditor arany csipkével prémezett abrosz.
  9. Egy ónkanna.
  10. Egy ezüst, kívül-belől aranyos kanna, Pogány Ádámné Nádudvari Kristina ajándéka.
  11. Egy ónozott és rajzolt szélű réztálacska.
  12. Egy ezüst, aranyas fedeles pohár, Pogány Máté úr és édesannya Puj Kristina asszony ajándéka.
  13. Hasonló ezüst aranyas tángyér ugyanazonok ajándéka.
  14. Egy ezüst tángyér ilyen írással: Nagy Klopotivai Pogány János, mely a tolvajoktól hoztatott vissza Oláhországból.
  15. Egy ejteles ónkanna, Váradi Móses úr ajándéka.
- [10] 8-vo. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Jött ebben az esztendőben a titulus curator kezébe publicatioból, mely most is actu megvagyon	3	82
Vagyon ezen kívül a tiszteletes loci minister kezénél tavalyi remanentia	1	13
Es így a perselypénz most actu	4	95

1783

[61] *In ecclesia N[agy]Klopotivensi eodem anno et die [1783. 27^a Septembris] per eosdem continuata visitatione canonica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili spectabili domino domino Andrea et Matheo Pogány, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Michaelae Lukáts Borosnyai in domo parochiali.*²¹⁷

1-mo. A tiszteletes loci minister ökegyelme szolgálattya s maga viselése iránt tett canon szerint való kérdésekre minden részben jó recommendatio tétetett, úgy a nemes ecclesia tagjairól is a tiszteletes parochus által.

Hanem 2-do. Midőn a parochia és templom körül való kertek megvizsgáltattak volna, azokban talál a tiszteletes parochus relatioja nélkül is olly hibákat, mellyek egyfelől a hallgatónak hidegségeket, másfelől pedig a vicebrachium titulus Nagy Sigmond uram restes magaviselését bizonyítták, kinek még a tavalyi visitation is imponáltatott volt, hogy itt helyben lakván, az efféle ruínakat reparáltassa. Most azért újra is imponálja, hogy Sz[ent] György napig azokkal, kiknek részek megrongyollott, magok quottajokat feltétesse, külömben a visitatio animadversio nélkül nem hagyja. Recommendálván egyszersmind ökegyelmének a régen megígért, és még eddig nem effectuált megtapasztattatását is egy kisedd kamarácskának a parochianál. Mely apróságokkal nem is kellene terheltetni a protocollumot.

3-tio. Vicebrachium ökegyelme negligentiaját bizonyíttá az is, hogy a tavallyi visitationak végezése szerint a Nagy Dániel ökegyelménél lévő adósságbéli restantianak, úgy a Sztojestyiek örökségek dolgában is még eddig semmit nem mozdított, s most is, noha tudta a visitationak érkezését, azt meg nem várta, hanem hazul elment, holott a visitationak ökegyelmével lettek volna különös dolgai és conferentiai. Mellyekért nem fogja elmulatni a

²¹⁷ HuZaL-Jkv. I/4. 61–62.

visitatio ökegyelmét az inspector curatoratusnak feladni, azonban pedig újjabban is imponálja ökegyelmének mindazoknak, melyeket eddig elmulatott effectuatiojokat.

4-do. Demonstrálván titulus domesticus főcurator Pogány András uram de perceptis et erogatis, illetéknéppen adja fel:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt készpénz kezénél	7	34
Vett fel capitalist azután	3	6
Perselypénz jött bé	3	5
Summa	13	45
Ebből elocáltatott	14	–
Pura erogatioba ment	4	26
Summa	18	26
És így az elocatum superálja a perceptumot cum	4	81

Melly superfluitast, ha világosságra jő, hogy maga pénzből elocálta légyen, szabadságában leszen az ekklézsiától visszakívánni vagy odaengedni.

Nota bene: Általengedé coram visitatione.

5-to.

	hfr.	dr.
Eszerint a tavallyi visitatioban indigitált elocált capitalisnak egész summája lévén	1321	35
És azután nevedvén cum	10	94
Most marad elocált capitalis in summa	1332	29

6-to. Ezen kívül, minthogy bizonyos pénz forgott a tavallyi visitatiótól fogva vicecurator Nagy Sigmond uram kezében is, melyekről most absens lévén, nem demonstrálhatott. Imponálja a visitatio, hogy a maga demonstratioját vigye Dévára tiszteletes esperest uramhoz ad improtocolandum.

[62] 7-mo. Az Úr asztalához tartozó szent készülétek a tavalyi recensio szerint megvagnak.

8-vo. Novae accessiones:

1. Tekintetes domesticus főcurator Pogány András uram öntetett ezen nemes n[agy]klopotivai reformata nemes ekklézsia számára az Isten dicsőségének ez helyben való terjesztéséhez viseltető kegyességébéli buzgóságból, néhai kedves és egyetlen fia, n[agy]klopotivai Pogány Ádám emlékezetére egy 102 fontot nyomó harangot, mellyen ilyen inscriptio vagyon: Usui ecclesiae reformatae N. Klopotivensis et piae memoriae filii Adami Pogány D. D. D. Pater Moestissimus Andrea Pogány 1782.

2. Hasonló buzgóságból és emlékezetre ajándékoza praetitulatus curator uram coram visitatione a nemes ekklézsiának ilyen könyveket: Theod. Bezae annotationes in N[ovum] Testamentum 1694. in octavo majori. D. Martini Lutheri Questinum Sacrarum Centuriae Basiliae in 8vo minori. Alberti Graveri Polemica Sacra, Ienae 1656. in 4to. Találjanak kedvet az Úr előtt.

3. Tekintetes üdösb Nándra Móses uram is hasonló buzgóságból effective ajándékozott a nemes ekklézsiának hfr. 7 dr. 20, mellyek a tiszteletes loci minister kezébe adattatván, immár elocáltattak is, és így accedál ez is a fellyebb jegyzett elocált capitalishoz.

1790

[132] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Klopotiván a nemes papi háznál
 Böjtmás havának 4-ik napján 1790-ik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András
 uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond, harmadik segéd tiszteletes
 Várhegyi Mihály atyánkfia által, loci minister tiszteletes Tompa Ádám uram jelenlétében.
 Jelen lévén a nemes ekklézsia tagjai közül tekintetes domesticus [133] curator
 Pogány Sámuel, tekintetes Nagy Jóseff, tekintetes Pogány Ferentz és Pogány László urak.
 Holott a következő dolgok tractáltattnak.²¹⁸

1-o. Megkérdeztvén canonunk tartása szerint a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia ministerialis functioja és maga erkölcsessége iránt, nem szóval, hanem hosszas memorialissal jelenté a tekintetes nemes ekklézsia igen sok időktől fogva nevedett s már az elszenvedhetetlenségre jutott sérelmét abban, hogy jóllehet tiszteletes loci minister atyánkfia maga ministerialis functioját a templomban ad omniun contentum folytattya úgy, hogy az ellen semmit se panaszolhasson. Csak azt sajnállya mégis keresztyéni nagy érzékenységgel, hogy a templomon kívül in vita communi azt amit építhetne tanításával, elrontya gyarlóságával és sokféle fogyatkozásával. Azért jóllehet többnek kérésére is úttya volna a tekintetes nemes ekkléziának, mindazonáltal ex puncto obedientiae ecclesiasticae egyebet mégsem kíván, hanem ezt még egyszer, hogy szoríttassék említett loci minister atyánkfia érzékeny keménységgel a maga köteletségére, amelyből következhet megjobbulásának hadd örvendezhessen a tekintetes nemes szent ekklézsia. Amellyet ha el nem érhetne cum crithiana condolentia, protestál aziránt, hogy kéntelen lészen az őkegyelmétől való megmenekedésnek azon a tudva lévő egyenes úttyán megindulni, amelyet maga jól tud őkegyelme, mert maga készítette magának.

Meghallgatta a Szent Visitatio mentségét a bévádoltattnak is, de úgy is őkegyelmével együtt, a tekintetes nemes ekkléziának jó keresztyéni engedelmet csudálván s köszönnvén, csak ezt [134] végezheti: Nemcsak ezen tekintetes nemes ekkléziában, hanem másutt is esmértesek lévén szembentűnő sokféle erőtelenségei loci minister atyánkfiának, amelyekre a szent ministerium nem lehet érzéketlen, mind a responsabilitasra, mind pedig a kedvetlen gyalázat participatiojára nézve, annyival is inkább, hogy az effélék tractusunkból a Synodialis Directoratusnak eleiben is elhatott [!]. Kéntelenítettik a Szent Visitatio a leghatósabb atyai érzékenységgel az említett atyafit még egyszer kötelességéről meginteni, ne végye tréfára az atyai és ekkléziái fenytteket, hanem jobbulásával szent várakozásunknak felellyen meg, melly ha lészen, atyai szívességünket mindenkben ígérjük, ha pedig azt nagy kedvetlenségünkre meg nem nyerhetnők, az utolsó vagy hátul ütő pálcához nyúlni méltán kéntelenítettünk.

2-do. A canon szerint tartoznánk megkérdezni tiszteletes loci minister atyánkfiát is a tekintetes nemes ekklézsia iránt in puncto obedientiae ecclesiasticae, amelyre animadvertála őkegyelme eszerint: 1-o. Hogy igen restesek az isteni tiszteletre rendeltetett óráknak annak célja szerint való gyakorlásában. 2-o. Hogy igen morosusok a maga fizetésbeli obtinentiajanak, ha nem mindenek, de ugyan sokan, beadásában, közönségesen pedig mindnyájan abban, hogy egyik sem adja a maga idejében, amely bizonyoson következhetik a fejtel len lábatlanságtól.

Mellyre nézve végeztetik: 1-o. Szükségesnek láttya sok okokból a Szent Visitatio, hogy praesbiterium vagy consistorium állíttassék fel ebben a tekintetes nemes ekkléziában is a jobb rendű ekkléziáknak példájok szerint, [135] amelynek tagjai (kiknek válagatott értelmes és keresztyény érzékenységu embereknek kell lenni) minden szükséges alkalmatossá-

²¹⁸ HuZaL-Jkv. I/4. 132–136.

gokkal a minister jelentésére a tekintetes nemes domesticus curatoratus által a parochialis házban beszólíttassanak és a közjóra célzó, és azon segíthető dolgokban consultálódjanak egyetértsenek, decidállyanak. S az ilyen érdemes praesbiterialis személyeknek annál hamarabb lehető kiválasztásokat commendállya a Szent Visitatio a tekintetes domesticus curatoratusnak, a loci ministernek és ezeknek serény vigyázása s kegyes gondoskodások által a parochusnak is minden esztendőnként előforduló panassza a maga obtingentiaja iránt exoperáltatthatik.

3-tio. Ezen jóra célzó végezésünknek stante vistatione a tekintetes nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai az olyan praesbiterialis személyeket bé is jelenték illy renddel: 1-o. Domesticus curator tekintetes Pogány Sámuel, 2-o. Tekintetes Pogány Mathé, tekintetes Nagy Jóseff, tekintetes Pogány Ferentz, László és Ábrahám urak, nemkülömben Nándra János és Sigmond uraimék is, kiknek is a keresztyéni vigyázást és assistentiat a Szent Visitatio minden atyai érzékenységgel javallya, commendállya.

4-o. Sajnálva szemlélik a visitorok az parochia körül való ruinakot, ha senki nem jeltenti is.

Azért *végeztetik*, hogy a tekintetes curator úr nemes consistorium személyeivel lehető siettséggel annak módjáról gondolkodják, hogy ezen szép nemes ekklézsiának a ruinak reparatiojával gyalázttya elháríttassék.

5-o. Nagy kedvetlenséggel érti a Szent Visitatio titolata Nándra Pálné asszonynak nemcsak ex [136] fragilitate humana egyszer esett, hanem mintegy kenyérré vált tisztátalanságának és abból következett scandalumnak terhes voltát, vétett a tekintetes nemes ekklézsia, vétett minister is, hogy ennek eltűrésével a gonoszoknak társai lettek.

Most pedig serio parancsollya a Szent Visitatio az ekklesiastica administrationak, hogy az említett személyt a coetu sacro fidelium statim et de facto eltiltani maga kötelességének lenni tartsa.

6-o. Sajnálva veszi észre a Szent Visitatio, amint feladják a tekintetes domesticus curator úr és a tiszteletes loci minister, hogy az ekklézsiának némely adósságai igen csekély securitasban vagnak. Kiváltképpen a paraszt colonusoknak állhatatlan alapottyokra nézve.

Mellyre nézve *végeztetik*, hogy ebben a tekintetben is a tekintetes nemes consistorium egybenvetett vállokkal minden erejét arra fordítsa, hogy a tekintetes nemes ekklézsiának abból történhető igen nagy kárát quo quo tamen modo evitállya.

7-o. A közelebb esett visitatio alkalmatosságával maradott vala a tekintetes domesticus curator úr kezében pro demonstratione hfr. 17 dr. 74, mellyhez járult hfr. 10 dr. 38, mellyet összeadván, facit hfr. 22 dr. 17, mellyből erogálván hfr. 19 dr. 72, marad ad sequentem demonstrationem kezénél hfr. 2 dr. 35.

8-o. Perselypénz maradott volt az elmúlt visitatiokor hfr. 2 dr. 4, ehhez járult hfr. 8 dr. 80, melly egybeadattván térszen hfr. 10 dr. 84. Ebből erogált hfr. 3 dr. 58, melly szerint marad ad sequentem demonstrationem hfr. 4 dr. 26.

☞ 9-o. A tekintetes nemes ekklézsia clenodiumocskája most is maga statusában vagon.

1791

[183] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Klopotiván Böjtmás [havának] 5-dik napján, 1791-dik esztendőben a papi nemes ház[nál] tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazg[atása] alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond [által], jelen lévén a tekintetes nemes ecclesia tagjai k[özül] domesticus curator Pogány Sámuel, titulus Nagy Jós[ef] titulus Pogány Ferentz és Ábrahám és Nándra Sigm[ond] urak.²¹⁹

1-mo. Az Egyházi Törvényes Látogatás tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye tiszteletes loci minister atyánkfia papi functioja, erkölcsse, élete, háza iránt. Örömmel áldjuk az Úr Istent e kegyes reflexioért, amellyel commendálja a tekintetes nemes megye az egyházi atyáfit abban, hogy naponként tapasztalhatóleg kíványa a régi erőtelenségeit jóval és jóvá való változással felváltani, s kíványuk is egyszersmind, hogy az Úr Isten elkezdett munkáját ökegyelmében vigye tökéletességre, általa nagyobbról nagyobbra nevelvén ezen nemes megyének és minnyájunknak örömét. Örvendünk nevezetesen azon industriajáért az egyházi atyáfinak, hogy maga megszorításával s alkalmatlanságával a gyermekeket is házába befogadni és azokkal a jó nevelés és tanítás végett bibelődni nem sajnálja. De szükség léssen vigyázni az előljáróknak, hogy ezen tekintetben fáradozása jutalom nélkül ne maradjon.

2-do Ellenben megkérdetvén maga rendén az egyházi atyafi is a tekintetes nemes megye tagjai, azoknak kegyessége, az isteni tiszteletben buzgósága és nevezetesen szolgálattya bérének befizetése iránt. Közönségesen a tekintetes nemes megye tagjait mindnyájon jóról említé egyéb tekintetekben, hanem panaszképpen jelenté, hogy a tavalyi jedzésünk szerint az egyházi igazgatásnak, praesbiteriumnak semmi hasznát nem tapasztalja az ekklézsia adósságainak és maga bérének befizetésében.

Melyre nézve végeztetik: A tavalyi improtocolatio egész útmutatás gyanánt vagyon mind a domesticus curatornak, mind a praesbiteriumnak, azért még ez egyszer az Egyházi Törvényes Látogatás lehető atyai érzékenységgel az említett egyházi igazgatásnak insinualja, ne terheltessenek keresztyéni mozgással megmutatni, hogy az Isten templomának érzékeny, élő, s nem érzéketlen kövei. Melyet ha tapasztalánd [184] az Egyházi Törvényes Látogatás, örülni fog a jobbulásnak. Ellenben pedig keményebb eszközzel kíván ellenállani az érzéketlen vigyázatlanságnak.

3-tio. Sajnálva érti az Egyházi Törvényes Látogatás a tavalyi improtocolatio ereje ellen is Nándra Pálné asszonynak oly igen való elvetemedését, hogy még Istenével és a szent megyével is, melyet megbotránkoztatott már egynéhányszor, az egyházi fenyték által békeségbe menni nem akar.

Kéntelen azért az Egyházi Törvényes Látogatás ebben így végezni: Az egyházi szolga a consistoriummal egyetértőleg a tiszteletes senioratus parancsolattyával egyet vagy kettőt e gremio sui [suo] küldjen el és solemiter a coetu et communione sanctorum tiltsák el cum protestatione, hogy vagy az ekklézsia fenytékét a reconciliatioban maga vigora szerint véghezvigye, vagy ha magának vagy házából valakinek halála történik, az egyházi törvénynek tartása szerint számai temetéssel temettetik. Azomban ha észrevenné a nemes és szent praesbiterium más vallásra menetelbéli hajlandóságát, a szolgabíró urat azon papra küldeni el ne mulassa illy protestatioval, hogy addig maga nyájának juhái közé számlálni ne merészelje, valamíg hajdoni vallásának szent tartásai szerint a reconciliatio által az ekkléziával és Istenével meg nem békélik.

²¹⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 183–185.

4-to. A tavalyi visitatio alkalmatosságával választattak vala és a mostaninak alkalmatosságával corporali (ut dicitur) juramento béállítatának tekintetes Nagy József, titulus Nándra Sigmond, tekintetes Pogány Ferentz és Ábrahám urak.

5-to. Domesticus curator tekintetes nemes Pogány Sámuel úr hiteles inventariumával és abban feljegyeztetett contractusok lajstromával hitelesen mutattya azt, hogy ezen nemes megyének vagyon állandó fundussa rész szerint pap számára járandó, rész szerint pedig a közönséges épületek reparatiojára rendeltetve in hfr. 1384 dr. 99.

[185] 6-to. A tavalyi visitatio alkalmatosságával:

	hfr.	dr.
Maradott volt a domesticus c[urator] úr kezénél ad sequentem demonstrationem	2	35
Melyhez azután járult	4	80
Mely térszen summa	7	15
Ebből költetett ekklézsiái szükségekre	3	30
Ezt kivéven perceptumból, marad kezénél ad sequentem demonstrationem	3	85
Perselypénz a tavalyi látogatás alkalmatosságával maradott volt a loci minister atyáfinak kezénél	7	26
Melyhez járult diversis vicibus publicatioból	2	70
Mely egybeadva térszen summa	9	96
Ebből bizonyos szükségekre elkelvén	4	82
Tehát marad kezénél ad sequentem demonstrationem	5	14

7-mo. Az egyházi látogatás előtt bemutatták az Úr asztalához tartozó készületnek recensioja. Mely megvagyon a maga épségében.

1792

[214] Papi Törvényes Látogatás vagyon Klopotiván Böjtmás havának 19-dikén 1792-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond által. Jelen lévén a tekintetes nemes ekklézsia tagjai közül titulus domesticus curator Pogány Sámuel, Pogány Ferentz, Pogány Ábrahám urak és loci minister atyámfia tiszteletes Tompa Ádám uram.²²⁰

Holott 1-mo. Törvényes Látogatásunk tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyámfia papi functiojáról, erkölcséről, magaviseletéről, házaról stb. Mindenekben de meliori commendáltatik. Ellenben loci minister atyámfia is megkérdetvén a maga megyebeli hallgatói iránt, függenek-e pásztori szavától, gyakorolják-é az Isten házat, élnek-e maga idejében a szent sacramentummal, élelmére való szokott bérít beadják-é? stb.

Ókegyelme is tekintetes nemes hallgatói minden jóról commendálja.

2-do. A botránkoztatók rendiben újra feladatik s béjelentetik tekintetes nemes néhai Nándra Pál özvegye, Gergots Ágnes asszony, ki is in cursu visitationis a Papi Törvényes Látogatás [által] esperesti pecsét és visitorium mandatum mellett idéztetik a Törvényes Látogatás és tekintetes nemes klopotivai consistoriuma elejébe, mellyet, hazul a törvényes utat kerülő szándékkal elmenvén, elmellőze. Arra nézve azért pecsétet ada tiszteletes esperest uram a tekintetes nemes ekklézsia consistorium tagjainak, hogy annak erejével idézzék az említett asszonyságot consistorium elejibe a reconciliatio véget, mégpedig olyan maga

²²⁰ HuZaL-Jkv. I/4. 214–215.

elszánásával, hogy többé a fertőre vissza nem tér, hanem megjobbulásának bizonyos jelét adja. Melyet ha fog cselekedni, a tekintetes nemes ekklézsia is, mint anya, a maga kebelébe bevészi s megtartya, ha pedig magát arra nem ígéri s nem is tellyesíti, tudja meg, hogy a külső polgári társaság igazgatóinak általadattatik a büntetés s megjobbítás végett et protestatur.

3-tio. Nem szükség, hogy senki panaszolyan a parochia körül való ruinak s egyéb közönséges romlások iránt, mert azok eléggé kimutattyák magukat. Insistál azért a Törvényes Látogatás a régi improtocolatioknak, oly késéssel még ez egyszer, hogy azt a nagy gyaláztatot a tekintetes nemes megyéről a tekintetes nemes consistorium elhárítsa s több panaszra okot ne adjon.

5-to. [!] Ami illeti a curatoralis demonstratiot, hitelesen kitetszik a tavalyi demonstratióból, hogy:

	hfr.	dr.
[215] Titulatus domesticus curator Pogány Sámuel úrnál pro hac demonstratione	3	85
Ahhoz járult	4	74
Summa	8	59
Ebből költ hiteles helyre	6	12
Mellyet kivén a perceptum summájából, marad kezénél ad sequentem demonstrationem	2	4
Perselypénz maradt volt ad sequentem demonstrationem tiszteletes loci minister atyánkfiánál	5	14
Ehhez járult publicatióból	3	66
Summa	8	80
Költ el belőlle ad certas necessitates	1	84
Mellyet kivén a perceptumból, marad ad sequentem demonstrationem	6	96

6-to. Jelenti a tiszteletes egyházi atyafi, hogy a parochialis commoditasára nézve kéntelenítettven maga költségén egy pincécskét építeni, még azt a tekintetes nemes megye ki nem fizette volna. Törvényes és helyes dolognak tartja azért a Szent Látogatás, hogy vagy bévegye a szent megye a tiszteletes atyafinak legitimálandó költségét, vagy pedig megbe csültesse ahhoz értő emberekkel, és azt kifizesse.

1793

[253] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Klopotiván Böjtmás havának 2-dikán 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram előlülése alatt, ordinarius notarius Kolosvári Sigmond és harmadik segéd atyafi tiszteletes Balog József uram által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül tekintetes domesticus curator Pogány Sámuel, Pogány Máté, Pogány Ferentz, Ábrahám és Pogány Gáspár urak és loci minister tiszteletes Tompa Ádám uram.²²¹

1-mo. Egyházi törvényünk rendes szokása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes megye tiszteletes loci minister atyánkfiának papi functioja, élete, erkölce és háza iránt. A tekintetes nemes megyének képeben keresztyéni szeretettel és érzékenységgel a több jelenlévő atyafi urakkal eggyezőleg minden ingerlés s gerjesztő panasz nélkül az Egyházi Törvényes Látogatás előtt kéré tekintetes Pogány Máté úr a tiszteletes egyházi atyafi Tompa Ádám uramat igen helyes és törvényes serkentő igékkel, hogy igyekezzék ökegyelme ma-

²²¹ HuZaL-Jkv. I/4. 253–254.

gát s maga erőtelenségeit jobban-jobban megesmérni, és mint a Kristus kísérteteinek egyik lelki bajnokja, a kísértetek ellen naponként az Isten erejének fegyverébe felöltözni, hogy templomi szolgálattját s oktatását (amellyel contentálódik a tekintetes nemes megye) ne gátolná s rontaná, a templomon kívül paphoz illetlen magaviselésével. Minthogy pedig mind-ezeknek kútfejének tartya a részegítő italban való mértéketlenséget, arra kíváná az egyházi törvény erejével kötölözni, hogy töröködnék tellyes indulattal magát ebben tartóztatni, a keresztyén és papi életnek igaz és egyenes zsinórmértékéhez szoktatni.

Maga rendin megkérdetvén a tiszteletes egyházi atyafi is a maga hallgatói iránt, mint gyakorolják a kegyesség munkáit, s maga idejében beadják-e papi fáradságának jutalmát? Közönségesen in puncto ecclesiasticae disciplinae jóról említi hallgatóit, hogy pásztori szavát hallják, a kegyelem eszközeivel élnek, hanem a papi bérének befizetésében némelyek most is hidegek s restek. Ebben a pontban azért insistál a Törvényes Egyházi Látogatás a múlt visitatiokban tett improtocolatioknak, melyek elég utat mutatnak ezen panasz megorsoltására.

Panaszul adja fel a tiszteletes loci minister atyánkfia, hogy a maga romlásaiból s némű-némű szükségeiből való felsegállés végett méltóztatott volt a tekintetes nemes megye ilyen ígéretet tenni, hogy egy bizonyos havasnak esztendei taxaját őkegyelmének engedi, de ígétét még nem tellyesítette. Kéri azért a Szent Látogatás a tekintetes nemes megyét, légyen ezen ígétének (valamiként önként ígerte) úgy önként való megtellyesítője is, hogy bár csak egy lovat vehessen magának, mellyen mind maga bajaiban, mind pedig hivatala folytatásában jár hassan.

[254] Demonstratio curatoralis:

	hfr.	dr.
A tavalyi improtocolatio világoson mutattya, hogy akkor maradott volt kezénél	2	47
Ehhez járult interesből	10	92
Summa	12	99
Költ belölle toronyfedésre s egyébre	13	8
Melyből világos, hogy a nemes megye marad adós a tekintetes domesticus curator úrnak	–	9
Perselypénz maradott volt az egyházi atyafi kezében	6	96
Melyhez járult	3	10
In summa	10	6
Költ belölle	6	60
Mellyet kivévén a perceptumból, marad kezénél	3	46

1796

[216] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Klopotivensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyad et Zaránd administratorem seniore, ut et Michaelem Sala ejusdem tractus juratum notarium, ac Samuelem Kolosvári dicti tractus vicedirectorem et Michaelem Várhegyi adjunctum jurassorem [juratum assessorem], anno 1796. diebus 4^a et 5^a Martii celebrata. Amelybe is az egyházi rend részéről jelen volt a loci minister, tiszteletes Tompa Ádám atyánkfia. A polgári rendből tekintetes Pogány Máté, Pogány Ferentz, Nagy József, Pogány Gáspár, Pogány Elek urak és Bora Sámuel ökegyelme.²²²

Akiknek is jelenlétekben 1-ben is az ennekelőtte volt domesticus curator, tekintetes Pogány Sámuel úrnak meghalálózása után curator nélkül lévén ezen eklézsia, most domesticus curatornak béesketteték tekintetes Pogány Gáspár úr.

2-szor. Tudni kívánta a Szent Visitatio, hogy a meghalálózott domesticus curator micso-da állapotba hagyta az eklézsia minden névvel nevezendő javait. Mellyeket az alább leírandó módon találta:

1. A szent edények és eszközök:

1. Vagyon egy másfél kupásnyi, fedeles, sima ónkanna ilyen írással: SZILVÁSI KATTA 1720. a füle virágos, a virágok között ember címerek.

2. Egy kupás, sima, fedeles ónkanna, a fenekén villával G. T. betűk írva, a füle virágos, a fedelinek nyakán egy emberfő címer kimetszve.

3. Egy porcellán, félkupás kancsó önfedéllel, de a fedele hibás, három címer rajta, az első címer ilyen: a második: a harmadik:

4. Egy félkupásnyi, ezüst, fedeles kanna, a fedele gombján egy fodorított hajú emberfő, kívül-belől arannyos, az oldalán 12 boglárforma, mindenikbe törökfő címer, belől a fedeliben ilyen írás: SZ E: P. P: N. E. Anno 1677. A közepiben egy kéz fog egy ember üstökét.

[217] 5. Van egy másfél fertályosnyi ezüst, talpas és fedeles sima pohár, kívül-belől arannyos, az oldalán ilyen írás van: A KLOPOTIVAI REFORMATA EKLESIAK. P. P. K. és K. P. M. 1775. ESZT., mely betűk ezt jelentik: Puji Puj Kristina és Klopotivai Pogány Máté.

6. Egy ezüst, sima tángyér megarannyozva, az alsó párkányán ilyen írással: A KLOPOTIVAI REFORMATA EKLESIAK. P. P. K. ES K. P. M. 1775. még ezen jegy is rajta van: 13. BWP.

7. Egy ezüst tángyér, a párkányán négy metszett virág, a közepibe más virág egy kis circulusban, a virágok közt ilyen írás: CURAVIT FIERI ECCLESIAE REFORMATAE KLOPOTIVAENSIS ANNO 1733 JOHANNES POGANY.

8. Egy foltos réztálacska, mely meg volt ezelőtt ónoztva, most pedig elkopott az ónoztása.

9. Egy fejér, zabolai gyolcsból készült abrosz, a két vége bésodorva, a közepin tótos csipke, ilyen betűk varrva reá fejér sellyemmel. K: R: E. A. 1719.

10. Két sáhos keszkenőből összevarrott fejér abrosz.

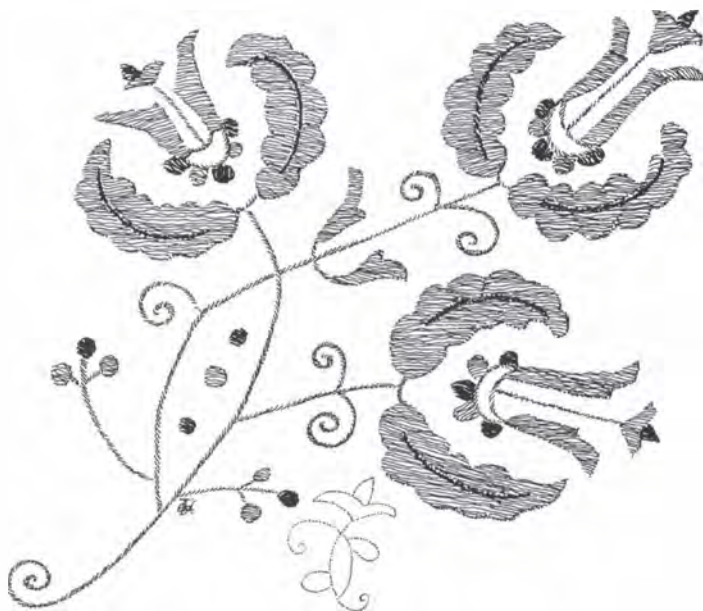
²²² HuZaL-Jkv. I/5. 216–226.

Úrasztali kehely – 1775

Úrasztali kehely felirata

Úrasztali terítő – részlet – Debreczeni László rajza

11. Egy más serített gyolcsból készült fehér abrosz, törökösön kiszöve kék fejtővel hármas figurára, közepiben pedig veres fejtővel, úgy más figurája veres fejtővel, a közepiben kék fejtővel kiszöve, mindenik rendben nyolc figura, fehér sellyemmel ezen betűk kivarrra: K. R. E. A. 1719. Rongyosocska az abrosz. *Elromlott 1836.*

12. Egy kék sellyem creditor kerek abrosz arany csipkébe, három szélybe bészegve.

13. Egy patyolat fehér keszkenő, a négy szegin hármas tulipántok aranyfonallal és fehér sellyemmel kivarrra.

14. Egy arannyal és ezüsttel a négy szegeletin virágokra kivarrott fehér gyapott gyolcs keszkenő.

[218] 15. Egy lengyolcsból készült fehér keszkenő, kötésbe szegve, ilyen betűkkel. K. R. E. A. 1719.

16. Egy virágos patyolat vagy muselin fehér keszkenő arannyos kötésbe bészegve.

17. A templombéli pulpituson van egy csipkébe szegett gyolcs fehér kendő.

18. A prédikáló széken való takaró, tarka úgymint zöld, sárga, fehér és kékes sújtású, imitt-amott virágokra varrott, belől fekete bakacsinnal megbérlelt sellyem tafota. *Elromlott 1836.*

19. Gelei K[atona] István Válság Titka, két darabba.

20. Magyar Vendelinus.

21. Luther Centuriaja.

22. Novum Testamentum Theodori Bezae cum notis.

23. Alberti Gravveri Politica Sacra, contra Calvinianos.

2. Capitalissai

A kiadás napja és esztendeje	A kivett pénz summája		A kivévőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiaba lévő interesnek ideje és esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
1-o. 2 ^a Februarii 1765.	30	–	Pogány Andrásért successori, Pogány Ferentz, Ábrahám, Imre, Gáspár, Sámuel özvegye	1	80	1 eszt. pro 1795	1	80
2-o. 27 ^a Februarii 1777.	53	50	Pogány Andrásért az írt successorok	3	21	Detto	3	21
Detto	50	–	Nagy Sigmondért özvegye ²²³ Befizetve 1801-ben.	3	0	Nincs restantia	–	–
3-o. 5 ^a Octobris 1777.	30	–	Petru Groza és idősb Petrucz Filián ²²⁴ Ketana	1	80	–	–	–
4-o. 22 ^a Martii 1789.	11	22	Mihaile Mergan	–	66	–	–	–
5-to. 24 ^a Novembris 1790.	30	–	Toma Tomony	1	80	1 eszt. pro 1795	1	80

²²³ A bejegyzés utólag kihúzva.

²²⁴ A Filián áthúzva.

A kiadás napja és esztendeje	A kivett pénz summája		A kivévőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiaba lévő interesnek ideje és esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
6-o. 31 ^a Augusti 1786.	5	61	Szimu Romonyeszk	–	33	–	–	–
7-o. 17 ^a Februarii 1787.	16	–	Dán Czip	–	96	1 eszt. pro 1795	–	96
8-o. 22 ^a Februarii 1787.	15	36	Mara János ²²⁵ <i>adatott Stefan Dsurkonak</i>	–	92	6 eszt. ab 1790 usque 1796	5	52
9-o. 19 ^a Maji 1785.	83	64	Pogány Jánko	4	92	–	–	–
[219] 10-o. 21 ^a Junii 1791.	8	8	Juon Csorogáj	–	48	– befizette, adatott Nagy Istvánnak	–	–
11-o. 2 ^a Maji 1795.	24	–	Nagy György	1	44	–	–	–
12-o. 19 ^a Martii 1789.	25	–	Dumuly Léka	1	50	–	–	–
13-o. 27 ^a Februarii 1788.	28	56	Mihály Bisztrán	1	71	1 eszt. pro 1795	1	71
14-o. 7 ^a Novembris 1790.	10	–	Lázár Pámfilony	–	60	–	–	–
Detto	10	–	Petru Branutz	–	60	–	–	–
15. 31 ^a Januarii 1783.	3	22	Nagy Sigmond ²²⁶	–	19	– befizette 1801- ben Septembris	–	–
16-o. 30 ^a Januarii 1785.	32	–	Pogány László	1	92	5 eszt. ab 1791 usque 1796	9	60
17-o. 11 ^a Januarii 1767.	30	60	Pogány László	1	83	–	–	–
1783	17	–	Pogány László	1	2	– ²²⁷ eltagadták	–	–
18-o. 27 ^a Decembris 1789.	12	–	Ádám Ivánk	–	72	–	–	–
18-o. 21 ^a Maji 1791.	20	40	Pogány Elek	–	–	–	–	–
19-o. 16 ^a Novembris 1790.	8	22	Pogány Elek	–	49	1 eszt. pro 1795	–	49

²²⁵ Kihúzza.²²⁶ Kihúzza.²²⁷ Az egész sor ki van húzva.

A kiadás napja és esztendeje	A kivett pénz summája		A kivívőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiaba lévő interesnek ideje és esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
20-a 24 ^a Maji 1788.	16	60	Nagy István	1	–	6 eszt. ab 1790 usque 1796	6	–
21-o. 12 ^a Januarii 1792.	25	–	Iszaile Bisztrán	1	50	2 eszt. pro 1794 et '95 ²²⁸	3	–
22-o. 16 ^a Augusti 1795.	7	50	János Lyéka	–	45	–	–	–
23-o. 18 ^a Maji 1793.	32	21	Pogány Ábrahám	1	93	–	–	–
24-o. 26 ^a Julii 1795.	40	40	Brázovai László	2	42	–	–	–
25-o. 20 ^a Julii 1777.	15	–	Brázovai László	–	90	–	–	–
26-o. 28 ^a Maji 1781.	7	–	Brázovai László	–	42	–	–	–
27-o. 28 ^a Januarii 1777.	53	–	Brázovai László	3	18	–	–	–
28-a 20 ^a Szeptembris 1772.	77	–	Nándra Isák	4	62	–	–	–
29-o. 21 ^a Maji 1769.	102	–	Nándra Isák	6	12	–	–	–
30-o. 29 ^a Martii 1787.	4	22	Nándra Sigmond	–	25	–	–	–
31-o. 24 ^a Szeptembris 1783.	20	–	Nándra Sigmond	1	20	–	–	–
32-o. 17 ^a Decembris 1774.	8	–	Szilágyi Györ- gyért kezesse, Nagy István	–	48	11 eszt. ab 1784 usque 1796	5	28
33-o. 9 ^a Decembris 1783.	10	20	Stéfán Blidár, Juon Virveszk	–	61	–	–	–
34-to. 22 ^a Januarii 1784.	10	20	Szatsali Pogány Jósef	–	61	1 eszt. pro 1795	–	61
35-to. 8 ^a Novembris 1767.	6	12	János Toma	–	36	–	–	–
36-to. 1 ^a Martii 1782.	8	–	Jents Jentsony relictaja	–	48	–	–	–

²²⁸ Kihúzza

A kiadás napja és esztendeje	A kivett pénz summája		A kivévőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiaba lévő interesnek ideje és esztendeje	A restans interes egész sum mája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
[220] 1 ^a Februarii 1782.	12	50	Luka Lyion	–	75	1 eszt. pro 1795	–	75
10 ^a Martii 1771.	8	34	Luka Lyion	–	48	1 eszt. pro 1795	–	48
28 ^a Augusti 1766.	25	–	Puj Miklós	1	50	6 eszt. ab 1790 usque 1796	9	–
3 ^a Martii 1764.	113	20	Puj Dániel úr	6	78	–	–	–
7 ^a Julii 1774.	27	–	Jákob Fona	1	62	–	–	–
12 ^a Aprilis 1773.	11	22	Mihály Floreszk	–	67	–	–	–
19 ^a Julii 1786.	10	–	Pogány Gábor	–	60	–	–	–
4 ^a Maji 1765.	30	–	Dumitru Bajes káplár	1	80	–	–	–
12 ^a Octobris 1784.	5	–	Thoma Dobos	–	30	Nagyoklosi lakosok, pro anno 1795 restálnak	4	44
	7	–	Kretsun Tyints	–	42			
	6	–	János Filián	–	36			
	8	–	Pámfilimon Rein	–	48			
	6	–	Adam Mlágyin	–	36			
	6	–	Szimion Tsunda junior	–	36			
	4	–	Gyorgye Tyekeo	–	24			
	6	–	Petru Tyekeo	–	36			
	4	–	Lázár Virvoján	–	24			
	4	–	János Virvoján	–	24			
	4	–	Mihály Tebák	–	24			
	14	–	Miklos Tsunda	–	84			
4 ^a Decembris 1794.	50	–	Roszt Mihály Pogány Sófiával együtt	3	–	1 eszt. pro 1795	3	–
Sine contractu	17	36	Juon Virveszk ²²⁹ befizette 1801-be Aprilis 6-dikán	1	2	10 eszt. ab 1785 usque 1796	10	20
Detto	11	–	Néhai tekintetes Nagy Sándor úr posteritassin az 1783-beli hiteles regestrum 4-dik és 36-dik positioja szerint. Az eddigelé volt interes elhagyatik	–	66	– eltagadta tekintetes Nagy József úr	–	–

²²⁹ Kihúzva.

A kiadás napja és esztendeje	A kivett pénz summája		A kivévőnek neve	A kivett pénz esztendei interesse		A restantiaba lévő interesnek ideje és esztendeje	A restans interes egész summája	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
Detto	16	–	Pogány Sámuelné	–	94	–	–	–
[221] Sine contractu	2	–	Bakó Mihály	–	12	3 eszt. ab 1792 usque 1796	–	36
	3	–	Dali István	–	18	detto	–	54
Hosdátiaiak nál	12	–	Antalfi Ágnes	–	72	detto	2	16
	10	–	Antalfi Illyés	–	60	detto	1	80
	3	–	Antalfi Dániel	–	18	detto	–	54
	1	–	Farkas Ferentz	–	6	2 eszt. ab 1793 usque 1796	–	12
	1	–	Szász György	–	6	detto	–	12
Univerſa ſumma	1441	86		86	19		73	49

Találtaték eszerint ezen eklézsiának capitalis fundussa ezernégyszáznegyvenegy mfr. és 86 dr.

Melyből ezer forint használ a papnak, a többi az eklézsia közönséges szükségeinek pótolgatására. Mégpedig úgy, hogy az oklosi és hosdátí adósság eddigelé interessezett a papnak, de minthogy magának bajos felszedése és bor interesse bégyűjtése után járni, tehát ezután ez az adósság interessezni fog az eklézsiának, ehelyett pedig tiszteletes uram veszi a méltóságos Puj Dániel úrnál való capitalisnak interessét.

Ekkor még az irt summa interessezésében ugyan rossz módat tapasztala a Szent Visitatio, azt, hogy némelylek 10 ~ tíz forint után adnak csak egy véka búzát, amely igen kevés interes, mivel naturaleval fizetik.

Melyre nézve végezteték, hogy a domesticus curator úr minden adóst most szállítson meg a capitalis befizetésére és jobb móddal kell elocálni a pénzt, ha pedig jó contractus mellett arra kötelezik magokat, hogy ezután minden öt forint után egy véka jó búzát adnak, úgy nállok kell hagyni, de egyébként nem. Úgyszintén egy forint után két kupa jó [222] mustot, két forint után maga ételén gyalogszerbe egy napot, öt forint után marhával egy napi szántást, amint másutt is szokott lenni. Most pedig, hogy az eddigvaló restantiakkal mégis több bajoskodás ne légyen, megállítaték, hogy a restans interes legalis interesttel fizetődjék bé.

Emellett minden adósok új contractusra vétetődjenek a domesticus curatortól, és contractus nélkül ezután senkinek is az eklézsia pénze ki ne adattassék semmi szín és tekintet alatt.

Ezekután az véteték számba, hogy kik légyenek a conferensek:

Amint az 1754-beli tractualis conscriptioból kinyomozni lehetett:

	hfr.	dr.
1. Pogány János conferált háromszáz	300	–
2. Buda Éva száz	100	–
3. Esmét Budaianum collatum száz	100	–
4. Nagy József hatvant	60	–
5. Pogány Máté ötvent	50	–
Summa	610	–

	hfr.	dr.
6. A többi gyűlt a possessorokat illető, de az eklézsának conferált havasi jövedelemből, úgymint nyolcszázharmincegy ft. és 86 dr.	831	86
Universa summa	1441	86

3-szor. Az illendő rend és jó szokás azt hozta már magával, hogy a domesticus curator megszólíttassék azíránt, hogy mutassa elé a papi conventiot és improtocoláltassa. Próbálá is a Szent Visitatio a papi conventio és fizetés módja jó rendbe való szedését is, de azt végbenvinni tellyességgel nem lehele.

Melyre nézve hát *végezteték*, hogy a papi conventio, minden nevededés vagy kissebbedés nélkül, azon állapotba maradjon továbbra is, amelybe ígértetett tiszteletes Tompa Ádám atyánkfiának, [223] mikor 1784-be az eklézsiába ment. Volt pedig ekkor az akkori conventio szerint 19 ~ tizenkilenc mfr. és 38 dr., 44 ~ negyvennégy kalongya búzája, 26 ~ huszonhat kalongya zabja, 27 ~ huszonhét szekér fája, 92 ~ kilencvenkét kupa legumina. Mellyet kik ígértenek és most kik tartoznak fizetni, a domesticus curator úr megláthatya az akkori conventioból.

Ezen kívül ezer forint capitalisnak rész szerint legalis interesbe, rész szerint naturalekba való interesse, úgyszintén interesbe való napszám is.

Emellett 3 ~ három darab szántóföldek haszna mellyek közül az egyik van ...²³⁰ nevű helyben szomszédjai ...²³¹.

Még egy kaszálló is, melynek szomszédjai ...,²³² de amellyet tekintetes Nagy József úrnak egy szolgáló embere elfoglalt már három esztendőktől fogva. Melyet a domesticus curator úr a törvény úttján visszavétessen cum Approbatae p. l. t. 5. art. 1 poena, emellett eddig vallott kárát is tiszteletes úrnak fizettesse vissza. Ezen lépéséről pedig a visitatiot tudósítani el ne mulassa.

Midőn pedig ez a régen adott conventio eléfordula eszerint, arról a nemes eklézsia jelenlévő tagjai azt a jegyzést tevék, hogy némely eklézsia tagjai elholtanak, azoknak jószágok másra deveníált ugyan, de mégis a papi bér a kihalással megcsonkult.

Mely dologba az egyenes igasság és törvény szerint az *határozaték*, hogy a most élő eklézsia tagjai az 1784-beli ígéret szerint minden fogyatkozás nélkül maga idejébe adják ki a papi fizetést. Aki kiholtanak ugyan, de helyekbe mások succedáltak, kiki amint részesült eleje jószágának részébe, azon részről a reá [224] háromlandó részt fizesse meg. Hogy pedig ezen fizetés annál jobb móddal eshessék meg, a nemes eklézsia közönségesen egybegyűlvén a domesticus curatornak tellyes segítséggel légyen, hogy a már kiadott főconsistoriumi regulamentumoknak pontyai szerint folyhasson mindenekbe a dolog és a papi fizetés azok szerint fizetessék bé.

4-szer. Vévén észre a Szent Visitatio, hogy tiszteletes Tompa Ádám atyánkfiát hitese felesége, Tsávási Mária asszony elhagyván, már jó darab ideje hogy másutt lakik, melyre nézve most a Szent Visitatio eleibe törvényes pecséttel citáltatván, vádollya férjét kegyetlenséggel, hogy megittasodván késsel és fejszével nemcsak fenyegette, hanem meg is kergette. Tiszteletes uram azt mondja, nem igaz az, hogy fejszével kergette volna, hanem egy alkalmatossággal észreveszi, hogy egy asszony a kerten által húz egy pokrócot. Maga ekkor az igaz, hogy fejszét ragadott s utána indult a pokrócot húzó asszonynak, aki is elhagyván a pokrócot, elszaladott. Ezt pedig nem tudta, hogy hát a felesége volna. A késsel való vádoltatását tagadja és csak gyaníthatóképpen is nem bizonyíttatik.

²³⁰ A név helye üresen hagyva.

²³¹ A szomszédok felsorolása kimaradt.

²³² A szomszédok neve újból kimaradt.

Látja a Szent Visitatio, hogy minden vád fundamentum nélkül való. Hanem a háborgásnak más egyéb okát találá a Szent Visitatio, azt, hogy tiszteletes uram szereti gyakran az idogálást, szereti mortificálni egy, más úton feleségét szavaival, beszédjeivel. Tiszteletes asszonyom is maga hibáit mutogattya, kötelességét nem folytattya, a gazdasszonyságot nem igen szereti, hanem hazunnól szerte-széllyel járogat, futkos és az időt híjában tölti másutt.

Mindezekre nézve hát végezi a Szent Visitatio, sőt ugyan szorosán rendeli, hogy tiszteletes uram az itálról és az abból származó visszázkodásairól s házsártos indulatairól lemondjon, s feleségét szovaival ne sértegesse, hanem mint illik megbecsüllye. Tiszteletes asszonyom is maga gazdasszonyi hivatalát sérényen folytassa, a szót a háztól ki ne hordja, férje erőtelenségeit alá s fel ne beszéllye, hanem istenesen mindketten együtt éllyenek. Melyre most kézbéadással kötelezék is magokat. Amellyik fél pedig ez ellen cselekednék, mostani kötelezését meg nem állaná, bizonyos legyen benne, hogy a keményen való megbüntettetést el nem kerüli.

[225] 5-ször Megvizsgálá a Szent Visitatio mind a templomot, mind a parochiat, ezeknek kerítéseivel egyetembe, s éppen nem dicséretes, hanem az eklézsiabeliek gyalázattyára s szégyenére ugyan rossz állapotban találá úgy, hogy mondhatni egésszen pusztán van mind a templom cinterme, mind a parochia. Melyet mi módon építsenek meg, magok közt határozzák el, és akár felosszák a kertek csinálását és tartását, akár pedig megegyezett erővel közönségesen felépítsék, amicsoda materialeból legjobban lehet. Ha pedig végbe nem viszik az idén, a Szent Visitatio a canon szerint való bánáshoz fog nyúlni ezen eklézsia iránt.

A parochialis ház fából van építve, hitván csürrrel és pajtával egyetembe.

A templom kőből van épülve ugyan, hanem az ajtaja előtt nem lévén egy kis tornácocska, mikor sok és nagy essős idők járnak, az ajtaján befoly a víz. Melyet egy tisztességes tornácocska építésével el lehetne távoztatni, ha a templomhoz való valóságos szeretet és tisztelet volna az eklézsiabeliekben. Melyet a domesticus curator úr igyekezzék az idén megorvosolni és orvosoltatni, hogy dicsértessék meg a templom körül való gondos igyekezete és szorgalmatossága.

A templomnak tornyocskája is kőből vagyon építve, melybe vagyon két harangja.

A nagyobbikon ez az írás: A felső kerületén: IN GLORIA DEI: ET VSV ECCE: KLOPOTIVAN. A. 1716., az alsó kerületén: VENITE AVDITE VERBVM IEHOVAE. Pogány János öntette volt ezt a harangot ezen eklézsianak.

A kisebb harangon ez az írás: Fellyül két rendbéli kerületben: USUI: ECC: REF: KLOPOTIVENSIS: ET MEMORIAE: FILII: ADAMI POGANY: D: D: D: P: M: ANDREAS: POGANY: 1782. Nota bene: A betük ezt teszik: Dat, Dicat, Dedicat, Pater Moestus.

[226] 6-szor. Már a nemes eklézsiaát kérdezni kezdé a Szent Visitatio aziránt, hogy a tiszteletes atyafi mint viseli és folytattya papi hivatalát és kötelességét.

Melyre azt felelék, hogy ami papsága hivatalát illeti, az ellen nem igen van panasz, mert papnak a cathedra jó, hanem azt mondák, hogy gyakran elmulatja a cultust. Erről megszólíttaték a tiszteletes atyafi, hogy miért cselekedné ezt? Azt felelé: Egyébkor nem mulatja el, hanem ha vagy gyengélkedő egészséggel van, vagy pedig más falukra mikor cultizálni megyen. Ha pedig az is néha megesik, hogy a cultizálást gyengélkedve viszi véghez, oka ez, hogy maga már hanyatlani kezdett idejű ember lévén, bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendendő erőt kívánnak, de magának néha bajos mindezeket minden legkisebb gyengélkedésének ki nem mutatása nélkül végbevenni.

Mely szerint ezeket méltó gondolóra vévén a Szent Visitatio, nem vala ebbe mit animadvertálni és orvosolni.

Úrasztali tányérrészletek – 1733

Úrasztali tányér – 1733

Továbbá aziránt kérdeztetének az eklézsiaabeliek, hogy hát külső magaviselete, erkölce, élete folytatása ellen a tiszteletes atyafiról mi panasszok volna?

Azt mondták, hogy veszekedő, szóval egyet is mást is sértegető indulattya, házsártos természete ellen elég panaszt tettek régtől fogva mind a Szent Visitatioknak, mind a Partialisoknak, de orvoslását eddigelé nem találták. Most is ez ellen panaszának több eklézsiaabeliek nem annyira, hanem csak tekintetes Pogány Máté és Nagy József urak.

Minekeltötte pedig ez a panasz orvosló eszközbe vétetett volna, az irt tekintetes két urak a tiszteletes uramra való nagy nehezteles és haragvás miatt felgyulladván s az indulattól elragadtatván, némely kemény szók szóllása után a gyűlést elhagyák és a sok szép szóval való marasztás semmit sem használván, elmenének.

Mely szerint már nem lévén kiknek tétetődjék és miképpen elég, a Szent Visitatio is elbomla, elméne, és egyéb eklézsiai dolgokat nem igazíthata.

1799

[392] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Klopotivensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et ordinarium notarium Michaellem T. Sala, anno 1799. 27^a, 28^a Januarii facta. Jelen voltanak tekintetes regius perceptor Pogány Ferentz, Nagy József, Pogány Gáspár és Pogány Ábrahám urak, úgyszintén pestényi pap tiszteletes Balog József uram.*²³³

A holott is:

1. Mivelhogy már két esztendőktől fogva ennek a helységnek papja nincsen, tehát a jelenlevő tekintetes urakkal értekeződés esék legelébb is annak hozatala iránt. A jelenlevő jószívú urak eziránt való szíves hajlandóságokat jelenték is, de más, megjelenni nem akaró, buzgóság nélkül valók ellen panaszolkodának, ugyan azonba mégis abban állapotának meg, hogy a nem régi egybegyűlésekbe esett meghatározások a házanként járó papi fizetésre nézve állyon meg, ezen kívül pedig az eklézsia capitalissából ezután interessezzen 1200 ~ ezerkétszáz mfr., ehhez toldassék Szkelisora nevű havasnak esztendőnként való jövedelme hfr. 30.

A házanként járó papi fizetés ez:

Az eklézsiaabeliek nevei	Készpénz		Fele búza fele rozs	Zab	Török- búza	Legumina	Fa
	rhfr.	xr.	kalongya	kalongya	véka	kupa	szekér
Pogány Máté	4	–	6	2	1	8	3
Pogány Gáspár Pogány Sámuelné együtt	4	45	5	4	2	8	4
Pogány Ferentz	3	–	5	2	1	8	3
Pogány Ábrahám	1	45	3	2	1	8	3
Pogány Elek	2	–	3	2	1	8	2
Nagy József	3	30	5	2	1	8	3
Nagy István	2	15	2	1	1	8	2
Nagy Sigmondné	2	30	3	2	1	8	3
Nándra Isákné	6	30	10	2	1	8	3
Nándra Sigmond	4	–	5	2	1	8	3

²³³ HuZaL-Jkv. I/5. 392–397.

Az eklézsiaabeliek nevei	Készpénz		Fele búza fele rozs	Zab	Török- búza	Legumina	Fa
	rhfr.	xr.					
rhfr.			kalongya	kalongya	véka	kupa	szekér
Ifjabb Nándra Sigmond és György	4	15	6	2	1	8	3
Pogány László	2	15	3	2	1	8	3
Summa	40	45	56	25	13	6 véka	35

Ezen kívül 3 darab szántóföldek, egy három szekérre való kaszálló, egy szekér sarjúja is leszen.

[393] Ezen leírt papi conventio subscribálva mutattaték bé az improtocoláltatás végett eképpen:

Pogány Máté k. i., Nagy József keze, Pogány Ferentz mpr., Pogány Gáspár mpr., Pogány Ábrahám mpr.

Mely conventio a Szent Visitatiótól is helyben hagyattatott 28^a Januarii 1799.

2. Midőn a Szent Visitatio ezen eklézsia jövedelmeit vizsgálná, úgy találta, hogy midőn 1796-ba conscribálta volna ennek javait, hibáson iratott bé Pogány Lászlónál volt 17 mfr., úgyszintén néhai Nagy Sándor úr posteritassinál való 11 mfr. Melyre nézve, minthogy ezek nem adóssok, decedálván az eklézsia capitalissából, leszen tehát ennek folyó capitalissa 1413 mfr. 86 dr.

Interesez ebből az eklézsianak	hfr.	dr.
1. Az Okloson való adósság	74	–
2. A hosdái	32	–
3. A Nagy Sigmondnél lévő	50	22
4. A Roszt Mihályé	50	–
5. A János Tomáé	6	12
[Summa]	212	34

A többi interesez a papnak az elocált contractus szerint.

3. Midőn a Szent Visitatio ezen eklézsia interesseit számlálná és rendbe szedné, jónak találta a jelenlévőkkel együtt ezt a *határozást* tenni: hogy 1797-be és '98-ba pap nem lévén ebben a helységben, tehát a pap számára interesező capitalisnak interesse felvétessék, elocáltassék, és ennek interesse után használlyon az eklézsia közönséges szükségeinek pótolására, ez megyen mindöszveséggel 127 mfr. és 53 dr.

És így, ami ezután az eklézsia közönséges szükségeire interesez, leszen mind öszveséggel 339 mfr. 87 dr.

Ezen kívül még szaporodott a capitalis a parochialis szénának 1797-beli árával, 7 mfr. 14 dr. Úgyszintén azzal, hogy az 1798-belit fűvül vette meg tekintetes Pogány Ferentz²³⁴ úr 4 mfr.

És így az eklézsianak foenerálló capitalis leszen hfr. 351 dr. 1.

Amely interes restantiaba vagyon, azt is rendbe szedé a visitatio eszerint:

²³⁴ A Ferentz kihúzza és helyébe Ábrahám írva

Az adóssok nevei	1796-beli visitatiokor restantia volt		1796-ra interes		1797-re interes		1798-ra interes		Az egész interes summája	
	hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.
Pogány András successori	<i>Tisztele- tes Tom- pa úrnak megfizet- te</i>				1	80	1	80	3	60
Esmét azok	<i>detto</i>			–	3	21	3	21	6	42
Nagy Sigmund özvegye	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Petru Groza és idősb Petrucz Filián	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Mihaile Mergon	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Toma János és Toma Tomony	1	80	–	–	–	90	–	–	2	70
Szimu Romonyeszk	–	–	–	33	–	–	–	–	–	33
Dán Czip	–	96	–	96	–	–	–	96	2	88
Mara János a capitalist befizette, de az interessel restál	5	52	–	–	–	–	–	–	–	–
És az elocáltatott pótlással Stefán Dsurkonak 16 vfr.	–	–	–	–	–	–	–	96	–	96
Pogány Jankó	–	–	–	–	–	–	4	96	4	92
Juon Csorogáj	–	–	–	48	–	48	–	48	1	44
Nagy György	–	–	–	–	1	44	1	44	2	88
Dumuly Léka	–	–	1	50	–	–	–	–	1	50
Mihály Bisztrán	1	71	1	71	–	–	1	71	5	13
Lázár Pamfilony	–	–	–	60	–	–	–	60	1	20
Petru Branutz	–	–	–	60	–	–	–	60	1	20
Nagy Sigmund	–	–	–	19	–	19	–	19	–	57
Pogány László	<i>solvit eltagad- ták</i>		–	–	1	92	1	92	3	84
Pogány László			–	–	1	83	1	83	3	66
Pogány László			–	–	1	2	1	2	2	4
Adám Ivánk	–	–	–	–	–	–	–	72	–	72
Pogány Elek	–	–	–	–	–	49	–	49	–	98
Nagy István	6	–	1	–	1	–	1	–	9	–
Iszaile Bisztrán	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
János Lyéka	–	–	–	–	–	45	–	45	–	90
Pogány Abrahám	–	–	–	–	1	93	1	93	3	86
Brázovai László	<i>megfize- tett</i>		–	–	2	42	2	42	4	84
Brázovai László			–	–	–	90	–	90	1	80
Brázovai László			–	–	–	42	–	42	–	84
Brázovai László			–	–	3	18	3	18	6	36
[395] Nándra Isák	–	–	–	–	4	62	4	62	9	24
Nándra Isák	–	–	–	–	6	12	6	12	12	24
Nándra Sigmund	–	–	–	–	–	–	–	25	–	25
Nándra Sigmund	–	–	–	–	1	20	1	20	2	40

Az adóssok nevei	1796-beli visitatiokor restantia volt		1796-ra interes		1797-re interes		1798-ra interes		Az egész interes summája	
	hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.	hfr.	dr.
Szilágyi György kezesse, Nagy István	5	28	–	46	–	46	–	46	6	66
Stefán Blidár, Juon Vioreszk	–	–	–	–	–	–	–	61	–	61
Szatsali Pogány József	–	61	–	–	–	–	–	–		61
Janés Toma	–	61	–	61	–	36	–	36	1	94
Jents Jentsoj relictaja	–	–		48	–	–	–	–	–	48
Luka Lyon	–	75	–	75	–	–	–	–	1	50
Luka Lyon	–	48	–	48	–	–	–	–	–	96
Puj Miklós	9	–	1	50	1	50	1	50	13	50
Puj Dániel úr	–	–	6	78	6	78	6	78	20	34
Jakob Fona	–	–	–	–	1	62	1	62	3	24
Mihály Floreszk	–	67	–	67	–	–	–	–	1	34
Pogány Gábor	–	–	–	–	–	60	–	60	1	20
Dumitru Bajes káplár	–	–	1	80	–	–	1	80	3	60
Roszt Mihály	–	–	3	–	–	–	3	–	6	–
Juon Vioreszk, új contractus van rólla	–	–	–	–	1	2	–	–	1	2
Pogány Sámuelné	–	–	–	–	–	94	–	94	1	88
Az oklosiaknál interes summája	–	–	–	–	4	44	4	44	8	88
A hosdátiknál in summa	–	–	–	–	1	92	1	92	3	84
									176	30

4.

A domesticus curator Pogány Gáspár úr amennyit usque ad 1 ^m Januarii 1799. percipiált, az megyen mindössze	hfr.	dr.
Ebből erogált néhai tiszteletes Tompa Ádám úr árváinak	42	40
Egyéb eklézsiái szükségekre	25	38
Erogata summa	12	84
	38	22

És így marad ad sequentem demonstrationem 4 mfr. 18 dr. kezénél, melyhez accedál még a Mara János ellen tett executiora való 3 mfr. költség, mely a szolgabírónál lévén, kézhez kell venni és ugyan a Maránál maradtott interes penzt is 1 mfr. 2 dr.

Mindössze hát leszen a cassaba hfr. 8 dr. 20.

5. Perselypénz nincs, mivel az úri szent vacsora kiosztására idejönni szokott papnak fáradtsága jutalmára fordítottatott.

[396] 6. 1798-ba a parochialis szántóföldek dézmájába lévén kiadva, jött bé abból 3 kalongya dézma búza, mely most is megvayon.

El kell adni és az eklézsia hasznára incassálni kell.

7. A korcsoma redemptiojából pro 1797 fizetni tartoznak Pogány László és Gábor dr. 84. 1798 fizeti tekintetes Nagy József úr dr. 84.

Ezeket is fel kell venni és incassálni.

8. Megjelenvén a Szent Visitatio előtt ezen helység volt papjának, néhai tiszteletes Tompa Ádám uramnak kisebbik hajadon leánya, Klára, és a nagyobb leányának Jáhelnak

férje, n[agy]pestyéni nemes Nagy György uram, kik is kérék a Szent Visitatiot, hogy néhai attyok restantiait liquidálná. Eléadának az írt személyek:

1. Egy fél árkosból álló papírossat, amelyen egyfelől vala titulus Tompa László úr missilis levele, de dato M[áros]Vásárhely 30. Maji 1783., másfelől pedig e vala feljegyzve: pro anno 1795 a klopotivai reformata eklézsia interesre kiadott summa pénzire interest adtak a következő rend és mód szerint: Itt fel vala jegyezve garasonként, kitől mit percipiált, ezeket egybesummázta a Szent Visitatio, és jött ki 752 5/6 garas, mely teszen hfr. 45 dr. 17.

Ugyanazon papírossan írja, hogy a curatortól, Pogány Gáspár úrtól vett hfr. 17 dr. 64 Mely két summa teszen hfr. 62 dr. 81.

És így pro anno 1795 többet vett fel a competentiajánál, még pedig jóval, mert ezer mfr. interesez ugyan a papnak, de amelyből N[agy]Okloson bor interesre van elocálva 74 mfr. melyet nagyobb részint maga fel is szedett.

2. Bédának esmét egy fél árkos papírossat, amelyen vala egyfelől tiszteletes, tudós professor Herepei Ádám uram missilis levele de dato N[agy]Enyed 11° Septembris 1796. másfelől e vala: Pro anno 1796 a klopotivai reformata eklézsia interesre kiadott pénzinek haszna a következőknél volt az ide béirt rend szerint a Julio. Mely papírossan való jegyzéseiből látá a Szent Visitatio, hogy szedett fel néhai tiszteletes Tompa uram hfr. 31 dr. 10.

Ugyanezen papírossan vala feljegyezve holmi perceptum, mellyeket mind Klári, mind Nagy György uram is agnoscálának a Szent Visitatio színe előtt, hogy a curatortól percipiáltak eszerint:

	hfr.	dr.
1. Klári 9 ^a Martii 1797.	6	12
2. Nagy Györgynek 11 ^a Martii 1797.	4	–
3. Jáhelnek 7 ^a Junii	1	20
4. Jáhelnek 29 ^a Martii 1798.	4	–
[397] 5. Pogány Lászlótól is percipiáltak	2	–
In summa ez teszen	48	42
Ezeken kívül:		
1. Küldötenek Enyedre a fiú, Ádám számára mellyet agnoscál tiszteletes, tudós professor Herepei Ádám úr egy missilis leve- lében de dato 7 ^a Maji 1797.	6	–
2. Nagy György úr adóss lévén idősb Pogány Sándor úrnak 3 vfr., azt kifizette a curator, melyet bizonyított az írt creditornak tulajdon kezével írt quietantiaja de dato 2 ^a Septembris 1798. melyet maga Nagy György is recognoscála	3	6
3. Agnoscálá Klári, hogy még adott a curator nékie is	1	–
4. Tekintetes Pogány Ábrahám úr producála egy quietantiat de dato 2 ^a Novembris 1796., mely szerint adott tiszteletes Tompa uramnak interest	5	94
5. Nagy György uramnál is van elocálva eklézsia pénze interesre 24 mfr., annak is interesse ökegyelménél maradt pro anno 1795, '96, '97, '98, mely teszen	5	76
Summa	21	76
Mindössze ez is teszen	70	18
Többet percipiáltak hát a competentianál	10	18

3. Még recognoscálá Klári, hogy Brázovai Lászlótól is vettek kezekhez interes pénzt hfr. 6 dr. 22.

Még azt is recognoscálá Klári, hogy egytől is, mástól is vettek kezekhez interes pénzt, mellyeket rendre elészámlálván, ment hfr. 20 dr. 27.

És így megbizonyosodék az, hogy nemhogy az eklézsia tartoznék néhai édesattyoknak fizetésibe, sőt inkább magok csak készpénzt többet vettek fel a competentianál 37 mfr. és 37 dr. Mellyeket a nemes eklézsia nemes és könyörülő szívvel nékiek elengede, és azt fogadá, hogy rajtok soha sem keresi. Ezt a Szent Visitatio is helybe hagyá, jövődöbéli bizonyosságul improtecollálá.

Nota bene: Nagy Sigmondnétól a domesticus curator úr vegye fel az adósságot, mint-hogy a leendő successor Nagy István admoniáltatta eziránt néhai curatort, hogy ez az adósság vétessék fel az irt özvegyen, mert maga ennek decessussával meg nem fizeti. Vigyázzon erre a domesticus curator úr és ezen rendelést efectuálly, nehogy az eklézsia kárt vallyon.

1802

[532] 22^a et 23^a Februarii 1802. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae N[agy]Klopotivensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non Michaellem Barta ordinarium notarium, coadjunctis fratribus reverendo ac doctissimo domino domino Josepho Balog et Josepho Getse.²³⁵

Minthogy már ezen ekklézsiaiban régtől fogva helységi pap nincsen, a Szent Visitatio szerette és kívánt volna mindeneknek előtte tractálni a nemes ekklézsiaival pap iránt, annak minél hamarabb lehető hozattatásáról s béállittatásáról, és erre nézve az egyházfi által invitálta a nemes ekklézsiainak minden tagjait a domesticus curator tekintetes Pogány Gáspár úr házához, sőt azok közzül némelyleket a Szent Visitatio személyesen is megkeresett s invitált, de senki meg nem jelent. Azért a Szent Visitatio is egyéb szükséges objectumaihoz látott.

Nevezetesen I. Az ecclesianak capitalissait, s azok után esztendőnként járó interesteket vette számba, mellyeket talált illy formán:

Contractus száma	Kivévés ideje	Kivett summa		Kivévő neve	Esztendei interes		A restantiaban lévő interes ideje		
		hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
1.	2. Februarii 1765.	30	–	Pogány András successori, Pogány Ferentz, Ábrahám, Imreh, Gáspár, Sámuel özvegye	1	80	ab 1796 ad annum 1801 6 eszt.	10	80
2.	27. Februarii 1777.	53	30	Pogány Andrásért a most irt successori	3	21	ab anno 1796 ad 1801, 6 eszt.	19	26
3.	5. Octobris 1777.	22	–	Petru Groza	1	32	nem restál		
	Ugyanazon contractus	8	–	Petru Ketána	–	48	pro 1801	–	48
4.	22. Martii 1789.	11	22	Mihaila Margeu	–	66	pro 1801	–	66

²³⁵ HuZaL-Jkv. I/5. 532–537.

Contractus száma	Kivévés ideje	Kivett summa		Kivévő neve	Eszterdei interes		A restantiaban lévő interes ideje		
		hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
5.	24. Novembris 1790.	30	–	Toma Tomeu	1	80	pro 1795 et 1801	3	60
6.	31. Augusti 1786.	5	61	Szimu Rumunýészck	–	33	pro 1796 et 1801	–	66
7.	17. Februarii 1787.	16	–	Dán Tzip, fia Dsurds	–	96	pro 1799–1801	2	88
8.	3. Decembris 1797.	16	–	Stéfán Dsurko	–	96	pro 1798 et 1801	2	88
9.	19. Maji 1785.	63	24	Pogány János	3	78	–	–	–
	Ugyanazon contractus há- tán de 2 ^{da} Februarii 1801.	20	40	Stéfán Blidár	1	20	pro 1801	1	20
10.	1. Aprilis 1799.	15	–	Dévai Nagy István	–	90	pro 1799–1801	2	70
[533] 11.	2. Maji 1795.	24	–	Pestyéni Nagy György	1	44	pro 1799, 1800, 1801 Nota bene: Miért ennyi, videatur protocolli pa- gina 397.	4	32
12.	12. Martii 1789.	25	–	Dumuj Léka	1	50	pro 1801	1	50
13.	27. Februarii 1788.	25	56	Miháj Bisztrán	1	71	pro 1795, '96 et 1801	5	13
14.	22. Martii 1789.	10	–	Lázár Pámfilon	–	60	pro 1801	1	20
	Ugyanazon contractusnak hátán 7. Novembris 1790.	10	–	Petru Bránutz	–	60	pro 1796 et 1801	1	20
15.	11. Octobris 1801.	40	–	Josziv Léka	2	40	–	–	–
	Ugyanazon contractus	13	–	Dumitru Butykán	–	78	–	–	–
16.	30. Januarii 1785.	32	–	Pogány László	1	92	ab anno 1791 ad 1801	19	20
17.	11. Januarii 1767.	30	60	Pogány László	1	83	pro 1797, '97, '99 et 1801	7	20
18.	21. Maji 1791.	20	40	Pogány Elek	1	20	ab 1795 ad 1801, 7 eszt.	8	40

Contractus száma	Kivétel ideje	Kivett summa		Kivétel neve	Eszterdei interes		A restantiában lévő interes ideje		
		hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
19.	16. Novembris 1790.	8	32	Pogány Elek	–	48	detto	3	36
20.	24. Maji 1788.	16	60	Dévai Nagy István	1	–	12 eszt. tartozik, de megadott dr. 120, és így restál	10	80
21.	12. Januarii 1794.	25	–	Iszaila Bisztrán	1	50	pro 1801	1	50
22.	16. Augusti 1795.	7	50	János Léka	–	45	pro annis 1797, '98, 1801	1	35
23.	18. Maji 1793.	32	21	Pogány Ábrahám	1	92	pro 1797, '98, '99, 1801, 1801	9	60
24.	26. Julii 1795.	40	40	Brázovai László	2	40	a 97 ad 1801 5 eszt.	12	–
25.	20. Julii 1777.	15	–	Brázovai László	–	90	ismét 5 eszt.	4	50
26.	28. Maji 1781.	7	–	Brázovai László	–	42	detto	2	10
27.	6. Junii 17 ²³⁶ és 28. Januarii 1777.	53	–	Brázovai László	3	18	detto	15	90
28.	26. Junii 1799.	3	57	Ifjú Munya János	–	21	pro 1799, 1800, 1801	–	63
	Ugyanazon contractus	3	57	Dumitru Bitkán	–	21	ledolgozta az interest	–	–
29.	20. Septembris 1772.	77	–	Nándra Isák leányai	4	62	pro 1777 hfr. 4,60, pro '98 4,23	8	82
30.	21. Maji 1769.	102	–	Nándra Isák leányai	6	12	5 eszt.	30	60
31.	29. Martii 1787.	4	22	Nándra Sigmond	–	24	pro '98, '99, 1800, 1801	–	96
32.	27. Septembris 1783.	20	–	Nándra Sigmond	1	20	a '97 ad 1801, 5 eszt.	6	–
33.	17. Decembris 1774.	8	–	Szilágyi Györgyért fizeti Nagy István	–	48	ab anno 1784 ad 1801, 17 eszt.	8	–
34.	9. Decembris 1783.	10	20	Stefán Blidár	–	60	pro 1798 et 1801	1	20
[534] 35.	22. Junii 1784.	10	20	Szatsali Pogány József	–	60	pro 1795, 1800, 1801	1	80

²³⁶ Az évszám további számjegye törölve.

Contractus száma	Kivévés ideje	Kivett summa		Kivévő neve	Eszttendei interes		A restantiaban lévő interes ideje		
		hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
36.	8. Novembris 1767.	6	12	János Toma, fia Toma	–	36	pro 1799 et 1801	–	72
37.	1. Martii 1782.	8	–	Jents Jantsoj relictaja	–	48	pro 1796, 1800, 1801	1	44
38.	1. Februarii 1782.	12	50	Luka Lion	–	75	pro 1800 et 1801	1	50
39.	10. Martii 1771.	8	34	Luka Lion	–	48	pro 1795, '96, '99, 1800, 1801	2	40
40.	28. Augusti 1766.	25	–	Puj Miklósné	1	50	ab 1790 ad 1801, 11 eszt.	16	50
41.	3. Martii 1764.	113	20	Puj Dániel	6	78	ab 1796 ad 1801, 6 eszt.	40	68
42.	7. Julii 1774.	27	–	Jákob Toma	1	62	ab 1797 ad 1801, 5 eszt.	8	10
43.	12. Aprilis 1773.	11	22	Mihály Florésczk	–	66	pro 1795, '96 et 1801, 3 eszt.	1	98
44.	19. Julii 1786.	10	–	Pogány Gábor	–	60	pro 1801	–	60
45.	4. Maji 1765.	30	–	Dumitru Bajes, ennek van még recognitionalissa de 1800. ultima Novembris	1	80	pro 1796, '98, '99, 1800, 1801	9	–
46.	12. Octobris 1784.	5 7 6 8 6 6 4 6 4 4 4 14	– – – – – – – – – – – –	Thoma Dobos Kretsun Tyints János Filian Pamfilimon Rem Adám Mlágyn Szimion Tsunda junior Györgye Tyekeu Petru Tyekeu Lázár Virvoján Janos Virvoján Miháj Tebák Miklos Tunda			Nagyoklosiak, borral intere- seznek		
47.	4. Decembris 1794.	50	–	Roszt Mihály fe- leségével, Po- gány Sófiával	3	–	pro 1801	3	–
48.	6. Aprilis 1801.	21	40	Toma Csorogár	1	26	pro 1801	1	26
49.	27. Decembris 1789.	12	–	Adám Ivánk	–	72	1801	–	72

Contractus száma	Kivévés ideje	Kivett summa		Kivévő neve	Eszttendei interes		A restantiaban lévő interes ideje		
		hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
	Sine contractu	16	–	Pogány Sámuelné	–	96	ab 1797 ad 1801, 5 eszt.	4	80
	Sine contractu, Hosdátiaknál	2	–	Bakó Mihály	–	12	ab 1792 ad 1796, 3 eszt.	–	36
		3	–	Dali István	–	18	detto	–	54
		12	–	Antalfi Ágnes	–	72	detto	2	16
		10	–	Antalfi Illyés	–	60	detto	1	80
		3	–	Antalfi Daniel	–	18	detto	–	54
		1	–	Farkas Ferentz	–	6	pro '93 et '95, 2 eszt.	–	12
		1	–	Szász György	–	6	detto	–	12
	Ezen kiírt régi restantiakat ha meg nem fizették a hosdátiaik, arról fognak doceálni, az annakutána való restantia náluk in summa, mellyből hogy valamit megadtak volna, semmi nyoma nem látszik, ha csak tiszteletes levita Szász A[ndrás] úrnak valamit nem adtak.							9	60

[535] II. Ventilálta titulus domesticus curator Pogány Gáspár úr curatorialis demonstratioját:

	hfr.	dr.
Az 1799-béli visitatiokor kezénél maradt volt	4	18
Azután percipiált		
1-o. A Mara János úr ellen tett executiora való költségből	3	–
2-o. A parochialis szántóföldek dézmájából jött 3 kalangya rozs, mellyből lett 3 véka, az árra	2	4
3-o. Capitalist felvett Nagy Sigmondnétől, melly volt sub numeris 2-do et 15-o	53	–
4-o. Mara János úrtól ugyan capitalist, melly volt sub numero 8	15	36
5-o. Juon Virvészktől contractus nélkül való capitalist	17	36
6-o. 1797-béli szénának árrát	7	14
7-o. A szénafüért pro 1798 titulus Pogány Ábrahám úr fizetett	4	–
8-uo. Ugyanazért pro 1799 titulus Nagy József úr adott	4	–
9-o. Juon Csorogártól jött bé capitalis	8	8
10-o. Interes restantia 1799-ben jött bé		
Roszt Mihálytól	3	–
Pogány Jánostól	4	92
Toma Tomoj posteritasitól	–	36
Miháj Bisztrántól	1	71
János Tomojtól	–	90
Dán Tziptól	–	96
Ismét percipiált interest pro 1799	24	90
1800	43	30
1801	5	40
Capitalisokból és restantiakból való perceptumnak summája	203	61
Melly percepti summából		
A. Elocált:		
a. Sub numero 8-o Stéfán Dsurkának	16	–

	hfr.	dr.
b. Sub numero 15-to Josziv Lékának	40	–
c. Sub numero 10-mo dévai Nagy Istvánnak	15	–
d. Sub numero 48-uo Thoma Csorogarnak	21	40
e. Item sub 15-to Dumitru Bulykának	13	–
Elocati summa	105	40
[536] B. Erogált:		
Az 1799-dik esztendőbeli visitatiokor	4	51
Mester invitatiojára járván a követi, költöttek	1	20
Tiszteletes Balog József uramnak '99-ben tett papi szolgálattyaért	7	14
Szent edények váltságára	2	40
Innepre jött deáknak, nem telvén ki házanként az illendő deputatuma, pótolta-tott 1799-ben	3	94
A kéméndi mesterhez való másodszori küldéskor	–	40
A templom befedésére való prastilláért	5	10
Templomot fedő mesterembernek	8	16
Ennek italára	–	48
A templom fedeléből kiszedett ó szegeknek megigazításokért egy cigánynak	1	60
Új szegekért	2	62
A porticushoz megkívántató fákért	1	92
200 lécszegért, ajtósarkakért s 3 szkábéért	–	88
Alamizsnában az austriaiaknak	–	60
A lévitának, Szász Andrásnak elhozattásáért a szekeresnek	3	4
A parochialis ház ablakainak megigazításáért	6	–
Innepre jött deákok deputatuma pótoltatott 1800-ban	2	42
1801. A lévitának volt ígérve esztendőre 60 mfr., melyből a domesticus curator úrtól vett fel	49	22
Ezen kívül vett fel a hosdátiaiktól is, mennyit, ennekutánna világosságra fog jöni.		
A parochialis háznál lévő kapufélfáknek bellyebb való tétetésekért	–	18
A bétsi agentia és invalidus papok számára	–	50
Erogati summa	101	31
Az elocatum volt	105	40
És így az elocatum et erogatum summája	206	71
A perceptum pedig volt	203	61
Eszerint a supererogált a domesticus curator úr	3	10

III. Ezután incassálandók maradnak ezek:

1-mo. Amint a fellyebb megírt tabella mutattya a restantiaban lévő interessek exsurgálnak	2	33
2-do. Titulatus Nagy József úrnál korcsoma arendaja pro anno 1798	–	84
3-tio. Titulatus Pogány Ferentz úrnál bor árra pro 1798	8	88
4-to. Titulatus Pogány Ábrahám úrnál bor árra pro 1799	8	88
[537] 5-to. 1800. Lévitá Szász András uram szedte fel a bort egészen Oklosról, úgy 1801-ben is, mely mivel ökegyelmének nem competált, kéret-tessék vissza		
6-o. Pogány Lászlónál és Gábornál korcsoma arendaja	–	84
És így incassálandó marad ²³⁷		

IV. Perselypénz nincsen, mivel ami kevés gyűlt, a szent vacsorát kiszolgáltató papnak adatott.

²³⁷ Az összeg nincs feltüntetve.

V. A szent edények s asztalra való abraszok s keszkenők, a pulpituson való kendő s cathedra takaró és a 6 darab könyvek úgy vagynak, mint az 1796-béli visitatiokor inprotocolláltattak pagina [217., 218.]

VI. Mindezeknek számbavétele után a Szent Visitatio kötelessége szerint oculálta a parochialis házat és templomot. Azholott is a cathedra takaróját, az azon lévő 6 könyveket, úgy a pulpituson lévő kendőt úgy találta, amint az 1796-béli visitatiokor a protocollumban feljegyeztettek. De másfelől kedvetlenséggel látta, hogy a templom a helységben quártélyozó katonák számára depositoriumnak elfoglaltatott, fegyverekkel, monturokkal és egyéb katonaöltözetekkel megrakatott, úgyhogy amidőn a szomszédból ide pap jöhetne is isteni tiszteletnek végben vitelére, azt azok miatt a templomban véghez nem vihetné. Mellyre nézve a katonaságnak jelenlévő commendansát a Szent Visitatio requirálta és honorifice kérte, hogy más depositoriumról provideáljanak és a templomot 15 nap alatt megüresítsék.

Az ekklezsiának mostani egyházfia, Dumitru Buttykán görög valláson lévő.

1804

[727] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Klopotivensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium 12ma Februarii anni 1804. celebrata.*²³⁸

Itten a tekintetes curator úr házához invitáltattak ezen nemes ekklezsiának minden érdemes tagjai a Szent Visitatiótól, de meg nem jelenenek, hanem a domesticus curattal, titulus Pogány Gáspár úrral egyedül folytatta munkáját.

Ki is I. Jelenté, hogy a nemes ekklezsiának új papjában, tiszteletes Dants Dániel atyánkfiában tellyes contentuma vagyon. Hasonlóképpen jelenté a tiszteletes atyafi is, hogy magának is contentuma vagyon a nemes ekklezsiában.

II. Számba vette az ekklezsia capitalissait és azok után járó hasznot, és találta ilyen állapotban:

Contractusok száma Adóssok neveik	Fizettek				Restálnak	Interessel	
	Capitalist		Interest				
	hfr.	dr.	hfr.	dr.		hfr.	dr.
1. Pogány András	–	–	–	–	Ad annum 1803 inclusive	14	40
2. Pogány András	–	–	–	–	1803 inclusive	25	68
3. Petru Groza	–	–	1	32	pro 1803	1	32
Petru Katána	1	30	1	80	1803	1	32
4. Mihaila Margeu	–	–	1	32	–	–	66
5. Toma Tomán	–	–	–	–	4 eszt.	7	20
6. Szimu Rumenyeszk	–	–	–	99	pro 1803	–	38
7. Dan Tzip fia Dsurds	–	–	2	88	2. eszt.	1	92
8. Stefán Dsuka	–	–	2	88	1. eszt.	–	96
9. Pogány János	–	–	3	72	–	–	–
Stefán Blidár	–	–	1	20	–	2	40
10. Dévai Nagy István	–	–	–	–	–	4	50
11. Pestényi Nagy György	–	–	–	–	–	7	20

²³⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 727–730.

Contractusok száma Adóssok neveik	Fizettek				Restálnak		Interessel	
	Capitalist		Interest				hfr.	dr.
	hfr.	dr.	hfr.	dr.				
12. Dumuj Luka	–	–	–	–	–	4	50	
13. Miháj Bisztrán	–	–	3	42	–	1	71	
14. Lázár Pamfilion	–	–	1	80	–	–	–	
Petru Branutz	–	–	1	20	–	–	60	
15. Josziv Léka	–	–	–	–	–	4	80	
16. Pogány László	–	–	9	60	régibb és 2 eszt.	13	44	
17. Pogány László	–	–	–	–	–	10	80	
18. Pogány Elek	–	–	–	–	–	10	80	
19. Pogány Elek	–	–	–	–	–	4	32	
20. Dévai Nagy István	–	–	–	–	–	12	80	
21. Iszaila Bisztrán	–	–	3	–	1 eszt.	1	50	
22. János Léka	–	–	–	–	–	2	25	
23. Pogány Ábrahám	–	–	–	–	–	13	44	
24. Brázovai László	–	–	–	–	–	14	80	
25. Brázovai László	–	–	–	–	–	6	40	
26. Brázovai László	–	–	–	–	–	2	94	
27. Brázovai László	–	–	–	–	–	25	44	
28. Ifjú Munya János	–	–	–	–	4 eszt.	1	5	
Dumitru Bitkán	–	–	–	–	ledolgozta			
29. Nándra Isák leányai	–	–	–	–	–	18	6	
30. Nándra Isák leányai	–	–	1	14	–	11	70	
31. Nándra Sigmond	–	–	–	–	–	1	44	
32. Nándra Sigmond	–	–	–	–	–	8	40	
33. Nagy István	–	–	–	–	–	8	96	
34. Stéfán Blidár	–	–	1	20	–	1	20	
35. Szantsali Pogány József	–	–	–	–	–	3	–	
36. János Toma fia, Toma	–	–	–	72	–	–	36	
37. Jents Jentsoja relictaja	–	–	1	44	–	–	48	
38. Luka Lion	–	–	–	–	–	3	–	
39. Luka Lion	–	–	–	–	–	3	36	
40. Puj Miklósné	25	–	19	50	–	–	–	
41. Puj Dániel	113	–	54	18	–	–	–	
42. Jákob Toma alias Fona	–	–	–	–	–	11	4	
43. Miháj Florésczk	–	–	1	32	2 eszt.	1	32	
44. Pogány Gábor	–	–	1	–	–	–	60	
45. Dumitru Bajes	–	–	–			12	60	
46. NagyOklosiak	–	–	bort adnak interesben			–	–	
47. Roszt Mihály	–	–	6		–	pro 1803	3	
48. Tsorogár Toma	–	–	3		78	–	–	

Contractusok száma Adóssok neveik	Fizettek				Restálnak		Interessel	
	Capitalist		Interest				hfr.	dr.
	hfr.	dr.	hfr.	dr.				
49. Ádám Ivánk	–	–	–	–	–	2	16	
Pogány Sámuelné	–	–	–	–	–	6	72	
Hosdátiai	–	–	–	–	–			
Percepti summa	138	–	125	61	Restantie summa	327	88	

[729] A tulsó lapon megirt specificatio szerint percipiáltatott:	hfr.	dr.
1-o. Capitalisból	138	–
2-o. Interesből	125	61
És így az egész perceptumnak summája	263	61
Ebből A. elocátatott sub numero:		
51. 5 ^{ta} Aprilis 1803. Bara Sámuelnek	70	–
52. 18 ^{va} Maji 1803. Mojsze Ivánnak	16	–
53. 30. Decembris 1803. ifjú Juon Csorogárnak	18	–
54. 25. Decembris 1803. Mihétz Szutsznak	12	–
55. 21. Januarii 1804. Toma Vasziliának	24	–
56. 22. Januarii 1804. ifjú Pogány Jánosnak	12	–
57. 19. Martii 1803. Dán Szakátsnak	12	–
Tyira Mihálynak a Roszt Mihálytól reá deveniált 50 ft. mellé És így már nálla vagyon hfr. 53.	3	–
Elocati summa	167	
B. Erogáltatott:		
A közelebbi visitatio alkalmatosságával tett költség honorariummal, s papirossal edgyütt	5	84
A pap hozattatása előtt a pestényi papnak sacrumok kiszolgáltatásáért	6	–
Az innepekre jött deákoknak patrociniumok pótoltatott	5	38
A m[agyar]országi kollégyiomoknak s égett helységeknek	2	40
A cinterem ajtajához három szál deszkáért, saroknak való vasért s csináltatásáért	1	50
A parochiában lévő kapuhoz és egy fogasnak való 4 szál deszkáért	1	60
Fogas csinálásáért	–	60
A parochia udvarajtájához való 2 szál deszkáért	–	60
Hídlásnak való deszkáért	–	60
Az ajtóra való sarkakért, kilincsért, reteszért és fűtő szájába való vasért	–	60
[730] A tiszteletes Dants Dániel urat kihozó szekeresnek	19	–
Ugyan ökegyelme papi fizetésében	25	96
A csűrt építő embernek előpénzt	3	60
Az 1802-dikben tartatott visitatiokori supererogatum	3	10
A mostani visitatoria tett költség	3	60
Erogati summa	80	38
Mellyhez hozzáadatik az elocati summa	167	–
Eszerint lészen az erogati és elocati summa	247	38
Mellyet kivonván a percepti summából, melly volt	263	61
Marad a cassaban	16	23

III. Ami a közelebbi visitatiokor maradott volt incassálandó, most is úgy vagyon. Azolta 1802-dikről incassálandó:

1-o. Bor árra, melyet bé tekintetes Pogány Sámuelné ifjúasszony	8	88
2-o. Széna árra Nagy József úrnál	5	–
3-o. Korcsomáért nem adott senki arendat		
4-o. A persely most számadatlan marad a tiszteletes loci ministernél		

1805

[791] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Klopotivensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaellem Barta juratum notarium, cum adjuncto reverendo domino Josepho Balog, paracho Pestyeniensi et jurassore, in domo parochiali 18ma Februarii 1805. Jelen voltanak a helység papja, tiszteletes Dants Dániel atyánkfia, tekintetes Pogány Ferentz és László regius perceptor urak és Pogány Gáspár vicecurator úr.²³⁹

I. A jelenlévőkből úgy értette a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklezsiának contentuma vagyon papjában, és ettől viszont, hogy contentuma vagyon a nemes ekklezsiában, és egyik részről is következőleg semmi panasz nem adaték fel.

II. Ezek után vicecurator titulus Pogány Gáspár úr submittálá a maga curatoralis demonstratioját, melyben ad fel ilyen:

A. Perceptumokat:	hfr.	dr.
a. Interestbéli restantiakat és 1804-dikre competáló interest fizettek e következők eszerint:		
Petru Katona 1803-ra	1	80
Mihaila Margeu detto	–	60
Thoma Tamás detto	6	30
Szimu Romenyeszk 1803-ra és 1804-re	1	92
Stefán Dsurka detto	1	92
Dán Tzip 1802-re és 1803-ra	1	92
Petru Floreszk detto	2	45
Dubuj Léka 1803-ra	4	50
Miháj Bisztrán 1803-ig	1	71
Josip Léka 1801-re	2	40
Iszaila Bisztrán 1803-ra	1	50
Stéfán Blidár 1803-ra	1	35
[792] János Léka 1803-ra	27	14
Szatsali Pogány Józsefné 1803-ra	1	28
János Thoma 1804-re	–	72
Jensojé 1803-ra	–	48
Luka Lián	1	10
Ádám Iván 1803-ra	2	16
Boza Sámuel 1804-re	4	20
Mojszé Ivánk 1804-re	–	96
Thoma Veltselán 1805	1	44
Mihaila Margeu 1803-ra	4	32
Zálin Léka 1803	1	80
Nota bene: Mások az 1804-dikben tartatott visitatio után semmit sem fizettek, és amint akkor kiirattattak, most is restálnak		

²³⁹ HuZaL-Jkv. I/5. 791–793.

	hfr.	dr.
Summa	48	92
b. A tavalyi visitatiokor maradott volt	16	20
És így lészen az egész perceptumnak sumnája	65	15
B. Erogatumokat:		
Papi bérbe adatott	34	4
Egy ablak tokjának s rámainak a csináltatásáért	1	80
2 ajtónak s béléséhez való 4 szál deszkáért	2	4
Az asztalosnak	3	60
Ablak sarkaiért	–	72
A sütökemencét csináló embernek, ahhoz való színnel zsendely alá véve, előpénz adatott	5	50
Lécszegért az ajtók béléséhez	–	30
Az innepi deák szolgájának két versben	–	60
A parochiat kitisztítóknak	1	50
A csűr fedésére vétetett 2010 prastilla, százat a dr. 102	20	40
2700 prastillaszegért	4	20
[793] A csűrt felállító mesterembernek	14	40
33000 zsendelyszegre ismét a csűrhez	6	60
460 lécszegért	1	64
A papi házban való kemencéhez való kályhákért	15	52
A sütőházban való 1000 prastilláért	12	–
Mostani visitatorum honorarium	2	40
Az egész erogatum summája	12 6	86
Kevesebb lévén a perceptum erogatumál, ha az kivonattatik az erogatumból, nyilvánáságos, hogy a vicecurator úr supererogált	61	71

Melly supererogatum rész szerint magáéból, rész szerint kölcsönözött pénzből tölt ki.

III. A perselypénzről a tiszteletes egyházi atyafi ekképpen demonstrál:

	hfr.	dr.
1803-ban gyűlt (melly nem vétetett számba)	–	91
1804-ben 6 publicatioból	3	70
Summa	4	61
Ebből erogált		
Az asztalosnak 5 napi intertentiojára	2	–
Templom számára kéregetőknek	–	34
Mostani visitatiokor esett költség	1	92
Summa	4	26
Eszerint maradt még perselypénz	–	35

IV. Ami az ezelőtti visitatioban maradott incassálandó, most is incassálatlan.

1806

[878] *Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclessia reformata Klopotivensi per suprascriptos officiales ecclesiasticos 11^a Decembris 1806. Itten ekkor tekintetes Pogány Gáspár vicecurator úr házánál jelen volt a megírt curator úr és a tiszteletes egyházi atyafi Dants Dániel őkegyelme.*²⁴⁰

I. Ki ellen a nemes ekklezsia részéről semmi panasz nem adatik fel.

II. Ellenben maga panasolja, hogy conventioban feltetett házanként való papi fizetése bé nem szolgáltatik.

Mellyre nézve a Szent Visitatio végezi: A domesticus curator úr minden kedvezés nélkül a törvénytől adatott hatalma szerint executione etiam mediante szolgáltatása bé conventio szerint való fizetését.

III. Nota beneben jó, hogy a 42. szám alatt lévő contractusban hibáson jegyezett fel, hogy Jákob Fona 27 vfr. volna adós, és 1 mfr. 64 dr. tartoznék esztendőnként interesben adni, mivel csak 24 vfr. adós, és így 1 mfr. 44 dr. tartozik interesben esztendőnként. Ezek szerint ő ab anno 1797 restálván interestel, in summa restál 9 esztendőre 12 mfr. és 96 dr.

Hasonlóképpen Petru Katonáról hibáson íratott, hogy adott interesben 180 dr., mivel ő csak 144 dr. adott.

IV. Ventiláltott titulus Pogány Gáspár úr curatorialis demonstratioja, mellyben találattak illyen:

A. Perceptumok:	hfr.	dr.
Az 1804. 12. Februarii tartatott visitatiokor maradott a cassaban	16	23
Nota bene: Ez a residuum felvétel az 1805. 18. Februarii tartatott visitatioban, most itt kimarad a perceptumból. Ekkor volt a supererogatum 64 mfr. 71 dr. Lásd a protocolli pagina 792., 793.		
Perceptum post visitationem anni 1805. 18. Februarii celebratam	—	—
Capitalist fizettek bé Petru Ketana	8	—
Dimu Rumunyész	5	61
Petru Branutz	10	—
Adám Ivánk	12	—
Mihutza Rumunyész Nándra Sigmondtól vett capitalist	12	—
Janes Toma alias Valtselán	6	12
Mihály Floreszk	11	2
Toma Csorogár	21	40
Juon Csorogár	18	—
Mihutz Szuts	12	—
Toma Valtselán	24	—
Nagy István successori 3 contractus mellett	39	60
Interesből incassáltott	295	98
Perceptumnak summája	475	93
B. Erogatumok:		
A parochia körül való nagyobb és az 1805. tartatott visitatioban ingrediált reparatiokra való költség a perceptumot superálta az erogatum.	61	71
Lásd protocolli pagina 793.		
Papnak első esztendőre a 1. Maji 1803. adatott	26	—
Azután 3 esztendőre ad 1. Maji 1807. inclusive	180	—

²⁴⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 878–880.

	hfr.	dr.
Synodusi subsidium 1805	3	60
Bétsi agensnek 1805 et '6	2	40
A parochiahhoz két eggyes székért	–	80
Egy fekete tábláért	1	44
100 lécszegért	–	40
2000 zsendelyszegért	3	20
Parochialis házhoz való kilincsért	–	24
A sütőházat felállító embernek	1	60
Templomon dolgozó kőművesnek	14	40
Annak intertentioja 9 napok alatt a dr. 60 comp[utálván]	5	40
Apróműveseknek számára 9 fertály pálinkáért	1	44
Templom renovatiojára való 24 véka mészért a dr. 48 vékája comp.	11	52
2 szál deszkáért	–	60
[880] Fűtő alá vasért	1	10
Azon vasnak kiverésért a vasművesnek	–	96
30. Decembris 1805. az innepre jött deák szolgájának	–	36
Ugyanannak Pünkösztör 1806	–	30
A haranghoz való két kötélért	–	36
A sütőkemence csinálásaért	4	20
Visitatorium honorarium most	3	60
Erogatumnak summája	325	63
C. Elocatum:		
Brázovai Lászlónak 1 ^a Septembris 1805.	41	4
Erogatumnak és elocatumnak summája	361	3
Mellyet kivonván a perceptum summájából	475	93
Marad a curator úrnál jövőendő számadásra	108	90
V. Perselypénz 1805. 18 ^{va} Februarii maradott volt	–	35
Azután 1805-ben jött bé	3	76
1806-ban ismét	1	52
Summa	5	63
Erogáltatott		
A kőművesnek segítő emberek	1	20
Egy reteszért	–	24
Kútásóknak áldomásban	–	24
Summa	1	68
És így marad még perselypénz	3	95
Nota bene: A Pogány András úr successorainál lévő restantian kívül a debitoroknál lévő restantianak summája	126	77

Körösbánya

1767

Continuatur visitatio eodem die [22. Maji 1767.] in ecclesia K[örös]Bányaensi per eosdem.²⁴¹

1. Reverendus dominus Georgius Kótsi commendatur de officii sui diligenti administratione. Commendatur cura puerorum reverendo parochi in docendo, parentibus ad studia mittendo, curatoratui autem atque ecclesiae commoditatibus, imprimis aedificiorum aliorum necessariorum adminiculis prospiciendo.

2. Intimatur, ut jurati oppidi, qui sunt e statu reformato, sint adjumento curatoratui quoties ab eo compulsi fuerint ad tractanda ecclesiastica.

3. Templomot nem frequentálnak és sacrummal nem élnek: Bun Petru sánta, Dregán János, Borbély Mihály, Borbély János, Kirtza Petruz. Hi admonendi sunt ut nisi intra spatium unius alteriusque hebdomadae coetui sacro in festo autem Pentecostes s[acrae] communioni interesse neglecterint, magistratui seculari ad compellendam transponantur, et postea ob contemptum sacrorum honore sepulturae privabuntur.

4. A parochialis kertek többire mind rosszak, imponáltatik, hogy intra octavum ki-ki a maga obtingens részét reparálja. Nem reparálván, facultáltatik a titulus curatoratus, hogy severe megbüntettessék, ha pedig a parochusnak kára esik, aki causálja, fizesse meg.

5. Nota bene: Ribitzei defunctus curatur Balog Sigmond ökegyelme adta fel ratiojában, hogy Jepure Jánostól vett fel capitalist hfr. 3,6 cum interesse, melly a k[örös]bányai ekkleziájé volt, bonificálni tartozik Ribitze.

1772

[62] Continuatur visitatio in ecclesia Körösbányensi eodem die annoque [4^a Maji 1772.] per dictos visitatores, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Csomós, nec non ecclesiae curatore spectabili domino Michael Farkas ac reliquis ecclesiae commembris in templo dictae ecclesiae congregatis.²⁴²

1-o. Néhai tiszteletes Kótsi György ökegyelme az életből kiszóllítván, azon ekkleziájának állapotja úgy kívánta, hogy a néhai tiszteletes Kótsi uram halálával esett defectus csak hamar supleáltassék. Hivattatott azért az itten téjendő szent szolgálatra a nemes n[agy]enyedi collegiumból fellyebb említett Csomós István ökegyelme és 18va Junii 1771. Ex consensu etiam venerabilis tractus le is hozattatott.

Azoltától fogva 2-o, hogy hivatalát híven és serényen folytatta légyen, arról az ekkleziia relatiót téssen, s továbbra is szolgálattyaival élni kíván.

3-o. Animadvertálja a Szent Visitatio, hogy a parochialis házhoz tartozó gyümölcsös régtől fogva kert nélkül pusztulásban hever. Imponálja azért annak a következendő pünkösdi innepig felállítását, evégre magok között repartíálják, kire mennyi karó s vessző esik, és azt meghordván, folyó kerttel vegyék körül, az ekkleziia gyalázattya ne álljon pusztájában, secus facturi incurrant in poenam hfr. 12.

²⁴¹ HuZaL-Iratok 8. sz. 7.

²⁴² HuZaL-Jkv. I/3. 62–63.

4-o. Említetik, hogy ezelőtt conferálta volna az ekkléziának 1731-ben die 21^a Maji Sipos alias Bun István azon fundust, melyen a parochia vagy jure perpetuo nemine contradicente.

[63] 5-o Demonstratio curatorialis spectabilis domini Michaelis Farkas:

	hfr.	dr.
Tavalyi visitatiokor maradt elocálni való pénz	30	32
Ez elocálódott ex suplemento dr. 28	30	60
És így itt a supererogatum	–	28
Perselypénzről való demonstratio:		
Maradt volt a tavalyi visitatiokor	29	88
Accedált azután	6	18
Summa	36	6
Ebből költ ad usus necessarios juxta demonstrationem	20	71 ½
Mely a fellyebb említett supererogatummal	–	28
Tészen	20	99 ½
Ezt a perselybe ingrediált pénzből subtrahálván, marad	15	5 ½

6-to A pia collatioknak és egyéb ecclesiasticum beneficiumoknak summarius extractusok:

	hfr.	dr.
1. Búza interesre vagy elocálva	261	21
2. Méltóságos Pogány Ádám úrnál	87	28
3. Gyulaiana collatio	500	–
4. Nalátzianum báró Clara Bánfi collatioja	100	–
5. Zálogos földekbe vagy investálva	44	88
Summa	993	37

7-o. A Gyulaiana collationak, úgymint hfr. 500 legalis interesse sex pro cento hfr. 30 és a Nalátziána collationak úgymint hfr. 100, hfr. 6 legalis interesse, mindössze hfr. 36 stante hac visitatione pro anno 1771 usque ad mensem Martium 1772. megfizettetett, melynek fele adsignáltatott néhai tiszteletes defunctus prédikátor Kótsi György uram özvegyének a Partialis resolutioja szerint, fele pedig hagyattatott apud fideles manus usque ad ulteriorem dispositionem méltóságos Ribitzei Ádám úrnál.

1775

[134] Anno 1775. die 25^a Februarii instituitur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Körösbányaensi, praeside reverendo ac clarissimo domino Stephano Herepei tanquam seniore, confratribus item reverendo reverendo domino Adamo Tompa Brádensi et Michaelae Bartha Ribitzensi parochis, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Csomós, e commembris ecclesiae Michaelae Szabó, Francisco Jósa, Stephano Bun, Georgio Székely, Stephano Dragán, Pakulár Johanne, Andrea Lakatos, Georgio Dregán, aedili item Michaelae Dregán.²⁴³

1-o. Megkérdettétvén a nemes ekklézsia tagjai a tiszteletes loci ministernek functiójában való szorgalmatosságáról nem vádoltatik, sőt inkább dicsértetik mindenekben, és továbbra is arra kéretik, hogy azon industriával folytassa hivatalát.

2-do. Tiszteletes loci minister Csomós István ökegyelme fizetésének administratiojáról ekklézsiáját commendálja, restantiaiáról nincs panassza.

3-tio. Az ekklézsiai rendeletlenségek között nevezetesen adattatott fel, hogy a keresztségnek alkalmatosságával a kisedet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztség alá. Mely illetlenséget a Szent Visitatio elméjére vévén, nemcsak animadversio nélkül nem hagyja, hanem továbbra azt folyni praescindálja. Ismét találhatnak az ekklézsiában olyan személyek, akik nemcsak az Úr vacsorájával élni nem akarnak, hanem a templomot is tellyességgel nem gyakorolják. Végezi azért a Szent Visitatio, hogyha a közelébb következő communio administratioján meg nem jelennek, egy simplex admonitio után excommunicáltassanak, végre pedig légyen számár temetések.

4-o A templombéli ülésekben controversia támadott és közönséges isteni tiszteletnek idején és helyén nagy versengések és botránkozások támadnak, mely dissidium ha meg nem szűnik, hanem továbbra is grassálna, aki abban comperiáltatik, ezután a tiszteletes loci minister és egyházfi a templomból kiigazítván, a magistratusnak adják által és 12 forintig megbüntetésék a Supremum Consistorium rendelése szerint.

5-to. A parochia körül való kertek reparatioja az 1772-ben esett visitatióban restringáltatott vala kevés időre, de még mostan is nem effectuáltatott. Azért még egy kevés haladék engedtetik, míg a fagyos föld engedelmes lészen a munkára, mellyet ha mégis nem cselekednének, 12 forint poenalitasban incurrálnak.

[135] 6-o. Az ekklézsiának dolga, hogy annál jobban folyon, mind a papi fizetésnek administratiojában, mind a ruinak reparatiojokban, mind pedig egyéb rendtartásokban, rendeli a Szent Visitatio, hogy ecclesiasticum consistorium álljon fel ad formam aliarum ecclesiarum, és azok az ekklézsiai bajoskodásokat igazgassák. A consistorialis személyek pedig légyenek ezek: 1. Pakulár Ádám, 2. Jósa Ferentz, 3. Szabó Mihály, 4. Székely István, 5. Jósa Gergely, 6. Bun Isák, 7. Dregán János gornik, 8. Munkátsi Ferentz, 9. Jósa Jákob, 10. Pakulár Ferentz, 11. Lakatos András, 12. Gyarmati Péter. Ezek confluálni és a loci ministernek segítségül lenni toties quoties requiráltatnak, szoros kötelességeknek s keresztyénségnek tartásuk.

7-o. A curatoralis avagy oeconomica demonstratio, minthogy a curatornak absentiaja miatt meg nem lehetett, annál is inkább a pius fundusoknak kidolgozásában a királyi parancsolat szerint semmi munka nem tétetett. Ebben is azt rendeli a Szent Visitatio, hogy a közelebb léjendő Partialis Synodusnak jól kidolgozva, minden hiba és haladék nélkül repraesentálja, mellyet ha nem cselekednék az ekklézsia curatorával egybe, tehát a Szent Partialis Synodus a méltóságos Regium Guberniumnak az ekklézsiát s curator ökegyelmét

²⁴³ HuZaL-Jkv. I/3. 134–135.

repraesentálja. Az oeconomica demonstratiot pedig titulus curator uram jól kidolgozva, míg a visitatio foly, Ribitzére vagy Brádra vigye vagy küldje által.

8-vo. Minden esztendőben rendes perselybéli proventusa lévén az ekklézsiának, helyesnek ítélte a Szent Visitatio, hogy a persely mindenkor bizonyos ekklézsia tagja előtt nyitassék fel és libellusba irattassék a termino ad terminum, és a parochialis ruinakra abból illendőképpen a curator consensussával költsenek.

9-no. Demonstratio curatorialis spectabilis domini Michaelis Farkas. A körösbányai reformata nemes ekklézsia mostan fennálló fundussa, mely is a parochusnak szokott foenerálni, eszerint talátatik:

	hfr.	dr.
1. Néhai méltóságos liber baronissa Nalátzi Sára asszony pia collatioja áll 300 ft., melyből elocálva vagyon búza interesre	164	34
Szántóföldekre s rétekre	135	66
Summa	300	–
2. Méltóságos Ribitzei Ádám úrnál vagyon a Gyulaiana és Bánfiana collatio, mely után készpénz interes jár	600	–
3. Méltóságos Pogány Ádámné asszonynál ekklézsia pénze	60	–
4. Béltekiana és Székelyiana collatio, melyek az ekklézsia szükségeire conferáltattak, de eddig a tiszteletes parochusnak foeneráltak	60	–
5. Anka Sándor földje féle zálag	6	12
6. Méltóságos Pogány Áadámné asszony conferált	11	22
Summa	1037	34
10-o. A perselyben anno 1772 maradt	15	6 ½
1775-ig accedált	19	75
Summa	34	81 ½
Költ el eddig ekklézsia szükségeire	28	70
Marad	6	11

1776

[174] Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata KörösBányaiensi die 11^a Novembris 1776. per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei seniore, Stephanum Intze de Lisznyó notarium et adjunctos reverendos: dominum dominum Adamum Tompa parochum Brádensem, Michaelem Barta parochum Ribitzensem, praesentibus a parte ecclesiae spectabili domino Michaeli Farkas domestico curatore, Ladislao Komlósi, Francisco Jósa, Jacobo Jósa, Francisco Munkátsi, Michaeli Budi, Michaeli Dregán aedili et loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Csomós, in domo parochiali dictae ecclesiae.²⁴⁴

Ubi:

1-mo. Kérdés tétetettvén a tiszteletes loci ordinarius minister Csomós István ökegyelme szolgálattya s magaviselése iránt, e részben a nemes ekklézsia egész contentumát jelenti, hanem a gyermekek tanításokban való defectussát említé, melyre a tiszteletes loci minister házának kicsiny capacitassával s alkalmatlan voltával mentvén magát, azt obferálta a nemes ekklézsiának, hogy ha mestert vagy gyermekek tanítóját hozat, s annak lakásra való helyyet rendel, maga a mesternek subsistentiájára általengedi a Béltekiana, Székelyiana collatiokat és a méltóságos Pogány Áadámné asszonynál lévő 60 forintokat. Accedál erre a Szent

²⁴⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 174–175.

Visitatio is, úgy mindazonáltal, hogyha változás esnék a papságban és a successor azon papi fundus hasznáival élni kívánván, a gyermekek tanítását örömet magára vállalni kívánná, szabad legyen. Minthogy pedig ez nem elég fundus a mester substantiájára, találjon ehhez még többet is a nemes ekklézsia, s úgy induljon meg a mester dolgában. Míg pedig a mesteriség jó móddal felállana, addig a tiszteletes parochus a gyermekeket tanítsa, és a megnevezett beneficiummal éljen.

2-do. Megkérdettétvén másfelől a tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme is maga hallgatóinak kegyességek, ökegyelméhez való szeretetek s magok viselések iránt. A kegyesség dolgában csak egy hallgatója, sánta Dragán János nevezetűről referálja, hogy se templomot nem gyakorol, se sacramentummal nem él, ki is a Szent Visitatio eleibe compelláltatván serio admoneáltatott a megnevezett kegyességek gyakorlására. Ígérte is magát arra. A többi ebbéli kötelességeket végben viszik. Fizetésére nézve jelenti, hogy eddig minden pár ember egész fizetést, és minden özvegy fél fizetést adott, most pedig némely újj házasságok magokat a fizetés alól kivonni akarják. Végezi a Szent Visitatio, hogy a más ekkléziákban observáltatni szokott rend itt is megtartassék, hogy amely özvegynek egész oeconomiaja vagyon, férje holtá után egész fizetést adjon, ha pedig nincsen, fél fizetést praestáljon. Vagynak nevezetes ruínok is a parochia körül, melyeknek reparatiojokat recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes curatusnak, adigálja a hallgatókat kit-kit maga részének felállítására, ne álljon az ekklézsia háza pusztájában.

3-tio. Tekintetes Farkas Mihály proximus curator úr demonstratioja ventiláltatván, találattott a nemes ekklézsia fundussa eszerint lenni:

	hfr.	dr.
Gyulaiana collatio	600	–
Bartsaiana collatio	300	–
Béltekiána	30	–
Székely Susánna néhai Holladi Jánosné asszony collatioja	30	–
Méltóságos Pogány Ádámné asszonynál ecclesia pénze	60	–
Anka Sándor földje	6	12
Méltóságos Pogány Ádámné asszony collatioja	11	22
Summa	1037	34
[175] Ebből vagyon:		
Földekbe investálva contractus mellett in summa	150	96
Búza interesre contractus mellett elocálva	224	91
Legalis interesre contractus nélkül méltóságos Ribitzei Ádám úrnál	600	–
Méltóságos Pogány Ádámné asszonynál contractus és interes nélkül	60	–
Summa	1035	87
Differentia vagyon a kettő között in	1	47

Nota bene: A búza interesre elocált pénz dolgában difficultas vagyon a Krájnik László uramnál lévő hfr. 6 dr. 12 iránt, Olár Péternél 2 ft. iránt, Jepura Jánosnál hfr. 3 dr. 6 iránt, Damián Peternél hfr. 2 dr. 4 iránt. Enodálni kell.

1779

[248] Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Körösbányensi anno 1779. die 14^a Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniore[m] Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabili domino Michael[e] Farkas ut curatore, nobilibus dominis dominis Francisco Jósa, Adamo Pakulár, Gregorio Jósa, Jacobo Jósa, Francisco Pakulár, Stephano Székely, Michael[e] Dregán, Isaco Bun, Johanne Pakulár, aedili Francisco Munkátsi, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Csomós in domo parochiali.²⁴⁵

Ubi: 1-mo. Reverendus dominus loci ordinarius minister per ecclesiam, et ecclesia per suum ministrum commendantur.

2-do. Tekintetes curator Farkas Mihály uram, mivelhogy lakásának helyét is változtatta, Déván figálván statioját nagyobbára, s amiatt az ekklezsiában continuus nem lehet, kívánnya a curator[i] hivatalt resignálni és az eddig keze alatt volt s azon megfordult dolgokról való demonstratioját a Szent Visitationak submitálni. Legelsőbben a persely-pénzről teve ilyen demonstratiot:

	hfr.	dr.
Anno 1775 celebrált Szent Visitatioban maradtott volt kezénél	5	76
Azután accedált perselypénz keze alá in summa	7	16
Summa percepta	12	96
Ebből erogált bizonyos ekklezsiai szükségekre	9	90
Mellyet subtrahálván, maradtott kezénél	3	62

Azután a nemes ekklezsiához tartozó contractualis leveleket adván számba, ilyen renddel submitálta:

	hfr.	dr.
Birta Péter contractusa	6	12
Gergely Onul contractusa	6	12
Orbán Imreh két contractusa	18	36
Karátsi Jánk Juon contractusa	6	12
Dángya Petru periculumban forgó pénzről való contractusa	2	4
Bán Istóknál sine contractu	1	51
Szabó Mihály contractusa	17	34
[249] Pakulár János földébe investiált pénzről való contractus	20	40
Demian Pavel periculumban forgó pénzről való contractusa	3	-6
Mezere György contractusa	10	71
Nemes Gábor contractusa	10	71
Mezere Ursz, Gántsa Petru contractusa	12	24
Tyiulestyiek contractusa	36	72
Indri Lázár periculumban forgó pénzről való contractusa	6	12
Karátsiak contractusa	30	60
Jánk Dumitru contractusa	9	18
Antal Szabó János	5	10
Karátsi Jánk Dumitru contractus nélkül	3	-6
Ónodi András contractusa	12	24
Gyarmati Péter contractusa	6	12

²⁴⁵ HuZaL-Jkv. I/3. 248–250.

	hfr.	dr.
Fazakas András földbe investált pénzről való contractus	20	40
Anka Ferenc földbe investált pénzről való contractus	15	30
Csebei Dsugya János Lázár földbe investált contractus	38	76
Dragán Istók földbe investált contractus	8	16
Hartza Josziv	8	16
Kertza Dsurd contractus	16	32
Krájnik László uramnál	9	18
Nota bene: Ebből 3 forint interes, 6 forint capitalis		
Summa	454	43
Ehhez járul méltóságos Ribitzei Ádám úrnál levő	500	–
Méltóságos Pogány Ádámné asszonynál	60	–
Anka Sándor földbe	6	12
Summa summarum	1020	55
Tiszteletes uramnál maradott	1	2
Summa	1021	57

Conferáltván ezen summa a collatiok summájával, differentia találtatik 3 forintban és 8 pénzekben, de Jepura Jánosnál elveszett 3 forint és 8 pénz, és így az egész collatio summája megvaygon, mely az újj curator keze alá mégyen.

Collationalis levelek találtattak:

	hfr.	dr.
A Gyulaiana és Nalátziana collatoról való	600	–
Nalátzi Sárái	300	–
Hollakiana, Székely Susánnái	30	–
Summa	930	–

Nota bene: Jepura János adósságát felkeresvén tiszteletes esperest uram in actis visitationis anterioribus úgy találta, hogy defunctus ribitzei curator Balog Sigmond uram a maga ratiojában feladta, bonificálja tehát Ribitze KörösBányának.

[250] Úr asztalához tartozó szent készület:

Két sáhos abrosz.

Egy veres selyemmel és arannyal varrott keszkenő.

Egy aranyas fátyol keszkenő.

Egy sokszínű selyemmel virágokra varrott fátyol keszkenő.

Egy kék és veres színű selyemmel varrott patyolat keszkenő.

Két óntágyér.

Egy házi fejér keszkenő.

Egy nagy ónkanna

Egy ezüst aranyas pohár.

Accedált:

Egy zabolai arannyal varrott keszkenő, méltóságos gróf Gyulai Lajos úr adta.

Egy lángszínű selyem sújtásos catedrara való takaró báró Nalátzi Lajosné asszony adta.

Egy fejér sáhos abrosz Jósza Jacob adta.

A perselybe azután, hogy curator úr keze alól kiment:

	hfr.	dr.
Gyűlt eddig	2	89
Erogálódott belőlle	1	56
Marad	1	33
Melyhez tett curator úr in visitatione	—	12
Ismét a fellyebb sub numero 2 feljegyzett residuumot	3	62
És így marad most a perselyben	5	7

3-tio. Mint más helyeken, úgy ezen városban is controversia eredvén a vásárvám felett, még in anno 1774. die 14^a Aprilis város közönséges gyűlésében eligazított és a nemes reformata ekklezsiáénak lenni megesmértetvén, arról közönséges documentum is expediáltatott. Jó lesz ezt a documentumot copíáztatni, vidimáztatni és a venerabilis tractus archivumába is pro majori securitate bétenni.

4-to. Pro curatoribus hujus ecclesiae electi sunt pro supremo spectabilis dominus Petrus Ribitzei, pro subordinalis libertini Jacobus Jósa et Adamus Pakulár, qui posteriores coram Sancta Visitatione adjurati sunt.

5-to. Maradott titulus Farkas Mihály uram kezénél két contractus, melyet vissza kell kérni.

6-to. Tentálta a Szent Visitatio, hogy recenter introducáltatott cantor és gyermekek tanítója, Nagy Sándor ökegyelme fizetését a nemes ekklezsia tagjaival figáltassa és confirmálja, de nem viheté most többre 11 forintnál, 6 szekér fánál és egy véka törökbúzánál. Ezen fizetés mellett pedig tellyességgel nem subsistálhat. Recomendálja azért a Szent Visitatio a nemes ekklezsiának, hogy pleno numero confluálván, állítsák meg és ad improtocollandum, ahová illik, adják által.

1780

[302] Ecclesiarum reformatarum visitatio in inclito comitatu Zaránd existentium continuatur in ecclesia reformata K[örös]Bányaiensi die subsequenti 23^{ia} Aprilis per eosdem visitatores clarissimum designatum seniozem dominum Stephanum Intze de Lisznyó et ordinatum juratum notarium Samuelem N. Vásárhelyi, adjunctum item visitatorem reverendum dominum Michaelem Barta, praesente reverendo domino Stephano Csomós loci ministro et universis ecclesiae membris, in ipso oratorio loco cultus Divini publico congregatis.²⁴⁶

Ubi:

1-o. Praetitulatus dominus Stephanus Csomós ab universis ecclesiae membris Sanctae Visitationi de meliori commendatur et in posterum pro verbi Divini et sacrorum ministro acceptatur.

2-o. Titulatus Komlósi László uram ökegyelmének a templom körül való kert felállításaiban tapasztalt hidegségét, hátraállását és egyéb kegyesség munkáinak gyakorlásának elmellőzését, és azokban a rendtartásokban való morosítását, melyekben unitis viribus kívánának a nemes eklézsiának tagjai eljárni a közjónak előmozdítására, nagyon resentiálja a Szent Visitatio, annyival inkább penig, hogy az oratoriumban való [303] székbeli ülésekben elsőséget kíván és praetendál. Vagyon mindazonáltal oly reménységgel a Szent Visitatio, hogy ökegyelme magába térvén és meggondolván azt, minemű szívességgel kellessen vi-seltetni a közjónak előmozdításában akárkinek is, minden félrevonásokat, haszontalan

²⁴⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 302–303.

praejudiciumokat, papi fizetésben való morositasokat levetkez. És ezt serio intimálya is ökegyelmének a Szent Visitatio.

3-o. Számba vétettetvén ezen nemes eklézsia pius fundussa, úgy tapasztaltatott, hogy pro fundo stabili a tavalyi Szent Visitatioban maradott volt bizonyos helyekre elocáltatott capitalis in summa hfr. 1021 dr. 57, mely most is azon securitasban találtatott hac tamen variatione, hogy tavaly Krájnyik László uramnál lévő pénz hfr. 9 ~ kilenc forint vitettetett fel, holott abból három forint interes a tiszteletes loci ministeré. Mindazonáltal reponáltatott azon 3 forint is a Jepura Jánosért Ribitzéről adatott három forintokkal, és így az egész summa megvan.

4-o. Insinuálya tiszteletes loci minister Csomós István uram ökegyelme, Szebenbe két ízben az oratorium felszabadíttatása és újrāépíttetése végett tett utazásban expendált költségeit a Szent Visitationak, hogy recompensáltassanak

	hfr.	Dr.
Et quidem	18	28.
Item a decretum taxaja	4	56.
Summa	22	84.

Minthogy azért *justa petenti non est denegandus assensus*, adjustálya a Szent Visitatio az ökegyelme kérését és arra ígéré magát, hogy megfordítására módot tanálni el nem mulattya.

5-to. Ami a perselybéli demonstratiot illeti:

	Hfr.	Dr.
Tavalyról ökegyelménél ad praesentem demonstrationem maradott volt	5	7
Ehhez accedált 4-szer publicatioból	4	85
Summa	9	92
Ebből erogált bizonyos szükségekre a parochia körül	4	86
Marad ergo pro sequentem	5	6

1781

[401] *Continuatur per eosdem visitatores ecclesiaticos Visitatio in ecclesia reformata Körösbányaiensi die prima mensis Maji, praesentibus majori et parte universis ecclesiae membris, in speci autem spectabilis ac generosis dominis Petro et Alberto Ribitzei curatoribus, nec non Jacobo Jósá vicecuratore, Ladislao Komlósi, Francisco Jósá, Johanne Pakulár aedituo, reverendo item domino loci ministro Stephano Csomós.*²⁴⁷

Ubi: 1. Nihil contra et adversus reverendum dominum loci ministrum est animadversum.

2. Tiszteletes loci minister ökegyelme is téve hallgatói iránt kívánt dicséretet ex omni parte, kivéven két templomkerülőket, sánta Dragán Jánost és Bun Pétert, kik is a senioralis pecsétnek ereje mellett sistáltatván, post factas meritaes increpationes, comminationes, ígérék megjobbulásokat, melyet ha a most közelebről esendő pünkösdi innepekig templomgyakorlások és az úri szent vacsorával való élés által meg nem bizonyítának, habebuntur ab inde pro excommunicatis.

²⁴⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 401–403.

3-io. Számba vévén a Szent Visitatio ezen nemes eklézsiának pénzbéli stabilis fundussát, találta azt az előbbi improtocolliatok szerint, hogy lett légyen in summa hfr. 1021 dr. 57.

Úgymint: 1. Gyulaiana hfr. 600.

2. Nalátzi Sára collatuma hfr. 300.

3. Székely Susánnáé hfr. 30.

4. Bétekiana hfr. 30.

5. Interestből gyűlt hfr. 61 dr. 57.

De minthogy az újraépült parochialis házoknak építetések feles költséget kívántanak, és ami a kegyes némely benefactoroktól gyűlt, arra elegendő nem volt, szükségesséppen a megnevezett capitalisnak azon részéhez kellett nyúlni, amely azonkívül is építésre conferáltatott, mint a Bétekiana 30 hfr. és az interestből gyűlt 61 hfr. és 57 dr. Maradván immár eszerint most pro fundo in summa hfr. 930. Mely csonkulást mindazonáltal per partes ezután reparálni szükséges lészen.

A megnevezett parochialis házok körül való költségekről teve penig a tiszteletes loci minister ilyen demonstratiot. 1. Exhibeálá a kegyes benefactoroktól ezen jó végre conferált és ökegyelme által [402] incassált alamizsnának lajstromát mely is hfr. 110 dr. 74.

2. A ház körül a megkívántatott materialekra aprómívesekre, mesteremberekre, vecturara és egyebekre tett költségeit cum accurata distinctione, mely is in summa hfr. 202 dr. 22.

	hfr.	dr.
És így felvévén a capitalisból kivett pénzt, úgymint	91	57
Item a congestumot	110	74
Mely is in summa	202	31
És egybevetvén a költségnek summájával, mely feljebb indigitáltatván in summa hfr. 202 dr. 22, kitetszik, hogy maradt még kezénél	–	9

4-to. A szükségesséppen felállítandó mesternek subsistentiájáról consultálódván a Szent Visitatio a nemes eklézsiával, végre megegyezének, hogy esztendőnként adjanak félbért minden gazda, úgymint fél márvást fél véka kukuricát és fél szekér fát. Azok penig, akik özvegyi állapotban vagynak, adjanak esztendőnként dr. 14 és minden tanuló gyermektől tíztíz xr. Ígervén ezen felyül titulus Ribitzei Péter uram pro fundo stabili in hunc finem hfr. 30 dr. 60. És ugyanezen végre aplacidáltatván a méltóságos Pogány Ádámné asszonynál lévő hatvan hfr. haszna. És erről a conventio per specifica authentice az ecclesia ládjába bé is tétetett.

5-to. Míg penig a mester meghozattatnék, a tiszteletes loci ministernek serio imponálja a Szent Visitatio, a gyermekek taníttatásokat véghezvinni.

6-to. A perselypénzről való demonstratio ment végben eszerint:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	5	6
Accedált azután	7	52
Summa	12	58
Melyből erogálván	5	4
Marad jövődöre	7	54

7-mo. Az Úr asztalához való apparatusok ezek: Két sáhos abrosz. Egy veres sellyemmel és arannyal varrott keszkenő. Egy aranyas fátyol keszkenő. Más sokszínű fátyol keszkenő. Egy kék és veres sellyemmel varrott patyolat keszkenő. Két óntángyér. Egy házi fejez-

kenő, egy nagy ónkanna, egy ezüst aranyos pohár. Ismét egy zabolai, arannyal varrott keszkenő. Egy lángszín selyem sulytásos cathedrúra való takaró. Egy fejrő sáhos abrosz.

1782

[35] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Körösbányaiensi die 16^a Martii [1782.] per eosdem, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus ac generosis dominis dominis Francisco Jósa, Francisco Pakulár, Michael Szabó, Michael Dregány, Gregorio Jósa, Georgio Dregány et reliquis ecclesiae membris, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Csomós cum ludi magistro Georgio Katonai juniore in domo parochiali.*²⁴⁸

Ubi: 1-mo. Contra reverendum dominum loci ordinarium ministrum per ecclesiam et contra ecclesiam per ministrum nullae quaelae audita, in ludi magistro autem animadvertitur quod plus debito absentet, cui injungitur variae excursionis ommissio.

2-do. Számban vévén a Szent Visitatio ezen nemes ecclesianak stabilis pénzbeli fundussát, úgy találja, hogy a Gyulaiana, Naláztiana és Hollakiana collatiok in hfr. 930 megvagynak rész szerint földekben investálva, rész szerint pedig natura és pénz interesre elocálva.

3-tio. Tetszvévén a nemes városnak a maga korcsomáit arendaban adni, minekutánna ezen nemes ekklezsia megértette volna, hogy a görög valláson lévők a magok competentiajokat a magok ekklezsiájoknak engedték, felindultak ezen reformata nemes ekklezsia tagjai is, hogy magok competentiajokat hasonlóképpen az ekklezsiának általengedjék

	hfr.	dr.
És már abból [36] jött az ekklezsiának	51	–
Tavaly maradtott volt a perselyben	7	54
Tavalytól fogva eddig gyűlt perselypénz	8	89
Item a fellyebb említett summának interesse	7	40
Summa	74	77
Még in anno 1780 celebrált visitatioban insinuálván a tiszteletes loci ordinarius minister bizonyos költségeit, mellyeket a templom felszabadíttatásának dolgában tett volt, in summa hfr. 22 dr. 84. Hellyesnek ítélte volt az akkori visitatio, hogy ökegyelmének refundáltassék, de mindeddig is arra fundust nem találhatott, most azért a fellyebb írt summából adsignáltatik	22	84
Költ el pedig bizonyos ekklezsiai szükségekre	10	95
Summa	33	79
Mellyet substrahálván a perceptumból, marad	40	98

4-to. Úr asztalához való adparatusai vagynak ezen ekklezsiának ím ezek:

1. Két sáhos abrosz.
2. Egy veres selyyemmel és arannyal varrott keszkenő.
3. Egy aranyas fátyol keszkenő.
4. Más sokszínű fátyol keszkenő.
5. Egy kék és veres selyyemmel varrott patyolat keszkenő.
6. Két óntángyér.
7. Egy házi fejrő keszkenő.
8. Egy nagy ónkanna.

²⁴⁸ HuZaL-Jkv. I/4. 35–36.

9. Egy ezüst aranyas pohár.
10. Egy arannyal varrott zabolai keszkenő.
11. Egy langszín sellyem sújtásos cathedrara való.
12. Egy fejér sáhos abrosz.

1783

[76] *In ecclesia Körösbányaiensi anno 1783. die 6^a Maji instituta visitatione canonico ecclesiastica per reverendum ac clarissimum dominum praefatum seniore Stephanum Intze de Lisznyó, adjunctum reverendum dominum Stephanum Száraz, ac in defectu tam ordinarii notarii tractualis, quam brachii secularis adsumtum pro actuario reverendum dominum Michaellem Bartha, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis dominis Jakobo Jósa, Francisco Pakulár, Francisco Jósa, Michaelle Szabó et Stephano Jósa, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Csomos cum cantore Georgio Katonai juniore, in domo parochiali.*²⁴⁹

1-mo. Praemissis super functione reverendi domini loci ordinarii ministri quaestionibus in canone ecclesiastico expressis uterque commendatur per ecclesiam, ita membra ecclesiae per ministros ecclesiae.

[77] 2-do. Ad insinuationem reverendi domini loci ministri de quibusdam scandalosis facta est sequens:

Decisio: Még ezelőtt való visitatioinkban is emlékezetben forogván öreg Dragán János, Hetes György és Borbély András, mint olly emberek, kik magokat a szent gyülekezettől tellyességgel elszakasztották, már egynéhány esztendőktől fogva templomban nem járnak, s kivált úri szent vacsorával nem élnek. Minekutánna már az ekklézsiai visitatio sok rendben megtette volna a maga intésit és annak körülöttek semmi foganattját nem láttya, most az egyszer serio inti keresztyéni kötelességeknek gyakorlására eo cum adjecto, hogyha három heteknek lefolyások alatt templomot nem gyakorolnak vasárnapokon, és hétköznapiokon is legalább kétszer a templomban nem láttatnak, s a közelebb következendő pünkösdi szent ünnepen Úr vacsorájával nem élnek, mint prophanus, vallás nélkül való emberek a külső magistratusnak általadattatnak, hogy az Approbatalis articulus szerint büntetessenek. Melly visitatio végezésének effectuatija in eo casu bízattatik egészen a tiszteletes loci parochusra.

3-tio. Sajnálva kelletik érteni a visitationak tiszteletes loci minister relatiojából, melly helytelenül és törvénytelenül tractálta légyen egy alkalmatossággal ezen nemes városnak főbirája a nemes ekklézsia cantorát, Katonai György ökegyelmét, egy városi embernek simplex kívánságára elfogatván, láncra tétetvén, és a városon hetivásár alkalmatosságával az utcán és piacszeren csúfoson meghordoztatván, melly dologgal terhesen mocskoltatván az egész ministerium. Végezi a visitatio, hogy communicatis cum inspectoribus curatoribus consiliis, a Nemes Tábláról investigatorok kérettessenek és azok mellé egy tiszteletes atyafi is pro regio a tiszteletes senior által rendeltetvén, investigáltassék az egész casus, és azután kerestessék meg törvényesen mind a cantornak különösön, mind a ministeriumnak közönségesen megsértetett becsülete.

4-to. Insinuálja a tiszteletes loci minister azt is, hogy a királyi kegyelmesség utat nyitván mint másutt, úgy itt is a szintén omlófélben lévő oratoriumnak a solidis materialibus lehető újabb megépíthetésére, most volna ideje arra a felséges Királyi Gubernium engedelmét megkérni. De minthogy annak megnyerésére a királyi kegyelmes rendelések szerint

²⁴⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 76–78.

megkívántatik, előre elégséges fundus mutattassék az építésre, opiniot kér a tiszteletes loci minister, ha vallyon addig, míg az Isten Ő szent felsége különös benefactorokat rendel, lehetne-é pro fundo béjelenteni azon fundust, melly már egyszer a nemrégen királyi parancsolatból peragált conscriptioba, mint az ekklézsia stabilis fundussa béríratott és kiadattott. A visitatio eziránt való opinioját suspendálja addig, míg a méltóságos és tekintetes inspector curator urakkal communicálja, mellyet minekutánna véghez viszen, a tiszteletes loci minister tudósítani fogja.

5-to. A szintén említett pia fundatiot megtekintvén a visitatio, találja azokat azon statusban lenni integre, amint tavaly contractusok szerint recenseálta vala, úgy az Úr asztalához tartozó készüléket is.

6-to. Demonstrálván a tiszteletes loci minister a keze alatt forgott pénzről:

	hfr.	dr.
Ad fel tavallyi remanentiat	40	98
Azután ingrediált interes pénzt	3	14
Summa	44	12
Ebből erogált	11	22
Elocált	32	64
[Summa]	43	86

[78] 7-mo. Perselypénzről való demonstratioját ventilálván a visitatio Jósa Jákob curator ökegyelmének, úgy találja, hogy

	hfr.	dr.
Deductis deducendis et detractis detrahendis, marad kezénél	7	82
Mellyhez accedál most keze alá a tiszteletes loci minister által elocált s fellyebb indigitált pénz	32	64
És így marad keze alatt	40	46

1790

[157] Az Egyházi Törvényes Látogatásnak rendiben vagyunk KörösBányán ezen folyó Karácson havának 4-k napján az 1790-dik esztendőben, elől járván egyházi igazgató vagyis magyar megyék esperestye tiszteletes Csegöldi András, az egyházi szent társaság hites írója tiszteletes Kolosvári Sigmond és segéd atyafi tiszteletes Soldos Márton uraimék. Jelenlétében tiszteletes loci minister Csomós István uramnak és a nemes megye tagjai közül titulatus Mihály Jóseff, Dregán Mihály, Dregán György, titulatus Biális Isák, Jósa István, Pakulár Ádám, Jósa Péter, Jósa Pál, Gyarmati Ádám, Jósa János, Székelly István, Jósa Ábrahám, Dregán János, Pakulár Gábor és egyházfi Lakatos János ökegyelmek.²⁵⁰

Holott a következő dolgok follynak:

1-o. Egyházi törvényes rendtartás szerint megkérdezteték a tekintetes nemes ekklézsia jelenlévő tagjaiban az iránt, mint tetszik commendálni az egyházi atyafit egyházi szolgálattyról, életéről, erkölcséről, házáról s maga alkalmaztatásáról. Amellyre egyezőleg láttatának elsőbben mindnyájan az irt atyafit de meliori commendálni, de azután insinuálnak hajdoni curator Olajos György uram esztől s kezétől származott egy 14 punctumokból álló vádló memoralist az egész ekklézsia képeben, de még magán kívül csak hat személyek

²⁵⁰ HuZaL-Jkv. I/4. 157–161.

feljedzett nevek alatt. Azon vádoknak elolvasásával s meghányásával töltött az Egyházi Törvényes Látogatás időt, amelyből csak azt látta legelsőbbenn is, hogy annak az egész munkának hibás nagy indulatból kellett származni, amely megtetszik abból, hogy többnyire az ekkleziának jelenlévő tagjai (amint mondják) azokról a [158] dolgokról semmit nem tudtanak s egyszersmint azok között a vádak között némelyek olyanok, hogy a vádlók nem akaratyokból az irt egyházi személlyt oly dolgokkal is vádolják, amelyek dicséretére szolgálnak. Alkalmasint ki is menté magát hitelesen a terhek alól.

Melly szerint az Egyházi Törvényes Látogatás helyesnek tartotta benne így végezni: Több érdemei tetszenek ki az egyházi atyafinak még a vádaktól is, mint erőtelenségei. Amelly erőtelenségei bizonyosok, azokból tartozik magát jobbitani, amivel pedig érdemeit továbbra is nevelheti, azt a szent látogatás ökegyelmének továbbra is intimállyá, meggondolván ezen nemes megyének gyámoltalan voltát és annak tagjainak vastag tudatlanságokat. Ami pedig különösen illeti az ekkleziának állandó fundussait a régiebb improtocolatiokból, azoknak szembe tünő csonkulások megtetszik, mert ugyanis in anno 1781. die 1^a mensis Maji in rotundo calculo vala ezen nemes ekkleziának 1021 mfr. és 57 pénze. Abból költött, nem propria auctoritate, hanem az előjáróknak akaratyokból, kéntelenségből, más fundus nem lévén, az új parochiara költött, amint magát legitímálta is ugyan az akkori visitatio alkalmatosságával, hfr. 91 és 57 pénz. Melly szerint akkor maradott vala hfr. 930. De amint feladja az egyházi atyafi, az oláhok zenebonája alkalmatosságával a maga kevés költségével egyetembe a klastromból, azhová [159] bátorságnak okáért bérejtette volna, elveszett hfr. 180 és dr. 5, amelyet ha kivészünk a fellebb említett summából, marad in aere elocato et in externis fundis investitis hfr. 749 dr. 95 s ez mind a pap számára használandó fundus, de még függőben marad az említett tumultus alkalmatosságával elveszett 180 mfr. dolga, amely tekintetben köteleztetik az egyházi atyafi 1-o. Arra, hogy az említett summát nem propria auctoritate, hanem az előjáróknak parancsolattokból vette volna fel. 2-o. Arra, hogy azt ökegyelme bizonyoson felvette. 3-o. Hogy lehetőleg s hihetőleg, azt is megmutattya legalább circumstantialiter, hogy annak a summának bizonyoson el kellett veszni, ennek eligazíttására pedig rendeltetik brádi egyházi atyafi tiszteletes Bartha Mihály uram, hogy ezt, amint legjobban tudja, valakit maga mellé vévén eligazíttya, és a dolgot hitelesen világosságra hozni igyekezze.

2-o. Kérdést teve az Egyházi Szent Látogatás másfelől az iránt is, hogy az egyházi atyafi is mint commendálja hallgatóit, függések, engedelmisségek és bérbéli befizetések iránt. Amellyre az egyházi atyafi közönségesen jóról dicséri hallgatóit, ez egyen kívül, hogy nem akarják sokan tartani magokat a régi conventiohoz, amelyből következik élelmének csonkulása s némelykor talám olyan dolgokra való vetemedése is, amelyek alkalmatosságot szolgáltatthattanak némelyeknek arra, hogy némelyektől vádoltassék, vagy oka lehet ennek a függetlenség.

Templomablak

Melly szerint ebben tétetik ezen [160] végezés: Az egyházi atyafinak panasszai világon mutatták hogy minden fogyatkozásai következhetnek vagy a curatornak nemlétéből, vagy pedig restségéből. Mostan is annak okáért curator actu nem lévén, szükségesnek tanállya a Szent Visitatio, hogy curator választassék adsistens praesbiterekkel egyetembe, akik egybenvetett vállakkal munkálódják a közjót, vigyázzanak a megye dolgaira, hasznaira, előmenetelére, parochiara, iskolaházra, közönséges épületekre, az egyházi szolgának dolgaira, szükségéire, bérinek conventioja szerint a maga idejében lehető felszedtetésére. Amelynek végében elé is állítja a nemes ekklézsia Jósza István uramot, ki is mielőttünk azon hivatalban hitlés által be is avattaték, nemkülömben a több praesbiterialis személyekhez számláltatának Mihály Jóseff, Pakulár Ádám, Jósza Péter és Gyarmati Ádám ökegyelmek, kik is hasonlólag magok hivatalyoknak jó lelkiismerettel leendő követésére hittel köteleztetének.

3-tio. Az Úr asztalához való készület, amint tanáltatott in anno 1786, azon állapotban megvagon.

4-tio. Persellypénzt diversis vicibus percipiált az egyházi atyafi hfr. 11 dr. 51, mellyet hiteles demonstratioja szerint mind el is költött.

5-to. Néhai praefectus Benkő István uram építés [161] véget conferált vala ezen gyámoltalan ekklézsia számára hfr. 50, s azon cél szerint költött abból is, amint hitelesen demonstrálly hfr. 24 dr. 39. Amellyet kivén a megírt summából, marad az egyházi atyafi kezében ad futuram demonstrationem hfr. 25 dr. 51.

6-o. Insinuálly a tekintetes nemes ekklézsia egyetértőleg az egyházi atyafival, hogy az 1781-ben tett protocollatio szerint kegyesen gondolkodván oskolamester iránt, és annak subsistentiaja iránt ígérték vala a nemes ekklézsia tagjai magokot arra, hogy az egyházi szolgának járandó bérnek felét jó szívvel megadják, maga is pedig minister a magának járandó 60 mfr. hasznát önként arra fordíttya. Amelly úton meg is indult vala a tanításnak említett módja, a néhai Fazakas Sigmondban, ki is az olá zenebonában elveszvé, ismét

tanítómester nélkül maradt az ekklézsia a gyermekekre nézve. Most pedig önként Istennek gondviseléséből ezen ekklézsiában érkezett jó tanúbizonyossággal Jeddi Jóseff nevezetű, hajdon kolosvári deák, ki is az említett fizetésre, a gyermekek tanításából járandó kicsin fizetéssel ajánlya magát azon szolgálatra, nem lévén egyéb hátra, csak hogy iskolaházról providállyon a nemes ekklézsia.

Ebben azért csak azt végezheti a Szent Visitatio: A szándék igen jó, istenes és dicséretes. Maradjon meg azért az improtocolatio maga vigo-rában, az iskolaház dolga pedig [162] eligazíthatatik ama közházzal, amelyben egyenlő része vagon a mi ekklézsiánknek és az olá megyének eszerint, hogy vagy az oláhok a házból kifizettesse-nek, vagy hogy a házbérnek (amint volt eddig) az olá megyének esztendőnként letétesse fele része, s erről előre azon olá megye informáltassék. A lakos, kinek esztendeje kitölt, belölle kiigazíttassék és az említett tanító ifjú abban beszólíttassék, akinek kötelessége leszen ezután az olá gyermekeket is tanítani aszerint, amint azoknak szüléjekkel a tanításnak bére iránt megegyezhetik.

Templomablak kívülről

7-mo. Az 1784- és 1786-béli visitatiokról kitetszik, hogy Jósa Jakab volt curator 46 mfr. és 74 pénzekekről nem demonstrált, mellyről végeztetik, hogy az említett Jósa Jakabnak fiai ha szépszerint azon summa pénzekekről nem demonstrálnak, a seculare forumon desummál-tatása véget ezen summa pénzeknek bépanaszoltassanak.

8-o. Botránkoztató személyek nem adattak fel.

1792

[221] Papi Törvényes Látogatás tartatik KörösBányán a papi nemes házban Szent Iván havának 12-dikén 1792-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram előlülése alatt, papi kerület hités írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd atyafi tiszteletes Barta Mihály uram által. Jelen lévén a nemes megye részéről Jósa Pál, Jósa Isák, Rafael Ferentz, Jósa István, Biális Isák, Jósa Ábrahám, Gyarmati Péter, Rátz István, Olajas György, Pakulár Gábor uraimék és loci minister atyánkfia, tiszteletes Csomós István uram.²⁵¹

Holott 1-mo. Az ekkleziiai canon tartása szerint megkérdetvén a nemes ekkleziia tiszteletes loci minister atyánkfiának magaviselete, erköl-cse, tanítása, hallgatóihoz való maga alkalmazta-tásáról stb. In omnibus punctis de meliori com-mendáltatik. [222.]

2-do. Megkérdetvén ellenben loci minister atyánkfia is a maga hallgatói iránt, miként hallják pásztori szavát s miképpen gyakorolják a kegyesség munkáját stb.? De meliori commen-dálja hallgatóit.

3-tio. Sajnálva érti az Egyházi Törvényes Láto-gatás a tiszteletes atyafi panasszából ezen nemes megye tagjainak (még a consistorialis személye-ket is ki nem véve) engedetlenségeket s hidegsé-geket a templomépítés és a közönséges jót néző dolgokban, hogy csak ekkleziásiat is vagy consisto-riumot gyűjteni lehetetlen, s ha egybegyűlnek is, semmi végezések tökéletességre nem mehet.

Melyre nézve végeztetik: Esperesti pecsét adatik tiszteletes egyházi atyafinak kezébe, ha önként megjelenni a közvégre akárho is nem akarna, szólíttassék azon pecsét által, melynek contemptussa tizenkét forint. Esmérje azért kötelességének a ne-mes consistorium 1-ben is egybegyűjteni az egész ekkleziásiat, aholott a közjóra való dolgot concertál-ván, kézbeadással kötölözzék magokat, hogy az elébbeni kötések szerint minden jó dolog előmozdí-tására megjeljenek.

A református templom ajtaja

²⁵¹ HuZaL-Jkv. I/4. 221–223., 225–226.

4-to. Minthogy eddig való domesticus curator Jósa István ökegyelme még tempore medio a curatorságról lemondott, választaték ökegyelme helyében közönséges meg-eggyezéssel domesticus vicecuratornak Rafael Ferentz ökegyelme. Amelyre corporali (ut dicitur juramento) bé is állíttaték. Commendáltatik azonban az a tiszteletes egyházi atyafi-nak, hogy az Egyházi Törvényes Látogatás nevével titulus viceispány Válya László urat alázatosan requirálja és főcuratorságra (bárcsak a templom építése tökéletességéig) demereálja.

5-to. A tavalyi demonstratiokor:

	hfr.	dr.
Maradott volt ad sequentem demonstrationem tiszteletes loci minister atyánkfia kezében	25	61
Melyhez járult publicatioból	13	11
In summa	38	72
Ebből költ hiteles helyekre	31	10
Mellyet kivonván a perceptumból, marad ad sequentem demonstrationem keze alatt	7	62

6-to. Csudálkozik az Egyházi Törvényes Látogatás ezen megye tagjainak elfordultságon abban, hogy oskolamestert tartani, és azon hajdoni szerződések szerint segíteni magok gyermekeiknek keresztyéni módon lehető neveltetésekért tellyességgel nem akarnak. Azért ezen nagy gyalázatnak elháríttatása végett szorossan parancsoltatik a locale praesbiteriumnak, hogy a mostani mestert, Jeddi József ökegyelmét tellyes erővel manuteneálja, [223] obtingentiaját a szerződés szerint kiszolgáltassa, és hogy házanként a gyermekes szüléket, hogy gyermekeiket oskolába adják, admoneáltassa, s ha kik mégis ezen főbenjáró kötelességeket elmulatnák, a megnevezett titulus főcurator úr adsistentiajával kötölösségekre szoríttassa.

7-mo. Szoros kívánsága vala a nemes megyének, hogy a tiszteletes atyafi mind de stabili fundo, amelyet kezéhez vett és használt, mind pedig de perceptis et erogatis a templom alkalmatosságával demonstrályn. Mutata is in investitura et in elocatis de summa florenorum 659 dr. 38. Ezen kívül pedig ígéri, hogy annak idejében hitelesen fog demonstrálni arról, amit eddig is költött a kezénél lévő summából és ezután is költendő. Ha pedig a tekintetes nemes ekklézsia előljárói hitelesen fognak arról demonstrálni, hogy ökegyelme a

maga kezéhez többet vett s nem maga helyére költött, ad demonstrandum compareálni maga kötölösségének tartsa.

Maga pedig a tiszteletes atyafi azonban considerálván házának történhető fatumát, protestat super eo, hogy a nemes megye találja módját és siettesse e dolgot s ennek jó móddal lehető investigationját hová hamarább.

8-vo. Post modum insinuálja cum protestatione az egyházi atyafi, hogy látván azt, hogy a nemes ekklézsia ökegyelme ellen kikölt, némely idegen tagjaira idegenségek miatt tovább az építésben előmenni lehetetlennek

A református templom belseje

tartya. Azért, mintsem hogy ez a nagy gyalázat ártatlanul magára háromoljék, jobbnak tartja praemoneálni a nemes megyét, hogy a modo in posterum legyen gondja magának más lelkipásztorról gondoskodni, maga pedig el nem mulattya magának csendesebb statiot keresni.

Nota bene: Egyet fordítván, ott lehet megkapni a ribitzei ekklézsia után, a körösbányai ekklézsiának pénzbeli fundussát.

[225] Körösbányai nemes ekklézsiához tartozó toldalék, mely vigyázatlanságból kimaradott volt a maga helyéről: Számba vétetvén a körösbányai nemes reformata ekklézsiának pénzbeli fundussa, illy forma rendben és állapotban lenni találtatott:

	hfr.	dr.
1-mo Földekbe vagyron investálva	156	44
2-do Bizonyos nemesembereknél	257	84
3-tio Karatsiaknál	48	24
4-ro Timáván	82	62
5-to Dobrotziaknál	34	68
6-to Czebeieknél	9	18
7-a Körösbányaiknál	18	36
8. Baldovineieknél	39	78
9-no Ribitzeieknél	12	24
Summa	659	38

Ezen feljegyeztetett summa pénzről rész szerint vagynak törvényesen készítettett contractusok, rész szerint pedig csak hiteles jedzések. Azért a léssen legelső kötölösségek a nemes ekklésia érdemes előljáróinak, hogy mindezek jó számba vétessenek és törvényes contractusak expedáltassanak.

Ezen kívül építésre is ment, melyet a tiszteletes egyházi atyafi világosságra hoz, hogy a mennyi legyen.

Explanatio:

1-o. Quoad 1-mum punctum az alsó fordulóban:

	hfr.	dr.
Kritso Dsordstól	16	32
Dregán Istóktól	23	46
Dregány Josától	4	8
Otár Andrástól 3 földről	30	60
Summa	74	46
A kis határban:		
Dregány Istóktól	8	16
Dregány Mihálytól	5	10
Kis Szabótól	7	14
Summa	20	44
[226] Körösön túl való határon:		
Szabó Mihálytól	29	92
Gyarmati Pétertől 2 darab	22	44
Pap Jánostól	3	16
Jósa Pétertől	6	12
Summa	61	54
2-do. Quoad 2-dum punctum búza interesre:		
Titulatus Ribitzei Móses úrnál	131	48
Pogány Francisca kisasszonynál	61	20
Krájnik Lászlónál	36	72

	hfr.	dr.
Farkas Mihálynál	2	4
Mihály József úrnál	20	40
Summa	257	84
3-tio. Quoad 3-tium a karatsiaknál:		
Jánk Györgynél	6	12
Belis Juonnál	12	24
Lazing Ignánál	3	6
Martin Szavulnál	6	12
Florusa Mitznál	6	12
Manya Jákobnál	6	12
Belis Paszknál	8	16
Summa	28	24
4-to. Quoad 4-am timnaviaknál:		
Borza Juonnál	12	24
Boldis Tománál	12	24
Bultzesk Miskánál	12	24
Popa Jovulnál	6	12
Margó Petrunál	15	30
Takáts Györgynél	6	12
Boldis Adámnál	6	12
[Boldis] Iliánál	6	12
[Boldis] Alexandernál	6	12
Summa	82	62
5-to. Quoad 5-tum dobrotziaknál:		
Borza Juonnál	9	18
Hort Petru	4	8
Dolgány Ábrahámnaál	6	12
Nyikula Györgynél	3	6
[Nyikula] Simionnál	3	6
Bánts Lupnál	3	6
Tyisz Ursznál	3	6
Borza Truzánál	3	6
Summa	34	68
6-to. Quoad 6-tum czebeieknél:		
Simon Györgynél	3	6
Indres Lázárnál	6	12
Summa	9	18
7-mo. Quoad 7-mum k[örös]bányaiaknál:		
Dregán Jánosnaál	3	6
[Dregán] Josánál	3	6
Borbély Andrásnaál	6	12
[Borbély] Adámnál	3	6
Hentzel Josánál	3	6
Summa	18	36
8-vo. Quoad 8-vum baldovinyieknél:		
Matzre Györgynél	21	42
Minátza Togyernél	6	12
Gántsa Petrunál	12	24
Summa	39	78
9-no. Quoad 9-num ribitzeieknél:		
Damjián Pávelnaál	12	24

1793

[264] In anno 1793. die 19na Aprilis Egyházi Törvényes Látogatás tartatik Körösbányán tiszteletes esperest Tsegöldi András uram előllülése alatt, substitutus notarius tiszteletes Soldos Márton és harmadik segéd tiszteletes Bartha Mihály uraimék által. Jelen lévén a loci minister tiszteletes Tsomós István uram és a nemes megye részéről a domesticus curator Rafai Ferentz uram, Jósza István, Olajos György, Pakulár Adám, Gyarmati Adám, Jósza Abrahám, Jósza Pál, Pakulár György, Jósza Gábor, Lakatos János egyházfi. Superveniálván Mihály József uram.²⁵²

Az holott is [265] 1-o. Megkérdetvén a nemes megye a tiszteletes egyházi atyafi aránt, mint viseli magát tanítására s egyéb kötelességeire nézve? Közönségesen de meliori commendálják.

2. A tiszteletes loci minister is megkérdetvén hallgatói aránt, miként commendálja magok viseletekről, a templom gyakorlásáról, az Úr szent vacsorájával való élésről, bérinek bészolgáltatásáról stb.? Közönségesen jóról commendálá hallgatóit.

3-o. A botránkoztatók rendében is senkit fel nem adának.

4. A demonstratio pedig így folyt:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt kéznél ad praesentem demonstrationem	7	62
Azután accedált perselypénz mostanig	7	25 ½
Melyeknek summája	14	87 ½
Mely summából hiteles helyekre költ el	11	92
Melly költséget kivévén a perceptumból, marad a loci parochus kezénél ad sequentem demonstrationem	2	95 ½

5-to. Az ekklézsia stabilis fundussának imminutioja aránt panaszla Olajos György uram, bémutatván titulus chirurgus és sok időkig volt domesticus curator titulus Farkas Mihály uram absolutionalissát. Amelly sub solemni authentia készítettett volt tiszteendő tractualis senior, és kiadattatott tractualis hűtes jegyző tiszteletes Intze István uramék által. Amellyet egybevetvén a múlt esztendőbeli specificatiojával a körösbányai nemes megye fundussainak, igen tetemesnek látszik a differentia. Mert az absolutionalis indigital hfr. 1035 dr. 87, a tavalyi specificatio pedig hfr. 659 dr. 38. Amelly tetemes differentianak [266] és szembetűnő difficultasnak eligazittása végett közönséges pecsét által idéztetik a tiszteletes egyházi atyafi Tsomós István uram a közelebb esendő Egyházi Törvényes Partialis Székre Dévára, hogy ott a visitatoria improtocolatio segéde által, vagy akármi egyéb eszközök által magát legitimálni és ezen tereh alóll magát felsegélteni el ne mulassa. Köteleztetik pedig a panaszló fél, hogy maga instrumentomait in paribus a tiszteletes egyházi atyafival addig az ideig közölje.

6-to. Olajos György uram ökegyelme, valami bosszúságtól viseltetvén, kibúcsúzik sollemniter ezen nemes ekklézsiából. Mellynek improtocolatioját kívánák a domesticus curator Rafai Ferentz uram és a tiszteletes loci parochus.

7-o. A rend szerint való domesticus curator Rafai Ferentz uram jelentéséből érté meg az Egyházi Szent Látogatás tellyes örömmel, hogy a tiszteletes egyházi atyafi Tsomós István uram és a rendes egyházfi Lakatos János uram ökegyelmek kegyes industriaok által díszeskedik ezen nemes megyécske nem régen öntetett második újj harangocskájával. Mellyet Isten fizessen!

8-o Ribitzén az 1792-ben tett improtocolatiok között kívánta az Egyházi Törvényes Látogatás körösbányai Olajos György uramot atyáiképpen kötelességre szorítani abban, hogy szünnék meg az egyházi atyát impetálni. Maga pedig versengés indulatit mostan is

²⁵² HuZaL-Jkv. I/4. 264–266.

megújítá, az egyházi atyafit és házát sokféle mocskokkal kisebbitvén, az Egyházi Törvényes Látogatás vonszolá most is a békességre a versengő feleket, minthogy pedig azok között annak csak neve is kedvetlen, igazittattanak mindketten a törvény úttára, ha idő haladtával a versengő s háborgó indulatok le nem szállának.

1796

[49] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae KörösBányensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos ecclesiarum reformatarum Hunyadensem et Zarándensem administratorem seniore et Michaellem Sala venerabilis tractus juratum notarium atquae Samuelem Kolosvári, ejusdem tractus vicedirectorem, anno 1796. diebus 10^a, 11^a, 12^a et 13^a Januarii celebrata. Amikor is az egyházi rendből jelen voltak tiszteletes Tsomós István loci minister és Nagy Albert oskolamester atyáinkfiai. A polgári rendből nemes Rafai Ferentz domesticus curator és az egyháziú, Pakulár Ádám. Consistorialisok ezek: Budai Péter, Gyarmati Ádám, Dregán György, Jósza Ábrahám, Jósza Péter, Jósza István, Bialis Isák, Lakatos János, Székely György, Szász János, Pakulár György, Gyarmati Péter. Az eklézsiái több személyek ezek: Jósza Gábor, Gyarmati Ferentz, Hentzel József, Székely Mihály, Jósza Sándor, Jósza Mihály, Jósza Izsák, Pakulár Gábor, Dregán Ádám, Hetes Jákob, Dregán János, Dregán József, Dregán Jákob, Pakulár Lajos, Borbély Ádám, Németi János, Székely Imre, Dregán Mihály.²⁵³*

Ezeknek jelenlétekben 1-ben is a Szent Visitatio annak jára végire, hogy a tiszteletes egyházi atyafi hogy viseli magát életével, erkölcsével, tanításával, szolgálattal stb. Minden tekintetben közönségesen jól mondanak őkegyelméről, és őkegyelmével való tökéletes megelégedéseket örömmel jelenték.

2-szor. Az oskolamester magaviselete, erkölce, mind templomi, mind iskolai foglalatossága is kérdésben forogván, azokról ezeket mondák: Templomi szolgálattal panasz nélkül való, de a gyermektanításban nem is igen serény, azon kívül is keménységgel viseltetik szerfelett a gyermekekhez. Mellyet hallgatván mester uram őkegyelme, az utolsó vádra ezt felelé, hogy fenyték nélkül gyermeket tanítani nem lehet, ha hibájáért megveri a gyermeket, azt már nagy keménységnek mondják, de ok nélkül sem egyszer, sem másszor meg nem verte őket.

Úrasztali óntányér

Ahonnán továbbra is a Szent Visitatio szorossan rendeli, hogy az illendő fenytéket ne vonnya meg ugyan a [50] gyermekektől, de a legjobb és szorgalmatosabb tanítás mellett szelíd móddal, ne rendeletlen durvasággal fenytse, a fenytéket is a dolog és hiba minéműségéhez mértékellye. Ami pedig a panasz más részét illeti, hogy mester uram nem igen szokott otthon ülni, hanem a városon alá s fel kóricálni, tehát erre nézve a Szent Visitatio őkegyelmének szorossan parancsolja, hogy otthon üllyen és a tanításhoz a legnagyobb szorgalmatossággal lácson.

Hogy pedig ez panasz nélkül folytatódjék, tehát végezi a Szent Visitatio, hogy mester uram az illendő időben otthon ülven, dolgához lácson. Mikor ebédre és vacsorára hívják, vége lévén az ebédnek,

²⁵³ HuZaL-Jkv. I/5. 49–74.

ott híjába ne mulasson, hanem mindjárt hazamenjen és töltsé idejét szállásán. És hogy ez így mennyen véghez, tehát a Szent Visitatio parancsolja, hogy a tiszteletes loci minister atyánkfia és a domesticus curatorok szorgalmasan vigyázzanak a mesterre, tanítására, igyekezetére és szorgalmatosságára. Mester uram elejibe pedig ezt a parancsolatot adja, hogy elmúlhatatlan kötelességének esmérje minden héten kétszer írása és maga jelentése által az oskolabeli gyermekek előmeneteléről a tiszteletes loci minister atyánkfiánál jelentést tenni, úgy mint szeredán és szombaton, és ezen jelentésének s annak igaz és bizonyos voltának a gyermekek írása mutatása által jelét producálni. Minden hónapnak pedig a végén a tiszteletes loci minister és curatorok, úgy a consistorialisok is egybegyűlvén, az oskolaházhoz elmenjenek, és mind a mester ökegyelme magaviseletét, mind a tanuló gyermekek tanulását és előmenetelét jó lelkiesméretek szerint vizsgálják meg, és amint találják, írásba tegyék, s maga idejében osztán a Szent Visitationak elemuassák.

[51] Hogy pedig a gyermekek taníttatása annál jobb móddal folyjon és hasznosabb lehessen a fel-séges királlyi, főconsistoriumi és synodusi vége-zések is bétöltessenek, a Szent Visitatio egyen-egy rendre arról megkérdé mind a consisto-rialisokat, mind a több eklézsia tagjait, hogy s micsoda módon lehetne a gyermekeket, ha némellyek henyességéből szeretnék is elmulatni, keményebb eszközökkel az oskolába feljár-tatni. Tehát magok önként, minden legkisebb kénszerítés nélkül egyező szóval és szájjal közönségesen megegyezének ebben és magokat arra szorossan és felbonthatatlanul lekötelezék, hogy mind magok gyermekeiket feljártatják, mind másokkal is feljártattatják. Hogyha pedig valamely atya vagy anya gyermekét az oskolába fel nem jártatná, tehát ma-gok a kurátorok a consistorialisokkal egybegyülekezve, az olyan gyermekét felküldeni el-mulató szüléket előbb harmadnapra admoneállyák, hogy jártassa fel gyermekét az oskolába. Ha pedig curatori és consistoriali intésnek harmadnap alatt nem engedelmeskednének, tehát ezen idő eltelése után minden legkisebb kedvezés és személyválogatás nélkül egy forintig megbüntetik, s ezen büntetéskor harmadnap alatt való felküldésre újra admoneállyák, és ha mégis ezen időre is fel nem küldenék a szülék, tehát a curatorok és consistorialisok egybe-gyűlvén újra, megbüntetik három forintig, és ezen három forintos büntetést toties quoties így gyakorolják elmúlhatatlanul. Mely büntetésből gyülemő pénz fordíttatik az eklézsia és templom vagy parochia közönséges szükségére, amint mutatja az Approbatae.²⁵⁴ Hogyha pedig a megírt módon gyermekeiket feljártatni elmulató szüléket a curatorok és consistorialisok a jegyzett és arra magokat önként kötelezett büntetéssel megbüntetni, akár-mi okért is elmulatná, tehát szabadsága lészen a Szent Visitationak mindazokat a büntetés [52] summáit magokon a curatorokon és consistorialisokon megvenni a brachium által, és azon kívül hivatalyokba való restes eljárásért különösön meg is büntetni ökegyelméket,

Úrasztali őnkanna – 19. század

²⁵⁴ A törvénycikk pontos megjelölése elmaradt.

mint olyanokat, akik egyszer letett hitek ellen cselekedtenek. Azonba pedig a tiszteletes loci minister is elmúlhatatlan kötelességének esmérje, hogy az olyan engedetlen gyermeket, aki oskolába nem akarna járni, ha házasodni szándékoznék, tellyességgel meg ne eskesse, az úri szent vacsorához eléjárulni meg ne engedje, ha meg találna halni, se ne harangoztasson néki, se el ne temesse, se mesterét énekelni temetésekor el ne bocsássa, hanem temetessék másoknak rettentő példájára számárnak temettségével.

Ezen fenn írt dologra lett maga lekötelezése a k[örös]bányai reformata eklézsia minden tagjainak jövődöbéli bizonyáságul tractusunk protocollumába bé is irattatott. Emellett a tanítás és tanulás jó rendjének fenntartására a Szent Visitatio az eklézsia tagjaival egyetértőleg azt határozá meg, hogy a református gyermekek esztendőnként fizessenek egy vfr., ezen kívül, amint szokták mondani sabbathalét, fát pedig tanuló házok melegítésére a gyermekek magok vigyenek és vitessenek. Az másféle vallású gyermekek, ha kik járnak fogának az oskolába, fizessenek esztendőnként egy rhfr., egy véka törökbúzá, s egy szekér fát, vagy amint vélek az oskolamester megalkhatik.

Továbbá Drégán Jákob ökegyelme írással is szóval is panaszol a mester Nagy Albert ellen, hogy mivel még mesteri ház nem lévén, míg a mester házánál volt szálláson, egy éjjel helytelenül viselte magát, mert a fiát meg akarta verni. A mester azzal menti magát, hogy részeg lévén a gazda fia, az támadta meg ötet elsőbben, [53] és magát mentvén, úgy csapta az ágyba.

Mindezekre csak azt válaszlá a Szent Visitatio, hogy mind a ketten hibások és egyaránt pirongattassanak, hogy többé effélét ne cselekedjenek, hanem már nagyobb az, hogy az ifjú Drégán nagyon féltetni kezdette feleségét mester uramtól, s tiltotta is ökegyelmét, hogy se feleségéhez ne járjon, se azzal egybe ne találkozzék soholt is.

Melyre *rendeli* a Szent Visitatio is, hogyha szintén ártatlanul gyanakodik is reá, mint mester uram mondja, csakugyan úgy viselje magát, hogy a menyecskével egybe ne találkozzék és kerülylen, ha pedig megesnek is úton, útfélen vagy háznál, hogy egybetalálkozásának, véle tellyességgel beszédbe ne eredjen. Így a gyanúság is elenyészik.

3-szor. Papi és mesteri conventio elékértteték és az elé is mutattaték, hogy esztendőnként az alább írtak így fizetik:

Papi conventio:

Az eklézsiabeliek nevei	Késpénz		Búza	Törökbúza	Fa
	hfr.	dr.	véka	véka	szekér
Tekintetes Válya László úr	4	–	–	–	–
Rafai Ferentz uram	1	20	–	1	–
Lukáts István uram	–	34	1	–	1
Tekintetes Nemes Tamás úr	1	20	–	–	–
Tekintetes Miskoltzi József úr	2	–	–	–	–
Budai Péter	–	34	–	1	1
Gyarmati Adám	–	34	–	1	1
Dregán György	–	34	–	1	1
Jósa Abrahám	1	2	–	1	1
Jósa Péter	1	2	–	1	–
Jósa István	–	34	–	1	1
[54] Bialis Isák	–	34	–	1	1
Lakatos János	–	34	–	1	1
Székely György	–	34	–	1	1
Szász János	–	34	–	1	1
Pakulár György	–	34	–	1	1
Gyarmati Péter	–	34	–	1	1

Az ekléziabeliek nevei	Késpénz		Búza	Törökbúza	Fa
	hfr.	dr.	véka	véka	szekér
Jósa Gábor	–	34		1	1
Gyarmati Ferentz	–	34		1	1
Hentzel József	–	34		1	1
Székely Mihály	–	34		1	1
Jósa Sándor	–	34		1	1
Jósa Mihály	–	34		1	1
Jósa Isák	–	34		1	1
Pakulár Gábor	–	34		1	1
Dregán Ádám	–	34		1	1
Hetes Jákob	–	34		1	1
Dregán János	–	34		1	1
Dregán József	–	17		½	½
Dregán Jákob	–	34		1	1
Pakulár Lajos	–	34		1	1
Borbély Ádám	–	34		1	1
Németi János	–	17		½	½
Székely Imre	–	34		1	1
Mihály József	–	34		1	1
Nagy Sigmondné	–	17		½	½
Dregán Jánosné	–	17		½	½
Szász Andrásné	–	17		½	½
Jósa János	–	34		1	½
Lukáts István	–	34		1	1
Lukáts Sára özvegy	–	17		½	½
[55] Szentkirályiné	–	34		1	1
Dregán Jánosné, az öreg	–	17		½	½
Gyarmati Györgyné	–	34		1	1
Hentz Dodul	–	34		1	1
Rázt István	–	34		1	1
Jósa Pálné	–	17		½	½
Pakulár Sigmond	–	34		1	1
Pakulár Jánosné, özvegy	–	17		½	½
Summa	23	53	[1]	41 ½	39

Az oskolamesternek fizetése pedig az írt papi fizetés szerint esztendőnként fél annyi minden személytől és mindenből.

L.S. Raffai Ferentz mpr., domesticus curator

L.S. Nemes Tamás mpr., a körösbányai reformatata szent eklézsia notariusza.

A fennebb írt conventioba említett személlyek rész szerint írástudók lévén, tulajdon kezek írásával írtak és ajánlották az írt papi és mesteri fizetést, rész szerint írástudatlanok lévén, a Szent Visitatiót arra bírálák, hogy részéről járandó fizetéseket beírnák, mégpedig ilyen magok kinyilatkoztatásával és lekötelezésével, hogy esztendőnként megadják és szaporodásokkal így szám szerint maradékaikkal is megadattják. Ha pedig meg nem adnák, úgy mint írva vagyon, vagy meg nem adatnák, tehát a Szent Visitationak mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium [56] által rajtok és successoraikon megvenni és vétetni. Körösbányán, a Hunyad és Zaránd vármegyei reformatata ekléziák Szent Visitationójának törvényes székéből kiadta

T. Sala Mihály mpr. L. S., tractus juratus notarius

Ezen kívül papi intertentiora most actu foenerál 539 ft. és 62 dr., azaz ötszázharminckilenc mfr. és hatvankét pénz, mely régi fundationalis capitalissa ennek az eklézsianak interessez pedig mind 4 ~ négy ft. után 1 ~ egy véka búzát, azzal együttvéve, amely most szántóföldekbe vagyon béverve.

Kellene pedig interessezni papi élelemre 900 ~ kilencszáz mfr., de ezen summának minémű viszontagságai voltak és estek, most a nemes eklézsiaabeliek a tiszteletes atyafival együtt így adták elé hitelesen.

Volt testálva 900 ~ kilencszáz hfr. Testálta²⁵⁵

Ebből 1784-be, az oláh feltámadásnak tolvajkodásában az eklézsia házának felpredáltatásakor az eklézsia ládájával és leveleivel együtt elveszett készpénzbe lévén százkilencvenhárom ft., mely szerint hát kellene lenni 707 ft., de ebből is a most épült új templomra kölcsön név alatt fordított és elköltesztett 131 ft. 48 dr. És így hát most kellene lenni 575 mfr. és 52 pénznek. De még ebből is brádi Hertza Josivnál 8 ft. 16 dr. mesztákoni Dángya Petrunál 2 ft. 4 dr. s Hertza Dsurgysnál 16 ft. 32 dr., ezeknek elveszésekkel elveszett in summa 26 ft. 52 dr.

Leszen hát így az interessező capitalis ötszáznegyvenkilenc mfr. 549.

[57] Ez az írt 549 ft. pedig így van kiadva:

	hfr.	dr.
1. Szántóföldekbe vagyon verve	180	14
2. Búza interesre Karáts nevű faluba	45	90
3. Ugyanazon interesre Tyirnáván	67	32
4. Esmét arra Dobrátzon	40	80
5. Esmét arra Tzebén	21	42
6. Ugyanarra K[örös]Bányán	19	86
7. Esmét arra Báldovinon	36	70
8. Készpénzbe vagyon	99	72
In summa	551	86

Mínthogy pedig maga adta ki a tiszteletes mostani loci minister a pénzt, a kiadás több 2 ft. és 86 dr., mint a fenn írt interessező 549 ft. summa, tehát ezt tartoznék az eklézsia tiszteletes úrnak megfizetni. De maga eklézsiajához vonzó jó indulattyából az eklézsianak ajándékozá. És így hát megmaradna capitalisnak az 551 ft. dr. 86, hanem a Báldovinon elocált 36 ft. 70 dr., 12 mfr. és 24 dr. defalcálódott a parochialis csűrrel és istállóval, mellybe Gántsa Petru adta az eklézsianak az említett épületet. Ezt hát kivéven az 551 ft. és 86 dr. capitalisból, marad most stabilis és interessező fundusnak ötszázharminckilenc mfr. és hatvankét pénz 539 dr. 62. Ha pedig már a fennebb említett templom építésére kölcsönbe a papot illető haszonra interessező pénzből kivett százharmincegy mfr. és 48 dr. ehhez az írt summához tétetik, leszen a papnak interessező capitalisnak a summája hatszázhetvenegy mfr. és 10 pénz.

[58] A közelebb említett és kölcsönbe, a templomépítésre fordítotott 131 mfr. és 48 dr. megfizetésére szállították és szorították a nemes eklézsia. Mivel nem vala szabadságában és hatalmában a papi intertentiora rendeltetett capitalist megcsonkítani és azzal a papi jövedelmet kissebbíteni, tehát a Szent Visitatio aziránt szorgalmatoskodik, hogy az eklézsiaabeliek talállyanak fundust és módot, ahonnan és amely által az írt capitalis kipótoltassék, mert a papnak maga rendes jövedelmébe való kárvallását tellyességgel meg nem engedi a Szent Visitatio. Mellyre közönségesen és mindnyájon az eklézsia egybegyűlve lévő minden tagjai

²⁵⁵ Az adományozó neve kimaradt.

azt felelék, hogy igenis az elköltött szóba forgó summát refundállyák, csakhogy előbb a tiszteletes loci minister demonstratioját adja elé a templom építésére tett minden költségről.

Eszerint hát a Szent Visitatio megszólítja a tiszteletes egyházi atyafit, hogy számadolgyon mindazokról, amelyeket kötött az újonnan épített templomra és az ezen költségre gyűlt mindenféle névvel nevezendő jövedelemről is.

Aki is eléállván hiteles és ellene mondhatatlan bizonyító ratioját eléadá, melyet a Szent Visitatio ugyan szoross számoltatással meghányavete, és így találá: Az 1791-dik esztendő 6-dik Aprilissától fogva az 1796-dik esztendő 1-ő Januariussáig költött eszerint:

	hfr.	dr.
1. Templomhelyet pénzzel vett	75	84
2. Kőhordásra	181	44
3. Téglára	158	90
4. Mészre	85	29
5. Fövényre	1	11
6. Kőműves pallérnak fizetése	486	61
[59] 7. Apróművesekre	97	82
8. Vasra	58	90
9. Vasművesekre, szegekre	108	94
10. Épületre való fára, téglá s mészégetésre való fára	71	73
11. Deszkára	78	68
12. Zsendelyre	69	74
13. Templomfedelét csináló ácsra, állásokra stb.	164	83
14. A torony fedelét készítő ácsra	118	31
15. Asztalosra s templomajtóra	47	34
16. Toronyhoz s templomhoz megkívántatott holmi accidentiakra	118	73
Univerſa expensarii ſumma	1924	21
Gyűlt pedig a templom építhetésére költség eszerint		
1. A város eladván egy belső fundust, a reformátusokat illető rész jött, mely a templomra fordítottatott	122	40
2. A város korcsomája arendájából a református részre állott 51 ~ ötvenegy mfr., az oláhoké is annyiból állván, ennek felit adták in hfr. 25 dr. 50 a templomra, mindöszveséggel	76	50
3. Néhai tekintetes Székely Susánna asszony, méltóságos Hollaki Jánosné valami földekbe 30 ft. testált volt templom építésére, melyeket kiváltván arra fordítottatott	30	–
4. Jósa István város bírása számot adván, akkor adóssá maradott volt 10 ~ tíz vfr. a városnak, melyet tiszteletes uram elkért a templomra s oda is adatott	10	20
[60] 5. Némethi János, Jósa Gábor, Lakatos János, Pakulár Ádám gyűjtöttek Erdélyből	149	60
6. Gyarmati Ádám, Pakulár Ádám, Lakatos János esmét Erdélyből más rendbe	83	76
7. Dregán Jákob Hunyad vármegyéből	9	49
8. Dregán Sámuel és Jákob Erdélyből	34	23
9. Budai Péter és Rátz István Magyarországról	76	42
10. Valki András és Miske István Magyarországról	91	80
11. Floka Sámuel és Bialis Isák Magyarországról	160	
12. Rátz István Gyarmati Ádámmal Magyarországról	20	40
13. Méltóságos gróf Gyulai József úr önnagysága kegyesen conferált	200	
14. A méltóságos Fő Consistorium cassájából adatott	200	–
15. Méltóságos liber báró Nalátsi József úr önnagysága kegyesen adott	80	–
16. Ugyan önnagysága esmét	20	–
17. Esmét önnagysága	20	–

	hfr.	dr.
18. Méltóságos gróf Torotzkai Borbára asszony, méltóságos liber báró Nalátzi József úr önagysága özvegye conferált	50	–
19. A Zaránd vármegyei Marchalis Congregatio rendes taxájának egy része ide-adattatott	45	–
20. Abrudbányai publicatióból jött	1	82
21. A rákosdi publicatióból jött	1	20
22. Nemes Ungur Ferentz úr conferált	6	–
23. A brádi ecclesia confiscálván egy tilalmason árultatni kezdett hordó bort, annak árát idefordította	30	–
24. A czebei olá esperest, Popa Juon conferált	5	40
25. Czebei Lazarutz János, olá ember adott	–	80
26. Munkátsi Sára conferált	–	80
27. Egy belényesi szegény asszony	–	34
28. Tekintetes Balog Móses és Ferentz urak adtak	10	80
[61] 29. Ribitzei Nemes Sámuel úr conferált	10	80
30. Ribitzei Mária kisasszony adott	5	40
31. Ribitzei Rákhel ifjúasszony	5	40
32. Brádi Gálfi Pál úr conferált	2	40
33. Kristosori Borsos Sándor úr	5	40
34. Két magyarországi szegény halász	1	20
35. Egy Varga nevű káplár	1	20
36. Bosnyák Kata chatolica asszony	1	20
37. Kolosvárt tiszteletes uram collectált	25	–
38. Háromezer megmaradt téglá eladásából	16	–
39. Abrudbányai csizmadia, Váradi József adott	–	68
40. Méltóságos Horváth Boldisárné Enyedi Anna asszony adott	10	80
41. Belényesi csizmadia, Tsikos István adott	–	40
42. Az ekléziát illető korcsoma részből jött	21	60
43. A ribitzei reformata eklézsia cassajából adatott	25	–
44. Budai Péter 17 font megmaradt vasért adott	1	70
45. Ribitzei Albert kajaneli testamentumából jött	44	–
46. Az eklézsia maga capitalissából az építésre fordított	131	48
Univera perceptionis summa	1846	62

Ezek szerint való módon a templomra tett költségnek mind erogatuma, mind perceptuma felszámoltatván, a perceptum ment ezernyolcszáznegyvenhat mfr. és hatvankét pénzekre, az erogatum ment ezerkilencszázhuszonnégy mfr. és huszonegy pénzekre.

Tehát eszerint a templom építésébe fáradozó tiszteletes egyházi atyafi a magából is költött el 77 ~ hetvenhét mfr. és 59 dr., melyek refundáltassanak.

[62] Megítéltetvén a tiszteletes atyafi templomra lett költségbeli supererogatumának visszafordíttatása és megfizettetése, maga ekléziájához vonzó jó indulatlyából jelenté és kinyilatkoztatá magát ebben, hogy ámbár méltán kérhetné ezen pénz visszafordíttatását nemcsak, hanem még szorgalmatos és tetemes fáradsága megjutalmaztatását is. De ezt is elhadja, csak arra kérvén a Szent Visitatot és az eklézsiaabelieket, hogy a maga tulajdon jószága kertyének végibe lévő egy negyed rész darabocská kis földet (melynek az eklézsia úgyis semmi hasznát nem veszi), engedődjék által ökegyelmének, így egy pénz visszafizetést sem kíván, ámbár az a kis földecske becsű szerint sem érne koránt is annyit, mint amennyi a maga supererogatuma.

A Szent Visitatio maga részéről a templom felépítése körül véghezvitt példátlan fáradsága jutalmául, kívánsága szerint, a kért helyet általengedi. Úgyszintén az eklézsiabeliek közül is örömmel ezt cselekedék tizenegy személyek, de a nagyobb része a jóért rosszal, a szorgalmatos igyekezetért háládatlansággal viseltetvén, nem engedék által.

Ahonnán végezé a Szent Visitatio, hogy stante et durante visitatione a tiszteletes egyházi atyafi supererogatum legottan fizetessék meg azoktól, akik nem consentiáltak a kért helyecske általadásában, mivel magok abba consentiáltak volt, hogy csak építtesse és félbe ne hadja a templomot, mert magok osztán megfizetik, ami egyébből ki nem telik. Hogy pedig ez jobb móddal rajtok felszedettség, pro executione általadattatik a nemes vármegye tekintetes viceispánnának.

Sőt még a Szent Visitatio azt is megitéle, hogy ily vastag háládatlansággal viszonzván a tiszteletes egyházi atyafinak mindenektől bámulással szemléltetett esmértes fáradozásait, tehát [63] valamint a templom számára alamizsnát gyűjtögetett követek a gyűlt pénz harmad részét fáradságokért elvették, úgy a tiszteletes atyafinak is a maga munkálkodása és instálása által gyűjtött, de már egészen a templomra most elköltött summáért a harmad-részt kiadják a magok erszényekből. Egyéb éjjeli nappali nyughatatlanságait, fáradságait, az Isten által leendő megjutalmaztatásra bízva a Szent Visitatio. Hallván az eklézsiabeliek, mindnyájon egybegyülekezve ezen végezést, kételkedni kezdenek a tiszteletes loci minister erogatiojának igasságos volta iránt, gyanítván, sőt mondván is, hogy némely helytelen költségek miatt lett volna a maga supererogatum, melyre nézve nem tartoznak refundálni sem egy, sem másképpen a supererogatumot. Látván a Szent Visitatio is, hogy kételkedni kezdenek abban is, hogy talám a tiszteletes atyafit valami kedvezéssel számoltatta volna, holott a számadásnak minden legkisebb pontya is mindnyájoknak jelenlétében és hallására, szóról-szóra felolvastatott.

Mely szerint, hogy a Szent Visitatio valami részre hajlott kedvezéssel ne vádoltathassék végezé: Az eklézsiabeliek szoross kötelességeknek esmérjék lenni a venerabilis tractus első igazgatójától egy papi assessort, úgy a nemes vármegyebeliek közül is egy érdemes assessort kikérni és kineveztetni, akik vallattassák meg mindazokat az embereket, akikől valamit vagy percipiált, vagy azoknak erogált. Minthogy pedig erre költség kívántatik, fizessenek a vallatóknak magok, és így osztán a dolognak valósága, minden legkisebb kételkedésen kívülvalóvá tétetődik. Ha pedig ezt véghez nem viszik és 60 napok alatt le nem folytattják, [64] bizonyosok legyenek benne, hogy a külső magistratusnak általadattatnak calumnian való megbüntetésre.

Hallván ezen végezést a domesticus curator Rafai Ferentz uram, jelenté, hogy maga contentálódik a Szent Visitatio igasságos és szeme láttára lefolytatott számvétellel, nem difficultál semmit, hanem mindenekben helyesnek esméri a tiszteletes egyházi atyafi erogatiojit, minthogy azoknak jobb részint maga is szemmel látott tanúja. És semmiképpen többé ezen dologba belé nem elegyedik.

A több eklézsiabeliek pedig kérék a Szent Visitatiót, hogy engedne nékiek egy kevés különös, magok közt való beszélgetésre időt.

Mellyet megengedvén, minekutána a házból kimenne, egyet értettek volna magok közt, bójóvénék és *jelenték*, hogy magok is megnyugosznak a számvetés szerint lett mind perceptum, mind erogatum helyes volta iránt és soha többé az ellen semmit sem szóllanak, csak tiszteletes uramot is arra kéri, hogy ne hadja félbe a templom és torony építése körül eddig is példa és maga kíméllése nélkül véghezvitt szorgalmatos munkálkodását. Azonban mindnyájon egyező akaratból a tiszteletes uram supererogatumának refuziojára kézbeadás-sal kötelezék a Szent Visitatio előtt egyen-egyen magokat arra, hogy tiszteletes uramnak mindkét ágon leendő successorinak a kívánt helyecskét 50 ~ ötven vfr. zálogba úgy adják által, hogy azt a helyet a magyarokon, úgy mint a reformata eklézián kívül senki is ki ne válthassa. Elfogadván a Szent Visitatio és tiszteletes uram is ezen magok meghatározáso-

Keresztelő őnkanna – 19. század

kat, a föld által adtaték, 50 ft. A több supererogatumát pedig tisztelt uram is elengedé és az épület elvégzésére való fáradozását továbbra is ajánlá és ígéré, míg mind a templom, mind a torony egészen készen leszen.

Ezek így lefolyván, már a Szent Visitatio az egybegyűlve lévő eklézsia tagjait megszólítja az-iránt is, hogy mivel a [65] templom építésére, a papi intertentiora szolgáló capitalisból 131 ~ százharmincegy ft. elköltöttek és 48 dr., közönséges megegyezett akarattól, már mutassanak fundust arra is, hogy az honnét és miből pótolassék ki, mert az meg nem engedethetik, hogy a capitalis elköltésével a papi fizetés csonkulást szenvedjen.

Melyre azt állíták és határozzák meg magok az eklézsiabeliek, hogy a város közönséges korcsomája esztendőnként a magyarokat illető taxájából és jövedelméből az irt pénznek kipótolására szakasztanak esztendőnként 24 ~ huszonnégy vfr., míg az egészen kipótolatik. Mely pénzt, hogy a domesticus curator osztán legottan interesre kiadjon és ne hevertesse, esmérje maga szoross kötelességének.

4-szer. Továbbá ezeknek végezésével jelenté és örök emlékezetre fel is iratni kíváná a tiszteletes egyházi atyafi azt, hogy az újonnan építendő templom ablakjait méltóságos liber báró Nalátsi József úr öngysága ezen új készületű Isten házához és annak dicsősségéhez vonzó nagy kegyességéből maga 41 mfr. készíttette. Az Isten áldja meg ezért is öngyságát s úri házát.

5-ször. Jelenteték az is, hogy a körösbányai reformata ekléziának nem lévén most semmi iskolahelye és háza, a város közönséges megegyezésből örökösön adott az ekléziának egy pusztá fundust, melynek mostani nevezete Pogány Ádám úr konyhahelye, melynek szomszédjai napkeletről és északról a város közönséges utcái, napnyugotról a romano catholicusok klastroma kertye.

Ezzel együtt jelenteték, hogy már iskolahely vagy fundus adattatván a reformata ekléziának, méltóságos liber báró főispány Nalátsi József úr még továbbra is tetézni kívánván ezen ekléziához való kegyes adományát, az iskolaháznak ajándékozá a most Mesztákonon lévő, jó fából épült korcsoma házát, mellyet meg is ad, mivel az idén a helyébe kőből szándékozik házat építeni. Legyen áldásban öngyságának ezen kegyes jótéménye is, még a késői maradék előtt is.

[66] 6-szor. Még az is jelenteték, hogy ugyan méltóságos liber báró Nalátsi József úr öngysága ad esztendőnként a mesternek 30 ~ harminc mfr. és 24 véka búzát.

Tekintetes Almási Sándor úr ad 10 ~ tíz mfr. és 80 dr.

Tekintetes Ribitzei Péter úr is, az 1780 és '81-beli improtocolatio szerint hagyott meszteri intertentiora stabilis fundusnak 30 ~ harminc mfr., mely pénz a helység szokása és állapota szerint, hogy esztendőnként használlyon 10 ~ tíz véka búzát. Mely interest szussorú, míg a legált 30 mfr. befizetik az ekléziának, esztendőnként megadni tartozzanak.

7-szer. Az eklézsia javai számbavétetvén ezek:

1. Szántóföldje ezen ekléziának örökös csak egy vagyon, 6 ~ hat vékásnyi, mellyet egy k[örös]bányai Szóts István nevű ember (melynek szomszédjai napkelet felől Szentkirályiné

féle földje, napnyugotról Belei Kristina földje), úgy testált ezen reformata eklézsiának, hogy azt mindenkor a pap mívellye.

A többi földek zálogosok.

A felső határban:

2. Antal Szabó Jánostól egy másfél vékásnyi 7 ~ hét ft. és 14 dr. zálogosított föld, melynek szomszédja napkeletről Vak Jov, napnyugotról Budi Mihály földjei.

3. Dregány Istóktól egy másfél vékásnyi, nyolc ft. zálogosított föld, melynek szomszédjai²⁵⁶.

Az alsó határban:

4. Dregán Istóktól egy 6 ~ hat vékásnyi huszonöt 25 ft. zálogosított föld, melynek szomszédjai napkeletről Antyeszk, napnyugotról Kirtseszk földjei.

5. Kirtzo Dsurstól egy 6 ~ hat vékásnyi, 16 ~ tizenhat mfr. és 32 dr. zálogosított föld, szomszédjai napkeletről Dregán Istók, napnyugotról Jósa Gábor földjei.

[67] 6. Dregán Josától egy föld, mely egy vékás 4 mfr. 8 dr. zálogosított föld, napkeletről Dregán János, napnyugotról Pakulár Ádám földjei szomszédságában.

7. Olár Andrástól egy nyolc vékásnyi 30 ~ harminc mfr. és 60 dr. zálogosított föld, napkeletről Dregán György, napnyugotról Székely György földjei szomszédai.

A Körös vizén túl:

8. Gyarmati Pétertől egy három vékásnyi 7 ~ hét ft. zálogosított föld, szomszédjai délről Szentkirályiné, északról Száva Péter földjei.

9. Ugyan Gyarmati Pétertől egy három vékásnyi 15 ~ tizenöt ft. zálogosított föld, melynek napkeletről szomszédja maga a zálogosító, másfelől az erdőre menő út.

10. Anka Jovtól egy 2 ~ két vékásnyi 10 ~ tíz mfr. 20 dr. zálogosított föld, melynek napkeletről is, napnyugotról is Antyeszk földjei szomszédai.

11. Jósa Jákobné²⁵⁶ 10 vfr. zálogosított 1 ~ egy vékásnyi, napkeletről Joseszk, napnyugotról Antyeszk földjei szomszédságában.

12. Szabó Mihálytól 29 ~ huszonkilenc mfr. és 92 dr. zálogosított 4 ~ négy vékásnyi föld, szomszédai napkeletről is, napnyugotról is Bunyestiek földjei.

2. Capitalissa elocatioja s interesse ez:

	Summa		4 ft. után egy véka búza interes	
	hfr.	dr.	véka	kupa
Karás nevű faluba:				
Belej Juonnál	12	24	3	–
Lazink Ignánál	3	6	–	12
Klés Juonnál	3	6	–	12
Jánk Dumitrunál	9	18	2	4
[68] Tyirnáván:				
Boldis Ádámnál és Iliánál	12	24	3	–
Bulteszk Miskánál	12	24	3	–
Boldis Thománál	12	24	3	–
Popa Ivulynál	6	12	1	8
Margo Petrunál	15	30	3	12
Koza Petrunál	3	6	–	12
Boldis Alexandrunál	6	12	1	8

²⁵⁶ A szomszédok nincsenek feltüntetve.

	Summa		4 ft. után egy véka búza interes	
	hfr.	dr.	véka	kupa
Dobrázton:				
Borza Jovulnál	9	18	2	4
Hord Petrunál	4	8	1	—
Dolmány Ábrahámnál	6	12	1	8
Nyikula Petrunál	6	12	1	8
Nyikula Györgynél	3	6	—	12
Nyikula Szimeonnál	3	6	—	12
Bentz Lupnál	3	6	—	12
Tisz Ursznál	3	6	—	12
Borza Tomjánál	3	6	—	12
Czebén:				
Szimon Györgynél	3	6	—	12
Körösbányán:				
Dregán Jánosnál	3	6	—	12
Dregán Josánál	3	6	—	12
Borbély Ádámnál	3	6	—	12
Henztel Josánál	3	6	—	12
Borbély Andrásnál	6	12	1	8
Bun Istóknál	1	51	—	6
Báldovinon:				
Gántsa Péternél	12	24	3	—
[69] Veszőfélben vagyon:				
Karás nevű faluba:				
Martin Zavulnál	6	12	1	8
Hontsa Mitrunál	6	12	1	8
Manyu Jákobnál	6	12	1	8
Czebén:				
Indruj Lázárnál elveszett	6	12	1	8
Dsugya Joszivnál	12	24	3	—
Ribitzén:				
Dámján Dsurdznál	12	24	3	—
Jepore Jánosnál	3	6	—	12
Báldovinon:				
Mazere Györgynél	21	40	5	—
Minatza Togvernél	3	6	—	12
Brádon:				
Hertza Joszivnál	8	16	2	—
Danya Petrunál	2	4	—	8
Hertza Dsurdznál	16	32	4	—
Summa	103	2	25	—
Az interesező summa	170	83	41	15
A most készpénzbe levő summa	99	72	—	—
Elocata universa summa	373	57	66	15
Hozzá kell adni a zálogosított földek summáját	180	14		
Leszen az eklézsia egész capitalissa	553	71	—	—

3. Szent edénnyei s eszközei:

1. Vagyon egy kupás avatég ónkanna.

2. Egy kívül-belől megarannyozott fél fertályosnyi ezüstpohár.

3. Egy kék sellyem abrosz, arany cánklival és két rend arany sújtással körülkerítve, ilyen körülvaló írással: [70] RIBITZEI MARIS HA AZ URAT FÉLTE SZÍVÉBEN EZ-ZEL IS SZENT HAZAT TISZTELTE. NYOLTZSZAZNAK HAT VALA HIJA MIKOR ÍRTA NEVÉT IDE MELYRE TEREMTŐJE BÍRTA. Ezek a betűk arany sújtással s sloggal vannak kivarrrva.

4. Két patyolat fejér keszkenő veres sellyem virágokkal, a közepében egy circulusban hasonló sellyemmel kivarrrva ezek a betűk: AZ UR ENNEKEM ÖRIZŐ PASZTOROM, AZERT SEMMIBEN MEG NEM FOGYATKOZOM. SOLT. 23.

Legbelől, a közepébe, egy kisebb circulusba mind a két egyforma színű és varrású keszkenyőn ezen betűk látszanak kivarrrva: G.T.T. azaz Gróf Torotzkai Térésia.

5. Egy patyolat keszkenő, sellyem és arany virágokkal.

6. Egy patyolat keszkenő, a szegeletin arany virágokkal.

7. Egy patyolat keszkenő, a négy szegin arany és veres sellyem virágokkal.

8. Egy fátyol keszkenő, szélesen arannyal varrrva a széle.

9. Egy recébe szegett fejér keszkenő.

10. Egy pulpitusra való, sellyemmel varrott kendő.

8-szor. Feladaték az is, hogy ezen eklézsiának 1783-ban volt egy Pakulár Ferentz nevű domesticus curatora, akinél maradtott volt az eklézsiának 32 ~ harminckét vfr., melyről sem maga, sem maradéki az eddig való visitatiokon sem meg nem szólíttattak, sem legkisebb számadásokat is elé nem mutatták. És már ezen domesticus curator 1784-be meghalálozván, azolta ezen pénze az eklézsiának nállok veszedelmezésben vagyon. A Pakulár Ferentz maradéki, Péter és Gábor tagadásra vették a dolgot, azt erősítvén, hogy nállok semmiféle jegyzés vagy demonstratio nincs, nevezetesebben Pakulár Péter, akire deveniált az attyáról minden, simpliciter tagadja a dolgot. De az eklézsia tagjai közönségesen mondák, hogy ők nyilván és bizonyosan tudják s igaz hitek szerint erősítik a tiszteletes loci ministerrel együtt, hogy az irt summa pénz Pakulár Ferentz curatornál maradtott volt. Mellyet, és a több pénzt is, amint szokott volt tractálni libellussába, pro [71] futura demonstratione tiszteletes uramnak beíratott. Mikor pedig megholt volna ez a curator, nagyobb és már házas fiára, Pakulár Péterre szállott minden java, s a curatorialis demonstratio is kezére kerülván, nálla maradtott, a kisebbikre az efféléből semmi sem deveniálódott. Ahonnan már most csak Péter is szoríttathatik meg a curatorialis demonstratio és a pénz eléadására is.

Melyből ezt a végezést tevő a Szent Visitatio: Mind a tiszteletes atyafi, mind az eklézsiabeliek hiteles erősítésekéből és bizonyításokból megbizonyosodék a Szent Visitatio, hogy erről az eklézsia pénzéről Pakulár Péter tartozik számadolni, tehát vagy adja elé volt curator attyának demonstratioját, hogy lássa a Szent Visitatio, hová elocáltatott az irt summa, vagy pedig fizesse meg. Hogy pedig kárt ne vallyon az eklézsia pénzének heverésében, tehát most mindjárt által is adja ennek felvettetését a nemes vármegye tekintetes viceispánnának. A domesticus curator pedig a tiszteletes atyafival egyetemben 60 napok lefolyása alatt a tekintetes viceispány úr erejével és törvényes ellátásával, felvetessék rajta mind az 1783-tól fogva való rendes interessével egyetemben.

9-szer. Jelentetek az is, hogy méltóságos Pogány Franciska kisasszonynál is heverőben vagyon ezen eklézsiának 60 ~ hatvan vfr. annak 4 esztendei interessével együtt. *E bėjött, vide pagina 490.*

Ugy Krájník Lászlónál és posteritassinál is vagyon régtől fogva heverőben 36 vfr., mellyekről is végeztetik: 60 napoknak lefolyása alatt, ezen két rendbéli pénz és annak törvényes interesse felvettetésé után szorgalmatosan elindullyon a domesticus curator és ezen dologbeli minden lépéseiről vagy magát eléadható akadályokról a tractusbéli elsőségét tudósítani el ne mulassa.

10-szer. Perselypénz demonstratioja ez: Az 1793-ba 19^a Aprilis volt visitatiótól fogva usque ad 1^m Januarii 1796. gyűlt hfr. 11 dr. 46, erogatum egy s más szükséges helyre tétett 8,12. Maradott még 3,34.

[72] 11-szer. Domesticus curator Rafai Ferentz uram eddig viselt curatorságát deprecálá, és arról sokféle foglalatosságai miatt lemondta.

Sajnállya a Szent Visitatio, hogy jól folytatott curatorságáról lemond, de minthogy helyes okai vagynak arra, miért nem viselheti tovább is curatorságát, tehát eddigelé megmutatott szorgalmatoskodását megköszönve elbocsáták. Mely után az eklézsiabeliek szabad választására bízá, hogy curatort választanának, akik is az eklézsia sok rendbéli terheire nézve, első curatornak választák Budai Péter, másodiknak Lakatos János ökegyelmeket. A Szent Visitatio pedig áldáskívánás mellett mindkettőjüket a szokott mód szerint a curatori hivatal folytatására béesketé.

Egyházfiúnak pedig béesketteté Pakulár Ádám.

Consistorialisoknak állíttatának és rendeltetének bé némellyek az eddig kiholtak helyébe, úgy hogy már a hites consistorialisok ezek: Budai Péter, domesticus első curator, Lakatos János, domesticus második curator, Rafai Ferentz uram, Jósza István, Jósza Péter, Jósza Ábrahám, Pakulár Ádám egyházfiú, Borbély András, Székely György, Gyarmati Péter, Pakulár György, Jósza Sándor. Ezek a mindnyájon hites consistorialisok.

12-szer Arra kérék a Szent Visitatiót, hogy pro majori securitate a k[örös]bányai vásárvámhoz való eklézsia jussáról szóló instrumentumot vétetné bé a tractus archivumába, de előbb a protocollumba szóról-szóra írná bé, jövődöbéli haszonra nézve.

A Szent Visitatio helyesnek látván és hasznosnak ezen kérést, eleget teve kívánságoknak, és a vámról szóló instrumentumot a venerabilis tractus archivumába fogja conserválni, azonba azt szóról szóra ide leírta, mely így következik:

„Nos judex primarius Adamus Págh caeterique jurati seniores ac notarius liberi ac privilegiati oppidi montanistici Körösbányaiensis notum facimus [73] virtute praesentium, significantes quibus expedit universis et singulis, quod posteaquam dudum, ante duo etiam saecula litteras privilegiales nostras a divis Transilvaniae principibus nobis et praelibato nostro oppido benigne collatas a praedecessoribus nostris meritis, et acquisitas percepissemus in eisdemque privilegialibus, tam annuales quam hebdomadales nundinas obtinuissimus beate defuncti praedecessores nostri, et privilegialium primi acquirentes, unanimi voto, nutu ac consensu e nundinis annualibus aequae ac hebdomadalibus, vectigalia e mercibus congeri solita, ecclesiae helveticae confessionis reformatae in praelibato oppido Körösbánya, ab antiquo, ad hoc usque tempus divina favente clementia florenti, veluti primi acquirentes, ac possessores contulerunt donarunt, ac concesserunt, uti et nos semper ita observasse, usuasse et de praesenti uti, observarique volumus et cedimus atque confirmamus. De qua premissio modo facta et declarata publica attestazione hac nostra, litteras has nostras attestatorio recognitionales, praefatae florenti Ecclesiae Helveticae Confessionis Reformatae Körösbányaiensi, pro futuro, hoc in tertio juris ejusdem antiqui emolumento, sub sigillo nostro autentico extradandas duximus et concedendas communi justitia et aequitate suadentibus. E confluxu senatus et judicatus liberi privilegiatique oppidi Körösbányaiensis. Die 14^a mensis Aprilis anni 1774. L. S. Extradatum per nobilem Georgium Szentkirályi ordinarium notarium mpr.

[74] 14-szer. Vagyon ezen eklézsiába egy fából épült jó parochialis ház jó csűrrel, pajtával együtt, de az eklézsiabeliek szégyenére a körülötte való kert ugyan rossz.

A templom tornyával egyetembe most épülvén még egészen nincs készen.

Vagyon a toronyba két harang. A nagyobb harangon fellyül két vékony linea húzás vagyon, ahová szokták más harangokon a betűket írni, de ezen egy betű sincsen, a harang fellyül szűk, aláfelé széles, a derekán és az alsó karimáján kereken által való vékony linea láttszik.

A kisebbnek ez az inscriptioja vagyon: ISTEN DITSÖSEGERE TSINALTA TSOMOS ISTVAN ES LAKATOS JANOS A REFOR EKLA SZAMARA.

1797

[288] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Körösbányensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis reformati tractus Hunyad et Zaránd proseniorem, ut et ejusdem tractus ordinarium notarium, 25ta Februarii anno 1797.*

Ekkor jelen voltak: 1. Tiszteletes Tsomós István, helységbeli pap atyánkfia. Nagy Albert oskolamester. 2. Az eklézsiabeliek közül Budai Péter és Lakatos János domesticus curatorok, Jósa István, Jósa Péter, Székely György, Dregán György, Jósa Mihály, Pakulár Sigmund, Gyarmati Ferentz, Pakulár Lajos, Gyarmati Ádám, Pakulár Ádám, Pakulár Gábor, Jósa Gáspár.²⁵⁷

Amikor is 1. A canontól rendeltetett szokás szerint megkérdezték a jelenlévők az egész eklézsia nevében és képében aziránt, hogy tiszteletes egyházi atyánkfia papi kötelességét kötelessége szerint teljesíti-e?

Felelének mindnyájon: Igen is, a legjobb módon és egész megnyugovással vagynak mindenben. Hanem ekkor az egyik domesticus curator, Lakatos János ökegyelme felszóllala és panasza a tiszteletes egyházi atyánkfia ellen, ezt mondván: Én tavaly egy szekér fát küldöttem cselédem által bérbe tiszteletes uramnak, ökegyelme pedig tőlem el nem vette, ezt mondván, hogy kevés volt rakva a szekérre. Tiszteletes uram is megkérdeztén ezen dolognak mivolta felől, szemmel látott tanúkkal bizonyítá, hogy nem volt illendő szekér fa, és annak elvételét magok a tanúk is helytelennek ítélték, s eképpen a jobban megrakás végett visszaküldetett a szekér.

Erről a jelenlevő eklézsiabeliekkel együtt ítélték, hogy Lakatos János ökegyelme eklézsia egyik domesticus curatora lévén, a szokott mód szerint való törvényes szekér fát kell vala küldeni tartozásból is, de abból az okból is, hogy másoknak jó példát mutasson. Mind a kettő ellen hibáztatván, megdorgálást érdemlenez, de mégis ez most elmarad, hanem másszor tartsa magát a törvényes rendhez, különben nem hogy panassza meghallgatódne, sőt büntetésre teszi magát méltóvá.

Jósa Mihály is panaszol aziránt, hogy még ifjú legény, mégis a papi béradó listába több béradás iratott reája, mintsem illendő volna. Annak megkevesebbíttetését kéri.

Végezés: Maga a panaszló külön gazda az édesannyától, azért mint más külön gazdák, fizesse az egész bért, amely ügyis csekélység és szűgyen az ellen szóllani is. Az anyyára, mint özvegyre fél bér tétetődött, s ez fizesse külön a fél bért.

[289] 2-szor. Az oskolamester Nagy Albert ökegyelme mind templomi szolgálattyanak, mind a gyermek tanítás körül való foglalatosságának, mind külsőképpen való magaviseletének mivoltát kérdeztén, azt mondák, hogy semmi rosszat és fogatkozást nem mondhatnak, nem is mondanak.

Ekkor 3-szor. A Szent Visitatio megkérdé mind a tiszteletes egyházi atyafit, mind az eklézsiabelieket, hogy az oskolára való szorgalmatos vigyázásnak, a tanítás és tanulás módjának a közelebbi Visitatio második pontya szerint micsoda foganattya és haszna lehetett és vagyon most.

Melyre mindnyájon azt mondák, hogy mind tiszteletes uram, mind a curatorok a consistorialisokkal egyetembe az akkor kiírt mód szerint az oskolát visitálták és a feljaro gyermekek előmeneteleket, az ő tehetségekhöz képest való tudományban szemlélték. De mondák azt is a Visitatio ezen kérdésére: Hát a gyermekeiket feljاراتni nem akaró szüléket megbüntették-e? Melynek elmúlását megvallák, és egyszersmind a consistorialisok panaszlának az egyik domesticus curator, Lakatos János ellen, hogy ökegyelme volna az egyik, akinek jó példával is elől kell vala járnai és gyermekeit az oskolába tanulás végett fel-

²⁵⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 288–292.

járatni, de őkegyelme a sok rendbéli intésre is, mindeddig ezt elmulatta. Itt tehát minden elmulatásnak fő oka az egyik domesticus curatoron kezdődve, úgy mulatták el a többivel való bánásnak is rendes és meghatározott folytatását.

Mellyeket megfontolván most már a visitatio, a tavalyi visitatiókor való conclusum, úgy egyen-egyen az eklézsiabelieknek kézbeadásával való magok lekötelezése szerint, méltán megbüntethetné a gyermekek fel nem járatásáért határozott büntetésnek elmulatásáért mind a consistorialisokat, mind pedig különösbbe az engedetlen és hátraálló curatort, de mégis most (semel pro semper) ezen büntetést elhalasztja ily végső meghatározással, hogy soha többé az effélébe engedelemmel a Szent Visitatio nem leszen. Sőt, ha mégis a magok hittel és kézbeadásával tett lekötelezések szerint, továbbra is elmulatná, a most elengedett brachialis executiot is akkor kipótoltattya és a büntetést végbeviteti, mint olyanokon, akik sem a felsőbb rendelkezéseknek, sem a magok s maradékok javoknak, sem a magok által lett meghatározásnak számba nem vevői és meg nem állói.

[290] 4-szer. A több eklézsiabeliek közül kiválva Jósa Péter őkegyelme panaszollya, hogy az oskolamester, Nagy Albert őkegyelme, házánál lévén szálláson, gyakran virradtig is másutt ül s jár, mely a panaszlónak nagy alkalmatlanságára vagon. Melyért a bépanaszlott meghallgattatván, de mind a tiszteletes egyházi atyafi, mind a consistorialisok is megkérdeztetvén, hogy adnák erről vélekedéseket és ítéletjeket, azt mondák, hogy éppen nem illetlen, hanem illendő helyeken tölti olykor becsületesen idejét, emberséges emberek-nél vacsorálván és beszélgetvén.

A panaszlóra nézve végezteték: Oskolamester őkegyelme úgy igazgassa dolgait, hogy amennyire lehet, a tisztességes emberek-nél is csak az illendő ideig mulasson, és késői étzakai vacsorálásával s másutt való beszélgetésével sokra ne terjedjen és a gazdájának ne alkalmatlankodjék, hanem mint illik, maga dolgait becsületesen folytassa minden részbe.

5-ször. Panaszul adák fel mindnyájon, hogy oskolahelye ezen ekléziának most nincsen. De mondák, hogy az öregektől úgy értették, hogy volt egy régi parochialis fundussa, melyet a városiak a régi háborús és villongó világban, mikor sem pap, sem vallás gyakorlása nem lehetett és folyhatott, úgy mint 1702-be, magok számára talám elfoglalták volna, melynek végére onnan lehetne járnai, hogy az irt esztendőbe vagy atájba a város protocollumába beíratattak, egyebekkel együtt, az eklézia minden fundussai is, és ez a hely jó volna oskolaház helynek.

Melyről végezteték, hogy a tiszteletes egyházi atyafi, maga mellé vevén az ekléziának elsőbbeit, sőt amennyibe erre kiterjedhet szavok a nemes vármegyei tekintetes tiszt uraknak, ezeket is requirálván, az ezen jószágról szóló protocollumot és egyéb minden documentumokat felkeressenek, kerestessenek, és azokat sub authentia kivévén a visitoroknak béküldjék, hogy ez az ügy az eligazítás végett a méltóságos Fő Consistoriumnak általadatassék.

6-szor. Oskolamester Nagy Albert őkegyelme panaszol aziránt, hogy némely ekléziabeliek a gyermekeik tanításokért tellyességgel fizetni nem akarnak, és a megfizetés iránt való minden panassa az ekléziabeliek előtt sükeretlen volt.

Melyre [291] végezteték: A domesticus curatorok és consistorialisok az oskolának már elintézett regulai szerint elmúlhatatlanul fizettessenek meg sub poena canonica.

7-szer. A capitalissa ezen ekléziának most is úgy vagon, amint a közelebbi visitatiókor.

8-szor. Elévétetvén a közelebbi visitationak 3-ik számának vége felé volt lekötelezésekről szóló dolga az ekléziabelieknek, mely szerint a papi intertentiora járó capitalis summából az újonnan épült templomra közönséges megegyezésből elköltötenek vala 131 ~ százharmincegy mfr. és 48 dr. Mely summának visszapótlására nézve, hogy a papi fizetés csonkulást ne szenvedjen, akkor arra kötelezték volt magokat az ekléziabeliek, hogy esz-

tendőnként a város közönséges korcsomájának a magyarokat illető részéből 24 ~ huszon-négy vfr. fordítanak. Ezen lekötelezést csonkán vitték véghez, mert csak 15 ~ tizenöt vfr. adtak bé, melyből 12 ~ tizenkét vfr. 17^a Januarii anno 1796. Jósza Gábor kezességére Tsomós István regiussága alatt, stéjei Riskulán Mihálynak adattatott. Ügyszintén 15^a Januarii anno 1796. ugyan Tsomós István regiussága alatt adattatott 3 ~ három vfr. Jósza Gábornak. És így hát még kell az elmúlt esztendőre 9 ~ kilenc vfr. befizetődni. 15 forint elve-szett.

Végezés: A tiszteletes egyházi atyafi jószívúságából eklézsiájához oly jó indulattal vi-seltetett, hogy még a maga élelmére rendelt jövedelemnek egy részét is feláldozta, csak-hogy az eklézsia új temploma építhetésében boldoguljon, mert az írt 131 ft. esztendei jö-vedelmét már jó darab ideje hogy nem veheti, és még néhány esztendőnek kell eltelni, míg annak egész hasznával élhet, apránként pótolódhatván ki az egész elköltött summa. De már az eklézsiabeliek ellenkező indulatot mutatnak mind eklézsiájokhoz, mind pedig papjokhoz, hogy kötelezéseknek eleget nem tettek az elmúlt esztendőre, bé nem fizetvén a 24 vfr. Mellyet ha több esztendőkre is így gyakorolnak, és mind a most elmaradt 9 vfr., mind a következő esztendőre ígért 24 ft. bé nem fizetik, ez a summa executioval a magok különös javaikból vétetik meg.

[292] 9-szer. Kérdés tétettetvén, hogy a tavalyi visitatio 8-dik pontyában tett hagyomás szerint, Pakulár Ferentz volt domesticus curatornál maradt 32 ~ harminckét vfr. eklézsia pénze, maradékain felvétellett-é? Melyre azt felelék, hogy a tekintetes viceispány úr perbe vétette.

Végezték, hogy a tiszteletes egyházi atyafi a domesticus curatorokkal sürgessék ezen causanak minél hamarább való kifolyását és elvégezését.

10-szer. A capitalis elocatioi és a szent edények s eszközök éppen abban az állapotban vagynak, minémüben voltak tavaly.

11-szer. Ezen eklézsiának a Krájnik László posteritassinál vagy heverőben 36 ~ harmichat vfr. Melynek felvétellettése ajánlatik a tiszteletes egyházi atyafi szorgalmatossá-gába.

12-szer. Perselypénz gyűlt:

	hfr.	dr.
A 1 ^a Januarii anno 1796. usque 1 ^m Januarii anno 1797.	11	37
A korcsoma taxájából	18	34
Summa	29	71
Erogáltatott		
Hiteles helyre az eléadott demonstratio szerint	38	54
Supererogatum	8	83

Mely a demonstrans curatornak fordítottassék meg.

13-szor. A még egészen el nem készült templom építésébe tavalytól fogva ennyi esett, hogy a mennyezetnek való deszkatáblák megfestettek ugyan, de még fel nem szegezthet-tek, nem lévén arra elegendő költség. Akik a festésre conferáltak ezek:

	hfr.	dr.
1-o. Tekintetes Bálint Pál úr	2	64
2-o. Tsernátoni János úr	–	48
3-o. Titulatus Rafael Ferentz	–	80
4-o. Titulatus Karátsoni Dániel	–	20

	hfr.	dr.
5-o. Budai Péter	–	24
6-o. Lakatos János	–	20
7-o. Jósza István	–	34
8-o. Jósza Péter	–	34
9-o. Jósza Ábrahám	–	60
10-o. Biális Isák	–	20
11-o. Lakatos György	–	24
12-o. Borbély András	–	18
13-o. Szász János	–	34
14-o. Olajosné asszony	–	40
15-o. Dregán Jákob	–	40
16-o. Pakulár Ádám	–	60
17-o. Jósza Gábor	–	34
18-o. Gyarmati Ádám	–	14
19-o. Gyarmati Ferentz	–	14
20-o. Dregán György	–	18
21-o. Pakulár György	–	24
22-o. Jósza Mihály	–	40
23-o. Jósza Gáspár	–	40
24-o. Jósza Iszák	–	14
25-o. Pakulár Sigmond	–	34
26-o. Pakulár Lajos	–	14
27-o. Pakulár Gábor	–	14
28-o. Dregán Ádám	–	14
29-o. Titulatus Albisi Bartos Dániel	–	60
30-o. Egyvalaki	1	–
31-o. Más	–	60
32-o. Gellért József	1	20
33-o. Orbán Dániel	1	–
34-o. Harsányi András	–	40
35-o. Halmágyi József	2	–
36-o. Nemes Gábor	–	40
Summa	18	14

14-szer. Pakulár Ádám lemondván egyházfiúságáról, helyette most nem állíttathaték más. Úgyszintén a megholt Jósza Sándor consistorialis helyett. Hanem egy napon egybeülvén az eklézsiabeliek, mind a kettő helyett mást választván, a tiszteletes egyházi atyafi osztán az eklézsiabeliek jelenlétekbe eskesse bé hivatalok folytatására.

15-ször. A parochia körül való kertelések most jó állapotban vagynak, mellyért dicsértetnek a domesticus curatorok és eklézsiabeliek.

1800

[489] Az ekleziiai rendes visitatio folytatatik K[örös]Bányán Martiusnak 17-dik napján a már megírtak által. Az eklezia tagjai között a következők voltak jelen: domesticus curator Lakatos János, Jösa István, Ábrahám, Péter, Budai Péter, Gyarmati Ádám, Rátz György, Pakulár György és Lajos egyházfi.²⁵⁸

Kik is 1. Megkérdeztetvén, hogy a hallgatók contentusok-e papjokkal s szolgálattyaival? Nincs semmi panaszok, úgy mondanák.

2. Kérdé továbbá a Szent Visitatio, hogy miért nincs mesterek? Felelik: Nincs fundusok miből tartsák a mestert.

3. Kérdé a loci minister tiszteletes Tsomós István atyafit is, hogyha volna-e panassza valami részben hallgatóira, fizetnek-e, az Úr házát járják-e, élnek-e az úri szent vacsorával, botránkoztató személyek vagynak-e az ekleziában és kik azok? Mellyre tön ilyen feleletet: Egynéhányan vagynak, kik nem fizetnek. A templomot nem gyakorolja nevezetesen Budai Péter feleségestől, mellynek okát kívánván a Szent Visitatio tudni magától Budai Pétertől, úgy adá fel, hogy nehesztelne a tiszteletes loci ministerre, hogy ezelőtt egynéhány esztendőkkel egy gyermekét megkeresztelni, anyóssát eltemetni nem akarta, egésznek végében közelebből is volt valami egybenszóllalkozások. Melly panasszára Budai Péternek azzal menté magát a tiszteletes loci minister, hogy a gyermeket azért nem akarta megkeresztelni, mivel olá valláson lévő tudatlan keresztanyát vitt elé, s azt kívánta, hogy bár csak

Körösbánya református temploma – 18. század vége

²⁵⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 489–492.

egy vallásunkon való becsületes asszonyt hívjon. Az anyóssának pap nélkül való eltemetése is azon okból esett, hogy a templomot nem járta és arról a Szent Visitationak végeztetése volt, hogyha abban a bűnében halna meg, keresztyéni módon való tisztességes temetése ne legyen. Kijöven ezekből, hogy Budai Péter ok nélkül nehesztelne a tiszteletes loci ministerre és kerülné a templomot, a Szent Visitatio Budai Pétert és feleségét atyáiképpen inti, hogy a templomot gyakorolják, különben magoknak is, mint annyoknak, számár temetések leszen.

4. Ezek után az ekklézsia javait kívánván számba venni, úgy találja a Szent Visitatio, hogy az 1796-béli visitationis actak 8-dik, az 1797-bélinek pedig 9-dik pontyaiban feljegyeztetett, hogy Pakulár Ferentz volt domesticus curatornál maradt 32 vfr. az ekkléziának, melly pénze mai napig sem vétetett fel, noha már 1796-ban perben vétetett volt, mellyre nézve ajánltatik a tiszteletes loci ministernek ezen pénz felvételése.

[490] 5. Az 1796-béli visitatio 9-dik pontyában megjegyzett méltóságos Pogány Francisca kisasszonynál heverőben volt ekklézsia pénze 60 ~ hatvan vfr., felvételre a tiszteletes loci minister szorgalmatossága által, és földekben investáltatott illy renddel:

A tiszteletes loci minister Csomós István ökegyelme még in anno 1795. die 27^a Aprilis zálogosított volt Hetes Jakab nevű k[örös]bányai lakostól három darab földet 30 vfr., amellyekre ismét superadditiot vett 10 vfr. és 18 dr. 1799-dik esztendőben 22. Aprilis, és azon földeket az ecclesianak általadta, magának a méltóságos Pogány Francisca kisasszonytól felvett 60 vfr. kivévén az árrokat, melly földek ezek:

a. Első napkeletre rüg lábbal az erdőre menő útban, délről Száva Péter, napnyugotról a riskai határ, északról Bág Adam szomszédságában a Jus Birtes. Ez hat vékás, *La holgyele nyegre* nevű helyben.

b. A második vagyon a Porondon, napkeletről maga Hetes Jakab, napnyugotról Székelly István földjei szomszédságokban. Egy vékásnyi.

c. A harmadik, mely is erdős, napkeletről Popa Simeon, délről Bunestiek, északról Jozestyiek földök szomszédságokban. Valami 4 vékás. Ezen három földet a Körösön túl való határban vagynak. Az azokról való contractus költ Koszta Károly és Nemes Tamás regiusok által, anno 1795. die 27. Aprilis.

d. Ugyanazon pénzből zálogosított a tiszteletes loci minister Tsomós István uram egy földet 9 vfr. és 18 pénzeken az alsó fordulóban a Borka György házán fellyül Bába Ádám-tól, mellynek szomszédjai napkeletről Groza Péter féle földje Popa Togyernél, napnyugotról Pakulár Péter. Két vékásnyi. Az erről való contractus költ²⁵⁹

e. Ugyanazon pénzből Dregán Mihálytól az alsó fordulóban 5 vfr., Lá Válsor nevezetű helyben, mellynek szomszédjai napkeletről Jósza Ábrahám, napnyugotról ugyan az ecclesia Dregán Jánostól zálogosított földje. A contractus 1797-ben 3^a Septembris költ Koszta Károly és Mihály József által. Egy vékás.

[491] f. Ugyanazon pénzből a Körösön túl lévő fordulóban Birta Sárától 5 vfr. zálogosított egy föld, délről Szirb János, északról Jósza Iszák földjek szomszédságokban. A föld két vékás²⁶⁰ nevű helyben. Mellyről való contractus expediatott 1797. esztendő Augustusnak 12 napján.

Ezen megírt hat földekre elment a méltóságos Pogány Francisca kisasszonytól felvitt 60 vfr., 86 pénz híjján, melly 86 pénz fordítatik azon 2 mfr. és 86 pénznek pótlására, mellyel a tiszteletes loci minister többet adott volt a szántóföldekre, mint amennyi pénze volt az ekkléziának az 1796-béli visitatio actaiban a 7-dik pontban való jegyzés szerint, pagina

²⁵⁹ A szerződéskötés évszáma hiányzik.

²⁶⁰ A helynév kimaradt.

protocolli visitationis 66. Lévén az ekklézsiának az 1796-béli visitatio actainak mutatások szerint akkor már 12 darab földje, és már ezeket hozzátévén, vagyon 18 darab földje.

6. Az 1796-béli visitatio 11. pontyában Krajnijk László posteritasinál heverő 36 vfr. ezen esztendőben fog exequáltatni Illyén Tsóka Sámuel uram.

7. Az 1796-béli visitatio actai szerint búza interesre elocált 553 ~ ötszázötvenhárom mfr. és 71 dr. álló capitalis azolta csak ennyiben változott, hogy 1-mo k[örös]bányai Dregán János 3 vfr. beadott, és ugyanakkor kiadatott ifjabb Borbély Adámnak, 2-o dobrotzi Nyikula György beadott 3 vfr., és kiadatott karátsi Jánk Pászkának, 3-o dobrotzi Dolyány Avrám beadott 6 vfr., kiadattattak ugyan dobrotzi Hord Danilának. Hasolóképpen az 1797-béli visitatio actáiban pagina 291. stéjei Riskulán Mihálynak adatott 12 ft. bėjött, és elocáltatt belőlle riskai Mokin Juonnak 6 ft., k[örös]bányai Jósa Péternek ismét 6 ft.

8. Az 1796-beli visitatio actai 3-dik pontyának végén és az 1797-bélinek 8-dik pontyában megjegyzett 131 ft. és 48 dr. még most is hátravagyon 116 mfr. és 18 dr., mivel a curatorok nem vigyáztanak az adsignált korcsomajövedelemből való beszolgáltatására, amellynek beszolgáltatására most ajánlák mindnyájon magokat.

[492] 9. Az 1797-béli visitatiokor a supererogatum volt hfr. 8 dr. 83. Attól fogva mai napig perselypénz jött eszerint:

	hfr.		dr.	
1797. esztendőben	7		82	
1798	9		45	
1799	9		20	
Ehhez accedál méltóságos gróf Gyulai István úr ajándéka	5		40	
Némű-némű városi emberektől	8		70	
Summa percepti	40		50	
Melly perceptumból kivévén:	Erogatum		Perceptum	
	hfr.	dr.	hfr.	dr.
1-mo. Az 1797-béli supererogatumot	8	83	40	50
2-do. Azidőtől fogva tett erogatumot:				
a. A tiszteletes visitoroknak	6	60		
b. Az 1796-beli visitationis actak kiírásáért	1	–		
c. A parochialis ház leomlott falához megkívántató mészért	–	80		
d. Azon fal reparatiojához való föld és fővény, napszámosok [!] és kőmívesnek	2	8		
e. A parochialis kis ház ajtajára	2	36		
f. A templom mennyezetéhez való szegekre, numero 1700	4	16		
g. A mennyezet festése pótlására	3	4		
h. Ház meszelésre 3 esztendőben	3	6		
Ehhez egy szekér föld, egy szekér fővény	–	20		
Mész	1	60		
i. A templom mennyezeti körül tett vakalásért	1	32		
k. Baldovini inquisitoria	4	8		
Summa erogati	37	13		
Mellyet kivonván a perceptumból, marad a jövő számadásba			3	37

1802

[517] *Sancta Canonica Visitatio ecclesiae reformatae K[örös]Bányensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, atque Michaellem Barta, ejusdem tractus ordinarium notarium, 8va Februarii anno 1802. celebrata. Itten jelen voltanak az ekkléziának rendes lelkipásztora, tiszteletes*

*Tsomós István atyánkfia, az ekkléziának tagjai közül pedig im e következők: domesticus curator Lakatos János, egyházfi Pakulár Lajos, Pakulár Ádám, Jósza István és Ábrahám, János József, Dregán Ádám, Székely Imreh és Mihály, Gyarmati Ferencz és Jákob, Borbély János és Ádám, Pakulár Sigmund, Jósza Gáspár.*²⁶¹

És I. Megkérdezték a jelenlévők, hogy minémű contentuma vagyon a nemes ekkléziának a maga lelkipásztorában, véghezviszi-e templombéli szent szolgálattát és valami tekintetben nincsen-e az ellen valami panassza? A curator az ecclesia képében ezt panaszlá, hogy egy időtől fogva ritkán harangoztat, mellyre a tiszteletes atyafi rövideden ezt felelé, hogy ennek nem maga az oka, hanem a harangozó, aki a harangozásra meg nem jelenik. Mellyért megszólíttván a harangozó, ki is egyszersmind egyházfi is, azzal menté magát, hogy mikor ügyes-bajos dolgai honlétét megengedik, megjelenik és a tiszteletes lelkipásztornak hírvél harangoz. Ennek a mentségnek végében az is bójöve, hogy a toronyban jó móddal készült grádics nincsen, s azért a feljárás igen bajos és félelmes, és emiatt is múlik el nagyobbára a harangozás. Ezt hallván a Szent Visitatio, az ecclesianak jelenlevő tagjaival elment, megtekintette a templomot, tornyot, és úgy találta, hogy igen alkalmatlan s félelmes a toronyba való feljárás, mellyre nézve meghagyá a domesticus curatornak, s szorosan kötelezé, hogy mennél hamarébb a toronybéli grádicsokat igazíttassa meg.

II. Megkérdezték a tiszteletes egyházi atyafi is, hogy mint commendálja a maga hallgatóit, a templomnak gyakorlására, s az ökegyelméhez való alkalmaztatásra nézve? Úgy adja fel a tiszteletes egyházi atyafi, hogy állapottyokbéli körülállásaikhoz képest keresztyéni kötelességeknek mind Istenre, mind magára nézve igyekeznek eleget tenni, s eszerint nincs semmi panassza.

III. Rendes oskolamester az ekkléziában, ennek szegény és tehetetlen volta miatt egy időtől fogva nem lévén, a gyermekeknek [518] tanítását magára vállalta ezen ekklézia egyik becsületes tagja, Dregán Jakabnak felesége, nemes m[agyar]országi ugrai Balog Katalin ökegyelme. Ki is a közelebből múlt ősztől fogva házához feljáró 8 fiú és 9 leánygyermekből álló tanítványaival a Szent Visitatio előtt megjelenvén, mindeneknek csudálkozásokra és örömökre tanítványi körül való különös szorgalmatosságának dicséretre méltó jeleit mutatá meg, annyira vivén tanítványait kevés idő alatt, hogy olvasnak, énekelnek zsoltárokat, a számokat esmérik, sok szép, erkölcsökre oktató verseket megtanultanak s folyvást mondanak.

Ha egy tanító méltó a jutalomra, ez valóban méltó, de nincs az ekkléziának semmi jövedelme, mellyből ennek a jó tanítónak valamit szakaszthatna, azon kívül, amit méltóságos liber báró főispány Naláti József úr önagysága méltóztatott különös kegyességéből conferálni, úgymint 20 ft. a ribitzei határon lévő korcsomájának proventussából.

IV. Kivánta a Szent Visitatio ezen ekkléziának kevés vagyonyait számbavenni, a pap számára foeneráló pénzbeli kevés capitalis és szántóföldek azon állapotban vagynak, mellyben találtattak s feljegyeztettek az ezelőtt való visitatiokban. Mellyekhez accedált egy két szekér szénára való rét Tzivora nevű helyben, napkeletről a Tsorgo, délről Vuk Josi földje, napnyugotról Mohátsiék földje, északról a Bába Ádám földje szomszédságában. Ez a rét a várostól conferáltatott közönségesen, megmásolhatatlanul a reformatá és disunita

²⁶¹ HuZaL-Jkv. I/5. 517–519.

ekklézsiának egyenlő quantitasban az elmúlt 1801. esztendő Szent György havának 24. napján. Ezen rétből redundáló hasznot különösön a templom fedelének conservatiojára szánta s rendezte az ekklézsia unanimi voto et consensu.

V. Ventiláltott a tiszteletes egyházi atyafi demonstratioja:

	hfr.	dr.
a. A közelebbi visitatióban maradott volt kezénél	3	60
b. Perselypénzből gyűlt mostanig	16	54 ½
c. A fellyebb írt kaszálló hasznából jött	5	10
Summa	25	24 ½
Erogált pedig a parochiában szükséges reparatiokra, templom fedele correctiojára, s a közelebbi visitatoria	36	38
Melly szerint supererogált	11	14

A most írt szénarétnek 1801-béli haszna ezután fog incassálatni.

[519] VI. Ezen ekklézsiának iskolaháza, sőt csak házhelye is mindeddig nem volt, noha ezelőtt egynéhány esztendőkkal a catholicus atyafiak residentiajoknak szomszédságában délről egy szegületet a város közönséges egygyezésből kimutatott s adott volt a reformátusoknak, mellyen iskolaházat építenének. De az akkor tisztelendő p[ater] praesidens contradicálván annak, abból az okból, hogy közel volna a templomhoz, és tartana az egészségtől, az iskolaház meg nem építtetett. A mostani praesidens, pater Barnabás pedig szívére vévén s nagyon sajnálván, hogy olly nagy tudatlanságban volna ez a helység, embertársaihoz való szeretetből accedált s consensussát adta, hogy azon kimutatott helyen reformata iskola építtessék, mellyben minden valláson lévő gyermekek tanulnának. Az oláhok is ígérték, hogy az iskolaháznak építésében segítséggel lesznek. Eszerint van reminsége az ekklézsiának, hogy iskolaházat építhet és állíthat fel. De a mestertartásra megkívántató fundussa nincsen, és hogy maga ezt kicsinálhassa ennekutánna is, annak módját nem láttya, s nem remélheti eszerint ez igen szükséges dologban való előmenetelit s boldogulását, ha csak a méltóságos Supremum Consistorium, valamint más szegény ekklézsiáknak, úgy ennek is (mellynél szegényebb s gyámoltalanabb alig vagyon) a mester számára valami subsidiumot különösön elrendelni nem méltóztatik. Mellyért egynéhány rendbéli könyörgő levelei által a méltóságos Fő Consistoriumot megkereste, de mindeddig azokra választ nem kapott, mellyre nézve a méltóságos Fő Consistorium könyörülő atyai szívének ajtaján a kívánt segedelemért továbbra is zörgetni meg nem szűnik.

VII. A szent edények és eszközök abban az állapotban és azon számmal vagynak, amint feljegyeztetett ezen protocollumban paginae 69., 70.

1803

[644] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae KörösBányaiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, Michaelem Barta, juratum notarium et Samuelem Kolosvári vicedirectorem 23^a Februarii anni 1803. celebrata. A parochialis háznál jelen voltak: az helységbeli egyházi szolgáló, tiszteletes Tsomós István atyámfia, a nemes ekkleziának becsületes tagjai közzül: Lakatos János vicecurator, Dregán György és Jákob, Jósa Péter és Ábrahám, Pakulár Ádám, Sigmond György és Lajos, Jánó József és Székely Mihály.*²⁶²

I. A helységbeli tiszteletes egyházi atyafinak nincsen semmi panassza a nemes ekklezsia ellen, úgy a nemes ekkleziának is nincsen ökegyelme ellen.

II. Az ekkleziának capitalissai, szántóföldjei, kaszálló helyei azon állapotban és karban vagynak, amint az ezelőtt volt visitatiokban megíratott, minden változás és apadás nélkül, sőt nevedés vagy.

Ugyanis III. a templom építéskor a papnak használó főpénzből a templom építésére fordítottván 131 mfr. 48 dr., mellyről lehet látni protocoll pagina 58., 68., a város közönséges jövedelméből restituált az ekklezsia 12 vfr., mellyek elocáltattak tzebei Flora Kretsunnak a szokott búza ineresre. Ugyan a megírt summának redintegratiojára jött be ezelőtt 15 vfr., amint láthatni protocoll pagina 291., és így in summa jött be hfr. 27 dr. 54. Vagyon még hátra kipótolandó pénz hfr. 103 dr. 94, mellynek bé kell jöni a korcsomának jövedelméből a nemes ekkleziának maga lekötelezése szerint.

IV. K[örös]Bányán tartózkodó Farkas Susánna nyújta a Szent Visitationak egy instantiat, mellyben panasolja, hogy k[örös]bányai lakos Pakulár Sigmondtól impraegnáltott, s kéri leányának intertentioját s maga gyalázattyának pénzzel való restitutioját.

Mellyre lön ez a válasz: A Szent Visitatio megszólította a bépanaszoltatott személyt, eleibe terjesztette a panaszt és minden úton módon [645] igyekezte arra bírni, hogyha vétkes, önként vallaná meg, de per omnia sacra állhatatoson tagadván, a panaszló törvény úttýára igazíttatik, hiteles tanúknak vallomások által bizonyíttsa s állíttsa meg panasszának igazságát és azután sérelminek orvoslását megnyeri.

V. A k[örös]bányai communitasnak deperditumban lévén némű-némű pénze egynéhány városi bíróságot viselt személyleknél, azt a pénzt a communitas communi consensu conferálta a reformatata és disunita ekkleziáknak, melly pénzből a helységbeli tiszteletes egyházi atyafi sok fáradozása által felhajtattott annyi, mellyel a templombéli székek elkészítettek, és eszerint azok közönségesek is, mint közönséges költség által csináltattak. Kivévén egynéhányat, mellyeket privatusok csináltattak, úgymint: A férfi részen dél felől két széket csináltatott Balog Móses úr. Azon alól az asszonyok részén egyet tiszteletes Tsomós István uram élete párja, tekintetes Ribitzei Barbára asszony testvérevel, Ribitzei Kristina asszonnyal, Mihály József úr feleségével. Mást: Olajos György, Pakulár Ádám és Jósa Ábrahám. A papi széket tiszteletes Tsomós István uram. A prédikállószék felől való első asszonyi részen való széket tekintetes Ribitzei Mária kisasszony.

VI. Az oeconomica demonstratio vétetvén elé, úgy adaték fel hogy jött bé:

	hfr.	dr.
a. A városi bíróságot viselt személylektől	72	8
b. Publicatióból perselypénz	8	98
Perceptum summája	81	6

²⁶² HuZaL-Jkv. I/5. 644–645.

	hfr.	dr.
Mellyből erogáltatott templombéli székekre		
Asztalosnak	45	–
Holmi materialekra	11	74
Egyébb ekklézsiai szükséges költségekre	35	96
Erogatum summája	92	70
Supererogáltatott	11	66

1804

[693] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae KörösBányensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium, anno 1804. die 22^a Januarii celebrata.*

*Itt a parochialis háznál jelen voltanak a rendes egyházi szolgál, tiszteletes Tsomós István atyánkfia és a nemes ekklézsának im ezen becsületes tagjai: domesticus curator Lakatos János, Budai Péter, Pakulár Ádám, Sigmond, Gábor, Lajos, Józsa Péter, Ábrahám, Dregán Jákob, Péter, János, Ádám, Szász János, Gyarmati Ferentz, Ádám, Püspöki Péter, Hentzel József és egyházfi Száv Juon.*²⁶³

Ekkor I. Megkérdettettek a jelenlévők, hogy a tiszteletes egyházi atyafi mind szent hivatalnak folytatásáról, mind külső maga alkalmaztatásától miképpen recommendáltatik a nemes és szent ekklézsiától? Kik közönségesen azt felelék, hogy minden tekintetben jóról recommendálják, nincsen senkinek ökegyelme ellen semmi panassza.

II. Megkérdtetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy maga hallgatóit tartozó keresztyéni kötelességeikben való eljárásról miképpen commendálja? A jóról commendálá ökegyelme is hallgatóit közönségesen.

III. Számbavétetett a nemes ekklézsia jövedelme, melyről eképpen mutata domesticus curator Lakatos János ökegyelme:

	hfr.	dr.
a. A Tzivora nevű helyben termett széna eladattatott:		
1801-ben	7	14
1802-ben	10	20
1803-ban	10	20
b. Juhászoktól előpénz	1	20 [!]
c. Valisora nevű helyben egy darabocskas szállót adván el a város 8 vfr., fele adattatott az ekklézsiának	4	8
d. A régebben kiadattatott pénz után jött haszon	4	8
Perceptum summája	36	72
[694] Mely perceptumból elocáltatott egy 1803-ban, Januariusnak 24-dikén Mihály József regiussága alatt költ contractusban:		
1-o Karátsi Balutz Dumitrunak	8	34
2-o K[örös]Bányai Józsa Ábrahámnak	12	24
3-o K[örös]B[ányai] Dregán Ádámnak a Siga fiának	6	12
4-o Ismét Dregán Ádámnak stante visitatione	2	4
Elocati summa	24	74
Melly elocatumot kivévén a perceptumból, marad a curator kezénél	7	98

²⁶³ HuZaL-Jkv. I/5. 693–694.

Ezenkívül a vagyon eladandó 4 véka búza, mely eladattván a 7 mfr. és 98 dr. elocáltassék.

1803-ban jöven pascuumból 4 vfr., ez is a curatornál vagyon.

IV. Dregán Jákob ökegyelme felesége, Balog Kata asszony hív tanítói fáradhatatlan szorgalmatosságának a jelenlévőknek nagy örömekre dicséretre és jutalomra méltó szép jeleit mutatá mostan is.

V. Azon summa pénzből, mely a tiszteletes loci ministernek foeneráló fundusból templom építésére fordított, a nemes ekkleziának még nem redintegrált 103 mfr. 94 dr. a maga lekötélézése szerint. Azért serio injungáltatik a nemes ekkleziának, hogy redintegrálni a hijjánosságot igyekezze, annyival is inkább, mivel a tiszteletes loci minister protestál, hogy interes nélkül heverni azon summa pénzt tovább nem hagyja, érezhető kára lévén amiatt.

VI. Lakatos János ökegyelme a curatorságról lemondván, helyébe választatott Pakulár Ádám ökegyelme, ki be is eskettetett. Aki végye által Lakatos János ökegyelmétől a 12 vfr. 2 dr. hijján s a 4 véka búzát, s azt is eladván, a 12 vfr. edgyütt minél hamarébb elocálja.

VII.	hfr.	dr.
Perselypénz gyűlt	9	22
Költött a tiszteletes egyházi atyafi szükséges reparatiokra	21	54
És így supererogált	12	32

VIII. Régi consistorialis személyek: Pakulár Ádám, Lakatos János, Budai Péter, Gyarmati Ádám, Jósa Péter és Ábrahám, Dregán György, Szabó Ferentz, most hiteltettek Szász János, Jósa Gáspár, Rátz István, Dregán Jákob.

1805

- [761] *In Nomine Domini. Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae KörösBányensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaellem Barta juratum notarium, die 2da Februarii anni 1805. celebrata in domo parochiali. Itten jelen voltanak az helységbéli egyházi szolga tiszteletes Tsomós István atyánkfia, a nemes ekkleziának tagjai közzül Jánó Jósef, Pakulár Ádám, vicecurator Budai Péter, Jósa István, Péter és Ábrahám, Pakulár Sigmond és Gábor, Gyarmati Ádám és Jákob, Borbély Ádám, Molnár Imreh, Dregán Ádám, Lakatos János.*²⁶⁴

Ezeknek jelenlétekben tétetek ez a I. kérdés: Hogy az ekkleziának közönségesen vagy valamelyik tagjának különösön a tiszteletes egyházi atyafi ellen, vagy szent szolgáltyára, vagy külső magaviselésére nézve van-e valami panassza? Mellyre a vicecurator örömmel jelenté, hogy semmi tekintetben nincsen semmi panassza senkinek.

II. kérdés: A tiszteletes atyafi miképpen ajánlya a maga hallgatóit mind a közönséges isteni tiszteletnek gyakorlásáról, mind magához való alkalmaztatásokról? A jóról ajánlá minden tekintetben hallgatóit.

III. Elállván a tanító, Balog Kata asszony, valamint ezelőtt, úgy most is a tanuló gyermekek körül való szorgalmatosságának szép és dicséretre méltó jeleit mutatá s tapasztaltatá a Szent Visitatioval a gyermekek szüleinek nagy örömekre.

De másfelől sajnálva hallá a Szent Visitatio, hogy az 1796-ban tartatott visitatiokor tett rendelés szerint (mellyet láthatni protocolli pagina 51.) némely szülék gyermekeiket fel

²⁶⁴ HuZaL-Jkv. I/5. 761–763.

nem járatták tanulás végett a mostani tanítóhoz. Mellyre nézve a régi említett improtollatoria emlékeztetvén a nemes ekklezsiának minden tagjait, most újonnan serio injungálja a vicecuratornak, hogy a tanulásra már alkalmas mind fiú, mind leánygyermeket szedje lajstromba [762] és adja bé a Szent Visitationak. És amelly szülék gyermekeiket taníttatni elmulatnák, azokat a vicecurator és consistorium megszólítani s inteni el ne mulassa. És akik az intés után is gyermeiket nem taníttatnák, a meghatározott büntetéssel minden kedvezés nélkül büntesse.

IV. Az 1796-béli visitatio actai között protocolli pagina 70., 71. vagyon emlékezet arról, hogy néhai Pakulár Ferentz ökegyelme curator lévén, liquidáltatott 32. vfr. Minthogy pedig minden javai deveniáltak Pakulár Péter ökegyelmére, azon liquidum debitumot is ökegyelmén desummálják a curatorok. Mellyet mivel mindeddig elmulatának, most újra serio injungálja a Szent Visitatio a vicecuratornak és domesticum consistoriumnak, hogy azon liquidált summát és annak törvényes interessét Pakulár Ferentz ökegyelme successorán törvényesen felvenni el ne mulassa további halogatás nélkül.

V. Ugyan az 1796-béli visitatio actai között feljegyeztetett, hogy illyei Krajnyik Lászlónál haereál 36 vfr. Ezen summából 12 vfr. még defunctus curator, Farkas Mihály ökegyelme percipiált volt (amint ez titulus Csóka Sámuel úrtól exhibeált recognitójából megtetszik) a hátralévő 24 vfr. említett Csóka Sámuel úrtól exigálta s percipiálta most közelebbről tiszteletes Tsomós István atyánkfia és actu kezénél vagyon, mellyet minekutánna elocál, a maga idejében feljegyeztetik.

VI. Az ekklezsia immobile bonumai mind megvagnak a fellyebb való visitatiokban megírt állapotokban és számok szerint, úgy az szent edények is.

VII. Kérdés tétetettvén az iránt, hogy papnak foeneráló templom építésére fordított 103 mfr. és 94 dr. való summa megszerezetett-é s elocáltatott-é? Jelenté a tiszteletes egy-

A római-katolikusok által 1749-ben elfoglalt, egykori református templom

házi atyafi, hogy azon híjjánosság még ki nem pótoltatott, és noha azon pénznek haszna magát [763] illetné conventioja szerint, cedálja azt a nemes ekklézsiának olly formán, hogy mostantól fogva ne haereáljon, hanem fructificáljon a templom eléfordulható szükségeire mindaddig, míg az egész summa megszerezethetik és elocáltathatik és a pap számára fordíthatatik.

VIII. Lévéen a nemes ekklézsiának a templom ruinainak reparatiojára különösön szánt és szakasztott fundussa 40 ft.

	hfr.	dr.
Annak interessében jött esztendő alatt 7 véka búza, mely redimáltatott	8	40
Ismét Jósza Ábrahám ökegyelmétől 3 véka búzának árra jött	4	8
Ehhez járul tavalyi interes búzának az árra	5	44
Ismét az 1804-dikbéli széna árra	12	24
In summa	30	16
Melly szerint a templom számára használó pénz mindössze	70	16
IX. Perselypénz esztendő alatt gyült	11	23
Erogált pedig a tiszteletes egyházi atyafi	19	74
Eszerint supererogált, mellyet condonál az ekklézsiának	8	51

1806

[849] Anno 1806. die 10^a Martii inchoatur ordinaria visitatio ecclesiastica in ecclesia reformata K[örös]Bányensi per reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ordinarium notarium Michaelem Barta. Ezen nemes ekklézsiában a parochialis háznál jelen voltak az rendes egyházi szolgálta, tiszteletes Tsomós István atyánkfia, a nemes ekklézsiának tagjai közül pedig ím e következők: Pakulár Ádám domesticus curator, János József, Raffai Ferentz, Floka Sámuel, Rátz András, Jósza István, Péter és Jakab, Dregán János, Penteki Ádám, Székely Mihály, Dregán Ádám, Pakulár Sigmond, Borbély Péter, Gyarmati János, Lakatos János.²⁶⁵

Ezeknek jelenlétekben I. Kérdés tétellett a tiszteletes egyházi atyafi templombéli szolgálattáról, külső magaviseléséről, hallgatóihoz való maga alkalmaztatásáról. Mellyre a nemes ekklézsia domesticus curatora ezt felelé, hogy szent hivatalát jól és híven follytattya és magát ahhoz illendőképpen viseli s alkalmaztattya, és sem magának, sem másnak tudtára nincsen semmi panassza, kit követvén a többi jelenlévő hallgatók ezt felelék: Úgy vagyon, nincsen semmi panaszok a tiszteletes egyházi szolgálta ellen.

II. Kérdés tétellett a tiszteletes egyházi atyafi eleibe, hogy maga is miképpen commendálja hallgatóit a közönséges isteni tisztelet gyakorlásáról, magához való alkalmaztatásokról. Maga is hasonlóképpen jórol commendál minden tekintetre nézve.

III. Kérdés tétellett aziránt, hogy vagynak-é a nemes ekklézsiában botránkoztatók, versengő házasok? És úgy adaték fel, hogy Borbély Péter feleségével, Dregán Évával versengene és egy időtől fogva külön vagynak, melly is az ekklézsiának botránkoztatására vagyon.

Ezen versengő személyek megszólíttván és személylesen [850] megjelenvén a Szent Visitatio előtt, a megbékélésre és az edgyütt való csendes istenes lakásra atyaikeppen határozón intettettek, de az asszony a megbékélésre és férjével való lakásra tellyességgel ha-

²⁶⁵ HuZaL.-Jkv. I/5. 849–851.

jolni nem akart ezen azokon, hogy férje a maga régi házát eladta és mással lakni nem kíván. Ennélfogva a Szent Visitatio a nemes domesticum consistoriumnak irántok való végzésit helybenhadja, megerősíti és arra reinviálja a versengőket.

IV. Amint feljegyeztetett protocolli pagina 762., a néhai Pakulár Ferentz successorinál 32 ft. álló liquidum debituma az ekklezsiának mind e mai napig még minden haszon nélkül haereál.

Illyei Krájnnyik László successoritól exsequáltatván a 24 ft. álló adósság, az most is a tiszteletes loci minister kezénél vagyon, maga tractálja és használja mint ökegyelmének foeneráló papi subsistentiara való fundust.

V. Mint ezelőtt, most is animadvertálja az Szent Visitatio, hogy a pap subsistentiájára való fundusból a templom építésére fordított s elköltetett 103 mfr. és 94 dr. még eddig vissza nem fordítottak a nemes ekklezsiától, mellyre magát kötelezte volt. Mellyért most újjabban megszólíttatván s szoríttatván a nemes ekklezsia, arra ajánlá magát, hogy azon elköltött summának redintegratiojára a város egyik közönséges korcsomája taxajából esztendőnként kiszakaszt 12 vfr. és ezennel tellyes hatalmat ad a nemes ekklezsia domesticus curatorának, hogy maga minden közbenvetés nélkül azon 12 vfr. minden esztendőben percipiálja a nemes város főbírájától és előljáróitól, valamint percipiálja a disunita ekklezsia is, és az említett fundus hijjánossága pótlására jó móddal elocálja.

[851] VI. Ezen nemes ekklezsiának immobile bonumai és szent clenodiumai hijjánosság nélkül mind számán vagynak, amint feljegyeztettek protocolli paginae 66–70.

VII. Gyűlvén eddig a templom conservatiojára 70 ~ hetven mfr. és 16 dr. különösön.

	hfr.	dr.
Ezen pénznek interesséből jön bé a curator kezébe	7	20
Dregán Adám restál az interestel, melly is		
Az 1805-ben termett széna eladattatott	12	–
Ezután interes jött	1	–
Eszerint vicecurator Pakulár Adám ökegyelme percipiált	20	20
Ezen perceptumból elocált karátsi Jánk Florának	4	80
A többi még elocálatlan, úgymint	15	40
VIII. Perselypénz 7 publicatióból gyűlt	17	50
Erogáltatott a tiszteletes loci minister által, nevezetesen a nagy ház padoltatására megkívántató materialekra és mesterembernek	20	24
Egyéb eléfordult parochia körül való reparatiokra	10	37
Erogatum summája	30	51
Ez így supererogált a tiszteletes loci minister	13	11
Mellyből 10 mfr. condonál az ekklezsiának		

IX. A város bírása Lakatos János ökegyelme pro anno 1805 percipiálván a pascuum taxajából 7 rhfr., tartozik azt a curatornak általadni. *Megadta a vicecuratornak, interest is adván 1 rhfr.*

1807

[889] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae K[örös]Bányensis per reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michaelem Barta dicti tractus ordinarium juratum notarium, die 2da Martii anni 1807. celebrata. Ekkor a parochialis háznál jelen voltanak a helységbéli egyházi szolga tiszteletes Tsomós István atyánkfia, a nemes ekklézsia tagjai között pedig Pakulár Ádám vicecurator, János József, Jósza István és Ábrahám, Lakatos János, Pakulár György, Sigmond, János és Gábor őkegyelmek.²⁶⁶

I. A tiszteletes egyházi atyafi ellen semmit nem animadvertál az ekklézsia, maga is de meliori commendálja hallgatóit.

II. Az eleibe közelebbről adatott norma szerint a Szent Visitatio kívánván végire járni; minemű és mennyi pium legatumi és pap subsistentiájára való fundussa légyen. A régi és újabb protocollumokból úgy nyomozta ki, hogy Isten dicsőségéhez való buzgóságból különösen conferáltanak ezen véghelyen lévő szegény ekklézsianak:

	hfr.
a. N[agy]Bartsai néhai méltóságos Bartsai Gergely úr, ezen nemes Zaránd vármegyének főispánnya és kedves élete párja, Nalátsi Sára úrasszony	300
b. M[aros]Németi méltóságos gróf Gyulai József és Lajos urak öngyságok	500
c. Néhai Nalátsi Lajos úr özvegye, méltóságos Bánffy Klára asszony öngysága	100
Pium legatum summája	900
III. Ezen summából, úgy adatik fel a tiszteletes egyházi atyafi által, hogy	
1. Az oláhok 1784-ben való feltámadásakor az ekklézsia ládájából készpénzül elvitetett s elveszett	193
2. A támadás előtt némely debitorok elsőkvén s meghalálózván (kik név szerint felíratattak protocollu pagina 69.) és sem javaik, sem posteritasok nem maradván, ismét elveszett	103
Elveszett in summa	296
[890] Kivonván a túl megírt fataliter elveszett pénzt a pium collatum summájából, marad használó fundus	604

id est hatszáznégyszétf.

IV. Ezen 604 mfr.-ból a templom építésére fordítottatott 131 mfr. 48 dr. Kötelezte azonban arra magát a nemes ekklézsia, hogy azt megszerzi, restituálja, és a pium legatum summáját redintegrálja. És már restituált is s általadott a tiszteletes egyházi atyafinak 27 mfr. 54 dr., amint lehet látni protocollu pagina 644., s eszerint tartozik még restituálni 103 mfr. 9 dr., és most újra kötelezé magát, hogy a közelgő Sz[ent] György napkor defalcál 50 ft.

V. Kivonván a 103 mfr. 94 dr. a 604 mfr., marad papnak subsistentiájára foeneráló pénz hfr. 490 dr. 6, id est négyszázkilencven mfr. és hat pénz.

Ezen summa pénzből, úgy mint hfr. 490

	hfr.	dr.
a. Földekben vagydon investiálva		
Azon földek specificáltattnak protocollu pagina 490.	75	66
Elocálva		
K[örös]Bányán Styopa alias Drégán Jánosnak	12	—
Olá Borbély Adámnak	3	6

²⁶⁶ HuZaL-Jkv. I/5. 889–891.

Jósa Péternek	6	12
Jósa Gábornak	3	6
Borbély Andrásnének	6	12
Magyar Borbély Ádámnak	3	6
Dregán Josának	4	22
Obequitator Béta Miklósnak	12	24
Hetes Jakobnak	6	–
Summa	55	88
Timaván a contractus költ 1807. 10. Februarii Kristyori Antal és Mihály József regiusok által. Fejér Petrunak, Margo Petrunak, Bultzeszk Juonnak, Koza Petrunak, Borza Onnak	62	–
[891] Tzeben Tszimás Lázárnak és Simon Jovnak Költ a contractus 1804. 30. Martii, regius Mihály József.	30	60
Baldovinon Minátzi Danilának Költ a contractus 1805. 29. Aprilis Nemes Gábor és Kristyori Pál regiusok által.	12	24
Elocatumnak summája	160	72
c. Ezek szerint a tiszteletes atyafi részéről illendő s elégséges securitas alatt vagyon Mellynek conventioja szerint maga vészi hasznát.	253	68
VI. A templom fedelének conservatiojára különösen conferált fundushoz	70	16
Mellyhez accedált tavaly, amint lehet látni protocolli pagina 851.	20	20
A tavalyi visitatiótól fogva mostanig percipiált a curator Lakatos Jánostól	9	60
Széna árrából	12	24
Interest	14	40
És így a templom fedele conservatiojára való gyűjtemény már most in summa Mellyről vicecurator Pakulár Ádám ökegyelme tartozik jövődöben demonstrálni.	126	60
VII. Perselypénz a tavalyi visitatiótól fogva a jelenlévő ideig 6 versben jött bé	25	31
Erogáltatott eszerint:		
Kivétetett a tiszteletes atyafinak tavalyi supererogatum	3	11
Tavalyi visitatioban tetetett költség és honorarium	8	17
2 véka mészért	–	60
Kőművesnek meszelésért	1	53
Pince ajtaja félfájának correctiojáért	2	–
Erogatum summája	15	46
Kivonván az erogatumot a perceptumból	9	85

VIII. Pakulár Ferentz mint vicecurator liquidálttván 30 ft., azon liquidumnak exsequáltatása bízatik a fungens vicecuratorra, lásd a protocollumban, pagina 70.

Kristyor

1700

[231] *Continuatio visitationis in ecclesia Zarándensi in Ribicze, Brád et Criscsor*
10., 11., 12. Februarii [1700.]²⁶⁷

Reverendus David Belényesi summae ebrietatis accusatur, qui post multas et varias admonitiones et correptiones emendari non potuit, unde futuram ad Partialem est citatus.

1767

[9] *Continuatur visitatio in ecclesia Kristsorensi die 23. Maji 1767. per eosdem in aedibus spectabili domini Nicolai Tót, praesentibus spectabili domino curatore Francisco Borsos, Valentino, Stephano etc. Kristsori etc.*²⁶⁸

Ubi:

1. De reverendo Michaelae Gerson nihil animadversione dignum observatur, nec in privato a quoquam, nec in communi culpatur. Postulat interim ecclesia ut in diebus dominicis non solum matutinum sed et vespertinum observat celebratque cultum.

2. Circa annum pastorem observatur canonica ordinatio ut terminus anni a quo et ad quam fiat 12^{mus} Martii.

3.

	hfr.	dr.
A papi fizetés figáltatik aszerint, hogy ex publico ecclesiae fundo excindáltatik	20	–
Azon kívül minden possessor különösen 1 hfr., titulus Borsos Ferentz uram pedig, Mohátsi József és Tót Miklós uraimék pedig offerálnak sponte suo kettőt-kettőt. Ebből is jó be	18	–
Summa	38	–

Ezen reductionak fundamentoma pedig az, hogy a nemes ekklezsiának intentioja az, hogy egy gyermek tanítót is állítson fel, aminthogy már aztat introducált is egy interimalis praeceptort, Kováts Antalt.

Kinek pro nunc esztendei fizetése lészen:

Késpénz hfr. 20.

Búza metr. 12.

Törökbúza metr. 12.

Kövér sertés numero 4, vagy midőn glandinatio nem lészen, az helyett hfr. 7.

Minden possessoroktól szalonna font 4. Nota bene: E csak erre az esztendőre való.

Borsó, lencse oct. 3.

Melly kegyes intentioját az ekklezsiának a Szent Visitatio is helyben hagyja és továbbra is recommendálja, hogy minél jobb s állandóbb móddal stabiliáltassék, amiképp exhibeálta is a nemes ecclesia egy contractust de anno 1767. die 4. Januarii, mellyben magokat voto unanimi a titulus possessorok lekötötték, hogy a mező és erdő akárminemű haszonvehető fructussát, úgymint pascuatit, glandinatit és lignatit ezen szent végnek elérésére fordítani kívánják tíz esztendők elfolyása alatt olly reménységgel, hogy azalatt az idő alatt azon

²⁶⁷ HuZaL-Jkv. I/1. 231.

²⁶⁸ HuZaL-Iratok 8. sz. 9–10.

beneficiumból az elintézett szent végre egy állandó fundus készíttethetik. Melly hogy annál állandóbb és bizonyosabb légyen, in duplici exemplari íráttassék le, és az egyik exemplar az ekklézsia ládájába conserváltassék, a másik pedig a venerabilis tractus archivumába deponáltassék.

[10] Inde ab anno 1758. die 9na Julii ad praesentem usque Visitationem Generalis deductiot és demonstratiot tévén tekintetes curator Borsos Ferentz uram, kijő eodem, hogy az őkegyelme curatorsága alatt a nemes ekklézsia jövedelme nem fogyott, hanem szépen nevededett, úgy hogy mostan pénzbeli elocált és actu feneráló fundussa vagyon hfr. 180,88.

A cassaban pedig parato aere marad hfr. 13,14.

Ezen demonstratioja után pedig maga curatori hivatalját resignálván, communi voto ecclesiae, azon hivatalra tekintetes Tót Miklós uram választatván és maga is magát sponte resolválván, a Szent Visitatio is örömmel amplexálja és az ecclesiasticumokat őkegyelmének officiose recommendálja a nemes ekklézsia szép klenódiumival és litterale instrumentumival együtt, fenn hagyván mindazonáltal mind defunctus curator uralmával, mind a nemes ekklézsia több érdemes tagjaival való cointelligentiát pro directione ecclesiastica modo omni meliori instituenda. Adhibeáltatván a tekintetes curatoratus mellé tekintetes Kristsori István uram őkegyelme is pro auxilio promovendo bono publico ecclesiae.

Novae accessiones: Egy fejez gylcs fekete selyemmel varrott, pulpitusra való kendő, tekintetes Kováts Lőrintz Susánna, tekintetes karátsonfalvi Tót Miklós uram hites társa ajándéka anno 1767.

1769

[2] Die 3ta Aprilis anno 1769. a kristsori nemes ekklézsiának deputatusai, úgy curator Tót Miklós, Kristsori István, Ferentz, József Ribitzén megjelenvén, és a nemes ekklézsiát a Szent Visitationak submittálván, tiszteletes esperest Lisznyai Intze Ferentz és notarius H[erepei] István által tétettetett az ekklézsiai dolgokról ilyen rendelés.²⁶⁹

1. Titulatus Tót Miklós curator uram demonstratioja ez:

	hfr.	dr.
a. Határ jövedelméből percipiált	47	26 ½
Abból erogált	35	24
Manet	12	2 ½
B. Ekklézsia elocált pénz fundussából percipiált	104	34
Ebből erogált	81	80
Elocált pro fundo	25	50
Supererogált	2	96
Extractus summarius		
Perceptionis universa summa	151	60 ½
Erogationis universa summa	117	4
Elocatio	25	50
Manet	9	6 ½

Eszerint demonstrálván curator Tót Miklós uram, és azzal a curatorságot resignálván, cum laude helyyében communi voto curatornak resolváltatott tekintetes Kristsori István

²⁶⁹ HuZaL-Iratok 9. sz. 2–3.

Az ekézsia ládája, benne a levéltár egy töredéke

zéseiket írásban tegyék és protocollálják, és amidőn visitatiók lesznek, a Szent Visitatio előtt pro informatione et altiori consideratione repraesentálják in conformitate constitutionum ecclesiasticarum. Oda tévén, hogy amint magok kívánják, legalább is kétszer esztendőben domestica exactiot tégyenek, és minden ekklézsiái proventusokról és beneficiumokról szükséges rendeléseket tégyenek.

A tiszteletes loci minister Gerson Mihály ökegyelme amint eddig, úgy most is kedvelte.

Maga pedig benn levő restantiait jelenti. Azoknak, úgy a scholae rectorinak competentiájának administratioja is a titulus curatoratusnak recommendáltatik.

1772

[59] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia Kristorsienſi anno 1772. die 3^a Maji, praeside reverendo ac clarissimo domino Stephano Herepei venerabilis tractus seniore, ordinario notario reverendo domino Benedicto Bitai, adjunctis visitatoribus reverendo ac clarissimo Stephano Intze Lisznyai, reverendo Michaelae Barta, praesente etiam loci ordinario ministro reverendo Adamo Tompa, praesentibus item ecclesiae hujus praecipuis commembris spectabili domino Francisco Borsos, Adamo, Andrea, Stephano, Johanne et Adalberto Kristorsi, Josepho Mohátsi, Georgio Isipi ubi in templo dictae ecclesiae.*²⁷⁰

1-o. Tiszteletes Tompa Ádám uramról, mint Brádról ezen ekklézsiában szolgálatot tévő atyafiról, mind tanítására, mind szorgalmatosságára, mind egyebekre nézve a canon szerint megkérdettétvén az ekklézsia, semmit nem panaszol, szolgálattáival és abban szorgalmatosságával contenta lévén, továbbra is az ökegyelme szolgálattáival élni kíván.

2-o. Hasonlóképpen kérdés tétetettvén az actu gyermekek tanításában, templombéli éneklésben és egyéb szent szolgálatokban fungáló humanissimus dominus Josephus Szathmári felől. Panasz gyanánt adatott fel, hogy a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögnie és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát, melyet a Szent Visitatio pensitálván, animadvertálja, hogy humanissimus dominus Szathmári fő dolgának az ekklézsiában kell lenni a gyermekek tanításának, erre nézve, ha olykor könyvből könyörögnie is, azt difficultálni nem lehet. Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután

²⁷⁰ HuZaL-Jkv. I/3. 59–61.

amennyire érkezhetik a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikációkban való szorgalmatosságot is.

3-o. Tiszteletes Tompa Ádám ökegyelme referálja, hogy a brádi mater ekklézsiából ez ekklézsiába, mint filiába való excursioja miatt olykor hol itt, hol amott némű-némű rövidség esik, melyet mind a két ekklézia szokott difficultálni, holott az efféle excursio bizonyos rövidség nélkül meg nem eshetik. Recommendálja azért a Szent Visitatio mind a két ekkléziának, hogy ami rövidség olykor esik, mindjárt difficultasba ne tétessék, a mater ekklézia a filianak az illendőségig kedvezzen, a filia is maternek engedjen.

4-o. Sajnálva és megilletődött szívvel érti a Szent Visitatio, hogy ezelőtt egy darabocská idővel eredvén a templombéli ülések felett némű-némű controversia a Kristori fiú- és leányág között, annak alkalmatosságával estenek némely helytelen cselekedetek, egymást megsértő beszédek. Végezte azért és egyszerűsmind intimálta is a Szent Visitatio atyáiképpen, hogy a megbántódott felek egymást megkövessék, magok között az atyafiságos szeretetet megújítsák, s azt mindvégig alázatosan megtartani keresztyéni kötelességeknek tartásuk. [60] Hogy pedig az ülések felett támadott controversia sopiáltassék, rendelte a Szent Visitatio, az azok iránt tett mostani dispositioját azután megtartani, mely ez, hogy:

I-o. A férfiak üléseknek rendi ezután eszerint légyen:

1. Az ajtón belől való oldalszékekben üljenek tekintetes Kristori Ádám, Bálint, András, István és János uraimék.

2. Az előtte lévő első székekben: Tekintetes Borsos Ferentz, Mohátsi József, Isipi György és Kristori József, Tamás s Béla uraimék.

3. A több székek közönségeseknek maradnak, hogy akik olykor nem férnének az elrendelt székekben, üljenek ezekben.

II-o Az asszonyok üléseknek rendi:

1. Az ajtón belől való oldalszékekben: Tekintetes Kristori Ádámné, Bálintné, Andrásné, Istvánné és Jánosné asszonyok.

2. Az előtte lévő első székekben: Tekintetes Borsos Ferentzné, Mohátsi Józsefné, Kristori Mátyásné, Sigmondné, és üdösb Mohátsiné asszonyok.

3. A cathedra felől való első székekben Jánó Gáborné, Isipi Györgyné asszonyok és Kristori Bálint uram leányi.

4. A hátulsó négy székek maradnak ismét közönségeseknek, hogy akik olykor az elrendelt székekben nem férnének, üljenek ezekben.

Nota bene: Ezen rendelést tette a Szent Visitatio az ekkléziának közönséges megegyezéséből, megerősítvén azzal, hogy ha ezeket ezután valaki bontogatná, a templomban taszítgálnának, veszekednék, háborúságot s ezzel szeretetlenséget okozna, tehát a synodaliter constituált poenaba incurraljon, toties quoties affélét tentálni merészelné.

5-o. Demonstratio curatorialis spectabilis domini Adalberti Kristori:

Az ekklézia ládája a levéltárral

	hfr.	dr.
Defunctus curator titulus Kristsori István uramtól maradott volt a tavalyi visitatiokor ad incassandum	7	41
Accedált azután ehhez az ecclesiasticum beneficiumból	67	4
Summa	74	45
Ebből elocáltatott	6	88
Pura erogatioba ment	60	26
Supererogatiot tett	–	10
Restantiaban adatik fel az előadott demonstratioban mostani fungens curator titulus Kristsori Béla uramtól	68	7
Ezen kívül a defunctus curator titulus Kristsori István uramtól általadott is	7	41
És így in summa vagyon restantiaban	75	48

Mellyet recommendál a Szent Visitatio a titulus curatoratusnak, találjon módot haladék nélkül való felvételében, az ekklézsia ne szenvedjen kárt.

[61] 6-to. Tekintetes Kristsori Bálint uram tett volt azelőtt ígéretet, hogy a templom mellett, az oláh templom felől való egy kis szegeleteske örökséget az ekklézsiái fundus dilatatiojára általadja, de mindeddig is effectumát a Szent Visitatio nem látja, recommendálja azért a tekintetes nemes ekklézsianak, említett Kristsori Bálint uramat demereálja kegyes ígéretének effectuatiojára.

1775

*[136] Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia filiali Kristsoriensi die ultima Februarii, praeside reverendo ac clarissimo domnio Stephano Herepei seniore, adjuncto visitatore reverendo domino Michaelae Bartha, praesente loci ministro reverendo domino Adamo Tompa, a parte vero ecclesiae Adamo, Andrea, Stephano, Johanne, Josepho nec non curatore Adalberto Kristsori et Georgio Isipi in domo generosi domini Stephani Kristsori.*²⁷¹

1-o. Tiszteletes Tompa Ádám őkegyelmének, ezen ekklézsiában Brádról fungáló tiszteletes atyafinak, szolgálattya mindenek előtt kedves lévén, továbbra is pásztori hív gondviselése alá magát a nemes ekklézsia ajánlja.

[137] 2-do. Nemkülömben az itten resideáló ludi magister Bitai Ferentz őkegyelme szolgálattyról és a gyermekek tanításában való szorgalmatosságáról commendáltatik és továbbra is honorifice marasztatik, de úgy, hogy mind itt ennekutánna is vigye véghez hivatályát, mind pedig Brádra minden harmadik hétben járjon le.

3-tio. Tiszteletes fungens parochus Tompa Ádám őkegyelme panasolja, hogy ígért papi fizetésének megadásában nagyobbára hallgatói igen hidegek. Serio injungálja a Szent Visitatio a titulus curatoratusnak, hogy adott conventioja által való obligatioja és egyházi törvényeinknek tenora szerint a tiszteletes loci ministernek mind domatim, mind az ekklézsia fundussából járó competentiaját Gergely pápa napig felvétesse, quo quo modo, és adminisztrálja minden továbbra való haladék nélkül.

4-o. Hasonlóképpen az humanissimus dominus ludi magisternek mind jelenlévő, mind innen már eltávozott ekklézsia nemes tagjainál lévő restantiainak felvételében domesticus curator uram adistáljon.

5-to. Az oskolamesternek fizetése eddig függőben lévén, most állandóul figáltatik és improtocoláltaik, hogy aszerint ezután esztendőnként adminisztráltassék, úgymint 1-o Kész-

²⁷¹ HuZaL-Jkv. I/3. 136–138.

pénz hfr. 34, 2-o Búza metr. 14, 3-o Fa 20 szekér, emellett minden gazda két font szalonnát és 4 font húst.

6-o. Titulatus Isipi György uramnak holmi portékái, nevezetesen négy óntángyéra elveszván még in anno 1773, holmi gyermekek relatiojából gyanakodni kezdett azoknak Bitai Ferentz uramnál való lételekről. Kit is előnkbe hívatván, nemhogy tagadta volna, sőt önként megvallotta és előmutatta a négy óntángyérok, urát adván, tudniillik Isipi György uram feleségét, kitől azon tángyérokat vette igaz árron a fellyebb megnevezett időben. Tagadja ugyan Isipi Györgyné asszonyom, hogy maga adta volna el Bitai Ferentz uramnak, és noha hittel tagadását ökegyelme is megerősíteni kész lett légyen, mindazonáltal coram Sancta Visitatione constálván, hogy ökegyelme más portékákat is, nevezetesen egy Bibliát, férje híre nélkül abalienált, azért az expurgatorium juramentumot deferálja Bitai Ferentz uramnak, nem lévén ökegyelmének bizonytsági, kik előtt vásárlotta a fellyebb nevezett portékákat. Melynek letétele után tartozik Isipiné asszonyom a felvett árrokat letenni, ha rehabeálni akarja, és minthogy tagadásával Bitai uramot in praesentia Sanctae Visitationis lopóvá tette, az ökegyelme becsületét megkövetése által restituálni.

7-o. Demonstratio curatoralis generosi domini Adalberti Kristsori:

	hfr.	dr.
Az 1772-dikben lévő visitatiokor maradott volt restantiaban Ez majd egészen mostanig restantiaban lévén, incassatioja recommendáltatik a titulatus curatoratusnak.	75	48
Ab anno vero 1772 ad praesentem annum erdőlésből, pascuatioból és egyéb accessoriumból congerált pénz exsurgál	141	23
Ebből elocáltatott	22	40
Pura erogatioba ment	134	8
Supererogatum	13	25
Viszont Kristsori József uram bizonyos accessoriumból percipiálván	13	96

Ezt adta a dominus ludi magisternek fizetésiben.

8-vo. Titulatus Isipi Györgyné asszonyom feladattatván, hogy tisztátalan életével mind az Istent megbántotta, mind az ekklézsiát megbotránkoztatta, melyet maga is megvallván a Szent Visitatio előtt, végeztetik, hogy az hónapi napon reconciliáljon.

[138] 9-no. Az ekklézsiái dolgoknak jobb móddal való folyása kívánván, mint más ekklézsiákban, hogy ebben is particulare consistorium állíttassék. Ennek tagjai lesznek: praeses titulatus Borsos Ferentz uram, titulatus Kristsori Ádám, István, András, János, József, Béla, Sámuel, iffjabb Ádám és János Gábor uraimék, kik is adjuráltattak.

10-o. Titulatus Kristsori Béla uram a curator hivatalt resignálván, melyet egy néhány esztendőktől fogva híven és dicséretesen folytatott, ökegyelme helyébe unanimi voto választatott titulatus Kristsori József uram és confirmáltatott.

11-o. Nevezetes beneficiuma lévén ezen nemes ekklézsiának a lignatioból, végezi a Szent Visitatio, hogy titulatus curator uram senkinek cédulát addig ne adjon és erdőlésre szabadságot ne engedjen, míg az erdőlésnek taxáját le nem teszi, a cédulát is visáztassa két atyafival. E pedig a pascuatioban is observáltassék. A cédulának mása diariumba felíratassék mindenkor és bizonyos numerus alatt conserváltassék.

1776

[172] *Continuatur Sanncta Visitatio in ecclesia filiali Kristoriensi die 9ma Novembris 1776. per eosdem reverendos ac clarissimos dominos dominos visitatores Stephanum Herepei seniorem, Stephanum Intze de Lisznyó notarium, praesentibus spectabili domino Alexandro Brádi inspectore curatore, a parte vero ecclesiae spectabili domino Francisco Borsos, Valentino, Stephano, Johanne, Thoma, Adamo, Alberto, Andrea et Josepho curatore Kristori, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Adamo Tompa et ludi magistro Alexandro Doka, in domo domini curatoris domestici.*²⁷²

Ubi:

1-mo. Kérdés tettettétvén a tiszteletes loci ordinarius minister Tompa Ádám ökegyelme szolgálattya iránt, jelenté tekintetes Borsos Ferentz uram, hogy nem tudja mi okra nézve, a mater és filia között egyszer tett compositio szerint ebben az esztendőben nem jött fel Kristorra minden harmadik vasárnap szolgálatra, hanem communio administratioján kívül csak négyszer fordult meg itten, egyéb aránt szolgálattját kedvellenék. Melynek okául tiszteletes Tompa Ádám ökegyelme maga mentségére jelenté, hogy az ekklézsia tagjai közzül némelyek magok között discouráltak aziránt, hogy ezután nem kívánnák több szolgálattját, hanem csak communio alkalmatosságával, s azon fáradságáért adnak 12 forintokat. Mely dolog fülibe menvén ökegyelmének, azért vonta el magát. De ekklézsiai és tractualis consensus nélkül hibás lévén azon discursus, hibáson cselekedte tiszteletes Tompa Ádám ökegyelme is, hogy azon beszédre magát mindjárt megvonta. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy mind az ekklézsia, mind a tiszteletes minister ökegyelme tartsák magokat az egyszer megállított compositiohoz és azt bontogatni ne kívánnák, a tiszteletes minister jöjjön fel Kristorra minden harmadik vasárnap, mely hogy jobb móddal mehessen véghez, kívált nyári időben jó lessz ökegyelmének még szombaton estvére feljöni Kristorra, hogy itt a cultust jókor végezvén, Brádra is elérkezhessék a reggeli functiona. A nemes ekklézsia pedig az egyszer megállított papi conventio szerint fizesse meg fogyatkozás nélkül a papnak maga competentiaját.

Kristyori úrasztal és templomi padok a brádi parókián

2-do. Kérdés esvén továbbra a mostani oskolamester Doka Sándor ökegyelme szolgálattya s magaviselelése iránt, úgy referáltatik, hogy mivel minden recommendatio és tractualis consensus nélkül csak próbára vétettetett fel a nemes ekklézsia által ezen oskolamesterségre, hogyha meg fogja magát szolgálattya s magaviselelése által a nemes ekklézsiával kedveltetni, azután tiszteletes esprest uram által confirmáltassék és a nemes ekklézsiában továbbra is megmarasztaltassék. Nem viselte pedig úgy magát, hogy a nemes ekklézsiának ökegyelmében contentuma lehessen, úgymint aki noha a templombéli functionak végbenvitelére szép capacitással bír, de ezt az ajándékot sok erkölctelenségi-

²⁷² HuZaL-Jkv. I/3. 172–173.

vel, részegeskedéseivel, és abból származni szokott, még külső emberhez is, annyival is inkább az Úr oltára mellett szolgáló belső emberhez éppen illetlen cselekedeteivel megmocskolta. Tetszett a nemes ekkleziának esztendő bételésekor Doka Sándor ökegyelmét communi omnium consensu elbocsátani, de ökegyelme a nemes ekkleziának némely tagjait tilalmas úton-módon maga részére vonván, azokkal a nemes ekklezia nagyobb részének kedve ellen is magát megmarasztatta, s mindeddig az ekkleziában erőszakosan tartotta. Mindezeket [173] pensitálván a Szent Visitatio, nem ítéli az ekkleziára nézve hasznosnak, hogy Doka Sándor ökegyelme ebben az ekkleziában továbbra is megmarasztassék, állattatván, hogy amint tilalmas úton-módon igyekezett az atyafiak között szakadást csinálni, szeretetlenséget és egyenetlenséget szerzeni, úgy ha továbbra is itten maradna, azon szeretetlenségben az atyafiak is megmaradnának, a versengésnek is soha vége nem lenne. E lévén azért a nemes ekklezia tagjai nagyobb részének (qui meliora sapiunt) akarattya, a Szent Visitatio Doka Sándor ökegyelmét maga szerencséjének másutt való keresésére elbocsátta. Restantiai iránt pedig azt végezi, hogy arra az időre, melyben mindeneknek tetszések szerint szolgált, ha lesznek restantiai s legitimálhattya, a nemes ekklezia curatora által excontentáltassék, amely időre pedig meg nem marasztatott volt, arra magának fizetést nem praetendálhat, hanem akik jószántokból adni akarnak, el nem tiltattatnak. A nemes ekklezia pedig igyekezze ezt a defectust olyan subjectumnak hozásával supleálni, kiben a nemes ekkleziának egész contentuma lehessen, requirálván evégre az ecclesiai canonok és constitutiók szerint tiszteletes esperest uramot.

3-tio. A curatorialis demonstratio a stabilis fundusokra nézve bizonyos confusioval adatottatott bé, mellyből eliciálni nem lehet, mennyi legyen a stabilis fundus, recommendálja a Szent Visitatio emeritus curator Kristsori Béla és mostani curator Kristsori József ökegyelmeknek, igyekezzék jó rendben hozni, és egész distictioval kidolgozván, a Szent Visitationak exhibeálni.

4-to. Újra kidolgozván az oeconomica demonstratiot tekintetes proximus curator és tekintetes emeritus curator Kristsori Béla uram, ilyen renddel adatottatott fel az ekkleziának actu fennálló fundussa, hogy legyen:

Sírkő a kristyori templomkertben

	hfr.	dr.
Kristsori Dsorza Ádámnál ab anno 1759. 4 ^a Martii	4	8
Rudai Ambrus Jánosnál ab anno 1759. 13 ^a Martii	6	12
Tekintetes Ribitzei István uramánál ab anno 1754. 5 ^a Januarii	6	12
Kristsori Turtsin Istvánnál ab anno 1759. 16 ^a Decembris	20	40
Kristsori Olár Mihálynál	24	48

	hfr.	dr.
Kristori Turtsin Mihálynál ab anno 1760. 25 ^a Decembris	15	30
Kristori Adám uramnál 3 vfr. interesse	1	–
Kristori József uramnál 6 vfr. interesse	2	–
Kristori Turtsin Mihálynál	12	24
Bukuresdi Román Lázáról Kristori Béla uramra szállott	3	6
Bukuresdi Balota Mihálynál ab anno 1764. 9 ^{na} Aprilis	3	6
Zdrápzi Matis Joszipnál és Todánnál ab anno 1765. 29. Martii	9	18
Kristori Kusza Ádámnál ab anno 1770. 2 ^a Septembris	1	24
Kristori Tamás uramnál ab anno 1767. 8 ^{va} Julii	3	6
Isipi György uramnál ab anno 1768. 1 ^a Maji	3	6
Titulatus Thót Miklós uram kezénél maradott 1768. 11 ^a Januarii	21	42
Kristori Dsorza Péternél ab anno 1773. 1 ^a Aprilis	6	12
Kristori Szirb Áadámnál	6	12
Kristori István uramnál ab anno 1774. 20 ^a Martii	1	93
Kristori Adám uramnál	6	6
Summa	167	5
Item bukuresdi Balota Nutzánál ab anno 1767. 1 ^a Junii	12	24
Summa	179	29
5-to. Percipiált curator Kristori József uram ecclesia pénze után	76	99
Erogált in summa	72	76
E maradott kezénél	4	23

1779

[253] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Kristoriensi anno 1779. die 16ª Januarii per reverendum ac clarissimum Sanctae Sedis seniorelem Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, adjunctos reverendos reverendos ac clarissimos dominos dominos Stephano Baktsi et Stephano Csomós. Praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus dominis dominis Adamo, Andrea, Stephano, Johanne, Thoma, Béla et Josepho Kristori curatore, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Andrea Jantsó in domo praetitulati curatoris.*²⁷³

Ubi: 1-mo. Anno 1777. die 20^a Julii ezen kristori nemes ekklézsiában papi szolgálatra introducáltatott tiszteletes Jantsó András ökegyelme iránt megkérdeztetvén a tekintetes nemes ekklézsia az ekklézsiái canonokban expressált requisitumokra nézve, azoknak mennyiben felelt meg, azokhoz mint tartotta magát, tanít-é, betegeket látogat-é, belső emberhez illő szent és feddhetetlen életet él-é? A templombéli szolgálattya iránt semmit sem panaszol a nemes ekklézsia, azt az ekklézsia egész contentumára fogyatkozás nélkül véghezviszi, hanem nem tagadhatja el ökegyelmében az italban való mértékletlenséget, melyben sokszor elmerülvén, akkor házról házra jár és az ekklézsia tagjainak alkalmatlankodik, s az ekklézsiaát megbotránkoztattya. Maga ugyan a tiszteletes loci minister tagadja, de közönséges panassza lévén ez az ekklézsianak, sajnálva kell azt a Szent Visitationak igaznak assumálni, s arra nézve atyaiképpen emlékeztetvén ökegyelmét arra, hogy a papnak világ világosságának és savainak kell lenni, most egyszer serio imponálja ökegyelmének, hogy magát ezután paphoz illő feddhetetlen élettel ékesítvén, tanítson nemcsak szóval, hanem példájával is, különben ha ezután a feladott punctumra nézve hibázik és azon botránkoztató életben megmarad, magának imputálja ha az ekklézsiái canonok szerint keményebben is animadvertál ellene a Szent Visitatio.

²⁷³ HuZaL-Jkv. I/3. 253–255.

2-do. Kérdés esvén továbbá a nemes ekklézsia tagjai iránt, mennyiben commendálja azokat a tiszteletes loci ordinarius minister a templomnak gyakorlására és egyéb canonbeli requisitumokra nézve. Papi competentiajának administratiojában említ bizonyos rövidséget, melyről, minthogy specific fel nem adta, kinél mennyi restantiaja vagyon, egyebet a Szent Visitatio nem végezhet, hanem dolgozza ki per individua a maga restantiait de anno in annum és azokat curator uramnak ad exsequendum adja által, aki mint curator és egyszerűsmind szolgabíró is, talál módot benne, hogy a morosusokon desummáltassék az egyszer megállított papi competentia. Említ némely restantiaikat is, úgymint sertést és földeket, melyek a conventioban nincsenek expressálva, azoknak praestatiojokra a Szent Visitatio az ekklézsia tagjait nem kényszerítheti, hanem aki ex generositate valamit a convention felül ad, azt köszönettel fogadja el, de cetero tartsa magát a kezibe adott conventiohoz, melyet [254] tetszett amplexálni. Említi a tiszteletes loci minister ökegyelme azt is, hogy ezelőtt valami collisio esvén ökegyelme is titulus Kristori András uram között, a parochialis házban egynéhány rendben rútol, illetlen beszéddel bánt ökegyelmével. Mellyet midőn pensitált volna a Szent Visitatio, úgy találta, hogy a hiba mind a kettőben megvagyon, annál nagyobb mindazonáltal a tiszteletes loci minister ökegyelmében, mennyivel nagyobb szelidséggel, engedelmisséggel és okossággal kell viseltetni az egyházi szolgának hallgatóihoz, s ha mikor collisio esik a kettő között, inkább engedni kell az egyházi szolgának, mintsem hallgatóit magától idegeníteni. Melyhez ha tartotta volna magát ökegyelme, engedelmes feleletével a haragot elfordíthatta és az egész controversiat eligazíthatta volna, tapasztalja e dologban a Szent Visitatio azt is, hogy ennek a versengésnek fundamentuma nagyobbára a tiszteletes loci ministernek a gyermekek tanítása körül való negligentiaja, melyben, amint gyanítja a Szent Visitatio, restecske fog lenni. Most azért midőn a Szent Visitatio ezt a versengést valami nehezen complanálta s egymás között békességet szerzett, ennek állandóságára serio imponálja a tiszteletes loci ministernek mind azt, hogy hallgatóihoz egész papi szelidséggel és engedelmisséggel viseltessék, azoknak olykori hibáikat okos szelidséggel corrigálni igyekezzék, mind azt, hogy a gyermekeket szorgalmasan tanítsa és mint a tyúk az ő fiai körül continuus légyen, e lévén főképpen az idevaló papságának célja, hogy a templombéli szolgálat mellett az itt lévő gyermekek taníttassanak s készíttessenek az ekkléziának továbbra való gyarapodására. Másfelől pedig a nemes ekklézsia tagjainak is atyaikeppen intimálja, hogy ha a tiszteletes parochusunk valami méltatlan bántódása léssen valakitől, manuteneáltassék és a ministeriumnak vilipendáltassék.

3-tio. Difficultas esvén a papi conventionak dolgában az iránt, hogy eleinten, mikor a tiszteletes parochus introducáltatott, tett volt a nemes ekklézsia némű-némű ígéretet bizonyos földeknek szántása és bévetése iránt a parochus számára, mely a conventiokban nem inseráltatott volt, ad tollendam omnem in posterum difficultatem, most tetszett a nemes ekklézsia tagjainak magokat sponte declarálni, hogy ezután a szántás dolgában segítik a tiszteletes parochust. Amellyen felyül aki szabad tetszése szerint fogja a parochust vagy egygel, vagy mással segíteni, szabadságában léssen, amit pedig most tetszett ajánlani, annak praestatiojában légyen a nemes ekklézsia punctualis, ne kedvetleníttessék el a parochus kivált e nehéz időben, melynek nehéz circumstantiaira nézve igen nehéz a papi vacantiakat supplálni.

4-to. Lévén tiszteletes Tompa Ádám uramnak maga exhibitaja szerint:

	hfr.	dr.
A kristori reformata nemes ekkléziánál papi béreinek restantijába	17	43
Abból maga recognitioja szerint percipiált	4	–
Curator Kristori József uram adott által titulus Ribitzei Sándor úrnak	5	10
Summa	9	10
Ergo vagyon restantiaja még	8	33

1780

[303] *Visitatio ecclesiae reformatae Kristsoriensis peracta est per eosdem visitatores etc. in domo curiali ac nobilitari spectabilis domini Stephani Kristsori curatoris ecclesiae domestici, a parte ecclesiae ipsomet spectabili domino curatore [304] praetitulo item Andrea, Thoma et Johanne utrisque Kristsori, Stephano denique Sombori, nec non clarissimo domino Stephano Baktsi convisitatore adjuncto et loci ministro reverendo Andrea Jantsó praesentibus.*²⁷⁴

Ubi: 1-mo. Tiszteletes loci minister uram ökegyelme papi szent functiojának egész sérénységgel való folytatásáról, maga alkalmaztatásáról, hallgatói előtt való kedvességéről commendáltatott a Szent Visitatio előtt és továbbra is acceptáltatik oly reménység alatt, hogy a gyermekek tanításában egész sérénységgel és hívséggel forgolódik, mellyet ökegyelmének, hogy szorgalmatosan elkövesse, intimálya is a Szent Visitatio.

2-do. Tiszteletes loci minister uram ökegyelme is örömmel referálá azt, hogy mostanában hallgatói közül nem tanálatnának akit vagy templomkerüléssel, vagy a sacramentumoknak megutálásával és egyéb scandalummal vádolhatna. Adá bé mindazáltal rendes esztendei conventionált fizetésére nézve búza, só és fabéli némely restantiait, melyek eligazítását halasztá a visitatio a holnap napon Brádon celebrálandó Szent Partialis gyűlésre, csakhogy tiszteletes loci minister uram ökegyelme per specifica restantiait jegyzésbe tenni, kinél mennyi, mi és hány esztendőbéli volna, el ne mulassa.

3-io. Demonstrálván tekintetes Kristsori István curator uram ökegyelme ezen nemes ecclesianak jövedelmének perceptumiról és erogatioiról, a tavalyi visitatiótól fogva ad praesentum usque visitationis diem tanálatott eszerint:

	hfr.	dr.
1-mo. Perceptio e beneficiis terrenis, interusurio et publicationibus in summa	55	22
Felvett capitalis summából	28	56
Summa	83	78
Ad fel ezekből pap fizetésibe és egyéb ecclesiai szükségekre ingrediált pura erogatiót	78	35
Elocatum ad foenerandum	9	18
In summa	87	53
És így supererogált curator uram ökegyelme	3	75
Ami penig a stabilis fundust illeti, tavaly maradtott volt	196	96
De ebből azután vétetett fel capitalis, amely pura erogatioba ment	19	38
Ennyi hítja a tavalyi fundusnak	177	58

Mellyet recommendál a Szent Visitatio a nemes ecclesia curatorának, hogy az erdőbéli benefitiumból reponáltassék, és minél hamarébb ad foenerandum elocáltassék.

4-to. Az erdőnek controversiában lévő dolga transponáltatik a Partialis Szent Synodusra.

5-to. A pius fundusból periclitálódnak ezeknél:

Isipi György uramnál hfr. 3, 12 esztendei interessével.

Tóth Miklósné asszonynál hfr. 10 interessével.

Rudai Ambrus János fiaival hfr. 12, 12 esztendei interessével.

Ribitzei István uramnál hfr. 6, 12 esztendei interessével.

Erről is mitévő légyen az ecclesia, a Partialisban utositást vészen.

²⁷⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 303–305.

6-to. Titulatus curator uram ökegyelme ezen hivatalából kívánván kibúcsúzni, a Szent Visitatio bizonyos okokból is consideratiokból ki nem bocsáthatá, s nem is bocsátta, hanem ad onus sublevandum adjungállyá titulatus Sombori István uram ökegyelmét titulatus curator Kristori István uram mellé avégre is, hogy jövődre alkalmas személy készítsék a curator hivatálnak viselésére.

1782

[32] *Visitatur ecclesia reformata Kristoriensis die 15ta Martii [1782.] per reverendum ac clarissimum dominum seniore tractualem Stephanum Intze de Lisznyó, notarium substitutum Stephanum Balogh et adjunctum brachiumulare spectabilem dominum Alexandrem juniorem Ribitzei de eodem, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis dominis Adamo seniore, Béla, Johanne, Samuele, Stephano et Adamo juniore Kristori, ut et loci ordinario ministro reverendo domino Andrea Jantsó in domo curatoris ecclesiae Adami junioris Kristori.*²⁷⁵

Ubi: 1-mo. Az ekklézsiai canon szerint kérdés esvén a tiszteletes loci ordinarius minister functiojáról és magaviseléséről, jövőnek bé ökegyelme ellen ilyen panaszok: 1-o. Hogy ritkán harangoztat. 2-o. Gyakran divertál az ekklézsia híre nélkül. 3-o. A beteget kétszeri hivatalra is meg nem látogattya. 4-o. Az egyházfinét propria auctoritate megverte. Mely panaszok iránt a tiszteletes atyafinak magát mentő szavaiból observálja a Szent Visitatio in genere azt, hogy már régtől fogva idegen és hideg szívvel viseltetvén a nemes ekklézsia a tiszteletes atyafihoz, igen könnyen hajol akármely kicsiny hibájának is felfedezésére, többire csak a gáncsot keresvén a papban, a dolognak pedig kútfejét, okát és fundamentomát meg nem gondolván. In specie a ritkán való harangoztatásnak oka, úgy veszi észre a Szent Visitatio, nagyobb részint az, hogy a tiszteletes atyafinak sok szenvedése lévén az egyházfinétől, kinek tisztiben állana a harangozás, és látván, hogy azon notorie malitiosa és rosszindulatú asszonynak mindenben pártját fogja a nemes ekklézsia a pap ellen, s ezzel mintegy ülteti a pap mortificationjára, már annyira elidegenedett az egyházfinétől, hogy készebb maga harangozni, mint szolgáltyával maga mocskoltatására és gyaláztatására élni, úgymint aki mindenben ujjat kíván húzni a pappal. S innen következett (ha rosszul esett is) az egyházfinének a pap által lett megvertetése is, kinek mortificationjától tovább nem szenvedhetvén, nem csuda, ha az erőtelenség a papot is, mint embert, meggyőzte és helytelen dologra készítette az első indulatban. A gyakor diversio megeshetett egyébkor is, mikor egy s más jó uraihoz, benefactorihoz elfordult oly véggel, hogy a kristori papi fizetésbéli defectussainak pótlásokra valami almizsnát kaphasson. Főképpen mindazonáltal ezen panaszban úgy veszi észre a Szent Visitatio, hogy a nemes ekklézsia a papnak Abrugbányára (!) egynéhányszor esett fordulását forgattya, holott ezzel is az említett defectusra nézve kéntelen volt, notabilis hasznót vévén ottan in casu vacantiae pastoralis tett papi szolgáltyából, s már supleáltatván az a papi vacantia, vége is vagy onoda való diversiojának. Hogy pedig a beteget meg nem látogattya, azt mint papi kötelesség ellen való hibát a Szent Visitatio animadversio nélkül nem hagyta. Ezekre nézve inítmálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának, hogy az egyházfinének regulázásával igyekezze tollálni a pap és egyházfiné között való differentiat, és a pap competentiajának fogyatkozás nélkül való administratiojával igyekezzen gátat vetni a pap ide s tovább való diversiojának, ne kéntelenítessék általgárni a földet a kenyérnek szűki miatt. Ezzel mindazonáltal a tiszteletes atyafinak sem ad lábat, hanem inkább serio inti mind papi hivatalának serényen való [33] folytatására, mind a másokkal való házsártosságnak, veszekedésnek és veszekedésnek eltávoztatására, külömben ha valami hiba leszen ezután maga részéről, és azért valamely kedvetlen dolog fogja követni, magának imputálja.

²⁷⁵ HuZaL-Jkv. I/4. 32–35.

2-do. A tiszteletes parochus Jantsó András ökegyelme iránt feltett canonbéli kérdések rendében a papi élet és józan erkölcs felől jött bé az egyházfinéknak ilyen terhes expositioja: 1-mo. Hogy egy alkalmatossággal az egyházfiné házában menván a tiszteletes parochus, az egyházfinét gonosz cselekedetre célzó indulattal az ágyba dőjtötte, mellynek ellent állott ugyan az egyházfiné, és az házából kiszaladott, de a tiszteletes parochus itt sem szünnén, megkergette az egyházfinét, ki is a pázsinton elesett. 2-do. Más alkalmatossággal viszont az házába menván a tűzhelynél az alsó köntösét kezdette forgatni. Terhes lévén az expositio, és olyan momentumú, mely ha verificáltatik, a tiszteletes parochusnak a ministeriumtól szükségképpen abscondáltatni kell, ellenben pedig, ha nem verificáltatik, az egész ministeriumnak gyaláztatta forog benne, a Szent Visitatio ezt a dolgot behunytt szemmel nem nézheti, és el nem hallgathattya. Imponálja azért serio az egyházfinéknak, hogy a maga expositioját intra bis quindenam elégséges bizonyságokkal megbizonyítsa, és azt a tiszteletes seniornak exhibeálja, azalatt pedig sistáljon cavenst, hogyha expositioját meg nem bizonyíthatta, a törvény szerint való büntetést megadja, és mind a tiszteletes parochusnak, mind az egész ministeriumnak megsértetett becsületét restituálja. Továbbá pedig, minthogy a Szent Visitatio mind a tiszteletes parochusnak, mind az ekklézsia némely tagjainak relatiojokból úgy érti, hogy az egyházfiné a maga hivataljának folytatásában engedetlen és rugoldozó, imponálja serio, hogy a tiszteletes parochustól és másoktól, akiktől illik, dependenter légyen, szót fogadjon, különben ha csak kisebb panasz hallattatik is ellene, az ekklézsia házából kitétetetvén az egyházfinéságból is amoveáltatik.

Sistit caventes coram Sancta Visitatione spectabilem dominum Valentinum Kristsori et Adamum Csismás inquilinum spectabilis domini Ludovici Szilágyi.

3-tio. Fordulván a Szent Visitatio a nemes ekklézsia tagjai iránt való canonbéli kérdésekre a tiszteletes parochushoz. Egyebeket elhallgatván, említi feles restantiait, mellyeket a nemes ekklézsia tagjain semmiképpen meg nem vehet. Minekutánna azért mind a Szent Visitatio, mind a tiszteletes senioratus sokképpen tentálta volna a restantariusokat a restantiának megfizetésekre inducálni, kellett a Szent Visitationak arra lépni, hogy juramentumot ítéljen azoknak, akik erősítik, hogy minden competentiat lefizettenek a papnak, mely ítéletet hallván a nemes ekklézsiának tagjai, cum declinatione juramenti önként recognoscálának renddel ilyen restantiaikat ab anno 1777 usque 1781 inclusive:

Titulata Kristsori Jósefné asszony 1 szekér fát és 2 buglya szénát.

Titulatus Kristsori János uram 2 véka búzát, 2 kupa sót, 2 s ½ kupa fuszulykát és 1 buglya szénát.

Titulatus Kristsori István uram 3 szekér fát, 1 véka törökbúzát, 7 kupa sót, 5 kupa fuszulykát és 2 buglya szénát.

Titulatus Kristsori Ádám uram 1 véka búzát, 1 szekér fát, 1 kupa sót, 1 kupa fuszulykát, és ½ buglya szénát.

Titulatus Sombori István uram 2 s ½ buglya szénát, 1 véka búzát, 2 kupa sót, 3 kupa fuszulykát és 2 szekér fát.

[34] Titulatus Kristsori Sámuel uram 2 kupa sót.

Jelen nem lévén pedig titulata Jánóné és Borsosné asszony, reményli a Szent Visitatio, hogy semmit nem denegálnak.

Ezen kívül az erdőbéli beneficiumból és interesből járti szokott fizetését felvévén a conventio szerint, 5 esztendei szolgálattáért competál hfr. 250. De a titulatus curator urak demonstratiojokból constál, hogy nem többet, hanem csak hfr. 119 dr. 48 percipiált, és így restantiában vagy hfr. 130 dr. 54. Imponálja azért a Szent Visitatio a titulatus curatornak, hogy a restantariusokon a recognoscált restantiaikat, mellyekhez semmi exceptio nem fér, Sz[ent] György napig okvetetlen desummálván és a papnak általadván, az írt pénzbeli restantiát is az interesseknek incassálendő restantiaiból minden tergiversatio nélkül, ha egyzersmind nem lehetne is, per partes depurálni el ne mulassa, különben ha defectus lészen benne, és a panasz továbbra is mégyen, magának imputáltatik egyedül.

4-to. A nemes ekklézsia tagjainak mind a paphoz, mind az ekklézsiahoz való nagy hidegségeket eléggé bizonyította a parochianak oly nagy pusztaságban való léte, mely miatt sem egy marhát, sem egy kevés veteményt nem tarthat, mellyet az Isten dicsősségéhez való buzgóság régen megépíthetett volna. Jobb volna azért a nemes ekklézsianak azon hányhivetni inkább elméjét, mimódon vehesse ki a parochiat a szennyből és pusztaságból, mellyen az oláh valláson levő szomszéd parochia szégyent téssen, mintsem holmi apróság panaszon fárasztani. Mellyet a Szent Visitatio intimál ugyan egyfelől atyáiképpen, de másfelől imponálja is a titulus curatornak, hogy a parochia körül való kerteket felállíttasson, és egyéb ruinákat is a parochia körül megépíttessen, egyébiránt kéntelen lészen a Szent Visitatio canon szerint animadvertálni a morosusok ellen.

5-to Ami az ekklézsia oeconomicumait illeti, azokat a Szent Visitatio számban kívánván venni, úgy találja, hogy a tavalyi visitatiokor defunctus vicecurator Kristori István uram kezénél maradtott volt készpénz hfr. 8 dr. 16, mellyről teve őkegyelme a Szent Visitatio előtt ilyen declaratiot: Hogy a tiszteletes parochus Jantsó András őkegyelme volt szolgálója felett némű-némű controversia eredvén, hogy őkegyelme annak szolgálattyának bérít meg nem fizette volna, arra nézve a nemes Continua Tábla rendelkezéséből fizetett volna az irt szolgálóleánynak 5 vfr. és 44. pénzeket. Resentiálja ugyan a Szent Visitatio, hogy azon szolgálónak a dolgát a nemes ekklézsia a dolgaival egybeegyeztette, in his tamen circumstanciis, minekutánna titulus Kristori István uram a nemes Tábla resolucioját exhibeálja, s azzal magát legitimálja, azon pénzt a megnevezett végre applacidálni fogja.

	hfr.	dr.
És most vészen fel azon pénzből Mellyet mostani curator uram keze alá adjon által.	2	72
Ezen kívül ad fel mostani curator Kristori Ádám úr curatorságában tett perceptumot	27	7
Summa	29	79
Melyből az exhibeált demonstratio szerint erogált	10	99
Quibus subtractis, marad kezénél	19	40

6-to. Observálja a Szent Visitatio az ekklézsia oeconomiumaira nézve azt, hogy az erdőbéli beneficiumnak dolgában, mellyet a possessoratus ab antiquo az ekklézsianak conferált, sokan beléelegyítik magokat, és midőn az egy ekklézsiai curatornak kellene azon egyedül disponálni az ekklézsia emolumentumára, magok is szabadoson adják-vészik a jövedelmeket a régi collatio intentumának elfordítására. Mellyre való nézt úgy recommendáltatik ezen dolog a domesticus curatornak, hogy mihelyt vészi [35] észre valakinek beléelegyedését, mindjárt hírt tégyen a senioratusnak, egyébiránt maga is interessatioval fog vádoltatni. Azonban pedig az erdőbéli beneficiumnak dolgát, cointelligenter lévén a catholica részen levő curatorral, olly egyenességgel folytassa, hogyha ad casum investigationis talál jőni a dolog, semmi praevaricatioban ne találtassék, sub gravissima animadversione.

7-mo Observálja a Szent Visitatio azt is, hogy mind a defunctus curatornak tavaly beadott, mind a fungens curatornak mostan exhibeált demonstratioja szerint feles interestbéli restantia vagyon, mely ha incassáltatnék, abból a tiszteletes parochusnak készpénzbeli fizetésének csonkassága alkalmasint kipótoltathatnék. Imponálja azért a Szent Visitatio fungens curator őkegyelmének, hogy azokat hová hamarabb incassálja és a következő Szent Visitatoria genuina demonstratiot készítsen rólla, honnan mit vett fel, hol mi vagyon hátra, mellyből a restans interestnek dolga jöhessen egész világosságra.

8-vo. Perselypénz jött bé a tavalyi visitatiótól fogva hfr. 1 dr. 25, mely is a parochia körül való ruinákra egészen erogáltatott.

9-no. Vagynak Úr asztalához tartozó apparatussai ezen ekklézsianak ezek:

1. Egy sáhos abrosz.
2. Más recekötés és csipke kerületű gyolcsabrosz.
3. Egy fejr sellyemmel és cernával varrott gyolcs keszkenő.
4. Más zöld sellymes gyolcs keszkenő.
5. Egy sárga szín régi fátyol keszkenő.
6. Egy arany cánkli veres rece fátyol keszkenő.
7. Egy csalyánvászson keszkenő 8 arany szkófiomos virágokkal.
8. Egy takaró asztalkeszkenő.
9. Egy nagy ónkanna.
10. Egy ezüst talpas pohár cum inscriptione: Úr Asztalához tsináltatta Bartsai Gergely és Nalázi Sára 1736. Esztdben.
11. Egy ezüst kisdéd, és más nagyobb óntángyér.

1783

[82] Eodem anno [1783.] die 8va Maji per eosdem continuata visitatione, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus spectabilibus dominis dominis Adamo, Stephano, Johanne, Samuele et Adamo juniore Kristori, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Moyse Jantsó in domo curatoris ecclesiastici domini Adami Kristori junioris.²⁷⁶

1-mo. A tiszteletes loci ministert a nemes ekklezsia tagjai commendálják, ez egyen kívül, hogy néha vagy on olyan állapotban, mellyben szabadosabban beszél mintsem kellene, mellyről a visitatio által eléggé meginttetett.

2-do. A nemes ekklezsiának papjához való kötelességinek tellyesítéséről tett kérdésre jötenek bé ilyen differentiák: 1-o. A tiszteletes atyafi részéről, hogy amint in genere papi fizetése nehezen praestáltatik, úgy kivált szénabéli competentiaja igen hibáson administráltatik, nem tartván meg azt az aequivalentiat, mely egyszer megállítatott, hogy három márvás árú széna légyen, hanem kevesebbet adnak. 2-o. A hallgatók részéről, hogy a tiszteletes atyafi nem quietálván a hallgatókat azokról amiket percipiál, megelik sokszor, hogy amit egyszer percipiál, azt újra sollicitálja. Mindezekre végezi a visitatio, hogy a szénának administratiojában tartassék meg a fellyebb említett aequivalentia és az egész fizetés administráltassék annak idejében. Hogy pedig az egész fizetésnek dolga ezután jobb módal és adcuratioval folyhasson, légyen a curator kezénél arra készített tabella, mellyben légyen feljegyezve [83] az egész papi bér in fracta charta és a tiszteletes atyafi a curator híre nélkül semmit ne percipiáljon. Ha mikor valami administráltatik, a curatornak hírt tévén, írja maga után, mi és mennyi administráltatik, cum consignatione diei et mensis a tiszteletes atyafi pedig az administrans hallgatót az administratumról quietálja.

3-tio. Fordulván a visitatio a nemes ekklezsia oeconomiuminak megtekintésekre s számbavételekre, találja azokat illyen statusban:

1-o. A tavallyi visitationak 6-dik punctumában indigitáltatik, hogy lett légyen akkor a nemes ekklezsiának elocált fundussa hfr. 179 dr. 6, melly summa pénzről kérdést tévén a visitatio, hol és kinnél légyen elocálva. Amint a curator az adósok neveit recenseálja, találatik in summa hfr. 155 és 4 dr. Minthogy pedig az ekklezsia capitalissának elveszni tellyességgel nem lehet, imponálja a visitatio a curatornak, hogy hova hamarább kikeresvén a több adóssokat is, és mindenekről formalis contractust expedíáltatván, intra bis quindenam okvetlenül a contractusoknak extractussát a seniori kézhez elküldje. Most pedig in serie visitationis et demonstrationis vészi fel:

²⁷⁶ HuZaL-Jkv. I/4. 82–84.

	hfr.	dr.
A tavaly indigitált egész summát, úgymint	179	6
Ebből, amint az alább való perceptum mutattya, vett titulus Ribitzei István uramtól	6	12
Titulus Kristori Jóseffné asszonytól	2	4
[Summa]	8	16
És így vagyon elocatum	170	90

4-to. Perceptio curatoris:

	hfr.	dr.
Titulus Ribitzei István uramtól és Kristori Jóseffné asszonytól capitalis ut supra	8	16
Ribitzei István uramtól interes	21	46
Más adósoktól interes	19	72
Erdőbéli beneficiumból s egyebekből	35	58
Summa	84	92
Erogált ebből:		
A tiszteletes loci ministernek papi competentia	44	37
Egyéb ekkleziiai szükségekre	7	5
Summa	51	47
Mellyet subtrahván a perceptumból, marad kezénél készpénz	33	50

5-to. Még a tavallyi visitatióban a tiszteletes loci parochus Jantsó András ökegyelme iránt tett canonbeli kérdések alkalmatosságával exponálván a nemes ekklezsia egyházfinéja, Szirb Kis Anna a tiszteletes parochus iránt azt, hogy ökegyelme a papi étellel és statussal egyenesen ellenkező gonosz cselekedetre célozó indulattal két rendben az írt egyházfiné házára ment és olly fajtalanságra mutató cselekedetre lépett, mellyek ha verificáltatnának, a tiszteletes atyafinak a ministeriumtól egészen abscondáltatni kellenék. Kellott akkor a visitationak végezni és az egyházfinének imponálni, hogy a maga expositioját testibus omni exceptione majoribus comprobálja. Melly végezésnek complementumára tett is inquisitiót, exhibeálván azt a tiszteletes senioratusnak olly memorialis mellett, mellyben exponálja, hogy egy nevezetes fatense kimaradott. Ezt is most compareáltatta a visitatio, serio examinálta és deposito juramento fateáltatta. Kinek is az exhibeált [84] inquisitoriában inferált fatenseknek fassiojokból az exponált vádnak bizonyítására semmi valóság nem találtatván, volna activitassában a visitationak mind a tiszteletes parochusnak ok és fundamentom nélkül esett megmocskolásáért, mind ezáltal az egész ministeriumnak meggyaláztatásáért az exponens egyházfinét immediate a külső magistratusnak általadni, hogy emenda lingue poenalitassa rajta desummáltassék, és az egész ministerium megsértetett becsületének restitutiojára nemes hazánk törvénye szerint compelláltassék. Mindazonáltal akarván e dologban is a visitatio maga atyai indulattyát megmutatni, azon poenalitassokat atyaikeppen condonálja sub conditione, hogy mind a tiszteletes parochust, mind az egész ministeriumot coram visitatione megkövesse. Továbbra pedig már egynéhány esztendőktől fogva véghetetlen panasz vagyon írt egyházfiné Szirb Kis Anna engedetlen magaviselése iránt, sőt némű-némű erkölcselensége és törvénytelen cselekedetei iránt is, mellyekkel az 1748-ban die 23^{ia} Junii emanált contractusnak csaknem minden punctumát felbontotta, és minden reménységnek, hogy a tiszteletes parochussal békességben éljen, s maga hivatalát a contractus szerint folytassa, nyakát szakasztotta. Ezekre nézve végezi a visitatio, hogy írt egyházfiné statim et de facto az ekklezsia házából kitétessék, és helyébe más, magát engedelmes szolgálatra kötelező egyházfi tétetessék, semmi just és praetensiot nem tartván a házhoz is, mellyben lakik, minthogy ezt az említett contractus punctumainak csaknem minden részben esett felbontásokkal egészen elvesztette.

1790

[167] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon a tekintetes nemes kristori reformata ekkleziában Karácson havának 6-k napján 1790-ben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond, tiszteletes Bartha Mihály atyánkfia és lévita Gál Sigmond ökegyelme jelenlétekben. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül curator titulus Kristori Béla, ifjabb és idősb István, András, János László, Kristori Farkas urak.²⁷⁷

1-o. Jelenték a nemes ekkleziának jelenlévő tagjai, hogy Istennek gondviseléséből tiszteletes Bartha Mihály uram, brádi egyházi atyafi, Brádra telepedvén, éllünk az ökegyelme egyházi szolgálattal egyébkor is mikor érkezik, de nevezetesen in actibus ministerialibus. Kinek is bérben szolgálattának jutalmául ígéri ezen filialis szent ekklezsia esztendőnként 20 mfr. szolgálattát megjutalmaztatni a tudva lévő stolaren kívül.

[168] 2-o. Örömmel látta a szent látogatás a szent ekkleziának abban való szent gondoskodását, hogy a lignatioban contractusra ment légyen bányászokkal olly formán, hogy amivel tartoznának a nemes possessoratusnak, azt rendelnék és fordítanak ezen szegény ekkleziának hasznára.

Azért ebben a Szent Látogatás végezi: A dolog jó, szent és dicséretes, melyre nézve jó léssen a más valláson lévő atyafiakat is atyafiságosan megnyerni, egyebek között azon indítókkal, hogy az oskolamester azoknak gyermekeiket is tanítani magát önként ajánlja. Jó léssen azért az is, hogy az aziránt emanált contractus transumáltassék és az authentia az tractus archivumában Déván tiszteletes Sala Mihály atyánkfia gondviselése alá hová hamarabb bétetessék.

3-tio. Domesticus curator titulus Kristori Béla uram demonstratioját de perceptis et erogatis bémutatván:

	hfr.	dr.
A perceptum találtatik in	178	74 ½
Az erogatum pedig	236	4
Mely szerint supererogált titulus domesticus curator úr	57	30

Melynek kipótlására vagyon még egy helyt incassálni való 7 ft. dr. 11 s eszerint tartozik az ekklezsia titulus domesticus curator úrnak 50 ft. és 16 pénzzel.

4-to. Jelenti ezen tekintetes nemes filialis ekklezsia szent szándékát abban, hogy a kicsin oratorium eleibe egy kőből állítandó haranglábot építtessen, és azon épületecskén magán is némű-némű reparatiot tehessen.

Ebben is a végeztetik: Nem lehet ebben semmi akadály, szent szándékát a szent ekklezsia bátran ne követhesse. A Szent Visitatio jónak tartja, előre gondol annak fundussa iránt.

[169] 5-to. Feladattatik, hogy néhai curator Kristori József uramnál lett volna az ekkleziának 10 rhfr. 28 dr. adósság. A relictaja pedig reáfelel, hogy azt megbizonyította, hogy halálakor férjének még az ekklezsia maradott adós 2 ft.

Ebben azért végeztetik: Quo quo tandem modo tartozik vidua a dolgot világosságra hozni, és eziránt mind az ekkleziát, mind pedig annak idejében másszor a visitatiot quietálni.

6-to. Perselypénz maradott egyszeri publicatio a ládában, azelőtt ingrediáltak a több perceptumok közi.

7-mo. Pro stabili fundo vagyon régibb elocatum 15 positioban rhfr. 104 dr. 26, facientes hfr. 125 dr. 32.

8-vo. Újjabb elocatum 8 positioban hfr. 102 dr. 50. In summa hfr. 227 dr. 82.

²⁷⁷ HuZaL-Jkv. I/4. 167–169.

1792

[227] Papi Törvényes Látogatás vagyon Kristsoran Szent Iván havának 14-dikén
1792-dik esztendőben tiszteletes Csegöldi András esperest uram előlülése alatt,
papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes
Barta Mihály uram által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül
tekintetes domesticus curator Kristsori Béla, titulus Gálfi Pál, titulus
Mohátsi Lajos és titulus János László urak.²⁷⁸

Holott 1-mo. Canonunk tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes filia tiszteletes loci minister atyámfia papi functioja, erkölce, maga élete és házáról stb. De meliori commendáltatik minden tekintetekben. Ellenben megkérdetvén tiszteletes loci minister atyámfia is maga megyebeli hallgatói iránt, jóról említi hallgatóit.

A gyermekek tanítója is itt való létének s gyermekek körül való fáradozásának szép jelét adta.

2-do. Botránkoztató nincsen.

3-tio. Titulus domesticus curator Kristsori Béla úr hitelesen mutattya demonstratio-jában:

	hfr.	dr.
Hogy keze alá jött	119	34
Költött pedig	144	50

Amelyből világosan megtetszik, hogy a perceptumnál többet költött 25 forintokkal és 16 pénzettel, s amint maga referálja, és a tavalyi improtocolatio mutattya, mindössze 75 forintokkal és 32 pénzettel. Noha maga circiter csak 40 forintról reflectált. Elfejetkezvén [!] a tavalyi supererogatumának kerek számáról, mely is 50 forintokból állott és 16 pénzekből, mellyet ha egybe adunk a mostani 25 forint és 16 pénz supererogatummal, éppen azon summa jó ki: 75 forint 32 pénz.

4-to. Panaszképpen adják fel a nemes megyének némely érdemes tagjai, hogy némely atyafiak a lignatioból, vagyis bányászok taxájából magok obtingentiajokat vagy magok béveszik, vagy pedig tovább ekklézsia számára fordítani nem akarják, hajdoni jó keresztyének szerződéseik ellen. Intimálja azért atyaiképpen a Törvényes Szent Látogatás, hogy mindnyájon a titulus atyafiak egymást arra bírni s megnyerni igyekezzenek, hogy a régi szerződés magok között is kézbeadással s írásban való köteleztetés által is megerősíttessék. Hasonlóképpen igyekezzenek a catholicus contraveniens atyafiakat is megnyerni.

5-to. Emellett stabilis fundussa vagyon a nemes megyének hfr. 183 dr. 19. Azon a 12 mfr. és 56 pénzeken kívül, amelyet praetendál a nemes megye Kristsori Jósefné asszonyon, amelynek felvételétetését mégis commendálja a domesticus curatoratusnak, hogy elveszván az oláh tumultusban az ők levelek, hogy curator uram találja módját minden adóságokról újj szerződő leveleket íratni.

²⁷⁸ HuZaL.-Jkv. I/4. 227.

1796

[75] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kristsorensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos ecclesiarum reformatarum Hunyadensem et Zárándensem administratorem seniore, ut et Michaelem Sala juratum notarium, nec non Samuelem Kolosvári vicedirectorem ac adjunctum Michaelem Barta assessorem celebrata anno 1796. 15^a, 16^a, 17^a Januarii. Amelybe a domesticus curator tekintetes Kristsori István úr házánál az egyházi rendből jelen volt tiszteletes Barta Mihály atyánkfia, mint aki Brádról a szent sacramentumok kiszolgáltatása végett ide is teszi a papi szolgálatot, úgy a helységbéli lévita Magyar János ökegyelme. A polgári rendből jelen volt tekintetes Kristsori István úr, mint ezen eklézsiának első curatora, titulus János László úr, második curator titulus Kristsori Lajos, Kristsori József, Kristsori Farkas, Kristsori Sándor, Borsos Sándor, Mohátsi József, János József urak és Szakáts József egyházfüü.*²⁷⁹

Akiknek jelenlétekben 1-ben. Az egyházi lévita mind papi és mesteri hivatala folytatása felől, mind egyébként való magaviselete felől kérdés tétetvén. Belső szolgálattyaival tökéletes megnyugodásokat jelenték mindnyájon. Hanem közönségesen panaszoson említék és jelenték, hogy ökegyelme az egyházfi, Szakáts József neve alatt kézre bocsátott és világ eleibe terjesztett egy magáról szóló eklézsiabeliek opiniojokat előadó írást, mely írásba a templomot és iskolaházat is magokról beszélni előhozza, ezen írással magokat mindnyájon az eklézsiabeliek nagyon megsértetteknek lenni mondták és tartják is, és azt mondták, hogy lessz vala más úttya és módja gondolattya előadására és akarattya kinyilatkoztatására, nem pedig ily közkékre bocsátott írása által. Melyre nézve majd mindnyájon azt kérék a Szent Visitatiótól, hogy ezen gondatlanságból származott cselekedete elégtétellel orvosoltassék meg, mely által a kibocsátott írásból magokra háromlott gyalázat lemosattassék.

Mely panaszos feladás meghallgatásával, az egyházi lévita atyafinak az eklézsiabeliek rólla való ítélettételeknek és a templom s iskolaház magok állapottyokról szóló beszédjének írása felolvasatásával téteték ez a [75] végezés: Minthogy a feladott írással a kristsori nemes possessoratus magát megsértetettnek tartja és mondja, és arról való elégtételt kíván, tehát a Szent Visitatio rendeli, hogy az egyházi lévita atyafi az eklézsiabelieket, ha kik megbántattak volnának írása által, azokat stante visitatione deprecállya, emellett most írását elégetvén, hasonló forma szóllásformáival írását revocállya, hogy ahová előbbi írása kihattott, a revocatoriuma is elhasson, mellyel elémondott hibás cselekedete megorvosoltassék.

Ezen végezésnek minden részben elég tétetődven, a kristsori nemes possessoratus contentálódék, és így az egész dolog lecsendesedék.

2-szor. Közönségesen az egybegyült eklézsia tagjai megkérdeztetének aziránt, hogy mimódon lehetne jó móddal, valamint régebben volt, úgy most is jövendőre papságot állítani fel a helységben, hogy papot tarthatnának. Mely kérdésre az eklézsiabeliek arra határozák magokat, hogy egy papi conventiot készítsenek és készítének is, amely állandó fizetése lenne a papnak. Mely conventiot jövendőbéli bizonyosságul megírván, megpecsétlénék és a tractus protocollumába kívánák bé is irattatni eszerint:

A kristsori nemes reformata szent eklézsia egybegyült tekintetes nemes minden tagja szent szándékjokat abban jelenték ki, hogy kívánnák a papságot felállítani. Hogy pedig ez annál jobb móddal végremehessen, jónak állítaték, hogy a Szent Visitatio jelenlétében, az alább kiadandó rubricakba irattassék be, hogy a nemes eklézsia tagjai egyen-egyen önként való magok jószántokból esztendőnként változhatatlanul micsoda fizetésre kötelezik mind magokat, mind successoraikat. Kristsoron 16^a Januarii anno 1796.

²⁷⁹ HuZaL.-Jkv. I/5. 75–91.

	PéNZ		Búza	Törökbúza	Só	Borsó vagy fuszulyka vagy lencse	Fa	Szalonna	Széna
	hfr.	dr.	vé- ka	véka	kupa	kupa	sze- kér	font	portio
Tekintetes Kristori La- jos úr	3	60	2	2	1	2	2	4	10
Idősb Kristori József úr	3	60	2	2	2	2	2	3	10
Kristori Farkas úr	3	60	1	1	2	2	1	3	10
Kristori István úr	3	60	2	–	2	1	1	3	10
[76] Kristori Albert úr	3	60	2	–	2	1	1	3	10
Kristori András és Sán- dor urak	3	60	1	1	2	2	1	3	10
János László úr	3	60	1	2	2	2	2	4	10
Borsos Sándor úr	3	60	2	2	2	2	2	–	10
Mohátsi József úr	3	60	2	2	2	1	2	3	10
Kristori Mihály úr	1	20	–	–	–	–	–	–	–
Kristori Jánosné asszony	1	68	1	1	2	2	1	3	10
Kristori Józsefné asszony	3	60	2	2	2	2	1	3	10
Kristori Béláné asszony	1	–	1	1	2	2	1	2	10
Kristori Tamásné asszony	1	20	1	–	–	–	2	–	–
Sombori Istvánné asszony	1	20	1	1	2	2	2	2	4 kalongya szalma
Kristori Ferentz									
Tokodi Józsefné asszony									
Szakáts József									
Isipi László uram									
Tekintetes Kozollyai La- jos úr									
Gulya László úr									
Kozollyai János úr									
Kristori Illyés uram									
János József uram	2	40	–						
[Summa]	44	68	21	17	25	23	21	36	120
Ezekon kívül a közönsé- ges jövedelemből esz- tendőnként adatik 70 ~ hetven rhfr., mely teszen	84								
	128								

Ezen conventio állandó voltára nézve neveinket aláírtuk eszerint: L. S. Kristori Lajos mpr., L. S. Kristori Farkas mpr., L. S. Kristori István mpr., L. S. Kristori Albert m. a.,

Jánó László mpr. L. S., ifjabb Kristsori József mpr. L. S., L. S. Borsos Sándor mpr., Mohátsi József mpr. L. S., Kristsori András és Sándor mpr., I. Kristsori József m. a. L. S.

Ezen állandóul megállított papi conventionak igaz voltáról bizonytságot téssen a venerabilis tractus részéről Kristsoron 16^a Januarii 1796. L. S. T. Sala Mihály mpr. tractus juratus notarius.

[77] Megállítván a leírt mód szerint való conventio, abban határozódék meg a dolog, hogy akik még nem találtattak most jelen, úgy nem is ígértek a papi fizetésbe, azok is rendre megkerestetvén, amit jószántokból ígérni fognak, neveik után beíratassék.

Már a Szent Visitatio is szabadságot ada a nemes eklézsiaának arra, hogy venerabilis tractusunkból keressen magának való papot, ha pedig itt nem találkoznék senki is, aki azon helységbe elmenne, tehát keressen és vigyen consensus mellett azt, akit tetszik. De úgy, hogy a most bizony minden tekintetben pusztájában lévő parochiat előbb tisztességesen el-készítsék.

3-szor. A nemes eklézsia tagjai jelenték a Szent Visitationak azt, hogy az Isten dicsősségének jobban lehető fenntartása végett, helységestől közönséges megegyezett akarattól olyan compositiora mentek volt ezelőtt 1794. esztendőben 25-dik napján Mindszent havának, hogy a kristsori határnak közönséges jövedelme, úgymint a bányáknak, stompoknak és mészárszéknek, úgy a pascuumnak is taxaja, valamint régtől fogva, úgy ezután is örökre a reformata eklézsiaé legyen. Hogy pedig ezen régtől fogva való jövedelem ne másuvá és ne egyébre, hanem a reformata eklézsia szükségére és javára fordíttassék, arra nézve az ezen jövedelmekről szóló documentumokat mind a venerabilis tractus archivumába betéttetni kívánák, mind pedig szóról-szóra beíratatni a protocollumba. Mely kívánságnak a Szent Visitatio minden részben eleget tett. Ahonnan az írt jövedelmekről szóló instrumentumok eszerint beíratatának szóról-szóra:

a. „Mi, alább megírt kristsori reformata eklézsiaiabeli fiú és leányágon lévő possessorok adjuk tudtára mindeneknek, akiket e dolognak tudása illetend, hogy ezen folyó 1794-dik esztendőben Mindszent havának 25-dik napján, midőn lettünk volna nemes Zaránd vármegyében Kristsori Béla házában a Szent Visitatio alkalmatosságával az Isten dicsősségének közöttünk nagyobb divattyában [78] leendő terjesztéséért nemes hitünk szerint való eklézsiaínkhoz tartozó buzgóságból tettünk ilyen megmásolhatatlan egyezést, tudniillik:²⁸⁰

1. Hogy mind a fiú-, mind a leányágon lévő domesticus reformatus curatorok együtt incassálják a megnevezett jövedelmeket, bizonyos időben és visitatio alkalmatosságával azokról hitelesen demonstrállyanak, hogy nyilván és világosan kitessek, honnan mi jött és hova fordíttatott?

2. A Szent Visitationtól tétetett s tétetendő hites curatorokon kívül azon jövedelmekhez e mai naptól fogva nyúlni senkinek másnak tellyességgel szabad nem leszen nemes hazánk régi törvényei szerint való kemény büntetés alatt. Akik pedig az 1788-dik esztendőtől fogva, amióta a bánya és stompbéli taxa iránt az Inclitum Montanisticum Officium deputatussáival contractusra mentünk, azolta, akik az említett taxából felvettünk valamit, akármicsoda szín alatt, azoknak visszafizetésére magunkat obligállyuk s a reformatum templom számára egész örömmel visszaadjuk, mellyet ha nem cselekednénk az ezen folyó 1794-dik esztendőnek elfolyásával, tehát rajtunk az ecclesiasticum [79] brachium megvehesse, s akármely jószágunkat is érette exequáltassa.

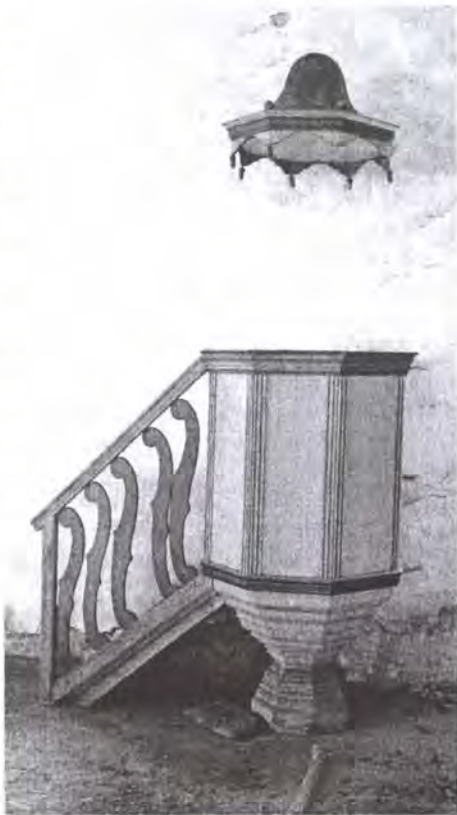
3. A mi bányász embereink is, mint más idegen bányászok, az illendő taxat esztendőnként az erdőlésért tartozzanak megadni és senki is miközülünk annak elengedtetésével a maga embereinek nem fog kedvezni s nem is kedvezhet annak elengedésével, az 1788-dik esztendőben ezek iránt készült contractusnak tenora szerint.

²⁸⁰ Pár somyi hely kimaradt

4. Amint az erdőlés iránt contractusra mentünk vala, még 1788-dik esztendőben Szent András havának 14-dik napján az Inclitum Montanisticum Officium deputatusaival, úgy továbbra is a peripherialis bányásztiszt urakkal curatoraink értsenek egyet, és azoktól, amikor kívántatik az erdőlésért való taxanak bányászoktól való felvételére adsistentiat kérjenek, sőt a contractusnak tenora szerint azt önnön magoktól a tiszt uraktól sollicitályák. Mely atyafiságos megegyezésünket nagyobb securitassára ekléziáinknak futura pro cautela tulajdon neveink subscriptioja alatt, szokott pecséteink felnyomásával megerősítve kiadtuk Kristoron a fenn megírt napon és esztendőben, hogy ezen írásunk és respective kötésünk a venerabilis tractus archivumába bétételéssék, amellet még egy exemplar ekléziáinknak készíttessék, authenticáltassék, és így mind nálunk, mind a megírt archivumba az instrumentumok conserváltassanak pro perennali juris ecclesiastici tuitione. Írtuk a fennebb írt esztendőben, hólnapban és napon Kristoron L. S. Kristori Lajos mpr., idős Kristori József mpr. L. S., L. S. Kristori Farkas mpr., L. S. Kristori István mpr., Kristori Albert mpr. L. S., L. S. Kristori András és Sándor mp., János László mpr. L. S., L. S. Borsos Sándor mpr., Mohátsi József mpr. L. S., ifjabb Kristori József mpr. L. S., L. S. Sombori István mpa.

[80] b. Mü, ide alább megírt Hunyad Záránddal megegyesült vármegyében Kristyor nevezetű falunak és határának nemes jusson lévő possessorok, mind magunk, mind több compossessor uraknak, kik mostan jelen nem lehetének, nevekben és képekben adjuk tudtára akiknek illik, mostaniaknak és jövődöbélieknek, hogy ebben az folyó 1788-dik esztendőben november havának 14-dik napján, midőn az Inclita Montanistica Királyi Camerának két deputatusai, kik is alább megírva vadnak, úgy mint az erdélyi bányász judiciumnak két assessor urak személyesen bennünket az egyikünk, compossessor nemzetes Kristori István uramnak házánál felkerestek volna azon deputatus urak által, az Inclita Montanistica Camerával egyetértvén, némely bányásztársaságok iránt, kik idevaló kristyori határban bányákat művelnek, vagy ezentúl is kezdenének és művelnének, azokhoz mind stomp, ház, bánya és egyéb machinaknak felépítésekre és fenntartásokra, nemkülömben tüzelésre a szükséges fát kristyori erdőkből vágának, semel pro semper következő üdökre, míg a kristyori erdőkből ebbéli faszükségeket pótolhatják, ezen lignationak annualis taxáját következő módon meghatároztuk.

1-o. Hogy az extranea bányásztársaságok (kik alatt mindazok értetődnek, kik nem kristyori lakosok és a falu terhit nem hordozzák) minden bányaszájtól, mely cultiváltatik, akár szelelő, akár erő vagy zuban stolna légyen, verbo, minden kívülről bányában szolgáló lyuktól, [81] különösön két német ft., minden stompkeréktől két német ft. esztendőnként titulo census et taxae lignationis a kristyori possessoratusnak tartozzanak befizetni.

A kristyori templom szószéke

2-do. Hogy ezen taxat annuatim a körösbányai peripherialis bányász tisztszúr mindazoktól a társaságoktól, kik directioja alatt vagynak, mind pedig azoktól, kik nincsenek, de magokra nézve extraneusok, obligáltassék felszedetni, és minden esztendőben in mense Julio erga quietantiam az reformata ecclesia inspectorának cum consignatione fodinarum et rotarum stompalium befizettetni.

3-tio. Esztendőnek kezdete figálatik 1ma Januarii, annakokáért félesztendő eltelvén, egész esztendőre a taxat felszedvén, fogatkozás nélkül béküldetessék, ha szintén félesztendő után esztendő végig a bánya vagy stomp elpusztulna is.

4-to. Júliusnak elkövetkezéséig, ha valamely bánya vagy stomp félben hagyattatik, eo in casu azok taxat nem fizetnek.

5-to. Az internussok, azaz falusi bányászok minden bányaszájától, ha cultiváltatik csak egy német ft., és minden stomperéktől egy német ft. fizessenek annualis taxaban, melyet a falussi királyi Hokman szegye és quietantiavétel mellett, hiba nélkül, a feltett terminus szerint a possessoratusnak, amint fellyebb declaráltatott, fizesse bé.

[82] 6-to. Minthogy némely bányák Válye Árszulujban már ab anno 1786 conscribáltattanak és azolta cultiváltatnak, pro lignatione pedig éppen semmit nem fizetnek, azok az elmúlt esztendőkre is meghatározott módon ezen folyó esztendő fogytáig a bánya és stompbéli taxat fizessék bé.

7-o. Azok a bányásztársaságok, kik a Rudai hegyekben bányákat colálnak, mindazonáltal, ha krisztiori határból élnek lignatio dolgából, eo in casu a krisztiori possessoratusnak a figált taxat praestállják, ha pedig csak stompjai számokra visznek, csak arról contribuállanak. Mely dolog miáltalunk, hogy eszerint ment légyen véghez, írtuk meg mű is ezen arról költ contractualis levelünket, mindkét részről subscriptionkal és pecsétünkkel megerősítve. Signatur Kristyor die 14ta Novembris 1788.

Contrahentes ex parte Montanistica:

L. S. Daniel Knopffer mpr., Cesarae regiae judicii Montanistici provincialis assessor

L. S. Casparus Urban mpr., Cesarae regiae judicii Montanistici provincialis assessor et simul geometra qua deputati comissarii.

Ex parte possessoratus:

L. S. Stephanus senior Kristsori mpr., vicejudex nobilium et possessor

L. S. Béla Kristsori mpr., possessor

L. S. Ladislaus Gullya mpr., possessor

Josephus Tokodi, possessor

Alexander Borsos, mpr. possessor

Vidua Eliae Szebeni nomine suorum reliquorum compossesores.

[83] 4-szer. A mostani mesteri fizetés Kristsori István és János László domesticus curator urak pecsétes subscriptiojok alatt kiadott conventio szerint ebből áll: 1. A közönséges jövedelemből esztendőnként fizettetik 70 ~ hetven rhfr., 2. Az eklézsia tagjai magoktól fizetnek mindöszveséggel 23 ~ huszonhárom véka búzát, 22 ~ huszonkét véka törökbúzát, 27 ~ huszonhét kupa söt, 23 ~ huszonhárom kupa leguminat, 23 ~ huszonhárom szekér fát. Ez a mesteri conventio a venerabilis tractus ládájába bétettedék jövendőbéli bizonyságul, az eklézsiaabeliek kérésére.

5-ször. Panaszul adaték fel, hogy Tokodi József nevű lakos reformata feleséget tart ugyan, de mégis leánygyermekét pápista vallásba kereszteltette, s abban is neveli, contra Articulum 57. Diaetae anno 1791, mely törvénytelen cselekedetének orvosoltatását kéri a Szent Visitatiótól.

Melyre végezteték: Írattassék meg ez a dolog a méltóságos Fő Consistoriumnak és instáltassék ezen rendeletlenségnek a felséges Királyi Gubernium által való megorvosoltatása.

6-szor. A Kristsonon lakó pápista lakosok írásba beadott kérések által azt kívánák a Szent Visitatiótól, hogy ez tenne olyan rendelést, mely szerint a kristsoni határnak minden jövedelme, úgymint a bányák, stompok, pascuatio stb. taxaja ezután osztassék kétfelé, fele légyen a reformátusoké, fele a pápistáké.

Mely kérést szorgalmatosan megvizsgálván a Szent Visitatio, arra ezt a *végezést* tevő: A kristsoni pápista lakosok írt kívánsága a Szent Visitatiót arra bírta, hogy végire járjon, aminthogy szorgalmatosan végire is jára, és kinyomozá, hogy micsodás természetű jövedelem volna az a határjövedelem, és bizonyosan úgy találá, hogy eleitől fogva az a jövedelem nem egyébre, hanem a reformata [84] eklézsia hasznára és épületére conferáltatott és fordítatott, sőt az egész helységbelieket azon jövedelmecskének vételére nem egyéb indította, hanem ezen reformata eklézsiának megtarthatása. És minthogy ez a jövedelem nem egyéb, hanem egy valóságos eklézsiái pia fundatio, tehát abból más eklézsia, a reformatan kívül valamint eddig nem részesült, úgy ezután is nem részesül, hanem a fundatoroknak intentioja szerint ez a pia fundatio jövedelem az 1791-beli Diaeta 54-dik Articulusa szerint a reformata eklézsiáénak marad. Melyre való szorgalmatos vigyázás a domesticus curator urakra úgy bízatik, hogyha a pápista lakosoktól valami részben háborgattatnék, arról mindjárt az eklézsiái igazgatásnak hírt tegyenek, ez is a maga idejében a méltóságos Fő Consistoriumot eziránt requirálhassa.

7-szer. Tekintetes ifjabb Kristsoni József úr panaszló levele olvastaték fel aziránt, hogy Kristsoni Tamásné Lakatos Júlia asszony a múlt 1795-dik esztendőig soha is az édesanyja templombeli székibe nem ült, hanem az írt esztendőitől fogva botránkoztatás végett abba ül, s egyéb helytelen magaviseletével is háborgást szerez ott. Melyre nézve azt kéri a Szent Visitatiótól, hogy a bépanaszoltatott asszony helytelen magaviseletéről megintessék és szorosan megparancsoltassék, hogy az említett székbe soha többé ne üljen.

Ezen panaszra a bépanaszlott asszonyságot a Szent Visitatio maga eleiben hivatván és meghallgatván feleletadását, arra ezt a *végezést* tette: Mind a Generalis Szent Synodus, mind a méltóságos Fő Consistorium már eddigelé gyakor ízbe kiadott, hathatós és kemény büntetés alatt közöltetett jó parancsolattáéhoz ragaszkodván a Szent Visitatio, szorosan rendeli a kristsoni asszonyságoknak, hogy se egyik, se a másik semmi szín és praetextus alatt a templombeli ülésszékekbe [85] válogatást ne tégyen, hanem amelyik elébb mégyen bé a templomba, üllyen bé a székbe, és minden ellentállás és botránkoztatás nélkül mást is, aki befér, bocsásson bé abba, míg illendő elégséggel elférnek, ha már nem férnének többen, a későbben menő a béülteket ne taszigállyá, ne botránkoztatassa, hanem üllyen bé más székbe, ahol ürességet lát. Ha pedig valaki ezen rendelés ellen valami illetlenséget cselekednék és botránkoztatna, legottan a domesticus curator urak az egyházfiú által csúfoson a templomból vezettessék s vettessék ki, a taszigálódót azután pedig a törvényes megbüntetés excommunicáltatás végett azt az eklézsiái igazgatásnak adják bé.

8-szor. Eddigelé volt curatorai ezen eklézsiának, úgymint tekintetes Kristsoni István és János László urak a domesticus curatorságról lemondának, és egy írásba beadott memorialissok által declarálák magokat, hogy a curatorságot tovább folytatni éppen nem fogják. Ezen dologra nézve, a nemes eklézsia jelenlévő több tekintetes tagjait megszólítván, a Szent Visitatio tanácskozás alá vevé a tárgyat.

Melybe illyen *határozás* lön: Ennek az eklézsiának mostani állapotja tellyességgel meg nem engedheti azt, hogy ily hasznos és a törésen mind ésszel, mind bátorsággal álló jó curatoraitól megfosztassék, mivel így annak környülállásai nagy változást szenvednének, sőt bizonyos kára is lenne. Melyre nézve a Szent Visitatio az eklézsiabeliekkel egyezőleg atyafiságoson kéré, hogy tovább is folytassák domesticus curatorságokat. Mely kérésnek hasznos foganattya és következése lön, mert az írt curator urak eddigelé folytatott curatorságokat továbbra is tellyes tehetségek szerint az eklézsia javára folytatni ígérék és ajánlák.

[86] 9-szer. Sajnálva látá a Szent Visitatio, hogy a parochialis ház rongyos állapotba vagon, kert körüllette nincsen, sőt ezen fundusnak határa is bizonytalanság, melyre nézve a Szent Visitatio az ekléziabeliekkel a parochialis fundus határának kijárásához kezde, elészóllítván ennek szomszédját, a mostani olá papot is, aki is kijöve, az igaz metat megmutatá.

Melyről *rendelteték*, hogy a most kimutatott meta szerint a domesticus curator urak 30 napok alatt törvényes jó kertet állíttassanak, s a parochiat jó karba állítsák a temetőkerttel egyetembe, és ha ezen kertnek egyéb hasznát venni nem lehet, amint mondatik, gyümölcsfákkal plántáltassák bé.

10-szer. A Szent Visitatio látá, hogy ezen ekléziának is javai eddigelé egy visitation is jó rendbe nem szedettek, tehát kötelességének esmére ahhoz fogni, melyeket így találá:

1. Az Úr asztalához való eszközök:

1. Vagyon egy kupásnyi ónkanna.

2. Kenyér alá való kised egy óntángyér titulus Kristsori István és Albert urak ajándéka.

3. Egy fertályosnyi nagyságú talpas ezüstpohár ezen írással: UR ASZTALÁHOZ TSINALTATTA BARTSAI GERGELY ES NALATZI SARA 1736. Esztendőben NS REFOR KRISTYORI EKKLE. SZAM.

4. Vagyon egy közönséges nagyságú ezüst tángyér, ez a két betű rajta: T. B.

5. Egy recés fejr gylcs abrosz.

6. Arannyal, ezüsttel, kék és veres sellyemmel kivarrott egy keszkenő.

7. Fejr patyolat karmazsin sellyemmel és arannyal varrott keszkenő.

8. Csalyán patyolat karmazsin sellyemmel és arannyal varrott keszkenő.

[87] 9. Durva patyolat zöld sellyem virágokkal varrott keszkenő.

10. Egy fejr sellyemmel varrott gylcs keszkenő.

11. Veres sellyem patyolat, arany cáklival való keszkenő.

12. Fejr batiz, arany virágokkal varrott keszkenő titulus Gullya László úr és Borsos Klára asszony ajándéka.

2. Capitalissai:

Minekutánna a Szent Visitatoria ezen eklézsia capitalissainak lajstroma beadatott volna, látta a Szent Visitatio, hogy ebbe a részbe szembetűnő a fogyatkozás, hogy az eklézsia pénze egynél is, másnál is van ugyan, de minden szembetűnő haszon nélkül, mely nem a domesticus curator urak hibája, hanem az, hogy magok régen feltett szándékjok lévén a curatorságból való elbúcsúzásra azért, hogy illendő és szükséges assistentiajok nem volt, tehát nem is volt úttyok és módjok a disgustálódás miatt az eklézsia javainak kiírására, jó rendbe való szedésére. Most már hirtelen, amit lehetett, feladtnak s béírattnak a venerabilis tractus protocollumába, de további időre halasztani kellete az eklézsia künn lévő pénzének számbavételét. El is halasztá a Szent Visitatio oly rendeléssel, hogy 60 napok lefolyása alatt, míg a visitationis actak purizáltatnak, béküldessenek a tractualis notariushoz, hogy a maga igaz valóságában a tractus protocollumába béírattnak név szerint, kik, mivel tartoznak. Most mégis úgy találá a Szent Visitatio, hogy ezen eklézsia capitalissai ennyibe vagnak:

Kristsoron elocálva van:	hfr.	dr.
Tekintetes Kristsori Albert úrnál és tekintetes Kristsori István úr posteritassánál és a domesticus curator úrnál etc.	91	8
Tekintetes Kristsori Tamásné asszonynál	3	6
Tekintetes Kristsori Jósefné asszonynál	12	24
Isipi György posteritassánál, Lászlónál	3	6
Kristsori Bálint posteritassánál, Illyésnél	3	74

	hfr.	dr.
[88] Ifjabb Kristori Ádám successora	6	12
Kristori András posteritassa, András és Sándor	3	84
Ugyan Kristoron a parasztnál van:		
Turtsin Pétemél	10	20
Turtsin Kosztán	7	14
Gavrila Toma és Stéfán	6	12
Fodor alias Lukács Ádám	6	12
Plésa Ábrahám, Birna Péter és bukuresdi Plésa György	40	80
Mákra Iszspász	2	80
Dsurdza Ádám	1	2
Jankau János	–	34
Hiriza György	2	40
Rudán:		
Ambrus Györgynél	6	12
Zdráptzon:		
Matyěj Gytza és Josziv	9	18
Mánya Togyer	6	12
Bukuresden:		
Balota Juonutzsnél		
Tsirkov Nunuk és Tobiás Ádám		
Kosza Gusát Ádám		
Gláva Juon		
Tsirkov Nyikula posteritassi, Dordán és Salomon		
[89] A curatorialis demonstratio ventiláltaték a közelebbi visitatiótól fogva és úgy találtaték, hogy jött bé:		
1. Erdő, stomp, pascuum taxajából	124	50
2. Interesből	15	38
3. Capitalis jött bé	65	86
4. Perselypénzből	3	60
Summa	209	34
Erogáltatott:		
1. Pap fizetésére, mikor ad sacra administranda Brádról felment	18	–
2. Mesternék fizetése	84	–
3. Templom renovatiojára	99	14
4. Interesre adatott ki	2	40
Summa	203	54
Marad hát a cassaba ad sequentem demonstrationem	5	84

Mindezeknek a capitalisoknak és elocatumoknak bővebb leírását a protocollumba való bérítés végett, mind fellyebb is 60 napok alatt a tractualis notarius bévárja, most tehát albumot hágy erre nézve. *Késő időre béküldeték, úgymint 1797-ben, és így van:*

A kristori reformata eklézsia capitalissának elocatioja:

Annus et dies elocationis	Summa levata		Nomen levatoris	Interusurium		Restantis interusurii tempus	Summa restantis interusurii	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
Anno 1795	3	6	Kristori István	–	18			
	3	6	Kristori Albert	–	18			

Annus et dies elocationis	Summa levata		Nomen levatoris	Interusurium		Restantis interusurii tempus	Summa restantis interusurii	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
	3	6	Kristori Pál, Nb: Az attyokról szá- lott reájok.	–	18			
	50	40	Kristori Albert, ez is az attyáról deveniált reája.	3	2			
	12	71	Kristori István	–	75			
	1	95	Kristori Lajos	–	12			
	12	75	Kristori Farkas	–	76	<i>kántorságáért elengedődött 1802-ben</i>		
	3	6	Kristori Tamásné	–	18			
	12	56	Kristori Jósefné	–	75			
[90]	3	6	Isipi posteritassánál, Lászlónál	–	18			
	3	74	Kristori Bálint posteritassánál, Illyésnél	–	22			
	6	12	Ifjabb Kristori Ádám successora, Kristori Lajosnál és Farkasnál	–	36			
	3	84	Kristori András posteritassánál, András, Sándor, Elek	–	22			
			A parasztoknál:	–				
	10	20	Turtsin Péter	–	60			
	7	14	Turtsin Kosztán	–	42			
	6	12	Gavrilá Toma és Kosztán	–	36			
	6	12	Fodor alias Lukáts Ádám	–	36			
	40	80	Plésa Avrám, Birna Péter és bukuresdi Plésa György egymás kezességire	2	40			
	2	80	Mákra Iszpász	–	16	restantia pro 1795	–	16
	1	2	Dsurdsa Ádám	–	6	detto	–	6
		34	Jankau János	–	2	detto	–	2
	2	40	Hiritza György	–	14			
			Rudán:	–				
	6	12	Ambrus György	–	36			
			Zdráptzon:	–				
	9	18	Matyěj Gyitza	–	54			

Annus et dies elocationis	Summa levata		Nomen levatoris	Interusurium		Restantis interusurii tempus	Summa restantis interusurii	
	hfr.	dr.		hfr.	dr.		hfr.	dr.
	6	12	Mánya Togyer	–	36			
			Bukuresden:	–				
	3	6	Balota Juonutzné	–	18			
	3	60	Tsirkov Nunuk és Tobiás Ádám	–	21			
	1	36	Kosztá Gusát Ádám	–	8	restantia pro 1795	–	8
	1	2	Gláva Juon	–	6	detto	–	6
	3	6	Tsirkov Nyikula posteritassi, Bor- dán és Salomon	–	18	detto	–	18
			Czeretzelen:	–				
	1	60	Grujetz Juon	–	9			
Universa summa	231	43		–				

[91] 11-szer. Vagyon ezen eklézsiának egy kőből épült kisdeg ugyan, de szép temploma.

Vagyon egy harangja is, mellyen ez az írás vagyon: RIBITZEI LASZLO ES KARLI [!] IULIA TSINALTATTAK A KRISTSORI EKLESIAK ANNO 1732. I A P R

A legnagyobb sajnálással mellett kimondhatatlan bámulással és csudálkozással érté s azután szemléle is a Szent Visitatio, hogy a reformata eklézsiának ezen harangja nem a maga cintermébe, hanem az oláh eklézsia tornyába vagyon feltéve, ezen idegen helyen tartatik, s itt harangoztat vélle ez az eklézsia maga számára. Mely illetlen dolog ezen nemes emberekből álló szép eklézsiára nézve nemcsak, hanem még rossz következésű is, melyre nézve kéré, inté a Szent Visitatio ezen egész eklézsiát, hogy egyezett indulattal és szorgalmatossággal ezen harangocskájoknak egy haranglábat a templom mellé építeni ne csak igyekezzenek, hanem azt véghez is vigyék, és hogy az eklézsiához vonszó buzgóságok annál dicséretesebb legyen, kinek-kinek maga jószántából való adakozásából, collatiojából, nem pedig az eklézsiának különben is igen kevés javascskájából. Melyre ígérék és ajánlák is a nemes possessoratus tagjai magokat. Segéllye Isten e jóba.

1797

[297] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kristsorensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis reformati tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non Michaellem T. Sala juratum notarium, cum adjuncto reverendo Michaelle Barta assessore 27° Februarii 1797. Jelen voltanak: 1. A helységnek papja, tiszteletes Bán István atyánkfia, 2. Az eklézsiabeliek közül tekintetes Kristsori István és János József urak, úgyszintén tekintetes Kristsori Lajos, Albert, idősb József, Elek, Farkas, Mihály, András, János László, Mohátsi József, Borsos Sándor urak.*²⁸¹

Akiknek jelenlétekben 1-ben is a Szent Visitatio azon való örömet nyilatkoztató ki, hogy ezen eklézsiába érdemes és becsületes tiszteletes atyafit, mint ezen helységnek fungens papját szemléli. Akinek az ittlévő szent szolgáltyához minden jókat kívána és öhajta az Istentől.

²⁸¹ HuZaL-Jkv. I/5. 297–303.

2-szor. A szokás szerint való kérdésre, mely a pap magaviseletét tárgyalja, a tiszteletes atyafival való tellyes megegyedéseket örömmel jelenték.

3-szor. A papi conventio a tavalyi állapotban meg nem állott, hanem a tiszteletes atyafival az ekléziabeliek más conventiora mentek, mely ebből áll:²⁸²

[298] 4-szer. Minthogy az ekléziába mester nincsen, a tiszteletes atyafi pedig a cantorságot magára nem vállalta, tehát a nemes eklézsia arról is szorgalmatoskodván, közönséges megegyezéssel rákérék Kristori Farkas urat, és esztendeig való cantorságáért ígérének 20 ~ rhfr., melyet maga is felvállala.

Ebben tehát közönséges ez a végezés esék, hogy Kristori Farkas úr, mostani maga ajánlása szerint a cantorságot mind hétköznapiokon, mind vasárnap és innepnapokon szorgalmatosan folytassa. Ha pediglen akármely ok vagy akadály miatt nem folytatná, folytatná, tehát akár a tiszteletes egyházi atyafi, akárki más folytassa, a cantorságért most meghatározott húsz rhfr. fizetést elveszi.

5-ször. A Kristoron lakó pápista atyafiak a tavalyi visitatio 6-dik pontya alatt feljegyzetett abbéli kívánságokat most is írásk által megújíták, hogy a kristori határnak egész jövedelme, melyet az eleitől fogva való rendelés, határozás, fundálás és usus szerint a reformata ecclesia veszen, a catholica ekléziával felosztassék.

Mely kívánságra a Szent Visitatio most is csak azt feleli és végezi, hogy az 1791-beli Diaetalis 54-ik articulus szerint ez a parochialis jövedelem olyan fundatio, melynek ad mentem fundatorum kell administráltatni, és más religionak fundatiojával sem egybe nem elegyíthetők, sem meg nem osztathatik, hanem a fundationak törzsökös célya szerint a reformata ekléziánál marad.

6-szor. Kristori Tamásné asszony most is azon botránkoztató illetlen templombeli magaviseletével vádoltaték, mellyel vádoltatott vala a közelebbi visitation a 7-dik szám alatt.

Végezés: Sajnállya a Szent Visitatio, hogy a domesticus curatoratus a tavalyi végezést be nem töltötte, és ezen illetlen magaviseletű asszonyt a rendelés szerint meg nem büntette. Minthogy tehát eddig haladott, még most is a Szent Visitatio atyaiképen inti az írt asszonyt, hogy jobbjítsa meg magát, ha pedig mégis helytelen cselekedetét folytattya, mihelyt csak egyszer cselekszi, tehát a tiszteletes egyházi atyafi consistoriumot gyűjtetvén, a 44-dik

Iskola és templom Kristyoron

²⁸² A conventionak kb. fél oldal kihagyva.

canon szerint minden kedvezés nélkül megbüntessék, melyre most a Szent Visitatio tellyes szabadságot enged.

7-szer. Örömmel szemléli a Szent Visitatio, hogy a tavalyi visitationak 9-dik pontya a parochia megépíttésében s jó karba állításában bétellyesedett.

[299] 8-szor. Ezelőtt ezen helységbe lakott lévitának, most pedig kéméndi mesternek, Magyar Jánosnak eklézsiabeliekhez küldött egy levele olvastaték, melybe azt adja fel, hogy fizetéséből 15 ~ tizenöt vfr. maradott volna némellyeknél, melyeknek felvételét kéri és sürgeti olyan jó céllal, hogy azon 15 vfr. énekeskönyvek vásároltatván, azok örökre állyanak a kristori református templombéli székeken a használás végett.

Végezés: Felszedvén minél hamarább ezt a pénzt a domesticus curator urak, fordítsák az elszánt célra, beléírván a Magyar János nevét.

9-szer. Újra panaszlának az eklézsiabeliek kristori lakos Tokodi József ellen, aki minden törvények ellen, vallásunkhoz viselhető gonosz indulatját újra kimutatá és pápistai vakbuzgóságát azzal bizonyítá, hogy reformata asszony feleséget tartván, nemrégiben attól született leánygyermekét, melyet az 1791-beli Diaetalis 57-dik articulus szerint a református pappal kell vala megkereszteltetni, ennek itthonlétében, olá pappal kereszteltette meg, minden híre vagy engedelmé nélkül a református papnak.

Végezés: A hathatós megorvoslás végett ez a gonosz illetlenség irattassék meg a méltóságos Fő Consistoriumnak.

10-szer. Ezen ekléziának capitalissát úgy találá a Szent Visitatio, mint az feljegyeztett vala a tavalyi visitation rész szerint, rész szerint pedig amint annak lajstroma azután a tractualis notariushoz a bírárs végett béküldetett vala. Hanem azt a fogyatkozást láttya benne, hogy az adóssok contractusokra nem vétettek, és így az adósság contractus nélkül lévén elocálva, hamar kárt vallhat amiatt a nemes eklézsia.

Melyre végezteték: Letett hitek és kötelességek szerint a domesticus curatorok, minden eddigelé elocált és ezután is elocálandó adósságot contractusba végyenek, és anélkül senki-nek semmit se adjanak.

11-szer. A szent edények és eszközök aszerint és azon számban vagynak, amint tavaly felíratott vala.

12-szer. A tiszteletes egyházi atyafi egynéhány tanítványaival szép exament producálván mind a keresztyén vallás fundamentomos ágazataiból, mind egyebekből is, igen jelesen viselték magokat és jól feleltenek Kristori Gáspár és Károlina reformata, úgyszintén Vajda Klára és Kristori Antónia romano catholica.

13-szor. Panaszláak az eklézsiabeliek, hogy Kristori Károly romano catholicus személy a határja juhokat telelni béhozóktól erővel elvett volna egy bárányt, amely a reformata ekléziát illetné. Mely dolognak és cselekedetnek midőn végére járt volna a Szent Visitatio [300] úgy találá, hogy a kristori határnak egyéb jövedelmé még 1791 előtt conferáltatt

A kristyori református templom

vala a reformata eklézsiának, és azt azelőtt mindörökké usuálta is, de a bárányból való jövedelem azután adatott az eklézsiának, melybe a romano catholicusok nem consentiáltak vala.

Azért hát a magok részeket ők kivethetik.

14-szer. Ezen eklézsiának egy tagja, tekintetes Borsos Sándor úr ellen is panasz esék az-iránt, hogy az eklézsia a zdráptzi határról tavaly a bárány jövedelem hasznát nem vehette, mivel a bépanaszlott úr a juhaikat ott legeltetőknél két báránnyait elvette, melyet a domesticus curatoroknak kellett volna felszednie, sőt a juhósokat is a határról kikergette stb. és az egyszer maga által subscribált contractust megrontotta, s az eklézsiaát is megkárosította.

Maga Borsos Sándor úr jelen lévén azt felelé, hogy tellyességgel nem abból az okból cselekedte azt, hogy az eklézsiajának kárt kívánt volna tenni, hanem úgy vette volt észre, hogy a juhósok másnap el akartanak a határról menni, s azért vette el báránnyait. Mely dologgal ellenkezőt mondának a domesticus curator urak, és azt mondák, hogy investigatioval is megbizonyítják a Borsos úr állatásának nem igaz voltát. A visitatio is ezt az investigatiót helyesnek esméré. Hanem azonba Borsos úr azt mondá, hogy többé ezt nem cselekszi, emellett az elvett bárányoknak árrokat az eklézsiának megfizeti in rhfr. 2 ~ kettő.

Mely maga önként való lekötelezésére a nemes eklézsiabeliek egyetértésével végező a Szent Visitatio: Hogy most az ígért két rhfr. fizesse meg Borsos úr, ezután pedig ha több effélét cselekszik, a maga által is subscribált contractusbeli büntetésbe incurrálylon, melyet a domesticus curator urak a nemes vármegye executor tisztjei által iremissibiliter felvegyenek.

15-ször. A tekintetes domesticus curator urak, úgymint Kristori István és János László urak, az erdőlésből, pascuatióból, stompokból, bányák taxajából, a capitalis interesséből és egyéb szorgalmatoskodásokból az eléadott és szorgalmatosan ventiláltatott demonstratiojuk szerint percipiáltak 164 ~ százhatvannégy rhfr. és 10 xr. Ez a pénz pedig egészen papi fizetésre, parochia stb. renovatiojára egészen úgy elkölt, hogy semmi is fenn nem maradt.

Hanem a perselypénz jövedelméből ad sequentem demonstrationem maradt 1 mfr. és 83 dr.

Azonba jelenték a tekintetes demonstrans curator urak, hogy bátor eleget igyekeztenek és szorgalmaskodtanak azon, hogy az eklézsiának minden jövedelmét incassálják, mindazonáltal mégis, a stompokból, bányákból stb. bizonyos személyeknél vagyon restantia, melynek listáját eszerint adák bé:

[301] A Kristori eklézsia restantiai:

Örmingyén:	rhfr.	dr.
Dávid Petru, tűzifa hordásért	1	8
Stefan Lázár, ismét azért	–	34
Dávid Petru	–	34
Dávid Togyer	–	34
Stefan György	–	34
Stefan Igna	–	34
Stefan Kretsun	–	34
Koborlán Togyer	–	34
Bultz Togyer	1	8
Dávid Jov	–	34
Dávid Avremutz	1	8
Borza Zváts	–	34
Borza Danyila	1	8

	rhfr.	dr.
Beksza Togyer	–	34
Borza Juon	–	34
Juga Szimul	–	48
Dávid Juon	–	34
Bultz Mihály	–	34
Bultz Filip	–	34
Avram Avram	–	34
Stefán Stefán	–	34
Bultz Avram	–	34
Oprán Dsurka	–	34
Igna Juon	–	34
Beksza Avrám	1	8
Oprán Danyila	–	34
Stefán Petru	1	8
Stefán Danyila	1	8
Stefán Togyer	–	34
Beksza Dsurka	–	34
Beksza Sztán	1	8
Dsoszán Togyer	1	8
Selár Juon és Radatzina Czertza	2	40
Birbok Juon	–	30
Bukuresden:		
Sztojka György és Petru	2	16
Csirkov Magdalina	–	34
Csirkov György	–	34
Csirkov Ursz	–	34
Csirkov Angyel	–	34
Tyiu Magdalina	–	34
Antsa Opra	1	8
Csirkov Danyila	1	8
Sztants Toma és Darabontz Danila	2	16
Sztants Petru	2	16
Sztants Juon	1	8
Ifjabb Sztants Juon	1	8
Opra János	1	8
Kodrán Salomon	1	8
Sztants Pável	1	8
Hertzegányon:		
Tripon György	–	34
Demján Vaszilia	–	34
Demján Lup	–	34
Demján Ursz	–	34
Jákob György	1	8
Faur Togyer	–	34
Tripon Juon	–	34
Demján Kosztán	–	34
Demján Angyel	–	34

	rhfr.	dr.
Tripon Angyel	–	34
Bolyis Petru	1	8
Hujpéréknek egy orsófa általadásáért Kristori Lajos kezes, fizess	4	30
Kretsmeyer Ignázt	5	3
A frantzeszi bánya Körösön levő stompja taxájával együtt	14	–
Univera summa	74	37

[302] Ezen leírt restantia summájáról az határoztaték, hogy minden további halogatáson kívül felszedetessék és jó helyre elocáltassék az eklézsia jövődöbéli hasznára.

16-szor. Lukáts Vutzul nevű colonus arra kötelezé magát, hogy ezután ő is, mint a több személlyek, az erdölésért szolgálatot teszen az eklézsianak.

17-szer. Ezen eklézsianak eddigelé volt hív, gondos és szorgalmatos jó curatorai a curatorság viseléséről egészen lemondának. Mellyet ugyan nagyon sajnálta a Szent Visitatio, de mivelhogy egyébként nem lehetett, a curatorság candidatiojába a voxok többsége szerint a bennbíró fiúág részéről tekintetes Kristori Lajos, a leányág részéről pedig tekintetes Mohátsi József urak választattak, akik is a szokott mód szerint béhiteltetnek.

18-szor. Minthogy az eklézsianak apróság, magát eléadó ügyes bajos dolgaira nézve gyakorta egybe kellene gyűlni az eklézsianak minden tagjainak, ez pedig hol egy, hol más akadály miatt mindenkor meg nem történhetvén, amiatt gyakorta kárt vallana az eklézsia, tehát a most állított két domesticus curator urak mellé segítségül, mint consistorialisok, béhiteltettek tekintetes Kristori István, János László, Kristori József és Borsos Sándor urak.

19-szer. A tavalyi Visitatio rendébe feljegyeztetett adóssoknál vagy on most is a capitalis, aszerint amint ott megíratott. Akiknél ott nincs interes restantia, azoknál a közelebbi esztendőre sem maradt. Akiken pedig ott restantia van írva, azok a tavalyira sem fizették meg, és így rajtok kerestetik eddigelé két esztendei interes. Mellyet elmúlhatatlanul fel kell szedni és restantiát tellyességgel nem kell hagyni. Ezen kívül bukuresdi Balota Juonutzné 18 dr., Tsirkov Nunuk és Tobiás Ádám 21 dr., Czerentzeli Grujetz Juon 9 dr. pro 1796 restálnak interesbe, több esztendőkre pedig nem.

1800

[471] *Canonica Szent Visitatio tartatott Kristsoron 1800-ban Martiusnak 12-dikén tiszteletes tudós Soldos Márton uram, a venerabilis hunyadi tractus proseniora, nemkülömben tiszteletes Barta Mihály és Molnár Imreh tractualis juratus notarius uramék által. Azholott is az egyházi rendből jelen volt tiszteletes Bán István atyánkfia, a polgári renden pedig ezek: Tekintetes Kristsori Lajos és István, idősb és ifjak [!] Kristsori Józseff, Albert, Mihály, András, Sándor, Mohátsi József, Brádon lakó Gálfi Pál urak.*²⁸³

1-o. Megkérdé a Szent Visitatio a tiszteletes loci ministert, ha volna-e panassza az ecclesiara, gyakorollyák-e az Úr házát, botránkoztató életűek vagynak-e az ecclesiaban? Felele: Az Úr házát is gyakorollyák, s botránkoztatók sincsenek.

2-o. A Szent Visitatio curiosusodott az ecclesia mobiliaja aránt. Amint feladák, ezek:

1-o. Egy parochialis fundussa van, mellyen van a templom, parochialis ház, istálló, konyha kamarával edgyütt egy fedél alatt. Ugyanitt van egy fedél alatt két ház, egyikben la-

²⁸³ HuZaL-Jkv. I/5. 471–474.

kik Popa Adamutz felesége, ki is az ecclesianak szolgál, a másokban lakik Popa Danila, a disunitus oláh pap, kitől ezután az ecclesia zselléri szolgálatot kíván.

2-o. Van egy zsellér sessioja Subt tyetrosze nevű helyen, mely session van két ház külön-külön alatt, egyik házban lakik Popa *Fejér On*, másokban Popa *Fejér Jov*, kik két-két ökörrrel tészik az ecclesianak a szolgálatot. Ezen sessiohoz tartoznak külső szántóföldek és kaszálók.

Pénzbeli collatioja nincs az ecclesianak, hanem az erdőlésért, stompokért, bányajukakért, pascuatiokért való jövedelmeket a nemes possessoratus az ecclesianak conferálta volt régen, és ezen jövedelemből ami megmaratt a szükséges költségektől, elocálta interesre, melly usque ad annum 1796 exurgált 231 mfr. és 49 dr., melly summa pénz kikenél légyen elocálva, láthatni az 1796-beli visitatio actaiból.

[472] A fennebb említett zsellérek ilyen contractusra mentenek az ecclesiával:

III. „1799-ben Majusnak tizennegyedik napján megegyeztünk a reformátusok parochia-joknál tisztességgel a consistoriummal a mi békességünknek okáért, hogy azon örökségért, melly a kezünknel vagyon, hogy minden héten dolgozzunk a fenn említetteknek templom-jok számára egy-egy napot ökrökkel vagy gyalogszerrel, amint fog kívántatni. Amelly megegyezésről adgyuk ezen írásunkat tulajdon nevünkkel megerősítve, igaz hittel, és utollyára pecsétünkkel megerősítve. Íratott Kristoron a megnevezett esztendőben, napon és helyen.

L.S. Fejér Onu nemes

Fejér Jov nemes L. S.

L. S. Coram Michaelae Kristori, consistorii ecclesiae reformatae Kristoriensis domestico notario.

Fordíttatott oláh nyelvből minden legkissebb megkülömböztetés nélkül Kristori Mihály coramizans által.

Demonstratio curatorialis:

	mfr.	dr.
Az 1797-beli visitatiokor semmi nem maradott az ecclesia cassájában, hanem csak a persellypénzből maradott volt	1	83
Mellyhez 3 esztendők alatt gyűjtögettetett perselyből	5	71 ½
Summa	7	54 ½
A lignatio taxajából és pascuumból gyűlt in anno 1797, 1798, 1799	279	84
Az 1794-beli visitatioban restantiaul kiírt 74 ft. és 37 dr. bėjött	72	42
Az egész perceptumnak summája, ide értvén az 7 mfr. és 54 ½ dr. álló persellypénzt	377	80 ½
Melly perceptumból 3 esztendei papi fizetésbe és más egyéb szükséges helyekre erogált	349	76
A mostani visitation is erogált:		
1-o. Két esztendei honorariumba	6	–
2-o. Egyébb költségekre	7	86
Eszerint universi erogati summa	363	62
Megyen által az újj curator kezébe	14	18 ½
[473] A restantia pedig felesen van künn, mert		
1-o. A 231 ft. és 43 dr. capitalisból csak 46 ft. után jött meg az interes, a többi mind künn van úgy mint pro 1797	10	92
Pro 1798	10	92
Pro 1799	10	92
Különösen azon két embereknel, kik búzát redimálnak		
Pro 1798	6	12

	mfr.	dr.
Pro 1799	6	12
Az 1797-beli visitatio végén kijegyzett restantia is künn van bukuresdi Balota Juonnénál, Tsirkov Nunukéknál, Balota Juonnénál	–	18
Tsirkov Nunuk és Tobias Ádámnál	–	21
Czeretzeli Grujetz Juonál	–	9
Summa	45	48
2-o. A lignatio taxajából		
1-o. Huer Lajosnál	7	20
2-o. Orbán Gáspárnál pro 1799	4	80
3-o. Johan Vaszilie pro 1799	9	60
4-o. Három kaliba cigány telelésért	4	8
5-o. Örménydi Dávid Péter	1	36
6-o. Koberlán Todor pro 1798	1	36
7-o. Bultz Filip pro 1799	1	36
8-o. Stefan Stefan 1798	1	36
9. Ezeken kívül Örménydéről tartoznak gornyikok beadni pro 1799	4	78
10. Ismét örménygyei szántók	2	4
11. A Francisci Bányá-társasága pro 1797, 1798, 1799	50	40
12-o. Zaharia nevű gornyik hertzegányiaktól felvett pénzzel pro anno 1797	3	6
13-a. Ismét ez a Zaharie pro 1799 Bátsij Györgytől vett pénzzel	1	36
14-o. Ugyanő Györgyinkától felvett pénzzel pro 1798	–	34
15-o. Bukuresdről Stojka György restál pro tribus annis	4	8
Summa restantiae	97	18

[474] Minthogy a demonstrans curator, titulus Kristori Lajos úr demonstratioját illő formában nem att a Szent Visitatio eleibe, azért most nem absolváltatik, hanem ajáltatik, hogy a praecedens curator urak által készítettett, s most az ecclesia ladjában levő demonstratio formájára készítse egész 3 esztendei demonstratioját, hogy a következő visitatiokor absolváltassék.

Minthogy pedig a curatorságot tovább vinni nem akarják, votorum pluralitate a következők tétettettek: titulus Jánó László, titulus Kristori István urak.

Consistorialis személyeknek pedig válloztattak: titulus idősb Kristori József, ifjabb Kristori József, ki egyszersmind notarius is, titulus Mohátsi Józseff, Kristori Lajos urak.

Minthogy tiszteletes loci minister Bán István atyánkfiának papi fizetésében restál az ecclesia 25 vfr., és három esztendők alatt a templomban folytatott kántorságáért tartozik fizetni 60 rhfr., minden esztendőre 20 rhfr., az 1796-beli visitatiokor improtocolált végezés szerint. Azért intimálja a Szent Visitatio az titulus domesticus curator uraknak, hogy ökegyelmét minél hamarább excontentályák egészen az ecclesia jövedelméből, felszedvén az 1797, 1798, 1799-béli sok restantiat.

1802

[503] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kristyoriensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et reverendum ac doctissimum dominum Michaelem Barta juratum notarium, celebrata anno 1802. diebus 4ta et 5ta Februarii in domo parochiali. Amikor jelen voltak: Az egyházi rendből tiszteletes Bán István atyánkfta helységbeli pap, a polgári rendből Kristyori István domesticus curator, Kristyori Lajos, Farkas, idősb és ifjabb József, Mihály, Sándor, András, Ferentz, Mohátsi József, Sombori Sándor, Jánó László urak és Szakáts József egyházfi.*²⁸⁴

Ezeknek jelenlétekben I. Kérdés tétetett arról, hogy a nemes ecclesianak minémű contentuma vagyon a tiszteletes egyházi atyafiban, templombéli szolgálattára s külső accomodatiojára nézve? Mellyre közönségesen azt felelék, hogy a nemes ecclesianak ökegyelme ellen nincsen semmi panassza semminémű tekintetben, sőt nagyon commendálja, látván, hogy templombéli szolgálattán kívül különös szorgalmatossággal taníttya a magához feljáró fiú s leánygyermekeket is, kiknek a maga szorgalmatossága által a tanulásban való szép előmeneteleket nagy örömmel szemléle a Szent Visitatio is.

II. Megkérdetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy miképpen commendálja a maga hallgatóit? Az Istennek házáat gyakorolják-é, magának illendő becsületit megadják-é, úgy competens fizetését bészolgáltatják-é? Mellyre lén [!] ez a felelete, hogy az Istennek házáat gyakorolják, magának is illendő becsületit megadják, de a conventioban feltett s ígért papi bére, úgy a kántorságért különösön kiszabott kevés jutalma nem administráltatik, melly miatt nem kevés megilletődése vagyon.

Erre a panaszra a jelenlévők azt felelék, hogy magok mindnyájan a restantiában lévő búzát, törökbúzáat, fát bé fogják szolgáltatni, és e részben csonkulása nem leszen a conventioban specificált papi bérnek. Hanem titulus Kristyori István és Jánó László urak, kik, mint azon időbeli curatorok a papi conventiot subscribálták, úgy declarálák magokat, hogy a conventioban olyanok is vagynak feltéve, kik ide bébírnak ugyan, de nem laknak itten in gremio ecclesiae, az illyenekre nézve a restantianak megadását nem fogadják, s annak megadására magokat nem kötelezik, és hogy az magoktól, vagy posteritasoktól ide hátrébb ne praetendáltassék, a Szent Visitatio most igazítsa el. [504] A fizetni nem akarók nevezetesen titulus Kozollyai Lajos, Mohátsi Lajos urak és Borsos Sándor úr posteritassa.

Ezen panaszra nézve tett a Szent Visitatio illyen végezést: Köteleztetvén egyházi törvényeink által, hogy a bébírók az helységbeli papnak s mesternek illendő bért adjanak, vala-kik itten azt megadni nem akarnák a bébírók közzül, az azoknál lévő restantia ad exsequendum adattassék által a méltóságos és tekintetes inspector curatoratusnak.

Ami pedig a tiszteletes loci ministernek a kántorságért való praetensioját illeti, az ecclesianak mostani körülállásai nem engedik, hogy 12 mfr. ökegyelmének többet szakasszon. Ennek, úgy a restantianak is (melly 5 mfr., s 40 dr. mégyen) megadására a nemes ecclesia köteleztetik. Úgy a szülék is köteleztettnék, hogy gyermekeikkel való dajkázkodásokért legalább 3 máriást egy gyermektől adjanak a tiszteletes loci ministernek.

III. Elévétetvén titulus Kristyori Lajos defunctus curator úr curatorialis demonstratioja, aki az előbbeni visitatioban azért nem absolváltatott volt, mivel minden pontokban nem volt elég világos, most pedig a jelenlévők előtt ventiláltatván, helyesnek találtatott, azért absolváltatik is illyen declaratioval: A mostan absolváltatott curator úr demonstratiojáról az 1800-béli visitatioban tett improtocolatio differál a mostan beadott s rathabeáltatott demonstratiótól. Azért hogy azidőtől fogva incassált 71 mfr. restantiát, s azt

²⁸⁴ HuZaL-Jkv. I/5. 503–506

erogálta is, aminthogy most hitelesen megmutatta. Hanem jelenti most is, hogy van még reménség valami pénzhez, mely ennekutánna bejöhet, úgymint:

	hfr.	dr.
1-o. Krésmajer Ignáztól	6	6
2-o. Francisci Bányája Társaságától	42	–
3-o. Méltóságos Ribitzei András úrtól	9	60

4-o. A capitalis után járó interes is nagyobbára künn vagyon. Mert az 1800-béli visitatióban megírt 321 mfr. és 43 dr. után járandó interesből többet s mástól nem vett fel a megírt curator úr, hanem csak Plésa Avrámától a competens interest és rudai Ambrus Avrámától. A most írt Plésa Avrám maga kezessége alatt tartván 40 vfr., abból az ő kezessége alatt lévő kristyori Birna Péter beadott 13 vfr. s 1 máriást [505] Kristyori Lajos úrnak. Ismét az ő kezessége alatt lévő Plésa György Kristyori Lajos úr előtt a nálla lévő capitalist 13 vfr. és 1 máriást altaladta bukuresti Tobiás Szimionnak. Azon 40 vfr. harmad részét is a főkezes, Plésa Avrám beadta titulus Kristyori István fungens curator úrnak, amint a következendő demonstratióból megtetszik. A fenn írt Kristyori Lajos úrnak beadatott 13 vfr. és 1 máriást elocálta maga illy formán: 10 vfr. kristyori lakos Fodor alias Lukáts Danilának, 3 vfr. és 1 máriást zdráptzi Tomadán Györgynek 1799-dik esztendőben.

IV. Ezután elévettetett az 1800-ban curatorságot viselni kezdett s viselt curator, Kristyori István úr curatoralis demonstratioja, melyben illyen perceptumok adattak fel:

	hfr.	dr.
a. Capitalist vett fel kristyori Plésa Avrámától	13	60
b. Interesből jött	6	52
c. Pascuumból 2 esztendőre pro annis 1800, 1801	31	20
d. Lignatióból 2 esztendő alatt	228	14
Summa percepti	279	46
Melly percepti summából erogált:		
1-o. A tiszteletes loci minisiternek pénzbeli fizetésében	141	85
2-o. Alamizsnában	3	20
3-o. Kántornak	24	–
4-o. Az ekklézsiának külömb-külobbféle szükségeire	14	36
5-o. Popa Danilának házának becsűjiben	50	22
Summa erogati	233	63
Elocált:		
1. Sombori Sándornak	7	14
2. István Dodának	5	10
3. Tufár Péternek	1	20
Summa elocati	13	44
Erogati et elocati summa universa	247	7
Melyet kivévén a percepti summából, marad a demonstrans úr kezénél	32	39

Ezen fennmaradott pénzből a visitatio alkalmatosságával a honorariummal edgyütt költ 16 mfr. 43 dr., és így megmarad még 15 mfr. 96 dr., mely effective az új curatornak transponáltatott.

[506] Felszedni való restantiak is vagynak az idén erdőlő emberektől, amint a visázott curatoralis demonstratióból megtetszik, hfr. 68 dr. 52.

V. Praetensioja lévén Kristyori Farkas úrnak, hogy ezelőtt való kántorságáért a nemes ekklézsiánál volna még hátra 12 mfr. és 75 dr., azzal defalcáltatni kívánnya, s az ecclesia is acceptálja azon adósságát, melly az 1796-béli visitatio actaiban találhatik.

VI.

	hfr.	dr.
Világosan kijő a domesticus curator úrnak demonstratiojából, hogy a tiszteletes loci ministernek ezen mostani esztendejére, melly expirál 27 ^a affuturi mensis Martii pénzbeli papi fizetésében	62	19
A kántorságért	12	–
A fellyebbvaló esztendőre is, amint sub numero II-do feljegyeztetett	5	40
Restálnak in summa	79	55

Efelett búzábeli competentianban metr. 41.

Törökbúzábeli competentianban metr. 7.

Fabéli competentianban 26 szekér.

Mindezeknek bészolgáltatása ajánltatik a nemes ekklézsiának.

VI. [!] A papi conventio neveltetik ezzel, tudniillik ad titulus Kristyori Farkas úr 1 véka búzát és 1 véka törökbúzát, Kristyori Ferentz uram 1 véka búzát, Isipi László uram ismét egy vékát. Ezzel nevedkven a papi conventio, Szakáts József egyházfi abból kitöröltetik.

VII. Titulus Kristyori István úr a curator hivatatról lemondván, votorum pluralitate választott titulus Kristyori Mihály úr, s bé is eskettetett a fiúág részéről. A leányág részéről pedig senki sem akarta felvállalni, akiket ezelőtt tett is a visitatio, csak névvel voltak curatorok, de semmihez sem szólottak s nem effectuáltak.

VIII. A bukuresti embereknek a kristyori erdőből való elfogattatásokért s azokkal való complanatioért a dévai uradalomtól törvényre citáltatván titulus Kristyori István domesticus curator úr, ezen ügyre, mint ekklézsiájára, illő léssen az új curatornak vigyázni s ezt procurálni.

1803

[646] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kristyoriensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis prosenior, Michaellem Barta juratum notarium et Samuelem Kolosvári vicedirectorem,

24. et 25. Februarii 1803. celebrata. A parochialis háznál jelen voltak tiszteletes Bán István atyánkfia helységbéli egyházi szolga, a nemes ekklézsiának érdemes tagjai között tekintetes Gulya László, Kozollyai János, procurator Tsernátoni János, Kristyori Lajos, István, Albert, Mihály, idősb és ifjabb József, András, Sándor, János László, Mohátsi József, Sombori Illyés urak és egyházfi Szakáts József.²⁸⁵

Minekelőtte a Szent Visitatio rendes munkájához fogna, minthogy tekintetes Kristyori István, Albert és vicecurator Mihály urak előre jelentették a tiszteletes prosenior úrnak, hogy magok kívánságok az, hogy valamint ezelőtt, úgy most is a visitatio folya a vicecurator úr házában. A tiszteletes prosenior úr mindeneknek előtte ezt a kérdést tevő a jelenlévők eleibe, hogy hol folytassék a visitatio, a parochialis háznál-é vagy a vicecurator úr házában mint ezelőtt, eziránt magok tetszéseket a nemes ekklézsiának jelenlévő tagjai nyilatkoztassák ki. Mellyre lőn közönségesen ez a felelet: Mivel eddigelé nem volt alkalmas parochialis ház, az holott jó móddal folytatott volna a visitatio, a szükség kényszerítette a

²⁸⁵ HuZaL-Jkv. I/5. 646–652.

nemes ecclesiat, hogy a curator házához gyűljön és ott folyjon a visitatio. Most pedig Isten őfelsége jóvoltából alkalmas parochialis ház vagy, folyjon itt a visitatio, valamint más ekkleziákban is szokott folyni. És ez votorum pluralitate meg is állítaték. Melly nem tetszvé tekintetes Kristyori István, Albert és Mihály uraknak, magik házokhoz elmenének, noha honorifice marasztattak, de nem maradának meg, sőt házaktól is honorifice hívatattak, de a visitation megjelenni többször nem akartak.

II. Ezen nemes ekkleziának pere lévén a romano catholica ekkleziával, melly perben a tekintetes nemes vármegyétől praesesnek kineveztetett méltóságos nalátzi Nalátzi József főispány úr [647] őnagysága, ezen nemes ekkleziának adsistense, titulus Tsernátoni János úr insinuálá a Szent Visitationak, hogy az actorea pars nagyon sürgeti ezen pernek a közelebről való Generalis Széken való elévételét s folyását. Írja meg a Szent Visitatio a méltóságos főispány úr őnagyságának és igyekezze demereálni az akkori megjelenésre, nehogy az őnagysága meg nem jelenhetése miatt az ekklezia meglábbálhatatlan kárt valljon.

III. Kérdés tétetek aziránt, hogy a tiszteletes egyházi atyafiban minémű contentuma vagy a nemes ekkleziának templombéli szent szolgálattára s külső magaviselésére nézve? Ami templombéli szolgálattát illeti, arra nézve a jelenlévők semmi panaszokat nem jelenték. Hanem külső magaviselésére nézve panasolja I-ben tekintetes Kristyori Lajos úr, hogy titulus Kristyori István úrnak sinistre azt adta volna fel, s eláltatta volna, hogy tekintetes Kristyori Lajos úr a tekintetes Kristyori István úr élete után ólálkodnék. Melly sinistra delatiojából a következett, hogy Kristyori István úr valóban ólálkodni kezdett Kristyori Lajos úr élete után.

Végezés: Hogy ezen vádnak jobban végére járhatna a Szent Visitatio, honorifice hívatva tekintetes Kristyori István urat ad confrontandum, de nem akart megjelenni. A tiszteletes atyafi pedig kész hitének letételével is magát expurgálni, mellyel megelégedvén a panaszló fél, a panasz füstbe megyen.

2-szor Panaszolják közönségesen, hogy a fiú- és a leánygyermeket, amint azelőtt tanította, azoknak tanításokat az ősztől fogva félbehagyta, s tellyességgel tanítani nem akarja.

Ezen panaszra eképpen menté magát a tiszteletes egyházi atyafi: Úgy vagy, hogy a gyermekeket tanította eddigelé, de majd minden jutalom nélkül, csak reménség alatt reménlvén, hogy jó alkalmatosság adván elé magát, fáradságát a nemes ekklezia megjutalmaztatta. Ígéretet is tett volt a tavalyi visitatióban, hogy amelly földeket arendaba másnak adott ki, az arendának [648] ideje kitelvén, magának a tiszteletes atyafinak általengedi a használás végett, de ígéretét a nemes ecclesia tellyesíteni nem akarta, sőt noha maga is megígérte azt az arendae taxat, mellyet más megád, az ökegyelme praejudiciumára ismét másnak adta. Melly hidegségével a nemes ecclesia a tiszteletes atyafit nagyon megkedvetlenítette és ezért mondott le a gyermekek tanításáról, kiket a tanításon kívül fával is magának kellett tartani. Maga külömben kész továbbra is a gyermekeket tanítani, csak a nemes ekklezia is kívánnya fáradságát megjutalmaztatni.

Végezés: Minthogy a nemes ekklezia is a tiszteletes atyafinak a gyermekek tanításában való nagy szorgalmatosságát és azáltal azoknak különös előmeneteleket recognoscálja, másfelől a tiszteletes atyafi is továbbra is kész azon szorgalmatossággal a gyermekeket tanítani és ajánlja is arra magát, spe condignae remunerationis inductus, azon fennforgó földeket a Szent Visitatio a nemes ekkleziával edgyüttértvén, általadja a tiszteletes atyafinak a használás végett azzal a meghatározással, hogy mivel egyházfi Szakáts József ökegyelme határkertet tett, a szántóföldet megszántatta és bévetette, a szántóföldnek és kaszállórétnek is fele hasznát ebben az esztendőben, mellyben esett az arendaba való kiadások, végye és adja meg a 20 máriásokat. A kaszállórétnek felét használja a tiszteletes egyházi atyafi, és ebben az esztendőben maga is az arenda harmadrészét, úgymint 10 máriásokat adja meg, továbbra pedig, amint fellyebb is megíratott, mind a szántóföldeket, mind a kaszállórétet

bírja s használja minden taxa nélkül, csakhogy a gyermekeket egész szorgalmatossággal tanítsa.

IV. Megkérdtetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy miképpen commendálja hallgatóit keresztyéni kötelességekre, papi conventioja szerint való bérének, s illendő becsületinek megadására nézve?

Ki 1. Panaszolja, hogy becsületiben nagyon kissebbíteni kívánta tekintetes curator Kristyori Mihály úr közönségesen beszélvén, hogy az olá papnének halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkieméretű embernek szájából nem hallgattya.

Végezés: A jelenlévőknek közönséges tanúbizonyságok szerint az olá papné sokáig betegeskedett és hosszas sínlődése után esett halála, [649] melyet tellyességgel a tiszteletes atyafinak tulajdonítani nem lehet. Ennélfogva a Szent Visitatio is a tiszteletes atyafit ártatlannak ítéli, mint akiben titulus Kristyori Mihály úran kívül senkinek semmi megbotránkoztatása nincsen, és a jelenlévők továbbra is szolgálattyaival élni kívánnak.

2. Panaszolja papi bérének meg nem adását és a restantiaknak specificatioját beadja illy renddel:

	Búzábeli restantia	Törökbúza
	Véka	Véka
Titulus Kristyori Albert úrnál	2	
Kristyori István úrnál	2	
Titulus Kozollyai Lajos úrnál	2	
Titulus Borsos Sándor úrnál	3	
Titulus Kristyori József úrnál	2	
Titulus Kozollyai János úrnál	2	
Titulata Kristyori Jánosné asszonynál	1	
Titulus Mohátsi József úrnál	1	
Titulus Mohátsi Lajos úrnál	1	1
Summa	16	1

Fabéli restantia szekér numero 23. Conventiojában vagyon 24 szekér, titulus János László úr adott egy szekeret, 23 restantiában vagyon.

Végezés: A titulus vicecurator úr az egyházfi által admoneálja a restantiariusokat a restantiaknak megadására, melyet ha nem cselekednének, a külső magistratusnak segítségé által is exsequáltasson.

V. Valamint ezelőtt, úgy most is panaszolja idősb Kristyori József úr, hogy az fellyebbvaló esztendőkbéli visitatio alkalmatosságával az akkori curator requisitiojára adott 2 véka zabot és 3 máriássára szénát, melyek mindeddig fizetetlenek.

Végzés: A domesticus curator úr haladék nélkül complanájon a panaszlóval.

VI. Megértvén a Szent Visitatio, hogy ezen nemes ekklézsiában a parochian kívül és a parochus híre s jelenléte nélkül szokott consistoriumi gyűlés tartani:

Végezi: Hogy amint egyházi törvényeink tartják és más ekklézsiákban is practizáltatik, [650] a parochialis háznál és az helyiségbeli egyházi atyafinak praesidiuma alatt tartassék a consistorialis gyűlés.

VII. A fiúág részéről ezen nemes ekklézsiában curatornak tekintetes Kristyori Mihály úr továbbra is meghagyatik, a leány ág részéről segítségül rendeltetvén titulus Kozollyai János úr, ki be is eskedetett úgy, hogy a számadást vigye titulus Kristyori Mihály úr, egyekben pedig maga titulus Kozollyai János úr is adsisáljon.

Ezeknek végében VIII. titulus curator Kristyori Mihály úr a maga oeconomica demonstratioját a maga házánál submittálja, adván fel illyen:

A. Perceptumokat:

Capitalisok adattak fel ezektől:	hfr.	dr.
Sombori Sándor	7	14
Fodor alias Lukáts Ádám	6	12
István Doda	5	10
Tomodán Gyorgy	3	40
Matyěj Gytza és Josziv	9	18
Gruetz Juon	2	80
Kristyori Tamásné	3	6
Ambrus Gyorgy és Avrám	6	12
Plésa Gyorgy és Tobies Szimion	13	60
Mákra Iszpász	2	80
Lukáts Danila	10	20
Idősb Turtsin Petru	10	20
Tsirkov Nunuk és Tobies Ádám	3	60
Glava Juon	1	2
Jenken János	–	34
Tufár Péter	1	20
Summa	85	88
Interest praestáltak:		
Sombori Sándor	–	42
Fodor alias Lukáts Ádám	1	2
István Doda	–	60
Tomodán Gyorgy	–	68
Matyěj Gytza és Josziv	2	4
Ambrus Gyorgy és Avrám	2	4
Plésa Gyorgy és Tobies Szimion	1	2
Mákra Iszpász	1	60
Idősb Turtsin Péter	1	36
Csirkov Nunuk és Tobies Ádám	1	44
Tufár Péter	–	22
Summa	12	44
[651] Lignatioból jött:		
Egy néhány sátoros cigánytól	1	66
Huer Lajostól és Antaltól	26	40
Serbán Juon aranyasztól	–	20
Egynéhány aranyásztól	–	35
Kétsmájer Ignáztól	30	6
Ribitzei Andrásról	19	20
Praevaricans Demián Nyikulától	22	44
Praevaricans Jákob Nutztól	20	40
Riskulitzai Popa Pétertől	1	20
Náj Antoni bányájától		
Groza Togyertől égerfa hájért	1	2
Opra Szimiontól detto	1	2
Aureli nevű bányától	2	40
Mós Petrutól	–	28
Dianits Mátyástól	9	60
Dianits Mátyástól	14	40
Summa	160	23

	hfr.	dr.
Pascuumból:		
Ristyěj Gligától	'9	60
Lupás Juontól	1	20
Sztánts Juontól	1	20
Motz Nyikulától és Florától	1	20
Groza Josziv és Popa Petrutól	1	20
Groza Gyorgy és Petrutól	1	50
Demján Tomától	1	20
Demján Nutztól	1	20
Borza Salamontól	1	20
Demian Juontól és Nyikula Togvertől	1	20
Sztánts Petrutól és Opsa Marinától	1	20
Summa	21	90
Régi parochialis ház fájáért	23	68
Korcsoma arenda	2	40
Perselypénz	4	8
Extractus summarius perceptorum:		
1. Emeritus curator titulus Kristyori István úrtól új curator keze alá jött	15	96
2. Régi restantiaik szedettek fel in summa	70	56
Nota bene: A protocollumban vagyon emlékezett 68 ft. és 52 dr., de több jött be.		
3. Capitalispénz jött be	85	88
4. Interesből	12	44
5. Lignatioból	160	23
6. Pascuumból	21	90
7. Régi parochialis ház fájáért	23	68
8. Korcsoma arenda	2	40
9. Perselypénz	4	8
Summa perceptorum	397	13
[652] B. Erogatumokat:		
1. Popa Danila épületeinek kifizetésére	62	4
2. A templom körül tett költségek		
5200 zsendelyszegekre	16	24
8 tereh zsendelyre	9	12
2. Fenyőfadeszkáért, kapuért, sarkakért	2	—
Ismét 8 tereh zsendelyért	8	76
200 lécszegért	—	68
1 font hájért a szegeknek kenésére	—	40
Ismét 100 lécszegért	—	42
Ismét 2 tereh zsendelyért	2	40
Turtsin Péternek a templom zsendelyezéséért	8	4
Ismét templom zsendelyezéséért Fodor Sámuelnek	3	78
2000 zsendelyszegért	3	20
Ó zsendelyszegek egyenesítésekért	2	66
Templom ablakainak correctiojáért	8	18
Úveges intertentioja	3	60
Parochialis ház tapasztásáért	2	66
Mészért	—	72
Parochialis ház ablakainak igazításáért	2	28
2 tereh zsendelyért	2	40
Summa	60	78

	hfr.	dr.
3. Papi fizetésben:		
1-o.	25	50
2-o.	25	50
3-o.	28	55
4-o.	25	50
5-o.	25	50
6-o.	31	50
Summa	162	5
4. Külömb-külömbféle költségek:		
2 enyedi supplicansnak	–	24
1 compulsoriumért	1	2
A Mixta Commissio alkalmatosságával borra	1	5
Egy kolosvári peregrinans deáknak	–	40
Egy inquisitioért	5	40
1 konc papirosra	–	40
2 cancellistaknak intertentiojokra	7	14
Szimon Filep erdei gornyiknak egy levél elviteléért	–	78
2 enyedi supplicansnak	–	28
Hertzegányi Damián Kosztának	1	2
Anjim Paszknak és Simon Filepnek	2	4
Egy kolosvári peregrinans deáknak	–	40
Summa	20	17
Extractus summarius erogatorum		
Popa Danila épületeinek kifizetése	62	4
Templom, parochia körül tett költségek	66	78
Papi fizetés	162	5
Külömb-külömbféle költségek	20	17
Visitatio alkalmatosságával zabra, szénára, visitatorok intertentioja és honorarium	24	33
Summa erogatorum:	335	37
Perceptumok summája lévén	397	13
Nyilván megtetszik, hogy a perceptum az erogatumot fellyülhaladja Melly residuumról jövőendőben tartozik számadolni a demonstrans curator úr.	61	16

1804

[695] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kristyorensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium, 23. Januarii 1804. celebrata.

Ekkor a parochialis háznál jelen voltak a nemes ekklézsiának lelki tanítója tiszteletes Bán István atyánkfia, a nemes ekklézsiának tagjai közzül pedig tekintetes Kozollyai János adjunctus domesticus curator, Kristyori Mihály ordinarius domesticus curator, Kristyori Lajos, idősb József, Sándor, Albert, János László, Mohátsi Lajos és Józsefurak és egyházfi Szakáts József ökegyelme.²⁸⁶

Kiknek jelentésekben ezek folynak:

I. Kérdés tétetett az tiszteletes egyházi atyafi iránt, hogy miképpen recommendálja a nemes ekklézsia papi szent hivataljának gyakorlásáról, külső magaviseléséről s erkölcséről.

²⁸⁶ HuZaL-Jkv. I/5. 695–698.

Erre a kérdésre nemes ekkleziának jelenlévő tagjai azt felelék, hogy contentumok vagyon ökegyelmében, mind hivatalbéli functiojára, mind magaviselésére nézve, kivéven titulus Kristyori Mihály urat, ki is azt adja fel:

1. Hogy amint másoktól hallotta, mivel akkor a templomban maga jelen nem volt, a tiszteletes egyházi atyafi a tegnapi napon minden textus nélkül prédikált.

2. A jelenlévő újesztendőnek első napján mondott prédikációjában, úgy a János László úr felesége felett tett halotti actiojában a Kristyori fiúágot nagyon megsértette.

Melly panaszra az tiszteletes egyházi atyafi ezt felelvén, hogy tellyességgel azon két alkalmatossággal tett tanításiban senkinek sértésére s bántására nem célozott.

A Szent Visitatio végezé, hogy a bépanaszoltatott atyafi azon elmondott prédikációkat a Partialis Szent Synoduson a megvizsgálás végett előadni tartsa kötelességének.

Ezen szóval tett panassza után 3. Titulus Kristyori Mihály úr beadá a Szent Visitationak azon memorialist, melyet titulus Kristyori István, Mihály, Albert és Farkas urak Karácson havának 18-dikán 1802-dikban, tiszteletes prosenior urunkhoz Kéméndre küldöttek, melyet tiszteletes prosenior urunk reinviált, hogy a bépanaszoltatott tiszteletes atyafival communicáltassék. [696] Most a Szent Visitatio is hasonlóképpen válaszolván azon beadott memorialisra, hogy tudniillik a kiírt panasz közöltessék a bépanaszoltatott tiszteletes atyafival, ki is köteleztetik, hogy pontonként írásában feleljen a panaszra, azholott és amikor megszólítatik.

Ezen válasznak hallására és látására titulus Kristyori Mihály úr a beadott memorialist a protocollumtól kivéve erőszakoson s eltevé. Melyet látván a bépanaszoltatott tiszteletes atyafi, solemniter protestála, hogy mivel titulus Kristyori Mihály úr a közöltetésre a törvénnél fogva megítéltetett panaszos levelet erőszakoson visszavette, maga is a feleltre nem tartya magát kötelesnek. Ezután ismét visszaadá azon memorialist.

Mindezeknek végében sajnálva látván a Szent Visitatio a tiszteletes egyházi atyafi és tekintetes curator között való versengést, atyáiképpen adhortálta mind a kettőt az atyafiságos egyességre s megbékélésre és intimálá a tiszteletes atyafinak, hogy maga, mint a János szelíd tanítványa, mutasson másoknak is jó példát, kövesse meg titulus Kristyori Mihály urat megeshetett hibájáról, melyet véghez is vitt a Szent Visitatio előtt.

II. Megkérdetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy miképpen commendálja a maga hallgatói Istennek tartozó keresztyéni kötelességeknek gyakorlására nézve. A közönséges isteni tiszteletben megjelennek-é, az úri szent vacsorával élnek-é, magának is, mint lelkipásztornak illendő becsületét s bérét megadják-é? Melyre ezt felelé, hogy hallgatói nagyobb részint keresztyéni kötelességeknek Istenre nézve eleget tenni igyekeznek, illendő becsületét magának is megadják, kivéven az egy Kristyori Farkas urat, ki is követ ragadván, agyon akarta ütni és illetlen mocskos szitkokkal is illette.

Kire nézve lön az a végzés: Ezen panasszát adja fel írásban a Partialis Synodusnak, ki sérelmének illendő orvosságát kieszközli.

Panaszolván továbbá, hogy illendő papi bére bé nem szolgáltatik, búza, törökbúza, fabé-
li restantiait így adja fel:

Restálnak	Búzával	Török búzával	Fával
	Véka	Véka	Szekér
Titulus Kristyori Lajos úr	1		
Titulus ifjú Kristyori József úr	1		
Titulus idős Kristyori József úr	1		
Titulus Kristyori Mihály úr	1		
Titulata Kristyori Rozália asszony	2		
Titulata Kristyori Jánosné asszony	2		
Titulus Kristyori István úr	2		

Restálnak	Búzával	Török búzával	Fával
	Véka	Véka	Szekér
Titulatus Kristyori Albert úr	2		
Titulatus Kozollyai János úr	2		
Titulatus Boros Sándor úr	3		
Titulatus Jánó László úr	2		
Titulatus Mohátsi József úr	2		
Titulata Sombori Istvánné asszony	1		
Titulatus Gulya László úr	4		
Titulatus Mohátsi Lajos úr	1		
Titulata Kristyori Tamásné asszony	1		
Titulatus Kozollyai Lajos úr	2		
Restantiak summája	30	14	23

Az ekklézsia közönséges fundussából is nem adatott több, hanem csak hfr. 7 dr. 14. És így pénzbeli fizetésében is hátra vagyon az elmúlt esztendőre 93 mfr. Úgy a cantori bére hfr. 12.

Végezés: Constálván világosan, hogy mind pénzbeli, mind naturaul való conventioja szerint való competentiajában a tiszteletes egyházi atyafinak feles restantiaja vagyon, azért a domesticus curatornak officiose ajánltatik, hogy minden competentiait minél hamarább bészolgáltatni tellyes tehetsége szerint igyekezzék.

III. Elévétett titulatus Kristyori Mihály úr oeconomica és curatoralis demonstratioja, melly így találtatott:

A. A perceptumokra nézve:	hfr.	dr.
Tavalyi visitatiobéli residuum	61	76
Azután pascuumból jött 4 pontokban	25	74
Földek arendajából Szakáts Józseftől	5	10
A határon telelő cigányoktól 5 positiokban	20	80
Egy égerfa hántótól	–	40
Perselybéli publicatioból	1	61
Perceptumok summája	115	41
[698] B. Az erogatumokra nézve:		
Egy kolosvári peregrinansnak adatott	–	40
Két n[agy]enyedi supplicansnak	–	40
Ems nevű elpusztított helységnek	–	60
Popa Adamutz házáért viceispány Válya László úrnak	20	40
Két tabularis cancellistanak egy inquisitioért	39	20
A szárazajtai ekklézsia számára	1	–
Istálló fedésére való szalmaért kéregetőknek	5	10
Két enyedi supplicansnak	–	40
A tiszteletes egyházi szolgának negyedik angariara	31	50
Újesztendőre való első angariában	7	14
Egy hárskötélért a haranghoz	–	24
Erogatumok summája	106	38
A perceptumnak summája lévén 115 mfr. 41 dr., eszerint vagyon még a demonstrans curator kezénél	9	3
Mellyből költött mostani visitatoria, zabra, victualekra és honor[ar]iumban 8 mfr. és 52 dr.	8	52
És így a residuum lészen	–	51

IV. Titulatus Kristyori Mihály úr a curatori hivatalról lemondván, helyében választott titulatus idősb Kristyori József úr, ki be is eskettetett, és akinek effective általadatott a defunctus curatortól a residuum úgymint 51 dr.

1805

[779] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Kristyoriensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium in domo parochiali, diebus 6ta et 7ma Februarii, anno 1805. celebrata. Itten jelen voltanak ezen nemes ekkleziának lelkipásztora tiszteletes Bán István atyámfia, a nemes ekkleziának érdemes tagjai között im ezek: Tekintetes dévai Gulya László inspector curator úr, tekintetes idősb Kristyori József vicecurator, Farkas, Albert, Sándor, Elek, Mohátsi József, Sombori Illyés és Sándor urak, Szakáts József egyházi, superveniáltak Kristyori Mihály és Ferentz urak.*²⁸⁷

Ezen alkalmatossággal mindeneknek előtte: I. Kérdés tétetett a tiszteletes egyházi atyafi iránt, hogy mind a templomban, mind a templomon kívül, úgy viseli és alkalmaztattya-e magát, mint illik egy lelkipásztorhoz, és van-e a nemes ekkleziának ökegyelmében contentuma? Melyre lón ez a felelet közönségesen a fellyebb megírt jelenlévőktől, hogy lelkipásztori hivatalában híven eljár, és ahhoz illendőképpen viseli s alkalmaztattya magát, contentálódik is ökegyelmével a nemes ekklezsia.

II. Kérdés tétetett az tiszteletes egyházi atyafi eleibe hallgatóira nézve, hogy a közönséges isteni tiszteletet gyakorolják-e, a sacrumokkal élnek-e? Ki ezt felé, hogy szívből akarná, ha mindnyájan szorgalmasabbak volnának a közönséges isteni tiszteletnek gyakorlásában, ugyanis vannak, kik igen ritkán jelennek meg az Úrnak házában és az úri szent vacsorával is egy esztendőben egyszer élni elégnék tartják. Kik is a Szent Visitatiótól atyáiképpen arra intettettek, hogy eddig való hibáikat keresztyéni tartozó kötelességnek buzgó tellyesítésével váltsák fel.

III. Megkérdeztetett a tisztelt egyházi atyafi aziránt is, hogy hallgatói magának, mint lelkipásztornak illendő [780] becsületét megadják, conventio szerint való kevés fizetését beszolgáltatták-e? Ki ezen kérdésre 9 pontokból álló panasszát adá bé írásban. Nevezetesebbek ezek:

1-ször. Hogy a parochialis fundus körül való kerteknek egy résziben való rosszasága s hijjánossága miatt veteményében, gabonájában s marhakóstyában érezhető s el nem szenvedhető kárt vallott.

Erre nézve végeztetik: A kerteknek reparatiojára s correctiojára assignálván a nemes ekklezsia az öreg Lukáts Ádámot, Gábort és Jankó Jánost, a vicecurator, akárki legyen az, esmérje s tartsa elmúlhatatlan kötelességének ezekkel a maga idejében a kerteket reparáltatni s corrigáltatni a tiszteletes egyházi atyafi kárának eltávoztatására.

2-szor. Kántori fizetésében 5 esztendő alatt elmaradott mindenkor 10 rhfr.

Ezen panasszára számba vétetett, hogy esztendőnként mit adtak a defunctus és fungens curatorok, és úgy találja a Szent Visitatio, hogy másfél esztendőre vagyon restantiában kántori fizetése in rhfr. 30, mellynek megadását injungálja a vicecuratornak.

3-szor. Hogy némellyeknél házanként ígért búzabéli, törökbúzabéli és fabéli feles restantiaja vagyon.

Ezen panasszára ígérék a jelenlévők, hogy akik restálnak, haladék és morositas nélkül befizetik a restantiát. Mellyet, ha kik cselekesznek Isten dicsőségének terjesztésében való

²⁸⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 779–782.

buzgóságokat ezzel is megbonyítták. Ha pedig olyanok találatnának, kik önként ezt nem cselekednék, bizonyosak lehetnek, hogy etiam executione mediante meg fognak a restantianak befizetésére szoríttatni.

IV. Elévétetett s ventiláltott idősb Kristyori József vicecurator úr curatorialis demonstratioja, mellyben ad fel ilyen:

A. Perceptumokat:	hfr.	dr.
1. A defunctus curator adott által	–	51
2. Száraz fáért az idegen erdőlk 88 positioban fizettek	197	40
3. Hujéréktől stompért és erdőért	7	20
[781] 3. [!] Simon kapitánytól stompért és bányaszájért pro 1803	14	40
4 Hujér Lajostól stompért és bányaszájért pro 1803	36	–
5. A németektől a Kőrös vizén levő stompokért pro 1803	7	20
6. Méltóságos Türi László úrtól ismét a Kőrösön lévő stompért pro 1804	3	60
7. Juhok pascuatiojáért	9	60
8. A Popa Ádám féle örökségért аренда pro 1804	10	20
9. Ismét Popa Ádám építményeiből 2 istállórész (mellyet kifizetett volt az ekklézsia)	21	42
10. Hujernétől stompért és erdőért ²⁸⁸ <i>fellyebb megvan</i>	7	20 ²⁸⁹
11. Tiszteletes Bán István uram adott földek arendajába	3	40
12. Perselypénz gyűlt	3	4
Perceptumnak summája	313	27
B. Erogatumokat:		
1. M[áros]Vásárhelyi 2 peregrinansnak	–	80
2. Templom és parochialis ház meszelésére 4 véka mészért	1	38
3. A tiszteletes egyházi szolgának pro 1803	102	–
4. Ugyan ökegyelmének pro 1803	4	86
5. Ugyan ökegyelmének pro 1804	51	–
6. A gornyikoknak	5	22
7. Kristyori Lajos úr curatorsága idejében vásároltatott zab és széna kifizetett	1	98
8. Papirosra		6
9. 1 véka zabért		36
10. A jelenlévő visitatoria tett költség honorariummal edgyütt	11	46
Erogatumnak summája	179	44
Mellyet kivonván a perceptumból, melly in summa 313 mfr. 97 dr., megtetszik világoson, hogy kell lenni a cassaban	133	95
Melly residuumot úgy ad fel a curator úr, hogy még künn volna az erdőlk embe-reknél, melly is ennekutána világosságra fog jöni.		

[782] A túl megírt erdőlk taxajából való residuumon kívül még hátra vagyon:

a. A Popa Ádám örökségért való аренда de annis 1801, 1802 in hfr. 16 dr. 32.

b) Az elocatum után való interes, melly hogy annál jobban világosságra jöjjön, szükség feladni, ki mennyivel adós.

V. Mivelhogy a Popa Ádám öröksége felett mindenkor controversia volt, meghatároztatik, hogy ahhoz senki semmi különös praetensiot ne tartson, hanem ennekutána plus offerenti adattassék arendaba.

VI. A szent edények megvannak hijjánosság nélkül.

²⁸⁸ Ki van húzva.

²⁸⁹ Kihúzva.

VII. Titulatus idősb Kristyori József úr a curatorságról lemondván, választattak s esked-
tettek curatoroknak titulatus Kristyori Albert és Mohátsi József urak.

1806

[858/b] *Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Kristyoriensi per suprascriptos, die 15ta Martii, anno 1806. Quo die in domo parochiali praesentes fuere loci minister reverendus dominus Stephanus Bán, praecipui auditores spectabiles domini domini Ludovicus, Michael, Adalbertus, Josephus senior et junior, Andreas, Franciscus Kristyori, Josephus Mohátsi, Elias Sombori et aedilis Josephus Szakáts.*²⁹⁰

His praesentibus:

I. A jelenlévők eleibe a canon szerint ez a kérdés tétetett, hogy az tiszteletes egyházi atyafit szent hivataljának folytatására és külső magaviselésére nézve miképpen commendálják? Mellyre a jelenlévők, kivéven titulatus Kristyori Mihály urat, közönségesen ezt felelék, hogy a tiszteletes egyházi atyafi ellen szent hivatalának a templomban való folytatására nézve nincsen semmi panaszok. Titulatus Kristyori Mihály úr pedig ilyen panasszát jelenté, hogy igen nagy maga megerőltetésével és különös hangon prédikál, melly a szükséges figyelmetességtől is elvonnya hallgatóit.

A többiek pedig azt panaszlák, hogy a contractus szerint a gyermekeket nem akarja tanítani. A panasz első ágára ezt felelé a tiszteletes egyházi atyafi, hogy már magának ez megszokott agendi modussa, mellytől könnyen maga el nem állhat. Ezen feleletére nézve intimálá a Szent Visitatio, hogy mind szóllását, beszédét, mind gestussait úgy alkalmaztassa, hogy mindenek előtt kedvet találhasson. Második ágára pedig a panasznak azt felelé, hogy magát a gyermekek tanítására contractus által kötelesnek nem esméri, de ugyancsak becsületből tanítani maga kész és tanítani is fogja [859/b] erga condignam remunerationem, melly készségét örömmel hallja a Szent Visitatio és ajánlya is hogy cselekedettel tellyesíttse.

II. Megkérdettetett a tiszteletes egyházi atyafi is, hogy hallgatói miképpen járnak el magok kötelességekben Istenre, felebaráttjukra és magára nézve, mellyre ezt felelé, hogy egyébb tekintetekre nézve panassza nincsen, hanem hogy conventio szerint való papi fizetésé igen nagy hijjánossággal szolgáltatik bé, úgyhogy alig subsistálhat.

Mellyre lett ez a végzés: Írásba adja bé restantiait és a Szent Visitatio azoknak megfizetését igyekezik eszközteni a canonok szerint való útmutatás szerint.

III. Elévétettett és ventiláltatott titulatus defunctus curator idősb Kristyori József úr demonstratioja, melly az elmúlt esztendőben tartatott visitatióban némű-némű pontokra nézve nem adpróbáltatott.

Ezen demonstatióban találtattak ilyen:

Perceptumok:	hfr.	dr.
Fizettek: Hujér Lajos	36	–
Simon kapitány	14	40
Németek	7	20
Hujér Lajosné	7	20
Szakáts József	10	20
Tiszteletes Bán István uram	3	40
2 istállóért	19	38

²⁹⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 858/b–861.

	hfr.	dr.
Praevaricator Almasán Juon	1	20
Erdőlésért	112	70
Általadatott residuum	–	51
Perselypénz	3	4
Perceptumnak summája	215	23
[860] Erogatumok:		
1-o. 2 m[aros]vásárhelyi peregrinansnak	–	80
2-o. A catholicus atyafiaknak	12	–
3-o. 4 véka mészért	1	38
4-o. A gornyikoknak	4	80
5-o. Titulatus Bán István uramnak papi szolgálattyaért	102	–
Ismét ökegyelmének cantorságáért pro 1803	4	78
6-o. Ugyan ökegyelmének pro 1804	–	32
7-o. 1 konc papirosra	–	60
8-o. Kristyori Lajos curator idejében vásárlott zabért, szénáért	1	98
9-o. Az Úr asztalára való borért	–	30
10-o. A gornyikoknak pálinkára	–	15
11-o. A visitatiokor tett költség és honorarium	12	34
Erogatumnak summája	208	45
Kivonván az erogatumot a perceptumból, lészen a residuum	6	78
Mellynek titulus curator Ribitzei Albert úrnak általadására köteleztetik defunctus curator, idősb Kristyori József úr		
Az erdőlésért való taxa is számba vétettvén, az exsurgálni találtatik	67	78
Egy istálló árrából hátravagyon	2	4
Ezen restantia in summa mfr. 69 dr. 78, ez is általadatik ad exsequendum a fungens curatoroknak		

IV. Elévétetett s ventiláltatott fungens curator Kristyori Albert úrnak demonstratioja:

	hfr	dr
Percipiált erdőlés taxaját		
43 örmingyei lakostól	56	84
Seszuri és bukuresdi lakosoktól	18	–
Az alá s fel járó cigányoktól	7	16
[861] Pascumból	14	58
Marhák legeléséért	31	10
Zdráptzi bánya stompjáért pro 1804	7	20
Neu Antoni 2 kerék stompjáért és bánya szájáért	14	40
Ribitzei András úrtól pro 1804	7	20
Hujér Antaltól 3 kerék stompjáért és 5 bánya szájáért	28	80
Perceptumnak summája	189	66
Erogált:		
1. Egy lakatért a templomhoz	–	54
2. A templom padimentuma correctiojáért	–	80
3. A parochialis ház ajtaja correctiojáért	–	60
4. Lécszegekre	–	12
5. 1 konc papirosra	–	60
6. Popestyiek tiltásáról való admonitioért	–	12
7. 8 gornyikoknak	9	16
8. Lészárnak a Sitárnak	20	40

	hfr	dr
9. A catholicus atyafiaknak Szebeni Ferentz úrfi által	66	–
10. Kristyori Antal úr kezébe	1	36
Tiszteletes Bán István uramnak papi fizetésébe és cantorságáért	112	24
11. Ugyan ökegyelmének pro 1804 restantiat	6	–

1807

[897] *Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Kristyorensi per suprascriptos ordinarios officiales ecclesiasticos die 8^a Martii 1807. A parochialis háznál jelen voltak az egyházi szolga tiszteletes Bán István atyánkfia, a nemes ekklézsia tagjai között titulatus Kristyori Lajos, Albert és ifjabb József, Mohátsi Lajos és József, Sombori Illyés urak és egyházfi Szakáts József ökegyelme.*²⁹¹

I. A jelenlévők a tiszteletes atyafit a jóról ajánlyák.

II. Maga ellenben panasolja 1-ször, hogy feles gabonabéli restantiai vagynak, mellyre ezt felelé a domesticus curator Kristyori Albert úr, hogy mindazok általadattattak a localis szolgabíró úrnak, kinek parancsolattya vagyon a méltóságos főispány úrtól, hogy azokat exsequálja.

2-szor. Különösön panasolja, hogy titulatus Borsos Sándor úr decessusán ott sok restantia feneklett meg.

Erre végeztetik: A domesticus curator úr ezen restantiakra nézve requirálja a nemes vármegye tisztségét, ki is ab officio parancsolni fog a tutornak azoknak megadattatások iránt.

3-szor. Panasolja, hogy fabéli restantia is vagyon felesen régi. Mellyre ezt felelék a jelenlévők, hogy a nemes ekklézsia általengedvén ökegyelmének popestyieket, kik esztendőnként 24 napokat tartoznak szolgáltni, úgy tartják, hogy fabéli competentiaja azzal suppléaltatott. Ugyancsak, hogy többször ez a panasz elé ne forduljon, azon szántó és kaszálló földökből, mellyeket eddig bizonyos taxa mellett egyházfi Szakáts József használt, azokat mellyeket maga eddig bé nem vetett, a kaszállóréttel edgyütt a jelenlévő esztendőben általengedik a használásra a tiszteletes egyházi atyafinak, mellyel maga is contentálódott.

III. Felolvastatt a tekintetes possessoratusnak 1794. esztendőben, Karácson havának 10-dik napján [898] költ levelek, mellyet minthogy már sokan violáltak, azokra nézve végeztetik, hogy név szerint adattassanak által a tekintetes inspector curator úrnak, hogy prosequáltassanak, avagy magok is a domesticus curator urak a külső magistratust requirálják és illendő elégtételt sollicitáljanak.

IV. Elévétetik fungens curator Kristyori Albert úr demonstratioja, mellyben feladja, hogy:

Percipiait:	rhfr.	xr.
A közönséges és mindenek előtt tudva lévő jövedelmekből, úgymint erdőlés, pascuum, bányák, stompok és egyebek taxájából	236	2
Ennek tertialitassa mégyen által a catholicus atyafiaknak, úgymint	78	40
És így marad a kristyori reformata ekkléziájának	157	20
Mellyhez accedál:		
Titulatus Brádi Ferentz úrtól	36	–
Titulatus Baterna Imreh úrtól	25	–
Titulatus Mohátsi József úrtól	2	–

²⁹¹ HuZaL-Jkv. I/5. 897–899.

	rhfr.	xr.
Szakáts Jóseftől	16	–
A reformata ecclesia számára gyűlt egész perceptumnak summája	236	20
Ebből erogált:		
A tiszteletes parochusnak az elmúlt 1806. esztendőre és régibb restantiainak depuratiojában	129	10
A közelgető Húsvétkor kezdendő új esztendőre anticipato	22	50
A templombéli székek festésére, computatis computandis, költ	20	6
Templom padimentumára mindössze költ	27	25
6 gornyikoknak	6	–
A contractusnak kikeresése végett tett utazásban költ	6	–
Egy s más égett helységeknek adatott	1	–
Erogatumnak summája	212	31
Kivonván az erogatumot a perceptumból, lészen a residuum	23	49
[899] Ehhez a residuumhoz úgymint 23 rhfr. és 49 xr. a két esztendők alatt gyűlt perselypénz úgymint	4	41
Exsurgál a residuum summája ad	28	50
Mellyből ismét kivonván a kiadatott visitatorium honorariumot	4	30
A visitatoria tett költséget	12	
Melly in summa	16	30
Ezen költség is kivonattatván a megírt residuum summájából, a curator úr kezénél jövődő számadásra marad	12	20
Ezen kívül maradt incassálandó titulus Kristyori Jósef úrnál való liquidum, vide <i>protocolli pagina 860.</i>	6	78
Bányászoknál és másoknál restantia	107	30

Lozsád

1686

[32] *Losádini continuatur die 25. Januarii.*²⁹²

Auditores examinantur de reverendo Stephano SzentGyörgyi.

Negligentiával, sokszori kinnjárással, részegen való praedikállásbéli botránkozásával és sok erkölcstelenségével vádoltatik. Kihez képest tellyességgel renunciál az ecclesia ökegyelmének. Deliberatum: Az 79. canon szerint meretur objurgationem.

Item de scholae rectore Paulo Patai ecclesia examinator.

A scholamester a praedikátorát számárnak hívja, a megmarasztás előtt esztendőnként öszvebékélnek, de azután esztendő által csak veszekednek.

Deliberatum: A mester az 94. canon szerint megérdemlené az eliminatiót, de ex superabundanti condonáltatik ez egyszer. Admoneáltatik, többször ollyat ne cselekedgyék.

Reverendus minister examinator de suis auditoribus:

1. Hetedszakai könyörgéseket és vasárnapi délyesti praedicationokat nem frequentállyák, nevezet szerint a Bíró s György Deák bé iszák [!].

2. Ferencz János fia, Ferencz Pál vádoltatik, hogy a mezőn egy leányt comprimálni akart, vagy talám comprimált volna is.

3. Magok között egyenetlenek.

4. Némellyek a prédikátort és mestert bestelenítik, koldusoknak, beste lélek, kurva fiainak szidgyák.

5. Sok fizetése restál a ministernek, sokan el is mentek a fizetéssel, s fizetését az egyházfitúl kívánnya ökegyelme.

6. A félbéreseket nem akarják megadni az régi usus szerint az egy forintot.

Deliberatum ad 1. Admoneáltatnak, legyenek buzgósabbak. A specificált személyek [33] pedig a gyengéknek rossz példát ne adgyanak.

2. Az 44. canon szerint purgállyá magát a következő Partialisig, ha nem cselekeszi, excommunicáltatik.

3. Intetnek az edgyességre az 133. zsoltár szerint.

4. Reprehendáltatnak, a Christusért, ha magokért nem, becsüllyék meg. Egyébiránt a külső magistratust requirállyuk.

5. Az adóssak fizessenek, ha az egyházfiak negligentiajából esett az fizetésnek nem percipiálása, méltó, hogy azok fizessék meg. Egyébiránt ha a Partialisig nem cselekeszik, a cultus suspendáltatik.

6. A régi mód szerint tartoznak megadni.

A scholamesternek halottúl nem akarnak fizetni, praetendálván, hogy harangtúl fizetnek, s nem a mester harangoz pedig.

Deliberatum: A régi usus observáltassék.

---

²⁹² HuZaL-Jkv. I/1. 32–33.

1687

[43] 29. Januarii [1687.] continuatur visitatio Losádini.²⁹³

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Paulo Táallyaj etc. In omnibus commendatur.

Reverendus pastor examinator de auditoribus.

Az isteni szolgálatnak gyakorlásában mind az Úrnak napján, s penigh hétköznapiakon igen hidegek. Nominanter Bereczk Gáspárné vádoltatik, hogy 20 esztendőnek alatta az templomban nem volt.

Deliberatum: Közönségesen ökegyelmek intettetnek az egyházi szent szolgálatnak gyakorlására, az mellyet ha nem praestálnak az közelebb leendő Partialison, tiszteletes Táallyaj uram tartozik fide mediante kiadni közönségesen Partialisul, az nemes vármegyét requirálván articulariter büntettetni. Semmiképpen el nem mulattyuk ezt is addálván, az olyanoknak tisztességes temetések nem lészen, Bereczk Gáspárné penigh ha ugyan abban megyen, mind külső, belső büntetésit várja.

[44] Nota bene: Az losádi ecclesiatól számot vévén, vagyon azon losádi ecclesianak de praesenti hatvanhárom forintya s harmincegy pénze fl. numero 63,31, mellynek interessinek felitt bizonyos ratiokra nézve conferálták az falu számára, feliról tartoznak ökegyelmek annuatim számot adni b[ecsületes] visitator atyánkfiainak az egész summával edgyütt. De praesenti vagyon interesbeli bor urn. numero 31,4.

1689

[53] Anno 1689. 11. Februarii continuatur visitatio Losádini etc.²⁹⁴

Auditores examinantur de pastore reverendo domino Paulo Táallyaj.

Qui nullo oneratur gravamine.

Reverendus pastor examinator de auditoribus.

Vádoltatnak ökegyelmek közül némellyek az fizetésnek megkissebitése felől, melynek praestálására intetnek, új rendelést is töltek.

Nota bene: Az ecclesianak bora lévén, jövendőben tartoznak számot adni rólla.

A tavalyival zsindelyt vettek.

1690

[82] Concluditur visitatio per reverendum ac doctissimum dominum seniore
Georgium Körtövélyesj et caeteros fratres Georgium Isipi, Stephanum Köpeczj etc.
Losádini, anno 1690. die 6. Martii.²⁹⁵

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Samuele Jenej.

A bibliaolvasást és az hétköznapi praedikállást eddig is ökegyelme ritkán követte. De caeteris optime commendatur.

De rectore, qui etiam commendatur.

Pastor examinator de auditoribus: Az buzgóságnak nevedését és az Isten igéjéhez való engedelmességet naponként tapasztallja ökegyelme benne.

²⁹³ HuZaL-Jkv. I/1. 43–44.

²⁹⁴ Uo. I/1. 53.

²⁹⁵ Uo. I/1. 82.

Difficultas: Tótiban lakik egynehány vallásunkon való nemesember, kik is semmit nem contribuálnak az losádi praedikátornak, s mégis mikor halottjak esik, aszt kívánnák, hogy nyolc polturáért temessen, mint az losádi ős örökös nemes lakosoknak.

Tetszett, hogy atyafiúságosan inducáltassanak az ecclesiában, és valamit az praedikátornak contribuálván, azután tartozik ökegyelme szolgálni.

Anno 1688-beli bor proventusból de praesenti vagyon kézen fl. 8 dr. 10. Tavalyi bor pedig vagyon 32 veder.

Megcselekedhetnök, hogy a templom kerítésének rossz voltáért minden nemzeten ven-nénk sigillatim fl. 12, mégis e mostani terhes időt meggondolván, paterne intyűk, következő Szent György napra építsék meg, különben poenáltatnak.

1691

[92] Anno 1691. die 31. Januarii visitatio instituitur Losádinj per reverendum ac doctissimum seniore Georgium Körtövélyesj, clarissimum dominum Stephanum Vásárhellyi, Stephanum Köpeczj.²⁹⁶

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Samuele Jenej.

Commendatur in omnibus cum tota sua familia.

De rectore scholae.²⁹⁷

Reverendus dominus pastor examinatur de ecclesia et domino rectore.

Difficultates:

1. Sokan az hallgatók közzül minden buz-góság nélkül vadnak, az [93] templomban nem járnak, vadnak olyak, akik egyszer is a praedikátor idejében az templomban nem vol-tak, az sacramentumokkal nem éltek.

2. Mikor az nemes falu adjudicállya, hogy az, avagy amaz ennyi vagy annyi fizetéssel tar-tozzék, nem akarják megadni a praedikátornak.

Deliberatum:

1. Intetnek az diligentiaira és a praediká-tornak imponáltatik, hogy mikor az olyan meghal, lelkiismereti kötelessége alatt ne dicsírje meg, hanem gyalázatosan emlékezzék felőle, ut gloria ipsorum sit ignominia, ut est Phil 3 v. 19.²⁹⁸

2. Az nemes falunak lévén autoritassa, hogy adjudicállyon annyi vagy amannyi fize-tést, vagyon arra is autoritassa, hogy megh-fizessen. Azért az egyházfinak legyenek öke-gyelme abban segítséggel, különben, mivel úgy tudjuk, hogy az jövő héten ide jönnek az tisztek, a praedikátor requirállya, úgy hisszük,

Felsőbb rendelvek jegyzőkönyve – 1856
– címlap

²⁹⁶ HuZaL-Jkv. I/1. 92–93.

²⁹⁷ Egy sor kimarad.

²⁹⁸ Fil 3,19: Kiknek végök veszedelem, kiknek Istenök az ő hasok, és akiknek dicsőségök az ő gya-lázatokra van, kik mindig a földiekkel törődnek.

hogy ökegyelmek megfizettetnek, ide értvén az egy-egy véka zabot is.

Nota bene: De praesenti 1689 esztendőbeli borbúl vagy on fl. 13. Item 1690-beli bor urn. 32, melybül mindazáltal a labancok erőszakkal vittek el circiter urn. 3.

1692

[102] *Continuatur [visitatio] die 18. Januarii Lasádini per reverendum dominum seniore Georgium Körtövélyesi et adjunctos quosdam fratres, clarissimum dominum Musnai, dominum Stephanum Baczoni.*²⁹⁹

Auditores examinantur de reverendo pastore domino Samuele Jenei et rectore.

R[esponsum]: Pastor commendatur tuam in propria persona, tum a familia sua, ita a rebus gestis.

R[esponsum]: De rectore: Hangosabb szavút szeretnének.

Reverendus dominus pastor examinator de suis auditoribus.

R[esponsum]: 1. Csak mesterestől s magam cselédimmal szolgálom az Istent. Kevesen járnak az Isten igéjének hallgatására.

2. Vagyon nyolcvan ember, aki még eddig Úr vacsorájával nem élt, akik élhetnének.

3. Vagyon huszonöt ember, aki soha időmben az templomban nem volt.

4. Az innepeket nem szentelik, sem vasárnapot, sem az három nevezetes innepeket nem observálják.

5. Amint akarnak, csak úgy fizetnek, azért az dézma felől igazíttást kívánok, s akik nem fizetnek, azt nem urgeálják.

6. Mialta itt lakom, zabot nem fizettek.

7. Némelyek becstelenül tractálják.

R[esponsum] rectoris Stephani Bereckszászi:

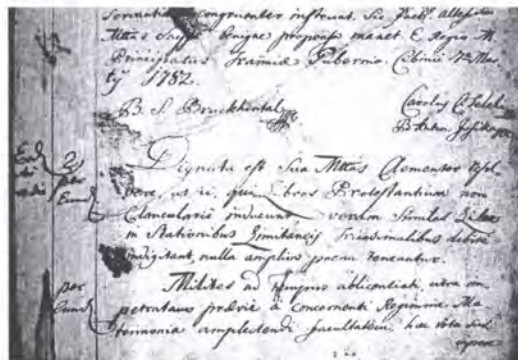
1. Az halotti pénzt meg nem adgyák.

2. A gyermekekről is nem fizetnek.

[103] *Deliberatum:*

Ad primum, secundum et tertium: Az 1687. esztendőbeli visitatioi deliberatum jussón eszettekben ökegyelmeknek.

Ad 4-tum: Approbatae Constitutiones partis quintae, edicto 51 rendelt poenat az nemes ország.

Felsőbb rendelet jegyzőkönyvének egyik oldala

Ad 5-tum: Minthogy ökegyelmek is megkívánnák, hogy a praedicator a régi szokás szerint szolgáljon, mi is megkívánnuk, hogy a régi mód szerint fizesenek.

Ad 6-tum: Tartoznak zabbal, melynek megfizetésére ha magokot nem obligálják, mindgyárt procedáltatunk ökegyelmek ellen.

Ad 7-mum: Intyük ökegyelmeket, amint illik, az lelki attyát úgy becsüljük ökegyelmét, mert attya az lelkiekben. Azik pedig eddig becstelenítették, azokot ökegyelmek büntessék meg, mert mi

²⁹⁹ HuZaL-Jkv. I/1. 102–103.

megbüntettettyük. Ha pedig az praedicator valakinek vét, megbüntettettyük mi őkegyelmét is.

Deliberatum ad instantias rectoris: Az nyomtató ökörnek ne kes[d] fel az száját.

Observatio: Mivel eleitől fogva, aki vasárnap temettetett a praedicatornak nem fizetett, most is helyben hagyatik, hoc tamen posito, hogy ha pénteken hal meg, pénteken mondgya meg, ha szombaton hal meg, szombaton mondgya meg. Külömben fizetés nélkül nem tartozik praedikálni.

1694

[132] *Continuatur visitatio Losádini per eosdem viros reverendos 18. Januarii [1694.]*³⁰⁰

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Samuele Albisj et domino rectore Sigismundo Szilágyj.

Reverendus pastor, quoad doctrinam, pietatem et mores, optime commendatur.

Ez esztendőnek vége felé nem igen tanított, mivel el vagon magának is vágyása, mester uramnak, azért mi sem marasztjuk.

Difficultas: Albisi uram egy excommunicata, sem politice, sem ecclesiastice még meg nem lakolt kurvát egy idegen jövevény legénnyel, ki is mihelyt elhálta, menten elszökött, megeskette, sőt a publicatio és amellet való attestatio nem annak rendi szerint estek.

Deliberatum: Őkegyelme szerezze elő minden ide tartozó késségét, mert a jövődő Partialison megszöllittatik.

Reverendus pastor examinatur cum suo rectore de suis auditoribus.

A kevés idő alatt tapasztalta őkegyelme Is-tenhez való kegyességeket.

Nota bene: Ab anno 1687 ad annum 1693 inclusive az 31 veder és 4 kupa rend szerint bėjővő bornak az árra fl. 107,90. Ebből jó helyre költ fl. 65,24. De praesenti vagyon még ad futuram rationem fl. 12. Ami ettől megmaradott volna scil[icet] fl. 30 és egynehány pénz, házát felvervén Farkas Lázár curator úrnak a németek, a magájéval edgyütt elvitték. Elegett munkálódtak közönségesen megszerzésében, de Hajszter general igasságot nem szolgáltatott.

De praesenti vagyon bor urn. 31,4.

Par quietantiae curator exhibitae: Losádi Farkas Lázár uram ab anno 1687 ad annum 1693 inclusive az interesbeli 31 veder és 4 kupa rend szerint való borról számot adott, erogálván jó helyre. Maradott ad futuram rationem készpénz ft. 12, bor urn. 31, 4 kupa, melyről quietálljuk őkegyelmét.

Georgius Körtvélyesi senior tractus,

Et caeteri visitatores Samuel Jenei, Sanctae Sedis juratus notarius

Stephanus Köpeczi minister ecclesiae Allp[estensis]

Pénztárkönyv – 1857 – címlap

³⁰⁰ HuZaL-Jkv. I/1. 132.

1695

[151] *Visitatio continuatur Losádini per reverendum dominum seniore*
*Georgium Körtvélyesj, Samuelem Jenej et Casparem Váradj.*³⁰¹

Auditores examinantur de reverendo domino Samuele Albisj et domino rectore Martino SzentPéterj.

1. Accusantur negligentia. Vagyon olykor, hogy egy hétig sincsen harangozás, mind praedikátor uram ökegyelme, mind mester uram egyszersmind absentálnak.

2. Feletőbb hosszas ökegyelme mind tanításban, mind könyörgésben. Unalomba hozta magát.

Reverendus dominus pastor examinatur de suis auditoribus.

Commendat suos auditores.

Deliberatum ad 1. Sit memor illius prophetae: Átkozott, aki a Jehovának dolgát csalárdul cselekeszi, et illius Salvatoris: Aki az eke szarvára vetette kezét, ne nézzen vissza. Azért ha igaz a vád, ezeket távoztassák, szabják magukat az 36., 37. canonokhoz, egyébiránt a kérmény censurat nem subterfugiállyák. *Nota bene: A vád nem verificálódván, a deliberatum tolláltatott.*

Ad 2: Hogy ne ártson mind magának, mind hallgatóinak, rövid legyen a tanításban, szabja magát az 42. canonhoz.

Ecclesiiai jövedelem:

De praesenti készpénz vagyon ft. 38, (*nota bene: ex errore írták ezt, ez ami a templom-ra költ*) (bor jött praeter-propter urn. 21). Deficiálván némelyek, ez a summa megcsönkült.

Az 1694. visitatoria költött ft. 2,16. Az schola ajtaja csinálásáért adott dr. 48. A cigánynak ajtósarkak csinálásáért dr. 8. Az ecclesia háza tornácának deszkázásáért ft. 1,60. az harang felszegezéséért dr. 60. A templom zsendelyzéséért ft. 32.

1696

[169] *Continuatur visitatio Losádini 6. Februarii anno 1696. per reverendum dominum seniore*
Georgium Körtvélyesi, Georgium KisMariai, Stephanum Nádudvari
*et Nicolaum Pértsi.*³⁰²

Auditores examinantur de reverendo pastore domino Samuele Albisi.

1. Difficultállyák ökegyelmek azt, hogy Albisi uram azt mongya, hogy tavaly hamissan vádolták. Pirongattya ökegyelmeket közönségesen, hogy tízzel fizetnek, mint egy pásztor-nak. Mikor kívánnák, hogy declarállya, eltitkollya, közönségesen gyalázódnak. Az elmúlt ősszel az gonosztévőknek megbüntetésekért ökegyelme az eskütteket praedikállósékből kárhoztatta, hogy hasokat s erszényeket töltik, az Isten őket megbünteti.

2. Háborún él felette igen ökegyelme mesterével minden nap.

3. Igen difficultállyák, hogy hosszas ökegyelme az könyörgésben és az tanításban.

[170] Similiter examinantur auditores de rectore, domino Martino Sz[ent]Péteri.

Eletére, tanítására nézve mindenekben commendáltatik, az egy jószág nál egyebet nem tudnak. Magok között miért egyenetlenek, nem tudgyák, az mikor tiszteletes Albisi uram nincs itthonn, az cultust véghezviszi.

Reverendus minister examinatur de auditoribus:

³⁰¹ HuZaL-Jkv. I/1. 151.

³⁰² Uo. I/1. 169–170.

Az isteni szolgálatban való nagyobb szorgalmatosságot kíván hallgatóiban és szebb edgyességet közöttek, mint eddig volt. Fizetése iránt ökegyelme az időre nézve nem panaszkodik, mindazáltal ha lehet, hogy megorvosoltassék, kívánnya.

Similiter dominus rector examinatur.

Ökegyelme is nem panaszkodik ökegyelmek ellen.

Deliberatum ad querimoniam auditorum:

1. Az mit már mind mi, mind az ecclesia elfelejtettünk, ne refodikállya ökegyelme, sőt ellenkező jóval pótollya ki. Az kik pedig tízzel fizetnek, adgya ki ökegyelme, ne gyaláztassék az egész ecclesia. Mikor pedig feddi az tiszteket ökegyelme, úgy fedgye, mint atyafit, sőt ha lehet, in res politicas ne immisceállya magát. *Canon 43. et 79.*

2. Intimállyuk ökegyelmeknek az békességet, az melyre ha reá nem lépnek, tiszteletes esperest uram ökegyelme a következő Partialisban ágállyon mind az kettő ellen, inquiráltátván ellenek, lakollyon a bűnös.

3. Iterato intyük ökegyelmét, ne szerezzon magának unalmat s ne idegenítse hallgatóit.

Deliberatum ad instantiam reverendi ministri: Admoneálatnak az hallgatók.

Memoriale: Az tavalyi huszonegy veder bornak az árrából adósságot fizetnenek s egyéb expensakra elkölt, de caetero in praesenti vagyon 21 veder bor.

1697

[189] *Continuatur visitatio per reverendum seniore Georgium Körtvélyesi, caeterosque reverendos assessores Losádini anno 1697. die 31. Januarii.*³⁰³

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano Várallyai.

Reverendus dominus pastor optime commendatur de omnibus.

De rectore iidem auditores examinantur, nullo crimine accusatur.

Reverendus dominus minister cum suo rectore examinantur de suis auditoribus.

Domini auditores perinde commendantur in omnibus a reverendo domino ministro et domino rectore.

Observatio: Mivel controversiaban forog az harangozás dolga kiváltképpen losádi ecclesiában, végesztük, hogy mind itt, mind a több ecclesiákban a mesterek a praedikátorok híre nélkül ne harangozzanak, nisi aegre valente vel absente pastore, canone XCIV.

Pro anno 1695 et 1696 számot adván Farkas Lázár uram az esztendőkből kezéhez jött ecclesia pénzéről, mely vala ft. 36, maradott nálla dr. 55, a többit hasznos helyre költötte. Pro praesenti vagyon urn. vini 8.

1698

[202] *Continuatur visitatio Losádini anno 1698. die 24. [Januarii] per reverendum ac doctissimum Georgium Körtvélyesi seniore et confratres ejus.*³⁰⁴

Auditores examinantur de reverendo pastore Stephano Várallyai.

Reverendus pastor Stephanus Várallyai in omnibus bene laudatur. Rector scholae similiter laudatur.

Reverendus pastor examinatur de auditoribus. Nincsen semmi panasza ökegyelmének, sem mester uramnak.

³⁰³ HuZaL-Jkv. I/1. 189.

³⁰⁴ Uo. I/1. 202.

Úrasztali ezüstkanna – 17. század – részlet

1700

[232] *Continuatur visitatio Losádini anno 1700. die 15. Februarii per reverendum ac doctissimum seniorem Georgium Körtvélyesi et confratres ejus.*³⁰⁵

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Stephano Várallyai.

Auditores qui comparuerunt: 1. Idősbik Vince János, 2. Ferencz János, 3. Farkas Lázár, 4. Farkas János, 5. Zudor Pál, 6. Györfi Balás, 7. Vince László, 8. Vince István, 9. Szolgabíró Vince Mihály.

Pastor reverendus in omnibus laudatur.

Rector similiter Johannes Gesztelyi.

Reverendus pastor examinatur de suis auditoribus.

Ökegyelmének vagyon panasza Herczeg Márton felől, hogy egy praedikációjából mit vett magára, ő tudgya, az időtől fogva magát absentálta és maga atyafiait is az templomtól elvonta.

Mester uram kívánnya ezt, hogy a gyermekek tanításáért való fizetésben rendellyenek ökegyelmek magok között valami jó rendet.

A gyermekek tanításáért köszönséges tetszésből megegyezvén mind az becsületes falu legatusi, s mind az visitorok ekképpen concludáltak, hogy ezután ez legyen az fizetés rendi:

Lectortúl és abecedariustól dr. 30.

Rudimentistatúl dr. 60.

[233] Grammatistatúl ft. 1.

Syntaxistatúl ft 1,20.

1701

[240] *Anno 1701. 5. Januarii. Instituitur visitatio Losádini per reverendum seniorem Georgium Körtvélyesi, Georgium Isipi etc.*³⁰⁶

Auditores, qui comparuerunt in persona aliorum: 1. Johannes Vincze senior, 2. Paulus Zudor, 3. Stephanus Márton, 4. Stephanus Vincze, 5. Aedilis Ladislaus Vincze.

Examinati auditores in omnibus laudant reverendum Stephanum Várallyai.

Commendant et rectorem *Franciscum Várallyai*.

Reverendus minister examinatur de suis auditoribus.

Szász Istók tellyességessen absentállya magát az templomtól.

Deliberatum: Admoneáltassék, hogy úgy ne járjon, mint az attya.

Nota bene: Farkas Lázár uram vármegye dolgában járván, nem lehetett jelen, azért a számadás elhaladott. Eszt elő kell kérni semel pro semper.

³⁰⁵ HuZaL-Jkv. I/1. 232–233.

³⁰⁶ Uo. I/1. 240.

1702

[257] Anno 1702. die 25. Januarii continuatur visitatio Losádini per praefatum
reverendum dominum seniore et adjunctos fratres Casparum Váradí
et Franciscum Békési.³⁰⁷

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Stephano Várallyai et familia ut et de domino rectore Francisco Várallyai.

Optime commendatur reverendus dominus minister cum familia.

Conditio rectoris suspendati a iudicio reverendi domini ministri.

Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus.

1. Fájllallya őkegyelme azt, hogy vannak olyanok az ecclesiában, kik esztendőben egyszer sem mennek az templomba s Úr vacsorájával sem élnek.

2. A parochialis ház leroskatt, item a templom s parochialis ház, schola körül való kertek rosszak.

Deliberatum:

Ad 1: Közönséges tetszésből, amint egyéb ecclesiákban, úgy itt is, jure officii imponáillyuk tiszteletes Várallyai úrnak őkegyelmének, hogy hallgatóit catalogusba vévén, aki esztendőnek forgása alatt sem praedikatiot nem hallgat, avagy csak [258] kevészer, sem Úr vacsorájával nem él, szorgalmatossan feljegyezvén, más visitation az ilyeneket mind excommunicáillyuk, mint ecclesianak haszontalan tagjait, mind harangszó nélkül temettetni megparancsollyuk.

Ad 2: Az elromlott első házat nyárig, az kerteket mind templom mellett, mind parochia s schola mellett az szőlőmunkáig ha őkegyelmek meg nem csináillyák, az 88-dik canon szerint mind praedicator, mind scholamestert eltiltunk az szolgálattól, melyekre magok is ígérték őkegyelmek magokat.

Farkas Lázár uramnál vagyon ecclesia bora pro praesenti urn. 15.

A summa pénzadósság ezeknél vagyon restantiában:

Bekes Andrásnál ft. 3.

Kis Mihálynál ft. 4.

Kömíves András fiánál ft. 4. Solvit ft. 2,25, restat ft. 1,75.

Bekes Gábornál ft. 2,30.

Beretzk Jánosnál ft. 3. Szászvároson lakik, hat esztendőül fogva semmi uzsorát nem adott érte.

Darnai Mihálynál ft. 5,30. Vagyon tíz esztendeje, hogy semmit nem adott utána.

Ferentz Istvánnénál ft. 2. Négy esztendőül fogva semmit nem adott utána.

Nyerges Györgynél ft. 3.

A losádi ecclesiából elveszett egy régi ezüstpohár, melynek széle aranyas volt, Beretzk Márton egyházfiúságában, úgy hallatik pénzt veretett belőlle.

Curatores losádini constituti: Lazarus Farkas, Paulus Zudor.

Úrasztali ezüstkanna

³⁰⁷ HuZaL-Jkv. I/1. 257–258.

1705

[8] *Continuatur visitatio Losádini per reverendum dominum seniore Samuelem Jenei, juratum Sanctae Sedis notarium et reverendum Stephanum Tokai.*³⁰⁸

Auditores examinantur de reverendo pastore Petro Keresztúri.

Non sunt bene contenti auditores cum reverendo ministro, alium expetunt, relegantur difficultates auditorum ad Sanctam Synodum Partialem, ibi si sufficientes habeant rationes, habebunt responsum.

De domino scholae rectore examinati auditores, quamvis haberent suas querimonias, tamen non aggravunt, quoniam alium expetunt.

Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus.

[9] Accusat eos, sem vasárnap, sem hétköznapi a templomban nem járnak, káromkodás hallatik közöttök, nevezetesen Takács Dániel káromkodással vádoltatik. Vagyon botránkozató személy, Seres Péter fia paráznsággal vádoltatik.

Deliberáltunk, hogy intra octavum purgálja magát, másként excommunicáltatik.

Nota bene: Bereck Gáspár eltartotta a praedicator borát, búzáját, fáját.

Deliberatum: Gergely pápa napig ha meg nem adgya a praedicatornak borát, búzáját és fáját, mind a mostani, mind a következő praedicatoroknak szolgálattok nélkül ellészen mind maga, mind gyermekei.

Nota bene: Találtatott a losádi ecclesianak de praesenti pénze ft. 26,66 az egyházfi gondviselése alatt. Adósság vagyon ft. 23 interes nélkül két esztendőül fogva, mellynek interesse volna vini urnarum 23. Vagyon ismét kezénél 4 horgas.

1717

[103] *Continuatur Visitatio Losádini anno 1717. die 27. Februarii.*³⁰⁹

Examinatur de reverendo ministro Stephano Rákosi ecclesia.

Laudatur et commendatur de vita, moribus et de sedulitate docendi.

Examinatur reverendus minister de suis auditoribus.

Examinatur ecclesia de domino rectore Benedicto Andrási.

Accusatur 1. Hogy gyakran megrészegeedik. 2. Hogy akkor másokkal veszekedik. 3. Hogy a tanuló gyermekeket felettébb veri s az scholától elide[ge]niti, minthogy elidegenítette is egynéhányát.

[104] Deliberatum: Volt az ecclesianak pénzbéli congestuma mostani egyházfi, Farkas György uram kezében ez szerint:

	ft.	dr.
1. Tavalyi restans pénz	2	–
Régi búza Ferentz Bálint fiaitúl	1	36
Interess bomak az árra	3	36
Mely in summa facit	6	72

Ezekből szükséges helyekre erogált ökegyelme ft. 2 dr. 3. Marad még pro futuro ad rationandum ft. 4 dr. 66.

Item régi búzabeli adósság ezeknél:

Ferentz Györgynél metr. 9

Fazekas Istvánnál metr. 9

³⁰⁸ HuZaL-Jkv. I/2. 8–9.

³⁰⁹ Uo. I/2. 103–105.

Iffjú Fekete Mihálynál metr. 8

Farkas Istvánnál metr. 6

Ferentz Péternél metr. 5

Ferentz Bálint amivel tartozott scil[icet] 4 vékát egy-egy máriásával megadta ut supra.

Nota bene: A fellyebb specificált személyeknél levő búzának metretaja limitáltatott egy-egy máriáson.

[105] Deliberatum: A nemes ecclesia elintézte volt, hogy 3 kalangya búzát adgyon Kőmíves Mihály uram is, mindazáltal.³¹⁰

Amit Kőmíves Mihály uram felől elvégezett a nemes ecclesia k[ivá]lt a fizetés dolgában, helyben hadgyuk.

Deliberatum: Volna hatalmunk rá, hogy néhai Márton András uram árváján az ecclesianak 26 veder borbéli adósságát executorok által megvétettethetnők, mint már szolgálga személyen. Mindazonáltal ex superabundenti a vármegye következő gyűléséig elvárjuk még őkegyelmét, ha addig őkegyelme meg nem fizeti, azután brachio mediante megvesszük.

1718

[122] *Continuatur Visitatio Losádini anno 1718. 15. Februarii per reverendum dominum seniore[m] Petrum Keresztúri et adjunctos fratres, Gasparem Váradi et Petrum Örsi.*³¹¹

Reverendus dominus minister Stephanus Rákosi examinatur de suis auditoribus. Jóllehet eddig az őkegyelme hallgatói restek voltak az isteni szolgálatnak gyakorlásában, mellyről az elmúlt esztendőbeli visitatiokor severe corripáltattak volt is, mindazonáltal a megszentelő kegyelem által annyira mentenek az isteni szolgálatnak gyakorlásában azután fogva, hogy reverendus minister előttünk a maga hallgatóinak buzgóságokról [123] és az Isten házának gyakorlásáról dicsíretesen emlékezett.

Ecclesia examinatur de reverendo domino ministro. Commendatur de vita, moribus et functionis jugi exercitio.

Az ecclesianak mostani egyházfia, Farkas György uram ratiocinált eszerint: Az elmúlt esztendőbeli visitatiokor vett ratiojátul maradt volt restantia pénz őkegyelménél hfr. 4 dr. 66, item azután fogva percipiált búza után való interest hfr. 5 dr. 10, mellyek in summa tesznek ft. 9,76. Ezen summából erogált az elmúlt esztendőbeli visitatiokor ft. 30 dr. [1]9, mellyeket kivéven a fellyebb megírt summából, marad még őkegyelménél ft. 6 dr. 57, mellyekről in futuro tartozik ratiocinálni.

1719

[145] *Continuatur Visitatio in ecclesia Losádiensi anno 1719. 17. Januarii per reverendum dominum seniore[m] Petrum Keresztúri et adjunctos fratres Petrum Örsi, Johannem Décsi et Nicolaum Sz[ent]Péteri.*³¹²

Examinatur reverendus dominus minister, reverendus dominus Stephanus Rákosi de suis auditoribus.

Panaszolkodik Vintze István ellen és leánya, Éva ellen, hogy őkegyelme az ecclesia házára jövőn, őkegyelmét indebite tractálta, a leánya pedig átkozódott, kivált az őkegyelme feleségét átkozta terhének büntetésével.

³¹⁰ Az egész bekezdés ki van húzva.

³¹¹ HuZaL-Jkv. I/2. 122–123.

³¹² Uo. I/2. 145–146.

Examinatur dominus rector Gabriel Szathmári de suis auditoribus. Panaszolkodik, hogy búzabeli fizetése egészen kinn vagy, fel nem szedheti.

[146] Examinatur ecclesia de reverendo domino ministro. Commendatur optime a suis auditoribus de vita, moribus et functionis jugi exercitio.

A dominus rector is commendatur a suis auditoribus, hoc uno excepto, hogy Fekete György panaszolkodik, hogy étszakának idején házára ment.

Az ecclesianak bonumi aszerint megvadnak, amint protocolláltattak.

Az ecclesia egyházfiánál, Farkas György uramnál maradott volt a tavalyi visitatiokor ft. 6,57. Annakutánna borbúl percipiált őkegyelme ft. 5,40, melly in summa téssen ft. 11,97. Mellyekbül őkegyelme szükséges helyekre erogált ft. 4,84. Még marad az őkegyelme kezénél ft. 7,13, mellyekről in futura visitatione tartozik ratiocinálni.

[1719–1750]

*Dificultates ecclesiae reformatae Losádiensis.*³¹³

1-mo. Az kezéhez assignált bonumokról regestrum mellett ratiocinállyon egyházfi uram.

2-do. Ami pénz assignáltatott kezéhez, una cum interesse ratiocinállyon.

3-tio. Az ecclesia szőlejéből ami proveniált, arról is hasonlóképpen.

4-to. Ami mész megmaradt volt a templom épületitől, arról is adgyon számat, akinek il-
lik.³¹⁴

5-to. Holmi zsendellyről vagy on emlékezet, akinek illik, arról is ratiocinállyon.

6-to. Az idegen emberek halála alkalmatosságával az harangozásért proveniált proventust remonstrállya.

7-mo.

Losádi Farkas Sámuel egyházfi uram ratioja:

Egy tarka ládában:

1. Egy fedeles tarajas aranyos virágos pohár.

2. Más, fedél nélkül való aranyos pohár.

3. Egy ezüst aranyas tángyérocška, Nádudvari Ersébet asszony neve alatt.

4. Egy ónkanna, romlott fedelű.

5. Két óntángyér, melyet assignáltunk Györffi Jóseff urannak, hogy megcsináltassa.

6. Egy vékony patyolatra varratt négyágú szkófiummal hosszúdag keszkenő.

7. Egy ezüst fonallal sárga, patyolatra varratt, a két végén 8 ág van, és az asszony Barsai Gergelyné asszony adta.

8. Egy vékony patyolatra tiszta szkófiummal 10 ággal varratt keszkenő, néhai Markosány Péterné asszony adott volt az ecclesianak.

9. Vagy on ismét patyolatra fejr selyemmel s szkófiummal elegy varratt keszkenő.

³¹³ Lozsádi Református Egyházközség levéltára. Régi iratok. (A továbbiakban: LozsádLvt. Iratok) 1. sz. Sajnos az iratot pontosan datálnunk nem lehetett, hiszen ezt többszöri hozzáírás, reaktualizálás nehezíti. Az iratban Rákosi István lelkész neve fordul elő, aki eddigi ismereteink szerint 1717–1719 között volt lelkésze a lozsádi gyülekezetnek (1720–1728 között pedig Marossolymoson szolgált, ahol 1728-ban halt meg). A levélben az áll, hogy neki adják három esztendei használatra az eklésia szőlő-sét, ugyanakkor említi, hogy pénzt adtak ki arra, hogy Zágoni mestert idehozzák, aki 1746-ban szubscribált Nagyenyeden (a matricula utólagos bejegyzése szerint lozsádi tanító volt). Az adósok nevei pedig más jegyzőkönyvekben az ötvenes évek táján jelennek meg. Az irat tehát legalább húsz-harminc esztendő vázlatos történetét rögzíti.

³¹⁴ Az egész sor ki van húzva.

10. Egy vékony fátyolra varratt karmazsin selyemmel és aranyfonallal köszte megágazva keszkenő, kit Györffi Jósefné, Incédi Anna asszony adott ecclesianak.

11. Vagyon egy gyolcs abrosz, két rendivel recés, a végein csipkés.

12. Item egy gyolcs kockás, recével elegy, a szélein kötéses abrosz, kit ugyan az asszony Barsai Gergelyné asszony adott az ecclesianak.

13. Item mindenféle színű sellyemmel varratt abrasz, kit Nagy Gyuri Ferencz adott az ecclesianak.

14. Egy asztalra való viseltes szőnyegecske.

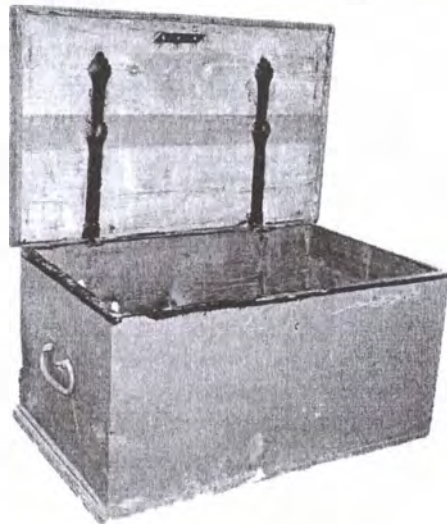
15. Farkas György egyházfia ratioja.

16. A prédikálószéken egy zöld tafota, Farkas Annók asszony adta az ecclesianak, a templomban áll.

17. Az éneklőszéken egy kék selyemmel varratt kendő.

Ezekről rendesen ratiocinálván a régi regestrum szerint Farkas Sámuel uram, assignáltatott a mostani egyházi [kezébe]

18. Farkas Sámuel uram 1722-ben constituáltatott volt egyházfinak a losádi ecclesiában, kinek is kezéhez assignáltatott volt készpénz huszonegy forint hetvenhat pénz, tizenkét véka búza, melynek árra téssen hfr. 12 dr. 58 id est tizenkét forintot, ötvennyolc pénzt. In summa ment az ökegyelme kezéhez hfr. 34 dr. 34 ~ harmincnégy forint, harmincnégy pénz, melynek erogatiojáról ratiocinál:

Az eklézsia ládája

	hfr.	dr.
Ferencz Mihálnál interesre	13	—
Fekete Bálintnak	4	—
Záganí mester uram hozatásakor	3	—
Item útiköltségre	1	3
Summa erogationis	21	36
Restál ökegyelménél	—	40

Nota bene: Bökös András fiainál vagyon in super ft. 2, melynek hat esztendőől interest nem praestált.

Item az búza áráról ratiocinál eszerint:

	hfr.	dr.
Néhai Fekete Mihálynak tritici metr. 9, facit	3	6
Néhai Fazakas Istvánnak tritici metr. 9, facit	3	6
Néhai ifjú Fekete Mihálynak 8, facit	2	72
Néhai Farkas Istvánnak metr. 6	2	4
Ferencz Péternek metr. 5, facit	1	70
Summa metretarum numero 37, facit	12	58

Az készpénz vala hfr. 21,76, az búza ára ft. 12,58, in summa hfr. 34 dr. 34, melynek annuatim interesse proveniál urn. vini 17 et sic per 6 annos computando facit urn. 102, item az Bökösnél levő két forint után urn. 6. Summa urn. 108.

Az ecclesia szőleiből proveniált egy esztendőben urn. 8.

Más esztendőben, Borsai midőn dolgozta, kup. 2.

Az ecclesia szőlője engedtetett praedikátor Rákosi István uramnak három esztendeig, úgy, hogy jól megdolgoztassa harmadában, azontúl feliben.

Azmely zsendelyt adta kölcsen ki néhai Vincze Mihály egyházfi, numero 3000, arról admoneáltassék, hogy az árát keresse fel, s adgya az egyházfi kezébe, akár in parati, akár in natura, melyet ha nem cselekednék, fizessen ex propriis.

Nota bene: Tóti János uram harangozásáért kellett fizetni egy forintot, melyre compromittálta magát Vincze Tamás uram, hogy veszen két harangkötelet az mostani boldogfali sokadalomkor.

Néhai Sera Mihály uram harangozásáért Márton Imreh uram [...] ezen admoneáltassék, egy tallért fizessen le.

Az halattok harangozását egy órán által ne vonják, dependeálynak abban az harangozók praedicator uramtól.

A cinterem kapuját zsendellyel kell befedni, az zsendelyt alkudgya meg szolgabíró uram, és az Márton Imreh uramnál levő pénzzel vegyék meg. Szolgabíró uram az elhozatásába is succurál.

1756

[1] *Ratio edilis ecclesiae reformatae Losádiensis, domini Francisci Fekete, sequitur hoc modo, ab anno '53 usque ad annum '55 computando.*³¹⁵

Perceptiones et assignationes:

Assignatio:	ft.	dr.
1-mo. Mikor elsőbben az ecclesiában fungálni kezdettem, előttem lévő egyházfi, Hertzeg Mihály uram ökegyelme ecclesiabéli pénz adósságot adott által	81	54
2-do. Vincze Sándor és Péter uraiméknál lévő nyolc forintokat, id est	8	–
Summa	89	54
3-tio. In anno 1752 percipiáltam a fenn specificált pénzbéli adósság után huszanhárom veder mustot s négy kupát, ebből pedig hordóra kiadván harmadfél veder mustot, sepreje is lévén tizenegy kupa, héjja pedig öt kupa, és így marodván tizenkilenc veder bor, mellynek is vedrit eladván cum dr. 60, facit	15	40
4-to. Anno 1754 percipiáltam ugyan a fenn specificált summa pénzbéli adósság után bor interes harmincegy veder, mellyet is adtam ell Zudor János és Zágani István uraimnak kezességekre vedrit cum dr. 48, facit	14	88
5-to. Item in anno 1755 percipiáltam ismét bor interest um. 49 s kupa 6, ebből vettem egy hordótt az ecclesia számára négy vedren s négy kupán, megmaradott pedig 45 veder s kétt kupa, amelly is nincsen eladva, hanem hordóban vagyon.		
[2] 6-to. A fenn specificált nyolcvanegy forint s egynéhány pénz adósságból percipiáltam Ferencz Mártonnétól	2	–
7-mo. Item Farkas Ábrahámától	2	34
8-vo. Ferencz Mihálytól ugyan a specificált adósságból percipiáltam	2	38
9-no. Percipiáltam a fenn specificált adósságból Vincze Péter uramtól	4	–
10-mo. Előttem lévő egyházfi Herczeg Mihály uram, mikor fungálni kezdettem az egyházfiságban, adott kezemhez az ecclesia pénzit	1	60

³¹⁵ Lozsádi Református Egyházközség levéltára. Számadások (A továbbiakban: LozsádLvt. Számadások) 2. sz. 1–4.

	ft.	dr.
11-mo. Percipiałtam Nopcsa László uramtól valami zálogos földeket	30	60
Tota summa perceptionis	69	20
Sequuntur erogationes:		
1-mo. Ezen specificált hatvankilenc forint s egynéhány pénzbeli perceptioból adtam ki interesre eszerint:		
2-do. Bereczk Márton uramnak	3	6
Borgya Györgynek, Bereczk Márton kezességére	6	12
3-tio. Adtam ugyan interesre Gligor Péternek Székellj Mihállj kezességire	6	12
4-to. Adtam Gálffi János uramnak interesre	3	6
5-to. Adtam Bökös Gábor uramnak bor interesre	2	4
6-to. Fekete Jóseff uramnak interesre	2	4
7-mo. Fekete András uramnak adtam interesre	2	4
8-vo. Idősb Fekete János uramnak interesre adtam	1	2
9-no. Idősb Fekete György uramnak interesre adtam	1	2
10-mo. Buduroj Péternek adtam a Zudor Mihály uram kezességire	1	2
11-mo. Adtam Fekete Tamás uramnak interesre	1	2
[3] 12-mo. Ugyan a fenn specificált pénzbeli perceptumból erogáltam a tállyai reformata ecclesianak	–	60
13. A kalotasz[ent]királyi ecclesia számára	–	14
14. Item a templom ajtajának gyantározására	–	14
15-to. Adtam a falusbírónak holmi admonitiokért	–	6
16-to. Adtam az 1752-ben gyűlt bornak töltésére	–	21
17. Adtam harangkötélért	–	34
18. Adtam egy publicans munkácsi özvegy papnak	–	24
19. Adtam erdővidéki Goncsi [?] ecclesia számára	–	24
20. Adtam szításkeresztúri két égett embernek	–	24
Ugyan bor töltésére in anno 1754 adtam	–	24
Ismét bor töltésére azon esztendőben	–	14
Költöttem két versben az Úr vacsorájára	–	22
Erogáltam in anno 1755 Déván celebrált Generalis Synodus számára	1	2
Item harmadszor is adtam communiora	–	10
Ismét az említett Generalis Synodus számára vettem egy kupa íros vajatt cum dr. 48 és négy csirkét cum dr. 18, facit	–	66
Item erogáltam tiszteletes uram beköszöntése alkalmatosságával	1	20
Item in anno praeterito 1755 mester uram beköszöntése alkalmatosságával	–	548
Item az ecclesia számára vettem egy pánt vasat	–	34
Ugyan in anno praeterito 1755, midőn mester uramat lehoztam, fizettem három ládájának lehozásáért	–	34
Ugyan tiszteletes uram ecclesiankba jöveletekor vettem öt oka tehénhúst okáját cum dr. ött, és hét csirkét cum dr. 6, facit	–	31
Ismét a mester uram ecclesiankba jöveletekor két font húsért	–	5
Summa summarum	35	87

Nota bene: Pappirosra is erogált dr 12.

[4] Ami pedig a restantiakat, tudniillik a borbellekett illeti, eszerint következnek:

Specificatio restantiarum	urn.	cup.
Ferencz János uramnál vagyon restantiában	7	6
Bökös Tamás uramnál vagyon restantiában	1	<i>solvit</i>
Néhai Ferenczi Ferencz uramnál vagyon restantiában	20	–
Zudor Mihály uramnál vagyon	1	2
Ferencz Mihállynál vagyon restantiában	8	–
Farkas Jóseff uramnál vagyon restantiában	7	4
Ferencz Sándor uramnál vagyon restantiában	2	4
Kosztá Péternél vagyon restantiában	1	4
Gálffi János uramnál vagyon restantiában	1	4
Szabó János uramnál vagyon restantiában	6	–
Zágoni István uramnál vagyon restantiában	–	6
Summa	56	6

Nota bene: Ami pedig az ecclesia adósságátt illeti, amely de praesenti így vagyon, ki-nek hány forint vagyon, az ecclesia azon adósságról írt contractusából világosan extál:

Nota bene:	hfr.	dr.
A fenn specificált perceptióból az tavallyi bornak az árra, úgymint	14	88
Melly még in [...] vagyon, ingrediálván az erogált summba, amely is tészen a papirossal edjüt hfr. harmincöt és kilencvenkilenc pénz, id est	35	99
Melly is öszveséggel tészen in summa	50	87

1757

[1] *Rationes aeditui ecclesiae reformatae Losádiensis domini Francisci Fekete de tribus annis videlicet 1753, '54, '55 confectae per nos infra inscriptos, atque ad id a nobili consistorio denominatas, die 13. Decembris 1756. taliter sunt ventilatae atque acceptatae.*³¹⁶

1. Pagina 1-ma numero 1. et 2. melly 89 forintot felad a ratiocinans, hogy ment által ke-ze alá, arról illyen declaratiot téve ökegyelme, hogy ez a pénz jóllehet bor interesre bizo-nyos embereknek ki van adva, amint arról emanált contractus megmutatja, mindazonáltal a nyolc forintja, melly Vintze Sándor és Péter uraiméknál lenni indigitáltatik numero 2-do, nem fructificált az első esztendőben, úgy a másodikban is, lévén valami pusztá szőlő azon pénzben elfoglalva, és így ad foenerandum marad hfr. 81 dr. 54.

	urn.	oct.
Melly után kellett volna bójóni négy kupájával pro anno 1753 bor	40	6
De jött bé azon esztendőre	23	4
Restantiában maradván	17	2

2.

	hfr.	dr.
Azon 89 forint massából anno sequenti 1754 a debitorok, amint pagina 2-da nume-ro 6., 7., 8., 9. megtetszik, feladván	50	72
Marad ad fructificandum	78	82

³¹⁶ LozsádLvt. Számadások 3. sz.

	urn.	oct.
Mellyre pro anno 1754 kellett volna igrediálni bor	39	3
De jött bé csak	31	–
Restat	8	3

3. Ugyanazon pénz után, és annakutánna kiadott pénz után, melly a contractus szerint hfr. 113,54.

	urn.	oct.
Kellett volna bérjőni pro anno 1755 bor	56	6
De jött bé	49	6
Restat	7	–
És így az három esztendei restantia facit	32	5
Melly a régibb restantiakkal, mellyek pagina 4. specificáltaknak, tészén	56	6

4-to

	hfr.	dr.
Ezen három esztendőbeli bor fructus in annis '53 et '55 kikoresomároltatván, ami két hordók vásárlásától, seprőtől, apadástól megmaradott importált	35	72
Melly a felyebb említett 89 forintokkal és 54 pénzekkel tészén	125	26
[2] Mellyhez hozzátévé az elébbeni egyháztól, Hertzeg Mihály ökegyelmétől pagina 2 numero 10 általadott	5	60
Item Noptsa László uramtól valami zálogos földekért feladott	30	60
Univera summa percepti in aere facit	157	46
Melly percepta massából ekklézsiái acceptabilis szükségekre elköltvén	13	10
Restat	144	36

5-to. Az 1754-béli bort, melly említettetik pagina 1. numero 4-to, a nemes falu bizonyos szükségre elvévén penes recognitionales, hogy vedrit a dr. 48 megfizesse. Azon pénz a proportione repartíaltván a nemes falura, minden gazdaemberre esett dr. 14, mellyet in natura négy-négy kupájával az idén felszedetvén, a congesto usque ad ulteriorem ecclesiae dispositionem pro nunc marad a ratiocinans atyafiú keze alatt.

Melly szerint mi semmi notabilis difficultast az exhibeált ratioban nem deprehendálván, ad amplioem discussionem et confirmationem respective a nemes consistoriumnak recommendáljuk actum anno et die ut supra Losádini apud aedes domini Francisci Fekete nuper aeditui.

Per nos Stephanum Herepei, verbi divini ministrum in ecclesia reformata Losád et Sanctae Synodi notarium mpr., Andreám Györffi personam nobilem atque consistorialem ecclesiae reformatae Losádiensis, Ladislaum Vintze ibidem personam consistorialem Losádiensis, Thomam Farkas personam nobilem mpr.

Sancta Visitatio omni ulteriore impetitione plenarie absolvit rationistam aedituum Franciscum Fekete. Losád, 19. Januarii 1757.

Per juratum notarium Stephanum Herepei mpr.

1758

[1] A losádi nemes eklézsának kiadott pénze után való bor interesnek perceptioja
pro anno 1758.³¹⁷

	urn.	oct.
Fekete Thamás	–	4
Fekete György	–	4
Fekete Gábor	3	–
Fekete János	1	4
Beretzk Márton	2	–
Farkas András	1	6
Budurétz Péter	1	3
Fekete Ferentz	1	–
Fekete Ferentz junior	3	–
Fekete András	3	–
Ferentz János	1	–
Borgya György	3	–
Farkas Dániel	1	6
Ferentz Lukács	9	–
Gálffi János	1	4
Fekete Jóseff	1	–
Fekete Pál	1	–
Zudor István	2	–
Györffi Balás	–	4
Bökös Thamás	1	–

Az eklézsia hordóját megtölteni vettem két veder s három kupa bort, mellyet töltettem a hordóban Fekete Ferentz és Takács János uraimék előtt, mellynek is ára térszen hfr. 2 dr. 28.

[2] Pro anno 1758 erogáltam az eklézsának kezembben adott pénziből ugyan az eklézsia szükségeire eszerént:

	hfr.	dr.
1-mo. Erogáltam ött szál széles deszkára	–	75
Adtam háromszáz zsendellyszegre	–	18
Az Úr vacsorájára másfél kupa bora	–	9
40 lécszegre adtam	–	24
Vintze Sámuel uramtól bírándó szénahellynek kertekről való megzáloglásért	–	28
Egy contractust irattam az eklézsának cum	–	6
Az oskolaháznak ablakain levő táblák sarkaiért, retesziért, szegért fizettem	–	34
Adtam egy pánt vasra	–	34
Ebből csináltattam egy reteszt egy reteszelővel a schola kamrájára, ezért fizettem	–	9
A Szent Visitatio számára fél fertály borsat vettem	–	18
Ugyanarra a szükségre sáfrán	–	12
Adtam fél font rizkására	–	9
Adtam fél ejtel árpakására	–	6
Papirosra	–	16
Vettem egy nyulat a visitatio számára	–	18
Egy ludat is	–	14

³¹⁷ LozsádLvt. Számadások 4. sz.

	hfr.	dr.
Húst vettem tíz okát, adtam érette	–	50
Adtam ezen írást leíróknak	–	12
In anno 1758. die 18. Januarii tiszteletes esperest uramnak honorarium	–	68
Item a notariusnak	–	34
Ugyanezen visitatoria borra, kenyérre és egyéb accidentiakra	5	46

[4] Percepta aedilium domini Petri Fekete et Johannis Takáts de anno 1758:

	hfr.	dr.
I. Emeritus egyházi Győrfi András uramtól diversis vicibus percipiáltunk		
a. Egy rendben	4	–
b. Más rendben	–	21
c. Harmadik rendben bor árrából	19	68
d. Item Zudor János uramtól a Ferentz Lukáts uram szőlőjének kiváltásából	24	–
e. Gálfi János uramtól feladatott pénzből	3	6
Summa	50	95

Praesentibus recognoscálok, hogy az én praesentiamban levála egyházffi Fekete Péter uram néhaji Fekete András uram özvegyétől Ferentz Kalára asszanytól hfr. 6 dr. 4, id est hat magyarforintot és négy pénzeket, amelyekkel adóssa az egyházfiának, mellyről adtestálok.

Signatur Losád, 28. Decembris 1759.

Zudor János.

1761

[1] Pro anno 1761. Demonstratio aedilium dominorum Ladislai Vintze et Georgii Fekete.³¹⁸

A. In perceptis:	hfr.	dr.
Jött által elébbeni egyházfia, Hertzeg Mihály ökegyelmétől készpénz bor árra	36	90
Felvetésből való peták pénz	5	22
Pálinkás szekerektől	1	42
Fekete Gábor adott fel capitalist	6	–
Antalfi Istvánné ugyan afélét	4	–
Pálinkás szekeresektől jött bé in anno 1761	2	77
Budurázt Pétertől 24 mfr. naturabéli interessének redemptioja	4	8
Mészárszék taksája Borgya Györgytől	1	2
Summa percepti	61	41
Ezen kívül erga contractuales jött által Farkas József uramnak interesre adott	15	30
Univera summa percepti	76	71
[2] B. In erogatis:		
Budurázt Péternek adott 24 mfr. pótolására	19	24
Harangkötélért	–	24
A kis harang igazításáért a cigányoknak	1	38
Az ördögkeresztúri templom szükségére	–	48
Szigeti gymnasium számára	–	60

³¹⁸ LozsádLvt. Számadások 5. sz.

	hfr.	dr.
Egy égett embernek	–	12
Pataki kollégium számára	–	60
A parochialis házbéli kemencéért és fűtőért	4	67
A templom ablakainak rámaiért	–	60
Ugyanazon rámákra való vasvesszőkért	–	44
Ugyanazon rámákra való szegekért	–	10
A pulpitus megigazításáért	–	28
A templom ablakainak megüvegeztetéséért	9	60
A parochialis ház üveglakaiért	2	38
Bortöltelékre	–	18
Abronsokért	–	15
Akik az ablakokat elhozták Szászvárosról	–	6
Summa erogata	41	12
Ezen kívül interesreadtunk:		
Fekete S. Jánosnak	3	–
Fekete S. Gábornak	2	–
Univera summa erogata	46	12
Ezt detrahálván ex summa percepti	76	71
Marad	30	59
Mellyből erga contractuales Farkas Jósefnél vagyon	15	30
[3] Fekete S. Jánosnál	3	–
Fekete S. Gábornál	2	–
Summa	20	30
Marad a cassaban készpénz	10	29
Költ a mostani visitatoria	5	88
Marad készpénz a cassaban	4	41

Mellyet parato aere az új egyházfiak kezekhez vettenek.

Vagyon bor in natura, mely transponáltatik a következő egyházfiaknak urn. 41 oct.
6. Marad restantiaba urn. 12 oct. 3.

Ezen ratio a Szent Visitatio előtt remonstráltatván, revideáltatott, s a ratiocinans a perceptioba inserált summának ratioja alól absolváltatik. Actum in visitatione ecclesiae reformatae Losádiensis anno 1762. die 26. Januarii et extradatum per Franciscum Intze de Lisznyó, vistrationis praesidem, sui et reliquorum visitorum nomine, manu propria.

Correcta per eundem, qui supra.

1762

*Ratio Georgii Fekete de anno 1761*³¹⁹

	Restantia					
	hfr.	dr.	urn.	oct.	urn.	oct.
Fekete Gábor solvit	6	–	–	–	–	–
Ferentz János	2	–	1	–	–	–
Ferentz Sándor	7	14	3	4	–	–
Bökös Gábor	6	–	3	–	–	4

³¹⁹ LozsádLvt. Számadások 6. sz.

					Restantia	
	hfr.	dr.	urn.	oct.	urn.	oct.
Fekete Ferentz, az István fia	6	54	3	2	–	–
Borgya György	6	12	3	1	–	–
Beretz Márton	3	6	1	4	–	¼
Fekete Tamás, solvit						
Farkas József	4	50	2	2	–	–
Néhai Ferentzi Ferentz	8	–	–	–	4	–
Farkas Dániel	7	20	3	4	–	1
Györffi Balás	1	2	–	4	–	–
Fekete Pál özvegye	3	–	1	4	–	–
Bujtsa Dávid	4	8	2	–	–	1
Budurétz Péter	3	–	1	4	–	–
Zudor Istvánné	4	8	2	–	–	1
Ferentz András	11	26	5	5	–	6 ½
Fekete József	2	4	1	–	–	–
Idősb Fekete György	1	2	–	4	–	–
Idősb Fekete Ferentz	2	4	1	–	–	–
Zudor Mihály	6	12	3	–	–	1
Farkas József	15	–	–	–	1	4
Buduretz, solvit in aere	24	–	–	–	–	–
Summa	–	–	–	–	13	½

1763

*Tiszteletes tudós esperest Lisznyai [ntze] Ferentz urunkhoz ezen nemes Hunyad vármegye tractussa érdemes elüljáróihoz és a nemes reformatata ecclesiak nagyérdemű méltóságos curator uraihoz alázatos instantiajok a nemes Szent Visitatio alkalmatosságával beadatott instantiajokban megírt nemes ecclesia tagjainak.*³²⁰

Tiszteletes, tudós esperest urunk, méltóságos curator urak, nekünk jó fautor urunk és kegyes patronusink!

Újra kéntelenítettünk nagy alázatossággal ezen instantiank által bizonyos expressusink által megkeresni mind tiszteletes urunkat, mind pedig a méltóságos curator urakat személy szerint evégett, jó emlékezetekben lehet, hogy a mostani Szent Visitatio alkalmatosságával sok megbántódásink iránt egynéhány punctumokat adtunk volt bé, melyeket mostan is sollicitálván, elküldettük, de mindazokra minékünk minket megcsendesítő resolutionk, sőt inkább nagyobbban megháborító válaszungk adatott, amellyet nagyságotok, kegyelmetek is istenesen ruminálván, elküldettük, megláthattyák. De ami nagyobb, neveink felében egy keresztet is tettek, amellyek némelly ecclesiank tagjai, akik tiszteletes Herepei István uram megmarasztásában alienusok, úgy megszomorodtak, hogy csak alig tudjuk őket sedálni a méltóságos curator urak kegyes resolutionjoknak megérkezéséig. Mi pedig mindnyájon, akik az instantiában, sőt többen is vannak, akik tiszteletes loci ministerünk amotioját kívánnuk, instálunk alázatosann nagyságotoknak s kegyelmeteknek, hogy jövendőben ne okoztassunk, minket inconstolate ne hadjanak, másképpen mi se Isten, se ember előtt okai ne légyünk, ha olly dolog történik ecclesiankban, mellyet még a méltóságos curator urak is keservesen szemléllyenek, és szép hírű-nevű ecclesiank is holtig megsirassan. Melyre nézve jobbnak

³²⁰ LozsádLvt. Iratok 2. sz. 1–2.

Úrasztali kehely
– 17–18. század fordulója

ítéllyük, ha a méltóságos curator uraknak is úgy tetszik, hogy egy ember amoveáltassék, mintsem sokon megszorítottassunk. Melly instantiankra leendő kegyes atyai válosszokat személyly szerint mind tiszteletes esperest urunknak, mind pedig a méltóságos curator uraknak [2] alázatosan elvárván, expressussaink által a szent Istennek oltalmában ajánlyuk, minthogy vagyunk is tiszteletes esperest urunknak és a méltóságos curator uraknak alázatos szolgálói. Nagyon megszorodott nemes losádi ecclesia tagjai.

[3] Felolvastatván az instansoknak ezen memorialisok, és abban kitett positiok paterna consideratioban vétetvén, azon fog munkálodni az inspector curatoratus, hogy minden discutiok termináltassanak quocitius minél jobb móddal lehet, azalatt pedig adhortáltatnak paterne az instansok, hogy tartsák magokat intra honoris limites, processusokat folytassák nagyobb moderatioval, ezt cselekedvén, senkitől sem lesz semmi bántódások. Signatur M[aros]Solymos 23ta Januarii anno 1763.

E confluxu inspectorum curatorum extradata per Sigismundum Mara mpr. inspectorem curatorem.

Az instansok ökegyelmek inhaereálván verbo tenus a Szent Visitatoria beadott positiojoknak a scholae rector papi functioja iránt, hogy azalatt, míg a dissensio tolláltatik, háznál fungálhaszon ökegyelmeknek ex consensu curatoriali bizonyos consideratione nézve megengedetett, az is következő Partialis Synodus terminusáig.

Ex eodem confluxu anno 1763, die 23. Januarii extradatum per Franciscum I[ntze] Lisznyai Sanctae Sedis seniozem.

1764

[1] Die 8va Martii anno 1764. continuatur visitatio in ecclesia Losádensi per summe reverendum ac clarissimum dominum Franciscum I[ntze] Lisznyai qua[si] venerabilis tractus Hunyadensis seniozem et adjunctos reverendos ac clarissimos assessores, qua ordinarios visitatores Ladislaum H[enter] Bodoki et Stephanum Jantsó etc.³²¹

1. Az hátzegi papság dolgában a közelebb az O[rlya]Boldogfalván celebrált Szent Partialis munkálkodván, a dislocatiot suspendálta vala a méltóságos Supremum Consistorium újabb resolutiojától, és a papi fizetésnek a kegyes benefactorok által reménlett megjobbításáról. De midőn sem az Supremum Consistoriumtól el nem érkezett volna a várt resolutio, sem pedig az hátzegi ekkléziához tartozó possessor és patronus uraktól nevezetes succursus által a papi subsistentia annyira nem bővitetett volna, hogy a Supremum Consistorium tetszése szerint tétettethetett volna meg a restauratio, kellett tiszteletes esperest uramnak a Szent Partialis determinatioja szerint a méltóságos inspector curator Bartsai Ferentz úr cointelligentiajával azon restauratiot úgy exoperálni, hogy azon ekkléziának is azáltal consuláltassék, és tiszteletes Ponori János atyánkfia, eddig hátzegi parochus ökegyelme is consolatio nélkül ne maradjon. Evégre offeráltatván azon vocatio tiszteletes Jantsó István mostan rákosdi ekklézsia minister atyánkfiának, ökegyelme reverenter amp-

³²¹ HuZaL-Iratok 4. sz. 1–5.

lectála, melyet a Szent Visitatio is approbálván, magát offerálá, hogy őkegyelmét az háztégi nemes ekkleziának és annak minden rendű tagjainak insinuatija által recommendálná. Nemkülömben tiszteletes Ponori János atyánkfiának receptioja iránt a rákosdi nemes ekkleziát requirálná.

2. Sajnálja eléggé a Szent Visitatio, hogy a tekintetes inspector curator Mara Miklós úr kívánságának nem satisfaciálhatott Kristina nevű cselédjének causájában. Reflectál ugyan a Szent Visitatio arra, hogy a közelebb celebrált o[rlya]boldogfalvi Partialisban tétettetett vala emlékezet super eo, hogy az említett causa ezen losádi Szent Visitationban agitáltatnék, és ventilláltatnék. De mivel a praenotált Szent Partialistól ezen visitationak arról való facultatioja is nem extál, sem pedig oly telyes számmal, amint a reménység volt, a jelenvaló visitatio nem conflúalhatott, szükséges okoktól némelly ide invitált atyafiak elvonattatván, a momentum pedig nagyobb lévén, mintsem ezen kevés számból álló visitatio benne definiálhatna, magát in iudicio praecipitálni nem kívánta, hanem pro meliori esse, et revisione pleniori, saniorique discussione insinualja a Szent Visitatio a tekintetes úrnak, hogy a Szent Társaság requiráltatván, kész lészen extraserialis Partialist ülni, és quod juris erit, benne pronuciálni.

Resentiálja nagyon a Szent Visitatio most is, hogy a harmadidein tett obligatiojáról, és a Szent Visitationak akkor tett seria adhortatiojáról elfelejtkezvén a nemes ekkleziája tagjai, most is későre compareáltak. Azért még most az egyszer az írt 1762. 16. Januarii lett kemény deliberatumot executioba nem vészi, azok ellen akik a visitatoria későn vagy éppen nem compareáltak, csakhogy a nemes ecclesia tagjai is többször ebbéli fogyatkozásokat ne reiterálják, hanem a Szent Visitationa tempestive compareálni tartsák magok szoros kötelességeknék.

[2] 4. Megkérdettetvén a losádi nemes ekkleziának a Szent Visitatio előtt megjelent becsületes tagjai, személy szerint tiszteletes loci minister, Herepei István atyánkfia és mostan scholae rector László István őkegyelme iránt, az őkegyelmek functiojok felől legkissebb panaszt sem moveáltak. Hanem a papi fizetésnek supra vires et facultatem lett impositioja iránt queruláltak némellyek, mind a búza, bor és fa dolgában, úgymint Székely Mihály és Lajos, Beretzk Mihály őkegyelmek, kiknek béreknek modificatioját recommendálja a nemes ecclesia előjáróinak, in tantum, hogyha erejek felett aggraváltatnak, conscientiose ítélik meg, és ha mi decedálna, másunnan igyekezzék kipótolni, másokra pedig ezen modificatio ne extendáltassék.

5. E converso tiszteletes loci minister uram megkérdettetvén a nemes ekkleziája tagjainak isteni tiszteletben és egyéb kegyesség munkáiban való gyakorlása iránt, sajnálva kelleték mostan is őkegyelmének a Szent Visitatio eleiben terjeszteni azt a régi panaszt, melyet egy-néhány esztendőknben, és nevezetesen de anno 1762 sub 3. puncto per specifica elészámolt, de mindeddig is semmi melioratioját azon nevezetes defectusokban nem tapasztalta, sőt sensi-

Úrasztali kehely tányérral

bilis deterioratioját a kegyesség munkáinak. Melly dologban, minthogy tovább a Szent Visitatio nem progrediálhat, kéntelenítettik a Szent Visitatio a magistratusnak ad corrigendum ezen vallás és kegyességbeli hidegséget, ha tovább is ebben perseverálnak az ecclesia tagjai, általadni.

Mester uram pedig maga részéről sérelmesen említé a Szent Visitatio előtt, hogy búzábeli fizetésének beszolgáltatásában a nemes ekklezsia némely tagjai a vékának quantitasát notabiliter inminuálni kívánták, fundamentumul vévén magoknak a Szent Visitationak tavaly szertül tett végezését. Azonban differentiat observáltunk a losádi házi vékák között, minthogy pedig mind Isten, mind a nemes haza törvénye tiltya az adásban való differentiaját azon egyféle mértéknek, recommendálja a Szent Visitatio a tekintetes főbíró úrnak ezen dolgot, hogy ad tollendam controversiam, méltóztassék scholae rector uram számára egy pecsétes vékát adattatni, az ország mértéke szerint.

6. Tiszteletes loci minister Herepei István uram hitelesen doceálván a Szent Visitatio előtt, hogy a parochialis háznak megpadoltatásakor a fundus nem érkezvén, magáéból pótolja rhfr. 2, mellyek, hogy ökegyelmének e cassa ecclesiae refundáltassanak pro aequo, ítéltetik.

7. Ezen esztendőbeli egyházfiak, úgymint Fekete és Kis Mihály atyánkfiak beadott remonstratiojokban adnak fel perceptumot hfr. 40 dr. 47, erogatumot pedig hfr. 21 61 dr., melly szerint marad ad sequentem remonstrationem ökegyelmek kezek alatt hfr. 18 dr. 87. Ugyan az ökegyelmek remonstratiojok szerint marad az ökegyelmek inspectiojok alatt urn. vini 48 oct. 2 ½.

8. A persely dolga számba vévén, vétetödvén, láttya a Szent Visitatio, hogy percipiált az idén hfr. 4 dr. 15, költött peniglen el agentiaira és egyéb szükséges dolgokra hfr. 2 dr. 7, melly szerint kell maradni ad futuras neccessitates hfr. 2 dr. 8.

[3] Nota bene: Adnak fel holmi borbéli restantiakot is, mellyek ratiojok végén specificie indigitáltatnak. Item a mészárszék taxaját pro anno 1762 hfr. 1 dr. 84, mellyeknek exigáltatása magoknak incumbál. Pro anno 1762 is restálnak hfr. 2 dr. 4, ugyan mészárszék taxaja Borgya György és Buduroj Péter nevű losádi lakosoknál, mellyeknek exigáltatását demendálja a Szent Visitatio a defunctus tavalyi egyházfi ökegyelmeknek. Az 1761 esztendőbeli is még restantiában vagyon Gligor Péternél, mellyet, hogy felvégyen Vintze László atyánkfia per sortilem, intimáltatik.

Recommendálja a tiszteletes Szent Visitatio a nemes ekklezsianak, hogy a templom körül megkívántató reparatiot, nevezetesen annak megzendelyezését tovább ne halogassa, hanem mennél hamarébb hozzáfogván, végbe vinni kíványa. Ne okozzon e dolognak halogatása szemlátomást való romlást az Isten templomának. Ezenn rendelése pedig a Szent Visitationak olvastassék fel, hadd igyekezék a nemes eklézsianak mindenik tagja az Isten dicsősségét néző munkán szívesen.

[4] Causa levata clarissimi ac doctissimi domini Ladislai H[enter] Bodoki, quasi directoris ecclesiastici, ut Actoris, contra et adversus nobilem Samuelem Veres alias Roska de Várhellyi, ut Inctum. Pro Actore procurator ipsemet: Hivatalos kötelességem szerint provocálom kegyelmedet in jus illyen okon, hogy kegyelmed feles ratiokból constáló buja cselekedetekben, ferelmeskedésben elegyítette magát, Istenének, lelkiismeretének és szent ecclesiajának világos törvényei ellen.

Úrasztali kehely – részlet

Melly szerént megkívánom kegyelmedtől, hogy kegyelmed a jelenvaló Szent Visitationak judiciuma által Istenének, lelkesmeretének és szent ecclesijának szent törvényeinek büntetése alá rekesztessék. Ezt pediglen kívánom nevezetesen azért, hogy kegyelmed a venerabilis senioralis admonitio ellen vakmerőképpen sub bis quindena is a kegyelmednek illinált és nálam fide digna relatiokból constáló mocskok alól máig sem tisztította ki magát et protestatur.

Pro Incto procurator egregius Stephanus Zágoni de eadem per quem cupit paria litterarum sibi extradati, et penes eadem exmissionem sibi elargiri et protestatur.

Pro Actore: Rationes suppositae cum sint maximi momenti protestatur super, exmissione danda.

Inctus reponit: Non contradicit, neque juri civili, neque ecclesiasticae, ut exmissio elargiri queat, adeoque inherendo prioribus petit exmissionem.

Deliberatum: Minthogy az Inctusnak elég ideje volt és adatott a maga expurgatiojára, keménykedhetnék a Szent Visitatio ellene, mindazáltal adatik exmissio ea lege, hogy a kívánt pars kivén és a maga mentségére inserviáló inquisitiót minél hamarébb elkészítvén, sine ulteriori tergiversatione a jövő Szent Partialisra eléállyon.

Az Inctus ezen deliberatumot satisfaciálván, és magát az intentált mocskok alól elégségesen purgálván, a Szent Szék ártatlannak declarálja, injungálván serie, hogy azon Szimjona nevezetű asszonnyal többé ne társalkodjék.

Causa levata clarissimi domini Ladislai H[enter] Bodoki, ut directoris ecclesiastici, ut actoris, contra et adversus nobilem feminam Helenam Farkas, consortem nobilis Francisci Vintze junioris, ut Inctam.

Pro Actore procurator ipsemet, per quem cum protestatione erigit actionem talem: Ezért kellett az Inctat in jus advocálnom, hogy az Incta nem gondolván sem Isten, sem az ecclesiái törvényekkel, magát, amint hiteles írás és relatio bizonyította, magát fertelmes életre adni bátorzkodott, melyet ha tagadna, ex scriptis et fide digna relatione comprobálni kész vagyok, comprobálván megkívánom, quod secundum jura canonica, ecclesia követésre, ex post magistratus kezébe adjudicáltassék.

Pro Incta nobilis Aron Fekete de Losád, per quem cupit doceri de praemissa actione et protestatur.

Actor producit litteras super actione relatorias, penes quas inheret [5] levata et protestatur.

Deliberatum: Minthogy az ilyen színű vádok alatt a keresztyén nem heverhet sine scandalo aliorum, végezi a Szent Visitatio, hogy az Incta ökegyelme tisztítsa magát a vád alól, még pedig úgy, hogy mivel a petrényi malomban kezdődött ez a mocskos dolog, azok által kívánnya tisztaságát helyreállítani, ahonnan eredett a vád, és akik ott jelen voltak akkor.

Az úrasztali kehely talpa

1764–1765

[1] *Demonstratiojok a nemes reformata ekklezsia egyházainak, Felső Fekete Mihály és Kis Mihálynak, pro annis praeteritis 1764 et '65, melyek rendszerint így folynak:*³²²

1-mo. Demonstratio perceptorum anni 1764:

	hfr.	dr.
1-mo. A tavalyi visitatiokor jött készpénz általl	9	42
2-do. Néhai Zudor István uram özvegye deponált	4	12
3-tio. Égett bor taxaja jött be eddig ad diem mensis Januarii 12 ^{um}	1	20
4-to. A Budurétz Péternél való hfr. 24 lefizettetvén, kezünkhöz jött in hoc anno praesenti, melyért volt kezes Gálfi Mihály uram	24	–
5-to. Tavalyi interes bor urn. 48, melyből apadásra, seprőre, boremelőkre és hordómérőkre imputáltatván urn. 3 oct. 7 et ½, marad eladható szín bor urn. 44 oct. 7 ½, melyből urn. 2 oct. 3 a dr. 72 eladattatván, facit	1	71
2-do. Urn. pedig 41 oct. 5 a dr. 96 distraháltatván, kellett volna ingrediálni ft. 39 dr. 96, de a korszomárosnál restantiaban maradván ft. 7 dr. 32, percipiáltunk in praesenti ft. 32, 64. De ez is megadattatván azután, már az egész summa leszen	39	96
6-to. Ádám cigánytól jött kezünkhöz	–	40
2-do. Pro anno 1765 percipiáltunk:		
1-mo. Két darab bort, mely állott vízmérték szerint 56 urn., amelyből néhai Zudor Mihály uram consummálván urn. 2, és a korszomárosnak urn. 1 elengedetvén, marad urn. 53, és ez distraháltatván a dr. 72 és a korszomárosnak elengedetvén fáradságáért dr. 12, ebből mindenik vederből fizettetett urn. a dr. 60, et sic detractis detrahendis, jött ki	31	80
2-do. A templom zsendelyezésére felvetett pénzt Györfi András uram adminisztrált	31	80
3-tio. Farkas Sámuel uram adminisztrált ilyen felvetést	10	20
4-to. Ugyan Györfi András uram új felvetést adminisztrált	2	88
5-to. Ugyan Hertzeg Farkas uram adminisztrált efféle pénzt	8	16
6-to. Noptsa Ábrahám uram ilyen felvetést adminisztrált	5	10
7-mo. Idősb Fekete György adósságot adminisztrált	1	2
8-vo. Székely Lajos uram ismét ilyen felvetést adminisztrált	2	64
[2] 9-no. Noptsa Ábrahám adminisztrált ismét ilyen felvetést	1	50
10-mo. Bökös András uram ilyen felvetést hozott be	2	76
11-mo. Pálinka taxa jött be	1	20
Summa	158	27 ½

Alia demonstratio pro anno 1764:

Ezekből erogáltatik ilyen renddel az ecclesia szükséges dolgaira:

	hfr.	dr.
1-mo. A kéméndi reformata égett ekklezsia számára	3	–
2-do. A templom kulcsaiért és zárjának igazittásáért	–	68
3-tio. A haranghoz megkivántató szíjra	–	18
4-to. A losontzi gimnasium számára	–	48
5-to. A templomra való zsendelyekért	47	60
6-to. Az ipi ekklezsianak számára	–	24

³²² LozsádLvt. Számadások 7/b. 1–5.

	hfr.	dr.
7-mo. A templomzsendelyező mesterembernek előpénzt	2	40 ³²³
8-vo. Ugyanakkor áldomásra	–	96
9-no. A zsendelycsináló embereknek áldomásra	–	14
10-mo. A cinterem ajtóra, a parochialis ház tornáca ajtajára és az oskola utcza kapujának sarkára	–	30
11. Szimjon cigánynak valami karikáért	–	4
12. A kovácsnak harangon való munkájáért	–	40
13. Az haranghoz vettünk egy darab vasat	–	36
2-do. Pro anno 1765 erogáltunk így:		
1-mo. A templomra valami léceket Farkas Sámuel uram által vásároltattunk	4	–
2-do. Egy nagy kötelet a nagyharangra	–	34
3-tio. Mészért adtunk	–	30
4-to. Zsendelyszegekért adtunk 1-mo a cigány Alixandrunak	6	–
5-to. Lécszegekért Alixándrának	1	20
6-to. Zsendelyszegekre a fejevári cigányoknak	1	89
7-mo. Ismét zsendelyszegekért Avramnak	4	82
8-vo. Lécszegekért Ádám cigánynak	1	20
9-no. A templomzsendelyező mesterembernek, Filepnek adtam Zágoni István és mester uramék előtt huszonhatezer zsendelyeknek felverésekért	31	20
[3] 10. Adtunk zsendelyszegekért Avram cigánynak	10	80
11. Ismét Avramnak zsendelyszegekért	–	51
12. Ismét Avramnak zsendelyszegekért	1	20
13. Ismét Avramnak zsendelyszegekért	1	2
14. Adtunk a Cristian nevű bevégező zsendelyezőnek	2	40
15. Generalis Visitationa adtunk	1	2
16. Iterum zsendelyszegekre Györgynek és Avramnak	2	40
17. Adtunk hétezernyolcszáz zsendelyekért	18	58
18. Vonyának szegek igazittásáért és gombok körül tett munkáért	1	70
19. Isztán cigánynak adtunk lécszegekért	–	42
20. Hunyadon egy pánt vasért adtunk	–	48
21. Isztán cigánynénak házajtó sarkakért	–	6
22. Ismét ennek valami kapusarkakért	–	3
23. A templom elvégezésekor adtunk áldomást a mesternek	–	24
24. A hordómérőknek adtunk áldomást	–	22 ½
25. A tiszteletes esperest ittlétében 1-mo	1	20
2-do. Húsa	–	72
26. Néhai Zudor Mihály uramnak és fíjainak, Zudor János, Ferentz, Márton és Zudor Péter előtt	7	–
27. Ismét maradtott Zudor Mihálnál és fíjainál bor árra	1	20
28. Adtunk hat font hájat a dr. I5, facit	–	90
29. A Krisztyián nevű zsendelyezőnek adtam zsendely- és lécszegre	1	2
30. A parochialis ház nagy kapujának horgára	–	6
31. Fekete Istvánnak a mesteremberért menő útára	–	12
32. Ismét Filepnek, a templom zsendelyezőnek egy darab vasat lécszegre	–	48
33. A eklézsia hordóinak abrancsaira, tavalyra és az időre adtunk	–	24
34. A pestesi Partialisra menő utunkba költ el	–	12
Summa erogatorum	159	47 ½

³²³ Az egész sor ki van húzva.

[5] *Visa in visitatione seniorali habita in ecclesia reformata Losádiensi et restituta per Ladislaum Henter Bodokensem substitutum Sanctae Visitationis notarium.*

1766

[12] *Continuatur visitatio in ecclesia reformata Losád die 24. Februarii 1766. per reverendum ac clarissimum dominum Franciscum I[ntze] Lisznyai et confratres reverendos ac clarissimos assessores Ladislaum H[enter] Bodoki, Stephanum Moritz, a parte autem ecclesiae adsunt corporalis Nicolaus Zudor, Michael Beretzki, Joannes Zudor, Joannes Hertzeg, et plures alii ab ecclesia delegati numero 12.*³²⁴

1. Felséges asszonyunk a militaris statust concernáló kegyelmes decretuma in puncto administrationis ecclesiasticae felolvastatván, kérdés tétettetett afelől, akarná-e ezen ekklézsia annak királyi szent végzésnek magát engedelemmel alája bocsátani, s aszerint a bevett egyházi hatalom alatt maradni, egyházi szolgák stoláját, kepéjét a régi usus és praxis szerint praestálni. Mellyre az ekklézsia deputatusai felelék: Igenis engedelmeskedünk a mi tehetségünk szerint.

2. Felolvastatván a pestesi Szent Partialisnak de dato 20ma Februarii 1766. a losádi dislocatio iránt való opinioja, tiszteletes Jantsó István mostan hátzegi loci minister atyánkfiának ide Losádiba és tiszteletes notarius Herepei István ökegyelmének Hátzegre való dispositioja iránti azon opiniojának a losádi ekklézsia in solidum nem accedál. Hanem tiszteletes esperest uramról elméjét letévén, tiszteletes Ventz István alpestesi parochus ökegyelmének presse inhaereálván, in casu pedig, ha nem acceptálná a vocatiot, kér facultast, hogy másunnan, a tractuson kívül, ahol kaphatnak, hozhassanak magoknak papot, a már egyszer figált és a Szent Partialisban repraesentált fizetésre. Melly facultast a Szent Visitatio in tantum megengedi, hogy olyan helyről és olly személyt hívjanak, akinek helyébe tiszteletes notarius uram mehessen in conformitate mandati excelsi Regii Gubernii et Supremi Consistorii, alioquin az Partialis elébbeni determinatioja maradjon helyben.

[13] *Demonstratio aedilium Michaelis Fekete et Kis:*

Perceptiones: In visitatio anno 1764 maradt volt kezeznél készpénz hfr. 18 dr. 87, mellyből az akkori visitatoria költ hfr. 7,17. Item az parochialis ház megpadaltatásának pótolására hfr. 2,40.

	hfr.	dr.
És így marad az egyházfiak kezénél készpénz	9	42
Mely summácska ad terminum visitationis anni 1766. diem 24 ^{um} Februarii az egyházfiak industriositasok szerént excrescált vala a nemes ekklézsia kiadott debitumival együtt a remonstratiokban exhibeáltatott boroknak árrából, felvetésből és egyebekből is	109	80
De in praesenti excrescálva tanáltatik in	87	84
Mellyből láttya a Szent Visitatio, hogy két esztendőknél lefolyások alatt egyyre és másra költenek el, nevezetesen a templom zsendelyeztetésére	21	96

Ezeket azért, hogy a jövőendőbéli proventekből in suplementum antecederet compertae et exhibitae summae restituállyák az egyházfiak ökegyelmek, commendáltatik.

Így az 1764 és 1765-béli bor restantiakat in remonstratone exhibitis urn. 39 oct. 6, hogy ökegyelmek szorgalmatosan felszedgyék, injungáltatik.

³²⁴ HuZaL-Iratok 7. sz. 12–14.

Mészárszék taxájában ad tenorem visitationis anni 1764 pro anno 1762 restálván Borgya György és Bodoró Páter losádi lakosok cum hfr. 2 dr. 4, és ezeknek minden interuriumokkal, mindezek után, hogy szorgalmatosabban járjanak az egyházfiak őkegyelmek, serio imponáltatik.

[14] A persely állapottya vétetődven utollyára számba, az egyházfiak remonstratiojokból látszik, hogy:

	hfr.	dr.
1. Ad annum 1764 jött által perselypénz	2	8
2. Anno 1764 innepi publicatiokból jött bé	3	57 ½
Summa	5	65 ½
Ezekből szegény ekkléziák, papok, oskolák és agentia számára költvén eodem anno az egyházfiak őkegyelmek	4	02
Látszik, hogy ad futuram rationem marad	1	45 ½
2. Anno 1765 az egyházfiak és a tiszteletes loci minister őkegyelme elfoglaltatások miatt innepi publicatiokból mi jött bé a perselybe, jöllehet a böjtközépi dr. 43 álló publication kívül nem consignáltott, mindazonáltall az ezen esztendőbéli erogatioból, melly mégyen in	3	32
És az erogationak ezen clausulájából vannak a perselyben		92
Úgy látszik, hogy:		
a. Az 1765-béli perceptum ment az 1764-ről általljött summával együtt	5	69 ½
b. Ezekből elkelvén ad pia opera a fenn consignált hfr. 3 és dr. 32	3	32
Marad ad futuram rationem	2	37 ½

4. Új egyházfiak választása differáltatott méltóságos kapitány úr eljövételéig, ki előtt sollicitáljon a nemes ekklézia olly személyeket egyházfiaknak, akiknek kezére a szent edényeket és az ekklézia kevés proventusát bátran bízassa, különben is az egyházfiság szolgálattyára alkalmasok légyenek.

5. Tiszteletes mostani parochus őkegyelme a maga restantiait fogja iratba kiadni, mellyet asztán administráltassanak az egyházfiak ante terminum mutationis. Addig canon szerint új papot nem introducálhat, míg az eddig valót nem excontentálja plenarie a nemes ekklézia.

6. A scholae rector László István őkegyelme pro sequenti anno ecclesiastico a nemes ekkléziától megmarasztatott, a Szent Visitatio is meghagyta.

[15] 7-mo³²⁵

[indorsata]

	hfr.	dr.
Perceptum	44	4
Elocatio	3	6
Erogatio	12	86
Differentia	28	12

Nota bene: E marad készpé[nzen].

Perceptum in vino pro anno 1766:

³²⁵ A jegyzőkönyv szövege itt megszakad.

	urn.	oct.
Kellett volna bérjőni 146 mfr. után	73	–
De jött bé csak	46	–
Restant de dicto anno	26	–
Restantiae annorum 1764, '65, '65	64	7
De annis vero 1762 et '63	48	4 ½

1766

[5] *Ratio anni 1766 eorumdem aedilium [Michaelis Kis et Michaelis Fekete].*³²⁶

Mint ezen libellusunknak túlsó fele erősíti, tavaly percipiáltunk ötvenegy veder bort és négy kupát, melyet korcsomára kiadván (minthogy a korcsomárosnak elengedettett egy veder bor) fizetni való maradott ötven veder és négy kupa, s

	hfr.	dr.
Ennek árra, minden veder fizetődven a dr. 84, exrescált ad	42	42
Ahonnán perceptum primarum facit	42	42
2-dum perceptum az égett bor taxaja	1	62
Summa totius percepti	44	4

[6] *Erogatio superius memorati percepti:*

Ad visitationem anni 1766:	hfr.	dr.
Borra	2	20
Pálinkára	–	6
Húsrá	–	64
Két véka lisztre	1	14
Borsra	–	14
Sáfrányra	–	14
Citromlévre	–	14
Gyertyára	–	9
Árpakására	–	6
Két véka abrakra	–	68
Egy font szalonnára	–	12
Három tyúkra	–	27
Honorariumra	1	2
Summa	6	70
Ekklézsiái szükségekre erogáltunk:		
Egy pánt vasra	–	48
Lécszegek csinálásáért a papi kapukra és cinterem ajtajára	–	30
Tiszteletes Ventz István uram bejövetelel vett acceptatoria	2	14
A papi ház záró két vaspántokért	1	20
Papi változásban ide s tova esett járásban esett költség	1	80
A parochialis és oskolaházak meszelésekre két véka mészt	–	24
Kádár Máriának interesre	3	6

³²⁶ LozsádLvt. Számadások 7/b. 5–8.

	hfr.	dr.
Summa	9	22
Tota erogatio facit	15	92
Vagyon még eszerint a perceptumból hátra	28	12

[7] Amint ki lehetett nyomozni, vagyon interesre borra kiadva ezen nemes ekkléziának hfr. 146, melly pénz után ingrediálni kellene urn. vini 73 quolibet in anno.

Perceptio interusurii pro anno 1766:

	urn.	oct.
Ferentz Sigmond	7	–
Kádár Mária	1	4
Ferentz András	5	–
Bökös Györgyné	–	4
Bökös Sigmond	1	–
Bökös Gábor	3	4
Zudor Miklós	8	4
Gligor Péter	–	4
Fekete S. János	1	4
Fekete S. Gábor	1	–
Ferentz Sándor	2	–
Borgya György	5	4
Beretz Mártonné	2	–
Fekete József templom utcai	1	–
Idősb Fekete Ferentz	1	–
Bujtsa Dávid	2	–
Fekete Pálné	1	4
Bökös Sigmond pro anno 1765	1	–
Summa	46	–
Restálnak pro anno 1766		
Farkas József	9	7
Ferentzi Ferentz	4	–
Fekete József	1	–
Ferentz Jánosné	1	–
Iffjú Zudor János	1	4
Bökös Gábor	3	– ³²⁷
Gálfi Mihály <i>concessum est</i>	–	4
Ferentz András	–	6
Zudor Mihály	–	4
Ferentz Sándor	1	1
Summa	25	1

[8] Mivelhogy a specificált summa szerint még kellene számot adni egy veder és hét kupa borról, arról így ratiocinálunk, az a forintok után járó pénzekben defalcáltatik, mint lehet látni ezen libellusnak pro 1764 specificált listájában.

Computando restantias annorum '64, '65 et '66.

Summa exurgit ad urnas 64 et oct. 7.

³²⁷ Az egész sor ki van húzva.

His adjungitur restantia annorum '62 et '63 quae in summa et ratio anni 1763 monstrat, est urn. 48 oct. 4 et ½.

Quae si additur ad superiora universa summa restantiarum, erit urn. 113 et oct. 3 ½.

Visa in visitatione anno 1767. die 10. Februarii notarius S[tephanus] H[erepei].

1767

*In negotio praetensionum reverendi ac clarissimi domini Stephani Herepei qua parochi emeriti ecclesiae reformatae Losádiensis Sanctae Visitationis ad diem 10-mum Februarii anno 1767. celebratae deliberatum.*³²⁸

Tiszteletes notarius Herepei István uram ökegyelme, qua emeritus losádi prédikátor praetendál 1-o Restantiakat. 2-do Feles gyümölcsös fáknak impositioját. 3-io Az Úr asztalára kilenc esztendők alatt impendált kenyérért és borért közép ár és aestimatio szerint való refusiot. 4-to Három holdnapra való fizetést. 5-to A magától plántált gyümölcsfáknak idei termését egészen. Ad 1-mum: A nemes ekklézsia resolválja, hogy aki adós, fizessen. Ad 2-dum et 5-tum: Azoknak gyümölcsével élt, míg itt lakott, tiszteletes notarius nagyobb részét a plántáknak elvitte, amellyel több kárt, mint hasznót tett az ekklézsiaának. Ad 3-ium: Az Úr asztalára pedig, hogy annyiszor adott légyen, az egyházfiak tagadják, és azt vallák, hogy magok sokszor készek lettek volna pénzzel venni, de tiszteletes notarius uram azt mondotta, hogy azért nem kell fizetni. Ad 4-tum: Az három holdnapra való fizetést parte altera inaudita adjudicálta a Generalis Szent Synodus.

Mellyekre a Szent Visitatio egyebet nem végezhetett, hanem hogy a Generalis Szent Synodus végezését az három holdnapí fizetés iránt nem bontogatja. A többit pedig, mint-hogy a restansokkal a nemes ekklézsia kíván megfizettetni, azhol a restantiak nyilvánvalók, adjudicálja. Az gyümölcsfák implántálását és az Úr asztalára tett kenyeret és bort a visitatio tellyes számmal nem lévén, nem terminálhatja, hanem a közelebb esendő Partialisra transponálja.

Úrasztali ónkanna – 1733

In eodem negotio Sancta Partialis deliberat in haec: Tiszteletes Herepei István atyánkfiaának ökegyelmének medio tempore kelletvén kimozdulni a losádi nemes ekklézsiaából, praetendálván 1-mo: A losádi papi reditusból egy angariat concernáló fizetést; 2-do: Jó feles gyümölcsfáknak implantatioját; 3-tio: Az Úr asztalára impendált kenyérnek és bornak közép árron való refusioját. Az első punctumbéli praetensioját adjudicálván a Generalis Szent Synodus még ezelőtt, annak effectuáltatását mind a közelebb való losádi Szent Visitatio, mind a mostani Szent Partialis diu multumque munkálódta és tellyesíteni kívánta, noha kevésre mehetett benne, okul adván a mostani loci minister, Ventz István ökegyelme, hogy ha a tiszteletes Herepei uram praetensiojának satisfaciál, azon ekklézsia amoveálja és kiveti. A két utolsó praetensioakat ami nézi, mivel az egyik

³²⁸ LozsádLvt. Iratok 8. sz.

vindictat láttatik spirálni, mind a kettőnek pedig consequentiai nehezek és kedvetleneknek tetszenek, nem adjudicálhatja a Szent Partialis a megírt okokra nézve.

Querulans appellat eo quo mos et consuetudo Sanctae hujus Sedis.
Extradatum e Sancta Partiali ad diem 18. Februarii 1767. in ecclesia O[láh]Brettyensi habita et celebrata per juratum et ordinarium Sanctae Sedis Hunyadensis notarium Stephanum Herepei mpr.

1767

[1] *Libellus rationalis anni 1767 aedilium ecclesiae Losádiensis Michaelis Fekete et Michaelis Kis.*³²⁹

Perceptum:

	hfr.	dr.
1-mo. Ferentz Jánosnétól adósság	2	–
2-do. Bujtsa Dávidtól ismét adósság	4	8
3-tio. Égett bor taxa	–	36
4-to. Az '66-béli 46 veder bor distraháltatván, vedre per dr. 84 és egy veder engedődvén el a korcsmárosnak, exurgált	37	80
5-to. Maradott volt kezeknél az '67-beli visitatiokor készpénz	28	12
Summa universa	72	36
Erogatio		
1-mo. Toronyfedni való 4000 zsendelyért	9	60
2-do. Kilencezer zsendelyszegekért	5	52
3-tio. Parochialis és mesteri ház fejezésére mészért	–	42
4-to. Mesteri háznál való fordítóért	–	9
5-to. Harang láncának igazítására	–	6
6-to. Más szükségesen megkívántató dolognak vagy instantianak készítésére	–	45
7-mo. Harangkötélre	–	42
8-vo. Deliberatum váltságáért	–	24
9-no. Visitatiokori költségre pro '67	5	24
10-mo. Az iskolai gyermekek fűtőinek felrakásáért	–	24
11-mo. Contractus mellett interesre tóti Ferentz Sigmondnak	4	8
12-mo. Ismét contractus mellett patak utcai Fekete Istvánnak bor árrából	3	6
13-tio. Ismét contractus mellett idősb Fekete Ferentznek bor árrából	2	40
14-to. Kétszázötven lécszegért	–	60
Summa erogati	32	42
Unde ex percepti summa remanent	39	94

Nota bene: A mészárszék taxáját is incassálni kell, minthogy a mészáros erga taxam admittáltatott a nemes sedriától.

[2] Isten pediglen terméketlenséggel meglátogatván bennünket és borbéli áldását megvonván, semmi interusuriomat nem percipiáltunk, hanem a fellyebb megírt rationk szerint marad restantiaban.

Megvagyon készpénzül az a 30 ft. is, amelly ezelőtt az ittvaló papoknak foenerált, minthogy közönséges collectából pap industriaja által szereztetett volt.

³²⁹ LozsádLvt. Számadások 7/c. 1–2.

Visa in Visitatione anno 1768. die 9na Februarii habita et celebrata Losádini per Franciscum Intze de Lisznyó Sanctae Sedis seniore.

1768

[3] Demonstratio aedilium Losádiensium anni 1768 tempore Michaelis Fekete et Michaelis Kis sequuntur ordine sequenti.³³⁰

Perceptio:

	hfr.	dr.
Beretzk Mártonné adós lévén, mint az 1764 esztendőbeli ratiokból kitetszik, azt lefizette in anno 1768 die 30. Novembris	3	6
Ismét égett bor taxa jött bé in anno 1768	–	90
Summa percepti in aere	3	96
In visitatione anni 1767. 9 ^{na} Februarii habita maradott kezünknel	39	94
Melly szerint számadásba marad	43	90
Ebből erogáltunk:		
Az 1768-dikbeli visitatoria	2	88 ½
Generalis Synodusra	3	6
Toronyra való négy gerendafákra	6	80
Az ekklézsia hordója töltésére	2	34
Nyolc horgokra és azoknak csináltatásokra	4	76
Unde summa erogati exsurgit ad	19	84 ½
Ergo aere parato remanet	24	6

Perceptio vini:

	hfr.	dr.
Kádár Mária pro '67 et '68	3	–
Ferentz Sigmond pro '67	2	–
Ferentz András pro '67 et '68	11	–
Bökös Györgyné pro '67 et '68	1	–
Bökös Sigmond pro '67	1	–
Gligor Péter pro '67	–	4
Fekete S. János pro '67 et '68	3	–
Ferentz Sándor pro '66 et '67	2	–
[4] Fekete István pro '68	1	4
Borgya György pro '67 et '68	6	–
Fekete József, az ifjú Ferentz fia pro '66 et '67	6	–
Fekete Ferentz Seri pro '67 et '68	2	–
Fekete József pro '67	1	–
Ferentz Sigmond, tóti pro '67	2	–
Zudor Miklós és Péter, a Mihály fiai pro '67	1	–
Summa percepti	43	–
Töltöttünk még a hordóba három vedret, mint in erogatione tettünk mentiot, ahonnan vagyon actu	46	

³³⁰ LozsádLvt. Számadások 7/c. 3–4.

Ami pedig a restantiakat illeti, azt lehet kinyomozni az elébbeni és mostani rationknak tenorából.

Ezen demonstratiot ventilálta és aprobálta az nemes ecclesiától deputáltatott deputatus sereg, anno 1769. die 21ta Februarii a parochialis házban.

Ob interventum adversu [!] tempestatis pro praefixo termino destinata visitatione in sequentem annum dilata et transposita, isthaec demonstratio ejusque ventilatio eodem transfertur, eo usque in archivo ecclesiae reformatae Losádiensis conservanda. Signatur Devae, in parochia, 5. Februarii 1769. per Franciscum Intze de Lisznyó Sanctae Sedis seniore.

1769

[5] *Demonstratio aedilium Michaelis Fekete et Michaelis Kis pro anno 1769.*³³¹

Perceptio:

Adósságot fizettek le a következők:

	hfr.	dr.
Bökös Gábor	7	84
Fekete József senior	2	16
Veres Sámuel	3	6
Ferentz Sigmond	15	56
Borgya György	6	12
Zudor János junior	3	58
Torony építésére conferált Farkas Mihály uram	8	16
In anno 1767 van mentio pap industriae által szereztetett pénzről, melly eddig megvolt in summa	30	–
Tavalyi demonstratioban ismét maradott kezünkél	24	6
Az tavalyi bort in urn. 45 cladván, vedrit a dr. 102, exsurgált	45	90
Égett bor taxa jött bé	–	51
Summa percepti	146	95
Mellyből erogáltunk:		
A torony építő ácsmestereknek	75	48
Fenyő szarufákra és könyöklőfákra	2	40
A toronyhoz megkívántató nagy- és lécszegeknek csináltatásokért	4	1 ½
Egy mázsa vasért	6	–
Visitatoria	3	71
[6] Bor töltésére egy veder borért	1	20
A csűrbe bójáró kiskapunak kapcsáért	–	6
Harangkötélért	–	42
Az ekklezsia ládája zárjának igazításáért	–	14
A hordót megmérető adtestatornak egy fertály égett borért	–	14
A mostani bornak megtöltésére kívántatván tizenegy veder bor, vedrét vásárolván a dr. 60, adtunk	6	60
Summa erogati	100	16 ½
Ahonnán, ha a perceptumból ezt az erogati summát kivesszük, még lészen kész-pénz	46	79

³³¹ LozsádLvt. Számadások 7/c. 5–6.

Interes bort is adminisztráltak eszerint:

	hfr.	dr.
Bökös Györgyné	1	–
Zudor Miklós	6	–
Bökös Sigmond	1	–
Fekete János	3	–
Fekete Gábor	3	–
Fekete Ferentz senior	3	3
Fekete István	2	–
Fekete Ferentzné	2	2
Ferentz Sándor	3	–
Fekete Pálné	3	–
Farkas Mátyás	4	–
Ferentz Sigmond, tóti	2	–
Summa	33	7
Mellyhez a fenn írt tizenegy veder töltelékét tévén, jövődöbeli demonstratoria marad	44	7

Visa in visitatione et approbata die 7ma Decembris anni 1769. per juratum et ordinarium Sanctae Sedis notarium Stephanum Herepei mpr.

1771

[3] Die 20^a Januarii 1771. continuatur visitatio per summe reverendum ac clarissimum dominum Franciscum Intze Lisznai tanquam seniore venerabilis tractus et praesidem visitationis, idem ordinarium notarium Stephanum Herepei, adjunctus item reverendus dominus Johannes Szabó in ecclesia Losád. Ubi a parte ecclesiae adsunt titulus dominus Andreas Györffi, Johannes Hertzeg, Michael Kis, Ladislaus Farkas, Michael Fekete, Thomas Farkas, Franciscus Ferentzi, aediles Stephanus Fekete, Michael Beretzk. Praesente etiam titulus dominus locumtenente.³³²

1-mo. Reverendus dominus loci minister Stephanus Venz omnium calculo, referentibus praesentibus deputatis commendatur.

2-o. Perinde humanissimus scholae rector Stephanus László acceptatur.

3-o. Ecclesiastici quoque auditores a reverendo parrocho ratione sedulitatis quoad exercitio sacra commendantur.

4-o. Panaszoltak volt tavaly is, s most újjabban is panasznak a tiszteletes fungens ministerek rendes fizetéseknek némely hallgatóktól fel nem szedettetések iránt, mely már sokaknál concumulálódott nagyon, és kéri a Szent Visitationak assistentiaját. Tavaly is recommendálta volt a Szent Visitatio a nemes Sedrianak annak incassatioját, úgy is referálják, hogy semmit el nem mulattanak benne, de úgy tapasztalljuk, hogy effectumban nem ment, tehetetlenségekkel mentegetvén magokat. Most újjabban is azon nemes Sedrianak recommendáltatik, hogy ab officio az olyanok ellen procedáljon, és quo quo modo igyekezzék velük megfizettetni, és ha nem engednének, a locumtenes tiszt úrnak debito modo adják fel, és pro debita assistentia recommendálják, hogy a szegény ministerek ne defraudáltassanak. Mely assistentiara magát a tiszt úr a Szent Visitatio előtt offerálá.

³³² HuZaL-Jkv. I/3. 3–4.

5-to. Referálja az humanissimus scholae rector, hogy a tanuló gyermekek negligenter frequentálják az iskolát, minthogy azért kemény paracsolatunk vagyon a felsőbbektől a gyermekek tanítása iránt, újabban is az atyáknak intimáljuk, hogy ezen ordinatiokhoz és a töllünk sokszor tett adhortatiokhoz tartsák magokat, és ha azt elmulatnák post unam et alteram admonitionem a militaris tiszttárnak repraesentáltassék és illendő adsistentiaja in eo etiam termino imploráltassék. E végre a humanissimus rector per individua adja ki káplár uraiméknak azokat, kik légyenek név szerint az olyanok, akik elvonnyák gyermekeiket.

6-to. Querulose exponit ecclesia reformata Losádiensis, quod nobilis quondam Johannes Zudor ultima voluntate testamentaria legaverit praefatae reformatae Losádiensi ecclesiae centum florenos hungaricales signanter in pago Tordas in inclita Sede Saxonicali Szászváros existente, contractualiter cum ducentis insuper aliis florenis pariter hungaricalibus ad foenerandum elocatos, quos centum florenos vi testamentaria ecclesiam dictam reformatam Losadiensem concernentes illustrissimus dominus capitaneus Kraus una cum aliis ad eundem dominum capitaneum vi memorati testamenti

pertinentes mediante executione a debitoribus Tordasensibus ad ultimam usque quadrantem una cum interesse in contractualibus expresso desumpsit. Quamquam ille dominus capitaneus ad sollicitationem ecclesiae Losádiensis responderit: potiore supra fati trecentorum florenorum capitalis partem nunc etiam in pago Tordas in percepti haerere [4] quod non esse verum, tanquam pro certo compertum toties dicta ecclesia reformata Losádiensis coram Sancta Visitatione bona fide refert. Non defuit rebus suis Losádiensis ecclesia, sed toties ac toties tum per se, tum etiam per summe reverendum dominum nostrum archidiaconum, sanctam item visitationem maxime vero cum Losádino ultima vale diceret, et ad Secundariam Siculicalem Pedestrem Legionem promoveretur, solemniter precibus supplicibus rogavit oravitque, ut praelibatos centum florenos una cum interesse quattuor annorum ecclesiae reformatae Losádiensi tanquam ex testamento haeredi restitueret, nihil tamen obtinisset, nisi debita quaedam suprafati testatoris Johannis Zudor in periculo certissimo constituta, nec unquam eidem ecclesiae valitura, quae cum dicta ecclesia nullo modo acceptasset, sed testamentariae dispositioni constanter inhaereret cum solemnī protestatione se ad praesentem ecclesiasticam visitationem penes querelas ibidem deferendas revocavit. Auditis igitur querulantium lamentis justum et aequum esse praesens Sancta Visitatio iudicavit, ut ad debitas instantias una cum aliis instrumentis a parte dictae ecclesiae confectis, ut res tanti momenti pios omnino et sanctos usus concernens promoveretur, quemadmodum actu ipso eadem visitatio pientissimis dominis dominis officialibus Sacrae Caesareo Regiae et Apostolicae majestatis militaribus cum profunda veneratione promovet, et pro debita assistentia officiosissime commendat, praestolatura optatissimam consolationem.

Úrvacsorai kehely tányérral

7-mo. Demonstratio aedilium Stephani Fekete senioris et Michaeli Beretzk.

	hfr.	dr.
Ment volt által kezekbe tavaly az emeritus egyházfiaktól készpénz	39	9
Accedált mézárszék taksa	1	2
Bogya Györgytől capitalis	1	82
Ennek interesse	–	10
Bökös Farkas pia collatioja után Farkas Andrástól	–	60
Bökös Farkas testamentaria collatioja	20	–
Ferentz Andrástól capitalis	11	70
Báró Györfői József úrnál	7	70
Negyvenöt veder bornak árra dr. 84	37	80
Summa perceptionis	119	83
Melyből legalis interesse van elocálva	38	92
Erogatioba ment	37	71
Summa	76	63
Készpénz marad a kassában	43	20
Bor marad egy edényben urn. 44 oct. 6		
A perselyben marad	5	86

1772

[42] *Incipit visitatio in ecclesia reformata Losádiensi anno 1772. die 28va Januarii per clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus Hunyad seniore, clarissimum dominum Andream Csegöldi et ordinarium notarium Benedictum Bitai, praesentibus a parte ecclesiae primariis commembris Ladislao Farkas, Francisco Fekete, Michaelae Fekete, Alexandro Gálffi seniore, Stephano Fekete seniore et Michaelae Beretzk.*³³³

Ubi:

1-mo. Megkérdetvén a nemes ekklézsia tiszteletes loci minister, Ventz István ökegyelme iránt, szent szolgálattya kedvesnek referáltatott s továbbra is kikérettetett.

2-o. Jóllehet a humanissimus scholae rector László István ökegyelme ellen is közönséges panaszt nem ad fel az ekklézsia, subinferálja mindazonáltal, hogy említett scholae rector ökegyelmének sok restantiai vagynak fizetéséből itten és a magok szükségek miatt azon restantiait éppen le nem fizethetik ily hirtelen. Lévén pedig a Szent Partialis Széknek in anno 1771. die 13^a Martii Déván celebrált Partialisnak ökegyelme ellen olyan deliberatuma, hogy itten tovább mesteri hivatalát ne folytassa etc., videatur deliberatum. Mindazáltal a Szent Visitatio intimálja ökegyelmének, hogy ha mi kérése vagyon, a Partialison igazíttassa el.

[43] 3-o. A Szent Generalis Synodusnak 1771-ben Krakkóban 9na Junii adott végezését elolvastuk, úgy a dézmák iránt a Supremum Regium Guberniumnak 1771. die 20^a Novembris emanált parancsolatot is.

4-o. A humanissimus scholae rector László István ökegyelmének praetensioja lévén nemes Laskai András uramhoz, kinek jószágát bírja nemzetes üdösb Gálffi Sándor uram. Azon praetensiot mostan complanála, egy véka búzát fizetvén említett Gálfi uram, ezután pedig fizessen azon jussért a proportione e nemes ekklézsiának rendtartása szerint harmadrészt, esztendőnként 11 ~ tizenegy kupa búzát.

³³³ HuZaL-Jkv. I/3. 42–43.

5-o. Panaszol a tiszteletes loci minister ökegyelme tóti Ferentz Elek ökegyelme ellen, hogy az isteni tiszteletet, a templomot és az úri szent vacsorát nem gyakorolja. Végezi a Szent Visitatio, hogy atyafiságosan admoneáltassék azon negligentiaról, mellynek ha nem engedelmeskedik, számár temetése lészen, haláláig pedig a constitutioban expressált poenalításba incurráljon.

6-o. Demonstratio fundi ecclesiastici:

	hfr.	dr.
Tavaly volt készpénz	57	48
44 veder és 4 kupa borból jött bé	30	44
Néhai Zudor János uram collatioja	120	–
Summa	207	92
Melyből erogált visitatoria, parochialis házban lévő fűttőre, harangkötélre, mészre stb.	7	90
Mellyet kivévén, marad	200	2
Ebből elocáltatott bizonyos helyekre erga contractuales	45	39
Mellyhez hozzátévén néhai Zudor János uram elocálva lévő collatumát	120	–
Tészen az egész elocatio	165	39
Detrahálván az elocationis és erogationis summát, marad	35	53

7-mo. Perselyről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	5	86
Cum accessione lett	10	68
Melyből pura erogatioba ment	–	96 ½
Interesre elocáltatott contractus mellett	4	8
Quibus detractis, marad a perselyben	5	64

Bor in natura marad urn. 44 oct. 4.

8-vo. A scholaban tanuló gyermekek és leánykák megvizsgáltván, szép előmenetelt tapasztaltunk benne, tovább is a humanissimus scholae rectornek intimáltatik a különös szorgalmatoskodás a gyermekeknek taníttatások és az hit ágazataiban való gyarapíttatások iránt.

1773

[79] *Continuatur visitatio in ecclesia reformata Losádiensi anno 1773. die 16° Januarii per reverendum dominum Stephanum Ventz loci ministrum, velut clarissimi domini archidiaconi substitutum personalem et Andream Csegöldi parochum Rákosdensem substitutum Sanctae Visitationis notarium, praesentibus in domo parochiali titulato locumtenente, populi senioribus Ladislao Farkas, Toma Fekete, Toma Farkas, Michaele Fekete et Francisco Fekete, aedilibus Stephano Fekete et Michaele Beretzk.*³³⁴

1-o. A rendes szokás szerint megkérdeztetvén a nemes ekklézsia delegatussai tiszteletes loci minister és scholae rector ökegyelmek szolgálattokról, jelenték ökegyelmekben való tellyes contentumokat. Ellenben azon tiszteletes személyek is különösen megkérdeztetvén,

³³⁴ HuZaL-Jkv. I/3.79.

referálák, hogy se közönségesen a nemes ekkleziára, se pedig különös individuumokra panaszok nincsen.

2-o.

	hfr.	dr.
Vagyon perselypénz mind együtt	9	47
Vagyon egész esztendőől fogva perceptum	79	63
Ebből erogáltatott ekkleziái szükségekre	44	91
És így marad ad sequentem rationem	45	9

3-o Az elébbeni egyháziak helyett újjak, úgymint Fekete Tamás és Fekete Mihály, ekklezia becsületes tagjai bécskettetének a titulus főhadnagy úr és az ekklezia megegyezéséből.

1774

[106] *Continuatur Sancta Visitatio anno 1774. die 12^a Februarii in ecclesia reformata Losádiensi per reverendum ac clarissimum dominum archidiaconum Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó, convisitatorem reverendum dominum Johannem Szabó ecclesiae reformatae Bátsiensis verbi divini ministrum, praesentibus praecipuis ecclesiae membris titulado Ladislao Farkas praeside sedriae, Francisco Fekete, Martino Hertzeg, Michaelae Beretz, Josepho Györffy, Arone Fekete, Josepho Farkas, Volphgango Márton, Johanne Apáti, aedilibus Thoma et Michaelae Fekete, praesente etiam loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Ventz et scholae rectore humanissimo domino Simeone Csiszér in domo parochiali.*³³⁵

1-o. Megkérdettetvén a nemes ekklezia delegatussai tiszteletes loci ordinarius minister Ventz Isván és scholae rector Csiszér Simeon ökegyelmek iránt, se közönségesen, se különösen nem panasznak. Mind a kettőben tellyes contentumokat jelenték, s továbbra is az ökegyelmek szolgálattal élteni kívánnak. Hasonlóképpen megkérdettetvén a tiszteletes loci ministerek, magok is a hallgatók [107] iránt semmit nem panasznak, hanem egy hallgató, Bakó András nevezetű referáltatik, hogy már régtől fogva communioval nem élt, templomba is igen ritkán jő. Deliberatum: Előszóllítatván Bakó András a Szent Visitatio eleibe, atyáiképpen kértetett, hogy ezután a templomot gyakorolja, Úr vacsorájával is éljen, melyre magát kézbéadással ígér s ajánlá. A botrányoztatók rendiben említetik Bökös Éva nevezetű asszony, ki is maga fassioja szerint titulus Zilahi Pál urammal házasságon kívül egynéhány esztendőktől fogva parázna életet élt. Végezi iránta a Szent Visitatio, hogyha a jövő Partilaisig meg nem paeniteál, hazánk s ekkleziái törvényeink szerint competens tiszt kezébe adattatik, hogy megbüntettessék. Nagyon botrányoztattya az ekkleziát Tótiban mint filiában lakó Gálffy János ökegyelme is, ki is már jó darab időtől fogva feleségét paráznasággal vádolta, melynek bizonyítására egy mentét, egy bicskot stb. valakitől (amint mondatik Apáti János uramtól) el is vett, azokat imitt-amott hordozta, mutogatta. Mégis együtt lakik feleségével az ekkleziának nagy megbotrányozására, nem akarván perben fogni azt, akit feleségével való paráznasággal vádolt s híresített. Deliberatum: Minthogy Gálffy János ökegyelme rendes admonitiona a tiszteletes esperest uram különös személyes hivatalára is a Szent Visitatioban meg nem jelent, emellett pedig paráznaság hírébe maga által kevert feleségével együtt lakik, a paráznasággal vádolt félt nem prosequálta, prosequálni sem akarja, per non venit

³³⁵ HuZaL-Jkv. I/3. 106–108.

meggyőztetvén, a templomtól és sacrumoktól eltiltatik, azalatt pedig, míg a közelebb következő Partialis eljő, engedtetik idő, hogy magát elkészítse, a vádoltatott fél pedig pro hic et nunc innocensnek declaratattik.

2-o. Az iskolai gyermekek a Szent Visitation előtt examináltatván, lehető profectusok tapasztaltatott, recommendálja továbbra is a Szent Visitation a humanissimus rectorának, adhibeáljon minden industriát a gyermekek előmenetelének kimunkálkodásában. Egyszer-smind imponálja is, hogy a scholarchanak, tiszteletes Csegöldi András uramnak minden hónapban a gyermekek profectusokról tegyen notificatiót.

Úrasztali ezüstkanna fedele

3-tio. Farkas Jósefnél lévén az ekklezsiának hfr. 19 dr. 80 capitalissa, melyből letett ugyan hfr. 10 dr. 20, de egynehány esztendőktől fogva restáló interesse exsurgál circiter 13 rhfr., s instált az ekklezsiának és a Szent Visitationnak, hogy mind a capitalis, mind az interest 6 pro cento adhassa fel. Nem lévén facultassa a compositio szerint való interesnek megadására, considerálta a Szent Visitation ezen pénznek veszedelembe való forgását, jónak ítélte annak a pénznek felvételét. Hajlott az ekklezsia is a potiori arra, s végeztetett, hogy az interestes egy-egy garassával vétessék fel inkább, mintsem az egész summa periclitálódjék.

4-o. Ferentzi Ferentznek minthogy semmi posteritassa nem maradt, az ekklezsia közönséges consensussából a rajta fekvő adósság a debitumok seriesséből expungáltatott.

5-o. Demonstratio aedilium Thomae et Michaelis Fekete:

	hfr.	dr.
Az ennekelőtte való egyházfiaktól jött által készpénz	23	68
Írásban bor árra	11	94
Summa	35	62
Azután 45 veder és 2 kupa borból jött a dr. 108	48	81
Capitalis és interestpénz jött bé	129	36
Summa	213	79
Ebből pura erogatioba hiteles demonstratio szerint ment	15	40
Subtrahálván marad	198	39
Ebből vagyon a hadnagy úrnál bor árra	24	—
A falunál	19	20
Interestre contractus mellett Zudor Miklósnál	15	60
Fekete Jósefnél	11	94
Készpénz actu	127	65
Summa	198	39
Perselyről való demonstratio:		
Mikor a persely kezekben jött, találtatott	9	47
Azután gyült	5	10
Summa	14	57
Erogálódott	8	26
Ergo marad actu a cassaban	6	31

Bor ad sequentem rationem marad urn. 96.

1775

[126] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Losádiensi die 4^a Februarii [1774.] per reverendum ac clarissimum dominum Stephanum Herepei venerabilis tractus seniore et substitutum notarium reverendum dominum Gabrielem Vitályos, praesentibus ecclesiae Losádiensis reformatae parochi reverendo domino Stephano Ventz, scholae rectore Simone Csiszér, a parte vero ecclesiae nobili ac generoso domino Ladislao Farkas Sanctae Sedriae praeside, Johanne Hertzeg ejusdem sedriae notario, Martino Hertzeg, Josepho Györffi, Petro Zudor, nec non aedilibus Thoma et Michael Fekete.*³³⁶

1-mo. Megkérdezettvén a nemes ekklézsia delegatussai a tiszteletes loci minister Ventz István és scholae rector Csiszér Simeon ökegyelmek szolgálattok iránt. Inferálatatik a tiszteletes loci minister ellen, hogy az ökegyelme maga jószágában való excursioja miatt keresztelekten holtak meg valami gyermekek és öreg ember is prédikáció nélkül temettetett legyen el. Erre nézve injungálja a Szent Visitatio ökegyelmének, hogy a maga excursiojira vigyázzon, és az efféle animadversioknak a jelenléttel praecaveáljon. Hasonlóképpen a humanissimus dominus scholae rector felől referálják, hogy az ökegyelme szolgálattya tesszik, az ellen nincs szavok, hanem beteges állapottal lévén, néha-néha erőtelenkedik, de azért szolgálattját kedvellik, s azzal élni kívánnak.

2-o. Megkérdezettvén tiszteletes loci minister Ventz István uram is hallgatónak kegyeségekről, erkölcsösségekről, azokat commendálja mind a templom gyakorlásáról, mind egyéb magok jó viseléséről. Papi fizetése iránt is a tiszteletes loci minister nem [127] panaszol, sőt dicsekedik, hogy azt bévész, ami kevés hátra van is a vékások részéről, reménli, hogy vagy egyszer, vagy másszor felvételheti.

3-tio. Ratio aedilium Thomae et Michaelis Fekete:

	hfr.	dr.
Tavalyi visitatioban tett revisio szerint maradott volt ad sequentem rationem	127	65
Accedált ehhez ebben az esztendőben	168	21
Summa	295	86
Ebből pura erogatio	5	10
Maradott pro stabili fundo	176	46

Mely secundum demonstrationem productam bizonyos contractusok mellett, bizonyos embereknek elocáltatt egészen.

Nota bene: A tavalyi bor árrából még tíz forintnak és hatvannyolc pénznek bé kellett volna jöni, de künn maradott a falusiaknál, amely noha nem administráltatt, mindazonáltal pro currenti reputáltatik.

Jött bé a múlt esztendőben borbéli interes urn. 135 oct. 2.

Vagynak pedig sokan restantiariusok a debitorok közzül. Azoknak felszedéseket recommendálja a Szent Visitatio az arra rendeltetett embereknek.

	hfr.	dr.
Perselypénz a tavalyi visitatoról jött által az egyházfiak kezéhez	6	31
Az idén accedált ehhez	5	89
Summa	12	20
Ebből költ el ekklézsiai szükséges restauratiokra	9	95
Maradott a perselyben	2	25
Ezen a két forinton és huszonöt pénzen kívül marad az egyházfiak kezénél a cassaban ad futuram rationem	109	56

³³⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 126–127.

1776
[150] *Losád*³³⁷

Elfoglaltatván a losádi reformata nemes ekklézsia tagjai a közönséges armilustrium alkalmatosságával, ezen rendben azon ekklézsia nem visitáltathatott, hanem anno 1776. die 21^a Februarii tiszteletes esperest Herepei István uramnak Piskiben méltóságos gróf Bánffi Diénesné asszony öexcellenciaja méltóságos udvarában létében, jöttek oda által Losádiból azon nemes ekklézsiának deputatussai titulus egyházfia, Fekete Mihály és Kiss Mihály ökegyelmek az egyházfiak számadások alatt lévő oeconomica demonstratioval, jelen lévén tiszteletes Ventz István ökegyelme is qua loci minister. Mely demonstrationnak summarius extractussa ez:

	hfr.	dr.
Tavalyi visitatióban maradt volt a cassaban készpénz	109	56
Tavaly jött bé bor interes urn. 135 oct. 2, melyből detractis detrahendis eladattatott urn. 127 oct. 1, mely a dr. 51 facit	64	47
Nota bene: Ebből fizetetlen vagyon hfr. 14,37		
Adtanak fel capitalist:		
Biszijok Mihály	40	80
Székely Lajos	14	28
Summa	229	41
Melyből subtrahálván az elébb notabénében tett	17	37
Jött bé actu	212	4
Ebből contractus szerint elocáltatott	116	68
Hadnagy úrnak adattatott ad refundandum	8	16
A cassaban actu vagyon	77	54
Summa	202	38
Pura erogatioba ment	1	9
		66

A perselyről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt	2	25
Attól fogva publicatióból jött bé	4	28
Summa	6	53
Ebből erogatioba ment	2	15
Ergo marad a perselyben	4	38

	urn.	oct.
Pro anno 1775 bor interes jött bé, mely in natura vagyon és marad ad futuram rationem	59	–
Régibb s újabb restantiak faciunt	190	6
Summa	249	6

³³⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 150.

1777

[185] *Denuo inchoatur Visitatio Sancta anno 1777. die 20^a Januarii in ecclesia reformata Losádiensi per reverendum ac clarissimum Sanctae Sedis seniozem Stephanum Herepei, notarium ordinarium Stephanum Intze de Lisznyó, praesente ex illustrissimis ac spectabilibus dominis dominis inspectoribus curatoribus, spectabili domino Alexandro Nagy de Déva et locumtenente illustrissimo domino Antonio de Hockenricht, a parte vero ecclesiae titolato domino domino Ladislao Farkas praeside sedriae, Michaelae Kis, Martino Hertzeg, Johanne Fekete seniore, Johanne Hertzeg notario sedriae, Ladislao Vintze corporali, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Ventz et ludi magistro Simeone Csizsér, in domo parochiali.*³³⁸

Ubi:

1-mo. Kérdés esvén tiszteletes loci ordinarius minister Ventz István ökegyelme magaviselése, tanítása és hivatalának folytatása iránt, ezekre nézve a nemes ekklézsia részéről semmi panasz fel nem adattatott, sőt ellenben a nemes ekklézsia deputatusai tellyes contentumokat jelenték. Hanem a papi és mesteri fizetésnek dolgában jelenték, hogy a szegényekre nézve tétetnék valami determinatio aziránt, hogy akik a fizetést in natura nem praestálhatnak, bizonyos kiszakasztott árron minden esztendőben redimálhassák, de ezt a Szent Visitatio bizonyos okokra és a következhető abususnak eltávoztatására nézve éppen nem determinálhattya, hanem a tiszteletes loci ministereknek intimálja, hogy a szűkebb és termékenyebb esztendőkhöz képest légyenek mindenkor tekintettel a tehetetlenebbekre és fizetéseknek békívánását alkalmaztassák az időhöz, s annak termékeny vagy terméketlen voltához.

2-do. Nincsen a nemes ekkléziának panassza a humanissimus dominus scholae rector ellen is.

3-tio. A Drávai János testamentomának dolga transponáltatott a rákosdi visitatoria.

4-to. Megvizsgáltatván az oskolában tanuló gyermekek, meglehető profectussok tapasztaltatott, deficiálnak mindazáltal valamennyire az olvasásban, melyre való nézve recommendáltatik a humanissimus dominus scholae rectornek, gyakorolja őket főképpen az olvasásban.

[186] 5-to. Demonstratio aedilium Thomae et Michaelis Fekete:

1-o. Perceptum:	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassaban	77	54
Azután régi adósság incassáltatott	48	72
Interes pénz jött bé	1	81
A tavalyi bor árrából	11	42
Summa	139	49
2-o. Elocatio: Ebből elocáltatott contractus mellett juxta demonstrationem exhibitam in summa	95	52
3-o. Erogatio: Pura erogatioba ment in summa	1	2
Summa	96	54
Vagyon actu a cassaban	42	51 ½
Summa	139	05 ½

Differentia vagyon in dr. 44 ½, mely sohult sem találtatik.

6-to. Borról való demonstratio:

³³⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 185–187.

	urn.
Tavaly adattatott volt fel in natura bor	59
De a vízmérés találtatott csak	52
Ebből detrahálódott töltelékre, apadásra, korcsomárosnak	8
Maradott	44

De találtatik bizonyosan urn. 47, melyből a jó ki, hogy a vízmérésben hibának kellett lenni, hogy azért egész világosságra jöjjön, méretessék újra a hordó desinteressatus emberek által. Nota bene: A bornak vedre adattatott el a dr. 78, melyről való demonstratio marad ad sequentem rationem.

Interes bor pedig gyűlt urn. 48, oct. 3 ad sequentem rationem.

7-mo. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt	4	38
Azután ingrediált	3	30
Summa	7	68
Költ el	2	53 ½
Ergo marad a perselyben	5	14 ½

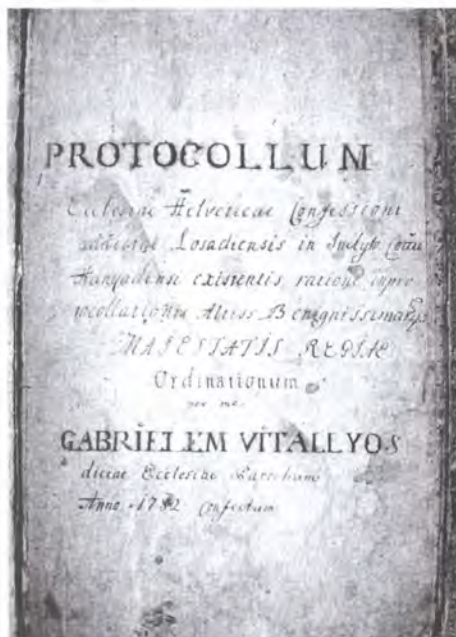
8-vo. Feles restantiaja lévén ezen nemes ekklézsiának, végezi a Szent Visitatio, hogy quo quo modo akár pénzül, sex pro cento, akár in natura szedetessék fel, amely capitalisok pedig in periculo forognak, azok is quo quo modo desummáltassanak és bátorságosabb helyre elocáltassanak.

9-no. A scandalosusok között eléfordult Takáts József, ki is az ekklézsiának nagy botránkozására feleségét mód nélkül veri, rongálja. Eléhívtattak mindketten és meghallgattatván atyaiképpen intették az egymáshoz való szeretetre, egymás hibáinak elszenvédekre, melyre nézve intimáltatik hogy a férjfi hagyjon le elébbeni keménységéről, az asszony pedig indulatos mérges feleleteivel ne gerjessze nagyobbra-nagyobbra férjének haragját, hanem inkább csendes feleleteivel igyekezze csendesíteni, s így egymással békességben élni.

10-o. A scandalosusok rendiben eléhívtattott öreg Vintze Ferentz is, ki a templomot eddig tellyességgel nem frequentálta, mely dologra admoneáltatván atyaiképpen, önként ajánlá magát kézbéadással, hogy ezentúl templomgyakorló és kegyes életet élő ember léssen.

[187] 11-o. Amely 2 forint és 59 pénz iránt difficultas vagyon a Vintze familia között, minthogy ifjabb Vintze Ferentz uram le nem tette az ekklézsiának, letenni sem akarja, azért némely documentumaik benntartóztattak, az-iránt végezi a Szent Visitatio, hogy újra szöllíttassék meg, s ha le nem teszi, a többi tegyék le, s documentumaikat vegyék ki.

12-o. Amely egy forint felett controversia volt Fekete István és József között, stante hac visitatione ígéré Fekete István uram, hogy letészi.

Az egyházközség protocolluma 1782-től

1778

[212] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Losádiensi anno 1778. die 16^a Januarii per reverendum ac clarissimum dominum seniore Stephanum Herepei, notarium substitutum Andreám Csegöldi, adjunctum denique reverendum dominum Johannem Szabó, praesente magnifico ac spectabili domino locumtenente Hochenricht, praesentibus item a parte nobilis ecclesiae praeside Ladislao Farkas, Michaelae Hertzeg, Stephano seniore Fekete, Michaelae Beretzk, Petro Zudor et aedituis Thoma et Michaelae Fekete, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Stephano Venz et ludi magistro humanissimo domino Simeone Csizsár, in domo parochiali.*³³⁹

1-mo. Megkérdéztetvén a nemes ekklézsia tiszteletes fungens loci minister és iskolamester ökegyelmeiről, panaszlá az ekklézsia, hogy tiszteletes loci minister ökegyelme a vasárnapi déllyesti prédikációt elmulatná, azért ebben kövesse el maga tisztit, amelyre igenis ajánlá ökegyelme magát, csak légyenek hallgatói. Az iskolamester Csizsár Simeon ökegyelmét pedig tellyességgel tovább nem marasztják, mellynek midőn semmi okát adni nem tudnák, nem ítélte a Szent Visitatio illendőnek és méltónak az ily ok nélkül feladott panaszt még csak meg is hallgatni, annyival is inkább azon megindulni és az egyházi szolgáltnak ok nélkül való mozdításokra ereszkedni, hanem inkább intimálja a nemes ekklézsiának, hogy ha mostani iskolamesterek hivatalát végbeviszi, considerálva, mely nehezen lehessen most alkalmas subjectumot kapni, ökegyelmével nyugodjanak meg. [213]

2-do. Iffjabb Ferentzi Ádámnak feleségével, Ferentzi Évával való versengéseknek eligazíttatása recommendáltatik a titulus ordinarius locumtenens úrnak.

3-tio. Demonstratio aedilium:

	hfr.	dr.
Tavaly maradtott volt a cassaban	42	51
Accedált azután capitalis, interes és bor árra	79	29
Summa	121	80
Ebből költ el ad ecclesiasticas necessitates	21	23
Ergo marad	100	57
Elocáltatott penes litteras contractuales	41	82
Subtracto ex hoc, marad	58	75
Item három esztendőkről való korcsomárosoknál vagyon	75	81
Bor marad ad distrahendum urn. 91 oct. 4.		
Két esztendőbéli perselypénz vagyon	9	22

4-to. A dolgoknak, mellyek az elmúlt visitatióban a 11-dik és 12-dik punctumokban recommendáltak volt, satisfaciált a nemes ekklézsia.

³³⁹ HuZaL-Jkv. I/3. 212–213.

1780

[279] *In nomine Domini! Inchoatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Losádiensi anno 1780. die 13ta Aprilis per reverendum ac clarissimum dominum proseniorem Stephanum Intze de Lisznyó, notarium substitutum Johanem Szabó. Praesente ordinario ministro reverendo Gabriele Vitályos et ludi magistro humanissimo Simeone Csiszér.*

*A parte vero ecclesiae aedituis Thoma et Michaele Fekete. Adsunt praeterea Johannes Farkas corporarius primarius, Petrus Fekete, Stephanus Hertzeg uterque corporarius, Aron Fekete, Gregorius et Andreas Fekete, Nicolaus Zudor, Stephanus Székely, Johannes Hertzeg notarius et Michael Beretzk in domo parochiali.*³⁴⁰

1-mo. Megkérdezettvén a nemes ecclesia a tiszteletes loci ministernek industriájáról, mindenekben commendáltatik. Úgy az humanissimus ludi magister ellen is semmit nem panaszol, hanem hogy a gyermekes emberek animadvertálják, mintha taxálná a tanítástért való fizetéssel, de az egyházfiak bizonyíták, hogy az usust observálja, és intimálja a visitatio, hogy attól ne recedáljon, mindazonáltal a szűk esztendőben considerálja, s ha egészen nem adhatnak, akkor bővebb esztendeig pótlása haladjon.

2-do. Jelenti a nemes eklézsia, hogy a fungens harangozó helyében kívánná surrogáltatni Ferentzi Sámuel ökegyelmét ez okon, hogy mesterember és többet használhat a nemes eklézsianak.

3-tio. Az interestbéli bor restantiakot injungálja a visitatio a tiszteletes loci ministernek, hogy az egyházfiakkal egybe [280] extractizállyák s per specifica, kiknél és mellyik esztendőre mennyi restantiak haereáltak.

4-to. A templom romlása hozatik emlékezetbe, melyről a visitatio ígére hogy végére jár a titulus inspector curator uraktól, miben légyen, és urgeálni ott, ahol illik el nem mulattya.

5-to. Amely pénzek minden fructus nélkül haereálnak, azokat is a tiszteletes loci minister írja ki a contractusokból, s küldje a tiszteletes prosenior uramhoz.

6-to. Demonstratio aedilium Michaelis et Thomae Fekete:

	hfr.	dr.
In visitatione anni 1778 marad volt a cassaban az elocált pénzeken kívül készpénz	58	75
Accedált azután ehhez ezen visitatioig interestből, bor árrából és korcsomárosoktól in summa	210	75
Ebből erogáltak bizonyos ecclesiái szükségekre in summa	12	39
Melyet subtrahálván a perceptionis summából, marad in summa	257	11
De elocáltak belőle contractusok mellett in summa	167	85
Ergo subtrahálván ezt a felyebb való remanentiából, marad készpénz in summa	89	26
Ezen kívül vagyon restantiaban a korcsomárosoknál:		
Lökös Pálnál	29	54
Zudor Miklósnál	17	68
Beretzk Mihálynál	20	88
Fekete Péternél	9	18
In summa	77	28
Melyet egybeadván a készpénzüi maradt summával, mely is	89	26
Maradt az egyházfiak kezek alatt ad sequentem rationem in summa	166	54
A perselyben maradt volt 1778-ban	8	90
Accedált ezután	5	85 ½
Summa	14	75 ½
Erogálódott	5	26
Ergo marad	9	49 ½

³⁴⁰ HuZaL-Jkv. I/3. 279–280.

1782

[41] *Visitatur ecclesia reformata Losádiensis die 27ª Februarii [1782.] per reverendum ac clarissimum dominum tractualem seniore Stephanum Intze de Lisznyó, notarium substitutum reverendum dominum Johannem Szabó et adjunctum reverendum dominum Paulum Száraz, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus dominis dominis Ladislao Farkas praeside sedriae, Ladislao Vintze notario, Johanne Fekete, Petro Fekete, Georgio Ferentz, Georgio Fekete et aedili Michaelae Fekete, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Gabriele Vitályos cum ludi magistro Simeone Csiszér in domo parochiali.*³⁴¹

1-mo. Megjelenvén feles számú fiú és leány tanítványival a humanissimus dominus ludi magister, adtak minden classissai oly dicséretes speciment, melyből a tanítónak industria és solertiaja kitetszett, továbbra is recommendáltatnak dexteritassába.

2-do. Megkérdettvén a nemes ekklézsia delegatussai a tiszteletes loci minister és ludi magister ökegyelmek fel[ől] a canon szerint való kérdések szerint. Mind a kettőről dicséretes relatíot tésznek és telyes contentumot jelentenek, úgy másfelől a loci minister és ludi magister ökegyelmek is a hallgatók felől.

3-tio. Insinuáltatik a Szent Visitationak néhai titulus Fekete Márton uramnak 300 vfr. álló collatuma a templomnak építésére, mellyek contractusokban adattak által, és ha a mellé tétetetik az eddig gyűlt collecta hfr. 50, úgy a néhai Pap István collatuma is hfr. 96, mellyet méltóságos gróff Bánffy Diénesné asszony öexcellentiájától kell kinyerni, vagyon reményég, hogy azokkal a templom az elintézés szerint alkalmasint renováltathatik.

4-to. Demonstrálván egyházfi Fekete Mihály ökegyelme de perceptis et erogatis, úgy adja fel, hogy:

	hfr.	dr.
1-mo. Tavaly maradt volt kezénél készpénz	86	11 ½
Azután vett fel bizonyos capitalist	48	96
Interes pénz	8	58
A tavaly gyűlt és eladott bor árrából	57	78
Summa percepti	201	43 ½
2-do. Erogált ezekből bizonyos szükségekre	106	87
Mellyet subtrahálván, marad ad sequentem	94	56 ½
Ezen kívül a korcsomárosoknál vagyon bor árra restantiában	24	90
[Summa]	119	46

[42] 5-to. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt volt a perselyben	12	28 ½
Accedált azután publicatióból	6	46
Summa	18	74 ½
Költ el belőlle in summa	8	2
Quibus subtractis, marad most a perselyben	10	72 ½

Nota bene: A perselypénz erogatioba ingrediált három forint és hat pénz, melly restituáltatni fog az ekklézsiának, mint elocatum.

³⁴¹ HuZaL-Jkv. I/4. 41–42.

6-to. Néhai egyházfí Fekete Tamás meghalálózván, helylyébe választatott Fekete János uram, ki is a Szent Visitatio előtt adjuráltatott.

7-mo. Úr asztalához tartozó adparatusai vagynak ezen nemes ekklézsiának ezek:

1. Egy ezüst aranyas nagy kanna, gróf Bánffy Diénesné asszony ajándéka.
2. Két ezüst aranyas talpas, egy fertilityos pohárok.
3. Két ezüst aranyas tángyérok.
4. Karmazsin szín sellyem és arany varrásos és céna kötéses gyolcs abrosz, régi aján-déka Györffi Benjáminné asszonynak.
5. Egy nagy ónkanna.
6. Egy céna kötésből álló gyolcs abrosz.
7. Más, megint céna kötéses szélű gyolcs abrosz.
8. Kék sellyem mór arany kötéses szélű abrosz.
9. Egy habos sellyem tafota ezüst kötéses szélű asztalkendő.
10. Egy hasonló prédikálló székre való abrosz.
11. Egy arany virágos szélű asztalkeszkenő.
12. Egy fejer sellyem karmazsin sellyemmel és aranyas virágokkal ékesült keszkenő.
13. Más ezüst virágos patyolat keszkenő.
14. Pulpitusra való arany varrásos kendő.
15. Ezeken kívül még négy keszkenő s egy kendő.
16. Egy pulpitusra való kendő.
17. Egy óntángyér.
18. Egy ón keresztelő kanna.
19. Egy régi ónpalack.

1783

[75] *In ecclesia Losádiensi eodem anno [1783.] et die [4. Aprilis] per eosdem continuata visitatione ecclesiastica, praesentibus a parte nobilis ecclesiae nobilibus Ladislao Farkas praeside sedrae, Ladislao Vintze notario, Johanne Fekete, Georgio Fekete, et aedilibus Michaele et Johanne Fekete, nec non loci ordinario ministro reverendo domino Gabrile Vitállyos cum ludi magistro humanissimo domino Simeone Csizsér in domo parochiali considentibus.*³⁴²

1-mo. Megkérdettetvén a nemes ekklézsia jelenlévő tagjai, mint az egész ekklézsia deputatusai a tiszteletes loci ordinarius minister és ludi magister ökegyelmek magok vise-lésekről s hivatalyokban való eljárásokról. Unanimiter commendálják ökegyelmeket quoad omnia puncta in canone ecclesiastico expressa. Nemkülömben ab altera parte commen-dálják a tiszteletes loci minister és ludi magister ökegyelmek is a nemes ekklézsia tagjait közönségesen.

Hanem 2-do nem hallgathat el ugyancsak a tiszteletes loci minister némellyeket, úgy-mint Noptsa Mihály uramot, Vintze Ferentzet, Farkas Ábrahámot, Ferentz Dánielt és Bálint fiát és Fekete Mihály özvegyét, kik sem templomot gyakorolni, sem Úr vacsorájával élni immár négy esztendőktől fogva tellyeséggel nem akarnak. Kiknek a mostani circumstantiak között lévő állapottyokat considerálván a visitatio, végezi irántok, hogy legelsőben is az egyháziak által nomine consistorii ecclesiastici paterne admoneáltassanak keresztyéni kö-telességekre. És azután ha azon admonitionak engedni nem akarnak, a tiszteletes loci minister maga personaliter requirálja, és omnibus argumentis igyekezze megtéríteni a jó

³⁴² HuZaL-Jkv. I/4. 75–76.

úttra. Ha e sem succedál, jelentessenek bé a tiszteletes seniornak, ki is pro re nata azt fogja cselekedni, ami mind reájok, mind a publicumra nézve leghasznosabb leszén.

3-tio. Tellyes örömmel és egész gyönyörűséggel szemléli a visitatio az ezen ekkléziában nemcsak megújított és igen dicsőséges formára hozott, hanem effelett jóval meg is bővített templomot, mellyben immár az Istennek ez helyben plántáltatott anyaszent-egyházának tagjai egyben gyűlve nagy örömmel áldhatják és dicsérhetik az Istent. Megérdemli e dicsőséges munka, hogy akik ennek megépítésére különös alamizsnálkodással és fáradozással voltak, azoknak neveik örök emlékezetre a nemes ekklézsia könyvében béirattassanak, hogy ha szintén tudva vagynak is Isten előtt az olyaténok, mindazonáltal láthassa a következő nemzetség is azoknak az Isten dicsősége mellett buzgó kegyességeket és hasonló jó dolognak cselekedésére e követésre méltó példa által felindíttassék.

4-to. Demonstratio aedilium Johannis et Michaelis Fekete:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a cassaban	94	56
Accedált ehhez felvett capitalis pénz	249	49
Interes pénz	4	18
1781-ben termett bor árra	61	20
Collectából jött, némelly privatus emberek által conferált és egy különös publicatióból jött pénz	119	96
Summa	589	39
Ezen summából erogáltatott a meg bővített és megújított templomra az [76] exhibeált és legitimált demonstratio szerint in summa	558	12
Egyéb szükségekre költ	5	23
Summa	563	35
Melly summát kivéven a percepti summából, marad ad sequentem demonstrationem a cassaban	26	4

5-to. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradott volt a perselyben	10	72
Accedált azután publicatióból	8	48
Summa	19	20
Ebből erogálódott	–	98
Quibus subtractis, marad most a perselyben	18	22

6-to. Az 1781-ben gyűlt interes bor árrából a feladott demonstratio szerint vagyon a kórcsomárosoknál hfr. 19,78.

1782-ben pedig gyűlt interes bor urn. 142, melly in natura megvagyon, és marad ad sequentem demonstrationem.

7-mo. Die subsequenti 5ta Aprilis reggel felgyülekezvén az oskolában tanuló fiú és leány feles számból álló gyermekek a parochiában, a visitatio előtt olly szép speciment adtanak profectussokról, melly mind a tanítónak szorgalmatosságát, mind a gyermekeknek igyekezeteket evidētissime bizonyította.

8-vo. Az Úr asztalához tartozó szent készület a tavallyi recensio szerint mind megvagyon.

Ita desuper peracta in his duabus ecclesiis visitatione testantur:

Stephanus Intze de Lisznyó mpr., venerabilis tractus reformati Hunyadensis senior.

1790

[113] Folytatik a Papi Törvényes Látogatás a losádi nemes papi házbán BoldogAsszony havának 14-dik napján 1790-ben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, tiszteletes loci minister Vitályos Gábor és ludi magister Moritz Gábor atyáinkfiainak jelenlétekben. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül ezen praesbiterialis becsületes személyek, mostani commendans Fekete Sándor, Fekete Áron, Ferentz Sigmond, Farkas Bálint, Farkas Elek és az egyházfiak Fekete Mihály és Fekete Gergely ökegyelmék. Holott előfordulnak a következő dolgok.³⁴³

1-mo. A törvény tartása szerint megkérdetvén a nemes megye tiszteletes loci minister, Vitályos Gábor uram functioja, élete, erkölce, háza stb. iránt. A jelenlévő tekintetes nemes megye tagjai a nemes megye képében ökegyelmét de meliori commendálják. Nemkülömben Moritz Gábor scholae rector atyánkfiát is, hac cum clausula, hogy az ekklézsiai törvénynek és a tekintetes nemes ekklézsiának újra való vigoráltatását kéri ilyen okon, hogy a rendes terminus már eltölt, s külömben is az oskolában a gyermektanításban fogyatkozás tapasztaltatik. Melyre nézve insinuuálja a tekintetes nemes ekklézsia egyszersmind a consensust az iránt, hogy magának más rectort hozhasson.

In hoc puncto azért végeztetik: Minthogy említett atyánkfiának érdemei utat készítettek minél hamarabb a papságra való promotiora, tartozik a tekintetes nemes ekklézsia consideratis considerandis keresztyéni szeretettel egybekötöttetett várakozással lenni, amíg rendes törvényes vocatioja elérkezik, annyival is inkább, hogy azt minél hamarabb lehet remélneni, nehogy az ökegyelme erőltetésével mind a tekintetes nemes ekklézsiának becsülete, mind pedig a személynek jó híre, neve valamiben homályt szenvedjen.

2-do. Tiszteletes loci minister és említett rector atyánkfiái megkérdetvén az ekklézsia iránt, jelentik mindketten a tekintetes nemes ekklézsia tagjainak az istenes törvény szerint való életeket s magok viseleteket.

[114] 3-tio. Kedvetlenséggel említi a tiszteletes loci minister némely ekklézsia tagjainak morosításokat, hogy az egyházi szolgálatért való bérnek felszedésében, annak felszedőihez, az egyházfiakhoz igen illetlen szeretetlenséggel viseltetnek, azokkal versengenek s izetlenkednek és talám éppen e szolgáltatott okot s alkalmatosságot, hogy némely értelmesebb s kegyesebb atyafiának javallásokból egy memorialist nyújtanak a Szent Visitatio eleibe, melyben kéri a tekintetes

Lozsád református temploma

³⁴³ HuZaL-Jkv. I/4. 113–115.

nemes ekklézsia, hogy más rendes ekklézsiáknak szokások és az ekklézsiai törvénynek tartása szerint ebben is eskedtessek bé egy domesticus curator és négy praesbiterialis személy, akik adsistálhassanak a tiszteletes loci minisiternek az ekklézsiai dolgoknak igazgatásában, a jó rendnek megtartásában és az engedelteneknek megzabolázásában. Mely kérését a tekintetes nemes ekklézsiának a Szent Visitatio igen helyyesnek, fundamentumosnak találja, s annyiival is inkább megadni el nem mulattya, hogy ezen dolgoknak bėjövetelét ezen ekklézsiában is mind a ministerium, s mind a kegyesség régen óhajtotta.

Mely szerint *végeztetik*: Helyyes a tekintetes nemes ekklézsia kérése, azért csak a va-gyon hátra, hogy arra alkalmas személyek választassanak, előállíttassanak s adjuráltassanak és consequenter kevés idő múlva választatának, előállítatának s adjuráltatnak a curatorságra nemes és nemzeti vitézlő Fekete Sándor, a praesbiterialis adsistentiara titula-tus Farkas Ádám, Fekete Ádám, Ferentz, Sigmond és Farkas Elek uraimék ökegyelmek.

4-to. Eddigvaló egyházfi Fekete Mihály jó jámbor atyánkfia 27 esztendőig folytatván az egyházfi hivatalt, a nemes ekklézsiának tapasztalható nagy hasznára, most pedig már menti magát nagy erőtlenségre jutott vénségével és azon hivatalra való elégtelenségével.

Minthogy annakokáért méltán láttatik magát menteni az öreg atyafi, abban a Szent Visitatio ezt *végezi*: Demonstratioját is hitelesen subinferálta, azért mind hivataljának terhe alól, mind egyéb lehető difficultasok alól absolválya [115] reservatis tamen reservandis, hogy a tekintetes szent consistorium demonstratioját (minthogy hosszabbacska időt kíván) szorgalmatosan discutiálja, ventillálja, és ha valamely considerabilis difficultas adná benne elé magát, annak eligazítása végett ökegyelmét előszóllítsa, és amit az igasság kíván, és az atyafiságos szeretet, azon öreg jámbor atyafinak érdemeit considerálja. Maga helyybe vá-lasztatván Fekete Péter becsületes atyafi ökegyelme az említett öreg egyházfi helyében.

5-to. Nemkülömben eddig való ifjabb egyházfi, Fekete Gábor atyánkfia három eszten-deig egyházfiságát híven folytatván, most már hitelesen menti magát betegeskedéséből származott erőtlenségével.

Minthogy azért a Szent Visitatio ereje felett nem terhelheti, dolgában ezt *végezi*: Mint-hogy tudva vagyon a nemes ekklézsia előtt mentségének igassága, tehát a Szent Visitatio által szolgálattya alól felszabadította, helyyében Farkas János atyafit második egyházfiságra adjuráltattya.

1791

[193] *Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Losádon a papi nemes házban Böjtelő havának 22-dik napján 1791-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, tiszteletes loci minister Vitályos Gábor atyánkfia jelenlétében. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül domesticus curator Fekete Sándor, Márton Farkas, Farkas Ádám, Hertzeg János, Ferentz Sigmond, Farkas Elek, Hertzeg Lőrintz, egyházfi Fekete Péter és Farkas János és oskolamester Borbát László uraimék.*³⁴⁴

1-mo. A rendes szokás szerint megkérdetvén a szent ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfia a magaviseletéről, erkölcséről, tanításáról és papi házáról. Nemkülömben oskola rectoráról Borbát László ökegyelméről. Mindeniket a tekintetes nemes ekklézsia in omnibus punctis de meliori commendálja.

2-do. Megkérdetvén tiszteletes loci minister atyánkfia is maga hallgatói iránt. Minde-nekben commendálja hallgatóit, ez egyget kivévén, hogy némeljek fizetésének limitatio

³⁴⁴ HuZaL-Jkv. I/4. 193–194.

szerint való befizetésében egy kevéssé morosusok [194] voltak. De a szent praesbiterium ezt is magára vállalta, hogy a differentiat el fogja igazítani, melyet a Papi Törvényes Látogatás intimál is a szent praesbiteriumnak.

3-tio. Az elmúlt esztendőben az Egyházi Törvényes Látogatás alkalmatosságával tettett vala a szent megyének választani maga tagjai közül némelyeket, akik a közönséges jó rendű megyék szokása szerint az egyházi igazgató társaságra, a praesbiteriumra rendeltetnének és eskedetnének. Tetszését a nemes ekkleziának jóvá hagyta vala a törvényes látogatás, s hittel kötölköztettek ötön, s ezen társaságnak ilyen kevés számmal is nagy hasznát tapasztalta a megye ez egy esztendőben is, s annyival is inkább azoknak számokat szaporítani kéri a nemes ekkleziára. Elé is állítatának titulus Márton Farkas, Hertzeg János és Hertzeg Lőrinc uraimék, akik az említett hivatalos esküvéssel köteleztetének s a praesbiteres száma közé bévétetnének.

4-to. Az Úr asztalához való készület a régi állapottyában kár nélkül megvagyon.

5-to. Egyházi gondviselő titulus Fekete Sándor uram számadó írását hitelesen bemutatván, úgy láttyuk, hogy:

	hfr.	dr.
Az ökegyelme keze alá ment in summa	151	25
Ehhez jött még némely jövedelmekből mind együtt	65	13
Még a capitalisból is	5	10
Vagyon hiteles contractus mellett interesre kiadott stabilis fundus	722	75
Mely summák összeadva téznek együtt	944	23
Ebből elkölt hiteles helyre	11	85
Mellyet kivonván az egész summából, marad ad sequentem demonstrationem gondviselő titulus Fekete Sándor uram kezénél	933	38

1792

[207] *Papi Törvényes Látogatás vagyon Losádon, a papi nemes lakóházba, Böjtmás havának 14-dik napján 1792-dik esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, papi kerület hites írója Kolosvári Sigmond és harmadik segéd tiszteletes Jakab János atyámfia által. Jelen lévén a tekintetes nemes megye tagjai közül domesticus curator Fekete Sándor, Vintze László, Fekete Áron, Györfi József, Fekete János, Farkas Elek, Ferentz Sigmond, Hertzeg Lőrintz, Fekete Péter, egyházi Fekete Péter és Farkas János uraimék és loci minister atyámfia tiszteletes Vitályos Gábor úr, ludi magister Borbát László atyámfia.*³⁴⁵

Holott 1-mo: törvényünk tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekkleziára loci minister atyámfiaának papi functiojáról, erkölcséről, házáról stb. In omnibus punctis de meliori commendatit. Úgy szintén oskola rectora Borbát László uram is de meliori említették. Melynek jelét is adá a gyermekek examenyében, kitetszvéen abból körüllettek való forgolódása és szép industriaja.

2-do. Ellenben loci minister atyámfia is megkérdetvén, miképpen commendálja a maga megyebéli hallgatóit, hallják-e szavát, úgy mint lelkipásztor szavát, függenek-e attól, a szent sacramentumokkal élnek-e, fizetésbéli competentiaját, amivel törvény szerint tartoznak beadják-e? Közönségesen szólván, in omnibus punctis de meliori commendálja a maga hallgatóit, jelentvén ugyan némelyekre nézve fizetésének elmaradását, de reméli, hogy a

³⁴⁵ HuZaL-Jkv. I/4. 207–208.

tekintetes nemes consistorium a maga kegyessége s szokott vigyázása szerint megorvosolya. Hasonló módon oskola rectora Borbát László uram is jóról említi a tekintetes nemes ekklesiát, és semmiről nem panaszol.

3-tio. A botránkoztatók rendiben adja fel tiszteletes loci minister atyánkfia egygetértőleg a tekintetes nemes consistoriummal Fekete Gábor és Ferencz Bálint ökegyelmeket, akik sok esztendőktől fogva, ha néha-néha megjelentek is a szentek gyülekezetében az igaz imádókkal, mindazonáltal szemesség nélkül való jó kereszténységnek jelét, a szentek egyességének pecséttyét és a kegyelemnek igen különös eszközét, a szent sacramentummal való élést elmulatták légyen. Következésképpen ezáltal magokat önként kirekesztvén a szentek társaságából.

Amely tekintetben *végeztetik*: A feladatt személyeknek botránkoztatások annyival nagyobb, hogy [208] már ezelőtt is a concernens atyafiak és az egyházi igazgatás is a szelidebb fenytéket az intés által keresztényi módon elkövették. Még ez egyszer azért az Egyházi Törvényes Látogatás ajánlja ezen tévelygő atyafiaknak ügyeket a Megyei Egyházi Igazgató Szent Consistoriumnak illy utasítással, hogy ökegyelmeket a maga úttján consistorium eleibe idézzék oly alkalmatossággal, midőn a consistorium in possibili plenitudine lészen. És akkor tartsa kötelességének mind a tiszteletes egyházi atyafi, mind pedig a nemes consistorium és különösen curator uram, azokat elsőben szelidebben meginteni, kötelességekről megszólítani, hibás vesztegléseknek s tévelygéseknek okát megkérdeni, és ha kíváncsít, keményebb fenyegetésekkel is tisztekre szorítani oly protestatioval, hogyha megjobbulnak ez utolsó próbára, a szent megye, mint kegyes anya, ökegyelmeket ölébe fogadja, ha pedig nem (melytől Isten őrizzen), a törvény utasítása szerint kötelességinek tartja az előjáróknak az excommunicatio végett bejelenteni, azalatt pedig ha halálok fognak történni, ugyanazon törvény úttján számai temetéssel fognak eltemettetni.

4-to. Jelent a tiszteletes nemes atyafi másokat is, akik ha nem éppen ilyen tetemesen, legalább némű-néműképpen botránkoztatnak abban, hogy az egyházi törvény ellen nemcsak egyszer-kétszer, hanem ötször-hatszor is egymás után az úri szent vacsorával való élést elmellőzik. Ezekre nézve is esmérje a szent consistorium maga kötölösségének a maga társaságából azokhoz bizonyos követeket elküldeni, s azokat szelid atyai intésekkel meginteni, kötelességekre szorítani oly fenytéssel, hogyha az atyai feddésre meg nem jobbulnak, a keményebb fenytéket bizonyoson elvárhatják.

5-to. Tavalyi törvényes látogatás alkalmatosságával:

	hfr.	dr.
Maradott volt titulus Fekete Sándor domesticus curator uram számadása alatt ad sequentem demonstrationem	933	38
Ehhez járult még interes pénz	26	82
Summa	960	20
Ebből elkelvén hiteles helyre	39	27
Marad ad sequentem demonstrationem	920	93
Persely pénz intacte készpénzül marad ad sequentem demonstrationem	29	32

1793

[240] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Losádon, a papi nemes házban Boldogasszony havának 9-dikén 1793-dik esztendőben tiszteletes esperest Csegöldi András uram előlülése alatt, papi kerület notariussa Kolosvári Sigmond és harmadik atyafi, tiszteletes Szabó János uram által. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus domesticus curator Fekete Sándor, Vintze László, Hertzeg István, Vintze Ádám, egyház[ff]i Fekete Péter és Farkas János uraimék és loci minister atyánkfia tiszteletes Vitályos Gábor s ludi magister Borbát László uraimék.³⁴⁶

1-mo. Ekklézsiai törvényünk tartása szerint megkérdetvén a tekintetes nemes ekklézsia tiszteletes loci minister atyánkfiának papi functioja, élete, erkölce, maga háza iránt, stb.? A jelenlévő nemes megye tagjai közönségesen mindenkben jóról commendálák. Ellenben maga rendin megkérdetvén loci minister atyánkfia is a maga hallgatói iránt, hallják-e pásztort szavát, függenek-e attól, gyakorolják-e a kegyesség munkáit, beadják-e maga idejében papi szolgáltyának jutalmát? Ökegyelme is hallgatóit közönségesen minden jóról említi. Úgyszintén ludi magister atyánkfia iránt is megkérdetvén a tekintetes nemes megye, maga is mindenkben jóról commendáltatik. Szép példáját is mutatván a gyermekek körül való fáradságának, eléadván azokat, akik eddig keze alá jártak. Dicsérvén maga is mindenkben a nemes megye tagjait.

2-do. A botránkoztatók dolgában újra adja fel a szent praesbiteriummal egygyezőleg loci minister atyánkfia Ferentz Bálintról, hogy a régi rendelkezés szerint való admonitiora láttatott ugyan valamicskét jobbulni abban, hogy néha-néha a szentek gyülekezetében megjelent, de abban az intés tellyességgel nem gyümölcsös, hogy az úri szentséggel azután vagy egyszer élt volna. Minthogy azért általja az egyházi [241] atyafival találkozni, még maga az egyházfia által házul intse meg semel pro semper. A nemes consistorialis személyek is másfelől tartsák kötelességeknak ezt a szegény tévelygő, külömben ártatlan juhocskát kegyes atyai intésekkel mindenfelől mindaddig téringetni, míg a Krisztus aklába behúzzattnék és az ő Urának megnyerettetnék, hogy netalám ebben az esztendőben is várakozván, a gyümölcstelen figefának példája szerint a megtérésnek gyümölcset megteremné.

3-tio. Az egyházfiak demonstratioja a perselypénzről valóval egygyütt illy okon maradtott el mostanról, hogy a terminusra el nem készíthették az egyházfiak.

4-to. Az Úr asztalához való készület hiba nélkül maga régi állapottyában megvagyon nemcsak, hanem szaporítatott Hertzeg István uram kegyességéből egy szép, virágos szélű patyalat török keszkenővel.

6-to. [!] Oskola rectora Borbát László uram jelenté, hogy három esztendeje hivatalának folytatása után más életre fordította szándékát. Tudtára légyen azért a Szent Visitationak s a nemes megyének, hogy annak ideig a nemes megye ökegyelmét excontentálván, helyyébe minden akadály nélkül mást hozhassanak.

³⁴⁶ HuZaL-Jkv. I/4. 240–241.

1796

[145] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Losádensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, ecclesiarum reformatarum Hunyadensis et Zarándensis administratorem seniore, ut et Michaellem Sala ejusdem tractus juratum ordinarium notarium, nec non Joannem Szabó juratum assessorem, anno 1796. die 5^a Februarii celebrata. Aholott is a parochialis háznál jelen voltak az egyházi rendből a tiszteletes loci minister Vitályos Gábor és oskolamester Wass József atyámfiai. Az ekléziabéliek részéről nemes Farkas László, Vintze László, Farkas Ádám, Hertzeg János, Hertzeg István, Fekete Sándor domesticus curator, Fekete Péter, Zudor Péter, Farkas Márton consistorialis uraimék, úgy Fekete Péter és Farkas János egyházfiak.*³⁴⁷

Akiknek is jelenlétekben 1-ben: tudakozódván a tiszteletes egyházi atyafinak magaviseletéről, kötelességében való eljárásának mivoltáról. Minden részben való jót mondanak ökegyelméről.

2-szor. Az oskolamester vagy rector iránt is tudakozódván, jónál egyebet nem mondanak ökegyelméről is. Hanem csak azt controvertálák, hogy az oskolába járó gyermekeket deák nyelven tanítva, nem pedig magyarul. Melyre közönséges akarattól *végezteték*, hogy a helység állapotja és környüállása szerint szükségesebb magyar nyelven tanítani a gyermekeket, mintsem deáknak, azért ökegyelme ahhoz tartsa ezután magát.

3-szor. A tiszteletes egyházi atyafi hallgatói iránt kérdezteték meg, hogy az isteni tiszteletet mint szokták venni, gyakorolni és szent sacramentumokkal élni, s egyéb más valami illetlenségek és botránkozások nincsenek-e megyéjében? Azt felelé: Egyéb ollyas nincsen, hanem Ferentz Bálint és Fekete László, két személyek ollyanok, akik járnak ugyan a templomba, de már mintegy 18 ~ tizenhét esztendeje, hogy úri szent vacsorával nem éltenek, úgy Farkas Tamásné Ferentz Ilona már esmét régtől fogva nem élt úri szent vacsorával. Akiknek is ezen bűnös cselekedetek, mivel minden keresztyén füleknél hallása előtt irtóztató.

Tehát most irántok a Szent Visitatio [146] *végezi*, hogy mindnyájon admoneáltassanak, hogy többé ezen vakmerő megátalkodtságokban ne maradjanak, hanem Istenhez térjenek, és az úri szent vacsorával való élést meg ne vessék, utállyák és többé ne kerüljék, hanem most közelebből húsvétkor, s azután is éllyenek, mellyet ha nem cselekesznek, előbb excommunicáltassanak, s számár temetésre ítéltessenek, azután, mint hitetlenek, a vélek való törvényes bánásra a külső polgári tisztviselők kezébe adassanak.

3-szor. Tudakozódék az iránt a Szent Visitatio, hogy micsodás conventioja és papi fizetése volna a tiszteletes atyafinak, úgy a rectornak is. Melyre azt mondták, hogy eleitől fogva a nemes megyének szokása és rendtartása szerint a papi fizetés classisokra volt s vagyion most is felosztva, úgy hogy az első classisbéli emberek esztendőnként adtak s adnak három kalongya búzát és ugyanannyi veder bort, a gyengébb gazdák a jövedelmekhez képest kevesebbet. Mely classificatio limitatióból szokott véghezmenni eképpen, hogy mikor a domesticum consistorium vagy praesbyterium látta, hogy némely gazdák kiholtanak, de mások azokká lettenek, némellyek elszegényedtek, de mások tehetősebbek lettenek, akkor egybegyűlvén az eklézsia egészen, magok között meghatározzák és elrendelik, hogy ki-ki, mellyik classisba essék, és aszerint is fizessen. Azonba arra szorgalmatosan vigyáznak, hogy a papi fizetés illendő mértékben és módon légyen, s bé is szolgáltatassék. Most pedig a tiszteletes atyafi ennyire megyen:

1. Úgy mint 230 ~ kétszázharminc kalongya búzára.
2. Ugyanannyi veder borra.

³⁴⁷ HuZaL-Jkv. I/5. 145–154.

3. És 36 ~ harminchat szekér tüzfára.

4. Azonba minden gazdától jár egy-egy portio szénája, melyet az egyházfiak szoktanak felszedni s beszolgáltatni.

5. Temetésért fizetnek rendszerint nyolc poltrákat, [147] az esketés, ha templomba megyen véghez, nyolc poltra, ha háznál, három májás, keresztelésért fizetés négy poltura s egy majorság.

A mesteri conventio vagy fizetés így vagyon, hogy az első classisbeli emberek a papi fizetéshez szabva egy harmad résznyit fizetnek úgy, hogy, aki a papnak három kalongya bűzát ad, adna a mesternek egy kalongyát, de ezt felváltja két véka megrostált búzával. Bort pedig ezen classisbeli ad egy vedret, és ezen mód szerint alább.

4-szer Kérdezé a Szent Visitatio, hogy a már leírt régi jó szokás szerint való papi és mesteri fizetést beszolgáltatják-é? Melyre azt felelék mindketten a tiszteletes egyházi atyafiak, hogy egyébként ezen részbe nem volna semmi panasszok, hanem némellyek a praesbyteriumtól elintézett limitatio szerint nem adják ki a fizetést, mások abból az okból, hogy bírnak ugyan a helységbe, de itt nem laknak, s azért hát nem is köteleztetnek fizetni.

Ebbe végezés: A nemes praesbyterium mindenkor jó lélekkel és egyenes ítéllettel szokta gyakorolni a limitatiót, azért az ellen szó nem lehet, melyre nézve, akik igasságos limitatioja ellen ki nem adják a papi és mesteri fizetést, azokon vegye meg a kiadott regulamentum. Akik pedig másutt laknak ugyan, de a helységbe bébírnak, azok is tartoznak a Compilatae Constitutiones part. I. tit. I. art. 5. szerint a papi bérrel, azért azokon meg is kell venni.

5-ször. A mostani oskolamester mind a fiú, mind a leánygyermekkel, akik tanulnak, szép exament producála. Mellyért mind a tanulók, mind a tanító dicsértetnek és az Isten áldása alatt nevedjenek Isten és emberek előtt való kedvességben továbbra is.

Ezen examennek alkalmatosságával tapasztalá sajnálva itt is a Szent Visitatio, hogy a helység nagyságához képest kevesen volnának a tanulók.

Melyre nézve ezen helységre nézve is [148] végezé, hogy a nemes praesbyterium a tiszteletes loci ministerrel egybeülvén, vegyék számba és írásba mind a fiú, mind a leánygyermeket, akik arra valók, hogy az oskolába feljárhatnának, de mégis nem járnak. Ezután a domesticus curator az egyházfiakkal együtt minden gyermeknek szüléit admoneállják, hogy harmadnap alatt az oskolába felküldjék gyermekeket. Ha ezt mulatnák, a domesticus curator, egybegyűjtvén a praesbyteriumot, legottan minden kedvezés nélkül a gyermekeiket fel nem küldő szüléket ekkor büntessék meg egy ft., amikor is újra admoneállják, hogy harmadnap alatt feljártassák, és ha mégis elmulatnák, ekkor esmét egybegyűjtvén a praesbyteriumot, két ft. zálogolják meg, de most a harmadnapra való felküldésre újra admoneálván, ha nem engednének ekkor is, egybegyülekeztvén három ft. bírságolják. És ezen bírságlást minden harmadnap múlva az engedetlenek ellen eszerint folytassák. Ez a bírságpénz pedig az eklészia közönséges szükségére fordíttassék és ne egyebüvé.

6-szor. Méltóságos liber báró Győrfi József úr öngagsága memorialissába azt kéri, hogy a losádi templomba, az ajtó bemenetelénél, jobbkéz felől való sorba, legelől eddig volt ősi örökös székét kívánna elhagyni és a publicumnak engedni, de azonba azt kéri, hogy ugyan a templom ajtaján való bemenetelnél jobb felől, a köfal mellett leghátul való szék öngagságának engedessék, amannak helyébe. Minthogy a Szent Visitatio látta, hogy öngagsága nem azért kívánna ezen szék elcserélését, mintha magának oly különös széket akarna foglalni, hogy abba senki is más öngagságán kívül ne ülhetne, kívált (mivel a faluba öngagságához hasonló rangú más több senki sincs, a falubeli azt senki sem is kívánna), mikor caracterizatus emberek mennek a templomba, tehát erre nézve, a Szent Visitatio megkérde a nemes praesbyteriumot is akarattyok felől, és értelmeket vévén róla, ezt [149] végezé: A Szent Visitatio sem a kívánságba semmi rendeletlenséget, sem az efféle színű dologba költ Szent Synodusi végezéseken ellen való cselekedetet nem lát, melyre nézve a losádi nemes

praesbyteriummal egyetértve a kívánt széknek átalcserezését, és az ajtó bemenetelénél, a kőfal mellett való szék helyébe, a méltóságos liber báró kérő úr önagyságának maga úri személlye számára való szék készíttését megengedi, csakhogy más több székeknek vagy kihányásával, vagy megszorításával ne essék.

7-szer. Farkas Ágnes, Kis Sigmondné panaszollya írásba, hogy nemes Hertzeg Sándor vádollya ötet nős paráznsággal, magát pedig ártatlannak mondja és tartja, ahonnan magának a vád alól való felszabadíttatást, a vádlójának pedig büntetést kér.

Válasz: A panaszló maga praetendált ártatlanságának esmérte és vallása mellett, vádolóját a competens forumon keresse és perellye meg emenda linguaen, ha pedig ezt elmulattya, bizonyoson magát bűnössé teszi.

8-szor. Nemes Vintze Elek írásba panaszollya, hogy Fekete Éva a maga feleségét, Fekete Thérésiát lemocskolta, kurvázta, stb., mellyért elégtételt kér magának.

Válasz: Emenda linguaen, a helység székin perellye meg.

9-szer. Midőn már az eklézsia javai egybeszedésében foglalatoskodnék a Szent Visitatio, panaszul adaték fel, hogy Bükkös Pál még 1788-ba az eklézsia borát elkorcsomárolván, adóssá maradt az eklézsianak 22 ~ huszonkét ft., s azolta sem a pénzt, sem az interessét nem fizette az eklézsianak, melybe már nevezetes kár van.

Végezés: A domesticus curatornak szoross és elmúlhatatlan kötelessége leszen Bükkös Pált megszólítani, és ha mind a huszonkét ft., mind annak interesséről a nemes eklézsiaival megegyezik, megbékélik, jó leszen, külömben a helységbe parancsoló főtisztet, a dobrai tekintetes hadnagy urat, a Szent Visitatio végezésével requirállya, és nyerjen erőt onnan az adósság felvételére.

[150] 10-szer. Farkas János 40 ~ negyven mfr. és 62 dr. adóssa az eklézsianak, és mint eddigelé morosus debitor eléhívatván, és az eddigvaló, s most sem lehető megfizetésnek azt az okát adja, hogy a falunak földmérője lévén, az sem fizetett meg a földmérésért eddigelé. Ha ezen munkájáért megfizetnek, őkegyelme is megfizet, másként nem.

Végezés: Őkegyelme a faluhoz való praetensioit keresse maga úttján és helylén. A Szent Visitatio pedig az eklézsiaét őkegyelmén megveszi. Kinek is kötelessége leszen mind a capitalist, mind az interest ennek az esztendőnek végéig kifizetni. Melyről a domesticus curator ottan-ottan megintse őkegyelmét, és ha nem tellyesíti, executioval vétesse fel őkegyelmén.

11-szer. A perceptum és erogatum dolga elévétettvén, az egyházfiak, mint demonstransok, magok demonstratiojokat írásba beadák, mely is eszerint következik:

Perceptum:	hfr.	dr.
1794-ben 3 ^a Februarii tartatott visitatio szerint maradt volt ad sequentem demonstrationem	947	87
Ezen esztendőbe interesbe bėjött pénzzel szaporodott az irt summa	21	47
Perselypénz gyűlt	9	62
Még valami falubeli bornak árrával	7	48
Summa	986	44
Erogált 1794-ben:		
A templom kölábaihoz és egyéb ezekhez tartozó szükséges dolgokra	126	70
A parochiara s mesteri házra	12	29
Peregrinansoknak s templomok építésére kéregetőknek adott	2	36
Summa	141	35
Kivonván már ezen erogált summát, úgymint	141	35
A fennebb irt jövedelem summájából, maradtott 1795-re demonstratoria	845	9
1795-be ehhez a capitalis interesséből járult	31	34
Perselypénz gyűlt	10	26

	hfr.	dr.
Lett hát az egész summa <i>perceptionis</i>	886	69
[151] Erogált in anno 1795:		
Szükséges apróság renovatiokra in summa	17	36
Kivonván ezen erogált summát a más esztendőről erre általjött percepti summából, marad demonstrálni való ez 1796-dik esztendőre	869	33
Ebből elocálva vagyon	772	41
Készpénzbe az eklézsia ládjájában megvan	89	44
A faluba az eklézsia bora árra künn van	7	48
Mely bornak az árrát a jövő visitatióra a falusiakon felvétesse a curator és az egyházfiak, külömben a Visitatio az egyházfiakon veszi fel, akik ezt a bort kiadták és kiosztották.		

Láttya pedig ennek alkalmatosságával a Szent Visitatio, hogy az egyházfiaknak kötelességekben való restes eljárása miatt az eklézsianak tetemes fogyatkozása és kára vagyon, hogy tudniillik az eklézsia pénzének interessét maga idejében fel nem szedik, hanem esztendőről esztendőre restantiába hadják.

Melyre nézve végezi a Szent Visitatio: Az egyházfiak szoross számot tartsanak arra, a tiszteletes egyházi atyafinak és domesticus curatornak szorgalmatos vigyázások alatt, hogy mikor valamely eklézsiai pénznek ideje bételik, akkor annak interessét minden úton felvegyék, incassállyák, vagy az eklézsianak egyébként való hasznára fordítsák. Ha pedig a magok utánna való nem járása miatt esik kár és fogyatkozás, bizonyoson hitessék el magokkal, hogy a magok javaikból kivétetik és az eklézsia excontentáltatik.

Most pedig, minthogy az eddig való visitatiokon is elmaradott, magok is utánna nem jártanak, hogy a restantiariusokat még csak jó rendbe is szedték volna, hogy tudódnék ki hogy mennyivel restál. Tehát ezt is a Szent Visitatio unszolással kéré ki ökegyelmektől, hogy adnák [152] ki a restantiariusoknak neveiket. Mely szerint hát a Szent Visitatiótól képpén hozaték ez a henyességben heverő dolog munkába és világosíttásra.³⁴⁸

Szent edényei:

1. Egy ezüst, arany virágos, mintegy kupásnyi, de minden írás nélkül való kanna.
2. Egy ezüst arany virágos úrasztalára való pohár, írás nincs rajta.
3. Más hasonló pohár, melynek a talpa elvált.
4. Egy sima ezüst, arannyas tángyér, nincs semmi írás rajta.
5. Egy ezüst, arannyas virágokkal való tángyér, ezen rajta lévő írással: NADVDVARI ERZÉBET.

6. Egy ezüst megarannyozott pohárnak a talpa egy kis virágjával.
7. Egy ónkanna, ezen írással: FIERI CVRAVIT JOSEPHUS GYÖRFFI ANNO 1733.
8. Egy ónpalack.
9. Egy keresztelő ónkanna, ezen írással: FARKAS ANNOK. 1732.
10. Egy kék selyem abrosz arany csipkével.
11. Egy rece abrosz veres selyemmel és arany fonallal varrva, a közepén ez az írás vagyon: GYÖRFI BENIAMIN ES TÖRÖK CHRISTINA ADTÁK ISTEN DITSOSÉGÉRE A LOSADI REFORMATA ECCLESIAK ANNO MDCCLVII DIEBUS AUGUSTI. 1KOR XI.V.22i.

12. Más esmét rece abrosz.
13. Egy gyolcs abrosz kötéssel a közepin és a szélin csipkével.
14. Egy lángszín veres virágokkal való selyem keszkenő.

³⁴⁸ Az oldal üresen marad.

15. Egy kék sellyem keszkenő ezüst csipkével.
16. Egy patyolat keszkenő fejr sellyemmel s arannyal varrva.
17. Egy patyolat keszkenő arany virágokkal varrva.
18. Egy török keszkenő, virágos.
19. Egy slájer keszkenő, zsidó munka, virágokkal.
20. Egy kék pántlikával s virágokkal való slájer keszkenő.
21. Egy arany virágokkal való fátyolkeszkenő.
22. Esmét egy hasonló keszkenő.
23. Egy ezüst virágokkal való fátyolkeszkenő.
24. Egy arany és sellyem virágokkal való fátyolkeszkenő.
25. Esmét hasonló keszkenő.
- [154] 26. Két linzi gyolcs keszkenő.
27. Egy veresses durvább keszkenő.
28. Két hitván kendő, éneklő pulpitusra való.
29. Egy lángszin sellyem abrosz, mely a templombeli asztalon áll.
30. Egy kék sellyemből álló prédikállószer takaró, arany csipkével a szélin, s keresztül rajta ez az írás: ISTEN DITSÖSEGERE A LOSADI REF. EKKLE. PREDIKALO SZÉKI-NEK EKESÉGÉRE EMLÉKEZETOSZLOPAUL EMELTE E SELYEM FEDEZÖT JANTSO JUDIT. T. VENTZ ISTVANNE 1779-dik ESZTEND.
31. Vagyon Th. ZVINGERUS Theatrum Vitae Humanae nevű öt darabból álló könyve az eklézsiának, melyet tiszteletes Kerekes János uram, mostani tordosi református pap ajándékozott.
32. Egy szegedi kancsó. Egy ón és egy fatángyér.
Vagyon kőből épült temploma tornyával együtt, melybe két harang.
A nagyobbikon³⁴⁹ *kiszebbiken* ezek a betűk: LASÁDI N: R: EKLA ÖNTETETTE 1759.
A *kiszebbiken*³⁵⁰ *nagyobbikon* ez: GLORIA DEO IN EXCELSIS PAX BONAE VOLUN[ta]TIS HO[mi]NIBUS IN TERRIS 1703.
LOSÁDI ECCLESIA TSINÁLTATÁ. S N. NEVINEK DITSIRETIRE AMEN.

1800

[465] *Törvényes Szent Visitatio tartatott Losádban 1800-ban Februarius 20-kán, 21-kén tiszteletes tudós Soldos Márton uram, a venerabilis Hunyadi Egyházi Kerület érdemes prosenióra, nemkülömben tiszteletes Molnár Imre tractus juratus notarius és Kolosvári Sámuel vicedirector uramék által. Amikor is az egyházi rendből jelen voltak tiszteletes Vitályos Gábor atyánkfia, a loci minister és az oskolamester Vass Sámuel őkegyelme, a polgári rendből pedig ezek voltak jelen: tekintetes Fekete Sándor úr, a domesticus curator, a két egyházfi, úgymint Fekete Péter, Farkas János uramék és Székelly István úr ecclesia tagja.*³⁵¹

Ezelőtt egy néhány napokkal elvégezte volt az ecclesia, hogy csak a két domesticus curator küldettségé deputatioba a visitatoria, akik az ecclesia képében mindeneket adgyanak fel, az egyik deputatus urat valami publicum dolga elfoglalta, hanem tekintetes Fekete Sándor úr mindeneket feladott fogatkozás nélkül.

---

³⁴⁹ Utólag kihúzva.

³⁵⁰ Utólag kihúzva.

³⁵¹ HuZaL-Jkv. I/5. 465–466.

1-o. Kérdés tétetett a tiszteletes loci minister aránt, hogy volna-e valami panassza az ecclesianak ökegyelmére. Felelének a jelenvalók: Tiszteletes loci minister uramnak a maga egész viselete kedves az egész ecclesia előtt.

2-o. Megkérdeztették a ludi magister felől is az ecclesia, hogy mint viszi kötelességét? Felelének a jelenlévők: Meglehetősen lehetne szorgalmasabb is a gyermekek tanításában, amint a gyermekek examenéből a Szent Visitatio észre fogja venni. A Szent Visitatio ki is nézte azután a gyermekek examenéből, hogy az oskolamester nem volt szorgalmatos a tanításban, mellyért meg is intetett a mester.

3-o. A mestertől is megkérdezte a Szent Visitatio: Ha vagy-e foganattya az 1796-dikbeli visitationak a gyermekek tanítására nézve? Felírattnak-e a gyermekek hat esztendősen fellyül? Mellyre felele: Most mind együtt 31 tanítványa van, holott lehetne 70 is, pedig a 31 között is sok idegen van.

4-o. Megkérdezték a tiszteletes loci minister is újjólag hallgatói aránt, gyakorollyák-e az Úr házát, élnek-e az úri szent vacsorával? Mellyre az egyházi szolga: Istené a dicsősség, az Úr házát gyakorollyák mindenek, az Úr vacsorájával is élnek.

Nota bene: Ferentz Bálint és Fekete László uramékról a '96-dik visitatio végezte volt, hogyha Úr vacsorájával nem élnek, a templomot nem gyakorollyák, meghalálozván számár temetésre ítéltessenek. A mostani visitatio az akkori decretomát most vigorállyá. Emellett végezi, hogyha most, böjt kezdetekor nem élnek Úr vacsorájával, excommunicáltassanak. Ezekhez hasonlók ezek: Bökös Pál, Hunyadi Sándor, Veres Ferentz. Ezekről az a végzés: intessenek meg, ha mégis Akhárok lesznek, excommunicáltassanak.

[466] 5. Az egyháziaknak számadások:

	hfr.	dr.
A közelebbi visitatiokor volt elocálva	472	41
Volt a cassaban készpénz	89	44
In summa volt pénze	861	85
Azidőtől fogva restans és a folyt esztendőkre competáló interesből és a persellyből jött bé in summa	266	25
Költ el:		
1-o. A templom dél felől való oldalának megfedésére		
2-o. Az oskolaháznak kőből, pincével való építtetésére		
3-o. Más egyéb szükséges költségekre, m[agyar]országi tanuló társaságok legatussainak, akadémiákra menő deákoknak és néha az ide innepekre jött deákoknak fizetését pótolván in summa	298	88
Melly szerint több az erogatum a perceptumnál	32	63
Melly szerint most vagyon elocatumban	767	34
A cassaban pedig	61	90
Ezekon kívül vagyon a faluban régen heverő, megivott bornak árra	7	48

Néhai boldog emlékezetű titulus Pap István ökegyelme pia collatioja szerint a losádi nemes reformata ecclesia számára conferáltott 80 ~ nyolcvan rhfr. az ecclesia kezeihez vévén, melly summa pénz a papi fizetésnek jobbítására, réteknak zálogosíttatására fordítatott. Melly réteknak egy része van a tóti határon, Ravina nevű helységben, ennek szomszédja napkelet felől a reá rúgó tóti kenderföldek, napnyugat felől szomszédja a tompai Ravina, ez egy hold föld zálogosíttatott 50 ~ ötven vfr., mellyről való contractus tartatik az ecclesia ládájában. A más része ezen réteknak vagyon a losádi határban, a felszegi szénaréteknak éppen napkelet felől való részekben. Ez is egy hold föld, szomszédja napnyugotról a nemes Vintze Ambrus uram fél hold földgye, és még egy darab mellette 35 vfr. Ismét egy darab 9 vfr. és 12 dr.

1802

[577] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Losádiensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, nec non Michaelem Barta praefati tractus ordinarium notarium, 8va Martii 1802. facta. Az holott is jelen voltanak a parochialis háznál: 1. Helységbéli egyházi atyafi, tiszteletes Vitályos Gábor uram és oskolamester Borsos Sámuel őkegyelme. 2. A nemes ekkléziának tagjai közzül a consistorialis személyek: domesticus curator Fekete Sándor, Vintze László, Márton Farkas, Hertzeg János, István, Sámuel, Zudor Péter, Farkas Ádám, egyházfiak Fekete Péter és Farkas János uraimék.*³⁵²

I. A jelenlévők megkérdeztették, hogy a nemes ekklézsia részéről a tiszteletes egyházi atyafit functiojára és accomodatiojá[ra] nézve miképpen commendálják? Mellyre közönségesen azt felelék, hogy tudokra nincsen senkinek semmi panassza őkegyelme ellen.

II. Megkérdeztettvén a tiszteletes egyházi atyafi is, hogy miképpen commendálja a maga hallgatóit a templom gyakorlásáról, a sacrumokkal való élésről s magához való alkalmaztatásokról. Ezt felelé, hogy akik ezelőtt nem gyakorolták a templomot és feladattak volt, már jobb oldalokra fordultanak és a negligentiaira nézve senkit fel nem ad. Hanem vagynak az ecclesiában más tekintetben botránkoztatók, tudniillik némely versengő házások, név szerint Gálfi József káplár és felesége, Ferentz Ágnes, úgy Fekete Áron és felesége, Vintze Klára, kik a venerabilis presbyteriumtól meginttettek az edgyütt való csendes és békességes lakásra, de a jó intésnek helyet nem adtak.

III. Panaszolja a tiszteletes egyházi atyafi, hogy némely bébírók conventiojában írt papi bérét nem adják meg, amint eziránt másszor is panaszkodott, és akkor a venerabilis presbyterium kötelezte volt magát arra, hogy eszközölni fogja azoktól is a papi bérnek a kiszolgáltatását. Ennek kieszközölését most újra is ajánlja a Szent Visitatio a venerabilis presbyteriumnak annyival is inkább, hogy hazánk törvényében világos articulus vagyon erről, hogy a possessorok, ha szintén másutt, és nem az ekklézsiában laknak is, papi bért tartoznak adni. Melly szerint ebben procedáljanak a méltóságos Fő Consistoriumtól adatott regulamentum szerint, és azokon, kik azoknak jószágokat arendában tartják, exsequálják. Azok az arendatorok nevezetesen a Zudor Sámuel posteritassi.

IV. Megkérdeztettvén az oskolamester iránt is a jelenlévők, jóról commendálják. Ki is a Szent Visitatio előtt exament producála és mind a [578] maga szorgalmatosságának, mind tanítványai előmenetelének igen szép s dicséretre méltó jeleit mutatá. Szám szerint 68 tanítványi valának: 41 fiú, 2 [!] leánygyermek.

V. Fennforgott ezután, hogy olyan szülék is volnának az helységben, kik gyermekeikre nézve igen érzéketlenek, az oskolába tanulás végett szorgalmatosan azokat fel nem jártatták. A Szent Visitationak eziránt ezelőtt tett rendelése most is felolvastatott, vigoráltatott, és annak observáltatása a venerabilis presbyteriumnak hathatósan ajánltatott.

VI. Megszóllíttatván a feladattatott botránkoztató versengő házások:

a. Káplár Gálfi József őkegyelme instantiajában panaszla a Szent Visitationak, hogy felesége, Ferentz Ágnes adott hitéről elfelejtkezett, tartozó hűségétől elhajlott, és míg maga a táborban volt, másodszor adta magát, kitől talám inpraegnáltatott is. A bépanaszoltatott is megjelenvén egy elsőben ugyan tagadá vétkét, de végre a Szent Visitatio színén 15 személyek előtt megvallá, hogy Ferentz Jánossal, akivel hírben forgott, valósággal tisztátalankodott. És eszerint a panaszlónak, ha a bépanaszoltatottnak meg nem enged, út nyílik a következő Partialison az elválás iránt való keresetre. Azonban, hogy mind ifjú Ferentz János, mind Feretz Ágnes reconciliáljon, ítéltetik.

³⁵² HuZaL-Jkv. I/5. 577–579.

b. Felolvastaték Vintze Klárának instantiaja, melyben panasolja, hogy férje, Fekete Áron ökegyelme minden igaz ok nélkül elvetette. Férje is megjelenvén a Szent Visitatio előtt, megkérdezték, hogy mi okon vetette el feleségét, s ezekkel menté cselekedetét: 1. Hogy a háborúból való visszajövelekor nem találta azon háznál, mellynél hagyta volt elmenetelekor. 2. Hogy, mint más asszonyok, a táborból való visszajövelekor a felesége nem ment magának eleibe. 3. Hogy nem szeretetből, hanem erőltetésből vette feleségül is. Mellyekre a panaszló asszony ezt felelé, hogy férje nénnyének sok sopánkodási s zúgolódási miatt kellett elhagyni szállását, s szüleinek házánál magát megvonni, mint ahol tisztességesen subsistálhatott, és senkinek terhére nem volt, mint azon háznál, mellynél férje hagyta volt. A panaszlót meghallgatván a Szent Visitatio, kívánta minden helyes okokkal megbékeltetni a versengő feleket, de a bépanaszoltatott férjfiú, Fekete Áron ökegyelme nem engedvén semmi argumentumnak és visszavenni nem akarván feleségét a Jus Connubialis 202. paragrafussa 1. numerussa tartása szerint tévé a Szent Visitatio ezt a végzést: A panaszló Vintze Klára keresse orvoslását a maga sérelmének a Partialis Szent Synoduson.

[579] VII. Következik az egyháziak számadása:

	hfr.	dr.
Az 1800-béli visitatiokor volt az eklézsiának elocált pénze	767	34
Ezen summából a capitalist a visitatio után befizettek ezek:		
Fekete Gábor posteritassi	6	12
Zudor József	4	8
Fekete István	9	18
Száva Ádámné	2	24
Lázár Iliesk	2	4
Fekete Péter	4	8
Ferentz Benedek	3	6
[Summa]	30	80
Eszerint az egyháziak kezébe a visitatio után jött bé capitalis	30	80
Az 1800-béli visitatiokor maradtott volt a cassaban	61	90
A faluban heverő pénz	7	48
Ehhez jött a múlt 1800. esztendőben az ecclesia tagjaitól fejenként a templom kő-lábainak csináltatásokra	28	26
Interes pénz	55	15
Perselypénz két esztendő alatt	24	72
Percepti summa	208	31
Ebből elocáltatott Fekete Ábelnek	6	12
Erogáltatott az újonnan épült csűrre, templom kőlábainak, boltjának reparatiojára, iskolaház vakalására és egyéb szükségekre	137	55
Elocati et erogati summa	143	67
Nota bene: Ezen költségeket per specifica dolgozzák ki a jövő visitatoria.		
Ezek szerint a következő számadásra capitalis pénz marad	742	66
Késpénz a cassaban	57	16
A faluban heverő pénz	7	48

VIII. Néhai Ferentz György testamentaliter hagyott az ecclesianak egy örökségecskét 25 vfr., mellyről való testimonialis levél emanált 20. Junii 1801. Vintze László és Györfi András subscriptionjok és pecséttyek alatt.

IX. A Szent edények s eszközök megvagynak a protocollumba pagina [153–154.] beírt registrom szerint, anno 1796.

1804

[717] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Losádensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium 6ta Februarii anni 1804. celebrata. Ezen nemes ekkléziában a parochialis háznál jelen voltak az egyházi rendből a helységbeli lelki tanító, tiszteletes Vítályos Gábor atyánkfia, oskolamester Borsos Sámuel őkegyelme. A polgári rendből titulus Márton Farkas, Farkas Ádám, Hertzeg János, vicecurator Fekete Sándor, Fekete László, Ferentz Gergely, Egri János, Kis János, Fekete Lázár, Fekete Elek, Takáts János és egyházfiak Fekete Péter és Farkas János őkegyelmek.³⁵³

I. Az helységbeli lelki tanító és pásztor ellen semmi panasz nem adattatik fel.

II. Az oskolamester ellen sem, mint aki tanítói szorgalmatosságát eléggé megbizonyítá 35 számból álló tanítványinak szép specimeneknek adása által.

Panaszla ugyan emeritus strázsamester Fekete Lázár úr, hogy mostohaannya temetésének alkalmatosságával megsértette volna oskolamester és kántor Borsos Sámuel őkegyelme azzal, hogy a sírhalmig el nem kísérte. De ez a panasz is lecsendesített, világosságra jövéen, hogy a bépanaszoltatott nem valami contentusból cselekedte, hanem a körülállások úgy hozták magokkal, és a Szent Visitatio előtt a panaszlóval is meg is békellék.

Ezen panasznak végében lőn ez a végzés: Hogyha két halottat kellene egyszersmind külön sírhoz kísérni (mellyet Isten őfelsége távoztasson), az érdemesebb halottat, azaz öreget és férfit kísérje a tiszteletes egyházi atyafi a jobb énekes tanuló gyermekekkel, a másikat pedig rector uram őkegyelme több tanítványival.

[718] III. Elévétetett az egyházfiaknak, Fekete Péter és Farkas János őkegyelmeknek számadások, mellyben adattattak fel ilyen:

A. Perceptumok:	hfr.	dr.
A közelebbi visitatiokor maradott volt a cassaban készpénz	65	25
Ehhez accedáltak:		
1-o. Amely pénzt kardok csináltatására adtanak volt, azt most a nemes regiment megfordítván, conferáltak az ekkléziának	74	36
2-o. Interestből gyűlt	38	62
3-o. Vintze Elektől restantia jött	2	40
4-o. A perselyben gyűlt két esztendő alatt	29	67
5-o. Capitalisból adtak meg ezek:		
Farkas Lászlóné	18	11
Atzél Sigmond	10	20
Bunya Avráam	1	2
Ferentz Bálint	5	10
Farkas Benedek	17	34
	51	77
Perceptumok summája	262	7
B. Erogatumok:		
1. A templom zsendelyezésére vétetett zsendely 15000	54	—
2. Zsendelyszegért adattatott	14	28
3. 5 pár darab tölgyfáért	3	—
4. Az ácsoknak zsendelyezésért	40	—
5. Léc- és másféle nagy szegekért és a classis ajtajához való sarkakért, kilincsért, fordítóért	2	40

³⁵³ HuZaL-Jkv. I/5. 717–718.

	hfr.	dr.
6. A rector házához egy zárért	3	–
7. A cinterem ajtajáért, parochia kapuiért, az oskolába egy ajtóért, mesterembernek és materialekért	15	30
8. Classisban való fűtőnek rakásáért a fazakasnak 1802-ben ősszel	1	60
9. Vas fűtőért a classisban 1803	8	40
10. A rector házában egy almariumhoz való sarkakért	–	56
11. Templom számára kéregetőknek, peregrinansoknak, kollégiumoknak, égett helységeknek, innepre járó deákoknak pótlásba	11	81
[719] 12. Egy zsendelyezőnek adatott	6	12
13. Az ezelőtti és mostani visitatoria honorariummal edgyütt	12	22
Erogatumoknak summája	142	69
C. Elocatumok:		
Ferentz Farkasnak	12	–
Kádár Jánosnak	13	76
Fekete Jakabnak	15	30
Elocatumok summája	41	6
Erogatumok és elocatumok egész summája	213	75
Ezt kivonván a perceptum summájából (melly volt 262 mfr. 7 dr.), marad a cassaban	48	32
Nota bene: Ennyi maradna a cassaban, de megkárosodván a zsendelyszegre előre adatott pénzzel, úgymint 9 mfr. és 6 dr. tehát ezt is subtrahálván, marad a cassaban csak	39	26
Mellyet az egyházfiak kiszámláltak és intacte az ekklézsia ládjában hagyatott		
Incassálni való marad:		
1-o. A falusiaknál régen haereáló	7	48
2-o. A restantiaban lévő interes	129	92
Elocálva, amelly foenerál, vagyon mindöszve	738	10

1807

[916] Sancta Visitatio Canonica in ecclesia reformata Losádensi per reverendum ac clarissimum dominum Sigismundum Kolosvári, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta, ordinarium dicti tractus notarium 7^a Julii 1807. instituta. Ekkor a parochialis háznál jelen voltak az helységbéli egyházi szolga, tiszteletes Vitélyos Gábor atyánkfia, titulus domesticus curator Fekete Sándor, Farkas Ádám és Márton Farkas urak, mint ekklézsiának deputassai.³⁵⁴

Ezeknek jelenlétekben ventiláltatott Székely Gergely és Farkas Márton egyházfiaknak számadások:

	hfr.	dr.
I. 1. Vagyon a faluban interes nélkül régtől fogva heverő pénz	7	48
2. Foeneráló capitalis a faluban vagyon	738	10
3. A cassaban találtatott készpénz	40	12
A számadó egyházfiaknak általadatott pénznek summája	785	70
II. Ezen transponáltatott 785 mfr. és 70 dr. álló summában esett e változás:		
a. Az említett heverő pénz, melyről vagyon emlékezet protocolli pagina 719. áll régi állapottyában	7	48

³⁵⁴ HuZaL-Jkv. I/5. 916.

	hfr.	dr.
b. A faluban lévő capitalisból bėjött 27 mfr. 52 dr. és így marad még foeneráló pénz	717	24
c. Az általjött 40 mfr. és 12 dr. mellé tétetett a cassaba 5 hfr. és 52 dr. és így készpénz vagyon mindössze	45	64
Ezek szerint a pénzbéli fundusnak summája	770	621
III. Percipiáltak az egyházfiak capitalisból	27	52
Interesből és publicatióból	180	6
Perceptum summája	207	58
Erogáltak az ekklezsiának eléfordult szükségeire a jelenlévőknek recognitiojok szerint	208	2
Eszerint a perceptumnál többet erogáltak	—	44
IV. Mindezekről a perceptumokról és erogatumokról az egyházfiak demonstráltak ad 1 ^{mum} Aprilis 1807. A többiről jövendőben tartoznak demonstrálni.		
Az eddig való időre incassálni való interes marad	115	90

Magyarbrettye

1776

[160] Megfordulván a Szent Visitatio die 14^a Martii tiszteletes Sólyom János kitidi református prédikátor, Hermány György o[rlya]boldogfalvi prédikátor, Vásárhelyi Sámuel o[láh]brettyei prédikátor adjunctusokkal a m[agyar]brettyei filialis ekklezsiában méltóságos malomvízi Kendeffi Miklós inspector curator úr méltóságos udvarában.³⁵⁸

A Halásziána causához tartozó litterale instrumentumok szedettettek rendbe oly véggel, hogy a méltóságos inspector curator úr magához végye és Szebenbe vigye, melyek is ily renddel következnek:

[161] a. Alba subscripta per Nicolaum qu[ondam] Halász ludi magister M[aros]Nime-tiensem sub littera A.

b. Conceptus testamentarius Albae inscribendus sub littera B.

c. Quatuor litterae inquisitorialis in eadem materia sub litteris C., D., E., F.

d. Copia commissionis gubernialis in eadem materia ad inclitam Tabulam Continuum in comitatu Hunyad expeditae sub littera G.

e. Extractus relationis reverendissimi domini qu[ondam] superintendentis ecclesiarum reformatarum Georgii L[ázár] Deési ad excelsum Regium Gubernium de dato 22ª Augusti 1779. submissae sub littera H.

f. Reflexiones quaedam in eadem causa. Sub littera I.

g. Tres litterae missiles Supremi Consistorii Reformati in eadem causa expeditae sub litteris K., L., M.

h. Litterae reverendi Georgii Hermány parochi O[rlya]Boldogfalvensis in eadem causa expeditae sub littera N.

i. Sententia incliti Continuae Tabulae comitatus Hunyad in eadem causa sub littera O.

---

³⁵⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 160–161.

Malomvíz

1772

[33] *Malomvíz die 14^a Januarii 1772. Méltóságos malomvízi Kendeffi Miklós inspector curator úr házánál lévén a Szent Visitatio Malomvízen, specificálá említett inspector curator úr a néhai boldog emlékezetű méltóságos n[agy]bartsai Bartsai Ferentz úr pium legatumit, mellyek elocálva vagynak ad foenerandum ilyen renddel.*³⁵⁶

1-mo. A vajdahunyadi reformata ekklézsiának legált 466 mfr. álló summa vagyon kiadva méltóságos zejkfalvi Zejk Sámuel úrnak legalis interesre, maga recognitionalissa alatt de dato 29na Novembris 1771., mely hogy formalis contractusba megíratassék, avégre magánál marad az írt inspector curator úrnál.

2-o. Ugyanazon legatumból a háttzei reformata ekklézsiához tartozó 466 mfr. vagyon elocálva méltóságos zejkfalvi Zejk Sámuel úrnál [34] ad foenus legale sub conditionibus in contractualibus expressis de dato 26ª Octobris 1771. Ezen contractus is ad reformandum maradt a méltóságos inspector curator Kendeffi Miklós úrnál.

3-o. Ugyanazon pium legatumból a borbátvízi reformata ekklézsiához tartozó 466 mfr. méltóságos malomvízi Kendeffi József úrnak elocáltatott sub contractualibus de dato 13^a Novembris 1771., melyről szóló contractust kezéhez vón a Szent Visitatio, hogy az ekklézsiának általadja.

4-o. Nemkülöben a fenn írt pium legatumból a m[aros]solymosi reformata ekklézsiát concernáló pénz hfr. 932 ~ kilencszázharminckettő vagyon kiadva praetitulatus méltóságos Kendeffi József úrnak, ugyan 13^a Novembris 1771. emanált contractus mellett, melyet kezéhez is vett a Szent Visitatio, hogy az ekklézsiának általadja.

5-to. A pestényi reformata ekklézsia 100 ~ száz ft. való contractussát is általadá méltóságos Kendeffi Miklós úr a Szent Visitationak, mely pénz ezelőtt volt méltóságos Kendeffi József úrnál, most pedig elocáltatott N[agy]Pestényben residáló zajkáni Nagy alias Fiát Mihály uramnak.

6-o. Néhai tekintetes Buda Sigmond úr kegyes özvegye, néhai Halmágyi Judit asszony hagyott a zejkfalvi reformata ekklézsiának 100 ~ száz mfr. való rendelt, mellyet a méltóságos malomvízi Kendeffi Miklós inspector curator úr, mint testamenti executor az írt ekklézsiának általadott és ad foenerandum elocált méltóságos zejkfalvi Zejk Sámuel úrnak erga contractuales, mely contractust magához vett a Szent Visitatio.

Malomvíz középkori temploma,
háttérben Kolc várával

³⁵⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 33–34.

Malomvíz udvari templomának romjai

1778

[228] *Malomvíz*³⁵⁷

Die sequenti 17^a Februarii [1778.] általfordulván a Szent Visitatio a malomvízi udvari filialis ekklezsiában méltóságos malomvízi Kendeffi József úr udvarában, minekutána a háttzei reformata nemes ekklezsiának sok ügyes bajos dolgairól való discursus hosszason megtétetett volna, mellyeknek jobb móddal való folytatásokra egy inspector domesticus curatorra felette nagy szükség volna, deferálá officiose e hivalt a praetitulatus méltóságos úrnak, méltóztatnék azon ekklezsiának dolgait maga kegyes inspectioja alá venni, és azoknak folyásokra kegyes szemekkel figyelmeztvén, amikor kívántatik és a tiszteletes loci ordinarius ministertől requiráltatik, szükséges adsistentiával lenni. Considerálá a praetitulatus méltóságos úr is azon ekklezsiának gyámoltalan állapotját, s önként magára vevé annak inspectioját, ígervén minden eléforduló alkalmatosságokban maga adsistentiáját, mely hogy jobb móddal mehessen véghez, recommendálja a Szent Visitationak egy vicecuratornak tétele iránt való sollicitudot is, melyet a Szent Visitatio is örömmel fogadván, hogy arról a háttzei visitatióban munkás leszen, egész készségét obferálja.

³⁵⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 228.

Reneszánsz ajtókeret
a malomvízi Kendeffi kastélyban

1779

[271] Malomvíz Megfordulván a Szent Visitatio Malomvízen is 1779-ben Martiusnak 2-dik napján méltóságos inspector curator Kendeffi Miklós úr házánál e következők forgottak fenn s tétettek jegyzésebe:³⁵⁸

1-mo. Anno 1772. celebrált o[rlya]boldogfalvi visitatio szerint kezéhez ment volt tiszteletes Hermány György atyánkfiának 52 mfr., mely is már megszerezettvén, méltóságos inspector curator malomvízi Kendeffi Miklós úrnál vagyon avégre, hogy találjon bizonyos jó helyet, ahová elocáltassék s folyon az ekklézsia hasznára.

2-do. Tegnapi napon insinuálta vala a Szent Visitatio méltóságos Kendeffi József úrnak, mint domesticus főcuratornak, hogy a háttzei titulus Francisco Bartsaianum pium legatumnak helybehozattatása iránt szállítassék meg titulus Berivói János uram és nógattassék ad contentationem ecclesiae praedictae.

Malomvíz református templomának romjai a Kendeffi-kastély udvarában

³⁵⁸ HuZaL-Jkv. I/3. 271.

Marosillye

1686

[36] *Clauditur visitatio Illyeini 1686. 20. Februarii.*³⁵⁹

Auditores examinantur de reverendo domino Stephano SzentGyörgyi.

De vita, sacri ministerii exercitio, conversatione et caeteris fidelis ministri requisitis una cum sua honesta familia optime commendatur.

Reverendus minister de auditoribus examinatur. In omnibus commendatur.

1692

[101] *Anno 1692. 15. Januarii visitatio instituitur Illyeini per reverendum seniore*
*Georgium Körtvélyesj, Samuelem Jenej, Petrum Bacconi.*³⁶⁰

Auditores examinantur de pastore reverendo ac clarissimo Michaelae Musnaj.

De omnibus bene commendatur.

Clarissimus minister examinatur de auditoribus. Nihil arduus.

1695

[154] *Anno 1695. 8. Februarii. Partialis et visitatio instituitur Illyeini per reverendum dominum seniore Georgium Körtvélyesj, caeterosque assessores.*³⁶¹

[155] 7. Illyeienses auditores examinantur de suo pastore, clarissimo Stephano Nádudvarj et rectore Valentino Papolczj.

Commendantur cum suis familiis.

Reverendus pastor cum suo rectore examinantur de suis auditoribus.

Commendant suos auditores.

Nota bene: Az adóssokat admoneáltattuk mester uram által.

1697

[188] *Illye 28. Januarii [1697.]*³⁶²

Auditores examinantur de reverendo ac clarissimo domino Nádudvari, qui de omnibus commendatur. Similiter rector Valentinus Papolczi commendatur.

Reverendus ac clarissimus dominus minister examinatur de auditoribus.

1. Nagy részről hidegek az isteni tiszteletben.

2. Bücsülettít megadgyák, de fizetését nem.

Az mesternek is fizetésit meg nem adgyák.

Deliberatum: Intyük ökegyelmeket az buzgóságra. Az fizetést peniglen ha [189] ökegyelmek placidis mediis meg nem adgyák, ökegyelmek kárával brachium által veszik meg.

---

³⁵⁹ HuZaL-Jkv. I/1. 36.

³⁶⁰ Uo. I/1. 101.

³⁶¹ Uo. I/1. 154–155. A parciális zsinat végzéseit kihagytuk.

³⁶² Uo. I/1. 188.

Marosillye református temploma

Nemzetes Csáki István uram ennek az ecclesianak száz forintját mint curator vette kezébe, hogy kiadgya kereskedésre, melynek per annum interesse tíz-tíz forint. Ez az pénz peniglen azmely volt Dálnoki Pálnál. Az öccsének, Csáki Miklósnak attá, s elvitte academiába, mind a summa, mind az interes oda vagyon.

1700

[230] Illye Anno eodem [1700.] die 19. Januarii continuatur visitatio per reverendum dominum seniore Georgium Körtvélyesi et praefatos fratres.³⁶³

Auditores examinantur de reverendo domino pastore Michaela Debreczeni et rectore domino Valentino Papolczj. Praesentes erant generosus dominus Stephanus Rác, Stephanus Martonosj, Paulo Dálnokj.

Ab his omnium, etiam absentium consensu optime commendantur utrique.

Reverendus dominus pastor cum suo rectore examinantur de suis auditoribus.

Nullam habet difficultatem.

[231] I. Nota bene: Anno 1697. 28. Januarii Csáki István uram az ecclesia 100 forintját kezéhez vevé, három esztendő alatt restált 30 forinttal, melyre most nagy szüksége lévén az ecclesianak, tartozzék ökegyelme megadni.

II. Két ónkanna elveszett, melyek még 1672-ben sem találtattak, vagyon egy helyében Petneházi uram ajándéka, vagyon más egy keresztelő korszó.

III. Deest etiam unum linteolum, mely régen elveszett, egyéb ami még van írva az ecclesia régi könyvében, de praesenti megvagon.

1705

[9] Visitatio instituitur Illyeini anno 1705. die 12. Martii p[er] reverendum dominum seniore Samuelem Jenei, notarium Vá[rall]yai, reverendum dominum Casparem Váradj et reverendum Petrum Örsi.³⁶⁴

Auditores examinantur de clarissimo ministro Johanne Patai.

Major pars ecclesiae cum fuctione clarissimi pastoris contenta est et commendat in omnibus, quidam auditorem religant ad summum patronum, summi patroni autem resolutio haec est: Ha az illyei ecclesia a patronus nélkül elégséges fizetést adhat Patai uramnak, lása. Ökegyelme nem bánnya, tartsa el, akár hozzájuk se szőllyon a praedicator iránt, mivel

³⁶³ HuZaL-Jkv. I/1. 230–231.

³⁶⁴ Uo. I/2. 9–10.

nem vallásán való, de ha a méltóságos patronus fizetését szereti az ecclesia, mást hozzanak Patai uram helyett, mert őkegyelmének simpliciter semmit nem fizet, az eddigvaló restantiaknak megfizetését pedig ígéri.

De domino scholae rectore auditores examinati. Aliud exoptant.

Clarissimus dominus Patai examinatur de suis auditoribus. Commendat suos auditores, quorum quidam est frigidiores, quidam tamen sunt etiam fervidi.

[10] Difficultasa a praedicatorum: Sok nemes földekről nem

adgyák be a quartat. Akik itt laknak, másoknak kiosztyák a földet, a dézmát elveszik, a praedicatoré odavész mind búzából, mind kukurucából.

Deliberatum: Végeztetett semel pro semper, hogy annak idejében a praedicator a curatorral és más ecclesia tagjaival kimenvén a nemes földeken, connumerálják a quartat s aszerént exigállyák.

Templombelső

1716

*Visitationes in ecclesia reformata Illyeiensi institutae anno 1716. 1. Februarii.*³⁶⁵

I. Ekkor tiszteletes Pataki András uram volt a praedikátor.

II. Kenderesi uramnál volt az ecclesianak ft. 40, erogált belőle ft. 4, maradott restantia ft. 36.

2. Bányai Márton uramnál volt az ecclesianak öt forintja, adott meg benne[!] kettőt, restál még pro futuro ft. 3.

3. Szabó Andrásnál vagyon az ecclesianak öt forintja.

4. Krajnyik Jánosné asszonyomnál vagyon adóssága az ecclesianak, öt forintja.

5. Ribitzei János uram doceállyá, hogy az ecclesianak keze alatt lévő 32 veder borát az ellenség itta meg.

6. Vagyon Ribitzei János uramnál az ecclesianak 32 kalangya búzája, mellyeket fordítottunk parochialis háznak vételére.

7. Néhaj Dálnoki Pál uram háza foglaltatott volt el az ecclesiától 27 forintokban avégre, hogy praedikátorok lakjanak benne. A foglalás illy contractus alatt volt, hogy annuatim 4 forint defalcálódjék a summából praedikátoroknak benne való lakásáért. Usque ad annum praesentem defalcálódott a summából hfr. 8.

³⁶⁵ HuZaL-Iratok 1. sz. 3.

1717

[100] *Continuatur Visitatio in ecclesia reformata Illyeiensi 1717. 18. Februarii per supranumeratos reverendos dominos visitatores [reverendum seniore Petrum Keresztúri et adjunctos fratres clarissimum reverendum Petrum Vásárhellyi et Petrum Örsi].*³⁶⁶

Minekutána tiszteletes Pataki András uram azon ecclesiabúl a dominus terrestristül denegáltatott, fizetésért az ecclesia híre nélkül elment volna, praedicator nélkül lévén az ecclesia, új praedicatornak hozattatására előttünk ökegyelmek magok szabad akarattya szerint minden kinszerítés nélkül bizonyos számú fizetést conferáltak, mellyet is ki-ki ökegyelmek közül tulajdon keze írásával előttünk roborált és kezünkbe adott. Mellyet adtunk tiszteletes Dési Miklós uram kezébe párban Gyógyon a parochialis háznál, az original még tiszteletes esperest uram kezében vagyon.

1. Amelly 36 mfr. az elmúlt esztendőbeli visitatio alkalmatosságával nemzetes curator Kenderesi Imreh uram kezénél hadtunk volt, azok aszerint in parata pecunia most is az ökegyelme kezénél vadnak.

2. Amelly 32 kalongya búzát nemzetes Ribiczei János uram kezénél hattunk volt az elmúlt visitatiokor, azokat mostan is curator nemes Kenderesi Imreh uram házához vévén, elcsépeeltette, mellyekbül lett szemül metr. tritici 54, azokbül akkori praedicator, tiszteletes Pataki András uram szükségére erogált metr. 12, még marad ökegyelme kezénél restantia búza metr. 42, mellyekről in futura visitatione ratiotinállyon ökegyelme. *Ezt fordították arra, hogy curator uram adgya ki valamelly faluba, hogy annuatim szántsanak érette a parochusnak.*

3. Vagyon ezen ecclesianak pénzbeli restantiaja bizonyos személyeknél úgymint:

Bányai Márton uramnál ft. 3,

Szabó András uramnál ft. 5³⁶⁷ solvit,

Krajnik Jánosné asszony ft. 5.

Ribiczei János uramnál controversiában forgó bor urn. 32, mellyekről, hová lettek, tartozik ökegyelme doceálni az ecclesia előtt. *Nota bene: Ezekről producált in visitatione anni 1718. die 3. Decembris celebrata, és absolváltatott.*

[101] Item vagyon ezen ecclesianak búza restantiaja bizonyos személyeknél, úgymint:

Martonosi István uramnál búza metr. 37.³⁶⁸ *Nota bene: Ennek hét vékája in visitatione anno 1718. annullata etiam ecclesia elengedett ob certas rationes, restál Martonosi uramon metr. 30. Lefizették.*

Szilágyi Sigmondnál búza metr. 18.

Szakmári Baka Péternél búza metr. 10.³⁶⁹

Szabó Andrásnál búza metr. 3.

Melly búzának vékája limitáltatott 60 pénzekre, mindezekről consolálhatni az 1714-beli illyei visitatiót, mindezeket a személlyeket a Szent Visitatio admoneálta, hogy in anno praesenti exolvállyák, másként brachiummal megvétettyük.

Deliberatum anno 1718. 3. Decembris: Ezelőtt való visitationkban meghattuk vala Ribiczei János uramnak, hogy amelly 32 veder bora az ecclesianak controversiában forog, arról ökegyelme e mostani visitatio alkalmatosságával, hova tette, doceállya. Mellyet ökegyelme meg is cselekedett, róla relatoriát producálván előttünk, melly relatoriában lévő testisek sufficienter doceállyák, hogy a kergesieknél lévő 36 véka búzát borul ökegyelme fel-

³⁶⁶ HuZaL-Jkv. I/2. 100–101. A vizitációs bizottság tagjai az előtte való napon, február 17-én Marosolymoson voltak.

³⁶⁷ Az egész sor ki van húzva.

³⁶⁸ Az egész sor ki van húzva.

³⁶⁹ Az egész sor ki van húzva.

szedte, mely hordó bort ~ urn. 32 ugyanott, Kergesen az elmúlt revolutioban elásott volt, de a kurucok reáakadván, kivették s meg is itták.

1718 február

[125] *Continuatur Visitatio in ecclesia Illyensi anno 1718. die 18. Februarii per reverendum dominum seniore Petrum Keresztúri, adjunctosque fratres Johannem Décsi et Stephanum Rákosi.*³⁷⁰

Ecclesia examinatur de reverendo domino ministro Nicolao Dési. Az ecclesia vádollya tiszteletes atyáncfiát a szent ministeriummal ellenkező rút étellel, signanter botránkoztató utálatos részegségével, melyben annyira elmerült, hogy gyakrabban, ha módja vagyon benne részeg és ittas, mint józan. Ha mikor megrészegedik és ittasodik, nem maradhat az maga parochialis házában, hanem részegen házanként jár, úgy keresi a nagyobb mértékben való részegségre való alkalmatosságot, és akárkivel s akárkinél innya s részegedni leül, az Isten házába is gyakorta ittassan mégyen bé, sőt ami mindezek felett nagyobb és utálatosabb, az ecclesianak lelki áldozatit kotyogós és részeges fővel mutattya bé az Isten eleiben. Valamikor megrészegedik a feleségét úzi, kergeti, veri, rongálja, a kerteken ugrattya által, egyházi proventussát részegítő italra vesztegeti inkább, mint magának és családnak ruházattokra és tápláltatásokra.

Deliberatum: Minthogy juxta canonem 82. nihil inter alia ministros ecclesiae magis dedecet quam intemperantia et ebrietas quae omnium vitiorum fames ac nutum est, hac vice tiszteletes atyáncfiát intyűk fraterne, hogy a részegeskedést hadja el, és kövesse a józan életet, juxta illud monitum Christi: Megoltalmaztatók magatokat, hogy valamikor meg ne nehezgedyenek a ti szíveitek, részegségnek, tobzódásnak miatta etc. a részegségnek még csak alkalmatosságát is kerülje el, házanként a részegségre való alkalmatosságot ne keresse és ne vadássza, citra honestum casum necessitatis, legyen continuus a parochiában, sörényen követvén a maga egyházi hivatalját, mert ha ennekutánna az előszámlált enormitasokban comperiáltatik, juxta canonem praespecificatum, nem a ministerio solo, sed et a communione sacra arcebitur.

Reverendus dominus minister examinatur de suis auditoribus. Panaszolkodik ökegyelme a maga hallgatóiról, hogy ökegyelmek olyan restesek és tunyák az isteni szolgálatban, hogy néha három hetek alatt is senki az Isten házába bé nem jő, maga kénszerítették az hallgatók nélkül való pusztá templomban imátkozni.

2. A parochialis ház kertek nélkül lévén, azt bé nem kerítették, hanem maga költségével sok szükségei között kerítette be, amelyből illy károk következtenek, hogy amíg kertet állított magától, addig a sertések a búzájában is kárt tettek, későn is veteményezhetett.

3. A búzabeli quartat mind bé nem szolgáltaták, curator uram ökegyelmének semmi assistentiával nem volt a tartozó quartaknak administratiojában, búzabéli rend szerint való fizetésében úgy tűzifájának és pénzbeli fizetésnek administratioja sok fogyotkozással vagy.

4. A házat is maga fedette meg ökegyelme.

[126] Curator nemzetes Kenderesi Imre uram előttünk ratiocinált ezszerint:

1. Az elmúlt esztendőbeli visitatio szerint volt az ökegyelme kezénél ezen ecclesianak hfr. 36, mely summából két rendbeli visitatiokra, úgymint ad visitationem anni 1716 et 1717 erogált ft. 4 dr. 80. Még marad készpénz az ökegyelme kezénél ft. 31 dr. 20, melyekről in futuro tartozik ökegyelme ratiocinálni.

³⁷⁰ HuZaL-Jkv. I/2. 125–126.

2. Ugyan említett curator uramnak kezénél volt 42 metr. búza, melyekből tiszteletes minister Dési Miklós uram ezen ecclesiába való hozatásakor az őkegyelme sustentatiojára erogált az ecclesia metr. 16, melyeket az Szent Visitatio is receptált. Kivévén az fellyebb említett 16 metr. az 42-ből, még marad az őkegyelme keze alatt az ecclesianak búzája 26 metr., melyről in futura visitatione tartozik ratiocinálni.

3. Ezen ecclesianak mennyi véka búzája legyen bizonyos személyekre kiosztva, erről consulálhata in visitatione anno 1717. Hasonlóképpen mennyi veder bor forogjon controversiában Ribiczei János uramnál, megláthatni az fenn specificált visitatióban.

1718 december

[139] *Inchoatur Visitatio Illyeini anno 1718. 3. Decembris per reverendum dominum seniore Petrum Keresztúri et adjunctos fratres, nimirum Petrum Őrsi Sanctae Sedis juratum notarium et reverendum dominum Johannem Décsi et reverendum dominum Stephanum Abrudi.*³⁷¹

Examinatur reverendus dominus minister Nicolaus Dési de ecclesia. Panaszolkodik reverendus minister, hogy az ecclesianak nagyobb része a templomot nem frequentállya, kivált miolta a harangot feltették. Annakfelette vannak káromkodó emberek, kivált Ribiczei János uram mind házánál, mind penig ucán s másutt káromkodó szitkokkal szitkozódik, káromkodik.

Ecclesia examinatur de reverendo ministro. Panaszolkodik az ecclesia, hogy szüntelen részegeskedik, a templomba is részegen mégyen bé, úgy, hogyha egy alkalmatossággal, mikor a praedicálószekbe fel akarna menni, a praedicálószeket meg nem kapta volna, hanyatt leestt volna.

[140] *Deliberatum in causa reverendi domini Nicolai Dési, pastoris Illyeinesis:*

Az elmúlt visitatio alkalmatosságával vádolván az ecclesia tiszteletes Dési Miklós atyánkfíát botrányoztató részeges étellel. Paterne megintettük vala akkor őkegyelmét arról, hogy magát corrigállya és a ministeriumhoz illendő életet éllyen, secus a 83-dik canon szerint a ministerio sacro arcebitur. De úgy láttyuk, értyük mind az ecclesianak relatiojából, mind a sok testiseknek hitek után való fassiojokból, nemhogy magát corrigálta volna, sőt inkább e részegeskedésben naponként mind inkább-inkább előment s nevededett, és amint némelly becsületes ecclesia tagjai fateállyák, a templomba is részegen s titubanter menvén, functioját is részegen vitte véghez. Melly részegeskedésből, mint megveszett kútfőből, más fertelmes s keresztyének között hallatlan vétek is származott, úgymint a sodomiai fertelmes, rút élet, mellynek hogy jobban végére mehessünk ezen visitatio alkalmatosságával, sodomita éltéről inqui-

Templomajtó

³⁷¹ HuZaL-Jkv. I/2. 139–141.

sitiót is peragáltunk, melly vallatásban jóllehet a testisek, hogy törökséget és sodomitaságot actualiter patrált volna, ki nem adgyák, de hogy habitualis sodomita és lelki parázna ilyen gravis circumstantiak mutogattyák: 1. Világossan kiadgyák a testisek, hogy egynéhány gyermekeknek és felserdült ifjaknak nadrágokat részegen megoldotta, alfeleknél kotorászott és őket kinszerítette is arra, hogy sodomitai fertelmes kívánságának engedelmességyenek, véghez is vitte volna dolgát, ha a felserdült ifjak nem reluctáltak volna és a gyermekek kezéből ki nem szaladtak volna. 2. Vadnak olly testisek is, kik azt fateállyák,

hogy asszonyokat is tentált paráznaságra, sőt a maga szolgálóján is erőszakot tett volna, ha más az ajtót reá nem nyitotta volna. Ezek így lévén, lelkünk ismereti nem engedi, hogy mint botránkoztató életű embert tovább ecclesiájában patiállyuk, hanem mint fertelmes incorrigibilis részeges embert, sodomitaságra proclivist, sőt lélekben sodomitát és paráznát, profanatoremqe totius ministerii sacri, társaságunkból kirekesztyük, et juxta canonem 82-dum ecclesiájátul privállyuk, exterminállyuk et juxta praespecificatum canonem excommunicállyuk.

II. Delibertum is causa Pauli Dálnaki: Néhai Dálnaki Pál háza foglaltatott volt el ecclesia számára 27 forintokig, ilyen formán, hogy praedicator lakjék benne. Többire lefizetődött, hanem maradott volt még adóssá ft. 11, de mind a Szent Visitatio, s mind az ecclesia elengette ilyen conditioval, hogy még esztendeig, míg a praedicator háza megépül, lakjék benne a praedicator, azután szabadon belémeget.

[141] 3. Nota bene: Ugyanezen visitatióban Ribiczei János uram nála levő controversiában forgó 32 veder borról a Szent Visitatio előtt relatoriát producálván, sufficienter demonstrálta, hogy az említett egy hordó bort Kérgesen elásván, a kurucok reáakadván megitták. Mellyről láss bővebben in visitatione Illyeini habita 1717.

4. Ugyanezen visitatióban curator Kenderesi Imre uram szállittatván a Szent Visitatiótól ad rationem reddendam de perceptis et erogatis, minthogy előttünk azzal mentette magát, hogy sufficienti modo számadásához nem készült, halasztatott ratioja ad futuram visitationem. Perceptumiról, erogatumiról és ettől megmaradott restantiakról praecedens visitatio consulenda.

5. Bányai Márton uram a visitatio alkalmatosságával adván kezünkhöz két oroszlanos tallért, amellyek udvarbíró Kis Gábor uram oblatioi voltak az ecclesiához. Ugyanazon tallérokat visszaadtuk ökegyelmének illy conditioval, hogy a felépítendő parochiara fordítsa a magánál levő ecclesia debitumával edgyütt, melly téssen ft. 3. Mellyről in futura visitatione tartozik ratiocinálni.³⁷²

Nota bene: Ezen debitumok in visitatione habita 1720. die 3. Aprilis tolláltattak.

Templomajtó – részlet

³⁷² Az egész bekezdés ki van húzva.

1772

[68] *Continuatur visitatio in ecclesia reformata Illyeiensi anno 1772. die 4^a Decembris per reverendum ac clarissimum seniore[m] Stephanum Herepei, juratum notarium Benedictum Bitai, praesente loci ordinario ministro reverendo domino Georgio Vajda, a parte vero ecclesiae curatore ecclesiastico spectabili domino Josepho Bája, coassistentibus spectabili domino domino Samuele Kis, Johanne Martonosi, Ladislao Krájinik in domo parochiali.*³⁷³

1-o. Az írt auditorok jelen lévén, tiszteletes Vajda György uram ellen nemhogy panaszolkodnának, sőt az ökegyelme magaviselesét, tanítását és minden szolgálattát kedvelvén, tovább is magok között megtartani kívánnyák.

2-o. Megkérdeztetvén maga is a tiszteletes loci minister hallgatói iránt, kik gyakorolják a templomot, kik élnek Úr vacsorájával, kik nem. Némelyeket ökegyelme a kegyesség munkáiról, templom gyakorlásáról dicsér, de ellenben némelyeknek hidegségekről panaszol, kik a templomba igen ritkán járnak, még Úr vacsorájával sem élnek, minémű Martonosi Jónás háza, titulus Ribitzei József ökegyelme háza, Ribitzei Mihályné asszonyé, Ribitzei Imreh háza. Hasonló panasz nagyon a kívüllévőkről, kik magokat ezen ekkleziához tartják, úgymint Krakkai Móses, Martonosi István, Adorján András, Györfi András, Zoltán Ferentz ökegyelmekről. Ezekről végezi a Szent Visitatio, hogy serio admoneáltassanak a sacramentumokkal való élésre, templom gyakorlására, különben kemény animadversioban incurrálnak, és ha a rendes papi fizetést intra anni cursum nem praestálják, nem fognak az ekkleziái brachiumtól mentségesek lenni.

3-o. Referáltatik titulus curator úr ökegyelmétől, hogy arendas lévén ez hely, úgy Branitska is, nem akarja arendae perceptor uram ökegyelme a prédikátort concernáló quartat kiadni juxta tenorem Adprobatae Consitutiones partis 3-tia tit. 4-o art. 6-o, találjon azért módot a Szent Visitatio ezen quartanak kiszérésében. Offerálja erre magát a Szent Visitatio, hogy a méltóságos inspector curatoratusnak ad promovendum általadja.

4-o. Sajnálva resentiálja a Szent Visitatio, hogy az régtől fogva continuált mesteri hivatal már szintén két esztendőktől fogva cessált, azt illető fizetéssel együtt. Intimálja azért a Szent Visitatio, hogy a nemes ekkleziia a mesterséget minél hamarabb restaurálja, a rendes fizetést pedig annak, aki eddig mester gyanánt is szolgált, administralja.

5-o. Proponálván ezen reformata nemes ekkleziának curatora, titulus borbátvízi Bája József uram, hogy boldog emlékezetű néhai rákosdi Fazakas Mihály ökegyelme míg élt és az illyei processusban szolgabírósgágot viselt, sok ízben kül [!] külömbféle nemesi személyek előtt contestálta, hogy maga sok fáradsággal, izzadsággal keresett vagyont kívánna legálni az illyei reformata ekkleziának s más szegényeknek is, nem pedig testvéreinek, mivel a magát illető ös jószágot is csak bátyjai usuálták, s magát nem részeltették belőlle. Kinek halála fataliter történvén, a castrense testamentumnak ereje szerint azt praetendálja, hogy életében szolt szavai szerint ne másra, hanem az illyei reformata ekkleziára [69] devolvóldjanak ratione mobilia[m] minden javai.

Éneklő pulpitus könyvtartó része

³⁷³ HuZaL-Jkv. I/3. 68–72.

Hogy pedig azokat szőllotta légyen néhai Fazakas Mihály, producálja arról peragált inquisitoria relatoriaját, mely jóllehet néhai Somlyai László uram történt halála miatt in formam nem redigáltathatott, de nyilván-ságos Somlyai uram írása lévén, és conregius társa, lapusnyaki processualis szolgabíró Kádár Péter uram ökegyelméjé, valamint írások esmértetik, hitelek is lehet. Mely praeallegált inquisitorianak tenora szerint praetitulált curator úr már ezelőtt is illyei hajósmester Jánka Jósefnél volt 50 ~ ötven rhfr. álló pénzét percipialta és az arról költ contractusba maga recognitio-nalissát arról adta is. Nemkülömben a tiszteletes Vajda György uramnak adott 20 ~ húsz vfr. is benn tiltatta, mellyek szerint azt kíváná a Szent Visitationtól, hogy az, ami eddig minden usus fructus nélkül, propter controversiam inter ecclesias reformatam Illyensem et successores Michaelis Fazakas hevert, a modo in posterum az ekklézsia számára hajtandó haszonra fordíttassék, mivel eddig is nagy kárával hevert azon pénz minden haszon nélkül, úgy magára. Insuper nem más haszonra, henem a decedensnek consensussa szerint az illyei reformata ekklézsia számára fordíttassanak.

Ezeket illetéknéppen hallván néhai Fazakas Mihály ökegyelmének nagyobb testvére, Fazakas Bálint ökegyelme, és ellene mondván mindazon praetensioknak, producálja a Szent Visitationak sokszor említett, de e világból véletlenül kimúlt néhai Fazakas Mihály ökegyelmének testamentomát, mely költ M[aros]-Solymoson 18va Martii 1769., mely bémutatott testamentumot a Szent Visitatio felolvassván, valósággal megtetszik, hogy annak tenora a praeallegált testansnak dispositiojával ellenkezik.

Mely testamentumot a sokszot titulált curator úr reménsége felett látván, jobban is kezdé vizsgálni, és solenniter protestála annak solennitása ellen, primo azért, hogy azon testamentum, úgy láttatik, a testansnak halála előtt esztendővel s mégtöbb idővel is emanált, amidőn talám még Solymoson sem resideált. De ha szintén resideált volna is, akkor még a feleségével s mégpedig nagy egyességben élt, akiről a testamentumban (mintha házas sem lett volna) semmi emlékezet nincsen. De el meri azt a titulus curator úr mondani, hogy azon testamentumban lévő írás nem a néhai Fazakas Mihályé, hanem a Csolnakosi Sámuelé, amint minden caractereiből ki lehet hozni. Mely szerint, mint suspectum és fulminatum documentumot benntiltá, és solemniter protestála is, hogy azon documentum ki ne adattassék, míg contradictorium forum eleibe nem mégyen.

Ezekre mondá Fazakas Bálint ökegyelme: Mi pedig inhaereálunk a beadott és benntiltott testamentumnak.

[70] Deliberatum: A producált documentumokból a néhai Fazakas Mihály uram mobiliai iránt tett dispositiok a nemes ekklézsia részére a Szent Visitatio előtt oly világosok, hogy nemcsak a 80 forintokat, hanem még azokat is, amellyeket másoktól, illyeiektől az atyafiak felvettek, az illyei ekklézsianak ítélné. Mindazonáltal a iudiciumot suspendálja mindaddig, míg ezen dolgot a méltóságos inspector curator urakkal közli, mint-

Énekmutató táblává alakított
éneklo pulpitus

hogy a vérek contentálnak a productumok ellen, és némű-mémű testamentummal erőteleníteni kívánnák az ekklézsia részéről exhibeált productumokat.

6-o. Referálja a tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy Lapusnyakon commorált Medve Sófia nevű öregasszony in extremis lévén, conferált ex pio zelo az illyei reformata ekklézsiának (nem lévén semmi attyafia) bizonyos summát, lévén arról testamentaria dispositioja lapusnyaki processualis szolgabíró Kádár Péter ökegyelménél. Recommendálja a Szent Visitatio a nemes ekklézsiának ennek kikeresését.

7-o. Említi tiszteletes loci minister ökegyelme, hogy Illyén commoráló Szabó István ökegyelmének vagyon elocálva ad fructificandum Bátsfalván 30 ~ harminc rhfr., melyből kíván kedveskedni a nemes ekklézsiának 10 ~ tíz rhfr. Légyen munkás benne az ekklézsia, hogy azon adósság felvétetessék.

8-vo. A protocolatióban sokszor említett Peretséni Pap Isák fundussáról praetensiot formálván az ekklézsia, hogy az ekklézsiához tartozandó lenne, amint a communis ecclesiastica inquisitióban is feladatott volt in anno 1758, nevezetesen a 112-dik testis által. Tehát a Szent Visitatio praetendálta a néhai Kenderesi Imreh posteritassitól, hogy mi formán bírják azon fundust, arról producáljanak. Azért azon posteritasoknak egyike, úgymint Bája József úr producál de anno 1663. die 25^a Octobris coram regiis Nicolao Szabó, Paulo Visolyi, altero Paulo Jánosi alias Déák legitime emanált contractussát, melyből világosan kitetszik, hogy az ökegyelme praedecessora, Rátz Jankulj is azon Peretséni Pap Isák özvegyétől örök árron vette meg, mely szerint a nunc in posterum az ekklézsiának praetensioja ahhoz nincsen.

9-no. Bizonyos időtől fogva Komlósi Sámuelné Martonosi Klára asszony férjétől külön lévén, férje pedig a cohabitatoria kívánnván, a Szent Visitatio előtt Martonosi János ökegyelme magát arra ajánlá, hogy a maga leányát ad cohabitandum, mint atya kiadja. Martonosi Klára asszony is a hazamenetelre magát ajánlja ea conditione, hogy mint jó férj a maga feleségét megbecsülje, ne verje, betegségében procurálja. Végezi azért a Szent Visitatio, hogy Komlósi Sámuel ökegyelme is tovább ne halassza, hanem minél hamarább accelerálja [71] feleségének hazavitettetését, és mint feleségét megbecsülje, tisztességben tartsa, ipájáról, napájáról illetlenül ne szóljon, ami ellenkezések eddig voltak, azok is minden részben mennyenek feledékenységből. Ha pedig azokat általhágná, eo in casu az ekklézsiai kemény animadversiot el nem kerüli. Az asszony is köteleztetik más részről arra, hogy férjéhez magát híven és engedelmesen viselje, házi gazdasszonyágát valósággal bizonyítsa, a praetendált portékákat is magával vigye vissza.

10-o. Defunctus és emeritus mester Pap József ökegyelme bizonyos fizetésébéli restantiait előadván, végezi a Szent Visitatio, hogy legitmálható minden restantiait titulus curator uram ökegyelme végye effectumba és a debitoroktól szedesse fel etiam brachio seculari.

11-o.

	hfr.	dr.
Lévén ezen nemes ekklézsiának harangra igen nagy szüksége, conferált ezen szent végre titulusa Harsányiné Tisza Ágnes asszony	50	–
Mely tekintetes curator Bája József úr industriaja által nevedett ex	28	–
Krájnik László uram társával s édesanyjával együtt adott	15	36
Bernárd Jakabné Bája Éva asszony	7	20
Kis Gergely uram	5	12
Tekintetes curator Bája József uram	5	12
Néhai Somboriné Harsányi Éva asszony	10	–
Mely in summa téssen	120	80

Ennekfelette azon végre nemes Zaránd vármegyei ordinarius notarius Borsos Ferentz uram hitese társával egyetemben conferált egy hét forintokról sonáló contractust, hogy mint liquidum debitumot Martonosi János uramon desummálja, s azon harang kiváltására fordítsa. De még egynéhány forint kívántatván arra, reménykedett az ekklézsia tiszteletes espre-rest uramnak, hogy szegény ügyét megtekintvén, e tractusban lévő ekkléziákban publicáltani méltóztassék.

12-o. Perselyről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Maradott volt az elébbeni visitatióban	2	4
Accedált attól fogva publicatióból	13	95 ½
Summa	15	99 ½
Költ el szükséges reparatiokra a demonstratio szerint	9	89
Marad a perselybe	6	10 ½

13-o. Novae accessiones:

Boldog emlékezetű néhai Harsányi Sámuelné Tisza Ágnes az Úr asztalára adott egy patyolat keszkenőt, szegeletei arany varrással és szép fekete csipkével lévén megcifrázva.

Titulata Ribitzei Éva Krájník Jánosné asszony ekkléziájához való [72] szeretetéből készítette a templom ajtajában álló zöld festékes perselyt. Nemkülömben az asztal felett való aranyas címert Krájník László uram ajándékozta.

Péter Máriáról, Szőcs Ádám napájáról maradott az ekkléziának egy festett záros láda, mellyben az asztali készülétek conserváltak.

14-o. Kedvetlenül resentiálja a Szent Visitatio, hogy noha a helynek felen való volta miatt ritkán lehet e nemes ekkléziát vizsgálni, mégis a nemes ekkléziának némely tagjai oly idegenek, hogy mostani megjelenésünkre is a nemes ekklézia gyűlését contemtálták, meg nem jelenvén kétszeri hivatalunkra is, annyira, hogy pecsétekkel kényszerítenénk élni. Kényszerítetik a Szent Visitatio a fellyebb instantiához folyamodni az engedetlenségnek correctioja végett, mely a hallgatóknak különös gyalázattyok nélkül meg nem esik.

1779

[260] *Continuatur Sancta Visitatio in ecclesia reformata Illyeiensi anno 1779. die 20^a Januarii per reverendum ac clarissimum dominum Sanctae Sedis seniore*
Stephanum Herepei, juratum et ordinarium notarium Stephanum Intze de Lisznyó,
praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus spectabilibus dominis dominis
Josepho Bája, Josepho Ribitzei, Ladislao Krájník, Michaelae Szilágyi, Sigismundo Jánó,
Samuele Komlósi et loci ordinario ministro reverendo domino Georgio Vajda,
*in domo parochiali.*³⁷⁴

Ubi: 1-mo. Legelsőben is sajnálva resentiálja a Szent Visitatio, hogy noha e véghelyen ritkán eshetik visitatio, aminthogy már inde ab anno 1772 nem is volt, mégis oly hidegséggel viseltetnek sokan, hogy a Szent Visitatio requisitiojára megjelenni tellyességgel nem akarnak, holott azok között némelyekkel nevezetes eligazításra való dolga is volna a Szent Visitationak. Minthogy azért ez a panasz még in anno 1772 celebrált visitatióban is megvolt, fogja a Szent Visitatio ez illeténeket név szerint beadni a közelebb következő Generealis Szent Visitationa pro ulteriori correctione.

³⁷⁴ HuZaL-Jkv. I/3. 260–263.

Az eklézsia ládája – 1797

2-do. Exhibeála tekintetes curator Bája József úr egy inquisitiót, mely a néhai Fazakas Mihály testamentumnak dolgában peragáltattott, de a regiusoknak hirtelen történt halálok miatt nem subscribáltathatott, általadván a Szent Visitationnak, hogy valami módon a tekintetes nemes Continua Tábla által megerősíthetnék, mivelhogy a nemes Tábla tagjai sokan esméri a decedált regiusoknak írásokat, kik által az inquisitio peragáltattott volt.

3-tio. Sajnálva kelletik a Szent Visitationnak hallani, hogy amint sokan vagynak ezen véghe-lyen lévő eklézsziában olyanok, akik a templo-

mot nem gyakorolják, sákrámentumokkal nem élnek, úgy felesen találtnak olyanok is, kik a papi fizetést csaknem egészben denegálják, holott ha valahol, itt volna a helye az illyentén kegyesség munkáiban való szorgalmatos gyakorlásnak. Be is adta a tiszteletes loci ordinarius minister ökegyelme a restans fizetésnek specificatioját. Végezi azért a Szent Visitatio elsőben a restantiariusokra nézve, hogy azok ecclesiasticum brachium által admoneáltassanak, hogy intra octavum vel quindenam a restans fizetést szolgáltatassák bé, mellyet ha úgy is cselekedni nem akarnának, éljen a nemes eklézsia secular brachiummal is a morosusoknak kötelességek mellé való hozásokba. Másodszor a templomkerülőkre és sacrumokkal élni nem akarókra nézve pedig observáltassék az eklézsiai canon szerint való praxis, hogy akik háromszor egymás után Úr vacsorájával nem élnek és egy hónap alatt a templomba nem jönnek, excommunicáltassanak.

4-to. Néhai Szabó István csizmadia mesterember életében megharaguván az illyei tiszteletes loci ministerre, testálta volt mindenit [261] valamije volt a catholica ecclesianak, de halála előtt kevéssel reconciliálván, sokaknak hallottokra azon testamentomot revocálta és a reformata eklézsziának hagyta, aminthogy református pap által temetett is el. Hogy ezért ebben valamire mehessen a nemes eklézsia, eskettesse meg azokat, kik halála előtt való beszédeit hallották, és azzal osztán procedáljon.

5-to. Még néhai méltóságos Pogány Ádám úr kezéhez menván ezen eklézsziának két contractusa,³⁷⁵ Péternek MátSORa borra elocált 70 forintjáról szöllök, nem tudatik hová lettek, a méltóságos asszonytól sollicitálni kell.

6-o. Tekintetes curator Bája József úr demonstrálván az ecclesiastica oeconomiaról, adta fel illyeténképppen:

1-o. Az 1772-béli visitatio indigitatioja szerint percipiált:

	hfr.	dr.
Titulata Harsányi Sámuelné Tisza Ágnes asszonytól harangra	50	–
Melyet ezután kereskedés által nevelt cum	28	30
Krájnik László úrtól s hites társától	15	36
Bája Éva asszonytól	7	20
Sombori Lajosné Harsányi Éva asszonytól	10	–
Maga adott	5	–
Kis Gergely uramtól	5	12
Martonosi uramtól Borsos úr pénzit	7	14
2-o. Azután percipiált:		

³⁷⁵ A szerződést író személy vezetékneve kimarad.

	hfr.	dr.
Szolgabíró Kováts Ferentz uramtól	1	88
Magától ekklézsia pálinkája árrából	38	8
Ugyan magától ecclesia 1000 zsendelye árrából	3	6
Néhai Fazakas Mihály pénzéből	60	–
Summa perceptionis	231	14
Ebből erogált:		
132 fontos harang öntéséért	120	–
Tiszteletes loci minisiternek három rendben	93	90
Mester hozatására	12	–
Tiszteletes úrnak haranglábra való fákért	5	10
Tiszteletes úrnak 6000 zsendelyszegre	5	4
Summa	236	4

És így supererogált hfr. 4 dr. 96, melyet a nemes ekkléziának condonált.

7-mo. Viszont az oeconomicumokról demonstrálván tiszteletes loci ordinarius minister, ökegyelme is ad fel:

1-o. Perceptumot:

	hfr.	dr.
Az elébbeni positio szerint titulus curator Bája József úrtól in summa	104	4
Adorján András uramtól	1	20
Martonosi Lászlónétól harangra	–	40
Néhai Kádár Péter uramtól	4	20
Summa	112	84
[262] 2-o. Erogatumot az exhibeált demonstratio szerint in summa	116	4
Ergo supererogált	3	23
A vásárlott zsendely iránt tett ilyen demonstratiot:		
Hét rendben vásárlott 9000 zsendelyt a dr. 306 cum	27	54
Ebből, minthogy nem volt mindenikre szükség, adott el titulus Bája József úrnak 1000 a dr. 306, mely a curatoralis demonstratioba ingrediált.		
Krájnik László úrnak 3660, melynek árra téssen	11	39

És ez actu megvagyon ökegyelménél.

8-vo. Perselypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Az 1772-béli visitatióban maradott volt	6	10 ½
Azután eddig ingrediált	41	28 ½
Summa	47	39
Ebből erogált in summa	53	27
Ergo supererogált	5	88
Ezen kívül percipiált capitalist Hajdú Jánostól	2	38
Bátsfalvi Gyurmai Tógyertől	3	6
Summa	5	44
Melyet subtrahálván a supererogatumból, marad		44
Ide tévén a fellyebbvaló supererogatumot	3	23
Az egész supererogatum téssen	3	67

9-no.

	hfr.	dr.
Tekintetes regius perceptor Ribitzei József uram conferálván ezelőtt az illyei reformata nemes ekkleziának haranglábja fellállítására, adta által titulus Krájník László úrnak	25	50
Melyből ökegyelme fizetett az ácsnak	25	50
Vasra	3	60
A vasatt elhozott embernek	1	2
Summa	30	12
Subtrahálván ezt a perceptumból, vagyon még ökegyelménél	9	88

10-o. A Medve Sónia testamentomának exequutioját az inspector curatoratusnak kell recommendálni, e végre jó lesz a copiat általadni.

[263] 11-o. Tekintetes curator Bája József úr exponálván, hogy gyakor excursioi miatt nem lehetvén continuus itten, egyedül elégtelen az itt lévő dolgoknak folytatásokra, arra nézve maga mellé egy adjutort kérne a Szent Visitationtól, szükségesnek ítélte a Szent Visitatio is, és a nemes ekkleziával megegyezőleg offerálá officiose titulus Komlósi Sámuel [263] uramnak, ki is magára vállalván recommendálja a Szent Visitatio ökegyelmének az ekkleziára minden dolgait.

12-o. Néhaj Martonosi László uram testálván az illyei reformata nemes ekkleziának egy búzaföldet a város végén a felső fordulóban, in vicinitatibus a meridie Krakkai Péter uram, a septemtrione Martonosi Istvántól Krájník László úr által zálogosított föld, circiter 2 köblöst in hfr. 25. Ugyanazon földről özvegye Hordó Kristina asszony téve a Szent Visitatio előtt ilyen declaratiót, hogy holta után maga is az ekkleziának hagyja.

1780

[308] *Terminatur visitationis periodus hac serie continuata in ecclesia reformata oppidi Illye die 28va mensis ejusdem Aprillis [1780.] per superfatos ac descriptos visitatores, adjuncto tertio reverendo domino Johanne Sólyom, praesentibus a parte ecclesiae spectabilibus dominis Johanne Martonosi, Josepho Ribitzei, Ladislao Krájníky, Ladislao Krakkai, Ludovico Szilágyi et Georgio Ungur aedituo. Reverendo item domino loci ministro Georgio Vajda et Georgio Katonai cantore, in domo parochiali.*³⁷⁶

A templomépítést megörökítő emléktábla

Ubi: 1-mo. Nihil contra et advensus fungentem reverendum dominum loci ministrum Georgium Vajda aminadversum est, qui ab omnibus de omni meliori commendatus est. Non secus dominus Georgius Katonai, praecantor ecclesiae strenuus et diligens in officio cantoris, et in dedicatione puerorum curae ipsius commissorum inventus est.

2-do. Minthogy mindeddig (amint referállya tiszteletes loci minister uram ökegyelme) azon templomkerülők és a sacramentummal élni nem akarók, akik még az ezelőtt való visitatioba megbélyegeztetettek az ecclesiai canon szerint való büntetésnek fenyegetésével, meg nem jobultak, hanem most is azon elvetemedett álla-

³⁷⁶ HuZaL-Jkv. I/3. 308–311.

pottyokban hevernek. Tehát megerősüi most is a Szent Visitatio a tavalyi végezést azok iránt, és bizza is szoroson tiszteletes loci minister uramra, hogyha mégis a sacrumok és az isteni

Keresztelő önkanna füle

szent szolgálatnak helye öelöttek egész contentusban vannak, ne várja a következő visitatiót, hanem a háromszori úri szent vacsorának élése neglectussát és a templomnak, is nemhogy egy holnapban egyszer való gyakorlását, hanem inkább egész megvetését, elkerülését, referálja tiszteletes prosenior uramnak, ki is quod erit parus et juris ecclesiatici, az olyanok ellen véghezvitettni el nem mulattya.

3-tó. In sessione consistoriali anno praesenti 1780. die 13^{ia} Januarii a nemes ecclesia tagjai egymás között consultálódván aziránt, kinek lenne kötelessége kivált a mives napi harangozás, minthogy cantor uram arra nem obligálhattya magát örögségére és szokott természetű erőtlenségeire nézve, s az ecclesia is erőltetni nem kívánja. Tetszett azon elméjeket megállítani, hogy oly személy állíttassék az egyházfiségra, aki a harangozást is supportálhassa s supportálja is. Ígírvén minden possessor gazda atyafi, esztendőnként egy-egy véka búzát eddig való rendes fizetése és executioja mellé. Melyre midőn coram foro visitatorio obligálna magát minden erőltetés nélkül fungens egyházfi Ungur György uram ökegyelme, a Szent Visitatio is a nemes ecclesiával együtt helyben hagyá és megerősíté consensussával. A temetési és halotti harangozásokért ezután is fizessen ki-ki a régi usus szerint dr. 48, és aszerint observáltassék.

4-to. Demonstrálván tiszteletes loci minister úr ökegyelme ezen ekkleziának némely oeconomicum bonuminak mind perceptiojiról, mind penig erogatiojiról:

	hfr.	dr.
Úgy adja fel, hogy a tavalyi visitatióban indigitált demonstratio szerint a tekintetes Krájnyik László kezénél maradt 3660 zsendely árrából, mely akkor computáltatván volt [310]	11	39
Béfizetett 3000-nek az árrát, s maga percipálta in	9	18
Maradt tehát még Krájnyik uramnál	2	21
Ezekén kívül percipált még ugyan titulus Krájnyik László uramtól a haranglábra adott 4 mfr., még tavaly az ökegyelme kezénél maradt pénzt	10	68
Summa	19	86

Mely egészen megvagyon a tiszteletes loci minister ökegyelme kezénél.

Nota bene: Krájnyik László uram amely 600 zsendelyeket vett volt kölcsön Borsos Gergely uramtól, ugyanazonokat azután említett Borsos Gergely uram ökegyelme a nemes ekkleziának conferálta, és így Krájnyik László uram ökegyelme tartozik a nemes ekkleziának megadni vagy megfizetni ezt is.

5-to. A perselybeli pénz jövedelemről, annak erogatiojáról etc. tön továbbá tiszteletes uram ökegyelme ilyen demonstratiót, tudniillik:

	hfr.	dr.
Ad fel a tavalyi visitatiótól fogva gyűlt publicatióból in summa	8	81
Erogált ebből ecclesiái bizonyos szükségekre in summa	6	24
Kellene maradni a perselyben	2	57
De tavaly supererogált volt	3	67
Melyből a mostani remanentiat ha kivesszük, marad most is supererogatum	1	10

6-to. Rátz János relictaja, Medve Sófia testamentuma iránt super certis hfr., melynek is mindeddig ab anno 1771 semmi hasznát ezen ecclesia nem vette, tetszett most azt végezni, hogy azon testamentum in copiis vidimatis tiszteletes prosenior uram kezébe küldetessék, őkegyelme pedig keze ügyében lévén, a nemes Continua Táblán igazításba venni el ne mellezze.

7-mo. Néhai Csizmadia Szabó István testamentumáról most is csak azt végezi a Szent Visitatio, hogy amint a tavalyi visitatioban definiáltatott, azok eskettessenek meg, akik halották halála előtt való beszédeit, és ezen instrumentum in sua formalitate minél hamarabb expediáltassék és tiszteletes prosenior uram kezébe küldetessék.

8-o. Nemkülömben a néhai Fazakas Mihály testamentumának dolgában is, mely a regiusoknak hirtelen történt halálok miatt nem subscribáltathatott, és így sine authentia maradott, minthogy a nemes Continua Tábla is meg nem erősíthette, az abban expressált fatensek régibb fassiojukra emlékeztessenek, és újra megeskettessenek, és így sua formalitate ezen testamentum is expediáltassék és bészolgáltatassék.

1781

[403] Die 2da Maji [1781.] *censurae canonicae subjicitur juxta normam visitationis praescriptam ecclesia reformata Illyeiensis, praesentibus in domo parochiali spectabili ac generoso domino Gregorio Kis, spectabili ac generoso domino Josepho Bája curatore, Johanne Martonosi, Ladislao Krájnnyik, Josepho Ribitzei, Ladislao Krakkai, Ludovico Szilágyi, Georgio Ungur aedituo, reverendo item domino loci ministro Georgio Vajda et cantore Georgio Katonai.*³⁷⁷

Ubi: 1. Ex omni parte commendatus est reverendus dominus loci minister.

2. A tiszteletes atyafi is semmi olyas nevezetes panaszt nem ada fel hallgatói ellen, kivén némelyeket, kik igen restesek volnának kivált mives napokon a templom gyakorlásában, kiket is adhortálni nomine visitationis ex officio őkegyelme el nem mulattya, és némelyeket megint, kik fizetni nem akarnak, kik is, hogy adigáltassanak a papi competentianak befizetésére, recommendáltatik a titulatus curatoratusnak.

3-io. Katonai György cantor ellen is nem panaszoznak, amint hogy feles fiú és leány gyermek tanulóival mutata a visitatio előtt szép speciment a catechismusból és az éneklésből. Maga ugyan feles restantiait emlité, melyeknek depurálásokra mind a restantiariusok, mind pedig felhajtásokra a curatoratus ígéré magát.

4. Mind a tiszteletes loci minister, mind pedig a mester régi conventiojok, melyekben az időnek folyásával és némely hallgatóknak decessussokkal nevezetes naevusok estek, ex consensu ecclesiae coram foro visitatorio megújítottatott, és az ecclesianak mostani statusához conformáltatván, cum authentia extradatáltatott, melyhez tartani magokat mind a nemes ecclesia tagjai, mind pedig tiszteletes loci minister és cantor köteleztetnek.

5. Tanáltattak ezen nemes ecclesianak immobile bonumai, a felső fordulóban öt darab búzaföldek cubuli circiter 5.

6-to. Tiszteletes loci minister őkegyelme kezeinél abból a pénzből, amely haranglábra és egyéb reparatiokra a kegyes benefactorok által conferáltatott:

³⁷⁷ HuZaL-Jkv. I/3. 403–404.

	hfr.	dr.
Maradt volt a tavalyi visitatióban ökegyelme kezénél	19	86
Ebből ötven szál deszkára erogált	6	—
Marad jövőendőre	13	86

[404] A perselypénzről demonstrált eszerint:

	hfr.	dr.
Tavalyi visitatiótól fogva percipiált eddig	7	60
Erogált a parochia és oratorium körül való szükséges reparatiokra	3	96
Tavaly supererogált volt	1	10
In summa	5	66
Ezt kivonván, marad pro sequenti	2	54

8-vo. Medve Sónia, Szabó István és Fazakas Mihály testamentumaiknak eligazíttatások, mint az ezelőtt való visitatiókban, úgy most is recommendáltatik a titulus curatoratusnak, aminthogy tekintetes Bája József úr magára is vállalá.

9-no. Harangozónak tétetettvén Ursa Mátyás, (minthogy a mester öreg állapottyához képest azt véghez nem viheti), a [...]Jesi tizenkét forint után járó interes tizenkét véka csöss kukurica, mely eddig a mesternek járt, aplacidáltatott communi consensu az említett harangozónak és ezen kívül, akik egy-egy forintot fizetnek papi bérbe, adjanak az harangozónak egy véka gabonát, akik pedig fél forinttal fizetnek, fél vékára köteleztetnek.

10-mo. Ad sublevationem spectabilis domini curatoris Josephi Bája et emolumentum ecclesiae pro adsistente altero curatore denominatur simulque confirmatur spectabilis ac generosus dominus Ladislaus Krájnyik.

11-mo. Az Úr szent asztalához való apparatusok ezek:

1. Hat sáhos és sima abroszok.
2. Egy patyolat selyemmel és aranyfonallal varratt keszkenő.
3. Egy fátjol keszkenő karmazsin selyemmel.
4. Más sláer keszkenő.
5. Egy pulpitusra való kisded kendő.
6. Egy patyolat keszkenő gazdagan varratt szkófiummal.
7. Kék selyem dufla keszkenő.
8. Más gyöngyszínű selyemkeszkenő.
9. Item két aranyvirágokkal varratt keszkenők.
10. Egy kisded ezüst aranyos tányér.
11. Egy óntányér cum inscriptione: Eclae Refor. Iliensis pro usu A. 1754.
12. Egy talpas ezüst aranyozott pohár.
13. Két ónkanna, egyik kissebb, keresztelő, a másik nagyobb, Úr asztalához való.

Úrvacsorai tányér – 1800

1783

[85] Eodem anno [1783.] die 10^a mensis Maji per eosdem continuata visitatione, praesentibus a parte nobilis ecclesiae spectabilibus spectabilibus dominis dominis Johanne Martonosi, Josepho Ribitzei, Ladislao Krakkai et loci ordinario ministro reverendo domino Georgio Wajda cum cantore Georgio Katonai seniore, in domo parochiali sequentes factae sunt notationes.³⁷⁸

1-mo. Reverendus dominus ordinarius loci minister per ecclesiam, et ecclesia per parochum et omni parte commendantur.

2-do. A dominus cantor ellen sem panaszol a nemes ekklézsia, maga sem egyebet, hanem a maga fizetésének nehéz administratioját, mellyet recommendál a visitatio a titulus curatoratusnak. Ökegyelmének pedig imponálja, hogy a maga restantiaját per specifica exhibeálja, hogy a főcurator úrral communicáltván, [86] allaboráltassék excontentatioja.

3-tio-. Insinuálja a tiszteletes loci parochus, hogy néhai Martonosi Lászlóné Hordó Kristina asszony testálván a nemes ekkléziának a maga házában találtató minden mobiliait, ingó-bingó marháit, ezek az exhibeált specificatio szerint eladattattak, de az eladott portékáknak és marháknak árra még eddig nem incassáltatott, holott volnának holmi építések, melyekre nézve volna az ekkléziának szüksége reája. Communicálni fogja a tiszteletes senioratus főcurator viceispány Bája Jóseff úrral ezen dolgot és urgeálni fogja, hogy amint eladattattak, és amint már által is adattatott szolgabíró uramnak azoknak incassatioja, úgy siettesse is felhajtását.

4-to. Ugyan néhai Martonosi Lászlóné asszony testálván a nemes ekkléziának két földet is, mellyeket férjével zálogosított volt és amellyeket titulus Juhász szolgabíró uram, jussát tartván hozzájok, elfoglalta via facti. Ezt is igazítani kell főcurator Bája Jóseff úrral.

5-to. Néhai főhadnagy Kis Gergely úr zálogosítván egy rétét az illyei határon in et pro ft. 80. Úgy referálja a tiszteletes loci minister, hogy ezen zálogos summát testálta légyen a nemes ekkléziának, de formale testamentom rólla nincsen, hanem élnek mindazok, akik előtt arról rendeltetést tett. Úgy referáltatik pedig, hogy ezen réthez jussa lévén titulus Komlósi Sámuel uramnak, maga a zálogos summát le is tette a nemes Continua Táblán sequestrumba, csak a vagyon tehát hátra, hogy inquisitione mediante megerősítették és verificáltassék a néhai főhadnagy úr rendelése. Ezt is igazításba vészi a senioratus titulus főcurator úrral.

6-to. A néhai Medve Sónia controversiában forgott testamentomának tenora szerint, amint a tiszteletes loci minister ökegyelme referálja, vétetett fel a titulus curator által 40 ft., melly alább a demonstratioba ingrediálni fog.

7-mo. Demonstratio reverendi domini loci ordinarii ministri:

	hfr.	dr.
Harmadidén maradott volt kezénél	13	86
Ingrediált ezután Medve Sónia testamentomából ut supra	40	80
Interesből	1	50
Summa	56	16
Ebből elocáltatott	34	68
Pura erogatioba ment	6	12
Summa	40	80
Quibus subtractis, marad	15	36

³⁷⁸ HuZaL-Jkv. I/4. 85–87.

8-vo. Persellypénzről való demonstratio:

	hfr.	dr.
Harmadidén maradott volt	2	54
Accedált azután publicatioból eddig	12	25
Summa	14	79
Erogált ebből in summa	19	63
És így supererogált	4	84
Mellyet detrahálván a fellyebvaló remanentiából, marad most kezinel	10	52

[87] 9-no. In fine visitationis élőhozván titulus cantor ökegyelme keze alatt lévő fiú és leány tanuló gyermekeket, olly speciment állata véllek coram visitatione, melly mind a tanítónak industrijáról, mind a gyermekek igen szép profectussokról bizonytságot téssen, mellyért mindkét részről dicséretet nyertének.

Ita desuper peracta visitatione testantur:

Stephanus Intze de Lisznyó mpr.

Venerabilis tractus reformati V[ajda]Hunyadensis senior.

1790

[152] Egyházi Törvényes Látogatás vagyon Illyén a nemes papi házban, Karácson havának 2-dik napján, 1790-k esztendőben, tiszteletes esperest Csegöldi András uram igazgatása alatt, tractus hites írója Kolosvári Sigmond által, loci minister tiszteletes Getse József jelenlétében. Jelen lévén a nemes megye tagjai közül titulus Martonosi János, titulus Kádár Péter, titulus Krakai László, Szilágyi Lajos, mint substitutus curator és titulus Csóka Sámuel urak.³⁷⁹

1-o. Egyházi törvényes kötelességünkben elsőben is kérdők a tekintetes nemes ekklezsia jelenlévő tagjait az egyházi atyafinak egyházi szolgálattáról, erkölcséről, magaviseléséről a canonnak tartása szerint, amelyre egyezőleg a tekintetes nemes ekklezsia tagjai keresztyéni sajnálással s érzékenységgel jelenték ökegyelme iránt való panaszokat: 1-o. Functioja iránt annyiban, amennyiben sokszor kötelességét tellyességgel elmulattya és sokszor hibáson folytattya. 2-o. Erkölcsére nézve s papi magaviselésére nézve abban, hogy in vita communi se a galambi szelídség, sem a kígyói okosság ökegyelmében nem látszik, midőn házsártosságával, veszekedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódással és egyéb fogyatkozásaival, hallgatóit magától elidegenítti.

Az írt egyházi atyafi menti ugyan magát az elsőre nézve, hogy a kicsiny talentumhoz képest kívánnya egyházi szolgálattját épületesen folytatni, s lehetnek ugyan fogyatkozások szolgálattjában, de legalább azzal menti magát, hogy azok nem szánszándékosak, 2-o pedig azzal, hogy jöllehet mindazok a történetek, amellyek vádoltatására feladattak, semmiképpen még nem bizonyíttathatnának, közönségesen mindazáltal megvallya erőtelenségét, úgy mindazonáltal hogy mindeneket [153] emlékeztet arra, hogy a kegyelmet gyenge cserépedényben hordozzuk.

Az egyházi szent látogatás pedig mindeneket jól meggondolván, fontolván, ebben így végez: Régen fülenkbe hatott a tiszteletes előljáróknak az írt egyházi atyafinak minden tekintetben való fogyatkozása, minthogy annak okáért a beadott vádak alól magát tellyességgel és tökéletesen meg nem szabadíthattya, erőtlenségei világosok lévén az egy-

³⁷⁹ HuZaL-Jkv. I/4. 152–156.

házi atyafinak. Tehát a törvényes szent látogatás ökegyelmének a törvénynek legkeményebb fenyegetésével imponállyá, hogy magát minden tekintetben megjobbitani ez napságtól fogva egyházi emberhez illendő szoros kötelességének tartsa, különben a törvénynek (amelly az engedetlenekért íratott) minél hamarabb erejét maga kárával fogja magán tapasztalni. Ellenben a tekintetes nemes ekklézsiának jusson eszében az, hogy az egyházi sok kedvetlenségekkel elegyített szolgálatot nem ártatlan angyalokra, hanem gyarló emberekre bízta az Úristen, hogy annyival is inkább az isteni erő kijelentessék az emberi erőtelenségben.

2-o. Megkérdezettvén az egyházi atyafi a tekintetes nemes ekklézsia iránt is, jelenti sok tekintetben való fogyatkozásait egyebekben is, de kiváltképpen egyházi szolgálattya bérinek felszedésiben, mert ha szintén vagynak is némelyek olyanok, akik morositas nélkül azt, amivel tartoznak befizetik, vagynak ellenben mások olyanok is, akik vagy tellyességgel nem, vagy igen nagy fogyatkozással fizetik.

Ebben aztot a Törvényes Szent Látogatás [154] végezi: Sok versengésnek, amely vagyon az ekklézsia és az egyházi ember között, bizonyosan okának láttya az igazgató nélkül valóságot, mert titulus Bája Jóseff úr, aki nem szokott itt lakni, a dologra nem ügyelhetvén, Szilágyi Lajos uramnak pedig, akit a tisztelt úr maga képiben constituált volt, olyas hatalma nem lévén, minden ekklézsiai differentiak egyedül a pap nyakában maradtanak, amellyből következésképpen egyenes úton származhattanak sokféle versengések. Tartsa annak okáért a nemes ekklézsia magát talám a sok viszontagságok miatt félbenszakadott régi jó szokáshoz, választván elsőben magának helytartó értelmes, kegyes és előkelő curatort, ahhoz ragasszanak, ha nincsenek, kegyes praesbiterialis személyeket, akik egybenvetett vállakkal, ha hol kívántatik, a megyebéli közönséges terheket kegyes szíveken hordozzák. Az egyházi atyafinak és a megyének szükségait megtekintsék és arról tenni keresztyéni érzékenységgel kívánnyanak. Ezen szent praesbiteriumnak ajánlya a Szent Visitatio azt is, hogy az egyházi szolgának bérít esztendőről esztendőre restantiába menni ne engedjék, hanem az ekklézsiai esztendőnek végével beszolgáltatni ne terheltessenek. Annak pedig végire járni hitelesen, micsoda állandó bonuma lett térjen az ekklézsiainak, ha megvagyon, hol és micsoda securitas alatt [155] vagyon, ha nincsen pedig, hová lett, ki és micsoda haszonra fordította, végire menni a tekintetes domesticus curatoratus az írt praesbiteriummal egyetértőleg szoros kötelességének tartsa, hogy akárkinél legyen az a fundus, ha nem maga helylén vagyon incassáltassék, és a fundatoroknak céljok szerint elocáltassék.

3-o. Panaszul jöve a beadott perceptum és erogatum alkalmatosságával a Szent Visitatio eleibe, hogy loci minister ökegyelme a szent megyének némely állandó fundusul elocált pénzét felvette, és azt olyan helyre költötte, amellyet a szent megye individuumai magok személylesen a régi szokás szerint kipótolhattak volna. A minister megvallya a maga részéről azt, hogy kéntelenségből rendes szokás ellen igyekezett ugyan e dolog, az oláh zenebona által esett közönséges romlás miatt, amely minthogy nemcsak a megyét, hanem annak különös tagjait is úgy erőtelenítette, hogy kéntelen volt az akkori curator a pusztaságban beszállott ministert arra a fundusra igazítani, amely egyedül maradt vala fel.

De meggondolván a Szent Visitatio a dolgot, illendő consideratioval benne eszerint végez: Reá felel a minister, hogy megbizonyította hitelesen l-sőben azt, hogy hír nélkül az állandó fundushoz nem nyúlt, hanem arra a curator által az ekklézsiának akarattyából igazítottatott és facultáltatott. 2-do. Hogy azt in casu extremæ necessitatis cselekedte, s tartozik is ezt, mindeniket megbizonyítani hitelesen, amellyet ha cselekedhetik [156] ökegyelme magát megmenti, úgy mindazonáltal, hogy az ekklézsia igazítatik a maga kárát azon keresni, aki az ekklézsiának ilyen állandó fundussát megcsonkította, ha pedig meg nem bizonyíthattya a loci minister a fenn említett dolgokat, úgy tartozik a tekintetes szent ekklézsiával complanálni és a dolgot eligazítani csendesen.

4-to. Persellypénz eddig a napig tizenöt publicatióból jött hfr. 16 dr. 81, melly mind elkelvén, semmi nem maradott ad sequentem demonstrationem.

5-to. Panaszul adja fel a mostani egyházfi, hogy régen az illyei egyházfiaknak harangozásért és külömb-külobbféle szolgáltyokért némű-némű reflexioval volt a tekintetes nemes eklézsia, amelly már most e viszontagságos és drága időben éppen megszűnt. Kéri azért vagy azt, hogy a régi egyházfiúi jutalmacskával élhessen, vagy azt, hogy ha a tellyességgel denegáltatik, az egyházfi-ságból kibocsáttassék.

Mellyről végeztetik: Ha ugyanúgy vagy, hogy régen az egyházfinak szolgáltyáért némű-némű jutalom adatott, ha most is mód vagy benne, méltó most is, hogy tekintetben legyen fáradtsága, vagy ha szolgáltya a tekintetes nemes eklézsiának nem tetszik, bocsáttassék nyugodalomra.

6-o. Az Úr asztalához tartozó edények úgymint kanna, pohár, tányér, abrosz, asztal-keszkenő stb. mind a magok épségében megvagnak.

Úrasztali ónkannába beépített,
Felicitas Daciae feliratú érem

1795

[1] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Illyensis in venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis, per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos ecclesiarum dicti tractus reformati admissistratorem seniore et Michaellem T. Sala ejusdem tractus juratum notarium, nec non Samuelem Kolosvári, memorati tractus venerabilem directorem, die 19na Decembris anno 1795. celebrata. Az illyei nemes reformata eklézsiából az egyházi rendből jelen valának a parochialis háznál az egyházi tiszteletes atyafi, Getse József, mint az írt eklézsiának papja és Herepei József, mint oskolamester. A polgári rendből tekintetes nemes Thót Dániel, Ribitzei József, Sinka Mihály, Szilágyi Lajos domesticus curator és Bartók Ferentz urak, úgy az egyházfiú, Nagy István is.*³⁸⁰

Akikkel együtt a Szent Visitatio ilyen renddel folya:

1-ben. Mind a nemes eklézsiában, mind az ahhoz tarozó filialisokban élő eklézsia minden tagjai számbavételének és találatának 108 ~ száznyolc lelkek. (Lásd ezeknek lajstromát tractusunknak ezekről szóló jegyzőkönyvébe.)

2-szor. Az eklézsia képében egybegyűlt és írt urak arról kérdeztetének meg, hogy tiszteletes egyházi atyafi canonaink szerint való kötelességének eleget téssen-e, mind künn, mind bennvaló magaviseletével.

Örömmel s egész megnyugodott szívvel jelenték, hogy semmi részben nincs panaszok egyéb, hanem egy kevés szégyennel mondvá, s a Szent Visitatio által is sajnálva tapasztalva, igaz, hogy tiszteletes uram nem papi törvényes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tiszteletét.

³⁸⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 1-5.

Barokk szószékkorona – 18. század vége

Amely papi törvényeink ellen való cselekedet lévén, arról így végez a Szent Visitatio: A papi törvények ellen való ezen cselekedetét most tiszteletes úrnak törvény szerint visszonzhatná büntetéssel, hanem tekintvén most az időre, tiszteletes uramot inti ezen hibáról és szorossan azt rendeli, hogy tiszteletes uram soha többé, se hétköznapi, se innepnap a templomba törvényes papi öltözete nélkül ne mennyen. Sőt még házhoz is papi köntösébe mennyen mindenüvé és mindenkor, mikor papi kötelességének folytatása szükséges. Külömben a canon szerint való bánásra magát méltóvá teszi.

[2] 3-szor. Nemes Ribitzei József úr írásba panaszol aziránt, hogy tiszteletes úr éretlen eszű, mintegy 17 esztendő fiát néhány rendbéli tilalmazások ellen is, mintegy 30 esztendő özvegy és gyermekes asszonnyal titkon minden publicatio nélkül copulálta, mellyért canon szerint való elégtételt kíván magának.

Megszóllították ezen vádra tiszteletes uram is, és magát holmi dolgokkal menté ugyan, mellyek ezen cselekedetre ösztönözték. Mellyeket a Szent Visitatio meghallgatván, azokra ezt a választ tevő: Láttya a Szent Visitatio a panasznak valóságát, mivel maga a bépanaszoltatott tiszteletes atyafi is ezen cselekedetét nem tagadja, de most mégis a Szent Visitatio ezen ügybe belé nem ereszkedik, hanem ennek ellátását halasztja a rendes Partialisra.

4-szer. Az oskolamester magaviselete és szorgalmatossága is megkérdetett. Ökegyelme is jóról ajánlták egyébként, hanem mégis panaszul adaték fel 1. Hogy az oskolába járó gyermekekhez nagy keménységgel viseltetik, azokat maga is veri rend felett, de másokkal is, nevezetesebben a parasztgyermekkel a nemes gyermekeket csúfosan vereti. 2. Hogy a tiszteletes pap jelen nem létiben nem vitte s nem is akarja véghezvinni az isteni tiszteletet, sőt annak végbevételére kérettetvén, még illetlenül felelt vissza. 3. Hogy midőn a tiszteletes pap rendelte, hogy prédikációjához illendő éneket énekellyen, azt éppen meg nem fogadta, s ezen rendelésinek nem is akar engedelmeskedni.

Ezen méltó panaszokra ez a végezés: A Szent Visitatio az oskolamester ökegyelmének szorossan rendeli és parancsolja: 1. Hogy a tanuló gyermekeket szelidséggel és szeretettel tanítsa, azokat feddje ugyan gyermekekhez illő fenytéssel, de keményen ne rongálja, és a nemes gyermekeket a parasztoktól különböztesse meg mind a tanításra, mind a fenytékre nézve. 2. A tiszteletes pap jelen nem létiben vagy valami bizonyos és helyes okokból a kultizálást nem folytatható állapotjában az isteni tiszteletet mind innepeken, mind hétköznapi napokon folytassa, és azt el ne mulassa. 3. A prédikációhoz alkalmaztatott énekeket énekellyen, amely is, hogy jobban mehessen véghez, midőn a tiszteletes pap valemelly éneket kirendel, azt folytassa, vagy pedig maga is kérje meg, mellyik éneknek énekeltesét rendeli.

5-ször. A tiszteletes pap és oskolamester arról tudakoztatának, hogy fizetésekre nézve törvényes conventiojok vagyon-e? Ha van, mutassák elé, hogy a rendelkezések szerint

tractusunknak jegyzőkönyvébe béirattassanak. [3] Mutata ugyan a tiszteletes pap a papi és mesteri fizetésről egy némű-némű listát annak megerősítéséről 30^a Martii anno 1792. költ hiteles levéllel együtt, de mivel az a már kiadott rendelkezések szerint nincs elkészítve, tehát ebben a tekintetben végezi és szorossan rendeli a Szent Visitatio, hogy a domesticus curator a már kiadott instructio 2-dik pontja szerint mátol fogva számlálva 30 ~ harminc napok alatt egy hiteles és állandó papi és mesteri conventiot irasson, készíttessen, és az legottan előbb tiszteletes esperest úrnak mutassa meg, azután a tractus jegyzőkönyvébe irassa bé.

6-szor. Ugyancsak a tiszteletes egyházi atyafiak tudakoztatának aziránt, hogy vajjon a mutatott lista szerint fizetések maga módjában és idejében kijár-e? A tiszteletes pap nem panaszol egyébről, hanem csak a tűzifa bérinek kimaradásáról.

Melyre is a Szent Visitatio végezi és rendeli, hogy tiszteletes uram minden kedvezésen kívül adja ki a domesticus curatornak írásba, hogy kik mennyivel restálnak, és a restantiakat mind az instructio, mind az 1700-ban költ regulamentumok szerint felszedesse, s ezután a maga rendes idejében a búzát a regulamentum 6-dik, a fát a 8-dik pontja szerint befizettesse mind a tiszteletes papnak, mind az oskolamestrenek.

7-szer. A parochialis és oskolai házok és egyéb épületek megvizsgáltván, tűrhető alkalmas állapotba találtatának, hanem sajnálva szemléli a Szent Visitatio, hogy a kertek mind a parochia, mind az oskolaház körül gyenge, sőt éppen rossz állapotban vagynak.

Ebbe ez a végezés: A domesticus curator a kerteket szoross kötelessége szerint a kiadott instructio 9-ik pontja szerint jó karban és állapotban tartsa és tartassa, úgyhogy mind az eklézsia, mind a szomszédok részén törvényes állapotba állyanak a kertek, és többször a Szent Visitatio az eklézsiai fundusokat illy fogyatkozott állapotba ne talállya.

8-szor. A temetőhely is igen fogyatkozott pusztá állapotba találtaték, amely kertelés nélkül tartattatván, mindaz, hogy a sírhalmok marháktól tapodtatnak, sertésektől túrattatnak, mindaz, hogy arról a tiszteletes parochus semmi hasznót nem vehet, amely dolog szégyen is, káros is, vétek is.

Melly állapotra nézve végeztetik, hogy a nemes eklézsia egybevetett vállakkal munkálódjék és azon légyen, hogy a temetőhely állandó jó kertbe vétetessék, s abba conserváltassék, úgyhogy a visitatio soha többé pusztán ne talállya, különben ennek elmulatása a jó rend, illendőség és a törvény átalhágása bizonyosan az eklézsiai büntetést el nem kerüli.

9-szer. A tiszteletes pap hallgatói iránt is megkérdezteték, hogy vallyon azok a keresztyéni életben, isteni tiszteletbe miként foglalatoskodnak satöbbi, panaszollya, [4/a] hogy igen kicsiny eklézsiáskájában vagynak némely hideg keresztyének, akik sem az isteni tiszteletet nem igen gyakorolják, sem a szent sákrámentumokkal nem élnek (most ugyan becsületből azoknak neveiket elhallgattya).

De a Szent Visitatio végezi, hogy a domesticus curator és egyháziú az illyen isteni tisztelet kerülőket minden kedvezés nélkül szoross számba vegyék, írásba tegyék, s a jövő visitatióra

A templomajtó kilincse

béadják, most pedig valamint, hogy a Szent Visitatio is azokat rossz és bűnös cselekedetekről inti, úgy szorosan rendeli, hogy mind a tiszteletes pap, mind a domesticus curator, mind a több, most jelenlévő eklézsia tagjai, az olyan isteni tisztelet nélkül élni kívánókat keresztyéni szelídséggel, mind különösen, mind közönségesen eklézsia gyűlésének nevével intsék, és az isteni tisztelet gyakorlására ösztönözzék. Ha pedig valamely személy mindezeket megvetné, a Jesus Kristus regulája szerint hitetlennek tartassék életében, s holtá után pedig számárnak temettségével temetessék.

10-szer. Botráncoztatók s valamely cégéres vétekben élőkről is lőn kérdeződés. De Istennek hála legyen, ilyenek nem találtatának.

11-szer. A tiszteletes egyházi atyafiak arról is megkérdeztetének, hogy érdemlett tiszteleteket, becsületeket, mind künn, mind benn megadják-e hallgatói? Azt felelék: Nincs semmi passzok eziránt.

12-szer. A nemes eklézsia tagjai arról kérdeztetének, hogy minémű ingatlan javai volnának olyanok az eklézsianak, melyek az eklézsia közönséges szükségére használnának? Azt felelék, hogy nincsenek, hanem amely földek vagynak, azok a tiszteletes parochus művelésére és haszonvételére hagyattak.

13-szor. Az jöve kérdésbe, hogy minémű capitalissai, fundatioi volnának ennek az eklézsianak. Az eklézsia tagjai semmit se tudának mondani, hanem tiszteletes Sala Mihály jelenté, hogy a venerabilis tractus achivalis ládájából kivette néhai Folti Bálintné 50 ~ ötven mfr. való collationalis levelét, melyet Ribitzei Péter magánál megtartott volt, most hát szükséges volna ennek felvevését maradékinál keresni, akik is M[aros]Brettyén lakó Ribitzei Sándor úr és Ribitzei Imre uram unokái, úgymint Ribitzei Ádám és a dobrai mostani postamesterné titlata Ribitzei Rákhel asszony.

[4/b] Ennek törvényesen lejendő eligazítását felvevését a nemes eklézsia ajánlá tiszteletes notarius Sala Mihálynak, aki is kötelezé magát erre, s az isteni segedelem után kész is utána járni.

14-szer Ingó javait, s szent edényeit vévén számban a Szent Visitatio ezen eklézsianak, ilyen formában találta:

1. Vagyon 4 ~ négy sáhos abrosz, melyek közül az egyik recés, a másik kötéses középpű s rojtos végű, de ketteje avatóg, foltos.

2. Vagyon két patyolat keszkenő, egyik arannyos, a másik veres sellyem virágokkal készült.

II. József korabeli érme
az úrasztali ónkanna fedelén

3. Vagyon egy gyolcs, aranyvirágos keszkenő.

4. Egy patyolat viseltes sellyem, sárga forma virágú keszkenő.

5. Egy gyolcs, négy szegetin fekete sellyem és arannyas függő rózsás keszkenő.

6. Egy nagy sellyem és arany virágos keszkenő.

7. Egy gyöngyszínű, veres szélű sellyem keszkenő.

8. Egy fehér fátol, sujtásos virágos bokrétás keszkenő, mely bé van szegve meggyzín bojtos sellyembe. Kis Mária asszony ajándéka.

9. Egy fehér sellyem patyolat, zöld és veresses virágú és metszett szélű keszkenő, B. Josintzi Juliánna asszony, tekintetes Tsóka Sámuel úr volt felesége ajándéka.

10. Egy talpas arannyos ezüst pohár.

11. Egy ezüst aranyfüstös tángyér.

12. Egy óntángyér ilyen írással: Ecclesiae Reform. Illyensis pro usu Anno 1754.

13. Egy bornak való úrasztalához készített, mintegy két kupásnyi ónkanna, a fedelin egy kép, ilyen körülírással: IOSEPHVS PIUS FELIX AVG., a fenekín belől egy asszonykép ezen írással: M. THERESIA PIA FELIX AVG. kívülről a fenekín ez a mettszett írás: THORDAI KADAR PETER ES BRADI THERESIA 1786. Illyei Reformata Ecclesia SZAMARA TSINALT

[5/a] 14. Egy keresztelő ónkanna, ez az írás rajta: THORDAI Kádár Péter ES Brádi Thérésia 1786.

15. Vagyon még egy pulpitusra lévő hitván kendő.

15-ször. Eléfordula a perselypénz dolga, melyet eddig a tiszteletes egyházi atyafi perci-piált négy esztendőktől fogva s hitelesen erogált is, de ezen foglalatosságáról lemondta. Mely dolgot a Szent Visitatio felvévén úgy találá, hogy csak a nevezetesebb sátoros és más Úr vacsorája osztása innepén tétetett ki.

Ahonnan továbbra az *végeztetik*: 1. Hogy a persely minden hold megújulása első vasárnapján kitétessék, úgy szintén üjlesztendő, sátoros innep és más egyéb Úr vacsorája osztása innepin is, és az eklézsia szüksége publicáltassék. 2. Ezt a pénzt mindenkor a domesticus curator a tiszteletes pap bizonyítása alatt vegye számba, jegyezze fel az eklézsia diariumába, melyet a pénzzel együtt tegyen bé a pap házánál álló eklézsia ládjába, mely ládának kolcsa magánál áll. 3. Mikor a parochialis vagy scholaris háznál valami építésre kívántatik, akkor a domesticus curator, elmenvén a kolccsal a paphoz, annyi pénzt a pap testimoniumával a ládából kiveszen, amennyi kell, s felírja a diariumba. A visitation pedig ezen mód szerint számadol.

	hfr.	dr.
Most pedig négy esztendőktől fogva való számadása szerint a tiszteletes egyházi atyafinak gyűlt perselypénz keze alá in summa	21	64
Erogált pedig hiteles demonstratioja szerint	23	50
Supererogatum	1	54

Mellyet az eklézsia fizessen vissza.

16-szor. Szánakodva látá a Szent Visitatio, hogy ezen nyomorúságokat látott végbéli eklézsia kis oratoriumocskája elsorvadott, és minden órán öszveomlandó. Azonba örömmel érté, hogy új kötemplom építése iránt szorgalmatoskodik. Segélye az élő Isten ezen szent dologban elő boldog haszonnal. Maga is a Szent Visitatio tellyes tehetsége szerint kívánnya ezt a szent munkát előmozdítani.

17-szer. Egy megavult fából álló haranglábján vagyon két harangja ezen ecclesianak. A nagyobbikon ezek a betűk: TISZA AGNES AZ ILLYEI REFORMATA ECCLESIA SZAMARA. 1772.

A kisebbiken ezek: FIERI CURAVIT KLARA RIBITZEI AUXILIO DEI ANNO 1752. M: Ima Aprl.

Ezek mellett béhozódék, hogy ennek az ecclesianak egy szép harangja volna a dévai már most elpusztult várba. Mellyet szükséges volna onnan kikeresni és kézhezvenni. Mely után való járást tekintetes Bája József és Thót Dániel urak, a tiszteletes tractualis notarius Sala Mihállyal magokra is vállalának. Adja Isten szerencsés kimenetelét ezen fáradozásnak!

1797

[283] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Illyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis reformati tractus Hunyad et Zaránd proseniorem ut et Michaelem T. Sala ejusdem tractus juratum notarium anno 1797. 23^a Februarii facta. Ekkor jelen voltak: 1. Tiszteletes Getse József atyánkfia, mint helység papja. 2. Az eklézsiabeliek közül tekintetes Thót Dániel úr, úgyszintén Kádár Péter, Ribitzei József, domesticus curator Szilágyi Lajos, Sinka Mihály, Bartók Ferentz, Martonosi Ferentz, Détséi József urak és őkegyelmek.*³⁸¹

Amikor is mindeneknek előtte a canon szerint arról téteték kérdés, hogy a tiszteletes egyházi atyafi papi hivatalának mimódon téssen eleget stb.? Örömmel érté a Szent Visitatio, hogy semmi panasz ellene nincsen.

2. Az oskolamesterről (aki ekkor ugyan jelen nem volt) hasonló módon kérdezősköd-vén, az lőn a *felelet*, hogy mindnyájon meg vagynak elégedve az oskolamesternek, Gotsa János őkegyelmének mesteri hivatalának szorgalmatos folytatásával. Hanem azt mindnyá-jon sajnálva panaszlák, hogy a tiszteletes atyafi és a mester között némű-némű versengés és egyenetlenség volna, mellyet ha Gotsa János őkegyelme jelen lesz vala, jó lett volna eliga-zítani és a versengésnek végét szakasztani. De jelen nem léte miatt fél perest megítélni nem lehetvén, azt mondák az eklézsiabeliek, hogy ennek orvoslását halasztják a minél hama-rább esendő partialisi gyűlésre. Ebbe a Szent Visitatio is megegyezék és jóváhagyá.

3. A tiszteletes egyházi atyafi is megkérdezteték az eklézsiabeliek felől, hogy és mikép-pen viselnék magokat az Istenhez és az ő szent tiszteletéhez, úgy magához tiszteletes uram-hoz mind személlye megbecsülésében, mind fizetése megadásában. Panaszol keservesen a tiszteletes egyházi atyafi, hogy nem mindenek adják meg papi tiszteletét és becsületét, ezen kívül fizetését még annyival is inkább nem. Es így az eklézsia java s boldogulása körül való éjjeli-nappali sok fáradozásait fizetése elvonásával viszontagolják, melyre nézve a Szent Visitationak jelenté, és a jegyzőkönyvbe béíratatni kíváná, hogy minden módon azon fog igyekezni, hogy ebből az eklézsiából másba elmehessen, s el is mégyen, mihelyt módját ejt-heti. Ezen panasznak és feladásnak ellátása s meghatározása halasztatik a partialis gyűlésre. [284]

4. A domesticus curator Szilágyi Lajos úrral, curatori hivatalára nézve az eklézsiabeliek nem lévén megelégedve, maga is beteges és erőtelen állapottyával mentegtevén magát, látá a Szent Visitatio is, hogy a közelebbi Visitationak rendelkezései a curator úr által nem tellyesítették, tehát más curatorról gondoskodván, közönséges megegyezésből domesticus curatornak választák Bartók Ferentz uramot, akit a Szent Visitatio erre behiteltete.

Keresztelő ónkanna felirata

5. Tekintetes karátsonfalvi Thót Dániel úr je-lenté, hogy miolta 1749-ben ezen helységnek örö-kös, kőből épült szép temploma a pápista possessoratus által erőszakoson elfoglaltatott volna, azolta a parochialis ház végibe ragasztott, sövényből font kis oratoriumocskába folytatták isteni tiszteletjeiket. Ez is az idő mostohaságától már megemésztetvén és az isteni tiszteletnek ben-ne lehető további folytatására alkalmatlanná lé-vén, a maga főbb gondossága mellett mások is szorgalmatoskodtak aziránt, hogy egy kőből álló,

³⁸¹ HuZaL-Jkv. I/5. 283–287.

állandó új templomot építsenek Isten segedelme által. Melyre nézve mindenféle mesterembereket kerestetett és szegődött. Amennyit lehetett az épületnek előmozdítására collectáztak is. Mindenekről tehát renddel ilyen demonstratiot ada elé:

Elsőbben: Leszen a templomnak tágassága belőlről hosszára 8, azaz nyolc öl. Szélességére 4 ~ négy öl, magossága kőfalnak külső párkánnyan kívül 2 ~ két öl, vastagsága a kőfalnak 2 ~ két suk. Torony pedig, hogy vallyon építtethetik-e most, vagy nem, azt a jövőendő idő mutathattya meg, melyre nézve arról semmi bizonyost állatni nem lehet.

Másodszor jelenté a fenn tisztelt úr, hogy ezen épületnek felállíthatására gyűlt eddigelé pénz bé keze alá eszerint:

	hfr.	dr.
1. Tiszteletes Getse József úr collectázott és adott bé	84	–
2. Herepei József	50	–
3. Galgótzai István	70	–
4. Adorján András	62	28
Collectából in summa gyűlt hát	266	28
Azután az illyefalvi eklézsia küldött	1	68
Tekintetes Bágya József úr is adott még	2	4
Universa summa	270	00

Mind öszveséggel hát gyűlt egybe kétszázhetven mfr.

[285] Erogálódott pedig eddigelé a bégyűlt kétszázhetven mfr. eszerint:

	hfr.	dr.
1. Tizenötezer tölgyfa zsendelyért, ezerét 2 ~ két mfr. fizetvén, ezen kívül 15 ~ tizenöt font szalonna, fontya 24 pénzivel, teszen 3 ~ három mfr. és 60 dr., úgyszintén 3 ~ három kupa pálinka, kupája a dr. 40, teszen 1 ~ egy mfr. és 20 dr. (még tízezerőt adatott egy köből búza is, melyet az eklézsiabeliek ingyen adtanak) és így tizenötezer zsendely áll	34	80
2. Vétetődött 40 ~ negyven szál fenyő tutajgerenda, egy gerenda 68 dr. Mind öszveséggel fizetődött hát a gerendákért	27	20
3. 40 ~ negyvenezer téglát vettetvén, ezerit fizették 1 ~ egy mfr. és 36 dr., mely téssen 54 ~ ötvennégy mfr. és negyven dr. Ezen kívül adatott hat font szalonna a dr. 24, és ez teszen 1 ~ egy mfr. 44 dr., úgyszintén még fizetődött 35 kupa pálinka, melynek árra, kupáját a dr. 21 vévén teszen 7 ~ hét mfr. és 35 dr. Eszerint hát a negyvenezer téglá került	63	19
4. A kőműves conventionálva vagyon 180 ~ száznyolcvan rhfr. s öt köből búzába (az apróműveseket maga az eklézsia fizetvén) kinek is most előre adatott 12 ~ tizenkét mfr.	12	–
5. Az ács mesterember conventionáltatott 48 ~ negyvennyolc rhfr., mellyért a templomot felszarvazza, gerendázza, zsendellyezi, ajtófélfákat csinál. Néki is előpénzbe fizettetett	14	40
6. A kőveket, téglákat kalákába hordatván, a szekereseknek adatott 3 ~ három veder pálinka, melynek kupáját 40 dr. vévén, mindöszveséggel költ erre	9	60
És így az eddig való egész költség	161	19
Elkelvén hát a százhatvanegy mfr. és tizenkilenc pénz, van még készen	108	81

Száznyolc mfr. és nyolcvanegy pénz

[286] Minthogy pediglen a templom építése felesebb summába kerül, mintsem amennyi gyűlt, erogálódott és még megvayon, tehát az is számba vétetődvn, még költség kívántatik eszerint:

	hfr.	dr.
1. A kőmívesnek	204	–
2. Az ácsnak	43	20
3. Asztalos munkára	80	–
4. 150 ~ százötven szál deszkára	40	–
5. Mészre	50	–
6. 20 ~ húszezer zsendelyszegre	25	–
7. 5 ~ ötezer apró lécszegre	12	24
8. Aprómívesekre	80	–
9. Két mázsa vásra	18	–
10. Üveges munkára	26	–
11. Két pléhgombra	7	20
12. Lakatos munkára	15	–
Summa	600	64

Mivel pedig ezen ekléziának sem magának, sem az eklésiabelieknek az idő mostohasága és kevés számból álló voltak miatt annyi tehetségek nincsen, hogy az elészámlált hatszáz ft. summát kiserkeztethessék, azonba ami magoktól és erejektől kitelhető, azt mégis egész buzgósággal és szívességgel ígérék és ajánlák, hogy tudniillik a munkások számára szükséges gabonát a magokéból adják meg, úgyszintén fővenyet és meszet is magok hordatnak szekereikkel annyit, amennyi kell. Tehát mind tekintetes Thót Dániel úr (aki a templom építésének egész terhét keresztyéni buzgósággal önként magára vállalá), mind a több ekléziabeli jószívű személyek arra kérék a Szent Visitationt, hogy a szokott út és mód szerint esz-köz lenne benne, hogy a méltóságos Fő Consistorium méltóztatnék a templom felépíthetésebe a maga cassajából hathatós segedelemmel lenni.

Melyre a Szent Visitatio is ajánlá magát, hogy minden kitelhető módon voltaképpen megírja ezen ekléziának ügyét és állapottyát a méltóságos Fő Consistoriumnak, és az irt épület munkájára megkívántató segedelemért esdeklik, s tellyes reménységgel is van az-íránt, hogy a méltóságos Fő Consistoriumnak kegyességét megnyeri.

[287] 6. A közelebb lefolyt 1795-dik esztendő 19^{ik} Decembris tartatott Szent Visitationak 14-dik pontya szerint ezen ekléziának javai rendbe szedetvén és feljegyeztetvén, most is aszerint találtattak.

7. A közelebbi visitatiótól fogva a mostaniig perselypénz gyűlt a tiszteletes egyházi atyafi keze és számadása alá mindöszveséggel 6 ~ hat mfr. és 47 ~ negyvenhét dr. Melyből hiteles demonstratioja szerint a parochia körül való egy s más romlások megigazítására költött 12 ~ tizenkét mfr. és 12 dr. A közelebbi visitatiokori számadása szerint is egy mfr. és 54 pénzekkel a magáéból költött volt. Tehát a perceptumot a magáéból való költség meghaladja 7 ~ hét mfr. és 19 pénzekkel, mellyet az eklézsia cassaja hogy visszafizessen, megítélték.

8. Mikor már bomlófélben vala a Visitatio jelenteték, hogy ennek az ekléziának 15 ~ tizenöt ft. volna Kis Gergely uramnál, melynek felvétele bízaték tekintetes Thót Dániel úrra.

1802

[609] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Illyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ut et Michalem Barta, fratrem ejusdem tractus notarium, anno 1802. die 29ta et 30. Martii celebrata. Ezen alkalmatossággal a nemes ekkleziának tagjai közzül a parochialis háznál jelen voltak ezek: Tekintetes Thót Daniel, nemes Szilágyi Lajos, Ribitzei András, domesticus curator Bartók Ferentz urak és egyházi Nagy István ökegyelme.*³⁸²

Itten I. Tiszteletes loci minister Werestói György atyánkfia iránt semmi kérdés nem tétett, mivel a háttzei ezen esztendőben tartatott Szent Visitatióban háttzei papnak lévén rendelve, most éppen odavolt.

II. A tiszteletes egyházi atyafi is eszerint nem kérdeztetett meg, ha nincsen-e valami panassza?

III. Az oskolamester, Gotsa János ökegyelme iránt kérdeztetvén a nemes ecclesia jelenlévő tagjai s curatora, miként recommendálják ökegyelmét hivatala folytatására, erkölcsére s magaviseletére nézve, s jóról emlegeték mindnyájan.

IV. A rendelkezések szerint elékeré a Szent Visitatio az itten szolgáló egyházi atyafiaknak conventiojokat, hogy valamint másutt, úgy itt is improtocoláltassanak. Mellyet a pap részéről a nemes ecclesia nem exhibeálván, a tiszteletes egyházi atyafinak jelen nem léte miatt, annak béíratására itt hely hagyatik.³⁸³

[610] V. Eléadatott az oskolamester conventioja, melly iratott anno 1796. 1^a Januarii:

1-o. Késpénz a nemes ekkleziától hfr. 15 ~ tizenöt mfr.

2-o. Búza szemül metretae 20 ~ húsz véka.

3-o. Török-búza szemül metretae 10 ~ tíz véka.

4-o. Tüzifa currus 12 ~ tizenkét szekér.

5-o. Minden hallgató külön-külön 4 kupa leguminat.

6-o. Minden hallgató 2 font szalonnát.

7-o. Minden gyermektől a tanításért rhfr. 1 ~ egy németforint és egy véka búza és egy szekér fa.

Signatur Illye die 20^a Decembris 1755.

Thót Daniel mpr., Szilágyi Lajos mpr., Bája József mpr., Sinka Mihály mpr., illyei Ribitzei József mpr., Bartók Ferentz mpr., Ribitzei András mpr., Martonosi Józsefné mpr., Borsos Gergely mpr., Szilágyi Ágnes képebe, qua plenipotentia Bája Éva.

Ezen megírt conventio mégyen ki a nemes ekkleziája tagjaitól házanként eszerint:

	Búza	Török-búza	Fa	Legumina	Szalonna	Pénz	
	véka	véka	szekér	kupa	font	hfr.	dr.
Titulatus Bája József udvara	2	1	1	4	2	1	50
Titulatus Kádár Péter	2	1	1	4	2	1	34
Titulatus Szilágyi Lajos	2	1	1	4	2	1	34
Titulatus Bernád Jakabné Bája Éva asszony	1	½	1	4	2	–	60
Titulatus Borsos Gergelyné Szilágyi Ágnes asszony	1	½	1	4	2	–	60

³⁸² HuZaL-Jkv. I/5. 609–624.

³⁸³ Közel egy oldalnyi hely üresen hagyva.

	Búza	Török- búza	Fa	Legumina	Szalonna	Pénz	
	véka	véka	szekér	kupa	font	hfr.	dr.
Titulatus Tsóka Sámuel	2	1	1	4	2	1	34
Nemes Martonosi Jánosné	2	1	1	4	2	1	34
Titulatus Ribitzei József	2	1	1	4	2	1	34
Nemes Sinka Mihály	2	1	1	4	2	1	34
Nemes Ribitzei András	2	1	1	4	2	1	–
Nemes Balog Sigmond	2	1	1	4	2	1	34
Nemes Krakкаи Hédviga	1	½	–	–	–	–	–
Nemes Bartók Ferentz	1	½	–	2	2	–	60
Thót Dániel	2	1	1	4	2	1	34

[611] Ehhez járul az újjabb collatiokból való tertialitas ügymint:

	Pénz		Bor		Búza		Törökbúza szeműl	Fa	
	hfr.	dr.	veder	kupa	kal.	kéve	véka	öl	szekér
1. A Kádárianum testamentum 1051 mfr. capitalis hasznának harmada mely aszerint, amint most fizetik a taxat, tészén	20	40	–	–	–	–	–	–	–
2. Báro Nalátzi urak zámi jószágokból egyharmad rész	13	34	–	–	–	–	–	–	–
3. Méltóságos gróf Bethlen Lajosné asszony öngasága guraszádi jószágából egyharmad rész	–	–	6	6	6	17	–	1	–
4. Báro Jósika József úrfítól Branyitskáról egyharmad rész	–	–	5	–	5	–	–	–	2
5. Az ecclesia régi lábföldének hatod része									
6. A Kádár Péter úrtól hagyott földnek harmad része									
Ezekon kívül lehetett reménleni: Lapusnyakról, Dobráról, Abtusáról, Guraszadáról, Batsfalváról, Brettyéről									

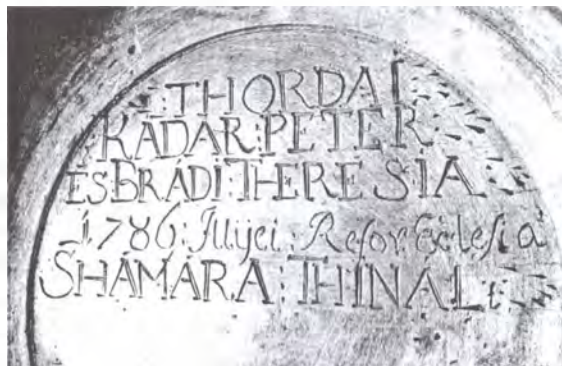
VI. A papi és mesteri fizetésnek jobbítására legált utolsó testamentumában sub numero 3-tio néhai boldog emlékezetű thordai Kádár Péter úr 1051 azaz ezerötvenegy mfr., mely testamentuma a boldog emlékezetű testans úrnak az originalisból jövődöbéli bizonyosságul ide szóról szóra béiratik a Szent Visitatio által: „A mindennel szabados hatalmas Istennek bölcs elrendelése irántam mi légyen, nem tudom, de ha ezen ágyban szegzett nyavalyámnak kénék énreám nézve azon érzékeny előfordulásnak lenni, mellynél fogva élni megszünnyek, hogyha nem is személyemre nézve, de fennmaradandó emlékezetemre nézve élhessek és a gondolkazók között kedves előfordulás légyen az én létemnek nyoma, gyengédkedő állapottal ugyan, de józan és ép elmével, szabad akarat szerint jószántamból önként illy utolsó akaratomat és rendelésemet tészem meg minden háttamaradandó felkelhető, vagy felkelhetetlen kereset, vagyonim, jószágim iránt.

I-ször. Hogy világ piacára kiléptem, szerencsétlen hajóba ültem, midőn házassági életem ollyannal kötöttem egyben, ki csak akkor volt feleségem, mikor elvettem, azon innét boldogságomat felforgató, nyugodalmomat elvívó, ezer s ezer szerencsétlen tárgyaimnak

eszközlője, ez Brádi Thérésia vala. Mert ugyanis ha bár jót remélve akárminth igyekeztem is, hogy ötöt magam által, és magamat véle boldogítsam, ő annak mindenkor ellenkezőit forgatván, az egyetértőség helyett alattomban valóskodott, nem nézván, hogy az ő jószágait gyarapítani egész kedvem vala midőn építtetem, váltottam, szereztem, mégis ő mindenkor maga jószágainak s enyimnek is jövedelmét alattomban [612] felszedvén, töllem megkülönböztött vásárokat, kölcsönözéseket és tetszése szerint való életmódjait [!] kezdett, házamat és engemet több ízben elhagyott, holott a legnagyobb terheiben az élet kötelességeinek, bízott segítség nélkült kellett gazdaságomat, olyak felvevésével, kik után jött károsodások sokszor tetemesek lettek, vinni, igaz gyakran jó emberek közbenvetésire a készre visszavettem, de mindenkor kevés öröme, mert mihent házamba visszalépett, soha gazdasszonyi kötelességének meg nem felelt, sőt ahelyett, hogy velem egyesén szerezni kívánt volna, holmira kezét reátévén, észrevehetetlenül lassanként magát töltötte, engem boszontatt, és így újjabban el-elhagyott, s magának osztán azzal vásárolgatott, és ezen gyengélkedő állapotomban is, mikor szükség lenne a hív segítőtársra, egy ilyen gyámoltalan állapotban kell minden segítség nélkült, csak gyermeki állapotul lévő kis szolgám hívséges gonviselése alatt lennem és sínlódnóm. Azért én csakugyan jó keresztény az emberiséget részemről teljesíteni kívánván, hagyom és kötöm nékie az ő jószágaiban lett minden igyekezetemet, váltásaimat és építményeim. Azzal elégedjék meg, mert ha háládatlansága felforgattatnék, mellyet most velem a becsület elhallgatott, ennyit sem érdemelne, ha pedig ő valaha azt forgatná fel, hogy hozott valamit házamhoz, emlékezzen rá, hogy a Hora világ szórta azokat széllyel, azért ha azokat keresni akarja, tessék azoktól, kik azt elpraedálták, kikeresni, érje bé azzal, mit töllem elhordott, tám a háládatlan annyit sem érdemelne, ki haláloamat sietteti.

Tehát 2-szor. Van egy szegény, elgyengült, örögségre juttott édesanyám, ki anyai indulatból egész rész jószágát nékem, fiának arendaban esztendőnként fizető száz ~ 100 ft. mellett kezemhez adta vala, de mivel az arendat egy esztendőre is ki nem adtam, azonkívül abutsai rész jószágát is zálogba vetettem, tehát az arendaban való adástól véve, melly az arról költ contractus szerint ab anno 1781. 17^a Februarii vétethetik fel mostanig, tenne ezer-nyolcszáz ft., mellyeknek lefizetésében kötöm és hagyom az édesanyámnak minden névvel nevezendő Illyén találtató épületeimet, igyekezetimet, vagy ha azok annyira nem becsültetnének, afelett lévő keresetem mégyen ezernyolcszázegynéhány ft., s ez abból pótolassék. Úgy az abutsai józágnak általam lett elzálogosítása.

És az így maradandó summából 3-szor, Isten dicsőségére, kitől leéltem [!] és mindenem, vagyonom vettem, az illyei reformata szent ecclesianak hagyok és átok alatt kötök ezerötvenegy ~ 1051 mfr., olly meghatározással, hogy valameddig az illyei reformata szent ecclesia fennáll, azt elkölteni akár-melly megszorultságban is szabad ne légyen, [613] hanem azt jó bátorságos helyre elocálván, annak érdekével légyen szabad a papi fizetést segíteni, hogy így egy jó pap tartása alkalmasabbá tétethessék, mellynek nagyobb bátorságára, hogy csalhatatlanul ez rendelkezésben boldogulhason a szent ecclesia, azt hagyom, hogy mihent énreám nézve az Istenről meghatározott üdö elkövetkezne, azonnal a Krakкаи familiától in anno 1779 elzálogosított szuligeti embereket, mellynek zálogsummája 408 ~

Úrasztali ónkanna felirata

négyszázyoc mfr., ugyan a Krakкаи Lászlótól zálogosított tamasesdi portiot, mellynek zálogsummája 343 ~ háromszáznegyvenhárom mfr. dr. 40 (ez de anni 1782 esett zálogosítás), nemkülömben az egész Dálnaki-rész illyei jószágot, melly háromszáz, azaz 300 mfr. vagyon, mint annyit erő keresett jószágomat, a szent ecclesia kezéhez vehesse, és mindaddig, valámíg a successoroktól azoktól kifizettettek, bírhasa, használhasa, de érette perre ne kényszeríthessék, és ha valaki annak akadályoztatója, vagy felforgatója akarna lenni, a szent Istentől, kinek szent nevére és dicsősségére a jó móddal véle való élés végett cselekszem, légyen légyen [!] maredékában is megbüntetve.

Úgy 4-szer a jóért jóval szándékozván fizetni, el nem felejtkezhetem Szilágyi Lajosné nénémnek körüllettem tett szíves fáradozását, mellyért zselléremet Zomonyitza Pétert hagyom és kötöm leányának, Borisnak úgy, hogy mindaddig míg a pénz érette, melly hatvan ft., a visszaváltótól megfordíttatnék, használja és bírja egész jussal.

5-ször. Meg ne botránkozzanak az ezt látók, hogy némelly véreimről semmit sem emlékezem, mert micsodás szívvel lehessek hozzájuk képzelhető, ha az eleddigit elhallgatva, csak ennyit említek is, hogy ez nyavallyámban nem többet, csak meglátogatni sem kívántanak. Csakugyan ha mi rendelésem szerint keresetemből akármelly nevezet alatt lévő vagyonaimból felmaradna, azokat hagyom és kötöm testvéröcsém, Lászlónak és maradékának. Nemkülömben a catholica szent ecclesia tornyának építésére conferálok száz, id est 100 mfr., mellyet successoraim tartozzanak hátramaradó javaimból ki is fizetni. Isten! Isten! ki mindeneket látsz, tudsz, ez jóra szándékozó rendelésemet szenteld meg és áldd meg jó kimenetellel, büntesd meg ennek felforgatóit, mert én megváltozhatatlanul ezen rendelkezemben kívánok szent neved félelmében élni és halni. Illyén 6ª Aprilis anni 1799.

Thordai Kádár Péter mpr. L. S.”

[614] Ezen fenn írt tekintetes thordai Kádár Péter kedves nemes atyánkfia boldogul kívánván mind élni, mind meghalni, a fenn írt testamentaria dispositiot ép elmével, az maga illyei nemes házánál ezen nemes Hunyad vármegyében, jól megértvén magáévá tette, nevének alája való tulajdon írásával és szokott pecséttyével megerősítette. Kinek requisitiojára mai nap mi is, alább írtak igaz hittel subscribáltuk és szokott pecsétinkkel megerősítettük jövőendőbeli bizonyáságul két párban kibocsátva. Illye die 6^a Aprilis 1799.

Karátsonfalvi Thót Daniel mpr. nemes Hunyad vármegyének hűtös assessora L. S.

Batisolyi Rám Gergelly mpr. nemes Hunyad vármegye ordinarius ret. consiliarius L. S.

VII. Ezen fellyebb írt testamentumot a testans Kádár Péternek még most is életben lévő édesannya, tekintetes Krakкаи Mária asszony, néhai öreg Kádár Péter özvegye, maga testamentomában megerősített puncto 3-tio. Melly testamentumot ismét ide béírni jövőendőbeli bizonyáságul szükségesnek tartott a Szent Visitatio eszerint:

„A szent Istennek tetszéséből számos esztendőket éltem, s már most végemet közelíteni láttatom, hogy nyoma az én életemnek tovább is szemléltetthessék, azzal az isteni kegyellemmel edgyütt, melly számos esztendők közzé rekesztett életemet harmatozta, mivel a szeretet házassági életemet kötötte vala edgy becsületes, de olly férfiúhoz, ki idegeny és felsőbb vármegyéből származván, itt, az vármegyében semmi birtoka nem volt, mindazonáltal számos jószágokat szerzettünk, zálogosítottunk, úgyhogy már előbbi férjem, Kádár Péter halálával, Abutsán, Lapusnyokon, Tataresden, Godinesden, Bradatzelen, Guraszadán, Sztrettyén szép fekvőjószágaink voltak. Afelett feles marhánk, házi eszközeink, kölcsönbe kiadott pénzbeli gyűjteményünk és három kedves gyermekeim, aki közzül a nagyobbikat háztartásra és a többinek gondviselésére alkalmasnak tartván, magam másodszori férjhezmenetelt tettem. Minden előbbi férjemmel tett kereseteim gyermekeimnek kezekben hagyván, a nagyobbiknak gondviselése alatt olly formán, hogy ők szükségeket abból segítse, sőt nekem is számomra 100 ~ száz ft. adjon. De második férjemnek is halála történvén, visszatértem ősi és keresett jószágaimban, hol nagyobbik fiam is mellettem élvén. Már

most, midőn mind nagyobbik fiam, mind pedig leányom megholtanak, nehogy egy [615] hirtelen halál által vigyázatlansággal vádoltassam az hátramaradóktól, ép és józan elmével, egészséges testtel, szabad akaratom szerint így tészem meg minden vagyonaimról rendelkezésemet:

1-mo. Az ősi jószágomban található minden igyekezetem, gyűjteményem és szerzeményem az illyei udvarházaimnál, melyeket nagyobbik fiam véle való contractusom szerint számomra építeni tartozott, de az nékem esztendőnként fizetni tartozott, és nem fizetett arenda leszállításában nékem kötött, hagyom egész jussal egyedül fiamnak, Lászlónak és törvényes maradékának kiválthatatlanul örökösön bírni, az ősi jószágot megholt leányom gyermekeivel kétfelé osztván.

2-do. Az előbbeni férjemmel tett minden igyekezetemet, gyűjteményemet pedig, amennyiben az felkelhetőken volt, ha nagyobbik fiam abból részeket ki nem adta volna, fiam, László, leányom, Borbára maradéki, a fiam, Péternek maradt tulajdonjából kikeresvén, azt egymás között kétfelé osszák. A felkelhetetlen részire nézve pedig, amint anyai jóindulatból edj darabb rész jószágott nékiek élelmekre kiszakasztani és felosztani engedtem volt, az abból kinek-kinek jutott részben a fiam, Lászlót, és Borbára maradékát, készített nyogodalmok meg nem zavarását tekintvén, megerősítem. A megholt nagyobb fiamnak pedig résziben jutott porciót, melyet csak szabad akaratból, valamint az többinek is hagytam volt bírni, ma mint magamét visszavészen, és háládatlan özvegyének (ki azon kívül, hogy a megholt fiamat, a férjét soha nem becsülte, engemet is mindenemből kiszorítani és másokkal felfaladni törekszik) bírni nem hagyom, sőt életem múlásáig magam használására megtartom. Holtam után pedig kisebb fiamnak, Lászlónak kötöm úgy, hogy a kösztők még eddig osztállyra nem bocsátott abutsai, tataresdi részem edjenesen csupán csak leányom, Borbára maradékira szállyanak, melly portiókat, ha consensusom s engedelmem nélkül a fiam, Péter eladott volna, ők keressék ki annak tulajdonából, mert hogy elidegenítse, annyival inkább megedje, véle szabad nem volt.

3-tio. Eltemettetésemet életben lévő s lehető gyermekeimre, vagy azok maradékira kötöm, olly meghagyással, hogy az előbbi férjem, Kádár Péter mellé temettessenek az illyei ecclesiával, annak papjával és mesterével, ha lesznek, oda elkísértettvén. Melly [616] hozzámutatandó tisztességtételért, én is Istenemhez, vallásomhoz viseltető szeretetből és indulatból, megholt fiam, Péter testamentumát nemcsak megerősíttem, sőt ha azon ő testamentuma némű részben hatalmát fejülhaladná, azon részben is tulajdon igyekezetimből azt azon célra hozatni hagyom, kötöm megmásolhatatlanul, átok alatt, úgy, hogy mihent pap a szent ecclesiában fog béjőni, azonnal annak erejével élhessen a szent ecclesia.

4-to. Ha a fiam, László, az a szerencsétlen lenne, mellytől a szent Isten őrizze, hogy minden magzat nélkül haljon ki, azon esetben az ősi jószágokon kívül a keresett jószágokat értve, mindenekben Szilágyi Lajosné Csóka Susánna asszony maradéki szállyanak és bírájék, hagyom olly okokból, hogy az említett asszony és gyermekei házannak s hozzám tartozóimnak boldogulására örökké törekedtek, sőt megholt fiamnak, Péternek egész dajkája volt. Ha pedig leányom, Borbára életben lévő két fiacskáit, kiket az Isten éltesse, minden hátramaradó magzatok nélkül elhalnának, ezeknek a keresett jószágokra nézve maradéka az illyei reformata szent ecclesia légyen, hagyom, kötöm megmásolhatatlanul annyival is inkább, hogy a törvény is megadta azt a hatalmat, hogy az edgyik keresők közül edgyik meghalván, a hátramaradó fél az edgyütt keresettekről egész jussal és hatalommal testálhasson szabad akarattya szerint.

Ezzel utolsó rendelkezésemet és akaratomat tettem le olly meghatározott állandó ép szándékkal és akaratall, hogy mindenet arra kérek, hogy ezt tökéletességet érni elésegéllyék közbevetésekkel, s érte Isten maradékokban is áldja meg. Ha kik pedig ezt akadályoztatni célt érni hátráltatnák, a mindenet hatalmával igazgató Isten annak maradékát is az élők közül gyomlálja ki, és légyen rajta s maradékán a 109-dik zsoltárban megírott átok, hogy

Úrasztali tányér – 1800

írva, hallható szóval felolvasnók. S asztat maga utolsó rendelkezésnek ép, tiszta [617] és józan elmével megismervén, mi is neveink all írásával és szokott pecsétünkkel jövődöbéli bizonyosságul megerősíteni s hitelre méltóvá tenni, olly hozzáadással ne terheltetnének, hogy tudniillik az néhai fia, Péter testamentuma, ha valaki által annál fogva erőtelennek praetendáltatnék, hogy mint fia életében tett keresetéhez az eltestálás előtt másoknak is hozzá szava lett volna. Erre nézve az azon testamentumot erősnek maradni szándékozók oltalmául ezen kinyilatkozása vagy on, hogy a fia, Péter, ha nem több, de az testált summáig az ősi kereset jószágból elidegenített, mellyekhez a most testáló asszonynak egész jussa és hatalma vagy on, melly fia keresett jószágai az ősi keresett jószágnak természetit felváltván. Az azok iránt lévő törvényes hatalmánál fogva, a fia testamentumát megerősíti, aminthogy a fennebbek szerint erősnek, állandónak és változhatatlanak hadgya.

Melly szerint lett maga kinyilatkoztatását, mint fennebb leíratott, tekintetes Krakkai Mária asszony mindenekben megerősítte, aminthogy annak állandóbb voltára mi is igaz hitünk szerint megerősítettük és jövődöbéli izonyságul kiadtuk September 30. napján 1799-ben

L. S. Nemes kászoni Bernád Jakab mpr. és L. S. Bibartzfalvi Simon György mpr., mindketten nemes Hunyad vármegyének hűtös assesorai.

L. S. Karátsonfalvi Thót János r. tabularis cancellista maga kezével.

VIII. Ugyan papi és mesteri fizetést conferáltanak esmérletes kegyességek szerint méltóságos liber báró Naláti József úr, nemes Zaránd vármegyének mostani nagyérdemű főispánnya és néhai gubernialis consiliarius báró Naláti József úr özvegye, méltóságos gróff Torotzkai Borbára asszony ömagyságok a zámi jószágból, mellyről való collationalis, mellyet a most tisztelt kegyes jóltévő, báró Naláti József úr ömagysága maga kezével írt, szóról szóra így vagy on:

„Mi, alább írtak adjuk ezen rendelkezünket mostanra és jövődöre, mostaniaknak és jövődöbélieknek, azoknak, akiket illet, megtartás végett, hogy valamíg Isten öfelsége a ilyei [!] nemes reformata ecclesiankat fenntartja [618] (kit ő szent felsége kegyelmesen tartson meg) és valaméddig mi nemes Hunyad vármegyében, utánunk pedig maradékink az alföldi örökös zámi jószágunkat, mint fiút illető birtokainkat bírjuk és bírní fogják, mindaddig a fenn említett nemes reformata ilyei ecclesiank számára, pap és mester fizetésére tartozunk és tartozzanak mindöszve 40-ven, id est negyven mfr. adni, most két részre, minthogy két hasonló részre bíratik a jószág. Egy rész húsz, más rész is húsz mfr., ha pedig Isten tetszéséből a familiankban a jószág több részekre oszlanék, akkor ezen negyven mfr. ki-ki a jószágból való részesedése szerint fizessen. Szabadságunk és szabadságokban maradván ezen negyven mfr. capitalisát letennünk és tenniek, csupán csak a fenn említett reformata, és ép-

pedig állandóul ez rendelkezésem és testamentumom megmaradhasson, az ilyei szent ecclesia ládájában edgyiket letészem, a másodikat hagyom Szilágyi Lászlónál, a harmadikat fiam Lászlónál. Költ Illye mezővárossában, Szent Mihály havának harmincadik napján, ezerhétszázkilencvenkilencedik esztendőben.

Ezen fennebb leírt testamentumnak hittelesebbé tehetésére minket, alább írtakat tekintetes Krakkai Mária asszony, néhai nemzetes öreg Kádár Péter özvegye megke-resvén, és magához nemes lakóházához hivatván, kére bennünket, hogy megtett testamentumát, amint itten fellyebb meg vagy on

pen nem más ecclesia számára, melly ha eloszlanék (kit Isten távoztasson), úgy ezen ígéretünk, respective legatumunk is semmibe menjen.

Rendeltük továbbá, hogy ezen sokszor megírt 40 mfr. tetszésünk szerint, ha tetszik pénzben, ha pedig tetszik, piaci árrán járó gabonában, naturalekban fizessük, s most pedig közelebből a zámi tiszteink a mostani béállott tiszteletes prédikátor ökegyelme conventiojától fogva fizessék. Nem kívánván egyéb kötelességet a pap és mester ökegyelméktől, hanem ha mi magunk, vagy maradékaink a zámi jószágunkban valami kevés időre lemen-nénk, s vagy egyszer-kétszer ugyanott Zámon isteni szolgálatot kívánnánk, kívánnának, akkor mindketten az alkalmatosság szerint ökegyelmek, vagy egyik ökegyelmek közül, tar-tozzanak lemenni. Az ilyei templomban pedig magunk és tiszteink számára nemek szerint szék adattassék.

Emellett megjegyezzük ezt is, hogy egyikünk, én, báró Nalátzi József ígértem vala írás-ban száz mfr. a templom építésére, melly ígértől már ezen oblatumom által lemondok, és azt semmivé tészem. Melj dolog, hogy eszerint közöttünk megállított, arról adjuk jövődö-béli bizonyosság és megtartásul ezen tulajdon kezünk írása és pecsétünk alatt költ levelünket. Signatur Bábolna 30-dik Junii 1801.

L. S. Torotzkai Borbára, néhai báró Nalátzi József özvegye. L. S. Báró Nalátzi József mpr., nemes Zaránd vármegye főispánya"

Melly collationalis copertájában e vagyon írva: Ezen folyó tizenkilencedik békességes és áldott seculumnak az első [619] esztendejében a méltóságos és nagykegyességu liber bá-ró nalátzi Nalátzi urak és nagyságok ide zárt igen kegyes és minden erőltetés nélkül, önként való zámi szép jószágokra assignált, ezen ilyei reformata ecclesia számára lett papi és mes-teri fizetésnek nagy segedelme olly becses, amelly megérdemli, hogy az ilyei tiszteletes pap a templom népivel edgyütt gyakor háládossággal a tiszteletet érdemlő kegyes familianak mind mostani nagy szerzőit, mind pedig remélhető késő úri maradékjaikat áld-ván, dicsérvén, fő familiajoknak fényesen való örökös fennállásáért, tartós maradásáért, a jóltevőknek kegyelmes Istenét dicsőítse és buzgó könyörgéseivel engesztelvén kérje. Ezt ajánlja a nemes ilyei reformata ecclesiának egy méltatlan, de hiv tagja. 1801-be Kis-asszony havának 12-dik napján Illyén.

Thót Dániel mpr.

IX. Ugyan a papi fizetéshez tartozott a néhai boldog emlékezetű báró branyitskai Jósika Dániel úr szirbi malmának szombati vámja, mellyet kívánt a tisztelt néhai méltóság 15 mfr. felváltani, amellyről vagy az eklézsia ládájában e következő írás:

Anno 1778 méltóságos báró branyitskai Jósika Dániel principalis uram önnagyságának tetszett a szirbi malom szombati vám papi fizetés hejett [!] az ilyei reformata szent eklézsi-ához, mint branyitskai filia eklézsia, esztendőnként tizenöt mfr. rendelni a branyitskai udva-rából. Melyre nézt, hogy ezeknek utána a branyitskai tisztjei is önnagyságának ezen rendhez tartásuk magokat, az ilyei szent eklézsia is a papok fizetésére nézve, parancsoltatott nekem önnagysága által, hogy ezen írást adjam bé az írt szent eklézsia ládájában. Mellyet ezen-nel meg is cselekedtem Branyitskáról az írt esztendőben December 20-dik napján.

Lesneki Dobrai István, méltósá-gos liber báró Jósika Dániel úr önnagysága plenipotentiatus inspec-tora m. k.

X. A mesteri fizetés igen gyenge lévén, jónak ítélte a Szent Visitatio, hogy a Kádarianum, Nalátzianum és Bethlenianum collatumoknak egy ré-sze fordíttassék mesteri fizetésre

Úrasztali önkanna füle

annival is inkább, hogy a Nalátzianum collatumban világosan vagy on expressálva, hogy pap és mester [620] fizetésére conferáltatott. És már fellyebb megirt tekintetes Krakkai Mária asszony testamentumában, melyben a Kádár Péter testamentuma megerősítetik a vagy on, hogy pap és mester által tétetendő temetési tisztességnak meghálálására erősíti meg a most tisztelt asszony fia testamentumát. Mégpedig egyharmad rész a más ekkleziákban való usus szerint.

Melly szerint XI. a papi fizetés áll ezekből:

	Pénz		Búza			Bor	Török-búza		
	hfr.	dr.	kal.	kéve	véka	veder	véka	öl	szekér
1-o. Az ekkleziás tagjaitól jő bé	36	–	50	–	–	–	–	–	30
2-o. Quartából, az Orbonás, Visolyi és Tát jószágából	–	–	–	–	–	–	15 4	–	–
3-o. A Kádarianum testamentum 1051 mfr. capitalisnak interessének kétharmad része, amelyben bír emberek, szántóföldeket és egy belső fundust Ebben a testamentumban most bíráto emberek adnak taxat eszerint:	40	80	–	–	–	–	–	–	–
	hfr.	dr.							
Szuligietiek	28	56							
Tamasesdiek	27	54							
Illyei fundusról	5	10							
4-o. Báró Nalátziai zámj jószágokból	26	66	–	–	–	–	–	–	–
5-o. Méltóságos gróf Bethlen Lajosné asszony ónagysága guraszádi jószágából való collatumnak 2/3	–	–	13	8	–	13 1/8	–	3	–
6-o. Méltóságos báró Jósika József úrtól Branyitskáról való collatum 2/3 része	–	–	10	–	–	10	10	–	4
7-o. Méltóságos gróf Kun Sigmond úr Lesnekről való callatumából	–	–	–	–	20	–	–	–	–

8-o. Ezeken kívül vagynak még Lesneken reformatus possessorok, kik szoktanak adni, úgymint báró Bánfi György, Tserei, Kozollyai Lajos urak, Sinka László és Mihály urak, Tornya Dánielné, Pogány Sándorné asszony.

9-o. Lapusnyákról kellene jőni harai Balog Lászlótól, keresztúri Bár Sándor posteritassitól, Markutsán Jóseftől.

10-mo. Dobráról: Bogya Ferentz úrtól, Farkas Ferentz úrtól.

11-no. Abutsáról: Martonosi Jánostól és Ádámától.

[621] 12-o Guraszádáról: méltóságos Sándor³⁸⁴ asszonytól, titulus Goró Miklós úrtól.

13-o. Bátsfalváról: Balog Sigmondtól, Martonosi Ferentztől.

14-o. Brettyéről: titulus Ribitzei Sándorné asszonytól.

15-o. Ezeken kívül vagyon a nemes ekkleziának egy láb szántóföldje a felső fordulóban, melly hely ezen város 1682-ben lett conscriptiojában íratik Felső Szigetnek, és volt 5 holdra, most pedig 6-ra osztva. Ebből ötöt használ a pap s edgyet a mester. Ezen föld a venerabilis tractus 1754-ben végbenvitetett conscriptiojában is megíratik, pagina 64. és íratik circiter 5 köblösnek.

16-o. A Kádarianum testamentumban bír az ekkleziia, vagyis a pap és mester a felső fordulóban Zeton nevű helyben mintegy 6 vékás földet, mellynek 2/3 része a papé, a 3-dik a mesteré. Ugyanott vagyon két szekér szénára való kaszálló, mellynek ismét két része a papé, a harmada pedig a mesteré.

17-o. Papi fizetés helyet adott titulus Ribitzei József úr özvegye, titulus Ribitzei Ersébeth asszony az illyei határon az alsó fordulóban Lá Szigéty nevű helyben 2 szekér törkbúzáat termő darab földet.

XII. A XI-dik szám 2-dik pontyában említett jószágokból, azokról költ donatioknak tartása szerint a quartat fizetik e következők illy renddel:

A. Az Orbonás jószágot bírják ezek és tartoznak quartat adni: Trifa Nyikulájé, Lunk Miháj és János, Ungur Demeter, Tát Miklós junior, Tát János junior, tirnavitzai Popa Juon, brettyei Popa Juon nevű colonus.

B. A Visolyi jószágot bírja titulus Ribitzei Sándor úr.

C. A Tát jószágot és Szatsestyektől, Prevarestyektől maradt földeket bírják: Tát Péter, János senior et junior, Petrások, Tát Miklós senior fiaival, Rain unokája, Görögné, Szuts János, Prevár György, Tát Miklós junior, Szöts Mihály, András, Péter, Adám, Palkó Istók.

Minthogy pedig eddig a quartat rossz móddal és tetszések szerint adták, rendeli a Szent Visatatio, hogy valamint más jól rendelt helységeekben, itt is az a mód tartassék, hogy sub poena articulari, etiam in casu necessitatis curator híre nélkül senki gabonáját bé ne hozassa. A rendes gabonahordás ideje elkövetkezvén pedig, a curator az egyházfival és szekeresekkel kimenvén földről földre, és azokról competáló quartat kivévén s szekérre rakatván, hozassa bé a parochusnak.

[622] XII. Az egyházfi, Nagy István kéré a Szent Visatatiot, hogy valami fizetése rendeltetnék fáradságáért. Melly kérését a nemes ekkleziia jelenlévő tagjai is helyesnek és méltónak találván, határozzák edgyütt, hogy a nemes ekkleziia tagjai közönségesen segítsenek illy renddel, hogy adjon:

Szilágyi Lajos úr 1 véka gabonát

Kádár László úr 1

Sinka Mihály úr 1

Krakkai Hedviga asszony 1

Bartók Ferentz úr 1

Ribitzei Sándor úr 1

Martonosi Ferentz úr 1

Simon György úr 1 vékát

Borsos Gergelyné asszony 1 vékát

Martonosi Jánosné asszony 1

Thót Dániel úr 1

Ribitzei András úr 1

Balog Sigmond uram 1

³⁸⁴ Egy szőny hely kimarad.

XIV. Ezen nemes ekklezsiának parochialis fundussa, amint az 1682-dik esztendőben véghezvitetett conscriptiojában ezen Illye várossának subinferáltatott és vicináltatott, annakutánna az 1784-dik esztendőben esett tractus közönséges conscriptiojában hosszúságára s szélességére nézve a Tripartitum Decretum I. rész 133 titulussában megírt mértékkel megmértetttvén, úgymint hosszúságára nézve 51 rúd, szélességére nézve az északi része 9 rúd, dél felől az utca és templom között egyenes lineaba véve 14 rúd, szomszédjaival megíratott, most is azon szomszedságban s quantitasban vagyon. Mellynek végében az 1749-dik esztendőben elfoglaltatott kőtemplom helyett viszont kőből 1797-dik esztendőben épült új templom vagyon, mellynek építéséről az 1797. esztendőbéli visitatióban emlékezet vagyon.

A parochialis funduson vagyon új parochialis ház, istálló, ól, kút.

XV. Az oskolafundus is azon a helyen, mind szélességére, mind hosszúságára nézve úgy találtatott, amint a fellyebb említett tractualis conscriptioban feljegyeztetett, úgymint hosszúsága 18, szélessége 5 és ½ rúd.

XVI. Már ezek után azt kívánta volna a Szent Visitatio számbavenni, hogy az újonnan épült dicsőséges templom micsoda és mennyi költség és kinek fáradozása által épült fel, de az ekklezsia ládájában lévén az költségekről való jegyzés, mellynek kulcsa a tiszteletes egyházi atyafinál vagyon, ebbéli szándékában a Szent Visitatio elé nem mehetett ezúttal.

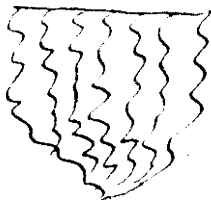
XVII. Ezen ekklezsiának szent edényei és harangjai az 1795-ben 19. Decembris tartott visitatióban számba vétettek, most a szent edények nem revideáltatthattak, zárba lévén a ládában, hanem a harangok megvizsgáltattanak a tiszteletes prosenior által, és az azokon lévő inscriptiok azon módon, amint a harangokon [623] találtattak, leíratattván, ide inferáltattak. Akkor ezen ekklezsiának volt 2 harangja a fa haranglábon, a harmadik és nagyobbik harang pedig volt a dévai várban, ahová a régi zűrzavaros időben bátorságnak okáért vitetett volt, amellyről a most említett 1795-béli visitatióban emlékezet is tétetett volt, puncto 17-mo. Már most azon harang is sok szorgalmatos utána való járás által hazaszerezettvén, ezen ekklezsiának vagyon most 3 szép harangja a templomnak félig felépült kőornyában, mellyeknek inscriptioi illy renddel következnek:

1-mo a nagyobbik harangon:

Az alsó kerületin: SPECTABILIS AC MAG*DNS*D*STEPHANUS BETLEN DE IKTAR SUPR*ET PERPET*COM-COMIT-HUNIAD ET MARAMAROSIENSIS HANC CAMPANAM FUNDI FECIT IN USIBUS SACR ECCL-ILLIEN·A·D·1646

A felső kerületén: O MIT GOTTES HILF COS MICH. ANTONI VIEN VON BRUNSCHWICH IN WEISSENBURG·A·D·1646 O.

Ezen circuluson alól vagyon 12 angyal ezen formákban kifizurázva:

2-do. A középső harangon:

A felső kerületén a felső rendben: TISZA AGNES AZ M:ILYEI.

Az alsó részben pedig: REFORMATA ECCLESIA SZÁMÁRA 1772.

[624] 3-tio. A kisebbik harangon:

A felső kerületin a felső rendben: EX AUXILIO DEI HANC CAMPANAM FIERI CURAVIT KIARA, az alsó rendben pedig RIBITZEI Anno 1752 M: 1Ma Apli

A torony oldalán belől jobb kéz felől bemenőleg találtatik ezen inscriptio:

1797

EPITETT KEGYESSÉG ENGEM JOTTÉTELLEL
 EGYÜTT MUNKÁLKODVÁN ITT THOT DANIELLEL

Itt egy galamb, itt más galamb.

A templom ajtaja szemöldökén e versek:

„Pellikán fíjait ha Kigyo meg öli

Vérével éleszti s magához öleli.

Igy Jésus Lelkünket ha Sátán sebheti

Ki folyt Szent Vérével gyógyítja s bé köti”

Ezek felett vagyon egy fiait tápláló pellikánmadár képe.

Az ajtón belől balkézre bemenőleg a perselyen találatik ezen írás: Sz[ent] Pál szava: A jó szívű adakozot szereti az Isten.

A templom menyezetének közepén ezen írás:

E Sionnak Hegyén Úr Isten, Tiéd a ditséret

Fogadást tésznek néked itten, Tisztelvén Tégedet.

A prédikálószerék felett lévő koronának külső és alsó kerületén e versek: 2 Mos rész 39, vers 30³⁸⁵: Szentség itt az Úrnak e Korona mondja

Légyen hát mindennek Szentségre fő gondja.

XVIII. Vagyon ezen nemes ekklezsiának egy tölgyfadeszkából csináltatott derék ládája is ilyen inscriptioval:

AZ IL: R: ECL: SZ: CS: TOD:

1797

Melly betűk ezt tészik: Az illyei reformata ecclesia számára csináltatta Thót Dániel.

XIX. Méltóságos gróff osdolai Kun Sigmond úr kedves élete párja, méltóságos Tornya Klára asszony adott a prédikálószerékre egy igen szép kapornyasín selyem materiából való arany csipkével körülvett takarót, mellyen ilyen írás vagyon:

Ao 1799

Az igaz Istennek nagy ditsősségire,

Tornya Sámuelnek emlékezetére

Gróf Kun Sigmond adta Kedves Klárájával

Az idvezült Úrnak édes Léányával.

Ugyanezen méltóságok adtak azon materiából Úr asztalára való takarót.

Titulatus Bartók Ferentz úr lemondván a vicecuratorságról, helyében substituáltatott titulatus Ribitzei András úr.

1803

[659] Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Illyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem, ordinarium notarium Michaellem Barta et Samuelem Kolosvári vicedirectorem, 28va sive ultima Februarii celebrata. Itten és ekkor jelen voltak a papi háznál az egyházi rendből a helységbéli egyházi szolga, tiszteletes Németi Ferentz atyánkfiá és oskolamester Gotsa János, a polgári rendből tekintetes Thót Dániel, Bartók Ferentz, Sinka Mihály, curator Ribitzei András urak és egyházfi Nagy István.³⁸⁶

Ezeknek jelenlétekben I. Kérdés tétetttétvén az egyházi törvények szerint a közelebből lefolyt 1802-dik esztendőben, novembernek 27-dik napján introducáltatott tiszteletes egyházi atyafi iránt, hogy mint tetszenék a nemes ekklezsiának, és miképpen commendálná,

³⁸⁵ 2Móz 39,30: A szent koronához való lapot is megcsinálták tiszta aranyból, és felírták rá a pecsétmetsző módjára: Szentség az Úrnak.

³⁸⁶ HuZaL-Jkv. I/5. 659–665.

mind templombéli belső szolgálatyáról, mind külső magaviseléséről? Örömmel érti a Szent Visitatio, hogy a nemes ekkleziának a tiszteletes új atyafiban tellyes contentuma legyen, és eddig való jó magaviselésével jó reménységet nyújtott, hogy ennekutánna is panasza okot nem fog szolgáltatni.

II. Megkérdettett a nemes ekklezsia oskolamester és kántor Gotsa János ökegyelme iránt, hogy miképpen jár el a maga hivatalja szerint való kötelességeiben? Mellyre azt felelék, hogy idejéhez és azzal edgyüttjáró gyengélkedő egésségéhez képest igyekezik kötelességeit tellyesíteni.

III. Megkérdettettvén oskolamester és kántor Gotsa János ökegyelme, hogy conventioja szerint fizetése bészolgáltatik-é? [660] Panaszolja, hogy a nemes ekkleziának némelly tagjai tellyességgel semmit sem akarnak adni, s nem adtak egy időtől fogva, s exhibeálja is restantiainak specificatioját, mellyet a Szent Visitatio a domesticus curator úrnak általád, ajánlván azoknak felhajtását.

V. [!] A közelebbi visitatio alkalmatosságával a Szent Visitatio akarta számba venni az Isten őfelsége segedelme által az 1796-dik esztendőben, májusban épülni kezdett és 1797-dikben el is végeztetett új kőtemplomra tett költséget. De akkor azt véghez nem vihette az akkori tiszteletes egyházi atyafinak jelen nem léte miatt, ki is az ekklezsia ládájának kulcsát magával elvitte volt, és amiatt az abban lévő szükséges jegyzések elé nem adattathattak. Most annakokáért számba kívánta azokat venni, mellyeket a tekéntes karátsonfalvi Thót Dániel úr, mint a templom építésében legfőbb eszköz által eléadott jegyzések szerint talált képpen:

	hfr.	dr.
1. Legatusok bocsáttatván ki a templomnak építésére megkívántató alamizsnának gyűjtésére, gyűjtetenek	297	17
2. A nemes magyarországi főtisztelendő superintendentiak, levél által megkerestetvén, a Tiszán túl lévő tiszteletes tudós superintendens, maga vigyázása alatt lévő ekkleziákból gyűlt publicatióból küldött Kolosvárra tiszteletes tudós professor Szathmári Mihály úr kezébe, mellyet onnan tiszteletes tudós prosenior Soldos Márton úr hozott le	116	40
Ugyan magyarországi publicatióból	97	79
3. A méltóságos Supremum Consistorium segítette ezen templom építését, adván	300	–
4. Személyes jóltévők is segítettek, kiknek neveik örök emlékezetnek okáért feljegyzettek illy renddel:		
Méltóságos gróf bethleni Bethlen Lajos úr özvegye, méltóságos liber báró Veselényi Anna úrasszony önágyása	25	–
Ugyanaz önágyása praefectussa, alpestesi Sz[ent]Jobi Ferentz	5	–
Titulatus Jantsó Móses úr, méltóságos gróf bethleni Bethlen Gergely úr önágyása praefectussa, Sz[ent]Miklósról küldött	5	40
Titulatus albisi Bartos Dániel úr, báró Nalátzi József úr özvegye, méltóságos gróf Torotzkai Borbára asszony praefectussa	5	4
[661] Titulatus ketskedági Markotsán Lajos úr, méltóságos gróf Bethlen Gergely úr önágyása sárfalvi tisztye	5	10
Titulatus bikfalvi Lukáts Ferentz úr, aki ezelőtt méltóságos liber báró Nalátzi József főispány úr önágyása tisztye volt, most pedig lakik Városvizin	7	20
Tekintetes Kozollyai Lajos úr	5	10
Titulatus Bágya Ferentz szolgabíró úr	2	4
Illyei nemes Ribitzei József uram, kinek fiai András, György és Ferentz	12	–
Titulata Tsóka Borbára asszony egy köből rozsat	2	4
Titulatus Karátsoni György úr Banatusban kaprontzai falusi notarius	2	38

	hfr.	dr.
Méltóságos gróff bethleni Bethlen László úr önagysága a templomnak belől való ékesítésére conferált és adott	60	–
A kegyes jöltévöktől gyűlt pénznek summája	947	66
Mellyből költetett eszerint:		
A templom és torony fundamentomában rakattatott kő a titulus Thót Dániel úr industrijából való, hanem a szekereseknek, mint kalákásoknak adatott 3 veder pálinka, mellynek ára	9	60
Tégla vettetett 40000, ezekért 4 máriás adatott. Ennek megégettetésére való fa titulus Thót Dániel úr industria	54	40
A téglavetőknak adatott szalonnáért, pálinkáért	8	79
A téglának a brettyei határról való lehozattatása titulus Thót Dániel úr industria.		
Mész égettetett a tamasesdi határon, az azt igazgató mesterembereknek fizettetett	10	20
A mészégetésre megkívántató fának hordásában segítségül voltak az ekklézsia tagjai is Thót Dániel úrnak.		
Allásnak való 100 szál deszka vétetett	17	18
[662] 6. A kőművesnek a templom falainak felrakásáért, a tornyot oda nem értvén	222	–
7. A toronynak félig való felrakásáért, amely állapotban most vagyon	54	–
Ismét azért 20 véka búzát	12	–
8. A templom falainak rakására, téglát, követ, meszet hordó aprómíveseknek fizettetett	51	–
Azoknak számokra 12 ft. 20 véka búzáért, 10 ft. 25 kupa pálinkáért	22	–
9. A tornyon dolgozó aprómíveseknek fizettetett	15	30
Ezeknek számokra 10 véka búzáért ft. 6, 10 kupa pálinkáért ft. 4	10	–
10. Fenyő tutaj nagy gerenda vásároltatott numero 40, a dr. 68 gerendája	27	20
A tölgyfa gerendák, mellyhez szegeztetett a mennyezet Thót Dániel úr industria.		
Nemkülömben a szarufák és lécek titulus Thót Dániel úr industria.		
11. Tölgyfából készítettett 15000 zsendelynek csinálásáért	30	–
Ennek rendes ára lett volna 90 mfr., itt is hát 60 mfr. titulus Thót Dániel úr industria.		
A zsendelycsinálóknak szalonnára adatott	4	80
12. 8300 lécszegért, melly ment mennyezetbe, székekre és egyebüvé	21	6
15000 zsendelyszegre	14	40
13. Az ács mesterembernek fizettetett	57	60
14. A mennyezetnek és székeknek való deszkák, titulus Thót Dániel úr industria	–	–
15. Az asztalosnak a munkáért, és nékie Thót Dániel úrtól adatott victualekért	51	–
16. A gerendák és tölgyfadeszkák, mellyeken áll a kar titulus Thót Dániel úr industria	–	–
17. Prédikállószerkért a kőművesnek	10	–
18. A mennyezetnek, koronának, székeknek, karnak festése	60	–
19. A torony alatt lévő padimentum köveinek faragásáért a briznyiki kővágóknak	4	–
A köveknek hazahozása tekintetes Thót Dániel úr industria.		
20. Templomajtónak tölgyfa deszkákat adott titulus Rideki István úr, Tót nemzet, méltóságos liber báró Jósika Miklós úr branyitskai tiszte	–	–
[663] 21. A templom ajtajának csinálásáért fizettetett	15	30
Es 2 véka búzáért	1	20
22. A lakatos és üveges munkájáért fizettetett	46	–
23. A templom építésére felment vas, néhai alvinci és Hunyadon lakó tekintetes Gillyén Dániel úr gratiaja, tekintetes Thót Dániel úr interpositiojára	–	–
24. A templombéli asztalnak, tölgyfadeszkája titulus Thót Dániel úr industria, csináltatásáért fizettetett	2	40

	hfr.	dr.
25. Az eklezsia ládájának tölgyfadeszkája s csináltatása, titulus Thót Dániel úr industriaja, zárjáért adattott	2	4
26. Tölgyfából készült perselyláda, zárjával edgyütt, titulus Thót Dániel úr industriaja		
A templom építésére tett költségek summája	833	40
A fellyebb megírt gyűjteményből, melly volt hfr. 947 dr. 66, még tétettek ilyen költségek:		
1. Gotsa János oskolamester Kolosvárra kétszer járván a méltóságos Supremum Consistoriumtól adplacidált pénzért, annak útiköltsége	6	12
2. Az akkori tiszteletes loci ministernek, Getse József uramnak sok rendbéli fáradságáért adatott	12	24
3. A templomot felszentelő papnak, tiszteletes tudós Tsegöldi András esperest úrnak fáradságáért adatott 10 koronás tallér, melly tézen	27	40
4. Midőn a nagyharangnak visszaszerzésében fáradozna a nemes eklezsia, bécsi agens, titulus Bölöni Sámuel úrnak küldtetett 2 császári arany	10	80
5. Pünkösdi innepre jövéen egy szászvárosi deák, minthogy az eklezsia tagjai semmit sem adtak, hogy inconsolate ne menjen el, ezen pénzből adattott annak	3	6
[664] Minekutánna a templom építése elvégeztetett volna, kezdetek a parochialis épületek megújítatni és azokra költöttek a szerint:		
1. A papi házat felépítő mesterembereknek conventiojuk szerint adattott	30	60
2. A papi házhoz 5000 zsendely vétetett Roskányról, ezerit 4 vfr.	20	40
3. A papi háznál lévő új istálló felépítéséért a mesterembereknek	8	16
4. A papi ház tapasztása, meszelése, sütő- és házbéli kemence, mestergerenda, kemence alja, kőmivesmunka, titulus Thót Dániel úr industriaja.		
A templomra, papi házra tett költségek summája	952	18
Lévén a perceptum hfr. 947 dr. 66 nyilvánvaló, hogy az erogatum superálja a perceptumot	4	52
Melly 4 ft. és 52 pénzt magáéból erogált titulus Thót Dániel úr.		

VI. Ezen eklezsia ingatlan javainak állapottyában a közelebbi visitatiótól fogva esett ilyen változás, hogy a Kádárianum testamentumban való tamasesdi és szuligeti sessiok (mellyekről szól a protocollum, pagina 613.) az örökösök által kiváltattanak. A zálog summa, úgymint 751 mfr. tekintetes Thót Dániel úr kezébe adattattak. Mellyről a tisztelt úr a Kádár Péter úr testamentumának (melly az eklezsia ládájában tartatik) végére ilyen recognitionalist írt:

Anno 1803. die 26^a Januarii a fenn megírt és testált tamasesdi és szuligeti zálogos jószágoknak zálog summáját, hétszázötvenegy ~ 751 mfr. és negyven ~ 40 pénzeket tekintetes Ribitzei Ersébet asszony, most tekintetes Sinka Mihály úr élete párja, elébbeni néhai férjétől, Krakkai László úrtól származott életben lévő Krakkai [665] Péter nevezetű gyermekének legitima naturalis tutrix és curatrix az illyei nemes reformata eklezsiának mai napon letévén coram fide mediante adtestante regio, mint curator leváltam, és a kiváltott tamasesdi és szuligeti zálogos jószágokat, mint valóságos jussokat remittáltam.

MarosBrettyén die 26^a Januarii 1803.

Thót Dániel mpr., az illyei reformata nemes ecclesianak edjik curatora és inspectora L. S.

Coram me: Josepho Farkas mpr., Incliti Comitatus Hunyad jura[to a]ss[ess]ore L. S.

Ezen levált pénzt titulus Thót Dániel úr beadá a Szent Visitationak, de a Szent Visitatio ismét visszaad, olly ajánlással, hogy elocálja olly jó és bátorságos helyre, hogy a rendes interest és jövedelmet hiba és fogyatkozás nélkül az egyházi szolgák percipiálhassák a maga idejében.

	hfr.	dr.
VII. Perselypénz találtatott	14	48
Mellyből erogáltatott a Visitatio alkalmatosságával holmikra és honorariumba	3	40
Es így marad még perselybéli pénz jövendőre	11	8

1804

[703] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Illyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaelem Barta juratum notarium, die 26ta Januarii anno 1804. celebrata.*

*Ezen ekklézsiából a parochialis háznál jelen voltanak a belső rendből tiszteletes Németi Ferentz atyánkfia, mint a nemesi ekkléziának papja. A külső rendből domesticus curator titulus Ribitzei András, Simon György és Barannyai János urak, úgy egyházfő Nagy István.*³⁸⁷

Azholott is I. Megkérdezték a nemes ekkléziának jelenlévő tagjai a tiszteletes egyházi atyafinak mind templombéli szolgálattjáról, mind külső magaviseléséről, és ha mindezekre nézve nincsen-e valami panassza a nemes ekkléziának? Mellyre ezt felelék: Nemhogy valami panasszok volna ökegyelme ellen, sőt nagy örömmel jelentik ökegyelmében való tellyes contentumokat.

II. Megkérdeztetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy hallgatóit miképpen commendálja az Isten házának gyakorlására, az úri szent vacsorával való élésre és egyéb keresztyéni kötelességekben való eljárásra nézve? Közönségesen jóról commendálá, minthogy maga itten új ember lévén, nem is ismer voltaképpen mindeneket.

III. Megkérdeztetett a tiszteletes egyházi atyafi, hogy papi rendes bére beszolgáltatik-e és illendő becsülete hallgatóitól megadattatik-e? Mellyre ezt felelé: I-o, hogy papi bérének beszolgáltatásában ha vagyon is valami hiba és fogyatkozás, most fel nem fedezheti, mivel még formalis conventioja nincsen.

2-o. Illendő becsületének megadására nézve, több hallgatóira nincsen semmi panassza, hanem az egy Bátsfalván lakó Balog Sigmond úrra, ki tettetvén magát betegnek, és hogy szent szolgálattjával kívánna élni, magához hívatta Bátsfalvára. [704] Hivatalára elment, de nem úgy fogadta, mint beteg, hanem mint aki magát jól megitta volt, mellyben ragadta, ráncigálta, megtépte, s pofon is vágta, amint ezt a Partialis Szent Synodusnak is megpanaszolta.

Erre nézve ez a végezés: Minthogy a Partialis Szent Synodus ezen sérelmét az illendő orvoslás végett ajánlotta a külső magistratusnak, várja el azáltal tészendő elégtételt.

Ami pedig panaszának első ágát illeti, arra nézve tétetik ez a rendelés, hogy a tekintetes curatoratus igyekezze minél hamarább a papi conventiot jó móddal elkészíttetni, nehogy emiatt a tiszteletes egyházi atyafinak kára s fogyatkozása légyen.

IV. Gotsa János oskolamester atyánkfia meghalálozván, oskolamester nélkül vagyon ezen nemes ekklézia, melly hijjánosságnak helyrehozásában mennyire szorgalmatoskodott légyen, arról tudakozódott a Szent Visitatio. Erre a Szent Visitationak eléadatik egy lista, mellyben a nemes és szent ekklézia méltóságos és tekintetes tagjainak neveik felíratattak, hogy ki-ki feljegyezze, mit fogna conferálni a hozandó új oskolamesternek.

Végezés: Ez igen jó gondolat, igyekezzék a tekintetes curatoratus tökéletességre hajtani minél hamarább, hogy az ekkléziába mester hozattathassék, és a gyermekek sokáig tanító nélkül ne légyenek.

³⁸⁷ HuZaL-Jkv. I/5 703–705.

V. Minthogy a Kádarianum pium legatum a tavalyi visitatiokor tekéntetes Thót Dániel úr gondviselése alatt hagyatott volt, most tudakozá a Szent Visitatio, hogy az micsoda állapotban vagyon és hova elocáltatott. Referálták, hogy törvényes interesre elocáltatott illy renddel:

1-o. Tekéntetes Ribitzei András úrnak 1803-ban Böjtmás havának 3-ik napján, maga obligatoriaja mellett titulus Goró Miklós és Janka Ferenc coramizans regiusok előtt vfr. 500 az az ötszáz ft.

2-o. Miklós József uramnak 1803-ban 8. Aprilis maga subscriptioja alatt Bisztrai Károly coramizans regius alatt hfr. 120, azaz százhusz mfr. [705]

3-o. Titulus Miklós József úrnak és hitestársának Kontz Máriának 1803-ban Szent-György havának 16-dikán maga subscriptioja alatt, Sinka Mihály és Rám Angyal coramizans regiusok előtt hfr. 320, azaz háromszáz [!] mfr.

4-o. Nemes Bartók Ferentz uramnak 1803-ban 8va Aprilis maga subscriptioja alatt Bisztrai Károly coramizans regius alatt vfr. 100, azaz száz vfr.

Ezen elocatumokról való contractusokban némű-némű hibák láttatván, azoknak reformáltatásokat s törvényen való expediáltatásokat szükségesnek ítéli a Szent Visitatio.

VI. Elévétetett domescitus curator titulus Ribitzei András úr curatoralis demonstratioja, mellyben találtatik:

A. Perceptum:	hfr.	dr.
Az 1803-ban 28-dik Februarii tartatott visitatiokor maradott perselypénz a ládában	71	8
Azután találtatott a perselyben 11 ^a Junii	5	64
14. Septembris	1	66
10. Novembris	6	–
28. Decembris	3	8
Ismét	–	40
Perceptum summája	27	86
B. Erogatum:		
A Szent Visitatiokor 28 ^{va} Februarii 1803. költ el	3	42
Az ekklézsia pohárszékének sarkára, zárjára ment	1	62
A tiszteletes parochusnak felszentelésekor a Generalis Szent Synodusra útiköltség	10	–
A kúthoz való új vedernek csináltatásáért s vasztatásáért	1	20
A pincének felállítatásáért	2	4
Erogatum summája	18	64
Melly erogatumot kivéven a perceptumból, marad az ekklézsia ládájában	9	22

VII. Számba vétettek az Úr asztalához tartozó edények és eszközök, mellyek minden hijjánosság nélkül találtattak, amint az 1795-dik esztendőben tartatott visitatiokor feljegyeztettek protocolli pagina 4., 5.

Mellyek szaporodtak egy metszett szélű, zöld, sárga, veres és kék színű virágokkal készített papiros keszkenővel, mellyet ajándékozott közhaszonra az illyei nemes és szent ekklézsianak tekéntetes Barannai János úr, méltóságos liber báró nagykászoni Bornemissza János úr öexcellenciaja illyei tisztje.

Tekéntetes Ribitzei András curator úr is adott közhaszonra egy koporsóra való fekete bakacsin takarót.

1805

[807] *Sancta Visitatio Canonica ecclesiae reformatae Illyensis per reverendum ac clarissimum dominum Martinum Soldos, venerabilis tractus Hunyadensis et Zarándensis proseniorem et Michaellem Barta juratum notarium, die 15^a Martii anni 1805. facta in domo parochiali. Holott jelen voltanak az egyházi rendből az helységbeli egyházi szolgál, tiszteletes Németi Ferentz atyánkfia és oskolamester Wásárhelyi Károly őkegyelme. A polgári rendből tekintetes Thói Dániel, vicecurator Ribitzei András és Bartók Ferentz urak, egyházfi Kováts István.*³⁸⁸

Ezeknek jelenlétekben I. Kérdés tétetett a tiszteletes egyházi atyafi iránt, hogy mind a templomban, mind a templomon kívül miképpen viseli magát, vagyon-é őkegyelmében a nemes ekkléziának contentuma, vagy pedig valami panassza őkegyelme ellen. A jelenlévők jóról ajánlák őkegyelmét mindenekben, és semmi panaszt nem adának fel.

II. Kérdés tétett a tiszteletes egyházi atyafi eleibe, hogy miképpen commendálja hallgatóit 1. Istenre nézve való keresztyéni kötelességeknek teljesítéséről. 2. Maga becsületének megadásáról. 3. Conventioja szerint való jutalmának beszolgáltatásáról.

E kérdésnek első ágára nézve jelenté sajnálva, hogy Kádár László urat nevezetesen tapasztalta, aki Lapusnyokon lakik inkább, mint Illyén, hogy az Isten házának látogatásában és az úri szent vacsorával való élésben nem gyönyörködik.

Kire nézve végeztetik, hogy atyáiképpen intessék meg keresztyéni kötelességének teljesítésére, és ha a szép intésnek nem fog engedni, a törvény szerint való keményebb büntetést várhattya magára.

Második ágára nézve így nyilatkoztatá ki magát, hogy ha volna is becsületének illendőképpen való meg nem adása iránt panasz, a szemérem nem engedi, hogy azt felfedezze.

Harmadik ágára való feleletét bizá az egyházfira, ki ezt felelé, hogy midőn a tiszteletes atyafinak és lelkipásztornak conventioja szerint való jutalmát sürgeti és kéri, igen kedvetlen feleleteket kellett hallania. [808] Tudniillik némellyek azt hántogattyák, hogy Kádár Péter úr eleget hagyott az ekkléziának, abból éljen a pap. Mások azzal állanak elé, hogy magoknak sincsen, mint az ezelőtt való pap, kapált, magának fát hozott ökrököt tartván, a pap is viseljen gondot magára. Vagynak olyanok is, kik veréssel fenyegetik, ha a papi bérért házoknál megkeresi, és azt mondják, hogy maga a pap személlyesen mennyen hozzájok s kérje, és úgy megadják. Találkozott olyan is, aki a pap annyát megszidta, hogy miért alkalmatlankodik annyit az egyházfi által. Ezek és ezekhez hasonló tractak az egyházfit annyira megkedvetlenítették, hogy az egyházfiságot deprecálá.

Végezés: Igen nagy megilletődéssel hallá s érté a Szent Visitatio mindezeket, és az egyházfit csendesíteni kíváná s megmarasztá. De a lelkipásztort szidalmazó, az egyházfit kedvetlenítő és keresztyéni tartozásokat önként teljesíteni nem akaró ekklézsia tagjait a méltóságos inspector curatoratusnak feladni el nem mulattya.

III. Végére kívánt járni a Szent Visitatio annak, hogy a quarta, mely a kegyes fejedelmektől donatione mediante conferáltatott az illyei papnak, megadattatik-é. És úgy érté, hogy némellyek hiba és fogyatkozás nélkül megadják, de többen vagynak, kik meg nem adják, s adni nem akarják. Nevezet szerint nemes és nemzetes Simon György, Tát Péter, idősb és ifjabb Tát János, Petrásk György, idős Tát Miklós, Lung Miháj és Juon, Tzifra Nyikulájé, Ungur Dumitru, Szuts Petru és Adám, tirnovitzai Popa Juon, brettyei Popa Juon.

Kikre nézve lett ez a végezés: Mindezek a méltóságos inspector curatoratusnak adattassanak által, hogy hazánk törvényének erejénél fogva a külső magistratus által admoneáltassanak a quartanak igazán és morositas nélkül a maga idejében való megadására.

³⁸⁸ HuZaL-Jkv. I/5. 807–810.

Ezen quarta praestálásának módjáról volt végezés az 1802-dik esztendőben tartatott visitatióban (amintt lehet látni protocolli pagina 621.) és hogy az annál inkább observáltassék, s a pap ne defraudáltassék. Végeztetik az is, hogy a quarta alatt lévő földek accurate conscribáltassanak. [809]

IV. A szászvárosi nemes oskolából hozott új mesterben a nemes ekkleziának contentuma vagyon, mind templombéli éneklésére, mind tanítói kötelességében való eljárásra nézve, de nincsen a szegény ifjúnak statiojában, mert háza körül nincsen illendő és szükséges kerítés. Conventioja szerint való bére is nagyobb részint meg nem adattatott. Ez okon a vicecurator különösen köteleztetik, hogy ügyeljen az oskolára és mesterre és minden hijjánosságokat kipótolni s mindeneket jó rendbe hagyni igyekezzék.

V. Elévétetett a curatoralis demonstratio:

	hfr.	dr.
Tavaly maradt a cassaban	9	22
Annakutánna accedált a csűr építésére való collectából	17	48
Perselypénz	5	16
Ismét	4	76
Perceptumnak summája	36	62
Ebből erogáltatott:		
A csűr renováltatván, a fellyebb írt collectából adatott a mesterembernek	15	30
Efelett tekintes Thót Dániel úr adott a mesterembernek 4 véka búzát és 1 veder pálinkát. Adott csűr fedésére szalmát. Adott Barannai János úr is egy szekérrel. Tavalyi visitatiokor költetett honorariummal edgyütt	4	64
A parochia körül dolgozó napszámosnak	–	40
4 asztag lábokat felásó cigányoknak	–	36
Istállóajtóknak s egyebeknek vétetett 10 szál deszkáért	2	86
Ezeken dolgozó mesterembernek	3	8
Lécszegekre	–	40
Fazakasoknak kürtő csinálásáért	–	52
Erogatumnak summája	27	56
Mostani visitatoria tett költség honorariummal edgyütt	4	80
Mindössze in summa	32	36
Kivonván az erogatumot a perceptumból, lészen a residum	4	28

[810] VI. Nalátzi méltóságos liber báró Nalátzi József úr önagyága, nemes Zaránd vármegyének nagyérdemű főispánnya 1801-ben 30-dik Junii conferálván az illyei papnak 40 mfr. esztendőnként, mellyről való collationalis megíratott protocolli pagina 618.

Azon kegyes collatumáról minémű commissiot adott légyen közelebből, azt mind az originalisra, mind a copiara nézve ide béiktatni szükségesnek íteltetett.

Commissio originalis:

Ezen commissiomat zámi tiszttem, Nagy Ferentz ökegyelme az illyei reformatus pap, tiszteletes Németi Ferentz uram ökegyelmének minden esztendőkre a töllem való fizetését, negyven mfr. fizessen ki esztendőnként többszöri jelentés nélkül.

Signatur Illye 6-dik Februarii 1805.

Báró Nalátzi József mpr.

Copia:

Commissio.

Ezen commissiomat zámi tiszttem, Nagy Ferentz ökegyelme az illyei reformatus pap, tiszteletes Németi Ferentz uram ökegyelmének minden esztendőben a töllem való fizetést, negyven mfr. fizessen ki esztendőnként többszöri jelentés nélkül.

Signatur Illye 6-dik Februarii 1805.

Báró Nalátzi József mpr.

Praesentem copiam e veris suis originalibus genuine descriptam, inque omnibus clausulis et punctis conformem repertam esse, hisce testamur fide nostra mediante.

Signatur Illye die 28. Februarii 1805.

L. S. Angelus Ram mpr. alter vicejud[ex nobi]lium. L. S. Nicolaus Goró mpr. vicejud[ex nobi]lium.

En is egybevetvén ezen copiat az originalissal, arról, hogy valóságos mássa, bizonyítok.

L. S. Bartsai László viceispány mpr.

1806

[862] *Sancta Visitatio Canonica continuatur per praefatos ordinarios officiales in ecclesia reformata Illyensi die 18va Martii 1806.*³⁸⁹

I. A parochialis háznál a nemes ekklezsiának tagjai közül senki meg nem jelent, hanem tekintetes Thót Dániel főcurator úr a maga házánál különösön megkérdeztetett a tiszteletes egyházi atyafi iránt, és örömmel jelenté, hogy a nemes ekklezsiának ökegyelmében tellyes contentuma vagyon.

II. Megkérdeztetvén a tiszteletes egyházi atyafi is, tiszteletes Németi Ferentz ökegyelme, hogy magának is minémű contentuma légyen a nemes ekklezsiában? Maga is contentumát jelenté külömben és egyebekre nézve, hanem mint másszor, most is kedvetlenül jelenté, hogy némely helységbéli lakosok morosusok a quartanak kiadásában.

Kikre nézve végeztetik: Ez a panasz fel fog adattatni a méltóságos inspector curatura-tusnak a törvényes orvoslás végett.

III. Oskolamesternek hozattatván szászvárosi becsületes deák, Mislényi János, ökegyelmében is contentumokat jelenté tekintetes Thót Dániel úr. Oskolamester ökegyelme is exhibeálván a nemes ekklezsiától adatott conventioját, találta, hogy esztendőnként járó fizetése ennyire határozottatott meg:

Késpénz 33 mfr. 34 dr.

Búza, szemül 29 véka.

Törökbúza, szemül 19 véka.

Tűzifa 12 szekér.

IV. A tiszteletes loci minister de perceptis et erogatis eszerint demonstrál:

	hfr.	dr.
A tavalyi visitatiokor maradott volt keze alatt	4	24
Azután publicatioból jött a perselybe	7	57
Perceptumnak summája	11	81
[863] Erogált:		
A nagy ónkanna correctiojáért	–	30
Kertelőnek	–	14
Kapucsínálónak	–	12
A romlásban találtatott házak ablakainak igazíttatásáért	1	2
A pincének kiásásáért	1	42
Visitatiokor tett költség honorariummal edgyütt	3	42
Erogatumnak summája	6	42
Eszerint marad még ad sequentem demonstrationem a tiszteletes loci ministernél	5	39

³⁸⁹ HuZaL-Jkv. I/5. 862–863.

V. Ezen nemes ekklezsiának elocatumai Úr asztalához való edényei, most is úgy vagynak, amint másszor felíratattak, lásd a protocollumot, paginae 704–706.

1807

[903] *Sancta Visitatio Canonica continuatur in ecclesia reformata Illyensi per designatos ordinarios officiales ecclesiasticos die 13. Martii 1807.*³⁹⁰

I. A tiszteletes egyházi atyafi, valamint másszor, úgy most is panasolja, hogy a régi kegyes fejedelmektől donatione mediante conferáltatott quarta, a földeknek kézről-kézre való adattatása miatt naponként csonkittatik.

Erre nézve végeztetik, hogy ez a panasz a méltóságos inspector curator uraknak adattassék fel olyan alázatos kéréssel, hogy méltóztassanak kieszközölni a fiscalis adsistentiat a quartat praestálni tartozó földeknek az ekklezsia költsége nélkül való conscriptiojára.

II. Ezen nemes ekklezsiának egynéhány esztendőktől fogva való különös hív gondviselője, tekéntetes karátsonfalvi Thót Dániel úr az élők közül kiszóltattván, az erre való ügyelést különösön ajánlja a Szent Visitatio tekintetes³⁹¹ olly bizodalmas kéréssel, hogy ennek templomára, parochiajára, fundusaira, papjára, mesterére méltóztassék ügyelni. Mindeknek előtte pedig végye számba ezen ekklezsiának pium legatumokból álló elocatumit, és azokat vagy incassálja, ha egész securitasban nem lesznek, és új contractus mellett elocálja, vagy pedig a contactusokat újítsa meg, és azokat megújítván copiazza, s a copiat küldje által a tiszteletes proseniornak, hogy maga is a tiszteletes fő Superintendentiahoz felküldhesse.

III. A tiszteletes egyházi atyafi Némethi Ferentz ökegyelme de perceptis et erogatis ilyen jegyzéseit exhibeálá:

	hfr.	dr.
A tavalyról maradott residuum volt	5	43
Publicatioból azután gyűlt a perselyben	10	8
Halotti harangozásból	3	60
Perceptumnak summája	19	11
Erogatum		
M[aros]Brettyéről hajón küldetett kertkaróknak és vesszőknek a Marosról elhozó embereknek számára való borért	1	20
1 szekér vesszőért és 2 szekér tövisért	3	40
Egy alkalmas capacitasú törökbúza kasért	7	64
Azon kas felállításáért	–	82
Pince kiásásáért s fedéséért	2	22
3 szekér szalmának elhozásáért	–	48
Kút kitisztításáért	–	20
Erogatum summája	16	56

Residuum lészen 2 mfr. 15 dr.

³⁹⁰ HuZaL-Jkv. I/5. 903.

³⁹¹ A név kimarad.

Lelkészek névsora

Hátszeg

- Agyagfalvi Sándor Gergely 1642
Szászvárosi Péter 1644–1660
(Lugosi, Saxopolitanus). Román református lelkész. 1644. jan. 1.: „Petrus Szászvárosi alias Pap de Lugos pastor ecclesiae orthodoxae valachicae Hacziakensis.”³⁹²
Uzoni Péter 1674–1685
Enyeden subscribált 1663-ban.
Küküllővári Péter 1685–1693 megh.
1690-ben Nálaczi István főispán részegséggel, hanyagsággal, *könyv nélkül való könyörgésiben megeső sok alkalmatlansággal* stb. vádolta (Hátszeg 1690.). Panaszkodtak gyakori távolléte miatt (Hátszeg 1691.).
Békési Ferenc 1693–1702
Enyeden subscribált 1687-ben. Román nyelvtudását dicsérték (Hátszeg 1694.). 1701-ben nem jelent meg a vizitáción (Hátszeg 1701.). Később Lozsádon (1702–1704), Malomvízen (1705) és Bábolnán (1705) szolgált, majd 1706-tól ismét Hátszegen.
Csáki Miklós 1702–1706
Enyeden subscribált 1692-ben. Franekerben (1696) peregrinált. 1702 előtt Déván szolgált. 1705-ben peres ügyei miatt nem fogadta a vizitációt, nem ismerte el az esperes jurisdictioját és Váradi Gáspárt *kiizokigatta házából* (Hátszeg 1705). Később Marosillyén (1706–1713) lekipásztor. Ebben az időszakban talán külföldi akadémián is volt.
Békési Ferenc 1706–1713 megh.
Lásd fentebb.
Bajesdi Popa Farkas József ifj. 1704–1714 másodpap
1705-ben fogadta a Csáki Miklós által a parókiáról kitoloncolt vizitációt (Hátszeg 1705). 1712.: „... Popa Jóseph Uramot nem Szent Társaságunk, hanem tiszteletes püspök uram collegaival edgyütt és a méltóságos Gubernium állították be káplánságra és a fizetésnek tertialitassát ökegyelmének rendelték.”³⁹³ Később Borbátvízen (1713, 1723–1727, ?–1765), Felsőszálláspatakon (1714–1723) illetve Körösbányán szolgált (1748 előtt).
Csáki Miklós 1713–1717 megh.
Lásd fentebb.
[ijf.?] Fogarasi Márton 1717–1718
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1708-ban. Előzőleg Déván volt rektor, majd Kéménden töltött be lelkészi (1716–1717) hivalt. Néhány hónapos próbaidő után a gyülekezet marasztotta (Hátszeg 1718).
Hévízi Sámuel 1718–1724
Enyeden subscribált 1712-ben. Előzőleg Marossolymoson szolgált (1717–1718). Hanyagságáról, rendezetlen, erkölcstelen életéről panaszkodtak (Hátszeg 1719.). Hátszegről Alpestesre (1732–1736), majd Marosillyére ment (1736–1749).

³⁹² Kemény: Appendix Diplomatarii Transylvaniae. XVIII. p 1. A gyűjteményt jelenleg a kolozsvári Akadémiai Könyvtár őrzi.

³⁹³ HuZaL-Jkv. 1/2 p. 23.

- Bándi Mihály 1723–1732 megh.
Enyeden subscribált 1711-ben. 1716-ig Bartsai Ábrahám udvari papja volt, majd Leidenben (1717) peregrinált.
- Deáki P. András 1732–1740
Előzőleg Marosillyén szolgált (1727).
- Ikafalvi Márton 1740–1753 megh.
Enyeden subscribált 1714-ben. Előzőleg Klopotiván (1719) illetve Malomvízen (1727) szolgált.
- Ponori János 1753–1763
Szászvároson subscribált 1735-ben, majd Enyeden 1740-ben. 1763-tól Galacon szolgált.
- Ventz István 1763
Szászvároson subscribált 1746-ban, majd Enyeden 1749-ben. Előzőleg Galacon (1758–1763) szolgált. Hátszegről Alpestesre (1766), majd Lozsádra ment (1766–1778). Felesége Jantsó Judit.
- Jantsó István 1764–1770
Enyeden subscribált 1741-ben. Előzőleg Kitiden (1751–1753), majd Rákosdon (1753–1764) szolgált. 1771-ben újra Rákosdon töltött be lelkési hivatalt. 1771-ben a boroskrakkói zsinaton halt meg.
- Bartók József (málnási) 1771–1784 megh.
1770 előtt Galacon szolgált. Felesége Lisznai Intze Éva. 1776-ban sokat betegeskedett (Hátszeg 1776/4-to). Schatzai István durvasággal vádolta, de vádjá alaptalannak bizonyult (Hátszeg 1778/1-mo).
- Moritz Gábor (sepsiszentgyörgyi) 1790–1801 megh.
Enyeden subscribált 1775-ben. Az 1790-es erdőszentgyörgyi zsinaton ordinálták. 1801. ápr. 14-én hunyt el (Hátszeg 1802/II.).
- Verestói György 1802–1822 megh.
1802-ben Marosillyén szolgált. 1802. ápr. 11-én került Hátszegre (Hátszeg 1804/I.), ahol kötelességévé tették, hogy a harangozás idejére vigyázzon (Hátszeg 1804/I.).

Hosdát

1750-ig Rákosd társegyháza

- Moritz István ?–1753–1766
- Vitályos Gábor 1771–1779
Enyeden subscribált 1763-ban. 1780-tól 1818-ig Lozsádon szolgált.
- Jakab János 1780–1798
Enyeden subscribált 1768-ban. 1772-től tanító volt Alpestesen. Panaszolt alacsony fizetése és a presbitérium visszaélései miatt (Hosdát 1790/3-tio, 4-to). 1792 előtt nem sokkal nősült (Hosdát 1792/5-to). Az alacsony fizetés miatt távozni készült a gyülekezetből (Hosdát 1792/5-to).
- Kovácsnai ? 1799–1801
- Szász András 1802–1823 megh.
Szászvároson subscribált 1774-ben. 1780–1799 között Rákosdon volt, mester, majd Klopotiván lévita (1800–1801).

Kéménd

- Pávai György 1640 körül
Előzőleg Szántóhalmán szolgált.
- Maksai Márton 1640 körül
Előzőleg Marosnémeti és Marossolymos lelkipásztora volt. Később Barcsán szolgált.
- Szentgyörgyi Máté 1672 körül
- Besenyei Pál 1676 előtt
Marosvásárhelyen subscribált 1659-ben. Szolgált még Hosdátton, Marosillyén és Nagyrápolton (mindenhol 1676 előtt).
- Tartsai Mihály 1686–1690
Enyeden subscribált 1666-ban.
- Batzoni Péter 1692–1693 megh.
Előzőleg Galac, majd Algyógy lelkipásztora volt.
- Kismarjai György 1695
1693 előtt káplán volt a dévai gyülekezetben. 1695 előtt Marosnémetiben szolgált. Kéméndről Abrudbányára ment.
- Albisi Sámuel 1697–1702
Enyeden subscribált 1681-ben. 1688–1691-ben rector volt Szászvároson. Ezután káplán Déván (1691–1693), majd lelkész Folon (1693), Lozsádon (1694–1696). Nem akarták megmarasztani (Kéménd 1701). 1702-ben huszonnégy patrónus marasztotta, három pedig marasztása ellen szolt. A vizitáció tisztségében meghagyta, de megintette, hogy rövidebben és kevésbé ítéletesen prédikáljon (Kéménd 1702). Kéméndről Zalasdra ment.
- Tokai István 1705
Előzőleg Őraljaboldogfalván (1695) szolgált.
- Rákosi István 1713–1715
Kéméndről Lozsádra (1717–1719), majd Marossolymosra ment (1720–1728).
- [ifj.?] Fogarasi Márton 1716–1717
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1780-ban. Előzőleg rector volt a dévai gyülekezetben. Panaszták, hogy hétköznapi ritkán szolgált Haróban (Haró 1716). Innen Hátszegre (1717–1718) ment.
- Abrudi István 1718–1719
- Vásárhelyi K. János 1721 után
Enyeden subscribált 1721-ben.
- Szotyori N. János (József) 1727 után
Enyeden subscribált 1713-ban. Előzőleg Barcsán (?) és Zalasdon (1718) szolgált. Kéméndről Foltra (?), majd Rákosra ment (?–1739)
- Szentgyörgyi Miklós Ferenc ?–1753–1777 megh.
Enyeden subscribált 1726-ban. Előzőleg Zejkfalván (1738–1739?) szolgált. Előrehaladott kora ellenére is hűségesen végezte szolgálatait (Kéménd 1776/1-mo).
- Püskösti Mihály (uzoni) 1777–1784 megh.
Enyeden subscribált 1765-ben. Előzőleg Fehérvízen (1771–1776) szolgált. 1777-től segédlelkész-ként szolgált (Kéménd 1777/1-mo). Segédlelkészi szolgálata idején tanított is (Kéménd 1777/1-mo). Szentgyörgyi Miklós Ferenc halála után a gyülekezet megmarasztotta (Kéménd 1778/1-mo).
- Zsoldos Márton (széki) 1789–1806 megh. (prosenior 1795-től)
Enyeden subscribált 1771-ben. Odera-Frankfurtban (1780) peregrinált. Az 1783-as sárdi zsinaton ordinálták. Feszültség volt közte és a gyülekezet között (Kéménd 1790/1-o).

Kitid

filiai: Bacalár, Sztrigyszentgyörgy, Szentgyörgyválya

Szöts István ?1732–1740 megh.

1732 előtt Zejfkfalván szolgált.

Kozma Márton 1740–1751? megh.

Szászvároson subscribált 1729-ben, Enyeden 1731-ben. „Anno 1740 a megholt papnak helyében hoztatott a nemes N. Enyedi Reformatum Collegiumból Tiszteletes Kozma Márton Uram. Aki is valóságos szelid, kegyes és minden egjebb szép papi virtusokkal biro ember lévén, nem tsak valásunkon lévő hallgatoitol kedveltetett és betsültetett, hanem az akkori időben, itt Kitiden görög valláson levő nemeseektől, és a paraszt oláhoktól is szeretetett és igen nagjra érdemesitetett, az honnét a következett, hogj a nemesek közül nemelljek reformatodtanak. Ezen papi embernek tselekedete volt az is, hogj egj husveti alkalmatossaggal N. Bobik Ferentz udvarházánál olá nyelven prédikaltot, Passiot és ugjan innepi ditséretett olá nyelvre forditva éneklett ....”³⁹⁴ Felesége Toplicza Judit.

Jantsó István 1751?–1753

Enyeden subscribált 1741-ben. Később Rákosdon (1753–1764, 1771) és Hátszegen (1764–1770) szolgált. 1771-ben, a boroskrakkói zsinaton halt meg.

Sólyom János (felsőtornjai) 1753. okt. 1.–1792. nov. 27. megh.

Enyeden tanult 1737-től, subscribált 1743-ban. Ezután Gyulafehérváron volt rektor (1751–1753). Ő nyitotta meg az egyházközség diáriumát. Felesége Balika Mária. Megnehezedett állapotára való tekintettel nevezték ki a gyülekezet gondnokát (Kitid 1773/4-o). Veje lozsádi Hertzeg Pál. (Kitid 1783/1-mo). Nalátzi András azzal vádolta alaptalanul, hogy egy általa nevelt lányt Sólyom János veje házánál tart, illetve, hogy feleségét a lelkész kurvának nevezte (Kitid 1783/1-mo). Előrehaladott kora és elgyengülése akadályozták a szolgálatok végzésében, ezért segédlelkészt rendelt mellé a vizitáció (Kitid 1791/1-mo). Végrendeletében 100 vonásforintot adományozott a gyülekezetnek (Kitid 1793/3-tio).

Serestély László 1792. júl. 15–1821. jan. 14. megh.

Enyeden subscribált 1784-ben. Az 1793-as dévai zsinaton ordinálták. Felesége Henter Lidia. Hertzeg Pál azzal vádolta, hogy a fizetését beszolgáltatni nem akaró gyülekezeti tagokkal szemben túl elnéző (Kitid 1805/I.).

Klopotiva

Ikafalvi Márton 1719

Enyeden subscribált 1714-ben. Később Malomvízen (1727) és Hátszegen (1740–1753) szolgált.

Keresztyéni Pál 1724³⁹⁵

Borosnyai Lukács István 1745–1771 febr. 7. megh.

Enyeden subscribált 1740-ben. 1771. febr. 18-án temette Lisznyai Intze Ferenc és Herepei István (Klopotiva 1771/5-o).

³⁹⁴ DiariumKitid 25.

³⁹⁵ FőkonzLvt. 7/1724.

Borosnyai Lukács Mihály 1772–1783 megh.

Enyeden subscribált 1761-ben. A fenti fia. Előzőleg fogarasi rektor volt. A gyülekezet már 1771-ben kérte az egyházmegye bejegyzését meghívásához (Klopotiva 1771/5-o). 1772. júl. 15-én iktatták be (Klopotiva 1773/1-mo). Pogány András panaszolta róla, hogy rendetlenül harangoztatott, illetve az énekek számát nem tette ki a pulpitusra (Klopotiva 1778/1mo).

Tompa Ádám 1784–1796 megh.

Enyeden subscribált 1758-ban. Előzőleg Brádon (1769–1776) és Marosnémetiben (1778–1783) szolgált. Felesége Tsávási Mária. Istentiszteleti szolgálataival elégedettek voltak, erkölcsi kihágásai miatt viszont panaszkodtak (Klopotiva 1790/1-mo). 1791-ben már javulásáról számoltak be (Klopotiva 1791/1-mo). Újra részegességéről panaszkodtak (Klopotiva 1793/1-mo). Felesége elköltözött otthonról, mert ittas állapotában gyakran zaklatta, késsel és fejszével kergette (Klopotiva 1796/4-szer). Idős ember lévén, nem volt ereje harangozni, kántorkodni és minden szolgálatot elvégezni, mivel gyakran betegeskedett (Klopotiva 1796/6-szor). *Sértegető indulattya, házsártos természete ellen* panaszkodtak (Klopotiva 1796/6-szor). 1799-ben gyermekei megleltek a vizitáció előtt és bizonyos anyagi javakat követeltek a gyülekezettől, végül viszont kiderült, hogy apjuk többet vett fel jogos fizetésénél (Klopotiva 1799/8).

Szász András lévita 1800–1801

Szászvároson subscribált 1774-ben. Később Hosdátton (1802–1823) lett lelkipásztor.

Dants Dániel 1803–1806

Körösbánya

Fogarasi István 1694 körül

Pápai János 1713–1714

Enyeden subscribált 1701-ben. Előzőleg rector volt Szászvároson, majd 1713 előtt Foltton töltött be lelkészi hivatalt. Körösbányáról Barcsára (1714–?) ment.

Süllői Dániel 1733

Enyeden subscribált 1715-ben. Ribicén és Rákosdon (1745 k.) szolgált.

Kotsi György 1748–1770 megh.

1748. dec. 23: Bodoki Henter László brád-ribicei lelkész jelenti a püspöknek, hogy a körösbányai papot, Kotsi Györgyöt a fiscalis director megintette: mivel sine consensu regio foglalta el állását s mivel kevés híve van, 8 nap alatt távozzék; az egyháznak addig járt vásárvám beszédésétől is eltiltotta. A Teleki-család egyik tagja válaszol: a körösbányai református eklézsia régi, a nagy kőtemplom is református volt, erre ma élő emberek is emlékeznek. Később foglalták el a katolikusok, ezután a ma élő öreg Sipos István adott egy telket, amire a mai református fatemplom és parókia felépült. A mostani megintés oka: Dobra Péter fiscalis directort valaki helytelenül informálta.³⁹⁶ A vizitáció lelkére köti a gyermekek tanítását (Körösbánya 1767/1.).

Csoma (Csomós) István 1771–1807

Enyeden subscribált 1768-ban. 1771. jún. 18-án hozták le az enyedi kollégiumból (Körösbánya 1772/1-mo). Lelkészi szolgálatát dicsérték, de a tanításban hanyagnak bizonyult (Körösbánya 1776/1-mo). Olajos György hat gyülekezeti taggal együtt panaszlevelet adott be ellene, de az ott szereplő vádak hamisnak bizonyultak (Körösbánya 1790/1-mo). A templomépítés alatt sokat vesződött a gyülekezettel, ezért távozni készült Körösbányáról (Körösbánya 1792/8-vo). A temp-

³⁹⁶ Magyar Országos Levéltár (a továbbiakban: MOL) P 658 Teleki család levéltára, Új rendezés nr. 1972, 1973.

lomépítés során tett költségeinek visszatérítését elengedte a gyülekezetnek (Körösbánya 1796/3-szor). Lakatos János gondnok panaszolta, hogy visszautasította a fizetés gyanánt küldött szekér fát (Körösbánya 1799/1.). Budai Péter gyermekét nem akarta megkeresztelni, anyósát nem akarta eltemetni. (Körösbánya 1800/3.).

Kristyor

Keresztúri György 1686 körül

Belényesi Grausser Dávid 1700–1702

Enyeden subscribált 1687-ben. Részegeskedéssel vádolták (Kristyor 1700). 1715-ben udvari pap volt Malomvízen.

Gerson Mihály (csernátoni) ?–1753–1769

A gyülekezet kérte a vizitációt: utasítsa a lelkeszt, hogy vasárnap délután is tartson istentiszteletet. (Kristyor 1767/1–2.).

Szatmári József lévőta 1772

Enyeden subscribált 1769-ben. *Könyvből könyörgött* és ritkán prédikált (Kristyor 1772/2-do).

Bitai Ferenc lévőta 1773–1775

Isipi György négy óntányér ellopásával gyanúsította (Kristyor 1775/6-o).

Doka Sándor lévőta 1776

Enyeden subscribált 1769-ben. Csak *próbára vétettetett fel az ekklézsia által*, de részegeskedése és erkölcstelensége miatt nem marasztották meg (Kristyor 1776/2-do).

Jantso Andias 1777 júl 20.–1784 megölték Brádon

Enyeden subscribált 1768-ban. Részeges és botrányoztató életet élt (Kristyor 1779/1-mo). Hanyag volt a tanításban (Kristyor 1779/2-do). Összeszólalkozott több hívével (1779/2-do). 1780-ban már pozitívan nyilatkoztak róla (1780/1-mo). Vádolták rendetlen harangoztatással, hiányzásokkal, a beteglátogatás elhanyagolásával, illetve azzal, hogy *az egyházfinét propria auctoritate megverte* (Kristyor 1782/1-mo). Az egyházfiúi tisztséget végző asszony, Szirb Kis Anna azzal vádolta, hogy meg akarta erőszakolni, de vádjá később alaptalannak bizonyult (Kristyor 1782/2-do, 1783/5-to). Panaszkodott a kerítetlen parókia miatt (Kristyor 1782/4-to). Szabadszájúsággal vádolták (Kristyor 1783/1-mo).

Gál Z. Zsigmond lévőta 1790

Magyari János lévőta 1796

Az egyházfi, Szakáts József neve alatt kézre bocsátott és világ eleibe terjesztett egy magáról szóló eklézsiabeliek opiniojokat előadó írást, mely írásba a templomot és iskolaházat is magokról beszélni előhozta, amellyel a gyülekezetet megbántotta (Kristyor 1796/1-ben). Később Kéménden lett mester (Kristyor 1797/8-szor). Tartozó kristyori fizetésének egy részét a gyülekezetnek adományozta, hogy arra templomi énekeskönyveket vásároljanak (Kristyor 1797/8-szor).

Bán István (szeredai) 1797–1807

A kántori szolgálatot nem vállalta (Kristyor 1797/4-szer), 1800-ban viszont arról számoltak be, hogy kántorkodott is (Kristyor 1800/III.). Tanítói feladatokat is ellátott (Kristyor 1802/I.). Kristyori Lajos és Kristyori István között feszültséget szított (Kristyor 1803/III./1-ben). A tanítást abbahagyta, mert a szülők semmit sem fizettek (Kristyor 1803/III./2-szor). Kristyori Mihály gondnok azzal vádolta alaptalanul, hogy *az olá papnének halála ökegyelme miatt esett volna* (Kristyor 1803/IV./1-mo). Kristyori Mihály panaszolt ellene, hogy textus nélkül prédikált, valamint a Kristyori fiúágat prédikációiban megsértette (Kristyor 1804/I./1–2.). Kristyori Farkas kövel dobálta és szidalmazta (Kristyor 1804/II.). Panaszolták, hogy *igen nagy maga megerőltetésével és különös hangon prédikál*, illetve hogy nem tanítja a gyermekeket (Kristyor 1806/I.).

Lozsád

- Balai György 1640 körül
 Csalánosi János 1649-ben „néhai”
 Margitai István 1663 után
 Enyeden subscribált 1663-ban. 1668 körül Marosillyén szolgált.
 Farczádi Ferenc 1672 előtt
 Patai Máté 1676 körül
 1676 előtt Vajdahunyadon szolgált.
 Szentgyörgyi István 1686
 Előzőleg Rákosdon szolgált. Részezen prédikált, hanyagsággal és erkölcstelenséggel vádolták és nem marasztották meg (Lozsád 1686). Mestere *számárnak hívta* (Lozsád 1686). Később Marosillyén és Nagyrápolton is szolgált, majd káplán lett Déván.
 Tállyai Pál 1687–1689
 Sárospatakon subscribált 1668-ban. 1673-tól 1679-ig Szászvároson volt rektor. 1686 előtt Rákosdon szolgált.
 Jenei Sámuel 1690–1692
 Enyeden subscribált 1680-ban. A *bibliaolvasást és az hétköznapi praedikállást* ritkán gyakorolta (Lozsád 1690). *Némelyek becstelenül tractálták* (Lozsád 1692/7.). Lozsádról Vajdahunyadra (1693–1702), majd Dévára (1702–1711) ment. Innen hívták meg 1711-ben Kézdivásárhelyre.
 1693-ban nincs pap
 Albisi Sámuel 1694–1696
 Enyeden subscribált 1681-ben. 1688-tól 1691-ig Szászvároson volt rector. Déván káplán (1691–1693), Foltos lelkész (1693) volt. Gyakran hiányzott a gyülekezetből és hosszan, unalmasan prédikált (Lozsád 1695). Panasztották, hogy a mesterrel *háborúságban él*, az eskütekkel civódik, prédikációi s imádságai túl hosszúak (Lozsád 1696). Lozsádról Kéméndre (1697–1702), majd Zalasdra (1702 után) ment.
 Sz. Várallyai István 1697–1702
 Enyeden subscribált 1687-ben. Franekerben (1692) peregrinált. Lozsádi szolgálatát megelőzően káplán volt Déván (1693–1697). Hívei elégedetlenek voltak vele (Lozsád 1705). Lozsádról Vajdahunyadra (1703–1713) ment.
 Békési Ferenc 1702–1704
 Enyeden subscribált 1687-ben. Előzőleg Hátszegen (1693–1702) szolgált. Lozsád után Malomvízen (1705), Bábolnán (1705) és Hátszegen (1706–1713) töltött be lelkési hivatalt.
 Keresztúri B. Péter 1705
 Előzőleg Marossolymoson (1700–1702) volt lelkész. Lozsádról Algyógyra (1710–1713), majd Vajdahunyadra (1713–1731) ment. 1715-től senior volt.
 Thokai István 1712–1714
 Előzőleg Déván volt káplán, majd Tustya–Demsus (1712–1714) papja.
 Rákosi István 1717–1719
 Előzőleg Kéménden (1713–1715) szolgált. Később Marossolymoson (1720–1728) volt lekipásztor.
 Zilahi Pál 1731–1755 (1738-tól senior)
 Marosvásárhelyen tanult. Franekreben (1726) peregrinált.
 Herepei Isván 1756–1766
 Enyeden subscribált 1731-ben. Ugyanitt volt praeceptor, majd Szászvároson (1740–1742, 1744–1749) rektor. Hardevijkben (1742–’44) peregrinált. Alpestesen szolgált (1752–1755, 1766–1780).

A gyülekezet egy része nem akarta megmarasztani (Lozsád 1763). Alpestesi lelkészként bizonyos követeléseket terjesztett a gyülekezet elé, de azok nem bizonyultak jogosnak (Lozsád 1767).

Ventz István 1766–1778

Szászvároson subscribált 1746-ban, majd Enyeden 1749-ben. Előzőleg Galacon (1758–1763), Hátszegen (1763) és Alpestesen (1766) szolgált. Felesége Jantsó Judit. 1766-ban hívta meg a gyülekezet Herepei István helyébe (Lozsád 1766/2-do). Hiányzásai miatt keresztlehetlenül halt meg néhány gyermek (Lozsád 1774/1-mo). A délutáni istentiszteleteket nem tartotta meg (Lozsád 1778/1-mo).

1779-ben nincs lelkész

Vitályos Gábor 1780–1818 megh.

Enyeden subscribált 1763-ban. Előzőleg Hosdátton (1771–1779) szolgált.

Malomvíz

(udvari papság)

Jánki Márton 1665 után

Enyeden subscribált 1665-ben.

Ajtai György 1671 után

Enyeden subscribált 1671-ben.

Istvánházi István 1691 után

Enyeden subscribált 1691-ben. 1703-ban román nyelvű református zsolnároskönyvet másolt a Kendeffy-udvarban.³⁹⁷

Hídvégi ... 1696 után

Békési Ferenc 1705

Enyeden subscribált 1687-ben. Előzőleg Hátszegen (1693–1702) és Lozsádon (1702–1704) szolgált. Később Bábolnán (1705) és Hátszegen (1706–1713) töltött be lelkési hivatalt.

Détsi János 1707

Odera-Frankfurtban (1698) és Franekerben (1700) peregrinált. Később Óraljaboldogfalván (1712) és Alpestesen (1717–1731) szolgált.

Belényesi Grausser Dávid 1715

Enyeden subscribált 1687-ben. Előzőleg Kristyoron (1700–1702) szolgált.

Ikafalvi Márton 1727

Enyeden subscribált 1714-ben. Előzőleg Klopótiván (1719) szolgált. Malomvízről Hátszegré (1740–1753) ment.

Marosillye

Peretsényi Izsák 1640 körül

Margitai István 1668 körül

Enyeden subscribált 1663-ban. Lozsádon is szolgált.

Besenyi Pál 1676 előtt

Marosvásárhelyen subscribált 1659-ben. Szolgált még Hosdátton, Kéménden és Nagyrápolton (mindenhol 1676 előtt).

³⁹⁷ Mihail Alin Gherman: *O psaltire calvino-română necunoscută*. Lucrările sesiunii științifice a Bibliotecii Academiei Române. Cluj, 1973. 180–181.

- Enyedi Gáspár 1686 előtt
Külföldi akadémián járt.
- Szentgyörgyi István 1686
Előzőleg Rákosdon és Lozsádon szolgált. Később Nagyrápolton illetve Déván.
- Musnai Mihály 1692
Enyeden subscribált 1676-ban. Leidenben (1684), majd Franekerben (1685) peregrinált. 1692-ben távozott az egyházmegyéből.
- Nádudvari István 1695–1697
Enyeden subscribált 1679-ben. Ezt követően udvari tanító volt. Franekerben (1687) peregrinált. Rector volt Szászvároson (1691–1692). Marosillyéről Tordosra ment.
- Debretzeni Mihály 1700
- Patai János 1705–1713 megh.
Külföldi akadémián járt. A gyülekezet patrónusa elégedetlen volt vele, nem akart fizetni és elmozdítását kérte (Marosillye 1705).
- Csáki Miklós 1706–1713
Enyeden subscribált 1692-ben. Franekerben (1696) peregrinált. Előzőleg Déván (1702 előtt) és Hátszegen (1702–1706) szolgált. Marosillyei szolgálata alatt talán akadémián volt. 1713-tól újra Hátszegen szolgált.
- Pataki András 1716
A patrónus megtagadta fizetését, ezért távozni kényszerült a gyülekezetből (Marosillye 1717). 1723 körül Zalasdon lett lelkész.
- Dési Miklós 1717–1718
Részegen szolgált, feleségét gyakran verte (Marosillye 1718/1). Paráznasággal és pedofiliával vádolták és megfosztották lelképásztori hivatalától (Marosillye 1718). 1719-ben egy parciális zsinaton ismét előkerült a kérdés, itt a fentiek mellett megjelent a homoszexualitás vádja is.³⁹⁸
- Deáki P. András 1727
Később Hátszegen (1732–1740) töltött be lelkési hivatalt.
- Hévízi Sámuel 1736–1749 megh.
Enyeden subscribált 1712-ben. Előzőleg Marossolymoson (1717–1718), Hátszegen (1718–1724) és Alpestesen (1732–1736) szolgált.
- Vajda György ?–1753–1784 megh.
Enyeden subscribált 1738-ban. A felkelők feleségével együtt megölték.
- Getse József (ajtai) 1790–1797
Előzőleg Fejérvízen (1782–1784) szolgált. Panaszolták, hogy *sokszor kötelességét tellyességgel elmulattya és sokszor hibáson folytattya*, illetve hogy *házsártosságával, veszekedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódásával és egyéb fogatkozásaival, hallgatóit magától elidegenít*ti (Marosillye 1790/1-mo). Azzal vádolták, hogy a gyülekezet számára kamatozó pénz egy részét önhatalmúlag eltulajdonította (Marosillye 1790/3-o). Nem hosszú papi tógában, hanem fekete caputban szolgált (Marosillye 1795/2-szor). Konfliktusban állt Gotsa János nevű mesterével (Marosillye 1797/2.) Marosillyéről Tustyára (1799–1812) ment.
- Verestói Görgy 1802
Később Hátszegen (1802–1822) szolgált.
- Németi Ferenc 1802. nov. 27.–1811
Szászvároson subscribált 1796-ban. Később Nagyrápolton (1813–1825) szolgált. 1817–1825 között senior volt.

³⁹⁸ HZLvUJkv I/2. 151–153.

Tanítók névsora

Hátszeg

Uzoni Péter	?
Enyeden subscribált 1663-ban. Később lelkipásztor ugyanitt.	
Mikelaki Várad Eötvös Gáspár	1679
Enyeden subscribált 1669-ben. Később rector lett Szászvároson (1679–1686), majd lelkipásztor Rákosdon.	
Szilvási János	?
Enyeden subscribált 1678-ban.	
Bajtsi János	?
Enyeden subscribált 1678-ban.	
Csernátoni Ferenc	1686–?
Szászvároson subscribált 1673-ban.	
Belényesi István	1690
Tokai István	1694
1695-től lelkipásztor Óraljaboldogfalván.	
Laskodi István	1695–1698
Az iskolában kocsmát tartó zsellért tartott (Hátszeg 1696).	
Miskolci István	1700?–1702
Győri Pál	1705–1713, 1714–1717
1713–1714-ben Galac és Puj lelkipásztorának kérte. Sattzai János porkoláb hanyagsággal vádolta, a vád utóbb hamisnak bizonyult (Hátszeg 1717 febr.).	
Andrási Benedek	1713–1714
Kazai András	1718
Lustasággal vádolták (Hátszeg 1718).	
Baconi János	?
Enyeden subscribált 1719-ben	
Balog István	1767
Dósa József	1772–1774
Szászvároson subscribált 1763-ban. Részegséggel, hanyagsággal vádolták (Hátszeg 1774/2-o). Ki akart lépni az egyházi szolgálatból, de meggondolta magát (Hátszeg 1774/2-o).	
Gáspár József	1776–1782
Gál Antal	1783
Az 1790-es évektől 1826-ig nincs rektor	

Hosdát

1750-ig Rákosd társegyháza

Papolci Bálint	1687
Pürkereci Mihály	1692–1702
Kibédi Bernárd György	1717–1718
Szöts József (János)	1727
Enyeden subscribált 1719-ben.	
Csernátoni László	?
Enyeden subscribált 1732-ben.	

- Szabó Mihály 1766
 Máté György 1771–1772
Illetlen társalkodásai miatt panaszolt a gyülekezet, tanítóként elégedettek voltak vele. (Hosdát 1772/3-io). 1774-ben elmaradt fizetését kérte (1774/5-to).
 Ormos János 1773–1775
 Enyeden subscribált 1769-ben. Részegessége miatt panaszolták be (Hosdát 1775/1-mo).
 Herceg Lőrinc 1776–1783
 Szászvároson subscribált 1772-ben. 1781-ben betegség miatt nem vett részt a vizitáción (Hosdát 1781/1-mo). Olivér János hanyagsággal vádolta (Hosdát 1782/1-mo).
 ifj. Dobai József 1789–1790
 Szászvároson subscribált 1788-ban. Panaszolták, hogy *nem elég gyümölcsözőn vinné a maga hivatalát, talám a maga éretlen idejére nézve* (Hosdát 1790/2-do).
 Benke László 1792–1793
 Szászvároson subscribált 1790-ben. Az alacsony fizetés miatt távozni készült a gyülekezetből (Hosdát 1793/7-mo).
 Marosi Mihály 1798–1799
 Enyeden subscribált 1789-ben. Innen Bácsiba ment.
 Rác László 1799–1838
 Szászvároson subscribált 1795-ben.

Kéménd (filiája Haró)

- [id.?] Fogarasi Márton 1700
 Enyeden subscribált 1677-ben.
 Étfalvi Kelemen 1766–1771
 László István 1772–1778
 Istentiszteleti szolgálataival elégedettek voltak, tanítói munkájával viszont nem, ezért távozását kérték (Kéménd 1777/4-to). 1778-ban már szorgalmáról dicsérték (Kéménd 1778/2-do).
 Kölönte József 1779–1784 megölték
 Gotsa János 1790–1793
 Panaszkodtak hanyagsága, sok utazása miatt (Kéménd 1793/1-mo).
 Magyar János 1797–1804
 Előzőleg Kristyoron volt lévita. Óraljaboldogfalvára ment a Kendeffy iskolába.
 Vásárhelyi Károly 1805–1828
 Szászvároson subscribált 1801-ben.

Kitid

- Henter István 1772–1788. febr. 11. megh.
 Lustasággal vádolták (Kitid 1783/2-do).
 Silvester László 1793–?
 Hatházi Péter 1801–1802
 Szászvároson subscribált 1795-ben. Szolgáltatával a gyülekezet nem volt megelégedve, ezért eltávolították (1802/VIII.).

- ifj. Szabó János 1803–1814
 Enyeden subscribált 1784-ben. Panaszolták, hogy túl magasan kezdte az éneket, az iskolában katonákkal mulatott és pipázott, ezen kívül gyanús személyek házához járt (1805/II.).

Klopotiva

- Zágoni ... 1727 előtt
 Nagy Dániel 1773–1774
 Szászvároson subscribált 1761-ben. 1774-ben távozási szándékát jelentette (Klopotiva 1774/2-do).
 1775-től nincs mester.
 Szász András (lévita) 1800–1801
 Lelkipásztor lett Hosdátan.

Körösbánya

- Dálnoki B. Mihály ?
 Enyeden subscribált 1670-ben.
 Dobolyi Tamás 1713
 Szászvároson subscribált 1709-ben.
 Hollósi Mihály 1733
 1772–1778-ban nincs mester.
 Nagy Sándor 1779
 1780–1781-ben nincs mester.
 ifj. Katonai György 1782–1783
 Sokat hiányzott (Körösbánya 1782/1-mo). A város bírása jogtalanul láncra verette és hetivásár napján a városon végighordozta (Körösbánya 1783/3-tio).
 Fazakas Zsigmond 1783–1784 megh.
 Megölték a felkelők (Körösbánya 1790/6-o).
 Jeddi József 1790–1792
 Kolozsváron subscribált 1779-ben. 1790-ben jelentette szándékát a tanítói állás elfoglalására (Körösbánya 1790/6-o).
 Nagy Albert 1796–1797
 Hanyagsággal, durvasággal és *a városon alá s fel való koricálással* vádolták (Körösbánya 1796/2-szor). Dregán Jákob azt panaszolta felőle, hogy fiát meg akarta verni (Körösbánya 1796/2-szor).
 1800-ban nincs mester.
 Balog Katalin (ugrai) 1801–1805
 Az egyházmegye első tanítónője, Dregán Jakab felesége. Munkájával elégedett volt a vizitáció, fizetése viszont nem volt (Körösbánya 1802/III., 1804/IV.).

Kristyor

Kováts Antal	1767
Szatmári József (lévita)	1772
Enyeden subscribált 1769-ben.	
Bitai Ferenc (lévita)	1773–1775
Doka Sándor (lévita)	1776
Gál Z. Zsigmond	1790
Magyari János	1796

Lozsád

Szombati István	1674
Kis–Komáromi R. György	?
Sárospatakon subscribált 1671-ben.	
Szentmiklósi P. György	?
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1672-ben.	
Patai Pál	1686
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1677-ben. Rossz viszonyban volt Szentgyörgyi István prédikátorral, akit számárnak nevezett (Lozsád 1686).	
Bereckszázi István	1692
Igen halk szavú volt (Lozsád 1692).	
Rimaszombati Cs. György	?
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1686-ban.	
Szilágyi Zsigmond	1694
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1689-ben. Nem tanított lelkesen, mert máshová készült. (Lozsád 1694).	
Szentpéteri Márton	1695–1696
Gyakran hiányzott a gyülekezetből (Lozsád 1695). Állandó konfliktusban volt lelkipásztorával (Lozsád 1696). A lelkész hiányában az istentiszteleti szolgálatokat is elvégezte (Lozsád 1696).	
Siketfalvi István	?
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1692-ben.	
Tiszabecsi P. András	?
Sárospatak–Gyulafehérváron subscribált 1693-ban.	
Geszthelyi János	1700
Várallyai Ferenc	1701–1702
Andrási Benedek	1717
Részegeskedései, veszekedései miatt panaszkodtak. A gyermekeket gyakran verte (Lozsád 1717).	
Szatmári Gábor	1718–1719
Jantsó Mihály	?
Enyeden subscribált 1722-ben.	
Fábián Basilius	?
Enyeden subscribált 1728-ban.	
Bágyoni György	?
Enyeden subscribált 1729-ben.	

Kovács Jakab	?
Enyeden subscribált 1729-ben.	
Vásárhelyi Mihály	?
Enyeden subscribált 1731-ben.	
Csernátoni László	?
Enyeden subscribált 1732-ben.	
Zágoni István	?
Enyeden subscribált 1746-ban.	
László István	1764–1772
Enyeden subscribált 1752-ben. A Partialis rendelete értelmében nem folytathatta Lozsádon szolgáltatát (Lozsád 1772/2-do).	
Csiszér Simon	1773–1783–?
Enyeden subscribált 1766-ban. Sokat betegeskedett (Lozsád 1774/1-mo). Nem akarták megmarasztani, de kifogást sem tudtak ellene felhozni, ezért a vizitáció megmarasztotta (Lozsád 1778/1-mo).	
Moritz Gábor	?–1790
Enyeden subscribált 1775-ben. 1790-ben Hátszegre (1790–1801) ordinálták. (Lozsád 1790/1-mo).	
Borbát László	1790–1793
Tisztartó lett Batizon.	
Csávási Vas József	1794–1800
Enyeden subscribált 1789-ben. Többnyire latinul tanította a gyermekeket (Lozsád 1796/2-szor).	
Vas Sámuel	1800
Szászvároson subscribált 1795-ben. Nem volt elég szorgalmas (Lozsád 1800/2-o).	
Borsos Sámuel	1802–1804
Enyeden subscribált 1798-ban. Fekete Lázár panaszkodta, hogy édesanyjának temetésén a koporsót nem kísérte el a sírig (Lozsád 1804/II.). 1805-től Zejkfalván lett lelkipásztor.	
Mos István	?
Enyeden subscribált 1802-ben.	
Uttzás József	?
Enyeden subscribált 1802-ben.	

Malomvíz

	(udvari iskola)
Baranyai Decsi Tóbiás	?–1592–?
1592: „Tobias Decsi de Baranya hic fuit paedagogus.” ³⁹⁹	
Decsi N. János	1699
Ürmösi Basílius	?
Szászvároson subscribált 1702-ben, majd Enyeden 1703-ban.	
Rétyi István	?–1727–?
Enyeden subscribált 1725-ben, utána talán akadémiaira ment.	

³⁹⁹A Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat évkönyve. VII.(1891-1892). Déva, 1892. 70. Szinte Gábor közlése.

Marosillye

Papolci Bálint 1695–1700

Pap József 1767

Az 1770-es években nincs rektor

id. Katonai György 1780–1784 megh.

Mind kántori, mind tanítói szolgálatával elégedettek voltak (Marosillye 1780/1-mo). Nem vállalta a harangozást (Marosillye 1780/3-tio). Megölték a felkelők.

Balog Zsigmond ?

Szászvároson subscribált 1787-ben.

Herepei József 1790–1795

A *parasztgyermekkel a nemes gyermekeket csúfosan verette*, a lelkész hiányában nem végezte el az istentiszteleti szolgálatokat, a lelkész által kijelöltektől eltérő énekeket énekelt istentiszteleten (Marosillye 1795/4-szer).

Gotsa János 1797–1803 megh.

Konfliktusban állt prédikátorával, Getse Józseffel (Marosillye 1797/2.). Sokat gyengélkedett (Marosillye 1803/2).

Vásárhelyi Károly 1805

Szászvároson subscribált 1801-ben. Nem volt megfelelő lakása (Marosillye 1805/IV.).

Meszlényi János 1806-1807

Szászvároson subscribált 1803-ban.

Tárgymutató

Témák szerint

Abecedarius. Lozsád. A mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammaticistától és syntaxistától (Lozsád, 1700).

Adó, taxa. Hátszeg. „Az Küküllővári uram zselléri, mivelhogy ecclesia földén laknak, a taxat az ecclesianak adgyák” (Hátszeg, 1691/2.); „a csizmadia céh minden esztendőben tartozik visitator uraiméknak egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab pecsenyével, mivel a cimiteriumból kiszakasztott földön árulnak vasárnapokon” (Hátszeg, 1697); „végeztük, hogy a zsellérektől járandó taxa és házbér az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része penig az ecclesiajé legyen” (Hátszeg, 1717/Szeptember/VI.).

Adomány. Kitid. Gábor szőlőt, kaszálót és pénzt adományos testamentumában az eklézsiára (Kitid, 1772/1-o); „Ajtai Getse Mihály, életében borbereki református pap, Kitiden való malmának jövedelméből adott” pénzt a gyülekezetnek (Kitid, 1799/8-vo). **Klopotiva.** Pogány János testamentumban adományoz az egyháznak zálogos örökséget, jobbágysággal együtt (Klopotiva, 1773/10-o; 1744/5-to; 1776/4-to; 1777/3-tio; 1779/2-do; 1782/4-to); újabb adományok (Klopotiva, 1777/9-no-10-o). **Kristyor.** Kollégiumi diákoknak, peregrinusoknak (Kristyor, 1803/VII.; 1804/III/B.); „Ems nevű elpusztított helységnek” és Szárazajtának (Kristyor, 1804/III.B.).

Agentia. Klopotiva. A bécsi agentianak pénzt utalnak ki az eklézsia pénztárából (Klopotiva, 1802/II.B., 1806/IV.B.). **Lozsád.** Az agentiaira költöttek (Lozsád, 1764/8.; 1766).

Approbatae Constitutiones. Körösbánya. A Vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatae Constitutiones artikulussával bünteti és átadja őket a magisztrátusnak, ha az elkövetkező három hét alatt hétköznap legalább kétszer, vasárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnek az úrvacsorával (Körösbánya, 1783/2-do.).

Árenda. Hosdát. Az egyház pénze „a fogadó arendájából gyűl akkor [...], mikor arendaba kiadattatik, mikor pedig nem találtatik senki, aki azt arendaba kivegye, akkor a falusiak rendre árulnak benne, mint a falu közönséges korcsomájában, és ekkor semmi jövedelme nincsen abból az eklézsiaának” (Hosdát, 1793/1.); „mészárszék tartatván a helységben, ennek is arenda taxaja az eklézsiaé mindenkor” (Hosdát, 1793/2.); az arendátor más bort addig nem árulhat, amíg a lelkész és a mester borát meg nem veszi jó áron (Hosdát, 1793/Panaszul).

Átok, átkozódás. Lozsád. Anya és lánya a lelkész lakására ment, ahol a lány átkozódni kezdett „kivált az őkegyelme feleségét átkozta terhének büntetésével” (Lozsád, 1719).

Bányászok. Kristyor. Szerződést kötöttek a bányászokkal az erdő használatra nézve (Kristyor, 1790/do; 1792/4-to; 1796/3-szor/3); a bányászokkal kötött szerződés teljes szövege igen érdekes (Kristyor, 1796/3-szor).

Beteglátogatás. Hátszeg. Panasolja az eklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, déllyesti praedicationkat elmulattya” nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719). **Kristyor.** Súlyos pana-

szok a lelkész ellen (nem harangoztat, a betegeket többszöri kérésre sem látogatja meg, az eklézsia híre nélkül gyakran eltávozik, „az egyházfinét propria auctoritate megverte”) (Kristyor, 1782/1-mo).

Bibliaolvasás. Lozsád. Panasz a lelkészre, amiért a „bibliaolvasást és az hétköznapi praedikállást” elhanyagolja (Lozsád, 1690).

Bíró. Körösbánya. A város bírása alaptalan váddal elfogatta, láncra verette és a heti vásár alkalmával körbehordatta a helyi kántort, a vizitáció kéri a Táblát, hogy az ügyet vizsgálja ki és a kántor illetve a lelkész rend becsületén esett csorbát köszöriüljék ki (Körösbánya, 1783/3-tio.).

Bor. Lozsád. A kocsmá adójából és a bor eladásából komoly bevétele van az egyháznak (210 Ft.), kintlevőség a helyi négy kocsmárosnál 77 ft. (Lozsád, 1780/6-to).

Bordély. Hátszeg. Több zsellér egyik zsellér házaspár házát „gonoszszágnak bordélyának lenni doceállyák” (Hátszeg, 1717/Szeptember/VII.).

Botránkozás. Hosdát. „Vagynak botránkoztató személyek, akik az itt nyomorgó ministereket (úgy hallatik) attával szidták” (Hosdát, 1702/1. és ad 1-mum); többen is megbotránkoztatták a gyülekezetet, amikor versengés támadt az ülésrend és az úrvacsorához való kiállítás ügyében (Hosdát, 1871/2-do); „botránkozással hallja [a vizitáció] a nagy botránkozást, melyet a múlt Úrnak napján okozott Antalfi Mátyásné és Vitéz Jánosné a templomban lett tépelődésekkel”, a vétség nagyobb, hogysem törvényt tegyenek, ügyük a Partialisra tartozik (Hosdát, 1791/2-do); botránkoztató levél jelent meg a torony oldalára kiragasztva, a lánynak utána kell járnia, hogy tisztázza magát, másképpen „a szenteknek társaságából el fog rekesztetni” (Hosdát, 1792/3-tio); a lelkész és a presbitérium egyaránt panaszolja „Dali Mihálynak botránkoztató életét abban, hogy a táborból való visszajövele után, már szinte másfél esztendőttől fogva a templomban nem volt, Úr vacsorájával nem élt, amellyel magát az egyházi törvények erejével excommunicálta” (Hosdát, 1793/4-to). **Kéménd.** Botránkoztató személy a gyülekezetben, tisztítsa meg magát, különben a „communione sanctorum eltiltatik” (Kéménd, 1790/5-to). **Kristyor.** Panasz az egyik asszony ellen, amiért botránkoztató a templomi ülés dolgában, a vizitáció utal a Generális Zsinat döntésére ebben a kérdésben (Kristyor, 1796/7-szer; 1797/6-szor).

Brachium seculare. Lásd: **Karhatalom.**

Bukarest. Klopotiva. „A tolvajok által elvitett szent edények közül elékerült az ezüsttángyér ilyen inscriptioval: Johannes Pogány curavit fieri Ecclesiae Refor. Klopotivaiensi Ao 1733. Mellyet a tekintetes Nemes Tábla rendelkezéséből azon tolvajok executiojokra Oláhországba küldetett tekintetes Bakosnyitza László uram hozott vissza Bukuresdről” (Klopotiva, 1777/5-to).

Bűnbánati (penitenciális) hét, nagyhét. Hátszeg. A vizitáció felszólítja a lelkészt, hogy „a filialis eklézsiákban levő hallgatóit mennél gyakrabban lehezt, látogassa meg, és kivált penitentialis heteken házaiknál könyörgést tenni el ne mulassa” (Hátszeg, 1804/1./2-szor). **Kéménd.** Az eklézsiának nincs harangja, az egyházfi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene).

Büntetés. Körösbánya. Panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajtat be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkal ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.). **Lozsád.** Ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola körüli kerítést, a vizitáció büntetésből eltiltja a szolgálatától mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.).

Céh. Hátszeg. „A csizmadia céh minden esztendőben tartozik visitator uraiméknak egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab pecsenyével, mivel a cimiteriumból kiszakaszott földön árulnak vasárnapokon” (Hátszeg, 1697).

Chirurgus. Lásd: Sebész.

Cigány. Hosdát. Rácz István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával. (Hosdát, 1776/3-tio).

Cinterem. Hosdát. A földindulás megrongálta a templom és a parókia épületét, és a cintermet, amiért határozták, hogy ezután oda senki ne temetkezzen, a hegy ellen pedig erős támaszt építsenek (Hosdát, 1781/3-tio). **Klopotiva.** „Kegyes intentiojában vagy a tekintetes nemes ekklezsiának, hogy iskolát és mesterséget is állítson fel”, az iskolát a cinterembe akarják építeni, a templom mögé (Klopotiva, 1771/6-to); „pusztán van mind a templom cinterme, mind a parochia” (Klopotiva, 1796/5-szor.).

Collecta, kéregetés, gyűjtés. Hosdát. Az omlófélben lévő templom helyébe újat kell építeni, a Főkonzisztóriumhoz és a Guberniumhoz kell fordulni, hogy a collectara engedélyt szerezzenek (Hosdát, 1793/11-szer.); „magyarországi kollégyiomoknak, templom számára kéregetőknek, égett helységeknek, peregrinansoknak és supplicansoknak” pénzt adtak (Hosdát, 1804/V./Erogált/5-to);

Conventio, díjlevél. Hátszeg. A lelkész panaszoja, hogy még nincs conventio, és nem tudja, kitől mennyi bért kérjen (Hátszeg, 1792/1-mo); báró Nalácz István adománya a lelkési szolgálat honorálására (Hátszeg, 1802/II.c.). **Hosdát.** A lelkési fizetésről készített lajstromot megújították és annak újra érvényt szereztek (Hosdát, 1771/Deliberatio); a lelkész panaszoja, hogy nincs amiből tisztességesen megéljen, a vizitáció utasítja a presbitériumot, hogy minden évben vizsgálja felül a conventiot „secundum facultatem individuorum” és adja meg a lelkésznek járó méltó fizetést, az egyházkormányzást pedig együtt végezze a lelkésszel és ne éljen vissza tekintélyével (Hosdát, 1790/3-tio); „némellyek borbéli conventio szerint ígért béreket nem akarják megadni” (Hosdát, 1807/II.). **Kéménd.** Ez idáig nem volt megegyezés a lelkész és a gyülekezeti tagok között arra nézve, hogy ki mennyit fizet, ez utánra ezt el kell készíteni (Kéménd, 1790/3-tio). **Kitid.** A gyermekek tanítására és kántori hivatalra iktatták be Henter Istvánt és a vizitáció előtt fogalmazott díjlevelében rögzítették járandóságát (Kitid, 1772/6.); a „régibb possessoroknak decessusokkal a papi conventio egésszen nyaka szakadott” tehát újra kell azokat fogalmazni (Kitid, 1777/3-tio); nincs előrehaladás a papi conventió és helyi megajánlás terén (Kitid, 1782/1-mo); lelkészváltás után „kötölöztetik az új egyházi atyafi azt szóról szóra leírva minél hamarabb tiszteletes notarius uramnak általadni” (Kitid, 1793/2-do); a „papi conventio” részletes leírása, személyekre és az adományok nevére lebontva (Kitid, 1799/Papi conventio). **Klopotiva.** A vizitáció jóváhagyja az iskolaépítés tervét, és írásba foglalja közös akaratból született mesteri díjlevelet, házat ígérnek neki (Klopotiva, 1773/2-o); „a tiszteletes loci minister papi conventioja újj szemre vétetvén” (Klopotiva, 1773/3-tio); minél hamarabb mester kell hívni, mert a mesteri ház építésére elegendő pénz gyűlt össze és tisztes díjlevél is van (Klopotiva, 1776/2-do); a gondnok nem tudja felmutatni a papi conventiot, ezért a vizitáció újra érvényt szerez az 1784. évben rögzített díjlevelének (Klopotiva, 1796/3-szor); részletes díjlevel (Klopotiva, 1799/I.). **Körösbánya.** Nemrég iktatták be a kántort hivatalába, az eklézsia határozza meg a tanító fizetését (Körösbánya, 1779/6-to.); a mesteri díjlevelet megállapítják gyermekenként a helybéli gazdákra és özvegyekre (Körösbánya, 1781/4-to.); gondnokválasztást rendel el a vizitáció, aki gondoskodik a conventioban foglaltak betartásáról (Körösbánya, 1790/2-o.); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérteit biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a Vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.). **Kristyor.** A lelkészbeiktatás

alkalmával ígérte a gyülekezet, hogy felszántja és beveti a lelkész földjét, nem tette, most protokolláltatni kell (Kristyor, 1779/3-tio); az állandó helyi lelkészi állás megszervezésére nézve díjlevelet írtak, személyes hozzájárulásra lebontva a költségeket és aláírva (Kristyor, 1796/2-szor); „a mesteri conventio a venerabilis tractus ládájába bétették a jövődöbéli bizonyosságul” (Kristyor, 1796/4-szer); a díjlevél kiegészül (Kristyor, 1802). **Marosillye.** Megújították, mert „rajta naevus [folt] esett” (Marosillye, 1781/4.); nincs napra kész papi és mesteri conventio, vizitáció inti a presbitériumot, hogy a törvény értelmében 30 napon belül készítsék el (Marosillye, 1795/5-ször).

Curator, kurátor. Lásd: **Gondnok.**

Családlátogatás. Hátszeg. A vizitáció felszólítja a lelkészt, hogy „a filialis ekkleziákban levő hallgatóit mennél gyakrabban lehezt, látogassa meg, és kivált penitentialis heteken házaiknál könyörgést tenni el ne mulassa” (Hátszeg, 1804/I./2-szor). **Marosillye.** A vizitáció „sajnálva tapasztalva, igaz, hogy tiszteletes uram nem papi törvényes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tiszteletét [...] tiszteletes uramot inti ezen hibáról és szorossan azt rendeli, hogy tiszteletes uram soha többé, se hétköznap, se innepnap a templomba törvényes papi öltözete nélkül ne mennyen. Sőt még házhoz is papi köntösébe mennyen mindenüvé és mindenkor, mikor papi kötelességének folytatása szükséges. Külömben a canon szerint való bánásra magát méltóvá teszi (Marosillye, 1795/2-szor).

Diák. Kristyor. Pénzt adtak 2–2 „enyedi supplicansnak” és „egy kolosvári peregrinans deáknak” (Kristyor, 1803/VIII.; 1804/III/B.).

Díjlevél. Lásd: **Conventio.**

Dislocatio. Lozsád. Herepei Istvánnak a lozsádi gyülekezettel való összekülönbözése miatt cserére gondolnak a hátszegi lelkésszel (Lozsád, 1766/2.).

Egyházfi. Hátszeg. „Az egyházfi Rinkuly Mihály igen részeges” (Hátszeg, 1686/1); az egyházfi paráznaságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ez alatt úrvacsorával élt; a vizitáció döntése: „addig sacrammal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne légyen, míg ekkleziát nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do). **Kéménd.** Az ekkleziának nincs harangja, az egyházfi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene); a gondnok és az egyházfi választása az ekklezsia hatáskörébe tartozott, a megválasztott személyeket az esperes hagyta jóvá és vette be tőlük a hivatali esküt (Kéménd, 1790/7-mo). **Klopotiva.** Az ekkleziában az egyházfiú szolgálatot görögkeleti román végzi (Klopotiva, 1802/VI.). **Körösbánya.** Ha továbbra is versengés lesz a templomi padok ügyében, a lelkész és az egyházfi adja át a magisztrátusnak (Körösbánya, 1755/4-o); a helybéli lelkész és az egyházfi költségén öntetett harangot az egyházközség (Körösbánya, 1793/7-o.).

Ekklezsia. Hátszeg. „Végeztük, hogy a zsellérektől járandó taxa és házbér az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része pedig az ecclesiaié legyen” (Hátszeg, 1717/Szeptember/VI.); panaszkodik az ekklezsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, déllyesti praedicatiokat elmulattya” nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719).

Ekkleziakövetés. Hátszeg. Csulaj János lelkészt feloldják az kiközösítés hatálya alól és ekkleziakövetésre utasítják (Hátszeg, 1694/Deliberatum); az egyházfi paráznaságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ez alatt úrvacsorával élt; vizitáció döntése: „addig sacrammal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne légyen, míg ekkleziát nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do). **Hosdát.** Rác István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával, ekkleziakövetésre hajlandó (Hosdát, 1776/3-tio); egy év múlva még nem követett ekkleziát, ezt panaszkodik a lelkész (Hosdát,

1777/2-do); módja: „ezen jelenvaló héten minden nap eljárjon a templomba kétszer, és az ajtón belől fennállva tartson paenitentiat, s a közelebb következő vasárnapon elmúlhatatlanul confiteáljon és az eklézsiával reconciliáljon” (Hosdát, 1777/2-do); Dali Mihály feleségét vádolták azzal, hogy terhesség-megszakítást végzett, tisztázza magát, különben eklézsiát kell követnie (Hosdát, 1793/8-szor). **Lozsád.** Vád paráznságra, amely ha bebizonyosodik eklézsiakövetésre vagy a magisztrátus kezére adassék (Lozsád, 1764/8.).

Ének, éneklés. Kitid. Az oskolamester erkölcsös életével és a gyermekek tanításában mutatott szolgálatával elégedettek „éneklésével külömben contentálódik a nemes eklézsia, hanem annyiban panaszol, hogy olykor igen fenn kezdi az éneket, úgyhogy a hallgatók erőlködés nélkül nem énekelhetnek” (Kitid, 1804/II.). **Klopotiva.** Panaszol a helyi gyülekezetben élő nemes ember, hogy a lelkésznek nincs gondja kivetetni a zsoltárok számát az istentiszteleten, ezért, akik később jönnek nem tudják mit kell énekelni és nem énekelnek (Klopotiva, 1778/1-mo); „az éneklés dolgában tartassék meg a régi praxis, hogy előre a szám tétessék ki a pulpitusra” (Klopotiva, 1778/1-mo). **Kristyor.** Panaszol az eklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögne és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikálásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyor, 1772/2-o). **Marosillye.** Panasz a mesterre, mert a parasztgyermekkel vereti a nemesek gyermekeit, nem akar istentiszteletet tartani, ha a lelkész hiányzik és nem a kellő énekeket választja a prédikációhoz (Marosillye, 1795/4; szer).

Énekeskönyv. Kristyor. A volt helyi lévita, most kémendi mester fizetése Kristyoron maradt hátralékát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyor, 1797/8-szor).

Éneklőszék, -pulpitus. Lásd: **Pulpitus.**

Erdő. Hosdát. Az 1754. évi leírás szerinti betájolása (Hosdát, 1793/Erdők/1–5). **Kitid.** Az eklézsia birtokainak (erdő, kaszáló, szántóföld) részletes leírása (Kitid, 1799). **Kristyor.** Az erdő hasznosításának a folyamata (bárca, visa, aláírás, diárium stb.) (Kristyor, 1775/11-o).

Erkölcstelenség. Lozsád. A lelkész „negligentiával, sokszori kinnjárással, részegen való praedikálásbéli botrányozásával és sok erkölcstelenségével vádoltatik. Kihez képest tellyessel renuciál az ecclesia ökegyelmének” (Lozsád, 1686).

Erőszak. Kristyor. A lelkészt vádolja az egyházfiné, hogy házára tört és meg akarta erőszakolni, a vizitáció inti, hogy bizonyítsa be, különben meggyül a baja (Kristyor, 1782/2-do); az egyházfiné nem tudta bizonyítani, a vizitáció intézkedett, hogy mást válasszanak helyette, őt pedig kötelezi, hogy nyilvánosan kérjen bocsánatot (Kristyor, 1783/5-to). **Lozsád.** „Ferencz Pál vádoltatik, hogy a mezőn egy leányt comprimálni akart, vagy talám comprimált volna is” (Lozsád, 1686/2); az eklézsia borából „a labancok erőszakkal vittek el circiter urn. 3” (Lozsád, 1691/NotaBene). **Marosillye.** Részeges lelkészét azzal vádolja az eklézsia, hogy a maga szolgálóján is erőszakot tett volna, ha más az ajtót reá nem nyitotta volna (Marosillye, 1718/december).

Esketés, esküvő, házasság. Hátszeg. „Az kívülvaló nemesség ökegyelmét [a lelkészt] kihívja esküttetni” (Hátszeg, 1686/Reverendus/3.). **Lozsád.** „Albisi uram egy excommunicata, sem politice, sem ecclesiastice még meg nem lakolt kurvát egy idegen jövevény legénnyel, ki is mihelyt elhálta, menten elszökött, megeskette, sőt a publicatio és amellet való attestatio nem annak rendi szerint estek” (Lozsád, 1694/Difficultas). **Marosillye.** Nemes Ribitzei József úr írásba panaszol aziránt, hogy tiszteletes úr éretlen eszű, mintegy 17 esztendő fiát néhány rendbéli tilalmazások ellen is, mintegy 30 esztendő özvegy és gyermekes

asszonnyal titkon éjjel minden publicatio nélkül copulálta, melyért canon szerint való elégtételt kíván magának” az ügyet a parciálisra halasztják (Marosillye, 1795/3-szor).

Esküvő. Lásd: **Esketés, esküvő, házasság.**

Exkommunikálás. Lásd: **Kiközösítés, excommunicatio.**

Fajtalanság. Hátszeg. „Kiváltképpen [az egyik zsellér] feleségének fajtalanságát és tisztátalan életre mutató cselekedetét” kárhoztatják a többi zsellérek (Hátszeg, 1717 Szeptember).

Fenyítés. Körösbánya. Panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajtat be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.).

Ferencrend. Hátszeg. Területigénylés a hátszegi egyházzal szemben (Hátszeg, 1776/2-do).

Filia, leányegyházközség. Hátszeg. A lelkész panaszolja, hogy kevesen járnak templomba, különösen a filiában, a vizitáció inti a híveket, hogy eljárjanak istentiszteletre (Hátszeg, 1774/1-o); Alsófarkadin a tustyai anyaegyházközséghez akar átmenni, ennek feltétele a közös teherviselés (Hátszeg, 1774/3-tio); a lelkész panaszolja, hogy a materhez tartozó filiák „közzül némelyek megvetvén a Generalis Synodusnak és visitationak determinatioját, magokat Hátszegről elvonnyák, és hol egy, hol más helyhez adplicálják” (Hátszeg, 1777/2-do); a vizitáció inti a lelkészt, hogy „vasárnapokon szorgalmasan vigyázzon a harangozásnak idejére, hogy az se igen idején, se későn ne essék, és azt úgy intézze, hogy a filialis ekkleziákban lévő hallgatói az isteni tiszteletre elérkezessenek” (Hátszeg, 1804/I.); a vizitáció felszólítja a lelkészt, hogy „a filialis ekkleziákban levő hallgatóit mennél gyakrabban lehett, látogassa meg, és kivált penitentialis heteken házaiknál könyörgést tenni el ne mulassa” (Hátszeg, 1804/I/2-szor). **Kéménd.** A harói filia kéri, hogy a lelkész legalább kéthetente vasárnap délután istentisztelet tartson (Kéménd, 1686); sem az anyaegyházközségben, sem a filiában nem élnek az úrvacsorával (Kéménd, (1693/1.); a mater és filia tagjait inti a vizitáció, hogy rendezzék a lelkész fizetését, „különbön gyalázatos temetések leszen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/1.); nem akarják marasztani a lelkészt, a főbírónak nincs ellene kifogása, „a többi pediglen megedgyezett benne, hogy kitudgyák”, a filia tiszteletben tartja a mater bármilyen döntését (Kéménd, 1701); a lelkészt inti a vizitáció, hogy a szokásos csütörtöki istentisztelet rendszeresen tartsa a filiában, különben „az ecclesiastica censurat el nem kerüli” a „harangozásnak bévett rendit is observállyá” (Kéménd, 1716/1./Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszeresek, mint korábban, ígéri, hogy felépülvén az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); a filia vonakodik teljesíteni a materrel kötött szerződését a lelkészi szolgálatot és a közös teherviselést illetően, a vizitáció szigorúan figyelmezteti a szerződésre, megoldási javaslatot tesznek az istentiszteletek időpontjára nézve (Kéménd, 1790/2-do). **Kristyor.** A filiának kell engedni a mater előtt (Kristyor, 1772/3-o.).

Fizetés. Hátszeg. „A város magát opponálván, a fa fizetést nem akarja kiszolgáltatni a contractus szerint” (Hátszeg, 1686/Reverendus/2.); „Halotti prédikatioért nem fizetnek” (Hátszeg, 1686/Reverendus/6.); a tanítónak nem fizetnek (Hátszeg, 1686/ Rector/1); „amikor egy tál étket, egy cipót s egy kupa bort küldenek az harangozásért, az a mesteré, 12 pénz a miniseré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a miniser és mester” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/5.); a beszolgáló lelkész a lelkészi fizetés felét kapta (Hátszeg, 1717/Szeptember/I.); panaszolja a lelkész és a mester, hogy fizetésüket illetően sok a kintlevőség (Hátszeg, 1772/4-o); gondok a fizetés körül (Hátszeg, 1783/2-do); a lelkészi jöve-

delem megjobbítására tett adomány (Hátszeg, 1796/II.[280]). **Hosdát.** Sok a hátrálék (Hosdát, 1702/4.); a lelkési fizetésről készített lajstromot megújították és annak újra érvényt szereztek (Hosdát, 1771/Deliberatio); a lelkész panaszolja, hogy nincs amiből tisztességesen megéljen, vizitáció utasítja a presbitériumot, hogy minden évben vizsgálja felül a conventiot „secundum facultatem individuorum” és adja meg a lelkésznek járó méltó fizetést, az egyházkormányzást pedig együtt végezze a lelkésszel és ne éljen vissza tekintélyével (Hosdát, 1790/3-tio); a katonai szolgálatra távozott gyülekezeti tagok fizetési módjának rendezése (Hosdát, 1790/12-mo); gond a katonák fizetése terén (Hosdát, 1791/1-mo); panaszol a lelkész, hogy esztendőről esztendőre elmarad a bér beszolgáltatása (Hosdát, 1792/2-do; 1793/2-do). **Kéménd.** „Fizetésében vagy on csomakasság, kiváltképen Haróban” (Kéménd, 1693/2.); a mater és filia tagjait inti a vizitáció, hogy rendezzék a lelkész fizetését, „különböben gyalázatos temetések lészen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/1.); a bort és a szénát nem adták meg, vizitáció a főispán személyével fenyegetőzik (Kéménd, 1698/Deliberatum); panaszol a mester, hogy nem adják meg a bérét (Kéménd, 1700); a lelkészt nem marasztják, okát a lelkész abban látja, hogy kéri a fizetését (Kéménd, 1701); akik fizetni nem akarnak, „az minister ne temesse el azoknak halottjokat” (Kéménd, 1702/Deliberatum/3.); a lelkész panaszol, hogy fizetését nem borban adják meg, hanem helyette kevés pénzen megváltják (Kéménd, 1717); egy limitaneus katona nem fizet, noha megörökölte azt a földet, amely a lelkész használatában volt, vizitáció felszólítja a fizetésre, ha nem, a tractuale consistorium elé viszi az ügyet (Kéménd, 1783/2-do); a filia vonakodik teljesíteni a materrel kötött szerződését a lelkési szolgálatot és a közös teherviselést illetően, a vizitáció szigorúan figyelmezteti a szerződésre, megoldási javaslatot tesznek az istentiszteletek időpontjára nézve (Kéménd, 1790/2-do); a filia vonakodik teljesíteni a materrel kötött szerződését a lelkési szolgálatot és a közös teherviselést illetően, a vizitáció szigorúan figyelmezteti a szerződésre, megoldási javaslatot tesznek az istentiszteletek időpontjára nézve (Kéménd, 1790/2-do); ez idáig nem volt megegyezés a lelkész és a gyülekezeti tagok között arra nézve, hogy ki mennyit fizet, ez utánra ezt el kell készíteni (Kéménd, 1790/3-tio). **Kitid.** A lelkész panaszol, hogy nem fizetnek, a Vizitáció felszólítja a kúrátorokat, hogy az ügyet intézzék el, különben velük fizettetik ki (Kitid, 1783/3-tio). **Klopotiva.** A lelkész fizetését „megjobbították” (Klopotiva, 1719.); panaszol a lelkész, hogy némelyek megcsontkítják a fizetését (Klopotiva, 1776/1-mo); a lelkési fizetés terén restantiak vannak, a vicebrachiumot felszólítják, hogy tizenöt napon belül azt hajtsa be (Klopotiva, 1782/2-do); a vicebrachium hanyagsága miatt még mindig nincs behajta a restancia (Klopotiva, 1783/3-tio); a lelkési fizetés részletes kimutatása (Klopotiva, 1799/1.); lelkész hiányában, valószínű, hogy lévita szolgált, mert fizetésére pénzt adtak ki az eklézsia kasszájából (Klopotiva, 1802/II.B.). **Körösbánya.** A fizetési kötelezettség alól a fiatal házasok ki akarnak bújni (Körösbánya, 1776/2-do); nemrég iktatták be a kántort hivatalába, az eklézsia határozza meg a tanító fizetését (Körösbánya, 1779/6-to); a lelkész fizetése kétszerese a tanítóénak (Körösbánya, 1790/6-to); a mester a román gyermekeket is taníthatta, ha azok szüleivel a fizetés dolgában megegyezett (Körösbánya, 1790/6-to); a mestertartás iránt nem lelkesednek az eklézsia tagjai ezért „szorossan parancsoltatik a locale praesbiteriumnak”, hogy a jelenlegi mestert támogatassa és a gondnokkal együtt gondoskodjon arról, hogy a neki járó fizetést a hívektől behajtsa (Körösbánya, 1792/6-to); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a Vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor); az egyik gondnok panaszol, hogy a lelkész visszaküldte a szekér fát, amit fizetesképpen adott, a lelkész azt mondta, hogy nem volt kellőképpen megrakva, több tanúval is bizonyította, a vizitáció elrendeli, hogy rendes szekér fát adjon és „másszor tartsa magát a törvényes rendhez, különben nem hogy panassza meghallgatódnék, sőt büntetésre teszi magát méltóvá” (Körösbánya,

1797/1.). **Kristyor.** „Fungens parochus Tompa Ádám ökegyelme panaszolja, hogy ígért papi fizetésének megadásában nagyobbára hallgatói igen hidegek” (Kristyor, 1775/3-tio.); a mester fizetését megállapítják, és jegyzőkönyvre veszik (Kristyor, 1775/5-to.); gondok a fizetés körül (a lelkész sokszor másodsorra is kéri, amit egyszer már behajtott) (Kristyor, 1783/2-do); a lelkész nem akarja tovább tanítani a gyermekeket, mert az eklézsia nem adta meg a megígért bérét, a vizitáció rendezi a dolgot, a lelkész tovább tanít (Kristyor, 1803/III./2-szor); panaszol a lelkész, hogy fizetését nem adják meg rendszeresen, kántori munkájáért öt éve nem fizettek, a parókia körül a kerítés teljesen leromlott (Kristyor, 1805/III./1–3.); panasz a lelkész ellen, amiért nem tanítja a gyermekeket, lelkész azt mondja, hogy nem tartozik feladatai közé, de ez után is fogja végezni az oktatást tisztes fizetség ellenében (Kristyor, 1806/I.). **Lozsád.** Panaszol a lelkész, hogy fizetését nem adják meg (Lozsád, 1686/5.); dicséri a lelkész a híveket, mert rendszeren és időben megadják a bérét (Lozsád, 1775/2-do.); a gyülekezetből időnap előtt *pap-nem-marasztás* miatt távozott Herepei István kéri a hátralékot (Lozsád, 1767); a gyülekezetet fizetési képesség szerint ún. „classisokra” osztották és a presbitérium feladata volt meghatározni azt, hogy tehetősége alapján kit melyik klasszisba sorolt (Lozsád, 1796/3-szor); a temetésért és az esketésért járó fizetség (Lozsád, 1796/5.); a mesternek járó fizetés klasszisok szerint (Lozsád, 1796/3-szor). **Marosillye.** Panaszol a lelkész, hogy „bücsülettit megadgyák, de fizetését nem” (Marosillye, 1697/2.); a mester fizetését nem adják meg (Marosillye, 1697); üres a mesteri állás, a vizitáció intézkedik, hogy aki helyette tanított, annak adják ki a bérét (Marosillye, 1772/4-o); a lelkész fizetése kiegészítéseként kapta a malom szombati vámját (Marosillye, 1802/IX.); igen nagy gondok a fizetés terén (némelyek „azzal állanak elé, hogy magoknak sincsen, mint az ezelőtt való pap, kapált, magának fát hozott ökröket tartván, a pap is viseljen gondot magára. Vagynak olyanok is, kik veréssel fenyegetik, ha a papi bérért házoknál megkeresi”) (Marosillye, 1805/II.).

Fogadó. Hosdát. Az egyház pénze „a fogadó arendájából gyűl akkor [...], mikor arendaba kiadattatik, mikor pedig nem találta senki, aki azt arendaba kivegye, akkor a falusiak rendre árulnak benne, mint a falu közönséges korcsomájában, és ekkor semmi jövedelme nincsen abból az ekléziának” (Hosdát, 1793/1.); „a fogadót kiadván arendába 1805-ben esendő Sz[ent] Mihály napig, az arendator előre megadta az arendae taxat” (Hosdát, 1804/V./4-to).

Fogyatékos. Klopotiva. Testi fogyatékos lelkészek számára utaltak ki pénzt az egyház kasszájából (Klopotiva, 1802/III./B.).

Földindulás. Hosdát. A földindulás megrongálta a templom és a parókia épületét, és a cintermet, amiért határozták, hogy ezután oda senki ne temetkezzen, a hegy ellen pedig erős támaszt építsenek (Hosdát, 1781/3-tio).

Generalis Zsinat. Lozsád. Tudatják, hogy a Generális Zsinat végzését elolvasták (Lozsád, 1772/3-o.); az eklézsia pénzt adott a Generális Zsinatnak (Lozsád, 1768); 1771-ben Krakkóban volt Generális Zsinat, június 9-én (Lozsád, 1772/3-o).

Gomb, toronygomb. Marosillye. Két pléhgombra pénzt adtak ki (Marosillye, 1797/5.).

Gondnok, kurátor, curator. Kéménd. A gondnok és az egyházfi választása az eklézsia hatáskörébe tartozott, a megválasztott személyeket az esperes hagyta jóvá és vette be tőlük a hivatali esküt (Kéménd, 1790/7-mo); a templom kertjét restek felépíteni, mondja a gondnok, és kéri „ezeknek megorvoslásokra a brachium adsistentiajat” (Kéménd, 1793/3-tio. Inti a vizitáció a helyi tisztségviselőket (a gondnokot és a lelkészt), hogy az eklézsia beleegyezése nélkül, egymás tudtán kívül pénzt ki ne adjanak (Kéménd, 1766). **Kitid.** A helyi lelkész mellé, „megnehezedett állapottya” miatt, gondnokot állítanak, „hogy egymással megegyezőleg az ekléziának terhéért könnyebben hordozhatnák” (Kitid, 1773/4-to); a lelkész panaszol, hogy nem fizetnek, a vizitáció felszólítja a kurátorokat, hogy az ügyet intézzék el, különben velük fizettetik ki (Kitid, 1783/3-tio); kérdés: hol álljon a láda,

a parókián, vagy a gondnok házában, válasz: a parókián de a gondnoknál is legyen kulcs, „hogy egymás híre nélkül egyik se nyúlhasson a ládába” (Kitid, 1792/2-do); a gondnok, látván, hogy az eklézsia bora elromlott, pálinkát főzött belőle, hogy ne károsodjon annyira az egyház (Kitid, 1804/III./3-tio). **Klopotiva.** A gondnokot utasítja a vizitáció, hogy a hátrálékot hajtsa be, akár karhatalommal is (Klopotiva, 1772/1-mo); a gondnok nem tudja felmutatni a papi conventiot, ezért a vizitáció újra érvényt szerez az 1784. évben rögzített díjlevélnek (Klopotiva, 1796/3-szor); a vizitáció a kurátor házában tartja ülését (Klopotiva, 1804.). **Körösbánya.** A vizitáció utasítja az oppidum jurátusait, hogy álljanak mindig az egyház szolgálatába, hogyha ezt tőlük a kurátor kéri (Körösbánya, 1767/2.); panaszolja a vizitáció, hogy a gondnok nem serénykedik eléggé a templom körüli kerítés megjavításán, miközben „az oratoriumban való székbeli ülésekben elsőséget kíván és praetendál” (Körösbánya, 1780/2-o.); gondnokválasztást rendel el a vizitáció, aki gondoskodik a convencióban foglaltak betartásáról (Körösbánya, 1790/2-o.); a mestertartás iránt nem lelkesednek az eklézsia tagjai ezért „szorosan parancsoltatik a locale praesbiteriumnak”, hogy a jelenlegi mestert támogassa és a gondnokkal együtt gondoskodjon arról, hogy a neki járó fizetést a hívektől behajtsa (Körösbánya, 1792/6-to); a gyülekezet gondnoka, foglalkozására nézve sebész volt (Körösbánya, 1793/5-to.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendszeren, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajtat be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); az egyik gondnok panaszol, hogy a lelkész visszaküldte a szekér fát, amit fizetesképpen adott, a lelkész azt mondta, hogy nem volt kellőképpen megrakva, több tanúval is bizonyította, a vizitáció elrendeli, hogy rendes szekér fát adjon és „másszor tartsa magát a törvényes rendhez, különben nem hogy panassza meghallgatódnék, sőt büntetésre teszi magát méltóvá” (Körösbánya, 1797/1.); a gyermekek iskolába járatása kívánnivalót hagy maga után, ebben az egyik kurátor is rossz példával jár a hívek előtt, intik (Körösbánya, 1797/3-szor.). **Kristyor.** Viszály a gondnok és a helyi lelkész között, vádak, panaszok (Kristyor, 1804/I.); panaszol a lelkész a gondnokra „ki is követ ragadván, agyon akarta ütni és illetlen mocskos szitkokkal is illette”, panaszát a Partialis Synodus orvosolja (Kristyor, 1804II./). **Lozsád.** A gondnok házát a németek felverték és az eklézsia pénzét elvitték (Lozsád, 1694/NotaBene).

Görög-keleti. Hátszeg. Az egyházfi paráznaságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ez alatt úrvacsorával élt; vizitáció döntése: „addig sacrammal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne legyen, míg eklézsiát nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do). **Klopotiva.** Az eklézsiában az egyházfiúi szolgálatot görögkeleti román végzi (Klopotiva, 1802/VI.). **Körösbánya.** „A k[örös]bányai communitasnak deperditumban lévén némű-némű pénze egynéhány városi bíróságot viselt személynél, azt a pénzt a communitas communi consensu conferálta a reformata és disunita ekklezsiáknak” (Körösbánya, 1803/V.).

Grammatista. Lozsád. A mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammatistaától és syntaxistától (Lozsád, 1700).

Gyilkos. Kristyor. A gondnok azzal vádolja a lelkészt, hogy „az olá papnének halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkiismeretű embernek szájából nem hallgattyá”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV/1.).

Gyűjtés. Lásd: *Collecta, kéregetés, gyűjtés.*

Hajósmester. Marosillye. Az illyei hajósmester pénzről adott elismervényt (Marosillye, 1772/5-o).

Halott. Eddig halott felett a románok kérésére az egyik haranggal 24 dénárért harangoztak, ezután 34 dénár legyen a díja (Hosdát, 1790/11-o).

Harang. Hátszeg. „Difficultas vagyon az harang körül” (Hátszeg, 1686/Reverendus/5). **Hosdát.** Egy darab erdő eladásából származott pénzt harangvásárlásra akarja fordítani az egyházközség (Hosdát, 1766); „referálja a nemes eklézsia, hogy harangja megghasadt”, az erdő árát használják fel a kijavítására (Hosdát, 1771/Deliberatum); új harangra pénzt különítenek el (Hosdát, 1772/5-to); „referáltatik az újj harangról, hogy egy privatus ember maga nevét tétette reá, mely is ez: Olivér János, melyben minthogy igen nagy praejudiciumot lát a Szent Visitatio, azért végezi, hogy onnan kireszeltessék” (Hosdát, 1772/5-to); eddig halott felett a románok kérésére az egyik haranggal 24 dénárért harangoztak, ezután 34 dénár legyen a díja (Hosdát, 1790/11-o); az omlófélben lévő templom kisebb és nagyobb harangjának a feliratát lejegyezték (Hosdát, 1793/11-szer). **Kéménd.** Az eklézsiának nincs harangja, az egyházi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene); Váradi András vásárolt egy harangocskát (Kéménd, 1705); a lelkészt inti a vizitáció, hogy a filiában „harangozásnak bevett rendit is observállyá” (Kéménd, 1716/1./Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszeresek, mint korábban, ígéri, hogy felépülvén az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); a harangozó nem harangoz rendszeresen (Kéménd, 1776/2-do); Szathmári Sára harangot vásárolt a gyülekezetnek (Kéménd, 1779/5-to); a harangozót elbocsátják (Kéménd, 1790/10-o). **Kitid.** 1774-ben harangot vásároltak, lásd az adományozók neveit is, ugyanakkor öntettek egy másikat is. (Kitid, 1777/1-mo). **Klopotiva.** Panaszolják a lelkészt, hogy nem mindig harangoztat, „a halotti harangoztatással a rendes harangoztatás olykor confundáltatik, mely miatt sokszor megesik, hogy némelyek akkor mennek a templomba, mikor már az isteni tiszteletnek órája eltölt” (Klopotiva, 1778/1-mo); a harangozási idők és módok tisztázása, hogy az előbbi bizonytalanság megszűnjön (Klopotiva, 1778/1-mo/1.); Pogány András öntetett egy harangot (Klopotiva, 1783/8-vo); a torony kőből épült, benne két harang van, harangfeliratot is közölnek (Klopotiva, 1796/5-ször.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.). **Körösbánya.** A helybéli lelkész és az egyházi költségén öntetett harangot az egyházközség (Körösbánya, 1793/7-o.). **Kristyor.** Súlyos panaszok a lelkész ellen (nem harangoztat, a betegeket többszöri kérésre sem látogatja meg, az eklézsia híre nélkül gyakran eltávozik, „az egyházfinét propria auctoritate megverte”) (Kristyor, 1782/1-mo); megdöbbenéssel tapasztalja a Vizitáció, hogy a református egyház harangja a román templom tornyában van, utasítja a gyülekezetet, hogy mihamarabb haranglábat építtessen (Kristyor, 1796/11-szer); panaszol a lelkész, hogy a felvállalt harangozásért az eklézsia nem fizet egyesség szerint (Kristyor, 1802/II.). **Lozsád.** Panasz, hogy sokszor egy hétig sincs harangozás, mind a lelkész, mind a mester hiányzik a faluból, a vád hamis volt (Lozsád, 1695/1.); a harang felszegezésére pénzt adtak ki (Lozsád, 1695); a vizitáció szigorúan elrendeli nemcsak Lozsádra, hanem valamennyi gyülekezetre nézve, hogy a mesterek a lelkész tudta nélkül ne harangozzanak (Lozsád, 1697/Observatio); akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyelmezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.); halottnak nem kell egy órán keresztül harangozni, „dependeályanak abban az harangozók praedicator uramtól” (Lozsád, [1717–1755]); a gondnok pénzt adott ki a „kis harang igazításáért a cigányoknak” (Lozsád, 1761); a fungens harangozó helyébe mást ajánlanak, mert mesterember és az eklézsiának több haszna lenne belőle (Lozsád, 1780/2-do); az eklézsia két harangjának a felirata (Lozsád, 1796/11-szer). **Marosillye.** Panaszol a lelkész, hogy nem járnak templomba „kivált miolta a harangot feltették” (Marosillye, 1718/december); nincs harang, adományt kapnak, hogy vásároljanak

(Marosillye, 1772/11-o); harang öntésre és haranglábra költött az eklézsia (Marosillye, 1779/6-to); a kántortól nem lehet elvárni, hogy öröklött gyengeségére nézve harangozzon, az egyházi fog harangozni (Marosillye, 1780/3-tio); két harangja van az egyházközségnek, ezek feliratai (Marosillye, 1795/17-szer); „akkor [1795-ben] ezen eklézsiának volt 2 harangja a fa haranglábon, a harmadik és nagyobbik harang pedig volt a dévai várban, ahová a régi zűrzavaros időben bátorságnak okáért vitetett volt, amellyről a most említett 1795-béli visitatióban emlékezet is tétetett volt, puncto 17-mo. Már most azon harang is sok szorgalmatos utána való járás által hazaszerezettvén, ezen eklézsiának vagyon most 3 szép harangja a templomnak félig felépült kötornyában” lásd a harangok igen részletes leírását is (Marosillye, 1802/XVII.).

Harangláb. Kristyor. Bejelentette az eklézsia, hogy „a kicsin oratorium eleibe egy kőből állítandó haranglábot építtessen, és azon épületecskén magán is némű-némű reparatiot tehessen” (Kristyor, 1790/4-to); megdöbbenéssel tapasztalja a vizitáció, hogy a református egyház harangját a román templom tornyában van, utasítja a gyülekezetet, hogy mihamarabb haranglábat építtessen (Kristyor, 1796/11-szer). **Marosillye.** „Akkor [1795-ben] ezen eklézsiának volt 2 harangja a fa haranglábon, a harmadik és nagyobbik harang pedig volt a dévai várban, ahová a régi zűrzavaros időben bátorságnak okáért vitetett volt, amellyről a most említett 1795-béli visitatióban emlékezet is tétetett volt, puncto 17-mo. Már most azon harang is sok szorgalmatos utána való járás által hazaszerezettvén, ezen eklézsiának vagyon most 3 szép harangja a templomnak félig felépült kötornyában” (Marosillye, 1802/XVII.).

Harangozás. Hátszeg. „Amikor egy tál étket, egy cipót s egy kupa bort küldenek az harangozásért, az a mesteré, 12 pénz a ministeré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a minister és mester” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/5.); „harangozásért való fizetés praedikátor és mester között oszollyon aequaliter. Justum, hogy a mester harangozván, lássa fáradságának hasznát ő is” (Hátszeg, 1690/NotaBene); a vizitáció inti a lelkészt, hogy „vasárnapokon szorgalmasan vigyázzon a harangozásnak idejére, hogy az se igen idején, se későn ne essék, és azt úgy intézze, hogy a filialis eklézsiákban lévő hallgatói az isteni tiszteletre elérkezessenek” (Hátszeg, 1804/I.). **Kéménd.** Az eklézsiának nincs harangja, az egyházi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene); Váradi András vásárolt egy harangocskát (Kéménd, 1705); a lelkész inti a vizitáció, hogy a filiában „harangozásnak bevett rendit is observálja” (Kéménd, 1716/1./Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszeresek, mint korábban, ígéri, hogy felépülvén az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); a harangozó nem harangoz rendszeresen (Kéménd, 1776/2-do); Szathmári Sára harangot vásárolt a gyülekezetnek (Kéménd, 1779/5-to); a harangozót elbocsátják (Kéménd, 1790/10-o). **Klopotiva.** Panaszolják a lelkészt, hogy nem mindig harangoztat, „a halotti harangoztatással a rendes harangoztatás olykor confundáltatik, mely miatt sokszor megesik, hogy némelyek akkor mennek a templomba, mikor már az isteni tiszteletnek órája eltölt” (Klopotiva, 1778/1-mo); a harangozási idők és módok tisztázása, hogy az előbbi bizonytalanság megszűnjön (Klopotiva, 1778/1-mo/1.); Pogány András öntetett egy harangot (Klopotiva, 1783/8-vo); a torony kőből épült, benne két harang van, harangfeliratot is közölnek (Klopotiva, 1796/5-szor.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának előbb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.). **Kristyor.** Súlyos panaszok a lelkész ellen (nem harangoztat, a betegetek többszöri kérésre sem látogatja meg, az eklézsia híre nélkül gyakran eltávozik, „az

egyházfinét *propria auctoritate* megverte”) (Kristyor, 1782/1-mo); megdöbbenéssel tapasztalja a vizitáció, hogy a református egyház harangja a román templom tornyában van, utasítja a gyülekezetet, hogy mihamarabb haranglábat építtessen (Kristyor, 1796/11-szer); panaszol a lelkész, hogy a felvállalt harangozásért az eklézsia nem fizet egyesség szerint (Kristyor, 1802/II.). **Lozsád.** Panasz, hogy sokszor egy hétig sincs harangozás, mind a lelkész, mind a mester hiányzik a faluból, a vád hamis volt (Lozsád, 1695/1.); a harang felszegezésére pénzt adtak ki (Lozsád, 1695); a vizitáció szigorúan elrendeli nemcsak Lozsádra, hanem valamennyi gyülekezetre nézve, hogy a mesterek a lelkész tudta nélkül ne harangozzanak (Lozsád, 1697/Observatio); akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyelmezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.); halottnak nem kell egy órán keresztül harangozni, „dependeályanak abban az harangozók praedicator uramtól” (Lozsád, [1717–1755]); a gondnok pénzt adott ki a „kis harang igazításáért a cigányoknak” (Lozsád, 1761); a fungens harangozó helyébe mást ajánlanak, mert mesterember és az eklézsianak több haszna lenne belőle (Lozsád, 1780/2-do); az eklézsia két harangjának a felirata (Lozsád, 1796/11-szer). **Marosillye.** Panaszol a lelkész, hogy nem járnak templomba „kivált miolta a harangot feltették” (Marosillye, 1718/december); nincs harang, adományt kapnak, hogy vásároljanak (Marosillye, 1772/11-o); harang öntésre és haranglábra költött az eklézsia (Marosillye, 1779/6-to); a kántortól nem lehet elvárni, hogy öröklött gyengeségére nézve harangozzon, az egyházi fog harangozni (Marosillye, 1780/3-tio); két harangja van az egyházközségnek, ezek feliratai (Marosillye, 1795/17-szer); „akkor [1795-ben] ezen eklézsianak volt 2 harangja a fa haranglábon, a harmadik és nagyobbik harang pedig volt a dévai várban, ahová a régi zürzavaros időben bátorságnak okáért vitetett volt, amellyről a most említett 1795-béli visitatióban emlékezet is tétetett volt, pucto 17-mo. Már most azon harang is sok szorgalmatos utána való járás által hazaszerezettvén, ezen eklézsianak vagyon most 3 szép harangja a templomnak félig felépült kőtoronyában” lásd a harangok igen részletes leírását is (Marosillye, 1802/XVII.).

Harangozó. Kéménd. Az eklézsianak nincs harangja, az egyházi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene); Váradi András vásárolt egy harangocskát (Kéménd, 1705); a lelkészt inti a vizitáció, hogy a filiában „harangozásnak bevett rendit is observállyá” (Kéménd, 1716/1/Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszerezsek, mint korábban, ígéri, hogy felépülvén az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); a harangozó nem harangoz rendszeresen (Kéménd, 1776/2-do); Szathmári Sára harangot vásárolt a gyülekezetnek (Kéménd, 1779/5-to); a harangozót elbocsátják (Kéménd, 1790/10-o). **Klopotiva.** Panaszolják a lelkészt, hogy nem mindig harangoztat, „a halotti harangoztatással a rendes harangoztatás olykor confundáltatik, mely miatt sokszor megesik, hogy némelyek akkor mennek a templomba, mikor már az isteni tiszteletnek órája eltölt” (Klopotiva, 1778/1-mo); a harangozási idők és módok tisztázása, hogy az előbbi bizonytalanság megszűnjön (Klopotiva, 1778/1-mo/1.); Pogány András öntetett egy harangot (Klopotiva, 1783/8-vo); a torony kőből épült, benne két harang van, harangfeliratot is közölnek (Klopotiva, 1796/5-ször.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának előbb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szer.). **Körösánya.** Panasz, hogy ritkán harangoztat, a lelkész azzal menti magát, hogy a harangozó a hibás, a harangozó a rossz toronybeli grádicsokra hivatkozik, amelyet a vizitáció megtekint és intézkedik annak megjavítása felől (Körösánya, 1802/I.). **Lozsád.**

Panasz, hogy sokszor egy hétig sincs harangozás, mind a lelkész, mind a mester hiányzik a faluból, a vád hamis volt (Lozsád, 1695/1.); a harang felszegezésére pénzt adtak ki (Lozsád, 1695); a vizitáció szigorúan elrendeli nemcsak Lozsádra, hanem valamennyi gyülekezetre nézve, hogy a mesterek a lelkész tudta nélkül ne harangozzanak (Lozsád, 1697/Observatio); akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyelmezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.); halottnak nem kell egy órán keresztül harangozni, „dependeálynak abban az harangozók praedicator uramtól” (Lozsád, [1717–1755]); a gondnok pénzt adott ki a „kis harang igazításáért a cigányoknak” (Lozsád, 1761); a fungens harangozó helyébe mást ajánlanak, mert mesterember és az eklézsiának több haszna lenne belőle (Lozsád, 1780/2-do); az eklézsia két harangjának a felirata (Lozsád, 1796/11-szer). **Marosillye.** Panaszol a lelkész, hogy nem járnak templomba „kivált miolta a harangot feltették” (Marosillye, 1718/december); nincs harang, adományt kapnak, hogy vásároljanak (Marosillye, 1772/11-o); harang öntésre és haranglábra költött az eklézsia (Marosillye, 1779/6-to); a kántortól nem lehet elvárni, hogy öröklött gyengeségére nézve harangozzon, az egyházfi fog harangozni (Marosillye, 1780/3-tio); két harangja van az egyházközségnek, ezek feliratai (Marosillye, 1795/17-szer); „akkor [1795-ben] ezen eklézsia-nak volt 2 harangja a fa haranglábon, a harmadik és nagyobbik harang pedig volt a dévai várban, ahová a régi zürzavaros időben bátorságnak okáért vitetett volt, amellyről a most említett 1795-béli visitatióban emlékezet is tétetett volt, pucto 17-mo. Már most azon harang is sok szorgalmatos utána való járás által hazaszerezettvén, ezen eklézsianak vagyon most 3 szép harangja a templomnak félig felépült kőtornyában” lásd a harangok igen részletes leírását is (Marosillye, 1802/XVII.).

Házasság. Lásd: **Esketés, esküvő, házasság.**

Házártos. Marosillye. Panasz a lelkészre, amiért „in vita communi se a galambi szelidség, sem a kigyói okosság őkegyelmében nem látszik, midőn házártosságával, veszekedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódásával” híveit elidegeníti (Marosillye, 1790/1-o).

Imádság, könyörgés. Hátszeg. A vizitáció felszólítja a lelkészt, hogy „a filialis ekklézsiákban levő hallgatóit mennél gyakrabban lehezt, látogassa meg, és kivált penitentialis heteken házaiknál könyörgést tenni el ne mulassa” (Hátszeg, 1804/I/2-szor). **Kéménd.** Nem akarják marasztani a lelkészt hárman a gyülekezetből, mert hosszan prédikál és imádkozik, vizitáció inti, hogy „könyörgése legfellyebb egy óránál tovább ne tartson” (Kéménd, 1702/Deliberatum/1.). **Kristyor.** Panaszol az eklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögne és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio őkegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikállásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyor, 1772/2-o). **Lozsád.** Panaszol az eklézsia, hogy a lelkész hosszan prédikál és imádkozik (Lozsád, 1695/2.).

Imaház, oratórium. Kristyor. Bejelentette az eklézsia, hogy „a kicsin oratorium eleibe egy kőből állítandó haranglábot építtessen, és azon épületecskén magán is némű-némű reparatiot tehessen” (Kristyor, 1790/4-to). **Marosillye.** „1749-ben ezen helységnek örökös, kőből épült szép temploma a pápista possesoratus által erőszakoson elfoglaltatott volna” az istentiszteletet azóta „a parochialis ház végibe ragasztott, sövényből font kis oratoriumocskába folytatták” (Marosillye, 1797/5.).

Impotencia. Hátszeg. „Bizonyoson constál mind a két félnek hiteles attestatiojabúl a férjfi erőtelensége” (Hátszeg, 1691/Deliberatum-II).

Impregnál. Lásd: **Teherbe ejt.**

Írástudó, írástudatlan. Körösbánya. Az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.).

Iskola. Hátszeg. „A mester a gyermekek számára építtetett classisban az egész őszön korcsomát tartó zsellért tartott, s most is ott van, aziránt a gyermekek elidegenettek az scholától” (Hátszeg, 1696); a tanítónak megtérítetik a porkolábbal az iskola épületének javítására költött saját pénzét (Hátszeg, 1698); „Az scholara réamentek, s ott a borbélyt megfogták” (Hátszeg, 1700/I.); a templom zsendelyeztetése, iskola épületének és kerítésének javítása (Hátszeg, 1772/3-o); kiadás „a templom, parochia és iskolaház körül tett szükséges reparatiokra” (Hátszeg, 1782/4-ro/2-do); „béjőve panaszképpen az egyházi látogatás elibe az iskola dolga, amelynek egy része a viszontagságok miatt majd elsorvad” (Hátszeg, 1792/2-do); pénzt adtak ki „az iskolaháznak baronákból való felállításáért szarvazásáért és lécezéséért” (Hátszeg, 1804/II./2./h.); „az iskolaház fedésére vásárolt 30 kalangya” szalma (Hátszeg, 1805/IV./b.); az iskola tapasztásáért, szalmafedeléért, ajtaja elkészítéséért és „kemencéjének ó kályhából való felrakásáért” fizettek (Hátszeg, 1805/IV.). **Hosdát.** „A templomot megépítsék, azon buzgósággal a templomot és scholaházat is bekerétsék a Partialisig” (Hosdát, 1702/Ad 5-tum); „a szigeti iskolának” adományt adtak (Hosdát, 1766/Demonstratio). **Kéménd.** A mesternek, Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük, de iskolát kellene építenie, mert a parókia épülete erre nem elég (Kéménd, 1777/1-mo); Gyöngyösi Tamás földterületet adományoz az iskolának a templom cinterme mellett (Kéménd, 1777/2-do). **Kitid.** A templom, parókia és iskola körüli kertek építési/javítási munkálataiból nem mindenki veszi ki a részt, vizitáció inti őket (Kitid, 1802/VI.). **Klopotiva.** „Kegyes intentiójában vagyon a tekintetes nemes ekklezsiának, hogy iskolát és mesterséget is állítson fel”, az iskolát a cinterembe akarják építeni, a templom mögé (Klopotiva, 1771/6-to); a vizitáció jóváhagyja az iskolaépítés tervét, és írásba foglalja közös akaratból született mesteri díjlevelet, házat ígérnek neki (Klopotiva, 1773/2-o); még mindig nem kezdték el az építést (Klopotiva, 1774/3-tio); az iskolaházra gyűlt collecta lajstroma (Klopotiva, 1744/6-o). **Körösbánya.** A faluban a magyar és a román egyházköztség közösen birtokolt egy házat, amelyet a magyarok iskolának akartak használni, erre nézve mondja a Vizitáció, hogy vagy kivásárolják a románokat belőle, vagy megegyeznek velük (Körösbánya, 1790/6-to.); nincs terület az iskola építésére, területet adnak a kolostor kertjének szomszédságában, a patrónus pedig felajánlja a fából épült kocsmáját, mert újat akar helyette építtetni kőből (Körösbánya, 1796/6-szor.); a gyermekek iskolába járatása kívánnivalót hagy maga után, ebben az egyik kurátor is rossz példával jár a hívek előtt, intik (Körösbánya, 1797/3-szor.); nincs hely az iskolának, bár emlékeznek arra, hogy még 1702-ben „volt egy régi parochialis fundussa, mellyet a városiak a régi háborús és villongó világban, mikor sem pap, sem vallás gyakorlása nem lehetett és folyhatott, úgy mint 1702-be, magok számára talám elfoglalták” (Körösbánya, 1797/5-szor.); panasz, hogy a római katolikus kolostor melletti fundus nem építhető be, mert az eddigi római katolikus praeses félt attól, nehogy az iskola közelsége miatt tűz érje a kolostort, jelen praeses beleegyezik, hogy iskolát építsenek, amelyben minden felekezeti ifjait tanítsák, a románok is ígértek hozzájárulást (Körösbánya, 1802/VI.). **Kristyor.** A lelkész szolgáltatásával elégedett az eklézsia, különösen mert a gyermekek oktatásával is ő foglalkozik (Kristyor, 1802/I.); a lelkész nem akarja tovább tanítani a gyermekeket, mert az eklézsia nem adta meg a megígért bérét, a vizitáció rendezi a dolgot, a lelkész tovább tanít (Kristyor, 1803/III./2-szor.); panasz a lelkész ellen, amiért nem tanítja a gyermekeket, lelkész azt mondja, hogy nem tartozik feladatai közé, de ezután is fogja végezni az oktatást tisztes fizetség ellenében (Kristyor, 1806/I.). **Lozsád.** Panaszol a lelkész, hogy a templom, parókia és az iskola körüli kerítés leromlott (Lozsád, 1702/2.); az iskolában kályhát javíta-

nak (Lozsád, 1767/Erogatio); panaszol a mester, hogy nem járnak iskolába, azok neveit, akik a gyermekeket elvonják az oktatástól lajstromba szedi és „káplár uraiméknak” átadja megregulázásra (Lozsád, 1771/5-to); megintette a vizitáció az oskolamestert, amiért nem mutat kellő szorgalmat a gyermekek oktatása terén (Lozsád, 1800/2-o); azoknak száma, akik iskolakötelesek és akik iskolába járnak (Lozsád, 1800/3-io); szépen szerepelt a 68 iskolába járó gyermek, dicséret nekik és a mesternek (Lozsád, 1802/IV.). **Marosillye.** A parókia és az iskola épülete körüli kerítések rossz állapotban vannak (Marosillye, 1795/7-szer); „a vicecurator különösen köteleztetik, hogy ügyeljen az oskolára és mesterre és minden hijjánosságokat kipótolni s mindeneket jó rendbe hagyni igyekezzék” (Marosillye, 1805/IV.).

Istentisztelet. Hátszeg. A vizitáció inti a lelkészt, hogy „vasárnapokon szorgalmasan vigyázzon a harangozásnak idejére, hogy az se igen idején, se későn ne essék, és azt úgy intézze, hogy a filialis ekkleziákban lévő hallgatói az isteni tiszteletre elérkezessenek” (Hátszeg, 1804/I.). **Kéménd.** A harói filia kéri, hogy a lelkész legalább kéthetente vasárnap délután istentisztelet tartson (Kéménd, 1686); az ekkleziának nincs harangja, az egyházi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene); a lelkész inti a vizitáció, hogy a szokásos csütörtöki istentisztelet rendszeresen tartsa a filiában, különben „az ecclesiastica censurat el nem kerüli” (Kéménd, 1716/1./Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalom emiatt nem lehetnek annyira rendszerek, mint korábban, ígéri, hogy felépülven az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); a filia vonakodik teljesíteni a materrel kötött szerződését a lelkészi szolgálatot és a közös teherviselést illetően, a vizitáció szigorúan figyelmezteti a szerződésre, megoldási javaslatot tesznek az istentiszteletek időpontjára nézve (Kéménd, 1790/2-do). **Klopotiva.** Panaszolják a lelkészt, hogy nem mindig harangoztat, „a halotti harangoztatással a rendes harangoztatás olykor confundáltatik, mely miatt sokszor megesik, hogy némelyek akkor mennek a templomba, mikor már az isteni tiszteletnek órája eltelt” (Klopotiva, 1778/1-mo); panaszol a helyi gyülekezetben élő nemes ember, hogy a lelkésznek nincs gondja kivetetni a zsoltárok számát az istentiszteleten, ezért, akik később jönnek nem tudják mit kell énekelni és nem énekelnek (Klopotiva, 1778/1-mo); a lelkész templomi szolgálatával elégedett az eklézsia, panaszol, hogy „azt amit építhetne tanításával, elrontya gyarlóságával”, viselkedésének híre eljutott az egyházmegyéhez is, inti a lelkészt megjobbulásra (Klopotiva, 1790/1-o.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.); a vizitáció „kedvetlenséggel látta, hogy a templom a helységben quártélyozó katonák számára depositoriumnak elfoglaltatott, fegyverekkel, monturokkal [katonaruha] és egyéb katonaöltözetekkel megrakott” és emiatt nem lehet istentiszteletet tartani (Klopotiva, 1802/VI.). **Körösbánya.** Panasz, hogy a helyi gyülekezet tagjai nem látogatják a templomot és nem élnek a szentségekkel (úrvacsora) (Körösbánya, 1767/3.); akik elhanyagolják az istentisztelet látogatását és az úrvacsorát, azokat átadják a világi felsőbbségnek (Körösbánya, 1767/3.); panasz, hogy „a kerestségnek alkalmatosságával a kisedet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el exkommunikálják és „számár temetések lészen” (Körösbánya, 1775/3-tio); a vizitáció elé idézték azt a személyt, aki sem templomba nem járt, sem a sákramentumokkal ne élt, a vizitáció pedig szigorúan megintette őt (Körösbánya, 1776/2;do.); a vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatæ Constitutiones artikulusával bünteti és átadja őket a

magisztrátusnak, ha az elkövetkező három hét alatt hétköznapi legalább kétszer, vasárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnek az úrvacsorával (Körösbánya, 1783/2-do.). **Kristyor.** Panaszol az eklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánk-nak szokása ellen a templomban könyvből könyörögné és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikálásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyor, 1772/2-o); panaszol az eklézsia, mert a lelkész, ígére-téhez híven nem tart istentiszteletet minden harmadik vasárnap, csak úrvacsorát oszt, lel-kész azt mondja, hogy a hívek nem tartanak rá igényt, a vizitáció ezt helyteleníti (Kristyor, 1776/1-mo); a gondnok azzal vádolja, a lelkészt, hogy „az olá papnének halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkiismeretű embernek szájából nem hallgattya”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV/1.). **Lozsád.** Panaszol a lelkész, hogy hívei az istentisztelet nem látogatják (Lozsád, 1686/1.); panaszol a lelkész, hogy a hívek „igen hidegek”, van aki húsz éve nem járt a templomba (Lozsád, 1687); panaszol a lelkész, hogy van olyan híve, aki az ő ottléte alatt egyszer sem volt templomban, a sákramentumokkal nem élnek (Lozsád, 1691); panaszol a lelkész, hogy csak ő maga és a mester járnak templomba (Lozsád, 1692); panaszol a lelkész, hogy huszonöt személy életében nem járt templomba (Lozsád, 1692/3.); panaszol a lelkész, hogy gyatra az istentisztelet látogatása és az úrvacsorával való élés (Lozsád, 1702/1.); akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyelmezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.); ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola körüli kerítést, a vizitáció büntetésből el-tiltja a szolgálattól mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.); lel-kész dicséri a gyülekezet templomlátogatását (Lozsád, 1718); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a vizitáció inti, hogy számár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); panaszol a lelkész némely templomkerülő ellen, vizitá-ció utasítja a helyi egyházat, hogy az ilyenek „az egyházközi által nomine consistorii ecclesiastici paterne admoneáltassanak keresztyéni kötelességekre” (Lozsád, 1783/2-do); presbitérium a templomkerülőket és az úrvacsorával nem élőket tartozik „szelíd atyai inté-sekkel meginteni, kötelességekre szorítani oly fenytéssel, hogyha az atyai feddésre meg nem jobbulnak, a keményebb fenytéket bizonyosan elvárhatják” (Lozsád, 1791/4-to). **Marosillye.** Panaszol a lelkész, hogy hívei „hidegek az isteni tiszteletben” (Marosillye, 1697/1.); panaszol Dési Miklós igen részeges lelkész, hogy nem járnak templomba, „három hetek alatt is senki az Isten házába bé nem jó, maga kényszerítetik az hallgatók nélkül való pusztá templomban imátkozni” (Marosillye, 1718/február.); ha valaki egy hónapig nem jár templomba, vagy három egymás után következő úrvacsoraoasztáson nem jelenik meg, az olyant ki kell közösineni (Marosillye, 1779/3-tio); a vizitáció „sajnálva tapasztalva, igaz, hogy tiszteletes uram nem papi törvényes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tiszteletét [...] tiszteletes uramot inti ezen hibáról és szorossan azt rendeli, hogy tiszteletes uram soha többé, se hétköznapi, se innepnap a templomba törvé-nyes papi öltözete nélkül ne mennyen. Sőt még házhoz is papi köntösébe mennyen minde-nüvé és mindenkor, mikor papi kötelességének folytatása szükséges. Külömben a canon szerint való bánásra magát méltóvá teszi (Marosillye, 1795/2-szor); panasz a mesterre, mert a parasztyermekekkel vereti a nemesek gyermekeit, nem akar istentiszteletet tartani, ha a lelkész hiányzik és nem a kellő énekeket választja a prédikációhoz (Marosillye, 1795/4;szer).

Ital, italozás. Hátszeg. Dósa József mester felváltani készül mesteri hivatalát, valószí-nüleg italozás miatt, de meggondolja magát; a vizitáció inti, hogy vonja el magát az italtól

(Hátszeg, 1774/2-o). **Hosdát.** Panasz a mester ellen, hogy iszik, nem tagadja, megjavulást ígér (Hosdát, 1775/1-mo);

Jobbágy. Klopotiva. Pogány János testamentumban adományoz az egyháznak zálogos örökséget, jobbágyokkal együtt (Klopotiva, 1773/10-o.; 1744/5-to; 1777/3-tio; 1779/2-do; 1782/4-to.).

Juratus, jogász. Körösbánya. A Vizitáció utasítja az oppidum jurátusait, hogy álljanak mindig az egyház szolgálatába, hogyha ezt tőlük a kurátor kéri (Körösbánya, 1767/2.).

Kántor, éneklőmester. Hosdát. A templomot rendben tartják, Gálfi Lázár új karzatot készíttetett az éneklőmesternek és a gyermekeknek (Hosdát, 1776/6-to). **Kéménd.** Külön kántora (kántortanítója) van a gyülekezetnek, aki foglalkozzék a gyermekekkel is „hogy annyival is inkább érdemelhesse a tekintetes nemes eklezsiaiban való megtelepedhetését” (Kéménd, 1790/8-vo); panaszol a kántor, aki magát szegény legénynek nevezi, hogy a szerződésben foglalt kötelességeit az eklezsia tagsága nem teljesíti (Kéménd, 1791/1-mo); a gyermekek nevelését akadozva végzi, sokat van távol a faluból (Kéménd, 1793/1-mo). **Kitid.** A gyermekek tanítására és kántori hivatalra iktatták be Henter Istvánt és a vizitáció előtt fogalmazott díjlevélben rögzítették járandóságát (Kitid, 1772/6.). **Klopotiva.** Panaszol az eklezsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.). **Körösbánya.** Nemrég iktatták be a kántort hivatalába, az eklezsia határozza meg fizetését (Körösbánya, 1779/6-to.); a város bírása alaptalan váddal elfogatta, láncra verette és a heti vásár alkalmával körbehordatta a helyi kántort, a vizitáció kéri a Táblát, hogy az ügyet vizsgálja ki és a kántor illetve a lelkész rend becsületén esett csorbát köszörüljék ki (Körösbánya, 1783/3-tio.). **Kristyor.** A kántori teendők végzését az egyik helyi gyülekezeti tagra bizzák (Kristyor, 1797/4-szer); panaszol a lelkész, hogy fizetését nem adják meg rendszeresen, kántori munkájáért öt éve nem fizettek, a parókia körül a kerítés teljesen leromlott (Kristyor, 1805/III./1–3.). **Lozsád.** Hangosabb szavú kántort akar a gyülekezet (Lozsád, 1692).

Káplár. Lozsád. Panaszol a mester, hogy nem járnak iskolába, azok neveit, akik a gyermekeket elvonják az oktatástól lajstromba szedi és „káplár uraiméknak” átadja megregulázásra (Lozsád, 1771/5-to).

Karhatalom, brachium seculare. Hátszeg. A templomnak nincs kerítése, szakaszonként kell leosztani a hívek között, „a morosusokat etiam brachio mediante kötelességekre szorítani” (Hátszeg, 1792/3-tio). **Hosdát.** Brachiumi végrehajtást helyez kilátásba a vizitáció, ha a lelkész bérét rendszeresen nem szolgáltatják be (Hosdát, 1792/2-do). **Kéménd.** A „templom s pap háza körül való romlásokat Pünkösdig megcsinállyák, mert brachiummal jövünk ki ökegyelmek ellen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/3.); a bort és a szénát nem adták meg, a vizitáció a főispán személyével fenyegetőzik (Kéménd, 1698/Deliberatum); a templom kertjét restek felépíteni, mondja a gondnok, és kéri „ezeknek megorvoslásokra a brachium adsistentiaját” (Kéménd, 1793/3-tio). **Klopotiva.** A gondnokot utasítja a vizitáció, hogy a hátrálékot hajtsa be, akár karhatalommal is (Klopotiva, 1772/1-mo); a lelkész fizetés terén restanciák vannak, a vicebrachiumot felszólítják, hogy tizenöt napon belül azt hajtsa be (Klopotiva, 1782/2-do); a vicebrachium hanyagsága miatt még mindig nincs behajtv a restancia (Klopotiva, 1783/3-tio); a kerítések rossz állapota „egyfelől a hallgatóknak hidegségeket, másfelől pedig a vicebrachium titulus Nagy Sigmund uram restes magaviselését bizonyították” (Klopotiva, 1783/2-do). **Körösbánya.** Akik elhanyagolják az istentisztelet látogatását és az úrvacsorát, azokat átadják a világi felsőbbségnek (Körösbánya, 1767/3.); a vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatae Constitutiones artikulussával bünteti és átadja őket a magisztrátus-

nak, ha az elkövetkező három hét alatt hétköznapi legalább kétszer, vasárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnek az úrvacsorával (Körösbánya, 1783/2-do.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenýíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodják (Körösbánya, 1796/2-szor.); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.). **Marosillye.** A lelkésznek tett megajánlást akár seculare brachiummal is be kell hajtani (Marosillye, 1779/3-tio).

Káromkodás. Hátszeg. A zsellérek kerülék a szitkozódást és káromkodást (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateályák” (Hátszeg, 1717/Szeptember/VII.). **Lozsád.** A lelkész káromkodással vádolja az egyik hívét (Lozsád, 1705). **Marosillye.** Panaszol a lelkész, hogy vannak káromkodó emberek gyülekezetében (Marosillye, 1718 december); panasz a lelkészre, amiért „in vita communi se a galambi szelidség, sem a kígyói okosság ökegyelmében nem látszik, midőn házsártosságával, veszekedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódásával” híveit elidegeníti (Marosillye, 1790/1–o).

Karzat. Hosdát. A templomot rendben tartják, Gálfi Lázár új karzatos készített az éneklőmesterek és a gyermekeknek (Hosdát, 1776/6-to);

Kaszáló. Kitid. Az eklézsia birtokainak (erdő, kaszáló, szántóföld) részletes leírása (Kitid, 1799); a lelkész által használt kaszáló nevesítése (Kitid, 1799/papi conventio).

Katalógus. Lozsád. Akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyelmezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.).

Katona, katonaság. Hosdát. A katonai szolgálatra távozott gyülekezeti tagok fizetési módjának rendezése (Hosdát, 1790/12-mo); gond a katonák fizetése terén (Hosdát, 1791/1-mo). **Kéménd.** Limitaneus katona nem fizet a lelkésznek, noha megörökölte azt a földet, amely a lelkész használatában volt, a vizitáció felszólítja a fizetésre, ha nem, a tractuale consistorium elé viszi az ügyet (Kéménd, 1783/2-do). **Kitid.** A mester ellen panaszol az eklézsia, „hogy az itt quartélyozó katonákkal barátkozik, kik az iskolába járnak és pipáznak, mellyel a gyermekek tanulásának ideje vesztegettetik” (Kitid, 1804/II.). **Klopotiva.** A vizitáció „kedvetlenséggel látta, hogy a templom a helységben quartélyozó katonák számára depositoriumnak elfoglaltatott, fegyverekkel, monturokkal [katonaruha] és egyéb katonail-tözetekkel megrakott” és emiatt nem lehet istentiszteletet tartani (Klopotiva, 1802/VI.).

Kémkedés. Kristyor. Panasz a lelkész ellen, aki állítólag kémkedésre kért egy gyülekezeti tagot a másik ellen, a vád nem bizonyítható, „a panasz füstbe mégyen” (Kristyor, 1803/III.).

Kepe. Hátszeg. A tanítónak nem hoztak fát (Hátszeg 1686/ Rector/2).

Kéregetés. Lásd: **Collecta, kéregetés, gyűjtés.**

Keresztelés. Körösbánya. Panasz, hogy „a keresztségnek alkalmatosságával a kisdedet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el exkommunikálják és „számár temetések lészen” (Körösbánya, 1775/3-tio). **Kristyor.** A református lelkész engedélye nélkül keresztelte meg a román pappal leányát az egyik gyülekezeti tag (Kristyor, 1797/9-szer). **Lozsád.** Panasz a lelkészre, hogy a „maga jószágában való excursioja miatt kereszteleetlen holtak meg valami gyermekek és öreg ember is prédikáció

nélkül temettetett legyen el” (Lozsád, 1775/1-mo.);); a temetésért és az esketésért járó fizetség (Lozsád, 1796/5.).

Kiközösítés, excommunicatio. **Hátszeg.** Küküllővári Péter helyi lelkész kiközösített egy cigányt (Hátszeg, 1686.); Csulaj János lelkészt feloldják az kiközösítés hatálya alól és ekkleziakövetésre utasítják (Hátszeg, 1694/Deliberatum); „minden negligens hallgató két hétig a templomtól való maga elvonásáért elsőben ugyan gravis animadversioval, négy hétig való negligentiaért pedig a köznép vereséggel, vagy excommunicatioval büntetetik” (Hátszeg, 1779/1-mo). **Hosdát.** Alpestesi Bujti Zsigmondot felesége elhagyta, a vizitáció az asszonyt visszaparancsolja férjéhez, amit ha nem tesz meg, kiközösítik (Hosdát, 1778/2-do); Gálfi József nem él úrvacsorával, az istentiszteletet nem látogatja, meg kell inteni, a kanonikus idő lejártával pedig ki kell közösíteni (expirato termino canonico habeatur pro excommunicato) (Hosdát, 1782/2-do); a lelkész és a presbitérium egyaránt panasolja „Dali Mihálynak botrányoztató életét abban, hogy a táborból való visszajövele után, már szinte másfél esztendőtlől fogva a templomban nem volt, Úr vacsorájával nem élt, amellyel magát az egyházi törvények erejével excommunicálta” (Hosdát, 1793/4-to). **Kéménd.** Botrányoztató személy a gyülekezetben, tisztítsa meg magát, különben a „communione sanctorum eltiltatik” (Kéménd, 1790/5-to). **Klopotiva.** „Nagy kedvetlenséggel érti a Szent Visitatio titulatá Nándra Pálné asszonynak nemcsak ex fragilitate humana egyszer esett, hanem mintegy kenyérré vált tisztátalanságának, és abból következett scandalumnak terhes voltát”, ezért utasítja az egyházi vezetésnek, hogy azonnali hatállyal tiltsa el őt a szentségektől (Klopotiva, 1790/5-to). **Lozsád.** „Albisi uram egy excommunicata, sem politice, sem ecclesiastice még meg nem lakolt kurvát egy idegen jövevény legénnyel, ki is mihelyt elhálta, menten elszökött, megeskette, sőt a publicatio és amellet való attestatio nem annak rendi szerint estek” (Lozsád, 1694/Difficultas); egy gyülekezeti tag 18 éve nem vett úrvacsorát, vizitáció inti, hogy amennyiben nem változik meg, exkommunikálják és számár temetése lesz (Lozsád, 1796/3-szor). **Marosillye.** A gyülekezet részeges, sodomita, parázna, erőszakos lelkészét kiközösíti a vizitáció (Marosillye, 1718/december); ha valaki egy hónapig nem jár templomba, vagy három egymás után következő úrvacsoraosztáson nem jelenik meg, az olyant ki kell közösíteni (Marosillye, 1779/3-tio).

Klenódiumok. **Hátszeg.** Szilvási Bálint adott egy poharat és egy tányért 1680-ban, amelyek ekkor megvoltak, a romlófélben lévő poharat Naláczi István megjavíttatta, aranyoztatta (Hátszeg, 1700/II.); „Tekintetes nemes Lukács János uram conferált egy aranyos kis pohárocskát” (Hátszeg, 1700/V.); az egyházfi paráznaságban élt, mert az egyik görögkeleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ez alatt úrvacsorával élt; vizitáció döntése: „addig sacrummal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne legyen, míg ekkleziát nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do); az egyházközség klenódiumainak lajstroma (Hátszeg, 1782/1–9); a klenódiumok az 1786. [!] évi lajstrom szerint mind megvannak [az 1786. évi vizitáció jegyzőkönyve sajnos nem maradt fenn] (Hátszeg, 1791/3-tio); lajstrom (Hátszeg, 1796/I/1–9); 1802-ben mind megvannak a klenódiumok, az 1796. évi lajstrom szerint (Hátszeg, 1802/I); „a szent edények és eszközök hijjánosság nélkül megvagnak”, valószínűleg az 1796. évi lajstrom szerint (Hátszeg, 1804/V.); a klenódiumok mind megvannak a korábbi jegyzék szerint (Hátszeg, 1805/II.); klenódiumok lajstrom szerint megvannak (Hátszeg, 1805/V.). **Hosdát.** Többször is említi, hogy a klenódiumok megvannak a lajstrom szerint, bár a leltárt nem közli (Hosdát, 1790/9-no); „az Úr asztalára való készületek a régi recensio szerint megvagnak. Melynek száma még egy szép keszkenővel szaparadott” (Hosdát, 1791/4-to); részletes leírás és leltár (Hosdát, 1793/7-szer/1–10); klenódiumok mind megvannak a korábbi összeírás szerint (Hosdát, 1802/IX.). **Kéménd.** Híradás arról, hogy ellopták az ekklezsia ládáját, minden benne lévővel együtt (pénz, ecclesiai eszközök) (Kéménd, 1705/2.); a kegytárgyak lajstroma (Kéménd, 1782/5-to/1–7.); a kegytárgyak „a tavalyi recensio szerint mind megvagnak” (Kéménd, 1783/10-mo); „a nemes

ekklézsia clenodiumi megvagnak a relatio szerint in statu quo fuerunt” (Kéménd, 1790/9-no); „az Úr asztalához való készületéről, minthogy regestrumat nem talált, megkívánja a törvényes látogatás, hogy minden recenseáltassék és másszor számán bemutatassék” (Kéménd, 1791/5-to). **Kitid.** „Hellyesnek ítélte a Szent Visitatio a sztrigyszentgyörgyi reformata kisded ecclesia szent edényeit s eszközeit recenseálni” (Kitid, 1776/3-tio/1–3.); a kitidi egyház klenódiumai (Kitid, 1782/5-to/1–3); „az ekklézsia klenodiumocskája régi állapotjában csonkulás nélkül megvagon” (Kitid, 1790/3-tio); klenódiumok lajstroma nincs, csak közlik, hogy mind megvannak (Kitid, 1791/7-mo); a kegytárgyak, a tavalyi állapot szerint, mind megvannak (Kitid, 1792/4-to); a „szent edények” részletes lajstroma (Kitid, 1799/Szent edények); az úrasztalhoz tartozó kellékek az 1796. évi lajstrom szerint mind megvannak (Kitid, 1802/V.). **Klopotiva.** 1775 júliusában tolvajok lopták el a klenódiumok egy részét, a lopottak részletes leírása, a megmaradt kegyszerek lajstroma (Klopotiva, 1776/3-tio); „a tolvajok által elvittetett szent edények közül elékerült az ezüstitángyér ilyen inscriptioval: Johannes Pogány curavit fieri Ecclesiae Refor. Klopotivaiensi Ao 1733. Mellyet a tekintetes Nemes Tábla rendeléséből azon tolvajok executiojokra Oláhországba küldetett tekintetes Bakosnyitza László uram hozott vissza Bukuresdről” (Klopotiva, 1777/5-to); újabb adományok, részletes leírás (Klopotiva, 1777/6-to/1–2.); a kegytárgyak felsorolása, „egy ezüst tángyér ilyen írással: Nagy Klopotivai Pogány János, mely a tolvajoktól hozattatott vissza Oláhországból” (Klopotiva, 1782/7-mo/9–15.); a kegyszerek megvannak a tavalyi összeírás szerint (Klopotiva, 1783/7-mo); „a tekintetes nemes ekklézsia clenodiumocskája most is maga statusában vagon” (Klopotiva, 1790/9-o.); a kegytárgyak mind megvannak (Klopotiva, 1791/7-mo); részletes lajstrom (Klopotiva, 1796/2-szor/1–8); ugyanúgy vannak mint 1796-ban (Klopotiva, 1802/V.). **Körösbánya.** Az egyházközség kegyszereinek lajstroma (Körösbánya, 1779/2-do); felsorolásuk (Körösbánya, 1781/7-mo.); (Körösbánya, 1781/7-mo.); két óntányér (Körösbánya, 1782/4-to/6.); kettőt említ a vizitáció (Körösbánya, 1796/7-szer/3./1–2.); „a szent edények s eszközök éppen abban az állapotban vagnak, minéműben voltak tavaly” (Körösbánya, 1797/10-szer.); „ezen nemes ekklézsianak immobile bonumai és szent clenodiumai hijjánosság nélkül mind számán vagnak” (Körösbánya, 1806/VI.). **Kristyor.** Korábban eladott klenódiumok kerültek vissza az eklézsia tulajdonába (Kristyor, 1775/5-o); két tétel (Kristyor, 1782/9-no/10–11.); felsorolás leírással (Kristyor, 1796/10-szer/1–4.); „a szent edények és eszközök aszerint és azon számban vagnak, amint tavaly feliratott vala” (Kristyor, 1797/1szer); „a szent edények megvannak hijjánosság nélkül (Kristyor, 1805/VI.). **Lozsád.** „A losádi ecclesiabul elveszett egy régi ezüstpohár, melynek széle aranyas volt, Beretzk Márton egyházfiúságában, úgy hallatik pénzt veretett belőlle” (Lozsád, 1702); lajstromuk (Lozsád, [1717–1755]/7-mo/1–5); lajstrom (Lozsád, 1782/7-mo/1–3,5,17–19.); bő lajstroma (Lozsád, 1796/11-szer/1–9); **Marosillye.** „Két ónkanna elveszett, melyek még 1672-ben sem találtattak, vagon egy helyében Petneházi uram ajándéka, vagon más egy keresztelő korszó” (Marosillye, 1700/II.); az úrasztali kellékek felsorolása (Marosillye, 1781/11-mo/10–13.); „az Úr asztalához tartozó edények úgymint kanna, pohár, tángyér, abrosz, asztalkeszkenő stb. mind a magok épségében megvagnak” (Marosillye, 1790/6-o.); lista (Marosillye, 1795/14-szer/10–13.); mind megvannak (Marosillye, 1804/VII.).

Kocsma. Hátszeg. Megtiltja a vizitáció, hogy a zsellérek kocsmát tartsanak (Hátszeg, 1717 Szeptember/III.); panaszkodik az ekklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, délyesti praedicatiokat elmulatya” nem látogatja a beteget, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával teremtetével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719). **Hosdát.** Az egyház pénze „a fogadó arendájából gyűl akkor [...], mikor arendaba kiadattatik, mikor pedig nem találattik senki, aki azt arendaba kivegye, akkor a falusiak rendre árulnak benne, mint a falu közönséges korcsomájában, és ekkor semmi jövedelme nincsen abból az eklézsianak” (Hosdát,

1793/1.); az arendátor más bort addig nem árulhat, amíg a lelkész és a mester borát meg nem veszi jó áron (Hosdát, 1793/*Panaszul*). **Körösbánya.** Nincs terület az iskola építésére, területet adnak a kolostor kertjének szomszédságában, a patrónus pedig felajánlja a fából épült kocsmáját, mert újat akar helyette építtetni kőből (Körösbánya, 1796/6-szor.). **Lozsád.** A kocsmá adójából és a bor eladásából komoly bevétele van az egyháznak (210 Ft.), kintlevőség a helyi négy kocsmárosnál 77 ft. (Lozsád, 1780/6-to).

Koldus. Lozsád. „Némellyek a prédikátort és mestert bestelenítik, koldusoknak, beste lélek, kurva fiainak szidgyák” (Lozsád, 1686/4.).

Kollégium. Hosdát. A sárospatakipataki kollégiumnak adományoztak pénzt (Hosdát, 1766/*Demonstratio*); a marosvásárhelyi kollégiumnak adományoztak pénzt (Hosdát, 1766/*Demonstratio*); a fiatal mester a szászvárosi kollégiumból jött és nem remekel a tanításban, ezért vagy menjen vissza a kollégiumba, vagy iparkodjon, különben fél év múlva elbocsátják (Hosdát, 1790/2-do); „magyarországi kollégiomoknak, templom számára kéregetőknek, égett helységeknek, peregrinansoknak és supplicansoknak” pénzt adtak (Hosdát, 1804/V./*Erogált*/5-to); a marosvásárhelyi és az udvarhelyi kollégiumoknak pénzt adtak (Hosdát, 1807/III./*C.*). **Klopotiva.** A magyarországi kollégiumoknak pénzt utaltak ki az egyház kasszájából (Klopotiva, 1804/II.b.). **Körösbánya.** Az elhunyt lelkész helyébe a nagyenyedi kollégiumból hívtak lelkészt (Körösbánya, 1772/1-o). **Lozsád.** A gondnok pénzt adott a máramaroszigeti gimnázium és a sárospataki kollégium számára (Lozsád, 1761); a losonczy gimnáziumnak pénzt adtak (Lozsád, 1764–1765/*erogatum*/4-o).

Kolostor. Körösbánya. Az „oláhok zenebonája alkalmatosságával” az egyház pénzét a klastromba rejtették (Körösbánya, 1790/1-mo.); nincs terület az iskola építésére, területet adnak a kolostor kertjének szomszédságában, a patrónus pedig felajánlja a fából épült kocsmáját, mert újat akar helyette építtetni kőből (Körösbánya, 1796/6-szor.); panasz, hogy a római katolikus kolostor melletti fundus nem építhető be, mert az eddigi római katolikus praeses félt attól, nehogy az iskola közelsége miatt tűz érje a kolostort, jelen praeses beleegyezik, hogy iskolát építsenek, amelyben minden felekezet ifjait tanítsák, a románok is ígérek hozzájárulást (Körösbánya, 1802/VI.).

Konyak (égett bor). Hátszeg. „Akik közzülök [ti. a zsellérek közül] égett borral, pályinkával kereskednek, megengedtetik, hogy ki a vásárra pénzen adgyanak, de hogy magok házoknál valakinek részegsége adgyanak, meg nem engedtetik, a piacon való árulástul senki őket el nem fogja, mi sem tiltyuk (Hátszeg, 1717 Szeptember/III.).

Kölcsön. Hosdát. „Az egész praesbiteriumnak consensusa nélkül az eklézsia pénze senkinek ki ne adattassék”, ha pedig kölcsönadnak, azt a következő vizitációig hajtsák be (Hosdát, 1790/10-mo);

Könyörgés. Lásd: Imádság, könyörgés.

Könyv. Klopotiva. A helyi gondnok könyveket adományozott az egyháznak (Klopotiva, 1783/8-vo/2.); az eklézsia könyveinek lajstroma (Klopotiva, 1796/2-szor/19–23.); a könyvek megvannak, úgy, ahogyan azokat 1796-ban összeírták (Klopotiva, 1802/V.). **Lozsád.** A tordosi lelkész ajándékozott az eklézsiaának egy könyvet (Lozsád, 1796/11-szer/30.).

Kurátor, curator. Lása: Gondnok.

Kuruc. Marosillye. A gondnok egy hordó bort „Kergesen az elmúlt revolutioban elásott volt, de a kurucok reáakadván, kivették s meg is itták” (Marosillye, 1717/3/*Deliberatum*; 1718/december/II./3.).

Kurva. Kitid. Nalázi András állította, hogy a lelkész feleségét kurvának nevezte, a vád alaptalan, a vizitáció ezennel eláll attól, hogy polgári pert indítson, amiért nemcsak a helybeli lelkészt, de az egész lelkészi rendet megsértette becsületében, de ezután megteszi (Kitid, 1783/1-mo). **Klopotiva.** „Nagy kedvetlenséggel érte a Szent Visitatio titulusa Nándra Pálné asszonynak nemcsak ex fragilitate humana egyszer esett, hanem mintegy kenyérré

vált tisztátalanságának, és abból következett scandalumnak terhes voltát”, ezért utasítja az egyházi vezetésnek, hogy azonnali hatállyal tiltsa el őt a szentségektől (Klopotiva, 1790/5-to); egy év múlva még mindig tisztátalan életet él, figyelmeztetik a presbitérium tagjait, hogy amennyiben más vallásra akarna térni, figyelmeztessék a lelkészt, „hogymég addig maganyájának juhait közé számlálni ne merészelje, valamíg hajdoni vallásának szent tartásai szerint a reconciliatio által az eklézsiával és Istenével meg nem békéllik” (Klopotiva, 1791/3-tio.). **Lozsád.** „Némellyek a prédikátort és mestert bestelenítik, koldusoknak, beste lélek, kurva fiainak szidgyák” (Lozsád, 1686/4.); „Albisi uram egy excommunicata, sem politice, sem ecclesiastice még meg nem lakolt kurvát egy idegen jövevény legénnyel, ki is mihelyt elhálta, menten elszökött, megeskette, sőt a publicatio és amellet való attestatio nem annak rendi szerint estek” (Lozsád, 1694/Difficultas); „Vintze Elek írásba panaszollya, hogy Fekete Éva a maga feleségét, Fekete Thérésziát lemocskolta, kurvázta, stb., mellyért elégtételt kér magának” (Lozsád, 1796/8-szor).

Labanc. Lozsád. Az eklézsia borából „a labancok erőszakkal vittek el circiter urn. 3” (Lozsád, 1691/NotaBene).

Láda, eklézsia ládája. Hosdát. „Az eklézsia ládája inventáltatott”, a lajstrom (Hosdát, 1777/3-tio); „a Szent Visitatio ennek leveles ládját szorgalmatosan megvizsgálta a jelen volt az eklézsiabeliekkel együtt, és a homályból ennek javait, jövedelmeit a világosságra kihozta”, a levelek tartalma és leírása (Hosdát, 1799/1.); „concludáltatott az, mint más eklézsiákban is vagy, hogy az eklézsia ládjának kulcsa a számadó curatornál legyen” (Hosdát, 1802/VIII.). **Kéménd.** Híradás arról, hogy ellopták, minden benne lévővel együtt (pénz, ecclesiái eszközök) (Kéménd, 1705/2.). **Kitid.** Kérdés: hol álljon a láda, a parókián-e, vagy a gondnok házában, válasz: a parókián de a gondnoknál legyen a kulcs, „hogymég más híre nélkül egyik se nyúlhassan a ládába” (Kitid, 1792/2-do); A levelek regestruma (Kitid, 1799/1–18.). **Körösbánya.** „1784-be az oláh feltámadásnak tolvajkodásában az eklézsia házában felpredáltatásakor az eklézsia ládjával és leveleivel együtt elveszett” készpénz, nemrég fejezték be a templom építését (Körösbánya, 1796/3-szor.); „az oláhok 1784-ben való feltámadásakor az eklézsia ládjából készpénzü elvitetett s elveszett” 193 hfr. (Körösbánya, 1807/III./1.). **Kristyor.** „A mesteri conventio a venerabilis tractus ládjába bétetették jövendőbeli bizonyosságul” (Kristyor, 1796/4-szer). **Lozsád.** Az eklézsia ládján javítottak (Lozsád, 1769). **Marosillye.** „A venerabilis tractus achivalis ládjából kivette néhány Folti Bálintné 50 ~ ötven mfr. való collationalis levelét” (Marosillye, 1795/13-szor); a templom ládjának készítésére adtak ki pénzt (Marosillye, 1803/V./25.).

Latin. Lozsád. Panaszol az eklézsia, hogy a mester „az oskolába járó gyermekeket deák nyelven tanítja, nem pedig magyarul”, a vizitáció inti, hogy magyarul tanítson (Lozsád, 1796/2-szor).

Leányegyházközség. Lásd: Filia, leányegyházközség.

Lector, elemi iskolás. Lozsád. A mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammatistától és syntaxistától (Lozsád, 1700).

Legátus. Hosdát. Legátusoknak és eklézsiáknak adtak pénzt (Hosdát, 1772/3-tio); pénzt adtak annak is aki meghívta, és a legátusnak is (Hosdát, 1802/ V./Erogatum/6/a–b.). **Klopotiva.** A méltó fizetésre nem tellett ki a gyülekezeti tagoktól, ezért az eklézsia pénzéből pótolták ki (Klopotiva, 1802/II./B.; 1804/II.b.; 1805/II./B.). **Lozsád.** Pénzt adtak „más egyéb szükséges költségekre, m[agyar]országi tanuló társaságok legatussainak, akadémiákra menő deákoknak és néha az ide innepekre jött deákoknak” (Lozsád, 1800/5.; 1804/II./B./11.). **Marosillye.** „Pünkösdi innepre jöven egy szászvárosi deák, minthogy az eklézsia tagjai semmit sem adtak, hogy inconsolate ne menjen el, ezen pénzből adattatott annak” (Marosillye, 1803/V.).

Lélekszám. Marosillye. A Vizitáció számba vette „mind a nemes eklézsiában, mind az ahhoz tarozó filialisokban élő eklézsia minden tagjai számbavételének és találtatának 108 ~ száznyolc lelkek” (Marosillye, 1795/1-ben).

Lelkész, minister. Hátszeg. „Amikor egy tál étket, egy cipót s egy kupa bort küldenek az harangozásért, az a mesteré, 12 pénz a ministeré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a minister és mester” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/5.); „főispán Naláczi István uram őkegyelme cum dolore vádollya [a lelkészt] részegeskedéssel, negligentiával és könnyv nélkül való könyörgésiben megeső sok alkalmatlansággal, battológiával [haszontalan szószaporítás]” (Hátszeg, 1690); serkenti a híveket a vizitáció, hogy mind a lelkésznek, mind a tanítónak adják meg amit nekik fizetesként ígértek (Hátszeg, 1690/2); „harangozásért való fizetés praedikátor és mester között oszollyon aequaliter. Justum, hogy a mester harangozván, lássa fáradságának hasznát ő is” (Hátszeg, 1690/NotaBene); a hátszegi lelkészt megdicséri a vizitáció, mert jártas a román nyelv területén (de linguae valachicae peritia) (Hátszeg, 1694); Csáki Miklós lelkész nem fogadja, sőt kitoszogatja („kiizogatta”) a vizitáció tagjait házából, mert perben állt a megyével (Hátszeg, 1705); a beszolgáló lelkész a lelkészi fizetés felét kapta (Hátszeg, 1717 Szeptember/I.); „a zsellérek a parochustúl dependeálllyanak, minden jó és tisztességes dolgokban engedelmeskedgyenek” (Hátszeg, 1717 Szeptember/V.); „végeztük, hogy a zsellérektől járandó taxa és házbér az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része penig az ecclesiajé legyen” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VI.); panasolja az eklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, délyesti praedicationokat elmulattya” nem látogatja a beteget, a zsellérnek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719); panasolja a lelkész és a mester, hogy fizetésüket illetően sok a kintlevőség (Hátszeg, 1772/4-o); „a tiszteletes loci minister némű-némű idegenséggel és durvasággal viseltetvén az eklézsia tagjaihoz”, mert a hívek templomba nem járnak, munkát nem végeznek (Hátszeg, 1778/1-mo); a lelkész panasolja, hogy még nincs konvenciója, és nem tudja, kitől mennyi bért kérjen (Hátszeg, 1792/1-mo); a lelkészi jövedelem megjobbítására tett adomány (Hátszeg, 1796/II.[280]); báró Naláczi István adománya a lelkészi szolgálat honorálására (Hátszeg, 1802/II./c.); a vizitáció inti a lelkészt, hogy „vasárnapokon szorgalmasan vigyázzon a harangozásnak idejére, hogy az se igen idején, se későn ne essék, és azt úgy intézze, hogy a filialis eklézsiákban lévő hallgatói az isteni tiszteletre elérkezessenek” (Hátszeg, 1804/I.). **Hosdát.** „Vagynak botránkoztató személyek, akik az itt nyomorgó ministereket (úgy hallatik) attával szidták” (Hosdát, 1702/1. és Ad 1-mum); a lelkész panasolja, hogy nincs amiből tisztességesen megéljen, vizitáció utasítja a presbitériumot, hogy minden évben vizsgálja felül a conventiot „secundum facultatem individuorum” és adja meg a lelkésznek járó méltó fizetést, az egyházkormányzást pedig együtt végezze a lelkésszel és ne éljen vissza tekintélyével (Hosdát, 1790/3-tio); panasol a lelkész, hogy esztendőről esztendőre elmarad a bér beszolgáltatása (Hosdát, 1792/2-do; 1793/2-do); az arendátor más bort addig nem árulhat, amíg a lelkész és a mester borát meg nem veszi jó áron (Hosdát, 1793/Panaszul). **Kéménd.** A harói filia kéri, hogy a lelkész legalább kéthetente vasárnap délután istentisztelet tartson (Kéménd, 1686); a mater és filia tagjait inti a vizitáció, hogy rendezzék a lelkész fizetését, „különben gyalázatos temetések leszén” (Kéménd, 1693/Deliberatum/1.); nem akarják marasztalni a lelkészt, a főbírónak nincs ellene kifogása, „a többi pediglen megedgyezett benne, hogy kitudgyák”, a filia tiszteletben tartja a mater bármilyen döntését (Kéménd, 1701); akik fizetni nem akarnak, „az minister ne temesse el azoknak halotttyokat” (Kéménd, 1702/Deliberatum/3.); a lelkészt inti a vizitáció, hogy a szokásos csütörtöki istentisztelet rendszeresen tartsa a filiában, különben „az ecclesiastica censurat el nem kerüli” a „harangozásnak bévett rendit is observállyá” (Kéménd, 1716/1./Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, saj-

nálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszeresek, mint korábban, igéri, hogy felépülvén az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); inti a vizitáció a helyi tisztségviselőket (a gondnokot és a lelkészt), hogy az eklézsia beleegyezése nélkül, egymás tudtán kívül pénzt ki ne adjanak (Kéménd, 1766); a lelkész szalmát adott a parókia fedésére (Kéménd, 1775/6-to); a mesterek, Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük (Kéménd, 1777/1-mo); a mester munkájával nincsenek megelégedve, mást akarnak, a vizitáció „consolatiot” akar a mesternek adni és felajánlja a fejevízi lelkészi állást (Kéménd, 1777/4-to);); a mester lelkészi szolgálatot is végez (Kéménd, 1778/2-do); a helybeli gondnok kéri a lelkészt a vizitáció tagjai előtt, hogy „igyekezzék magát jobban-jobban a papi szelídséghez, kígyói okossághoz, galambi jámborsághoz szoktatni, a morositást, magát másokkal kedvetlenített durvaságot eltávoztatni és kinek-kinek személlyéhez, rangjához lehetőképpen alkalmaztatni” (Kéménd, 1790/1-o). **Kitid.** A helyi lelkész mellé, „megnehezedett állapotja” miatt, gondnokot állítanak, „hogy egymással megegyezőleg az eklézsiának terhéért könnyebben hordozhatnák” (Kitid, 1773/4-to); Nalátzi András állította, hogy a lelkész feleségét kurvának nevezte, a vád alaptalan, a vizitáció ezennel eláll attól, hogy polgári pert indítson, amiért nemcsak a helybeli lelkészt, de az egész lelkészi rendet megsértette becsületében, de ezután megteszi (Kitid, 1783/1-mo); a lelkész panaszol, hogy nem fizetnek, a vizitáció felszólítja a kurátorokat, hogy az ügyet intézzék el, különben velük fizettetik ki (Kitid, 1783/3-tio); kérdés: hol álljon a láda, a parókián-e, vagy a gondnok házában, válasz: a parókián, de a gondnoknál legyen a kulcs, „hogy egymás híre nélkül egyik se nyúlhasson a ládába” (Kitid, 1792/2-do); „Ajtai Getse Mihály, életében borbereki református pap, Kitiden való malmának jövedelméből adott” pénzt a gyülekezetnek (Kitid, 1799/8-vo). **Klopotiva.** Panaszol a lelkész, hogy a zsellérházban lakik, az eklézsia igéri, „hogy parochianak való fundust szerez és ecclesia házat csináltat” (Klopotiva, 1719.); az elhunyt lelkészt (Borosnyai Lukás Istvánt) az eklézsia a saját költségén temetteti el, meghívja fiát, a fogarasi tanítót a lelkészi hivatalra (Klopotiva, 1771/5-to); Borosnyai Lukás Mihályt egyhangúan megválasztják lelkésznek 1772. júliusában (Klopotiva, 1773/1-o); „a tiszteletes loci minister papi conventioja újj szemre vétetvén” (Klopotiva, 1773/3-tio); panaszol a lelkész, hogy némelyek megcsonkítják a fizetését (Klopotiva, 1776/1-mo); panaszol a helyi gyülekezetben élő nemes ember, hogy a lelkésznek nincs gondja kivetetni a szoltárok számát az istentiszteleten, ezért, akik később jönnek nem tudják mit kell énekelni és nem énekelnek (Klopotiva, 1778/1-mo); a lelkész templomi szolgálatával elégedett az eklézsia, panaszol, hogy „azt amit építhetne tanításával, elrontya gyarlóságával”, viselkedésének híre eljutott az egyházmegyéhez is, inti a lelkészt megjobbulásra (Klopotiva, 1790/1-o.); a lelkész viselkedésében javulás mutatkozik, sőt „a gyermekeket is házába befogadni és azokkal a jó nevelés és tanítás végett bibelődni nem sajnálja” amit honorálni akar az eklézsia (Klopotiva, 1791/1-mo.); a lelkész „az egyházi igazgatásnak, praesbiteiumnak semmi hasznát nem tapasztalja” (Klopotiva, 1791/2-do.); igen választékos szavakkal inti a vizitáció a lelkészt, hogy a hívek közötti viselkedését jobbitsa meg és ne használjon mértéken felül a szeszes italokból (Klopotiva, 1793/1-mo); panasz a lelkész ellen: „tiszteletes uram szereti gyakran az iddogálást, szereti mortificálni egy, más úton feleségét szavaival, beszédjeivel” (Klopotiva, 1796/4-szer.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának előbb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erő kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.); két gyülekezeti tag panaszolja a vizitációnak, hogy a lelkész veszekedő, „szóval egyet is mást is sértegető indulattya, házsártos” természetű (Klopotiva, 1796/6-szor.); öt éve 1796-tól már lelkészt keres az eklézsia (Klopotiva, 1802.);

testi fogyatékos lelkészek számára utaltak ki pénzt az egyház kasszájából (Klopotiva, 1802/II./B.). **Körösbánya.** A lelkészt utasítják, hogy a gyermekek tanítása terén legyen sérényebb (Körösbánya, 1767/1.); ha továbbra is versengés lesz a templomi padok ügyében, a lelkész és az egyházfő adja át a magisztrátusnak (Körösbánya, 1755/4-o); a lelkész tanítja a gyermekeket, ezért a tanítónak kijáró javadalomból részesül, inti a helyieket a vizitáció, hogy gyarapítsák ezt alapot, ha mestert akarnak hozni (Körösbánya, 1776/1-mo.); a helyi lelkész kétszer utazott Szebenbe, hogy „az oratorium felszabadíttatása és újraépíttetése végett” (Körösbánya, 1780/4-o); amíg mestert hozhatnak a lelkészt kötelezik, hogy a gyermekekkel foglalkozzék (Körösbánya, 1781/5-to.); hat személy a lelkész ellen írást adott a vizitáció elé, a vizitáció megállapítja, hogy a vádak közül néhány voltaképpen a lelkész dicsérete (Körösbánya, 1790/1-mo.); a lelkész fizetése kétszerese a tanítóénak (Körösbánya, 1790/6-to.); a lelkész megbántódott a panaszok miatt és továbbáll csendesebb „stációra” (Körösbánya, 1792/8-vo.); a helybéli lelkész és az egyházfő költségén öntetett harangot az egyházközség (Körösbánya, 1793/7-o.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); a mester fizetése fele a lelkészének (Körösbánya, 1796/3-szor.); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem, a vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.); a lelkésznek átadják a templom melletti föld egy részét, amiért az épülő templomra a sajátjából költött, miután persze megvádolták, hogy a könyvelést a maga hasznára végezte (Körösbánya, 1796/3-szor.); az egyik gondnok panaszol, hogy a lelkész visszaküldte a szekér fát, amit fizetésképpen adott, a lelkész azt mondta, hogy nem volt kellőképpen megrakva, több tanúval is bizonyította, a vizitáció elrendeli, hogy rendes szekér fát adjon és „másszor tartsa magát a törvényes rendhez, különben nem hogy panassza meghallgatódnék, sőt büntetésre teszi magát méltóvá” (Körösbánya, 1797/1.); templomba járnak nem akaró család panaszol a lelkész ellen, amiért gyermeküket nem keresztelte meg („mivel olá valláson lévő tudatlan keresztanyát” választott melléje), anyját nem temette el, mert ő sem járt templomba, a vizitáció megállapítja, hogy ok nélkül nehezteltek a lelkészre, inti őket, hogy „a templomot gyakorolják, különben magoknak is, mint annyoknak, számár temetések léssen” (Körösbánya, 1800/3.); panasz, hogy ritkán harangoztat, a lelkész azzal menti magát, hogy a harangozó a hibás, a harangozó a rossz toronybeli grádicsokra hivatkozik, amelyet a vizitáció megtekint és intézkedik annak megjavítása felől (Körösbánya, 1802/I.). **Kristyor.** Panasz a lelkész ellen, hogy igen nagyfokú részegeskedésben szenved, többszöri intéssel sem lehetett rávenni, hogy jobbuljon meg, ügyét a Parciálisra utalják (Kristyor, 1700.); „fungens parochus Tompa Ádám őkegyelme panaszolja, hogy ígért papi fizetésének megadásában nagyobbára hallgatói igen hidegek” (Kristyor, 1775/3-tio.); panaszol az eklézsia, mert a lelkész, ígéretéhez híven nem tart istentiszteletet minden harmadik vasárnap, csak úrvacsorát oszt, a lelkész azt mondja, hogy a hívek nem tartanak rá igényt, a vizitáció ezt helyteleníti (Kristyor, 1776/1-mo.); helyi lelkészt kapott a gyülekezet, de igen mértéktelenül iszik „házzól házra jár és az eklézsia tagjainak alkalmatlankodik, s az eklézsziát megbotránkozattya” (Kristyor, 1779/1-mo.); panasz lelkészre, amiért veszekedik (Kristyor, 1779/2-do); súlyos panaszok a lelkész ellen (nem harangoztat, a betegeket többszöri kérésre sem látogatja meg, az eklézsia híre nélkül gyakran eltávozik, „az egyházfőné properia auctoritate megverte”) (Kristyor, 1782/1-mo.); a lelkészt vádolja az egyházfőné, hogy házára tört és meg akarta erőszakolni, a vizitáció inti, hogy bizonyítsa be, különben meggyül a baja (Kristyor, 1782/2-do); panasz a lelkészre,

hogy „szabadosabban beszéll mintsem kellene”, a vizitáció megint (Kristyor, 1783/I-mo); az egyházfiné nem tudta bizonyítani, a vizitáció intézkedett, hogy mást válasszanak helyette, őt pedig kötelezi, hogy nyilvánosan kérjen bocsánatot (Kristyor, 1783/5-to); az állandó helyi lelkészi állás megszervezésére nézve díjlevelet írtak, személyes hozzájárulásra lebontva a költségeket és aláírva (Kristyor, 1796/2-szor); a vizitáció megengedi, hogy lelkészt vigyenek akár abból az egyházmegyéből, akár máshonnan, de előbb a parókia épületét javítsák meg (Kristyor, 1796/2-szor); a református lelkész engedélye nélkül kereszteltette meg a román pappal leányát az egyik gyülekezeti tag (Kristyor, 1797/9-szer); „a tiszteletes egyházi atyafi egynéhány tanítványaival szép exament producálván mind a keresztyén vallás fundamentomos ágazataiból, mind egyebekből is” (Kristyor, 1797/12-szer); a lelkész szolgálataival elégedett az eklézsia, különösen mert a gyermekek oktatásával is ő foglalkozik (Kristyor, 1802/I.); panaszol a lelkész, hogy a felvállalt harangozásért az eklézsia nem fizet egység szerint (Kristyor, 1802/II.); panasz a lelkész ellen, aki állítólag kémkedésre kért egy gyülekezeti tagot a másik ellen, a vád nem bizonyítható, „a panasz füstbe megyen” (Kristyor, 1803/III.); a lelkész nem akarja tovább tanítani a gyermekeket, mert az eklézsia nem adta meg a megígért bérét, a vizitáció rendezi a dolgot, a lelkész tovább tanít (Kristyor, 1803/III./2-szor); a gondnok azzal vádolja, a lelkészt, hogy „az olá papnénak halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkesméretű embernek szájából nem hallgattya”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV/1.); a presbiteri gyűléseket a lelkész tudta nélkül tartják, és nem a parókián, a vizitáció utasítja a consistorium tagjait, hogy azt, az egyházi törvények értelmében a lelkész jelenlétében és a parókián tartsák ezután (Kristyor, 1803/VI.); viszály a gondnok és a helyi lelkész között, vádak, panaszok (Kristyor, 1804/I.); panaszol a lelkész a gondnokra „ki is követ ragadván, agyon akarta ütni és illetlen mocskos szitkokkal is illette”, panaszát a Partialis Synodus orvosolja (Kristyor, 1804/II.); panaszol a lelkész, hogy fizetését nem adják meg rendszeresen, kántori munkájáért öt éve nem fizettek, a parókia körül a kerítés teljesen leromlott (Kristyor, 1805/III./1–3.); a lelkész örökös panaszosa mondja prédikálási gyakorlatáról, hogy „igen nagy maga megerőltetésével és különös hangon prédikál, melly a szükséges figyelmetességtől is elvonnyá hallgatóit” (Kristyor, 1806/I.); panasz a lelkész ellen, amiért nem tanítja a gyermekeket, lelkész azt mondja, hogy nem tartozik feladatai közé, de ez után is fogja végezni az oktatást tisztes fizetség ellenében (Kristyor, 1806/I.). **Lozsád.** „Negligentiaival, sokszori kinnjárással, részegen való praedikállásbéli botrányozásával és sok erkölcstelenségével vádoltatik. Kihez képest tellyességgel renunciól az ecclesia ökegyelmének” (Lozsád, 1686); „a scholamester a praedikátorát számárnak hívja, a megmarasztás előtt esztendőnként özvebékélnek, de azután esztendő által csak veszekednek” (Lozsád, 1686); panaszol a lelkész, hogy hívei az istentiszteletet nem látogatják (Lozsád, 1686/I.); „némellyek a prédikátort és mestert bestelenítik, koldusoknak, beste lélek, kurva fiainak szidgyák” (Lozsád, 1686/4.); panaszol a lelkész, hogy van olyan hive, aki az ő ottléte alatt egyszer sem volt templomban, a sákramentumokkal nem élnek (Lozsád, 1691); panaszol a lelkész, hogy csak ő maga és a mester járnak templomba (Lozsád, 1692); „Albisi uram egy excommunicata, sem politice, sem ecclesiastice még meg nem lakolt kurvát egy idegen jövevény legénnyel, ki is mihelyt elhálta, menten elszökött, megeskette, sőt a publicatio és amellet való attestatio nem annak rendi szerint estek” (Lozsád, 1694/Difficultas); panasz, hogy sokszor egy hétig sincs harangozás, mind a lelkész, mind a mester hiányzik a faluból, a vád hamis volt (Lozsád, 1695/1.); panaszol az eklézsia, hogy a lelkész hosszan prédikál és imádkozik (Lozsád, 1695/2.; 1696/3.); a lelkész „háborún él felette igen” a mesterrel minden nap (Lozsád, 1696/2.); a vizitáció szigorúan elrendeli nemcsak Lozsádra, hanem valamennyi gyülekezetre nézve, hogy a mesterek a lelkész tudta nélkül ne harangozzanak (Lozsád, 1697/Observatio); ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola

körüli kerítést, a vizitáció büntetésből eltiltja a szolgálattól mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.); nincsenek megelégedve a lelkésszel, mást akarnak (Lozsád, 1705); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a vizitáció inti, hogy számár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); panasz a lelkészre, hogy a „maga jószágában való excursioja miatt keresztesetlen holtak meg valami gyermekek és öreg ember is prédikáció nélkül temettetett légyen el” (Lozsád, 1775/1-mo.); panasz a lelkész ellen, hogy a vasárnap délutáni prédikálást elhagyja, lelkész a hívek érdektelenségére panaszkodik (Lozsád, 1778/1-mo.); a mester „érdemei utat készítettének minél hamarabb a papságra való promotiora” (Lozsád, 1790/1-mo). **Marosillye.** „Nemes Ribitzei József úr írásba panaszol aziránt, hogy tiszteletes úr éretlen eszű, mintegy 17 esztendő fiát néhány rendbéli tilalmazások ellen is, mintegy 30 esztendő özvegy és gyermekes asszonnyal titkon éjjel minden publicatio nélkül copulálta, mellyért canon szerint való elégtételt kíván magának” az ügyet a Parciálisra halasztják (Marosillye, 1795/3-szor); nincs napra kész papi és mesteri conventio, a vizitáció inti a presbitériumot, hogy a törvény értelmében 30 napon belül készítsék el (Marosillye, 1795/5-szor); versengés van a helyi lelkész és mester között (Marosillye, 1797/2.); panaszol a lelkész az egyik gyülekezeti tagra, aki magát betegnek tette és jelezte „hogy szent szolgáltyával kívánna élni, magához hívatta Bátsfalvára. [704] Hivatalára elment, de nem úgy fogadta, mint beteg, hanem mint aki magát jól megitta volt, mellyben ragadta, ráncigálta, megtépte, s pofon is vágta, amint ezt a Partialis Szent Synodusnak is megpanaszolta” (Marosillye, 1804/III./2-o.); igen nagy gondok a fizetés terén (némelyek „azzal állanak elé, hogy magoknak sincsen, mint az ezelőtt való pap, kapált, magának fát hozott ökrököt tartván, a pap is viseljen gondot magára. Vagynak olyanok is, kik veréssel fenyegetik, ha a papi bérért házoknál megkeresi”) (Marosillye, 1805/II.).

Lelkészfeleség, papné. Klopotiva. Panasz a lelkész ellen: „tiszteletes uram szereti gyakran az iddogálást, szereti mortificálni egy, más úton feleségét szavaival, beszédjeivel” (Klopotiva, 1796/4-szer.); „tiszteletes asszonyom is maga hibáit mutogattya, kötelességét nem folytattya, a gazdasszonyságot nem igen szereti, hanem hazunnól szerte-szélllyel járogat, futkos és az időt hijában tölti másutt” (Klopotiva, 1796/4-szer.); a lelkész felesége kegyetlenséggel vádolja férjét, „hogy megittasodván késsel és fejszével nemcsak fenyegette, hanem meg is kergette”, a vád alaptalan (Klopotiva, 1796/4-szer.).

Levéltár, levelek, iratok. Hátszeg. Az egyház irattárának lajstroma, eredeti levelek átírásai (Hátszeg, 1802/II./a-f); „a contractusok és egyéb szükséges levelek [...] mind megvagnak hijjánosság nélkül” (Hátszeg, 1805/II.). **Hosdát.** „Az eklézsia ládája inventáltatott”, a lajstrom (Hosdát, 1777/3-tio); „szándékozván a Szent Visitatio ezen ecclesianak interesre elocált capitalissait, és azokról szóló contractualis leveleit számba venni, tanálta oly szövevényben és homályban, hogy éppen semmi világost és bizonyost ki nem nyomozhatott” (Hosdát, 1781/4-to); „a Szent Visitatio ennek leveles ládját szorgalmatosan megvizsgálta a jelen volt az eklézsiabeliekkel együtt, és a homályból ennek javait, jövedelmeit a világosságra kihozta”, a levelek tartalma és leírása (Hosdát, 1799/1.). **Kitid.** A levelek regestruma (Kitid, 1799/1–18.). **Körösbánya.** „1784-be az oláh feltámadásnak tolvajkodásában az eklézsia házának felpredáltatásakor az eklézsia ládjával és leveleivel együtt elveszett” készpénz, nemrég fejezték be a templom építését (Körösbánya, 1796/3-szor.). **Kristyor.** „Elveszván az oláh tumultusban az ök levelek, hogy curator uram találja módját minden adósságokról újj szerződő leveleket íratni” (Kristyor, 1792/5-to).

Lévita. Hosdát. Szász András lelkész korábban lévitaént is szolgált Klopotiván (Hosdát, 1802/I.). **Klopotiva.** Lelkész hiányában, valószinű, hogy lévita szolgált, mert fizetésére pénzt adtak ki az eklézsia kasszájából (Klopotiva, 1802/II.B.). **Kristyor.** Részt vesz a vizitáción (Kristyor, 1790., 1796); egyházi és iskolai szolgálatára nincs panasz, viszont panaszol az eklézsia, hogy a lévita panaszlevelet írt és terjesztett a gyülekezetben némelyek

ellen, a vizitáció ezt elégeti, a lévítának bocsánatot kell kérnie (Kristyor, 1796/1-ben); a volt helyi lévita, most kéméndi mester fizetése Kristyoron maradt hátralékát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyor, 1797/8-szor).

Lopás. Hátszeg. „Az scholara reámentek, s ott a borbélyt megfogták” (Hátszeg, 1700/1.);

Lustra. Lozsád. A katonai lustra miatt elfoglalták a falut, ezért nem lehetett vizitációt tartani, ezért Piskire mentek át beszámolni az eklézsia dolgairól (Lozsád, 1776).

Magistratus, világi felsőbbtség. Hosdát. A 4 éve templomkerülő Gálfi Józsefet inti a vizitáció, hogy kövesse meg az eklézsiát, különben „a külső magistratusnak általadattatik, és halála történnén, számár temetése leszén” (Hosdát, 1783/3-tio). **Lozsád.** Vád paráznságra, amely ha bebizonyosodik, eklézsiakövetésre vagy a magisztrátus kezére adassék (Lozsád, 1764/8.).

Meghívólevél, littera convocatoria. Hosdát. „Gálfi Lázár uramot becsülettel hívatuk elsőben, de nem jövnén, azután pecséttel” de úgy sem jelent meg a gyűlésen (Hosdát, 1702/Nota bene).

Mester, ludi magister, tanító, rector. Hátszeg. A tanítónak nem fizetnek (Hátszeg 1686/ Rector/1); a tanítónak nem hoztak fát (Hátszeg 1686/ Rector/2); „Amikor egy tál étet, egy cipőt s egy kupa bort küldenek az harangozásért, az a mesteré, 12 pénz a minísteré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a miníster és mester” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/5.); „harangozásért való fizetés praedikátor és mester között oszollyon aequaliter. Justum, hogy a mester harangozván, lássa fáradságának hasznát ő is” (Hátszeg, 1690/NotaBene); „A mester a gyermekek számára építtetett classisban az egész őszön korcsomát tartó zsellért tartott, s most is ott van, aziránt a gyermekek elidegenettek az scholától” (Hátszeg, 1696); a tanítónak megtérítetik a porkolábbal az iskola épületének javítására költött saját pénzét (Hátszeg, 1698); a mester lemondott (Hátszeg, 1717 Február); a mester rest a tanításban, kéri, hogy a tananyagot alkalmazza a gyermekek felfogóképességéhez („tanítását ad captum discipulorum suorum accomendat”) (Hátszeg, 1718); panasolja a lelkész és a mester, hogy fizetésüket illetően sok a kintlevőség (Hátszeg, 1772/4-o); Dósa József mester felváltani készül mesteri hivatalát, valószínűleg italozás miatt, de meg gondolja magát; a vizitáció inti, hogy vonja el magát az italtól (Hátszeg, 1774/2-o). **Hosdát.** Panasz a mester ellen, hogy iszik, nem tagadja, megjavulást ígér (Hosdát, 1775/1-mo); megalapozatlan panasz a mester ellen, a vizitáció mégis nagyobb szorgalomra inti (Hosdát, 1782/1-mo); a fiatal mester a szászvárosi kollégiumból jött, és nem remekel a tanításban, ezért vagy menjen vissza a kollégiumba, vagy iparkodjon, különben fél év múlva elbocsátják (Hosdát, 1790/2-do); a mester megélhetési gondokkal küzd és távozást fontolgat, bár bizonyos feltételek mellett maradna (Hosdát, 1793/7-mo); az arendátor más bort addig nem árulhat, amíg a lelkész és a mester borát meg nem veszi jó áron (Hosdát, 1793/Panaszul). **Kéménd.** A mesternek új házat építenek (Kéménd, 1686); panaszol a mester, hogy nem adják meg a bérét (Kéménd, 1700); a mester munkájával nincsenek megelégedve, mást akarnak, a vizitáció „consolatiot” akar a mesternek adni és felajánlja a fejjérvízi lelkészi állást (Kéménd, 1777/4-to); a mester lelkészi szolgálatot is végez (Kéménd, 1778/2-do); kántori teendőket is végez a mester, vagy mesteri teendőket a kántor (kántortanító), akit intenek, hogy foglalkozzék a gyermekekkel is „hogy annyival is inkább érdemelhesse a tekintetes nemes eklézsiában való megtelepedhetését” (Kéménd, 1790/8-vo); panaszol a kántor, aki magát szegény legénynek nevezi, hogy a szerződében foglalt kötelességeit az eklézsia tagsága nem teljesíti (Kéménd, 1791/1-mo); a gyermekek nevelését akadozva végzi, sokat van távol a faluból (Kéménd, 1793/1-mo). **Kitid.** A gyermekek tanítására és kántori hivatalra iktatták be Henter Istvánt és a vizitáció előtt fogalmazott díjlevélben rögzítették járandóságát (Kitid, 1772/6.); Vadas Mózes 320 veder bort adományozott, hogy adják és az árát a

mester fenntartására fordítsák (Kitid, 1773/3-o); „a humanissimus dominus ludi magister némű-némű restséggel vádoltatik hivatallyának follytatásában” (Kitid, 1783/2-do); a parókia jelenlegi területéhez 1757-ben jutott az eklézsia csere folytán, mindkét terület tartalmazó levél megvan, a régi parókia területére a tanítói házat építették (Kitid, 1799/1-o); a mester díjlevele, részletes, személyekre és adomány-nemekre lebontott lajstroma (Kitid, 1799/[379]); az eklézsia nincs megelégedve a tanító munkájával „ökegyelméről cum consensu a senioratus lemondott” (Kitid, 1802/IX.); az oskolamester erkölcsös életével és a gyermekek tanításában mutatott szolgálatával elégedettek „éneklésével különben contentálódik a nemes eklézsia, hanem annyiban panaszol, hogy olykor igen fenn kezdi az éneket, úgyhogy a hallgatók erőlködés nélkül nem énekelhetnek” (Kitid, 1804/II.); a mester ellen panaszol az eklézsia, „hogy az itt quartélyozó katonákkal barátkozik, kik az oskolába járnak és pipáznak, mellyel a gyermekek tanulásának ideje vesztetgetik” (Kitid, 1804/II.); panasz a tanítóra, amiért „gyanús személyhez más faluba járogat” (Kitid, 1804/II.). **Klopotiva.** Az elhunyt lelkészt (Borosnyai Lukás Istvánt) az eklézsia a saját költségén temetteti el, meghívja fiát, a fogarasi tanítót a lelkészi hivatalra (Klopotiva, 1771/5-to); „kegyes intentiojában vagyon a tekintetes nemes eklézsziának, hogy iskolát és mesterséget is állítson fel”, az iskolát a cinterembe akarják építeni, a templom mögé (Klopotiva, 1771/6-to); „templombéli székek csinálásáért, ablakramákért, három ajtókért, pulpitusért, mester székiért, tornác és torony bédeszkáztatásokért” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1772/2-o); a vizitáció jóváhagyja az iskolaépítés tervét, és írásba foglalja közös akaratból született mesteri díjlevelet, házat ígérnek neki (Klopotiva, 1773/2-o); a mester bejelenti távozási szándékát, a vizitáció utasítja az eklézsia, hogy minél hamarabb válasszanak új tanítót (Klopotiva, 1774/2-o.); minél hamarabb mestert kell hívni, mert a mesteri ház építésére elegendő pénz gyűlt össze és tisztos díjlevel is van (Klopotiva, 1776/2-do); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának előbb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.). **Körösbánya.** A lelkész tanítja a gyermekeket, ezért a tanítónak kijáró javadalomból részesül, inti a helyieket a vizitáció, hogy gyarapítsák ezt az alapot, ha mestert akarnak hozni (Körösbánya, 1776/1-mo.); a mesteri díjlevelet megállapítják gyermekenként a helybéli gazdákra és özvegyekre (Körösbánya, 1781/4-to.); amíg mestert hozhatnak a lelkészt kötelezik, hogy a gyermekekkel foglalkozzék (Körösbánya, 1781/5-to.); a románok lázadása idején meggyilkolták a helyi tanítót, mást kellett egyháznak hoznia (Körösbánya, 1790/6-to); a lelkész fizetése kétszerese a tanítóénak (Körösbánya, 1790/6-to.); a mester a román gyermekeket is taníthatta, ha azok szüleivel a fizetés dolgában megegyezett (Körösbánya, 1790/6-to); a mestertartás iránt nem lelkesednek az eklézsia tagjai ezért „szorosan parancsoltatik a locale praesbiteriumnak”, hogy a jelenlegi mestert támogassa és a gondnokkal együtt gondoskodjon arról, hogy a neki járó fizetést a hívektől behajtsa (Körösbánya, 1792/6-to); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); a mester fizetése fele a lelkészének (Körösbánya, 1796/3-szor.); az írástudók kézjegyükkal, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a vizitációnak „mindenkor telles szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.); a vizitáció kérdi, hogy miért nincs mester, a hívek azt mond-

ják, hogy nincs pénzük eltartani (Körösbánya, 1800/2.); nincs tanító, a helyi gyülekezet egyik tagja (Balog Kata) tanítja a gyermekeket, a vizitáció előtt a gyermekek jól vizsgáztak zsoltáreklésből, számtanból és „sok szép, erkölcsökre oktató” versekből (Körösbánya, 1802/III.); „Balog Kata asszony hív tanítói fáradhatatlan szorgalmatosságának a jelenlétüknek nagy örömökre dicséretre és jutalomra méltó szép jeleit mutatá mostan is” (Körösbánya, 1804/IV.); még mindig tanít, inti a vizitáció a híveket, hogy járassák gyermekeiket iskolába (Körösbánya, 1805/III.). **Kristyor.** Panaszol az eklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögne és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik, a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikálásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyor, 1772/2-o); a mesternek minden harmadik héten le kellett járnia Brádra (Kristyor, 1775/2-do.); a mester fizetését megállapítják, és jegyzőkönyvre veszik (Kristyor, 1775/5-to.); a próbaévre felvett mestert nem marasztja az eklézsia, mert erkölcstelen a magaviselete, részeges, a vizitáció az eklézsiát támogatja, nehogy további meghasonlások forrásává legyen a mester (Kristyor, 1776/2-o); „a mesteri conventio a venerabilis tractus ládájába bétették a jövődöbéli bizonyáságul” (Kristyor, 1796/4-szer); a volt helyi lévita, most kéméndi mester fizetése Kristyoron maradt hátralékát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyor, 1797/8-szor). **Lozsád.** „Némellyek a prédikátort és mestert bestelenítik, koldusoknak, beste lélek, kurva fiainak szidgyák” (Lozsád, 1686/4.); panaszol a lelkész, hogy csak ő maga és a mester járnak templomba (Lozsád, 1692); panaszol a mester, hogy a halottért és a gyermekek oktatásáért járó pénzt nem fizetik (Lozsád, 1692); panaszkodik, hogy sokszor egy hétig sincs harangozás, mind a lelkész, mind a mester hiányzik a faluból, a vád hamis volt (Lozsád, 1695/1.); a lelkész „háborún él felette igen” a mesterrel minden nap (Lozsád, 1696/2.); a vizitáció szigorúan elrendeli nemcsak Lozsádra, hanem valamennyi gyülekezetre nézve, hogy a mesterek a lelkész tudta nélkül ne harangozzanak (Lozsád, 1697/Observatio); a mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammaticistától és syntaxistától (Lozsád, 1700); ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola körüli kerítést, a vizitáció büntetésből eltölti a szolgálattól mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.); nincsenek megelégedve sem a lelkésszel, sem a mesterrel, mást akarnak (Lozsád, 1705); vádolják a mestert, hogy gyakran megrészegedik, veszekedik és veri a gyermekeket (Lozsád, 1717); a mester ellen olyan rendeletet hozott a Parciális, hogy tovább nem maradhat itt (Lozsád, 1772/2-o.); Herepei István helyi lelkész nem marasztja a gyülekezet, vita van, a mesternek kérnek engedélyt, hogy istentiszteletet tartson, amíg a vita intéződik (Lozsád, 1763); panaszol a mester, hogy nem járnak iskolába, azok neveit, akik a gyermekeket elvonják az oktatástól lajstromba szedi és „káplár uraiméknak” átadja megrendelésre (Lozsád, 1771/5-to); az iskolamestert nem akarják marasztani, de semmi panaszt nem hoznak fel ellene, ezért a vizitáció nem járul hozzá a menesztéshez (Lozsád, 1778/1-mo); igen dicséretesen foglalkozik a mester a gyermekekkel (Lozsád, 1782/1-mo); a mester „érdemei utat készítetnek minél hamarabb a papságra való promotiora” (Lozsád, 1790/1-mo); a mester bejelenti, hogy „három esztendeje hivatalának folytatása után más életre fordította szándékát” (Lozsád, 1793/6-to); panaszol az eklézsia, hogy a mester „az iskolába járó gyermekeket deák nyelven tanítja, nem pedig magyarul”, a vizitáció inti, hogy magyarul tanítson (Lozsád, 1796/2-szor); a mesternek járó fizetés klasszisok szerint (Lozsád, 1796/3-szor); „a mostani iskolamester mind a fiú, mind a leánygyermekkel, akik tanulnak, szép exament producála. Mellyért mind a tanulók, mind a tanító dicsértetnek és az Isten áldása alatt nevedjenek Isten és emberek előtt való kedvességben továbbra is” (Lozsád, 1796/5-szor); megintette a vizitáció az iskolamestert, amiért nem mutat kellő szorgalmat a gyermekek oktatása terén

(Lozsád, 1800/2-o); szépen szerepelt a 68 iskolába járó gyermek, dicséret nekik és a mesternek (Lozsád, 1802/IV.). **Marosillye.** Üres a mesteri állás, a vizitáció intézkedik, hogy aki helyette tanított, annak adják ki a bérét (Marosillye, 1772/4-o); panasz a mesterre, mert a parasztyermekekkel vereti a nemesek gyermekeit, nem akar istentiszteletet tartani, ha a lelkész hiányzik és nem a kellő énekeket választja a prédikációhoz (Marosillye, 1795/4-szer); nincs napra kész papi és mesteri conventio, a vizitáció inti a presbitériumot, hogy a törvény értelmében 30 napon belül készítsék el (Marosillye, 1795/5-ször); versengés van a helyi lelkész és mester között (Marosillye, 1797/2.); „a szászvárosi nemes oskolából hozott új mesterben a nemes eklezsiának contetuma vagyon, mind templombéli éneklésére, mind tanítói kötelességében való eljárásra nézve, de nincsen a szegény ifjúnak statiojában, mert háza körül nincsen illendő és szükséges kerítés” (Marosillye, 1805/IV.).

Mészárszék. Hosdát. „Mészárszék tartatván a helységben, ennek is arenda taxaja az eklezsiáé mindenkor” (Hosdát, 1793/2.); „a mézárszék hasonlóképpen kiadattatott 3 esztendőre az 1805-ben esendő Sz[ent] Mihály napig, az arendae taxa előre megadatott” (Hosdát, 1804/V./5-to).

Mulatság. Hátszeg. A zselléreknek megengedik az „atyafiságos és botránkoztatás nélkül való mulatságot” (Hátszeg, 1717Szeptember/IV.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateályák” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.);

Muzsika. Hátszeg. Megtiltják a zselléreknek, hogy muzsika és hegedűszó mellett „tombollyanak, táncollyanak” (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateályák” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.);

Nagyhét. Lásd: Bűnbánati hét.

Nemesség. Hátszeg. „Az kívülvaló nemesség őkegyelmét [a lelkészt] kihívja esküttetni” (Hátszeg, 1686/Reverendus/3.); „a nemesség is pedig szintén úgy tartozik fával, mint a városi rend, mert ab initio úgy volt” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/2); a földesurak tartoznak szalmát adni a parókiához, akárcsak eddig (Hátszeg, 1687/2.); báró Naláczy István adománya a lelkései szolgálat honorálására (Hátszeg, 1802/II./c.);

Német. Lozsád. A gondnok házát a németek felverték és az eklezsia pénzét elvitték (Lozsád, 1694/NotaBene).

Oktatás, tanítás. Hosdát. Igen elhanyagolt (Hosdát, 1771/4-to); a vizitáció elismeri a tanító szorgoskodását (Hosdát, 1776/1-mo). **Kitid.** A mester ellen panaszol az eklezsia, „hogy az itt quártélyozó katonákkal barátkozik, kik az oskolába járnak és pipáznak, mellyel a gyermekek tanulásának ideje vesztegettetik” (Kitid, 1804/II.).

Oláhország. Klopotiva. „A tolvajok által elvitettetett szent edények közül elékerült az ezüsttángyér ilyen inscriptioval: Johannes Pogány curavit fieri Ecclesiae Refor. Klopotivaiensi Ao 1733. Mellyet a tekintetes Nemes Tábla rendeléséből azon tolvajok executiojokra Oláhországba küldetett tekintetes Bakosnyitza László uram hozott vissza Bukuresdről” (Klopotiva, 1777/5-to); a kegytárgyak felsorolása, „egy ezüst tángyér ilyen írással: Nagy Klopotivai Pogány János, mely a tolvajoktól hozattatott vissza Oláhországból” (Klopotiva, 1782/7-mo/9–15.).

Öltözet. Marosillye. A vizitáció „sajnálva tapasztalva, igaz, hogy tisztetes uram nem papi törvényes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tisztéletét [...] tisztetes uramot inti ezen hibáról és szorossan azt rendeli, hogy tisztetes uram soha többé, se hétköznapi, se innepnap a templomba törvényes papi öltözete nélkül ne mennyen. Sőt még házhoz is papi köntösébe mennyen mindenüvé és mindenkor, mikor pa-

pi kötelességének folytatása szükséges. Külömben a canon szerint való bánásra magát méltóvá teszi (Marosillye, 1795/2-szor).

Padok. Körösbánya. Ha továbbra is versengés lesz a templomi padok ügyében, a lelkész és az egyházi adja át a magisztrátusnak (Körösbánya, 1755/4-o); a templomba padokat készíttettek, lelkési padot is (Körösbánya, 1803/V.). **Kristyor.** A volt helyi lévita, most kéméndi mester fizetése Kristyoron maradt hátralékát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyor, 1797/8-szor). **Lozsád.** A helyi báró kéri a presbitériumot, hogy engedélyezze helyének felcserélését egy másik paddal, presbitérium megengedi (Lozsád, 1796/6-szor).

Pálinka. Kitid. A gondnok, látván, hogy az eklézsia bora elromlott, pálinkát főzött belőle, hogy ne károsodjon annyira az egyház (Kitid, 1804/III./3-tio).

Pap-, mestermarasztás. Kéménd. Nem akarják marasztani a lelkészt, a főbírónak nincs ellene kifogása, „a többi pediglen megedgyezett benne, hogy kitudgyák”, a filia tiszteletben tartja a mater bármilyen döntését (Kéménd, 1701); az ügy kivizsgálása (Kéménd, 1702). **Kristyor.** A próbaévre felvett mestert nem marasztja az eklézsia, mert erkölcstelen a magaviselete, részeges, a vizitáció az eklézsia támogatja, nehogy további meghasonlások forrásává legyen a mester (Kristyor, 1776/2-o). **Lozsád.** A lelkész „negligentiával, sokszori kinnjárással, részegen való praedikálásbéli botránkozásával és sok erkölcstelenségével vádoltatik. Kihez képest tellyességgel renunciól az ecclesia ökegyelmének” (Lozsád, 1686); „a scholamester a praedikátorát számárnak hívja, a megmarasztás előtt esztendőnként öszvebékélnek, de azután esztendő által csak veszekednek” (Lozsád, 1686); nincsenek megelégedve sem a lelkésszel, sem a mesterrel, mást akarnak (Lozsád, 1705); Herepei István menesztésének kérdése, inkább „egy ember amoveáltassék, mintsem sokon megszmórittassunk” fogalmaznak a helybéliek (Lozsád, 1763); az oskolamestert nem akarják marasztani, de semmi panaszt nem hoznak fel ellene, ezért a vizitáció nem járul hozzá a menesztéshez (Lozsád, 1778/1-mo).

Pap. Hátszeg. „ne temessenek oda senkit [ti. reformátust a román temetőbe], az oláh papokat is admoneálni kell felőle (Hátszeg, 1691/Deliberatum/4);

Parázna, paráznaság. Hátszeg. „Hogy paráznaságtól megoltalmaztassék az asszony az apostol szava szerint 1Cor 7,2, ahhoz illendő férfi kívántatik” (Hátszeg, 1691/Deliberatum-II.); az egyházi paráznaságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházi ezalatt úrvacsorával élt; vizitáció döntése: „addig sacrammal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne légyen, míg eklézsia nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do). **Lozsád.** A lelkész paráználkodással vádolja az egyik hívét (Lozsád, 1705); két vád paráználkodásra (Lozsád, 1774/1-mo); vád paráznaságra, amely ha bebizonyosodik eklézsiakövetésre vagy a magisztrátus kezére adassék (Lozsád, 1764/8.); helybeli nőt „nős paráznasággal” vádolnak, magát ártatlannak mondja (Lozsád, 1796/7-szer). **Marosillye.** Részegeskedő lelkészét ezzel vádolja a gyülekezet a vizitáció előtt (Marosillye, 1718 december).

Partialis zsinat. Kéménd. A segédlelkésznek, Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük (Kéménd, 1777/1-mo). **Kristyor.** Panasz a lelkész ellen, hogy igen nagyfokú részegeskedésben szenved, többszöri intéssel sem lehetett rávenni, hogy jobbuljon meg, ügyét a Parciálisra utalják (Kristyor, 1700.). **Lozsád.** 1764. március 8-án kelt jegyzőkönyv úgy beszél a Partialisról, mint, amely közelebb celebráltatott Óraljaboldogfalván, tehát szokás szerint, valószínűleg márciusban (Lozsád, 1764/1.); 1765-ben Alpestesen tartotak Partialist (Lozsád, 1764–1765/34); 1766-ban ugyancsak Alpestesen volt a Partialis, február 20-án (Lozsád, 1766/2.); 1767-ben Olábrettyén volt a zsinat, február 18-án (Lozsád, 1767/InNegotio); 1771. március 13-án Déván celebráltak Partialist (Lozsád, 1772/2-o).

Parókia. Hátszeg. Parancs a parókia építésére (Hátszeg, 1687); a földesurak tartoznak szalmát adni a parókiához, akárcsak eddig (Hátszeg, 1687/2.); „az ecclesia fundusán lakó

zselléreknek feles volta miatt félnek ökegyelmek a parochialis ház szabadságának megrontásától” (Hátszeg, 1702/2.); kiadás „a templom, parochia és iskolaház körül tett szükséges reparatiokra” (Hátszeg, 1782/4-ro/2-do); a parókia körüli javítás még folyik (Hátszeg, 1783/5-to); a parókiát megjavítják, kemencét építenek, újjáépítik a csürt (Hátszeg, 1802/IV.); külön alap van a templom és a parókia állagmegőrzési munkálataira (Hátszeg, 1802/V.); „a parochia körül való kertek nagyobb részint rosszak, a ház fedele is rongyos és rothadt” (Hátszeg, 1804/III./2/b.); „papi nagy házban téglából rakott fűtőért” fizettek (Hátszeg, 1805/IV.). **Hosdát.** „A parochia mindenfelől pusztában lévén ekklézsia gyalázattyára”, kerítést kell készíteni (Hosdát, 1771/Deliberatio); a földindulás megrongálta a templom és a parókia épületét, és a cintermet, amiért határozták, hogy ezután oda senki ne temetkezzen, a hegy ellen pedig erős támaszt építsenek (Hosdát, 1781/3-tio). **Kéménd.** A vizitáció igen rozszantnak találja mind a parókiát, mind a templom épületét, Húsvétra javítsák meg (Kéménd, 1687/1–2.); a „templom s pap háza körül való épületek rosszak” (Kéménd, 1693/3.); a „templom s pap háza körül való romlásokat Pünkösdig megcsinállyák, mert brachiummal jövünk ki ökegyelmek ellen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/3.); a templom és a parókia „kert nélkül pusztában áll” (Kéménd, 1702/Deliberatum/2.); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszerezsek, mint korábban, ígéri, hogy felépülven az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); az új épület elkészült, a környéken szükséges munkálatokra buzdítja a vizitáció az egyházközség elöljáróságát (Kéménd, 1765/5-to); a Hunyad vármegyében lakó „főrendek és kegyes benefactorok” adakoznak a parókia építéshez (Kéménd, 1765/7-mo/11.); a parókia-építés folytatása, kiadások ajtóra, kemencére, csürré, ácsokra, asztalosokra „tapasztó cigányokra” (Kéménd, 1766); a lelkész szalmát adott a parókia fedésére (Kéménd, 1775/6-to); A mesternek, Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük, de iskolát kellene építeni, mert a parókia épülete erre nem elég (Kéménd, 1777/1-mo); a parókia és a templom körüli kertek romokban hevernek (Kéménd, 1777/3-tio); a parókia környékének rendbetételét ajánlja a vizitáció (Kéménd, 1799/9-no); messze van a Maros, ahonnan vizet hordtak a parókiára, ezért kutat ásattak (Kéménd, 1783/4-to); a templom és a parókia körül romhalmaz van, szégyen az ekklézsiára (Kéménd, 1790/4-o); amennyiben a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom és a parókia környékét, a törvény szigorával fogják őket erre kényszeríteni (Kéménd, 1791/2-do). **Kitid.** Kérdés: hol álljon az eklézsia ládája, a parókián-e, vagy a gondnok házában, válasz: a parókián de a gondnoknál legyen a kulcs, „hogymás híre nélkül egyik se nyúlhasson a ládába” (Kitid, 1792/2-do); a parókia jelenlegi területéhez 1757-ben jutott az eklézsia csere folytán, mindkét terület határait tartalmazó levél megvan, a régi parókia területére a tanítói házat építették (Kitid, 1799/1-o); a templom, parókia és iskola körüli kertek építési/javítási munkálataiból nem mindenki veszi ki a részt, a vizitáció inti őket (Kitid, 1802/VI.); a vizitáció nem mehetett a parókiára „szomorú körülményeinek” miatt (Kitid, 1806.). **Klopotiva.** Panaszol a lelkész, hogy a zsellérházban lakik, az eklézsia ígéri, „hogyma parochianak való fundust szerez és ecclesia házat csináltat” (Klopotiva, 1719.); a templom és a parókia körül a kerítés romokban áll (Klopotiva, 1779/1-mo); még mindig rosszak a templom és a paróki körüli kerítések (Klopotiva, 1782/3-tio); a kerítések rossz állapotban, egyfelől a hallgatónak hidegségeket, másfelől pedig a vicebrachium titulusus Nagy Sigmund uram restes magaviselését bizonyítyják” (Klopotiva, 1783/2-do); a parókia körül „ruinák” vannak (Klopotiva, 1790/4-to); „pusztán van mind a templom cinterme, mind a parochia” (Klopotiva, 1796/5-ször.). **Körösbánya.** A lelkész lakás körüli kertek romokban vannak (Körösbánya, 1767/4.); megemlékezés a parókia fundusának adományozójáról (Körösbánya, 1772/4-o); nem mozdítottak semmit, haladékot kapnak (Körösbánya, 1775/5-to.); 1781-ben úgy beszélnek a lelkész lakásáról, mint amelyet nemrég újjáépítettek

(Körösbánya, 1781/3-io/5.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajtat be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, (Körösbánya, 1796/2-szor). **Kristyor.** „Jobb volna azért a nemes ekleziának azon hányni-vetni inkább elméjét, mimódon vehesse ki a parochiat a szennyből és pusztaságból, mellyen az oláh valláson levő szomszéd parochia szégyent téstsen, mintsem holmi apróság panaszokon fárasztani” (Kristyor, 1782/4-to); a vizitáció megengedi, hogy lelkészt vigyenek akár ebből az egyházmegyéből, akár máshonnan, de előbb a parókia épületét javítsák meg (Kristyor, 1796/2-szor); panasz a gyülekezet ellen, amiért nem tartják rendben a parókia kertjét, azt sem lehet tudni, hol a határ, a szomszédos román papot hívták, hogy mutassa meg, meddig terjed a kertje (Kristyor, 1796/9-szer); végre a kerítést megépítik (Kristyor, 1797/7-szer); van az ekleziának „egy parochialis fundussa van, mellyen van a templom, parochialis ház, istálló, konyha kamarával edgyütt egy fedél alatt. Ugyanitt van egy fedél alatt két ház, egyikben lakik Popa Adamutz felesége, ki is az ecclesianak szolgál, a másikban lakik Popa Danila, a disunitus oláh pap, kitől ezután az ecclesia zselléri szolgálatot kíván” (Kristyor, 1800/2-o/1-o); vita a vizitáció ülésének lefolytatására: az a vicekurátor házánál történjen-e vagy a parókián, a parókián, mert rendbe szedték (Kristyor, 1803/I.); a presbiteri gyűléseket a lelkész tudta nélkül tartják, és nem a parókián, a vizitáció utasítja a consistorium tagjait, hogy azt, az egyházi törvények értelmében a lelkész jelenlétében és a parókián tartsák ezután (Kristyor, 1803/VI.); panaszol a lelkész, hogy fizetését nem adják meg rendszeresen, kántori munkájáért öt éve nem fizettek, a parókia körül a kerítés teljesen leromlott (Kristyor, 1805/III./1-3.). **Lozsád.** A lelkészi lakás kerítése igen siralmas állapotban van (Lozsád, 1690); panaszol a lelkész, hogy a parókia és a templom lerokadt, a templom, parókia és az iskola körüli kerítés pedig leromlott (Lozsád, 1702/2.). **Marosillye.** Több kalangya búzát fordítottak a „parochialis háznak vételére” (Marosillye, 1716/6.); a lelkésznek lakást bérelnék (Marosillye, 1716/7.; 1718/december/II.); a parókia és az iskola épülete körüli kerítések rossz állapotban vannak (Marosillye, 1795/7-szer).

Patrónusok. Kéménd. A Hunyad vármegyében lakó „förendek és kegyes benefactorok” adakoznak a parókia építéshez (Kéménd, 1765/7-mo/11.). **Klopotiva.** A templom építésére a patrónusok adományoznak (Klopotiva, 1771/3-tio); Pogány János testamentumban adományoz az egyháznak zálogos örökséget, jobbágyokkal együtt (Klopotiva, 1773/10-o.; 1744/5-to; 1776/4-to; 1777/3-tio; 1779/2-do; 1782/4-to.); Pogány András öntetett egy harangot (Klopotiva, 1783/8-vo); A helyi gondnok könyveket adományozott az egyháznak (Klopotiva, 1783/8-vo/2.). **Körösbánya.** Nincs terület az iskola építésére, területet adnak a kolostor kertjének szomszédságában, a patrónus pedig felajánlja a fából épült kocsmáját, mert újat akar helyette építtetni kőből (Körösbánya, 1796/6-szor.). **Marosillye.** A patrónussal (*dominus terrestrisszel*) való összekülönbözés miatt a lelkész eltávozott az ekleziából (Marosillye, 1717); patrónus minden vagyonát az ekleziára hagyja (Marosillye, 1772/5-o).

Pénz. Lozsád. A gondnok házat a németek felverték és az eklezsia pénzét elvitték (Lozsád, 1694/NotaBene); „a losádi ecclesiaból elveszett egy régi ezüstpohár, melynek széle aranyas volt, Beretzk Márton egyházfiúságában, úgy hallatik pénzt veretett belőle” (Lozsád, 1702).

Peregrinus, peregrináció. Hosdát. Egy Csegödi nevű peregrinusnak adományoztak pénzt (Hosdát, 1766/Demonstratio); „magyarországi kollégiumoknak, templom számára kéregetőknek, égett helységeknek, peregrinansoknak és supplicansoknak” pénzt adtak (Hosdát, 1804/V./Erogált/5-to). **Kristyor.** Pénzt adtak „egy kolosvári peregrinans deáknak” (Kristyor, 1803/VIII.; 1804/III/B.); 2 marosvásárhelyi peregrinansnak (Kristyor, 1805/IV./B./1.; 1806/III.). **Lozsád.** Peregrinansnak pénzt adtak (Lozsád, 1796/II-szer);

pénzt adtak „más egyéb szükséges költségekre, m[agyar]országi tanuló társaságok legatussáinak, akadémiákra menő deákoknak és néha az ide innepekre jött deákoknak” (Lozsád, 1800/5.; 1804/II./B./11.).

Perselypénz, persely. Klopotiva. Nincs perselypénz, mert abból fizették az úrvacsorai szolgálatra kiszálló lelkész szolgálatát (Klopotiva, 1799/5.; 1802/IV.). **Körösbánya.** Rendeli a vizitáció, hogy a persely „mindenkor bizonyos ekklézsia tagja előtt nyitassék fel és libellusba íratassék a termino ad terminum, és a parochialis ruinakra abból illendőképpen a curator consensussával kötsenek” (Körösbánya, 1775/8-vo.). **Marosillye.** A persely kitételeinek szabályozása (Marosillye, 1795/15-ször).

Pipázás. Kitid. A mester ellen panaszol az ekklézsia, „hogy az itt quártélyozó katonákkal barátkozik, kik az oskolába járnak és pipáznak, mellyel a gyermekek tanulásának ideje vesztegettetik” (Kitid, 1804/II.).

Polgári per. Kitid. Nalátzi András állította, hogy a lelkész feleségét kurvának nevezte, a vád alaptalan, a vizitáció ezennel eláll attól, hogy polgári pert indítson, amiért nemcsak a helybeli lelkészt, de az egész lelkészi rendet megsértette becsületében, de ezután megteszi (Kitid, 1783/1-mo)

Porkoláb. Hátszeg. A tanítónak megtérítetik a porkolábbal az iskola épületének javítására költött saját pénzét (Hátszeg, 1698).

Prédikáció, prédikálás. Hátszeg. „Halotti prédikatioért nem fizetnek” (Hátszeg, 1686/Reverendus/6.); panaszolja az ekklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, délyesti praedicatiokat elmulatya” nem látogatja a betegeket, a zselléreknek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719). **Kéménd.** Nem akarják marasztani a lelkészt hárman a gyülekezetből, mert hosszan prédikál, „néha-néha tanításában a templomban mérgesen invehálódik” és hosszan imádkozik (Kéménd, 1702). **Klopotiva.** Panaszol az ekklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.). **Kristyor.** A lelkész örökös panaszosa mondja prédikálási gyakorlatáról, hogy „igen nagy maga megerőltetésével és különös hangon prédikál, melly a szükséges figyelmetességtől is elvonnya hallgatóit” (Kristyor, 1806/I.). **Kristyor.** Panaszol az ekklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögne és a prédikállásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikállásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyor, 1772/2-o). **Lozsád.** A lelkész „negligentiaival, sokszori kinnjárással, részegen való praedikállásbéli botrányozásával és sok erköcstelenségével vádoltatik. Kihez képest tellyességgel renunciál az ecclesia ökegyelmének” (Lozsád, 1686); panasz a lelkészre, amiért a „bibliaolvasást és az hétköznapi praedikállást” elhanyagolja (Lozsád, 1690); a lelkész fizetés nélkül nem tartozik prédikálni a halottnak (Lozsád, 1692/Deliberatum); panaszol az ekklézsia, hogy a lelkész hosszan prédikál és imádkozik (Lozsád, 1695/2.); panasz a lelkészre, hogy a „maga jószágában való excursioja miatt keresztetlenten holtak meg valami gyermekek és öreg ember is prédikáció nélkül temettetett légyen el” (Lozsád, 1775/1-mo.); panasz a lelkész ellen, hogy a vasárnap délutáni prédikálást elhagyja, a lelkész a hívek érdektelenségére panaszodik (Lozsád, 1778/1-mo).

Presbitérium, consistorium. Hosdát. A lelkész panaszolja, hogy nincs amiből tisztességesen megéljen, vizitáció utasítja a presbitériumot, hogy minden évben vizsgálja felül a conventiot „secundum facultatem individuorum” és adja meg a lelkésznek járó méltó fize-

tést, az egyházkormányzást pedig együtt végezze a lelkésszel és ne éljen vissza tekintélyével (Hosdát, 1790/3-tio); „az egész praesbiteriumnak consensusa nélkül az ekklézsia pénze senkinek ki ne adattassék”, ha pedig kölcsönadnak, azt a következő vizitációig hajtsák be (Hosdát, 1790/10-mo); ha nincs megalapozott indok, presbiteri gyűlést senki se hívasson egybe (Hosdát, 1802/VII.). **Klopotiva.** „Szükségesnek láttya sok okokból a Szent Visitatio, hogy praesbiterium vagy consistorium állíttassék fel ebben a tekintetes nemes ekklézsiában is a jobb rendű ekklézsiáknak példájok szerint” (Klopotiva, 1790/2-do); a presbitérium összetétele nevesítve, feladata, kötelessége (Klopotiva, 1790/3-tio.); a lelkész „az egyházi igazgatásnak, praesbiteriumnak semmi hasznát nem tapasztalja” (Klopotiva, 1791/2-do.); esküt tettek a választott presbiterok (Klopotiva, 1791/4-to). **Körösbánya.** „Rendeli a Szent Visitatio, hogy ecclesiasticum consistorium álljon fel ad formam aliarum ecclesiarum, és azok az ekklézsiái bajoskodásokat igazgassák” (Körösbánya, 1775/6-to.); a mestertartás iránt nem lelkesednek az ekklézsia tagjai ezért „szorossan parancsoltatik a locale praesbiteriumnak”, hogy a jelenlegi mestert támogassa és a gondokkal együtt gondoskoddjon arról, hogy a neki járó fizetést a hívektől behajtsa (Körösbánya, 1792/6-to); a testület megújították (Körösbánya, 1796/11-szer.). **Kristyor.** A testület összetétele (Kristyor, 1769/1.); „az ekklézsiái dolgoknak jobb móddal való folyása kívánván, mint más ekklézsiákban, hogy ebben is particulare consistorium állíttassék” (Kristyor, 1775/9-no); a presbiteri gyűléseket a lelkész tudta nélkül tartják, és nem a parókián, a vizitáció utasítja a consistorium tagjait, hogy azt, az egyházi törvények értelmében a lelkész jelenlétében és a parókián tartsák ezután (Kristyor, 1803/VI.). **Lozsád.** Panaszol a lelkész némely templomkerülő ellen, a vizitáció utasítja a helyi egyházat, hogy az ilyenek „az egyházfiak által nomine consistorii ecclesiastici paterne admoneáltassanak keresztyéni kötelességekre” (Lozsád, 1783/2-do); kéri, hogy „más rendes ekklézsiáknak szokások és az ekklézsiái törvénynek tartása szerint ebben is eskedtéssék bé egy domesticus curator és négy praesbiterialis személy, akik adsistálhassanak a tiszteletes loci ministernek az ekklézsiái dolgoknak igazgatásában” (Lozsád, 1790/3-tio); fogadja a presbitérium, hogy a lelkészi fizetés hátrálékát behajtja (Lozsád, 1791/2-do; 1802/II.); a presbitérium áldásos munkáját tapasztalva kéri, hogy számukat gyarapítsák (Lozsád, 1791/3-tio); a templomkerülőket és az úrvacsorával nem élőket tartozik „szelíd atyai intésekkel meginteni, kötelességekre szorítani oly fenyítéssel, hogyha az atyai feddésre meg nem jobbulnak, a keményebb fenyítéket bizonyoson elvárhatják” (Lozsád, 1791/4-to); „a nemes consistorialis személyek is másfelől tartsák kötelességeiknek ezt a szegény tévelygő, külömben ártatlan juhocskát kegyes atyai intésekkel mindenfelől mindaddig téringetni, míg a Krisztus aklába behúzzattatnék és az ő Urának megnyerettetnék, hogy netalán ebben az esztendőben is várakozván, a gyümölcstelen figefának példája szerint a megtérésnek gyümölcset megteremné” (Lozsád, 1793/2-do); a gyülekezetet fizetési képesség szerint ún. „classisokra” osztották és a presbitérium feladata volt meghatározni azt, hogy tehetősége alapján kit melyik klasszisba sorolt (Lozsád, 1796/3-szor); a helyi báró kéri a presbitériumot, hogy engedélyezze helyének felcserélését egy másik paddal, presbitérium megengedi (Lozsád, 1796/6-szor); botránkozató életet élő család tagjai „a venerabilis presbiteriumtól meginttettek az edgyütt való csendes és békességes lakásra, de a jó intésnek helyet nem adtak” (Lozsád, 1802/II.).

Pulpitus, éneklőszék. **Hosdát.** „A pulpitusért és apró számok csinálásáért” pénzt adtak ki (Hosdát, 1804/V./Erogált/4-o/g.). **Klopotiva.** A „templombéli székek csinálásáért, ablakrámakért, három ajtóért, pulpitusért, mester székiért, tornác és torony bédeszkáztatásokért” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1772/2-o); „az éneklés dolgában tartassék meg a régi praxis, hogy előre a szám tétessék ki a pulpitusra” (Klopotiva, 1778/1-mo). **Lozsád.** „Az éneklőszéken egy kék selyemmel varratt kendő” található (Lozsád, [1717–1755]/7-mo/17.); „pulpitus megigazításáért” a gondnok pénzt adott ki (Lozsád, 1761).

Puska. Hátszeg. Kendefi Gábor vasárnap délelőtti istentiszteletre puskával jelent meg (Hátszeg, 1695);

Rab. Hosdát. „Egy tatár kézből szabadult rabnak” fizettek adományt (Hosdát, 1766/Demonstratio).

Részegeskedés. Hátszeg. „Az egyházfi Rinkuly Mihály igen részeges” (Hátszeg, 1686/Reverendus/1); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásait, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateályák” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.).

Klopotiva. Igen választékos szavakkal inti a vizitáció a lelkészt, hogy a hívek közötti viselkedését jobbjítsa, és kerülje „a részegítő italban való mértéketlenséget” (Klopotiva, 1793/1-mo); panasz a lelkész ellen: „tiszteletes uram szereti gyakran az iddogálást, szereti mortificálni egy, más úton feleségét szavaival, beszédjeivel” (Klopotiva, 1796/4-szer.).

Kristyor. Panasz a lelkész ellen, hogy igen nagyfokú részegeskedésben szenved, többszöri intéssel sem lehetett rávenni, hogy jobbuljon meg, ügyét a Parciálisra utalják (Kristyor, 1700.); a próbaévre felvett mestert nem marasztja az eklézsia, mert erkölcstelen a magaviselete, részeges, a vizitáció az eklézsiát támogatja, nehogy további meghasonlások forrásává legyen a mester (Kristyor, 1776/2-o); helyi lelkészt kapott a gyülekezet, de igen mértéketlenül iszik „házzól házra jár és az eklézsia tagjainak alkalmatlankodik, s az eklézsiát megbotránkozattya” (Kristyor, 1779/1-mo). **Lozsád.** A lelkész „negligentiaival, sokszori kinnjárással, részegen való praedikállásbéli botránkozásával és sok erkölcstelenségével vádolják. Kihez képest tellyességgel renunciól az ecclesia ökegyelmének” (Lozsád, 1686); vádolják a mestert, hogy gyakran megrészegedik, veszekedik és veri a gyermekeket (Lozsád, 1717). **Marosillye.** Panasz Dési Miklós lelkészre, hogy gyakrabban részeg, mint józan, ilyenkor italért a faluban jár, sőt „az ecclesianak lelki áldozatit kotyogós és részeges fővel mutattya bé az Isten eleiben”, egyházi jövedelmét inkább italra költi, „mint magának és családnak ruházattokra és tápláltatásokra”, részegen „feleségét üzi, kergeti, veri, rongálja, a kerteken ugrattya által” (Marosillye, 1718 február); a részeg lelkész „egy alkalmatossággal, mikor a praedicálószéke fel akarna menni, a praedicálószéket meg nem kapta volna, hanyatt leesett volna” (Marosillye, 1718 december).

Római katolikus. Körösbánya. Panasz, hogy a római katolikus kolostor melletti fundus nem építhető be, mert az eddigi római katolikus praeses félt attól, nehogy az iskola közelsége miatt tűz érje a kolostort, jelen praeses beleegyezik, hogy iskolát építsenek, amelyben minden felekezet ifjait tanítsák, a románok is ígértek hozzájárulást (Körösbánya, 1802/VI.). **Kristyor.** Panasz az egyik gyülekezeti tag ellen, amiért református feleséget tart, de leánygyermekét katolikusnak keresztelte, ügyét a Főkonzisztóriumhoz utalják (Kristyor, 1796/5-szor); a helyi római katolikusok írásban kérték a vizitációt, hogy „ez tenne olyan rendelést, mely szerint a krisztosi határnak minden jövedelme, úgymint a bányák, stompok, pascuatio stb. taxaja ezután osztassék kétfelé, fele legyen a reformátusoké, fele a pápistáké”, az ügyet megvizsgálják, eddig is csak a reformátusoké volt, ez után is az övék marad (Kristyor, 1796/6-szor; 1797/5-szor); panasz, hogy római katolikus személy eltulajdonította az eklézsia egy juhát (Kristyor, 1797/13-szor–14-szer); perben van a „romana catholica” eklézsia a református egyházzal (Kristyor, 1803/II.). **Marosillye.** A helyi csizmadia megharagudott a református lelkészre és minden vagyonát a római katolikus egyházra hagyta, végül visszavonta és református lelkész temette el (Marosillye, 1779/4-to).

Román, oláh. Hátszeg. A reformátusok a román temetőben temetkeznek (Hátszeg, 1691/4.); „ne temessenek oda senkit [ti. reformátust a román temetőbe], az oláh papokat is admoneálni kell felőle. Ha alkalmatlan a temető, vegyenek mást ökegyelmek” (Hátszeg, 1691/Deliberatum/4); a hátszegi lelkészt megdicséri a vizitáció, mert jártas a román nyelv területén (de linguae valachicae peritia) (Hátszeg, 1694); „vadnak olyanok, kik vonszanak az oláh opiniokhoz” (Hátszeg, 1695/1); panaszolja az eklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelv-

ven nem fungál, déllyesti praedicationokat elmulattya”, nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719). **Hosdát.** Eddig halott felett a románok kérésére az egyik haranggal 24 dénárért harangoztak, ezután 34 dénár legyen a díja (Hosdát, 1790/11-o). **Kéménd.** A „kéméndi oláh communitasból interes” jött a kasszába (Kéménd, 1779/2-do). **Klopotiva.** A halottért történnő harangozásnak az „oláh pappal cointelligenter kell lenni” (Klopotiva, 1778/1-mo). **Körösbánya.** Panasz, hogy „a keresztségnek alkalmatosságával a kisedet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el, exkommunikálják és „számár temetések lészen” (Körösbánya, 1775/3-tio); az „oláhok zenebonája alkalmatosságával” az egyház pénzét a klastromba rejtették (Körösbánya, 1790/1-mo.); a lázadásban meggyilkolták a helyi tanítót, mást kellett egyháznak hoznia (Körösbánya, 1790/6-to); a mester a román gyermekeket is taníthatta, ha azok szüleivel a fizetés dolgában megegyezett (Körösbánya, 1790/6-to); a faluban a magyar és a román egyházközség közösen birtokolt egy házat, amelyet a magyarok iskolának akartak használni, erre nézve mondja a vizitáció, hogy vagy kivásárolják a románokat belőle, vagy megegyeznek velük (Körösbánya, 1790/6-to.); „1784-be az oláh feltámadásnak tolvajkodásában az eklézsia házában felpredáltatásakor az eklézsia ládájával és leveleivel együtt elveszett” készpénz (Körösbánya, 1796/3-szor.); panasz, hogy a római katolikus kolostor melletti fundus nem építhető be, mert az eddigi római katolikus praeses félt attól, nehogy az iskola közelsége miatt tűz érje a kolostort, jelen praeses beleegyezik, hogy iskolát építsenek, amelyben minden felekezet ifjait tanítsák, a románok is ígétek hozzájárulást (Körösbánya, 1802/VI.); „az oláhok 1784-ben való feltámadásakor az eklézsia ládájából készpénzül elvitetett s elveszett” 193 hfr. (Körösbánya, 1807/III./1.). **Kristyor.** Kristsori Bálint tett ígéretet, hogy a templom mellett „az oláh templom felől való egy kis szegeletecske örökséget az eklézsiai fundus dilatatiojára általadja” (Kristyor, 1772/6-to.); „jobb volna azért a nemes eklézsianak azon hányini-vetni inkább elméjét, mimódon vehesse ki a parochiat a szennyből és pusztaságból, mellyen az oláh valláson levő szomszéd parochia szégyent téssen, mintsem holmi apróság panaszokon fárasztani” (Kristyor, 1782/4-to); panasz a gyülekezet ellen, amiért nem tartják rendben a parókia kertjét, azt sem lehet tudni, hol a határ, a szomszédos román papot hívták, hogy mutassa meg, meddig terjed a kertje (Kristyor, 1796/9-szer); megdöbbenéssel tapasztalja a vizitáció, hogy a református egyház harangja a román templom tornyában van, utasítja a gyülekezetet, hogy mihamarabb haranglábat építtessen (Kristyor, 1796/11-szer); a református lelkész engedélye nélkül kereszteltette meg a román pappal leányát az egyik gyülekezeti tag (Kristyor, 1797/9-szer); van az eklézsianak „egy parochialis fundussa van, mellyen van a templom, parochialis ház, istálló, konyha kamarával edgyütt egy fedél alatt. Ugyanitt van egy fedél alatt két ház, egyikben lakik Popa Adamutz felesége, ki is az ecclesianak szolgál, a másikban lakik Popa Danila, a disunitus oláh pap, kitől ezután az ecclesia zselléri szolgálatot kíván” (Kristyor, 1800/2-o/1-o); van továbbá „egy zsellér sessioja Subt tyetrosze nevű helyen” amelyen románok élnek és „két-két ökörrrel tészik az ecclesianak a szolgálatot” (Kristyor, 1800/2-o/2-o); a gondnok azzal vádolja a lelkészt, hogy „az olá papnének halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkiesméretű embernek szájából nem hallgattya”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV/1.). **Marosillye.** „Az oláh zenebona által esett közönséges romlás” miatt gondok vannak a gyülekezet vagyona körül (Marosillye, 1790/3-o).

Rudimentista. Lozsád. Lozsád. A mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammatistától és syntaxistától (Lozsád, 1700).

Sákramentum, szentségek. Panaszol a lelkész, hogy van olyan híve, aki az ő ottléte alatt egyszer sem volt templomban, a sákramentumokkal nem élnek (Lozsád, 1691).

Sebész, chirurgus. Körösbánya. A gyülekezet gondnoka, foglalkozására nézve sebész volt (Körösbánya, 1793/5-to.).

Segédlelkész. Kitid. Az „anya megye” öreg lelkésze mellé segédlelkészt akar hozatni, hogy segítség legyen (Kitid, 1791/1-mo).

Sodomita. Marosillye. Ezzel vádolják a lelkészt (Marosillye, 1718/december).

Supplicans, kéregető. „Magyarországi kollégiumoknak, templom számára kéregetőknek, égett helységeknek, peregrinansoknak és supplicansoknak” pénzt adtak (Hosdát, 1804/V./Erogált/5-to.).

Syntaxista. Lozsád. A mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammatistától és syntaxistától (Lozsád, 1700).

Számár. Lozsád. „A scholamester a praedikátorát számárnak hívja, a megmarasztás előtt esztendőnként öszvebékélnek, de azután esztendő által csak veszekednek” (Lozsád, 1686); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a vizitáció inti, hogy számár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); egy gyülekezeti tag 18 éve nem vett úrvacsorát, a vizitáció inti, hogy amennyiben nem változik meg, exkommunikálják és számár temetése lesz (Lozsád, 1796/3-szor).

Szántóföldek. Hátszeg. Felsorolás, alapos leírással (Hátszeg, 1796/III./1–3; 1–5; 1–3).

Hosdát. Pontos betájolása (Hosdát, 1793/5/1–17.). **Kitid.** Az eklézsia birtokainak (erdő, kaszáló, szántóföld) részletes leírása (Kitid, 1799); a lelkész által használt szántóföld nevesítése (Kitid, 1799/papi conventio). **Körösbánya.** Az eklézsia földterületei (Körösbánya, 1796/7-szer/1–12.).

Szék, székek. Lásd: **Padok.**

Szelidség. Marosillye. Panasz a lelkészre, amiért „in vita communi se a galambi szelidség, sem a kígyói okosság ökegyelmében nem látszik, midőn házsártosságával, veszekedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódásával” híveit elidegeníti (Marosillye, 1790/1-o).

Szentségek. Lásd: **Sákramentum, szentségek.**

Szerződés, contractus. Hátszeg. „A város magát opponálván, a fa fizetést nem akarja kiszolgáltatni a contractus szerint” (Hátszeg, 1686/Reverendus/2.);

Szitkozódás, szidalmazás. Hátszeg. A zsellérek kerüljék a szitkozódást és káromkodást (Hátszeg, 1717/Szeptember/IV.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásukat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateállják” (Hátszeg, 1717/Szeptember/VII.); panaszolja az eklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, délyesti praedicatiokat elmulatya”, nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellýerei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719). **Hosdát.** „Vagynak botránkoztató személyek, akik az itt nyomorgó ministereket (úgy hallatik) attával szidták” (Hosdát, 1702/1.). **Kristyor.** Panaszol a lelkész a gondnokra „ki is követ ragadván, agyon akarta ütni és illetlen mocskos szitkokkal is illette”, panaszát a Partialis Synodus orvosolja (Kristyor, 1804/II.).

Szószerk. Kitid. „Prédikállószerk felibe való koronára” Bartsai Juliánna adott 40 véka kukoricát (Kitid, 1802/D.); Bartsai Juliánna adományozott szószerkterítőt (Kitid, 1802/V.). **Marosillye.** A részeg lelkész „egy alkalmatossággal, mikor a praedicálószerkbe fel akarna menni, a praedicálószerket meg nem kapta volna, hanyatt leesett volna” (Marosillye, 1718/december).

Szölők. Hátszeg. Felsorolás, alapos leírással (Hátszeg, 1796/III./Szölők/1–2). **Hosdát.** Pontos betájolása (Hosdát, 1793/5/1–17.).

Tánc. Hátszeg. Zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateáallyák” (Hátszeg, 1717Szeptember/VII.);

Tanítás. Kéménd. A lévitának Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük (Kéménd, 1777/1-mo). **Körösbánya.** A lelkész tanítja a gyermekeket, ezért a tanítónak kijáró javadalomból részesül, inti a helyieket a vizitáció, hogy gyarapítsák ezt az alapot, ha mestert akarnak hozni (Körösbánya, 1776/1-mo.); amíg mestert hozhatnak, a lelkészt kötelezik, hogy a gyermekekkel foglalkozzék (Körösbánya, 1781/5-to.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajtat be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); a gyermekek iskolába járatása kívánnivalót hagy maga után, ebben az egyik kurátor is rossz példával jár a hívek előtt, intik (Körösbánya, 1797/3-szor.); nincs tanító, a helyi gyülekezet egyik tagja tanítja a gyermekeket, a vizitáció előtt a gyermekek jól vizsgáztak zsoltárekléből, számtanból és „sok szép, erkölcsökre oktató” versekből (Körösbánya, 1802/III.); „Balog Kata asszony hív tanítói fáradhatatlan szorgalmatosságának a jelenlévőknek nagy örömökre dicséretre és jutalomra méltó szép jeleit mutatá mostan is” (Körösbánya, 1804/IV.); még mindig tanít, inti a vizitáció a híveket, hogy járassák gyermekeiket iskolába (Körösbánya, 1805/III.). **Lozsád.** Ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola körüli kerítést, a vizitáció büntetésből eltiltja a szolgálatról mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.); a vizitáció megvizsgálta a gyermekek tudományát és „szép előmenetelt” tapasztalt (Lozsád, 1772/8;vo.); igen dicséretesen foglalkozik a mester a gyermekekkel (Lozsád, 1782/1-mo; 1783/7-mo; 1793/1-mo); panaszol az eklézsia, hogy a mester „az oskolába járó gyermekeket deák nyelven tanítja, nem pedig magyarul”, a vizitáció inti, hogy magyarul tanítson (Lozsád, 1796/2-szor); szigorúan meghagyja a vizitáció, hogy pontos listát készítsenek az iskolaköteles gyermekekről és iskolába járásukat felügyeljék (Lozsád, 1796/5-ször; 1800/3-io).

Tatár. Hosdát. „Egy tatár kézből szabadult rabnak” fizettek adományt (Hosdát, 1766/Demonstratio).

Taxa. Lásd: **Adó.**

Teherbe ejt, impregnál. Hosdát. Rácz István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával. (Hosdát, 1776/3-tio). **Körösbánya.** Panasz, hogy „impraegnáltatott, s kéri leányának intertentioját s maga gyalázattyának pénzzel való restitutioját” (Körösbánya, 1803/IV.).

Temetés. Hátszeg. „Legyenek serényebbek [a hívek], különben temetésekkor gyalázatos dicsíretek léssen” (Hátszeg, 1690/1); „ne temessenek oda senkit [ti. a román temetőbe], az oláh papokot is admoneálni kell felőle. Ha alkalmatlan a temető, vegyenek mást ökegyelmek” (Hátszeg, 1691/Deliberatum/4). **Hosdát.** A 4 éve templomkerülő Gálfi Józsefet inti a vizitáció, hogy kövesse meg az eklézsiaát, különben „a külső magistratusnak általadattatik, és halála történvén, számár temetése léssen” (Hosdát, 1783/3-tio); inti a vizitáció az egyik megbotránkoztatót, hogy kövesse meg az eklézsiaát, különben számár temetéssel temetik el (Hosdát, 1793/4-to; 1802/III.). **Kéménd.** A mater és filia tagjait inti a vizitáció, hogy rendezzék a lelkész fizetését, „különben gyalázatos temetések léssen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/1.); akik fizetni nem akarnak, „az minister ne temesse el azoknak halotttyokat” (Kéménd, 1702/Deliberatum/3.). **Klopotiva.** Az elhunyt lelkészt (Borosnyai Lukáts Istvánt) az eklézsia a saját költségén temetteti el, meghívja fiát, a fogarasi tanítót a

lelkészi hivatalra (Klopotiva, 1771/5-to); A halottért történő harangozásnak „oláh pappal cointelligenter kell lenni” (Klopotiva, 1778/1-mo). **Körösbánya.** Panasz, hogy „a kereszt-ségnek alkalmatosságával a kisdedet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el exkommunikálják és „számár temetések léssen” (Körösbánya, 1775/3-tio). **Lozsád.** Akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyelmezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a vizitáció inti, hogy számár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); panasz a lelkészre, hogy a „maga jószágában való excursioja miatt keresztfeletlen holtak meg valami gyermekek és öreg ember is prédikáció nélkül temettetett légyen el” (Lozsád, 1775/1-mo.); a temetésért és az esketésért járó fizetség (Lozsád, 1796/5.); „hogya két halottat kellene egyszersmind külön sírhoz kísérni (mellyet Isten öfelsége távoztasson), az érdemesebb halottat, azaz öreget és férfit kísérje a tiszteletes egyházi atyafi a jobb énekes tanuló gyermekekkel, a másikat pedig rector uram ökegyelme több tanítványival” (Lozsád, 1804/II.).

Temető. Hátszeg. A reformátusok a román temetőben temetkeznek (Hátszeg, 1691/4.); „ne temessenek oda senkit [ti. a román temetőbe], az oláh papokat is admoneálni kell felőle. Ha alkalmatlan a temető, vegyenek mást ökegyelmek” (Hátszeg, 1691/Deliberatum/4); „A csizmadia céh minden esztendőben tartozik visitor uraiméknak egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab pecsenyével, mivel a cimiteriumból kiszakasztott földön árulnak vasárnapokon” (Hátszeg, 1697); „a templom s temetőhely pusztában vagyon, kerítés nélkül” (Hátszeg, 1702/Difficultas). **Hosdát.** „A temető pusztá és a templom rongyos” (Hosdát, 1702/5.). **Marosillye.** „A temetőhely is igen fogyatkozott pusztá állapotba taláztaték, amely kertelés nélkül tartattatván, mindaz, hogy a sírhalmok marháktól tapodtatnak, sertésektől túrattnak, mindaz, hogy arról a tiszteletes parochus semmi hasznót nem vehet, amely dolog szégyen is, káros is, véték is” (Marosillye, 1795/8-szor).

Templom. Hátszeg. „A templom kerítéséből vargaszint csinálnak” (Hátszeg, 1686/Reverendus/7.); „A templom kerítését elpusztították” (Hátszeg, 1691/1); „a templomban vásárt szoktak indítani, exerceálni” (Hátszeg, 1702/1); „a templom s temetőhely pusztában vagyon, kerítés nélkül” (Hátszeg, 1702/Difficultas); a templom zsendelyeztetése, iskola épületének és kerítésének javítása (Hátszeg, 1772/3-o); kiadás „a templom, parochia és iskolaház körül tett szükséges reparatiokra” (Hátszeg, 1782/4-ro/2-do); „sajnálva szemléli a visitatio a templom fedelén recenter esett romlást, melyet a felettébb való nagy szél okozott”, rögtön megjavítani (Hátszeg, 1783/3-tio); a templomnak nincs kerítése, szakaszonként kell leosztani a hívek között, „a morosusokat etiam brachio mediante kötelességekre szorítani” (Hátszeg, 1792/3-tio); külön alap van a templom és a parókia állagmegőrzési munkálataira (Hátszeg, 1802/V.). **Hosdát.** „A temető pusztá és a templom rongyos” (Hosdát, 1702/5.); „A templomot megépítsék, azon buzgósággal a templomot és scholaházat is bekerítsék a Partialisig” (Hosdát, 1702/Ad 5-tum); a templomot rendben tartják, Gálfi Lázár új karzatot készíttetett az éneklőmesternek és a gyermekeknek (Hosdát, 1776/6-to); a földindulás megrongálta a templom és a parókia épületét, és a cintermet, amiért határozták, hogy ezután oda senki ne temetkezzen, a hegy ellen pedig erős támaszt építenek (Hosdát, 1781/3-tio; Hosdát, 1783/7-mo); „botránkozással hallja [a vizitáció] a nagy botránkozást, melyet a múlt Úrnak napján okozott Antalffy Mátyásné és Vitéz Jánosné a templomban lett tépelődésekkel”, a vétség nagyobb, hogysem törvényt tegyenek, ügyük a Partialisra tartozik (Hosdát, 1791/2-do); „a templom omlófélbe vagyon, öszvehasadozva úgy, hogy igen félelmes a beléje való járás, és azt megújítani sem lehet s megoltalmazni az egybeomlástól, hanem új templom építéséről kellestven gondolkozni” (Hosdát, 1793/II-szer); pénz adtak négy alkalommal templomépítésre (Hosdát, 1802/V./Erogatum/12.); az új

templom építésére kiadott pénz (Hosdát, 1804/V./Erogalt/4-o). **Kéménd.** A vizitáció igen rozzantnak találja mind a parókia, mind a templom épületét, Húsvétra javítsák meg (Kéménd, 1687/1–2.); a „templom s pap háza körül való épületek rosszak” (Kéménd, 1693/3.); a „templom s pap háza körül való romlásokat Pünkösdig megcsinállyák, mert brachiummal jövünk ki ökegyelmek ellen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/3.); a templom és a parókia „kert nélkül pusztában áll” (Kéménd, 1702/Deliberatum/2.); templom fedésre pénzt adtak ki (Kéménd, 1772); a parókia és a templom körüli kertek romokban hevernek (Kéménd, 1777/3-tio); a templom és a parókia körül romhalmaz van, szégyen az ekkleziára (Kéménd, 1790/4-o); amennyiben a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom és a parókia környékét a törvény szigorával fogják őket erre kényszeríteni (Kéménd, 1791/2-do); a templom kertjét restek felépíteni, mondja a gondnok, és kéri „ezeknek megorvoslásokra a brachium adistentiajat” (Kéménd, 1793/3-tio). **Kitid.** A parókia jelenlegi területéhez 1757-ben jutott az ekkleziára csere folytán, a régi parókia területére a tanítói házat építették, e terület mellett a helyi patrónusok még adományoztak egy darab földet, „melyen a most készülöbe lévő új templom építtetik” (Kitid, 1799/2-o); „ezen helységben eddigelé református templom soha sem volt. Most az Isten dicsőségének szent széke, és tiszteletének szent helye kezdett a kegyelmes Isten segedelmével és az Isten Szent Lelkétől felindított kegyes lelkek munkálkodásával, istenes adakozásával épülni”, a templom méreteinek leírása, adományozók, költsége stb. részletes felsorolása (Kitid, 1799/A templom-ról); „legelső tárgya a Szent Visitationnak lévén most a nagy Istennek szent segedelme által nagyobb részint felépült új templom”, méretei igen részletesen (Kitid, 1802/I.); a templom építése 1493 hfr.-ba került (Kitid, 1802/C/1–20.); „prédikállószerk felibe való koronára” Bartsai Juliánna adott 40 véke kukoricát (Kitid, 1802/D.); Bartsai Juliánna adományozott szószékterítőt (Kitid, 1802/V.); a templom, parókia és iskola körüli kertek építési/javítási munkálataiból nem mindenki veszi ki a részt, vizitáció inti őket (Kitid, 1802/VI.). **Klopotiva.** „Kegyes intentiójában vagyon a tekintetes nemes ekkleziának, hogy iskolát és mesterséget is állítson fel”, az iskolát a cinterembe akarják építeni, a templom mögé (Klopotiva, 1771/6-to); a „templombéli székek csinálásaért, ablakramákért, három ajtókért, pulpitusért, mester székiért, tornác és torony bédesszkáztatásokért” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1772/2-o); a templom és a parókia körüli kerítést meg kell javítani (Klopotiva, 1772/3-tio); a templom körüli kerítés még mindig romos állapotban van (Klopotiva, 1777/2-do); a templom és a parókia körül a kerítés romokban áll (Klopotiva, 1779/1-mo); még mindig rosszak a templom és a parókia körüli kerítések (Klopotiva, 1782/3-tio); a kerítések rossz állapota „egyfelől a hallgatóknak hidegségeket, másfelől pedig a vicebrachium titulus Nagy Sigmond uram restes magaviselését bizonyították” (Klopotiva, 1783/2-do); „pusztán van mind a templom cinterme, mind a parochia” (Klopotiva, 1796/5-ször.); a bejáratú ajtó előtt nincs „tornácocska”, ezért esős időben a víz befolyik a templomba (Klopotiva, 1796/5-ször.); a vizitáció „kedvetlenséggel látta, hogy a templom a helységben quartélyozó katonák számára depositoryumnak elfoglaltatott, fegyverekkel, monturokkal [katonaruha] és egyéb katonaszerzőkkel megrakatott” és emiatt nem lehet istentiszteletet tartani (Klopotiva, 1802/VI.); a templom „renovatiojára” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1806/IV.B.). **Körösbánya.** Panasz, hogy a helyi gyülekezet tagjai nem látogatják a templomot és nem élnek a szentségekkel (úrvacsora) (Körösbánya, 1767/3.); panaszolja a vizitáció, hogy a gondnok nem serénykedik eléggé a templom körüli kerítés megjavításán, miközben „az oratoriumban való székbeli ülésekben elsőséget kíván és praetendál” (Körösbánya, 1780/2-o.); a helyi lelkész kétszer utazott Szebenbe, hogy „az oratorium felszabadíttatása és újraépíttetése végett” (Körösbánya, 1780/4-o); II. József megengedte azt, hogy templomot újítsanak ott, ahol erre alap van, a gyülekezet kérde a vizitációt, hogy a korábban bejelentett alapját most újra megnevezheti-e (Körösbánya, 1783/4-to.); a templomépítésben „hidegséget” tapasztal a vizitáció (Körösbánya, 1792/3-tio.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendszeren,

a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajtat be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); nemrég fejezték be a templom építését (Körösbánya, 1796/3-szor.); a templomépítés részletes költségei (Körösbánya, 1796/3-szor.); a lelkésznek átadják a templom melletti föld egy részét, amiért az épülő templomra a sajátjából költött, miután azzal megvádolták, hogy a könyvelést a maga hasznára végezte (Körösbánya, 1796/3-szor.); a templomépítés még tart, a mennyezet deszkáit lefestették ugyan, de pénz arra már nem volt, hogy fel is rakják (Körösbánya, 1797/13-szor.). **Kristyor.** Kristsori Bálint tett ígéretet, hogy a templom mellett „az oláh templom felől való egy kis szeguletecske örökséget az eklezsiai fundus dilatatiojára általadja” (Kristyor, 1772/6-to.); „vagyon ezen eklézsianak egy kőből épült kisdeg ugyan, de szép temploma” (Kristyor, 1796/11-szer); a volt helyi lévita, most kéméndi mester fizetése kristyoron maradt hátralékát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyor, 1797/8-szor.). **Lozsád.** Panaszol a lelkész, hogy a parókia és a templom leroskadt, a templom, parókia és az iskola körüli kerítés pedig leromlott (Lozsád, 1702/2.); a templom megzsindelyezését szigorúan elrendeli a vizitáció (Lozsád, 1764/8.); „a templom romlása hozatik emlékezetbe” (Lozsád, 1780/4-to); igen örül a vizitáció annak, hogy a gyülekezet tagjai szépen megjavították a templomot (Lozsád, 1783/3-tio). **Marosillye.** Panaszol az eklézsia, hogy a részeg lelkész „a templomba is részegen mégyen bé” (Marosillye, 1718/december); ha valaki egy hónapig nem jár templomba, vagy három egymás után következő úrvacsoraosztáson nem jelenik meg, az olyant ki kell közösiíteni (Marosillye, 1779/3-tio); „1749-ben ezen helységnek örökös, kőből épült szép temploma a pápista possesoratus által erőszakoson elfoglaltatott volna” az istentiszteletet azóta „a parochialis ház végibe ragasztott, sövényből font kis oratoriumocskába folytatták” (Marosillye, 1797/5.); az erőszakkal elvett templom helyébe újat építenek, a gyülekezet példás ügyszeretetét dicséri a vizitáció (Marosillye, 1797/5.); jelen templomot 1796 májusában kezdték el építeni és 1797-ben már készen állt, lásd a részletes költségkimutatást (Marosillye, 1803/V.).

Templomfoglalás. **Marosillye.** „1749-ben ezen helységnek örökös, kőből épült szép temploma a pápista possesoratus által erőszakoson elfoglaltatott volna” az istentiszteletet azóta „a parochialis ház végibe ragasztott, sövényből font kis oratoriumocskába folytatták” (Marosillye, 1797/5.).

Templomlátogatás. Hátszeg. A lelkész panasolja az alsószilvási filia tagjait, hogy nem járnak templomba, legfeljebb csak úrvacsoravételkor (Hátszeg, 1772/2-o); a lelkész panasolja, hogy kevesen járnak templomba, különösen a filiában, a vizitáció inti a híveket, hogy eljárjanak istentiszteletre (Hátszeg, 1773/4-o; 1774/1-o); „a tiszteletes loci minister némű-némű idegenséggel és durvasággal viseltetvén az eklezsia tagjaihoz” mert a hívek templomba nem járnak, munkát nem végeznek (Hátszeg, 1778/1-mo); „minden negligens hallgató két hétig a templomtól való maga elvonásáért elsőben ugyan gravis animadversioval, négy hétig való negligentiaért pedig a köznép vereséggel, vagy excommunicatioval büntettetik” (Hátszeg, 1779/1-mo). **Hosdát.** A hívek közül sokan „vásárnap az hunyadi vásárért a templomot elhagyják” (Hosdát, 1702/2.); a vizitáció megdicséri a gyülekezet tagjait, amiért az istentiszteletet látogatják (laudantur [...] de sedulitate frequentandi sacra) (Hosdát, 1766/2.); dicsérik a gyülekezet templombajáró szorgalmát (Hosdát, 1771/3-o); Rácz István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával. (Hosdát, 1776/3-tio); lelkész dicséri a gyülekezet templomlátogatását (Hosdát, 1781/2-do); Gálfi József nem él úrvacsorával, az istentiszteletet nem látogatja, meg kell inteni, a kano-

nikus idő lejártával pedig ki kell közösiíteni (expirato termino canonico habeatur pro excommunicato) (Hosdát, 1782/2-do); a lelkész és a presbitérium egyaránt panasolja „Dali Mihálynak botránkoztató életét abban, hogy a táborból való visszajövele után, már szinte másfél esztendőtl fogva a templomban nem volt, Úr vacsorájával nem élt, amellyel magát az egyházi törvények erejével excommunicálta” (Hosdát, 1793/4-to); **Körösbánya.** A vizitáció megint két helybeli templomkerülöt, hogy látogassák a templomot, éljenek az úrvacsorával, különben kiközösítik őket (Körösbánya, 1781/2.); a vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatae Constituciones artikulussával bünteti és átadja őket a magisztrátusnak, ha az elkövetkező három hét alatt hét-köznapi legalább kétszer, vasárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnak az úrvacsorával (Körösbánya, 1783/2-do.).

Terhességmegszakítás. Hosdát. Dali Mihály feleségét vádolták ezzel, tisztázza magát különben ekkléziát kell követnie (Hosdát, 1793/8-szor).

Textília. Hátszeg. „Tekintetes nemes Kendeffi Pál uram házastársa, Serédi Clára asszony conferált egy tisztességes négyágú szkofiumos keszkenőt. [...] Tekintetes nemes Csula Balás uram és felesége Tompa Sophia conferáltak egy ezüsfonals török keszkenőt, reá vagyron varrva a magok neve” (Hátszeg, 1700/III–IV.); a hátszegi egyház textíliáinak lajstromát lásd: Hátszeg, 1700/VI–X.; az egyházközség textíliáinak lajstroma (Hátszeg, 1782/10–17); lajstrom (Hátszeg, 1796/1.9–23). **Hosdát.** Részletes leírás és leltár (Hosdát, 1793/7-szer/11–32). **Kéménd.** Az egyházközség kegyszereinek és textíliáinak felsorolása (Kéménd, 1705); a textíliák lajstroma (Kéménd, 1782/5-to/8–12.). **Kitid.** A sztrigyszentgyörgyi „kided ekklézia” textíliáinak lajstroma (Kitid, 1776/3-tio/4–7.); a kitidi egyház textíliái (Kitid, 1782/5-to/4–11); a textíliák részletes lajstroma (Kitid,[379]/Szent edények); Bartsai Juliánna adományozott szöszékterítőt (Kitid, 1802/V.). **Klopotiva.** 1775 júliusában tolvajok lopták el a kegytárgyak egy részét, a lopottak részletes leírása, a megmaradt kegyszerek lajstroma (Klopotiva, 1776/3-tio); lajstrom (Klopotiva, 1782/7-mo/1–8.); részletes lajstrom (Klopotiva, 1796/2-szor/9–18). **Körösbánya.** A új adományok (Körösbánya, 1779/2-do.); felsorolásuk (Körösbánya, 1781/7-mo.); lajstrom (Körösbánya, 1782/4-to/1–12.); bő lajstroma (Körösbánya, 1796/7-szer/3./3–10.). **Kristyor.** 1767-ben kapott az eklézia „fejr gyoics fekete selyemmel varrott pulpitusra való kendőt” (Kristyor, 1767/3.); lajstrom (Kristyor, 1782/9-no/1–8.); felsorolásuk (Kristyor, 1796/10-szer/5–12.). **Lozsád.** Lajstromuk (Lozsád, [1717–1755]/7-mo/5–17.); lajstrom (Lozsád, 1782/7-mo/3–16.); gyarapodás (Lozsád, 1793/4-to); bő lajstroma (Lozsád, 1796/11-szer/9–30). **Marosillye.** Hiányzik egy kis méretű, lenből készült terítő (linteolum) (Marosillye, 1700/III.); az úrasztali textíliák felsorolása (Marosillye, 1871/11-mo/1–9.); lista (Marosillye, 1795/14-szer/1–9); kiegészül a készlet (Marosillye, 1804/VII.).

Tóga. Marosillye. A vizitáció „sajnálva tapasztalva, igaz, hogy tiszteletes uram nem papi törvényes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tiszteletét” (Marosillye, 1795/2-szor).

Tolvaj. Klopotiva. „A tolvajok által elvitettett szent edények közül elékerült az ezüsttángyér ilyen inscriptioval: Johannes Pogány curavit fieri Ecclesiae Refor. Klopotivaiensi Ao 1733. Mellyet a tekintetes Nemes Tábla rendeléséből azon tolvajok executiojokra Oláhországba küldetett tekintetes Bakosnyitza László uram hozott vissza Bukuresdről” (Klopotiva, 1777/5-to). **Körösbánya.** „1784-be az oláh feltámadásnak tolvajkodásában az eklézia házának felpredáltatásakor az eklézia ládjával és leveleivel együtt elveszett” készpénz, nemrég fejezték be a templom építését (Körösbánya, 1796/3-szor.).

Torony. Hosdát. Új fedelet kapott a torony, ezért dicsérik a gyülekezetet (Hosdát, 1776/6-to.); botránkoztató levél jelent meg a torony oldalára kiragasztva, a lánynak utána kell járnia, hogy tisztázza magát, másképpen „a szenteknek társaságából el fog rekesztetni” (Hosdát, 1792/3-tio). **Kitid.** Felépítésére Bartsai Juliánna adományozott 100 hfr-ot (Kitid,

1802/D.); ugyanő adott még 100 forintot (Kitid, 1805/III./6-to). **Klopotiva.** A „templombéli székek csinálásáért, ablakramákért, három ajtóért, pulpitusért, mester székiért, tornác és torony bédeszkáztatásokért” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1772/2-o); toronyfedésre pénzt adtak ki (Klopotiva, 1793/Demonstratio); a torony kőből épült, benne két harang van, harangfeliratot is közölnek (Klopotiva, 1796/5-szor.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának előbb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.). **Körösbánya.** Panasz, hogy a lelkész ritkán harangoztat, a lelkész azzal menti magát, hogy a harangozó a hibás, a harangozó a rossz toronybeli grádicokra hivatkozik, amelyet a vizitáció megtekint és intézkedik annak megjavítása felől (Körösbánya, 1802/I.). **Marosillye.** „Akkor [1795-ben] ezen eklézsianak volt 2 harangja a fa haranglábon, a harmadik és nagyobbik harang pedig volt a dévai várban, ahová a régi zűrzavaros időben bátorságnak okáért vitetett volt, amellyről a most említett 1795-béli visitatióban emlékezet is tétetett volt, pucto 17-mo. Már most azon harang is sok szorgalmatos utána való járás által hazaszerezettvén, ezen eklézsianak vagyon most 3 szép harangja a templomnak félig felépült kőtornyában” (Marosillye, 1802/XVII.).

Úrvacsora. Hátszeg. „A betegek hivattyák communio administrálni” (Hátszeg, 1686/Reverendus/4.); a lelkész panaszolja az alsószilvási filia tagjait, hogy nem járnak templomba, legfeljebb csak úrvacsoravételkor (Hátszeg, 1772/2-o); az egyházfi paráznságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ezalatt úrvacsorával élt; a vizitáció döntése: „addig sacrummal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne legyen, míg eklézsiait nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do). **Hosdát.** Rácz István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával, eklézsiaikövetésre hajlandó (Hosdát, 1776/3-tio); az úrvacsorához való kiállási rend (elsőség) kérdése élesen felmerült (Hosdát, 1781/2-do); Gálfi József nem él úrvacsorával, az istentiszteletet nem látogatja, meg kell inteni, a kanonikus idő lejártával pedig ki kell közösiíteni (expirato termino canonico habeatur pro excommunicato) (Hosdát, 1782/2-do); a lelkész és a presbitérium egyaránt panaszolja „Dali Mihálynak botránkoztató életét abban, hogy a táborból való visszajövele után, már szinte másfél esztendőtl fogva a templomban nem volt, Úr vacsorájával nem élt, amellyel magát az egyházi törvények erejével excommunicálta” (Hosdát, 1793/4-to). **Kéménd.** Sem az anyaegyházköztségben, sem a filiában nem élnek az úrvacsorával (Kéménd, (1693/1.); botránkoztató személy a gyülekezetben, tisztítsa meg magát, különben a „communione sanctorum eltiltatik” (Kéménd, 1790/5-to). **Klopotiva.** Nincs perselypénz, mert abból fizették az úrvacsorai szolgálatra kiszálló lelkész szolgálatát (Klopotiva, 1799/5.; 1802/IV.; 1804/II.b.). **Körösbánya.** Panasz, hogy a helyi gyülekezet tagjai nem látogatják a templomot és nem élnek a szentségekkel (úrvacsora) (Körösbánya, 1767/3.); akik elhanyagolják az istentisztelet látogatását és az úrvacsorát, azokat átadják a világi felsőbbségnek (Körösbánya, 1767/3.); panasz, hogy „a keresztségnek alkalmatosságával a kisedetet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el exkommunikálják és „szamar temetések lészen” (Körösbánya, 1775/3-tio); a vizitáció elé idézték azt a személyt, aki sem templomba nem járt, sem a sákramentumokkal ne élt, a vizitáció pedig szigorúan megintette őt (Körösbánya, 1776/2;do.); a vizitáció megint két helybeli templomkerülőt, hogy látogassák a templomot, éljenek az úrvacsorával, különben kiközösítik őket (Körösbánya, 1781/2.); a vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatae Constituciones artikulusával bünteti és átadja őket a magisztrátusnak, ha az elkövetkező három hét alatt hétköznap legalább kétszer, vasárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnek az úrvacsorával

(Körösbánya, 1783/2-do.). **Kristyor.** Panaszol az eklézsia, mert a lelkész, ígéretéhez híven nem tart istentiszteletet minden harmadik vasárnap, csak úrvacsorát oszt, lelkész azt mondja, hogy a hívek nem tartanak rá igényt, a vizitáció ezt helyteleníti (Kristyor, 1776/1-mo); a gondnok azzal vádolja a lelkészt, hogy „az olá papnénak halála őkegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkiismeretű embernek szájából nem hallgattya”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV/1.). **Lozsád.** Panaszol a lelkész, hogy nyolcvan személy nem él úrvacsorával (Lozsád, 1692/2.); panaszol a lelkész, hogy gyatra az istentisztelet látogatása és az úrvacsorával való élés (Lozsád, 1702/1.); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a Vizitáció inti, hogy számár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); presbitérium a templomkerülőket és az úrvacsorával nem élőket tartozik „szelíd atyai intésekkel meginteni, kötelességekre szorítani oly fenytéssel, hogyha az atyai feddésre meg nem jobbulnak, a keményebb fenytéket bizonyosan elvárhatják” (Lozsád, 1791/4-to); egy gyülekezeti tag 18 éve nem vett úrvacsorát, vizitáció inti, hogy amennyiben nem változik meg, exkommunikálják és számár temetése lesz (Lozsád, 1796/3-szor). **Marosillye.** Panasz Dési Miklós lelkészre, hogy gyakrabban részeg, mint józan, ilyenkor italért a faluban jár, sőt „az ecclesianak lelki áldozatit kotyogós és részeges fővel mutattya bé az Isten eleiben”, egyházi jövedelmét inkább italra költi, „mint magának és családnak ruházattyokra és tápláltatásokra”, részegen „feleségét űzi, kergeti, veri, rongálja, a kerteken ugrattya által” (Marosillye, 1718/február.); ha valaki egy hónapig nem jár templomba, vagy három egymás után következő úrvacsoraosztáson nem jelenik meg, az olyant ki kell közöszíteni (Marosillye, 1779/3-tio); az úrasztali kellékek felsorolása (Marosillye, 1781/11-mo/10–13.).

Ülésrend. Hosdát. A ülésrend ügyében kelt „botránkoztató controversia” (Hosdát, 1780/8-vo); a több éve templomkerülő Gálfi József azzal menti magát, hogy nincsen széke a templomban (Hosdát, 1783/3-tio); **Körösbánya.** Ha továbbra is versengés lesz a templomi padok ügyében, a lelkész és az egyházfi adja át a magisztrátusnak (Körösbánya, 1755/4-o); panaszolja a vizitáció, hogy a gondnok nem serénykedik eléggé a templom körüli kerítés megjavításán, miközben „az oratoriumban való székbeli ülésekben elsőséget kíván és praetendál” (Körösbánya, 1780/2-o.). **Kristyor.** Korábbi igen nagy controversia lecsitítására a vizitáció igen részletesen leírja, hogy kinek hol kell ülnie a templomba (Kristyor, 1772/4-o/I–II.). **Lozsád.** A helyi báró kéri a presbitériumot, hogy engedélyezze helyének felcserélését egy másik paddal, presbitérium megengedi (Lozsád, 1796/6-szor).

Ünnep. Lozsád. A hívek nem szentelik a vasárnapot és a három sátoros ünnepet (Lozsád, 1692/4.).

Üvegablak. Hosdát. Pénzt adtak beszerzésére a parókiára (Hosdát, 1802/V./Erogatum/2/m.);

Vadházasság. Hosdát. Rác István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával. (Hosdát, 1776/3-tio).

Válóper, válás. Hátszeg. Puj Gáspár és Tornyai Zsófia válópere (Hátszeg, 1691); Csula János és Nalácz Mária váló keresete, nem választják el (lásd az egész anyagot) (Hátszeg, 1693). **Kéménd.** Férje elhagyta, nyolc és fél évig hiába várta/kereste, a vizitáció megengedi, hogy új férjet vegyen magának (Kéménd, 1686).

Vám. Körösbánya. A vásárvám körül gondok vannak, rendeződik (Körösbánya, 1779/3-tio.).

Vásár. Hátszeg. „A templomban vásárt szoktak indítani, exerceálni” (Hátszeg, 1702/1). **Hosdát.** A hívek közül sokan „vasárnap az hunyadi vásárrért a templomot elhagyják” (Hosdát, 1702/2. és Ad 2-dum). **Körösbánya.** A város bírása alaptalan váddal elfogatta, láncra verette és a heti vásár alkalmával körbehordatta a helyi kántort, a vizitáció kéri a

Táblát, hogy az ügyet vizsgálja ki és a kántor illetve a lelkészi rend becsületén esett csorbát közsörüljek ki (Körösbánya, 1783/3-tio.).

Vendégség. Hátszeg. Megengedik a zselléreknek, hogy tisztességes vendégségbe eljárjanak (Hátszeg, 1717Szeptember/IV.);

Verés, verekedés. Hátszeg. Panaszolja az eklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, déllyesti praedicatiokat elmulattya” nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719); „minden negligens hallgató két hétig a templomtól való maga elvonásáért elsőben ugyan gravis animadversioval, négy hétig való negligentiaért pedig a köznép vereséggel, vagy excommunicatioval büntetetik” (Hátszeg, 1779/1-mo). **Hosdát.** „A férfi feleségét ok nélkül ne verje” (Hosdát, 1774/2-do).

Kristyor. Súlyos panaszok a lelkész ellen (nem harangoztat, a betegeket többszöri kérésre sem látogatja meg, az eklézsia híre nélkül gyakran eltávozik, „az egyházfinét propria auctoritate megverte”) (Kristyor, 1782/1-mo). **Lozsád.** Vádolják a mestert, hogy gyakran megrészegedik, veszekedik és veri a gyermekeket (Lozsád, 1717); a vizitáció megintette az egyik tagot, amiért „az eklézsiának nagy botránkozására feleségét mód nélkül veri, rongálja” (Lozsád, 1777/9-no). **Marosillye.** Panasz Dézsi Miklós lelkészre, hogy gyakrabban részeg, mint józan, ilyenkor italért a faluban jár, sőt „az ecclesianak lelki áldozatit kotyogós és részeges fővel mutattya bé az Isten eleiben”, egyházi jövedelmét inkább italtra költi, „mint magának és családnak ruházattokra és tápláltságokra”, részegen „feleségét üzi, kergeti, veri, rongálja, a kerteken ugrattya által” (Marosillye, 1718/február.); panasz a mesterre, mert a parasztgyermekkel vereti a nemesek gyermekeit, nem akar istentiszteletet tartani, ha a lelkész hiányzik és nem a kellő énekeket választja a prédikációhoz (Marosillye, 1795/4-szer).

Veszekedés. Lozsád. „A scholamester a praedikátorát számárnak hívja, a megmarasztás előtt esztendőnként öszvebékélnek, de azután esztendő által csak veszekednek” (Lozsád, 1686); vádolják a mestert, hogy gyakran megrészegedik, veszekedik és veri a gyermekeket (Lozsád, 1717). **Marosillye.** Panasz a lelkészre, amiért „in vita communi se a galambi szelidség, sem a kígyói okosság ökegyelmében nem látszik, midőn házsártosságával, veszekedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódásával” híveit elidegeníti (Marosillye, 1790/1-o).

Vizitáció. Hátszeg. „A csizmadia céh minden esztendőben tartozik visitator uraiméknak egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab pecsenyével, mivel a cimiteriumból kiszakasztott földön árulnak vásánapokon” (Hátszeg, 1697); Csáki Miklós lelkész nem fogadja, sőt kitoszogatja („kiizogatta”) a vizitáció tagjait házából, mert perben állt a megyével (Hátszeg, 1705); a vizitáló bizottságnak távoznia kellett Hátszegről, a lelkész halála után beállt ellátási zavar miatt (ob penuriam victus), az ülést a naláczi birtokon tartották meg (Hátszeg, 1802); a vizitáció költségére (Hátszeg, 1805/IV./c.); költsége (Hátszeg, 1805/IV.). **Klopotiva.** A vizitáció nem igazíthatta el az eklézsiái dolgokat, mert két helyi kisnemes „a tiszteletes uramra való nagy neheztelés és haragvás miatt felgyulladván s az indulattól elragadtatván, némely kemény szók szóllása után a gyűlést elhagyák”, a botrány miatt a gyűlés feloszlott (Klopotiva, 1796/6-szor.); a vizitáció a kurátor házában tartja ülését (Klopotiva, 1804.); pénzt utaltak ki a vizitáció költségére (Klopotiva, 1804/II.b.); fizettek a vizitációra (Klopotiva, 1806/IV.B.). **Körösbánya.** A vizitáció elé idézték azt a személyt, aki sem templomba nem járt, sem a sákramentumokkal ne élt, a vizitáció pedig szigorúan megintette őt (Körösbánya, 1776/2;do.); az írástudók kézjegyükkal, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a vizitációnak „mindenkor telley szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.). **Kristyor.** Vita a vizitáció ülésének lefolytatására: az a vicekurátor házában történjen-e vagy a parókián, a parókián, mert rendbe szedték (Kristyor, 1803/I.). **Lozsád.** A vizitáció ellátására vásárolt dolgok (étel, ital) (Lozsád, 1758; 1766).

Zsellérek. Hátszeg. „Az Küküllővári uram zselléri, mivelhogy ecclesia földén laknak, a taxat az ecclesianak adgyák” (Hátszeg, 1691/2.); „az ecclesia fundusán lakó zselléreknek feles volta miatt félnek ökegyelmek a parochialis ház szabadságának megrontásátúl” (Hátszeg, 1702/2.); a zsellérek között „botráncokzások estenek” a lelkész miatt (Hátszeg, 1717 Szeptember); a zsellérek zsellérei, a zsellérek ügyének helyi intézése (Hátszeg, 1717 Szeptember/II/1–2.); a vizitáció megtiltja, hogy a zsellérek kocsmát tartsanak (Hátszeg, 1717 Szeptember/III.); „Akik közzülök [ti. a zsellérek közül] égett borral, pályinkával kereskednek, megengedtetik, hogy ki a vásárra pénzen adgyanak, de hogy magok házoknál valakinek részegsége adgyanak, meg nem engedtetik, a piacon való árulástúl senki őket el nem fogja, mi sem tiltyuk (Hátszeg, 1717 Szeptember/III.); megengedik a zselléreknek, hogy tisztességes vendégségbe eljárjanak (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); A zselléreknek megengedik az „atyafiságos és botráncokztatás nélkül való mulatságot” (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); Megtiltják a zselléreknek, hogy muzsika és hegedűszó mellett „tombollyanak, táncollyanak” (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); a zsellérek kerüljék a szitkozódást és káromkodást (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); „a zsellérek a parochustúl dependeállyanak, minden jó és tisztességes dolgokban engedelmeskedgyenek” (Hátszeg, 1717 Szeptember/V.); „végeztük, hogy a zsellérektől járandó taxa és házbér az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része pedig az ecclesiájé legyen” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VI.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateállják” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.); a többi zsellér egyik zsellér házaspár házát „gonoszságnak bordéllának lenni doceállják” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.); panasolja az eklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, déllyesti praedicatiokat elmulattyá” nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellériei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719); a „pap udvarán lévő zsellérház reparatiojáért” fizettek (Hátszeg, 1805/IV.). **Kéménd.** Az eklézsia zsellére panasolja, hogy magas a fejadó, amit a falusi bírák tőle kérnek, természetbeli adományokkal is terhelik, kéri a vizitációt, hogy járjon közbe enyhítésért (Kéménd, 1783/9-no). **Klopotiva.** Panasol a lelkész, hogy a zsellérházban lakik, az eklézsia ígéri, „hogy parochianak való fundust szerez és ecclesia házát csináltat” (Klopotiva, 1719.). **Kristyor.** Van az eklézsiának „egy parochialis fundussa van, mellyen van a templom, parochialis ház, istálló, konyha kamarával edgyütt egy fedél alatt. Ugyanitt van egy fedél alatt két ház, egyikben lakik Popa Adamutz felesége, ki is az ecclesianak szolgál, a másikkban lakik Popa Danila, a disunitus oláh pap, kitől ezután az ecclesia zselléri szolgálatott kíván” (Kristyor, 1800/2-o/1-o); van továbbá „egy zsellér sessioja Subt tyetrosze nevű helyen” amelyen románok élnek és „két-két ökörrrel tészik az ecclesianak a szolgálatott” (Kristyor, 1800/2-o./2-o.).

Zsoltár. Klopotiva. Panasol a helyi gyülekezetben élő nemes ember, hogy a lelkésznek nincs gondja kivetetni a zsoltárok számát az istentiszteleten, ezért, akik később jönnek nem tudják mit kell énekelni és nem énekelnek (Klopotiva, 1778/1-mo). **Körösbánya.** Nincs tanító, a helyi gyülekezet egyik tagja tanítja a gyermekeket, a vizitáció előtt a gyermekek jól vizsgáztak zsoltáremlékből, számtanból és „sok szép, erkölcsökre oktató” verskből (Körösbánya, 1802/III.).

Falvak szerint

Hátszeg

Adó, taxa. „Az Küküllővári uram zselléri, mivelhogy ecclesia földén laknak, a taxat az ecclesianak adgyák” (Hátszeg, 1691/2.); „A csizmadia céh minden esztendőben tartozik visitor uraiméknak egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab pecsenyével, mivel a cimiteriumból kiszakasztott földön árulnak vasárnapokon” (Hátszeg, 1697); „végeztük, hogy a zsellérektől járandó taxa és házbér az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része pedig az ecclesiaié legyen” (Hátszeg, 1717Szeptember/VI.).

Beteglátogatás. Panaszolja az ekklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, déllyesti praedicationokat elmulattya” nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719).

Bordély. Több zsellér egyik zsellér házaspár házát „gonoszságnak bordélyának lenni doceállyák” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.).

Bűnbánati hét – lásd: Nagyhét.

Céh. „A csizmadia céh minden esztendőben tartozik visitor uraiméknak egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab pecsenyével, mivel a cimiteriumból kiszakasztott földön árulnak vasárnapokon” (Hátszeg, 1697).

Conventio, díjlevél. A lelkész panaszolja, hogy még nincs conventio, és nem tudja, kitől mennyi bért kérjen (Hátszeg, 1792/1-mo); báró Nalácz István adománya a lelkészi szolgálat honorálására (Hátszeg, 1802/II./c.).

Családlátogatás. A vizitáció felszólítja a lelkészt, hogy „a filialis ekkléziákban levő hallgatóit mennél gyakrabban lehezt, látogassa meg, és kivált penitentialis heteken házaiknál könyörgést tenni el ne mulassa” (Hátszeg, 1804/I./2-szor).

Egyházfi. „Az egyházfi Rinkuly Mihály igen részeges” (Hátszeg, 1686/1); az egyházfi parázñaságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ez alatt úrvacsorával élt; a vizitáció döntése: „addig sacrammal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne legyen, míg ekkléziát nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do).

Ekklézsia. „Végeztük, hogy a zsellérektől járandó taxa és házbér az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része pedig az ecclesiaié legyen” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VI.); panaszolja az ekklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, déllyesti praedicationokat elmulattya” nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719).

Ekkléziakövetés. Csulaj János lelkészt feloldják az kiközösítés hatálya alól és ekkléziakövetésre utasítják (Hátszeg, 1694/Deliberatum); az egyházfi parázñaságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ezalatt úrvacsorával élt; vizitáció döntése: „addig sacrammal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne legyen, míg ekkléziát nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do).

Esketés. „Az kívülvaló nemesség őkegyelmét [a lelkészt] kihívja esküttetni” (Hátszeg, 1686/Reverendus/3.).

Exkommunikálás, kiközösítés. Küküllővári Péter helyi lelkész kiközösített egy cigányt (Hátszeg, 1686.); Csulaj János lelkészt feloldják az kiközösítés hatálya alól és ekkléziakövetésre utasítják (Hátszeg, 1694/Deliberatum); „minden negligens hallgató két hétig a templomtól való maga elvonásáért elsőben ugyan gravis animadversioval, négy hé-

tig való negligenciaért pedig a köznép vereséggel, vagy excommunicatioval büntettetik” (Hátszeg, 1779/1-mo).

Fajtalanság. „Kiváltképpen [az egyik zsellér] feleségének fajtalanságát és tisztátalan életre mutató cselekedetét” kárhoztatják a többi zsellérek (Hátszeg, 1717 Szeptember).

Ferencrend. Területigénylés a hátszegi egyházzal szemben (Hátszeg, 1776/2-do).

Filia, leányegyházközség. A lelkész panasolja, hogy kevesen járnak templomba, különösen a filiában, a vizitáció inti a híveket, hogy eljárjanak istentiszteletre (Hátszeg, 1774/1-o); Alsófarkadin a tustyai anyaegyházközséghez akar átmenni, ennek feltétele a közös teherviselés (Hátszeg, 1774/3-tio); a lelkész panasolja, hogy a materhez tartozó filiák „közzül némelyek megvetvén a Generalis Synodusnak és visitationak determinatioját, magokat Háttzegről elvonnyák, és hol egy, hol más helyhez adplicálják” (Hátszeg, 1777/2-do); a vizitáció inti a lelkészt, hogy „vasárnapokon szorgalmasan vigyázzon a harangozásnak idejére, hogy az se igen idején, se későn ne essék, és azt úgy intézze, hogy a filialis ekklézsiákban lévő hallgatói az isteni tiszteletre elérkezessenek” (Hátszeg, 1804/I.); a vizitáció felszólítja a lelkészt, hogy „a filialis ekklézsiákban levő hallgatóit mennél gyakrabban lehejt, látogassa meg, és kivált penitentialis heteken házaiknál könyörgést tenni el ne mulassa” (Hátszeg, 1804/I/2-szor).

Fizetés. „A város magát opponálván, a fa fizetést nem akarja kiszolgáltatni a contractus szerint” (Hátszeg, 1686/Reverendus/2.); „Halotti prédikatioért nem fizetnek” (Hátszeg, 1686/Reverendus/6.); a tanítónak nem fizetnek (Hátszeg 1686/ Rector/1); „amikor egy tál étket, egy cipót s egy kupa bort küldenek az harangozásért, az a mesteré, 12 pénz a ministeré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a minister és mester” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/5.); a beszoigáló lelkész a lelkészi fizetés felét kapta (Hátszeg, 1717 Szeptember/I.); panasolja a lelkész és a mester, hogy fizetésüket illetően sok a kintlevőség (Hátszeg, 1772/4-o); gondok a fizetés körül (Hátszeg, 1783/2-do); a lelkészi jövedelem megjobbítására tett adomány (Hátszeg, 1796/II.[280]).

Görög-keleti. Az egyházfi paráznaságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ez alatt úrvacsorával élt; vizitáció döntése: „addig sacrammal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlui szabad ne légyen, míg ekkléziát nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do).

Harang. „Difficultas vagyon az harang körül” (Hátszeg, 1686/Reverendus/5).

Harangozás. „Amikor egy tál étket, egy cipót s egy kupa bort küldenek az harangozásért, az a mesteré, 12 pénz a ministeré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a minister és mester” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/5.); „harangozásért való fizetés praedikator és mester között oszollyon aequaliter. Justum, hogy a mester harangozván, lássa fáradságának hasznát ő is” (Hátszeg, 1690/NotaBene); a vizitáció inti a lelkészt, hogy „vasárnapokon szorgalmasan vigyázzon a harangozásnak idejére, hogy az se igen idején, se későn ne essék, és azt úgy intézze, hogy a filialis ekklézsiákban lévő hallgatói az isteni tiszteletre elérkezessenek” (Hátszeg, 1804/I.).

Imádság, könyörgés. A vizitáció felszólítja a lelkészt, hogy „a filialis ekklézsiákban lévő hallgatóit mennél gyakrabban lehejt, látogassa meg, és kivált penitentialis heteken házaiknál könyörgést tenni el ne mulassa” (Hátszeg, 1804/I/2-szor).

Impotencia. „Bizonyoson constál mind a két félnek hiteles attestatiojabúl a férjfi erőtelensége” (Hátszeg, 1691/Deliberatum/II).

Iskola. „A mester a gyermekek számára építettett classisban az egész öszön korcsomát tartó zsellért tartott, s most is ott van, aziránt a gyermekek elidegenettek az scholától” (Hátszeg, 1696); a tanítónak megtérítették a porkolábbal az iskola épületének javítására költött saját pénzét (Hátszeg, 1698); „Az scholara reámentek, s ott a borbélyt megfogták” (Hátszeg, 1700/I.); a templom zsendelyeztetése, iskola épületének és kerítésének javítása (Hátszeg, 1772/3-o); kiadás „a templom, parochia és oskolaház körül tett szükséges

reparatiokra” (Hátszeg, 1782/4-ro/2-do); „bójöve panaszképpen az egyházi látogatás elibe az oskola dolga, amelynek egy része a viszontagságok miatt majd elsorvad” (Hátszeg, 1792/2-do); pénzt adtak ki „az oskolaháznak baronákból való felállításáért szarvazásáért és lécezéséért” (Hátszeg, 1804/II./2./h.); „az oskolaház fedésére vásárolt 30 kalangya” szalma (Hátszeg, 1805/IV./b.); az iskola tapasztásáért, szalmafedeléért, ajtaja elkészítéséért és „kemencéjének ó kályhából való felrakásáért” fizettek (Hátszeg, 1805/IV.).

Istentisztelet. A vizitáció inti a lelkészt, hogy „vásárnapokon szorgalmasan vigyázzon a harangozásnak idejére, hogy az se igen idején, se későn ne essék, és azt úgy intézze, hogy a filialis ekklézsiákban lévő hallgatói az isteni tiszteletre elérkezessenek” (Hátszeg, 1804/I.).

Ital, italozás. Dósa József mester felváltani készül mesteri hivatalát, valószínűleg italozás miatt, de meggondolja magát; a vizitáció inti, hogy vonja el magát az italtól (Hátszeg, 1774/2-o).

Karhatalom, brachium seculare. A templomnak nincs kerítése, szakaszonként kell leosztani a hívek között, „a morosusokat etiam brachio mediante kötelességekre szorítani” (Hátszeg, 1792/3-tio).

Káromkodás. A zsellérek kerüljék a szitkozódást és káromkodást (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tobolásokat, többire minden zsellérek fateállják” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.).

Kepe. A tanítónak nem hoztak fát (Hátszeg, 1686/Rector/2).

Klenódiumok. Szilvási Bálint adott egy poharat és egy tányért 1680-ban, amelyek ekkor megvoltak, a romlófélben lévő poharat Naláczai István megjavíttatta, aranyoztatta (Hátszeg, 1700/II.); „Tekintetes nemes Lukács János uram conferált egy aranyos kis pohárocskát” (Hátszeg, 1700/V.); az egyházfi paráznságban élt, mert az egyik görögkeleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ez alatt úrvacsorával élt; vizitáció döntése: „addig sacrummal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne legyen, míg ekkléziát nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do); az egyházközség klenódiumainak lajstroma (Hátszeg, 1782/1-9); a klenódiumok az 1786 [!] évi lajstrom szerint mind megvannak [az 1786. évi vizitáció jegyzőkönyve sajnos nem maradt fenn] (Hátszeg, 1791/3-tio); lajstrom (Hátszeg, 1796/I/1-9); 1802-ben mind megvannak a klenódiumok, az 1796. évi lajstrom szerint (Hátszeg, 1802/I); „a szent edények és eszközök hijjánosság nélkül megvagynak”, valószínűleg az 1796. évi lajstrom szerint (Hátszeg, 1804/V.); a klenódiumok mind megvannak a korábbi jegyzék szerint (Hátszeg, 1805/II.); klenódiumok lajstrom szerint megvannak (Hátszeg, 1805/V.).

Kocsmá. Megtiltja a vizitáció, hogy a zsellérek kocsmát tartsanak (Hátszeg, 1717 Szeptember/III.); panaszolja az ekklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, délyesti praedicatiokat elmulatya” nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zselyérei között verekedik és attával teremtetével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719).

Konyak (égett bor). „Akik közülök [ti. a zsellérek közül] égett borral, pályinkával kereskednek, megengedtetik, hogy ki a vásárra pénzen adgyanak, de hogy magok házoknál valakinek részegségre adgyanak, meg nem engedtetik, a piacon való árulástul senki őket el nem fogja, mi sem tiltyuk (Hátszeg, 1717 Szeptember/III.).

Lelkész, minister. „Amikor egy tál étket, egy cipót s egy kupa bort küldenek az harangozásért, az a mesteré, 12 pénz a ministeré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a minister és mester” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/5.); „főispán Naláczai István uram őkegyelme cum dolore vádollya [a lelkészt] részegeskedéssel, negligentiával és könyv nélkül való könyörgésiben megeseő sok alkalmatlansággal, battologiával [haszontalan szószaporítás]” (Hátszeg, 1690); serkenti a híveket a vizitáció, hogy mind a lelkésznek, mind a

tanítónak adják meg amit nekik fizetésként ígértek (Hátszeg, 1690/2); „harangozásért való fizetés praedikátor és mester között oszollyon aequaliter. Justum, hogy a mester harangozván, lássa fáradságának hasznát ő is” (Hátszeg, 1690/NotaBene); a hátszegi lelkészt megdicséri a vizitáció, mert jártas a román nyelv területén (de linguae valachicae peritia) (Hátszeg, 1694); Csáki Miklós lelkész nem fogadja, sőt kitoszogatja („kiizogatta”) a vizitáció tagjait házából, mert perben állt a megyével (Hátszeg, 1705); a beszolgáló lelkész a lelkészi fizetés felét kapta (Hátszeg, 1717Szeptember/I.); „a zsellérek a parochustól dependéallyanak, minden jó és tisztességes dolgokban engedelmeskedgyenek” (Hátszeg, 1717Szeptember/V.); „végeztük, hogy a zsellérektől járandó taxa és házber az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része pedig az ecclesiájé legyen” (Hátszeg, 1717Szeptember/VI.); panaszolja az ekklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, déllyesti praedicatiokat elmulattya” nem látogatja a beteget, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719); panaszolja a lelkész és a mester, hogy fizetésüket illetően sok a kintlevőség (Hátszeg, 1772/4-o); „a tiszteletes loci minister némű-némű idegenséggel és durvasággal viseltetvén az ekklézsia tagjaihoz”, mert a hívek templomba nem járnak, munkát nem végeznek (Hátszeg, 1778/1-mo); a lelkész panaszolja, hogy még nincs konvenciója, és nem tudja, kitől mennyi bért kérjen (Hátszeg, 1792/1-mo); a lelkészi jövedelem megjobbítására tett adomány (Hátszeg, 1796/II.[280]); báró Nalácz István adománya a lelkészi szolgálat honorálására (Hátszeg, 1802/II.c.); a vizitáció inti a lelkészt, hogy „vasárnapokon szorgalmasan vigyázzon a harangozásnak idejére, hogy az se igen idején, se későn ne essék, és azt úgy intézze, hogy a filialis ekklézsiákban lévő hallgatói az isteni tiszteletre elérkezessenek” (Hátszeg, 1804/I.).

Levéltár, iratok. Az egyház irattárának lajstroma, eredeti levelek átírásai (Hátszeg, 1802/II.a–f); „a contractusok és egyéb szükséges levelek [...] mind megvagnak hijjánosság nélkül” (Hátszeg, 1805/II.).

Lopás. „Az scholára reámentek, s ott a borbélyt megfogták” (Hátszeg, 1700/I.).

Mester, tanító, rector. A tanítónak nem fizetnek (Hátszeg1686/ Rector/1); a tanítónak nem hoztak fát (Hátszeg1686/ Rector/2); „Amikor egy tál étket, egy cipőt s egy kupa bort küldenek az harangozásért, az a mesteré, 12 pénz a ministeré. Ha pedig 24 pénzt fizetnek, osztozzanak egyiránt a minister és mester” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/5.); „harangozásért való fizetés praedikátor és mester között oszollyon aequaliter. Justum, hogy a mester harangozván, lássa fáradságának hasznát ő is” (Hátszeg, 1690/NotaBene); „A mester a gyermekek számára építettett classisban az egész őszön korcsomát tartó zsellért tartott, s most is ott van, aziránt a gyermekek elidegenettek az scholától” (Hátszeg, 1696); a tanítónak megtérítetik a porkolábbal az iskola épületének javítására költött saját pénzét (Hátszeg, 1698); a mester lemondott (Hátszeg, 1717 Február); a mester rest a tanításban, kéri, hogy a tananyagot alkalmazzza a gyermekek felfogókéességéhez („tanítását ad captum discipulorum suorum accomdat”) (Hátszeg, 1718); panaszolja a lelkész és a mester, hogy fizetésüket illetően sok a kintlevőség (Hátszeg, 1772/4-o); Dósa József mester felváltani készül mesteri hivatalát, valószínűleg italozás miatt, de meggondolja magát; a vizitáció inti, hogy vonja el magát az italtól (Hátszeg, 1774/2-o).

Mulatság. A zselléreknek megengedik az „atyafiságos és botránkoztatás nélkül való mulatságot” (Hátszeg, 1717Szeptember/IV.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateállják” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.).

Muzsika. Megtiltják a zselléreknek, hogy muzsika és hegedűszó mellett „tombollyanak, táncollyanak” (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nap-

pali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateályaik” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.).

Nagyhét, bűnbánati (penitenciális) hét. A vizitáció felszólítja a lelkészt, hogy „a filialis ekklézsiákban levő hallgatóit mennél gyakrabban lehejt, látogassa meg, és kivált penitentialis heteken házaiknál könyörgést tenni el ne mulassa” (Hátszeg, 1804/I./2.-szor).

Nemesség. „Az kívülvaló nemesség ökegyelmét [a lelkészt] kihívja esküttetni” (Hátszeg, 1686/Reverendus/3.); „a nemesség is pedig szintén úgy tartozik fával, mint a városi rend, mert ab initio úgy volt” (Hátszeg, 1686/Deliberatum/2); a földesurak tartoznak szalmát adni a parókiához, akárcsak eddig (Hátszeg, 1687/2.); báró Naláczi István adománya a lelkészi szolgálat honorálására (Hátszeg, 1802/II./c.).

Pap. „ne temessenek oda senkit [ti. reformátust a román temetőbe], az oláh papokat is admoneálni kell felőle (Hátszeg, 1691/Deliberatum/4).

Parázna, paráznaság. „Hogy paráznaságtól megoltalmaztassék az asszony az apostol szava szerint 1Cor 7,2, ahhoz illendő férfi kívántatik” (Hátszeg, 1691/Deliberatum/II.); az egyházi paráznaságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházi ezalatt úrvacsorával élt; vizitáció döntése: „addig sacrummal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne légyen, míg ekkléziát nem követ” (Hátszeg, 1778/2.-do).

Parókia. Parancs a parókia építésére (Hátszeg, 1687); a földesurak tartoznak szalmát adni a parókiához, akárcsak eddig (Hátszeg, 1687/2.); „az ecclesia fundusán lakó zselléreknek feles volta miatt félnek ökegyelmek a parochialis ház szabadságának megrontásátul” (Hátszeg, 1702/2.); kiadás „a templom, parochia és oskolaház körül tett szükséges reparatiokra” (Hátszeg, 1782/4-ro/2.-do); a parókia körüli javítás még folyik (Hátszeg, 1783/5-to); a parókiát megjavítják, kemencét építenek, újjáépítik a csürt (Hátszeg, 1802/IV.); külön alap van a templom és a parókia állagmegőrzési munkálataira (Hátszeg, 1802/V.); „a parochia körül való kertek nagyobb részint rosszak, a ház fedele is rongyos és rothadt” (Hátszeg, 1804/III./2/b.); „papi nagy házban téglából rakott fűtőért” fizettek (Hátszeg, 1805/IV.).

Porkoláb. A tanítónak megtérítetik a porkolábbal az iskola épületének javítására költött saját pénzét (Hátszeg, 1698).

Prédikáció. „Halotti prédikatioért nem fizetnek” (Hátszeg, 1686/Reverendus/6.); panasolja az ekklézia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, délyesti praedicationokat elmulattya” nem látogatja a betegeket, a zselléreknek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719).

Puska. Kendefi Gábor vasárnap délelőtti istentiszteletre puskával jelent meg (Hátszeg, 1695).

Részegeskedés. „Az egyházi Rinkuly Mihály igen részeges” (Hátszeg, 1686/Reverendus/1); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateályaik” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.).

Román, oláh. A reformátusok a román temetőben temetkeznek (Hátszeg, 1691/4.); „ne temessenek oda senkit [ti. reformátust a román temetőbe], az oláh papokat is admoneálni kell felőle. Ha alkalmatlan a temető, vegyenek mást ökegyelmek” (Hátszeg, 1691/Deliberatum/4); a hátszegi lelkészt megdicséri a vizitáció, mert jártas a román nyelv területén (de linguae valachicae peritia) (Hátszeg, 1694); „vadásznak olyanok, kik vonszanak az oláh opiniokhöz” (Hátszeg, 1695/1); panasolja az ekklézia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, délyesti praedicationokat elmulattya”, nem látogatja a betegeket, a zselléreknek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719).

Szántóföldek. Felsorolás, alapos leírással (Hátszeg, 1796/III./1-3; 1-5; 1-3).

Szerződés, contractus. „A város magát opponálván, a fa fizetést nem akarja kiszolgáltatni a contractus szerint” (Hátszeg, 1686/Reverendus/2.).

Szitkozódás. A zsellérek kerüljék a szitkozódást és káromkodást (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásait, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateáílyák” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.); panaszkolja az ekklézsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, déllyesti praedicationokat elmulattya”, nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellýerei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719).

Szólók. Felsorolás, alapos leírással (Hátszeg, 1796/III./Szólók/1–2).

Tánc. Zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásait, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateáílyák” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.).

Temetés. „Legyenek serényebbek [a hívek], külömben temetésekkor gyalázatos dicsíretek leszen” (Hátszeg, 1690/1); „ne temessenek oda senkit [ti. a román temetőbe], az oláh papokat is admoneálni kell felőle. Ha alkalmatlan a temető, vegyenek más őkegyelmek” (Hátszeg, 1691/Deliberatum/4).

Temető. A reformátusok a román temetőben temetkeznek (Hátszeg, 1691/4.); „ne temessenek oda senkit [ti. a román temetőbe], az oláh papokat is admoneálni kell felőle. Ha alkalmatlan a temető, vegyenek más őkegyelmek” (Hátszeg, 1691/Deliberatum/4); „A csizmadia céh minden esztendőben tartozik visitator uraiméknak egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab pecsenyével, mivel a cimiteriumból kiszakasztott földön árulnak vasámapokon” (Hátszeg, 1697); „a templom s temetőhely pusztában vagon, kerítés nélkül” (Hátszeg, 1702/Difficultas).

Templom. „A templom kerítéséből vargaszínt csinálnak” (Hátszeg, 1686/Reverendus/7.); „A templom kerítését elpusztították” (Hátszeg, 1691/1); „a templomban vásárt szoktak indítani, exerceálni” (Hátszeg, 1702/1); „a templom s temetőhely pusztában vagon, kerítés nélkül” (Hátszeg, 1702/Difficultas); a templom zsendelyeztetése, iskola épületének és kerítésének javítása (Hátszeg, 1772/3-o); kiadás „a templom, parochia és oskolaház körül tett szükséges reparatiokra” (Hátszeg, 1782/4-ro/2-do); „sajnálva szemléli a visitatio a templom fedelén recenter esett romlást, melyet a felettébb való nagy szél okozott”, rögtön megjavítani (Hátszeg, 1783/3-tio); a templomnak nincs kerítése, szakaszonként kell leosztani a hívek között, „a morosusokat etiam brachio mediante kötelességekre szorítani” (Hátszeg, 1792/3-tio); külön alap van a templom és a parókia állagmegőrzési munkálataira (Hátszeg, 1802/V.).

Templomlátogatás. A lelkész panaszkolja az alsószilvási filia tagjait, hogy nem járnak templomba, legfeljebb csak úrvacsoravételkor (Hátszeg, 1772/2-o); a lelkész panaszkolja, hogy kevesen járnak templomba, különösen a filiában, a vizitáció inti a híveket, hogy eljárnak istentiszteletre (Hátszeg, 1773/4-o; 1774/1-o); „a tiszteltes loci minister némű-némű idegenséggel és durvasággal viseltetvén az ekklézsia tagjaihoz” mert a hívek templomba nem járnak, munkát nem végeznek (Hátszeg, 1778/1-mo); „minden negligens hallgató két hétig a templomtól való maga elvonásáért elsőben ugyan gravis animadversioval, négy hétig való negligentiaért pedig a köznép vereséggel, vagy excommunicatioval büntetetik” (Hátszeg, 1779/1-mo).

Textília. „Tekintetes nemes Kendeffi Pál uram házastársa, Serédi Clára asszony conferált egy tisztességes négyágú szkofiumos keszkenőt. [...] Tekintetes nemes Csula Balás uram és felesége Tompa Sophia conferáltak egy ezüstoffonals török keszkenőt, reá vagon varrva a magok neve” (Hátszeg, 1700/III–IV.); a hátszegi egyház textíliáinak lajstro-

mát lásd: Hátszeg, 1700/VI–X.; az egyházközség textiliáinak lajstroma (Hátszeg, 1782/10–17); lajstrom (Hátszeg, 1796/I.9–23).

Úrvacsora. „A betegek hivattyák communio administrálni” (Hátszeg, 1686/Reverendus/4.); a lelkész panaszolja az alsószilvási filia tagjait, hogy nem járnak templomba, legfeljebb csak úrvacsoravételkor (Hátszeg, 1772/2-o); az egyházfi paráznságban élt, mert az egyik görög-keleti hajadon gyermeket szült tőle, az egyházfi ezalatt úrvacsorával élt; a vizitáció döntése: „addig sacrummal élni, sőt a szent edényekhez is nyúlni szabad ne légyen, míg ekklezsiát nem követ” (Hátszeg, 1778/2-do).

Válóper, válás. Puj Gáspár és Tornyai Zsófia válópere (Hátszeg, 1691); Csula János és Naláczi Mária váló keresete, nem választják el (lásd az egész anyagot) (Hátszeg, 1693).

Vásár. „A templomban vásárt szoktak indítani, exerceálni” (Hátszeg, 1702/1).

Vendégség. Megengedik a zselléreknek, hogy tisztességes vendégségbe eljárjanak (Hátszeg, 1717Szeptember/IV.).

Verés, verekedés. Panaszolja az ekklezsia, hogy a lelkész „oláh nyelven nem fungál, déllyesti praedicatiokat elmulatya” nem látogatja a betegeket, a zselléreknek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellérei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719); „minden negligens hallgató két hétig a templomtól való maga elvonásáért elsőben ugyan gravis animadversioval, négy hétiig való negligentiaért pedig a köznép vereséggel, vagy excommunicatioval büntettetik” (Hátszeg, 1779/1-mo).

Vizitáció. „A csizmadia céh minden esztendőben tartozik visitor uraiméknak egy veder borral és hét véka abrakkal, egy darab pecsenyével, mivel a cimiteriumból kiszakasztott földön árulnak vásárnapokon” (Hátszeg, 1697). Csáki Miklós lelkész nem fogadja, sőt kitozogatja („kiizogatta”) a vizitáció tagjait házából, mert perben állt a megyével (Hátszeg, 1705); a vizitáló bizottságnak távoznia kellett Hátszegről, a lelkész halála után beállt ellátási zavar miatt (ob penu iam victus), az ülést a naláczi birtokon tartották meg (Hátszeg, 1802); a vizitáció költségére (Hátszeg, 1805/IV./c.); költsége (Hátszeg, 1805/IV.).

Zsellérek. „Az Küküllővári uram zselléri, mivelhogy ecclesia földén laknak, a taxat az ecclesianak adgyák” (Hátszeg, 1691/2.); „az ecclesia fundusán lakó zselléreknek feles volta miatt félnek őkegyelmek a parochialis ház szabadságának megrontásátul” (Hátszeg, 1702/2.); a zsellérek között „botráncokzások estenek” a lelkész miatt (Hátszeg, 1717 Szeptember); a zsellérek zsellérei, a zsellérek ügyének helyi intézése (Hátszeg, 1717 Szeptember/II/1–2.); a vizitáció megtiltja, hogy a zsellérek kocsmát tartsanak (Hátszeg, 1717 Szeptember/III.); „Akik közzülök [ti. a zsellérek közzül] égett borral, pályinkával kereskednek, megengedtetik, hogy ki a vásárra pénzen adgyanak, de hogy magok házoknál valakinek részegségre adgyanak, meg nem engedtetik, a piacon való árulástul senki üket el nem fogja, mi sem tiltyuk (Hátszeg, 1717 Szeptember/III.); megengedik a zselléreknek, hogy tisztességes vendégségbe eljárjanak (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); A zselléreknek megengedik az „atyafiságos és botráncokzatatás nélkül való mulatságot” (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); Megtiltják a zselléreknek, hogy muzsika és hegedűszó mellett „tombollyanak, táncollyanak” (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); a zsellérek kerüljék a szitkozódást és káromkodást (Hátszeg, 1717 Szeptember/IV.); „a zsellérek a parochustul dependeállanak, minden jó és tisztességes dolgokban engedelmeskedgyenek” (Hátszeg, 1717 Szeptember/V.); „végeztük, hogy a zsellérektul járandó taxa és házbér az parochusak és ecclesia között aequaliter dividáltassék, fele a parochusé, fele része penig az ecclesiajé legyen” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VI.); zsellér házaspár „gyakorta való részegeskedését, káromkodásakat, szitkozódásokat a parochialis funduson éjjeli-nappali táncolásokat, hegedűszó mellett való tombolásokat, többire minden zsellérek fateállják” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.); a többi zsellér egyik zsellér házaspár házát „gonoszszágnak bordéállának lenni doceállják” (Hátszeg, 1717 Szeptember/VII.); panaszolja az ekklezsia, hogy a lelkész

„oláh nyelven nem fungál, délyesti praedicationokat elmulatya” nem látogatja a betegeket, a zsellérkenek megengedi, hogy az egyház birtokán kocsmát működtessenek, „a zsellýerei között verekedik és attával-teremtettével és szucz futtal” szitkozódik (Hátszeg, 1719); a „pap udvarán lévő zsellérház reparatiojáért” fizettek (Hátszeg, 1805/IV.).

Hosdát

Árenda. Az egyház pénze „a fogadó arendajából gyűl akkor [...], mikor arendaba kiadattatik, mikor pedig nem találtatik senki, aki azt arendaba kivegye, akkor a falusiak rendre árulnak benne, mint a falu közönséges korcsomájában, és ekkor semmi jövedelme nincsen abból az ekléziának” (Hosdát, 1793/1.); „mészárszék tartatván a helységben, ennek is arenda taxaja az ekléziáé mindenkor” (Hosdát, 1793/2.); az arendátor más bort addig nem árulhat, amíg a lelkész és a mester borát meg nem veszi jó áron (Hosdát, 1793/*Panaszul*).

Botránkozás. „Vagynak botránkoztató személyek, akik az itt nyomorgó ministerek (úgy hallatik) attával szidták” (Hosdát, 1702/1. és ad 1-mum); többen is megbotránkoztatták a gyülekezetet, amikor versengés támadt az ülésrend és az úrvacsorához való kiállítás ügyében (Hosdát, 1871/2-do); „botránkozással hallja [a vizitáció] a nagy botránkozást, melyet a múlt Úrnak napján okozott Antalfi Mátyásné és Vitéz Jánosné a templomban lett tépelődésekkel”, a vétség nagyobb, hogysem törvényt tegyenek, ügyük a Partialisra tartozik (Hosdát, 1791/2-do); botránkoztató levél jelent meg a torony oldalára kiragasztva, a lánynak utána kell járnia, hogy tisztázza magát, másképpen „a szenteknek társaságából el fog rekesztetni” (Hosdát, 1792/3-tio); a lelkész és a presbitérium egyaránt panasolja „Dali Mihálynak botránkoztató életét abban, hogy a táborból való visszajövele után, már szinte másfél esztendőtlől fogva a templomban nem volt, Úr vacsorájával nem élt, amellyel magát az egyházi törvények erejével excommunicálta” (Hosdát, 1793/4-to).

Cigány. Rác István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával. (Hosdát, 1776/3-tio).

Cinterem. A földindulás megrongálta a templom és a parókia épületét, és a cintermet, amiért határozták, hogy ezután oda senki ne temetkezzen, a hegy ellen pedig erős támaszt építsenek (Hosdát, 1781/3-tio).

Collecta, kéregetés, gyűjtés. Az omlófélben lévő templom helyébe újat kell építeni, a Főkonzisztóriumhoz és a Guberniumhoz kell fordulni, hogy a collectara engedélyt szerezzenek (Hosdát, 1793/11-szer.); „magyarországi kollégyiomoknak, templom számára kéregetőknek, égett helységeknek, peregrinansoknak és supplicansoknak” pénzt adtak (Hosdát, 1804/V./Erogált/5-to).

Conventio, díjlevél. A lelkési fizetésről készített lajstromot megújították és annak újra érvényt szereztek (Hosdát, 1771/Deliberatio); a lelkész panasolja, hogy nincs amiből tisztességesen megéljen, a vizitáció utasítja a presbitériumot, hogy minden évben vizsgálja felül a conventiot „secundum facultatem individuorum” és adja meg a lelkésznek járó méltó fizetést, az egyházkormányzást pedig együtt végezze a lelkésszel és ne éljen vissza tekintélyével (Hosdát, 1790/3-tio); „némellyek borbéli conventio szerint ígért béreket nem akarják megadni” (Hosdát, 1807/II.).

Eklézsia ládája. „Az eklézsia ládája inventáltatott”, a lajstrom (Hosdát, 1777/3-tio); „a Szent Visitatio ennek leveles ládáját szorgalmason megvizsgálta a jelen volt az ekléziabeliekkel együtt, és a homályból ennek javait, jövedelmeit a világosságra kihozta”, a levelek tartalma és leírása (Hosdát, 1799/1.); „concludáltatott az, mint más eklézsiákban is vagyon, hogy az eklézsia ládájának kulcsa a számadó curatornál légyen” (Hosdát, 1802/VIII.).

Ekklezsiakövetés. Rácz István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával, ekklezsiakövetésre hajlandó (Hosdát, 1776/3-tio); egy év múlva még nem követett ekklezsiát, ezt panaszolja a lelkész (Hosdát, 1777/2-do); módja: „ezen jelenvaló héten minden nap eljárjon a templomba kétszer, és az ajtón belől fennállva tartson paenitentiat, s a közelebb következő vasárnapon elmúlhatatlanul confiteáljon és az ekklezsiával reconciliáljon” (Hosdát, 1777/2-do); Dali Mihály feleségét vádolták azzal, hogy terhesség-megszakítást végzett, tisztázza magát, különben ekklezsiát kell követnie (Hosdát, 1793/8-szor).

Erdő. Az 1754. évi leírás szerinti betájolása (Hosdát, 1793/Erdők/1–5).

Fizetés. Sok a hátrálék (Hosdát, 1702/4.); a lelkési fizetésről készített lajstromot megújították és annak újra érvényt szereztek (Hosdát, 1771/Deliberatio); a lelkész panaszolja, hogy nincs amiből tisztességesen megéljen, vizitáció utasítja a presbitériumot, hogy minden évben vizsgálja felül a conventiot „secundum facultatem individuorum” és adja meg a lelkésznek járó méltó fizetést, az egyházkormányzást pedig együtt végezze a lelkésszel és ne éljen vissza tekintélyével (Hosdát, 1790/3-tio); a katonai szolgálatra távozott gyülekezeti tagok fizetési módjának rendezése (Hosdát, 1790/12-mo); gond a katonák fizetése terén (Hosdát, 1791/1-mo); panaszol a lelkész, hogy esztendőről esztendőre elmarad a bér beszolgáltatása (Hosdát, 1792/2-do; 1793/2-do).

Fogadó. Az egyház pénze „a fogadó arendájából gyűl akkor [...], mikor arendába kiadattatik, mikor pedig nem találattik senki, aki azt arendába kivegye, akkor a falusiak rendre árulnak benne, mint a falu közönséges korcsomájában, és ekkor semmi jövedelme nincsen abból az eklézsiának” (Hosdát, 1793/1.); „a fogadót kiadván arendába 1805-ben esendő Sz[ent] Mihály napig, az arendator előre megadta az arendae taxat” (Hosdát, 1804/V./4-to).

Földindulás. A földindulás megrongálta a templom és a parókia épületét, és a cintermet, amiért határozták, hogy ezután oda senki ne temetkezzen, a hegy ellen pedig erős támaszt építsenek (Hosdát, 1781/3-tio).

Halott. Eddig halott felett a románok kérésére az egyik haranggal 24 dénárért harangoztak, ezután 34 dénár legyen a díja (Hosdát, 1790/11-o).

Harang. Egy darab erdő eladásából származott pénzt harangvásárlásra akarja fordítani az egyházközség (Hosdát, 1766); „referálja a nemes ekklezsia, hogy harangja meghasadt”, az erdő árát használják fel a kijavítására (Hosdát, 1771/Deliberatum); új harangra pénzt különítenek el (Hosdát, 1772/5-to); „referáltatik az újj harangról, hogy egy privatus ember maga nevét tétette reá, mely is ez: Olivér János, melyben minthogy igen nagy praejudiciomot lát a Szent Visitatio, azért végezi, hogy onnan kireszeltessék” (Hosdát, 1772/5-to); eddig halott felett a románok kérésére az egyik haranggal 24 dénárért harangoztak, ezután 34 dénár legyen a díja (Hosdát, 1790/11-o); az omlófélben lévő templom kisebb és nagyobb harangjának a feliratát lejegyezték (Hosdát, 1793/11-szer).

Impregnál, teherbe ejt. Rácz István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával. (Hosdát, 1776/3-tio).

Iskola. „A templomot megépítsék, azon buzgósággal a templomot és scholaházat is bekerétsék a Partialisig” (Hosdát, 1702/Ad 5-tum); „a szigeti oskolának” adományt adtak (Hosdát, 1766/KisPéterDemonstratio).

Ital. Panasz a mester ellen, hogy iszik, nem tagadja, megjavulást ígér (Hosdát, 1775/1-mo).

Kántor, éneklőmester. A templomot rendben tartják, Gálfi Lázár új karzatot készített az éneklőmesternek és a gyermekeknek (Hosdát, 1776/6-to).

Karhatalom, brachiumulare. Brachiumi végrehajtást helyez kilátásba a vizitáció, ha a lelkész bérét rendszeresen nem szolgáltatják be (Hosdát, 1792/2-do).

Karzat. A templomot rendben tartják, Gálfi Lázár új karzatot készíttetett az éneklőmes-
ternek és a gyermekeknek (Hosdát, 1776/6-to).

Katona. A katonai szolgálatra távozott gyülekezeti tagok fizetési módjának rendezése (Hosdát, 1790/12-mo); gond a katonák fizetése terén (Hosdát, 1791/1-mo);

Kiközösítés, excommunicatio. Alpestesi Bujti Zsigmondot felesége elhagyta, a vizitáció az asszonyt visszaparancsolja férjéhez, amit ha nem tesz meg, kiközösítik (Hosdát, 1778/2-do); Gálfi József nem él úrvacsorával, az istentiszteletet nem látogatja, meg kell inteni, a kanonikus idő lejártával pedig ki kell közösíteni (expirato termino canonico habeatur pro excommunicato) (Hosdát, 1782/2-do); a lelkész és a presbitérium egyaránt panasolja „Dali Mihálynak botránkoztató életét abban, hogy a táborból való visszajövelete után, már szinte másfél esztendőtlől fogva a templomban nem volt, Úr vacsorájával nem élt, amellyel magát az egyházi törvények erejével excommunicálta” (Hosdát, 1793/4-to).

Klenódiumok. Többször is említik, hogy a klenódiumok megvannak a lajstrom szerint, bár a leltárt nem közlik (Hosdát, 1790/9-no); „az Úr asztalára való készülétek a régi recensio szerint megvagnak. Melynek száma még egy szép keszkenővel szaporadott” (Hosdát, 1791/4-to); részletes leírás és leltár (Hosdát, 1793/7-szer/1–10); klenódiumok mind megvannak a korábbi összeírás szerint (Hosdát, 1802/IX.).

Kocsma. Az egyház pénze „a fogadó arendájából gyűl akkor [...], mikor arendába kiadatik, mikor pedig nem találhatik senki, aki azt arendába kivegye, akkor a falusiak rendre árulnak benne, mint a falu közönséges korcsomájában, és ekkor semmi jövedelme nincsen abból az eklézsiának” (Hosdát, 1793/1.); az arendátor más bort addig nem árulhat, amíg a lelkész és a mester borát meg nem veszi jó áron (Hosdát, 1793/Panaszul).

Kollégium. A sárospatakipataki kollégiumnak adományoztak pénzt (Hosdát, 1766/Demonstratio); a marosvásárhelyi kollégiumnak adományoztak pénzt (Hosdát, 1766/Demonstratio); a fiatal mester a szászvárosi kollégiumból jött és nem remekel a tanításban, ezért vagy menjen vissza a kollégiumba, vagy iparkodjon, különben fél év múlva elbocsátják (Hosdát, 1790/2-do); „magyarországi kollégiomoknak, templom számára kéregetőknek, égett helységeknek, peregrinansoknak és supplicansoknak” pénzt adtak (Hosdát, 1804/V./Erogált/5-to); a marosvásárhelyi és az udvarhelyi kollégiumoknak pénzt adtak (Hosdát, 1807/III./C.).

Kölcsön. „Az egész praesbiteriumnak consensusa nélkül az eklézsia pénze senkinek ki ne adattassék”, ha pedig kölcsönadnak, azt a következő vizitációig hajtsák be (Hosdát, 1790/10-mo).

Legátus. Legátusoknak és eklézsiáknak adtak pénzt (Hosdát, 1772/3-tio); pénzt adtak annak is aki meghívta, és a legátusnak is (Hosdát, 1802/ V./Erogatum/6/a–b.).

Lelkész. „Vagynak botránkoztató személyek, akik az itt nyomorgó ministereket (úgy hallatik) attával szidták” (Hosdát, 1702/1. és Ad 1-mum); a lelkész panasolja, hogy nincs amiből tisztességesen megéljen, vizitáció utasítja a presbitériumot, hogy minden évben vizsgálja felül a conventiot „secundum facultatem individuorum” és adja meg a lelkésznek járó méltó fizetést, az egyházkormányzást pedig együtt végezze a lelkésszel és ne éljen vissza tekintélyével (Hosdát, 1790/3-tio); panaszol a lelkész, hogy esztendőrlől esztendőre elmarad a bér beszolgáltatása (Hosdát, 1792/2-do; 1793/2-do); az arendátor más bort addig nem árulhat, amíg a lelkész és a mester borát meg nem veszi jó áron (Hosdát, 1793/Panaszul).

Levéltár, levelek, iratok. „Az eklézsia ládája inventáltatott”, a lajstrom (Hosdát, 1777/3-tio); „szándékozván a Szent Visitatio ezen ecclesianak interesre elocált capitalissait, és azokról szőlő contractualis leveleit számba venni, tanálta oly szövevényben és homályban, hogy éppen semmi világost és bizonyost ki nem nyomozhatott” (Hosdát, 1781/4-to);

„a Szent Visitatio ennek leveles ládáját szorgalmasan megvizsgálta a jelen volt az eklézsiabeliekkel együtt, és a homályból ennek javait, jövedelmeit a világosságra kihozta”, a levelek tartalma és leírása (Hosdát, 1799/1.).

Lévita. Szász András lelkész korábban lévitaként is szolgált Klopotiván (Hosdát, 1802/I.).

Magistratus, világi felsőbbség. A 4 éve templomkerülő Gálfi Józsefet inti a vizitáció, hogy kövesse meg az eklézsiát, különben „a külső magistratusnak általadattatik, és halála történnén, számár temetése lészen” (Hosdát, 1783/3-tio).

Meghívólevél, littera convocatoria. „Gálfi Lázár uramot becsülettel hívtuk elsőben, de nem jöven, azután pecséttel” de úgy sem jelent meg a gyűlésen (Hosdát, 1702/Nota bene).

Mester. Panasz a mester ellen, hogy iszik, nem tagadja, megjavulást ígér (Hosdát, 1775/1-mo); megalapozatlan panasz a mester ellen, a vizitáció mégis nagyobb szorgalomra inti (Hosdát, 1782/1-mo); a fiatal mester a szászvárosi kollégiumból jött, és nem remekel a tanításban, ezért vagy menjen vissza a kollégiumba, vagy iparkodjon, különben fél év múlva elbocsátják (Hosdát, 1790/2-do); a mester megélhetési gondokkal küzd és távozást fontolgat, bár bizonyos feltételek mellett maradna (Hosdát, 1793/7-mo); az arendátor más bort addig nem árulhat, amíg a lelkész és a mester borát meg nem veszi jó áron (Hosdát, 1793/Panaszul).

Mészárszék. „Mészárszék tartatván a helységben, ennek is arenda taxaja az ekléziáé mindenkor” (Hosdát, 1793/2.); „a mézárszék hasonlóképpen kiadattatott 3 esztendőre az 1805-ben esendő Sz[ent] Mihály napig, az arendae taxa előre megadatott” (Hosdát, 1804/V./5-to).

Oktatás, tanítás. Igen elhanyagolt (Hosdát, 1771/4-to); a vizitáció elismeri a tanító szorgoskodását (Hosdát, 1776/1-mo).

Parókia. „A parochia mindenfelől pusztában lévén eklézsia gyalázattyára”, kerítést kell készíteni (Hosdát, 1771/Deliberatio); a földindulás megrongálta a templom és a parókia épületét, és a cintermet, amiért határozták, hogy ezután oda senki ne temetkezzen, a hegy ellen pedig erős támaszt építsenek (Hosdát, 1781/3-tio).

Peregrinus. Egy Csegödi nevű peregrinusnak adományoztak pénzt (Hosdát, 1766/Demonstratio); „magyarországi kollégiomoknak, templom számára kéregetőknek, égett helységeknek, peregrinansoknak és supplicansoknak” pénzt adtak (Hosdát, 1804/V./Erogált/5-to).

Presbitérium, consistorium. A lelkész panaszolja, hogy nincs amiből tisztességesen megéljen, vizitáció utasítja a presbitériumot, hogy minden évben vizsgálja felül a conventiot „secundum facultatem individuorum” és adja meg a lelkésznek járó méltó fizetést, az egyházkormányzást pedig együtt végezze a lelkésszel és ne éljen vissza tekintélyével (Hosdát, 1790/3-tio); „az egész praesbiteriumnak consensussa nélkül az eklézsia pénze senkinek ki ne adattassék”, ha pedig kölcsönadnak, azt a következő vizitációig hajtsák be (Hosdát, 1790/10-mo); ha nincs megalapozott indok, presbiteri gyűlést senki se hívasson egybe (Hosdát, 1802/VII.).

Pulpitus, éneklőszék. „A pulpitusért és apró számok csinálásáért” pénzt adtak ki (Hosdát, 1804/V./Erogált/4-o/g.).

Rab. „Egy tatár kézből szabadult rabnak” fizettek adományt (Hosdát, 1766/Demonstratio).

Román, oláh. Eddig halott felett a románok kérésére az egyik haranggal 24 dénárért harangoztak, ezután 34 dénár legyen a díja (Hosdát, 1790/11-o).

Supplicans, kéregető. „Mmagyarországi kollégiomoknak, templom számára kéregetőknek, égett helységeknek, peregrinansoknak és supplicansoknak” pénzt adtak (Hosdát, 1804/V./Erogált/5-to).

Szántóföld. Pontos betájolása (Hosdát, 1793/5/1–17.)

Szidalmazás, szitkozódás. „Vagynak botránkoztató személyek, akik az itt nyomorgó ministereket (úgy hallatik) attával szidták” (Hosdát, 1702/1.).

Szőlő. Pontos betájolása (Hosdát, 1793/5;1–17.)

Tatár. „Egy tatár kézből szabadult rabnak” fizettek adományt (Hosdát, 1766/Demonstratio).

Temetés. A 4 éve templomkerülő Gálfi Józsefet inti a vizitáció, hogy kövesse meg az ekklezsiát, különben „a külső magistratusnak általadattatik, és halála törtévé, számár temetése lészen” (Hosdát, 1783/3-tio); inti a vizitáció az egyik megbotránkoztatót, hogy kövesse meg az ekklezsiát, különben számár temetéssel temetik el (Hosdát, 1793/4-to; 1802/III.).

Temető. „A temető pusztá és a templom rongyos” (Hosdát, 1702/5.).

Templom. „A temető pusztá és a templom rongyos” (Hosdát, 1702/5.); „A templomot megépítsék, azon buzgósággal a templomot és scholaházat is bekerétsék a Partialisig” (Hosdát, 1702/Ad 5-tum); a templomot rendben tartják, Gálfi Lázár új karzatot készítettett az éneklőmesternek és a gyermekeknek (Hosdát, 1776/6-to); a földindulás megrongálta a templom és a parókia épületét, és a cintermet, amiért határozták, hogy ezután oda senki ne temetkezzen, a hegy ellen pedig erős támaszt építsenek (Hosdát, 1781/3-tio; Hosdát, 1783/7-mo); „botránkozással hallja [a vizitáció] a nagy botránkozást, melyet a múlt Úrnak napján okozott Antalffy Mátyásné és Vitéz Jánosné a templomban lett tépelődésekkel”, a vétség nagyobb, hogysem törvényt tegyenek, ügyük a Partialisra tartozik (Hosdát, 1791/2-do); „a templom omlófélbe vagyon, öszvehasadozva úgy, hogy igen félelmes a beléje való járás, és azt megújítani sem lehet s megoltalmazni az egybeomlástól, hanem új templom építéséről kellett gondolkozni” (Hosdát, 1793/11-szer); pénz adtak négy alkalommal templomépítésre (Hosdát, 1802/ V./Erogatum/12.); az új templom építésére kiadott pénz (Hosdát, 1804/V./Erogalt/4-o).

Templomlátogatás. A hívek közül sokan „vásárnap az hunyadi vásárért a templomot elhagyják” (Hosdát, 1702/2.); a vizitáció megdicséri a gyülekezet tagjait, amiért az istentiszteletet látogatják (laudantur [...] de sedulitate frequentandi sacra) (Hosdát, 1766/2.); dicsérik a gyülekezet templombajáró szorgalmát (Hosdát, 1771/3-o); Rác István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával. (Hosdát, 1776/3-tio); lelkész dicséri a gyülekezet templomlátogatását (Hosdát, 1781/ 2-do); Gálfi József nem él úrvacsorával, az istentiszteletet nem látogatja, meg kell inteni, a kanonikus idő lejártával pedig ki kell közösi-teni (expirato termino canonico habeatur pro excommunicato) (Hosdát, 1782/2-do); a lelkész és a presbitérium egyaránt panasolja „Dali Mihálynak botránkoztató életét abban, hogy a táborból való visszajövele után, már szinte másfél esztendőől fogva a templomban nem volt, Úr vacsorájával nem élt, amellyel magát az egyházi törvények erejével excommunicálta” (Hosdát, 1793/4-to).

Terhességmegszakítás. Dali Mihály feleségét vádolták ezzel, tisztázza magát különben ekklezsiát kell követnie (Hosdát, 1793/8-szor).

Textiliák. Részletes leírás és leltár (Hosdát, 1793/7-szer/11–32).

Torony. Új fedelet kapott a torony, ezért dicsérik a gyülekezetet (Hosdát, 1776/6-to.); botránkoztató levél jelent meg a torony oldalára kiragasztva, a lánynak utána kell járnia, hogy tisztázza magát, másképpen „a szenteknek társaságából el fog rekesztetni” (Hosdát, 1792/3-tio);

Úrvacsora. Rác István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával, ekklezsiakövetésre hajlandó (Hosdát, 1776/3-tio); az úrvacsorához való kiállási rend (első-ség) kérdése élesen felmerült (Hosdát, 1781/2-do); Gálfi József nem él úrvacsorával, az is-

tentiszteletet nem látogatja, meg kell inteni, a kanonikus idő lejártával pedig ki kell közösíteni (*expirato termino canonico habeatur pro excommunicato*) (Hosdát, 1782/2-do); a lelkész és a presbitérium egyaránt panaszolja „Dali Mihálynak botránkoztató életét abban, hogy a táborból való visszajövele után, már szinte másfél esztendőtlől fogva a templomban nem volt, Úr vacsorájával nem élt, amellyel magát az egyházi törvények erejével excommunicálta” (Hosdát, 1793/4-to).

Ülésrend. A ülésrend ügyében kelt „botránkoztató controversia” (Hosdát, 1780/8-vo); a több éve templomkerülő Gálfi József azzal menti magát, hogy nincsen széke a templomban (Hosdát, 1783/3-tio).

Üveglablak. Pénzt adtak beszerzésére a parókiára (Hosdát, 1802/V./Erogatum/2/m.).

Vadházasság. Rácz István „egy infamis személlyel, cigányleánnyal törvénytelenül szövetkezett és azt impraegnálta”, majd elmaradt a templomból és nem élt úrvacsorával. (Hosdát, 1776/3-tio).

Vásár. A hívek közül sokan „vasárnap az hunyadi vásárért a templomot elhagyják” (Hosdát, 1702/2. és Ad 2-dum).

Verés. „A férfi feleségét ok nélkül ne verje” (Hosdát, 1774/2-do).

Kéménd

Botránkozás. Botránkoztató személy a gyülekezetben, tisztítsa meg magát, különben a „*communione sanctorum* eltiltatik” (Kéménd, 1790/5-to).

Brachium seculare. Lásd: **Karhatalom.**

Bűnbánati hét, nagyhét. Az ekleziának nincs harangja, az egyházfi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene).

Conventio. Ez idáig nem volt megegyezés a lelkész és a gyülekezeti tagok között arra nézve, hogy ki mennyit fizet, ez utánra ezt el kell készíteni (Kéménd, 1790/3-tio).

Egyházfi. Az ekleziának nincs harangja, az egyházfi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene); a gondnok és az egyházfi választása az eklezia hatáskörébe tartozott, a megválasztott személyeket az esperes hagyta jóvá és vette be tőlük a hivatali esküt (Kéménd, 1790/7-mo).

Eklezia ládája. Híradás arról, hogy ellopták, minden benne lévővel együtt (pénz, ecclesiái eszközök) (Kéménd, 1705/2.).

Filia. A harói filia kéri, hogy a lelkész legalább kéthetente vasárnap délután istentisztelet tartson (Kéménd, 1686); sem az anyaegyházközségben, sem a filiában nem élnek az úrvacsorával (Kéménd, (1693/1.); a mater és filia tagjait inti a vizitáció, hogy rendezzék a lelkész fizetését, „különben gyalázatos temetések leszen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/1.); nem akarják marasztalni a lelkészt, a főbírónak nincs ellene kifogása, „a többi pediglen megedgyezett benne, hogy kitudgyák”, a filia tiszteletben tartja a mater bármilyen döntését (Kéménd, 1701); a lelkészt inti a vizitáció, hogy a szokásos csütörtöki istentisztelet rendszeresen tartsa a filiában, különben „az ecclesiatica censurat el nem kerüli” a „harangozásnak bévett rendit is observállyá” (Kéménd, 1716/1./Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszerezések, mint korábban, ígéri, hogy felépülven az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); a filia vonakodik teljesíteni a materrel kötött szerződését a lelkési szolgálatot és a közös teherviselést illetően, a vizitáció szigorúan figyelmezteti a szerződésre, megoldási javaslatot tesznek az istentiszteletek időpontjára nézve (Kéménd, 1790/2-do).

Fizetés. „Fizetésében vagyon csonkaság, kiváltképen Haróban” (Kéménd, 1693/2.); a mater és filia tagjait inti a vizitáció, hogy rendezzék a lelkész fizetését, „különben gyaláza-

tos temetések leszen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/1.); a bort és a szénát nem adták meg, vizitáció a főispán személyével fenyegetőzik (Kéménd, 1698/Deliberatum); panaszol a mester, hogy nem adják meg a bérét (Kéménd, 1700); a lelkészt nem marasztják, okát a lelkész abban látja, hogy kéri a fizetését (Kéménd, 1701); akik fizetni nem akarnak, „az minister ne temesse el azoknak halotttyokat” (Kéménd, 1702/Deliberatum/3.); a lelkész panaszol, hogy fizetését nem borban adják meg, hanem helyette kevés pénzen megváltják (Kéménd, 1717); egy limitaneus katona nem fizet, noha megörökölte azt a földet, amely a lelkész használatában volt, vizitáció felszólítja a fizetésre, ha nem, a tractuale consistorium elé viszi az ügyet (Kéménd, 1783/2-do); a filia vonakodik teljesíteni a materrel kötött szerződését a lelkészi szolgálatot és a közös teherviselést illetően, a vizitáció szigorúan figyelmezteti a szerződésre, megoldási javaslatot tesznek az istentiszteletek időpontjára nézve (Kéménd, 1790/2-do); a filia vonakodik teljesíteni a materrel kötött szerződését a lelkészi szolgálatot és a közös teherviselést illetően, a vizitáció szigorúan figyelmezteti a szerződésre, megoldási javaslatot tesznek az istentiszteletek időpontjára nézve (Kéménd, 1790/2-do); ez idáig nem volt megegyezés a lelkész és a gyülekezeti tagok között arra nézve, hogy ki mennyit fizet, ez utánra ezt el kell készíteni (Kéménd, 1790/3-tio).

Gondnok, curator. A gondnok és az egyházfi választása az ekklézsia hatáskörébe tartozott, a megválasztott személyeket az esperes hagyta jóvá és vette be tőlük a hivatali esküt (Kéménd, 1790/7-mo); a templom kertjét restek felépíteni, mondja a gondnok, és kéri „ezeknek megorvoslásokra a brachium adsistentiajat” (Kéménd, 1793/3-tio). Inti a vizitáció a helyi tisztségviselőket (a gondnokot és a lelkészt), hogy az ekklézsia beleegyezése nélkül, egymás tudtán kívül pénzt ki ne adjanak (Kéménd, 1766).

Harang, harangozás, harangozó. Az ekklézsiának nincs harangja, az egyházfi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene); Váradi András vásárolt egy harangocskát (Kéménd, 1705); a lelkészt inti a vizitáció, hogy a filiában „harangozásnak bévett rendit is observállyá” (Kéménd, 1716/1./Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszeresek, mint korábban, ígéri, hogy felépülvén az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); a harangozó nem harangoz rendszeresen (Kéménd, 1776/2-do); Szathmári Sára harangot vásárolt a gyülekezetnek (Kéménd, 1779/5-to); a harangozót elbocsátják (Kéménd, 1790/10-o).

Imádság. Nem akarják marasztani a lelkészt hárman a gyülekezetből, mert hosszan prédikál és imádkozik, vizitáció inti, hogy „könyörgése legfellyebb egy óránál tovább ne tartson” (Kéménd, 1702/Deliberatum/1.).

Iskola. A lévitának, Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük, de iskolát kellene építeni, mert a parókia épülete erre nem elég (Kéménd, 1777/1-mo); Gyöngyösi Tamás földterületet adományoz az iskolának a templom cinterme mellett (Kéménd, 1777/2-do).

Istentisztelet. A harói filia kéri, hogy a lelkész legalább kéthetente vasárnap délután istentisztelet tartson (Kéménd, 1686); az ekklézsiának nincs harangja, az egyházfi szokta a tagokat hívni istentiszteletre bűnbánati héten (Kéménd, 1687/Nota bene); a lelkészt inti a vizitáció, hogy a szokásos csütörtöki istentisztelet rendszeresen tartsa a filiában, különben „az ecclesiastica censurat el nem kerüli” (Kéménd, 1716/1./Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszeresek, mint korábban, ígéri, hogy felépülvén az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); a filia vonakodik teljesíteni a materrel kötött szerződését a lelkészi szolgálatot és a közös teherviselést illetően, a vizitáció szigorúan figyelmezteti a szerződésre, megoldási javaslatot tesznek az istentiszteletek időpontjára nézve (Kéménd, 1790/2-do).

Kántor. Külön kántora (kántortanítója) van a gyülekezetnek, aki foglalkozzék a gyermekekkel is „hogyan annyival is inkább érdemelhesse a tekintetes nemes ekkleziában való megtelepedhetését” (Kéménd, 1790/8-vo); panaszkodik a kántor, aki magát szegény legénynek nevezi, hogy a szerződésben foglalt kötelességeit az ekkleziás tagsága nem teljesíti (Kéménd, 1791/1-mo); a gyermekek nevelését akadozva végzi, sokat van távol a faluból (Kéménd, 1793/1-mo).

Karhatalom. A „templom s pap háza körül való romlásokat Pünkösdig megcsinállyák, mert brachiummal jövünk ki ökegyelmek ellen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/3.); a bort és a szénát nem adják meg, a vizitáció a főispán személyével fenyegetőzik (Kéménd, 1698/Deliberatum); a templom kertjét restek felépíteni, mondja a gondnok, és kéri „ezeknek megorvoslásokra a brachium adsistentiajat” (Kéménd, 1793/3-tio).

Katona. Limitaneus katona nem fizet a lelkésznek, noha megörökölte azt a földet, amely a lelkész használatában volt, a vizitáció felszólítja a fizetésre, ha nem, a tractuale consistorium elé viszi az ügyet (Kéménd, 1783/2-do).

Kiközösítés, excommunicatio. Botránkoztató személy a gyülekezetben, tisztítsa meg magát, különben a „communione sanctorum eltávolítják” (Kéménd, 1790/5-to).

Klenódiumok. Híradás arról, hogy ellopták az ekkleziás ládáját, minden benne levővel együtt (pénz, ecclesiái eszközök) (Kéménd, 1705/2.); a kegytárgyak lajstroma (Kéménd, 1782/5-to/1–7.); a kegytárgyak „a tavalyi recensio szerint mind megvagnak” (Kéménd, 1783/10-mo); „a nemes ekkleziás clenodiumi megvagnak a relatio szerint in statu quo fuerunt” (Kéménd, 1790/9-no); „az Úr asztalához való készületekről, minthogy regestrumat nem talált, megkívánja a törvényes látogatás, hogy minden recenseáltassék és másszor száman bemutatassék” (Kéménd, 1791/5-to).

Lelkész. A harói filia kéri, hogy a lelkész legalább kéthetente vasárnap délután istentisztelet tartson (Kéménd, 1686); a mater és filia tagjait inti a vizitáció, hogy rendezzék a lelkész fizetését, „különben gyalázatos temetések lesznek” (Kéménd, 1693/Deliberatum/1.); nem akarják marasztalni a lelkészt, a főbíróknak nincs ellene kifogása, „a többi pediglen megedgyezett benne, hogy kitudgyák”, a filia tiszteletben tartja a mater bármilyen döntését (Kéménd, 1701); akik fizetni nem akarnak, „az minister ne temesse el azoknak halottjait” (Kéménd, 1702/Deliberatum/3.); a lelkészt inti a vizitáció, hogy a szokásos csüörtörői istentisztelet rendszeresen tartsa a filiában, különben „az ecclesiastica censurat el nem kerüli” a „harangozásnak bevett rendit is observállyá” (Kéménd, 1716/1./Deliberatum); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszeresek, mint korábban, ígéri, hogy felépülve az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); inti a vizitáció a helyi tisztségviselőket (a gondnokot és a lelkészt), hogy az ekkleziás beleegyezése nélkül, egymás tudtán kívül pénzt ki ne adjanak (Kéménd, 1766); a lelkész szalmát adott a parókia fedésére (Kéménd, 1775/6-to); a lévitának, Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük (Kéménd, 1777/1-mo); a mester munkájával nincsenek megelégedve, mást akarnak, a vizitáció „consolatiót” akar a mesternek adni és felajánlja a fejevízi lelkészi állást (Kéménd, 1777/4-to); a mester lelkészi szolgálatot is végez (Kéménd, 1778/2-do); a helybeli gondnok kéri a lelkészt a vizitáció tagjai előtt, hogy „igyekezzék magát jobban-jobban a papi szelidséghez, kigyói okossághoz, galambi jámborsághoz szoktatni, a morositást, magát másokkal kedvetlenítő durvaságot eltávoztatni és kinek-kinek személléhez, rangjához lehetőképpen alkalmaztatni” (Kéménd, 1790/1-o).

Mester, ludi magister, tanító. A mesternek új házat építenek (Kéménd, 1686); panaszkodik a mester, hogy nem adják meg a bérét (Kéménd, 1700); a mester munkájával nincsenek megelégedve, mást akarnak, a vizitáció „consolatiót” akar a mesternek adni és felajánlja a fejevízi lelkészi állást (Kéménd, 1777/4-to); a mester lelkészi szolgálatot is vé-

gez (Kéménd, 1778/2-do); kántori teendőket is végez a mester, vagy mesteri teendőket a kántor, akit intenek, hogy foglalkozzék a gyermekekkel is „hogyan annyival is inkább érdekelhesse a tekintetes nemes ekklezsiában való megtelepedhetését” (Kéménd, 1790/8-vo); panaszkodik a kántor, aki magát szegény legénynek nevezi, hogy a szerződésben foglalt kötelességeit az ekklezsia tagsága nem teljesíti (Kéménd, 1791/1-mo); a gyermekek nevelését akadokozva végzi, sokat van távol a faluból (Kéménd, 1793/1-mo).

Papmarasztás. Nem akarják marasztani a lelkészt, a főbírónak nincs ellene kifogása, „a többi pediglen megedgyezett benne, hogy kitudgyák”, a filia tiszteletben tartja a mater bármilyen döntését (Kéménd, 1701); az ügy kivizsgálása (Kéménd, 1702).

Parókia. A vizitáció igen rozszantnak találja mind a parókia, mind a templom épületét, Húsvétra javítsák meg (Kéménd, 1687/1-2.); a „templom s pap háza körül való épületek rosszak” (Kéménd, 1693/3.); a „templom s pap háza körül való romlásokat Pünkösdig megcsinállyák, mert brachiummal jövünk ki ökegyelmek ellen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/3.); a templom és a parókia „kert nélkül pusztában áll” (Kéménd, 1702/Deliberatum/2.); a kéméndi parókia leégett, a lelkész a filiába, Haróra költözött, sajnálja, hogy az istentiszteleti alkalmak emiatt nem lehetnek annyira rendszerezsek, mint korábban, ígéri, hogy felépülvén az új lakás, gondja lesz majd megint a gyülekezetre és a reggeli harangozásra (Kéménd, 1765/1-mo); az új épület elkészült, a környéken szükséges munkálatokra buzdítja a vizitáció az egyházközség előjáróságát (Kéménd, 1765/5-to); a Hunyad vármegyében lakó „főrendek és kegyes benefactorok” adakoznak a parókia építéséhez (Kéménd, 1765/7-mo/11.); a parókia-építés folytatása, kiadások ajtóra, kemencére, csűrre, ácsokra, asztalosokra „tapasztó cigányokra” (Kéménd, 1766); a lelkész szalmát adott a parókia fedésére (Kéménd, 1775/6-to); A lévitának, Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük, de iskolát kellene építeni, mert a parókia épülete erre nem elég (Kéménd, 1777/1-mo); a parókia és a templom körüli kertek romokban hevernek (Kéménd, 1777/3-tio); a parókia környékének rendbetételét ajánlja a vizitáció (Kéménd, 1799/9-no); messze van a Maros, ahonnan vizet hordtak a parókiára, ezért kutat ásattak (Kéménd, 1783/4-to); a templom és a parókia körül romhalmaz van, szégyen az ekklezsiára (Kéménd, 1790/4-o); amennyiben a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom és a parókia környékét, a törvény szigorával fogják őket erre kényszeríteni (Kéménd, 1791/2-do).

Partialis zsinat. A segédlelkésznek, Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük (Kéménd, 1777/1-mo).

Patrónusok. A Hunyad vármegyében lakó „főrendek és kegyes benefactorok” adakoznak a parókia építéshez (Kéménd, 1765/7-mo/11.).

Prédikáció. Nem akarják marasztani a lelkészt hárman a gyülekezetből, mert hosszan prédikál, „néha-néha tanításában a templomban mérgesen invehálódik” és hosszan imádkozik (Kéménd, 1702).

Román, oláh. A „kéméndi oláh communitasból interes” jött a kasszába (Kéménd, 1779/2-do).

Tanítás. A lévitának, Partialison hozott döntés értelmében, tanítania kell a kéméndi gyermekeket, hogy ne kelljen más faluba menniük (Kéménd, 1777/1-mo).

Temetés. A mater és filia tagjait inti a vizitáció, hogy rendezzék a lelkész fizetését, „különben gyalázatos temetések léssen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/1.); akik fizetni nem akarnak, „az minister ne temesse el azoknak halottokat” (Kéménd, 1702/Deliberatum/3.).

Templom. A vizitáció igen rozszantnak találja mind a parókia, mind a templom épületét, Húsvétra javítsák meg (Kéménd, 1687/1-2.); a „templom s pap háza körül való épületek rosszak” (Kéménd, 1693/3.); a „templom s pap háza körül való romlásokat Pünkösdig megcsinállyák, mert brachiummal jövünk ki ökegyelmek ellen” (Kéménd, 1693/Deliberatum/3.); a templom és a parókia „kert nélkül pusztában áll” (Kéménd,

1702/Deliberatum/2.); templom fedésre pénzt adtak ki (Kéménd, 1772); a parókia és a templom körüli kertek romokban hevernek (Kéménd, 1777/3-tio); a templom és a parókia körül romhalmaz van, szégyen az eklezsiára (Kéménd, 1790/4-o); amennyiben a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom és a parókia környékét a törvény szigorával fogják őket erre kényszeríteni (Kéménd, 1791/2-do); a templom kertjét restek felépíteni, mondja a gondnok, és kéri „ezeknek megorvoslásokra a brachium adsistentiajat” (Kéménd, 1793/3-tio).

Textília. Az egyházközség kegyszereinek és textíliáinak felsorolása (Kéménd, 1705); a textíliák lajstroma (Kéménd, 1782/5-to/8–12.).

Úrvacsora. Sem az anyaegyházközségben, sem a filiában nem élnek az úrvacsorával (Kéménd, 1693/1.); botrányt okozó személy a gyülekezetben, tisztítsa meg magát, különben a „communione sanctorum eltiltatik” (Kéménd, 1790/5-to).

Válás. Férje elhagyta, nyolc és fél évig hiába várta/kereste, a vizitáció megengedi, hogy új férjet vegyen magának (Kéménd, 1686).

Zsellér. Az eklezsia zsellére panasolja, hogy magas a fejadó, amit a falusi bírák tőle kérnek, természetbeli adományokkal is terhelik, kéri a vizitációt, hogy járjon közbe enyhítésért (Kéménd, 1783/9-no).

Kitid

Adomány. Telegdi Gábor szőlőt, kaszálót és pénzt adományos testamentumában az eklezsiára (Kitid, 1772/1-o); „Ajtai Getse Mihály, életében borbereki református pap, Kitiden való malmának jövedelméből adott” pénzt a gyülekezetnek (Kitid, 1799/8-vo).

Conventio, díjlevél. A gyermekek tanítására és kántori hivatalra iktatták be Henter Istvánt és a vizitáció előtt fogalmazott díjlevélben rögzítették járandóságát (Kitid, 1772/6.); a „régibb possessoroknak decessusokkal a papi conventio egésszen nyaka szakadt” tehát újra kell azokat fogalmazni (Kitid, 1777/3-tio); nincs előrehaladás a papi konvenció és helyi megajánlás terén (Kitid, 1782/1-mo); lelkészváltás után „kötölöztetik az újj egyházi atyafi azt szóról szóra leírva minél hamarabb tiszteletes notarius uramnak általadni” (Kitid, 1793/2-do); a „papi conventio” részletes leírása, személyekre és az adományok nevére lebontva (Kitid, 1799/Papi conventio).

Eklezsia ládája, levéltár. Kérdés: hol álljon a láda, a parókián-e, vagy a gondnok házában, válasz: a parókián de a gondnoknál legyen a kulcs, „hogymás híre nélkül egyik se nyúlhasson a ládába” (Kitid, 1792/2-do); A levelek regestuma (Kitid, 1799/1–18.).

Éneklés. Az oskolamester erkölcsös életével és a gyermekek tanításában mutatott szolgálataival elégedettek „éneklésével különben contentálódik a nemes eklezsia, hanem annyiban panaszol, hogy olykor igen fenn kezdi az éneket, úgyhogy a hallgatók erőlködés nélkül nem énekelhetnek” (Kitid, 1804/II.).

Erdő. Az eklezsia birtokainak (erdő, kaszáló, szántóföld) részletes leírása (Kitid, 1799).

Fizetés. A lelkész panaszol, hogy nem fizetnek, a vizitáció felszólítja a kurátorokat, hogy az ügyet intézzék el, különben velük fizettetik ki (Kitid, 1783/3-tio).

Gondnok, curator. A helyi lelkész mellé, „megnehezedett állapottya” miatt, gondnokot állítanak, „hogymással megegyezőleg az eklezsiának terhet könnyebben hordozhatnák” (Kitid, 1773/4-to); a lelkész panaszol, hogy nem fizetnek, a Vizitáció felszólítja a kurátorokat, hogy az ügyet intézzék el, különben velük fizettetik ki (Kitid, 1783/3-tio); kérdés: hol álljon a láda, a parókián, vagy a gondnok házában, válasz: a parókián de a gondnoknál is legyen kulcs, „hogymás híre nélkül egyik se nyúlhasson a ládába” (Kitid, 1792/2-do); a gondnok, látván, hogy az eklezsia bora elromlott, pálinkát főzött belőle, hogy ne károsodjon annyira az egyház (Kitid, 1804/III./3-tio).

Harang. 1774-ben harangot vásároltak, lásd az adományozók neveit is, ugyanakkor önttettek egy másikat is. (Kitid, 1777/1-mo).

Iskola. A templom, parókia és iskola körüli kertek építési/javítási munkálataiból nem mindenki veszi ki a részt, vizitáció inti őket (Kitid, 1802/VI.).

Kántor, énekvezér. A gyermekek tanítására és kántori hivatalra iktatták be Henter Istvánt és a vizitáció előtt fogalmazott díjlevélben rögzítették járandóságát (Kitid, 1772/6.).

Kaszáló. Az eklézsia birtokainak (erdő, kaszáló, szántóföld) részletes leírása (Kitid, 1799); a lelkész által használt kaszáló nevesítése (Kitid, 1799/papi conventio).

Katona. A mester ellen panaszol az eklézsia, „hogyan itt quartélyozó katonákkal barátkozik, kik az iskolába járnak és pipáznak, mellyel a gyermekek tanulásának ideje vesztetetik” (Kitid, 1804/II.).

Klenódiumok. „Helyesnek ítélte a Szent Visitatio a sztrigyszentgyörgyi reformata kisdied ecclesia szent edényeit s eszközeit recenseálni” (Kitid, 1776/3-tio/1–3.); a kitidi egyház klenódiumai (Kitid, 1782/5-to/1–3.); „az eklézsia klenodiumocskája régi állapotjában csonkulás nélkül megvagyon” (Kitid, 1790/3-tio); klenódiumok lajstroma nincs, csak közlik, hogy mind megvannak (Kitid, 1791/7-mo); a kegytárgyak, a tavalyi állapot szerint, mind megvannak (Kitid, 1792/4-to); a „szent edények” részletes lajstroma (Kitid, Szent edények); az úrasztalhoz tartozó kellékek az 1796. évi lajstrom szerint mind megvannak (Kitid, 1802/V.).

Kurva. Nalátzi András állította, hogy a lelkész feleségét kurvának nevezte, a vád alaptalan, a vizitáció ezennel eláll attól, hogy polgári pert indítson, amiért nemcsak a helybeli lelkészt, de az egész lelkészi rendet megsértette becsületében, de ezután megteszi (Kitid, 1783/1-mo).

Lelkész. A helyi lelkész mellé, „megnehezedett állapotja” miatt, gondnokot állítanak, „hogyan egymással megegyezőleg az eklézsiaának terhét könnyebben hordozhatnák” (Kitid, 1773/4-to); Nalátzi András állította, hogy a lelkész feleségét kurvának nevezte, a vád alaptalan, a vizitáció ezennel eláll attól, hogy polgári pert indítson, amiért nemcsak a helybeli lelkészt, de az egész lelkészi rendet megsértette becsületében, de ezután megteszi (Kitid, 1783/1-mo); a lelkész panaszol, hogy nem fizetnek, a vizitáció felszólítja a kurátorokat, hogy az ügyet intézzék el, különben velük fizettetik ki (Kitid, 1783/3-tio); kérdés: hol álljon a láda, a parókián-e, vagy a gondnok házában, válasz: a parókián, de a gondnoknál legyen a kulcs, „hogyan egymás híre nélkül egyik se nyúlhasson a ládába” (Kitid, 1792/2-do); „Ajtai Getse Mihály, életében borbereki református pap, Kitiden való malmának jövedelméből adott” pénzt a gyülekezetnek (Kitid, 1799/8-vo).

Levéltár. A levelek regestruma (Kitid, 1799/1–18.).

Mester, ludi magister, tanító. A gyermekek tanítására és kántori hivatalra iktatták be Henter Istvánt és a vizitáció előtt fogalmazott díjlevélben rögzítették járandóságát (Kitid, 1772/6.); Vadas Mózes 320 veder bort adományozott, hogy eladják és az árát a mester fenntartására fordítsák (Kitid, 1773/3-o); „a humanissimus dominus ludi magister némű-némű restséggel vádoltatik hivatalyának folytatásában” (Kitid, 1783/2-do); a parókia jelenlegi területéhez 1757-ben jutott az eklézsia csere folytán, mindkét terület határait tartalmazó levél megvan, a régi parókia területére a tanítói házat építették (Kitid, 1799/1-o); a mester díjlevele, részletes, személyekre és adomány-nemekre lebontott lajstroma (Kitid, 1799/[379]); az eklézsia nincs megelégedve a tanító munkájával és „őkegyelméről cum consensu a senioratus lemondott” (Kitid, 1802/IX.); az oskolamester erkölcsös életével és a gyermekek tanításában mutatott szolgálatával elégedettek, „énekléseivel külömben contentálódik a nemes eklézsia, hanem annyiban panaszol, hogy olykor igen fenn kezdi az éneket, úgyhogy a hallgatók erőlködés nélkül nem énekelhetnek” (Kitid, 1804/II.); a mester ellen panaszol az eklézsia, „hogyan itt quartélyozó katonákkal barátkozik, kik az iskolába járnak

és pipáznak, mellyel a gyermekek tanulásának ideje vesztegettetik” (Kitid, 1804/II.); panasz a tanítóra, amiért „gyanús személyhez más faluba járogat” (Kitid, 1804/II.).

Oktatás. A mester ellen panaszol az eklézsia, „hogy az itt quártélyozó katonákkal barátkozik, kik az oskolába járnak és pipáznak, mellyel a gyermekek tanulásának ideje vesztegettetik” (Kitid, 1804/II.).

Pálinka. A gondnok, látván, hogy az eklézsia bora elromlott, pálinkát főzött belőle, hogy ne károsodjon annyira az egyház (Kitid, 1804/III./3-tio).

Parókia, lelkészi lakás. Kérdés: hol álljon az eklézsia ládája, a parókián-e, vagy a gondnok házában, válasz: a parókián de a gondnoknál legyen a kulcs, „hogy egymás híre nélkül egyik se nyúlhasson a ládába” (Kitid, 1792/2-do); a parókia jelenlegi területéhez 1757-ben jutott az eklézsia csere folytán, mindkét terület határait tartalmazó levél megvan, a régi parókia területére a tanítói házat építették (Kitid, 1799/1-o); a templom, parókia és iskola körüli kertek építési/javítási munkálataiból nem mindenki veszi ki a részt, a vizitáció inti őket (Kitid, 1802/VI.); a vizitáció nem mehetett a parókiára „szomorú környülállásai” miatt (Kitid, 1806.).

Pipázás. A mester ellen panaszol az eklézsia, „hogy az itt quártélyozó katonákkal barátkozik, kik az oskolába járnak és pipáznak, mellyel a gyermekek tanulásának ideje vesztegettetik” (Kitid, 1804/II.).

Polgári per. Nalátsi András állította, hogy a lelkész feleségét kurvának nevezte, a vád alaptalan, a vizitáció ezennel eláll attól, hogy polgári pert indítson, amiért nemcsak a helybeli lelkészt, de az egész lelkészi rendet megsértette becsületében, de ezután megteszi (Kitid, 1783/1-mo).

Segédlelkész. Az „anya megye” öreg lelkésze mellé segédlelkészt akar hozatni, hogy segítség legyen (Kitid, 1791/1-mo).

Szántóföld. Az eklézsia birtokainak (erdő, kaszáló, szántóföld) részletes leírása (Kitid, 1799); a lelkész által használt szántóföld nevesítése (Kitid, 1799/papi conventio).

Szószerék. „Prédikállószerék felibe való koronára” Bartsai Juliánna adott 40 véka kukoricát (Kitid, 1802/D.); Bartsai Juliánna adományozott szószerékterítőt (Kitid, 1802/V.).

Templom. A parókia jelenlegi területéhez 1757-ben jutott az eklézsia csere folytán, a régi parókia területére a tanítói házat építették, e terület mellett a helyi patrónusok még adományoztak egy darab földet, „melyen a most készülöbe lévő új templom építettik” (Kitid, 1799/2-o); „ezen helységben eddigelé református templom soha sem volt. Most az Isten dicsőségének szent széke, és tiszteletének szent helye kezdett a kegyelmes Isten segedelmével és az Isten Szent Lelkétől felindított kegyes lelkek munkálkodásával, istenes adakozásával épülni”, a templom méreteinek leírása, adományozók, költsége stb. részletes felsorolása (Kitid, 1799/A templomról); „legelső tárgya a Szent Visitationnak lévén most a nagy Istennek szent segedelmé által nagyobb részint felépült új templom”, méretei igen részletesen (Kitid, 1802/I.); a templom építése 1493 hfr.-ba került (Kitid, 1802/C/1–20.); „prédikállószerék felibe való koronára” Bartsai Juliánna adott 40 véka kukoricát (Kitid, 1802/D.); Bartsai Juliánna adományozott szószerékterítőt (Kitid, 1802/V.); a templom, parókia és iskola körüli kertek építési/javítási munkálataiból nem mindenki veszi ki a részt, vizitáció inti őket (Kitid, 1802/VI.).

Textíliák. A sztrigyszentgyörgyi „kided eklézsia” textíliáinak lajstroma (Kitid, 1776/3-tio/4–7.); a kitidi egyház textíliái (Kitid, 1782/5-to/4-11); a textíliák részletes lajstroma (Kitid,[379]/Szent edények); Bartsai Juliánna adományozott szószerékterítőt (Kitid, 1802/V.).

Torony. Felépítésére Bartsai Juliánna adományozott 100 hfr.-ot (Kitid, 1802/D.); ugyanő adott még 100 forintot (Kitid, 1805/III./6-to).

Klopotiva

Adomány. Pogány János testamentumban adományoz az egyháznak zálogos örökséget, jobbágysággal együtt (Klopotiva, 1773/10-o.; 1744/5-to; 1776/4-to; 1777/3-tio; 1779/2-do; 1782/4-to.); újabb adományok (Klopotiva, 1777/9-no–10-o).

Agentia. A bécsi agentianak pénzt utalnak ki az eklézsia pénztárából (Klopotiva, 1802/II.B., 1806/IV.B.).

Bukarest. „A tolvajok által elvitetett szent edények közül elékerült az ezüsttángyér ilyen inscriptioval: Johannes Pogány curavit fieri Ecclesiae Refor. Klopotivaiēnsi Ao 1733. Mellyet a tekintetes Nemes Tábla rendeléséből azon tolvajok executiojokra Oláhországba küldetett tekintetes Bakosnyitza László uram hozott vissza Bukuresdről” (Klopotiva, 1777/5-to).

Cinterem. „Kegyes intentiójában vagyon a tekintetes nemes eklézsianak, hogy iskolát és mesterséget is állítson fel”, az iskolát a cinterembe akarják építeni, a templom mögé (Klopotiva, 1771/6-to); „pusztán van mind a templom cinterme, mind a parochia” (Klopotiva, 1796/5-ször.).

Conventio, díjlevél. A vizitáció jóváhagyja az iskolaépítés tervét, és írásba foglalja közös akaratból született mesteri díjlevelet, házat ígérnek neki (Klopotiva, 1773/2-o); „a tiszteletes loci minister papi conventioja újj szemre vétetvén” (Klopotiva, 1773/3-tio); minél hamarabb mester kell hívni, mert a mesteri ház építésére elegendő pénz gyűlt össze és tisztes díjlevél is van (Klopotiva, 1776/2-do); a gondnok nem tudja felmutatni a papi conventiot, ezért a vizitáció újra érvényt szerez az 1784. évben rögzített díjlevélnek (Klopotiva, 1796/3-szor); részletes díjlevél (Klopotiva, 1799/1.).

Egyházfí. Az eklézsiaiban az egyházfíui szolgálatot görögkeleti román végzi (Klopotiva, 1802/VI.).

Éneklés. Panaszol a helyi gyülekezetben élő nemes ember, hogy a lelkésznek nincs gondja kivetetni a szoltárok számát az istentiszteleten, ezért, akik később jönnek nem tudják mi kell énekelni és nem énekelnek (Klopotiva, 1778/1-mo); „az éneklés dolgában tartassék meg a régi praxis, hogy előre a szám tétessék ki a pulpitusra” (Klopotiva, 1778/1-mo).

Éneklő pulpitus, éneklőszék, pulpitus. A „templombeli székek csinálásáért, ablakramákért, három ajtóért, pulpitusért, mester székiért, tornác és torony bédészkatatásokért” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1772/2-o); „az éneklés dolgában tartassék meg a régi praxis, hogy előre a szám tétessék ki a pulpitusra” (Klopotiva, 1778/1-mo).

Fizetés. A lelkész fizetését „megjobbították” (Klopotiva, 1719.); panaszol a lelkész, hogy némelyek megcsónkítják a fizetését (Klopotiva, 1776/1-mo); a lelkészi fizetés terén restanciák vannak, a vicebrachiumot felszólítják, hogy tizenöt napon belül azt hajtsa be (Klopotiva, 1782/2-do); a vicebrachium hanyagsága miatt még mindig nincs behajtvva a restancia (Klopotiva, 1783/3-tio); a lelkészi fizetés részletes kimutatása (Klopotiva, 1799/1.); lelkész hiányában, valószínű, hogy lévita szolgált, mert fizetésére pénzt adtak ki az eklézsia kasszájából (Klopotiva, 1802/II.B.).

Fogyatékos. Testi fogyatékos lelkészek számára utaltak ki ppénzt az egyház kasszájából (Klopotiva, 1802/III./B.).

Gondnok, curator. A gondnokot utasítja a vizitáció, hogy a hátrálékot hajtsa be, akár karhatalommal is (Klopotiva, 1772/1-mo); a gondnok nem tudja felmutatni a papi conventiot, ezért a vizitáció újra érvényt szerez az 1784. évben rögzített díjlevélnek (Klopotiva, 1796/3-szor); a vizitáció a kurátor házában tartja ülését (Klopotiva, 1804.).

Görög keleti. Az eklézsiaiban az egyházfíui szolgálatot görögkeleti román végzi (Klopotiva, 1802/VI.).

Harang, harangozás, harangozó. Panaszolják a lelkészt, hogy nem mindig harangoztat, „a halotti harangoztatással a rendes harangoztatás olykor confundáltatik, mely miatt

sokszor megesik, hogy némelyek akkor mennek a templomba, mikor már az isteni tiszteletnek órája eltölt” (Klopotiva, 1778/1-mo); a harangozási idők és módok tisztázása, hogy az előbbi bizonytalanság megszűnjön (Klopotiva, 1778/1-mo/1.); Pogány András öntetett egy harangot (Klopotiva, 1783/8-vo); a torony köből épült, benne két harang van, harangfeliratot is közölnek (Klopotiva, 1796/5-szor.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.).

Iskola. „Kegyes intentiójában vagyon a tekintetes nemes eklézsiának, hogy iskolát és mesterséget is állítson fel”, az iskolát a cinterembe akarják építeni, a templom mögé (Klopotiva, 1771/6-to); a Vízitáció jóváhagyja az iskolaépítés tervét, és írásba foglalja közös akaratból született mesteri díjlevelet, házat ígérnek neki (Klopotiva, 1773/2-o); még mindig nem kezdték el az építést (Klopotiva, 1774/3-tio); az iskolaházra gyűlt collecta lajstroma (Klopotiva, 1744/6-o).

Istentisztelet. Panaszolják a lelkészt, hogy nem mindig harangoztat, „a halotti harangoztatással a rendes harangoztatás olykor confundáltatik, mely miatt sokszor megesik, hogy némelyek akkor mennek a templomba, mikor már az isteni tiszteletnek órája eltölt” (Klopotiva, 1778/1-mo); panaszol a helyi gyülekezetben élő nemes ember, hogy a lelkésznek nincs gondja kivetetni a zoltárok számát az istentiszteleten, ezért, akik később jönnek nem tudják mit kell énekelni és nem énekelnek (Klopotiva, 1778/1-mo); a lelkész templomi szolgálatával elégedett az eklézsia, panaszol, hogy „azt amit építhetne tanításával, elrontya gyarlóságával”, viselkedésének híre eljutott az egyházmegyéhez is, inti a lelkészt megjobbulásra (Klopotiva, 1790/1-o.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.); a Vízitáció „kedvetlenséggel látta, hogy a templom a helységben quártélyozó katonák számára depositoriumnak elfoglaltatott, fegyverekkel, monturokkal [katonaruha] és egyéb katonaeöltözetekkel megrakatott” és emiatt nem lehet istentiszteletet tartani (Klopotiva, 1802/VI.).

Jobbág. Pogány János testamentumban adományoz az egyháznak zálogos örökséget, jobbággyokkal együtt (Klopotiva, 1773/10-o.; 1744/5-to; 1777/3-tio; 1779/2-do; 1782/4-to.).

Kántor. Panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.).

Karhatalom, brachiumulare. A gondnokot utasítja a vízitáció, hogy a hátrálékot hajtsa be, akár karhatalommal is (Klopotiva, 1772/1-mo); a lelkészi fizetés terén restanciák vannak, a vicebrachiumot felszólítják, hogy tizenöt napon belül azt hajtsa be (Klopotiva, 1782/2-do); a vicebrachium hanyagsága miatt még mindig nincs behajtva a restancia (Klopotiva, 1783/3-tio); a kerítések rossz állapota „egyfelől a hallgatónak hidegségeket, másfelől pedig a vicebrachium titulus Nagy Sigmond uram restes magaviselését bizonyították” (Klopotiva, 1783/2-do).

Katona, katonaság. A vízitáció „kedvetlenséggel látta, hogy a templom a helységben quártélyozó katonák számára depositoriumnak elfoglaltatott, fegyverekkel, monturokkal

[katonaruha] és egyéb katonaöltözetekkel megrakatott” és emiatt nem lehet istentiszteletet tartani (Klopotiva, 1802/VI.).

Kiközösítés, excommunicatio. „Nagy kedvetlenséggel érti a Szent Visitatio titulata Nándra Pálné asszonynak nemcsak ex fragilitate humana egyszer esett, hanem mintegy kenyérré vált tisztátalanságának, és abból következett scandalumnak terhes voltát”, ezért utasítja az egyházi vezetésnek, hogy azonnali hatállyal tiltsa el őt a szentségektől (Klopotiva, 1790/5-to).

Klenódiumok. 1775 júliusában tolvajok lopták el a klenódiumok egy részét, a lopottak részletes leírása, a megmaradt kegyszerek lajstroma (Klopotiva, 1776/3-tio); „a tolvajok által elvitettett szent edények közül elékerült az ezüstitángyér ilyen inscriptioval: Johannes Pogány curavit fieri Ecclesiae Refor. Klopotivaiensi Ao 1733. Mellyet a tekintetes Nemes Tábla rendeléséből azon tolvajok executiojokra Oláhországba küldetett tekintetes Bakosnyitza László uram hozott vissza Bukuresdről” (Klopotiva, 1777/5-to); újabb adományok, részletes leírás (Klopotiva, 1777/6-to/1–2.); a kegytárgyak felsorolása, „egy ezüst tángyér ilyen írással: Nagy Klopotivai Pogány János, mely a tolvajoktól hozattatott vissza Oláhországból” (Klopotiva, 1782/7-mo/9–15.); a kegyszerek megvannak a tavalyi összeírás szerint (Klopotiva, 1783/7-mo); „a tekintetes nemes eklézsia clenodiumocskája most is maga statusában vagyon” (Klopotiva, 1790/9-o.); a kegytárgyak mind megvannak (Klopotiva, 1791/7-mo); részletes lajstrom (Klopotiva, 1796/2-szor/1–8); ugyanúgy vannak mint 1796-ban (Klopotiva, 1802/V.).

Kollégium. A magyarországi kollégiumoknak pénzt utaltak ki az egyház kasszájából (Klopotiva, 1804/II.b.).

Könyv. A helyi gondnok könyveket adományozott az egyháznak (Klopotiva, 1783/8-vo/2.); az eklézsia könyveinek lajstroma (Klopotiva, 1796/2-szor/19–23.); a könyvek megvannak, úgy, ahogyan azokat 1796-ban összeírták (Klopotiva, 1802/V.).

Kurva. „Nagy kedvetlenséggel érti a Szent Visitatio titulata Nándra Pálné asszonynak nemcsak ex fragilitate humana egyszer esett, hanem mintegy kenyérré vált tisztátalanságának, és abból következett scandalumnak terhes voltát”, ezért utasítja az egyházi vezetésnek, hogy azonnali hatállyal tiltsa el őt a szentségektől (Klopotiva, 1790/5-to); egy év múlva még mindig tisztátalan életet él, figyelmeztetik a presbitérium tagjait, hogy amennyiben más vallásra akarna térni, figyelmeztessék a lelkészt, „hogyan addig maga nyájának juhái közé számlálni ne merészelje, valamíg hajdoni vallásának szent tartásai szerint a reconciliatio által az eklézsiával és Istenével meg nem békéllik” (Klopotiva, 1791/3-tio.).

Legátus. A méltó fizetésre nem tellett ki a gyülekezeti tagoktól, ezért az eklézsia pénzéből pótolták ki (Klopotiva, 1802/II.B.; 1804/II.b.; 1805/II.B.).

Lelkész. Panaszol a lelkész, hogy a zsellérházban lakik, az eklézsia ígéri, „hogyan parochianak való fundust szerez és ecclesia házát csináltat” (Klopotiva, 1719.); az elhunyt lelkészt (Borosnyai Lukáts Istvánt) az eklézsia a saját költségén temetteti el, meghívja fiát, a fogarasi tanítót a lelkészi hivatalra (Klopotiva, 1771/5-to); Borosnyai Lukáts Mihályt egyhangúan megválasztják lelkésznek 1772. júliusában (Klopotiva, 1773/1-o.); „a tiszteletes loci minister papi conventioja újj szemre vétetvén” (Klopotiva, 1773/3-tio); panaszol a lelkész, hogy némelyek megcsonkítják a fizetését (Klopotiva, 1776/1-mo); panaszol a helyi gyülekezetben élő nemes ember, hogy a lelkésznek nincs gondja kitetetni a zsoltárok számát az istentiszteleten, ezért, akik később jönnek nem tudják mit kell énekelni és nem énekelnek (Klopotiva, 1778/1-mo); a lelkész templomi szolgálatával elégedett az eklézsia, panaszol, hogy „azt amit építhetne tanításával, elrontya gyarlóságával”, viselkedésének híre eljutott az egyházmegyéhez is, inti a lelkészt megjobbulásra (Klopotiva, 1790/1-o.); a lelkész viselkedésében javulás mutatkozik, sőt „a gyermekeket is házába befogadni és azokkal a jó nevelés és tanítás végett bibelődni nem sajnálja” amit honorálni akar az eklézsia (Klopotiva, 1791/1-mo.); a lelkész „az egyházi igazgatásnak, praesbiteiumnak semmi hasz-

nát nem tapasztalja” (Klopotiva, 1791/2-do.); igen választékos szavakkal inti a vizitáció a lelkészt, hogy a hívek közötti viselkedését jobbitsa meg és ne használjon mértéken felül a szeszes italokból (Klopotiva, 1793/1-mo); panasz a lelkész ellen: „tiszteletes uram szereti gyakran az iddogálást, szereti mortificálni egy, más úton feleségét szavaival, beszédjeivel” (Klopotiva, 1796/4-szer.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.); két gyülekezeti tag panaszolja a vizitációnak, hogy a lelkész veszekedő, „szóval egyet is mást is sértegető indulattya, házsártos” természetű (Klopotiva, 1796/6-szor.); öt éve 1796-tól már lelkészt keres az eklézsia (Klopotiva, 1802.); testi fogyatékos lelkészek számára utaltak ki pénzt az egyház kasszájából (Klopotiva, 1802/II./B.).

Lelkészfeleség, papné. Panasz a lelkész ellen: „tiszteletes uram szereti gyakran az iddogálást, szereti mortificálni egy, más úton feleségét szavaival, beszédjeivel” (Klopotiva, 1796/4-szer.); „tiszteletes asszonyom is maga hibáit mutogattya, kötelességét nem folytattya, a gazdasszonyságot nem igen szereti, hanem hazunnól szerte-szélllyel járogat, futkos és az időt hijában tölti másutt” (Klopotiva, 1796/4-szer.); a lelkész felesége kegyetlenséggel vádolja férjét, „hogy megittasodván késsel és fejszével nemcsak fenyegette, hanem meg is kergette”, a vád alaptalan (Klopotiva, 1796/4-szer.).

Lévita. Lelkész hiányában, valószínű, hogy lévita szolgált, mert fizetésére pénzt adtak ki az eklézsia kasszájából (Klopotiva, 1802/II.B.).

Mester. Az elhunyt lelkészt (Borosnyai Lukáts Istvánt) az eklézsia a saját költségén temetteti el, meghívja fiát, a fogarasi tanítót a lelkészi hivatalra (Klopotiva, 1771/5-to); „kegyes intentiójában vagy on a tekintetes nemes ekklézsiának, hogy iskolát és mesterséget is állítson fel”, az iskolát a cinterembe akarják építeni, a templom mögé (Klopotiva, 1771/6-to); „templombéli székek csinálásáért, ablakramákért, három ajtóért, pulpitusért, mester székiért, tornác és torony bédeszkáztatásokért” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1772/2-o); a vizitáció jóváhagyja az iskolaépítés tervét, és írásba foglalja közös akaratból született mesteri díjlevelet, házat ígérnek neki (Klopotiva, 1773/2-o); a mester bejelenti távozási szándékát, a vizitáció utasítja az eklézsiát, hogy minél hamarabb válasszanak új tanítót (Klopotiva, 1774/2-o.); minél hamarabb mester kell hívni, mert a mesteri ház építésére elegendő pénz gyűlt össze és tisztes díjlevél is van (Klopotiva, 1776/2-do); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.).

Oláhország. „A tolvajok által elvitetett szent edények közül elékerült az ezüsttángyér ilyen inscriptioval: Johannes Pogány curavit fieri Ecclesiae Refor. Klopotivaiensi Ao 1733. Mellyet a tekintetes Nemes Tábla rendeléséből azon tolvajok executiojokra Oláhországba küldetett tekintetes Bakosnyitza László uram hozott vissza Bukuresdről” (Klopotiva, 1777/5-to); a kegytárgyak felsorolása, „egy ezüst tángyér ilyen írással: Nagy Klopotivai Pogány János, mely a tolvajoktól hoztatott vissza Oláhországból” (Klopotiva, 1782/7-mo/9-15.).

Parókia. Panaszol a lelkész, hogy a zsellérházban lakik, az eklézsia ígéri, „hogy parochianak való fundust szerez és ecclesia házat csináltat” (Klopotiva, 1719.); a templom és a parókia körül a kerítés romokban áll (Klopotiva, 1779/1-mo); még mindig rosszak a templom és a paróki körüli kerítések (Klopotiva, 1782/3-tio); a kerítések rossz állapota „egyfelől a hallgatóknak hidegségeket, másfelől pedig a vicebrachium titulus Nagy

Sigmond uram restes magaviselését bizonyították” (Klopotiva, 1783/2-do); a parókia körül „ruinák” vannak (Klopotiva, 1790/4-to); „pusztán van mind a templom cinterme, mind a parochia” (Klopotiva, 1796/5-ször.).

Patrónus. A templom építésére a patrónusok adományoznak (Klopotiva, 1771/3-tio); Pogány János testamentumban adományoz az egyháznak zálogos örökséget, jobbágysokkal együtt (Klopotiva, 1773/10-o.; 1744/5-to; 1776/4-to; 1777/3-tio; 1779/2-do; 1782/4-to.); Pogány András öntetett egy harangot (Klopotiva, 1783/8-vo); A helyi gondnok könyveket adományozott az egyháznak (Klopotiva, 1783/8-vo/2.).

Perselypénz. Nincs perselypénz, mert abból fizették az úrvacsorai szolgálatra kiszálló lelkész szolgálatát (Klopotiva, 1799/5.; 1802/IV.).

Prédikálás. Panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.).

Presbitérium, consistorium. „Szükségesnek láttya sok okokból a Szent Visitatio, hogy praesbiterium vagy consistorium állíttassék fel ebben a tekintetes nemes eklézsiában is a jobb rendű eklézsiáknak példájok szerint” (Klopotiva, 1790/2-do); a presbitérium összetétele nevesítve, feladata, kötelessége (Klopotiva, 1790/3-tio.); a lelkész „az egyházi igazgatásnak, praesbiteiumnak semmi hasznát nem tapasztalja” (Klopotiva, 1791/2-do.); esküt tettek a választott presbiterek (Klopotiva, 1791/4-to).

Pulpitus. Lásd: éneklő pulpitus, éneklőszék.

Részegeskedés. Igen választékos szavakkal inti a Vizitáció a lelkészt, hogy a hívek közötti viselkedését jobbitsa, és kerülje „a részegítő italban való mértéktelenséget” (Klopotiva, 1793/1-mo); panasz a lelkész ellen: „tiszteletes uram szereti gyakran az iddogálást, szereti mortificálni egy, más úton feleségét szavaival, beszédjeivel” (Klopotiva, 1796/4-szer.).

Román, oláh. A halottért történő harangozásnak „oláh pappal cointelligenter kell lenni” (Klopotiva, 1778/1-mo).

Temetés. Az elhunyt lelkészt (Borosnyai Lukáts Istvánt) az eklézsia a saját költségén temetteti el, meghívja fiát, a fogarasi tanítót a lelkészi hivatalra (Klopotiva, 1771/5-to); A halottért történő harangozásnak „oláh pappal cointelligenter kell lenni” (Klopotiva, 1778/1-mo).

Templom. „Kegyes intentiójában vagyon a tekintetes nemes eklézsiának, hogy iskolát és mesterséget is állítson fel”, az iskolát a cinterembe akarják építeni, a templom mögé (Klopotiva, 1771/6-to); a „templombéli székek csinálásáért, ablakramákért, három ajtókéért, pulpitusért, mester székiért, tornác és torony bédeszkáztatásokért” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1772/2-o); a templom és a parókia körüli kerítést meg kell javítani (Klopotiva, 1772/3-tio); a templom körüli kerítés még mindig romos állapotban van (Klopotiva, 1777/2-do); a templom és a parókia körül a kerítés romokban áll (Klopotiva, 1779/1-mo); még mindig rossz az a templom és a parókia körüli kerítések (Klopotiva, 1782/3-tio); a kerítések rossz állapota „egyfelől a hallgatóknak hidegségeket, másfelől pedig a vicebrachium titulus Nagy Sigmond uram restes magaviselését bizonyították” (Klopotiva, 1783/2-do); „pusztán van mind a templom cinterme, mind a parochia” (Klopotiva, 1796/5-ször.); a bejárati ajtó előtt nincs „tornácocska”, ezért eső időben a víz befolyik a templomba (Klopotiva, 1796/5-ször.); a vizitáció „kedvetlenséggel látta, hogy a templom a helységben quártélyozó katonák számára depositoriumnak elfoglaltatott, fegyverekkel, monturokkal [katonaruha] és egyéb katonaoöltözetekkel megrakatott” és emiatt nem lehet istentiszteletet tartani (Klopotiva, 1802/VI.); a templom „renovatiojara” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1806/IV.B.).

Textília. 1775 júliusában tolvajok lopták el a kegytárgyak egy részét, a lopottak részlete leírása, a megmaradt kegyszerek lajstroma (Klopotiva, 1776/3-tio); lajstrom (Klopotiva, 1782/7-mo/1–8.); részletes lajstrom (Klopotiva, 1796/2-szor/9–18).

Tolvaj. „A tolvajok által elvitetett szent edények közül elékerült az ezüsttángyér ilyen inscriptioval: Johannes Pogány curavit fieri Ecclesiae Refor. Klopotivaiensi Ao 1733. Mellyet a tekintetes Nemes Tábla rendeléséből azon tolvajok executiojokra Oláhországba küldetett tekintetes Bakosnyitza László uram hozott vissza Bukuresdről” (Klopotiva, 1777/5-to).

Torony. A „templombéli székek csinálásáért, ablakramákért, három ajtókért, pulpitu-sért, mester székiért, tornác és torony bédesz-káztatásokért” pénzt adtak ki (Klopotiva, 1772/2-o); toronyfedésre pénzt adtak ki (Klopotiva, 1793/Demonstratio); a torony köből épült, benne két harang van, harangfeliratot is közölnek (Klopotiva, 1796/5-szor.); panaszol az eklézsia két tagja, hogy a lelkész elég gyakran mulasztja el megtartani az istentiszteletet, a lelkész védekezik, mondván, hogy más faluba is jár, egészsége megromlott, öregedő, ezért „bajos magának elébb a toronyba felhágni s harangozni, azután a templomba kántoroskodni, mivelhogy mestert nem tartanak, végre osztán könyörögni s prédikállani, melyek elegendő erőt kívánnak” (Klopotiva, 1796/6-szor.).

Úrvacsora. Nincs perselypénz, mert abból fizették az úrvacsorai szolgálatra kiszálló lelkész szolgálatát (Klopotiva, 1799/5.; 1802/IV.; 1804/II.b.).

Vizitáció. A vizitáció nem igazíthatta el az eklézsiái dolgokat, mert két helyi kisnemes „a tiszteletes uramra való nagy neheztelés és haragvás miatt felgyulladván s az indulattól elragadtatván, némely kemény szók szövlása után a gyűlést elhagyák”, a botrány miatt a gyűlés feloszlott (Klopotiva, 1796/6-szor.); a vizitáció a kurátor házában tartja ülését (Klopotiva, 1804.); pénzt utaltak ki a vizitáció költségére (Klopotiva, 1804/II.b.); fizettek a vizitációra (Klopotiva, 1806/IV.B.).

Zsellér Panaszol a lelkész, hogy a zsellérházban lakik, az eklézsia ígéri, „hogy parochianak való fundust szerez és ecclesia házát csináltat” (Klopotiva, 1719.).

Zsoltár. Panaszol a helyi gyülekezetben élő nemes ember, hogy a lelkésznek nincs gondja kivetetni a zsoltárok számát az istentiszteleten, ezért, akik később jönnek nem tudják mit kell énekelni és nem énekelnek (Klopotiva, 1778/1-mo).

Körösbánya

Approbatæ Constitutiones. A Vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatæ Constitutiones artikulussával bünteti és átadja őket a magisztrátusnak, ha az elkövetkező három hét alatt hétköznapi legalább kétszer, vásárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnek az úrvacsorával (Körösbánya, 1783/2-do.).

Bíró. A város bírása alaptalan váddal elfogatta, láncra verette és a heti vásár alkalmával körbehordatta a helyi kántort, a vizitáció kéri a Táblát, hogy az ügyet vizsgálja ki és a kántor illetve a lelkész rend becsületén esett csorbát köszörüljék ki (Körösbánya, 1783/3-tio.).

Büntetés. Panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fen-yíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a hí-veknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodják (Körösbánya, 1796/2-szor.).

Chirurgus, sebész. A gyülekezet gondnoka foglalkozására nézve sebész volt (Körösbánya, 1793/5-to.).

Conventio, díjlevél. Nemrég iktatták be a kántort hivatalába, az eklézsia határozza meg a tanító fizetését (Körösbánya, 1779/6-to.); a mesteri díjlevelet megállapítják gyermekenként a helybéli gazdákra és özvegyekre (Körösbánya, 1781/4-to.); gondnokválasztást rendel el a vizitáció, aki gondoskodik a convencióban foglaltak betartásáról (Körösbánya, 1790/2-o.); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a Vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.);

Egyházfi. Ha továbbra is versengés lesz a templomi padok ügyében, a lelkész és az egyházfi adja át a magisztrátusnak (Körösbánya, 1755/4-o.); a helybéli lelkész és az egyházfi költségén öntetett harangot az egyházközség (Körösbánya, 1793/7-o.).

Fenyítés. Panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenytíti, vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.).

Fizetés. A fizetési kötelezettség alól a fiatal házások ki akarnak bújni (Körösbánya, 1776/2-do.); nemrég iktatták be a kántort hivatalába, az eklézsia határozza meg a tanító fizetését (Körösbánya, 1779/6-to.); a lelkész fizetése kétszerese a tanítóénak (Körösbánya, 1790/6-to.); a mester a román gyermekeket is taníthatta, ha azok szüleivel a fizetés dolgában megegyezett (Körösbánya, 1790/6-to.); a mestertartás iránt nem lelkesednek az eklézsia tagjai ezért „szorossan parancsoltatik a locale praesbiteriumnak”, hogy a jelenlegi mestert támogassa és a gondnokkal együtt gondoskodjon arról, hogy a neki járó fizetést a hívektől behajtsa (Körösbánya, 1792/6-to.); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a Vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.); az egyik gondnok panaszol, hogy a lelkész visszaküldte a szekér fát, amit fizetésképpen adott, a lelkész azt mondta, hogy nem volt kellőképpen megrakva, több tanúval is bizonyította, a vizitáció elrendeli, hogy rendes szekér fát adjon és „másszor tartsa magát a törvényes rendhez, különben nem hogy panassza meghallgatódnék, sőt büntetésre teszi magát méltóvá” (Körösbánya, 1797/1.).

Föld. Az eklézsia földterületei (Körösbánya, 1796/7-szer/1–12..).

Gondnok. A vizitáció utasítja az oppidum jurátusait, hogy álljanak mindig az egyház szolgálatába, hogyha ezt tőlük a kurátor kéri (Körösbánya, 1767/2.); panaszolja a vizitáció, hogy a gondnok nem serénykedik eléggé a templom körüli kerítés megjavításán, miközben „az oratoriumban való szókbeli ülésekben elsőseget kíván és praetendál” (Körösbánya, 1780/2-o.); gondnokválasztást rendel el a vizitáció, aki gondoskodik a convencióban foglaltak betartásáról (Körösbánya, 1790/2-o.); a mestertartás iránt nem lelkesednek az eklézsia tagjai ezért „szorossan parancsoltatik a locale praesbiteriumnak”, hogy a jelenlegi mestert támogassa és a gondnokkal együtt gondoskodjon arról, hogy a neki járó fizetést a hívektől behajtsa (Körösbánya, 1792/6-to.); a gyülekezet gondnoka, foglalkozására nézve sebész volt (Körösbánya, 1793/5-to.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenytíti, vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne ka-

cérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); az egyik gondnok panaszol, hogy a lelkész visszaküldte a szekér fát, amit fizetésképpen adott, a lelkész azt mondta, hogy nem volt kellőképpen megrakva, több tanúval is bizonyította, a vizitáció elrendeli, hogy rendes szekér fát adjon és „mászor tartsa magát a törvényes rendhez, különben nem hogy panassza meghallgatódnék, sőt büntetésre teszi magát méltóvá” (Körösbánya, 1797/1.); a gyermekek iskolába járatása kívánnivalót hagy maga után, ebben az egyik kurátor is rossz példával jár a hívek előtt, intik (Körösbánya, 1797/3-szor.).

Harang. A helybéli lelkész és az egyházfi költségén öntetett harangot az egyházközség (Körösbánya, 1793/7-o.).

Harangozó. Panasz, hogy ritkán harangoztat, a lelkész azzal menti magát, hogy a harangozó a hibás, a harangozó a rossz toronybeli grádcisokra hivatkozik, amelyet a vizitáció megtekint és intézkedik annak megjavítása felől (Körösbánya, 1802/I.).

Írástudó, írástudatlan. Az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.).

Iskola. A faluban a magyar és a román egyházközség közösen birtokolt egy házat, amelyet a magyarok iskolának akartak használni, erre nézve mondja a vizitáció, hogy vagy kivásárolják a románokat belőle, vagy megegyeznek velük (Körösbánya, 1790/6-to.); nincs terület az iskola építésére, területet adnak a kolostor kertjének szomszédságában, a patrónus pedig felajánlja a fából épült kocsmáját, mert újat akar helyette építtetni kőből (Körösbánya, 1796/6-szor.); a gyermekek iskolába járatása kívánnivalót hagy maga után, ebben az egyik kurátor is rossz példával jár a hívek előtt, intik (Körösbánya, 1797/3-szor.); nincs hely az iskolának, bár emlékeznek arra, hogy még 1702-ben „volt egy régi parochialis fundussa, melyet a városiak a régi háborús és villongó világban, mikor sem pap, sem vallás gyakorlása nem lehetett és folyhatott, úgy mint 1702-be, magok számára talám elfoglalták” (Körösbánya, 1797/5-ször.); panasz, hogy a római katolikus kolostor melletti fundus nem építhető be, mert az eddigi római katolikus praeses félt attól, nehogy az iskola közelsége miatt tűz érje a kolostort, jelen praeses beleegyezik, hogy iskolát építsenek, amelyben minden felekezet ifjait tanítsák, a románok is ígértek hozzájárulást (Körösbánya, 1802/VI.).

Istentisztelet. Panasz, hogy a helyi gyülekezet tagja nem látogatják a templomot és nem élnek a szentségekkel (úrvacsora) (Körösbánya, 1767/3.); akik elhanyagolják az istentisztelet látogatását és az úrvacsorát, azokat átadják a világi felsőbbségnek (Körösbánya, 1767/3.); panasz, hogy „a keresztségnek alkalmatosságával a kisedet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el exkommunikálják és „szamárrá temetések lészen” (Körösbánya, 1775/3-tio); a vizitáció elé idézték azt a személyt, aki sem templomba nem járt, sem a sákramentumokkal ne élt, a vizitáció pedig szigorúan megintette őt (Körösbánya, 1776/2;do.); a vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatae Constitutiones artikulásával bünteti és átadja őket a magisztrátusnak, ha az elkövetkező három hét alatt hétköznap legalább kétszer, vasárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnek az úrvacsorával (Körösbánya, 1783/2-do.).

Juratus, jogász. A Vizitáció utasítja az oppidum jurátusait, hogy álljanak mindig az egyház szolgálatába, hogyha ezt tőlük a kurátor kéri (Körösbánya, 1767/2.).

Kántor. Nemrég iktatták be a kántort hivatalába, az eklézsia határozza meg fizetését (Körösbánya, 1779/6-to.); a város bírása alaptalan váddal elfogatta, láncra verette és a heti vásár alkalmával körbehordatta a helyi kántort, a vizitáció kéri a Táblát, hogy az ügyet vizsgálja ki és a kántor illetve a lelkészi rend becsületén esett csorbát köszörüljék ki (Körösbánya, 1783/3-tio.).

Karhatalom, brachiumulare, magistratus. Akik elhanyagolják az istentisztelet látogatását és az úrvacsorát, azokat átadják a világi felsőbbségnek (Körösbánya, 1767/3.); a vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatae Constitutiones artikulálásával bünteti és átadja őket a magisztrátusnak, ha az elkövetkező három hét alatt hétköznapi legalább kétszer, vasárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnek az úrvacsorával (Körösbánya, 1783/2-do.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy jársák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a vizitációnak „mindenkor teljes szabadsága legyen az ecclesiasticoulare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.).

Keresztelés. Panasz, hogy „a keresztségnek alkalmatosságával a kisdedit oláhné, vagy más gyenge személy tartja keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el exkommunikálják és „számár temetések leszen” (Körösbánya, 1775/3-tio).

Kiközösítés, excommunicatio. Panasz, hogy „a keresztségnek alkalmatosságával a kisdedit oláhné, vagy más gyenge személy tartja keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el exkommunikálják és „számár temetések leszen” (Körösbánya, 1775/3-tio); a vizitáció megint két helybéli templomkerülőt, hogy látogassák a templomot, éljenek az úrvacsorával, különben kiközösítik őket (Körösbánya, 1781/2.).

Klenodioumok. Az egyházközség kegyzsereinek lajstroma (Körösbánya, 1779/2-do); felsorolásuk (Körösbánya, 1781/7-mo.); (Körösbánya, 1781/7-mo.); két óntányér (Körösbánya, 1782/4-to/6.); kettőt említ a vizitáció (Körösbánya, 1796/7-szer/3./1-2.); „a szent edények s eszközök éppen abban az állapotban vagynak, minéműben voltak tavaly” (Körösbánya, 1797/10-szer.); „ezen nemes ekklezsiának immobile bonumai és szent clenodiumai hijjánosság nélkül mind számán vagynak” (Körösbánya, 1806/VI.).

Kocsmá. Nincs terület az iskola építésére, területet adnak a kolostor kertjének szomszédságában, a patrónus pedig felajánlja a fából épült kocsmáját, mert újat akar helyette építtetni kőből (Körösbánya, 1796/6-szor.).

Kollégium. Az elhunyt lelkész helyébe a nagyenyedi kollégiumból hívtak lelkészt (Körösbánya, 1772/1-o).

Kolostor. Az „oláhok zenebonája alkalmatosságával” az egyház pénzét a klastromba rejtették (Körösbánya, 1790/1-mo.); nincs terület az iskola építésére, területet adnak a kolostor kertjének szomszédságában, a patrónus pedig felajánlja a fából épült kocsmáját, mert újat akar helyette építtetni kőből (Körösbánya, 1796/6-szor.); panasz, hogy a római katolikus kolostor melletti fundus nem építhető be, mert az eddigi római katolikus praeses félt attól, nehogy az iskola közelsége miatt tűz érje a kolostort, jelen praeses beleegyezik, hogy iskolát építsenek, amelyben minden felekezet ifjait tanítsák, a románok is ígértek hozzájárulást (Körösbánya, 1802/VI.).

Láda. „1784-be az oláh feltámadásnak tolvajkodásában az ekklezsia házában felprédáltatásakor az ekklezsia ládájával és leveleivel együtt elveszett” készpénz, nemrég fejezték be a templom építését (Körösbánya, 1796/3-szor.); „az oláhok 1784-ben való feltámadásakor az ekklezsia ládájából készpénzül elvitetett s elveszett” 193 hfr. (Körösbánya, 1807/III./1.).

Lelkész. A lelkészt utasítják, hogy a gyermekek tanítása terén legyen serényebb (Körösbánya, 1767/1.); ha továbbra is versengés lesz a templomi padok ügyében, a lelkész

és az egyházfi adja át a magisztrátusnak (Körösbánya, 1755/4-o); a lelkész tanítja a gyermekeket, ezért a tanítónak kijáró javadalomból részesül, inti a helyieket a vizitáció, hogy gyarapítsák ezt alapot, ha mestert akarnak hozni (Körösbánya, 1776/1-mo.); a helyi lelkész kétszer utazott Szebenbe, hogy „az oratorium felszabadíttatása és újräépíttetése végett” (Körösbánya, 1780/4-o); amíg mestert hozhatnak a lelkészt kötelezik, hogy a gyermekekkel foglalkozzék (Körösbánya, 1781/5-to.); hat személy a lelkész ellen írást adott a vizitáció elé, a Vizitáció megállapítja, hogy a vádak közül néhány voltaképpen a lelkész dicsérete (Körösbánya, 1790/1-mo.); a lelkész fizetése kétszerese a tanítóénak (Körösbánya, 1790/6-to.); a lelkész megbántódott a panaszok miatt és továbbáll csendesebb „stációra” (Körösbánya, 1792/8-vo.); a helybéli lelkész és az egyházfi költségén öntetett harangot az egyházközség (Körösbánya, 1793/7-o.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); a mester fizetése fele a lelkészének (Körösbánya, 1796/3-szor.); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem, a vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculari brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.); a lelkésznek átadják a templom melletti föld egy részét, amiért az épülő templomra a sajátjából költött, miután persze megvádolták, hogy a könyvelést a maga hasznára végezte (Körösbánya, 1796/3-szor.); az egyik gondnok panaszol, hogy a lelkész visszaküldte a szekér fát, amit fizetesképpen adott, a lelkész azt mondta, hogy nem volt kellőképpen megrakva, több tanúval is bizonyította, a vizitáció elrendeli, hogy rendes szekér fát adjon és „másszor tartsa magát a törvényes rendhez, különben nem hogy panassza meghallgatódnék, sőt büntetésre teszi magát méltóvá” (Körösbánya, 1797/1.); templomba járni nem akaró család panaszol a lelkész ellen, amiért gyermeküket nem keresztelte meg („mivel olá valláson lévő tudatlan keresztányát” választott melléje), anyját nem temette el, mert ő sem járt templomba, a vizitáció megállapítja, hogy ok nélkül nehezteltek a lelkészre, inti őket, hogy „a templomot gyakorolják, különben magoknak is, mint annyoknak, számár temetések lészen” (Körösbánya, 1800/3.); panasz, hogy ritkán harangoztat, a lelkész azzal menti magát, hogy a harangozó a hibás, a harangozó a rossz toronybeli grádicsokra hivatkozik, amelyet a vizitáció megtekint és intézkedik annak megjavítása felől (Körösbánya, 1802/I.).

Levelek, levéltár. „1784-be az oláh feltámadásnak tolvajkodásában az eklézsia házának felpredáltatásakor az eklézsia ládájával és leveleivel együtt elveszett” készpénz, nemrég fejezték be a templom építését (Körösbánya, 1796/3-szor.).

Mester. A lelkész tanítja a gyermekeket, ezért a tanítónak kijáró javadalomból részesül, inti a helyieket a vizitáció, hogy gyarapítsák ezt az alapot, ha mestert akarnak hozni (Körösbánya, 1776/1-mo.); a mesteri díjlevelet megállapítják gyermekenként a helybéli gazdákra és özvegyekre (Körösbánya, 1781/4-to.); amíg mestert hozhatnak, a lelkészt kötelezik, hogy a gyermekekkel foglalkozzék (Körösbánya, 1781/5-to.); a románok lázadása idején meggyilkolták a helyi tanítót, mást kellett az egyháznak hoznia (Körösbánya, 1790/6-to.); a lelkész fizetése kétszerese a tanítóénak (Körösbánya, 1790/6-to.); a mester a román gyermekeket is taníthatta, ha azok szüleivel a fizetés dolgában megegyeztet (Körösbánya, 1790/6-to.); a mestertartás iránt nem lelkesednek az eklézsia tagjai ezért „szorosan parancsoltatik a locale praesbiteriumnak”, hogy a jelenlegi mestert támogassa és a gondnokkal együtt gondoskodjon arról, hogy a neki járó fizetést a hívektől behajtsa (Körösbánya, 1792/6-to.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyerme-

keket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); a mester fizetése fele a lelkészének (Körösbánya, 1796/3-szor.); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculari brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.); a vizitáció kérdi, hogy miért nincs mester, a hívek azt mondják, hogy nincs pénzük eltartani (Körösbánya, 1800/2.); nincs tanító, a helyi gyülekezet egyik tagja (Balog Kata) tanítja a gyermekeket, a vizitáció előtt a gyermekek jól vizsgáztak zsoltárekléből, számtanból és „sok szép, erkölcsökre oktató” versekből (Körösbánya, 1802/III.); „Balog Kata asszony hív tanítói fáradhatatlan szorgalmatosságának a jelenlévőknek nagy örömökre dicséretre és jutalomra méltó szép jeleit mutatá mostan is” (Körösbánya, 1804/IV.); még mindig tanít, inti a vizitáció a híveket, hogy járassák gyermekeiket iskolába (Körösbánya, 1805/III.).

Ortodox egyház. „A [körös]bányai communitasnak deperditumban lévén némű-némű pénze egynéhány városi bíróságot viselt személyeknek, azt a pénzt a communitas communi consensu conferálta a reformata és disunita ekkleziáknak” (Körösbánya, 1803/V.).

Padok. Ha továbbra is versengés lesz a templomi padok ügyében, a lelkész és az egyházfi adja át a magisztrátusnak (Körösbánya, 1755/4-o); a templomba padokat készítették, lelkési padot is (Körösbánya, 1803/V.).

Parókia. A lelkési lakás körüli kertek romokban vannak (Körösbánya, 1767/4.); megemlékezés a parókia fundusának adományozójáról (Körösbánya, 1772/4-o); nem mozdítottak semmit, haladékat kapnak (Körösbánya, 1775/5-to.); 1781-ben úgy beszélnek a lelkési lakásról, mint amelyet nemrég újjáépítettek (Körösbánya, 1781/3-io/5.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendesen, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, (Körösbánya, 1796/2-szor.).

Patrónus. Nincs terület az iskola építésére, területet adnak a kolostor kertjének szomszédságában, a patrónus pedig felajánlja a fából épült kocsmaját, mert újat akar helyette építtetni kőből (Körösbánya, 1796/6-szor.).

Persely, perselypénz. Rendeli a vizitáció, hogy a persely „mindenkor bizonyos ekkleziája tagja előtt nyitassék fel és libellusba íratassék a termino ad terminum, és a parochialis ruinakra abból illendőképpen a curator consensussával kötsenek” (Körösbánya, 1775/8-vo.).

Presbitérium, consistorium. „Rendeli a Szent Visitatio, hogy ecclesiasticum consistorium álljon fel ad formam aliarum ecclesiarum, és azok az ekkleziás bajoskodásokat igazgassák” (Körösbánya, 1775/6-to.); a mestertartás iránt nem lelkesednek az ekkleziája tagjai ezért „szorosan parancsoltatik a locale praesbiteriumnak”, hogy a jelenlegi mestert támogassa és a gondokkal együtt gondoskodjon arról, hogy a neki járó fizetést a hívektől behajtsa (Körösbánya, 1792/6-to.); a testületet megújították (Körösbánya, 1796/11-szer.).

Római katolikus. Panasz, hogy a római katolikus kolostor melletti fundus nem építhető be, mert az eddigi római katolikus praeses félt attól, nehogy az iskola közelsége miatt tűz érje a kolostort, jelen praeses beleegyezik, hogy iskolát építsenek, amelyben minden felekezet ifjait tanítsák, a románok is ígértek hozzájárulást (Körösbánya, 1802/VI.).

Román, oláh. Panasz, hogy „a keresztségnek alkalmatosságával a kisdetet oláhné, vagy más gyenge személy tartja keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el, exkommunikálják és „számár temetések leszen” (Körösbánya, 1775/3-tio); az „oláhok zenebonája alkalmatosságával” az egyház pénzét a klastromba rejtették (Körösbánya, 1790/1-mo.); a lázadásban

meggyilkolták a helyi tanítót, mást kellett egyháznak hoznia (Körösbánya, 1790/6-to); a mester a román gyermekeket is taníthatta, ha azok szüleivel a fizetés dolgában megegyeztet (Körösbánya, 1790/6-to); a faluban a magyar és a román egyházközség közösen birtokolt egy házat, amelyet a magyarok iskolának akartak használni, erre nézve mondja a vizitáció, hogy vagy kivásárolják a románokat belőle, vagy megegyeznek velük (Körösbánya, 1790/6-to.); „1784-be az oláh feltámadásnak tolvajkodásában az eklézsia házában felprédáltatásakor az eklézsia ládájával és leveleivel együtt elveszett” készpénz (Körösbánya, 1796/3-szor.); panasz, hogy a római katolikus kolostor melletti fundus nem építhető be, mert az eddigi római katolikus praeses félt attól, nehogy az iskola közelsége miatt tűz érje a kolostort, jelen praeses beleegyezik, hogy iskolát építsenek, amelyben minden felekezet ifjait tanítsák, a románok is ígérték hozzájárulást (Körösbánya, 1802/VI.); „az oláhok 1784-ben való feltámadásakor az eklézsia ládájából készpénzülv elvitetett s elveszett” 193 hfr. (Körösbánya, 1807/III./1.).

Tanítás. A lelkész tanítja a gyermekeket, ezért a tanítónak kijáró javadalomból részesül, inti a helyieket a vizitáció, hogy gyarapítsák ezt az alapot, ha mestert akarnak hozni (Körösbánya, 1776/1-mo.); amíg mestert hozhatnak, a lelkészt kötelezik, hogy a gyermekekkel foglalkozzék (Körösbánya, 1781/5-to.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendszeren, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, a vizitáció rendeli, hogy megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); a gyermekek iskolába járatása kívánivalót hagy maga után, ebben az egyik kurátor is rossz példával jár a hívek előtt, intik (Körösbánya, 1797/3-szor.); nincs tanító, a helyi gyülekezet egyik tagja tanítja a gyermekeket, a vizitáció előtt a gyermekek jól vizsgáztak zsoltárekléből, számtanból és „sok szép, erkölcsökre oktató” versekből (Körösbánya, 1802/III.); „Balog Kata asszony hív tanítói fáradhatatlan szorgalmatosságának a jelenlévőknek nagy örömökre dicséretre és jutalomra méltó szép jeleit mutatá mostan is” (Körösbánya, 1804/IV.); még mindig tanít, inti a vizitáció a híveket, hogy járassák gyermekeiket iskolába (Körösbánya, 1805/III.).

Teherbe esés. Panasz, hogy „impraegnáltatott, s kéri leányának intertentióját s maga gyalázattyának pénzzel való restitutióját” (Körösbánya, 1803/IV.).

Temetés. Panasz, hogy „a keresztségnek alkalmatosságával a kisedet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el exkommunikálják és „szamárral temetések leszen” (Körösbánya, 1775/3-tio).

Templom. Panasz, hogy a helyi gyülekezet tagjai nem látogatják a templomot és nem élnek a szentségekkel (úrvacsora) (Körösbánya, 1767/3.); panaszolja a vizitáció, hogy a gondnok nem serénykedik eléggé a templom körüli kerítés megjavításán, miközben „az oratoriumban való székbeli ülésekben elsőséget kíván és praetendál” (Körösbánya, 1780/2-o.); a helyi lelkész kétszer utazott Szebenbe, hogy „az oratorium felszabadítása és újraépítése végett” (Körösbánya, 1780/4-o.); II. József megengedte azt, hogy templomot újítsanak ott, ahol erre alap van, a gyülekezet kérdi a vizitációt, hogy a korábban bejelentett alapját most újra megnevezheti-e (Körösbánya, 1783/4-to.); a templomépítésben „hidegséget” tapasztal a vizitáció (Körösbánya, 1792/3-tio.); panasz a mesterre, hogy nem tanít rendszeren, a gyermekeket nagy szigorral fenyíti, vizitáció rendeli, hogy a megérdemelt mérték szerint büntesse a gyermekeket, a híveknek pedig, hogy járassák gyermekeiket iskolába, különben büntetést hajt be a lelkész és a gondokon keresztül, ha kell brachiummal is, amelyet a templom és a parókia javítására használnak, továbbá inti a mestert, hogy a helybéli menyecskékkel ne kacérkodjék (Körösbánya, 1796/2-szor.); nemrég fejezték be a templom építését (Körösbánya, 1796/3-szor.); a templomépítés részletes költségei (Körösbánya,

1796/3-szor.); a lelkésznek átadják a templom melletti föld egy részét, amiért az épülő templomra a sajátjából költött, miután azzal vádolták, hogy a könyvelést a maga hasznára végezte (Körösbánya, 1796/3-szor.); a templomépítés még tart, a mennyezet deszkáit lefestették ugyan, de pénz arra már nem volt, hogy fel is rakják (Körösbánya, 1797/13-szor.).

Templomkerülő. A vizitáció megint két helybeli templomkerülőt, hogy látogassák a templomot, éljenek az úrvacsorával, különben kiközösítik őket (Körösbánya, 1781/2.); a vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatae Constitutiones artikulusával bünteti és átadja őket a magisztrátusnak, ha az elkövetkező három hét alatt hétköznapi legalább kétszer, vasárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnek az úrvacsorával (Körösbánya, 1783/2-do.).

Textiliák. A új adományok (Körösbánya, 1779/2-do.); felsorolásuk (Körösbánya, 1781/7-mo.); lajstrom (Körösbánya, 1782/4-to/1–12.); bő lajstroma (Körösbánya, 1796/7-szer/3./3–10.).

Tolvaj. „1784-be az oláh feltámadásnak tolvajkodásában az eklézsia házának felprédálatakor az eklézsia ládájával és leveleivel együtt elveszett” készpénz, nemrég fejezték be a templom építését (Körösbánya, 1796/3-szor.).

Torony. Panasz, hogy a lelkész ritkán harangoztat, a lelkész azzal menti magát, hogy a harangozó a hibás, a harangozó a rossz toronybeli grádicsokra hivatkozik, amelyet a vizitáció megtekint és intézkedik annak megjavítása felől (Körösbánya, 1802/I.).

Úrvacsora. Panasz, hogy a helyi gyülekezet tagjai nem látogatják a templomot és nem élnek a szentségekkel (úrvacsora) (Körösbánya, 1767/3.); akik elhanyagolják az istentisztelet látogatását és az úrvacsorát, azokat átadják a világi felsőbbbségnek (Körösbánya, 1767/3.); panasz, hogy „a keresztségnek alkalmatosságával a kisedet oláhné, vagy más gyenge személy tartya keresztvíz alá”, panasz, hogy istentiszteletre nem járnak, úrvacsorával nem élnek a hívek, ha a soron következőre nem mennek el exkommunikálják és „szamártemetések leszen” (Körösbánya, 1775/3-tio); a vizitáció elé idézték azt a személyt, aki sem templomba nem járt, sem a sákramentumokkal ne élt, a vizitáció pedig szigorúan megintette őt (Körösbánya, 1776/2;do.); a vizitáció megint két helybeli templomkerülőt, hogy látogassák a templomot, éljenek az úrvacsorával, különben kiközösítik őket (Körösbánya, 1781/2.); a vizitáció elmarasztal két helyi gyülekezeti tagot, amiért nem járnak istentiszteletre, és az Approbatae Constrictiones artikulusával bünteti és átadja őket a magisztrátusnak, ha az elkövetkező három hét alatt hétköznapi legalább kétszer, vasárnap pedig legalább egyszer nem mennek templomba és nem élnek az úrvacsorával (Körösbánya, 1783/2-do.).

Ülésrend. Ha továbbra is versengés lesz a templomi padok ügyében, a lelkész és az egyházfő adja át a magisztrátusnak (Körösbánya, 1755/4-o); panaszolja a vizitáció, hogy a gondnok nem serénykedik eléggé a templom körüli kerítés megjavításán, miközben „az oratoriumban való székbeli ülésekben elsőseget kíván és praetendál” (Körösbánya, 1780/2-o.).

Vám. A vásárvám körül gondok vannak, rendeződik (Körösbánya, 1779/3-tio.).

Vásár. A város bírja alaptalan váddal elfogatta, láncra verette és a heti vásár alkalmával körbehordatta a helyi kántort, a vizitáció kéri a Táblát, hogy az ügyet vizsgálja ki és a kántor illetve a lelkész rend becsületén esett csorbát köszörüljék ki (Körösbánya, 1783/3-tio.).

Vizitáció. A vizitáció elé idézték azt a személyt, aki sem templomba nem járt, sem a sákramentumokkal ne élt, a vizitáció pedig szigorúan megintette őt (Körösbánya, 1776/2;do.); az írástudók kézjegyükkel, az írástudatlanok ígérettel biztosítják a lelkészt és a mestert, hogy fizetésüket megadják, mind ők, mind maradékaik, ha nem a vizitációnak „mindenkor tellyes szabadsága légyen az ecclesiastico seculare brachium” útján rajtuk behajtani (Körösbánya, 1796/3-szor.).

Zsoltár. Nincs tanító, a helyi gyülekezet egyik tagja tanítja a gyermekeket, a vizitáció előtt a gyermekek jól vizsgáztak zsoltárekléből, számtanból és „sok szép, erkölcsökre oktató” versekből (Körösbánya, 1802/III.).

Kristyor

Adomány. Kollégiumi diákoknak, peregrinusoknak (Kristyor, 1803/VII.; 1804/III/B.); „Ems nevű elpusztított helységnek” és Szárazajtának (Kristyor, 1804/III.B.).

Bányászok. Szerződést kötöttek a bányászokkal az erdő használatra nézve (Kristyor, 1790/do; 1792/4-to; 1796/3-szor/3); a bányászokkal kötött szerződés teljes szövege igen érdekes (Kristyor, 1796/3-szor).

Beteglátogatás. Súlyos panaszok a lelkész ellen (nem harangoztat, a betegeket többszöri kérésre sem látogatja meg, az eklézsia híre nélkül gyakran eltávozik, „az egyházfinét propria auctoritate megverte”) (Kristyor, 1782/1-mo).

Botráncokozás. Panasz az egyik asszony ellen, amiért botráncokozó a templomi ülés dolgaiban, a vizitáció utal a Generális Zsinat döntésére ebben a kérdésben (Kristyor, 1796/7-szer; 1797/6-szor).

Conventio, díjlevél. A lelkészbeiktatás alkalmával ígérte a gyülekezet, hogy felszántja és beveti a lelkész földjét, nem tette, most protokolláltatni kell (Kristyor, 1779/3-tio); az állandó helyi lelkészi állás megszervezésére nézve díjlevelet írtak, személyes hozzájárulásra lebontva a költségeket és aláírva (Kristyor, 1796/2-szor); „a mesteri conventio a venerabilis tractus ládájába bétették jövődébéli biznyságul” (Kristyor, 1796/4-szer); a díjlevél kiegészül (Kristyor, 1802).

Diák. Pénzt adtak 2–2 „enyedi supplicansnak” és „egy kolosvári peregrinans deáknak” (Kristyor, 1803/VIII.; 1804/III/B.).

Ének, éneklés. Panaszol az eklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögné és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikálásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyor, 1772/2-o).

Énekeskönyv. A volt helyi lévita, most kéméndi mester fizetése Kristyoron maradt hátulakát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyor, 1797/8-szor).

Erdő. Az erdő hasznosításának a folyamata (bárca, visa, aláírás, diárium stb.) (Kristyor, 1775/11-o).

Erőszak. A lelkészt vádolja az egyházfiné, hogy házára tört és meg akarta erőszakolni, a vizitáció inti, hogy bizonyítsa be, különben meggyúl a baja (Kristyor, 1782/2-do); az egyházfiné nem tudta bizonyítani, a vizitáció intézkedett, hogy mást válasszanak helyette, őt pedig kötelezi, hogy nyilvánosan kérjen bocsánatot (Kristyor, 1783/5-to).

Fília. A filiának kell engedni a mater előtt (Kristyor, 1772/3-o.).

Fizetés. „Fungens parochus Tompa Ádám ökegyelme panaszolja, hogy ígért papi fizetésének megadásában nagyobbára hallgatói igen hidegek” (Kristyor, 1775/3-tio.); a mester fizetését megállapítják, és jegyzőkönyvre veszik (Kristyor, 1775/5-to.); gondok a fizetés körül (a lelkész sokszor másodszorra is kéri, amit egyszer már behajtott) (Kristyor, 1783/2-do); a lelkész nem akarja tovább tanítani a gyermekeket, mert az eklézsia nem adta meg a megígért bérét, a vizitáció rendezi a dolgot, a lelkész tovább tanít (Kristyor, 1803/III./2-szor); panaszol a lelkész, hogy fizetését nem adják meg rendszeresen, kántori munkájáért öt éve nem fizettek, a parókia körül a kerítés teljesen leromlott (Kristyor, 1805/III./1–3.); panasz a lelkész ellen, amiért nem tanítja a gyermekeket, lelkész azt mondja, hogy nem tartozik feladatai közé, de ez után is fogja végezni az oktatást tisztességes fizetség ellenében (Kristyor, 1806/I.).

Gondnok. Viszály a gondnok és a helyi lelkész között, vádak, panaszok (Kristyor, 1804/I.); panaszol a lelkész a gondnokra „ki is követ ragadván, agyon akarta ütni és illetlen mocskos szitkokkal is illette”, panaszát a Partialis Synodus orvosolja (Kristyor, 1804/II.).

Gyilkos. A gondnok azzal vádolja a lelkészt, hogy „az olá papnének halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkiesméretű embernek szájából nem hallgattya”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV/1.).

Harang, harangozás. Súlyos panaszok a lelkész ellen (nem harangoztat, a betegeket többszöri kérésre sem látogatja meg, az eklézsia híre nélkül gyakran eltávozik, „az egyházfinét propria auctoritate megverte”) (Kristyor, 1782/1-mo); megdöbbenéssel tapasztalja a vizitáció, hogy a református egyház harangja a román templom tornyában van, utasítja a gyülekezetet, hogy mihamarabb haranglábat építtessen (Kristyor, 1796/11-szer); panaszol a lelkész, hogy a felvállalt harangozásért az eklézsia nem fizet egyesség szerint (Kristyor, 1802/II.).

Harangláb. Bejelentette az eklézsia, hogy „a kicsin oratorium eleibe egy kőből állítandó haranglábat építtessen, és azon épületecskén magán is némű-némű reparatiot tehessen” (Kristyor, 1790/4-to); megdöbbenéssel tapasztalja a vizitáció, hogy a református egyház harangját a román templom tornyában van, utasítja a gyülekezetet, hogy mihamarabb haranglábat építtessen (Kristyor, 1796/11-szer).

Imádkozás. Panaszol az eklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögne és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikállásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyor, 1772/2-o).

Imaház, oratórium. Bejelentette az eklézsia, hogy „a kicsin oratorium eleibe egy kőből állítandó haranglábat építtessen, és azon épületecskén magán is némű-némű reparatiot tehessen” (Kristyor, 1790/4-to).

Iskola. A lelkész szolgálatával elégedett az eklézsia, különösen mert a gyermekek oktatásával is ő foglalkozik (Kristyor, 1802/I.); a lelkész nem akarja tovább tanítani a gyermekeket, mert az eklézsia nem adta meg a megígért bérét, a vizitáció rendezi a dolgot, a lelkész tovább tanít (Kristyor, 1803/III./2-szor); panasz a lelkész ellen, amiért nem tanítja a gyermekeket, lelkész azt mondja, hogy nem tartozik feladatai közé, de ezután is fogja végezni az oktatást tisztes fizetség ellenében (Kristyor, 1806/I.).

Istentisztelet. Panaszol az eklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögne és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikállásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyor, 1772/2-o); panaszol az eklézsia, mert a lelkész, ígéretéhez híven nem tart istentiszteletet minden harmadik vasárnap, csak úrvacsorát oszt, lelkész azt mondja, hogy a hívek nem tartanak rá igényt, a vizitáció ezt helyteleníti (Kristyor, 1776/1-mo); a gondnok azzal vádolja, a lelkészt, hogy „az olá papnének halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkiesméretű embernek szájából nem hallgattya”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV/1.).

Kántor. A kántori teendők végzését az egyik helyi gyülekezeti tagra bízzák (Kristyor, 1797/4-szer); panaszol a lelkész, hogy fizetését nem adják meg rendszeresen, kántori munkájáért öt éve nem fizettek, a parókia körül a kerítés teljesen leromlott (Kristyor, 1805/III./1–3.).

Kémkedés. Panasz a lelkész ellen, aki állítólag kémkedésre kért egy gyülekezeti tagot a másik ellen, a vád nem bizonyítható, „a panasz füstbe megyen” (Kristyor, 1803/III.).

Keresztelés. A református lelkész engedélye nélkül keresztelte meg a román pappal leányt az egyik gyülekezeti tag (Kristyor, 1797/9-szer).

Klenódium. Korábban eladott klenódiumok kerültek vissza az eklézsia tulajdonába (Kristyor, 1775/5-o); két tétel (Kristyor, 1782/9-no/10–11.); felsorolás leírással (Kristyor, 1796/10-szer/1–4.); „a szent edények és eszközök aszerint és azon számban vagynak, amint tavaly felíratott vala” (Kristyor, 1797/1szer); „a szent edények megvannak hijjánosság nélkül (Kristyor, 1805/VI.).

Láda. „A mesteri conventio a venerabilis tractus ládájába bétettetéek jövődöbéli bizonyóságul” (Kristyor, 1796/4-szer).

Lelkész. Panasz a lelkész ellen, hogy igen nagyfokú részegeskedésben szenved, többszöri intéssel sem lehetett rávenni, hogy jobbuljon meg, ügyét a Parciálisra utalják (Kristyor, 1700.); „fungens parochus Tompa Ádám ökegyelme panasolja, hogy ígért papi fizetésének megadásában nagyobbára hallgatói igen hidegek” (Kristyor, 1775/3-tio.); panasol az eklézsia, mert a lelkész, ígéretéhez híven nem tart istentiszteletet minden harmadik vasárnap, csak úrvacsorát oszt, a lelkész azt mondja, hogy a hívek nem tartanak rá igényt, a vizitáció ezt helyteleníti (Kristyor, 1776/1-mo); helyi lelkészt kapott a gyülekezet, de igen mértéktelenül iszik „házzról házra jár és az ekklézsia tagjainak alkalmatlankodik, s az ekklézsiát megbotránkoztatja” (Kristyor, 1779/1-mo); panasz lelkészre, amiért veszekedik (Kristyor, 1779/2-do); súlyos panaszok a lelkész ellen (nem harangoztat, a betegeket többszöri kérésre sem látogatja meg, az eklézsia híre nélkül gyakran eltávozik, „az egyházfinét propria auctoritate megverte”) (Kristyor, 1782/1-mo); a lelkészt vádolja az egyházfiné, hogy házára tört és meg akarta erőszakolni, a vizitáció inti, hogy bizonyítsa be, különben meggyúl a baja (Kristyor, 1782/2-do); panasz a lelkészre, hogy „szabadosabban beszél mintsem kellene”, a vizitáció meginti (Kristyor, 1783/1-mo); az egyházfiné nem tudta bizonyítani, a vizitáció intézkedett, hogy mást válasszanak helyette, őt pedig kötelezi, hogy nyilvánosan kérjen bocsánatot (Kristyor, 1783/5-to); az állandó helyi lelkészi állás megszervezésére nézve díjlevelet írtak, személyes hozzájárulásra lebontva a költségeket és aláírva (Kristyor, 1796/2-szor); a vizitáció megengedi, hogy lelkészt vigyenek akár abból az egyházmegyéből, akár máshonnan, de előbb a parókia épületét javítsák meg (Kristyor, 1796/2-szor); a református lelkész engedélye nélkül kereszteltette meg a román pappal leányt az egyik gyülekezeti tag (Kristyor, 1797/9-szer); „a tiszteletes egyházi atyafi egynéhány tanítványaival szép exament producálván mind a keresztyén vallás fundamentomos ágazataiból, mind egyebekből is” (Kristyor, 1797/12-szer); a lelkész szolgálatával elégedett az eklézsia, különösen mert a gyermekek oktatásával is ő foglalkozik (Kristyor, 1802/I.); panasol a lelkész, hogy a felvállalt harangozásért az eklézsia nem fizet egyesség szerint (Kristyor, 1802/II.); panasz a lelkész ellen, aki állítólag kémkedésre kért egy gyülekezeti tagot a másik ellen, a vád nem bizonyítható, „a panasz füstbe megyen” (Kristyor, 1803/III.); a lelkész nem akarja tovább tanítani a gyermekeket, mert az eklézsia nem adta meg a megígért bérét, a vizitáció rendezi a dolgot, a lelkész tovább tanít (Kristyor, 1803/III./2-szor); a gondnok azzal vádolja, a lelkészt, hogy „az olá papnének halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkiesméretű embernek szájából nem hallgattya”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV./1.); a presbiteri gyűléseket a lelkész tudta nélkül tartják, és nem a parókián, a aizitáció utasítja a consistorium tagjait, hogy azt, az egyházi törvények értelmében a lelkész jelenlétében és a parókián tartsák ezután (Kristyor, 1803/VI.); viszály a gondnok és a helyi lelkész között, vádak, panaszok (Kristyor, 1804/I.); panasol a lelkész a gondnokra „ki is követ ragadván, agyon akarta ütni és illetlen mocskos szitkokkal is illette”, panaszát a Partialis Synodus orvosolja (Kristyor, 1804/II.); panasol a lelkész, hogy fi-

zetését nem adják meg rendszeresen, kántori munkájáért öt éve nem fizettek, a parókia körül a kerítés teljesen leromlott (Kristyör, 1805/III./1–3.); a lelkész örökös panaszsosa mondja prédikálási gyakorlatáról, hogy „igen nagy maga megerőltetésével és különös hangon prédikál, melly a szükséges figyelemességtől is elvonnya hallgatóit” (Kristyör, 1806/I.); panasz a lelkész ellen, amiért nem tanítja a gyermekeket, lelkész azt mondja, hogy nem tartozik feladatai közé, de ez után is fogja végezni az oktatást tisztes fizetség ellenében (Kristyör, 1806/I.).

Levelek. „Elveszvé az oláh tumultusban az ök levelek, hogy curator uram találja módját minden adósságokról újj szerződő leveleket íratni” (Kristyör, 1792/5-to).

Lévita. Részt vesz a vizitáción (Kristyör, 1790., 1796); egyházi és iskolai szolgálatára nincs panasz, viszont panaszol az eklézsia, hogy a lévita panaszlevelet írt és terjesztett a gyülekezetben némelyek ellen, a vizitáció ezt elégeti, a lévitanak bocsánatot kell kérnie (Kristyör, 1796/1-ben); a volt helyi lévita, most kéméndi mester fizetése Kristyoron maradt hátralékát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyör, 1797/8-szor).

Mester. Panaszol az eklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögne és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik, a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikálásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyör, 1772/2-o); a mesternek minden harmadik héten le kellett járnia Brádra (Kristyör, 1775/2-do.); a mester fizetését megállapítják, és jegyzőkönyvre veszik (Kristyör, 1775/5-to.); a próbaévre felvett mestert nem marasztja az eklézsia, mert erkölcstelen a magaviselete, részeges, a vizitáció az ekléziát támogatja, nehogy további meghasonlások forrásává legyen a mester (Kristyör, 1776/2-o); „a mesteri conventio a venerabilis tractus ládájába bétetteték jövődöbéli bizonyosságul” (Kristyör, 1796/4-szer); a volt helyi lévita, most kéméndi mester fizetése Kristyoron maradt hátralékát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyör, 1797/8-szor).

Pap-, mestermarasztás. A próbaévre felvett mestert nem marasztja az eklézsia, mert erkölcstelen a magaviselete, részeges, a vizitáció az ekléziát támogatja, nehogy további meghasonlások forrásává legyen a mester (Kristyör, 1776/2-o).

Parciális zsinat. Panasz a lelkész ellen, hogy igen nagyfokú részegeskedésben szenved, többszöri intéssel sem lehetett rávenni, hogy jobbuljon meg, ügyét a Parciálisra utalják (Kristyör, 1700.).

Parókia. „Jobb volna azért a nemes eklézsziának azon hányni-vetni inkább elméjét, mimódon vehesse ki a parochiat a szennyből és pusztaságból, mellyen az oláh valláson levő szomszéd parochia szégyent téssen, mintsem holmi apróság panaszokon fárasztani” (Kristyör, 1782/4-to); vizitáció megengedi, hogy lelkészt vigyenek akár ebből az egyházmegyéből, akár máshonnan, de előbb a parókia épületét javítsák meg (Kristyör, 1796/2-szor); panasz a gyülekezet ellen, amiért nem tartják rendben a parókia kertjét, azt sem lehet tudni, hol a határ, a szomszédos román papot hívták, hogy mutassa meg, meddig terjed a kertje (Kristyör, 1796/9-szer); végre a kerítést megépítik (Kristyör, 1797/7-szer); van az eklézsziának „egy parochialis fundussa van, mellyen van a templom, parochialis ház, istálló, konyha kamarával edgyütt egy fedél alatt. Ugyanitt van egy fedél alatt két ház, egyikben lakik Popa Adamutz felesége, ki is az ecclesianak szolgál, a másikban lakik Popa Danila, a disunitus oláh pap, kitől ezután az ecclesia zselléri szolgálatot kíván” (Kristyör, 1800/2-o/1-o); vita a vizitáció ülésének lefolytatására: az a vicekurátor házánál történjen-e vagy a parókián, a parókián, mert rendbe szedték (Kristyör, 1803/I.); a presbiteri gyűléseket a lelkész tudta nélkül tartják, és nem a parókián, a vizitáció utasítja a consistorium tagjait, hogy azt, az egyházi törvények értelmében a lelkész jelenlétében és a parókián tartsák ezután

(Kristyor, 1803/VI.); panaszol a lelkész, hogy fizetését nem adják meg rendszeresen, kántori munkájáért öt éve nem fizettek, a parókia körül a kerítés teljesen leromlott (Kristyor, 1805/III./1–3.).

Peregrinus, peregrinatio. Pénzt adtak „egy kolosvári peregrinans deáknak” (Kristyor, 1803/VIII.; 1804/III/B.); 2 marosvásárhelyi peregrinansnak (Kristyor, 1805/IV./B./1.; 1806/III.).

Prédikáció. A lelkész örökös panaszosa mondja prédikálási gyakorlatáról, hogy „igen nagy maga megerőltetésével és különös hangon prédikál, melly a szükséges figyelmeztességtől is elvonnya hallgatóit” (Kristyor, 1806/I.).

Prédikálás. Panaszol az eklézsia a mesterre, amiért „a mi hazánknak szokása ellen a templomban könyvből könyörögne és a prédikálásban is ritkán gyakorolná magát [...] Recommendálja mindazonáltal a Szent Visitatio ökegyelmének a gyermekek tanítása körül megkívántató szorgalmatosságot, azután amennyire érkezhetik a templombéli szent szolgálatokban, éneklésekben, könyörgésekben és olykori prédikállásokban való szorgalmatosságot is” (Kristyor, 1772/2-o).

Presbitérium, Consistorium. A testület összetétele (Kristyor, 1769/1.); „az eklézsiái dolgoknak jobb móddal való folyása kívánván, mint más eklézsiákban, hogy ebben is particulare consistorium állíttassék” (Kristyor, 1775/9-no); a presbiteri gyűléseket a lelkész tudta nélkül tartják, és nem a parókián, a vizitáció utasítja a consistorium tagjait, hogy azt, az egyházi törvények értelmében a lelkész jelenlétében és a parókián tartsák ezután (Kristyor, 1803/VI.).

Részegeskedés. Panasz a lelkész ellen, hogy igen nagyfokú részegeskedésben szenved, többszöri intéssel sem lehetett rávenni, hogy jobbuljon meg, ügyét a Parciálisra utalják (Kristyor, 1700.); a próbaévre felvett mestert nem marasztja az eklézsia, mert erkölcstelen a magaviselete, részeges, a vizitáció az eklézsiát támogatja, nehogy további meghasonlások forrásává legyen a mester (Kristyor, 1776/2-o); helyi lelkészt kapott a gyülekezet, de igen mértéktelenül iszik „házzól házra jár és az eklézsia tagjainak alkalmatlankodik, s az eklézsiát megbotránkoztattya” (Kristyor, 1779/1-mo).

Római katolikus. Panasz az egyik gyülekezeti tag ellen, amiért református feleséget tart, de leánygyermekét katolikusnak keresztelte, ügyét a Főkonzisztóriumhoz utalják (Kristyor, 1796/5-ször); a helyi római katolikusok írásban kérték vizitációt, hogy „ez tenne olyan rendelést, mely szerint a kristsori határnak minden jövedelme, úgymint a bányák, stompok, pascuatio stb. taxaja ezután osztassék kétfelé, fele legyen a reformátusoké, fele a pápistáké”, az ügyet megvizsgálják, eddig is csak a reformátusoké volt, ez után is az övék marad (Kristyor, 1796/6-szor; 1797/5-ször); panasz, hogy római katolikus személy eltulajdonította az eklézsia egy juhát (Kristyor, 1797/13-szor–14-szer); perben van a „romana catholica” eklézsia a református egyházzal (Kristyor, 1803/II.).

Román. Kristsori Bálint tett ígéretet, hogy a templom mellett „az oláh templom felől való egy kis szegeletesce örökséget az eklézsiái fundus dilatatiojára általadja” (Kristyor, 1772/6-to.); „jobb volna azért a nemes eklézsiának azon hányini-vetni inkább elméjét, mimódon vehesse ki a parochiat a szennyből és pusztaságból, mellyen az oláh valláson levő szomszéd parochia szégyent téssen, mintsem holmi apróság panaszokon fárasztani” (Kristyor, 1782/4-to); panasz a gyülekezet ellen, amiért nem tartják rendben a parókia kertjét, azt sem lehet tudni, hol a határ, a szomszédos román papot hívták, hogy mutassa meg, meddig terjed a kertje (Kristyor, 1796/9-szer); megdöbbenéssel tapasztalja a vizitáció, hogy a református egyház harangját a román templom tornyában van, utasítja a gyülekezetet, hogy mihamarabb haranglábat építtessen (Kristyor, 1796/11-szer); a református lelkész engedélye nélkül kereszteltette meg a román pappal leányát az egyik gyülekezeti tag (Kristyor, 1797/9-szer); van az eklézsiának „egy parochialis fundussa van, mellyen van a templom, parochialis ház, istálló, konyha kamarával edgyütt egy fedél alatt. Ugyanitt van

egy fedél alatt két ház, egyikben lakik Popa Adamutz felesége, ki is az ecclesianak szolgál, a másikban lakik Popa Danila, a disunitus oláh pap, kitől ezután az ecclesia zselléri szolgálatot kíván” (Kristyor, 1800/2-o/1-o); van továbbá „egy zsellér sessioja Subt tyetrosze nevű helyen” amelyen románok élnek és „két-két ökörrrel tészik az ecclesianak a szolgálatot” (Kristyor, 1800/2-o/2-o); a gondnok azzal vádolja a lelkészt, hogy „az olá pap-nének halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkiismeretű embernek szájából nem hallgattya”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV/1.).

Székek. A volt helyi lévita, most kéméndi mester fizetése Kristyoron maradt hátralékát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyor, 1797/8-szor).

Szitkozódás. Panaszol a lelkész a gondnokra „ki is követ ragadván, agyon akarta ütni és illetlen mocskos szitkokkal is illette”, panaszát a Partialis Synodus orvosolja (Kristyor, 1804/II.).

Templom. Kristsori Bálint tett ígéretet, hogy a templom mellett „az oláh templom felől való egy kis szegeleteske örökséget az ekleziásiai fundus dilatatiojára általadja” (Kristyor, 1772/6-to.); „vagyon ezen ekleziának egy kőből épült kisdegy ugyan, de szép temploma” (Kristyor, 1796/11-szer); a volt helyi lévita, most kéméndi mester fizetése Kristyoron maradt hátralékát 15 énekeskönyv vásárlására hagyja, mely énekeskönyvek álljanak mindig a templombeli székeken (Kristyor, 1797/8-szor).

Textília. 1767-ben kapott az eklezsia „fejér gyolcs fekete selyemmel varrott pulpitusra való kendőt” (Kristyor, 1767/3.); lajstrom (Kristyor, 1782/9-no/1-8.); felsorolásuk (Kristyor, 1796/10-szer/5-12.).

Úrvacsora. Panaszol az eklezsia, mert a lelkész, ígéretéhez híven nem tart istentiszteletet minden harmadik vasárnap, csak úrvacsorát oszt, a lelkész azt mondja, hogy a hívek nem tartanak rá igényt, a vizitáció ezt helyteleníti (Kristyor, 1776/1-mo); a gondnok azzal vádolja a lelkészt, hogy „az olá papnének halála ökegyelme miatt esett volna, és mint gyilkosnak kezéből soha maga az úri szent vacsorát nem vészi, az Istennek Igéjét is, mint rossz lelkiismeretű embernek szájából nem hallgattya”, a vád nem igaz (Kristyor, 1803/IV/1.).

Ülésrend. Korábbi igen nagy controversia lecsitítására a vizitáció igen részletesen leírja, hogy kinek hol kell ülnie a templomba (Kristyor, 1772/4-o/I-II.). Panasz az egyik asszony ellen, amiért botrányoztató a templomi ülés dolgában, vizitáció utal a Generális Zsinat döntésére ebben a kérdésben (Kristyor, 1796/7-szer; 1797/6-szor).

Verekedés, verés. Súlyos panaszok a lelkész ellen (nem harangoztat, a betegeket többszöri kérésre sem látogatja meg, az eklezsia híre nélkül gyakran eltávozik, „az egyházfinét propria auctoritate megverte”) (Kristyor, 1782/1-mo).

Vizitáció. Vita a vizitáció ülésének lefolytatására: az a vicekurátor házánál történjen vagy a parókián, a parókián, mert rendbe szedték (Kristyor, 1803/I.).

Zsellér. Van az ekleziának „egy parochialis fundussa van, mellyen van a templom, parochialis ház, istálló, konyha kamarával edgyütt egy fedél alatt. Ugyanitt van egy fedél alatt két ház, egyikben lakik Popa Adamutz felesége, ki is az ecclesianak szolgál, a másikban lakik Popa Danila, a disunitus oláh pap, kitől ezután az ecclesia zselléri szolgálatot kíván” (Kristyor, 1800/2-o/1-o); van továbbá „egy zsellér sessioja Subt tyetrosze nevű helyen” amelyen románok élnek és „két-két ökörrrel tészik az ecclesianak a szolgálatot” (Kristyor, 1800/2-o/2-o).

Lozsád

Abecedarius. A mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammatastól és syntaxistától (Lozsád, 1700).

Agentia. Az agentiára költöttek (Lozsád, 1764/8.; 1766).

Átok, átkozódás. Anya és lánya a lelkész lakására ment, ahol a lány átkozódni kezdett „kivált az őkegyelme feleségét átkozta terhének büntetésével” (Lozsád, 1719).

Bibliaolvasás. Panasz a lelkészre, amiért a „bibliaolvasást és az hétköznapi praedikálást” elhanyagolja (Lozsád, 1690).

Bor. A kocsmá adójából és a bor eladásából komoly bevétele van az egyháznak (210 Ft.), kintlevőség a helyi négy kocsmárosnál 77 ft. (Lozsád, 1780/6-to).

Büntetés. Ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola körüli kerítést, a vizitáció büntetésből eltiltja a szolgálattól mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.).

Dislocatio. Herepei Istvánnak a lozsádi gyülekezettel való összekülönbözése miatt cserére gondolnak a hátszegi lelkésszel (Lozsád, 1766/2.).

Eklézsiakövetés. Vád paráznságra, amely ha bebizonyosodik eklézsiakövetésre vagy a magisztrátus kezére adassék (Lozsád, 1764/8.).

Éneklőszék. „Az éneklőszéken egy kék selyemmel varratt kendő” található (Lozsád, [1717–1755]/7-mo/17.); „pulpitus megigazításáért” a gondnok pénzt adott ki (Lozsád, 1761).

Erkölcstelenség. A lelkész „negligentiával, sokszori kinnjárással, részegen való praedikálásbéli botránkozásával és sok erkölcstelenségével vádoltatik. Kihez képest tellyességgel renuncial az ecclesia őkegyelmének” (Lozsád, 1686).

Erőszak. „Ferencz Pál vádoltatik, hogy a mezőn egy leányt comprimálni akart, vagy talám comprimált volna is” (Lozsád, 1686/2); az eklézsia borából „a labancok erőszakkal vittek el circiter urn. 3” (Lozsád, 1691/NotaBene).

Esketés, házasság. „Albisi uram egy excommunicata, sem politice, sem ecclesiastice még meg nem lakolt kurvát egy idegen jövevény legénnyel, ki is mihelyt elhálta, menten elszökött, megeskette, sőt a publicatio és amellelt való attestatio nem annak rendi szerint es-tek” (Lozsád, 1694/Difficultas).

Fizetés. Panaszol a lelkész, hogy fizetését nem adják meg (Lozsád, 1686/5.); dicséri a lelkész a híveket, mert rendszeren és időben megadják a bérét (Lozsád, 1775/2-do.); a gyülekezetből időnap előtt *pap-nem-marasztás* miatt távozott Herepei István kéri a hátralékot (Lozsád, 1767); a gyülekezetet fizetési képesség szerint ún. „classisokra” osztották és a presbitérium feladata volt meghatározni azt, hogy tehetősége alapján kit melyik klasszisba sorolt (Lozsád, 1796/3-szor); a temetésért és az esketésért járó fizetség (Lozsád, 1796/5.); a mesternek járó fizetés klasszisok szerint (Lozsád, 1796/3-szor).

Generalis Zsinat. Tudatják, hogy a Generális Zsinat végzését elolvasták (Lozsád, 1772/3-o.); az eklézsia pénzt adott a Generális Zsinatnak (Lozsád, 1768); 1771-ben Krakóban volt Generális Zsinat, június 9-én (Lozsád, 1772/3-o).

Gondnok. A gondnok házat a németek felverték és az eklézsia pénzét elvitték (Lozsád, 1694/NotaBene).

Grammatista. A mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammatastól és syntaxistától (Lozsád, 1700).

Harang, harangozás, harangozó. Panasz, hogy sokszor egy hétig sincs harangozás, mind a lelkész, mind a mester hiányzik a faluból, a vád hamis volt (Lozsád, 1695/1.); a harang felszegezésére pénzt adtak ki (Lozsád, 1695); a vizitáció szigorúan elrendeli nemcsak Lozsádra, hanem valamennyi gyülekezetre nézve, hogy a mesterek a lelkész tudta nélkül ne harangozzanak (Lozsád, 1697/Observatio); akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyel-

mezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.); halottnak nem kell egy órán keresztül harangozni, „dependeályanak abban az harangozók praedicator uramtól” (Lozsád, [1717–1755]); a gondnok pénzt adott ki a „kis harang igazításáért a cigányoknak” (Lozsád, 1761); a fungens harangozó helyébe mást ajánlanak, mert mesterember és az eklézsának több haszna lenne belőle (Lozsád, 1780/2-do); az eklézsia két harangjának a felirata (Lozsád, 1796/11-szer).

Imádkozás. Panaszol az eklézsia, hogy a lelkész hosszan prédikál és imádkozik (Lozsád, 1695/2.).

Iskola. Panaszol a lelkész, hogy a templom, parókia és az iskola körüli kerítés leromlott (Lozsád, 1702/2.); az iskolában kályhát javítanak (Lozsád, 1767/Erogatio); panaszol a mester, hogy nem járnak iskolába, azok neveit, akik a gyermekeket elvonják az oktatástól lajstromba szedi és „káplár uraiméknak” átadja megrendelésre (Lozsád, 1771/5-to); megintette a vizitáció az oskolamestert, amiért nem mutat kellő szorgalmat a gyermekek oktatása terén (Lozsád, 1800/2-o); azoknak száma, akik iskolakötelesek és akik iskolába járnak (Lozsád, 1800/3-io); szépen szerepelt a 68 iskolába járó gyermek, dicséret nekik és a mesternek (Lozsád, 1802/IV.).

Istentisztelet. Panaszol a lelkész, hogy hívei az istentisztelet nem látogatják (Lozsád, 1686/1.); panaszol a lelkész, hogy a hívek „igen hidegek”, van aki húsz éve nem járt a templomba (Lozsád, 1687); panaszol a lelkész, hogy van olyan híve, aki az ő ottléte alatt egyszer sem volt templomban, a sákramentumokkal nem élnek (Lozsád, 1691); panaszol a lelkész, hogy csak ő maga és a mester járnak templomba (Lozsád, 1692); panaszol a lelkész, hogy huszonöt személy életében nem járt templomba (Lozsád, 1692/3.); panaszol a lelkész, hogy gyatra az istentisztelet látogatása és az úrvacsorával való élés (Lozsád, 1702/1.); akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyelmezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.); ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola körüli kerítést, a vizitáció büntetésből eltiltja a szolgálattól mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.) lelkész dicséri a gyülekezet templomlátogatását (Lozsád, 1718); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a vizitáció inti, hogy számár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); panaszol a lelkész némely templomkerülő ellen, a vizitáció utasítja a helyi egyházat, hogy az ilyenek „az egyházfiak által nomine consistorii ecclesiastici paterne admoneáltassanak keresztyéni köteleességekre” (Lozsád, 1783/2-do); presbitérium a templomkerülőket és az úrvacsorával nem élőket tartozik „szelíd atyai intésekkel meginteni, köteleességekre szorítani oly fenytéssel, hogyha az atyai feddésre meg nem jobbulnak, a keményebb fenytéket bizonyosan elvárhatják” (Lozsád, 1791/4-to).

Kántor. Hangosabb szavú kántort akar a gyülekezet (Lozsád, 1692).

Káplár. Panaszol a mester, hogy nem járnak iskolába, azok neveit, akik a gyermekeket elvonják az oktatástól lajstromba szedi és „káplár uraiméknak” átadja megrendelésre (Lozsád, 1771/5-to).

Káromkodás. A lelkész káromkodással vádolja az egyik hívét (Lozsád, 1705).

Katalógus. Akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyelmezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.).

Keresztelés. Panasz a lelkészre, hogy a „maga jószágában való excursioja miatt keresztetlen holtak meg valami gyermekek és öreg ember is prédikáció nélkül temettetett legyen el” (Lozsád, 1775/1-mo.); a temetésért és az esketésért járó fizetség (Lozsád, 1796/5.).

Kiközösítés, excommunicatio. „Albisi uram egy excommunicata, sem politice, sem ecclesiastice még meg nem lakolt kurvát egy idegen jövevény legénnyel, ki is mihelyt elhálta, menten elszökött, megeskette, sőt a publicatio és amellet való attestatio nem annak

rendi szerint estek” (Lozsád, 1694/Difficultas); egy gyülekezeti tag 18 éve nem vett úrvacsorát, a vizitáció inti, hogy amennyiben nem változik meg, exkommunikálják és számár temetése lesz (Lozsád, 1796/3-szor).

Klenódium. „A losádi ecclesiabul elveszett egy régi ezüstpohár, melynek széle aranyas volt, Beretzk Márton egyházfűsőségében, úgy hallatik pénzt veretett belőlle” (Lozsád, 1702); lajstromuk (Lozsád, [1717–1755]/7-mo/1–5); lajstrom (Lozsád, 1782/7-mo/1–3,5,17–19.); bő lajstroma (Lozsád, 1796/11-szer/1–9).

Kocsmá. A kocsmá adójából és a bor eladásából komoly bevétele van az egyháznak (210 Ft.), kintlevőség a helyi négy kocsmárosnál 77 ft. (Lozsád, 1780/6-to).

Koldus. „Némellyek a prédikátort és mestert bestelenítik, koldusoknak, beste lélek, kurva fiainak szidgyák” (Lozsád, 1686/4.).

Kollégium. A gondnok pénzt adott a máramarosszigeti gimnázium és a sárospataki kollégium számára (Lozsád, 1761); a losonczy gimnáziumnak pénzt adtak (Lozsád, 1764–1765/erogatum/4-o).

Könyv. A tordosi lelkész ajándékozott az eklézsának egy könyvet (Lozsád, 1796/11-szer/30.).

Kurva. „Némellyek a prédikátort és mestert bestelenítik, koldusoknak, beste lélek, kurva fiainak szidgyák” (Lozsád, 1686/4.); „Albisi uram egy excommunicata, sem politice, sem ecclesiastice még meg nem lakolt kurvát egy idegen jövevény legénnyel, ki is mihelyt elhálta, menten elszökött, megeskette, sőt a publicatio és amellet való attestatio nem annak rendi szerint estek” (Lozsád, 1694/Difficultas); „Vintze Elek írásba panaszzolja, hogy Fekete Éva a maga feleségét, Fekete Thérésiát lemocskolta, kurvázta, stb., mellyért elégtételt kér magának” (Lozsád, 1796/8-szor).

Labanc. Az eklézsia borából „a labancok erőszakkal vittek el circiter urn. 3” (Lozsád, 1691/NotaBene).

Láda. Az eklézsia ládján javítottak (Lozsád, 1769).

Latin. Panaszol az eklézsia, hogy a mester „az oskolába járó gyermekeket deák nyelven tanítja, nem pedig magyarul”, a vizitáció inti, hogy magyarul tanítson (Lozsád, 1796/2-szor).

Lector, elemi iskolás. A mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammatistától és syntaxistától (Lozsád, 1700).

Legátus. Pénzt adtak „más egyéb szükséges költségekre, m[agyar]országi tanuló társaságok legatussainak, akadémiákra menő deákoknak és néha az ide innepekre jött deákoknak” (Lozsád, 1800/5.; 1804/II./B./11.).

Lelkész. „Negligentiaival, sokszori kinnjárással, részegen való praedikállásbéli botránkozásával és sok erkölcselenségével vádoltatik. Kihez képest tellyességgel renuncial az ecclesia őkegyelmének” (Lozsád, 1686); „a scholamester a praedikátorát számárnak hívja, a megmarasztás előtt esztendőnként öszvebékélnek, de azután esztendő által csak veszekednek” (Lozsád, 1686); panaszol a lelkész, hogy hívei az istentiszteletet nem látogatják (Lozsád, 1686/1.); „némellyek a prédikátort és mestert bestelenítik, koldusoknak, beste lélek, kurva fiainak szidgyák” (Lozsád, 1686/4.); panaszol a lelkész, hogy van olyan híve, aki az ő otléte alatt egyszer sem volt templomban, a sákramentumokkal nem élnek (Lozsád, 1691); panaszol a lelkész, hogy csak ő maga és a mester járnak templomba (Lozsád, 1692); „Albisi uram egy excommunicata, sem politice, sem ecclesiastice még meg nem lakolt kurvát egy idegen jövevény legénnyel, ki is mihelyt elhálta, menten elszökött, megeskette, sőt a publicatio és amellet való attestatio nem annak rendi szerint estek” (Lozsád, 1694/Difficultas); panasz, hogy sokszor egy hétig sincs harangozás, mind a lelkész, mind a mester hiányzik a faluból, a vád hamis volt (Lozsád, 1695/1.); panaszol az eklézsia, hogy a lelkész hosszan prédikál és imádkozik (Lozsád, 1695/2.; 1696/3.); a lelkész „háborún él fellette igen” a mesterral minden nap (Lozsád, 1696/2.); a vizitáció szigorúan elrendeli nemcsak Lozsádra, hanem valamennyi gyülekezetre nézve, hogy a mesterek a lelkész tudta nél-

kül ne harangozzanak (Lozsád, 1697/Observatio); ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola körüli kerítést, a vizitáció büntetésből eltiltja a szolgálattól mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.); nincsenek megelégedve a lelkésszel, mást akarnak (Lozsád, 1705); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a vizitáció inti, hogy számár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); panasz a lelkészre, hogy a „maga jószágában való excursioja miatt keresztleletlen holtak meg valami gyermekek és öreg ember is prédikáció nélkül temettetett legyen el” (Lozsád, 1775/1-mo.); panasz a lelkész ellen, hogy a vasárnap délutáni prédikálást elhagyja, lelkész a hívek érdektelenségére panaszkodik (Lozsád, 1778/1-mo); a mester „érdemei utat készítettnék minél hamarabb a papságra való promotiora” (Lozsád, 1790/1-mo).

Lustra. A katonai lustra miatt elfoglalták a falut, ezért nem lehetett vizitációt tartani, ezért Piskire mentek át beszámolni az eklézsia dolgairól (Lozsád, 1776).

Magisztrátus. Vád paráznaságra, amely ha bebizonyosodik, eklézsiakövetésre vagy a magisztrátus kezére adassék (Lozsád, 1764/8.).

Mester. „Némellyek a prédikátort és mestert bestelenítik, koldusoknak, beste lélek, kurva fiainak szidgyák” (Lozsád, 1686/4.); panaszol a lelkész, hogy csak ő maga és a mester járnak templomba (Lozsád, 1692); panaszol a mester, hogy a halottért és a gyermekek oktatásáért járó pénz nem fizetik (Lozsád, 1692); panasz, hogy sokszor egy hétig síncs harangozás, mind a lelkész, mind a mester hiányzik a faluból, a vád hamis volt (Lozsád, 1695/1.); a lelkész „háborún él felette igen” a mesterrel minden nap (Lozsád, 1696/2.); a vizitáció szigorúan elrendeli nemcsak Lozsádra, hanem valamennyi gyülekezetre nézve, hogy a mesterek a lelkész tudta nélkül ne harangozzanak (Lozsád, 1697/Observatio); a mester fizetése az egyes osztályoktól: lectortól, abecedariustól, rudimentistától, grammatistától és syntaxistától (Lozsád, 1700); ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola körüli kerítést, a vizitáció büntetésből eltiltja a szolgálattól mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.); nincsenek megelégedve sem a lelkésszel, sem a mesterrel, mást akarnak (Lozsád, 1705); vádolják a mestert, hogy gyakran megrészegeedik, veszekedik és veri a gyermekeket (Lozsád, 1717); a mester ellen olyan rendeletet hozott a Parciális, hogy tovább nem maradhat itt (Lozsád, 1772/2-o.); Herepei István helyi lelkész nem marasztja a gyülekezet, vita van, a mesternek kérnek engedélyt, hogy istentiszteletet tartson, amíg a vita intéződik (Lozsád, 1763); panaszol a mester, hogy nem járnak iskolába, azok neveit, akik a gyermekeket elvonják az oktatástól lajstromba szedi és „káplár uraiméknak” átadja megrendelésre (Lozsád, 1771/5-to); az oskolamestert nem akarják marasztani, de semmi panaszt nem hoznak fel ellene, ezért a vizitáció nem járul hozzá a menesztéshez (Lozsád, 1778/1-mo); igen dicséretesen foglalkozik a mester a gyermekekkel (Lozsád, 1782/1-mo); a mester „érdemei utat készítettnék minél hamarabb a papságra való promotiora” (Lozsád, 1790/1-mo); a mester bejelenti, hogy „három esztendeje hivatalának folytatása után más életre fordította szándékát” (Lozsád, 1793/6-to); panaszol az eklézsia, hogy a mester „az oskolába járó gyermekeket deák nyelven tanítja, nem pedig magyarul”, a vizitáció inti, hogy magyarul tanítson (Lozsád, 1796/2-szor); a mesternek járó fizetés klasszisok szerint (Lozsád, 1796/3-szor); „a mostani oskolamester mind a fiú, mind a leánygyermekkel, akik tanulnak, szép exament producála. Mellyért mind a tanulók, mind a tanító dicsértetnek és az Isten áldása alatt nevedjenek Isten és emberek előtt való kedves-ségben továbbra is” (Lozsád, 1796/5-szor); megintette a Vizitáció az oskolamestert, amiért nem mutat kellő szorgalmat a gyermekek oktatása terén (Lozsád, 1800/2-o); szépen szerepelt a 68 iskolába járó gyermek, dicséret nekik és a mesternek (Lozsád, 1802/IV.).

Német. A gondnok házát a németek felverték és az eklézsia pénzét elvitték (Lozsád, 1694/NotaBene).

Pad. A helyi báró kéri a presbitériumot, hogy engedélyezze helyének felcserélését egy másik paddal, presbitérium megengedi (Lozsád, 1796/6-szor).

Papmarasztás. A lelkész „negligentiával, sokszori kinnjárással, részegen való praedikállásbéli botrányozásával és sok erkölcstelenségével vádoltatik. Kihez képest tellyességgel renunciál az ecclesia ökegyelmének” (Lozsád, 1686); „a scholamester a praedikátorát számárnak hívja, a megmarasztás előtt esztendőnként öszvebékélnek, de azután esztendő által csak veszekednek” (Lozsád, 1686); nincsenek megelégedve sem a lelkésszel, sem a mesterrel, mást akarnak (Lozsád, 1705); Herepei István menesztésének kérdése, inkább „egy ember amoveáltassék, mintsem sokon megszorítottassunk” fogalmaznak a helybéliek (Lozsád, 1763); az oskolamestert nem akarják marasztani, de semmi panaszt nem hoznak fel ellene, ezért a vizitáció nem járul hozzá a menesztéshez (Lozsád, 1778/1-mo).

Paráználkodás. A lelkész paráználkodással vádolja az egyik hívét (Lozsád, 1705); két vád paráználkodásra (Lozsád, 1774/1-mo); vád paráznaságra, amely ha bebizonyosodik eklézsiakövetésre vagy a magisztrátus kezére adassék (Lozsád, 1764/8.); helybeli nőt „nős paráznasággal” vádolnak, magát ártatlannak mondja (Lozsád, 1796/7-szer).

Parciális zsinat. 1764. március 8-án kelt jegyzőkönyv úgy beszél a Partialisról, mint, amely közelebb celebráltatott Óraljaboldogfalván, tehát szokás szerint, valószínűleg márciusban (Lozsád, 1764/1.); 1765-ben Alpestesen tartotak Partialist (Lozsád, 1764–1765/34); 1766-ban ugyancsak Alpestesen volt a Partialis, február 20-án (Lozsád, 1766/2.); 1767-ben Oláberttyén volt a zsinat, február 18-án (Lozsád, 1767/InNegotio); 1771. március 13-án Déván celebráltak Partialist (Lozsád, 1772/2-o).

Parókia. A lelkészi lakás kerítése igen siralmas állapotban van (Lozsád, 1690); panaszol a lelkész, hogy a parókia és a templom leroskadt, a templom, parókia és az iskola körüli kerítés pedig leromlott (Lozsád, 1702/2.).

Pénz. A gondnok házát a németek felverték és az eklézsia pénzét elvitték (Lozsád, 1694/NotaBene); „a losádi ecclesiabúlv elvesztett egy régi ezüstpohár, melynek széle aranyas volt, Beretzk Márton egyházfiúságában, úgy hallatik pénzt veretett belőlle” (Lozsád, 1702).

Peregrinus. Peregrinansnak pénzt adtak (Lozsád, 1796/11-szer); pénzt adtak „más egyéb szükséges költségekre, m[agyar]országi tanuló társaságok legatussainak, akadémiákra menő deákoknak és néha az ide innepekre jött deákoknak” (Lozsád, 1800/5.; 1804/II./B./11.).

Prédikálás, prédikáció. A lelkész „negligentiával, sokszori kinnjárással, részegen való praedikállásbéli botrányozásával és sok erkölcstelenségével vádoltatik. Kihez képest tellyességgel renunciál az ecclesia ökegyelmének” (Lozsád, 1686); panasz a lelkészre, amiért a „bibliaolvasást és az hétköznapi praedikállást” elhanyagolja (Lozsád, 1690); a lelkész fizetés nélkül nem tartozik prédikálni a halottnak (Lozsád, 1692/Deliberatum); panaszol az eklézsia, hogy a lelkész hosszan prédikál és imádkozik (Lozsád, 1695/2.); panasz a lelkészre, hogy a „maga jószágában való excursioja miatt keresztesletlen holtak meg valami gyermekek és öreg ember is prédikáció nélkül temettetett legyen el” (Lozsád, 1775/1-mo.); panasz a lelkész ellen, hogy a vasárnap délutáni prédikálást elhagyja, a lelkész a hívek érdekeltségére panaszkodik (Lozsád, 1778/1-mo).

Presbitérium. Panaszol a lelkész némely templomkerülő ellen, a vizitáció utasítja a helyi egyházat, hogy az ilyenek „az egyházfiak által nomine consistorii ecclesiastici paterne admoneáltassanak keresztyéni kötelességekre” (Lozsád, 1783/2-do); kéri, hogy „más rendes ekklézsiáknak szokások és az ekklézsiái törvénynek tartása szerint ebben is eskedtessek bé egy domesticus curator és négy praesbiterialis személy, akik adsistálhassanak a tiszteletes loci ministernek az ekklézsiái dolgoknak igazgatásában” (Lozsád, 1790/3-tio); fogadja a presbitérium, hogy a lelkészi fizetés hátrálékát behajtja (Lozsád, 1791/2-do; 1802/II.); a presbitérium áldásos munkáját tapasztalva kéri, hogy számukat gyarapítsák (Lozsád, 1791/3-tio); a templomkerülőket és az úrvacsorával nem élőket tartozik „szelíd atyai intésekkel meginteni, kötelességekre szorítani oly fenyítéssel, hogyha az atyai feddésre meg

nem jobbulnak, a keményebb fenytéket bizonyosan elvárhatják” (Lozsád, 1791/4-to); „a nemes consistorialis személyek is másfelől tartsák kötelességeiknek ezt a szegény tévelygő, külömben ártatlan juhokskát kegyes atyai intésekkel mindenfelől mindaddig téringetni, míg a Krisztus aklába behúzzattatnék és az ő Urának megnyerettetnék, hogy netalám ebben az esztendőben is várakozván, a gyümölcstelen figefának példája szerint a megtérésnek gyümölcset megteremné” (Lozsád, 1793/2-do); a gyülekezetet fizetési képesség szerint ún. „classisokra” osztották és a presbitérium feladata volt meghatározni azt, hogy tehetősége alapján kit melyik klasszisba sorolt (Lozsád, 1796/3-szor); a helyi báró kéri a presbitériumot, hogy engedélyezze helyének felcserélését egy másik paddal, presbitérium megengedi (Lozsád, 1796/6-szor); botrányoztató életet élő család tagjai „a venerabilis presbiteriumtól meginttettek az edgyütt való csendes és békességes lakásra, de a jó intésnek helyet nem adtak” (Lozsád, 1802/II.).

Részegség. A lelkész „negligentiával, sokszori kinnjárással, részegen való praedikálásbéli botrányozásával és sok erkölcstelenségével vádoltatik. Kihez képest tellyességgel renunciál az ecclesia őkegyelmének” (Lozsád, 1686); vádolják a mestert, hogy gyakran megrészegedik, veszekedik és veri a gyermekeket (Lozsád, 1717).

Sákramentum, szentségek. Panaszol a lelkész, hogy van olyan híve, aki az ő otléte alatt egyszer sem volt templomban, a sákramentumokkal nem élnek (Lozsád, 1691).

Szamar. „A scholamester a praedikátorát samárnak hívja, a megmarasztás előtt esztendőnként öszvebékélnek, de azután esztendő által csak veszekednek” (Lozsád, 1686); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a vizitáció inti, hogy samár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); egy gyülekezeti tag 18 éve nem vett úrvacsorát, a vizitáció inti, hogy amennyiben nem változik meg, exkommunikálják és samár temetése lesz (Lozsád, 1796/3-szor).

Tanítás. Ha a gyülekezet tagjai nem javítják meg a templom, parókia és az iskola körüli kerítést, a vizitáció büntetésből eltiltja a szolgálattól mind a lelkészt, mind a mestert (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 2.); a vizitáció megvizsgálta a gyermekek tudományát és „szép előmenetelt” tapasztalt (Lozsád, 1772/8;vo.); igen dicséretesen foglalkozik a mester a gyermekekkel (Lozsád, 1782/1-mo; 1783/7-mo; 1793/1-mo); panaszol az eklézsia, hogy a mester „az oskolába járó gyermekeket deák nyelven tanítja, nem pedig magyarul”, a vizitáció inti, hogy magyarul tanítson (Lozsád, 1796/2-szor); szigorúan meghagyja a vizitáció, hogy pontos listát készítsenek az iskolaköteles gyermekekről és iskolába járásukat felügyeljék (Lozsád, 1796/5-ször; 1800/3-io).

Temetés. Akik templomba nem járnak, azoknak neveit a lelkésznek katalógusba kellett írnia és a vizitáció elé kellett terjesztenie, a vizitáció figyelmezteti az ilyeneket, hogy harangozás nélküli temetésük lesz (Lozsád, 1702/Deliberatum/ad 1.); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a vizitáció inti, hogy samár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); panasz a lelkészre, hogy a „maga jószágában való excursioja miatt keresztesetlen holtak meg valami gyermekek és öreg ember is prédikáció nélkül temettetett legyen el” (Lozsád, 1775/1-mo.); a temetésért és az esketésért járó fizetség (Lozsád, 1796/5.); „hogyha két halottat kellene egyszersmind külön sírhoz kísérni (mellyet Isten őfelsége távoztasson), az érdemesebb halottat, azaz öreget és férfit kísérje a tiszteletes egyházi atyafi a jobb énekes tanuló gyermekekkel, a másikat pedig rector uram őkegyelme több tanítványival” (Lozsád, 1804/II.).

Templom. Panaszol a lelkész, hogy a parókia és a templom leroskadt, a templom, parókia és az iskola körüli kerítés pedig leromlott (Lozsád, 1702/2.); a templom megzsenedélyezését szigorúan elrendeli a vizitáció (Lozsád, 1764/8.); „a templom romlása hozatik emlékezetbe” (Lozsád, 1780/4-to); igen örül a vizitáció annak, hogy a gyülekezet tagjai szépen megjavították a templomot (Lozsád, 1783/3-tio).

Textiliák. Lajstromuk (Lozsád, [1717–1755]/7-mo/5–17.); lajstrom (Lozsád, 1782/7-mo/3–16.); gyarapodás (Lozsád, 1793/4-to); bő lajstroma (Lozsád, 1796/11-szer/9–30).

Úrvacsora. Panaszol a lelkész, hogy nyolcvan személy nem él úrvacsorával (Lozsád, 1692/2.); panaszol a lelkész, hogy gyatra az istentisztelet látogatása és az úrvacsorával való élés (Lozsád, 1702/1.); panaszol a lelkész, hogy egyik híve nem jár istentiszteletre és az úrvacsorával sem él, a vizitáció inti, hogy számár temetése lesz (Lozsád, 1772/5-o.); presbitérium a templomkerülőket és az úrvacsorával nem élőket tartozik „szelíd atyai intésekkel meginteni, kötelességekre szorítani oly fenytéssel, hogyha az atyai feddésre meg nem jobbulnak, a keményebb fenytéket bizonyosan elvárhatják” (Lozsád, 1791/4-to); egy gyülekezeti tag 18 éve nem vett úrvacsorát, vizitáció inti, hogy amennyiben nem változik meg, exkommunikálják és számár temetése lesz (Lozsád, 1796/3-szor).

Ülés, ülésrend. A helyi báró kéri a presbitériumot, hogy engedélyezze helyének felcserélését egy másik paddal, presbitérium megengedi (Lozsád, 1796/6-szor).

Ünnep. A hívek nem szentelik a vasárnapot és a három sátoros ünnepet (Lozsád, 1692/4.).

Verés, verekedés. Vádolják a mestert, hogy gyakran megrészegedik, veszekedik és veri a gyermekeket (Lozsád, 1717); a vizitáció megintette az egyik tagot, amiért „az eklézsiának nagy botrányozására feleségét mód nélkül veri, rongálja” (Lozsád, 1777/9-no).

Veszekedés. „A scholamester a praedikátorát számárnak hívja, a megmarasztás előtt esztendőnként öszvebékélnek, de azután esztendő által csak veszekednek” (Lozsád, 1686); vádolják a mestert, hogy gyakran megrészegedik, veszekedik és veri a gyermekeket (Lozsád, 1717).

Vizitáció. A vizitáció ellátására vásárolt dolgok (étel, ital) (Lozsád, 1758; 1766).

Marosillye

Conventio, díjlevél. Megújították, mert „rajta naevus [folt] esett” (Marosillye, 1781/4.); nincs napra kész papi és mesteri conventio, vizitáció inti a presbitériumot, hogy a törvény értelmében 30 napon belül készítsék el (Marosillye, 1795/5-ször).

Családlátogatás. A vizitáció „sajnálva tapasztalva, igaz, hogy tiszteletes uram nem papi törvényes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tiszteletét [...] tiszteletes uramot inti ezen hibáról és szorossan azt rendeli, hogy tiszteletes uram soha többé, se hétköznap, se innepnap a templomba törvényes papi öltözete nélkül ne menyen. Sőt még házhoz is papi köntösébe menyen mindenüvé és mindenkor, mikor papi kötelességének folytatása szükséges. Külömben a canon szerint való bánásra magát méltóvá teszi (Marosillye, 1795/2-szor).

Ének, éneklés. Panasz a mesterre, mert a parasztgyermekkel vereti a nemesek gyermekeit, nem akar istentiszteletet tartani, ha a lelkész hiányzik és nem a kellő énekeket választja a prédikációhoz (Marosillye, 1795/4-szer).

Erőszak. Részeges lelkészét azzal vádolja az eklézsia, hogy a maga szolgáján is erőszakot tett volna, ha más az ajtót reá nem nyitotta volna (Marosillye, 1718/december).

Fizetés. Panaszol a lelkész, hogy „bücsülettít megadgyák, de fizetését nem” (Marosillye, 1697/2.); a mester fizetését nem adják meg (Marosillye, 1697); üres a mesteri állás, a vizitáció intézkedik, hogy aki helyette tanított, annak adják ki a bérét (Marosillye, 1772/4-o.); a lelkész fizetése kiegészítéseként kapta a malom szombati vámját (Marosillye, 1802/IX.); igen nagy gondok a fizetés terén (némelyek „azzal állanak elé, hogy magoknak sincsen, mint az ezelőtt való pap, kapált, magának fát hozott ökrököt tartván, a pap is viseljen gondot magára. Vagynak olyanok is, kik veréssel fenyegetik, ha a papi bérért házoknál megkeresi”) (Marosillye, 1805/II.).

Gomb, toronygomb. Két pléhgombra pénzt adtak ki (Marosillye, 1797/5.).

Hajósmester. Az illyei hajósmester pénzről adott elismervényt (Marosillye, 1772/5-o).

Harang, harangozás, harangozó. Panaszol a lelkész, hogy nem járnak templomba „ki-vált miolta a harangot feltették” (Marosillye, 1718/december); nincs harang, adományt kapnak, hogy vásároljanak (Marosillye, 1772/11-o); harang öntésre és haranglábra költött az eklézsia (Marosillye, 1779/6-to); a kántortól nem lehet elvárni, hogy öröklött gyengeségére nézve harangozzon, az egyházfi fog harangozni (Marosillye, 1780/3-tio); két harangja van az egyházközségnek, ezek feliratai (Marosillye, 1795/17-szer); „akkor [1795-ben] ezen eklézsiának volt 2 harangja a fa haranglábon, a harmadik és nagyobbik harang pedig volt a dévai várban, ahová a régi zűrzavaros időben bátorságnak okáért vitetett volt, amellyről a most említett 1795-béli visitatióban emlékezet is tétetett volt, puncto 17-mo. Már most azon harang is sok szorgalmatos utána való járás által hazaszerezettvé, ezen eklézsiának vagyon most 3 szép harangja a templomnak félig felépült kőtoronyában” lásd a harangok igen részletes leírását is (Marosillye, 1802/XVII.).

Harangláb. „Akkor [1795-ben] ezen eklézsiának volt 2 harangja a fa haranglábon, a harmadik és nagyobbik harang pedig volt a dévai várban, ahová a régi zűrzavaros időben bátorságnak okáért vitetett volt, amellyről a most említett 1795-béli visitatióban emlékezet is tétetett volt, puncto 17-mo. Már most azon harang is sok szorgalmatos utána való járás által hazaszerezettvé, ezen eklézsiának vagyon most 3 szép harangja a templomnak félig felépült kőtoronyában” (Marosillye, 1802/XVII.).

Házasság, esküvő. „Nemes Ribítzei József úr írásba panaszol aziránt, hogy tiszteletes úr éretlen eszű, mintegy 17 esztendő fiát néhány rendbéli tilalmazások ellen is, mintegy 30 esztendő özvegy és gyermekes asszonnyal titkon éjjel minden publicatio nélkül copulálta, mellyért canon szerint való elégtételt kíván magának” az ügyet a parciálisra halasztják (Marosillye, 1795/3-szor).

Házártos. Panasz a lelkészre, amiért „in vita communi se a galambi szelídség, sem a kígyói okosság ökegyelmében nem látszik, midőn házártosságával, veszekedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódásával” híveit elidegeníti (Marosillye, 1790/1-o).

Imaház, oratórium. „1749-ben ezen helységnek örökös, kőből épült szép temploma a pápista possesoratus által erőszakoson elfoglaltatott volna” az istentiszteletet azóta „a parochialis ház végibe ragasztott, sövényből font kis oratóriumocskába folytatták” (Marosillye, 1797/5.).

Iskola. A parókia és az iskola épülete körüli kerítések rossz állapotban vannak (Marosillye, 1795/7-szer); „a vicecurator különösen köteleztetik, hogy ügyeljen az oskolára és mesterre és minden hijjánosságokat kipótolni s mindeneket jó rendbe hagyni igyekezzék” (Marosillye, 1805/IV.).

Istentisztelet. Panaszol a lelkész, hogy hívei „hidegek az isteni tiszteletben” (Marosillye, 1697/1.); panaszol Dési Miklós igen részeges lelkész, hogy nem járnak templomba, „három hetek alatt is senki az Isten házába bé nem jó, maga kényszerítettik az hallgatók nélkül való pusztá templomban imátkozni” (Marosillye, 1718/február.); ha valaki egy hónapig nem jár templomba, vagy három egymás után következő úrvacsoraosztáson nem jelenik meg, az olyant ki kell közöszíteni (Marosillye, 1779/3-tio); a vizitáció „sajnálva tapasztalva, igaz, hogy tiszteletes uram nem papi törvényes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tiszteletét [...] tiszteletes uramot inti ezen hibáról és szorossan azt rendeli, hogy tiszteletes uram soha többé, se hétköznap, se innepnap a templomba törvényes papi öltözte nélkül ne mennyen. Sőt még házhoz is papi köntösébe mennyen mindenüvé és mindenkor, mikor papi köteletségének folytatása szükséges. Külömben a canon szerint való bánásra magát méltóvá teszi (Marosillye, 1795/2-szor); panasz a mesterre, mert a parasztgyermekkel vereti a nemesek gyermekeit, nem akar isten-

tiszteletet tartani, ha a lelkész hiányzik és nem a kellő énekeket választja a prédikációhoz (Marosillye, 1795/4-szer).

Karhatalom, brachium saeculare. A lelkésznek tett megajánlást akár *saeculare brachiummal* is be kell hajtani (Marosillye, 1779/3-tio).

Káromkodás. Panaszol a lelkész, hogy vannak káromkodó emberek gyülekezetében (Marosillye, 1718 december); panasz a lelkészre, amiért „in vita communi se a galambi szelídség, sem a kígyói okosság őkegyelmében nem látszik, midőn házsártosságával, veszekeedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódásával” híveit elidegeníti (Marosillye, 1790/1–o).

Kiközösítés, excommunicatio. A gyülekezet részeges, sodomita, parázna, erőszakos lelkészét kiközösíti a vizitáció (Marosillye, 1718/december); ha valaki egy hónapig nem jár templomba, vagy három egymás után következő úrvacsoraosztáson nem jelenik meg, az olyant ki kell közösíteni (Marosillye, 1779/3-tio).

Klenódiumok. „Két ónkanna elveszett, melyek még 1672-ben sem találtattak, vagyon egy helyében Petneházi uram ajándéka, vagyon más egy keresztelő korszó” (Marosillye, 1700/II.); az úrasztali kellékek felsorolása (Marosillye, 1781/11-mo/10–13.); „az Úr asztalához tartozó edények úgymint kanna, pohár, tángyér, abrosz, asztalkeszkenő stb. mind a magok épségében megvagnak” (Marosillye, 1790/6-o.); lista (Marosillye, 1795/14-szer/10–13.); mind megvannak (Marosillye, 1804/VII.).

Kuruc. A gondnok egy hordó bort „Kergesen az elmúlt revolutioban elásott volt, de a kurucok reáakadván, kivették s meg is itták” (Marosillye, 1717/3/*Deliberatum*; 1718/december/II./3.).

Láda. „A venerabilis tractus achivalis ládájából kivette néhai Folti Bálintné 50 ~ ötven mfr. való collationalis levelét” (Marosillye, 1795/13-szor); a templom ládájának készítésére adtak ki pénzt (Marosillye, 1803/V./25.).

Legátus. „Pünkösdi innepre jövéen egy szászvárosi deák, minthogy az eklézsia tagjai semmit sem adtak, hogy inconsole ne menjen el, ezen pénzből adattatott annak” (Marosillye, 1803/V.).

Lélekszám. A Vizitáció számba vette „mind a nemes eklézsiában, mind az ahhoz tarozó filialisokban élő eklézsia minden tagjai számbavételének és találatának 108 ~ száznolc lelkek” (Marosillye, 1795/1-ben).

Lelkész. „Nemes Ribitzei József úr írásba panaszol aziránt, hogy tiszteletes úr éretlen eszü, mintegy 17 esztendő fiát néhány rendbéli tilalmazások ellen is, mintegy 30 esztendő özvegy és gyermekes asszonnyal titkon éjjel minden publicatio nélkül copulálta, mellyért canon szerint való elégtételt kíván magának” az ügyet a Parciálisra halasztják (Marosillye, 1795/3-szor); nincs napra kész papi és mesteri conventio, a vizitáció inti a presbitériumot, hogy a törvény értelmében 30 napon belül készítsék el (Marosillye, 1795/5-ször); versengés van a helyi lelkész és mester között (Marosillye, 1797/2.); panaszol a lelkész az egyik gyülekezeti tagra, aki magát betegnek tétette és jelezte „hogy szent szolgálattyaival kívánna élni, magához hívatta Batsfalvára. [704] Hivatalára elment, de nem úgy fogadta, mint beteg, hanem mint aki magát jól megitta volt, mellyben ragadta, ráncigálta, megtépte, s pofon is vágta, amint ezt a Partialis Szent Synodusnak is megpanaszolta” (Marosillye, 1804/III./2-o.); igen nagy gondok a fizetés terén (némelyek „azzal állanak elé, hogy magoknak sincsen, mint az ezelőtt való pap, kapált, magának fát hozott ökrököt tartván, a pap is viseljen gondot magára. Vagnak olyanok is, kik veréssel fenyegetik, ha a papi bérért házoknál megkeresi”) (Marosillye, 1805/II.).

Mester. Üres a mesteri állás, a vizitáció intézkedik, hogy aki helyette tanított, annak adják ki a bérét (Marosillye, 1772/4-o.); panasz a mesterre, mert a parasztgyermekkel vereti a nemesek gyermekeit, nem akar istentiszteletet tartani, ha a lelkész hiányzik és nem a kellő énekeket választja a prédikációhoz (Marosillye, 1795/4-szer); nincs napra kész papi és mes-

teri conventio, a izitáció inti a presbitériumot, hogy a törvény értelmében 30 napon belül készítsék el (Marosillye, 1795/5-ször); versengés van a helyi lelkész és mester között (Marosillye, 1797/2.); „a szászvárosi nemes oskolából hozott új mesterben a nemes ekklezsiának contetuma vagyon, mind templombéli éneklésére, mind tanítói köteletségében való eljárásra nézve, de nincsen a szegény ifjúnak statiojában, mert háza körül nincsen il-lendő és szükséges kerítés” (Marosillye, 1805/IV.).

Öltözet. A vizitáció „sajnálva tapasztalva, igaz, hogy tiszteletes uram nem papi törvé-nyes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tiszteletét [...] tiszteletes uramat inti ezen hibáról és szorossan azt rendeli, hogy tiszteletes uram soha többé, se hétköznapi, se innepnap a templomba törvényes papi öltözete nélkül ne mennyen. Sőt még házhoz is papi köntösébe mennyen mindenüvé és mindenkor, mikor papi köteles-ségének folytatása szükséges. Külömben a canon szerint való bánásra magát méltóvá teszi (Marosillye, 1795/2-szor).

Paráznaság. Részegeskedő lelkészét ezzel vádolja a gyülekezet a vizitáció előtt (Marosillye, 1718 december).

Parókia. Több kalangya búzát fordítottak a „parochialis háznak vételére” (Marosillye, 1716/6.); a lelkésznek lakást bérelnék (Marosillye, 1716/7.; 1718/december/II.); a parókia és az iskola épülete körüli kerítések rossz állapotban vannak (Marosillye, 1795/7-szer).

Patrónus. A patrónussal (*dominus terrestrisszel*) való összekülönbözés miatt a lelkész eltávozott az eklézsiából (Marosillye, 1717); patrónus minden vagyonát az ekléziára hagy-ja (Marosillye, 1772/5-o).

Persely. A persely kitételének szabályozása (Marosillye, 1795/15ször).

Részegeskedés. Panasz Dési Miklós lelkészre, hogy gyakrabban részeg, mint józan, ilyenkor italért a faluban jár, sőt „az ecclesianak lelki áldozatit kotyogós és részeges fővel mutattya bé az Isten eleiben”, egyházi jövedelmét inkább italra költi, „mint magának és csa-ládinak ruházattyaokra és tápláltatásokra”, részegen „feleségét üzi, kergeti, veri, rongálja, a kerteken ugrattya által” (Marosillye, 1718 február); a részeg lelkész „egy alkalmatossággal, mikor a praedicálószerbe fel akarna menni, a praedicálószerket meg nem kapta volna, ha-nyatt leesett volna” (Marosillye, 1718 december).

Római katolikus. A helyi csizmadia megharagudott a református lelkészre és minden vagyonát a római katolikus egyházra hagyta, végül visszavonta és református lelkész temet-te el (Marosillye, 1779/4-to).

Román. „Az oláh zenebona által esett közönséges romlás” miatt gondok vannak a gyü-lekezet vagyona körül (Marosillye, 1790/3-o).

Sodomita. Ezzel vádolják a lelkészt (Marosillye, 1718/december).

Szelídség. Panasz a lelkészre, amiért „in vita communi se a galambi szelídség, sem a ki-gyói okosság ökegyelmében nem látszik, midőn házsártosságával, veszekedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódásával” híveit elidegeníti (Marosillye, 1790/1-o).

Szószerk, prédikálószerk. A részeg lelkész „egy alkalmatossággal, mikor a praedicálószerbe fel akarna menni, a praedicálószerket meg nem kapta volna, hanyatt leesett volna” (Marosillye, 1718/december).

Temető. „A temetőhely is igen fogyatkozott pusztá állapotba találtaték, amely kertelés nélkül tartattatván, mindaz, hogy a sírhalmok marháktól tapodtatnak, sertésektől túratatnak, mindaz, hogy arról a tiszteletes parochus semmi hasznót nem vehet, amely do-log szegény is, káros is, vétek is” (Marosillye, 1795/8-szor).

Templom. Panaszol az eklézsia, hogy a részeg lelkész „a templomba is részegen mégyen bé” (Marosillye, 1718/december); ha valaki egy hónapig nem jár templomba, vagy három egymás után következő úrvacsoraosztáson nem jelenik meg, az olyant ki kell közösi-teni (Marosillye, 1779/3-tio); „1749-ben ezen helységnek örökös, köből épült szép templo-ma a pápista possesoratus által erőszakoson elfoglaltatott volna” az istentiszteletet azóta

„a parochialis ház végibe ragasztott, sövényből font kis oratoriumocskába folytatták” (Marosillye, 1797/5.); az erőszakkal elvett templom helyébe újat építenek, a gyülekezet példás ügyszeretetét dicséri a vizitáció (Marosillye, 1797/5.); jelen templomot 1796 májusában kezdték el építeni és 1797-ben már készen állt, lásd a részletes költségkimutatást (Marosillye, 1803/V.).

Templomfoglalás. „1749-ben ezen helységnek örökös, kőből épült szép temploma a pápista possessoratus által erőszakoson elfoglaltatott volna” az istentiszteletet azóta „a parochialis ház végibe ragasztott, sövényből font kis oratoriumocskába folytatták” (Marosillye, 1797/5.).

Textiliák. Hiányzik egy kis méretű, lenből készült terítő (linteolum) (Marosillye, 1700/III.); az úrasztali textiliák felsorolása (Marosillye, 1871/11-mo/1–9.); lista (Marosillye, 1795/14-szer/1–9); kiegészül a készlet (Marosillye, 1804/VII.).

Tóga. A vizitáció „sajnálva tapasztalva, igaz, hogy tiszteletes uram nem papi törvényes köntösébe (hosszú papi tógába), hanem fekete caputba vivé véghez isteni tiszteletét” (Marosillye, 1795/2-szor).

Torony. „Akkor [1795-ben] ezen ekklézsiának volt 2 harangja a fa haranglábon, a harmadik és nagyobbik harang pedig volt a dévai várban, ahová a régi zűrzavaros időben bátorságnak okáért vitetett volt, amellyről a most említett 1795-béli visitatióban emlékezet is tetetett volt, pucto 17-mo. Már most azon harang is sok szorgalmatos utána való járás által hazaszerezettvén, ezen ekklézsiának vagyon most 3 szép harangja a templomnak félig felépült kötornyában” (Marosillye, 1802/XVII.).

Úrvacsora. Panasz Dési Miklós lelkészre, hogy gyakrabban részeg, mint józan, ilyenkor italért a faluban jár, sőt „az ecclesianak lelki áldozatit kotyogós és részeges fővel mutattya bé az Isten eleiben”, egyházi jövedelmét inkább italra költi, „mint magának és családnak ruházattokra és tápláltatásokra”, részegen „feleségét üzi, kergeti, veri, rongálja, a kerteken ugrattya által” (Marosillye, 1718/február.); ha valaki egy hónapig nem jár templomba, vagy három egymás után következő úrvacsoraosztáson nem jelenik meg, az olyant ki kell közösiíteni (Marosillye, 1779/3-tio); az úrasztali kellékek felsorolása (Marosillye, 1781/11-mo/10–13.).

Verés, verekedés. Panasz Dézsi Miklós lelkészre, hogy gyakrabban részeg, mint józan, ilyenkor italért a faluban jár, sőt „az ecclesianak lelki áldozatit kotyogós és részeges fővel mutattya bé az Isten eleiben”, egyházi jövedelmét inkább italra költi, „mint magának és családnak ruházattokra és tápláltatásokra”, részegen „feleségét üzi, kergeti, veri, rongálja, a kerteken ugrattya által” (Marosillye, 1718/február.); panasz a mesterre, mert a parasztgyermekkel vereti a nemesek gyermekeit, nem akar istentiszteletet tartani, ha a lelkész hiányzik és nem a kellő énekeket választja a prédikációhoz (Marosillye, 1795/4-szer).

Veszekedés. Panasz a lelkészre, amiért „in vita communi se a galambi szelídség, sem a kigyói okosság ökegyelmében nem látszik, midőn házsártosságával, veszekedésre hajlandó sebességével, illetlen szitkozódásával” híveit elidegeníti (Marosillye, 1790/1–o).

Latin szavak és kifejezések jegyzéke

a coetu et communione sanctorum – a szentek gyülekezetéből és közösségéből
a coetu sacro fidelium – a hívek szent közösségétől
a communi cassa – a közös pénztárból
a communione sanctorum – a szentek közösségéből
a congesto usque ad ulteriorem ecclesiae dispositionem – az összegyűjtéstől az egyházközség következő rendelkezéséig
a meridie – délről
a ministerio sacro arcebitur – a lelkeszi szolgálattól eltiltatik
a ministerio solo, sed et a communione sacra arcebitur – nemcsak a lelkeszi tisztség gyakorlásától, de az úrvacsoravételtől is eltiltatik
a modo debito – a szükséges, szokásos módon
a modo in posterum – ily módon a jövőben
a nunc in posterum – mostantól fogva a következőkben
a potiori – a többségtől
a potiori ordine ibidem memorato – az ott említett részletes sorrendben
a proportione – arányosan
a proportione facultatum – lehetőségekhez mérten
a proportione redemptae suae possessionis – visszaváltott/-vásárolt birtokával arányosan
a septemtrione – északról
a solidis materialibus – szilárd, kemény anyagból
a termino ad terminum – határidőtől határidőig
ab altera – másfelől
ab altera parte – másfelől, más részről
ab antiquo – régóta
ab initio – kezdettől
ab initio anni – az év kezdetétől
ab ipso levationis termino – a kamatra való kiadás időpontjától
ab occidente – nyugatról
ab officio – hivatalból
ab oriente – keletről
ab utrinque – mindkét oldalról
abalienál – elidegenít
abecedarius – alsó fokú, elemi osztályba járó gyermek, tanuló
abscindál – elszakaszt, megfoszt

absens – hiányzó
absentál – hiányzik
absentia – hiány
absolutionalis – felmentő levél
absolutor – felszabadító, feloldó
absolvál – felment
absorbeál – elnyel, elpárolog, felszív
abstineál – tartózkodik
abusál – visszaél
abusus – visszaélés
accedál – beleegyezik, hozzájárul
accelerál – siettet
acceptabilis – elfogadható
acceptál – elfogad
acceptatio – (el)fogadás
accessio – növekedés, szaporodás, járulék
accessus – bejárat, bejárás
accidentia – esetleges, járulék (bevétele), esetlegesség
accludál – bezár, elzár, csatol, mellékel
acomodatio – alkalmazkodás, beilleszkedés, viselkedés
accrescál – növekedik
accrescentia – növekedés
accurate – pontosan, alaposan
accuratio – pontosság
accusat eos – vádolja őket
accusator – vádló
acquirál – be-, megszerez, (meg)keres
acquisitio – beszerzés, szert tesz valamire, kereset
acta – (ok)irat
actio – temetési beszéd
activitas – cselekvés, tevékenység
actor – felperes, temetési szónok, cselekvő, szószóló
actoratus – felperesség
actu – jelenleg, most, hivatalos eljárással
actualis – jelenlegi
actualiter – ténylegesen, valósággal
ad ampliorem discussionem et confirmationem – alaposabb vizsgálat és megerősítés végett
ad captum discipulorum suorum accomodat – alkalmazza (ti. a tananyagot) tanulói értelmi képességéhez
ad casum investigationis – vizsgálat, nyomozás esetére
ad certas necessitates – meghatározott, bizonyos szükségekre

ad cohabitandum – együttélésre, együttlakásra
ad communicandum – közlésre, kihirdetésre
ad confrontandum – szembesítésre
ad contentationem ecclesiae praedictae – az előbb nevezett egyházközség kielégítésére
ad debitas manus – méltó, illetékes kezekbe
ad distrahendum – eladásra
ad diversas ecclesiae necessitates – az egyházközség különböző szükségére
ad ecclesiasticos occurrentias – egyházi eseményekre, eshetőségekre
ad elocandum quo meliori modo fiendum – a lehető legjobb módon történő kiadásra
ad evitandas ulteriores altercationes – az utólagos civakodások elkerülése végett
ad exequendum – végrehajtás végett
ad finem – a végéig, valami célra
ad foenerandum – kamatra kölcsönözve
ad foenus legale – törvényes kamatra
ad formam aliarum ecclesiarum – más egyházközségekhez hasonlóan
ad futuram considerationem – jövődő megfontolásig
ad futuram rationem – a következő számadásig
ad futuras necessitates – jövődőbeli szükségekre
ad improtocolandum – bejegyzés végett, jegyzőkönyvbe vétel végett
ad incassandum – behajtásra
ad mentem fundatorum – az alapító szándéka szerint
ad necessitates ecclesiasticas – az egyházközség szükségére
ad nulendum – megsémmisítésre, érvénytelenítésre
ad nulendum adulteri – a házasságtörés érvénytelenítésére
ad omnium contentum – mindenki megelégedésére
ad onus sublevandum – a teher megkönnyítésére
ad pia opera – kegyes szükségekre
ad praesentem visitationem – a jelenlegi vizitációig
ad privatos usus – saját, magánhasználatokra
ad promovendum – előléptetésre, előmozdításra,
ad prosequendum – kivizsgálásra, nyomozásra
ad rationem reddendam – számadási kötelezettségre
ad refundandum – visszatérítésre

ad sacra administranda – a sákrámentumok kiszolgáltatására
ad sequentem demonstrationem – a következő számadásig
ad sequentem rationem – a következő számadásra
ad tenorem visitationis – a vizitáció [jegyzőkönyvének] értelmében
ad tollendam omnem in posterum difficultatem – minden további nehézség elkerülése végett
ad tollendum controversiam – a nézeteltérés megszüntetése végett
ad ulteriorem usque dispositionem – a következő rendelkezésig
ad ultimum – az utolsóig
ad usus necessarios – szükségekre
ad varias necessitates et ecclesiae necessitudines – különböző szükségekre és az egyházközség szükségére
ad vota secunda – a második házasságra
addál – hozzátesz
adgrediál – megtámad, rárohan
adhibeál – hozzáad, kiad
adhortatio – buzdítás, biztatás, megintés
adhortatoria – fenyegető, buzdító
adigál – erőltet, kötelez, kényszerít
adjiciál – hozzátesz, fordít, irányoz
adjudicál – megítél, odaitél
adjungál – mellétesz, mellérendel
adjurál – beesket, felesket
adjustál – megítél, odaitél, kiigazít, rendez
adjutor – segéd, segítő
admaturationem – siettetés
administrál – igazgat, felügyel, kézre ad, adósságot megad
admissio – (be)bocsátás
admittál – bebocsát, elfogad, beenged
admoneál – figyelmeztet, megint
admonitio – megintés
adoptál – befogad
adparatus – készület, eszköz
adplacidál – jóváhagy, kedvez
adplicál – alkalmaz, hozzátesz, hozzáilleszt valamihez
adscribál – felír
adsignál – folyósít, rendel
adsignatio – juttatás, kiutalás
adistentia – segítség
adstringál – kényszerít, kötelez
adtestál – bizonyít, írásban tanúsít
adtestator – bizonyító
aedificium – építmény
aedilis – építőmester, kurátor, felügyelő, egyházfi

aequaliter – egyenlően
aequalens – egyenlő, ugyanolyan
aequalenter – egyenlőképpen
aere parato – készpénzben
aestimál – felbecsül, felértékel
aestimatio – becslés, érték megállapítás
affuturi – a jövődöbelinek, a legközelebbinek
ágál – eljár
agendi modus – istentiszteleti mód
agens – ügyvéd, megbízott, biztos
agentia – a református egyház bécsi ügyvivő-sége
aggravál – (meg)terhel, vádol, súlyosbít
agitál – mozgat, ösztönöz, tárgyal
agnoscál – elismer
albo calculo – helybenhagyólag (szó szerint: a fehér megszámlolásával, értds: a jóváhagyó szavazatokat jelentő fehér golyók megszámlálása után)
alienus – idegen, valamivel nem egyező, kedvezőtlen
alioquin – másképpen
alioquin facturi severiori subjacebunt censurae – másképpen kemény büntetés alá vettetnek
allaborál – iparkodik
allegál – állít, felel, küld
allegatio – indoklás, elküldés
alleviál – enyhít, könnyít
amandál – elküld, eltávolít
amotio – elmozdítás, félretevés
amoveál – elmozdít, elhelyez
amplectál – teljesít, elfogad, magáénak érez
angaria – fogattal való szállítás, fuvar
animadversio – figyelmeztetés
animadvertál – figyelmeztet, fenyt, büntet
anno sequenti – a következő évben/évre
annuál – jóváhagy, bejegyezik
annuale interusurium – évi kamat
annualis – évi
annuatim – évenként
annus et dies collationis – az adományozás éve és napja
ante omnia – mindennek előtt
ante terminum mutationis – elköltözés előtt
antecessor – előd, ő
anticipál – megelőlegez
anticipato – előlegben, megelőzően
anxietas – félelem, aggodalom, szorgalom
apellatio – fellebbezés
appertinentia – tartozék
applacidal – jóváhagy, helybenhagy
applausus – öröm, taps

approbál – jóváhagy, helyesel
appropriál – kisajátít
apromittál – megígér
apud fideles manus – hiteles kezekhez
arenda – bér, haszonbér
arendae perceptor – haszonbér szedője
arkus – ívlap, boltív
armilustrum – katonai szemle
articularis poena – törvény szerinti büntetés
articulatiter – törvény szerint
articulus – törvénycikk
asseccurál – biztosít
assessor – ülnök
assignál – tulajdonít, feljegyezt, kiutal, megbíz
assignatio – jegyzés, utalvány
assistál – segít
assistentia – segítség
assumál – felveszt, magára vállal, pert tárgyal
attendál – figyel
attestatio – hitelesítés, tanúsítás, tanúvallo-más, bizonyágtétel
auctoritas – tekintély, tanács, akarat
auctorál – felhatalmaz
auditor – hallgató, gyülekezeti tag
auditores qui compauerunt – a hallgatók, akik megjelentek
aufugiál – menekül, elszökik
augmentum – növekedés, szaporodás
aulicus consiliarius – udvari tanácsos
authentice – hitelesen
authentizál – hitelesít
authorál – engedélyez, felhatalmaz
authoritas – tekintély, befolyás, parancs, hatáskör
aversio – elfordulás, kitérés
batailon – zászlóalj
bataillons commando – zászlóaljparancsnok
bene quidem – nyilvánvalóan jó
benefactor – jótévő
beneficium – szolgálat, jótétemény
bibite ex hoc omnes – igyatok ebből mindnyá-jan
blasphemus – istenkáromló, szentségtörő
bonificál – kárpótol, megtérít
bonumok – javak
brachialis executio – karhatalommal történő végrehajtás
brachio mediante – karhatalom által
brachium – karhatalom
brileant – briliáns
calculál – kiszámít
calculus – számítás
calumnia – vád, rágalom
cancellista – írnok, íródeák

candidatio – jelöltség, jelölés
canonica poena – kánon szerinti büntetés
canonice – kánon, törvény szerint
cantonista – nem fegyveres szolgálatot teljesítő katona
capacitas – képesség
capax – képes
capitalis – tőke
caput – fej, fejezet (bibliai könyvé is), csuklya
cassa carentia – pénztárhány
castigál – fenyít, megfedd
casu in contrario – ellenkező esetben
catalogus – lajstrom, névsor
cathedra – szécsék
cathedralis functio – szécséki szolgálat
causa – ügy, per
causal – okoz
cautio – bánatpénz, óváspénz
caveál – előrelát, jótáll, óvakodik
cavenst sistál – jótáll, biztosítékot ad
cavillum – szérszálhasogatás, kötekedés
cedál – megy, eljut, valamivé válik, átenged
celebrál – lefolytat, tisztel, istentiszteletet tart
censeál – megítél, megvizsgál
censura – ítélet, megrovás, büntetés, vizsga, vizsgálat
certificál – bizonyít, igazol, perbe idéz
certis ex rationibus – nyilvánvaló okokból, megfontolásokból
cessál – késik, szünetel, megszűnik, hiányzik
character – állás, rang, cím, sajátosság, ismertető jegy
chirurgus – seborvos, borbély
chorus – karzat
cimiterium – temető, cinterem
circa finem – a vége körül, kb. a végén
circiter – körül-belül
circulus – kör
circumjacens – környező, környékbeli
circumscripção – körülírás, körzet, kerület
circumstantia – körülmény
circumstantialiter – körülményekből adódóak
citál – idéz
citra honestum casum necessitatis – kényszerűségből származó nyomós ok nélkül
clandestine – titkon
classis – osztály(terem)
clausula – záradék
coadjunctus – társsegéd
cohabitál – valakivel együtt lakik
cointelligenter – egyetértve
cointelligentia – egyetértés
colál – művel, tisztel

collál – összehord, egybevet, pénzt adományoz
collatio – pénzbeli adomány
collationalis – adománylevél
collatum – pénzbeli adomány
collecta – pénzgyűjtés, összegyűjtött pénz
collector – gyűjtő
collisio – összeütközés, vita, civódás
colonialis sessio – jobbágytelek
colonus – jobbágy
commembrum – tagtárs
commendál – ajánl
commendans – parancsnok
commissarius – biztos, megbízott
commissio – meghagyás, megbízás, rendelet, megbízólevél
committál – rábíz, megparancsol, elrendel, elkövet
commoditas – kényelem
commorál – lakik
commune terrenum – közterület
communi consensu – közös egyetértéssel, közmegegyezésből
communi omnium ecclesiae membrorum consensu – az egyházközség minden tagjának egyetértésével
communi voto ecclesiae – az egyházközség teljes egyetértésével
communicál – közöl, megbeszél, megegyezik
communicatio consiliis et unitis viribus – közös tanáccsal és egyesült erővel
communicatis cum inspectoribus curatoribus consiliis – miután véleményeiket közölték az egyházmegye gondnokaival
communio – úrvacsora
communio administratioja – úrvacsora kiszolgáltatása
communis ecclesiastica inquisitio – rendszert, megszokott egyházi vizsgálat
communitas – közösség, község
compagnia – század
compareál – megjelenik, előáll
comparista – kb. harmadik osztályos elemista
compellál – (fel)szólít, megnevez, vádol
compensatio – kiegyenlítés, (pénz) visszafordítása, megtérítés
comperiál – pontosan megtud, tudomására jut, ismerté, bizonyossá válik
comperta rei veritate – az ügy valósága kiderülven
competál – illet valakit, talál, megfelel
competáló – megfelelő, kijáró
competens – jogos, kötelező, illetékes
competens forum – illetékes törvényszék

competentia – jövedelem, illetmény, járandóság
complanál – megbékéltet, kiegyenlít, meg-
 egyezik
complanatio – megegyezés, kiegyenlítés
complementum – beteljesítés, kiegészítés
comportál – viselkedik
compositio – egyezés, vállalás
compossessor – társbirtokos
comprimál – kötelez, megerőszakol
comprobál – bizonyít, dicsér, javall
compulsorium (mandatum) – vallatást elrende-
 lő parancs
computál – számol, kiszámít
computatis omnibus computandis – beszámít-
 va minden beszámítandót
computus – számvetés, költségterv
concambium – csere
concernál – illet
concernens – illetékes
concertál – megvitát
concertatio – vita, háborgás, háborúság
concessum est – elengedettett, megenged
concilium – tanácskozás, tanácskozástestület
concludál – határoz
conclusio – határozat
conclusum – határozat, következtetés
concordál – egyetért, megegyezik
concumulálódik – felhalmozódik
concurrál – hozzájárul valamihez, összefut,
 egyesül, befolyik
condidentia – alkotó elem, rész
conditio – állás, állapot, feltétel
condonál – megbocsát, megajándékoz
conferál – ad, adományoz
conferens – adományozó
conferentia – egybegyűltek, tanácskozás
confessio – vallomás, hitvallás
confirmál – megerősít
confiscál – elkoboz
confiteál – megvall
confluál – összegyűl
confluentia – egybegyűlés
conformál – hozzá alkalmaz, előállít, alakít
confrontatio – szembesítés, összevetés
confundál – összezavar, összevegyít
confusio – zavar, rendetlenség
congerál – összegyűjt
congestum – felhalmozott, összegyűjtött va-
 gyon
conjectál – hozzávet, gyanít, következtet
conjectura – hozzávetés, gyanítás
conjugista – kb. negyedik osztályos elemista
conjunctio – egyesülés
conjunctis viribus – egyesített erővel

conmorál – ld. commorál
connectál – összeköt, következtet
connumerál – beleszámít, összeír
conregius – társtanú
conscindál – szétszakít, kiszakít
conscribál – összeír
conscriptio – összeírás
consensus – egyetértés, egyezés
consentiál – egyetért, együtt érez
consequenter – következőképp
conservál – megőriz, kímél
conservatio – fenntartás, megőrzés, eltevés
considerabilis – jelentős, figyelemre méltó
considerál – figyelembe vesz, megtekint,
 megfontol
consideratio – vélemény, megfontolás, észre-
 vétel
consideratis considerandis – megfontolván a
 megfontolandókat
consignál – összeír
consistorialis – presbitéri
consistorialis confluentia – presbitériumi gyű-
 lés
consistorium – presbitérium, egyháztanács
consolál – megvigasztal, kárpótol
constál – megáll, hitelesnek bizonyul, nyil-
 vánvaló, kiderül
constanter – állhatatosan
constituál – elkészít, elrendez, beállít
constitutio – elkészítés, elrendezés, kineve-
 zés, felállítás, rendelet, végzés
consultál – tanácsot kér
consumál – elhasznál, megemész
consummál – összefoglal, összeszámol, elké-
 szít
contemnál – lekicsinyel, kigúnyol, megvet
contentál – kielégít valakit, kárpótol
contentatio – kielégítés, kiegyenlítés, megfi-
 zetés
contentum – megelégedés, elégtétel
contentus – elégedett
contestál – tanúsít, megerősít
continentia – mérték, tartalom
continuál – folytat
continuo – folyamatosan
continuus – folytonos, szakadatlan, összefü-
 gő
contractualiter – szerződésileg
contractus – szerződés
contradicál – ellentmond
contradictorium forum – vitató szék
contrahál – szerződést köt
contraveniens – vétkes, törvénszegő, ellen-
 kező, vitatkozó
contribuál – hozzájárul, fizet, adózik

contributio – adó, szolgáltatás
controversia – ellentét
controvertál – ellenkezik, tiltakozik, perel
contumacia – makacsság, megátalkodottság
contumaciter – makacsul
contumax – megátalkodott, engedetlen, makacs
convalescál – felerősödik
conveniál – egybegyűl, megegyezik
conventio – megállapított fizetés
conventional – szerződött
conventionaliter – szerződés, megegyezés szerint
conventus – összejövetel, gyűlés, gyülekezet
conversatio – társalgás
convertál – fordít
convincál – (törvényes úton) elmarasztal
convocál – összehív
coperta – boríték, fedőlap
copia – másolat, bőség
copiáztat – másoltat
copula carnalis non fuit – a házasság elhálása nem történt meg (szó szerint: testi egyesülés nem volt)
copulál – esket, összekapcsol
copulatio – esketés
coram consistorio – a presbitérium előtt
coram fide mediante adtestante regio – becsület és hiteles tanú előtt
coram foro vizitatorio – a vizitáló hatóság előtt
coram regiis – közbírók előtt
coram Sancta Visitatione – a Szent Vizitáció előtt
coramizál – láttamoz
coramizans – láttamozó, tanú
coramizans regius – láttamozó közbíró
corporali (ut dicitur juramento) deposito – ún. nyilvános eskü letételével
corpus – test, kötet, testület
correctio – javítás, javulás, tatarozás
correptio – dorgálás
correspondenter – viszont
corrigál – helyrehoz, kijavít
corripál – megfedd, korhol, vádol
creditor – hitelező
creditríx – hitelező (nő)
cubulus – kőből
culinare – konyhai, konyhára való (élelmiszer)
culpál – hibáztat, vádol
cultivál – gondoz, megművel
cultizál – istentiszteletet tart
cultura – művelés

cultus – tisztelés, imádás, istentisztelet, templomi szolgálat
cum accessione – járulékkal, növekedéssel
cum accurata distinctione – pontos megkülönböztetéssel
cum adsistentia curatoriali – gondnoki segítséggel
cum animadversione – figyelmeztetéssel
cum authentia – hitelesítéssel
cum christiana condolentia – keresztyéni együttérzéssel, sajnálattal
cum consensu – egyetértéssel
cum consignatione diei et mensis – a nap és a hónap feltüntetésével
cum consignatione fodinarum et rotarum stompalium – a bányák és a kölyűmalom kerekeinek számát feltüntetve
cum declinatione juramenti – az eskü elmondásával
cum dolore – fájdalommal, szomorúsággal
cum fine anni – év végével
cum foenere – kamattal
cum inscriptione – felirattal
cum interesse – kamattal
cum interusurio – kamattal
cum laude – dicsérettel
cum pleno omnium consensu – mindenek teljes egyetértésével
cum protestatione – tiltakozással
cum reflexione – tekintettel
cum suo interesse – kamatjával együtt
cum suplemento – kiegészítéssel
curatela – gondozás, gondnokság
curatoralis provisio – gondnoki felügyelet
curatrix – gondviselő nő
curavit fieri – készíttette, adományozta
curialista – egytelkes nemes
curiosuskodik – érdeklődik valami felől
currál – fut, folyik
currus – szekér
dat, dicat, dedicat pater moestus – adta, ajánlódkozta, odaszentelte a szomorú, gyászoló apa
de anno in annum – évről évre
de bonis ecclesiasticis – az egyházközség javairól
de caetero – a következőkről
de functione – hivataláról
de futuro – a jövőben
de meliori commendál – jó szívvél ajánl
de omni meliori commendál – minden tekintetben jó szívvél ajánl
de perceptis et erogatis – a bevételekről és a kiadásokról
de praesenti – jelenleg, most

de proprio – a sajátjáról
de reliquo – a többről
de stabili fundo – biztos pénzalapról
debita solemnitate – illő méltósággal
debito loco et tempore – megfelelő helyen és időben
debito modo – szokott, megfelelő módon
debito tempore – megfelelő időben, idejében
debitor – adós
debitrix – adós (nő)
debitum – adósság
decedál – meghal
decernál – rendel, adományoz
decessus – halál, elhalálozás
decidál – határoz, dönt
declarál – kinyilvánít, megismertet, tisztáz
declaratio – nyilatkozat
declinál – ragoz (grammatika), elhajlik, elutasít
declinista – alsó fokú osztályba járó diák
decretum – rendelet, végzés
deducál – levezet
defalcál – beszámít, levon, leszámít
defalcatio – levonás, beszámítás
defectus – hiány, hiba
deferál – ajánl, enged, eleget tesz
deficiál – hiányt szenved, elfogy, kitér, meghal
deficiunt – hiányoznak
definiál – végez, meghatároz
defraudál – megcsal, becsap, megkárosít
defunctus – elhunyt
defungál – szolgálatát megszakítja
delatio – árulás, vád
delegál – elküld, kiküld
deliberatum – határozat, végzés
demendál – elvesz, kivesz, kimér
demereál – kiérdemel
demonstratio – kimutatás, számadás
denegál – (meg)tagad
denominál – kinevez, megnevez
dependeál – függ
dependenter – függő
deperditum – elvesztett
deponál – megőrzés végett valamit letesz, eltesz
deposito juramento – eskütétel után
depositorium – raktár, tárház
depositum – letét
deprecál – kér, könyörög, kéréssel elhárítani igyekszik
deprehendál – megragad, rajtakap, felfedez
depurál – kitisztít, valamilyen ügyet tisztáz, adósságot megad
depuratio – lerovás, tisztázás

deputál – küld
deputatio – követség, bizottság
deputatum – járandóság
deputatus – követ, küldött
deserál – elhagy
desinteressatus – érdektelen, nem érdekelt, független
desistál – eláll valamitől, valamivel felhagy
desolálódik – elpusztul, néptelenné, lakatlan-ná válik
destinál – rendel, valahová valakinek szán, megállít
desummál – (pénzt) behajt, felvesz, megtérít
determinál – meghatároz, határoz
determinatio – végzés, határozat
determinative – határozatilag
detractio – levonás
detrhál – levon
deveniál – rászáll (a vagyon), átszarmazik
devolvál – esik, szarmazik
devotio – áhitat, istentisztelet
dexteritas – rátermettség, igazság, egyenesség
diarium – napló, egyházközség életéről vezetett könyv
die subsequenti – következő nap
dietim – naponként
differál – különbözik
difficultál – nehezményez, kifogást emel
difficultas – nehézség, számadásban észlelt hiány
digni poena – méltó büntetés
dignus reprehensione – feddésre méltó férfi
dijudicatio – megítélés, döntés, ítélet
dilatatio – kiterjedés, kiterjesztés
dilatio – perhalasztás
diligentia – szorgalmatosság
dilucidál – tisztáz, érthetővé tesz
dilucidatio – felvilágosítás, megértetés
diminutio – kisebbités
directio – igazgatás
diremtio – elválasztás, megszüntetés
disciplina – fegyelem, fegyelmezés
disciplina ecclesiastica – egyházfegyelem
discurál – értekezik, tárgyal
discursus – beszélgetés, beszéd
discutiál – értekezik, tárgyal
discutio – széthúzás, háborúság
disgustálódás – elkedvetlenedés, ízetlenség, ellenkezés
dislocál – helyéről elmozdít, áthelyez
dispensál – feloszt, felment
disponál – rendelkezik, elrendez
dispositio – rendelet, határozat
dissensio – meg hasonlítás, véleménykülönbség
dissentiál – nem ért egyet, különbözik

dissidium – összekülönbözés
distinctio – megkülönböztetés, különválasztás
distingvál – szétválaszt, megkülönböztet
distrahál – elszakaszt, elválaszt, elad
disunita ecclesia – nem egyesült (görögkeleti) egyházközség
diversis vicibus – többször is
diverso pretio – különböző áron
divertál – eltérít, kitér, megszáll
divisionalis – osztálylevél
divortial – elválík
divortium – válás
doceál – tanít, bizonyít
domatim – házanként
domestica exactio – pénztári ellenőrzés, adó-behajtás
domesticus curator – egyházközségi gondnok
dominale forum – úriszék, földesúri törvényszék
dominus terrestris – földesúr
donatio – adomány
donatione mediante – adományozással
dualitas – kétharmad rész
durál – megmarad, kitart
durante visitatione – vizitáció alatt
e converso – másfelől
e gremio ecclesiae – a gyülekezet kebeléből
e gremio suo – saját kebeléből, testületéből
e proprio – sajátjából
ea modalitate – oly módon, aképpen
ecclesiastica censura – egyházi vizsgálat, büntetés
ecclesiastica disciplina – egyházfegyelem
ecclesiasticum beneficium – egyházi jövedelem
edictum – rendelet, parancsolat
effective – ténylegesen, hatékonyan
effectuál – véghezvisz
effectuatio – végrehajtás
effectum – végrehajtás, kivitelezés
eliminál – eltávolít
eliminatio – eltávolítás
elocál – bérbe/kamatra kiad
emanál – ered, támad, előáll, kiállít
emenda lingvae – nyelvvaltság
emergál – kiemelkedik, keletkezik, támad
emeritus – érdemes, kiérdemesült, kiöregetett, nyugalmazott
emolumentum – előny, haszon, előmenetel
enixe – szorgalmasan, nyomatékosan
enodál – kibogoz, megmagyaráz
enormitas – szabálytalanság, rendkívüli nagyság
eo cum adjecta – azzal a megjegyzéssel
eo in casu – abban az esetben

erectio – felállítás, felépítés
erga condignam remunerationem – a méltó fizetésre nézve
erga contractuales – szerződések értelmében
erga sufficientes cautiones – elegendő biztosíték iránt
erga taxam – a díj iránt
erigál – felállít, elindít, elkezd
erogál – költ, fizet, pénzt kiad
eruál – felkutat, előás, kikeres
etiam brachio seculari – még karhatalom alkalmazásával is
etiam cum adsistentia curatorali – mégpedig gondnoki felügyelet mellett
etiam executione mediante – a végrehajtás által is
etiam in casu impossibilitatis – a lehetetlenség esetében is
etiam in casu necessitatis – szükség esetén is
evidens – nyilvánvaló
evidentissime – legnyilvánvalóbban
evitál – elkerül
evocatoria – perbe idéző levél
ex adverso – másfelől, a másik oldalról
ex affectu pravo et rancore privato – gonosz hajlamból és személyes gyűlöletből
ex clero – a papságból
ex commiseratione – könyörületből
ex consensu curatorali – gondnoki egyetértéssel
ex consensu etiam venerabilis tractus – a nagytiszteletű egyházmegye beleegyezéséből is
ex consilio totius ecclesiae – az egész egyházközség tanácsára
ex contemptu – megvetésből
ex debita penalitate adigáltassanak – megérdemelt büntetéssel kényszeríttessenek
ex deliberatione Sanctae Sedis – a Szent Szék végzése/döntéséből
ex errore – tévedésből
ex fragilitate humana – emberi gyarlóságból
ex fundamento – alapjából
ex generositate – jóindulatból
ex incumbencia officii – hivatali kötelességből
ex officio – hivatalból
ex officio sibi incumbente – hivatali kötelességből
ex omni parte – minden oldalról, mindenfelől, minden tekintetben
ex pia legatione – kegyes adományból
ex pio gloriae ac legis divinae zelo – az isteni dicsőség és törvény iránti kegyes lelkesedésből
ex pio zelo – kegyes célból

ex privata passione – személyes indulatból
ex propriis – a sajátjából
ex publico fundo – közös alapból, telekből
ex puncto obedientiae ecclesiasticae – az egyház iránti engedelmesség szabályai értelmében
ex scriptis et fide digna relatione – írásokból és hitelt érdemlő jelentésből
ex secularibus – a világiak közül
ex superabundanti – túláradó elnézésből
ex suplemento – a többletből, fölöslegből
examen – vizsga, vizsgálat
examinal – megvizsgál, mérlegel, vizsgáztat
exarendator – bérlő
exceptio – kivétel
excessus – elmenetel, kihágás
excindál – kiszakít
excipiál – kivesz
excommunicál – kiközösít, úrvacsorától eltilt
excommunicata – kiközösített, úrvacsorától eltiltott (nő)
excommunicatio – kiközösítés, úrvacsorától való eltiltás
excontentál – kielégít
excrescál – növekedik
excurrál – kimegy, utazik
excursio – utazás
excusatio – kifogás, mentség
executio – végrehajtás, kivégzés
executione etiam mediante – végrehajtás alkalmazásával is
executionis relatoria – végrehajtásról szóló jelentés
executor – véghezvivő, végrehajtó
exemplar – példány
exequál – végrehajt, behajt
exequutio – végrehajtás, behajtás
exerceál – gyakorol, tart
exercitium – gyakorlat, gyakorlás
exhibeál – kiállít, előterjeszt, előad
exigál – (adósságot) behajt, kikövetel
eximál – kivesz, kiemel, megfoszt, eltávolít
exitus – kijárás, kimenés
exmissio – kiküldés, kibocsátás
exmittál – kiküld
exoperál – kieszközöl, kieszel, kidolgoz
exorbitantia – kihágás, áthágás
expediál – küld, létrehoz, megír, (iratot) kiállít
expendál – (pénzt) kiad, megvizsgál, mérlegel
expensa – költség
expirál – eltelik, elmúlik
expirato termino canonico habeatur pro excommunicato – a kanon által megszabott idő lejártával legyen kiközösítve
explanatio – magyarázat, kifejtés

exponál – kiállít, előállít, kifejt, előterjeszt
expositio – fejtegetés, előadás, előterjesztés
expressál – kifejez, kimond
expressus – látható, kifejezett, küldött levél
exprimál – kifejez
exprobrál – szemére vet, panaszol
expunctio – eligazítás, elkészítés
expungál – kitöröl
expurgál – kitisztít, vád alól kitisztázza magát
expurgatorium juramentum – a vád alól feloldó eskü
exsolvál – kifizet
extál – létezik, van, kitetszik
extendál – kiterjeszt
exterminál – kiűz, kirekeszt (végre megold, befejez)
extirpatio – kiirtás, kigyomlálás
extractizál – kivonatol
extractus – kivonat
extrahál – kivon, kihúz, hivatalos iratot kiállít
extraneus – idegen, nem a faluban lakó, külső, kívülálló, nem egyházi
extraserialis – rendkívüli
exturbál – háborgat, kitaszít, kiver, elűz
exurgál – felemelkedik, felkerekedik
facies – képmás, alak, ábrázat, valaminek a külseje, oldala
facilitatio – könnyítés
facta oculatione per residentiae syndicum – miután a rendház ügyvivője szemlét tartott
facta reparatione – a javítás után
facultál – felhatalmaz, engedélyez
facultas – képesség, tehetség, jogkör
facultatio – engedély, bejegyzés, felhatalmazás
fasciculus – iratköteg
fassio – vallomás
fatalis – végzetes
fataliter – végzetesen, végképp
fateál – elismer, megerősít, magyaráz, megvall, elismer
fatens – tanú, valló, beismerő
fautor – pártfogó, patrónus, támogató
fide digna – hitelt érdemlő
fide mea mediante – lelkiismeretem szerint
fide mediante – hitelesen
fideliter – hűségesen
fides violatrix – hitszegő (nő)
figál – felállít, megtelepszik
filialis ecclesia – leányegyház
fine executionis – végrehajtás végett
fiscalis actio – kincstári per
fiscalis adistentia – ügyészi segítséggel
fiscalitas – kincstári birtok
foenerál – kamatozik

formale testamentum – szabályszerű, törvényes végrendelet
formalis conventio – szabályszerű díjlevél
formalis demonstratio – szabályszerű kimutatás
fraterne – testvériesen
fraternitas – testvériség, egyházmegyei lelkészek közössége
frequens – gyakori
frequentál – látogat
fructificál – gyümölcsötzet
frustrál – megghiúsul, eredménytelenné válik
fulminatum – koholt, hamis
functio – szolgálat, működés
fundamentum – alap
fundationalis capitalis – alaptőke
fundator – alapító
fundus – (pénz)alap, telek
fundus ecclesiasticus – egyházközség pénzalapja v. egyházközségi birtok
fungál – valamilyen állásban, tisztségben működik
fungens – valamely állásban vagy tisztségben működő személy
futura pro cautela – a jövődöbeli biztosítékra
gelima – kalangya
generalis notarius – egyházkerületi főjegyző
Generalis Szék – vármegyei szék
genuina declaratio – hiteles előterjesztés, bejegyzés, nyilatkozat
genuina demonstratio – valós, hiteles számadás
genuina informatio – valós, eredeti, hiteles információ
genuine – őszintén, hitelesen, pontosan
glandinatio – makkoltatás
glandinationis proventus – makkoltatásból származó jövedelem
grammatista – elemi osztályba járó tanuló
gratia – kegyelem, szeretetreméltóság
gravamen – alkalmatlanság, teher, sérelem
gravamina – panasz, alkalmatlanság, teher
gravis circumstantia – súlyos körülmény
gressál – előrehalad
gubernialis consiliarius – főkormányászéki tanácsos
Gubernium – Főkormányászek
habebuntur ab inde pro excommunicatis – legyenek ettől kezdve kiközösítve
habilis – kézben lévő
habitualis – megszokott, megrögzött
hac lege – ilyen törvénnyel
hac tamen cum clausula – mégpedig ezen záradékkal

hac tamen variatione – mégpedig azzal a különbséggel
hac vice – ez alkalommal
haereál – fennakad, függ, bizonytalan
haeres – örökös
hoc tamen posito – mégpedig ezzel a meggyással, rendelkezéssel
honorarium – járandóság, tiszteletdíj
honorifice – tisztelettel
ignominiose – gyalázatosan, megszégyenítő módon
illibate – romlatlanul, épen
illinál – ráken valakire valamit
immediate – azonnal
imminuál – kisebbít
imminutio – kisebbítés, megcsonkítás
immisceál – össze-, belekever
immobile – ingatlan
immoderate – mértéktelenül
immunitál – mentesít
impendál – pénzt fordít, felhasznál
impensa – költség
imperialis – birodalmi
impertinens – arcátlan, szégyentelen
impetál – vádol
impignorál – elzálogosít
impingál – erősen, nyomtatékosan ajánl
implantatio – beültetés
implorál – könyörögve kér
imponál – rátesz, kötelez, felad, felszólít
importál – behoz
impositio – rátevés, adás, tulajdonítás, kirovás
impraegnál – teherbe ejt
improtocolatio – bejegyzés, jegyzőkönyvbe vétel
inputál – betud, tulajdonít valakinek valamit, felró
in absentia personarum et individuorum ad id habiliorum – az itt birtokkal rendelkező személyek és egyének hiányában
in actibus ministerialibus – az istentiszteleti szolgálatban
in actis visitationis anterioribus – az előző vizitációk irataiban
in aere elocato et in externis fundis investitis – készpénzben kamatra kiadva és külső telkekbe, földterületekbe fektetve
in aliqua parte – bizonyos részben
in anno praeterito – az elmúlt évben
in capitali – tőkében
in casu extremae necessitatis – végszükség esetén
in casu vacantiae pastoralis – a lelkési állás megüresedése, lelkészhiány esetén

in causa matrimoniali – házassági ügyben, válóperben
in concreto – ténylegesen, valósággal
in conformitate aliarum ecclesiarum – más egyházközségekhez hasonlóan
in conformitate constitutionum ecclesiasticarum – az egyházi törvények értelmében
in conformitate mandati excelsi Regii Gubernii et Supremi Consistorii – a felsőges Királyi Főkörmányszék és a Főkonzisztórium rendelete értelmében
in continuata serie visitationis – a vizitáció folytatása rendjén
in copiis vidimatis – hiteles másolatokban
in cursu visitationis – a vizitáció folyamán, ideje alatt
in dualitate – kétharmadában
in duobus vasis apud manus curatorales depositus – két edényben, a gondnok kezébe letéve
in duplici exemplari – két példányban
in eo casu – abban az esetben
in eo etiam termino – még e határidőn belül
in eo statu – abban a helyzetben, állapotban
in extremis – a végeken, halálán
in facie Sanctae Sedis – a Szent Szék előtt
in fine visitationis – a vizitáció végén
in fracta charta – szakadt oldalon
in futura visitatione – a következő egyházlátogatáskor
in futuro – a jövődöben
in genere – általában
in granis – szemöl, szemes gabona
in gremio – kebelében, testületében
in gremio ecclesiae – az egyházközségben
in his tamen circumstantiis – ilyen körülmények között pedig
in hoc casu – ebben az esetben
in hunc finem – evégre
in instanti – helyben, nyomban
in investitura et in elocatis – befektetett és a kamatra kiadott pénzben
in ius advocat – törvénybe idéz, beperel
in locis et in vicinitatibus in contractualibus expressis – a szerződésekben megjelölt helyeken és szomszédságokban
in loco – helyben
in natura – természetben
in nodis – kötés, (zsúp, kéve)
in omnibus punctis – minden tekintetben, minden pontjában
in omnibus punctis et clausulis – minden pontjában és záradékában
in parata pecunia – készpénzben
in paratis – készpénzben

in paribus – két példányban
in periculo – veszélyben
in perpetua liga – örökös kötésben (ti. a második házasság eltöltése)
in perpetuum – örökre
in perpetuum fundum fructificandum – örökre kamatozó alapba
in piis usibus – kegyes használatra, célokra
in pleno ecclesiae et possessorum confluxu – az egyháztagok és a birtokosok teljes számú gyűlésében
in possibili plenitudine – a lehető legtöbben összegyűlve
in progressu – kezdetben, valamely folyamatban
in publicis aedificiis – a középületekben
in publico loco – nyilvános helyen
in puncto amotionis – az elmozdítás kérdésében
in puncto ecclesiasticae disciplinae – egyházfegyelem tekintetében, ami az egyházfegyelem kérdését illeti
in rebus ecclesiasticis – egyházi dolgokban
in redemptionem capitis – feje/élete váltására
in res politicis – világi dolgokban
in rotundo calculo – kerekben, felkerekítve
in serie erogationis – a kiadások lajstromában
in sessione consistoriali – presbiteri gyűlésen
in solidum – egészben, teljességgel
in specie – jelesül, tétélesen
in statu quo fuerunt – olyan állapotban, amelyben voltak
in sua formalitate – szabályszerűen
in suplementum antecederet compertae et exhibitae summae – az előbb említett és kézbesített összeg kiegészítéseként
in suspenso – függőben
in tantum – annyiban
in tertialitate – egyharmadában
in valore suo – valós árban
in viciniis – szomszédságában
in vidinatis copiis – hiteles másolatokban
in visitatione praeterita – az előző vizitációban
in vita communi – a hétköznapi életben
incassál – (pénzt) bevesz, behajt
incassatio – behajtás
inchoál – elkezd
incipiens – kezdő
inconsolate – térítésmentesen, vigasztalhatatlanul
inconsultis archidiacono et curatoribus – nem tanácskozva az esperessel és a gondnokokkal
incorporál – bekebelez

incurrigibilis – javíthatatlan
Inctus/a [in causam attractus/a] – alperes
incumbál – nekifekszik, hajlandó, kötelez, hatáskörébe esik
incurrál – megesis, hibáztat
indebita vexe – méltatlan bánásmód, alapatlan zaklatás
indebite tractál – illetéktelenül folytat
indecise – eldöntetlen
indigitál – kézzel bejegyez, említ
indigitatio – bejegyzés
individuum – egyén
indorsatio – hátirat
inducál – bevezet, rábír
indulgeál – elenged
indulgentia – engedékenység
industria – szorgalmatosság
industriosus – szorgalmas, munkás
ineál – belemegy, elkezd
infallibilis – hibátlan, csálhatatlan
infamis – rossz hírű, gyalázatos
inferál – előhoz, bevezet, említ
informál – tudósít, előad
ingrediál – belépik, bejön, befolyik, beír,
inhabitatio – lakás (valahol)
inheareál – ragaszkodik
inhibeál – megakadályoz, tilt
injungál – parancsol
injungál severe – szigorúan parancsol
innocens – ártatlan
inquirál – keres, kivizsgál, nyomoz
inquisitio – vizsgálat, vallatás
inquisitoria relatoria – vizsgálati jelentés
inserál – beilleszt, bevisz
inserviál – szolgál
insinuál – bejelent, tudat, értesít, bekebelez
insinuatio – bejelentés, előterjesztés, kezdeményezés
insistál – ragaszkodik, megállapodik, szorgalmaz
inspectio – ellenőrzés
instál – kér, kérelmez
instans – kérelmező
instantia – törvényszék, kérés
instructio – intézkedés, utasítás, rendezés, rendelkezés
instrumentum – oklevél, bizonyíték
instrumentum mortificatum – visszavont, érvényét veszett oklevél
insuper – azon felül, még amellett
intacte – épen, sérthetetlenül, érintetlenül
integre – egészben, romlatlanul, tisztán
intentál – irányoz, intéz, fenyeget, szándékozik
intentio – szándék

intentum – irány, szándék
interes – kamat
interessez – kamatot fizet
interessatio – érdekeltség, érdeklődés
interimalis coadjutor – ideiglenes segítőtárs
interimalis praeceptor – ideiglenes tanító
interimaliter – ideiglenesen
interminaliter – befejezetlenül
interpositio – közbeavatkozás, közbenjárás
intertentio – élelmezés, eltartás
interusurium – kamat
intervenial – közbejön, közbenjár
interveniens – később érkező
intimál – parancsol, rendel, (bizalmasan) javasol
intra anni cursum – még ez éven belül, az idén
intra bis quindenam – kétszer tizenöt napon belül
intra honoris limites – az illendőség határain belül
intra octavum – nyolc nap alatt
intra octavum vel quindenam – nyolc vagy tizenöt napon belül
intra quindenam – tizenöt nap alatt
introducál – bevisz, beiktat
introitus – belépés, hivatalba lépés, beiktatás
invalidus – rokkant
invehál – bemegy, rátör, szóval megtámad, ócsárol
inventál – megtalál, meglel, költ, leltároz
inventarium – leltár, jegyzék
investiál – (pénzt) befektet, felruház
investigatio – vizsgálat, nyomozás, vallatás
investigator – vallató, vizsgálóbíró
invitál – meghív, felszólít
invitatio – meghívás, felszólítás
irremissibiliter – elengedhetetlenül, megboctáthatatlanul, visszavonhatatlanul
irruptio – betörés, berohanás
iterál – megismétel
iterato – ismételten
iterum – ismét
judicium – ítélet
juramentum – eskü
jure officii – hivatali jogánál fogva
jure perpetuo – örök joga
jurisdictio – joghatóság
jus connubialis – házassági törvény
justa petenti non est denegandus assensus – a jogos kérést meg kell hallgatni
justo tempore – törvényes időben
justo titulo – törvényesen, jogosan
justum – jogos, igazságos

juxta – mellett, értelmében, megfelelően, szerint
juxta canonem praespecificatum – az előbb megnevezett kánon értelmében
juxta conventionem – megállapodás szerint
juxta demonstrationem coram exhibitam et legitimatam – a nyilvánosság elé terjesztett és hitelesített számadás szerint
juxta demonstrationem curatoralem – gondnoki számadás szerint
juxta demonstrationem exhibitam – az előterjesztett számadás szerint
juxta fori deliberatum – törvényszéki határozat szerint
juxta illud monitum Christi – Krisztusnak ama intése szerint
juxta legitimatam demonstrationem – hitelesített kimutatás szerint
lector – olvasó
legál – gyűjt, hagyományoz
legatio – adomány
legatum – adomány
legatus – küldött, ünnepen szolgáló kollégista diák
lege canonica – az egyházi törvény szerint
legitima naturalis tutrix – törvényes, természetes gondviselő, gyám (anya)
legitimál – igazol
legitimo modo – törvényesen
legitimus tutor – törvényes gyám
legumina – hüvelyes vetemény, zöldség
levál – megkönnyít, segít, felment, pert felvesz, pénzt kölcsönvesz
levissimo calculo – hozzávetőleges számítás-sal
libellus – könyvecske, levél
lignatio – fakitermelés
limitál – megállapít, meghatároz, korlátoz
limitaneus –határór
limitatio – megállapítás, meghatározás
linea – vonal
linteolum – lenkendő
liquidál – folyósít, felszámol
liquidum – pénzbeli adósság
liquidum debitum – pénzbeli adósság
litterale instrumentum – oklevél
locale praesbiterium – helyi presbitérium
locale – helyi
locis et vicinitatibus in eodem testamento expressis – ugyanabban a végrendeletben megjelölt helyeken és szomszédságokban
locumtenens – helytartó, helyettesítő, helybéli birtokos, hadnagy
lucrum – fényűzés, nyereség
ludi magister – tanító, iskolamester

magistratus – (világi) hatóság
malitia – gonoszság
mancitas – hiányosság, csonkulás
manet – marad
manuteneál – közben tart, ellenőriz, birtokol
marchalis congregatio – vármegyei közgyűlés
massa – tömeg, darab
materia – anyag
materiale – építőanyag
matrix – anyakönyv
medio temporis – időközben, idő alatt
memoralis – beadvány, feljelentés
mentio – említés
mentionál – megemlít
mera et absoluta potentia – nyers és teljes hatalommal (erővel)
merita satisfactione – megérdemelt elégtétellel
meritalis – lényeges, érdemleges
meritum – érdem
meta – határ
metalís – határlevél
metreta – véka
militaris status – katonai állapot, jelleg
militia – katonaság
minister – lelkipásztor
ministerialis actio – lelkészi szolgálat, istentisztelet, prédikáció
ministerialis functio – lelkészi szolgálat
minuta, minutum – fogalmazvány
missilis levél – elküldött, postázott levél
mobile bonum – ingóság
mobilia – ingóságok
modalitas – mód
modo meliori – legjobban módon
momentum – fontosság, súly, jelentőség
moneta – (pénz)érme
montanistica camera – bányászati kamara, bányahivatal
montur – katonaruha
morose – kedvetlenül
morositas – kedvetlenség
mortificál – kinoz, szenvedést okoz, zaklat, beszűntet
mortificatio – kínzás, zaklatás, bosszantás
moveál – (el)mozdít
naevus – sötét jellemvonás, hiányosság
natura – természet
naturale – termény, terményben való fizetés
neglectus – hanyag, hanyagság
negligál – hanyagol
negligens – hanyag
negligenter – hanyagul
negligentia – hanyagság

nemine contradicente – senki sem mondván ellent
neo introductus – újonnan beiktatott
nisi aegre vel absente pastore – hacsak a lelkész nem beteg, vagy ha hiányzik
nomen collatoris – az adományozó neve
nominanter – nevezetesen
nomine consistorii ecclesiastici – az egyházközségi presbitérium nevében
nomine visitationis – a vizitáció nevében
non obstante – nem állva útjában, nem akadályozva
notabilis – jelentős, feljegyzésre méltó
notabiliter – észrevehetően, szembeütően
notificál – közöl, értesít ad, megjegyez
notificatio – feljegyzés, ismertetés
notorie malitiosa – nyilvánvalóan rosszindulatú, álnok
notorius – nyilvánvaló
novae accessiones – új jövedelmek
numerizál – megszámlál, megszámoz
numerus – szám, sokaság (hivatali körzet)
ob miserabilem statum – nyomorult állapot miatt
ob penuriam victus – a szükséges élelmiszegek miatt
obedientia – engedelmesség
obsequiator – sóőr, sókerülő
obferál – ld. offerál
objectum – tárgy
oblatio – ajándék, felajánlás, önkéntes adomány, áldozat
oblatum – ajándék, felajánlás
obligál – kötelez
obligatoria – kötelezővény
obligentia – kötelesség
observál – megfigyel, figyelembe vesz, megtart
observatio – észrevétel, megfigyelés
obtingens – ráeső rész
obtingentia – illeték
obveniál – befolyik (jövedelem), valami közbejön
occupans – elfoglaló
occurál – mutatkozik, közbejön, felbukkan
occurentia – előadódó ügyek, ügyes-bajos dolgok
octaváztat – nyolc napi haladékat ad
oculál – szemlél
oculálás – ellenőrzés, felmérés, szemlélés, helyszíni szemle
oculatio – megsemmisítés
oeconomia – háztartás, gazdaság
oeconomica demonstratio – gazdasági számadás

oeconomicum – vagyoni ügyek
offerál – ad, ajánl
officiose – hivatalosan
officiose commendál – hivatalosan ajánl
officiose observál – hivatalosan megjegyez
officiosissime recommendál – igen melegen ajánl
omnibus argumentis – minden érvel
omnibus computatis – mindeneket össze-számlálva
omnibus modis et argumentis – mindenképpen és minden érvel
onus – díj, teher
opinio – vélemény, nézet, tan
opponál – valami ellenébe tesz valamit, ellenéz valamit
oratorium – imaház
ordinál – rendel, felszentel
ordinarie – rend szerint
ordinarium honorarium – rendes tiszteletdíj
ordinatio – rendelet, rendelés, felszentelés
original – eredeti
originalis – eredeti
originalis contractus – eredeti szerződés
pacifice – békésen
padimentum – padló
paeniteál – eklézsiát követ, bűnt megbán
parata pecunia – elkészített pénz, készpénz
parato aere – készpénzben
pariter – egyenlőképpen
parte alter inaudita – a másik fél meghallgatása nélkül
participatio – részesítés, megosztás
particulare consistorium – egyházközségi presbitérium
particularis demonstratio – részletes kimutató
pascuatio – legeltetés, legeltetési jog, legeltetési díj
pascuum – legelő, legeltetési jog
pater franciscanus – ferences szerzetes
pater praesidens – kolostor előjárója, perjel
paterne – atyailag
patiál – tűr, elszenvet
patrál – (bűnt) elkövet
patratum – bűntett
patrocinium – védelem, támogatás
patronus – pártfogó, kegyúr
patvarkodás – perlekedés
pecunia – pénz
penes attestatum ecclesiae – az egyházközség tanúsítása mellett/alapján
penes consensum curatorem – gondnoki bejegyzés mellett

penes contractuales – szerződések értelmében
penes insinuatum – írásos feljelentés mellett
penes litteras contractuales – a szerződés értelmében
penes litteras recognitionales – az elismervény szerint
penes minutam – fogalmazvány szerint
penes recepisse – elismervény ellenébe
penes recognitionales – az elismervények értelmében
penes solemnem protestationem – szabályszerű tiltakozás mellett
penitentialis hét – bűnbánati hét
pensio – fizetés
pensitál – mérlegel, fizet
per concambium – csere által
per contumaciam – engedetlenség által
per errorem – tévedésből
per incuriam – gondviselés hiánya miatt
per individua – egyénenként
per media legitima – törvényes eszközökkel
per modum lamenti – siránkozva
per negligentiam – hanyagság által
per non venit – mint meg nem jelent
per omnia sacra – minden szent dologra esküdözve
per partes – részben
per specifica – tételek szerint, tételesen
per specifica et totali defectus declaratione – külön-külön és a teljes hiányosság feltüntetésével
peracta – elvégezve
peragál – véghezvisz, elvégez, dönt, végrehajt
percentum – százalék
perceptionis libellus – bevételeket rögzítő könyvecske
perceptum – bevétel
perceptum primum – elsődleges, jelentős jövedelem
percipiál – bevesz, felvesz
percurrál – átfut, átnéz
peregrinans – külföldi tanulmányútra készülő/folytató diák
perficiál – tökéletesít
periclitál – veszélyeztet, veszedelemben fog, fenyeget
periculum – veszély
peripheralis bányásztiszt – körzeti bányásztiszt
perpetuál – állandósít, folyamatossá tesz
persequál – üldöz
perseverál – megmarad, kitart
personalis – személyes megbízott

personaliter – személyesen
pia collatio – kegyes adomány
pia fundatio – kegyes alapítvány
pia oblatio – kegyes ajándék, felajánlás
pium legatum – kegyes hagyaték
pius fundus – kegyes adomány
placidis – jószántából
placidis mediis – kellő, alkalmas eszközökkel
plena autoritate – teljes tekintélyével
plenarie – teljesen
plenipotentarius – teljhatalmú megbízott, meghatalmazott
plenipotentius inspector – teljes joggal meghatalmazott felügyelő, ispán
pleno numero – teljes létszámban
plus offerenti – a többet ajánlónak
poenál – büntet
poenalitas – büntetés
poenitentia – bűnbánat
ponderatis ponderandis – mérlegelve a mérlegelendőket
porro – továbbá
porticus – fedett tornác
portio – rész, birtokrész
positio – állítás, pont, hely
post admonitionem semel atque alias factam – első és második megintés után
post factam deprecationem – kérés, könyörgés után
post factas merita increpationes, comminationes – méltán tett szemrehányások és fenyegetések után
post iteratas admonitiones – ismételt megintések után
post mutuum concertationem – közös megvitatás után
post paternam admonitionem – atyai intés után
post unam et alteram admonitionem – első és második megintés után
posteritas – utód
posthabeál – mellőz, félretesz, elmulaszt
potentiose – hatalmaskodva, erőszakkal
potestas – hatalom
practizál – gyakorol
praeallegál – előbb kiküld
praecaveál – óvakodik, elhárít
praecedens – megelőző
praecedens vidua – előző özvegy
praecedentia – elsőbbség
praecipitál – beleveti magát valamibe, siettet, sürget, szorít
praecipitanter – sebbel-lobbal, nyakra-főre
praedecessor – hivatalbeli előd
praedicto die – előbb nevezett napon

praefectus – elöljáró, tisztartó
praejudicál – kárt okoz, sérelem
praejudicium – sérelem, kár
praelaudált – előbb dicsért
praemonitio – előzetes megintés
praenominált – előbb nevezett
praerogativa – előjog, kiváltság
praescindál – félbeszakít
praescribál – előír
praesentia – jelenlét
praeservál – megvéd, megóv
praeses – elnök
praesidium – elnökség, elnöklés
praestál – megád, teljesít
praestantia – kezesség, lerová, megfizetés
praesummál – mer, feltesz, előre elvesz
praesumptio – elképzelés
praetendál – követel, vmit állít
praetensio – követelés
praeter propter – körül-belől
praetextus – ürügy
praetitulált – előbb nevezett
praevaricans – törvényszegő, hitszegő
praevaricator – törvényszegő, erdőkihágást követő
praevis – elöljáró, előzetes(en)
praestilla – zsindely
praxis – szokás, gyakorlat
presse – határozottan, szorosan, nyomatékosan
prestilla – ld. praestilla
primarie – először, elsősorban
primarius curator – első gondnok, főgondnok
primum et ante omnia – először és mindenek előtt
primum quidem placidis mediis – először még békés eszközökkel
privál – valamitől megfoszt
privata auctoritate – saját hatalmából
privata injuria – személyes sérelem, jogtalanság
privata relatio – egyéni, személyes jelentés
privatus – magánszemély
privilegium – előjog, kiváltság
pro adhibenda necessaria adsistentia – a szükséges segítség megadása végett
pro adjutore – segítségül
pro adsistentia – segítségül
pro aequo – a méltányosság érdekében
pro aetatem et ob rationes alias – korára nézve és más okok miatt
pro cento – százra, tk. százalék
pro coadsistente curatore – segéd-gondnokul
pro cointelligentia – bejegyzésre

pro competenti suo cursu – a magát illető részre
pro currenti – mint jelenkori, folyamatos
pro debita assistentia – illő/kötelező segítségért
pro dicto anno – a nevezett évre
pro directione ecclesiastica modo omni meliori instituenda – az egyházi igazgatás legjobb módon történő intézésére
pro executione – végrehajtás végett
pro fundo – alapként (alaptőke, közpénz, telek)
pro fundo fixo – biztos alapul
pro fundo parochiali – parókia telkéül
pro fundo stabili – állandó pénzalapul
pro futura demonstratione – a következő számadásra
pro futuro ad ratiocinandum – jövődöbéli elszámolásra
pro hic et nunc – itt és most, egyelőre
pro incumbentia officii – hivatali kötelessége végett
pro incumbentia sui officii – hivatali kötelességéből
pro informatione et altiori consideratione – tájékoztatásra és alaposabb megfontolásra
pro impendenda – felhasználásra
pro liquido – pénzbeli adósságként
pro majori securitate – a nagyobb biztonság kedvéért
pro nunc – jelenleg, mostanra
pro nunc ad ulteriores dispositiones – jelenleg, újabb rendelkezésekig
pro officii et incumbentiae ratione – hivatali kötelességéből eredően
pro perennali juris ecclesiastici tuitione – az egyház jogának folyamatos megőrzésére
pro re nata – a dolog újraélése esetén
pro regio – tanúként, közbíróként
pro remanentia – maradékként
pro sequenti anno ecclesiastico – a következő egyházi évre
pro ulteriore revisione és decisione – utólagos vizsgálatra és döntésre
pro ulteriori correctione – további javítás végett
pro ulterioribus expensis – további költségekre
procedál – törvényesen eljár
processualis – törvényszéki, járási
processus – ügy, per, járás
proclivis – hajlandó
procurál – beszerez, gondot visel, vigyáz valamire
producál – előhoz, bemutat

productum – termény, bemutatás
profanatoremq̃ue totius ministerii sacri – és az egész lelkészi közösség megszentés-
 lenítőjét
profanus – istentelen, elvetemült
profectus – előmenetel
progrediā – halad, előre megy
projectum – terv, javaslat
promotio – előléptetés
promoveā – előmozdít, terjeszt, igazít
pronunciā – kimond, ítéletet hirdet
prophanus – szentségtelen, köznapi
proponā – javasol
proportio – arány
proportionā – arányosan eloszt
propositio – határozat, javaslat
propria auctoritate – a saját tekintélyéből, önhatalmúlág
propter controversiam inter ecclesiam reformatam Illyensem et successores Michaelis Fazakas – az illyei református egyházközség és Fazakas Mihály leszármazottai közötti nézeteltérés miatt
prosequā – folytat, követ, törvény által megkeres
prosperā – virágzik, (jó eredményt) eszközöl
protegā – oltalmaz, véd
protestā – tiltakozik, jogfenntartó nyilatkozatot tesz
protestatur super eo – tiltakozik, kér ezen felül
protestatio – tiltakozás, tanúsítás, tanúságtétel
protocollā – jegyzőkönyvbe vezet
proveniā – jövedelmez
proventus – növekedés, jövedelem
provideā – ellát, gondoskodik
proximus – a legközelebbi
proximus curator – jelenlegi gondnok
publica deprecatio – nyilvános bocsánatkérés, megkövetés
publica devotio – nyilvános áhitat
publicatio – hirdetés, tk. persélypénz
publice – nyilvánosan
publicum – közönséges, nyilvánvaló, köz
punctualis – pontos
pura erogatio – tiszta kiadás
purgā – tisztít, tisztáz
purizā – (iratot) letisztáz
quaerulatur super eo – ezen kívül azt is panaszkolják
quantitas – mennyiség, szám, nagyság
quantum – adó, illeték
quarta – dézsmanegyed, illeték
quártélyozó – (katonát) beszállásoló
querulā – panaszkodik

querulose – panaszkodva
qui meliora sapiunt – akik a legjobban tudják
Quid paras dentes et ventrem, crede et manducasti – miért készíted a fogakat és a gyomrot, higgy és máris ettél
quietā – nyugtáz, megnyugtat
quietantia – nyugta, számadás
quindenāzat – tizenöt napi haladékat ad
qu quo modo – valamilyen módon
quoquo tamen modo – valamiképpen mégis
quoquo tandem modo – valamiféleképpen
quoad omnia puncta in canone ecclesiastico expressa – ami az egyházi törvénykönyvben előírt valamennyi paragrafust illeti
quod juris erit – ami a jogi részét illeti, jogilag
quod maximum – mi több
quod reliquum est – ami hátra van
quotta – mennyiség, fejadag
rancor – régi, megrögzült harag, neheztelés, gyűlölet
rati habeā – helybenhagy
ratificā – jóváhagy, megerősít
ratio – ész, indok, számadás
ratiocinā – számot ad, elszámol
ratiocinans – számadó
re infecta – dolga végezése nélkül
recedā – visszavonul, hátrál, eltávozik, eláll valamitől
recens – új, mostani, későbbi
recenseā – számba vesz
recensio – számbavétel
recenter – nemrég, újabban
receptā – elfogad, felvesz
receptio – befogadás
receptus usus – bevett szokás
recipiā – bevesz, befogad, visszavesz
recognitio – elismervény, elismerés (akár anyagi is)
recognoscā – elismer
recommendā – ajánl
recommendatio – ajánlás
recompensā – kárpótol
reconciliā – eklézsiát követ, kibékül
rectificā – helyesbít, kijavít
rector – tanító, iskolamester
rectorialis vacantia – tanítóihiány
recurrā – valakihez fordul, folyamodik
recursus – fellebbezés, folyamodás, perorvoslati folyamodás
recusā – visszautasít, megtagad, vonakodik
redeā – visszatér
redemptio – váltság, megváltás
redigā – szerkeszt, visszaküld, visszavezet, visszakerget

redimál – megvesz, megvált
redintegrál – megújít, kipótol
redintegratio – megújítás, kipótlás
reditus – jövedelem
reducál – visszahoz, kísér, visszafordít
reductio – visszahúzás, levonás
redundáló – származó
referál – jelent, felel
reflectál – megjegyyez, felel, jelent, beszámol
reflexio – megjegyzés, felelet, vélemény
refractorius – engedetlen, törvénszegő
refundál – megtérít
refusio – visszahelyezés, megtérítés
regalis mensura – királyi mérték, királyi öl
regiment – ezred, hadsereg
registrál – jegyzékebe vesz
registratio – bejegyzés
regestrum – jegyzék, jegyzőkönyv
regiments commando – ezredparancsnokság
regius – tanú, közbíró
regius perceptor – királyi adószedő
regressus – visszatérés
regulamentum – szabályzat, rendszabály
reguláz – szabályoz, megint
rehabedál – visszavesz, visszakup, visszanyer
reinviál – újra utasít, megújít
reiterál – ismétél
relatio – jelentés, indítvány, ismertetés, viszony
relatoria – jelentés, jelentőlevél
relaxál – alábbhagy, elenged, kiterjeszt
relegál – elküld, átutal, továbbbítt
relicta – özvegy
remanencia – maradék
remedium – orvosság, gyógyír, jogorvoslat
remittál – visszaad, visszaküld
remonstrál – bizonyít, előterjeszt, panaszol
renitens – békétlen, ellenséges
renovatio – javítás
renunciál – jelent, tudósít, hirdet, felmond
reoccupál – visszafoglal
reparál – javít, tataroz
reparatio – javítás, tatarozás
repartiál – újraoszt
repartitio – (fel)osztás
repellál – elűz, ítélet végrehajtását megakadályozza
repetál – visszaszerez, ismétél
reponál – visszaad, felel, levéltárba helyez, megtérít
reportál – jelent
repraesentál – bemutat, képvisel
reprehendál – dorgál, szidalmaz, megint
reputál – megvizsgál, megtekint, számít
requirál – kér, megkeres, megkérdez

requisitio – kérés, megkeresés
requisitum – szükség, kellék, szükséges dolog
resentiál – átérez, sajnál, újragondol
reservál – megtart
reservatis tamen reservandis – mégpedig félretétven a félreteendőket (Lozsád: elmozdítván útból azt, amit el kell mozdítani)
resideál – tartózkodik valahol
residentia – székhely, tartózkodási hely, rendház
residuitas – maradék
residuum – maradék
resignál – kijelöl, visszaad, lemond, hivatalt letesz
resolutio – határozat, rendelet
resolvál – visszafizet, ajánl, kötelez, felold, nyilvánít
respectál – megbecsül, tekintetbe vesz valamit
respective – illetve, valamint
responsabilitas – felelősség
restál – tartozik
restantia – adósság, tartozás
restantiarius – adós
restantis interusurii summa – a tartozó kamat összege
restaurál – helyreállít
restauratio – helyreállítás
restituál – visszaad, helyreállít
restringál – köt, korlátoz, határidőt szab
reversalis – térítvény, írásbeli kötelezvény, hitlevél
revideál – vizsgál, újból átnéz
revisor – vizsgáló, felügyelő
revisorium forum – vizsgálószerk
revocál – visszavon
revolutio – forradalom, felkelés
roborál – megerősít, nyomatékosít
rubrica – hasáb, rovat, cikkely, rendelkezés
rudimentista – elemi osztályba járó tanuló
ruina – rom, romlás
ruinarum pleni – teljes romlásra
ruminál – átgondol
sabbathalis v. sabbathale – szombati örölsből származó malomvám járandóság
sacramentum – szentség, sákramentum
sallarum – fizetés
satisfaciál – eleget tesz
satisfactio – elégtétel
scandalisans – botránkoztató
scandalose – botrányosan
scandalosus – botránkoztató
scandalum – botránkozás
scholae rector – tanító
scholárka – tanfelügyelő

scilicet – tudniillik, bizony, éppen
scrupulus – kétely, fenntartás, aggodalom
seculare brachium – világi karhatalom
seculare forum – világi törvényszék, törvényhatóság
secundál – alkalmaz, valaminek kedvez
secundum demonstrationem productam – a bemutatott számadás szerint
secundum facultatem individuorum – kinek-kinek képessége szerint
securitas – biztonság
securizál – biztosít
secus – valami ellenében
secus facturi incurrant in poenam – a más-ként cselekvők büntetés terhe alá esnek
sedál – csendesít, csillapít
sedria – törvényszék
seducál – elcsábít
segregál – elválaszt, elkülönít
semel pro semper – egyszer s mindenkorra
senioralis – esperesi
senioratus – esperesség
sententia – ítélet, végzés
separatio – elkülönítés, szétválasztás
sequestrium – őrizet, zárlat, elkülönítés
series – sor, sorrend, lajstrom
series contractualium – a szerződők listája
serio – komolyan
sessio – telek, lakhely, székhely
severa reprehensio – szigorú megrovás
severe – szigorúan, keményen
sibi imputet – magának tudja be, tulajdonítja
sigillatim – egyenként, külön-külön
signanter – megjelölve, jelesül, pontosabban
signatura – hitelesítés, bírósági jegyzék, kézjegy, aláírás
similiter – hasonlóképpen
simplex – egyszerű
simplex admonitio – egyszerű megintés
simpliciter – egyszerűen, nyilván
simul et semel – egyszerre, egy adagban
sine authentia – hitelesítés nélkül
sine contractu – szerződés nélkül
sine contractualibus – szerződések nélkül
sine controversia – nézeteltérés nélkül
sine effectu – eredmény, hatás nélkül
sine fructu – haszon nélkül
sine onere – teher nélkül, díjtanul, bérmentve
sine scandalo aliorum – mások megbotránkozása nélkül
sine semine – magtalanul
sine ulteriore dilatione – további (per)halasztás nélkül

sine ulteriori tergiversatione – további késlekedés nélkül
sinistra delatio – hamis feljelentés
sinistre – balul
synodalis decisio – zsinati végzés
sistál – törvény elé idéz, megállít, előállít
sistentatio – megjelenés (törvényszéken)
sit memor illius prophetae ... et illius Salvatoris – emlékezzen a próféta ama szavára ... és Megváltó ama szavára...
solemniter obligál – ünnepélyesen kötelez
solemniter protestál – ünnepélyesen tiltakozik
solita auctoritate – a megszokott tekintéllyel
sollertia – ügyesség, leleményesség
sollicitál – szorgalmaz, kér
sollicitudo – aggodalom, gond, gondoskodás
sollicitus – aggódó, felindult, gyanús, megbízhatatlan
solvál – megold, megfizet, megtérít
sonál – hangzik, szól, hangoztat
sopiál – elcsendesít, valaminek véget vet
spádé – alapjelentés: régiesen és népiesen kard, tör; esetünkben talán önkannára erősített lapos vaspánt
spe condignae remunerationis inductus – méltó visszafizetés reményétől vezéreltetve
specificál – elkülönít, megkülönböztet, említ
specificatio – részletezés
specimen – minta, próba, vizsga
sponte – önként, jószántából
stante et durante visitatione – a vizitáció ideje alatt
stante hac visitatione – e vizitáció alatt
stante pede – azonnal, nyomban
statim et de facto – helyben/haladéknélkül és ténylegesen
statio – hivatal, tartózkodás, állomás
status – állapot
stola – papi szolgálat után járó jövedelem
stolare – papi szolgálat után járó jövedelem, stóla
stomp – kölyümalom
sub amissione honoris et officii – becsülete és hivatala elvesztésének terhe alatt
sub authentia – hitelesen
sub clausula – záradékban
sub conditione – feltétel mellett
sub conditionibus in contractualibus expressis – a szerződésben leszögezett feltételek alatt
sub gravi animadversione – súlyos fenyegetéssel
sub hac ratione – olyan megfontolásból

sub hoc tamen conditione – mégpedig ilyen feltétel mellett
sub hoc titulo – ilyen címen
sub poena articulari – törvény szerinti büntetés terhe alatt
sub solemnī authenticā – jogilag hitelesen
sub spe refusionis – visszatérítés, visszaadás reményében
subducāl – kivon
subductis subducendis – kivonván a kivonandókat
subinferāl – hozzászól, csatol, beterjeszt
subinserāl – hozzácsatol valamihez
subjectum – alany, személy
submittāl – beterjeszt, alábocsát
subordinatio – alárendelés, alárendeltség
subpeditāl – elegendő mennyiségben kézhez ad, szolgáltat
subscribāl – aláír
subscriptio – aláírás
subsequāl – követ
subsidiūm – járandóság, tartalék, segítség, támogatás
subsistāl – megáll, megállapodik, fenntartja magát, él
subsistentia – eltartás, megélhetés
substantia – vagyon, érték
substituāl – helyettesít, pótol
substitutus – helyettes
subtractis subtrahendis – kivonván a kivonandókat
subtrahāl – kivon
subveniāl – segít, elejét veszi valaminek
succedāl – következik, megy, halad, sikerül
successor – utód, örökös, leszármazott
succurāl – segít
succursus – segítség
sufficienti modo – eléggé
summa omnium sex laterum – mind a hat oldal végösszege
summariūm – rövid summa
summaris extractus – rövid, summás kivonat
super certis hungaricales florenos – bizonyos magyarforintokról
superaddāl – valamin felül ráad, hozzáad
superadditio – ráadás, ráfizetés
superāl – felülhalad, áthág
superattententia – püspökség
supererogāl – felülkölt, többet fizet
supererogatum – többletköltség, -kiadás
superfluitas – többlet, fölösleg
superfluum – felesleg, többlet
superfluum – többlet, maradék
superintendentia – püspökség
supernatans – fölösleges, fennmaradó

supervenīāl – közbejön, váratlanul megérkezik, hozzáadódik
suplementum – kiegészítés, pótlás
suplex libellus – kérés, könyörgő levél
suppleāl – betölt, kiegészít, helyettesít
supplicans – kéregető, kolduló (külföldi tanulmányainak költségeit gyűjtő diák)
supportāl – elbír
supra vires et facultatem – erejük és lehetőségük felett
surrogāl – valami helyébe tesz valamit, helyettesít, kinevez
suspectum/a – gyanúsított, gyanús
suspendāl – felfüggeszt, megszakít
suspicio – gyanú
synodale subsidium – zsinattartásra adományozott költség
synodalis determinatio – zsinati végzés
Synodalis Directoratus – zsinati elnökség/igazgatóság
syntaxista – elemi osztályba járó tanuló
tabularis cancellista – táblabírószági írnok
tabularis sententia – táblabírószági ítélet
tanquam excommunicatus et inpenitens – mint kiközösített és bűneit meg nem bánt (személy)
tanquam infidelis desertrix – mint házastársat hűtlenül elhagyó (nő)
tanquam legis divinae ac humanae contemptor – mint az isteni és emberi törvénynek megvetője, lekicsinylője
tanquam notorie scandalosa – mint nyilvánosan botránkozttató
tantisper – mindaddig
taxa capitis – főre kiszabott díj
taxāl – értéket megbecsül, fizettet
tempestive – idejében, illően
tempore medio – időközben
tenor – értelem, tartalom
tentāl – megvizsgál, megkísért, megpróbál, kieszakozól
tergiversāl – tétovázik, késlekedik
tergiversarius – tétovázó, késlekedő
tergiversatio – tétovázás, késlekedés
termināl – végez
terminālódik – végződik
terminatio – végzés, határozat
terminus – határidő
tertialitas – egyharmad rész
testāl – hagyományoz
testamentāliter – végrendeletileg
testamentaria collatio – végrendeletbe foglalt adomány
testamentaria dispositio – végrendelet
testamentario jure – végrendeleti joron

testamenti executor – végrendelet végrehajtója
testibus omni exceptione maioribus – kivétel nélkül mind hiteles tanúkkal
testimonium – bizonyosság(levél), bizonyíték, tanúsítás, tanúvallomás
testis – tanú
titulo census et taxae lignationis – adó és erdőlés díja címén
titulo percepti – bevétel címén
tollál – eltávolít
toties quoties – annyiszor ahányszor
totum – teljesség
tracta – huza-vona, alkudozás, tárgyalás
tractál – igazgat, kezel, tárgyal
tractuale consistorium – egyházmegyei tanács
tractualis conscriptio – egyházmegyei összeírás
tractualis consensus – egyházmegye egyetértése
tractualis curator – egyházmegyei gondnok
tractus – egyházmegye
transcribál – átír, átmásol
transenna – átkelés, átmenetel
transmittál – átküld, átenged
transponál – áttesz, átutal
transpositio – átvitel
transumál – átvesz, felvesz
triticum – búza
tumultus – zendülés, zavargás
tutor/trix – gondviselő, védnök, gyám
ubi ibidem – ahol, ugyanott; értelem szerint: ott, ahol (volt)
ultra et sponte – jóindulattal, önként
unanymi consensu – egy akarattal, egyetértve
unanymi voto – egyhangúlag
unanymi voto et consensu – egyhangúlag és egyetértve
unanymiter – egyhangúan
unitis viribus – egyesült erővel
urgeál – sürget, erőltet
usque ad annum praesentem – folyó évig
usuál – használ
usura – kamat, nyereség
usus – haszon, szokás
ut gloria ipsorum sit ignominia – hogy azok dicsősége gyalázat legyen

ut impellatur – hogy eltávolítsák
ut in protocollo sit – amint a jegyzőkönyvben van
ut supra – mint fentebb
vacantia – hiány, üresedés
valens – erős, valamit erő
valor – ár, becs
venditor – eladó
venerabilis – tiszteletes, tisztelendő, tisztelt
venerabilis clerus – tiszteletes papság
ventilál – megbeszél, megtárgyal
verbo tenus – szó szerint
verificál – ellenőriz, bizonyít
vexál – terhel, zaklat, háborgat
via facti – erőszakkal, tetteleg
via juris – törvényes úton
viaticum – útiköltség
vice versa – viszont
vicebrachium – helyettes karhatalom
vicinál – szomszédos
vicinitas – szomszédság
vicinus – szomszéd
victuale – élelmiszer
videatur deliberatum – lásd a végzést!
videre est in praecedenti visitatione – lásd az előző vizitációban
vidimál – láttamoz, hitelesít
vidua – özvegyasszony
vigor – érvényesség
vigorál – érvényesít, hitelesít
vilipendál – kevésre becsül
vinculum – kötelék, bánatpénz
vindicta – büntetést
violál – megsért, meggyaláz
visál – megtekint, megvizsgál, szemügyre vesz
visitationis norma – vizitáció szabálya
visitatorium mandatum – vizitáció rendelete, parancsa
vivis testibus – élő tanúkkal
vocatio – elhívás, meghívás
voto unanimi – egyhangúlag
votorum pluralitate – a szavazatok többsége alapján
vox – szó, szavazat

Névmutató

- Abigail 71, 82
Ábrahám János 37, 38
Abrudi István 143, 448, 493
Ádám cigány 398, 399
Ádám Iván (Ivánk) 256, 268
Adorján András 450, 455, 469
Agyagfalvi Sándor Gergely 491
Ajtai György 498
Ajtai Lajos 167, 169, 173
Albisi (Albesi) Sámuel 138, 139, 140, 141, 377, 378, 493, 497
Albuleszk, Kirila 197, 210
Albuleszk, Szimion 196
Almasán Juon 370
Almási Sándor 300
Ambrus Avram 358, 362
Ambrus György 347, 348, 362
Ambrus János 329, 332
Andrási Benedek 382, 500, 503
Anjim Paszk 364
Anka Ferenc 278
Anka Jov 301
Anka Sándor 275, 276, 278
Antal Szabó János 277, 301
Antalffi György 68
Antalffi Istvánné 391
Antalfi (Antalffi) Ferenc 89, 113, 115, 126
Antalfi (Antalffi) Illyés 75, 79, 85, 86, 89, 90, 91, 95, 96, 98, 99, 101, 111, 112, 113, 126
Antalfi (Antalffi) István 70, 75, 78, 79, 80, 84, 85, 87, 88, 90, 91, 93, 94, 111, 124
Antalfi (Antalffi) János 68, 70, 101, 110, 112, 113, 117, 126, 133, 134
Antalfi (Antalffi) Mátyás 70, 87, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 110, 112, 115, 121
Antalfi Ágnes, Vitéz Jánosné 105, 112, 115, 126, 250, 263
Antalfi család 107, 115
Antalfi Dániel 70, 71, 75, 82, 84, 85, 113, 116, 126, 131, 250, 263
Antalfi Gergely 70, 116
Antalfi Illyés 250, 263
Antalfi István, ifj. 116
Antalfi József 74, 75, 76, 115, 116
Antalfi Krisztina, Sinka Lászlóné 110
Antalfi László 110, 112, 114, 116, 117, 123, 125, 132, 133, 134
Antalfi Mátyás 70, 150, 121
Antalfi Mózes 110, 112, 113, 115, 116, 117, 119, 120, 123, 125, 126, 128, 130, 131, 132, 133
Antalfi Mózesné 111
Antalfi Zsuzsánna 113, 115, 126, 131
Antoni Vaszi 50
Antsa Opra 353
Antyeszk 301
Anutzeszk, György 192
Anyutzeszk, Szimedru 193
Apaffi Mihály 177
Apáti Ádám 36, 59
Apáti István 41, 60
Apáti János 412
Aradi Pál 7
Aradi Zsuzsánna, Bágya Jánosné 41
Argyelán, Arszintye 195
Asztalos László 20, 23, 24
Atzél Zsigmond 436
Atyireszk, Balás 190
Atyireszk, Dávid 193
Atyireszk, Miklós 190, 193, 212, 215
Atyireszk, Mojsze 194
Atyireszk, Pántyilie 190, 196
Atyireszk, Toma 193
Avram Avram 353
Avram cigány 399
Bába Ádám 310, 312
Bába Togyerné 153
Bábés, Jákob 51, 57
Bábés, Juon 51, 57
Baczoni (Baczonj) Péter 14, 137, 443, 493
Baczoni István 376
Baczoni János 500
Baczoni ld. még Batzoni
Baczoni Zsigmond 69
Bág Ádám 310
Bagosi (Bágosi) Ferenc 141, 163
Bágya Elek 204, 207
Bágya Ferenc 482
Bágya István 205, 225
Bágya Istvánné 201, 207
Bágya János 41, 176, 188, 204, 205
Bágya József 469
Bágyoni György 503
Báj, János 49, 56
Báj, Stéfán 49, 56
Bája Éva, Bernád (Bernárd) Jakabné 452, 454, 471

- Bája József 450, 452, 453, 454, 455, 456, 458, 459, 460, 462, 467, 471
 Bajes (Bajás), Mihály 50, 56, 66
 Bajes, Dumitru 50, 57, 229, 249, 257, 262, 266
 Bajes, Juon 50, 56, 66
 Bajesdi (Popa) Farkas József 19, 491
 Bajtsi János 500
 Baka Péter 446
 Bakó András 68, 412
 Bakó István 70, 71, 73, 75, 76, 78, 80, 82, 86, 87, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 98, 100, 111, 112, 113, 125, 126, 131, 134, 227
 Bakó János 117
 Bakó Jonathán 111, 112, 114, 115, 118, 127
 Bakó Jonathánné 124, 125, 134
 Bakó Lőrinc 77, 111
 Bakó Lőrincné 83
 Bakó Mihály 73, 76, 104, 105, 108, 110, 111, 112, 113, 117, 123, 128, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 250, 263
 Bakó Sándor 110, 114, 117, 120, 131, 134
 Bakó Zsófia 80
 Bakosnyitza László 231
 Baktai István 330, 332
 Bál Avráám 153
 Balai György 497
 Balás András 153
 Balási Ilona, Sebő Jakabné 110, 124
 Balesészk, Toma 191
 Balia Konisa, Kuk Lászlóné 17
 Balika Farkas 176
 Balika János 176, 179, 181, 185, 186, 187, 189, 204, 205
 Balika Mária, Sólyom Jánosné 188, 189, 203, 494
 Bálint Lakatos 219
 Bálint Pál 307
 Bálint Sára, Puj Sámuelné 41
 Bálint Sára, Váradi Lászlóné 51, 62
 Bálint Terézia, Mara Gergelyné 42
 Baló Mihály 189, 203
 Balog (Balogh) István 41, 333, 500
 Balog András 68
 Balog Ferenc 298
 Balog János 166
 Balog József 242, 254, 259, 264, 268
 Balog Katalin, Dregán Jakabné 312, 315, 316, 502
 Balog László 478
 Balog Mózes 298, 314
 Balog Zsigmond 272, 278, 472, 479, 485
 Balota Juonutzné 347, 349, 354, 356
 Balota Mihály 330
 Balota Nutz 330
 Balutz Dumitru 315
 Bálya Bálint 199, 202
 Bán Istók 277
 Bán István 349, 356, 357, 359, 364, 367, 368, 369, 370, 371, 496
 Bancsó András 136
 Bancsó Ferenc 139
 Bándi Mihály 492
 Bánffi (Bánfi) Klára, Nalátsi Lajosné 273, 278, 320
 Bánffi (Bánfi) Zsuzsánna, Kendeffi Gáborné 41, 122
 Bánffi Dénesné, gr. 220, 415, 420, 421
 Bánfi család 275
 Bánfi György, br. 478
 Bánts Lup 290
 Bányai Márton 445, 446, 449
 Bár Mária, Balika Lászlóné 176, 188
 Bár Sándor 478
 Bara Sámuel 267
 Baranyai Decsi Tóbiás 504
 Barannai János 485, 486, 488
 Bárb, János 45, 53
 Bárb, Komán 44
 Bárb, Lázár 48
 Bárb, Stefán 45, 53
 Barcsai Ábrahám 19, 492
 Barcsai Gergelyné 384
 Barnabás pater 313
 Baroje, Barbu 199
 Barta (Bartha) Mihály 59, 63, 65, 123, 130, 207, 212, 214, 259, 265, 268, 274, 275, 279, 283, 285, 287, 291, 312, 314, 315, 316, 318, 320, 324, 326, 338, 339, 340, 349, 354, 357, 359, 364, 367, 434, 436, 437, 471, 481, 485, 487
 Bartók Ferenc 463, 468, 471, 472, 479, 481, 482, 486, 487
 Bartók József, málnási 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 42, 43, 52, 62, 63, 66, 233, 492
 Bartos Dániel, albisi 308, 482
 Bartsai Ágnes, gr. 25
 Bartsai család 276
 Bartsai Ferenc 34, 41, 66, 394, 440, 442
 Bartsai Gergely 320, 336, 346
 Bartsai Juliánna, Vadas Mózesné 57, 134, 179, 189, 203, 204, 205, 206, 208, 210, 211, 213, 215, 216
 Bartsai Klára, Zejk Istvánné 146, 164, 168, 176, 177, 178, 188
 Bartsai László 489
 Bartsai Terézia 42, 52
 Basa Boldizsár 9
 Baszarába Jozsiv 54
 Baterna Imre 371
 Bátsi Bálint 68
 Bátsi Imre 69, 70, 116, 132

- Bátsi János 96, 99
 Bátsij György 356
 Batzai János 38
 Batzalári Farkas 41, 42
 Batzoni család 102
 Batzoni Klára, Butsi Jánosné 104
 Batzoniné 74, 80, 81
 Béda, Juon 210
 Béka, Dávid 44, 53
 Béka, János 44, 53
 Béka, Juon 43, 53
 Bekes András 381
 Bekes Gábor 381
 Békési Ferenc 14, 15, 16, 17, 18, 381, 491, 497, 498
 Beksza Avráam 353
 Beksza Dsurka 353
 Beksza Sztán 353
 Beksza Togyer 353
 Belei Krisztina 301
 Belej Juon 301
 Belényesi Grausser Dávid 322, 496, 498
 Belényesi István 12, 500
 Belis Juon 290
 Belis Paszk 290
 Bélteki család 275, 276, 281
 Benke László 106, 108, 109, 114, 501
 Benkő István 286
 Bentz Lup 302
 Bereck Gáspár 382
 Berekszászi István 376, 503
 Bereczk Gáspárné 374
 Beretzk (Bereczk) Márton 387, 390, 393
 Beretzk (Beretzk) Mihály 395, 400, 408, 410, 411, 412, 418, 419
 Beretzk János 381
 Beretzk Mártonné 403, 406
 Berián, Petru 191, 194
 Berián, Stefán 194
 Berián, Thodosia 194
 Berián, Togyer 193
 Berivoi István 8, 46, 54, 63
 Berivoi János 7, 29, 46, 54, 99, 442
 Berivoi József 46, 54
 Bernád Jakab 452, 454, 471, 476
 Bertalan József 59
 Besenyei Elek 36, 37, 50
 Besenyei János 38
 Besenyei Pál 493, 498
 Béta Miklós 321
 Bethlen család 477
 Bethlen Gergely, betleni gr. 220, 482
 Bethlen István, iktári 480
 Bethlen Lajos, bethleni gr. 482
 Bethlen László, bethleni gr. 483
 Bethlen Sára, Kendeffi Sámuelné, gr. 229, 232
 Béza Tódor 237, 246
 Biális Izsák 284, 287, 292, 294, 297, 308
 Bikfalvi család 116
 Bikfalvi Ferenc 77, 82, 110, 111, 113, 114, 118, 125, 127, 129, 131, 133
 Bikfalvi Gábor 110, 111, 113, 114, 118, 124, 125, 127, 131, 134
 Bikfalvi János 113, 118, 123, 127, 131
 Bikfalvi László 110, 111, 113, 118, 120, 126, 131
 Bikfalvi Mihály 76, 87, 90, 98, 99, 102, 105, 106, 108, 111, 113, 126
 Bikfalvi Sándor 111, 113, 124, 125, 127, 133
 Birbok Juon 353
 Biris, János 45, 53
 Birna Péter 347, 348, 358
 Birta Péter 277
 Birta Sára 310
 Biszjok Mihály 415
 Bisztirján, Miklós 194
 Bisztrai Károly 486
 Bisztrán, Iszaila (Iszaille) 248, 256, 261, 266, 268
 Bisztrán, Juon 210
 Bisztrán, Miháj (Mihály) 247, 256, 260, 263, 266, 268
 Bisztrán, Miklós 191
 Bisztrán, Zaharia 191
 Bitai Benedek 25, 88, 144, 151, 174, 222, 324, 410, 450
 Bitai Ferenc 326, 327, 502
 Bitkán, Dumitru 261, 266
 Blidár, Stefán 248, 257, 260, 261, 265, 266, 268
 Bloska, Demián 190
 Bloska, Juon 193
 Bloska, Petru 199, 210
 Bloska, Toma 190, 210
 Bobik Éva, Varsányi Mózesné 174, 176, 189, 200, 214
 Bobik Ferenc 180, 206, 494
 Bobik János 92, 200, 202
 Bobik Klára 202
 Bobik Mózes 203
 Bod Sándor 151
 Bodoki Henter László 394, 396, 397, 400, 495
 Bodorj Péter 401
 Boér (Bojér) János 167, 173
 Boér (Bojér) Sámuel 167, 173
 Boér Éva 173
 Boér István 144, 150, 163
 Boér Istvánné 168
 Boér Lőrinc 144, 146, 159, 164
 Boér Miklós 154, 156, 159, 161, 162, 163, 164, 167, 168, 169, 173

- Bogyá Ferenc 478
 Bogyá György 410
 Bogyá István 225
 Bokor Ferenc 126
 Bokor Mihály 126
 Boldis Ádám 290, 301
 Boldis Alexander (Alexandru) 290, 301
 Boldis Ilia 290, 301
 Boldis Toma (Thoma) 290, 301
 Bolyis Petru 354
 Bonsa, Dán 197
 Bonsa, Samuele 194, 198
 Bonta, Dán 47, 55
 Bonta, Togyer 47, 55
 Bora Márton 228
 Bora Sámuel 244
 Bora, Mihály 45, 46, 53, 54
 Borbát László 59, 424, 425, 426, 427, 504
 Borbély (Borbély) András 283, 290, 302, 304, 308
 Borbély Ádám 290, 292, 295, 302, 312, 316, 320
 Borbély Ádám, ifj. 311
 Borbély Ádám, magyar 321
 Borbély Andrásné 321
 Borbély János 272, 312
 Borbély Mihály 272
 Borbély Péter 318
 Borgya György 387, 390, 391, 393, 396, 401, 403, 406, 407
 Borhány Boritza 50
 Borhány István 50, 56
 Borka György 310
 Bornemissza János 486
 Boros Sándor 366
 Borosnyai Lukács (Lukács) Mihály 221, 223, 226, 228, 231, 233, 234, 236, 495
 Borosnyai Lukács István 221, 223, 494
 Borosnyai Mária, Sombori Lászlóné 205
 Borsos Ferenc 322, 323, 324, 325, 327, 328, 453
 Borsos Ferencné 325
 Borsos Gergely 457, 471
 Borsos Klára, Gulya Lászlóné 346
 Borsos Sámuel 434, 436, 504
 Borsos Sándor 298, 340, 341, 342, 343, 344, 349, 352, 354, 357, 361, 371
 Borsos úr 454
 Borsosné 334
 Borza (Burza) Lázár 148
 Borza Borza 150
 Borza Danyila 352
 Borza György 150
 Borza Jovul 302
 Borza Juon 148, 290, 353
 Borza On 321
 Borza Salamon 363
 Borza Sámuel 268
 Borza Tonja 302
 Borza Truza 290
 Borza Zvátz 352
 Bosnyák Kata 298
 Bota, István 53
 Bota, János 53
 Bota, Komán 44, 53
 Bota, Miklós 44
 Bota, Péter 44
 Bota, Szimendru 44, 53
 Bóth Mária, Vadas Istvánné 208
 Botya, Demeter 223, 230
 Bökös András 385, 398
 Bökös Éva 412
 Bökös Farkas 410
 Bökös Gábor 387, 392, 403, 407
 Bökös Györgyné 403, 406, 408
 Bökös Pál 433
 Bökös Tamás 388, 390
 Bökös Zsigmond 403, 406, 408
 Bölöni Sámuel 484
 Brád, Petrutz 57
 Brádi Ferenc 371
 Brádi Sámuel 134
 Brádi Sándor 328
 Brádi Terézia, Kádár Péterné 467, 472
 Branutz, Petru 247, 256, 260, 266, 270
 Brassai György 149, 151, 152
 Brassai István 70
 Brassai Mihály 149
 Brázovai Izsák 219
 Brázovai László 230, 232, 248, 256, 258, 261, 266
 Brázovai Péter 60
 Breileszk, Juon 198
 Bruzán, Adam 192
 Bruzán, Dumitru 192
 Bruzán, János 196
 Bruzán, Lázár 192
 Bruzán, Petru 196
 Buda András 25, 27, 29, 42, 52
 Buda Bálint 41, 42, 52
 Buda család 219, 250
 Buda Éva, Lászlófi Pálné 27, 41, 42, 219, 250
 Buda Ferenc 205
 Buda Gáspár 41
 Buda István 228
 Buda Miklós 41
 Buda Zsigmond 198, 204, 205, 210, 440
 Budai Péter 292, 294, 297, 298, 304, 305, 308, 309, 310, 315, 316, 491
 Budai Péterné 309
 Budi (Budai) Sára, Pető Lőrincné 70, 110
 Budi Mihály 275, 301

- Budi Sándor 72
 Buduráztz (Budurétz) Péter 390, 391, 393, 398
 Buduroj Péter 387, 396
 Bugyul Péter 75
 Bugyul Zsigmond 179, 181, 185, 186, 187, 188, 198, 201, 204, 205, 207, 210, 214
 Bujti János 114, 119, 127, 131
 Bujti Zsigmond 95
 Bujtsa Dávid 393, 403, 405
 Bultz Avram 353
 Bultz Filip 353, 356
 Bultz Mihály 353
 Bultz Togyer 352
 Bultzeszk Juon 321
 Bultzeszk Miska 290, 301
 Bulyka, Dumitru 264
 Bun Istók 302
 Bun István 273, 274
 Bun Izsák 274, 277
 Bun Péter 280
 Bun Petru santa 272
 Bunya Avram 436
 Butsi János 98, 104
 Butykán, Dumitru 260, 265
 Bükkös Pál 430
 Cristian 399
 Czipuly 82
 Czileru, Petru 194
 Czip Id. Tzip
 Czirle, Miklós 46, 54
 Csáki (Tsáki) Dániel 186, 204, 205
 Csáki Gábor 200, 202
 Csáki István 444
 Csáki Miklós 9, 19, 20, 21, 22, 23, 444, 491, 499
 Csálánosi János 497
 Csávási (Tsávási) Mária, Tompa Ádámné 9, 251, 495
 Csávási Vas Benjámin 9
 Csávási Vass József 428, 504
 Csegöldi (Csegödi, Tsegöldi) András 35, 36, 37, 38, 83, 88, 94, 95, 102, 105, 106, 108, 167, 169, 172, 183, 184, 185, 186, 187, 189, 203, 238, 240, 241, 242, 284, 287, 291, 338, 339, 410, 411, 413, 418, 423, 424, 425, 427, 461, 484
 Csegöldi (Tsegöldi) András, ifj. 115, 118
 Csekelaki Mária 179
 Csengeri Mihály 14
 Csepreginé 20
 Cserei Id. Tserei
 Csermenyi Mihályné 17
 Csermenyi Zsigmond 136
 Csernátóni (Tsernátóni) János 307, 359, 360
 Csernátóni Ferenc 500
 Csernátóni László 500, 504
 Csíkos Id. Tsíkos
 Csirkov Id. Tsirkov
 Csismás Ádám 334
 Csiszér (Csiszár) Simeon 412, 414, 416, 418, 419, 420, 421, 504
 Csizmadia György 15
 Csizmás (Tsizmás) Lázár 321
 Csizmás András 150
 Csizmás Péter 151, 152
 Csóka (Tsóka) Borbála 482
 Csóka (Tsóka) Sámuel 311, 317, 461, 472
 Csóka (Tsóka) Zsuzsánna, Szilágyi Lajosné 474, 475
 Csokadia, Dotyin 199
 Csokadia, Joanes 199
 Csolnakosi Sámuel 451
 Csolokoj, Juon 190
 Csolokoj, Zaharia 190, 198
 Csomós (Tsomós) István 272, 274, 275, 277, 279, 280, 280, 282, 283, 284, 287, 291, 292, 305, 307, 309, 310, 312, 314, 315, 316, 317, 318, 320, 330, 495
 Csongrádi (Tsongrádi) Miklós 34, 59
 Csorogár (Csorogáj), Juon 247, 256, 263, 267, 270
 Csorogár (Tsorogár), Toma 262, 264, 266, 270
 Csuka (Tsuka) Farkas 139
 Csuka (Tsuka) Ferencné 148
 Csuka (Tsuka) János 164
 Csuka (Tsuka) Mátyás 164
 Csuka (Tsuka) Pál 145, 150
 Csuka (Tsuka) Ferenc 148, 164
 Csula János, id. 14, 15
 Csulai (Tsulai) Balázs 35, 40
 Csulai (Tsulai) Pál 40
 Csulai (Tsulai) Sára, Mara Miklósné 219
 Csunda Id. Tsunda
 Csurts (Csuts), János 47, 49, 55, 56, 65
 Dali András 69, 70, 74, 75, 79
 Dali család 74
 Dali Ferenc 79, 82, 114, 127, 131
 Dali Ferencné 117
 Dali István 71, 75, 76, 84, 87, 250, 263
 Dali Istvánné 89, 112, 113, 117, 126, 131, 132
 Dali Mihály 108, 112, 116, 117, 122, 124, 126, 127, 130, 131, 132
 Dali Péter 70, 75, 89, 98, 99, 101, 102, 106, 108, 117
 Dali Sándor 103, 104, 106, 108, 109, 110, 119, 120, 123, 130, 133
 Dali Zsigmond 117
 Dálnoki (Dálnaki) Pál 444, 445, 449
 Dálnoki B. Mihály 502
 Dálnoki család 474
 Damián Koszta 364

- Damián Péter 276
 Dámján Dsurd 302
 Damján (Demján) Pável 277, 290
 Dángya Petru 277, 296
 Dániel János 15
 Danila, Togyer 210
 Dants Dániel 265, 267, 268, 270, 495
 Dants, Szerem 57
 Danya Petru 302
 Danyilezsk, Dávid 190
 Danyilezsk, Togyer 210
 Darabontz Danila 353
 Darnai Mihály 381
 Dávid Avremutz 352
 Dávid Jov 352
 Dávid Juon 353
 Dávid Petru 352, 356
 Dávid Togyer 352
 Deáki P. András 492, 499
 Debreczeni Mihály 444, 499
 Décsi (Détsi) János 20, 23, 24, 143, 218, 383, 447, 448, 498, 504
 Demeter Dániel, szemerjai 156
 Demeter György 219
 Demian Juon 363
 Demján Nutz 363
 Demján Nyikula 362
 Demján Toma 363
 Demján Angyel 353
 Demján Kosztán 353
 Demján Lup 353
 Demján Ursz 353
 Demján Vaszilia 353
 Dési Lázár György 439
 Dési Miklós 446, 447, 448, 499
 Détsei József 468
 Dévai Nagy Id. Nagy
 Dianits Mátyás 362
 Dimuleszk, Makarie 198
 Diósi Krisztina, Bartsai Sándorné 164
 Diószegi János 143
 Dobai (Dobolyi) Józsefné 201, 202, 204, 205, 207
 Dobai József 102, 103, 501
 Dobolyi Tamás 502
 Dobos, Thoma 249, 262
 Dobra Péter 495
 Dobrai István 477
 Dobras Mihály 148
 Dobreszk, Grozáv 195, 197
 Dobreszk, György 195
 Dobreszk, Luka 195
 Dodu, Avram 196
 Dodul család 200
 Dodul, Janes 195
 Doka Sándor 328, 329, 496, 503
 Dolgány Ábrahám 290, 302
 Dolka, Angyel 196
 Dolka, Josa 190
 Dolka, Juon 196
 Dolka, Pavel 190
 Dolka, Togyer 193
 Dolka, Zálin 193
 Dolkáts, Zálin 193
 Dolyány Avram 311
 Dósa József 25, 28, 29, 30, 500
 Dragán István 274
 Drágomir, Togyer 48
 Drágota, Mihály 45, 54
 Drágota, Opra 47, 54
 Drágota, Petru 45, 47, 54
 Drávai János 416
 Dregán (Dragán) János 272, 274, 276, 280, 283, 284, 290, 292, 295, 301, 302, 310, 311, 315, 320
 Dregán (Dragán, Dregány) Istók 278, 289, 301
 Dregán (Dregány) György 274, 282, 284, 292, 294, 301, 305, 308, 314, 316
 Dregán (Dregány) Josa 289, 290, 301, 302, 321
 Dregán (Dregány) Mihály 274, 275, 277, 282, 284, 289, 292, 310
 Dregán Ádám 292, 295, 308, 312, 315, 316, 318
 Dregán Éva, Borbély Péterné 318
 Dregán Jákob (Jakab) 292, 294, 295, 297, 308, 312, 314, 315, 316, 318
 Dregán Jánosné 295
 Dregán József 292, 295
 Dregán Péter 315
 Dregán Sámuel 297
 Dregán Zsigmond 315
 Dregenyésk András 194
 Dregenyésk Mihály 194
 Dregenyésk, Dávid 192, 194
 Dregenyésk, György 196
 Dregenyésk, Janes 196
 Dsorza Ádám 329
 Dsorza Péter 330
 Dsoszán Togyer 353
 Dsugya János Lázár 278
 Dsugya Jozsiv 302
 Dsurd, János 212, 215
 Dsurdsa Ádám 347, 348
 Dsurka (Dsurko), Stéfán 247, 256, 260, 263, 265, 268
 Dsurs, Tsukur 216
 Dsursz, János 193
 Dum, Mihutz 45, 53
 Dumitrés Tyek 62
 Dumitreszk, Istok 49, 56
 Dumitreszk, János 50, 56

- Dumitreszk, Juon 49
 Dumitreszk, Latzkutz 49, 50, 56
 Dumitreszk, Mitru 49
 Dumitreszk, Nyikuláj 50, 56
 Dumitreszk, Petru 49, 50, 56
 Dumitreszk, Todor 50
 Egri János 436
 Eleber (Elebér, Eliber) János 87, 94, 98, 99, 111, 126, 131
 Eleber Imre 69
 Eleber Zsigmond 76
 Eliber ld. Eleber
 Enyedi Anna, Horváth Boldizsámé 298
 Enyedi Gáspár 499
 Eperjesi Terézia, Buda Ferencné 204
 Eszterházi 60
 Étfalvi Kelemen 148, 501
 Etre Judit 9
 Etre Mihály 110
 Fábián Basilius 503
 Fainis (Fanyis), Luka 191, 199
 Farai János 150
 Farán Ilia 161
 Farczádi Ferenc 497
 Farkas Ábrahám 386, 421
 Farkas Ádám 424, 424, 428, 434, 436, 437
 Farkas Ágnes, Kis Zsigmondné 122, 430
 Farkas András 390, 410
 Farkas Annók 385, 431
 Farkas Bálint 423
 Farkas Benedek 436
 Farkas Dániel 390, 393
 Farkas Elek 423, 424, 425
 Farkas Ferenc 101, 250, 263, 478
 Farkas György 382, 383, 384, 385
 Farkas Heléna 397
 Farkas István 383, 385
 Farkas János 219, 380, 419, 424, 424, 425, 427, 428, 430, 432, 434, 436
 Farkas József 388, 391, 393, 393, 403, 412, 484
 Farkas László 408, 410, 411, 412, 414, 416, 418, 420, 421, 428
 Farkas Lászlóné 436
 Farkas Lázár 377, 379, 380, 381
 Farkas Mária, Szévérin káplárné 43, 52, 62
 Farkas Márton 428, 437
 Farkas Mátyás 408
 Farkas Mihály 272, 273, 275, 276, 277, 279, 290, 291, 317, 407
 Farkas Sámuel 43, 52, 384, 385, 398, 399
 Farkas Simeon 29
 Farkas Tamás 389, 408, 411
 Farkas Zsuzsánna 314
 Farkas, Janes 192
 Farkas, Lázár 192
 Faur Togyer 353
 Fazakas (Fazekas) István 383, 385
 Fazakas András 278
 Fazakas Bálint 451
 Fazakas Mihály 450, 451, 454, 455, 458, 459
 Fazakas Zsigmond 286, 502
 Fejér Petru 321
 Fejérvári István 144, 145, 150, 153, 156, 159, 162, 164
 Fekete Ábel 435
 Fekete Ádám 424
 Fekete András 387, 390, 391, 419
 Fekete Áron 397, 412, 419, 423, 425, 434, 435
 Fekete Bálint 385
 Fekete Elek 436
 Fekete Éva 430
 Fekete Ferenc 386, 388, 389, 390, 393, 405, 406, 410, 411, 412, 424
 Fekete Ferenc, id. 393, 403, 408
 Fekete Ferenc, ifj. 390, 406
 Fekete Ferencné 408
 Fekete Gábor 390, 391, 392, 408, 424, 426, 435
 Fekete Gergely 419, 423
 Fekete György 384, 390, 391, 392, 420, 421
 Fekete György, id. 387, 393, 398
 Fekete István 393, 399, 405, 406, 408, 410, 411, 417, 435
 Fekete István, id. 410, 418
 Fekete Jakab 437
 Fekete János 390, 408, 420, 421, 422, 425
 Fekete János, id. 387, 416
 Fekete József 387, 390, 393, 403, 406, 413, 417
 Fekete József, id. 407
 Fekete László 428, 433, 436
 Fekete Lázár 436
 Fekete Márton 420
 Fekete Mihály 385, 396, 400, 402, 405, 406, 407, 408, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424
 Fekete Mihály, Felső 398
 Fekete Mihály, ifj. 383, 385
 Fekete Mihályné 421
 Fekete Pál 390, 393
 Fekete Pálné 403, 408
 Fekete Péter 391, 419, 420, 424, 425, 427, 428, 432, 434, 435, 436
 Fekete S. Gábor 392, 403
 Fekete S. János 392, 403, 406
 Fekete Sándor 423, 424, 425, 426, 427, 428, 432, 434, 436, 437
 Fekete Tamás 387, 390, 393, 411, 412, 413, 414, 416, 418, 419, 421
 Fekete Terézia, Vintze Elekné 430
 Fekete Zsigmond 424
 Ferdinánd, II. 177

- Ferdinánd, III. 164
 Ferdinánd, IV. 177
 Ferentz (Ferencz) János 373, 380, 388, 434
 Ferentz (Ferencz) Mártonné 386
 Ferentz (Ferencz) Mihály 385, 386, 388
 Ferentz (Ferencz) Pál 373
 Ferentz (Ferencz) Péter 383, 385
 Ferentz (Ferencz) Sándor 388, 392, 403, 406, 408
 Ferentz Ágnes, Gálfi Józsefné 89, 434
 Ferentz András 393, 403, 406, 410
 Ferentz Bálint 382, 383, 421, 426, 427, 428, 433, 436
 Ferentz Benedek 435
 Ferentz Dániel 421
 Ferentz Elek, tóti 411
 Ferentz Farkas 437
 Ferentz Gergely 436
 Ferentz György 382, 420, 435
 Ferentz Ilona, Farkas Tamásné 428
 Ferentz István 381, 390, 392
 Ferentz Jánosné 403, 405
 Ferentz Klára 391
 Ferentz Lukács 390, 391
 Ferentz Zsigmond, tóti 403, 405, 406, 407, 408, 423, 424, 425
 Ferentzi (Ferenczi) Ferenc 388, 393, 403, 408
 Ferentzi Ádám ifj. 418
 Ferentzi Éva, ifj. Ferentzi Ádámné 418
 Ferentzi Sámuel 419
 Filep 399
 Filep János 58
 Filián, János 249, 262
 Filián, Petrucz 256
 Filip, Petrutz 57
 Floka Sámuel 297, 318
 Flora Kretsun 314
 Flora, Kosztándin 210
 Floreszk, Mihály 230, 249, 257, 262, 266, 270
 Floreszk, Petru 268
 Florusa Mitz 290
 Fodor György 140
 Fodor Pál 43, 52, 62
 Fodor Sámuel 363
 Fogarasi István 495
 Fogarasi Márton 21, 23, 139, 142, 143, 491, 493, 501
 Folti Bálintné 466
 Fona, Jákob 232, 249, 257
 Frajtag Márton 38
 Fuka, Petru 45, 53
 Gál Antal 35, 500
 Gál István 139
 Gál Z. Zsigmond 338, 496, 503
 Gálffi Gábor 68
 Gálffi Istvánné 68
 Gálffi ld. Gálfi
 Gálfi (Gálffi) Ferenc, hosdátí 71, 75, 81, 88, 96, 98, 99, 105, 106, 110, 114, 115, 116, 117, 123, 124, 132
 Gálfi (Gálffi) Ferenc, id. hosdátí 97
 Gálfi (Gálffi) Ferenc, ifj. hosdátí 97
 Gálfi (Gálffi) János, hosdátí 73, 75, 76, 77, 90, 107, 113, 115, 118, 125, 127, 131
 Gálfi (Gálffi) János, ifj., hosdátí 69
 Gálfi (Gálffi) János, lozsádi 387, 388, 390, 391, 412
 Gálfi (Gálffi) József, hosdátí 89, 98, 99, 101 117
 Gálfi (Gálffi) József, lozsádi 434
 Gálfi (Gálffi) Lázár 68, 70, 75, 77, 85, 88, 90, 91, 92, 115, 127, 131
 Gálfi (Gálffi) Mihály, lozsádi 398, 403
 Gálfi (Gálffi) Sándor, hosdátí 134
 Gálfi (Gálffi) Sándor, id. lozsádi 410
 Gálfi (Gálffi) Ferenc, gidófalvi 189
 Gálfi (Gálffi) Mihály, hosdátí 76, 84, 117, 127, 131
 Gálfi család 116
 Gálfi István 69
 Gálfi Jánosné 72
 Gálfi Kata 69
 Gálfi László 134
 Gálfi Pál, körösbányai 298
 Gálfi Pál, lozsádi 339, 354
 Gálfi Sámuel 71
 Gálfi Sámuelné 70
 Galgótzai István 469
 Gántsa Petru (Péter) 277, 290, 296, 302
 Gartner kapitány 90
 Gáspár József 30, 31, 33, 34, 500
 Gáspár Sámuel 43, 52
 Gavrilá Kosztán 348
 Gavrilá Stéfán 347
 Gavrilá Toma 347, 348
 Geleji Katona István 5, 6, 8, 10, 246
 Gellért József 308
 Gergely Onul 277
 Gergely György 82
 Gergots Ágnes, Nándra Pálné 239, 240, 241
 Gergots Elek 48, 55
 Gergots János 230
 Gergots Mihály 48, 55, 230
 Gerson Mihály, csernátóni 322, 324, 496
 Gesztelyi János 380, 503
 Getse József, ajtai 59, 259, 461, 463, 468, 469, 484, 499
 Getse Mihály, ajtai 174, 176, 189, 205, 214
 Gillyén Dániel 483
 Gláva Juon 347, 349, 362
 Gligor Péter 387, 396, 403, 406

- Gligor, Jákob 44
 Gligor, Pászku 44
 Gligore, Petru 46
 Goró Miklós 479, 486, 489
 Gotsa János 169, 173, 468, 471, 481, 482, 484, 485, 499, 501, 505
 Görögné 479
 Graec, Mojsze 58
 Gráma, Bálint 45, 47, 53, 54
 Gráma, Dán 47, 54
 Gráma, János 45, 53
 Graverus, Albertus 237, 246
 Gridi Bálint 50, 56
 Gridi Drusiána (Fruzsina), Szabó Istvánné 174, 176, 189
 Gridi Ferenc 50, 56
 Gridi Imre 50, 56
 Gridi Imre, ifj. 50
 Gridi Nyikuláj 50
 Gridi Onya 50, 56
 Gridi Petru 50, 56
 Groza György 363
 Groza Jozsiv 363
 Groza Péter 310
 Groza Petrutz 45, 53
 Groza Togyer 362
 Groza, Petru 246, 256, 259, 265, 363
 Grujetz Juon 349, 354, 356, 362
 Guga, Juon 44, 53
 Guga, Pámfilia 44
 Guga, Szemedru 44, 53
 Gulya (Gulya) László 341, 344, 346, 359, 366, 367
 Gyarmati Ádám 284, 286, 291, 292, 294, 297, 305, 308, 309, 315, 316
 Gyarmati Ferenc 292, 295, 305, 308, 312, 315
 Gyarmati Györgyné 295
 Gyarmati Jákob 312, 316, 318
 Gyarmati Péter 274, 277, 287, 289, 292, 294, 301, 304
 Gyarmati Sára, Antalfi Mátyásné 70, 105, 121
 Gyikuj, Todor 51, 57
 Gyimuleszk, Juon 199, 214
 Gyimulész, Nasztási 214
 Gyöngyösi (Gyöngyössi) Tamás 151, 156, 157, 158, 159
 Györffi (Györfi) András 389, 391, 398, 408, 435, 450
 Györffi (Györfi) Balázs 380, 390, 393
 Györffi (Györfi) Benjámin 431
 Györffi (Györfi) József, br. 384, 410, 412, 414, 425, 429, 431
 Györffi Karolina 40
 Györfi család 201
 György 399
 György Deák 373
 György Szuszán 112, 126
 György Tamás 195
 Györgyinka 356
 Győri Pál 19, 20, 24, 500
 Gyulai család 273, 275, 276, 278, 281, 282
 Gyulai István 311
 Gyulai József, gr. 297, 320
 Gyulai Lajos, gr. 278, 320
 Gyurkicza (Gyürkicza) János 139, 141
 Gyurmai Togyer 455
 Hajdú János 455
 Halász Borbára 41
 Halász Miklós 439
 Halmads, Apalina 56
 Halmads, Halmads 49, 56
 Halmágy Mihály 17
 Halmágyi József 308
 Halmágyi Judit, Buda Zsigmondné 440
 Harai Bálint 110, 113, 118, 124, 133
 Harsányi András 308
 Harsányi Éva, Sombori Lajosné 452, 454
 Hatházi Péter 211, 212, 214, 501
 Henna Monola 57
 Henter Benjámin 179
 Henter Ferenc 185, 210
 Henter István 179, 181, 203, 501
 Henter Istvánné 202
 Henter Lidia 494
 Henter Sámuel 204, 205, 207, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216
 Hentz Dodul 295
 Hentzel József 290, 292, 295, 302, 315
 Herepei Ádám 258
 Herepei István 25, 27, 28, 30, 31, 33, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 81, 85, 88, 89, 91, 93, 94, 95, 151, 154, 156, 159, 174, 175, 177, 179, 189, 203, 218, 220, 221, 222, 223, 226, 228, 231, 274, 275, 277, 323, 324, 326, 328, 330, 389, 393, 396, 400, 404, 405, 408, 410, 412, 414, 415, 416, 418, 450, 453, 494, 497, 498
 Herepei József 463, 469, 505
 Hermán (Hermány) György 30, 177, 222, 228, 439
 Hernya Jánosné 201
 Hertza (Hartza) Jozsiv 278, 296, 302
 Hertza Dsurd (Dsurgys) 296, 302
 Hertza Pap Boldizsár 199, 202
 Hertzeg (Herczeg) Márton 380, 412, 414, 416
 Hertzeg (Herczeg) Mihály 386, 389, 391, 418, 434, 430
 Hertzeg Farkas 398
 Hertzeg Gergely, etédi 59, 63, 64
 Hertzeg István 419, 427, 428, 434

- Hertzeg János 400, 408, 414, 416, 419, 424, 425, 428, 434, 436
 Hertzeg Lőrinc 91, 93, 94, 95, 96, 98, 99
 Hertzeg Pál 184, 185, 186, 187, 188, 189, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 210, 213, 214, 215, 424, 425, 494, 501
 Hertzeg Pálné 181
 Hetes György 283
 Hetes Jákob (Jakab) 292, 295, 310, 321
 Hetzei Pál 37
 Hévízi Sámuel 24, 491, 499
 Hídvégi 498
 Hiriza (Hiritza) György 347, 348
 Hockenricht, Antonius de 416, 418
 Hollaki család 278, 282
 Hollósi Mihály 502
 Hontsa Mitru 302
 Hord (Hort) Petru 290, 302
 Hord Danila 311
 Hordó Krisztina, Martonosi Lászlóné 456, 460
 Horea 473
 Horvát (Horváth) Ferenc 74, 90, 96, 106, 107, 108, 110, 111, 112, 113, 117, 120, 123, 124, 130
 Horvát (Horváth) Mihály 102, 104, 106, 108, 110, 118, 119, 120, 123, 128, 130
 Horvát Andrásné 118
 Horvát Mihályné 125
 Horvát (Horváth) Pál 144, 145, 146, 151, 152, 153, 155, 156, 158, 159, 160, 162
 Horváth György 156
 Horvát Pál, ifj. 162, 163, 164, 167, 169
 Huga, Petru 200
 Hujér (Huer) Antal 362, 370
 Hujér (Huer) Lajos 356, 362, 368, 369
 Hujér Lajosné 369
 Hunyadi Sándor 433
 Igna Juon 353
 Igna Lupul 144, 145
 Ikafalvi Márton 27, 218, 492, 494, 498
 Ikafalvi Rebeka, Krakkai Jánosné 28
 Ikafalvi Sára, Szabó Jánosné 28
 Incédi Anna, Györffi Józsefné 385
 Indri (Indres) Lázár 277, 290
 Indruj Lázár 302
 Intze István 202
 Isák kapitánné 20
 Isipi György 6, 12, 136, 324, 325, 326, 327, 330, 332, 346, 374, 380
 Isipi Györgyné 325, 327
 Isipi László 341, 346, 348, 359
 István Doda 358, 362
 István Ferenc 153
 Istvánházi István 498
 Isztán cigány 399
 Isztán cigányné 399
 Ivánk (Iván), Mojszse 267, 268
 Ivánk, Adám 262, 267, 270
 Ivuly Gábor 116
 Ivuly Máté 116
 Jádi Márton 110
 Jakab István 96, 99, 112, 113
 Jakab Istvánné 117, 124, 125
 Jakab János 29, 96, 98, 99, 101, 102, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 114, 117, 122, 127, 131, 149, 152, 425, 492
 Jakab József 99, 106, 113, 117, 123, 127, 131
 Jakab Józsefné 132, 134
 Jakab Sebestyén 74, 76
 Jakab Zsuzsanna, Vitéz Györgyné 111, 113, 124, 125, 126, 127, 131
 Jákob György 353
 Jákob Jozsiv 150, 151
 Jákob Nutz 362
 Jákob Pász 148
 Jákobész (Jokobesz), Mihaila 210, 213, 215
 Jakobesz, Gyorgye (György) 191, 199
 Jákobesz, Toma 191
 Jaksi (Jaxi) Klára, Bobik Ferencné 174, 176, 177, 181, 183, 189, 203, 206, 214
 Jaksi Tamásné 140, 141
 Jáni Sámuel 41, 43, 47
 Jánik Márton 498
 Jánk Dumitru 277, 301
 Jánk Flora 319
 Jánk György 290
 Jánk Juon 277
 Jánk Pász 311
 Janka Ferenc 486
 Jánka József 451
 Jankau János 347, 348
 Jankó János 367
 Jánó Gábor 327
 Jánó Gáborné 325
 Jánó József 312, 314, 316, 318, 320, 340, 341, 349
 Jánó László 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 349, 352, 354, 356, 357, 359, 364, 365, 366
 Jánó Zsigmond 453
 Jánóné 334
 János Deák 68
 János Farkas 210
 János István 44
 János Petrutz 190
 Jánosi alias Deák Pál 452
 Jantsó András 330, 332, 333, 334, 335, 337, 496
 Jantsó István 25, 174, 176, 185, 186, 189, 214, 394, 400, 492
 Jantsó Judit, Ventz Istvánné 166, 432, 492, 498

- Jantsó Mihály 503
 Jantsó Mózes 223, 231, 336, 482
 Jantsó uram 71
 Jantsoj (Jentsoja, Jentsony), Jents 248, 257, 262, 266
 Jaxi ld. Jaksi
 Jeddi József 286, 288, 502
 Jenei (Jenej) Sámuel 6, 14, 18, 137, 140, 374, 375, 376, 377, 382, 378, 443, 444, 497
 Jenken János 362
 Jepura (Jepure) János 272, 276, 278, 280, 302
 Johan András 44, 53
 Johan Vaszilie 356
 Jordán András 48, 55
 Jósa Ábrahám 284, 287, 291, 292, 294, 304, 308, 309, 310, 312, 314, 315, 316, 318, 320
 Jósa Ferenc 274, 275, 277, 280, 282, 283
 Jósa Gábor 291, 292, 295, 297, 301, 307, 308, 321
 Jósa Gáspár 305, 308, 312, 316
 Jósa Gergely 274, 277, 282
 Jósa István 283, 284, 287, 291, 292, 294, 297, 304, 305, 308, 309, 312, 316, 318, 320
 Josa Ivásk 65
 Jósa Izsák 50, 56, 287, 292, 295, 308, 310
 Jósa Jakab (Jákob) 274, 275, 277, 278, 279, 280, 283, 318
 Jósa Jákobné 301
 Jósa János 284, 295
 Jósa Mihály 292, 295, 305, 308
 Jósa Pál 284, 287, 291
 Jósa Pálné 295
 Josa Pap 50
 Jósa Péter 284, 286, 289, 292, 294, 304, 305, 306, 308, 309, 311, 314, 315, 316, 318, 321
 Jósa Sándor 292, 295, 304, 308
 Jósika Dániel, br. 477
 Jósika József, br. 472, 478
 Jósika Miklós, br. 483
 Jósika úr 144
 Josintzi Juliánna, Tsóka Sámuelné 466
 Josziv, Baszarába 46
 Jován (Juván) Péter 152, 153
 József, II. 466, 467
 Juga Szimul 353
 Juga, Mikleus 48, 55
 Juhász szolgabíró 460
 Kádár Borbála 475
 Kádár család 472, 477, 478, 479, 484, 486
 Kádár János 437
 Kádár László 474, 475, 476, 479, 487
 Kádár Mária 402, 403, 406
 Kádár Péter, thordai 451, 452, 455, 461, 467, 468, 471, 472, 474, 475, 476, 478, 484, 487
 Kaknits (Kachnits) János 38, 59
 Kaluger 219
 Kandó József 144, 150, 152, 153, 160, 164, 167, 169
 Karasósi László 179
 Karátsoni Dániel 307
 Karátsoni György 482
 Karli Júlia, Ribitzei Lászlóné 349
 Károlyi Sándor 59, 60
 Katána (Katona, Ketána), Petru 246, 259, 265, 268, 270
 Katonai György 282, 283, 456, 458, 460, 502, 505
 Kazai András 23, 500
 Kazai József 25, 27, 28, 31, 32
 Kazai Péter 30
 Kelemen István 43, 63
 Kelemen László 52
 Kellyás (Kellyes), Jozziv 45, 54
 Kellyás (Kellyes), Mihály 45, 54
 Kéméndi (Kéméndj) Mózes 146, 150, 156, 159, 164
 Kéméndi Boldizsár 138, 142
 Kéméndi Elek 173
 Kéméndi Erzsók 145
 Kéméndi Gáborné 142
 Kéméndi János 163, 165
 Kéméndi László 140, 141, 142, 144, 145, 150, 156, 159, 160, 162, 167, 169, 173
 Kéméndi Lászlóné 142, 143
 Kenda János 216
 Kendeffi (Kendeffy) Miklós 66, 178, 179, 202, 439, 440, 442
 Kendeffi család 498
 Kendeffi Gábor 15, 122
 Kendeffi József 32, 42, 440, 441, 442
 Kendeffi Mária, Lukáts Jánosné 41, 42
 Kendeffi Mihály 42
 Kendeffi Rákhel, Csongrádi Miklósné 40
 Kendeffi Sára, Buda Miklósné 41
 Kendeffi Sára, Zejk Sámuelné 188
 Kenderesi Imre 445, 446, 447, 449, 452
 Kenderesi József, seréli 189, 202
 Kenderesi Lajos 204, 205
 Kenderesi Sámuel, seréli 34, 46, 54, 173, 188
 Kerekes János 104, 432
 Keresztúri B. Péter 6, 20, 23, 24, 139, 143, 218, 382, 383, 447, 448, 497
 Keresztúri György 136, 496
 Keresztyéni Pál 494
 Kertz (Kirtz) Ádám 118, 133
 Kertza Dsurd 278
 Kézán, Juon 58
 Kibédi Bernárd György 500
 Kirteszsz 301
 Kirtz ld. Kertz

- Kirtza Petruz 272
 Kirtzo Dsurs 301
 Kis (Kiss) Mihály 381, 396, 398, 400, 402, 405, 406, 407, 408, 415, 416
 Kis (Kiss) Sámuel 112, 118, 124, 134, 450
 Kis Benjámin 200, 202
 Kis Ferenc 93
 Kis Gábor 449
 Kis Gergely 452, 454, 458, 460, 470
 Kis György 75
 Kis János 436
 Kis Jánosné 116, 118
 Kis József 110, 118, 125, 131
 Kis Mária 466
 Kis Péter 70, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 81, 82, 84, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 110, 112
 Kis Sára, Dali Ferencné 114, 127
 Kis Szabó 289
 Kis Zsigmond 76, 99, 101, 102, 105, 111, 112, 115, 118, 125, 126, 131
 Kis-Komáromi R. György 503
 Kismarjai György 138, 378, 493
 Kiss Áron 6
 Klés Juon 301
 Knopffer, Daniel 344
 Koborlán Togyer 352, 356
 Kodrán Salomon 353
 Kokos, Dávid 193
 Kokos, Marián 193, 200
 Kokos, Togyer 193
 Kolosi 50, 56
 Kolosvári Sámuel 39, 244, 292, 314, 340, 359, 432, 463, 481
 Kolosvári Zsigmond 36, 37, 38, 102, 105, 106, 108, 167, 169, 173, 184, 185, 186, 187, 238, 240, 241, 242, 284, 287, 318, 320, 338, 339, 423, 424, 425, 427, 437, 461
 Kolovék (Kolovik) András 110, 118, 130
 Kolovék Mária, ifj. Vitéz Jánosné 122, 131
 Kolumbán Márton 179
 Komlósi László 275, 279, 280
 Komlósi Sámuel 452, 453, 456, 460
 Kontz Mária, Miklós Józsefné 486
 Kopil, Juon 57
 Korda László 202
 Kordez Ádám 151
 Kornya, Gáspár 48, 55
 Kornya, István 48, 55
 Kornya, Joannes 48, 55
 Kornya, Kornya 48, 55
 Kornya, Mihály 49, 56
 Kornya, Móses 49, 56
 Kornya, Stéfán 49
 Kornya, Stéfán, id. 56
 Koroba, Iszaila 196
 Koroba, Josziv 190
 Koroba, Kosztandin 190
 Koroba, Pászku 201
 Koroba, Szofron 196
 Koszta Gusát Ádám 347, 349
 Koszta Károly 310
 Koszta Mihály 48, 55
 Koszta Péter 388
 Koszta, Báj 48
 Kotság, Pereszenyie 61
 Kótsi György 272, 273, 495
 Kotsoba Mihály 47, 54
 Kotsoba, Arion 47, 54
 Kotsoba, János 47, 54
 Kotsoba, Jents 47, 54
 Kotsoba, Lapadát 47, 54
 Kotsoba, Mihály 52
 Kotsoba, Mihály, ifj. 43
 Kotsoba, Miklós 43 47, 52, 54
 Kotsoba, Petru 47, 54
 Kovács Jakab 504
 Kován András 42
 Kován János 27, 42, 52
 Kovásznai ... lp. 123, 128, 129, 492
 Kováts Antal 322, 503
 Kováts Ferenc 455
 Kováts István 487
 Kováts Jakabné 179
 Kováts Lörintz Zsuzsánna, Tót Miklósné 323
 Kováts Zsigmond 87
 Koza Petru 301, 321
 Kozák, Györgye 51, 57
 Kozák, Juon 51, 57
 Kozák, Mihály 51, 57
 Kozák, Pavel 51, 57
 Kozma Márton 494
 Kozoli Jósza 50, 56
 Kozolyai (Kozoli) Józsefné 144, 145
 Kozollyai (Kozoli) János 50, 58, 341, 359, 361, 361, 364, 366
 Kozollyai Lajos 341, 357, 361, 366, 478, 482
 Kölönte József 164, 166, 501
 Kölönte Mária, Balog Jánosné 166
 Kömives András 381
 Kömives Mihály 383
 Köpeczi (Köpetzi) István 14, 156, 374, 375, 377
 Köpetzi Jánosné 161
 Köpetzi uram 149
 Körösi Pál 112, 125
 Körösi Pálné 132
 Körösi Zsigmondné 112, 125
 Körtvélyesi (Körtövélyesi, Körtvélyesi) György 6, 12, 14, 136, 137, 138, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 443, 444

- Krájnik (Krajnik, Krájnyik) László 276, 278, 280, 289, 303, 307, 311, 317, 319, 450, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459
- Krakkai (Kakai) László 456, 458, 460, 461, 474, 484
- Krakkai család 473
- Krakkai Hedviga 472, 479
- Krakkai János 28
- Krakkai Júlia 28
- Krakkai Mária, id. Kádár Péterné 474, 476, 478
- Krakkai Mózes 450
- Krakkai Péter 456, 484
- Krakkai Zsófia, Raphai Sámuelné 28
- Kratsunyeszk, Pável 195
- Kratsunyeszk, Petru 195
- Kratsunyeszk, Todor 195
- Kraus kapitány 409
- Kreszta, Margareta 15
- Kretsmeyer (Krémajer) Ignácz 354, 358, 362
- Kretsu Majer 45, 53
- Kretsun Juon 150
- Kretsun Merán 44
- Kratsunyeszk, Arimia 191, 201
- Krintoj, Dávid 199
- Krintoj, Juon ifj. 199
- Krintoj, Juon, id. 199
- Krintoj, Togyer 199
- Krisán Ilia 153
- Krisán, János 134
- Krisán, Juon 192
- Krisán, Stefán 192
- Kristori (Kristyori) Ádám 324, 325, 326, 327, 328, 330, 333, 334, 335, 336
- Kristori (Kristyori) Ádám, ifj. 327, 333, 336, 347, 348
- Kristori (Kristyori) Ádámné 325
- Kristori (Kristyori) Albert 324, 325, 326, 327, 328, 341, 343, 346, 347, 348, 349, 354, 359, 360, 361, 364, 365, 366, 367, 369, 370, 371
- Kristori (Kristyori) András 324, 325, 326, 327, 328, 330, 331, 332, 341, 342, 343, 347, 348, 349, 354, 357, 359, 369
- Kristori (Kristyori) Ádrásné 325
- Kristori (Kristyori) Antal 321, 371
- Kristori (Kristyori) Antónia 351
- Kristori (Kristyori) Bálint 322, 324, 325, 326, 328, 334, 346, 348
- Kristori (Kristyori) Bálintné 325
- Kristori (Kristyori) Béla 324, 325, 326, 327, 329, 330, 333, 338, 339, 342, 344
- Kristori (Kristyori) Béláné 341
- Kristori (Kristyori) család 325, 365
- Kristori (Kristyori) Elek 348, 349, 367
- Kristori (Kristyori) Éva, Gyöngyösi Tamásné 156
- Kristori (Kristyori) Farkas 338, 340, 341, 343, 348, 349, 350, 357, 359, 365, 367, 496
- Kristori (Kristyori) Ferenc 323, 324, 341, 357, 359, 367, 369
- Kristori (Kristyori) Gáspár 351
- Kristori (Kristyori) Illyés 341, 346, 348
- Kristori (Kristyori) István 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 330, 332, 333, 334, 335, 336, 340, 341, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 352, 354, 356, 357, 358, 359, 359, 359, 360, 361, 363, 365, 496
- Kristori (Kristyori) István, id. 338, 344
- Kristori (Kristyori) István, ifj. 338
- Kristori (Kristyori) Istvánné 325
- Kristori (Kristyori) János 324, 325, 326, 327, 328, 330, 332, 333, 334, 336
- Kristori (Kristyori) Jánosné 325, 341, 361, 365
- Kristori (Kristyori) József 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 338, 340, 341, 342, 354, 361, 372
- Kristori (Kristyori) József, id. 343, 349, 354, 356, 357, 359, 364, 365, 367, 368, 369, 370
- Kristori (Kristyori) József, ifj. 342, 343, 345, 354, 356, 357, 359, 365, 369, 371
- Kristori (Kristyori) Józsefné 334, 337, 339, 341, 346, 348
- Kristori (Kristyori) Karolina 351
- Kristori (Kristyori) Károly 351
- Kristori (Kristyori) Lajos 340, 341, 341, 343, 348, 348, 349, 354, 356, 357, 358, 359, 360, 364, 365, 368, 369, 370, 371, 496
- Kristori (Kristyori) Mátyás 325
- Kristori (Kristyori) Mihály 341, 349, 354, 355, 357, 359, 360, 361, 364, 365, 366, 367, 369
- Kristori (Kristyori) Pál 321, 348
- Kristori (Kristyori) Rozália 365
- Kristori (Kristyori) Sámuel 327, 333, 334, 336
- Kristori (Kristyori) Sándor 340, 341, 342, 343, 347, 348, 354, 357, 359, 364, 367
- Kristori (Kristyori) Tamás 325, 328, 330, 332
- Kristori (Kristyori) Zsigmondné 325
- Krisztyián 399
- Kritso Dsords 289
- Kuk László 17
- Kun Zsigmond, gr. 478, 481
- Kusztá Adám 330
- Küküllővári Péter 8, 11, 12, 13, 14, 491
- Lakatos András 274
- Lakatos György 308
- Lakatos János 284, 291, 292, 294, 297, 304, 305, 306, 308, 309, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 496
- Lakatos Júlia, Kristori Tamásné 341, 345, 346, 348, 350, 362, 366
- Laskai András 410

- Laskodi István 15, 16, 17, 500
 Lászk, Juon 210
 László Farkas 49, 56
 László István 154, 157, 395, 401, 408, 410, 501, 504
 Latzkoj, Janes 194
 Latzkoj, Lázár 194
 Latzkoj, Péter 194
 Latzkoj, Szimion 194
 Lázár cigány 148
 Lázár Iliesk 435
 Lazarutz János 298
 Lazing (Lazink) Igna 290, 301
 Léhész Miklós 229, 230, 232
 Léka (Luka), Dumuj (Dubuj) 247, 256, 260, 266, 268
 Léka (Lyéka), János 248, 256, 261, 266, 268
 Léka, Jozsiv 260, 264, 266, 268
 Léka, Zálin 268
 Lengyel László 207
 Leopoldus 177
 Lihonyok, Luka 230
 Lihonyok, Petrutz 230
 Lion (Lián, Lyon), Luka 249, 257, 262, 266, 268
 Lisznai Intze Ferenc 81, 85, 110, 144, 148, 189, 203, 218, 220, 221, 323, 392, 393, 394, 400, 406, 407, 408, 494
 Lisznai Intze István 27, 28, 31, 35, 89, 91, 93, 102, 151, 154, 156, 159, 164, 175, 177, 178, 179, 183, 223, 226, 231, 275, 277, 279, 283, 324, 328, 330, 333, 412, 416, 419, 420, 422, 453, 461
 Lökös Pál 419
 Lőrintz András 48, 55
 Lőrintz Balázs 156, 162, 167, 173
 Lőrintz Balázs, ifj. 162
 Lőrintz Balázsné 168
 Lőrintz István 144
 Lőrintz János 49
 Lőrintz János, kémendi 146, 150, 151, 152, 156, 159, 162
 Lőrintz Júlia 173
 Lőrintz Péter 49, 56
 Lőrintz Sámuel, kémendi 167, 169, 173
 Lőrintz Tamás 162
 Luben, Dávid 199, 210, 213, 215
 Luben, Gyorgy 198, 199
 Luben, Matyidon 210
 Luben, Sztán 192
 Lugosi (Lugasi) Tamás 151, 160, 162, 164, 167, 173
 Lugosi István 148, 154, 159
 Lukáts (Lukács) János 17, 34, 39
 Lukáts Ádám 347, 348, 362, 367
 Lukáts Danila 358, 362
 Lukáts Ferenc 36, 37, 38, 41, 51, 62, 203, 208, 482
 Lukáts Gábor 367
 Lukáts György 229
 Lukáts István 294, 295
 Lukáts Lakatos Mihály 92
 Lukáts Sára 295
 Lukáts Vutzul 354
 Lung (Lunk) Juon 479, 487
 Lung (Lunk) Miháj 479, 487
 Lup Juon 76, 107, 113, 127, 131, 132, 133
 Lupás Juon 363
 Lupsa Buza 45, 46, 53, 54
 Lupul Juon 70
 Lupuleszk, Antanaszi 192
 Lupuleszk, Josa 198
 Lupuly Jován 71, 72
 Luther Márton 237, 246
 Maczasdi László 13
 Magardits József 30, 219
 Magdalina Togyer 153
 Magyar János 340, 351, 496, 501, 503
 Mákra Iszpász 347, 348, 362
 Mákra János, felsőszilvási 202, 216
 Mákra Mária, Nagy Sándorné 122
 Mákra Mihály 218
 Makrai Zsigmond 115, 116, 118
 Maksai Márton 493
 Makszin, Juon 44, 53
 Makszin, Paskuj 53
 Manya Jákob 290, 302
 Mánya Togyer 347, 349
 Mara Borbála, Brázovai Péterné 60
 Mara Drusiánna, Baliáné 42
 Mara Gergely 31, 32, 35, 60
 Mara János 247, 256, 257, 263
 Mara János, id. 42
 Mara János, ifj. 48, 55
 Mara Lőrinc 201
 Mara Mátyás 42, 52
 Mara Miklós 7, 35, 145, 220, 223, 224, 226, 227, 228, 229, 395
 Mara Zsigmond 394
 Marereszk, János 192
 Margeu, Mihaila 259, 265, 268, 268
 Margitai István 497, 498
 Margo Petru (Petruél) 290, 301, 321
 Mária Terézia 467
 Mariantz, György 191
 Markocsány Péterné 385
 Markotsán Lajos 482
 Márkul 149
 Markutsán József 478
 Marosi Mihály 110, 123, 124, 501

- Martin Szavul (Zavul) 290, 302
 Márton András 383
 Márton Farkas 412, 424, 425, 434, 436, 437
 Márton Imre 386
 Márton István 380
 Martonosi Ádám 478
 Martonosi Ferenc 468, 479, 479
 Martonosi István 444, 446, 450, 456
 Martonosi János 450, 452, 453, 456, 458, 460, 461, 478
 Martonosi Jánosné 472, 479
 Martonosi Jónás 450
 Martonosi Józsefné 471
 Martonosi Klára, Komlósi Sámuelné 452
 Martonosi László 456
 Martonosi Lászlóné 455
 Martonosi uram 454
 Máté György 85, 87, 90, 501
 Matis Joszip 330
 Matis Todán 330
 Matzesdi Illyésné 18
 Matzesdi Judit 41
 Matyjé Gytza 347, 348, 362
 Matyjé Jozsiv 347, 362
 Mátyás Jozsiv 161
 Mázere (Mazéra Mátzére), Dávid 193, 199, 210, 213, 215
 Medve Zsófia, Rátz Jánosné 452, 456, 458, 459, 460
 Mergan, Mihaile 246, 256
 Mészáros István 17
 Mészáros Miklós 17
 Mezei Ádám 160, 167, 169
 Mezei Jakab 167, 173
 Mezei János 153
 Mezei uram 150
 Mezere (Matzre) György 277, 290, 302
 Mezere Ursz 277
 Mihály (Mihály) József 284, 286, 290, 291, 295, 310, 315, 321
 Mihoch Joan 141
 Mihu, Petru 193
 Mihu, Tamás 193
 Mihulesz, Péter 230, 232
 Mike Sámuel 201
 Miklós József 486
 Miklós Lázár 191
 Mikolt Avráam 148
 Minátza Togyer 290, 302
 Minátzi Danila 321
 Mindrész, Petru 210
 Miske István 297
 Miskolczi István 18, 500
 Miskoltzi József 294
 Mislényi (Meszlényi) János 489, 505
 Mlăgyin, Ádám 249, 262
 Mlęgyin, Lapadát 48
 Mohátsi család 312
 Mohátsi József 322, 324, 325, 340, 341, 342, 343, 349, 354, 356, 357, 359, 361, 364, 366, 367, 369, 371
 Mohátsi Józsefné 325
 Mohátsi Lajos 339, 357, 361, 364, 366, 371
 Mohátsiné 325
 Mokin Juon 311
 Moldován, Juon 58
 Molnár Imre 316, 354, 432
 Morareszk, Opra 190
 Moritz Gábor 36, 37, 38, 48, 49, 50, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 423, 492, 504
 Moritz István 81, 86, 110, 400, 492
 Moritz Istvánné 88
 Mos István 504
 Mós Petru 362
 Motsán, János 57
 Motsán, Monollya 51, 57
 Motz Flora 363
 Motz Nyikula 363
 Mukoj (Mukoly, Mukuje), János 193, 197, 212, 215
 Mukoj, Kretsun 193
 Mukuje, Irímie 197
 Mukuje, Samuela 197
 Munkátsi Ferenc 274, 275, 277
 Munkátsi Sára 298
 Muntyán János 112, 116, 125
 Muntyán Juon 132
 Muntyán Marián 112, 125
 Muntyán Nyikula 218
 Muntyán Petrás 198
 Muntyán, András 46
 Muntyán, György 50, 58
 Muntyán, Hirtza 192
 Muntyán, Nyisztör 113, 125
 Muntyán, Pável 198, 210
 Muntyán, Petru 192
 Muntyán, Stefán 195
 Muntyán, Szimeon 58
 Munya János, ifj. 261, 266
 Murár, Juon 210
 Murar, Kosztándin 50
 Murar, Petrucz 50
 Murarész, Atanaszi 195, 200
 Murerész, Dumitru 192
 Murerész, Opre 194
 Musnai Mihály 137, 376, 443, 499
 Nádudvari Erzsébet 384, 431
 Nádudvari István, K. 378, 443, 499
 Nádudvari Krisztina, Pogány Ádámné 229, 236, 273, 276, 278, 278

- Nagy Albert 292, 294, 305, 306, 502
 Nagy alias Fiát Mihály 440
 Nagy Borbála 206
 Nagy család 115, 116, 226, 227
 Nagy Dániel 226, 227, 230, 235, 236, 502
 Nagy Dávid 227
 Nagy Éva, Farkas Ferencné 114, 118, 127, 131, 132
 Nagy Ferenc 70, 110, 111, 115, 118, 124, 488
 Nagy Ferencné, id. 111, 125
 Nagy Ferencné, ifj. 111, 125
 Nagy Gábor 110, 111, 118, 127, 131, 133
 Nagy Gáspárné 70, 71
 Nagy Gergely 110, 118
 Nagy György 247, 256, 258, 260, 265
 Nagy Gyuri Ferenc 385
 Nagy István 75, 76, 85, 88, 89, 93, 106, 107, 111, 115, 118, 124, 126, 131, 133, 220, 223, 224, 225, 231, 247, 248, 254, 256, 257, 261, 266, 270, 463, 471, 479, 481, 485
 Nagy István, dévai 260, 261, 264, 265, 266
 Nagy János 110, 111, 118, 125
 Nagy József 77, 85, 89, 95, 111, 125, 219, 238, 239, 240, 241, 244, 249, 250, 251, 254, 255, 257, 263, 264, 268
 Nagy Mária, Bobik Mózesné 206
 Nagy Mihály 118, 123
 Nagy Sámuel 117, 148
 Nagy Sándor 218, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 230, 231, 234, 235, 249, 255, 502
 Nagy Sándor, dévai 91, 125, 220, 416
 Nagy Sándorné 113, 118, 125, 126, 131
 Nagy Vitéz Mihály 85
 Nagy Zsigmond 92, 118, 218, 219, 220, 222, 223, 224, 226, 230, 232, 234, 235, 236, 237, 239, 246, 247, 256
 Nagy Zsigmond, dévai 7, 35
 Nagy Zsigmondné 254, 255, 256, 259, 263, 295
 Náj (Neu) Antoni 362, 370
 Naláczai András 15, 17, 18, 19
 Naláczai Mária, id. Csula Jánosné 14
 Nalátzi (Naláci, Naláczai) István 14, 17, 59, 60, 491
 Nalátzi András 176, 179, 181, 182, 182, 184, 189
 Nalátzi Andrásné 182
 Nalátzi Borbála, Zeyk Jánosné 164
 Nalátzi család 273, 278, 282, 472, 477, 478
 Nalátzi József, br. 36, 59, 60, 220, 297, 300, 312, 360, 476, 477, 482, 488, 489
 Nalátzi Lajos, br. 220, 278
 Nalátzi László, br. 41, 59, 186, 188, 189, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 209, 210, 211, 213, 215, 220
 Nalátzi Sára, Bartsai Gergelyné 110, 275, 278, 281, 320, 336, 346
 Nándra család 219
 Nándra Erzsébet 225
 Nándra Ferencné 224, 225
 Nándra György 255
 Nándra Izsák 25, 218, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 231, 232, 233, 234, 248, 256, 261, 266
 Nándra Izsákné 254
 Nándra János 218, 220, 226, 228, 232, 233, 239
 Nándra Jánosné 224
 Nándra Lajos 225, 229, 230, 232
 Nándra Mózes, id. 237
 Nándra Pál 228, 239, 240
 Nándra Zsigmond 240, 241, 248, 254, 256, 261, 266, 270
 Nándra Zsigmond, ifj. 255
 Nándra, Miklós 49, 62
 Nándra, Péter 49, 52
 Nánts, Dávid 190, 210
 Nantsész, Janes 194, 210
 Nemes András 69
 Nemes Gábor 277, 308, 321
 Nemes János 98
 Nemes Sámuel 298
 Nemes Tamás 294, 295, 310
 Német (Németh) János 71, 84, 85, 96, 99, 117
 Német Éva, Vitéz Lászlóné 112
 Német Ferencné 111, 116, 117, 126, 133
 Német Istók 112, 118
 Német István 125, 133
 Német István, ifj. 117
 Német Mátyás 110
 Német Mihályné 112, 125
 Német Zsigmond 114, 117, 125
 Németh Ágnes, Bujti Zsigmondné 95
 Némethi Éva, Gálfi Józsefné 89, 98
 Németi család 116
 Németi Ferenc 134, 481, 485, 487, 488, 489, 490, 499
 Németi Ferencné 131
 Németi János 292, 295, 297
 Noptsa (Nopesa) László 387, 389
 Noptsa Ábrahám 398
 Noptsa Mihály 421
 Nyárádi Ádám 63
 Nyárádi Borbála, Hertzeg Gergelyné 63
 Nyegojész, Avram 198
 Nyegojész, Gavrilé 198
 Nyemes János 46
 Nyerges György 381
 Nyikodin, Mihály 53
 Nyikodin, Petru 44, 53
 Nyikula György 290, 302, 311

- Nyikula Petru 302
 Nyikula Simion (Szimeon) 290, 302
 Nyikula Togyer 363
 Nyimes János 54
 Nyimes Petru 54
 Nyimes Vonya 54
 Nyititzesz, Ajon (Alion) 191
 Nyititzesz, Dumitru 199
 Nyititzesz, Gyorgy 197
 Nyititzesz, János (Juon) 191, 197
 Okolisán, Janku 196
 Okolisán, Mojsza 196
 Okolisán, Szimedru 197, 198
 Olajos György 284, 287, 291, 291, 314, 495
 Olajosné 308
 Olár András 301
 Olár Mihály 329
 Olár Péter 276
 Olár, György 200
 Olivér János 85, 88, 89, 97, 98, 99, 101, 105, 107, 113, 126
 Olivér Jánosné 117
 Olivér Zsuzsanna, Benke Lászlóné 107, 113, 120, 126
 Ónodi András 277
 Onts, Gáspár 46, 54
 Onts, János 46, 54
 Onts, Togyer 46, 54
 Onyeszk, Arszintye 191, 196
 Onyeszk, György 198
 Onyeszk, Juon 198
 Onyeszk, Zdreile 195
 Opra cigány 149
 Opra János 353
 Opra Szimion 362
 Oprán Danyila 353
 Oprán Dsurka 353
 Opsa Marina 363
 Orbán Dániel 308
 Orbán Gáspár 356
 Orbán Imreh 277
 Orbonás család 478, 479
 Ormos István 70
 Ormos János 88, 89, 90, 109, 117, 127, 131, 501
 Otár András 289
 Örsi Péter 23, 24, 143, 218, 383, 444, 448
 Págh Ádám 304
 Pakulár Ádám 274, 277, 279, 284, 286, 291, 292, 297, 301, 304, 305, 308, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 321
 Pakulár Ferenc 274, 277, 282, 283, 303, 307, 310, 317, 319, 321
 Pakulár Gábor 284, 287, 292, 295, 303, 305, 308, 315, 316, 320
 Pakulár György 291, 292, 294, 304, 308, 309, 320
 Pakulár János 274, 277, 280, 320
 Pakulár Jánosné 82, 295
 Pakulár Lajos 292, 295, 305, 308, 309, 312, 315
 Pakulár Péter 303, 310, 317
 Pakulár Zsigmond 295, 305, 308, 312, 314, 315, 316, 318, 320
 Pálá, Pászku 194, 198, 210, 215
 Pamfilion (Pámfilony, Pámfilon), Lázár 247, 256, 260, 266
 Pánfilon, János 230, 232
 Pánfilon, Josziv 230, 232
 Pap Ferenc, nádasdi 121
 Pap Gáspár 199, 202
 Pap István 420, 433
 Pap János 41, 64, 65, 199, 289
 Pap József 452, 505
 Pap Nyikulája 213, 214
 Pápai János 495
 Papolczi Bálint 443, 444, 500, 505
 Pára Zsigmond, szilvási 51, 57, 59, 62
 Pareu, Zaharia 51, 57
 Pászerél, Avram 46, 54
 Pászerél, Mihály 45, 53
 Pászerél, Mihály, ifj. 45
 Pásk, Györgye 45, 46, 53, 54
 Pásk, Gyura 45, 47, 53, 54
 Pásk, János 48
 Pásk, Josziv 45, 46, 54
 Pásk, Juon 46, 54
 Pásk, Petru 45, 47, 53, 54
 Páskul Gligor 53
 Patai János 444, 445, 499
 Patai Máté 497
 Patai Pál 373, 503
 Pataki András 445, 446, 499
 Pataki István 65
 Pataki Pál 50, 56
 Pataki Pálné 33
 Pataki Sámuel 27, 28, 33, 50, 56
 Pávai György 493
 Pavel Juon 153
 Penteki Ádám 318
 Peretséni Pap Izsák 452, 498
 Pértsi Miklós 378
 Pertza, Juon 190
 Pertza, Kozma 194
 Péter Mária 453
 Pető Ádám 102, 104, 105, 108, 110, 114, 118, 123, 124, 128, 130, 133, 134
 Pető Andrásné 68
 Pető Bálint 69, 70, 71, 75, 76, 77, 85, 88, 89, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 110, 116, 118, 132

- Pető Bálintné 124
 Pető család 116
 Pető Ferenc 76
 Pető Gáspár 110, 111, 114, 118, 125, 127, 130, 131, 133
 Pető Gáspárné 109
 Pető István 116
 Pető József 110, 112, 116, 118, 124
 Pető Lőrinc 77, 110, 124
 Pető Péter 95
 Petrások 479
 Petrásk György 487
 Petru Gligore 54
 Petru Nants 190
 Petrucz (Petrutz), Juon 47, 54, 55
 Petrucz (Petrutz), Mihály 44, 47, 54
 Petrucz (Petrutz), Stefán 44, 47, 53, 55
 Petrutz Filám 218
 Petrutz, Dán 47, 54
 Petyén, János 45
 Petyeu, János 53
 Pirv, Márk 230
 Plésa Ábrahám 347
 Plésa Avráám 348, 358
 Plésa György 347, 348, 358, 362
 Pligolj, Todor 62
 Pogány Ábrahám 239, 240, 241, 242, 246, 248, 254, 255, 256, 258, 259, 261, 263, 264, 266
 Pogány Ádám 220, 229, 237, 252, 273, 300, 454
 Pogány András, klopotivai 218, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 228, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 246, 252, 256, 259, 265, 271, 495
 Pogány család 227
 Pogány Elek 244, 247, 254, 256, 260, 261, 266
 Pogány Erzsók 218
 Pogány Ferenc 234, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 246, 254, 255, 259, 264, 268
 Pogány Francisca 229, 289, 303, 310
 Pogány Gábor 249, 257, 257, 262, 264, 266
 Pogány Gáspár 242, 244, 244, 246, 254, 255, 257, 258, 259, 263, 265, 268, 270
 Pogány György 218
 Pogány Imre 246, 259
 Pogány Jankó 229, 247, 256
 Pogány János 219, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 227, 228, 229, 236, 244, 250, 252, 260, 263, 265
 Pogány János, id. 228, 229, 230, 231
 Pogány János, ifj. 267
 Pogány Jozefa, Zejk Andrásné 116
 Pogány József 219, 222, 224, 226, 233, 234, 248, 257, 261, 266
 Pogány József, ifj. 219
 Pogány József, lesneki 224
 Pogány Józsefné 229, 230, 268
 Pogány Krisztina, Mara Mihályné 42
 Pogány László 218, 219, 223, 224, 225, 230, 238, 239, 247, 255, 256, 257, 258, 260, 264, 266, 268
 Pogány László, id. 219
 Pogány Máté 219, 222, 223, 224, 226, 231, 232, 234, 236, 239, 242, 244, 250, 254, 255
 Pogány Pál 219
 Pogány Pálné 235
 Pogány Sámuel 228, 234, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 246
 Pogány Sámuelné 250, 254, 257, 259, 263, 267, 268
 Pogány Sándor, id. 258
 Pogány Sándorné 478
 Pogány Zsigmond 229
 Pogány Zsófia, Roszt Mihályné 249, 262
 Ponori István, ponori 189, 202
 Ponori János 203, 394, 395, 492
 Popa Ádám 368
 Popa Adamutz 366
 Popa Adamutzné 355
 Popa Daniel 148
 Popa Danila 355, 358, 363, 364
 Popa Dumitru 190
 Popa Fejér Jov 355
 Popa Fejér On 355
 Popa Györgye 58
 Popa Ivuly 301
 Popa Jovul 290
 Popa Juon 298, 479, 487
 Popa Lázár 48
 Popa Péter (Petr) 362, 363
 Popa Petrutz 44, 53
 Popa Salamon 148
 Popa Simeon 310
 Popa Togyer 310
 Popa, Tanaszia 57
 Popeszk, János 44, 53
 Popeszk, Juon 58
 Pora László 219
 Préda, Juon 191
 Prevár Gyorgy 479
 Prunáts, Juon 198
 Puj Dániel 230, 232, 235, 249, 250, 257, 262, 266
 Puj Gáspár 13
 Puj Jánosné 219
 Puj Krisztina, Pogányné 232, 236, 244
 Puj Miklós 7, 229, 249, 257
 Puj Miklósné 262, 266
 Puj Sámuel 51
 Pünkösdi Mihályné 169

- Pünkösti (Pünkösdi) Mihály, uzoni 156, 159, 160, 162, 164, 493
 Pürkereci (Pülkereci) Mihály 67, 500
 Püspöki Péter 315
 Rácz (Rátz) Ferenc 143
 Rácz János 17
 Rácz Kaleta 24
 Rácz Id. még Rátz
 Radatzina Czertza 353
 Radik Pál 29, 51, 57
 Raduleszk, Janes 198
 Rafai (Rafael, Raffai) Ferenc 287, 288, 291, 292, 294, 295, 299, 304, 307, 318
 Rain 479
 Rain, Ádám 214
 Rain, Lázár 213, 214
 Rain, Pántylimon 214
 Rákosi István 143, 382, 383, 384, 386, 447, 493, 497
 Rám Angyal 486, 489
 Rám Gergely 474
 Raphai Sámuel 28
 Rátz (Rácz) István 92, 93, 287, 295, 297, 316, 444
 Rátz András 318
 Rátz György 309
 Rátz István
 Rátz Jankulj 452
 Rátz László 123, 124, 130, 133, 501
 Rátz Lászlóné 125
 Redeka Mihály 66
 Regáts, Juon 210
 Rein, Pámfilimon 249, 262
 Rétyi István 504
 Ribitzei (Ribiczei) János 445, 446, 448, 449
 Ribitzei Ádám 273, 275, 276, 278, 466
 Ribitzei Albert 280, 298, 370
 Ribitzei András 358, 362, 370, 471, 472, 479, 481, 482, 485, 486, 487
 Ribitzei Borbála, Csomós Istvánné 314
 Ribitzei Erzsébet, Ribitzei Józsefné 479
 Ribitzei Erzsébet, Sinka Mihályné 484
 Ribitzei Éva, Krájník (Krajník) Jánosné 445, 446, 453
 Ribitzei Ferenc 482
 Ribitzei György 482
 Ribitzei Imre 450, 466
 Ribitzei István 329, 332, 337
 Ribitzei József 450, 453, 456, 458, 460, 463, 464, 468, 471, 472, 479, 482
 Ribitzei Klára 467, 480
 Ribitzei Krisztina, Mihály Józsefné 314
 Ribitzei László 349
 Ribitzei Mária 298, 303, 314
 Ribitzei Mihályné 450
 Ribitzei Mózes 289
 Ribitzei Péter 279, 280, 281, 300, 466
 Ribitzei Rákkel 298, 466
 Ribitzei Sándor 331, 466, 479, 479
 Ribitzei Sándor, ifj. 7, 333
 Ribitzei Sándorné 479
 Rideki István 483
 Riduleszk, Toma 191
 Rimaszombati Cs. György 503
 Rinkuly Mihály 11
 Riska György 63
 Riskulán Mihály 307, 311
 Ristýj Gliga 363
 Román Lázár 330
 Román Péter 50
 Román, Athanászi 50
 Romonyeszk, Szimu 246, 256, 268
 Romos András 230
 Romosz Judit, Pap Ferencné 121
 Romvalter, Carolus 38
 Roska György 51, 57, 63
 Roska János 51, 57, 63
 Roszt Mihály 249, 255, 257, 262, 263, 266, 267
 Rugyila Angyel 48, 55, 59, 61, 63
 Rugyila, András 48
 Rumunyész, Dimu 270
 Rumunyész, Jovitza 218
 Rumunyész, Mihutza 270
 Rumunyész, Petru 218
 Rumunyész, Szimu 260, 265
 Ruzs Juon 148
 Ruzsán, Filip 148, 150
 Ruzsán, Ruzs 150
 Sala Mihály, Trintsényi 39, 58, 110, 129, 188, 244, 254, 292, 295, 338, 340, 342, 349, 428, 386, 463, 466, 467, 468
 Sándor Péterné 153
 Sandru, Merián 61
 Sattzai (Satczai) János 50
 Sattzai (Satczai) János, id. 19, 20, 56
 Sattzai (Satzai, Schatzai) István 25, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 37, 50, 56, 65, 492
 Selár Juon 353
 Sepsi Éva, Lukáts Ferencné 203, 208
 Serafin Gruja alias Hirsch 43, 53
 Serbán, Atanászi 195
 Serbán, Juon 195, 197, 362
 Serbán, Kozma 195
 Serbán, Viszerin 195
 Serbán, Zaharia 195
 Serédi Klára, Kendeffi Pálné 17, 18
 Serestély György 200
 Serestély László 187, 188, 207, 211, 212, 214, 217, 494
 Sibisán, Abrám 195
 Sigmond György 314

- Sigmond Lajos 314
Siketfalvi István 503
Silvester László 501
Simoka, György 196
Simoka, Péter (Petru) 196, 199, 210, 212
Simon Filep 364
Simon György 290, 476, 479, 485, 487
Simon János 132, 179, 183, 200, 202
Simon János, ifj. 200, 202
Simon Jov 321
Simon József, karánsebesi 202
Simon kapitány 368, 369
Simon Péter 48, 202
Sinka László, dévai 109, 110, 124, 478
Sinka Mihály 463, 468, 471, 472, 478, 479, 481, 486
Sinku, Kozma 200
Sipos István, id. 495
Solymos Zaharia 50, 58
Solymosi Pál 38
Sólyom (Sóillyom) János 93, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 202, 203, 215, 439, 456, 494
Sombori Illyés 359, 367, 369, 371
Sombori István 332, 333, 334, 343
Sombori Istvánné 341, 366
Sombori Klára 206
Sombori László 200, 204, 205, 208
Sombori Sándor 357, 358, 362, 367
Somlyai László 451
Somodi György 166
Soos Ferenc 22
Stéf, Dumitru 210
Stef, Todor 215
Stefan Danyila 353
Stefan György 352
Stefan Igna 352
Stefan Kretsun 352
Stefan Lázár 352
Stéfán Muntyán 210
Stéfán Petru 353
Stefan Stefan 353, 356
Stefán Togyer 353
Steph (Stéf), Dávid 192, 200, 210
Steph (Stéf), Kosztándin 190, 191, 194, 200, 215
Steph, Angyel 191
Steph, János 192, 196
Steph, Lázár 192
Steph, Mojsza 190, 192, 200
Steph, Nyisztor 190, 195
Steph, Petru 192
Steph, Samuela 192
Steph, Toma 192
Steph, Vaszily 192
Stojka György 356
Suska, Nyisztor 191
Süllyei Dániel 495
Sylvester György 203
Szabó Ádám 179, 181, 185, 186, 189, 203, 204, 205
Szabó András 445, 446
Szabó Ferenc 316
Szabó István 174, 175, 177, 189, 452, 454, 458, 459
Szabó János 27, 28, 29, 85, 89, 91, 212, 214, 388, 408, 412, 418, 419, 420, 427, 428, 502
Szabó Juon 22
Szabó László 188, 200, 204, 205, 207, 214
Szabó Mihály 81, 274, 277, 282, 283, 289, 301, 501
Szabó Miklós 75, 452
Szabó Sámuel 207, 213
Szakáts József 340, 341, 357, 359, 360, 364, 366, 367, 369, 371, 372, 496
Szakáts, Dán 267
Százaz István 283
Százaz Pál 164, 420
Szász András 123, 130, 133, 264, 492, 495, 502
Szász Andrásné 295
Szász Ferenc 102, 104, 105, 106, 113, 114, 115, 117, 123, 125, 127, 128, 130, 131, 133
Szász Ferenc, ifj. 113
Szász György 69, 74, 76, 77, 110, 111, 124, 125, 250, 263
Szász János 115, 292, 294, 308, 315, 316
Szászvárosi Péter 491
Szathmári Atzél Tamás 164
Szathmári Gábor 384, 503
Szathmári József 324, 503
Szathmári Mihály 17, 482, 496
Szathmári Sára, Lörintz Tamásné 162
Száv Juon 315
Száva Ádámné 435
Száva Péter 301, 310
Szebeni Ferenc 371
Szebeni Illyésné 344
Székely (Székelly) István 274, 277, 284, 310, 419, 432
Székely (Székelly) Mihály 292, 295, 312, 314, 318, 387, 395
Székely András 68
Székely család 275
Székely Gergely 437
Székely György 274, 292, 294, 301, 304, 305
Székely Imre 292, 295, 312
Székely Lajos 395, 398, 415
Székely Zsuzsanna, Holladi Jánosné 276, 278, 281, 297
Szentgyörgyi (Miklós) Ferenc 144, 146, 148, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 159, 493

- Szentgyörgyi (Miklós) János 9, 90, 94, 95, 99, 102, 106, 108
 Szentgyörgyi István 12, 17, 373, 443, 497, 499
 Szentgyörgyi Máté 493
 Szentgyörgyi Szabó István 198
 Szentjobi Ferenc 482
 Szentkirályi György 304
 Szentkirályi Györgyné 295, 300, 301
 Szentmiklósi P. György 503
 Szentpéteri Márton 378, 503
 Szentpéteri Miklós 383
 Szentsoj, Sztantsu 191
 Szilágyi Ágnes, Borsos Gergelyné 471, 479
 Szilágyi Borbála, Tsulai Pálné 40, 474
 Szilágyi György 230, 248, 257, 261
 Szilágyi Lajos 334, 456, 458, 461, 462, 463, 468, 471, 479
 Szilágyi László 476
 Szilágyi Mihály 453
 Szilágyi Zsigmond 377, 446, 503
 Szilvási Bálint 17, 200, 223
 Szilvási János 500
 Szilvási Kata 228, 244
 Szilvási Mákra 19
 Szilvási Mihály 9
 Szimioneszk, Iszák 57
 Szimjon cigány 399
 Szimoka, Petru 215
 Szimon Filep 364
 Szimon György 302
 Szirb Ádám 330
 Szirb János 310
 Szirb Kis Anna 337, 496
 Szirb Mihályné 150
 Szirb Péter 87
 Szirb, Juon 229, 230, 232
 Szombati István 503
 Szotyori N. János 493
 Szócs Demeter 17
 Szócs Ferenc 17
 Szócs Miklós 17
 Szóts (Szócs) Ádám 453, 479
 Szóts András 479
 Szóts Istók 479
 Szóts István 300
 Szóts István lp. 494
 Szóts József 500
 Szóts Mihály 479
 Szóts Palkó 479
 Szóts Péter 479
 Sztán 82
 Sztán, Dávid 45, 53
 Sztán, Dumitru 45, 53
 Sztán, Szimédru 44
 Sztants Juon 353, 363
 Sztants Juon, ifj. 353
 Sztants Pável 353
 Sztants Petru 353, 363
 Sztants Toma 353
 Sztentsoj (Sztintsoj), Dávid 191, 199
 Sztentsoj, George 194
 Sztentsoj, Gligor 194
 Sztentsoj, Joanes 194
 Sztentsoj, Juon 194
 Sztentsoj, Sztantsu 194
 Sztenyész, Avráam 200
 Sztenyila, Petru 195
 Sztintsoj, Ona 191
 Sztirza, Juon 210
 Sztóján, Juon 58
 Sztójka György 353
 Sztójka Péter 153
 Sztójka Petru 353
 Sztójkoj, Számszon 198
 Szturtza (Szturza), Juon 193, 198
 Szturtza, Szándru 190
 Szturtza, Szimédru 193
 Szturza, Nyisztor 198
 Szupán Juon 153
 Szuszán Juon 152
 Szuts Ádám 487
 Szuts János 479
 Szuts Petru 487
 Szuts, Mihétz (Mihétz) 267, 270
 Szüts, István 48, 55
 Takács Dániel 382
 Takáts (Takács) János 56, 390, 391, 436
 Takáts András 76
 Takáts György 290
 Takáts József 417
 Takáts Mária, Vitéz Mihályné 69
 Takáts, Mihály 193
 Takáts, Togyer 193
 Tállyai Pál 6, 136, 374, 497
 Tamás, Thoma 268
 Tarás György 192
 Tarás, Gligor 196
 Tarás, Juon 196
 Tariák, Josziv 47, 54
 Tariák, Togyer 47, 54
 Tartsai Mihály 136, 493
 Tasnádi Ruber Mihály 5
 Tát János, id. 479, 487
 Tát János, ifj. 479, 487
 Tát Miklós, id. 479, 487
 Tát Miklós, ifj. 479
 Tát Péter 479, 487
 Tátulész, Alexandru 61
 Tebák, Mihály 249, 262
 Telebán, Gyorgye 61

- Telegdi Gábor 174, 177, 189, 200, 201, 202, 203
 Teleki család 495
 Teleki Mihály 154
 Tereboj, Nyikula 214
 Tereboj, Szimion 214
 Tihodor, Mikleus 48
 Timár, Petrutz 57
 Tirtoka, Dávid 192, 195
 Tirtoka, János 192, 195
 Tisz (Tyisz) Ursz 290, 302
 Tisza Agnes, Harsányi Sámuelné 25, 452, 453, 454, 467, 480
 Tiszabecsi P. András 503
 Tobiás (Tobies) Ádám 347, 349, 354, 356, 362
 Tobiás (Tobiés) Szimion 358, 362
 Todor, Miklós 200
 Tokai (Tokaji) István 14, 15, 18, 141, 382, 493, 497, 500
 Tokodi József 344, 351
 Tokodi Józsefné 341
 Toma (Thoma) János 224, 229, 248, 255, 256, 257, 262, 266, 268
 Toma Gergely 200
 Toma Juon 153
 Toma Sándor 200
 Toma Toma 266
 Toma Tomony 256
 Toma, Jákob 230, 262, 266
 Tomadán (Tomodán) György 358, 362
 Tomán, Toma 265
 Tomeszk, Aposztu 198
 Tomeszk, János 194, 210
 Tomeszk, Pantyilie 190
 Tomeu, Toma 260
 Tomoj (Tomony), Toma 246, 263
 Tomoj, János 263
 Tomori János 189
 Tompa Ádám 9, 238, 241, 242, 244, 251, 256, 257, 258, 274, 275, 324, 325, 326, 328, 331, 495
 Tompa Ádám, ifj. 258
 Tompa Jáhel, Nagy Györgyné 258
 Tompa Klára 257, 258
 Tompa László 258
 Toplicza Judit 494
 Toplicza Zsuzsanna, Vitán Péterné 204, 205
 Toplitza Dániel 216
 Tordai János 136
 Tordai Jánosné 136
 Tornya Borbála, Nalátsi Istvánné 60
 Tornya Dánielné 115, 118, 478
 Tornya Klára, Kun Zsigmondné 481
 Tornya Péter 12
 Tornya Zsófia, Csula (Csulai) Balázsné 17, 35, 40
 Tornya Zsófia, Puj Gáspárné 13
 Torotzkai Borbála, gr., Nalátsi Józsefné 59, 298, 476, 477, 482
 Torotzkai Terézia, gr. 303
 Tót (Thót) Dániel, karátsonfalvi 463, 467, 468, 470, 471, 472, 474, 477, 479, 481, 482, 483, 484, 486, 487, 488, 489, 490
 Tót (Thót) János 65, 476
 Tót (Thót) Miklós 322, 323, 324, 330
 Tót (Tóth) József 156, 158
 Tót család 483
 Tóth Miklósné 332
 Tóti János 386
 Török János 189
 Török Krisztina, Györfi Benjáminné 421, 431
 Török Pál 189
 Trifa Nyikuláj 479
 Tripon Angyel 354
 Tripon György 353
 Tripon Juon 353
 Trufás Antoni 150
 Trufás György 150
 Trufás Juon 150
 Tsáki ld. Csáki
 Tsávási ld. Csávási
 Tsegöldi ld. Csegöldi
 Tserei úr 478
 Tsernátoni ld. Csernátoni
 Tsikos István 298
 Tsirkov (Csirkov) Angyel 353
 Tsirkov (Csirkov) Bordán 349
 Tsirkov (Csirkov) Danyila 353
 Tsirkov (Csirkov) Dordán 347
 Tsirkov (Csirkov) György 353
 Tsirkov (Csirkov) Magdalina 353
 Tsirkov (Csirkov) Nunuk 347, 349, 354, 356, 362
 Tsirkov (Csirkov) Nyikula 347, 349
 Tsirkov (Csirkov) Salomon 347, 349
 Tsirkov (Csirkov) Ursz 353
 Tsizmás ld. Csizmás
 Tsóka ld. Csóka
 Tsomós ld. Csomós
 Tsongrádi ld. Csongrádi
 Tsorogár ld. Csorogár
 Tsuka ld. Csuka
 Tsulai ld. Csulai
 Tsunda, Miklos 249
 Tsunda, Szimion 249, 262
 Tufár Péter 358, 362
 Tunda, Miklos 262
 Turtsin István 329
 Turtsin Kosztán 347, 348
 Turtsin Mihály 330
 Turtsin Péter 347, 348, 363

- Turtsin Petru, id. 362
 Tutelészk, Alexandru 49, 55
 Türi Benedek, sarkadi 34, 46, 54
 Türi László 368
 Tzifra Nyikulájé 487
 Tziklya Dávid 148
 Tzip (Czip), Dán 247, 256260, 263, 265, 268
 Tzip (Czip), Dsurd 260, 265
 Tzip (Czip), Péter 230, 232
 Tyeko (Tyeku), Gyorgye 249, 262
 Tyeko (Tyeku), Petru 249, 262
 Tyeles, Josziv 47, 54
 Tyeles, Mihály 47, 54
 Tymponyeru, Juon 48
 Tyimulészk, Nesztászi 210
 Tyints, Kretsun 249, 262
 Tyira Mihály 267
 Tyiriko, Tyiriák 198
 Tyiu Magdalena 353
 Ugron János 201
 Ungur Demeter 479, 487
 Ungur Ferenc 298
 Ungur György 456, 457, 458
 Ungur János 27, 34, 42, 43, 52, 62, 99
 Ungur Kován 62
 Ungur Lőrinc 42
 Urban, Casparus 344
 Ursa Mátyás 459
 Uttzás József 504
 Uzoni Péter 491, 500
 Ūrmösi Basilius 504
 Vadas István 200, 201, 205, 208
 Vadas Klára, Várad Györgyné 41, 57, 61, 205
 Vadas Mózes, bélteki 134, 174, 175, 176, 177,
 189, 202, 203, 205, 206, 208, 210, 213, 215
 Vadas Pál 202
 Vadász Mihály 41
 Vajda (Wajda) György 450, 451, 453, 456, 458,
 460, 499
 Vajda Klára 351
 Vak Jov 301
 Valki András 297
 Valtselán, Dotyin 198
 Valtselán, Janes 270
 Valtselán, Petru 196
 Valtselán, Togyin 210
 Valtselán, Toma 268, 270
 Válya (Vállya) László 288, 294, 366
 Várad (Váradj) András 139, 140, 141,
 Várad (Váradj) István 141
 Várad (Váradj) József 139, 298
 Várad család 144, 166
 Várad Ferenc 140
 Várad Gáspár, Mikelaki, Eötvös 18, 19, 67,
 140, 378, 381, 383, 444, 491, 500
 Várad Judit, Bágyosi Ferencné 163
 Várad László 60, 61, 141, 144, 146, 153, 158,
 160, 162, 165, 167, 169, 171, 173
 Várad Mária, Nádra Györgyné 158
 Várad Mózes 148, 151, 152, 159, 236
 Várad Pál 59, 148, 154, 158, 160
 Várallyai Ferenc 380, 381, 503
 Várallyai István, Sz. 140, 379, 380, 380, 381,
 444, 497
 Varga káplár 298
 Várhegyi Mihály 36, 231, 238, 244
 Varsányi Pál 174
 Vas János 212, 214
 Várhelyi (Nagy) Sámuel 96, 174, 175, 178,
 202, 203, 279, 375, 439
 Várhelyi K. János 493
 Várhelyi Károly 501, 505
 Várhelyi Mihály 504
 Vass Id. Csávási Vass
 Vass Sámuel 432, 504
 Vaszi, András 51, 57
 Vaszi, Avram (Abram) 51, 57
 Vaszil Iszpász 148
 Vaszilia, Toma 267
 Vég Erzsébet, Osztrovi Mihályné 48
 Vég János 48
 Vég Mária, Roska Ferencné 48
 Vég Zsigmond 48, 55
 Vékétkzi kapitány 65
 Ventz István 166, 177, 178, 202, 400, 402, 404,
 408, 410, 411, 412, 414, 415, 416, 418, 492,
 498
 Veres Ferenc 433
 Veres Sámuel, várhegyi 396, 407
 Verestói (Werestói) György 63, 65, 471, 492,
 499
 Vince János, id. 380
 Vincze (Vince) Mihály 380, 386
 Vincze Tamás 386
 Vintzán, György 51, 57, 63
 Vintze (Vince) István 380, 383
 Vintze (Vince, Vincze) László 380, 389, 391,
 416, 420, 421, 425, 427, 428, 434, 435
 Vintze (Vincze) Péter 386, 388
 Vintze (Vincze) Sándor 386, 388
 Vintze Ádám 427
 Vintze Ambrus 433
 Vintze család 417
 Vintze Elek 430, 436
 Vintze Éva 383
 Vintze Ferenc 421
 Vintze Ferenc, id. 417
 Vintze Ferenc, ifj. 397, 417
 Vintze Klára, Fekete Áronné 434, 435
 Vintze Sámuel 390

Tartalom

A vizitáció mindennapjai.....	6
Hátszeg	11
Hosdát.....	67
Kéménd	136
Kitid.....	174
Klopotiva.....	218
Körösbánya.....	272
Kristyor.....	322
Lozsád	371
Magyarbrettye	439
Malomvíz	440
Marosillye.....	443
Lelkészek névsora	491
Tanítók névsora	500
Tárgymutató	
Témák szerint.....	506
Falvak szerint.....	554
Latin szavak és kifejezések jegyzéke	603
Névmutató	624

- Vioreszk, Juon 257
 Virveszk, Juon 248, 249, 263
 Virvoján, János 249, 262
 Virvoján, Lázár 249, 262
 Visa, János 210
 Visa, Todor (Togyer) 198, 210
 Visaly (Visoly), Todor 196, 199
 Visoj, Juon 191
 Visoj, Kirila 210
 Visoj, Mojsze 210
 Visolyi család 478
 Visolyi Pál 452
 Viszariugeszk, János 191
 Viszerin János 190
 Viszerin Steph 190
 Vitályos (Vitályos) Gábor 33, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 99, 169, 414, 419, 420, 421, 423, 424, 425, 427, 428, 432, 434, 436, 437, 492, 498
 Vitán Sándor 204
 Vitán, József 49, 56
 Vitán, László 49, 56
 Vitán, Mihály 48, 49, 55
 Vitán, Mihály, id. 56
 Vitán, Petru 48, 55
 Vitán, Stefán 49
 Vitéz András 77, 111
 Vitéz Ferenc 69, 76, 89
 Vitéz György 82, 89, 98, 99, 111, 112, 113, 126
 Vitéz István 68, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 125, 126, 127, 131, 132, 133, 134
 Vitéz István, id. 134
 Vitéz Istvánné 127
 Vitéz János 96, 107, 108, 112, 113, 125, 126
 Vitéz János, id. 118
 Vitéz János, ifj. 118, 122
 Vitéz László 115, 118, 132
 Vitéz Mária, Német Mátyásné 110
 Vitéz Mihály 69, 80, 82, 88, 99, 105, 108, 110, 112, 113, 116, 117, 120, 123, 125, 132
 Vitze, János 48, 55
 Vitze, László 48, 61
 Vitze, Petru 48, 55
 Vlád, János 210
 Vonya 399
 Völgyes György 37, 184
 Vuk Józsi 312
 Vulszán, Atanaszi 196
 Vulszán, Togyer 196
 Wásárhelyi Károly 487
 Wesselényi Anna, Bethlen Lajosné 472, 478, 482
 Zabolai Mihály 38
 Zágoni (Zágani) István 384, 385, 386, 388, 397, 399, 504
 Zágoni ... tanító 502
 Zaharia 356
 Zajzoni Sámuel 156, 158
 Zeyk (Zejk) András 91, 164, 202
 Zeyk (Zejk) család 137, 156, 169
 Zeyk (Zejk) István 164, 168, 176, 177, 178
 Zeyk (Zejk) János 146, 148, 153, 164
 Zeyk (Zejk) Miklós 116
 Zeyk (Zejk) Sámuel 66, 146, 177, 180, 182, 188, 202, 440
 Zeyk (Zejk) uram 137
 Zilahi Pál 412, 497
 Zoltán Ferenc 450
 Zomonyitza Pétert 474
 Zudor Ferenc 399
 Zudor István 390, 398
 Zudor Istvánné 393
 Zudor János 386, 391, 391, 399, 400, 403, 409, 411
 Zudor János, ifj. 407
 Zudor József 435
 Zudor Márton 399
 Zudor Mihály 387, 388, 393, 398, 399, 403, 406
 Zudor Miklós 400, 403, 406, 408, 413, 419
 Zudor Pál 380, 381
 Zudor Péter 399, 406, 414, 418, 428, 434
 Zudor Sámuel 434
 Zvingerus 432
 Zsoldos (Soldos) Márton 7, 10 39, 58, 59, 63, 65, 110, 123, 130, 167, 168, 169, 170, 173, 188, 207, 212, 214, 244, 254, 259, 265, 268, 284, 291, 292, 305, 312, 314, 315, 316, 340, 349, 354, 357, 359, 364, 367, 428, 432, 434, 436, 463, 468, 471, 481, 482, 485, 487, 493

